ALGEMENE PRAKTISCHE RECHTSVERZAMELING

OPENBAAR CENTRUM VOOR MAATSCHAPPELIJK WELZIJN VLAAMSE GEMEENSCHAP

Deel 1
Instellingen

Ivo Carlens
OCMW-secretaris Heers, praktijkassistent UGent

Ludo M. Veny
Prof. UGent en VUBrussel

Jan Van Beneden

Marnix Van Damme

2014

Wolters Kluwer

In deze verhandeling is de stof bijgehouden tot 30 september 2014.

KUL 117385

Verantwoordelijke uitgever: Hans Suijkerbuijk

© 2014, Wolters Kluwer Belgium NV
Ragheno Business Park
Motstraat 30
B-2800 Mechelen
Tel.: 0800 94 571
Fax: 0800 17 529
www.wolterskluwer.be
E-mail: info@wolterskluwer.be

Behoudens de uitdrukkelijk bij wet bepaalde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar gemaakt worden, op welke wijze ook, zonder de uitdrukkelijke voorafgaande en schriftelijke toestemming van de uitgever.

D/2014/2664/400
978-90-46-56682-4
BP/APR-BI14080

WOORD VOORAF

Het boek dat Jan Van Beneden en Marnix Van Damme in 1986 over de Openbare Centra voor Maatschappelijk Welzijn hebben geschreven, was een van de eerste weken waarin een totaalbeeld werd gegeven over de organisatie, de werking en de taken van de OCMW's zoals die tot stand waren gekomen door de organieke wet van 8 juli 1976 als opvolgers van de vroegere Commissies van Openbare Onderstand. Het boek is jarenlang als een betrouwbare juridische handleiding gebruikt voor allen die met de werking van de OCMW's te maken hadden. Bijna alles was toen nog federaal geregeld.

Door de diverse staatshervormingen en de daarmee gepaard gaande bevoegdheidsverdeling tussen de federale overheid, de gemeenschappen en de gewesten was het boek "verouderd". Het maatschappelijk welzijn is als een persoonsgebonden aangelegenheid toegewezen aan de gemeenschappen weliswaar met uitzondering van grote delen van het recht op maatschappelijke dienstverlening en de regels betreffende het ten laste nemen van de kosten van de dienstverlening en van de specifieke bepalingen die door de zgn. Pacificatiewet van 1988 zijn ingevoerd voor de Vlaamse randgemeenten, de gemeenten Voeren en Komen-Waasten en de taalgrensgemeenten. De Vlaamse Gemeenschap heeft van deze nieuwe bevoegdheden quasi onmiddellijk gebruik gemaakt om de organisatie en de werking van de OCMW's grondig te herzien.

Bijna 30 jaar na het verschijnen van het boek van Van Beneden en Van Damme hebben Prof. Ludo Veny en Ivo Carlens, praktijkassistent aan de UG en OCMW-secretaris in de gemeente Heers, de taak op zich genomen om het boek te herwerken rekening houdend met de nieuwe normering zoals die thans van toepassing is voor de OCMW's in het Nederlandse taalgebied. Het is de verdienste van de beide auteurs dat zij het hebben aangedurfd om de huidige regeling inzake de OCMW's te analyseren en te becommentariëren, niet alleen wat de bestuurlijke werking betreft maar ook en vooral vanuit een juridische invalshoek. Het oorspronkelijk opzet van het boek is op die manier behouden en nog verder verfijnd.

De tekst van de nieuwe uitgave is ingedeeld in zeven grote titels. Een eerste titel handelt over de bestuursorganen van het OCMW. Hierin komen de samenstelling en de verkiezing van de Raad voor Maatschappelijk Welziijn aan bod maar ook de werkingsregels voor de Raad en de specifieke taken van de OCMW-voorzitter.

In een tweede titel wordt de rechtspositieregeling van het personeel besproken, met o.m. de aanwervingsregels, de onverenigbaarheden, de evaluatie en de tuchtregeling. Stuk voor stuk aangelegenheden die het professionele leven van het personeel bepalen. Er wordt ook ruime aandacht besteed aan het specifiek statuut en het takenpakket van de secretaris en de financieel beheerder.

De derde titel behelst het beheer van de goederen van de OCMW's – en sommige hebben nogal wat eigendommen – en het financieel en budgettair

beheer van de OCMW's met veel aandacht voor het meerjarenplan, het budgethouderschap en de interne controle.

Grote aandacht gaat in de vierde titel naar de participatiemechanismen voor de burger met o.m. de klachtenbehandeling, de inspraak en de verzoekschriften van de burgers. Het zijn middelen om de OCMW's nog dichter bij diegenen te brengen die nu of in de toekomst een beroep moeten doen op een OCMW maar die middelen worden tot nog toe te weinig gebruikt.

Zoals voor alle gedecentraliseerde lokale besturen, is ook voor de OCMW's een bestuurlijk toezicht uitgewerkt dat toch niet te zwaar uitvalt. Het bestuurlijk toezicht wordt behandeld in de vijfde titel.

De zesde en zevende titel hebben betrekking op de deelneming van het OCMW aan extern verzelfstandigde agentschappen en de OCMW-verenigingen. Deze instrumenten worden volop gebruikt voor sommige taken van de OCMW's en zijn niet meer weg te denken voor een optimale werking van de OCMW's.

Zoals gezegd, besteden de auteurs ruime aandacht aan de diverse structuuronderdelen en taken van de OCMW's, zowel vanuit een bestuurlijke als vanuit een juridische gezichtshoek. Dit is een niet te onderschatten meerwaarde. De verschillende onderdelen worden grondig besproken en de toepassing ervan wordt geïllustreerd met voorbeelden uit de administratieve praktijk en met tientallen toepassingsgevallen uit de rechtspraak. Dit is geen gewone commentaar, maar een grondig onderbouwde analyse van de werkingsregelen en de aanverwante normering. Dit was en blijft de verdienste van het opzet van het boek.

Op een ogenblik dat zoveel gesproken en geschreven wordt over een grotere samenwerking en een eventuele samenvoeging van gemeenten met de OCMW's, blijft het boek toch van groot nut, niet alleen omdat de aangekondigde herstructurering nog niet voor morgen is maar ook omdat sommige instrumenten en recepten die wij thans kennen uit de OCMW-werking ook in een hervorming kunnen worden meegenomen. De werking is immers helemaal niet slecht en een logistieke samenwerking tussen de gemeente en het OCMW kan in sommige gevallen voor beide voordelen opleveren maar de kerntaken van het OCMW blijven ook in dat geval overeind.

Om de omvang van het boek binnen redelijke perken te houden, hebben de auteus zich beperkt tot de organisatie en de werking van de OCMW's, dus tot de instellingen van dat lokaal bestuur. Ik hoop dat de auteurs spoedig een tweede deel zullen op de markt brengen met alles wat betrekking heeft op de eigenlijke maatschappelijke diensverlening want daarvan is de burger de eerste gebruiker, hoe traumatisch dit vaak ook toch moge zijn.

Het voorliggend boek is niet alleen een complete handleiding voor de OCMW-werking maar een onmisbare en veilige gids voor allen die met de werking van het OCMW te maken hebben.

Jean Dujardin

Inhoud

		Blz.
VOORWOORD		V
INHOUD		VII
AFKORTINGEN EN CITEERWIJZEN		XIX
LITERATUURLIJST		XXV
		Nrs.
VOORAFGAANDE TITEL HET OPENBAAR CENTRUM VOOR MAATSCHAPPELIJK WELZIJN EN DE OPEENVOLGENDE STAATSHERVORMINGEN		1-10
Hfdst. I	**HET OCMW VÓÓR DE STAATSHERVORMING VAN 5 MEI 1993**	1-5
	§ 1. Een federale aangelegenheid	1-2
	§ 2. De plaatsgebonden bevoegdheden en het bestuurlijk toezicht overgeheveld naar de Gewesten	3-5
Hfdst. II	**DE STAATSHERVORMING VAN 5 MEI 1993**	6-8
Hfdst. III	**DE ZESDE STAATSHERVORMING EN DE EERSTE UITWERKING IN HET VLAAMS REGEERAKKOORD VAN 2014**	9-10
TITEL I	**BESTUURSORGANEN VAN HET OPENBAAR CENTRUM VOOR MAATSCHAPPELIJK WELZIJN**	11-411
Hfdst. I	**DE RAAD VOOR MAATSCHAPPELIJK WELZIJN**	11-282
Afd. I	SAMENSTELLING EN VORMING	11-162
	§ 1. Aantal leden	11-18
	A. Werkende leden	11-15
	B. Opvolgers	16-18
	1. Beginsel	16-17
	2. Vervanging	18
	§ 2. Verkiesbaarheidsvoorwaarden	19-28
	A. Inleiding	19-21
	B. Nationaliteit	22-23
	C. Leeftijd	24
	D. Hoofdverblijf	25-26
	E. De uitsluitingsgronden van artikel 58 van het Lokaal en Provinciaal Kiesdecreet	27-28
	§ 3. Onverenigbaarheden	29-53
	A. Inleiding	29-31

B. Onverenigbaarheid wegens het uitoefenen van bepaalde ambten 32-50
1. Algemeen 32-33
2. Gemeentelijke mandatarissen 34-37
3. Gerechtelijke ambten 38-39
4. De gemeentesecretaris 40-41
5. OCMW-personeelsleden 42-50
C. Onverenigbaarheid wegens bloed- of aanverwantschap 51-52
D. Onverenigbaarheid in hoofde van personeelsleden van de gemeente 53
§ 4. De verkiezing van de leden van de raad voor maatschappelijk welzijn 54-115
A. De datum van de verkiezing 54-55
B. Verrichtingen die de verkiezing voorafgaan 56-69
1. De verklaring van gezamenlijke voordracht 56-61
2. Inhoud 62-64
3. Indiening 65-69
C. De verkiezing 70-92
1. Verkiezing door de gemeenteraadsleden 70-74
2. De uitzondering: geheime stemming 75-76
3. De uitslag van de verkiezing 77-85
4. Het proces-verbaal van de verkiezing 86-87
5. De afkondiging van de verkiezingsuitslag 88
6. De toezending van het dossier aan de Raad voor Verkiezingsbetwistingen 89-91
7. De verkiezing van de OCMW-raadsleden in de gemeente Voeren en in de Vlaamse randgemeenten 92
D. Geschillen inzake de verkiezing 93-111
1. De Raad voor Verkiezingsbetwistingen en enige verduidelijking 94
2. Kiesrechtgeschillen op de regelmatigheid van de OCMW-raadsverkiezingen 95-96
3. Indienen van bezwaar bij de Raad voor Verkiezingsbetwistingen 97-100
4. Bijzondere gevallen: de Vlaamse randgemeenten en de gemeente Voeren 101
5. Hervorming van de raad voor verkiezingsbetwisting 102-103
6. Aantekenen van beroep bij de Raad van State 104-111
E. De geldigheid van de OCMW-beslissingen bij betwisting 112
F. De gedeeltelijke verkiezing van een OCMW-raadslid 113-115
§ 5. Taalkennis 116-117
§ 6. De duur van het mandaat van OCMW-raadslid 118-162
A. De aanvang van het mandaat 118-122
B. De duur van het mandaat 123-125
C. Het onderzoek van de geloofsbrieven 126
D. De eedaflegging 127-132
E. De onderbreking 133-134
F. De voortijdige beëindiging van het mandaat 135-162
1. Ontslag 135-137
2. Afstand van mandaat 138-139
3. Vervallenverklaring 140-145
4. Vervallenverklaring van rechtswege 146
5. Andere gevallen van voortijdige beëindiging 147
6. Afzetting en schorsing 148-162

Afd. II DE VERGADERING VAN DE RAAD VOOR MAATSCHAPPELIJK WELZIJN 163-278
§ 1. Algemene beginselen 163-173
A. Personen die aan de vergadering mogen deelnemen 164-166
B. Werkingsregels 167
C. Delegeerbare bevoegdheden 168-172
D. Motivering van de beslissingen 173
§ 2. De bijeenroeping 174-194
A. De bijeenroeping geschiedt door de voorzitter 174-178
B. Wijze van bijeenroeping en agenda 179-194
1. Bijeenroeping 179-184
2. Agenda 185-189
3. Inzagerecht in de geagendeerde dossiers 190-192
4. Kennisgeving aan het publiek 193-194
§ 3. De vergadering 195-197
§ 4. De openbaarheid van de vergadering 198-206
A. Wetshistoriek 198-201
B. Huidige regeling 202-206
§ 5. Aanwezigheidsquorum 207-209
§ 6. Het stemmen 210-215
§ 7. De notulen van de vergadering 216-224
A. Inhoud 216-217
B. Goedkeuring 218-220
C. Ondertekening 221-224
§ 8. Het inzagerecht en het bezoekrecht van de OCMW-raadsleden 225-236
A. Inzagerecht 225-230
B. Bezoekrecht 231-233
C. Het inzagerecht van het schepencollege 234
D. Recht op bijstand van een vertrouwenspersoon 235-236
§ 9. De plicht tot geheimhouding 237-242
§ 10. Verbodsbepalingen wegens strijdigheid van belangen 243-254
A. Verbod van deelneming aan beraadslagingen en besluiten van de OCMW-raad wegens rechtstreeks en persoonlijk belang 246-249
B. Verbod van deelneming aan overeenkomsten of aanbestedingen van het OCMW 250-252
C. Verbod om belangen te behartigen die in strijd zijn met de belangen van het OCMW 253
D. *Nemo iudex in causa sua* en het onpartijdigheidsbeginsel 254
§ 11. Politiek verlof 255-256
§ 12. Bezoldiging en presentiegelden 257-271
A. Bezoldiging van de voorzitter 257
B. De presentiegelden van de leden 258-263
C. Beperkingen op de toekenning van presentiegelden 264-266
D. Terugbetaling van bepaalde onkosten en toekenning van een fractievergoeding 267-268
E. Aansprakelijkheid, verzekeringen en terugbetaling van bepaalde geldboeten 269-271
§ 13. Mandatenbank 272-273
§ 14. Het huishoudelijk reglement 274-278

Afd. III DE BEVOEGDHEDEN(SFEER) VAN DE RAAD VOOR MAATSCHAPPELIJK WELZIJN 279-282

Hfdst. II	**DE VOORZITTER VAN DE RAAD VOOR MAATSCHAPPELIJK WELZIJN**	283-352
Afd. I	VERKIEZING	283-295
	§ 1. Algemeen	283-291
	§ 2. Bijzondere regeling(en) voor de faciliteitengemeenten	292-295
Afd. II	DE VERVANGING VAN DE VOORZITTER	296-304
	§ 1. Bij tijdelijke afwezigheid of verhindering	296-301
	§ 2. Bij definitieve beëindiging van het mandaat	302-303
	§ 3. Vervanging bij de vernietiging van de voorzittersverkiezing	304
Afd. III	BEVOEGDHEDEN VAN DE VOORZITTER	305-334
	§ 1. Algemene bedenkingen	305-307
	§ 2. Specifieke bevoegdheden	308-313
	A. Voorafgaand onderzoek	308
	B. Taken in verband met de vergaderingen	309-312
	C. Uitvoering van de beslissingen	313
	§ 3. Dringende maatschappelijke hulpverlening	314-318
	§ 4. Ondertekening van de OCMW-beslissingen, van de uitgaande stukken en van andere documenten	319-322
	§ 5. Personeelsaangelegenheden	323-324
	§ 6. Het optreden in en buiten rechte	325-328
	§ 7. Lidmaatschap van of deelneming aan de vergaderingen van het college van burgemeester en schepenen	329
	§ 8. Verantwoordelijkheid voor het archief	330
	§ 9. Recht op bijstand	331
	§ 10. Andere bevoegdheden	332
	§ 11. Bevoegdheidsdelegatie	333-334
Afd. IV	DE RECHTSPOSITIE EN HET PENSIOEN VAN DE VOORZITTER	335-350
	§ 1. Aansprakelijkheid	335
	§ 2. De bezoldiging van de effectieve voorzitter	336-345
	A. Gewone en compenserende bezoldigingsregeling, en beperkingen	336-343
	B. Mondelinge stemming in een stemronde	344
	C. Bestuurlijk toezicht en verhaal	345
	§ 3. De bezoldiging van de plaatsvervangende voorzitter	346
	§ 4. De pensioenregeling	347-349
	§ 5. Tuchtregeling	350
Afd. V	ERETITEL, ONDERSCHEIDINGSTEKENS EN AMBTSKLEDIJ	351-352
Hfdst. III	**HET VAST BUREAU**	353-374
Afd. I	SAMENSTELLING EN VORMING	353-362
	§ 1. Facultatieve oprichting	353
	§ 2. Samenstelling	354-358
	§ 3. Duur van het mandaat	359-362
Afd. II	WERKING	363-366
Afd. III	DE BEVOEGDHEDEN	367-374
	§ 1. Een tweevoudige bevoegdheid	367
	§ 2. Toegewezen bevoegdheden	368-369

§ 3. Overgedragen bevoegdheden 370-374

Hfdst. IV **DE BIJZONDERE COMITÉS** 375-387

Afd. I OPRICHTING 375

Afd. II SAMENSTELLING 376-383

Afd. III WERKING 384-386

Afd. IV BEVOEGDHEDEN 387

Hfdst. V **HET BEHEERSCOMITÉ VAN HET OCMW-ZIEKENHUIS** 388-403

Afd. I OPRICHTING 388-389

Afd. II SAMENSTELLING 390-393

Afd. III WERKING 394-397

Afd. IV BEVOEGDHEDEN 398-403

Hfdst. VI **DE NIEUWE SAMENWERKING TUSSEN GEMEENTE EN OCMW** 404-411

Afd. I SITUERING EN RECHTSGROND 404-405

Afd. II WEDERZIJDSE ADVIESVERSTREKKING 406-410
§ 1. Voorafgaand advies van het college van burgemeester en schepenen 406-408
§ 2. Voorafgaand advies van de raad voor maatschappelijk welzijn 409-410

Afd. III BEHEERSOVEREENKOMSTEN 411

TITEL II **HET PERSONEEL VAN HET OPENBAAR CENTRUM VOOR MAATSCHAPPELIJK WELZIJN** 412-644

Hfdst. I **ALGEMEENHEDEN** 412-533

Afd. I DE PERSONEELSFORMATIE 413-423
§ 1. Achtergrond 413
§ 2. Bevoegde OCMW-instantie 414-420
§ 3. Rechtsgevolgen 421-422
§ 4. Bestuurlijk toezicht 423

Afd. II DE RECHTSPOSITIEREGELING VAN HET PERSONEEL 424-453
§ 1. Statutaire en contractuele tewerkstelling 424-427
§ 2. Externe personeelsmobiliteit 428-430
§ 3. De toepasselijke statutaire rechtspositieregeling en enkele bijzondere gevallen 431-449
A. Het bestuurlijk en geldelijk statuut 431-433
B. Specifieke betrekkingen 434-438
C. Mandaatfuncties 439-444

D. De bijzondere rechtspositie van de beoefenaars van de geneeskunde 445-446
E. Het ziekenhuispersoneel 447
F. De decretaal verplichte betrekkingen 448-449
§ 4. De bevoegde OCMW-instantie voor de uitvaardiging van de rechtspositieregeling en het bestuurlijk toezicht erop 450-452
§ 5. Tegenstelbaarheid van de rechtspositieregeling 453

Afd. III DE AANSTELLING VAN PERSONEELSLEDEN 454-474
§ 1. Bevoegd OCMW-orgaan 454-456
§ 2. Vacantverklaring van betrekkingen 457-458
§ 3. Aanstellingsvoorwaarden 459-463
§ 4. Selectieprocedure 464-468
§ 5. Aanstellingsbesluit en bestuurlijk toezicht 469
§ 6. Proefperiode 470-471
§ 7. Vorming 472-474

Afd. IV ONVERENIGBAARHEDEN EN VERBODSBEPALINGEN 475-480

Afd. V DEONTOLOGIE 481-486
§ 1. Algemeen 481-483
§ 2. Geheimhoudingsplicht en beroepsgeheim 484-486

Afd. VI DE EVALUATIE 487-499
§ 1. Statutair personeel 487-496
A. Periodieke evaluaties 487
B. Evaluatieverloop 488-493
C. Bestuurlijk beroep tegen evaluatiebeslissingen 494-496
§ 2. Stagedoende personeelsleden 497-498
§ 3. Secretaris en financieel beheerder 499

Afd. VII TUCHTRECHT 500-533
§ 1. Toepassingsgebied 500-501
§ 2. Tuchtvergrijp(en) en -straffen 502-505
§ 3. De tuchtprocedure 506-533
A. De tuchtoverheid 506
B. Het tuchtonderzoek 507-513
C. De hoorzitting 514-517
D. Het tuchtbesluit 518-520
E. De kennisgeving van het tuchtbesluit 521-523
F. De verjaring van de tuchtvervolging 524
G. Het herstarten van de tuchtprocedure na vernietiging of intrekking van de tuchtstraf 525
H. De doorhaling van de tuchtsanctie 526
I. De preventieve schorsing 527-530
J. Bestuurlijk beroep tegen een tuchtmaatregel 531-533

Hfdst. II ENKELE SPECIFIEKE BETREKKINGEN 534-644

Afd. I GEMEENSCHAPPELIJKE BEPALINGEN 534-553
§ 1. Eedaflegging 536
§ 2. Onverenigbaarheden en verbodsbepalingen 537-539
§ 3. Deeltijds of voltijds ambt 540-541
§ 4. Vervanging 542-545
§ 5. Aanstelling 546-547
§ 6. Functiescheiding 548

§ 7. Evaluatie 549-553

Afd. II DE SECRETARIS VAN HET OCMW 554-583
§ 1. Inleiding 554
§ 2. Aanstelling 555-558
§ 3. Prestatieduur 559-560
§ 4. Salarisschaal 561-562
§ 5. Vervanging van de secretaris 563
§ 6. Taken van de secretaris 564-583
A. Inleiding 564-567
B. Taken 568-583
1. Werking van de diensten 568-571
2. De leiding van het personeel 572-574
3. Het opstellen van voorontwerpen 575
4. Voorbereiding van de geagendeerde dossiers en de vergaderingen 576
5. Het bijwonen van vergaderingen 577-578
6. Adviseren van de bestuursorganen 579
7. De behandeling van de briefwisseling en het beheer van het archief 580
8. De ondertekening van stukken 581
9. Het opmaken en het overschrijven van de notulen 582-583

Afd. III DE FINANCIEEL BEHEERDER VAN HET OCMW 584-628
§ 1. Inleiding 584
§ 2. Aanstelling 585-586
§ 3. Prestatieduur 587-589
§ 4. Vervanging 590-591
§ 5. Rechtspositieregeling 592
§ 6. Taken van de financieel beheerder 593-626
A. Inleiding 593-595
B. Taken onder de functionele leiding van de secretaris 596-597
C. Taken in volle onafhankelijkheid 598
D. Wettelijke taken 599
E. Het debiteurenbeheer, inzonderheid de invordering van de ontvangsten 600-603
F. Visumverplichting 604-606
G. Het weigeren van betalingen 607
H. Provisies en kas 608-611
I. Verificatie 612
J. Girale betalingen 613-614
K. Kwijting verlenen 615-616
L. Het bewaren van de rechten van het OCMW 617
M. Het bewaren van gelden en waarden van het OCMW 618-620
N. Vertegenwoordiging in rechtsgedingen en buitengerechtelijke handelingen 621-622
O. Andere taken 623-626
§ 7. Controle op de comptabiliteit van de financieel beheerder 627-628

Afd. IV DE MAATSCHAPPELIJK WERKER 629-638
§ 1. Aanstelling en rechtspositie 629-632
§ 2. Taken 633-638
A. Op het vlak van de individuele dienstverlening 633-635
B. Op het vlak van de algemene behoeften 636-638

Afd. V	HET MANAGEMENTTEAM	639-644
	§ 1. Oprichting	639
	§ 2. Samenstelling	640-641
	§ 3. Werking en bevoegdheden	642-644
TITEL III	**HET BEHEER VAN DE GOEDEREN EN HET FINANCIEEL EN BUDGETTAIR BEHEER**	645-717
Hfdst. I	**HET BEHEER VAN DE GOEDEREN VAN HET OPENBAAR CENTRUM VOOR MAATSCHAPPELIJK WELZIJN**	645-668
Afd. I	ALGEMEEN EN RECHTSGROND	645-646
Afd. II	ENKELE BIJZONDERHEDEN	647-668
	§ 1. Vervreemding	647-650
	§ 2. Onteigening	651
	§ 3. Het schattingsverslag en het verlijden van de akte	652-653
	§ 4. Schenkingen, legaten en handgiften	654-655
	§ 5. Verhuur van en andere zakelijke rechten op OCMW-goederen	656-660
	A. Verhuur/Pacht van goederen	656-659
	B. PPS-projecten	660
	§ 6. Beheer van OCMW-goederen	661
	§ 7. Afwijking op de algemene leer van het openbaar domeinrecht	662
	§ 8. Overheidsopdrachten	663-666
	§ 9. Beslag op goederen van het OCMW	667-668
Hfdst. II	**HET FINANCIEEL EN BUDGETTAIR BEHEER VAN HET OPENBAAR CENTRUM VOOR MAATSCHAPPELIJK WELZIJN**	669-717
Afd. I	DE INTERNE CONTROLE	669-671
Afd. II	HET BUDGETTAIR EN FINANCIEEL BEHEER	672-694
	§ 1. Algemeen en rechtsgrond	672
	§ 2. Gemeenschappelijke bepalingen betreffende het meerjarenplan, het budget en de jaarrekeningen, *i.e.* de beleidsrapporten	673
	§ 3. Het meerjarenplan	674-683
	§ 4. Het budget	684-689
	§ 5. Budgetwijzigingen en kredietaanpassingen	690-694
Afd. III	HET BUDGETHOUDERSCHAP	695-698
Afd. IV	HET (VOORAFGAAND) VISUM	699-701
Afd. V	FINANCIËLE RAPPORTERING EN KASCONTROLE	702-704
	§ 1. Rapportering	702-703
	§ 2. Rapportering bij ambtsneerlegging	704
Afd. VI	INVENTARIS, JAARREKENING EN KWIJTING	705-710
	§ 1. Inleiding	705
	§ 2. De jaarrekening	706-710
Afd. VII	BIJZONDERE BEPALINGEN BETREFFENDE HET BESTUURLIJK TOEZICHT INZAKE HET BEHEER	711-717

TITEL IV DE PARTICIPATIE VAN DE BURGER 718-728

Hfdst. I DE BURGERPARTICIPATIE IN HET ALGEMEEN 718-719

Hfdst. II DE PARTICIPATIEMECHANISMEN 720-728

Afd. I KLACHTENBEHANDELING 720-722

Afd. II INSPRAAK 723

Afd. III VOORSTELLEN VAN BURGERS 724-725

Afd. IV VERZOEKSCHRIFTEN VAN BURGERS OF HET PETITIERECHT 726-728

TITEL V HET BESTUURLIJK TOEZICHT OP HET OPENBAAR CENTRUM VOOR MAATSCHAPPELIJK WELZIJN 729-760

Hfdst. I ALGEMENE BEPALINGEN 729-734

Hfdst. II HET ALGEMEEN BESTUURLIJK TOEZICHT 735-748

Afd. I TER INLEIDING 735-737

Afd. II DE SCHORSING 738-744
§ 1. Rechtstreekse schorsing 739-740
§ 2. Schorsing na beroep van het college van burgemeester en schepenen 741-742
§ 3. Juridische aard van het schorsingsbesluit en impact van de schorsing op het jurisdictioneel beroep 743-744

Afd. III DE VERNIETIGING 745-748

Hfdst. III HET BIJZONDER BESTUURLIJK TOEZICHT 749-751

Afd. I DE ALGEMENE REGEL VAN ARTIKEL 252 VAN HET OCMW-DECREET 749-750

Afd. II TOEPASSINGEN 751

Hfdst. IV HET DWANGTOEZICHT 752-754

Afd. I HET STUREN VAN EEN BIJZONDERE COMMISSARIS 752-753

Afd. II DE INDEPLAATSSTELLING 754

Hfdst. V TOEZICHT EN CONTROLE OP HET OCMW DOOR HET COLLEGE VAN BURGEMEESTER EN SCHEPENEN 755-757

Hfdst. VI DE EXTERNE AUDIT 758-760

TITEL VI HET OPTREDEN VAN HET OPENBAAR CENTRUM VOOR MAATSCHAPPELIJK WELZIJN IN RECHTSGEDINGEN 761-768

Hfdst. I HET VEREISTE VAN EEN VOORAFGAANDE BESLISSING VAN DE RAAD VOOR MAATSCHAPPELIJK WELZIJN 761-765

Hfdst. II HET BEVOEGDE ORGAAN OM IN RECHTE OP TE TREDEN 766-768

TITEL VII DEELNEMING AAN EEN EXTERN VERZELFSTANDIGD AGENTSCHAP EN AAN VERENIGINGEN VAN TITEL VIII 769-799

Hfdst. I DE TOTSTANDKOMING VAN DE VERENIGING OF HET EVA 769-772

Hfdst. II DE STATUTEN VAN DE VERENIGING OF HET EVA 773-776

Hfdst. III DE VERTEGENWOORDIGING VAN HET OCMW IN DE ORGANEN VAN HET EVA OF DE VERENIGING 777-781

Hfdst. IV BEHEER, CONTROLE EN BESTUURLIJK TOEZICHT 782-786

Hfdst. V HET PERSONEEL VAN DE VERENIGING 787-790

Hfdst. VI DE BOEKHOUDING VAN DE VERENIGING 791-792

Hfdst. VII DE AANSPRAKELIJKHEID VAN DE VERENIGING 793

Hfdst. VIII ONTBINDING VAN DE VERENIGING 794-799

Afd. I ONTBINDING VAN RECHTSWEGE 794-795

Afd. II VRIJWILLIGE ONTBINDING 796-797

Afd. III ONTBINDING ALS SANCTIE 798

Afd. IV BESTEMMING VAN DE GOEDEREN VAN DE ONTBONDEN VERENIGING 799

TITEL VIII DE VERENIGINGEN VAN HOOFDSTUK II EN VAN HOOFDSTUK III, EN DE VERENIGINGEN OF VENNOOTSCHAPPEN VAN PRIVAATRECHT VAN WOONZORGCENTRA 800-825

Hfdst. I VERENIGING VAN PRIVAATRECHT MET HET OOG OP DE GEHELE OF GEDEELTELIJKE EXPLOITATIE VAN EEN ZIEKENHUIS OF VAN ZIEKENHUISGEBONDEN ACTIVITEITEN 800-812

Afd. I TOTSTANDKOMING 800-801

Afd. II PROCEDURE 802-804

Afd. III	STATUTEN	805-807
	§ 1. Vermeldingen	805-806
	§ 2. Wijzigingen	807
Afd. IV	INTEGRALE KWALITEITSZORG	808-809
Afd. V	INBRENG VAN DE OPRICHTERS EN VAN DE TOETREDENDE LEDEN	810
Afd. VI	VERTEGENWOORDIGING VAN HET OCMW IN DE ORGANEN VAN DE VZW	811
Afd. VII	EEN VERENIGING CONFORM TITEL VIII, HOOFDSTUK I OCMW-DECREET ALS LID VAN EEN VERENIGING VOLGENS TITEL VIII, HOOFDSTUK II OCMW-DECREET	812
Hfdst. II	**VERENIGINGEN OF VENNOOTSCHAPPEN VAN PRIVAATRECHT VAN WOON- EN ZORGCENTRA**	813-817
Hfdst. III	**VERENIGING OF VENNOOTSCHAP VAN PRIVAATRECHT MET HET OOG OP HET VERVULLEN VAN SOCIALE DOELEINDEN**	818-825
Afd. I	NIEUWE MOGELIJKHEDEN	818-819
Afd. II	STATUTEN	820
Afd. III	VERTEGENWOORDIGING VAN HET OCMW-BESTUUR	821-823
Afd. IV	BESTUURLIJK TOEZICHT	824-825
		Blz.
ZAAKREGISTER		499

AFKORTINGEN EN CITEERWIJZEN

AA	Verzameling Arresten Grondwettelijk Hof
Act.dr.	Actualité du droit
Adv.-Gen.	Advocaat-Generaal
afl.	aflevering
A.Hosp.	Acta Hospitalia
AJT	Algemeen Juridisch Tijdschrift
APM	Administration Publique Mensuel
APT	Administration Publique Trimestrielle
Ann.dr.Louvain	Annales de Droit de Louvain
AP-KB	koninklijk besluit tot bepaling van de algemene principes van het administratief statuut van de rijksambtenaren die van toepassing zijn op het personeel van de diensten van de Gemeenschaps- en Gewestregeringen [...] van 22 december 2000
ARAB	Algemeen Reglement Arbeidsbescherming
Arbeidsovereenkomstenwet	wet van 3 juli 1978 op de arbeidsovereenkomsten
Arbitragehofwet	bijzondere wet op het Arbitragehof van 6 januari 1989
Arbrb.	arbeidsrechtbank
Arbh.	arbeidshof
Arr.Cass.	Verzameling Arresten Hof van Cassatie
Arrondrb. Leuven	arrondissementsrechtbank te Leuven
Arr.RvS	Verzameling arresten Raad van State
Art.	artikel(en)
Aud.	auditeur
Aud.-Gen.	auditeur-generaal
BBC-besluit	besluit van de Vlaamse Regering van 25 juni 2010 betreffende de beleids- en beheerscyclus van de gemeenten, de provincies en de openbare centra voor maatschappelijk welzijn
Beslagr. Gent	beslagrechter te Gent
B.Vl.Reg.	besluit van de Vlaamse Regering
Best.Dep. Limburg	bestendige deputatie van Limburg
Bestaansminimumwet	wet van 7 augustus 1974 op het bestaansminimum
Bijz.Wet	bijzondere Wet
Brussel	Hof van beroep te Brussel
Brusselwet	bijzondere wet op de Brusselse Instellingen van 12 januari 1989
BS	Belgisch Staatsblad

BTIR	Belgisch Tijdschrift voor Internationaal Recht
BTSZ	Belgisch Tijdschrift voor Sociale Zekerheid
BUPO	VN-Verdrag inzake burgerlijke en politieke rechten van 19 december 1966
Bvba	besloten vennootschap met beperkte aansprakelijkheid
BW	Burgerlijk Wetboek
BWHI	bijzondere wet op de hervorming van de instellingen van 8 augustus 1980
BZ	buitengewone zitting
CAO	collectieve arbeidsovereenkomst
Cass.	Hof van Cassatie
CAW	centrum algemeen welzijnswerk
CBPL	Commissie voor de bescherming van de persoonlijke levenssfeer
CBS	college van burgemeester en schepenen
CDPK	Chronique de droit public – Publiekrechtelijke Kronieken
C.E.	Conseil d'Etat
COO	commissie van openbare onderstand
COO-wet	wet van 13 maart 1925 op de commissies van openbare onderstand
De Gem.	De Gemeente
De Gids	De Gids op Maatschappelijk Gebied
De Verz.	De Verzekering
Dr. quart monde	Droit en quart monde
Echos log.	Echos du logement
ECOSOC	VN-Verdrag inzake economische, sociale en culturele rechten van 19 december 1966
EG	Europese Gemeenschap
EG-Verdrag	Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap van 27 maart 1957
EHRM	Europees Hof voor de Rechten van de Mens
EJ	Echtscheidingsjournaal
ESH	Europees Sociaal Handvest van 3 mei 1996
EU	Europese Unie
EU Handvest Grondrechten	Handvest van 12 december 2007 van de grondrechten van de Europese Unie
EVRM	Europees verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden van 4 november 1950
Fund.Rechtspr.	Fundamentele Rechtspraak
Gemeentekrediet	Tijdschrift van het Gemeentekrediet
Gem. en Prov.	Gemeenten en Provincie
Gem. Kieswet	Gemeentekieswet

Ger.W.	Gerechtelijk Wetboek
Gw.	Grondwet
GWHI	gewone wet op de hervorming van de instellingen van 9 augustus 1980
HESH	Herzien Europees Sociaal Handvest van 3 mei 1996
Hosp.	Hospitalia
JDJ	Journal des droits des jeunes
JJD	Journal des juristes démocrates
JLMB	Journal des tribunaux Liège, Mons et Bruxelles
JLO	Jurisprudence du louage d'ouvrage
Journ.proc.	Journal de Procès
JRS	Jurisprudentie Raad van State
JT	Journal des Tribunaux
JTT	Journal des Tribunaux de Travail
Jura Falc.	Jura Falconis
k.	kolom
KB	koninklijk besluit
KG	kort geding
l.c.	loco citato
Leefloonwet	wet houdende het recht op maatschappelijke integratie van 26 mei 2002
Limb.Rechtsl.	Limburgs Rechtsleven
MB	ministerieel besluit
Mouv.comm.	Mouvement communal
N.Gem.Wet	Nieuwe Gemeentewet
NJW	Nieuw Juridisch weekblad
nr.	nummer
nv	naamloze vennootschap
o.c.	opere citato
OCMW	openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn
OCMW-raad	raad voor maatschappelijk welzijn
OCMW-visies	Tijdschrift voor OCMW-secretarissen
OCMW-wet	wet van 8 juli 1976 betreffende de openbare centra voor maatschappelijk welzijn
Onderstandswet	wet van 2 april 1965 betreffende het ten laste nemen van steun
Organieke Wet 1976	wet van 8 juli 1976 betreffende de openbare centra voor maatschappelijk welzijn
Overheidsopdrachtenwet	wet betreffende overheidsopdrachten en sommige opdrachten voor aanneming van werken, leveringen en diensten van 15 juni 2006
Parl.Hand.	Parlementaire Handelingen
Parl.St.	Parlementaire Stukken

Vr. en Antw.	Bulletin van Vragen en Antwoorden
Pas.	Pasicrisie
Pasin.	Pasinomie
P.d.K.	procureur des Konings
Procedurereglement	besluit van de Regent tot regeling van de rechtspleging voor de afdeling Administratie van de Raad van State van 23 augustus 1948
PG	procureur-generaal
Prov. Ber. Henegouwen	Provinciale Beroepskamer van Henegouwen
RACE	Recueil des arrêts du Conseil d'Etat
Rb.	rechtbank van eerste aanleg
RCJB	Revue Critique de Jurisprudence belge
Rec.Arr.RvS	Recente Arresten van de Raad van State
Rechtspr.Arb.Br.	Rechtspraak van de Arbeidsrechtbanken te Brussel
Res Publ.	Res Publica. Tijdschrift voor Politicologie
Rev.b.dr.const.	Revue belge de droit constitutionnel
Rev.dr.commun.	Revue de droit communal
Rev.dr.étr.	Revue de Droit des Etrangers
RDS	Revue de Droit Social
Rec.gén.enr.not.	Revue générale de l'enregistrement et du notariat
RRD	Revue régional de droit
Rev.not.b.	Revue du notariat belge
Rev.trav.	Revue du Travail
Rev.trim.dr.fam.	Revue trimestrielle de droit familial
Rev.trim.D.H.	Revue trimestrielle des droits de l'Homme
RGAR	Revue Générale des Assurances et des Responsabilités
RSR	Rechtspraak voor Sociaal Recht
RvS	Raad van State
RvS-wet	gecoördineerde wetten op de Raad van State van 11 juli 1973
RW	Rechtskundig Weekblad
s.d.	zonder jaar
Soc.Kron.	Sociaalrechtelijke Kronieken
s.l.	zonder plaats
SW	Strafwetboek
SWT	gecoördineerde taalwetten in bestuurszaken van 18 juli 1966
T.Agr.R.	Tijdschrift voor Agrarisch Recht
T.Aann.	Tijdschrift voor Aannemingsrecht
TBP	Tijdschrift voor Bestuurswetenschappen en Publiekrecht
TBBR	Tijdschrift voor Belgisch Burgerlijk Recht

TBR	Tijdschrift voor Brugse rechtspraak
TBO	Tijdschrift voor Bouwrecht en Onroerend Goed
T.Gem.	Tijdschrift voor Gemeenterecht
TGR	Tijdschrift voor Gentse Rechtspraak
T.Ontv.	Tijdschrift voor OCMW-ontvangers
TJK	Tijdschrift voor Jeugd- en Kinderrechten
T.Not.	Tijdschrift voor Notarissen
TORB	Tijdschrift voor Onderwijsrecht en Onderwijsbeleid
TPR	Tijdschrift voor Privaatrecht
TROS	Tijdschrift voor Ruimtelijke Ordening en Stedenbouw
TSR	Tijdschrift voor Sociaal Recht
Turn.Rechtsl.	Turnhouts Rechtsleven
T.Vred.	Tijdschrift voor Vrederechters
T.Vreemd.	Tijdschrift voor Vreemdelingenrecht
TVW	Tijdschrift voor Wetgeving
Vl. Ber. Openbaarheid	Vlaamse Beroepsinstantie inzake Openbaarheid van Bestuur
Vl.Parl.	Vlaams Parlement
Vl.T.Gez.	Vlaams Tijdschrift voor Gezondheidszorg
VN	Verenigde Naties
VTOM	Vlaams Tijdschrift voor Overheidsmanagement
Vol.	volume
Vred.	vredegerecht
Vreemdelingenwet	wet van 15 december 1980 betreffende de toegang, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen
Vzw	vereniging zonder winstoogmerk
WAO	wet van 3 juli 1978 op de arbeidsovereenkomsten
Wrr.	Werkrechtersraad
Zitt.	zittijd
z.p.	zonder pagina
ZW	zonder winstoogmerk

LITERATUURLIJST

ACKAERT, J., OLISLAGERS, E., DE RYNCK, F. en REYNAERT, H., "De managementteams: een eerste stand van zaken", *VFG-Forum* 2008, afl. 3, 8-14.

ADRIAENS, D., COENE, D., LEERMAN, W., VAN DER STRAETE, I. en VERBEKE, P., *Praktisch handboek voor OCMW-recht*, Brugge, die Keure, 2013, 620 p.

ADRIAENS, D., DE BACKER, J., JONCKERS, C., LEERMAN, W., VAN DER STRAETE, I. en VERBEKE, P., *Praktisch Handboek voor OCMW-recht*, Brugge, die Keure, 2010, 706 p.

ADRIAENS, D., DE BACKER, J., VAN SCHUYLENBERGH, P. en WAUTERS, E., *Praktisch Handboek voor OCMW-recht*, Brugge, Die Keure, 2003, 643 p.

ADRIAENS, D., DUJARDIN, J., SIMOENS, D., VANDENDRIESSCHE, A., VAN SCHUYLENBERGH, P. en WAUTERS, E., *Openbare centra voor maatschappelijk welzijn. Wetgeving geannoteerd. Van toepassing in het Nederlands taalgebied en het tweetalig gebied Brussel-Hoofdstad*, Brugge, die Keure, 2003, 331 p.

ADRIAENS, D., DE BACKER, J., VAN SCHUYLENBERGH, P. en WAUTERS, E., *Praktisch handboek voor OCMW-recht*, Brugge, die Keure, 2001, 617 p.

ADRIAENS, D., "De (top)ambtenaar als budgethouder. Het OCMW als wegwijzer?", *VFG-Forum* 2004/1, 8-13.

ADRIAENS, D., "Enkele beschouwingen over het beroepsgeheim in de sociale sector", *OCMW-Visies* 1999/2, 29-44.

ADRIAENS, D., "Nieuw decreet wijzigt administratief toezicht en versoepelt de voorwaarden voor publiek privaat ziekenhuisbeheer", *OCMW-visies* 1998, afl. 2, 9-15.

ADRIAENS, D., "Omslagregeling gewestelijk ontvangers: omslag zonder grondslag?", *OCMW-visies* 1997, afl. 3, 10-17.

ALEN, A., "Het nieuwe België in drie fasen. Een schematisch overzicht", *TBP Themanummer "De Derde Staatshervorming"*, 1989, 153 p.

ALLEMEERSCH, B., "Het begrip 'geheimen' bij toepassing van art. 458 Sw. en art. 36 OCMW-wet" (noot onder Gent 28 oktober 2004), *RW* 2005-06, 263-264.

ALLEMEERSCH, B., "Het toepassingsgebied van art. 458 Strafwetboek. Over het succes van het beroepsgeheim en het geheim van dat succes", *RW* 2003-04, 1-19.

ANTHIERENS, G., "Onteigening door provincies en gemeenten", *T.Gem.* 1995/3-4, 194-211.

ANTHONIS, M. en CARLENS, I., "De aansprakelijkheid van de gemeente- en OCMW-secretaris" in X, *Aansprakelijkheid van gemeenten en OCMW's. Burgerrechtelijke aansprakelijkheid van het lokaal bestuur, zijn topambtenaren en personeel*, Brugge, Vanden Broele, 2007, 171-208.

ARNOUTS, L., "De vereisten waaraan het evaluatiegesprek moet voldoen", *T.Gem.* 2009/1, 30-32.

ARNOUTS, L., "Het belang van het evaluatiedossier bij het evalueren van overheidspersoneel", *T.Gem.* 2009/1, 33-35.

ASTAES, J. en BROUCKAERT, C., "Het gemeentelijk financieel beheer" in J. DUJARDIN en W. SOMERS (eds.), *Gemeenteraad. Bevoegdheden*, Brugge, die Keure, 2011, 253-313.

AVERHALS, A., *Bedrieglijke organisatie van onvermogen*, Leuven, Instituut Forensische Auditoren, 2002, 142 p.

BEIRENS, D. (ed.), *Handboek beleids- en beheerscyclus*, Brugge, Vanden Broele, 2013, 796 p.

BEIRENS, D., DETOLLENAERE, D. en DUJARDIN, J., *Gemeentedecreet van 15 juli 2005. Artikelsgewijze toelichting*, Brugge, die Keure, 2006, 730 p.

BEIRENS, D., "Commentaren bij art. 102", *T.Ontv.* 1998, afl. 3, 23-25.

BEIRENS, D., "Commentaar bij art. 115 OCMW-wet", *T.Ontv.* 1997, afl. 4, 9-11.

BERCKX, P., "De algemene principes van het administratief en geldelijk statuut van de rijksambtenaren", *TBP* 1992, 219-254.

BERNRATH, W., "Het beheer van de rekening van derden (Systeem I): een taak voor de OCMW-ontvanger?", *T.Ontv.* 2001, afl. 3, 39-48.

BLANCKAERT, L. en EL OMARI, M., "Uitbreiding EU-onderdanen: impact op OCMW-dienstverlening", *OCMW-visies* 2005, afl. 1, 26-30.

BLANPAIN, R., *Bevoegdheden van gemeenschappen en gewesten*, Brugge, die Keure, 1988, X + 372 p.

BLANPAIN, R., "Wet van 19 juli 1976 tot instelling van een verlof voor de uitoefening van een politiek mandaat", *TSR* 1978, 121-123.

BOCKEN, H. (ed.), *De nieuwe wet op de aansprakelijkheid van en voor ambtenaren: de wet van 10 februari 2003*, Mechelen, Wolters Kluwer België, 2004, 193 p.

BOCKEN, H., "De aansprakelijkheid van en voor ministers en andere politieke mandatarissen" in BOES, M., "Het Gemeentedecreet. Algemeen kader" in J. DUJARDIN (ed.), *Gemeente- en Provinciedecreet*, Brugge, die Keure, 2006, 1-30.

BONJE, M., "Kanttekeningen bij de wet van 18 juli 1991", *OCMW-visies* 1994, afl. 2, 72.

BOUMANS, M., "De maatschappelijk werker", *De Gem.* 1998/4, 43.

BOUVERNE-DE BIE, M., "Laat ons de geschiedenis meenemen: 30 jaar OCMW", *OCMW-visies* 2007, 8-9.

BOUVIER, J., "Banc d'essai ou mise au ban?" (noot onder RvS 15 mei 2001, nr. 95.365, Busin), *Rev.dr.commun.* 2001, 209-210.

BREMS, E., "Nieuwe discriminatiegronden in de Wet Bestrijding Discriminatie" in M. DE VOS en E. BREMS (eds.), *De Wet Bestrijding Discriminatie in de praktijk*, Antwerpen-Oxford, Intersentia, 2004, 37-67.

BREWAYS, E., "Beslag op overheidsgoederen is niet zonder risico", *Ius & Actores* 2012/3, 30-37.

BREWAYS, E., "De cassatieprocedure voor de Raad van State", *RW* 2007-08, 1226-1237.

BREYNE, J., COENS, J. en VANDERGAESEN, P., "Het gemeentelijk managementteam: mogelijke succesfactoren en valkuilen", *VFG-Forum* 2006, afl. 1, 4-9.

BRIJS, S., "De absolute uitvoeringsimmuniteit thans ook doorbroken bij reële executie" (noot onder Cass. 24 april 1998), *RW* 2000-01, 1196-1198.

CAN, E. en GEELEN, K., "Het beroep in tuchtzaken in het nieuwe Gemeentedecreet" in K. WAUTERS (ed.), *Het administratief beroep*, Antwerpen, Maklu, 2008, 85-117.

CANTAERT, M., "Verkiezingscontentieux na de gemeenteraadsverkiezingen in het Vlaamse Gewest van 8 oktober 2006", *T.Gem.* 2008/1, 3-15.

CARLENS, I., "Het OCMW en de Raad voor Verkiezingsbetwistingen", *OCMW-visies* 2006, afl. 4, 71-74.

CLÉMENT, J., "Het Sint-Michielsakkoord en de lokale en provinciale besturen", *T.Gem.* 1994, 2-19.

COLPAERT, C. en VAN GARSSE, S., *Wegwijs Overheidsopdrachten. Opdrachten lokale besturen in de klassieke sectoren*, Brussel, Politeia, s.d., losbl.

COLPAERT-ARICKX, K., *Wegwijs in de klassieke overheidsopdrachten van gemeenten, OCMW's en politiezones*, Brussel, VVSG-Politeia, s.d., losbl.

COOLSAET, A., "Het onpartijdigheidsbeginsel" in I. OPDEBEEK en M. VAN DAMME (eds.), *Algemene beginselen van behoorlijk bestuur*, Brugge, die Keure, 2006, 279-314.

COOLSAET, A., "Commentaar bij artikel 65 Gemeentekieswet" in X, *Publiek procesrecht. Artikelsgewijze commentaar met overzicht van rechtspraak en rechtsleer, VI. Verkiezingen*, Mechelen, Kluwer, s.d., losbl., 1-15.

COOLSAET, A., "De uitvoeringsbesluiten inzake tuchtregeling voor het gemeentepersoneel", *T.Gem.* 2007, 111-118.

COOLSAET, A., "De tuchtregeling van het personeel in het Gemeentedecreet", *T.Gem.* 2006/1, 15-21.

COPIN, A., "De organieke Wet betreffende de OCMW", *Gemeentekred.* 1977, 16 p.

COTTYN, J., "Samenwerkingsverbanden voor OCMW's. Meer dan een doekje voor het bloeden!", *OCMW-visies* 2002, afl. 1, 14-18.

COTTYN, J., "De verkiezing van de leden van de raad voor maatschappelijk welzijn", *T.Gem.* 1995, 25-38.

CUYPERS, D., "Beginselen van behoorlijk bestuur en wet motivering administratieve beslissingen in de sociale zekerheid" in J. VAN STEENBERGHE (ed.), *Actuele problemen van sociaal zekerheidsrecht*, Brugge, die Keure, 1995, 1-30.

D'HOOGHE, D. (ed.), *De gunning van overheidsopdrachten*, Brugge, die Keure, 2009, 1011 p.

D'HOOGHE, D. en DE VUYST, L., "De andere innovaties met betrekking tot de werkingsregels, de participatie van de burgers in het bestuur, de verhouding tot het OCMW en de binnengemeentelijke territoriale decentralisatie" in J. DUJARDIN (ed.), *Gemeente- en Provinciedecreet*, Brugge, die Keure, 2006, 199-236.

DAENENS, M., "Benoemingen bij herstemming", *De Gem.* 1963, 216-218.

DAMOISEAUX, M. en HENRARD, H., *Guide pratique de l'administration des commissions d'assistance publique*, Brussel, Larcier, 1934, 160 p.

DE BECKER, A. (ed.), *Het bestuurlijk toezicht op de lokale besturen*, Brugge, die Keure, 2010, 140 p.
DE BECKER, A., *De overheid en haar personeel: juridische grondslagen van de rechtspositie van de ambtenaar*, Brugge, die Keure, 2007, 672 p.
DE BECKER, A., *Een onderzoek naar de juridische grondslagen van de rechtspositie van de ambtenaar*, Doctoraal proefschrift, Brussel, VUB, 2006-07, Deel 1 285 p., Deel 2 528 p.
DE BECKER, A. en DEBIÈVRE, J., "De aanwerving van gemeentepersoneel na het Besluit van de Vlaamse Regering van 7 december 2007" in J. DUJARDIN en M. VAN DAMME (eds.), *Rechtspositieregeling van het personeel bij de lokale besturen*, Brugge, die Keure, 2008, 55-95.
DE CASTER, M., *Eerste hulp bij overheidsopdrachten van lokale besturen*, Brugge, Vanden Broele, 2009, 118 p.
DE CLERCK, D., "Met het OCMW naar de 21e eeuw. Partner of draaischijf op de welzijnsmarkt?", *OCMW-visies* 1998, afl. 1, 15-22.
DE COENSEL, K., "Publiek-publieke en publiek-private samenwerking vanuit het OCMW: een overzicht", *OCMW-visies* 2000, afl. 4, 49-55.
DE COSTER, G., "De organisatie van het bestuurlijk toezicht op de gemeenten en de provincies" in J. DUJARDIN (ed.), *Gemeente- en provinciedecreet*, Brugge, die Keure, 2006, 283-303.
DE COSTER, G., "Het OCMW-decreet gestemd. De secretaris strategisch gepositioneerd", *OCMW-visies* 2009/1, 15-18.
DE COSTER, G., "Interne controle. Ervaring vanuit de Vlaamse overheid", *Binnenband* 2008, nr. 58, 17-22.
DE GENDT, T. en DEWALLENS, F., "De aantrekkingskracht van afstotingen: na de OCMW-ziekenhuizen, nu ook de OCMW-rusthuizen?" (noot onder RvS 9 december 2002, nr. 113.428, OCMW Wingene), *T.Gez.* 2003-04, 178-181.
DE GRAEVE, A. en DHAENENS, P., *Maatschappelijk welzijn: commentaar bij de wet van 8 juli 1976 betreffende de openbare centra voor maatschappelijk welzijn*, Heule, UGA, 1996, 413 p.
DE GRAEVE, A., *Maatschappelijk welzijn*, Heule, UGA, 1985, 312 p.
DE GRAEVE, A., "De taakomschrijving van de secretaris van het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn", *De Gem.* 1977, 95-100.
DE GRAEVE, A., "De voorzitter van de raad voor maatschappelijk welzijn", *De Gem.* 1978, 4-12.
DE JONGE, M. e.a., *Openbare Centra voor Maatschappelijk Welzijn. Handleiding voor OCMW-mandatarissen*, Zele, Reinaert, 1983, 263 p.
DE JONGHE, J., *De staatsrechtelijke verplichting tot bekendmaking van normen*, Antwerpen, Kluwer rechtswetenschappen, 1985, 183 p.
DE KONINCK, C., *Encyclopedie van het Overheidsopdrachtenrecht*, Mechelen, Wolters Kluwer, 2010, 665 p.
DE KONINCK, C., *Overheidsopdrachten*, Antwerpen, Maklu, 2002, 386 p.
DE LEVAL, G., "Un arrêt fondamental et attendu" (noot onder Cass. 14 april 2005), *JLMB* 2005, 856-861.
DE MARS, B., "Artikel 60, par. 7 OCMW-Wet: op het kruispunt van arbeidsrecht en maatschappelijke dienstverlening", *TSR* 2011, 355-420.
DE NAUW, A., *Inleiding tot het bijzonder strafrecht*, Mechelen, Kluwer, 2005, 380 p.
DE RIDDER, J., "Formele motivering en geheime stemming", *CDPK* 1998, 269-286.
DE RUYCK, F., "Vennootschappen weldra strafbaar. Kritische analyse" in X, *Vennootschappen weldra strafbaar. Wat is de weerslag op het bestaan van de ondernemingen?*, Brussel, Bruylant, 1999, 37-44.
DE SOUTER, V., "Het beroepsgeheim en de invoering van een spreekrecht door de wet van 28 november 2000 betreffende de strafrechtelijke bescherming van minderjarigen. Een nadere analyse van het artikel 458*bis* van het Strafwetboek", *TJK* 2001, 184-192.
DE STAERCKE, J., *Juridisch statuut van overheidsgoederen*, Brussel, Larcier, 2007, 91 p.
DE SUTTER, T., *Het recht van verdediging in tuchtzaken. 60 jaar rechtspraak van de Raad van State*, Brussel, Larcier, 2009, 184 p.
DE SUTTER, T., "Tucht" in J. DUJARDIN en W. SOMERS (eds.), *College van burgemeester en schepenen. Samenstelling en werking*, Brugge, die Keure, 2010, 153-188.
DE SUTTER, T., "Het gemeentelijk tuchtrecht in een ander kleedje", *RW* 2006-07, 1462-1478.
DE SUTTER, D., "Eretitel voor gemeente- en OCMW-raadsleden", *RW* 2001-02, 757-759.
DE SUTTER, T., "Aanwezigheidsquorum versus aanwezigheidsregister", *TVG* 2001, afl. 3, 18-19.
DE TOLLENAERE, V., *Nouveau commentaire de la loi communale*, Brussel, Larcier, 1960, 352 p.

DE VOS, N., "Automatische vervallenverklaring van het kiesrecht bij veroordeling op de helling?" (noot onder GwH nr. 187/2005 van 14 december 2005), *T.Gem.* 2006/2, 59-64.

DE WULF, C. en DEVOS, S., "De koop uit de hand van een onroerend goed. Notariële koopakte – Bijzondere gevallen" in C. DE WULF, *Het opstellen van notariële akten*, Mechelen, Kluwer, 2007, 247-271.

DEBIÈVRE, J., "De definitieve teloorgang van de krachtlijnen Kelchtermans?" (noot onder RvS 22 maart 2007, nr. 169.264, Ziekenhuis Oost-Limburg), *TBP* 2008, 509-511.

DEBIÈVRE, J., "Het vereiste functioneel belang van een gemeenteraadslid voor een beroep tot nietigverklaring van een beslissing van de gemeenteraad" (noot RvS 9 maart 2006, nr. 156.151, Dexters), *RW* 2007-08, 236.

DEHAMERS, K., "Geef discriminatie geen kans: een non-discriminatiecode voor alle lokale besturen", *Binnenband* 2007, afl. 52, 24-25.

DEHAMERS, K., "Een non-discriminatiecode voor lokale besturen", *Lokaal* 2007/4, 15-17.

DEKNUDT, N., ETIENNE, A. en LEDOUX, E., "Ventes et achats de biens immobiliers par les CPAS et les communes", *Rev.not.b.* 1995, 314-359.

DENYS, M., *De begrippen gemeentelijk, provinciaal en algemeen belang*, Heule, UGA, 1969, 133 p.

DÉOM, D., "Principes généraux de la gestion de patrimoine immobilier des personnes de droit public" in X, *Guide de droit immobilier*, Brussel, Story-Scientia, 2007, VII.2.1.-1 – VII.2.1.3.-10.

DEPLANTER, E. en VERMEIREN, L., *De gemeente in de praktijk: personeel, de secretaris, de financieel beheerder*, Brugge, Vanden Broele, 2007, losbl., s.p.

DESCHOUWER, A., "De bewaring van gelden en waarden van de bejaarden in een rustoord of van de patiënten in een ziekenhuis", *De Gem.* 1979, 300-304.

DESCHOUWER, A., "De ontvanger van het OCMW", *TBP* 1980, 46-57.

DHAENENS, P., *Handboek voor het Vlaamse OCMW-raadslid*, Kortrijk, UGA, 2012, 320 p.

DHONDT, J., "Het ontslag wegens dringende reden toegepast op het contractueel personeel van de gemeente en het OCMW", *De Gem.* 1987, 453-462.

DHONDT, J., "De ondertekening door de secretaris van het OCMW", *TBP* 1986, 165-170.

DIELIS, P. en VAN OUYTSEL, J., *Planlastvermindering in de praktijk*, Brugge, Vanden Broele, 2013, 392 p.

DRIESEN, I., "Het bestraffen van (contractuele) personeelsleden en de wet van 8 april 1965 tot instelling van de arbeidsreglementen", *Binnenband* 2004, afl. 37, 3-9.

DRUYTS, R., "Een 'statuut' voor de 'klokkenluiders' in België. Wachten op de noodzakelijke cultuuromslag? Of: wachten op de invoering van een bescherming via reglementaire of wettelijke tekst", *TBP* 2003, 558-588.

DUJARDIN, J., SOMERS, W. en VAN SUMMEREN, L., *Praktisch handboek voor gemeenterecht*, Brugge, die Keure, 2012, 640 p.

DUJARDIN, J., SOMERS, W., VAN SUMMEREN, L. en DEBYSER, J., *Praktisch handboek voor gemeenterecht*, Brugge, die Keure, 2009, 690 p.

DUJARDIN, J., "Bijzondere aspecten van het beheer inzake onroerende goederen door lokale besturen" in M. BOES (ed.), *Aspecten van het administratief recht*, Antwerpen, Kluwer, 1988, 41-74.

DUJARDIN, J., "Notulering en notulen van de vergadering van de gemeenteraad en het college van burgemeester en schepenen", *VFG-Forum* 2007/3, 9-13.

DUJARDIN, J., "De toezichtregeling op gemeenten, districten, autonome gemeentebedrijven en politiezones ingevolge het Gemeentedecreet van 15 juli 2005", *T.Gem.* 2006/2, 21-30.

DUJARDIN, J., "Wijziging organieke OCMW-wet", *TVW* 2006/4, 439-441.

DUJARDIN, J., "De gevolgen van de niet-goedkeuring of vernietiging van een tuchtstraf" (noot onder RvS 24 maart 1998, nr. 72.660, Paeshuys), *T.Gem.* 1999/1, 28-30.

ENGLEBERT, F., "De begrippen woonplaats en verblijfplaats in de akten van de burgerlijke stand", *De Burg.St.* 1994, 109-114.

FLAMEY, P. en BOSQUET, J., *Onteigeningen. De leidinggevende arresten van het Hof van Cassatie*, Brugge, Vanden Broele, 2007, 138 p.

FLEURQUIN-DE VISSCHER, F., "L'Arrêté Royal fixant les principes généraux du droit de la fonction publique: évolutions normatives et jurisprudentielles" in A. ANDERSON en K. LEUS (eds.), *La réforme de la fonction publique*, Brussel, la Charte, 2002, 34-35.

FOBLETS, M.C., "Het actief en passief stemrecht bij gemeenteraadsverkiezingen: uitbreiding tot de niet-Europese burgers die in België verblijven", *TBP* 2002, 104-109.

FRANCEUS, F., "De algemene principes van het statuut: van 22.11.1991 tot 26.9.1994", *TBP* 1995, 5-11.

GALLE, J. en DE BUCK, R., *Basisprincipes van de nieuwe OCMW-boekhouding*, Diegem, CED Samsom, 1999, 41 p.

GALLE, J., "Het profiel van de OCMW-ontvanger in het kader van de NOB", *T.Ontv.* 2003/3, 2-6.

GILLET, E., "La nature juridique de la relation entre l'administration et son agent", *APT* 1990, 11-82.

GILOT, B. en LEROY, J., *De Beleids- en beheerscyclus voor gemeenten, OCMW's en provincies in 60 vragen en antwoorden*, Brussel, Politeia, 2013, 62 p.

GLINEUR, J. en ROCHET, P., *Guide pratique de l'administration des commissions d'assistance publique*, Brussel, Larcier, 1954, 390 p.

GOFFIN, L. "De la comparution personnelle dans la procédure disciplinaire de la fonction publique" (noot onder RvS 14 juli 1993, nr. 43.823, Jaumotte), *JT* 1993, 781-782.

GORIS, J., *Georganiseerde bestuurlijke beroepen: naar een algemene theorievorming*, Brugge, die Keure, 2012, 888 p.

GORIS, J., "De georganiseerde bestuurlijke beroepen in personeelszaken volgens het gemeentedecreet: wat verschijnt, wat verdwijnt?", *T.Gem.* 2006, 22-30.

GOTZEN, R., *Pachtwetgeving: artikelsgewijze toelichting*, Brugge, die Keure, 2010, 355 p.

HAECK, Y., *Het eigendomsrecht als mensenrecht. Artikel 1 Eerste Protocol EVRM*, doctoraal proefschrift, Gent, UGent, 2008, 683 p.

HAVARD, C., "Qu'entend-on par 'questions de personnes'", *Mouv.comm.* 2008, 474-475.

HELLEBAUT, E., *Commentaire législatif, jurisprudentiel et doctrinal de la loi communale*, Brussel, Bruylant, 1889, 992 p.

HUBEAU, B., "Europees burgerschap en Europees migratierecht" in K. DE FEYTER, M.-C. FOBLETS en B. HUBEAU (eds.), *Migratie en Migratierecht*, Brugge, die Keure, 1995, 99-146.

JACQMAIN, J., "De tuchtregeling voor contractuelen in de openbare diensten" (noot onder RvS 29 oktober 1992, nr. 40.884, Ballaux), *TBP* 1993, 484.

JANSSENS, C., *Het gemeentelijk dwangbevel*, Brugge, die Keure, 2013, 136 p.

JANSSENS, K., LEROY, J., VANDERSTAPPEN, P., VANHOLSBEECK, D. en VAN SCHUYLENBERGH, P., *Het OCMW-decreet ontleed*, Brussel, VVSG-Politeia, 2012, 218 p.

JANSSENS, K., "De nieuwe rechtspositieregeling van het OCMW-personeel. Wachten op uitvoering", *OCMW-visies* 2009, afl. 1, 36-39.

JANVIER, R., "Tuchtregime voor contractanten in overheidsdienst: een (des)illusie?" in S. LUST en P. LUYPAERS (eds.), *Tucht en deontologie*, Brugge, die Keure, 2007, 63-82.

JONCKERS, C., "Oortjes open en snaveltjes toe? Het beroepsgeheim binnen de OCMW-werking", *OCMW-visies* 2007, afl. 4, 29-39.

JONCKERS, C., "Het nieuwe OCMW-decreet, een eerste kennismaking", *OCMW-visies* 2006/3, 62-69.

KERKHOFS, J., "Het beroepsgeheim van paramedici, verpleegkundigen en personeelsleden van OCMW's: een pad in de mand van het gerechtelijk onderzoek?" (noot onder KI Antwerpen 2 november 2000), *Limb.Rechtsl.* 2002/3, 195-204.

KRUF, J.P. en VANDERGAESEN, P., "Op naar het managementteam", *VFG-Forum* 2006, afl. 1, 11-16.

KWANTEN, L., "Registratie in de sociale dienst van een openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn", *De Gem.* 1977, 301-304.

LAMBERT, P., *Secret professionnel*, Brussel, Bruylant, 2005, 367 p.

LAMBERT, P., "Le secret professionnel et les dossiers de l'aide sociale", *JT* 1987, 540.

LAMBOTTE, C., *De Raad van State*, Heule, UGA, 1984, 580 p.

LAMBRECHT, A.M., "Beroepsgeheim en plicht tot geheimhouding omtrent de individuele dienstverlening door het OCMW", *De Gem.* 1981, 266-271 en 431.

LAMBRECHTS, W., *Geschillen van bestuur. Een praktische handleiding*, Antwerpen, Kluwer, 1988, 339 p.

LAMBRECHTS, W., "Wat gebeurd is, blijft geschied" (noot onder RvS 26 oktober 1995, nr. 56.043, vzw Groen), *RW* 1995-96, 824-825.

LANCKSWEERDT, E., *Het administratief kort geding*, Antwerpen, Kluwer Rechtswetenschappen België, 1993, 234 p.

LEERMAN, W. en VUNCKX, F., "Vergelijkende analyse van de OCMW-wet en het -decreet. Schematisch overzicht van de wijzigingen in de bestuurlijke werking van de OCMW's", *OCMW-visies* 2009/1, 19-28.

LEERMAN, W., "Het decreet van 19 december 2008 op de organisatie van de OCMW's. Het OCMW vanuit secretarisperspectief", *OCMW-visies* 2009/1, 30-34.

LEERMAN, W., "Mobiliteit in de actualiteit", *OCMW-visies* 2009/4, 70-74.

LEROY, J., "Wat valt onder dagelijks bestuur?", *Lokaal* 2009, afl. 16, 25.

LEUS, K., "De plicht tot onpartijdigheid als beginsel van behoorlijk bestuur" in I. OPDEBEEK (ed.), *Algemene beginselen van behoorlijk bestuur*, Antwerpen, Kluwer rechtswetenschappen, 1993, 169-194.

LEUS, K., "De rechtswaarde van de zgn. 'krachtlijnen voor een samenhangend personeelsbeleid van de lokale en regionale besturen', of 'krachtlijnen Kelchtermans na het arrest van de Raad van State van 13 oktober 2004'" (noot onder RvS 13 oktober 2003, nr. 124.147, Delsard), *T.Gem.* 2004, 219-225.

LIBIN, G., "Responsabiliseren in de lokale besturen: meer dan theorie...? De nieuwe OCMW-boekhouding en organisatie: uitdagingen en knelpunten bij de invoering van het budgethouderschap", *T.Ontv.* 1998/2, 9-18.

LIBIN, G., "Invordering van debiteurendossiers. De vertegenwoordiging van het OCMW in rechte", *De Gem.* 1996, 93-98.

LIETAERT, B., "Art. 60, § 7 van de OCMW-wet" in X, *Personeel & Organisatie. Werkgelegenheidsmaatregelen*, Diegem, Kluwer, losbl., 36 p.

LOMBAERT, S., MAEBE, M. en MOYERSONS, S., *BBC: van oud naar nieuw*, Brugge, Vanden Broele, 2012, 135 p.

LOMBAERT, S., *Eerste hulp bij de beleids- en beheerscyclus van de gemeenten, de provincies en de OCMW's*, Brugge, Vanden Broele, 2011, 130 p.

LUST, S., *Rechtsherstel door de Raad van State*, Brugge, die Keure, 2000, 526 p.

LUYTEN, D., "Over de evolutie van de verhouding tussen het OCMW en de gemeente", *OCMW-visies* 2000, afl. 2, 15-20.

LUYTEN, D., "Naar de kern van het OCMW", *OCMW-visies* 1998, afl. 1, 3-10.

MAES, R., JOCHMANS, K. en VERBELEN, B., "De gevolgen van de Sint-Michielsakkoorden en van de vierde staatshervorming voor de lokale besturen", *De Gem.* 1994, 74-85 en 151-157 (err. 218).

MAESSCHALCK, J. en ORNELIS, F., "Een interdisciplinaire analyse van de klokkenluidersproblematiek in de openbare sector", *TBP* 2003, 535-557.

MAHIEU, M. en LUKOWIAK, A., *De openbare centra voor maatschappelijk welzijn. De organieke Wet van 8 juli 1976 en aanverwante wetgeving*, Antwerpen, Maklu, 1997, 287 p.

MAHIEU, M. en LUKOWIAK, A., "Het beheer van het patrimonium van het OCMW" in *OCMW*, Antwerpen, Maklu, 1999, 189-197.

MAIRY, J., "La déontologie des assistants sociaux en CPAS", *Mouv.comm.* 1996, 236-238.

MAST, A., DUJARDIN, J., VAN DAMME, M. en VANDE LANOTTE, J., *Overzicht van het Belgisch administratief recht*, Mechelen, Kluwer, 2009, 1277 p.

MATTHIJS, H., "De budgettaire bepalingen in het Gemeentedecreet", *T.Gem.* 2006/3, 24-33.

MESSIAEN, T., "Klokkenluiders. Overzicht van wetgeving", *NJW* 2007, 922-926.

MEYNTJENS-APERS, M., "De aard van de rechtsverhoudingen tussen de ziekenhuisarts en het OCMW-ziekenhuis", *Vl.T.Gez.* 1991-92, 310-314.

MOSSELMANS, S., "Geen recht van voorkoop voor de pachter in geval van bouwklare gronden" *T.Not.* 2007, 231-237.

NIHOUL, M., *Les privilèges du préalable et de l'exécution d'office en droit administratif*, Brugge, la charte, 2001, 792 p.

NIHOUL, M., "La face cachée du scrutin secret en droit communal", *Rev.dr.commun.* 2007/4, 21-34.

NIHOUL, M., "La commune et le C.P.A.S. à la suite de la réforme de 1993", *Mouv.comm.* 1994, 67-76.

NIHOUL, M., "L'impact de la réforme fédérale de 1993 sur les normes qui règlent les pouvoirs locaux", *RRD* 1994, 137-141.

NUYENS, T. en SMISMANS, W., "Onverenigbaarheden bij overheidsopdrachten", *TBP* 1999, 33-49.
OPDEBEEK I. en COOLSAET, A. (eds.), *Formele motivering van bestuurshandelingen*, Brugge, die Keure, 2013, 569 p.
OPDEBEEK, I. en COOLSAET, A., *Formele motivering van bestuurshandelingen*, Brugge, die Keure, 1999, 378 p.
OPDEBEEK, I. en COOLSAET, A., "Het tuchtrecht voor het gemeente- en provinciepersoneel" in J. DUJARDIN en M. VAN DAMME (eds.), *Rechtspositieregeling van het personeel bij de lokale besturen*, Brugge, die Keure, 2008, 177-235.
OPDEBEEK, I. en COOLSAET, A., "De (in)effecitiviteit van het tuchtrecht in de lokale besturen" in S. LUST (ed.), *Tucht en deontologie*, Brugge, die Keure, 2007, 43-62.
OPDEBEEK, I., "De hoorplicht" in I. OPDEBEEK en M. VAN DAMME (eds.), *Algemene beginselen van behoorlijk bestuur*, Brugge, die Keure, 2006, 235-277.
OPDEBEEK, I., "De rechtspositie van het personeel volgens het nieuwe gemeente- en provinciedecreet" in J. DUJARDIN (ed.), *Gemeente- en Provinciedecreet*, Brugge, die Keure, 2006, 181-195.
OPDEBEEK, I., "De rechtspositie van het gemeentepersoneel volgens het nieuwe Gemeentedecreet", *T.Gem.* 2006/1, 9-14.
OPDEBEEK, I., "Het dwangtoezicht, het ultieme wapen tegen een onwillig bestuur", *T.Gem.* 2005, 185-197.
OPDEBEEK, I., "Over het weren van kandidaten voor benoemingen wegens een te hoog diploma" (noot onder RvS 4 september 2003, nr. 122.482, Schaerlaekens), *T.Gem.* 2004, 58-59.
OPDEBEEK, I., "Vrije woonstkeuze, ook voor ambtenaren" (noot onder RvS 10 juli 2003, nr. 109.099, Buts), *T.Gem.* 2003, 56-59.
OPDEBEEK, I., "De beperking van de gemeentelijke verordenende bevoegdheid door een optreden van de wetgever", *T.Gem.* 1996/2, 92-93.
OPDEBEEK, I., "De formele motivering van tuchtstraffen", *T.Gem.* 1996/2, 97-100.
OPDEBEEK, I., "Tuchtrechtelijke en administratieve gevolgen van een onwettige afwezigheid" (noot onder RvS 8 november 1988, nr. 31.296, Verstaen), *RW* 1990-91, 922-923.
ORNELIS, F., "Wordt spreken dan toch goud? Over klokkenluiders en de vrijheid van meningsuiting" in M. ELST en B. HUBEAU (eds.), *Democratie in ademnood*, Brugge, die Keure, 2002, 144-175.
ORNELIS, F., "Openbaarheid, deontologie en het spreekrecht voor ambtenaren: over verzwegen rechten" in A.M. DRAYE (ed.), *Openbaarheid van bestuur*, Leuven, Instituut voor Administratief Recht KUL, 1996, 63-90.
ORNELIS, F., "Klokkenluiders vinden voortaan gehoor bij de Vlaamse Ombudsman", *T.Gem.* 2004, 281-287.
ORNELIS, F., "Over whistleblowers en klokkenluiders bij de overheid: onregelmatigheden ontdekt of toegedekt?", presentatie op de studiedag van 18 november 2005 van het Instituut van Forensische Auditoren.
PEETERS, B., "Dwanguitvoering op overheidsgoederen", *TBP* 1995, 67-75.
PEETERS, P., "Wijzigingen aan de bevoegdheden van de Staat, de Gemeenschappen en de Gewesten" in A. ALEN en L.P. SUETENS (eds.), *Het federale België na de vierde staatshervorming. Een commentaar op de Nieuwe Grondwet en haar uitvoeringsbesluiten*, Brugge, die Keure, 1993, 272 p.
PICAVET, R., "De aansprakelijkheid van de gemeenteontvanger", *Tijdschrift der gemeenteontvangers* 1963, 233.
PIRE, D., "Verplichtingen van het OCMW in geval van beslag op (of overdracht van) het bestaansminimum", *De Gem.* 1992, 427-430.
PLOVIE, P., "Art. 101 OCMW-wet" in E. DIRIX, A. CUYPERS en L. LANOYE (red.), *Voorrechten en hypotheken. Artikelsgewijze commentaar met overzicht van rechtspraak en rechtsleer*, Mechelen, Kluwer, s.d., losbl., 5 p.
PUELINCKX-COENE, M., "Het Hof van Cassatie en het overheidstoezicht bij giften aan rechtspersonen" in *Liber Amicorum E. Krings*, Brussel, Story-Scientia, 1991, 256-275.
PUT, J. en VERDEYEN, V., "Openbaarheid van bestuur in de Vlaamse welzijnsvoorzieningen", *TSR* 2005, 515-571.
QUINTIN, M., "Jurisprudence commentée, légalité de l'obligation de résidence imposée à des agents communaux", advies bij RvS 26 juni 1989, nr. 32.786, Evers, *APT* 1990, 78-86.

RENDERS, D., "La procédure en cassation administrative à l'épreuve de la pratique" in P. LEWALLE (ed.), *Le contentieux administrative. Questions d'actualité*, Luik, Anthemis, 2008, 65-124.

RENDERS, D. en PIJCKE, G., "La procédure en cassation administrative", *APT* 2006, 229-248.

RENIER, P., "Droit de préemption, terrains à bâtir et travaux de voirie" *JLMB* 2007, 941-942.

RENSON, J., *La réforme de la bienfaisance publique. Commentaire pratique de la loi organique de l'assistance publique du 10 mars 1925*, Luik, Thone, 1951, 354 p.

REYNAERT, H. en STEYERS, K., "Oude wijn in nieuwe zakken? Een doorlichting van de politieke vernieuwingen in het gemeentedecreet" in F. SCHRAM en E. WAYENBERGH (eds.), *Het Vlaamse gemeentedecreet, tussen continuïteit en vernieuwing*, Brugge, Vanden Broele, 2006, 17-47.

REYNAERT, H. en WAYENBERG, E., "Het OCMW langs decretale weg naar vernieuwing? Yes, We can! Loodzware opdracht voor de Vlaamse OCMW's", *OCMW-visies* 2009/1, 11-14.

SALMON, J., THIBAUT, E. en JAUMOTTE, J., *Le Conseil d'Etat de Belgique*, Brussel, Bruylant, 2012, 2445 p.

SCHEERS, D., "Termijnberekening in OCMW-wet schendt Grondwet", *Juristenkrant* 2006, afl. 126, 16.

SCHRAM, F., *Het decreet openbaarheid van bestuur. Een juridische analyse in historisch perspectief*, Brugge, Vanden Broele, 2006, 390 p.

SCHRAM, F., "De gemeentelijke administratie: op weg naar een nieuw elan?" in F. SCHRAM en E. WAYENBERG, *Het Vlaamse gemeentedecreet. Tussen continuïteit en vernieuwing*, Brugge, Vanden Broele, 2006, 49-98.

SCHRAM, F., "OCMW's: de beslotenheid voorbij?", *T.Gem.* 2003, 4-13.

SENAEVE, P., "De organieke wet van 8 juli 1976 betreffende de openbare centra voor maatschappelijk welzijn", *RW* 1976-77, 1179-1216.

SERGEANT, B. en VAN SPEYBROECK, J.P., "Interne controleprocedures: een analyse en een pleidooi voor de financiële controle als speerpuntfunctie", *VFG-Forum* 2006, afl. 2, 11-16.

SIMOENS, S., *Handboek OCMW-dienstverlening*, Brugge, die Keure, 2009, 909 p.

SOMERS, W., *Recht in de gemeente. Gemeenteraad – samenstelling en werking*, Brugge, die Keure, 2002, 490 p.

STEEN, T., VALLET, N., VANDERPLAETSE, K. en PARDAENS, R., "Interne controle en risicomanagement: hoe gaat u als gemeentesecretaris om met deze cruciale taak? Situering en praktijkervaringen", *VFG-Forum* 2009, afl. 1, 4-11.

STEENWINCKEL, L., "Rechtspositieregeling bijgeschaafd en opgepoetst", *Binnenband* maart 2013, 9-12.

SWARTENBROUX-VANDERHAEGEN, S., "OCMW: gemeenteraad en geneesheren" (noot onder RvS 6 november 1979, nr. 19.895, Weyns), *RW* 1979-80, k. 2251.

THOMAES-LODEFIER, M. en LESIW, A., "Les conseillers de l'aide sociale et l'obligation de secret", *Mouv.comm.* 1993, 565-566.

THYS, B., "De rechtsverhouding tussen de gemeente en het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn gewijzigd door het gemeentedecreet en het decreet van 7 juli 2006", *T.Gem.* 2006/4, 25-33.

UMANS, J. en VANDAEL, W., "Handleiding bij de nieuwe OCMW-boekhouding" in G. DE MUNCK, G.-P. LIBIN, J. UMANS en W. VANDAEL (eds.), *OCMW-beleid. De nieuwe OCMW-boekhouding*, Brugge, Vanden Broele, 1998, 300 p.

UYTTENDAELE, M. en SOHIER, J., "Les quota féminins en droit électoral ou les paradoxes de l'égalité", *JT* 1995, 249-256.

VALGAERTS, E., "De wijze van stemmen volgens de gemeentewet", *T.Gem.* 1989, 184-193.

VAN BENEDEN, J., "Zwijgrecht en spreekplicht in het OCMW", *TBP* 1981, 466-468.

VAN BENEDEN, J., "OCMW Voorzitter en secretaris: opponenten of medewerkers in een sociale instelling?", *TBP* 1980, 338-341 en 497.

VAN BUGGENHOUT, B. en VERDEYEN, V., "Wijzigingen in de OCMW-wet: de openbaarheid van vergadering van de raad voor maatschappelijk welzijn, de gemeentelijke goedkeuring van het meerjarenplan, het protocol en de uitbreiding van de samenwerkingsmogelijkheden", *TvW* 2002, 344-347.

VAN DAMME, A., "De Raad voor Verkiezingsbetwistingen", *Jura Falc.* 2007-08, 533-561.

VAN DAMME, M., "De mandaatregeling voor het gemeentepersoneel" in J. DUJARDIN en M. VAN DAMME (eds.), *Rechtspositieregeling van het personeel bij de lokale besturen*, Brugge, die Keure, 2008, 139-173.

VAN DAMME, M., "Het mandaatstelsel in de lokale besturen", *T.Gem.* 2006/2, 31-37.
VAN DAMME, M., "De Raad van State als administratieve cassatierechter", *TBP* 2000, 69-78.
VAN DEN PUTTE, T., "De bewijskracht van stukken opgesteld door de maatschappelijk werker van het OCMW", *OCMW-visies* 1995, afl. 4, 2-10.
VAN DEN WYNGAERT, Ch., *Strafrecht en strafprocesrecht in hoofdlijnen*, Antwerpen, Maklu, 1998, 1037 p.
VAN HAEGENBORGH, G., "Over de onverenigbaarheden tussen het mandaat van gemeenteraadslid en de functie van personeelslid van een griffie of van een parket", *T.Gem.* 2000, 66-72.
VAN HERZELE, E., "Publiek-private samenwerking in Vlaanderen. Een analysekader voor een profielschets", *OCMW-visies* 2006, afl. 3, 18-21.
VAN HEUVEN, D. en VAN VOLSEM, F., "Twee nieuwe kiesheidsregels voor gemeentemandatarissen", *T.Gem.* 1995, 178-187.
VAN HEUVEN, D. en VAN VOLSEM, F., "De kiesheidsregels voor gemeenteraadsleden", *T.Gem.* 1991, 139-170.
VAN HOORICK, G., *Handboek ruimtelijk bestuursrecht*, Antwerpen-Cambridge, Intersentia, 2011, 344 p.
VAN MENSEL, A., "De uitdrukkelijke motiveringsplicht" in X, *De doorwerking van het publiekrecht in het privaatrecht. XXIIIste Postuniversitaire Cyclus Willy Delva 1996-97*, Gent, Mys & Breesch, 1997, 203-264.
VAN MOERKERKE, B., "Het OCMW-decreet is een gemiste kans", *Lokaal* 2008, afl. 8, 19-21.
VAN NUFFEL, C., *Beroep tegen OCMW-beslissingen inzake bestaansminimum en maatschappelijke dienstverlening*, Brussel, Staatssecretariaat voor Leefmilieu en Maatschappelijke Emancipatie, 1990, 159 p.
VAN SCHUYLENBERGH, P., "CAW en OCMW. Samen werken aan welzijn", *OCMW-visies* 2007/3, 66-71.
VAN SCHUYLENBERGH, P., "Gemeente en OCMW. Familieband of latrelatie?", *Lokaal* 2007/10, 18-20.
VAN SEYBROECK, J., "De woonplaatsverplichting van het gemeentepersoneel", *TBP* 1992, 462-468.
VAN VAERENBERGH, V. en HELLEBOSCH, R., "Evaluatie nieuwe OCMW-boekhouding", *Binnenband* 2005, afl. 45, 27-28.
VAN VOLSEM, F. en VAN HEUVEN, D., "Belangenneming", *TBP* 1989, 91-103.
VANDE LANOTTE, J. en HAECK, Y. (ed.), *Het Europees Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens*, Deel II, Antwerpen, Maklu, 2004, 1066 p.
VANDENDRIESSCHE, F. (ed.), *Taalgebruik in bestuurszaken*, Brugge, die Keure, 2004, 305 p.
VANDENDRIESSCHE, A., CRAEGHS, J. en DUJARDIN, J., *Handboek voor de gemeenteraadsverkiezingen in het Vlaamse gewest*, Brugge, die Keure, 2012, 424 p.
VANDENDRIESSCHE, A., "De formele motivering van bestuursbeslissingen. Formele motivering en geheime stemming", *T.Gem.* 1995, 264-281.
VANDENHAUTE, W., "Administratief toezicht op de beslissingen inzake het gemeentepersoneel" in J. DUJARDIN en M. VAN DAMME (eds.), *Rechtspositieregeling van het personeel bij de lokale besturen*, Brugge, die Keure, 2008, 271-292.
VANDER PEYPEN, E., "De onteigeningsmachtiging. De administratieve fase van de onteigeningsprocedure" in J. GHYSELS en R. PALMANS, *Onteigening, de voorafgaandelijke fase*, Antwerpen-Cambridge, Intersentia, 2006, 17-78.
VANDER PEYPEN, E., "Nieuwe tuchtprocedure voor lokale en provinciale mandatarissen", *Binnenband* 2007, oktober, 5-7.
VANDER PEYPEN, E., "Rusthuisverantwoordelijke mag geen uitvaartbedrijf oprichten en uitbaten", *Binnenband*, 2005, afl. 41, 42-44.
VANDERHAEGEN, A., "Bemiddeling en vertrouwelijkheid", *NJW* 2009, 194-206.
VANDERSTRAETE, I. en PUT, J., *Beroepsgeheim en hulpverlening*, Brugge, die Keure, 2005, 286 p.
VANDERSTRAETE, I. en PUT, J., "Het gedeeld beroepsgeheim en het gezamenlijk beroepsgeheim. Halve smart of dubbel leed?", *RW* 2004-05, 41-59.
VANDEURZEN, J. en VEYS, A., "Samenwerking tussen ziekenhuizen: een overzicht van de juridische mogelijkheden", *A.Hosp.* 1999, afl. 2, 5-16.

VANDEWIJNGAERT, G., "De verzekering van de burgerrechtelijke aansprakelijkheid van de gemeente, haar mandatarissen en werknemers" in X, *Aansprakelijkheid van de gemeente. Burgerrechtelijke aansprakelijkheid van de gemeenten en haar personeel*, Brugge, Vanden Broele, 2005, 155-169.

VANHEE, C. e.a., *De beleids- en beheercyclus. Rubrieken en waarderingsregels*, Brussel, Politeia, 2012, 182 p.

VANHOLSBEECK, D., "Een mandaat te veel? [Cumulatie van politieke mandaten: parlementaire én uitvoerende mandaten?]", *Lokaal* 2009, afl. 16, 20-23.

VANHOLSBEECK, D., *Het statuut van de lokale mandataris*, Brussel, Politeia, 2013, 221 p.

VELAERS, J., *De Raad van State en de Grondwet*, Antwerpen, Maklu Uitgevers, 1999, 1034 p.

VELAERS, J., "Vlaanderen laat Brussel niet los': de Vlaamse invulling van de gemeenschapsautonomie in het tweetalig gebied Brussel-Hoofdstad" in X, *Het statuut van Brussel*, Brussel, De Boeck & Larcier, 1999, 595-625.

VENY, L., CARLENS, I. en DE VOS, N., *Gemeentelijk tuchtrecht. Overzicht van rechtspraak 1996-2006*, Brugge, Vanden Broele, 2008, 166 p.

VENY, L.M., *OCMW. Overzicht van rechtspraak 1986-1996*, CDPK-Libri nr. 1, Gent, Mys & Breesch, 433 p.

VENY, L.M. en DE VOS, N., "Gewestelijke bestuurlijke voorkooprechten in onroerend goed" in Ch. ENGELS, *Achtste Kronieken voor het Notariaat*, Brugge, die Keure, 2006, 61-109.

VENY, L.M. en VAN ACKER, B., "De interne organisatie van het lokale en provinciale bestuur" in J. DUJARDIN (ed.), *Gemeente- en Provinciedecreet*, Brugge, die Keure, 2006, 79-105.

VENY, L.M., CARLENS, I. en DE VOS, N., "Het 'kiesdecreet'. Rechtsgrond, constitutionele bedenkingen, krachtlijnen" in J. DUJARDIN (ed.), *Gemeente- en Provinciedecreet*, Brugge, die Keure, 2006, 305-340.

VENY, L.M., "De wet bestrijding discriminatie in de ambtenarij" in E. BREMS en M. DE VOS (eds.), *De Wet Bestrijding Discriminatie in de praktijk*, Antwerpen, Intersentia, 2004, 107-148.

VENY, L.M., CARLENS, I., GOES, P. en WARNEZ, B., "Kiesrechtgeschillen. Het contentieux betreffende de verkiezingen van de provincie-, gemeente- en districtsraden van 14 oktober 2012 en de daarop volgende verkiezingen van de OCMW-raden", *T.Gem.* 2013/3, 172-200.

VENY, L.M. en GOES, P., "De Cirkel is rond: het Vlaamse decreet houdende de organisatie van lokale en provinciale verkiezingen", *T.Gem.* 2012/1, 27-45.

VENY, L.M., DE VOS, N. en BEKE, K., "De Raad voor Verkiezingsbetwistingen: de eerste jurisprudentie", *Jura Falc.* 2007, 107-132.

VENY, L.M., CARLENS, I. en DE VOS, N., "Gemeentekiesrechtgeschillen kroniek. De Raad van State en de gemeenteraadsverkiezingen van 8 oktober 2006 en de daarop volgende OCMW-raadsverkiezingen', *NJW* 2007, 679-689.

VENY, L.M., CARLENS, I. en DE VOS, N., "Het Vlaamse OCMW-Decreet van 7 juli 2006. Kanttekeningen bij de gewijzigde organieke wet van 8 juli 1976", *T.Gem.* 2006/4, 3-24.

VENY, L.M., "De nieuwe spelregels bij de verkiezingen van 8 oktober 2006 in het Vlaamse Gewest", *T.Gem.* 2006/3, 3-18.

VENY, L., "Bestuurlijke voorkooprechten in Vlaanderen", *Tijdschrift Vastgoed* 2006, 588-628.

VENY, L., CARLENS, I. en DE VOS, N., "Procederen namens en tegen OCMW. Bijzondere aspecten inzake individuele dienstverlening", *NJW* 2005, 74-85.

VENY, L., "B^3: beslag, bestaansmiddelen en bestaansminimum" (noot onder Cass. 14 september 1998), *AJT* 1999-2000, 38-41.

VENY, L., "De gerechtigde op maatschappelijke dienstverlening" (noot onder Arbrb. Oudenaarde 22 september 1997), *AJT* 1998-99, 667-670.

VENY, L., "Kliënt en hulpverlener in OCMW-verband: een moeilijke (rechts)verhouding?" (noot onder Arbh. Gent 17 januari 1997), *AJT* 1997-98, 135-142.

VENY, L., "Het voeren van rechtsgedingen namens het OCMW" (noot onder Antwerpen 17 december 1996), *AJT* 1996-97, 559-562.

VERBEECK, L., "Huurgeschillen – Invalshoek OCMW en huurder" in X, *Koop en verkoop van onroerende goederen*, Diegem, Kluwer, s.d., losbl. 10 p.

VERBEKE, P., *Overheidsopdrachten voor beginners*, Brugge, die Keure, 2013, 255 p.

VERHILLE, W., *Het dwangbevel en de invordering van niet-fiscale schuldvorderingen in provincies, gemeenten en OCMW's*, Mechelen, Kluwer, 2010, 225 p.

VERHOEST, K., "Welke organisatievormen voor de samenwerking tussen gemeente en OCMW op het vlak van ondersteunende diensten?", *VTOM* april-mei-juni 2013, 5-19.

VERMAERKE, M. en LIBIN, G.P., "Het vast bureau", *De Gem.* 1993, 60-65.

VERMEIREN, E. en RASSCHAERT, W., *OCMW-organisatie. Behoorlijk notuleren*, Brugge, Vanden Broele, 2009, 254 p.

VERMEIREN, L. en DEPLANTER, E., *De financieel beheerder van de gemeente*, Brugge, Vanden Broele, 2013, 393 p.

VERMEIREN, L. en DEPLANTER, E., *De financieel beheerder van het Openbaar Centrum voor Maatschappelijk Welzijn*, Brugge, Vanden Broele, 2011, 385 p.

VERMEIREN, L., "De buitencontractuele aansprakelijkheid van de financieel beheerder en de OCMW-ontvanger na de wet van 10 februari 2003: is de zekerheid van de OCMW-ontvanger nog de enige zekerheid in de snel veranderende context waarin de lokale rekenplichtige werkt?" in X, *Aansprakelijkheid van gemeenten en OCMW's. Burgerrechtelijke aansprakelijkheid van het lokaal bestuur, zijn topambtenaren en personeel*, Brugge, Vanden Broele, 2007, 245-255.

VERMEIREN, L., "De briefwisseling van de gemeente- of OCMW-ontvanger. Het standpunt van de ontvangers", *De Gem.* 1996, 204-206.

VERMEYLEN, P., "Het beroepsgeheim van de sociale assistent" in *Liber Amicorum Herman Bekaert*, Gent, Snoeck-Ducaju, 1977, 453-459.

VISEUR, G., "Het dwangtoezicht door het sturen van een bijzondere commissaris", *De Gem.* 1961, 460-476.

VOS, I., "De gemeenteraad, de burgemeester en schepenen in het gemeentedecreet: eerste reparaties en eerste evaluatie na de gemeenteraadsverkiezingen van 2006", *T.Gem.* 2008/1, 16-26.

VRANCKX, A., COREMANS, R. en DUJARDIN, J., *Beheer over de onroerende goederen van openbare rechtspersonen*, Brugge, die Keure, 2000, 163 p.

WARNEZ, B., "De ene raad voor verkiezingsbetwistingen is de andere niet", *Juristenkrant* 2013, afl. 265, 6.

WAYENBERG, E. en POPPE, T., "Op de Vlaamse weg naar meer lokaal bestuur – het planlastendecreet", *OCMW-visies* 2013, afl. 2, 27-30.

WEEKERS, B., "Het statuut van het gemeentepersoneel" in M. BOES (ed.), *Administratief recht*, Themis Cahier 44, Brugge, die Keure, 2007-08, 93.

WEEKERS, "Het (Vlaams) OCMW-decreet", *RW* 2008-09, 1370-1378.

WEEKERS, B., "Sleutelen aan het Gemeente- en Provinciedecreet", *T.Gem.* 2006/3, 83-84.

WILIQUET, C. en DOVILLÉE, G., *Commentaire pratique de la loi communale du 30 mars 1836*, Frameries, Union des Imprimeries, 1933, 446 p.

WILLEMS, Ch., "De notulen van gemeenteraad en college van burgemeester en schepenen", *Bull.Gem.Secr.* 1979, 20-24.

X, *Gemeentedecreet geannoteerd*, Brugge, die Keure, 2009, 483 p.

X, *De lokale mandataris. Het financieel, sociaal en fiscaal statuut*, Nazareth, Schaubroeck, 2009.

X, *Aansprakelijkheid van gemeenten en OCMW's. De burgerrechtelijke aansprakelijkheid en verantwoordelijkheid van het lokaal bestuur, zijn topambtenaren en personeel*, Brugge, Vanden Broele, 2007, 281 p.

X, *OCMW en geheimhouding*, Brussel, VBSG, 1990, 184 p.

X, *Weddenspiegel van de gemeente- en OCMW-mandatarissen*, Nazareth, Schaubroeck, s.d., losbl.

X, "Trefdag Gemeente en OCMW: Een nieuwe start", Themanummer *De Gem.* 2001, afl. 6-7, 1-56.

X, "De al dan niet verplichte evaluatieprocedure voor OCMW-secretarissen. Een stand van zaken", *OCMW-visies* 2001, afl. 1, 61-64.

X, "OCMW en hypotheekname: onbekend of onbemind?", *Gem. en Prov.* 1983, afl. 8-9, 22-26.

VOORAFGAANDE TITEL

HET OPENBAAR CENTRUM VOOR MAATSCHAPPELIJK WELZIJN EN DE OPEENVOLGENDE STAATSHERVORMINGEN

HOOFDSTUK I

HET OCMW VÓÓR DE STAATSHERVORMING VAN 5 MEI 1993

§ 1. Een federale aangelegenheid

1 Het politiek akkoord tussen de drie destijds traditionele politieke partijen bij de regeringsvorming van 1980 resulteerde in de regeringsverklaring van 14-15 mei 1980; het legde de hoofdlijnen en de algemene beginselen vast voor de tweede staatshervorming. Onder hoofdstuk 3 waren in zeer generalistische bewoordingen de bevoegdheden van de Gemeenschappen en de Gewesten weergegeven, waarbij de reeds overgehevelde onderwijs-, taalgebruik- en culturele aangelegenheden van de Gemeenschappen met de persoonsgebonden materies, weliswaar met uitzondering van de diverse aspecten van de sociale zekerheid en de inkomenstoelagen aan gehandicapten, werden uitgebreid.

Na de grondwetsherziening van 17 juli 1980 (*BS* 18 juli 1980, ed. 2) luidde het nieuw ingevoegde artikel 59*bis*, § 2*bis* van de Grondwet – nu artikel 128 – als volgt: "*De gemeenschapsraden regelen, ieder wat hem betreft, bij decreet de* ***persoonsgebonden aangelegenheden****, alsook de samenwerking tussen de Gemeenschappen en de internationale samenwerking in deze aangelegenheden. Een wet aangenomen met de meerderheid bepaald in artikel 1, laatste lid, stelt deze persoonsgebonden aangelegenheden vast alsook de vormen van samenwerking*".

2 Naar luid van het toenmalige artikel 5 BWHI was onder persoonsgebonden aangelegenheden, meer in het bijzonder de bijstand aan personen, te verstaan "*het beleid inzake maatschappelijk welzijn met uitzondering van a)* ***de regelen tot inrichting van de openbare centra voor maatschappelijk welzijn****, en b) de vaststelling van het minimumbedrag, de toekenningsvoorwaarden en de financiering van het wettelijk gewaarborgd inkomen overeenkomstig de wetgeving tot instelling van het* ***recht op een bestaansminimum***" (voor nadere toelichting, zie R. BLANPAIN, *Bevoegdheden van gemeenschappen en gewesten*, Brugge, die Keure, 1990, 166 e.v.).

Behoudens de regelgeving op de openbare centra voor maatschappelijk welzijn en met een strikte interpretatie van de uitzonderingsgevallen, vloeide uit het voormelde wetsartikel wel voort dat de Gemeenschappen instonden voor de toepassing van de organieke wetsbepalingen betreffende de openbare centra voor maatschappelijk welzijn (*cf. Parl.St.* Senaat 1979-80, nr. 434/1, 7); echter, het nader expliciteren van de vormen van maatschappelijke dienstverlening waarbij een Gemeenschap een nieuw subjectief recht zou concretiseren, werd opgevat als een "regel tot inrichting van de openbare centra" en viel zodoende buiten de bevoegdheden van die deelstatelijke overheid.
Trouwens, onder de notie "regelen tot inrichting ..." was niet alleen de organieke wet van 8 juli 1976 te verstaan maar tevens andere daarmee nauw samenhangende rechtsregels, zoals de wet van 2 april 1965 betreffende het

ten laste nemen van de steun verleend door openbare centra voor maatschappelijk welzijn (verder ook aangehaald als Onderstandswet; vgl. advies van 9 juni 1987 van de afdeling Wetgeving RvS, *Parl.St.* Kamer 1986-87, nr. 759/1).

Artikel 79 BWHI destijds verleende volgens een bepaalde rechtspraak (*cf.* Rb. Bergen 6 mei 1987, *JT* 1987, 360, noot D. LAGASSE) de Gemeenschappen evenmin de bevoegdheid om een openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn te machtigen om tot onteigening te algemenen nutte over te gaan.

De regelgeving op de openbare centra voor maatschappelijk welzijn bleef dus nagenoeg volledig een federale bevoegdheid en aangelegenheid, wat de bijzondere wetgever destijds verantwoordde met verwijzing naar de nauwe band tussen de gemeenten en de openbare centra voor maatschappelijk welzijn, waarbij de organisatie van het eerst voornoemde lokale overheidsbestuur aan de federale wetgever toekwam.

§ 2. De plaatsgebonden bevoegdheden en het bestuurlijk toezicht overgeheveld naar de Gewesten

3 Bij toepassing van artikel 6, § 1, VIII, 2° en 3° BWHI kon elk Gewest, na de verdeling van het Gemeentefonds onder de Gewesten, het deel van het aan het Gewest toegekende fonds onder de benaming "Bijzonder fonds voor maatschappelijk welzijn" over de verschillende centra voor maatschappelijk welzijn omslaan; de normen krachtens welke die omslag zou geschieden, werden evenwel door de Gemeenschap bepaald (*cf.* GwH nr. 4/91 van 21 maart 1991, *AA* 1991, 29, *OCMW-visies* 1991, afl. 3, 67; vgl. RvS 27 mei 1992, nr. 39.494, stad Namen, *TBP* 1993, 259, *Rev.dr.commun.* 1992, 284).

4 De derde staatshervorming (1988-1989) bracht geen wijzigingen op het vlak van de persoonsgebonden bevoegdheden van de Gemeenschappen, maar toch was de grondwetsherziening fundamenteel inzake de bevoegdheden van de Gewesten met betrekking tot het bestuurlijk toezicht.

De tweede staatshervorming bevatte reeds een regeling inzake het bestuurlijk toezicht op de gedecentraliseerde besturen die er in essentie op neerkwam dat, in functie van hun respectieve materiële bevoegdheden, de deelgebieden bevoegd waren voor de uitoefening maar **niet** voor de **organisatie** van het bestuurlijk toezicht (over dit onderscheid, X, "Onderscheid tussen uitoefening en organisatie van het administratief toezicht", *TBP* 1991, 837-839). In de bestuurspraktijk behoorde het derhalve aan de federale wetgever toe te bepalen welke OCMW-rechtshandelingen onder welke vorm van bestuurlijk toezicht vielen; hieronder was tevens de aanwijzing van de toezichthoudende overheid te begrijpen (GwH nr. 17/94 van 3 maart 1994, *AA* 1994, 259, *TBP* 1994, 534). Dit onderscheid tussen uitoefening en organisatie van het bestuurlijk toezicht stuitte in de rechtsleer op felle kritiek.

De grondwetsherziening van 17 juli 1980 vulde het toenmalige artikel 108 – nu 162, derde lid – van de Grondwet aan op grond waarvan de bijzondere wetgever eveneens de regelgeving betreffende de organisatie van het bestuurlijk toezicht aan de deelgebieden kan overdragen; volgens die nieuwe grondwets-

bepaling kunnen sindsdien de Gemeenschappen en Gewesten zowel de organisatie als de uitoefening van het bestuurlijk toezicht vastleggen indien een bijzondere wetsbepaling hen hiertoe machtigt.

5 Artikel 7 BWHI maakt nu een onderscheid tussen het gewoon en het specifiek bestuurlijk toezicht. Het *gewoon* bestuurlijk toezicht is dit vastgesteld bij o.a. de Nieuwe Gemeentewet (nu het Gemeentedecreet); aangaande de organisatie en de uitoefening van dit gewoon bestuurlijk toezicht zijn de Gewesten bevoegd. Het *specifiek* bestuurlijk toezicht zijn de bestuurlijke toezichtsregels die rechtstreeks verband houden met een specifieke aangelegenheid; het komt de overheid toe tot wier materiële bevoegdheid de betrokken aangelegenheid behoort, de specifieke regels betreffende de organisatie en de uitoefening van dit bestuurlijk toezicht te reglementeren.

HOOFDSTUK II
DE STAATSHERVORMING VAN 5 MEI 1993

6 Met de staatshervorming van 5 mei 1993 wordt met betrekking tot de openbare centra voor maatschappelijk welzijn een belangrijke wijziging aan artikel 5 van de BWHI aangebracht. Ingevolge de invoeging van een nieuwe bepaling in artikel 5, § 1, II BWHI bepalen "*de Gemeenschappen, elk wat hen betreft en bij decreet, het beleid [...] inzake maatschappelijk welzijn,* ***met inbegrip*** *van de organieke regels betreffende de openbare centra voor maatschappelijk welzijn met uitzondering van de basisrechten, de financiering, het gebruik van de talen in bestuurszaken en de kieswetgeving aangaande de raad van het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn*" (zie hierover in het bijzonder J. CLÉMENT, "Het Sint-Michielsakkoord en de lokale en provinciale besturen", *T.Gem.* 1994, 2-19; R. MAES, K. JOCHMANS en B. VERBELEN, "De gevolgen van de Sint-Michielsakkoorden en van de vierde staatshervorming voor de lokale besturen", *De Gem.* 1994, 74-85 en 151-157 (err. 218); M. NIHOUL, "L'impact de la réforme fédérale de 1993 sur les normes qui règlent les pouvoirs locaux", *RRD* 1994, 137-141; M. NIHOUL, "La commune et le C.P.A.S. à la suite de la réforme de 1993", *Mouv.comm.* 1994, 67-76).

De regels betreffende de verkiezing van de voorzitter van de raad voor maatschappelijk welzijn zijn als een aspect van de organieke OCMW-regelgeving op te vatten (RvS 10 juli 2013, nr. 224.327, Loop); derhalve zijn de Gemeenschappen bevoegd om de verkiezingsregels ter zake uit te vaardigen. Het oprichten van een woonzorg- of dienstencentrum door een openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn is een gemeenschapsaangelegenheid en het uitvaardigen van een onteigeningsbesluit is derhalve eveneens een bevoegdheid van de Gemeenschappen (Cass. 1 december 2000, *Arr.Cass.* 2000, 662, *Pas.* 2000, I, 662).

Sinds de inwerkingtreding van die wetsbepaling kunnen de Gemeenschappen autonoom de organisatie van de openbare centra voor maatschappelijk welzijn regelen, *i.e.* de Vlaamse Gemeenschap voor alle openbare centra die op het Nederlandstalig taalgebied zijn gelegen; daarbij moeten belangrijke uitzonderingen in acht worden genomen. Zo mag er niet aan het bestaan zelf van de openbare centra worden getornd; artikel 2 OCMW-wet blijft een federale bevoegdheid en een eventuele volledige integratie van het OCMW in het gemeentebestuur (over dit probleem, zie o.a. B. VAN MOERKERKE, "Het OCMW-decreet is een gemiste kans", *Lokaal* 2008, afl. 8, 19-21) zal een wijziging van het bovenvermelde bijzondere wetsartikel vereisen, met andere woorden binnen de federale wetgevende macht een meerderheid zoals bedoeld in artikel 4, laatste lid, *in fine* van de Grondwet (*cf.* B. WEEKERS, "Het (Vlaams) OCMW-decreet", *RW* 2008-09, nr. 5, 1371).
Daarnaast blijft het beginsel van het recht op maatschappelijke dienstverlening (art. 1 OCMW-wet), de minimale opdrachten van het bestuur (de artikelen 57 e.v.) evenals de bepalingen met betrekking tot terugvordering van hulp (de artikelen 98 e.v.) voorbehouden aan de federale overheid. Bovendien vallen ook nog de wet van 26 mei 2002 betreffende het recht op maatschappelijke integratie (het zogenaamde leefloon) en de wet van 2 april 1965 be-

treffende het ten laste nemen van steun door de openbare centra voor maatschappelijk welzijn (de zogenaamde Onderstandswet) onder de federale bevoegdheidssfeer.
Nog meer dan voor de organieke regelgeving een moeilijke evenwichtsoefening voor de regelgevers (B. WEEKERS, *Het (Vlaams) OCMW-decreet*, *l.c.*, nrs. 3 e.v., 1370), hoewel tot nu toe ter zake weinig bevoegdheidsconflicten door het Grondwettelijk Hof zijn moeten worden beslecht.

De gewestdecreetgever kan wel het Gemeentedecreet aannemen, maar is niet bevoegd om regels te stellen voor de openbare centra voor maatschappelijk welzijn; meer in het bijzonder mag de gewestdecreetgever niet bepalen of de opheffing van bepalingen van de Nieuwe Gemeentewet implicaties had voor de OCMW-wetgeving (RvS 20 maart 2012, nr. 218.552, XXXX). Het Vlaams Gewest kan maar optreden binnen zijn materiële en territoriale bevoegdheidssfeer.

7 Voor wat het maatschappelijk welzijn als dusdanig en de openbare centra voor maatschappelijk welzijn als instelling betreft, is volledigheidshalve nog op te merken dat de openbare centra voor maatschappelijk welzijn gevestigd in het tweetalig gebied Brussel-Hoofdstad als bicommunautaire en niet als gemeenschapsinstellingen moeten worden gezien. ***In concreto*** houdt dit in dat de Vlaamse noch de Franse Gemeenschap voor die negentien openbare centra voor maatschappelijk welzijn bevoegd zijn maar wel de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie (ter zake o.a. J. VELAERS, "Vlaanderen laat Brussel niet los: de Vlaamse invulling van de gemeenschapsautonomie in het tweetalig gebied Brussel-Hoofdstad" in X, *Het statuut van Brussel*, Brussel, De Boeck & Larcier, 1999, 595-625; verder RvS 28 juni 1996, nr. 60.164, Martens, *APM* 1996, 114).

8 In de Vlaamse Gemeenschap is de aanpassing van de OCMW-wet geleidelijk gegaan met als sluitstuk een nieuw organiek OCMW-decreet van 19 december 2008 (voor een vergelijking met de vroegere regelgeving, zie W. LEERMAN en F. VUNCKX, "Vergelijkende analyse van de OCMW-wet en het -decreet. Schematisch overzicht van de wijzigingen in de bestuurlijke werking van de OCMW's", *OCMW-visies* 2009/1, 19-28).
Aan Franstalige zijde is de Organieke OCMW-wet van 1976 behouden; die is weliswaar meermaals gewijzigd bij decreet van het Waalse Parlement aan wie de Franse Gemeenschap de uitoefening van haar bevoegdheid heeft overgedragen. Een gelijkaardig beeld zien we in de Duitstalige Gemeenschap en in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

HOOFDSTUK III

DE ZESDE STAATSHERVORMING EN DE EERSTE UITWERKING IN HET VLAAMS REGEERAKKOORD VAN 2014

9 Hoewel veeleer beperkt, heeft de zesde staatshervorming toch enig effect op de werking van de openbare centra voor maatschappelijk welzijn. De bevoegdheid over de activering van leefloongerechtigden verschuift naar de Gewesten; de regelgevende bevoegdheid en de uitvoering van het recht op de maatschappelijke integratie zelf blijft federale materie.

Daarnaast zijn twee tewerkstellingsinstrumenten van het OCMW, te weten de artikelen 60, § 7, en 61 van de Organieke OCMW-wet, overgeheveld van het federale naar het regionale niveau; het betreft ter zake de tewerkstelling van een rechthebbende om het volledige voordeel van bepaalde sociale uitkeringen te verkrijgen of teneinde de werkervaring van de betrokkene te bevorderen en de mogelijkheid tot het sluiten van overeenkomsten met het oog op de tewerkstelling van werknemers verbonden krachtens een arbeidsovereenkomst met de openbare centra voor maatschappelijk welzijn, aan de andere contractpartners en waarbij van de bepalingen van artikel 31 van de wet van 24 juli 1987 betreffende de tijdelijke arbeid, de uitzendarbeid en het ter beschikking stellen van werknemers ten behoeve van gebruikers kan worden afgeweken (zie hierover: L. VAN MELLAERT, J. KUPPENS en L. STRUYVEN, *Samenwerking op (de) proef. Procesevaluatie van fase 2 van de proeftuinen voor samenwerking tussen de VDAB en de OCMW's in Vlaanderen*, Leuven, HIVA-KU Leuven, 2013, 142 p.).

10 Het regeerakkoord 2014-2019 van de Vlaamse Regering is erg duidelijk: "*Ook inzake vereenvoudiging zetten we door. We integreren de OCMW's volledig in de gemeentebesturen (vrijwillig voor de centrumsteden)*" (zie *Visietekst*, 12, te raadplegen op http://www.vlaamsparlement.be/vp/informatie/pi/pdf/vlaams_regeerakkoord_140723_.pdf). Verder vermeldt de tekst van het regeerakkoord dat de volledige integratie van de openbare centra in de gemeentebesturen uiterlijk tegen de start van de volgende lokale bestuursperiode (2019-2024) voltooid moet zijn. De Vlaamse Regering werkt dienaangaande modellen uit die de gemeenten bij die integratie kunnen hanteren (bijvoorbeeld een *sui generis* EVA), zodat ze de taken die in het kader van de federale wetgeving moeten worden uitgeoefend, kunnen blijven opnemen. De Vlaamse Regering garandeert alleszins de nodige waarborgen voor de persoonlijke levenssfeer en een neutrale dossierbehandeling zoals die in de huidige bijstandscomités bestaan bij toekenning van maatschappelijke dienstverlening en individuele steun. Daarbij overlegt ze eveneens met de federale overheid om hinderpalen voor die maximale integratie op te heffen (*Visietekst*, 5); hiermee wordt bedoeld de opheffing van artikel 2 van de (federale) Organieke Wet 1976. Zoals hoger aangehaald, staat dit artikel de volledige integratie van het OCMW in de gemeente nu (2014) nog in de weg, hoewel volgens bepaalde onderzoekers het EVA-model evenwel die federale juridische toets doorstaat

(B. VERSCHUERE, "Het Autonoom Agentschap Welzijn", *Lokaal* september 2014, 16-17).

Op het vlak van de nieuwe Vlaamse bevoegdheden in verband met tewerkstelling (zie vorig randnummer), zegt het Vlaams regeerakkoord dat de tewerkstellingsmaatregelen *ex* artikel 60, § 7, en artikel 61 in het Vlaamse activeringsbeleid worden ingekanteld en dit met het oog op het activeren van meer leefloonrechthebbenden; krachtens de Vlaamse Regering biedt het Werkzorgdecreet hiertoe het kader. Naargelang hun problematiek worden OCMW-cliënten, hetzij begeleid door het centrum (enkel welzijnsproblematiek), hetzij toegeleid naar een activeringstraject. De VDAB maakt werk van structurele samenwerkingsverbanden met de openbare centra voor maatschappelijk welzijn die op lokaal vlak met andere actoren kunnen worden aangevuld (*cf. Visietekst*, 34).

TITEL I

BESTUURSORGANEN VAN HET OPENBAAR CENTRUM VOOR MAATSCHAPPELIJK WELZIJN

HOOFDSTUK I
DE RAAD VOOR MAATSCHAPPELIJK WELZIJN

AFDELING I

SAMENSTELLING EN VORMING

§ 1. Aantal leden

A. WERKENDE LEDEN

11 Artikel 5, § 1 van het decreet van 19 december 2008 betreffende de organisatie van de openbare centra voor maatschappelijk welzijn bepaalt het aantal werkende leden van de raad voor maatschappelijk welzijn (verder ook als "OCMW-raad" aangehaald) in functie van het aantal inwoners van de gemeente waar het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn gelegen is.

Naar luid van de voormelde bepaling bestaat de OCMW-raad in gemeenten van
- 15.000 inwoners en minder, uit 9 werkende leden;
- 15.001 tot 50.000 inwoners, uit 11 werkende leden;
- 50.001 tot 150.000 inwoners, uit 13 werkende leden;
- meer dan 150.000 inwoners, uit 15 werkende leden.

Het aantal leden van de raad voor maatschappelijk welzijn is steeds *oneven*; hiermee wil de regelgever een frequente staking van stemmen bij het nemen van beslissingen vermijden (vgl. voorheen *Parl.St.* Senaat 1974-75, nr. 581/1, 11). Met betrekking tot de overeenstemmende bepaling uit de Organieke Wet 1976 oordeelde de bestuursrechter evenwel dat de verkiezing van een ontoereikend aantal OCMW-raadsleden niet onwettig is (RvS 13 juli 1995, nr. 54.580, OCMW Diksmuide, *OCMW-visies* 1995, afl. 3, 68; anders Best.Dep. West-Vlaanderen 2 maart 1995, *OCMW-visies* 1995, afl. 2, 75); die opvatting kan met de huidige regelgeving naar onze mening worden aangehouden.

Dit aantal wordt bepaald aan de hand van het bevolkingsaantal van de gemeente. Uiterlijk op 1 juni van het jaar waarin de gemeenteraadsverkiezingen plaatsvinden, stelt de Vlaamse Regering een lijst op van het aantal te verkiezen leden van de raad voor maatschappelijk welzijn van de gemeente die door het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn wordt bediend. Het in aanmerking te nemen inwonertal is het aantal personen dat ingeschreven is in het rijksregister van de natuurlijke personen die op 1 januari van het jaar van de gemeenteraadsverkiezingen hun hoofdverblijfplaats in de desbetreffende gemeente hadden (art. 5, § 2, eerste lid OCMW-decreet).

Op te merken valt dat het bevolkingsaantal op 1 januari, bekendgemaakt in het *Belgisch Staatsblad*, – met behoud van wat hierboven gezegd is –, vanaf 1 januari volgend op de bekendmaking ervan in aanmerking genomen wordt

als het bevolkingscijfer bedoeld in het OCMW-decreet (art. 5, § 2, tweede lid OCMW-decreet). Dit betekent dat het bevolkingscijfer op 1 januari van het jaar waarin de gemeenteraadsverkiezingen plaatsvinden, in aanmerking blijft genomen worden om het jaar nadien tijdens de installatievergadering van de gemeenteraad, een bepaald aantal OCMW-raadsleden te verkiezen, ook al wijzigt dit aantal aanzienlijk in de loop van het jaar.

12 Artikel 5, § 2 van het OCMW-decreet bewerkstelligt nog steeds – zoals onder de gelding van de organieke wet van 8 juli 1976 – een absoluut parallellisme in de samenwerking/samenstelling van de gemeenteraad en de raad voor maatschappelijk welzijn; en dit op een wijze die verhindert dat, gelet op de omstandigheid dat de verkiezing voor de OCMW-raad enige tijd na de gemeenteraadsverkiezing valt, een ander bevolkingscijfer wordt in ogenschouw genomen dan datgene dat voor de verkiezing voor de gemeenteraad werd gehanteerd (zie ook het advies van de Raad van State bij het voorontwerp van organieke wet, *Parl.St.* Senaat 1974-75, nr. 581/1, 93). De bemerking die bepaalde vroegere rechtsleer (J. GLINEUR en P. ROCHET, *Guide pratique de l'administration des commissions d'assistance publique*, Brussel, Larcier, 1954, 20) reeds maakte met betrekking tot de aanpassing van het bevolkingscijfer en de uitwerking daarvan op de samenstelling van de COO, blijft derhalve onverminderd gelden; ingeval een aanpassing van het aantal leden voor de gemeenteraad moet worden doorgevoerd, dan leidt dit ook tot een aanpassing van het ledenaantal van de raad voor maatschappelijk welzijn met dien verstande dat die wijziging pas haar beslag bij de eerstvolgende *algehele* vernieuwing van de beraadslagende vergadering zal krijgen.

Er kan worden aangestipt dat het aantal OCMW-raadsleden bij de kleine centra relatief groot is en bij de grote centra relatief klein, en dit in tegenstelling met de samenstelling van de gemeenteraad in dezelfde gemeenten waarvan het aantal raadsleden schommelt tussen 7 en 55 al naargelang het bevolkingscijfer (art. 5 Gemeentedecreet).
Het is inderdaad zo dat in een gemeente met minder dan 1000 inwoners de gemeenteraad slechts uit 7 gemeenteraadsleden bestaat; het is dan ook niet logisch dat de raad voor maatschappelijk welzijn meer leden zou tellen, met name 9 (*Parl.St.* Vl.Parl. 2007-08, nr. 1701/1, 50). Het OCMW-decreet heeft hierop een correctiemechanisme ingebouwd: een raad voor maatschappelijk welzijn mag niet meer leden tellen dan de gemeenteraad. Indien het aantal leden van de gemeenteraad van dezelfde gemeente kleiner is dan het aantal OCMW-raadsleden, wordt het aantal leden van de raad voor maatschappelijk welzijn teruggebracht tot het aantal leden van de gemeenteraad (art. 5, § 1, tweede lid OCMW-decreet); aldus zullen in de gemeenten met minder dan 1000 inwoners zowel de gemeenteraad als de OCMW-raad uit 7 leden bestaan, waar tot nog toe de raad voor maatschappelijk welzijn van dergelijke gemeente 9 leden telde. *In concreto* heeft die bepaling enkel gevolg voor de gemeenten Herstappe en Mesen (omzendbrief BB 2009/03 van 5 juni 2009 houdende toelichting bij het decreet van 19 december 2008 betreffende de organisatie van de centra voor maatschappelijk welzijn).

13 Om de zes jaar wordt de raad voor maatschappelijk welzijn volledig vernieuwd. De uittredende leden zijn herverkiesbaar (art. 6, § 1 OCMW-decreet). De leden van de raad voor maatschappelijk welzijn worden in principe op de installatievergadering van de gemeenteraad verkozen, uitzonderlijk de achtste werkdag na de verkiezing van de schepenen (*cf.* nieuwe artikel 9, § 2 OCMW-decreet). De agenda van een gewone installatievergadering van de

gemeenteraad ziet er dan als volgt uit: 1) het onderzoek van de geloofsbrieven, 2) de eedaflegging, 3) de fractievorming, 4) de verkiezing van de voorzitter van de gemeenteraad, 5) de verkiezing van de schepenen, 6) de verkiezing van de OCMW-raadsleden, 7) de machtiging voor het eventueel aanstellen van ondervoorzitters van het OCMW, 8) (desgevallend) de verkiezing van de politieraadsleden (*cf.* omzendbrief BB 2012/2 van 19 oktober 2012; verder o.a. I. Vos, "De gemeenteraad, de burgemeester en schepenen in het Gemeentedecreet: eerste reparaties en eerste evaluatie na de gemeenteraadsverkiezingen van 2006", *T.Gem.* 2008/1, 16-26; B. WEEKERS, "Sleutelen aan het Gemeente- en Provinciedecreet", *T.Gem.* 2006/3, 83-84). Raken de schepenen niet verkozen, dan wordt ook de verkiezing van de OCMW-raadsleden uitgesteld. Hoe dan ook vindt de verkiezing van de effectieve raadsleden en hun opvolgers, niettegenstaande het ter zake een personele aangelegenheid betreft, in openbare zitting plaats.

Ofschoon het aanwijzen van de leden van de raad voor maatschappelijk welzijn volgens het OCMW-decreet geen echte verkiezing meer veronderstelt, houdt de Vlaamse regelgever vast aan de term "verkozen"; enkele amendementen waarin voorgesteld werd om de term "aangeduid" te gebruiken (*Parl.St.* Vl.Parl. 2007-08, nr. 1701/2), werden niet aangehouden. Ook de huidige tekst van artikel 13, § 2 OCMW-decreet spreekt nog over "verkiezing".

De verkiezing van de OCMW-raadsleden verloopt via een of meer voordrachtsakten. Het is een gemeenteraadslid verboden meer dan één voordrachtsakte te ondertekenen; vereist is wel dat het verbod reëel en niet virtueel is overtreden (RvS 5 september 2013, nr. 224.559, verkiezing van de leden van de raad voor maatschappelijk welzijn van Denderleeuw: een zogenaamde derde voordrachtsakte wordt niet aangetoond en de kwestie is mede op een parlementaire vraag gesteund). Gebeurt dit toch, dan heeft dit de ongeldigheid tot gevolg van alle handtekeningen die in strijd met dat voorschrift werden geplaatst. Verder kan een verkozene die meer dan één voordrachtsakte ondertekent, voor de duur van de zittingsperiode van de gemeenteraad niet worden benoemd of verkozen als burgemeester, schepen, voorzitter van de gemeenteraad, voorzitter van een gemeenteraadscommissie of lid van de raad voor maatschappelijk welzijn. Evenmin kan hij de gemeente vertegenwoordigen of namens de gemeente een mandaat bekleden in gemeentelijke extern verzelfstandigde agentschappen of andere verenigingen, stichtingen of vennootschappen; hij kan evenmin het OCMW vertegenwoordigen of namens dit bestuur een mandaat bekleden i) in de ziekenhuizen die afhangen van het OCMW, ii) in de verenigingen of vennootschappen, vermeld in titel VIII van het OCMW-decreet of iii) in andere verenigingen, stichtingen of vennootschappen. Voor zover het betrokken lid reeds een dergelijk mandaat bekleedt, vervalt dat van rechtswege. De betrokkene kan dus alleen nog gemeenteraadslid blijven.

De miskenning van het verbod op ondertekening van meer dan één voordrachtsakte deed zich voor bij de schepenverkiezing in de gemeente Zaventem. Na klacht oordeelde de Raad voor Verkiezingsbetwistingen, opgericht bij decreet van 10 februari 2006 – aanvankelijk ingevoegd als de artikelen 85*bis* e.v. Gemeentekieswet, later opgenomen in de artikelen 202 e.v. van het Lokaal en Provinciaal Kiesdecreet van 8 juli 2011 –, dat de verkiezing van twee schepenen

ongeldig moest worden verklaard en liepen drie gemeenteraadsleden de sanctie op niet als vertegenwoordiger van de gemeente in andere instellingen te kunnen zetelen (R.Verkb. Vlaams-Brabant 12 februari 2013, vervallenverklaring van twee schepenmandaten te Zaventem; vgl. RvS 13 juni 2013, nr. 223.897, dubbele voordracht burgemeester en schepenen te Zaventem. Voorheen ook reeds RvS 10 juli 2007, nr. 173.361, verkiezing van de schepenen en de leden van de raad voor maatschappelijk welzijn te Boechout); de verkiezing van de overige schepenen werd eveneens ongeldig verklaard wegens ontstentenis van de dubbele meerderheid (zie hierover ook L.M. VENY, I. CARLENS, P. GOES en B. WARNEZ, "Kiesrechtgeschillen. Het contentieux betreffende de verkiezingen van de provincie-, gemeente- en districtsraden van 14 oktober 2012 en de daarop volgende verkiezingen van de OCMW-raden", *T.Gem.* 2013/3, nr. 76, 197).

Met betrekking tot de voordrachtsakte bestaat er nog een aantal inhoudelijke vereisten; zo moeten de voorgedragen kandidaten zelf instemmen met hun voordracht met een ondertekende verklaring op de gedagtekende voordrachtsakte, zodat niemand buiten zijn weten of tegen zijn wil in als kandidaat wordt voorgedragen (vgl. RvS 12 oktober 1989, nr. 33.191, verkiezing OCMW Kortemark, *Arr.RvS* 1989, z.p., *TBP* 1990, 600, *APM* 1989, 146). De voordrachtsakte kan voor elk kandidaat-werkend lid kandidaat-opvolgers vermelden in de precieze volgorde waarin die zijn voorbestemd om het lid op te volgen; desgevallend vermeldt de voordrachtsakte een exacte datum waarop die opvolging zal plaatsvinden.

Er kan echter ook een verklaring van gezamenlijke voordracht worden ingediend (zie verder nr. 54 e.v.). Voorwaarde is dat er een gezamenlijke akte van voordracht van kandidaat-schepenen bedoeld in artikel 45 van het Gemeentedecreet, werd ingediend.
Indien uit de in ontvangst genomen verklaringen blijkt dat de meerderheid van de zetels van de raad voor maatschappelijk welzijn niet toekomt aan de lijsten die een gezamenlijke voordracht van kandidaat-schepenen hebben ingediend, vervalt de lijstverbinding voor de voordracht van leden van de raad voor maatschappelijk welzijn en dient elke partij afzonderlijk voordrachten in. Die verklaringen zijn dan van rechtswege onbestaande. Het is immers de bedoeling dat de meerderheid in de gemeente zich doorzet in het OCMW (*Parl.St.* Vl.Parl. 2013-14, nr. 2394/1, 5).

De voordrachtsakten worden uiterlijk acht, voortaan wellicht vijf dagen vóór de installatievergadering van de gemeenteraad aan de gemeentesecretaris overhandigd. Het komt de gemeentesecretaris toe om in het bijzijn van de indieners van de voordrachtsakten na te gaan of de overhandigde voordrachtsakten aan de voorwaarden voldoen. Indien dit niet het geval is, is een akte niet geldig. De indieners hebben het recht om op de vierde dag voor de installatievergadering van de gemeenteraad, tussen 14 en 16 uur, een verbeterde akte te overhandigen aan de gemeentesecretaris. Dit recht speelt niet indien de ongeldigheid van de akte het gevolg is van laattijdige overhandiging of van een overtreding van paragraaf 6 (verbod meer dan één akte te ondertekenen).

De gemeentesecretaris mag een voordrachtsakte niet negeren omdat ze naar zijn oordeel niet ontvankelijk is (RvS 24 april 2007, nr. 170.404, Calmeyn); hij kon ter zake enkel verbeteringen

of aanvullingen aanbevelen. Gingen de indieners hierop niet in, dan kon de verkiezing van de raad voor maatschappelijk welzijn door de Raad voor Verkiezingsbetwistingen of door de Raad van State ongeldig worden verklaard.

14 In de zes Vlaamse randgemeenten en de gemeente Voeren worden de raden voor maatschappelijk welzijn rechtstreeks door de voor de gemeenteraad kiesgerechtigde burgers van Belgische nationaliteit verkozen (art. 17*bis* Organieke Wet 1976, ingevoegd bij artikel 11 van de gewone wet van 9 augustus 1988, ook "Pacificatiewet" genoemd); die verkiezing vindt gelijktijdig met de provincie- en gemeenteraadsverkiezingen plaats. Op die wijze heeft de wetgever de deelneming van de taalminderheid bij het beheer van lokale belangen bevorderd; derhalve vormen zij ook geen miskenning van het grondwettelijk gelijkheids- en non-discriminatiebeginsel (Arbitragehof 23 mei 1990, nr. 18/90, *RW* 1990-91, 75).

In tegenstelling tot de gemeenteraadsverkiezingen kunnen inwoners met buitenlandse nationaliteit van binnen of buiten de Europese Unie niet aan de verkiezing van de leden van de raad voor maatschappelijk welzijn deelnemen. Enerzijds, is de wet van 19 maart 2004 tot toekenning van het actief kiesrecht bij de gemeenteraadsverkiezingen aan vreemdelingen (*BS* 23 april 2004) strikt beperkt tot de verkiezing van de gemeenteraden (zie ook verder nr. 22 e.v. met betrekking tot de verkiesbaarheidsvoorwaarden). Anderzijds, heeft de Vlaamse Gemeenschap geen bevoegdheid om het actief kiesrecht in het algemeen te regelen (overeenkomstig de interpretatie die aan het begrip "wet" in artikel 8 Grondwet moet worden gegeven, is dit een exclusieve bevoegdheid van de federale wetgevende macht; zie hieromtrent L.M. VENY, I. CARLENS en N. DE VOS, "Het 'kiesdecreet'. Rechtsgrond, constitutionele bedenkingen, krachtlijnen" in J. DUJARDIN (ed.), *Gemeente- en Provinciedecreet*, Brugge, die Keure, 2006, nrs. 555-557, 312 e.v.; omtrent het bevoegde rechtscollege bij uitsluiting van de verkiesbaarheid, zie RvS 18 september 2000, nr. 89.673, Swinkels) en is het Vlaamse Gewest onbevoegd om wijzigingen aan de voormelde Pacificatiewet aan te brengen (art. 6, § 1, VIII, 1°, eerste gedachtestreepje BWHI; zie hierover o.m. M. BOES, "Het Gemeentedecreet. Algemeen kader" in J. DUJARDIN (ed.), *Gemeente- en Provinciedecreet*, Brugge, die Keure, 2006, nr. 13, 11-13).

15 Het aantal leden van de raad voor maatschappelijk welzijn moet steeds in overeenstemming zijn met het overeenkomstige *vaste cijfer* vermeld in artikel 5, § 1 OCMW-decreet. Met andere woorden, zoals voorheen, betreft het hier geenszins maximum- of minimumaantallen (*cf. Parl.St.* Senaat 1974-75, nr. 581/2, 32). Zo zal bijvoorbeeld, om te vermijden dat het aantal leden van de OCMW-raad het door de regelgever toegestane aantal overschrijdt, de opvolger van een ontslagnemend lid niet tot de eedaflegging kunnen worden toegelaten zolang het ontslag van zijn voorganger niet schriftelijk is genotificeerd aan de voorzitter van de gemeenteraad (zie verder nr. 73). Het ontslag is evenwel al definitief na de ontvangst van de kennisgeving ervan door de voorzitter van de gemeenteraad (art. 25 OCMW-decreet).

B. OPVOLGERS

1. Beginsel

16 Elk werkend lid kan een of meer *opvolgers* hebben (art. 10, § 1, nieuw art. 10, § 4 OCMW-decreet); de regelgever heeft het aantal opvolgers niet uitdrukkelijk vastgesteld en beperkt.

De opvolger is de persoon die bij voortijdig overlijden, ontslag of afzetting van een werkend lid diens plaats *definitief* inneemt; de kandidaten die als opvolger voor een werkend lid worden voorgedragen en verkozen, zijn van rechtswege de opvolgers van dit effectieve OCMW-raadslid. De "opvolger" moet derhalve worden onderscheiden van de "plaatsvervanger" die enkel optreedt ingeval een lid *tijdelijk* belet of verhinderd is (M. DE JONGE e.a., *Openbare Centra voor Maatschappelijk Welzijn: Handleiding voor OCMW-mandatarissen*, Zele, Reinaert Uitgaven, 1983, 21). Bij opvolging beëindigt de opvolger het mandaat van het raadslid dat hij opvolgt, terwijl plaatsvervanging slechts duurt zolang het raadslid belet of verhinderd is.

17 Het bestaan van een opvolger moet steeds in samenhang worden gezien met een of meer verkozen werkende OCMW-raadsleden. In geval van een vervroegde beëindiging van het mandaat van een werkend lid staat in beginsel reeds op voorhand – en zonder dat daarvoor een nieuwe, afzonderlijke verkiezing noodzakelijk is –, vast welke persoon er daadwerkelijk opvolgt.

Artikel 14 van het OCMW-decreet regelt het geval waarin aan het mandaat van een werkend lid een vervroegd einde komt *zonder* dat er een opvolger is verkozen; in dat geval zal de aanwijzing van een opvolger mogelijkerwijze het voorwerp zijn van een gedeeltelijke en afzonderlijke verkiezing door de gemeenteraad (zie verder nrs. 85 en 110-111). De geloofsbrieven van de nieuwe kandidaten zullen moeten worden onderzocht alvorens tot de verkiezing kan worden overgegaan. Onder de gelding van de Organieke Wet 1976 was niet expliciet voorgeschreven dat de geloofsbrieven moesten worden onderzocht van de kandidaten die in de loop van de legislatuur werden verkozen (*cf. Vr. en Antw.* Vl.Parl. 2008-09, 28 oktober 2008 (Vr. nr. 18, te raadplegen op http://www.vlaamsparlement.be/Proteus5/showSchriftelijkeVraag.action?id=540475)). De bepalingen van artikel 14 van het OCMW-decreet ter zake zijn nu duidelijk.

Bij de opvolging van een raadslid heeft de initiële regelgever eraan de voorkeur gegeven een mandataris zo veel als mogelijk te doen vervangen door iemand die tot dezelfde politieke strekking, fractie of "bondgenootschap" behoort (RvS 14 juni 1983, nr. 23.361, Meise, *Arr.RvS* 1983, 1365); slechts zo dit onmogelijk is, voorzien alle gemeenteraadsleden in zijn opvolging waarbij in dat geval evenzeer de politieke machtsverhoudingen en de verdeling bij de eerste verkiezing van de raad voor maatschappelijk welzijn, in de mate van het mogelijke uiteraard, gehandhaafd blijven. Het komt ons voor dat de Vlaamse decreetgever niet aan dit oorspronkelijk uitgangspunt heeft willen tornen (*cf.* art. 14 OCMW-decreet).

2. *Vervanging*

18 Hiervoor is er reeds op gewezen dat een onderscheid moet worden gemaakt tussen definitieve opvolging en tijdelijke vervanging. Bij een tijdelijke vervanging is het raadslid in kwestie tijdelijk verhinderd zijn mandaat om welbepaalde redenen verder te zetten (art. 24 OCMW-decreet). De raad moet van die verhindering akte nemen.

Die vervangingsregeling wordt toegepast in de volgende, limitatief opgesomde gevallen:

1° indien een raadslid om medische redenen, om studieredenen of wegens verblijf in het buitenland gedurende een minimale termijn van twaalf weken niet aanwezig kan zijn op de vergaderingen van de raad voor maatschappelijk welzijn en vervangen wil worden. Dit raadslid richt daartoe een schriftelijk verzoek aan de voorzitter van de raad voor maatschappelijk welzijn. Bij het verzoek tot vervanging voor verhindering wegens medische redenen wordt een geneeskundig getuigschrift van maximaal vijftien dagen oud gevoegd dat tevens de minimale termijn van afwezigheid om medische redenen aangeeft. Zo het raadslid dat om medische redenen afwezig blijft, niet in staat is om dat verzoek tot de voorzitter te richten, wordt hij van rechtswege als verhinderd beschouwd vanaf de derde opeenvolgende vergadering waarop hij afwezig is en zolang hij afwezig blijft. Bij het verzoek tot vervanging voor verhindering om studieredenen of verblijf in het buitenland wordt een attest gevoegd van de onderwijsinstelling of de opdrachtgever. De hiervoor bedoelde arts kan zowel een arts, aangewezen door het OCMW als een arts aangewezen door de familie van het betrokken raadslid zijn. In geval van betwisting zal in eerste instantie de raad voor maatschappelijk welzijn hierover een uitspraak doen en kan overeenkomstig artikel 22 de Raad voor Verkiezingsbetwistingen worden betrokken (*Parl.St.* Vl.Parl. 2007-08, nr. 1701/1, 61). De bepaling met betrekking tot het uitreiken van een attest door een opdrachtgever mag ruim worden geïnterpreteerd; zo kan een raadslid bijvoorbeeld het bedoelde attest aan zichzelf afgeven in geval van een eenmanszaak. Indien het de voorzitter van de raad voor maatschappelijk welzijn zelf betreft, zal hij uiteraard zijn verzoek in verband met de verhindering richten aan de persoon die hij als zijn vervanger heeft aangewezen.

2° indien een raadslid ouderschapsverlof wil nemen voor de geboorte of de adoptie van een kind. Dat raadslid wordt op zijn schriftelijk verzoek, gericht aan de voorzitter, ten vroegste vervangen vanaf de zesde week voor de vermoedelijke datum van de geboorte of van de adoptie, tot het einde van de negende week na de adoptie of de geboorte. Op schriftelijk verzoek wordt de onderbreking van de uitoefening van het mandaat na de negende week verlengd met een duur die gelijk is aan die gedurende welke het raadslid zijn mandaat heeft uitgeoefend tijdens de periode van zes weken die aan de dag van de geboorte of de adoptie voorafgaan. In geval van de geboorte of de adoptie van een meerling kan op verzoek van het raadslid het verlof worden verlengd met een periode van maximaal twee weken.
Met het ouderschapsverlof wordt in deze context het moederschapsverlof bedoeld (*cf.* art. 114 van de wet van 14 juli 1994 betreffende de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen (GVU) omvat voorbevallingsrust en nabevallingsrust). Dit verlof kan ook worden aangevraagd door een mannelijk lid van de raad voor maatschappelijk welzijn wiens echtgenote zwanger is en zal of is bevallen; die regeling is tevens van toepassing in geval van adoptie. Dit ouderschapsverlof mag niet worden verward met het begrip ouderschapsverlof vermeld in het koninklijk besluit van 29 oktober 1997 dat van toepassing is op de werknemers van de privésector en op de personeelsleden van de lokale en provinciale besturen (*Parl.St.* Vl.Parl. 2007-08, nr. 1701/1, 61).

3° indien het raadslid overeenkomstig artikel 63, eerste lid van het Gemeentedecreet tot burgemeester wordt benoemd.

In geval van (gewone) tijdelijke plaatsvervanging vermeld in artikel 63, tweede lid van het Gemeentedecreet, kan de burgemeester eender welke schepen aanwijzen... en dus evenzeer de voorzitter van de raad voor maatschappelijk welzijn. Hij is in dat geval niet verhinderd (*Parl.St.* Vl.Parl. 2007-08, nr. 1701/1, 61).

Te herhalen valt dat het hier in beginsel slechts een akteneming door de raad voor maatschappelijk welzijn betreft, niet een eigenlijke beslissing waarbij de verhindering aanvaard wordt. Indien de meerderheid van de raad echter niet wil overgaan tot dergelijke akteneming omdat bijvoorbeeld de geldigheid van het bijgebrachte attest betwist wordt, moet de zaak aanhangig worden gemaakt bij de Raad voor Verkiezingsbetwistingen die de betwisting zal beslechten.

§ 2. Verkiesbaarheidsvoorwaarden

A. INLEIDING

19 Artikel 7 van het OCMW-decreet stelt vier verkiesbaarheidsvoorwaarden voorop waaraan de kandidaten op de dag van de verkiezing (van de raad voor maatschappelijk welzijn, *cf.* D. ADRIAENS, D. COENE, W. LEERMAN, I. VAN DER STRAETE en P. VERBEKE, *Praktisch Handboek voor OCMW-recht*, Brugge, die Keure, 2013, 12) moeten voldoen willen zij tot werkend lid van een raad voor maatschappelijk welzijn of tot opvolger kunnen worden verkozen. Die voorwaarden hebben betrekking op de nationaliteit, de leeftijd en de verblijfplaats van de betrokkene, alsmede op de in artikel 58 van het Lokaal en Provinciaal Kiesdecreet van 8 juli 2011 bedoelde uitsluitingsgronden (*BS* 25 augustus 2011. Over die gronden tot uitsluiting, zie L. VENY en P. GOES, "De cirkel is rond: het Vlaamse decreet houdende de organisatie van lokale en provinciale verkiezingen", *T.Gem.* 2012/1, 27-45).

Verkiesbaarheidsvoorwaarden zijn voorwaarden waaraan de kandidaten moeten voldoen tijdens de uitoefening van het mandaat en op de dag van de algehele verkiezing van de raad voor maatschappelijk welzijn; met andere woorden op de dag van de installatievergadering van de gemeenteraad. Hiermee wordt de verkiezing van de raad voor maatschappelijk welzijn in zijn geheel bedoeld, niet de verkiezing tot raadslid. Een lid dat niet voldoet aan die voorwaarden op datum dat hij zijn mandaat opneemt, zal de eed niet kunnen afleggen; een voorgedragen kandidaat-raadslid dat niet langer op het grondgebied van de gemeente die het OCMW bedient woonachtig is, kan niet worden geïnstalleerd en – in beginsel niet – tot de eedaflegging worden toegelaten (voor de vaststelling en de gevolgen daarvan, zie RvS 15 mei 2001, nr. 95.371, vervallenverklaring van Christian Notelaers van zijn mandaat als lid van de raad voor maatschappelijk welzijn van Riemst; RvS 26 juni 1996, nr. 60.487, Notelaers; RvS 9 mei 2000, nr. 87.159, Notelaers vernietigt echter de beslissing om een verkozen raadslid niet tot de eedaflegging toe te laten en zijn opvolger te installeren op grond van de overweging dat de procedure tot vervallenverklaring van het OCMW-mandaat reeds was opgestart en de uitslag van die rechtspleging moest worden afgewacht wat de eedaflegging betreft). Uiteraard zal een raadslid de voormelde voorwaarden blijvend moeten vervullen tijdens de effectieve uitoefening van zijn mandaat van lid van de raad voor maatschappelijk welzijn. Een (effectief) lid dat niet langer meer aan die voorwaarden voldoet, verliest zijn mandaat (*Parl.St.* Vl.Parl. 2007-08, nr. 1701/1, 51).

De voorgaande interpretatie indachtig, moeten bij een nieuwe verkiezing van de raad voor maatschappelijk welzijn na de vernietiging van een vroegere verkiezing, hetzij ingevolge een uitspraak van de Raad voor Verkiezingsbetwistingen, hetzij door een arrest van de Raad van State, de voormelde verkiesbaarheidsvereisten worden beoordeeld op het ogenblik van die nieuwe verkiezing en niet op de datum van de vernietigde verkiezingen; hiermee

wordt de parallel met het tijdstip van het vervullen van de verkiesbaarheidsvoorwaarden voor de gemeenteraadsverkiezingen getrokken (zie A. MAST, J. DUJARDIN, M. VAN DAMME en J. VANDE LANOTTE, *Overzicht van het Belgisch administratief recht*, Antwerpen, Kluwer Rechtswetenschappen, 2012, nr. 658, 619-620; A. COOLSAET, "Commentaar bij artikel 65 Gemeentekieswet" in X, *Publiek procesrecht. Artikelsgewijze commentaar met overzicht van rechtspraak en rechtsleer, VI. Verkiezingen*, Mechelen, Kluwer, s.d., losbl., 1-15). Ook moet worden opgemerkt dat opvolgers die later opgeroepen worden om het mandaat van hun voorganger te voleindigen, of zelfs degenen die later verkozen worden bij gebrek aan opvolgers, onafgebroken moeten voldoen aan de verkiesbaarheidsvoorwaarden sinds de algehele verkiezing van de OCMW-raad; dit om te vermijden dat iemand tijdelijk het mandaat zou opnemen in afwachting van het ogenblik waarop zijn opvolger zou voldoen aan die voorwaarden (GwH nr. 149/2011 van 5 oktober 2011). Evenzeer de Raad van State was vroeger reeds tot die conclusie gekomen (RvS 30 december 2010, nr. 210.190, niet-goedkeuring van de geloofsbrieven als lid van de raad voor maatschappelijk welzijn "Hurts"; RvS 27 oktober 2011, nr. 216.045, niet-goedkeuring van de geloofsbrieven als lid van de raad voor maatschappelijk welzijn "Hurts").

20 Er kan worden aangestipt dat er in de Organieke Wet 1976 sinds de wijziging aangebracht bij artikel 2 van het decreet van 18 mei 1999 (*BS* 30 juni 1999) houdende wijziging van de organieke wet van 8 juli 1976 betreffende de openbare centra voor maatschappelijk welzijn, sprake was van "gemeenteraadskiezer" wat inhield dat onderdanen van een lidstaat van de Europese Unie in een raad voor maatschappelijk welzijn konden worden verkozen.

Hoewel in het voorontwerp van het zogenaamde Minidecreet was ingeschreven dat het lidmaatschap evenzeer aan onderdanen van een EU-lidstaat was voorbehouden (*Parl.St.* Vl.Parl. 2005-06, nr. 870/1, 49-54), hebben de wijzigingen aangebracht bij decreet van 7 juli 2006 (*BS* 30 augustus 2006) de nationaliteitsvoorwaarde weer ingevoerd; dit gebeurde na een ongunstig advies van de Raad van State bij de libellering "Belg of EU-onderdaan" zoals dit voorkwam in het voorontwerp van decreet en wat een gevolg was van de regelgevende onbevoegdheid van de Vlaamse Gemeenschap ten aanzien van het actief en passief kiesrecht (voor meer toelichting L.M. VENY, I. CARLENS en N. DE VOS, "Het Vlaamse OCMW-Decreet van 7 juli 2006. Kanttekeningen bij de gewijzigde organieke wet van 8 juli 1976", *T.Gem.* 2006/4, nr. 5, 4-5; J. DUJARDIN, "Wijziging organieke OCMW-wet", *TVW* 2006/4, 439-441; C. JONCKERS, "Het nieuwe OCMW-decreet, een eerste kennismaking", *OCMW-visies* 2006/3, 62-69). Aldus waren er weer vijf i.p.v. zes verkiesbaarheidsvoorwaarden en werd er aanvankelijk enigszins overbodig geëist dat een kandidaat-raadslid "Belg én gemeenteraadskiezer" zou zijn; het OCMW-decreet van 19 december 2008 herneemt de hoedanigheidsvoorwaarde "gemeenteraadskiezer" niet meer. Bij wet van 20 december 2012 tot wijziging van artikel 7 van de organieke wet van 8 juli 1976 betreffende de openbare centra voor maatschappelijk welzijn (*BS* 21 december 2012) werd het voor Europese onderdanen weer mogelijk om raadslid van het OCMW te worden.

Ook in de zes randgemeenten en de gemeente Voeren waar gelijktijdig met de gemeenteraadsverkiezingen *rechtstreekse* verkiezingen voor de raad voor maatschappelijk welzijn worden gehouden, kunnen EU-onderdanen zich voortaan opnieuw kandidaat stellen en zijn zij bijgevolg in dat bestuursorgaan

verkiesbaar. Weliswaar moeten zij aan die nationaliteitsvereiste voldoen op de dag van de gemeenteraadsverkiezingen.

21 Bij de verkiezing van een kandidaat die de verkiesbaarheidsvoorwaarden niet vervult, kan de gemeenteraad evenwel niet terugkomen op zijn verkiezing; echter, bij de geldigverklaring van een bezwaar tegen de verkiezing van de raad voor maatschappelijk welzijn kunnen de Raad voor Verkiezingsbetwistingen en bij hoger beroep de Raad van State, afdeling Bestuursrechtspraak, elke onregelmatige verkiezing (van een raadslid) vernietigen (*cf.* art. 15 OCMW-decreet; tevens omzendbrief BB 2012/2 van 19 oktober 2012, *BS* 14 november 2012. Omtrent dit verkiezingscontentieux en de geschillen inzake het mandaat van de voorzitter en de leden van de raad voor maatschappelijk welzijn, zie verder nrs. 89 e.v., 93 e.v. en 154 e.v.).

De opvolging van een raadslid is mogelijk indien de verkiezing van een verkozen raadslid wegens onverkiesbaarheid definitief is vernietigd (R.Verkb. Limburg 8 februari 2007, OCMW-raadsverkiezingen Houthalen-Helchteren). Ingeval een op de voordrachtsakte vermelde opvolger niet aan de verkiesbaarheidsvoorwaarden voldoet, kan de Raad voor Verkiezingsbetwistingen de betrokken opvolger schrappen op de indieningsakte op voorwaarde dat die door de schrapping rechtsgeldig blijft (R.Verkb. Limburg 1 februari 2007, OCMW-raadsverkiezingen Genk).

Artikel 19, § 1 van het OCMW-decreet geeft de procedure weer die moet worden gevolgd in het geval dat een lid van de raad voor maatschappelijk welzijn na de *eedaflegging* niet meer voldoet aan een van de verkiesbaarheidsvoorwaarden (zie i.v.m. de vervallenverklaring nrs. 140-146). Ter zake blijven de artikelen 21 en 21*bis* van de Organieke Wet 1976 gelden voor de gemeente Voeren en de Vlaamse randgemeenten (zie hieromtrent D. ADRIAENS (ed.), D. COENE, W. LEERMAN, I. VAN DER STRAETE en P. VERBEKE, *Praktisch handboek voor OCMW-recht*, *o.c.*, 44-45).

B. NATIONALITEIT

22 In uitvoering van artikel 8B EG-Verdrag heeft de Belgische (grond)wetgever artikel 8 Gw. herzien en in de Gemeentekieswet een artikel 1*bis* ingevoegd. Ondertussen zijn die bepalingen opgenomen in de artikelen 11 en 12 van het Lokaal en Provinciaal Kiesdecreet. Het actief stemrecht voor EU-onderdanen is evenwel nog steeds beperkt tot de onderdanen uit een lidstaat die zich hiervoor uitdrukkelijk hebben geregistreerd; wat het passief stemrecht betreft, is er geen beperking meer (verder B. HUBEAU, "Europees burgerschap en Europees migratierecht" in K. DE FEYTER, M.-C. FOBLETS en B. HUBEAU (eds.), *Migratie en Migratierecht*, Brugge, die Keure, 1995, 99-146; M.-C. FOBLETS, "Het actief en passief stemrecht bij gemeenteraadsverkiezingen: uitbreiding tot de niet-Europese burgers die in België verblijven", *TBP* 2002, 104-109).

Een strikte interpretatie van de Europese richtlijn nr. 94/80/EG van 19 december 1994 voert het actief en passief stemrecht voor EU-onderdanen die in een andere lidstaat verblijven dan die van hun nationaliteit, immers uitslui-

tend in voor gemeenteraden en niet voor de raden voor maatschappelijk welzijn (*cf.* nr. 18; anders A. ADRIAENS, J. DE BACKER, P. VAN SCHUYLENBERGH en E. WAUTERS, *Praktisch handboek voor OCMW-recht*, Brugge, die Keure, 2001, 42).

23 De hiervoor reeds aangehaalde wet van 20 december 2012 wijzigde het (federaal gebleven) artikel 7 van de organieke wet van 8 juli 1976 opnieuw. Hierdoor was het weer mogelijk om als onderdaan van een lidstaat van de Europese Unie verkiesbaar te zijn als lid van een raad voor maatschappelijk welzijn in het Vlaams Gewest.

Om als lid van de raad voor maatschappelijk welzijn verkozen te worden, zal een kandidaat o.a. Belg of onderdaan van een EU-lidstaat moeten zijn op datum van de installatievergadering van de gemeenteraad; hierdoor konden op de installatievergadering van de gemeenteraden op 2 januari 2013 reeds EU-onderdanen als OCMW-raadslid worden verkozen. Voor de zes Vlaamse randgemeenten en voor de gemeente Voeren is dit evenwel nog niet het geval; immers het nationaliteitsvereiste moest bij toepassing van artikel 7, 1° OCMW-decreet op de dag van de gemeenteraadsverkiezingen, d.w.z. 14 oktober 2012 en dus voor de uitvaardiging van deze wet, zijn vervuld.

Door de nieuwe wijziging in de regelgeving (*cf.* art. 7 OCMW-decreet) bestaat er bijgevolg geen verschil meer aangaande het nationaliteitsvereiste als verkiesbaarheidsvoorwaarde tussen de gemeenteraadsleden en de leden van de raad voor maatschappelijk welzijn. Ondertussen bepaalt artikel 7, 1° van het OCMW-decreet dat men, om verkozen te kunnen worden als raadslid van het OCMW, Belg of onderdaan van een andere lidstaat van de Europese Unie moet zijn, overeenkomstig artikel 7 van de organieke wet van 8 juli 1976.

C. LEEFTIJD

24 Opdat een persoon tot werkend lid of tot opvolger van de raad voor maatschappelijk welzijn zou kunnen worden verkozen, moet het kandidaat-raadslid op de dag van de verkiezing de leeftijd van ten minste 18 jaar hebben bereikt (art. 7, eerste lid, 2° OCMW-decreet); bedoeld is de dag van de initiële globale verkiezing *ex* artikel 7, eerste lid, en niet een latere individuele verkiezing met een nieuwe voordrachtsakte overeenkomstig artikel 14 (RvS 27 oktober 2011, nr. 216.045, niet-goedkeuring van de geloofsbrieven als lid van de raad voor maatschappelijk welzijn "Hurts"). Zoals voor het bepalen van de hoedanigheid van het "nationaliteitsvereiste" – *i.e.* Belgisch gemeenteraadskiezer of niet-Belgisch gemeenteraadskiezer van binnen de Europese Unie – kan voor de verkiesbaarheid niet worden gewerkt met de kiezerslijst opgemaakt op 1 augustus met het oog op de gemeenteraadsverkiezingen. Aangezien de kandidaten pas op de dag van de verkiezingen aan de voorwaarden moeten voldoen, moet de gemeenteraad bij het onderzoek van de geloofsbrieven op de installatievergadering de leeftijd nagaan.

Artikel 7, 2° van het OCMW-decreet bepaalt geen maximumleeftijd; dit was evenmin het geval onder de gelding van de Organieke Wet 1976.

In het oorspronkelijke ontwerp van organieke wet 1976 (*Parl.St.* Senaat 1974-75, nr. 581/1, 39) stond daarentegen wel een maximumleeftijd van 65 jaar ingeschreven, ofschoon de regelgevers nooit een beperking hebben willen invoeren; die beperking is uitdrukkelijk bij de behandeling van het wetsontwerp van organieke wet geschrapt, waar het destijds invoeren ervan nu trouwens een probleem in het raam van de Antidiscriminatiewet en het Antidiscriminatiedecreet zou kunnen opleveren (zie hierover o.m. E. BREMS, "Nieuwe discriminatiegronden in de Wet Bestrijding Discriminatie" in M. DE VOS en E. BREMS (eds.), *De Wet Bestrijding Discriminatie in de praktijk*, Antwerpen-Oxford, Intersentia, 2004, nrs. 86-93, 64).

D. HOOFDVERBLIJF

25 Om tot werkend lid of tot opvolger van een OCMW-raad te kunnen worden verkozen, moet een kandidaat-raadslid luidens artikel 7, eerste lid, 3° zijn *hoofdverblijf* hebben in de gebiedsomschrijving van het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn. Het begrip "hoofdverblijf" zoals hier bedoeld, wordt omschreven in artikel 3 van de wet van 19 juli 1991 betreffende de bevolkingsregisters en de identiteitskaarten en tot wijziging van de wet van 8 augustus 1983 tot regeling van een Rijksregister van de natuurlijke personen; aldus is de hoofdverblijfplaats "*de plaats waar de leden van een huishouden dat uit verscheidene personen is samengesteld gewoonlijk leven, ongeacht of die personen al dan niet door verwantschap verbonden zijn, of de plaats waar een alleenstaande gewoonlijk verblijft*" (*cf.* RvS 20 juni 2013, nr. 224.008, vervallenverklaring van Linthout van het mandaat van OCMW-raadslid van Roosdaal). Dit begrip wordt eveneens omschreven in artikel 16, § 1 van het koninklijk besluit van 16 juli 1992 betreffende de bevolkingsregisters en het vreemdelingenregister (*BS* 15 augustus1992); die verordenende bepaling stelt dat "*de bepaling van de hoofdverblijfplaats gebaseerd is op een feitelijke situatie, d.w.z. de vaststelling van een effectief verblijf in een gemeente gedurende het grootste gedeelte van het jaar. Deze vaststelling gebeurt op basis van verschillende elementen, met name de plaats waarheen de betrokkene gaat na zijn beroepsbezigheden, de plaats waar de kinderen naar school gaan, de arbeidsplaats, het energieverbruik en de telefoonkosten, het gewone verblijf van de echtgenoot of van andere leden van het huishouden*". Bedoeld is, met andere woorden, het geregeld en werkelijk verblijf; dit zal uit feiten moeten worden afgeleid waarbij het loutere gegeven dat ambtelijke stukken op een bepaald adres worden bezorgd, nog niet bewijst dat de betrokkene op een bepaald adres zijn hoofdverblijf heeft.

Bij betwisting en een mogelijke vervallenverklaring van het mandaat als raadslid om die reden, moeten voor de beroepsinstantie de rechten van de verdediging worden gewaarborgd (RvS 5 maart 1975, nr. 16.917, Cooreman, *Arr.RvS* 1975, 242). Zonder zich in de plaats van de bevoegde bestuurlijke overheid te stellen, komt het de Raad van State toe de werkelijkheid, de juistheid en de relevantie na te gaan van de elementen die de beslissing van de betrokken bestuursoverheid hebben gerechtvaardigd en een manifest onredelijke beoordeling van die laatste te verbieden (RvS 7 februari 2005, nr. 140.278, Gustin). Volgens een vaste bestuursrechtspraak duidt het begrip "hoofdverblijf" zoals thans bedoeld in artikel 7 van het OCMW-decreet, op het verblijf waar een persoon zich voor zijn privéleven terugtrekt, waar hij zijn privé- en familiaal leven leidt, waar hij geregeld terugkeert na verrichte dagtaak en waar hij op ***voortdurende*** wijze verblijft. Enerzijds, is een socioculturele band onvoldoende; anderzijds, volstaat het hebben van twee verblijfplaatsen en de afwezigheid uit de verblijfplaats in de gemeente gedurende verschillende dagen per week – zelfs de gelijke duur van het verblijf in de verschillende gemeenten – niet om het verblijf

aldaar het karakter van hoofdverblijf te ontnemen (zie o.a. RvS 16 september 1983, nr. 23.483, OCMW Nijvel, *Arr.RvS* 1983, 1743; RvS 11 april 1989, nr. 32.343, verkiezing Gemeenteraad Gent, *Arr.RvS* 1989, z.p.; RvS 6 juni 1990, nr. 35.054, D.A., *Arr.RvS* 1990, z.p.; RvS 24 mei 1994, nr. 47.575, Vandenbosch; RvS 24 juni 1997, nr. 66.922, Boets; RvS 14 juni 2000, nr. 87.963, Roberti de Winghe; RvS 21 september 2006, nr. 162.596, Tastenhoye; RvS 20 juni 2013, nr. 224.008, vervallenverklaring van Linthout van het mandaat van OCMW-raadslid van Roosdaal; verder F. ENGLEBERT, "De begrippen woonplaats en verblijfplaats in de akten van de burgerlijke stand", *De Burg.St.* 1994, 109-114).

Aan deze verkiesbaarheidsvoorwaarde moet uiteraard zijn voldaan op het ogenblik van de verkiezing (RvS 18 oktober 1960, nr. 8.150, verkiezing COO Lochristi, *Arr.RvS* 1960, 839), maar ze moet tevens vervuld blijven na de verkiezing van een persoon als effectief lid van de raad voor maatschappelijk welzijn. Een verkozen effectief raadslid kan, ook na zijn installatie (zie bijvoorbeeld RvS 24 juni 1997, nr. 66.922, vervallenverklaring van Joseph Boets van zijn mandaat als raadslid van het OCMW Diest), derhalve van zijn mandaat als lid van een raad voor maatschappelijk welzijn worden vervallen verklaard omdat hij niet langer zijn hoofdverblijf heeft op het grondgebied van de gemeente dat door het OCMW wordt bediend; dit kan bijvoorbeeld worden aangetoond op grond van een ambtshalve uitschrijving uit de bevolkingsregisters. De bestuursrechter oordeelt dat het bevoegde rechtscollege niet moet aantonen dat er een wijziging in het hoofdverblijf is opgetreden tussen de installatie (en de goedkeuring daarvan) van het betrokken raadslid en het moment waarop dit rechtscollege – desgevallend ambtshalve – het raadslid op grond van de verkiesbaarheidsvereiste "hoofdverblijf" vervallen verklaart.

26 Ingeval een persoon meerdere verblijfplaatsen heeft, wordt als zijn hoofdverblijf aangezien "*de plaats die als dusdanig door hem wordt aangegeven bij de bevolkingsdienst van de gemeente*" (*cf.* art. 36 Ger.W.); is het hoofdverblijf gelegen in de gemeente dat door het OCMW wordt bediend, dan voldoet de kandidaat aan de verkiesbaarheidsvoorwaarden (RvS 14 juli 1972, nr. 15.453, verkiezing COO Frameries, *Arr.RvS* 1972, 670) en doet de mogelijkheid van een andere verblijfplaats daaraan geen afbreuk.

Het betreft hier evenwel een vermoeden *juris tantum* dat met alle mogelijke wettelijke middelen, getuigen inbegrepen, mag worden weerlegd (RvS 16 september 1983, nr. 23.483, OCMW Nijvel, *Arr.RvS* 1983, 1743). In het geval een persoon over twee woningen beschikt waarvan de ene volledieger en gerieflijker ingericht is dan de andere, moet de eerste woning zijn hoofdverblijfplaats worden geacht (RvS 9 december 1987, nr. 28.984, De Ridder-Blenska, *RACE* 1987, z.p.).

Volgens een bepaalde rechtsleer (X, *OCMW geannoteerd*, Brugge, die Keure, 2010, 6) laat de redactie van artikel 7, eerste lid, 3° OCMW-decreet het toe dat tussen de verkiezing als opvolger en het effectief opnemen van het mandaat de betrokkene tijdelijk niet ingeschreven was in het bevolkingsregister van de gemeente die het OCMW bedient.

E. DE UITSLUITINGSGRONDEN VAN ARTIKEL 58 VAN HET LOKAAL EN PROVINCIAAL KIESDECREET

27 Artikel 7, 4° van het OCMW-decreet bepaalt verder dat met het oog op de verkiezing tot werkend lid van een raad voor maatschappelijk welzijn of tot opvolger, een kandidaat-raadslid zich niet mag bevinden in een van de gevallen van uitsluiting of van schorsing van het recht om gemeenteraadskiezer te zijn, zoals bepaald bij artikel 58 van het Lokaal en Provinciaal Kiesdecreet.

Onverkiesbaar is de persoon die
- door een strafrechtelijke veroordeling *ontzet is* van het recht om gekozen te worden;
- voorgoed van het kiesrecht is *uitgesloten* omwille van een veroordeling tot een criminele straf (art. 6 Algemeen Kieswetboek).

Met uitzondering van de definitieve uitsluiting ten gevolge van de veroordeling tot een criminele straf, eindigt de onverkiesbaarheid voortspruitend uit de veroordeling wegens het plegen van de in artikel 65, tweede lid Gemeentekieswet (nu art. 58 Lokaal en Provinciaal Kiesdecreet) bedoelde misdrijven twaalf jaar na de veroordeling. Het Grondwettelijk Hof heeft, met verwijzing naar de Straatsburgse rechtspraak, ten aanzien van de definitieve uitsluiting op grond van dit wetsartikel bepaalde bezwaren geuit; *in concreto* bekritiseert het arrest gewezen op prejudiciële vraag van de rechtbank van eerste aanleg te Gent, de onevenredige gevolgen van de uitsluiting van het kiesrecht en dit voor een termijn die veel langer kan duren dan die van de uitvoering van de straf (voor een bespreking van de uitspraak, zie N. De Vos, "Automatische vervallenverklaring van het kiesrecht bij veroordeling op de helling?" (noot onder GwH nr. 187/2005 van 14 december 2005), *T.Gem.* 2006/2, 59).

Zijn daarnaast evenmin verkiesbaar als effectief lid of als opvolger, de personen die overeenkomstig artikel 7 van het Algemeen Kieswetboek in de uitoefening van het kiesrecht zijn *geschorst*. Die wetsbepaling somt een aantal categorieën onbekwamen op waarvan het kiesrecht kan worden geschorst, met name de gerechtelijk onbekwaamverklaarden, personen onder statuut van verlengde minderjarigheid geplaatst bij toepassing van de wet van 29 juni 1973 en bepaalde veroordeelden tot een correctionele hoofdgevangenisstraf.

28 Artikel 58 van het Lokaal en Provinciaal Kiesdecreet vermeldt daarnaast nog een andere categorie onverkiesbare burgers, te weten de personen die – zelfs met uitstel – zijn veroordeeld voor bepaalde misdrijven gepleegd in de uitoefening van een gemeenteambt. Het tweede lid van artikel 7 van het OCMW-decreet heeft met betrekking tot de verkiezing van de leden van de raad voor maatschappelijk welzijn die vierde categorie van onverkiesbaarheid weer beperkt, met dien verstande dat de inbreuken in kwestie moeten zijn gepleegd tijdens de uitoefening van het ambt binnen het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn.

Onder de gelding van de Organieke Wet 1976 was de toepassing van het toenmalige artikel 65, tweede lid Gemeentekieswet nog *verruimd:* de bedoelde misdrijven moesten immers niet louter "in de uitoefening van een gemeenteambt" maar "in de uitoefening van eender welk ander openbaar ambt" zijn gepleegd. Hiermee had de wetgever een einde gemaakt aan de mogelijkheid dat de verkiesbaarheid zou blijven bestaan indien het misdrijf zou zijn gepleegd in de uitoefening van een

ambt bij de federale, een gewestelijke, gemeenschaps- of provinciale overheid of een ambt bij een openbare instelling in het algemeen.

Verder verwijst artikel 58 van het Lokaal en Provinciaal Kiesdecreet naar de misdrijven omschreven in de artikelen 240, 241, 243 en 245 tot 248 Sw., *in casu* de door openbare ambtenaren gepleegde misdrijven van verduistering, knevelarij en omkoping. Aldus voldoet iemand die zelfs met uitstel wegens een van de in die artikelen omschreven misdrijven veroordeeld is, niet langer aan de verkiesbaarheidsvereisten (RvS 30 juni 1987, nr. 28.294, Vandaele, *TBP* 1988, 500; nadere toelichting omtrent die misdrijven bij A. DE NAUW, *Inleiding tot het bijzonder strafrecht*, Mechelen, Kluwer, 2005, 55-65). Zoals dit gold voor de in de bepalingen van artikel 65, tweede lid Gemeentekieswet opgesomde gevallen van onverkiesbaarheid, is aan te nemen dat de in het voormelde artikel 58 aangehaalde gevallen op een *beperkende* wijze zijn opgegeven (RvS 18 juni 1959, nr. 7.146, Malvoisin, *Arr.RvS* 1959, 494; tevens A. COOLSAET, *Commentaar bij artikel 65 Gemeentekieswet*, *l.c.*, 1-15).

Artikel 65, tweede lid Gemeentekieswet vereist *niet* dat de inbreuk aanleiding zou hebben gegeven tot de daadwerkelijke toepassing van een criminele straf; het refereert dus enkel aan de aard van de inbreuk (RvS 20 juli 1955, nr. 4516, Vanhorenbeeck, *Arr.RvS* 1955, 775).

Aangezien het ter zake de gewone toepassingsgevallen met betrekking tot de verkiezing van de leden van de gemeenteraad betreft en er voor de verkiezing van de leden van de raad voor maatschappelijk welzijn geen specifieke rechtsregels zijn uitgevaardigd, kan hier verder met een verwijzing naar de bestaande rechtsleer worden volstaan (J. DUJARDIN, W. SOMERS en L. VAN SUMMEREN, *Praktisch handboek voor gemeenterecht*, Brugge, die Keure, 2012, 5-8; D. ADRIAENS, D. COENE, W. LEERMAN, I. VAN DER STRAETE en P. VERBEKE, *Praktisch Handboek voor OCMW-recht 2013*, *o.c.*, 14-15).

§ 3. Onverenigbaarheden

A. INLEIDING

29 Buiten de gevallen van onverkiesbaarheid die de verkiezing tot lid van de raad voor maatschappelijk welzijn beletten zolang de reden van onverkiesbaarheid bestaat, vermeldt het OCMW-decreet een aantal onverenigbaarheden die de verkiezing van de kandidaat weliswaar niet in de weg staan maar die hem wel verhinderen het mandaat waarvoor hij is verkozen uit te oefenen zolang de onverenigbaarheid bestaat (RvS 13 oktober 1983, nr. 23.565, Hoste, *Arr.RvS* 1983, 1880; RvS 6 juni 1989, nr. 32.709, verkiezing OCMW Westerlo, *Arr.RvS* 1989, z.p.); anders gesteld, de wettelijke onverenigbaarheid blijft bestaan zolang de bedoelde toestand aanhoudt of de betrokken activiteit wordt uitgeoefend. Of nog anders geformuleerd, zo een verkozen OCMW-raadslid geen ontslag neemt uit de onverenigbare functie of mandaat vóór de dag van zijn installatie als werkend lid of vóór de dag waarop hij zijn mandaat als lid van de raad voor maatschappelijk welzijn moet aanvangen, kan hij niet tot de eedaflegging worden toegelaten en vormt dit een beletsel voor het

verkozen of opvolgend OCMW-raadslid om dit mandaat uit te oefenen (RvS 10 januari 1955, nr. 3.972, Vander Stichele, *Arr.RvS* 1955, 24; RvS 4 januari 1967, nr. 12.242, verkiezing COO Impe, *Arr.RvS* 1967, 18: onverenigbaarheid ontstaat bij de eedaflegging en (nog) niet bij de verkiezing); voor een opvolgend raadslid moet derhalve de keuze tussen de onverenigbare functie en het mandaat als OCMW-raadslid pas op het ogenblik dat hij voor de eedaflegging wordt opgeroepen, worden gemaakt.

Mocht ten aanzien van een verkozen raadslid bij zijn verkiezing alsnog een onverenigbaarheid worden vastgesteld, dan moet zijn opvolger als werkend lid worden uitgeroepen (RvS 30 november 1953, nr. 2.953, verkiezing COO Deerlijk, *Arr.RvS* 1953, 1.464).

Het komt enkel aan de bevoegde regelgever toe om onverenigbaarheden in hoofde van openbare mandatarissen vast te stellen. Aangaande dergelijke onverenigbaarheden kan in het algemeen worden gesteld dat alleen een wettelijke of decretale bepaling onverenigbaarheden kan invoeren (zie RvS 12 juli 1952, nr. 1.755, Bogaert en De Bunne, *Arr.RvS* 1952, 814; RvS 22 november 1978, nr. 19.276, Warschotte, *Arr.RvS* 1978, 1252; RvS 29 september 1982, nr. 22.501, Schiepers, *Arr.RvS* 1982, 1399); onverenigbaarheden kunnen niet bij koninklijk besluit of bij besluit van de Vlaamse Regering worden ingevoerd.

De Vlaamse regelgever beoogt de politieke rechten van de burgers en de mandatarissen maximaal te garanderen; bijgevolg heeft hij in het OCMW-decreet niet meer onverenigbaarheden dan strikt noodzakelijk ingevoerd (*cf.* omzendbrief BB 2009/03 van 5 juni 2009 houdende toelichting bij het decreet van 19 december 2008 betreffende de organisatie van de centra voor maatschappelijk welzijn) en een aantal onverenigbaarheden die nog onder de vroegere regelgeving golden, niet langer aangehouden (bij wijze van voorbeeld: RvS 20 november 1953, nr. 2.924, verkiezing COO Rebecq-Rognon, *Arr.RvS* 1953, 1418; verder D. VANHOLSBEECK, "Een mandaat te veel? [Cumulatie van politieke mandaten: parlementaire én uitvoerende mandaten?]", *Lokaal* 2009, afl. 16, 20-23).

30 Bepalingen met betrekking tot onverenigbaarheden moeten strikt worden uitgelegd (RvS 14 juli 1972, nr. 15.450, verkiezing COO Tonginne, *Arr.RvS* 1972, 660 met betrekking tot een lid van het onderwijzend personeel; RvS 19 mei 1972, nr. 15.315, verkiezing COO Dauphin, *Arr.RvS* 1972, 404 aangaande een veldwachter; RvS 21 september 1984, nr. 24.671, gemeente Geetbets, *Arr.RvS* 1984, 1730; RvS 27 januari 1988, nr. 29.227, Leens; J. GLINEUR en P. ROCHET, *Guide pratique de l'administration des commissions d'assistance publique*, *o.c.*, 26; *Vr. en Antw.* Kamer 1989-90, 9380). Aangezien onverenigbaarheden temperingen vormen op een constitutioneel grondrecht en het grondwettelijk beginsel van de toegankelijkheid van alle Belgen tot openbare bedieningen, kunnen de bepalingen betreffende de onverenigbaarheden niet bij analogie worden geïnterpreteerd en uitgebreid.

31 Op te merken is dat een onderscheid moet worden gemaakt tussen de onverenigbaarheden van het OCMW-decreet en eventuele onverenigbaarheden in andere regelgeving. Voor die laatste categorie kan de onverenigbaarheid slechts gevolgen hebben voor de toepassing van een eventuele sanctie van de in die regel bedoelde functie of mandaat; ten aanzien van het mandaat als OCMW-raadslid heeft die onverenigbare functie of mandaat geen consequenties.

Aan te stippen valt dat ingeval de regelgeving een bepaalde personeelscategorie niet vermeldt, een ministeriële omzendbrief aan leden van het onderwijzend personeel bijgevolg geen verbod kan opleggen om als raadslid te zetelen. In voorkomend geval kan een dergelijk verbod enkel worden beschouwd als een maatregel van interne organisatie van het onderwijs, maar *geenszins* als een nieuwe onverenigbaarheid. Die laatste kan immers enkel door de regelgever worden ingevoerd (vgl. met de vroegere COO-wet: RvS 20 november 1953, nr. 2.924, verkiezing COO Rebecq-Rognon, *Arr.RvS* 1953, 1418; RvS 4 januari 1967, nr. 12.141, verkiezing COO Blankenberge, *Arr.RvS* 1967, 10; RvS van19 mei 1972, nr. 15.315, verkiezing COO Dauphin, *Arr.RvS* 1972, 404). Leden van het onderwijzend personeel van de gemeente kunnen, in het kader van de huidige organieke regelgeving, zodoende raadslid zijn en lid van het vast bureau; zij kunnen echter niet tot voorzitter van de raad voor maatschappelijk welzijn worden verkozen, tenzij die voorzitter geen lid is van het college van burgemeester en schepenen... wat dus na de gemeenteraadsverkiezingen van 2012 sowieso niet meer het geval kan zijn (*cf.* de artikelen 44, § 1 en § 3, en 312 Gemeentedecreet, alsook artikel 53, § 1 OCMW-decreet; vgl. voorheen ook reeds *Vr. en Antw.* Kamer 1986-87, 141, *Vl.T.Gez.* 1988, 276 i.v.m. een personeelslid van de FOD Financiën en *Vr. en Antw.* Kamer 1989-90, 9830 betreffende de leden van de Rijkswacht en van de gerechtelijke politie). De hier besproken beperking geldt niet voor de vrijwillige brandweerlieden en de leden van de vrijwillige ambulancediensten.

In zoverre een verkozen raadslid zich op het ogenblik van zijn installatie in een situatie bevindt die onverenigbaar is met het lidmaatschap van de raad voor maatschappelijk welzijn, kan dit raadslid de eed niet afleggen; het raadslid in kwestie wordt geacht afstand te doen van zijn mandaat (art. 21 OCMW-decreet).

B. ONVERENIGBAARHEID WEGENS HET UITOEFENEN VAN BEPAALDE AMBTEN

1. Algemeen

32 De uitoefening van de in artikel 20, eerste lid van het OCMW-decreet opgesomde ambten is onverenigbaar met het vervullen van het mandaat van lid van de raad voor maatschappelijk welzijn (*cf.* L.M. Veny, I. Carlens en N. De Vos, *Het Vlaamse OCMW-Decreet van 7 juli 2006. Kanttekeningen bij de gewijzigde organieke wet van 8 juli 1976*, *l.c.*, nrs. 8-15, 6 e.v.). Te herhalen valt dat de uitoefening van de in de voormelde bepaling opgesomde ambten, daar het onverenigbaarheden betreft, voor de betrokkene geen beletsel vormt om als lid van de raad te worden *verkozen*. Indien hij evenwel geen ontslag neemt uit het betrokken ambt vóór de dag van de installatie van de raad voor maatschappelijk welzijn of vóór de dag waarop hij zijn mandaat als lid van die raad moet aanvangen, mag hij niet tot de eedaflegging worden toegelaten en kan hij zodoende het mandaat van OCMW-raadslid niet uitoefenen.

Mogen overeenkomstig artikel 20 van het OCMW-decreet geen lid zijn van de raad voor maatschappelijk welzijn:

1° de provinciegouverneurs, de gouverneur en de vicegouverneur van het bestuurlijk arrondissement Brussel-Hoofdstad en de adjunct van de provinciegouverneur van de provincie Vlaams-Brabant, de provinciegriffiers, de arrondissementscommissarissen en de adjunct-arrondissementscommissarissen voor zover het ambtsgebied van het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn in kwestie deel uitmaakt van hun ambtsgebied;

2° de magistraten, de plaatsvervangende magistraten en de griffiers bij de hoven en de rechtbanken, de bestuurlijke rechtscolleges, de Raad van State en het Grondwettelijk Hof;

3° met behoud van de toepassing van artikel 24, 3° OCMW-decreet (zie tevens verder nr. 133) de burgemeesters en de schepenen, met uitzondering van de voorzitter van de raad voor maatschappelijk welzijn, alsmede de leden van de colleges van federaties van gemeenten en agglomeraties;

4° de gemeentesecretaris van de gemeente die door het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn wordt bediend;

5° de door het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn bezoldigde personeelsleden alsmede alle overige personen die er werken, vermeld in artikel 109, § 2.

De hier behandelde onverenigbaarheid is ingegeven door de opvatting dat een mandataris of functionaris niet terzelfder tijd "controleur" en "gecontroleerde" kan zijn, een toepassing dus van het adagium *nemo iudex in causa sua.*

33 Artikel 19 van het OCMW-decreet legt de procedure vast die naar aanleiding van een onverenigbaarheid van ambten moet worden gevolgd. Op te merken valt dat in elk afzonderlijk geval de voorzitter van de gemeenteraad of de Raad voor Verkiezingsbetwistingen de betrokkene vooraf moet uitnodigen om uit het onverenigbare ambt ontslag te nemen (zie verder nr. 141 e.v.; vgl. met de bevoegdheid voorheen van de bestendige deputatie, zie RvS 13 oktober 1983, nr. 23.565, Hoste, *Arr.RvS* 1983, 1880).

2. Gemeentelijke mandatarissen

34 Het college van burgemeester en schepenen is de eerste toezichthoudende overheid ten aanzien van het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn; het is daarom niet opportuun dat leden van het college eveneens als OCMW-raadslid zouden zetelen. Voorheen werd verwezen naar de schepenen vermeld in artikel 44, § 1 van het Gemeentedecreet; die paragraaf maakte een onderscheid tussen de gewone schepen en de schepen-voorzitter van de raad voor maatschappelijk welzijn (*Parl.St.* Vl.Parl. 2007-08, nr. 1701/1).

Inzake de onverenigbaarheid die artikel 20, eerste lid, 3° van het OCMW-decreet oplegt met betrekking tot de *burgemeesters*, moet erop worden gewezen dat de burgemeester – in tegenstelling tot de regeling onder de wet van 10 maart 1925 op de commissies van de openbare onderstand en onder de Organieke Wet 1976 zoals die gold tot aan de wijzigingen aangebracht bij decreet van 7 juli 2006 –, enkel nog de vergaderingen van de raad voor maatschappelijk welzijn zonder raadgevende stem kan bijwonen (vgl. nu artikel 40 OCMW-decreet). In geval van een voorafgaande gemotiveerde afwezigheid kan de burgemeester zich laten vervangen door een schepen. De ontstentenis van stemrecht in hoofde van de burgemeester moet met de invoering van de onverenigbaarheid tussen het burgemeestersambt en het mandaat van

OCMW-raadslid en artikel 20, eerste lid, 3° van het OCMW-decreet worden gecorreleerd.

De onverenigbaarheid opgelegd door artikel 20, eerste lid, 3° geldt niet tussen de installatievergadering van de gemeenteraad en de installatievergadering van de raad voor maatschappelijk welzijn (art. 20, vierde lid OCMW-decreet).

35 In tegenstelling tot wat artikel 20 van het OCMW-decreet met betrekking tot de burgemeesters en de schepenen bepaalt, bestaat er geen onverenigbaarheid tussen de mandaten van gemeenteraadslid en OCMW-raadslid. Het aantal gemeenteraadsleden in de OCMW-raad is dus onbeperkt; d.w.z. dat, sinds de algehele vernieuwing van de raden in 2013, alle raadsleden van het OCMW ook gemeenteraadslid mogen zijn.

De vroegere onverenigbaarheid in hoofde van de in overtal verkozen gemeenteraadsleden en dit voor zover het aantal voor de raad voor maatschappelijk welzijn verkozen gemeenteraadsleden een derde van het totaal aantal leden van die raad overschreed, is opgeheven. Die onverenigbaarheid *ex* artikel 8 van het OCMW-decreet bestond, inzake de gemeenteraadsleden, reeds onder de gelding van de COO-wet van 25 maart 1925; zij was ingegeven door het feit dat de gemeenteraden uit de gebiedsomschrijving van het OCMW de leden van de raad voor maatschappelijk welzijn kiezen en – ten minste onrechtstreeks – op het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn toezicht uitoefenen.

36 Vandaag streeft de Vlaamse decreetgever naar een maximale integratie van de gemeente en het OCMW op vrijwillige grondslag. Een van de gevolgen hiervan is dat de raad voor maatschappelijk welzijn volledig uit leden van de gemeenteraad kan worden samengesteld (*Parl.St.* Vl.Parl. 2011-12, nr. 1558/1, 10). *De facto* vormt het OCMW dan een gemeentelijk EVA. Theoretisch zou dit ertoe kunnen leiden dat de gemeenteraad – grotendeels samengesteld door dezelfde raadsleden als de raad voor maatschappelijk welzijn –, het meerjarenplan van het centrum, opgesteld door de OCMW-raad, niet goedkeurt.

37 Artikel 20, eerste lid OCMW-decreet kent geen onverenigbaarheid tussen een mandaat in een districtsraad en in de raad voor maatschappelijk welzijn; die bepaling is weliswaar geredigeerd naar analogie van artikel 11 van het Gemeentedecreet, maar dit artikel bepaalt slechts dat leden van de districtsraad geen mandaat als lid van de gemeenteraad kunnen opnemen. Voor de raad voor maatschappelijk welzijn is geen overeenkomstige beperkende bepaling opgenomen.
Er bestaat voor het districtsraadslid evenmin een beperking, zoals vroeger voor gemeenteraadsleden, met betrekking tot het maximumaantal districtsraadsleden van 1/3 ten opzichte van het totaal aantal leden van de raad voor maatschappelijk welzijn.

In theorie kan de raad voor maatschappelijk welzijn van Antwerpen derhalve bestaan uit gemeenteraadsleden en districtsraadsleden.

De verhouding tussen een district en het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn is in elk geval anders dan die tussen een gemeente- en een OCMW-bestuur – er bestaat bijvoorbeeld geen financiële verwevenheid –, zodanig dat een onverenigbaarheid en zelfs een "*numerus clausus*" overdreven zou zijn (vgl. *Parl.St.* Vl.Parl. 2007-08, nr. 1701/1).

Er is evenmin een onverenigbaarheid met het lidmaatschap van de provincieraad of van de deputatie.

3. Gerechtelijke ambten

38 Artikel 20, eerste lid, 2° OCMW-decreet legt aan de magistraten, de plaatsvervangende magistraten en de griffiers bij de hoven en de rechtbanken, de bestuurlijke rechtscolleges, de Raad van State en het Grondwettelijk Hof een absoluut verbod op om een mandaat als OCMW-raadslid uit te oefenen. De voormelde decreetsbepaling herneemt artikel 9, c van de Organieke Wet 1976 zoals die gold sinds de wijzigingen aangebracht bij het decreet van 7 juli 2006. Voordien was die onverenigbaarheid, ondanks de verwijzing naar de artikelen 293 en 300 Ger.W., niet zo absoluut (G. VAN HAEGENBORGH, "Over de onverenigbaarheden tussen het mandaat van gemeenteraadslid en de functie van personeelslid van een griffie of van een parket", *T.Gem.* 2000, 66-72).

Artikel 293, eerste lid Ger.W. luidt: "*De ambten van de rechterlijke orde zijn onverenigbaar met de uitoefening van een bij verkiezing verleend openbaar mandaat, met enige bezoldigde openbare functie of openbaar ambt van politieke of administratieve aard, met het ambt van notaris of van gerechtsdeurwaarder, met het beroep van advocaat, met de militaire stand en met de geestelijke stand*"; artikel 300 Ger.W. regelt de onverenigbaarheid met betrekking tot de ambten van plaatsvervangend rechter en rechter in sociale en handelszaken. De bestuursrechter (RvS 21 september 1984, nr. 24.677, Pepin, *Arr.RvS* 1984, 1753) stond een strikte interpretatie voor en vernietigde het besluit van de Koning waarbij die op grond van een impliciete uitbreiding van artikel 354 Ger.W. een onverenigbaarheid invoert tussen het mandaat van lid van de raad voor maatschappelijk welzijn en de klerken-secretarissen van het parket.

Het kan niet worden ontkend dat het mandaat van OCMW-raadslid "... *een bij verkiezing verleend openbaar mandaat*" behelst. In het verleden rees de vraag echter inzake de onverenigbaarheid die krachtens de voormelde bepaling tussen een ambt van de rechterlijke orde en het mandaat van lid van de raad voor maatschappelijk welzijn bestond, ook de *afwijkingen* konden worden aanvaard die in artikel 294 Ger.W. en in artikel 37 van de wet van 10 oktober 1967 houdende het Gerechtelijk Wetboek worden vermeld.

Artikel 294 Ger.W. stelt dat, met machtiging van de Koning en op voordracht van de minister van Justitie, kan worden afgeweken van de in artikel 293 Ger.W. geformuleerde regelen inzake onverenigbaarheid o.m. in geval van de uitoefening van het ambt van hoogleraar of leraar, docent, assistent in een onderwijsinrichting of lid van een examencommissie. Artikel 37 van de wet van 10 oktober 1967 bepaalt dat de artikelen 293 en 300 Ger.W. niet van toepassing zijn op de magistraten die bij de inwerkingtreding van het Ger.W. een openbaar bij verkiezing toegekend mandaat uitoefenen. Artikel 37 laat zodoende toe een begonnen mandaat te beëindigen en te hernieuwen (*cf.* G. VAN HAEGENBORGH, *Over de onverenigbaarheden tussen het mandaat van gemeenteraadslid en de functie van personeelslid van een griffie of van een parket*, *l.c.*, 66 e.v.), ofschoon in de praktijk die situatie zich wegens pensionering niet meer zal voordoen.

In artikel 9, c van de Organieke Wet 1976 werd enkel verwezen naar de artikelen 293 en 300 Ger.W. maar niet naar de artikelen 37 en 294 van datzelfde wetboek. Hierdoor rees de vraag of de afwijkingen betreffende de regeling van de onverenigbaarheden ten aanzien van ambtsdragers van de rechterlijke orde niet golden ingeval het onverenigbaar mandaat dat van OCMW-raadslid was. Uit de parlementaire voorbereiding van de wet van 8 juli 1976 (*Parl.St.* Senaat 1974-75, nr. 581/2, 35; zie tevens *Vr. en Antw.* Senaat 1976-77, 448) is duidelijk af te leiden dat de wetgever de onverenigbaarheden heeft willen behouden zoals die in andere wetten, meer bepaald het Gerechtelijk Wetboek, worden geregeld. De verwijzing in artikel 9, c van de voormelde organieke wet naar uitsluitend de artikelen 293 en 300 Ger.W. had bijgevolg als enige bedoeling de grondregels van een in een andere wet geregelde materie aan te halen, zonder dat dit impliceert dat de overige artikelen die deze aangelegenheid beheersen buiten beschouwing moeten worden gelaten.

Met andere woorden, op de in artikel 9, c van de Organieke Wet 1976 bepaalde onverenigbaarheid aangaande magistraten konden de afwijkingen worden toegestaan zoals die in het gerechtelijk Wetboek zijn vermeld. In die gevallen kon een magistraat toch een mandaat van OCMW-raadslid uitoefenen en kon hij dat mandaat ook hernieuwen.

De huidige libellering neemt iedere twijfel omtrent die onverenigbaarheid weg.

39 De bepalingen met betrekking tot onverenigbaarheden doen trouwens geen afbreuk aan onverenigbaarheden die worden opgenomen in andere wettelijke of decretale bepalingen. Zo bevat het Gerechtelijk Wetboek nog andere bepalingen omtrent onverenigbaarheden met politieke mandaten en dit niet uitsluitend voor de magistraten: door de invoeging van artikel 353*ter* van het Gerechtelijk Wetboek werd de onverenigbaarheid van magistraten uitgebreid tot de leden van het parketsecretariaat en tot de attachés in de Dienst voor documentatie en overeenstemming der teksten bij het Hof van Cassatie.
Het personeel van de griffies, de parketsecretariaten en de steundiensten zoals omschreven in artikel 177, § 2 van het Gerechtelijk Wetboek mogen daarentegen wel een bij verkiezing verleend openbaar mandaat opnemen: zij die een dergelijk mandaat effectief wensen waar te nemen, nemen politiek verlof en kunnen voor de duur van dat mandaat hun ambt op de griffie, het parketsecretariaat of de steundienst niet uitoefenen.

4. De gemeentesecretaris

40 Er wordt uitdrukkelijk bepaald dat de gemeentesecretaris van de gemeente die door het centrum bediend wordt, geen raadslid van dit openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn kan zijn (art. 20, eerste lid, 4° OCMW-decreet); die bepaling herneemt artikel 9, d van de Organieke Wet 1976 zoals die gold sinds het aanbrengen van de wijzigingen bij het zogenaamde Minidecreet van 7 juli 2006. In de ogen van de Vlaamse Regering wordt "*het ambt van onder meer notulist van de beslissingen van de gemeenteraad en het college*

van burgemeester en schepenen, onverenigbaar geacht met de hoedanigheid van OCMW-raadslid" (*cf. Parl.St.* Vl.Parl. 2005-06, nr. 870/1, 5). Loopbaanonderbreking ontneemt de betrokkene niet de hoedanigheid van gemeentesecretaris en heft de onverenigbaarheid bijgevolg niet op (vgl. RvS 20 december 1989, nr. 33.714, Verlaine en Rouhard). Er moet worden aangenomen dat dit, *mutatis mutandis*, ook geldt voor de overige personeelsleden van de gemeente en van het OCMW die een mandaat als raadslid in de gemeente of het OCMW willen opnemen.

Ingevolge de inwerkingtreding van het Gemeentedecreet en het OCMW-decreet moet in de toekomst aangaande de onverenigbaarheid van het uitoefenen van het ambt van gemeentesecretaris en een mandaat als OCMW-raadslid beide volgende gevallen in ogenschouw worden gehouden. Bij toepassing van artikel 80, § 2 Gemeentedecreet bestaat de mogelijkheid dat een gemeentesecretaris zijn taken in twee of meer gemeenten vervult; een correcte lezing van het OCMW-decreet, en meer in het bijzonder de onverenigbaarheid *ex* artikel 20, eerste lid, 4°, kan tot geen ander besluit leiden dan dat de gemeentesecretaris in dat geval in geen van de openbare centra voor maatschappelijk welzijn die de bedoelde gemeenten bedienen, als raadslid kan worden verkozen. In min of meer gelijkaardige zin kunnen – dit zal vooral in kleinere gemeenten het geval zijn –, de opdrachten van gemeentesecretaris en van secretaris van het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn door dezelfde ambtenaar worden waargenomen; *a fortiori* kan de betrokken persoon in dit geval als lid geen zitting hebben in de raad voor maatschappelijk welzijn, aangezien de OCMW-secretaris nooit lid van die raad voor maatschappelijk welzijn kan zijn (art. 20, eerste lid, 5° OCMW-decreet; zie verder nr. 42).

Ten slotte verdient de volgende hypothese onze aandacht. Volgens een vaste bestuursrechtspraak, daarin gevolgd door internationale rechtsinstanties, kan een woonplaatsverplichting slechts in uitzonderlijke omstandigheden aan een ambtenaar worden opgelegd (voor volledige overzichten, zie J. VAN SEYBROECK, "De woonplaatsverplichting van het gemeentepersoneel", *TBP* 1992, 462-468; I. OPDEBEEK, "Vrije woonstkeuze, ook voor ambtenaren" (noot onder RvS 10 juli 2003, nr. 109.099, Buts), *T.Gem.* 2003, 56-59; vgl. het eensluidend advies van M. QUINTIN, "Jurisprudence commentée, légalité de l'obligation de résidence imposée à des agents communaux" bij RvS 26 juni 1989, nr. 32.786, Evers, *APT* 1990, 78-86). In de veronderstelling dat het plaatselijk personeelsreglement een dergelijke woonplaatsverplichting niet aan de gemeentesecretaris zou opleggen en in het geval dat die persoon inderdaad zijn hoofdverblijfplaats op het grondgebied van een andere gemeente heeft, kan de gemeentesecretaris zich wel in de raad voor maatschappelijk welzijn van de gemeente van zijn hoofdverblijfplaats laten verkiezen; de onverenigbaarheid *ex* artikel 20, eerste lid, 5° OCMW-decreet zal in dit geval niet spelen.

41 Voor het overheidspersoneel in het algemeen kan worden opgemerkt dat het vroegere *littera e* van artikel 9 van de Organieke Wet 1976 werd opgeheven bij decreet van 7 juli 2006; sindsdien gelden er geen onverenigbaarheden meer voor ambtenaren in het algemeen. De onverenigbaarheid van artikel 9, e van de Organieke Wet 1976 richtte zich tot *alle* personeelsleden van het Rijk, de provincie en de gemeente en, bij uitbreiding, ook tot de personeelsleden van de andere genoemde instellingen vanaf het ogenblik dat zij rechtstreeks aan het toezicht deelnamen en dit ongeacht hun niveau (*Parl.St.* Senaat 1974-75,

nr. 581/2, 37); meer bepaald de libellering "rechtstreekse deelneming aan het toezicht" moest *beperkend* worden uitgelegd. De bestuursrechtspraak leek in de federale, de gewestelijke, de gemeenschaps- en de provinciale besturen slechts de personeelsleden van niveau A tot die groep te rekenen; zo bijvoorbeeld kon een ambtenaar van het Ministerie (nu de FOD) van Financiën niet worden beschouwd als iemand die rechtstreeks deelnam aan het toezicht op het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn (in die zin *Vr. en Antw.* Senaat 1982-83, 1030; *Vr. en Antw.* Senaat 1989-90, 956). Nu er in beginsel geen onverenigbaarheden meer in hoofde van gelijk welke ambtenaren bestaan, blijft de mogelijkheid open dat andere specifieke regelgeving waaraan ambtenaren onderworpen zijn, wel nog een onverenigbaarheid voorschrijft.

Wat de militairen betreft, heeft de federale wetgever ondertussen het statuut van de militairen aangepast, in die zin dat hun verkiesbaarheid tot raadslid inderdaad mogelijk wordt gemaakt (aldus de wet van 28 februari 2007 tot vaststelling van het statuut van de militairen en kandidaat-militairen van het actief kader van de Krijgsmacht, *BS* 10 april 2007). Krachtens artikel 172, § 2 van deze wet kunnen alle militairen die behoren tot het actief kader – derhalve eveneens de militairen in vrijwillige opschorting van de prestaties –, zich kandidaat stellen voor de Belgische provinciale en gemeentelijke mandaten en deze uitoefenen. De militairen moeten zich wel onthouden van elke politieke activiteit gedurende de diensturen. Wie een uitvoerend mandaat (burgemeester, schepen, lid van de deputatie,...) uitoefent, wordt, overeenkomstig artikel 174, § 1 van de genoemde wet, met politiek verlof gezonden. Tijdens die periode bevindt de militair met politiek verlof zich in non-activiteit en ontvangt hij geen bezoldiging (*cf. Vr. en Antw.* Kamer 2011-12, 356-357).

5. *OCMW-personeelsleden*

42 Luidens artikel 20, eerste lid, 5° van het OCMW-decreet kunnen de door het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn bezoldigde personeelsleden geen lid zijn van de raad voor maatschappelijk welzijn. Het is voor de toepassing van de onderhavige onverenigbaarheid onverschillig of de betrokken personeelsleden statutair dan wel contractueel, voltijds dan wel deeltijds zijn aangeworven; vereist is echter wel dat zij door het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn worden bezoldigd.
In zoverre een persoon met het bestuur een aannemingsovereenkomst heeft gesloten en voor de in het raam daarvan geleverde prestaties wordt vergoed, valt hij eveneens onder de hier besproken onverenigbaarheid.

De onverenigbaarheid bestaat eveneens ten aanzien van personen aan wie het OCMW-bestuur werk verschaft zonder zelf voor de bezoldiging in te staan. Dit is *in casu* het geval met werknemers waarvan de lonen en de daarbij horende sociale lasten overeenkomstig artikel 81 van de wet van 22 december 1977 betreffende de budgettaire voorstellen 1977-78 (*BS* 24 december 1977) door de Staat kunnen worden ten laste genomen (RvS 13 oktober 1983, nr. 23.565, Hoste, *Arr.RvS* 1983, 1880; RvS 24 mei 1983, nr. 23.389, Neupré, *Arr.RvS* 1983, 1232. Anders: *Vr. en Antw.* Vl.R. 1983-84, 1210). Tevens geldt die onverenigbaarheid voor gesubsidieerde contractuelen en andere van overheidswege gesubsidieerde tewerkgestelden (SINE, als werknemer bij het OCMW als dienstenchequeonderneming,...). Evenmin, voor de werknemers

in het stelsel van artikel 60, § 7 van de Organieke Wet 1976 kan er een uitzondering worden gemaakt; zij hebben immers een arbeidsovereenkomst met het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn gesloten.

Volgens de in de vorige alinea aangehaalde rechtspraak van de Raad van State kan de nieuwigheid waarbij de Staat de loonlast op zich neemt van personen waarvan hij niet de werkgever is, geen wijziging brengen in de interpretatie van een wetsbepaling die dagtekent van vóór het invoeren van die nieuwigheid, met name artikel 9, f van de Organieke Wet 1976 (thans artikel 20, eerste lid, 5° OCMW-decreet). Die interpretatie is van aard dat die wetsbepaling moet worden geacht alle personeelsleden te beogen die in een hiërarchisch verband ten opzichte van het OCMW-bestuur staan. Dit arrest (RvS 13 oktober 1983, nr. 23.565, Hoste, *Arr.RvS* 1983, 1880; RvS 24 mei 1983, nr. 23.389, Neupré, *Arr.RvS* 1983, 1232) verwoordt een aanneembare uitzondering op het beginsel van de strikte interpretatie van de onverenigbaarheden, aangezien het logisch is dat niet alleen wie rechtstreeks door het centrum wordt bezoldigd maar dat tevens het personeel waarover toezicht en leiding door het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn wordt uitgeoefend, geen lid van die OCMW-raad kan zijn.

43 Artikel 20, eerste lid, 5° van het OCMW-decreet belet dan weer niet dat een personeelslid van een instelling, eigendom van een openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn – bijvoorbeeld woonzorgcentrum of ziekenhuis –, lid kan worden van de raad voor maatschappelijk welzijn van *een **ander*** openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn, verschillend van datgene waartoe de instelling behoort (*Vr. en Antw.* Kamer 1976-77, 514). Uiteraard moet dit personeelslid de verkiesbaarheidsvereisten, inzonderheid inzake het hoofdverblijf, voor dat centrum vervullen.

44 Een persoon kan niet langer als personeelslid van een OCMW worden beschouwd van zodra hij op grond van artikel 21 van de wet van 29 juni 1976 wet tot wijziging van sommige bepalingen van de Gemeentewet, het Veldwetboek, de wetgeving op de pensioenregeling van het gemeentepersoneel en het daarmee gelijkgestelde personeel en tot regeling van sommige gevolgen van de samenvoegingen, aanhechtingen en wijzigingen van grenzen van gemeenten verwezenlijkt door de wet van 30 december 1975 (*BS* 30 juli 1976) in *wachtstand* is geplaatst; vanaf het ogenblik van de inwerkingtreding van een dergelijke bestuursbeslissing houdt de toestand van onverenigbaarheid op waarvan sprake in artikel 9, f Organieke Wet 1976 (thans artikel 20, eerste lid, 5° OCMW-decreet; *Vr. en Antw.* Kamer 1982-83, 455; in dezelfde zin *Vr. en Antw.* Senaat 1976-77, 283; *Vr. en Antw.* Senaat BZ 1977, 49). Het betreft hier personeelsleden die een hoofdbetrekking met een of meer bijbetrekkingen cumuleren; zij worden ambtshalve in wachtstand geplaatst in hun bijbetrekking(en) indien de gemeenteraad niet anders heeft beslist binnen twaalf maanden na zijn installatie.

De persoon die door het centrum met kinderopvang ten huize wordt belast, behoort niet tot het door het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn bezoldigd personeel en valt bijgevolg niet onder toepassing van artikel 20 van het OCMW-decreet (*cf.* RvS 8 juni 1984, nr. 24.449, Flamand, *Arr.RvS* 1984, 1123). Evenmin moet een huisarts die sporadisch en occasioneel zijn patiënten in bijvoorbeeld een OCMW-zorginstelling bezoekt, als een bezoldigd personeelslid worden opgevat en derhalve is de onverenigbaarheid niet op die persoon toepasselijk (vgl. RvS 7 juli 1983, nr. 23.439, Van Heuverswijn, *Arr.RvS* 1983, 1588 i.v.m. het loutere gebruik van apparatuur en infrastructuur, bijvoorbeeld een kabinet voor medische consultaties).

45 *Beoefenaars van de gezondheidszorgberoepen* bedoeld in het KB nr. 78 van 10 november 1967 (*BS* 14 november 1967), zijn overeenkomstig artikel 20, eerste lid, 5° *juncto* artikel 109, § 2 van het OCMW-decreet van het lidmaatschap van de raad voor maatschappelijk welzijn uitgesloten, in zoverre zij personeelslid zijn. Onder de gezondheidszorgberoepen wordt naast geneesheren ook de uitoefening van de kinesitherapie, de verpleegkunde, het beroep van vroedvrouw, het beroep van hulpverlener-ambulancier en de paramedische beroepen begrepen.

Het oorspronkelijke ontwerp van organieke wet 1976 bepaalde dat geen lid van de raad voor maatschappelijk welzijn mochten zijn "*... de beoefenaars van de geneeskunst die in de diensten en instellingen van het centrum werkzaam zijn, ongeacht of dit in statutair of in contractueel dienstverband weze*" (*Parl.St.* Senaat 1974-75, nr. 581/1, 40). Na bespreking hebben de leden van de Senaatscommissie geoordeeld dat hetzelfde doel kan worden bereikt indien de hiervoor aangehaalde libellering zou worden vervangen door de bewoordingen "*... de beoefenaars van de geneeskunst bedoeld door artikel 48 van deze wet*" (*Parl.St.* Senaat 1974-75, nr. 581/2, 38). De onverenigbaarheid die artikel 20, eerste lid, 5°, *juncto* artikel 109, § 2 van het OCMW-decreet ten aanzien van de beoefenaars van de gezondheidszorgberoepen bepaalt, bestaat derhalve ongeacht of de betrekkingen tussen het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn en de beoefenaar van de geneeskunde van statutaire dan wel van contractuele aard zijn.

46 De onverenigbaarheid van de functies van OCMW-geneesheer bedoeld in artikel 109, § 2 van het OCMW-decreet en het lidmaatschap van de raad voor maatschappelijk welzijn staat buiten kijf (zie RvS 13 maart 1981, nr. 21.021, Van Heuverswijn, *Arr.RvS* 1981, 385, *TBP* 1981, 612, noot; vgl. RvS 10 april 1974, nr. 16.363, Cornelis, *Arr.RvS* 1974, 426: wie van het centrum een voordeel in natura ontvangt, kan geen mandaat als OCMW-raadslid uitoefenen). Het is echter een vereiste dat de geneesheer in de betrokken instelling of dienst van het centrum werkzaam is onder de voorwaarden bepaald bij artikel 109, § 2 van het OCMW-decreet.

Artikel 109, § 2 van het OCMW-decreet is in algemene bewoordingen geformuleerd en impliceert dat de erin beoogde tewerkstelling van de beoefenaar van de gezondheidszorgberoepen verder reikt dan de "*tewerkstelling*" in de zin van de louter sociaalrechtelijke of statutaire relatie werkgever-werknemer; zij veronderstelt wel een bepaalde regelmaat in de betrekkingen, zonder welke het opstellen van een schriftelijke overeenkomst niet nodig zou zijn (*cf.* RvS 6 november 1979, nr. 19.895, Weyns, *Arr.RvS* 1979, 1115, *RW* 1979-80, k. 2251, noot S. SWARTENBROUX-VANDERHAEGEN, "OCMW: gemeenteraad en geneesheren").

Het criterium van de *continuïteit* dat de Raad van State in de voormelde uitspraak heeft gehanteerd om vast te stellen of een beoefenaar van de geneeskunde, tewerkgesteld in een openbaar centrum voor maatschappelijk wel-

zijn, zich in een geval van onverenigbaarheid bevindt in de zin van artikel 49, § 4 van de OCMW-wet, thans artikel 109, § 2 OCMW-decreet – *i.e.* voorzitterschap gemeenteraad, burgemeester of schepen, lidmaatschap districtscollege –, blijft ook voor de toepassing van artikel 9, f van de wet van 8 juli 1976 – en dus evenzeer voor artikel 20, eerste lid, 5°, *juncto* artikel 109, § 2 OCMW-decreet – bruikbaar. Anders gesteld, de cruciale vraag die zich voor de beoordeling van deze mogelijke onverenigbaarheid opdringt, is te weten of de persoon in kwestie niet of slechts occasioneel dan wel regelmatig de geneeskunde uitoefent in een instelling of een dienst van het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn.

Aldus valt een geneesheer die niet door het OCMW wordt vergoed, die slechts enkele patiënten onder de bewoners van het rusthuis van het OCMW-bestuur telt en die enkel gebruikmaakt van de ziekenhuisinfrastructuur van het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn en hiervoor een vergoeding betaalt, *niet* onder toepassing van de artikelen 9, f en 48 van de Organieke Wet 1976 (RvS 7 juli 1983, nr. 23.439, Van Heuverswijn, *Arr.RvS* 1983, 1588). Voor zover een huisarts in een OCMW-rusthuis patiënten bezoekt, is hij derhalve geen personeelslid en evenmin een beoefenaar van de geneeskunst die het toegestaan is zijn beroep uit te oefenen in een dergelijke instelling van het OCMW (RvS 26 maart 1980, nr. 20.225, De Paep, *Arr.RvS* 1980, 429, *Vl.T.Gez.* 1981, afl. 3, 27, noot S. THEYS); onder die omstandigheden bestaat er voor die geneesheer geen onverenigbaarheid die hem ervan weerhoudt een politiek mandaat op te nemen in de raad voor maatschappelijk welzijn van de gemeente waar het rusthuis gelegen is.

47 De aard van de vergoeding of het ontbreken van de vergoeding ten laste van het centrum zijn niet bepalend voor het bestaan van de in artikel 20, eerste lid, 5° van het OCMW-decreet geregelde onverenigbaarheid; die vergoeding kan zodoende *in natura* geschieden, wat reeds onder de gelding van artikel 17, b) van de vroegere COO-wet werd aangenomen.

Zo gold de onverenigbaarheid voor de geneesheer die met een COO een overeenkomst had gesloten krachtens welke hij werd aangesteld als radioloog-chirurg van een COO-kliniek en waarbij hem de exclusiviteit werd verzekerd van de radiologische prestaties nodig voor de ziekenverzorging in de kliniek. Tevens werd hem toegelaten zijn eigen privécliënteel in de kliniek te ontvangen en dit met kosteloze gebruikneming van lokalen en personeel van de COO (RvS 14 februari 1968, nr. 12.820, verkiezing COO Beveren-Waas, *Arr.RvS* 1968, 137).

De werkzaamheid in een OCMW-instelling zelfs *zonder* daarvoor enige vergoeding van het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn te ontvangen maar met behoud van het totaal of nagenoeg het totaal van de honoraria, sluit geenszins uit dat de tewerkstelling beantwoordt aan de in artikel 104, § 8 van het OCMW-decreet bedoelde onverenigbaarheid (vgl. reeds onder de gelding van de Organieke Wet 1976: *Vr. en Antw.* Senaat 1977-78, 545).

48 Ten slotte valt te benadrukken dat de notie beoefenaars van de gezondheidszorgberoepen *ex* artikel 109, § 2 van het OCMW-decreet ruim moet worden geïnterpreteerd en op meer dan louter het beroep van geneesheer duidt. Traditioneel worden evenzeer *tandartsen* en *apothekers* geacht aan die kwalificatie te voldoen (in dezelfde zin van de Organieke Wet 1976, *Parl.St.* Senaat 1974-75, nr. 581/2, 38). Paramedisch personeel is hieronder niet begrepen (RvS 30 april 1987, nr. 27.852, De Voldere, *TBP* 1988, 376).

49 De vraag kan worden opgeworpen of de bepalingen betreffende de onverenigbaarheden ook gelden voor het ziekenhuispersoneel en het personeel van het woonzorgcentrum van het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn.
Enerzijds, voor het personeel van het woonzorgcentrum dat rechtstreeks van het OCMW afhangt, is de situatie duidelijk: voor hen gelden die bepalingen onverkort. Talrijke openbare centra voor maatschappelijk welzijn hebben hun ziekenhuis echter ondergebracht in een vereniging zoals bedoeld in Titel VIII van het OCMW-decreet. Personeelsleden van het OCMW die reeds in dienst waren van het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn en nu voor het ziekenhuis werken, zijn in feite gedetacheerde personeelsleden; zij behouden het statuut van personeelslid van het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn. Wijzigt het OCMW-bestuur de rechtspositieregeling van zijn personeel in het algemeen, dan heeft dit tevens gevolgen voor het gedetacheerde personeel.
In voorkomend geval zal het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn voor het naar een vereniging gedetacheerde personeel dat geen statuut voor ziekenhuispersoneel meer heeft, een specifieke rechtspositieregeling moeten vaststellen (zie tevens verder, nr. 787); dit personeel blijft immers statutair personeelslid van het OCMW. Hierdoor kan het andere arbeidsvoorwaarden genieten dan het personeel dat rechtstreeks door het ziekenhuis is aangeworven.

De memorie van toelichting bij het decreet van 7 juli 2006 zegt over de onverenigbaarheden in dit verband: "*Wat de personeelsleden van een vereniging hoofdstuk XII, XIIbis of XIIter (Organieke Wet 1976*, thans Titel VIII OCMW-decreet*) betreft, blijft in deze materie dezelfde verhouding als op vandaag van toepassing is, gelden*" (*Parl.St.* Vl.Parl. 2005-06, nr. 870/1, 4).

Voor de personeelsleden die aangeworven zijn door de bij toepassing van Titel VIII OCMW-decreet opgerichte OCMW-vereniging, de vzw of de vso in kwestie, rijst er geen probleem. Op hen zijn de bepalingen met betrekking tot de onverenigbaarheden niet van toepassing, daar zij niet als personeelslid van het deelnemende openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn kunnen worden opgevat.

50 Het statuut van personeelslid van het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn is, enerzijds, op grond van artikel 11, § 1, 8° van het Gemeentedecreet niet verenigbaar met het lidmaatschap van de gemeenteraad van de gemeente die door het OCMW bediend wordt; anderzijds, is het statuut van personeelslid op grond van artikel 109, § 2 van het OCMW-decreet – *a fortiori* – niet verenigbaar met het mandaat van voorzitter van de gemeenteraad, burgemeester of schepen vermeld in artikel 44, § 1 van het Gemeentedecreet. De hoedanigheid van OCMW-personeelslid is eveneens onverenigbaar met het lidmaatschap van het beheerscomité als afgevaardigde van de gemeente die bijdraagt in de tekorten van het ziekenhuis van het OCMW. Dit neemt niet weg dat de gemeenteraad het betrokken personeelslid kan aanwijzen als afgevaardigde in een intergemeentelijk samenwerkingsverband of een andere organisatie.

Er is geen onverenigbaarheid meer met het lidmaatschap van het districtscollege.

C. ONVERENIGBAARHEID WEGENS BLOED- OF AANVERWANTSCHAP

51 Echtgenoten en bloedverwanten tot en met de tweede graad en aanverwanten tot en met de eerste graad, evenals wettelijk samenwonenden kunnen in het Vlaams Gewest niet tezelfdertijd als werkend lid van een raad voor maatschappelijk welzijn zetelen (art. 20, eerste lid, 6° OCMW-decreet; voor de betekenis van bloed- en aanverwantschap in het raam van de organieke OCMW-regelgeving, zie het schema bij P. DHAENENS, *Handboek voor het Vlaams OCMW-raadslid*, Kortrijk, UGA, 2012, nr. 054, 51).

De onverenigbaarheidsregeling wegens bloed- of aanverwantschap werd bij decreet van 17 juli 2000 naar wettelijk samenwonenden uitgebreid (*BS* 11 augustus 2000). De decreetgever gaf als rechtvaardiging voor de uitbreiding, en bijgevolg de beperking van een politiek recht, op dat de "familie" aan een evolutie onderhevig is en dat zij plaats heeft gemaakt voor het kerngezin. In de bestaande regelgeving werd bij "verwantschap" uitgegaan van één type relatie, met name het klassieke huwelijk; er werd daarbij aan de rijke schakering aan huidige relatievormen voorbijgegaan. Met andere woorden, één welbepaalde relatievorm werd geviseerd en gediscrimineerd (*Parl.St.* Vl.Parl. 1999-2000, nr. 170/1, 2). Om evidente redenen herhaalt het OCMW-decreet dan ook die onverenigbaarheden. De versoepeling van het verbod van aanverwantschap tot de eerste graad kwam er met het oog op maximale garantie van de politieke rechten (*cf. Parl.St.* Vl.Parl. 2011-12, nr. 1558/6, 17).

De hier bedoelde onverenigbaarheid bestaat slechts ten aanzien van de werkende OCMW-raadsleden; zolang de opvolger – die als echtgenoot of partner samenwoont, waar er bloed- of aanverwantschap in de verboden graad met een werkend lid is –, ertoe niet geroepen wordt om als werkend lid te worden geïnstalleerd, speelt de onverenigbaarheid niet. Met andere woorden, er valt nogmaals te beklemtonen dat familieleden of samenwonende partners als raadslid en opvolger kunnen worden verkozen, maar niet gelijktijdig als effectief raadslid kunnen zetelen. Indien opvolgers tot de opvolging zouden worden geroepen maar hun mandaat wegens die onverenigbaarheid niet kunnen opnemen, verliezen zij definitief hun plaats en rangorde bij de opvolgers.

De onverenigbaarheid wegens aanverwantschap *vervalt* door het overlijden van de persoon ten aanzien van wie de aanverwantschap bestond; zo kan een persoon met zijn schoonvader in eenzelfde raad zetelen ingeval de echtgenote van eerstgenoemde is overleden. Naar luid van artikel 20, eerste lid, 6° van het OCMW-decreet maakt aanverwantschap die na de verkiezing tussen leden van de raad tot stand komt, geen einde aan hun mandaat, behoudens bij huwelijk tussen de leden van de OCMW-raad of ingeval er een verklaring van wettelijke samenwoning in de zin van artikel 1475 van het Burgerlijk Wetboek is afgelegd.

De onverenigbaarheid houdt aldus op bij overlijden door de persoon door wie ze tot stand komt, door echtscheiding of door het ophouden van het wettelijk samenlevingscontract (*cf.* P. DHAENENS, *Handboek voor het Vlaams OCMW-raadslid*, *o.c.*, nr. 013, 25).

52 In geval van onverenigbaarheid wegens bloed- of aanverwantschap moet aan de hand van de in artikel 20, tweede lid OCMW-decreet uitgewerkte *voorrangsregeling* worden bepaald welk verkozen raadslid effectief kan zetelen. Ter zake vallen drie gevallen te onderscheiden:

- worden bloed- of aanverwanten in de verboden graad of echtgenoten/wettelijk samenwonenden bij dezelfde verkiezing als werkend lid verkozen, dan gebeurt de aanwijzing van het lid dat de plaats moet ruimen overeenkomstig artikel 12, nieuw artikel 13, § 3 van het OCMW-decreet (zie verder, nr. 80);
- in geval van bloed- of aanverwantschap in de verboden graad, geniet het reeds zetelende lid voorrang op het lid dat tijdens de zittingsperiode door opvolging in aanmerking komt om als effectief lid te worden geïnstalleerd;
- betreft het personen die gelijktijdig door opvolging lid van de raad worden, dan wordt de voorrang bepaald overeenkomstig artikel 13, § 3 van het OCMW-decreet.

Wie niet kan zetelen wegens bloed- of aanverwantschap, moet door zijn opvolger worden vervangen (RvS 18 oktober 1960, nr. 8.150, verkiezing COO Lochristi, *Arr.RvS* 1960, 839).

D. ONVERENIGBAARHEID IN HOOFDE VAN PERSONEELSLEDEN VAN DE GEMEENTE

53 Artikel 8, eerste lid van het OCMW-decreet bepaalt dat de personeelsleden van de gemeente, met uitzondering van het gemeentelijk onderwijzend personeel, geen lid kunnen zijn van de raad voor maatschappelijk welzijn. Het is niet duidelijk of personeelsleden die geen onderwijsopdracht hebben in een gemeentelijke school, beschouwd moeten worden als behorend tot het onderwijzend personeel.

Traditioneel worden de vrijwillige brandweerlieden en de leden van de vrijwillige ambulancediensten, samen met het gemeentelijk onderwijzend personeel, niet tot het personeel van de gemeente gerekend.

Voor de toepassing van dit artikel worden als personeelsleden van de gemeente beschouwd: de personeelsleden die door de gemeente betaald worden en ook volledig door hen effectief aangestuurd worden. Personeelsleden van federale autonome overheidsbedrijven (bv. Belgacom, BPost, NMBS,...) die ter beschikking gesteld zijn van de gemeente, zijn toch geen personeelsleden van de gemeente (*Parl.St.* Vl.Parl. 2007-08, nr. 1701/1, 52).

Het gemeentelijk onderwijzend personeel daarentegen wordt in dat opzicht evenmin op dezelfde wijze behandeld als het overige gemeentelijk personeel aangezien het grotendeels onder het decreet van 27 maart 1991 betreffende de rechtspositie van sommige personeelsleden van het gesubsidieerd onderwijs en de gesubsidieerde centra voor leerlingenbegeleiding ressorteert. Het is evenmin te verantwoorden om het gesubsidieerd en het niet-gesubsidieerd personeel afzonderlijk te behandelen. Volledigheidshalve valt wel te noteren dat de personeelsleden van het gemeentelijk onderwijs wel als personeelsleden van de gemeente beschouwd worden met betrekking tot de samenstelling van de gemeenteraad; voor die vergadering geldt ook voor deze personeelscategorie een onverenigbaarheid. De enige uitzondering hierop is een lid van het gemeentelijk onderwijspersoneel dat ter beschikking wordt gesteld voorafgaand aan het rustpensioen; de toestand van dat personeelslid kan immers niet meer worden gewijzigd tot aan het tijdstip van de toelating tot het pensioen en het personeelslid in kwestie kan zijn onderwijsfunctie niet meer opnemen. Bovendien ontvangt het personeelslid geen wedde meer ten laste de gemeente maar heeft het recht op een

wachtgeld berekend op een analoge wijze als het pensioen, waarover de gemeente geen bevoegdheid heeft. Betrokkene kan zodoende niet meer als een personeelslid van de gemeente worden beschouwd (RvS 21 februari 2003, nr. 116.292, Urbain).

De hier besproken decretale bepaling geldt niet ingeval de raad voor maatschappelijk welzijn rechtstreeks verkozen wordt door de vergadering van de gemeenteraadskiezers (art. 8, zesde lid OCMW-decreet), *i.e.* de OCMW-raad in Voeren en in de zes Vlaamse randgemeenten.

§ 4. De verkiezing van de leden van de raad voor maatschappelijk welzijn

53*bis* Bij decreet van 25 april 2014 (*BS* 13 augustus 2014) werd de wijze van verkiezing van de leden van de raad voor maatschappelijk welzijn fundamenteel gewijzigd. Er werd afgestapt van het systeem van getrapte verkiezing middels meervoudig stemrecht; voortaan kan de verkiezing gebeuren met het indienen van een ontvankelijke voordrachtsakte. Deze regeling wordt in beginsel voor het eerst toegepast bij de verkiezingen van de raden voor maatschappelijk welzijn in januari 2019.

Het nieuwe systeem is gesteund op de uitslag van de gemeenteraadsverkiezingen en beoogt als grondbeginsel het maximaal garanderen van een gelijke meerderheid in de gemeente- en de OCMW-raad. Samengevat komt het erop neer dat de zetels worden verdeeld onder de politieke fracties naar verhouding van het aantal zetels waarover elke politieke fractie binnen de gemeenteraad beschikt. De berekeningsformule die wordt toegepast, geeft een resultaat in eenheden en decimalen. De eenheden bepalen het aantal zetels in de OCMW-raad die elke lijst rechtstreeks verwerft. Indien er nog zetels overblijven, worden die toegekend in afnemende volgorde van de decimalen. Bij gelijke decimalen worden de zetels toegewezen in afnemende volgorde van het kiescijfer (***Parl.St.*** Vl.Parl. 2013-14, nr. 2394/1, 3).

A. DE DATUM VAN DE VERKIEZING

54 Op grond van artikel 11, § 1, nieuw artikel 13, § 2 van het OCMW-decreet heeft de verkiezing van de leden van de raad voor maatschappelijk welzijn plaats in de *openbare zitting* waarop – na de algehele vernieuwing – de gemeenteraad wordt geïnstalleerd en na de eedaflegging van de gemeenteraadsleden. Desgevallend heeft de verkiezing plaats op de achtste werkdag na de verkiezing van de schepenen. Schepenen worden normaliter verkozen bij voordrachtsakte; lukt dit niet, dan moet er worden overgegaan tot een echte verkiezing. Indien dit het geval is, dan vindt de verkiezing van de OCMW-raadsleden plaats op de achtste dag na deze verkiezing.

Onverminderd de wijzigingen aangebracht bij verschillende decreten van de Vlaamse Gemeenschap, blijft de vroegere *ratio legis* gelden; door het bepalen van een vaste datum heeft de wetgever willen vermijden dat het vastleggen van de verkiezingsdag van de OCMW-raad zou kunnen worden aangegrepen als een middel om de samenstelling van die raad te beïnvloeden (zie tevens M. De Jonge e.a., *Openbare Centra voor Maatschappelijk Welzijn: Handleiding voor OCMW-mandatarissen*, *o.c.*, 15).

Het moment van de verkiezing is van openbare orde (voorheen RvS 7 december 1953, nr. 2.976, verkiezing COO Zingem, *Arr.RvS* 1953, 1.506). Opdat er geen twijfel zou kunnen rijzen over de aard – geheim of openbaar – van de verkiezingszitting van de OCMW-raadsleden, heeft de decreetgever de libellering "*in openbare vergadering*" toegevoegd. Onverminderd het geheime karakter van de verkiezing zelf, moet de verkiezing tijdens een openbare vergadering van de gemeenteraad plaatsvinden. Die bepaling is niet nieuw: een wijziging ter zake werd reeds op 28 december 1988 aangebracht aan de Organieke Wet 1976 en was bedoeld om een betere openheid van bestuur, meer doorzichtigheid en meer duidelijkheid te bereiken (*Parl.Hand.* Senaat 17 november 1988, 324; X, "Kroniek OCMW", *TBP* 1989, 188).

55 De installatievergadering volgt op de "geldigverklaring" van de gemeenteraadsverkiezingen door de Raad voor Verkiezingsbetwistingen, hetzij bij ontstentenis van enig bezwaar, hetzij na het verwerpen van een dergelijk bezwaar (*cf.* art. 203 Lokaal en Provinciaal Kiesdecreet); in dat geval heeft de verkiezing van de raad voor maatschappelijk welzijn in beginsel plaats op 2 januari van het jaar volgend op de gemeenteraadsverkiezingen.

In de gemeenten waar nog geen nieuwe gemeenteraad kon worden aangesteld – omdat bijvoorbeeld de procedure van geldigverklaring van de verkiezing niet is beëindigd of omdat ingevolge vernietiging nieuwe verkiezingen moeten worden georganiseerd –, blijven de uittredende gemeenteraadsleden hun ambt verder waarnemen. Zij hebben echter niet het recht om de leden van de nieuwe OCMW-raad te verkiezen; alleen de gemeenteraad na algemene hernieuwing samengesteld, bezit daartoe de bevoegdheid.

B. VERRICHTINGEN DIE DE VERKIEZING VOORAFGAAN

1. De verklaring van gezamenlijke voordracht

56 Het nieuwe artikel 9 van het OCMW-decreet bepaalt dat de voordracht van kandidaat-werkende leden voor de raad voor maatschappelijk welzijn kan gebeuren door middel van een verklaring van gezamenlijke voordracht van deze leden. Met die verklaring verbinden twee of meer lijsten die aan de gemeenteraadsverkiezingen hebben deelgenomen, zich ertoe om een gezamenlijke akte van voordracht voor leden van de OCMW-raad in te dienen. Ook lijsten die niet tot de coalitie in de gemeenteraad behoren, kunnen zich verbinden om een gezamenlijke akte van voordracht voor de OCMW-raadsleden in te dienen. Wanneer twee of meer lijsten zich eenmaal hebben verbonden, heeft dat tot gevolg dat zij in het kader van de berekening van het aantal zetels in de OCMW-raad dat aan hen wordt toegewezen, als één lijst en niet als afzonderlijke lijsten worden beschouwd.

Dat is van belang omdat de berekening van de zetels in de raad voor maatschappelijk welzijn op grond van het relatieve aantal zetels in de gemeenteraad per lijst die aan de gemeenteraadsverkiezingen heeft deelgenomen, tot gevolg zou kunnen hebben dat lijsten met een gering aantal zetels in de gemeenteraad geen zetel in de OCMW-raad zouden krijgen (*Parl.St.* Vl.Parl. 2013-14, nr. 2394/1, 4).

57 De verklaringen van gezamenlijke voordracht moeten worden overhandigd aan de gemeentesecretaris op de zevende dag, voorafgaand aan de in-

stallatievergadering van de gemeenteraad, tussen 14 en 16 uur. Dit is evenwel alleen mogelijk indien er een gezamenlijke verklaring van voordracht van schepenen werd overhandigd. Bij afwezigheid van een dergelijke akte van voordracht van schepenen, moet de verklaring van gezamenlijke voordracht voor de raad voor maatschappelijk welzijn die wordt overhandigd, als nietig en zonder rechtsgevolgen worden beschouwd.

Bij gebrek aan een gezamenlijke akte van voordracht van schepenen, heeft er namelijk een afzonderlijke verkiezing van de schepenen plaats, binnen veertien dagen, onder de gemeenteraadsleden. De gemeenteraadsleden kunnen daartoe kandidaat-schepenen voordragen. Om zoveel mogelijk te garanderen dat de meerderheid in de gemeenteraad zich ook doorzet in de raad voor maatschappelijk welzijn, is het noodzakelijk dat de samenstelling van de meerderheid bekend is alvorens andere lijsten zich al dan niet verbinden. Daarom worden, in het geval van de afzonderlijke verkiezing van de schepenen, gebeurlijke verklaringen van gezamenlijke voordracht voor de raad voor maatschappelijk welzijn ingediend na de gemeenteraadsvergadering waarop de schepenen werden verkozen (*Parl.St.* Vl.Parl. 2013-14, nr. 2394/1, 5).

58 De gemeentesecretaris maakt de overhandiging van de gezamenlijke akte van voordracht voor kandidaat-schepenen onmiddellijk bekend door publicatie op de gemeentelijke website (art. 45, § 1, derde lid Gemeentedecreet). Aldus is iedereen op de hoogte van de samenstelling van de meerderheid en kan iedereen bepalen, op grond van het nieuwe artikel 12 van het OCMW-decreet, hoeveel zetels er in de raad voor maatschappelijk welzijn aan de meerderheid toekomen. Het is de bedoeling dat degene die niet tot de coalitie behoort, zo het voordeel kan inschatten van lijstverbinding (*Parl.St.* Vl.Parl. 2013-14, nr. 2394/1, 5).

De gemeentesecretaris neemt een verklaring van gezamenlijke voordracht niet in ontvangst indien zij niet ondertekend is door een meerderheid van de verkozenen van de betrokken lijsten die aan de gemeenteraadsverkiezingen hebben deelgenomen (nieuw art. 9, § 1, derde lid OCMW-decreet).

59 Na de overhandiging van deze verklaring(en) en onmiddellijk na 16 uur op de zevende dag vóór de installatie van de gemeenteraad, maakt de gemeentesecretaris, door publicatie op de gemeentelijke website, bekend of de verklaringen al dan niet als onbestaande zijn te beschouwen en hoeveel zetels aan iedere lijst en, in voorkomend geval, aan verbonden lijsten toekomen (art. 9, § 2 OCMW-decreet). De zetelverdeling gebeurt door toepassing van het bepaalde in het nieuwe artikel 12 OCMW-decreet.

60 In het geval dat er geen gezamenlijke akte van voordracht van kandidaat-schepenen werd ingediend of in het geval dat de ingediende akte onontvankelijk werd verklaard, heeft er een afzonderlijke verkiezing van schepenen plaats overeenkomstig artikel 45, § 3 van het Gemeentedecreet. De verklaringen van gezamenlijke voordracht van OCMW-raadsleden en de daarbij horende voordrachtsakten, zijn dan vervallen (nieuw art. 11 OCMW-decreet). Mochten die geldig blijven, dan komt de vertaling van de meerderheid in de gemeenteraad naar de raad voor maatschappelijk welzijn in het gedrang. Er kunnen dan wel

nieuwe verklaringen worden overhandigd (*Parl.St.* Vl.Parl. 2013-14, nr. 2394/1, 6).

61 Artikel 10, § 1 OCMW-decreet bepaalt dat kandidaat-werkende leden en hun opvolgers schriftelijk worden voorgedragen door de verkozen leden van de gemeenteraad; de voordrachtsakte moet uiterlijk acht, in de nieuwe regeling vijf dagen vóór de installatievergadering van de gemeenteraad, tussen 14 en 16 uur, aan de gemeentesecretaris worden overhandigd.

De geldigheid van de voordrachtsakte wordt in eerste instantie beoordeeld door de gemeentesecretaris in het bijzijn van de indieners (nieuw art. 10, § 5 OCMW-decreet); de indieners krijgen de kans om uiterlijk op de vierde dag voor de installatie van de gemeenteraad, een verbeterde akte te overhandigen aan de gemeentesecretaris. Deze verbetering verhelpt dus de vastgestelde onontvankelijkheid (*Parl.St.* Vl.Parl. 2013-14, nr. 2394/1, 6).
Een tweede controle gebeurt later, door de gemeenteraad zelf: die gaat na of de akte van voordracht ontvankelijk is overeenkomstig de voorwaarden bepaald in de artikelen 9 tot 11 van het OCMW-decreet (nieuw art. 13, § 2, tweede lid OCMW-decreet).

Uit de voormelde bepaling is geen verbod tot ongeldigverklaring van een onregelmatige verkiezing, *i.e.* een verkiezing op grond van een onontvankelijke voordrachtsakte, af te leiden (RvS 5 juni 2013, nr. 223724, OCMW-raadsverkiezing Gavere); de Raad voor Verkiezingsbetwistingen en de Raad van State kunnen een op een niet-ontvankelijke voordrachtsakte gesteunde ongeldige verkiezing nog altijd vernietigen.

2. Inhoud

62 Om ontvankelijk te zijn, moet een voordrachtsakte zijn ondertekend door de meerderheid van de verkozen leden van eenzelfde lijst die aan de verkiezingen heeft deelgenomen. Er kunnen zich twee situaties voordoen: een kandidaat-werkend lid of een kandidaat-opvolger heeft al dan niet aan de gemeenteraadsverkiezingen deelgenomen. In het eerste geval moet de voordrachtsakte ten minste ondertekend zijn door de meerderheid van de verkozen gemeenteraadsleden van diezelfde lijst. Indien het geen deelnemer aan de gemeenteraadsverkiezingen betreft, moet de voordrachtsakte worden ondertekend door meer dan de helft van de verkozenen van eenzelfde lijst die aan de gemeenteraadsverkiezingen hebben deelgenomen. Er *kan* voor elk kandidaat-werkend lid een of meer kandidaat-opvolgers worden vermeld – dit is geen verplichting meer – en de voordrachtsakte moet betrekking hebben op kandidaat-werkende leden van verschillend geslacht (nieuw art. 10, § 3 en § 4 OCMW-decreet; RvS 5 juni 2013, nr. 223.725, OCMW-raadsverkiezing Ronse).

In dit verband kan tevens worden verwezen naar het bij de wet van 24 mei 1994 ter bevordering van de evenredige verdeling van mannen en vrouwen op de kandidatenlijsten voor het voor de verkiezingen van de gemeenteraden gewijzigde artikel 23, § 3 van de Gemeentekieswet (*BS* 1 juli 1994; M. UYTTENDAELE en J. SOHIER, "Les quota féminins en droit électoral ou les paradoxes de l'égalité", *JT* 1995, 249-256; verder L.M. VENY, "De nieuwe spelregels bij de verkiezingen van

8 oktober 2006 in het Vlaamse Gewest", *T.Gem.* 2006/3, nr. 13, 7). Geïnspireerd op die regeling maar minder streng, moeten er op een voordrachtsakte voor de raadsleden van het OCMW kandidaat-werkende leden van verschillend geslacht voorkomen (*cf.* uitdrukkelijk art. 10, § 1 OCMW-decreet). Bepaalde rechtsleer (P. DHAENENS, *Handboek voor het Vlaams OCMW-raadslid*, *o.c.*, nr. 019, 29) hanteert de opvatting dat het volstaat dat één kandidaat van verschillend geslacht is om aan de grondwettelijke voorwaarde te voldoen. Echter, een akte waarop slechts één kandidaat voorkomt, kan niet als geldig worden beschouwd.

63 Inzake de rechtstreekse verkiezing van de raden voor maatschappelijk welzijn in de Vlaamse randgemeenten en de gemeente Voeren kan worden opgemerkt dat op die lijsten, net zoals bij de gemeenteraadsverkiezingen, sowieso zowel mannelijke als vrouwelijke kandidaten moeten voorkomen (vgl. RvS 12 juli 2007, nr. 173.417, Soors i.v.m. een voordrachtsakte met slechts één kandidaat-effectief raadslid; L.M. VENY, *De Nieuwe spelregels bij de verkiezingen van 8 oktober 2006 in het Vlaamse Gewest*, *l.c.*, 3, 3-18; A. VANDENDRIESSCHE, J. CRAEGHS en J. DUJARDIN, *Handboek voor de gemeenteraadsverkiezingen in het Vlaamse Gewest*, Brugge, die Keure, 2012, 310-316).

64 Verder moet een voordrachtsakte – dit was al zo in de huidige regeling – enkele verplichte vermeldingen bevatten (nieuw art. 10, § 3 OCMW-decreet). Die vermeldingen zijn van drieërlei aard:

1° *vermeldingen m.b.t. de voorgedragen kandidaten*: hun naam, voornamen, geboortedatum, beroep, rijksregisternummer en hoofdverblijf. De voordrachtsakte moet tevens voor elk kandidaat-werkend lid de kandidaat-opvolgers vermelden in de precieze volgorde waarin die zijn voorbestemd om het effectief lid op te volgen. Te benadrukken valt dat, om ontvankelijk te zijn, de kandidaten op de voordrachtsakte van verschillend geslacht moeten zijn; deze verplichting vervalt indien het gaat om een lijst waaraan maar één zetel in de raad voor maatschappelijk welzijn werd toegewezen;

2° *vermeldingen m.b.t. de voordragende gemeenteraadsleden*: hun naam, voornamen en het rijksregisternummer. Het voordragende gemeenteraadslid moet de voordrachtsakte ondertekenen, maar een mandataris mag niet meer dan één dergelijke akte voor dezelfde verkiezing ondertekenen. Zoals dit voor de aanwijzing van de schepenen het geval is, is de verkiezing van de leden van de raad voor maatschappelijk welzijn ongeldig indien een of meerdere gemeenteraadsleden twee voordrachtsakten heeft of hebben ondertekend (RvS 10 juli 2007, nr. 173.361, verkiezing OCMW Boechout); om die reden moet de Raad voor Verkiezingsbetwistingen, en bij uitblijven daarvan de Raad van State, de OCMW-raadsverkiezing ongeldig verklaren en vernietigen. Eenzelfde persoon kan tegelijk als kandidaat-werkend lid en als kandidaat-opvolger worden voorgedragen (nieuw art. 10, § 4 OCMW-decreet);

In de bestuurspraktijk zal het veelal zo zijn dat elke politieke partij die in de gemeenteraad is vertegenwoordigd, een lid ervan zal afvaardigen om slechts het aantal kandidaten voor te dragen dat zij voor zichzelf bij de verkiezing haalbaar acht en zeker niet meer dan het maximum van het aantal leden waaruit de raad voor maatschappelijk welzijn volgens artikel 5 van het OCMW-decreet, voorheen artikel 6 Organieke Wet 1976, mag zijn samengesteld (vgl. omzendbrief BA

2000/10 van 22 december 2000, *BS* 11 januari 2001; de recentste omzendbrieven BA 2006/17 van 27 oktober 2006 en BB 2012/2 van 19 oktober 2012 zeggen hierover niets).

3° *de verklaring van bewilliging*: overeenkomstig artikel 10, § 1, nieuw artikel 10, § 3, 3° en artikel 10, § 4 van het OCMW-decreet moeten de kandidaten (werkende leden en opvolgers) met hun voordracht instemmen door voor akkoord te tekenen op de gedagtekende akte van voordracht. Een dergelijke verklaring van bewilliging die een kandidaat op de voordrachtsakte ondertekent, heeft enkel op de eigen kandidatuur en dus niet op de volledige voordrachtsakte betrekking (zie voorheen RvS 23 september 1983, nr. 23.490, verkiezing OCMW Mol, *Arr.RvS* 1983, 1757). De verklaring van bewilliging heeft tot doel te verhinderen dat een persoon buiten zijn weten of tegen zijn wil als werkend lid of als opvolger voor een raad voor maatschappelijk welzijn wordt voorgedragen. Indien evenwel vaststaat dat een kandidaat-opvolger de voordrachtsakte heeft ondertekend als voordragend gemeenteraadslid, kan er geen twijfel over bestaan dat hij zijn kandidaatstelling als kandidaat-effectief werkend lid of kandidaat-opvolger heeft aanvaard op het ogenblik zelf waarop de voordrachtsakte werd ingediend (vgl. onder de vroegere regelgeving RvS 12 oktober 1989, nr. 33.191, verkiezing OCMW Kortemark, *Arr.RvS* 1989, z.p., *TBP* 1990, 600, *APM* 1989, 146), ook al is een verklaring van bewilliging niet uitdrukkelijk door dit gemeenteraadslid ondertekend.

De Vlaamse Regering stelt doorgaans de modellen van de voordrachtsakten vast (*cf.* www.binnenland.vlaanderen.be). Bij de gedagtekende voordrachtsakte moeten de volgende documenten worden gevoegd:
- een uittreksel uit het bevolkingsregister. Dit geldt als een getuigschrift van inschrijving in de bevolkingsregisters van de gemeente van de kandidaat-werkende leden en hun kandidaat-opvolgers;
- een bewijs van goed zedelijk gedrag van de voorgedragen kandidaten met een uittreksel uit het strafregister, model 1 (*cf.* omzendbrief BB 2012/2, 26).

In tegenstelling tot wat vroeger onder de COO-wet gold, kan een persoon die zich niet op ondubbelzinnige wijze kandidaat heeft gesteld, niet worden verkozen in een raad voor maatschappelijk welzijn. De ondertekening van de verklaring van bewilliging is ter zake determinerend.

Ook indien er geen gezamenlijke akte van voordracht van kandidaat-schepenen werd ingediend of indien die voordracht onontvankelijk werd verklaard, zijn, krachtens nieuw artikel 11 van het OCMW-decreet, de voorwaarden opgesomd in de nieuwe artikelen 9 en 10 van het OCMW-decreet van toepassing, evenwel met dien verstande:

1° de kandidaat-leden en hun opvolgers worden schriftelijk voorgedragen door gemeenteraadsleden; dit houdt in dat de voordracht enkel kan gebeuren door effectief zetelende gemeenteraadsleden en niet door verkozenen die hun mandaat niet hebben opgenomen;

2° de installatievergadering van de gemeenteraad, zoals vermeld in de artikelen 9 en 10 van het OCMW-decreet, moet worden gelezen als de gemeenteraadsvergadering overeenkomstig artikel 13, § 2; dit is een vergadering van de gemeenteraad die de achtste werkdag na de verkiezing van de schepenen samenkomt om de OCMW-raadsleden te kiezen;

3° een verklaring van gezamenlijke voordracht (die nog steeds mogelijk is) en een voordrachtsakte moeten zijn ondertekend door de meerderheid van de gemeenteraadsleden van de lijst of van iedere lijst die de verklaring of voordracht doet; rekening houdende met de bepalingen van de nieuwe artikelen 9, § 1 en 10, § 2 OCMW-decreet, moet de gezamenlijke verklaring de zevende dag en de voordrachtsakte de vijfde dag vóór de nieuwe vergadering van de gemeenteraad worden overhandigd aan de gemeentesecretaris;

4° in het geval dat de meerderheid van de zetels in de OCMW-raad niet toekomt aan de lijsten waarvan de leden, krachtens artikel 43, § 3 van het Gemeentedecreet, tot schepen zijn verkozen, heeft dit van rechtswege de ongeldigheid van de lijstenverbinding en van de gezamenlijke voordrachtsakte tot gevolg.

3. Indiening

65 Terwijl de verklaring van gezamenlijke voordracht moet worden ingediend door overhandiging aan de gemeentesecretaris op de zevende dag voorafgaand aan de installatievergadering van de gemeenteraad, tussen 14 en 16 uur, moet de voordrachtsakte worden overhandigd aan de gemeentesecretaris op de vijfde dag vóór de installatievergadering van de gemeenteraad, tussen 14 en 16 uur (art. 10, § 2 OCMW-decreet). Het overhandigen moet gebeuren door de verkozenen van de lijsten die aan de gemeenteraadsverkiezingen hebben deelgenomen. Ook in het geval dat een speciale gemeenteraadsvergadering acht dagen na de verkiezing van de schepenen de OCMW-raadsleden verkiest, zijn deze termijnen van toepassing.

Een ontvangstbewijs stelt uiteraard alleen vast dat een document afgegeven werd zonder over de aard of de draagwijdte van dit stuk enige aanwijzing te kunnen bevatten. Het afgeven aan een gemeenteraadslid van twee ontvangstbewijzen voor twee verschillende formulieren is op zichzelf geen bewijs dat twee voordrachtsakten werden ingediend (vgl. RvS 25 mei 1977, nr. 18.279, verkiezing OCMW Aalter, *Arr.RvS* 1977, 696).

Met betrekking tot de indiening van de voordrachtsakte in het verleden oordeelde de bestuursrechter (RvS 5 juli 2001, nr. 97.473, verkiezing OCMW Halle) – bestuursrechtspraak waarvan de essentie naar onze mening evenzeer met de nieuwe kiesreglementering kan worden aangehouden – dat niet elke onregelmatigheid in de voorbereidende fase begaan, de verkiezing ongeldig maakt. Opdat er van een onregelmatigheid sprake zou zijn, is vereist dat die onregelmatigheid het normale verloop en het resultaat van de verkiezingen moet hebben beïnvloed. In dezelfde zin oordeelde ook de Raad voor Verkiezingsbetwistingen van Limburg naar aanleiding van tekortkomingen in de voordrachtsakten in een aantal Limburgse gemeenten (*cf.* R.Verkb. Limburg,

OCMW-raadsverkiezingen Halen, As, Riemst, Kortessem, 11 februari 2013, te raadplegen op: http://www.vlaanderenkiest.be/raad-voor-verkiezingsbetwistin-gen/uitspraken-raad-voor-verkiezingsbetwistingen; voorts L.M. VENY, I. CARLENS, P. GOES en B. WARNEZ, *Kiesrechtgeschillen. Het contentieux betreffende de verkiezingen van de provincie-, gemeente- en districtsraden van 14 oktober 2012 en de daarop volgende verkiezingen van de OCMW-raden*, *l.c.*, nrs. 80-82, 198-199).

Bij de overhandiging onderzoekt de gemeentesecretaris in het bijzijn van de indieners of de akte aan de wettelijke voorwaarden voldoet. Voldoet de akte niet aan een of meer voorwaarden, dan is ze ongeldig. De indieners kunnen de dag nadien, op de vierde dag voor de installatievergadering van de gemeenteraad, tussen 14 en 16 uur, een verbeterde akte overhandigen aan de gemeentesecretaris. De regelgeving voorziet niet dat de gemeentesecretaris een voordrachtsakte kan weigeren om reden dat die naar zijn oordeel niet ontvankelijk zou zijn. Het komt de gemeenteraad toe om een voordrachtsakte al dan niet geldig te verklaren alvorens tot de verkiezing van de OCMW-raadsleden over te gaan (nieuw art. 13, § 2, tweede lid OCMW-decreet).

Hoe dan ook blijft de Raad voor Verkiezingsbetwistingen of de Raad van State daarna nog te allen tijde bevoegd om een OCMW-raadsverkiezing na een bezwaar ongeldig te verklaren op grond van een door hem vastgestelde onregelmatigheid van of in de voordrachtsakte. Zo oordeelde de Raad voor Verkiezingsbetwistingen van West-Vlaanderen dat het ontbreken van de naam van een opvolger op een voordrachtsakte de ongeldigheid van de akte en de gedeeltelijke ongeldigheid van de verkiezing van de OCMW-raad impliceerde (*cf.* R.Verkb. West-Vlaanderen, OCMW-raadsverkiezingen Bredene, Ichtegem, Lichtervelde, Middelkerke, Wervik, Zonnebeke, 8 februari 2013, www.binnenland.vlaanderen.be). Eveneens het gebrek aan kandidaten van verschillend geslacht op de voordrachtsakte leidde tot dezelfde sanctie (*cf.* R.Verkb. West-Vlaanderen, OCMW-raadsverkiezingen Ardooie, Brugge, Lendelede en Mesen, 8 februari 2013, www.binnenland.vlaanderen.be).

a. Bekendmaking akten

66 Onmiddellijk na het verstrijken van de termijn bepaald voor het indienen van de voordrachtsakten, maakt de gemeentesecretaris bekend dat de akten van voordracht van de leden van de raad voor maatschappelijk welzijn ter inzage liggen op het gemeentesecretariaat (nieuw art. 10, § 5, vierde lid OCMW-decreet). Iedereen kan vanaf dan tijdens de diensturen op het gemeentesecretariaat kennisnemen van de voordrachtsakten.

Die regeling aangaande het inzagerecht - reeds opgenomen in artikel 8 van het besluit van de Vlaamse Regering van 13 januari 1998 betreffende de verkiezing van de leden van de raad voor maatschappelijk welzijn – staat los van de door artikel 11, § 1 Organieke Wet 1976 (nu art. 10, § 1 OCMW-decreet) voorgeschreven handelwijze bij het indienen van de voordrachtsakten. Wordt aangevoerd dat een gemeenteraadslid dat een kandidatenlijst heeft ingediend, reeds bij de indiening van de kandidatenlijst kennis heeft gehad van de kandidaturen, dan bestaat vanuit juridisch

oogpunt de vraag naar de omvang van de rechten die gemeenteraadsleden overeenkomstig het voormelde wetsartikel genieten. Het was immers niet de bedoeling van die laatste bepaling om de gemeenteraadsleden die een kandidatuur indienen, in de mogelijkheid te stellen om gedurende de tijdsspanne waarbinnen kandidaturen kunnen worden ingediend, kennis te nemen van andere voordrachtsakten, hetzij vooraleer zij zelf hun kandidatenlijst aan de burgemeester overmaakten, hetzij nadien; dat, zoals hoger gesteld, het inzagerecht in het verkiezingsdossier voor alle gemeenteraadsleden specifiek geregeld is door artikel 8 van het genoemde uitvoeringsbesluit van 13 januari 1998, lost dit probleem nu op (RvS 5 juli 2001, nr. 97.473, verkiezing OCMW Halle).

b. Het voorafgaand overleg tussen de partijen

67 Het indienen van een verklaring van gezamenlijke voordracht impliceert overleg tussen partijen. Alleen indien blijkt dat de meerderheid van de zetels van de raad voor maatschappelijk welzijn niet toekomt aan de lijsten die een gezamenlijke voordracht van kandidaat-schepenen hebben ingediend, vervalt de lijstverbinding voor de voordracht van leden van de raad voor maatschappelijk welzijn en dient elke partij afzonderlijk voordrachten in. Nadat twee of meer lijsten zich eenmaal hebben verbonden, betekent dit dat zij in het kader van de berekening van het aantal zetels in de OCMW-raad dat aan hen wordt toegewezen, als één lijst en niet als afzonderlijke lijsten worden beschouwd. Dat is belangrijk omdat de berekening van de zetels in de raad voor maatschappelijk welzijn op basis van het relatieve aantal zetels in de gemeenteraad per lijst die aan de gemeenteraadsverkiezingen heeft deelgenomen, tot gevolg zou kunnen hebben dat lijsten met een gering aantal zetels in de gemeenteraad geen zetel in de OCMW-raad zouden krijgen (*Parl.St.* Vl.Parl. 2013-14, nr. 2394/1, 4). De huidige organieke regelgeving stimuleert aldus dit overleg dat door de vroegere regelgeving trouwens niet verboden was. Zoals vroeger reeds gold, komt dit overleg immers ook tegemoet aan de wens van de organieke regelgever om de raad voor maatschappelijk welzijn zo veel als mogelijk een afspiegeling van de gemeenteraad te laten zijn.

Te beklemtonen valt dat dit overleg – zolang dit niet heeft geresulteerd in een verklaring of een akte –, slechts de vorm van een politieke afspraak en niet van een juridisch afdwingbare verplichting kan aannemen; trouwens, de geadieerde bestuurlijke rechtscolleges mogen en kunnen niet in de mogelijkheid worden gesteld om na te gaan of een gemeenteraadslid dit politiek akkoord wel is nagekomen (vaste bestuursrechtspraak, bijvoorbeeld RvS 17 juni 1983, nr. 23.377, verkiezing OCMW Jette en RvS 17 juni 1983, nr. 23.378, verkiezing OCMW Doornik, *Arr.RvS* 1983, 1413; RvS 21 december 1984, nr. 24.942, Reyne, *Arr.RvS* 1984, 2320; L. Veny, *OCMW. Overzicht van rechtspraak 1986-1996*, CDPK-Libri nr. 1, Gent, Mys & Breesch, nrs. 57-58, 36 voor andere rechtspraak); mocht de Raad van State trouwens het stemgedrag van een gemeenteraadslid kunnen achterhalen, dan impliceert dit zonder meer een miskenning van de verplichting van de geheime stemming.

Dit voorafgaand overleg mag evenwel niet uitlopen op het uitoefenen van enige morele dwang (in dezelfde zin inzake art. 10 van de vroegere COO-wet: RvS 20 mei 1966, nr. 11.812, verkiezing COO Vorst, *Arr.RvS* 1966, 483. Voor de Organieke Wet 1976: RvS 14 juni 1983, nr. 23.364, verkiezing OCMW Meise, *Arr.RvS* 1983, 1365); met andere woorden, een dergelijk voorafgaand politiek overleg met mogelijkerwijze ook politieke afspraken mag er onder geen enkele omstandigheid toe leiden dat een gemeenteraadslid zijn individuele vrijheid bij het uitbrengen van zijn (geheime) stem in de kiem wordt gesmoord.
Het sluiten van politieke akkoorden voor de verkiezing van de OCMW-raadsleden behoort tot het exclusieve domein van de politieke moraal; het spreekt bijgevolg voor zich dat de Raad van State op het nakomen van dergelijke afspraken geen enkele toetsings- en appreciatiebevoegdheid bezit.

68 Zoals voorheen reeds gold, moeten akkoorden tussen vertegenwoordigers van verschillende politieke strekkingen in de gemeenteraad met het oog op de verkiezing van OCMW-raadsleden worden gesloten vóór de indiening van de voordrachtsakten en moeten ze uiting krijgen in een gemeenschappelijke lijst van kandidaten van verschillende politieke strekking (RvS 17 juni 1983, nr. 23.377, verkiezing OCMW Jette, *Arr.RvS* 1983, 1413; RvS 16 september 1983, nr. 23.482, verkiezing OCMW Evere, *Arr.RvS* 1983, 1731).

69 Overeenkomstig artikel 11, § 1, nieuw artikel 13, § 2 van het OCMW-decreet verloopt de verkiezing van de leden van de raad voor maatschappelijk welzijn in *openbare zitting*, tijdens de installatievergadering van de gemeenteraad of, in voorkomend geval, de achtste werkdag na de verkiezing van de schepenen.

Tot de wijziging van artikel 12 van de Organieke Wet 1976 in 1992 moest de verkiezing in beginsel met gesloten deuren plaatsvinden. Artikel 94, derde lid N.Gem.Wet bepaalde immers dat de vergadering van de gemeenteraad niet openbaar mocht zijn bij de beraadslaging en/of de stemming over *personen*. Artikel 94, vierde lid van die wet stelde dat zodra een dergelijk punt te berde werd gebracht, de voorzitter terstond de behandeling in besloten vergadering moest bevelen, in welk geval de openbare vergadering eerst kon worden hervat nadat dit punt was afgehandeld. Die bepalingen waren bedoeld om de gemeenteraadsleden in staat te stellen in volkomen onafhankelijkheid en zonder enige dwang van buiten uit, hun mening over personen uit te drukken.
Aangezien voor de stemming zelf over de persoon van de kandidaten van gedachten kon worden gewisseld, was de burgemeester tot aan de wijziging van artikel 12 van de Organieke Wet 1976 op grond van artikel 94 N.Gem.W. *verplicht* het sluiten van de deuren te bevelen zodra de verkiezing van de leden van de raad voor maatschappelijk welzijn aan de orde was. De miskenning van dit substantieel vormvoorschrift had de nietigverklaring van de verkiezing tot gevolg (RvS 12 juli 1977, nr. 18.376, verkiezing OCMW Gavere, *Arr.RvS* 1977, 971).

Naast de verkiezing van de leden van de raad voor maatschappelijk welzijn heeft tijdens de installatievergadering van de gemeenteraad eveneens het onderzoek van hun geloofsbrieven in openbare zitting plaats. Geschillen inzake de geloofsbrieven worden steeds behandeld door de Raad voor Verkiezingsbetwistingen, evenzeer voor de zes Vlaamse randgemeenten en de gemeente Voeren.

Tegen de beslissing van die Raad is bij toepassing van artikel 16 RvS-wet hoger beroep mogelijk bij de Raad van State die vervolgens uitspraak doet met volle rechtsmacht; dat beroep kan worden ingesteld door een gemeenteraadslid of een persoon voorkomend op een voordrachtsakte *ex* artikel 10, § 1, en artikel 14 OCMW-decreet (bij wijze van voorbeeld: RvS 30 december 2010, nr. 210.190, niet-goedkeuring van de geloofsbrieven als lid van de raad voor maatschappelijk welzijn).

C. DE VERKIEZING

1. Verkiezing door de gemeenteraadsleden

70 De leden van de raad voor maatschappelijk welzijn worden door de gemeenteraadsleden verkozen. Te herhalen valt dat de verkiezing van de leden van de raad voor maatschappelijk welzijn plaatsheeft in openbare zitting, tijdens de installatievergadering van de gemeenteraad of, in voorkomend geval, de achtste werkdag na de verkiezing van de schepenen. In de beide gevallen gaat de gemeenteraad na of de akte van voordracht ontvankelijk is. Is dit het geval, dan worden de voorgedragen kandidaat-werkende leden en hun opvolgers verkozen verklaard. De verkiezing van de OCMW-raad geschiedt in een gewone gemeenteraadszitting die onderworpen is aan alle voorschriften toepasselijk op alle beraadslagingen en alle beslissingen van de gemeenteraad.

In het Gemeentedecreet wordt bepaald dat geen beslissing kan worden genomen in het geval dat de meerderheid van de raadsleden niet aanwezig is. De verplichting om de verkiezing op een bepaalde dag te houden doet geen afbreuk aan de vastgestelde regels voor het nemen van raadsbeslissingen (RvS 10 juli 1995, nr. 54.445, verkiezing OCMW Nevele). Artikel 11 van het OCMW-decreet is niet van die aard dat het, zonder uitdrukkelijke afwijking door de regelgever, afbreuk kan doen aan de algemeen geldende voorschriften van het gemeenterecht.

71 Alle aanwezige en regelmatig aangestelde gemeenteraadsleden nemen aan de verkiezing van de leden van de raad voor maatschappelijk welzijn deel; er bestaat op dat vlak *geen enkele verbodsbepaling*. Aangezien de gemeenteraadsleden zelf lid kunnen zijn van de OCMW-raad, kunnen zij ook zichzelf voordragen. Een gemeenteraadslid dat bij beslissing van de Raad voor Verkiezingsbetwistingen werd geschorst, zal weliswaar zijn eed als gemeenteraadslid kunnen afleggen, maar mag niet deelnemen aan de verkiezing van de OCMW-raadsleden. Zijn plaatsvervanger kan uiteraard wel deelnemen aan de verkiezing.

De decreetgever – dit gold eveneens onder de gelding van de Organieke Wet 1976 –, staat een zodanige samenstelling van de raad voor maatschappelijk welzijn voor ogen dat de verschillende strekkingen in de gemeenteraad tevens in de raad voor maatschappelijk welzijn zouden zijn vertegenwoordigd. Dit is, sinds de wijziging van de verkiezingswijze van de OCMW-raadsleden, meer dan ooit de bedoeling: artikel 12, eerste lid OCMW-decreet bepaalt nu immers: *"De zetels binnen de raad voor maatschappelijk welzijn worden onder de verschillende lijsten die aan de gemeenteraadsverkiezingen hebben deelgenomen,*

verdeeld naar verhouding van het aantal zetels waarover elke lijst binnen de gemeenteraad beschikt".

De verkiezing door de gemeenteraad van een ontoereikend aantal leden is niet onwettig (RvS 13 juli 1995, nr. 54.580, verkiezing OCMW Diksmuide). Evenmin maakt de onregelmatige samenstelling van het bureau dat de kiesverrichtingen organiseert, de verkiezing onregelmatig (RvS 18 april 2002, nr. 105.635, Grijp). Oordeelt de gemeenteraad dat een akte van voordracht onontvankelijk is, dan moet de procedure, vermeld in artikel 14, § 1, tweede lid, worden toegepast voor de mandaten die nog niet zijn ingevuld via de verkozenverklaring.

72 De toewijzing gebeurt door de vermenigvuldiging van het aantal zetels waarover iedere lijst in de gemeenteraad beschikt met de volgende breuk: als teller het aantal in te vullen zetels in de OCMW-raad en als noemer het aantal zetels in de gemeenteraad (art. 12, tweede lid OCMW-decreet).

aantal gemeenteraadszetels van fractie (A) x totaal aantal zetels in de OCMW-raad
gedeeld door het
totaal aantal zetels in de gemeenteraad

De uitkomst van die berekening is een getal met eenheden en decimalen.

De eenheden bepalen het aantal zetels in de OCMW-raad die rechtstreeks door lijst (A) zijn verworven. Na de berekening van het aantal rechtstreeks verworven zetels door iedere lijst blijft er een aantal niet-toegekende zetels over. Die niet-toegekende zetels worden toegewezen in afnemende volgorde van de decimalen. Er wordt dus per lijst nagekeken welk quotiënt het hoogste cijfer na de komma heeft. Aan de lijst met het hoogste cijfer na de komma wordt de eerste niet-toegekende zetel toegewezen. De tweede gaat naar de lijst met het tweede hoogste cijfer na de komma en zo verder.

Ingeval twee of meer lijsten dezelfde decimalen hebben gekregen, wordt de eerste niet-toegekende zetel toegewezen aan de politieke fractie met het hoogste stemcijfer en zo verder.

Voor de definitie van het begrip 'stemcijfer' wordt verwezen naar artikel 165 van het Lokaal en Provinciaal Kiesdecreet van 8 juli 2011.

73 Het ligt in de lijn van artikel 11 van het OCMW-decreet dat ontslagnemende leden van een raad voor maatschappelijk welzijn hun ontslag richten aan de gemeenteraad die hen heeft gekozen (*cf. Vr. en Antw.* Senaat 1977-78, 21 maart 1978, 947). Artikel 18 van het OCMW-decreet stelt dat een verkozen raadslid dat vóór zijn installatie afstand wil doen van zijn mandaat, de voorzitter van de gemeenteraad daarvan schriftelijk op de hoogte moet brengen. Die kan dan onmiddellijk de opvolger oproepen om de eed af te leggen. Bij toepassing van artikel 25 van hetzelfde decreet zal het (geïnstalleerde) lid dat ontslag wenst te nemen, dat schriftelijk aan de voorzitter van de gemeenteraad moeten meedelen. Het ontslag is definitief na de ontvangst van die kennisgeving door de voorzitter van de gemeenteraad. Het raadslid blijft zijn mandaat echter uitoefenen tot zijn opvolger is geïnstalleerd, behoudens het geval waarbij het ontslag het gevolg is van een onverenigbaarheid.

Een voorzitter die ontslag indient, doet dit echter bij de raad voor maatschappelijk welzijn; het is immers dit OCMW-bestuursorgaan dat hem verkozen heeft. Indien hij tevens als raadslid ontslag neemt, richt hij dit ontslag aan de voorzitter van de gemeenteraad. Een ontslagbrief van de voorzitter van de OCMW-raad gericht aan de voorzitter van de gemeenteraad, moet als ongeldig worden beschouwd; het voorlezen van die ontslagbrief tijdens de vergadering van de raad voor maatschappelijk welzijn, kan ten hoogste de waarde van een kennisneming van een intentie hebben. Mocht een geldig ontslag als voorzitter ontbreken en is er een geldig ontslag als raadslid, dan is betrokkene sowieso geen voorzitter meer vanaf de eedaflegging van de opvolger; men moet immers als raadslid zetelen om voorzitter te kunnen zijn.

74 Voor de gemeente Voeren en de Vlaamse randgemeenten geldt een aparte regeling. Het koninklijk besluit van 26 augustus 1988 tot vaststelling van de nadere regels voor de verkiezing van de raad voor maatschappelijk welzijn in de gemeenten bedoeld bij artikel 7 van de wetten op het gebruik der talen in bestuurszaken gecoördineerd op 18 juli 1966 en in de gemeenten Komen-Waasten en Voeren regelt die verkiezingen. Voor die gemeenten zal het ontslag worden gericht aan de burgemeester van de gemeente die door het OCMW bediend wordt; die zal vervolgens de opvolger moeten oproepen om de eed af te leggen nadat de gemeenteraad van het ontslag heeft kennisgenomen.

2. De uitzondering: geheime stemming

75 Indien op grond van de voordrachtsakten niet alle raadsleden van het OCMW verkozen verklaard kunnen worden, dan moet artikel 14, § 1, tweede lid van het OCMW-decreet worden toegepast. Dit bepaalt dat dan de verkiezing van de overige leden van de raad voor maatschappelijk welzijn bij geheime stemming en in één enkele stemronde moet geschieden. Het geheim van de stemming beoogt voor de kiezer, *i.e.* het gemeenteraadslid, het waarborgen van een volledige vrijheid bij het uitbrengen van zijn stem (zie o.m. RvS 28 september 1977, nr. 18.451, verkiezing OCMW Kruibeke, *Arr.RvS* 1977, 1153; RvS 23 november 1977, nr. 18.572, verkiezing OCMW Merelbeke, *Arr.RvS* 1977, 1378; RvS 12 februari 1966, nr. 11.653, verkiezing COO Jupille, *Arr.RvS* 1966, 154; verder L. VENY, *Overzicht van Rechtspraak 1986-1996*, *o.c.*, nrs. 65-67, 39 e.v.). De geheime stemming is een substantiële voorwaarde voor de geldigheid van de verkiezing van de leden van een raad voor maatschappelijk welzijn.

Essentieel is dat de vrije keuze van elk gemeenteraadslid wordt gewaarborgd, dat die op een de(r)gelijke wijze zijn stem kan uitbrengen en dat – na de stemming – aan de hand van de stembiljetten niet kan worden nagegaan en evenmin kan zijn geweten voor welke kandidaat een raadslid heeft gekozen (RvS 23 november 1977, nr. 18.572, verkiezing OCMW Merelbeke, *Arr.RvS* 1977, 1378); bijgevolg komt het geheime karakter van de verkiezing in het gedrang indien een stem(biljet) manifest aan een welbepaald gemeenteraadslid kan worden toegeschreven (RvS 19 november 1982, nr. 22.671, De Rijcke, *Arr.RvS* 1982, 1645). De aanwezigheid van de politie tijdens de installatievergadering, met het oog op de handhaving van de orde op vraag van de

voorzitter van de gemeenteraad, vormt geen miskenning van de geheime stemming (RvS 8 maart 1954, nr. 3.206, verkiezing COO Linden, *Arr.RvS* 1954, 276).

De regelgever heeft niet bepaald hoe het geheim van de stemming moet worden gewaarborgd. Het is de zaak van het met de geldigverklaring van de verkiezingen belaste bestuurlijke rechtscollege om in elk afzonderlijk geval na te gaan of de gemeenteraadsleden hun stemrecht volkomen onafhankelijk, zonder enige dwang van buiten uit, hebben kunnen uitoefenen (*cf.* RvS 14 juli 1972, nr. 15.451, verkiezing COO Quaregnon, *Arr.RvS* 1972, 664; RvS 10 mei 1973, nr. 15.868, verkiezing COO Mechelen, *Arr.RvS* 1973, 397). Het komt de gemeenteraad zelf toe om de concrete modaliteiten te bepalen voor de organisatie van (alle) geheime stemmingen. Dit kan gebeuren in het huishoudelijk reglement of door middel van een specifiek besluit. In ieder geval moet de gemeenteraad er daarbij voor zorgen dat aan alle vereisten voldaan is om het geheim van de stemming te waarborgen. Elk raadslid moet in volle onafhankelijkheid en in volle vrijheid haar of zijn stem kunnen uitbrengen en evenmin mag het stemgedrag van eender welk raadslid naderhand op te sporen zijn (*Vr. en Antw.* Vl.Parl. 5 september 2013 (Vr. nr. 774), *Inforum* nr. 278345).

Volledigheidshalve kan worden vermeld dat het huidige systeem voorziet in een verkiezing bij meervoudig stemrecht: ieder gemeenteraadslid beschikt over vijf stemmen als negen raadsleden te verkiezen zijn, over zes stemmen als er tien of elf te verkiezen zijn, acht stemmen als er twaalf of meer te verkiezen zijn. Elk gemeenteraadslid ontvangt zoveel stembiljetten als hij stemmen heeft; hij brengt in een geheime stemming en in één stemronde zijn stem uit voor een werkend lid (artikel 11 OCMW-decreet).

76 Het geheime karakter van de stemming *kan* in gevaar worden gebracht ingeval de stembiljetten herkenbaar zijn, zodat hierdoor na de verkiezing kan worden vastgesteld voor welke kandidaat een gemeenteraadslid heeft gestemd. Maar ook in dat geval moet *in concreto* worden nagegaan of de vrije keuze van het gemeenteraadslid daadwerkelijk bedreigd is geweest (RvS 23 november 1977, nr. 18. 572, verkiezing OCMW Merelbeke, *Arr.RvS* 1977, 1378). Het feit dat een gemeenteraadslid duidelijk kon zien voor wie zijn geburen (*sic*) gestemd hebben – ofschoon nochtans elke kiezer het uitbrengen van zijn stem tegen onbescheiden blikken kon afschermen –, impliceert geen miskenning van de verplichting van de geheime stemming (RvS 28 september 1977, nr. 18.451, verkiezing OCMW Kruibeke, *Arr.RvS* 1977, 1153; RvS 3 juni 1983, nr. 23.331, verkiezing OCMW Pecq, *Arr.RvS* 1983, 1288), noch een tekortkoming aan de vrijheid van keuze van het gemeenteraadslid.

Verder oordeelt de bestuursrechter (RvS 27 juni 1989, nr. 32.847, verkiezing OCMW Wingene) dat een stem die ongeldig is omdat zij op een materieel verkeerde wijze werd uitgebracht, een herkenbaar zichtbaar en materieel teken voorkomt dat tot gevolg heeft dat die stem niet als correct kan worden aanzien. Een dergelijke stem miskent uit zichzelf het geheim van de stemming niet en maakt bijgevolg de niet-volledige stemming ongeldig; dit alles zal slechts tot gevolg hebben dat met die stem geen rekening wordt gehouden. Anders geformuleerd, die stem wordt uit de verkiezing geweerd.

Een tekortkoming in het handschrift van de kiezer die op dergelijke wijze zijn stem uitbrengt – bijvoorbeeld een doorhaling –, betekent niet noodzakelijk dat het geheim van de stemming is miskend (RvS 22 juni 1983, nr. 23.390, verkiezing OCMW Fontaine-L'Eveque, *Arr.RvS* 1983, 1453). Het geheime karakter van de stemming wordt niet miskend indien de gemeentesecretaris – voor de verkiezing – aan de gemeenteraadsleden uitlegt hoe, overeenkomstig een onder hen tot stand gekomen akkoord, moet worden te werk gegaan om de uittredende leden opnieuw te verkiezen (RvS 16 november 1953, nr. 2.918, verkiezing COO Oeselgem, *Arr.RvS* 1953, 1408). De richtlijnen gegeven aan de gemeenteraadsleden om voor een bepaalde kandidaat te stemmen, bedreigen geenszins de vrijheid van de kiezer (RvS 28 september 1977, nr. 18.451, verkiezing OCMW Kruibeke, *Arr.RvS* 1977, 1153).
Het geheim karakter van de stemming vereist wel dat wanneer de stemming door een bespreking omtrent de wijze van stemmen is onderbroken, tot een nieuwe stemming wordt overgegaan (RvS 16 november 1953, nr. 2.917, verkiezing COO Beveren-Waas, *Arr.RvS* 1953, 137); het geheim van de stemming is wel miskend ingeval raadsleden de vergaderzaal verlaten en nadien terugkeren om hun stem uit te brengen (RvS 7 december 1953, nr. 2.975, verkiezing COO Baal, *Arr.RvS* 1953, 1.505); de voorzitter van de gemeenteraad moet, volgens de vroegere bestuursrechtspraak (RvS 15 februari 1954, nr. 3.150, verkiezing COO Poelsele, *Arr.RvS* 1954, 196), de raadsleden die de zittingszaal verlaten informeren dat hun stem ongeldig terwijl die van de blijvende raadsleden geldig zal worden verklaard. Het geheim van de stemming is eveneens miskend indien bepaalde gemeenteraadsleden zich voor het uitbrengen van hun stem naar een ander lokaal hebben begeven (RvS 19 november 1982, nr. 22.671, De Rijcke, *Arr.RvS* 1982, 1645).

De omstandigheid dat, na de bekendmaking van de uitslag van de verkiezing, een verklaring wordt uitgebracht betreffende de wijze waarop een kiezer zou hebben gestemd, houdt niet in dat het geheim van de stemming is genegeerd (RvS 12 juli 1960, nr. 8.010, verkiezing COO Essene, *Arr.RvS* 1960, 672; RvS 29 september 1960, nr. 8.071, verkiezing COO Neerlanden, *Arr.RvS* 1960, 741). Eveneens het feit dat een gemeenteraadslid vóór de stemming publiekelijk zijn afkeur voor een bepaalde kandidaat laat blijken (RvS 21 juni 1995, nr. 53.933, verkiezing OCMW Dour) of een politieke fractie vooraf over de te kiezen kandidaten vergadert (RvS 18 december 1972, nr. 15.630, verkiezing COO Turnhout, *Arr.RvS* 1972, 1044), miskent het geheim van de stemming niet; evenmin is het beginsel van de geheime stemming overtreden in het geval dat onregelmatige stemmen ongeldig worden verklaard (RvS 27 mei 1983, nr. 23.295, verkiezing OCMW Schelle, *Arr.RvS* 1983, 1245).

3. De uitslag van de verkiezing

77 De uitslag van de verkiezing is in principe op voorhand gekend; na het indienen van de verklaring van gezamenlijke voordracht, op de zevende dag vóór de installatievergadering van de gemeenteraad, gaat de gemeentesecretaris immers na hoeveel zetels in de OCMW-raad toekomen aan de verschillende, al dan niet verbonden lijsten (nieuw art. 9, § 2, eerste lid OCMW-decreet). Hij doet dit volgens het systeem uiteengezet in artikel 12 van het OCMW-decreet (*cf.* nr. 70). Tijdens de installatievergadering zelf verklaart de gemeenteraad desgevallend de voorgedragen werkende leden en hun opvolgers verkozen (art. 13, § 2, tweede lid OCMW-decreet). Alleen indien de gemeenteraad een voordrachtsakte onontvankelijk bevindt, worden de nog niet ingevulde mandaten ingevuld met een verkiezing. De te volgen procedure is deze die vervat ligt in artikel 14, § 1, tweede lid OCMW-decreet. Dit be-

tekent dat er een geheime stemming plaatsheeft waarbij ieder gemeenteraadslid over één stem beschikt. Bij staking van stemmen is de regeling voorzien in artikel 13, § 3 OCMW-decreet, van toepassing (*cf.* nr. 80).

Het uitbrengen van een ongeldige stem, bijvoorbeeld doordat op het stembiljet aanvullingen zijn aangebracht of doorhalingen bevat, heeft enkel tot gevolg dat met die stem(men) geen rekening zal worden gehouden maar maakt op zichzelf de stemming niet noodzakelijk ongeldig (voorheen in die zin RvS 22 juni 1983, nr. 23.390, verkiezing OCMW Fontaîne-L'Evêque, *Arr.RvS* 1983, 1453); staat vast dat het ter zake veeleer een materiële vergissing betreft en het gemeenteraadslid niet opzettelijk heeft gehandeld, dan brengt een dergelijk stembiljet de geheime stemming niet in het gedrang. Om die reden ook kan de vernietiging van een ongeldige stem door een geadieerd bestuurlijk rechtscollege het geheim karakter van de verkiezing niet in het gedrang brengen, aangezien niet bekend is wie ongeldig heeft gestemd; noch is het voor de gemeenteraad of de bevolking van enig belang te weten welk gemeenteraadslid een ongeldige stem heeft uitgebracht (zie o.a. RvS 27 mei 1983, nr. 23.295, verkiezing OCMW Schelle, *Arr.RvS* 1983, 1245; andere rechtspraak in gelijkaardige zin is opgenomen bij L. VENY, *OCMW. Overzicht van rechtspraak 1986-1996*, *o.c.*, nr. 68, 40).

Indien het toch tot een stemming komt aangaande de samenstelling van de raad voor maatschappelijk welzijn, wordt – er zijn geen specifieke bepalingen en met respect voor de traditie – de goede gang van de telling verzekerd door de voorzitter van de gemeenteraad, daarin bijgestaan door de twee jongste gemeenteraadsleden in leeftijd; zij vormen het bureau voor de kiesverrichtingen dat, naast de verzekering van de goede gang van de telling, tevens instaat voor de goede gang van de verrichtingen van de stemming zelf. Het secretariaat wordt waargenomen door de gemeentesecretaris. Het OCMW-decreet bevat geen bepalingen omtrent de opmaak van een proces-verbaal van deze stemming; er mag dus worden aangenomen dat, bij gebrek aan enige specifieke regelgeving, deze stemming gewoon opgenomen wordt in de notulen van de vergadering.

Wat de verkiezing van de OCMW-raadsleden betreft, geldt wel degelijk het algemeen rechtsbeginsel volgens hetwelk kandidaten noch aan de werkzaamheden van het kiesbureau, noch aan het telbureau mogen participeren (zie ook art. 37, § 1, tweede lid; 38, § 1, derde lid; 39, § 1, tweede lid; 40, § 1, tweede lid; 45, derde lid en 49, § 5 Lokaal en Provinciaal Kiesdecreet). In het raam van het voornoemde rechtsbeginsel is het geboden dat een gemeenteraadslid dat wordt geroepen om in het bureau voor de kiesverrichtingen te zetelen – en dat tevens kandidaat is voor het lidmaatschap van de OCMW-raad – in dat bureau de plaats ruimt voor de collega die na hem de jongste in leeftijd is (vgl. RvS 10 mei 1973, nr. 15.868, verkiezing COO Mechelen, *Arr.RvS* 1973, 397).

78 De telling gebeurt tijdens dezelfde vergadering waarbij de stemming heeft plaatsgehad en geschiedt onmiddellijk erna. Het is duidelijk dat aan die bepaling het streven ten grondslag ligt om de stemopneming vrij van manipulatie of enig ander bedrog te laten geschieden.

79 De telling houdt in dat tot een rangschikking van de geldige stembiljetten wordt overgegaan en dat de blanco of ongeldige stembiljetten apart worden gelegd (vgl. voorheen: art. 8, tweede lid Verkiezingsbesluit).

a. De lijst van de verkozen werkende leden

80 Na de verkozenverklaring van de OCMW-raadsleden of na de telling in geval van een echte verkiezing, stelt de voorzitter van de gemeenteraad de lijst op van de verkozen werkende leden en van hun opvolgers (*cf.* voorheen art. 9 Verkiezingsbesluit).

Voor de toekenning van de zetels die met geheime stemming ingevuld worden, is het nieuwe artikel 13, § 3 OCMW-decreet, van groot belang. Hierin wordt immers bepaald dat, bij *staking van stemmen*, in de volgende (rang)orde voorrang verleend wordt:

1° aan de kandidaat die *op de dag van de verkiezing* reeds een mandaat in het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn bekleedt. Zijn twee of meerdere kandidaten in dat geval, dan wordt voorrang verleend aan de kandidaat die zijn mandaat *onafgebroken* het langst heeft uitgeoefend;

2° aan de kandidaat die *vroeger* een mandaat in een openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn heeft uitgeoefend. Zijn twee of meerdere kandidaten in dat geval, dan wordt voorrang gegeven aan hem die zijn mandaat onafgebroken het langst heeft uitgeoefend en, bij gelijke duur, aan de kandidaat die het laatst is afgetreden;

3° aan de *jongste kandidaat in jaren.*

De anciënniteit waarvan sprake in artikel 12, tweede lid, 1° en 2° van het OCMW-decreet, doelt niet op de mandaten die – desgevallend nog – in de vroegere COO's zijn uitgeoefend; de tekst heeft het immers over "een openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn" en laat geen ruimte voor een andere interpretatie.
Voor het bepalen van de leeftijd moet de datum van de verkiezing als uitgangspunt worden genomen (vgl. onder de vroegere wetgeving *Vr. en Antw.* Senaat 1976-77, 750); uit het samen lezen van de geldende bepalingen volgt dat een kandidaat die geen zestig jaar is, bij staking van stemmen als jongste kandidaat voorrang heeft op een kandidaat die die leeftijd heeft overschreden (*cf.* RvS 19 oktober 1977, nr. 18.498, verkiezing OCMW Zoersel, *Arr.RvS* 1977, 922).

Die voorrangsregeling moet in de opgegeven orde worden uitgeput. Dit betekent dat voor zover bij staking van stemmen en de in artikel 12, nieuw artikel 13, § 3, 1° van het OCMW-decreet geformuleerde regel geen uitkomst biedt, de regel van § 3, 2° moet spelen. Artikel 13, § 3, 3° van het OCMW-decreet kan enkel worden ingeroepen ingeval de tot dan toe toegepaste voorrangsregels geen uitkomst hebben geboden (zie ook M. De Jonge e.a., *Openbare Centra voor Maatschappelijk Welzijn: Handleiding voor OCMW-mandatarissen*, *o.c.*, 20; voor een toepassingsgeval onder de vroegere organieke regelgeving, zie RvS 21 juni 1995, nr. 53.932, verkiezing OCMW Balen). Is een verkozen raadslid aangewezen met toepassing van een voorrangsregel van het tweede lid van artikel 12 van het OCMW-decreet, dan kan er geen beroep meer worden gedaan op de toepassing van een volgende voorrangsregel van

datzelfde artikel (vgl. voorheen RvS 4 januari 1967, nr. 12.142, verkiezing COO Impe, *Arr.RvS* 1967, 10).

De voorrangsregeling van artikel 13, § 3 van het OCMW-decreet impliceert dat personen wier verkiezing tot raadslid nooit werd geldig verklaard en die bijgevolg op onregelmatige wijze in de raad voor maatschappelijk welzijn zitting hebben gehad, bij een latere verkiezing geen aanspraak kunnen maken op de genoemde voorrangsregeling (*cf.* voordien RvS 30 september 1966, nr. 11.980, verkiezing COO Flône, *Arr.RvS* 1966, 786).

81 De raad voor maatschappelijk welzijn moet bestaan uit personen van verschillend geslacht (artikel 9, nieuw art. 13, § 1, eerste lid OCMW-decreet).

82 In de gemeenten waar de OCMW-raadsleden rechtstreeks verkozen worden, zijnde Voeren en de zes Vlaamse randgemeenten, moet de raad voor maatschappelijk welzijn niet bestaan uit personen van verschillend geslacht (art. 13, § 1 OCMW-decreet; art. 17*bis* Organieke Wet 1976).

b. De lijst van de opvolgers

83 Het nieuwe artikel 10, § 4, tweede lid van het OCMW-decreet bepaalt dat een voordrachtsakte voor elk kandidaat-werkend lid een of meer kandidaat-opvolgers *kan* vermelden in de precieze volgorde waarin die zijn voorbestemd om het lid op te volgen. Verder kan dezelfde persoon als opvolger worden verkozen van twee of meer werkende leden die op dezelfde akte werden voorgedragen.

Alle opvolgers van een kandidaat die als werkend lid wordt verkozen, worden ongeacht hun aantal als verkozen beschouwd. Het komt er alsdan op aan om een rangorde tussen die opvolgers vast te leggen. Die rangorde wordt in uitvoering van de nieuwe artikelen 10, § 1, vierde lid, en 12, laatste lid van het OCMW-decreet bepaald door de orde die gevolgd werd bij de voordracht van hun kandidaturen.

84 Indien op een voordrachtsakte de einddatum van het mandaat van een raadslid voorkomt samen met de naam van de opvolger(s), dan is het raadslid bij het bereiken van de einddatum van zijn mandaat van rechtswege ontslagnemend en wordt hij van rechtswege opgevolgd door de persoon die in de voordrachtsakte als opvolger is vermeld (artikel 10, § 1, 6e lid, nieuw art. 10, § 4, derde lid OCMW-decreet). Er is dus geen ontslagneming meer vereist met een schrijven gericht aan de voorzitter van de gemeenteraad. Die moet door de administratie wel tijdig op de hoogte worden gebracht van het einde van het mandaat van het betrokken raadslid om zo tijdig de opvolger te kunnen oproepen om de eed af te leggen. Die eedaflegging kan slechts gebeuren na het bereiken van de in de voordrachtsakte vermelde einddatum. Eindigt het mandaat vóór de in de akte vermelde einddatum, dan neemt de opvolger ver-

vroegd het mandaat op. Ook in dit geval moet eerst de eed worden afgelegd alvorens de opvolger effectief zijn mandaat kan opnemen.

85 Niet ieder werkend lid *moet* een opvolger hebben; de aanwezigheid van een werkend lid zonder opvolger in de raad voor maatschappelijk welzijn staat de regelmatige werking van de raad voor maatschappelijk welzijn niet in de weg (RvS 12 oktober 1989, nr. 33.191, verkiezing OCMW Kortemark, *Arr.RvS* 1989, z.p., *TBP* 1990, 600, *APM* 1989, 146); immers, indien op de oorspronkelijke voordrachtsakte geen opvolgers meer beschikbaar zijn die aan het *genderbeginsel* voldoen, speelt artikel 14 van het decreet (*Parl.St.* Vl.Parl. 2007-08, nr. 1701/1, 54).

4. Het proces-verbaal van de verkiezing

86 Van elke gemeenteraadsvergadering wordt een proces-verbaal opgemaakt (*cf.* art. 33, 180 en 181 Gemeentedecreet; zie hierover algemeen D. D'HOOGHE en L. DE VUYST, "De andere innovaties met betrekking tot de werkingsregels, de participatie van de burgers in het bestuur, de verhouding tot het OCMW en de binnengemeentelijke territoriale decentralisatie" in J. DUJARDIN (ed.), *Gemeente- en Provinciedecreet*, Brugge, die Keure, 2006, nrs. 321-326, 202 e.v.). Het OCMW-decreet bevat geen aparte regels met betrekking tot de opmaak van een proces-verbaal van de verkiezing van de OCMW-raadsleden. De verkozenverklaring kan vrij summier in de notulen van de installatievergadering worden vermeld. Mocht er toch nog een geheime stemming plaatsvinden om enkele vacatures in te vullen, dan kunnen de bepalingen van het vroegere Verkiezingsbesluit en de vroegere omzendbrieven nuttig zijn om de volledigheid van het relaas te waarborgen.

Naast het vermelden dat de stemming in het geheim heeft plaatsgehad, is in de voormelde ministeriële omzendbrief BA 2000/10 van 22 december 2000 de volgende opsomming van in het proces-verbaal horende gegevens voorgeschreven:
- het *totaal aantal gemeenteraadsleden* en het *aantal hiervan dat aan de stemming heeft deelgenomen*;
- het *aantal te verkiezen werkende leden* van de raad en het aantal stemmen waarover elk gemeenteraadslid beschikt;
- de *lijst van de kandidaten*;
- het totaal aantal *uitgebrachte stembiljetten*, waarvan de stemopneming zal gebeuren;
- het totaal aantal *blanco en ongeldige stembiljetten*;
- het totaal aantal *vernietigde stembiljetten* die tijdens de stemming vervangen werden;
- de naam, de voornamen, het beroep, het hoofdverblijf, de geboortedatum en de nationaliteit van de *verkozen werkende leden*, het aantal stemmen dat elk van hen heeft bekomen en, desgevallend, de reden waarom bij staking van stemmen voorrang aan een kandidaat is verleend;
- de naam, de voornamen, het beroep, het hoofdverblijf, de geboortedatum en de nationaliteit van de *opvolgers*, met aanwijzing van het verkozen werkend lid van wie zij opvolger zijn, alsook van hun orde van voordracht en dus ook van hun voorrang;
- in voorkomend geval, de vermelding van de verkozen leden die zich in een toestand van *onverenigbaarheid* bevinden en de reden hiervan.

Het Gemeentedecreet schrijft in verband met de verkiezing van de raad voor maatschappelijk welzijn niet uitdrukkelijk de ondertekening van de notulen

ter vergadering voor; de gemeenteraad zal hier bijgevolg desgevallend een bepaling uit een uitvoeringsbesluit moeten toepassen.

87 Indien het relaas van de kiesverrichtingen niet wordt betwist, moet de Raad voor Verkiezingsbetwistingen worden geacht zijn besluit tot geldigverklaring van de verkiezing te hebben genomen op grond van een correct weergegeven beraadslaging van de gemeenteraad (zie voor de bestendige deputatie: RvS 13 juli 1977, nr. 18.390, verkiezing OCMW Staden, *Arr.RvS* 1977, 1006).

5. De afkondiging van de verkiezingsuitslag

88 In beginsel is de verkiezingsuitslag definitief bij de verkozenverklaring van de leden van de OCMW-raad. Deze verkozen leden worden op grond van de regels vervat in artikel 12, nieuw artikel 13, § 3 OCMW-decreet, gerangschikt. Ingeval er nog een geheime stemming plaatsvindt, gebeurt de afkondiging van de verkiezingsuitslag onmiddellijk daarna door de voorzitter van de gemeenteraad. Op dat moment begint – desgevallend – de beroepstermijn voor de Raad voor Verkiezingsbetwistingen te lopen (*Parl.St.* Vl.Parl. 2007-08, nr. 1701/1, 53).

Vanaf de afkondiging van de verkiezingsuitslag door de voorzitter van de gemeenteraad verkrijgt die verkiezing een voorlopige geldigheid (omzendbrief BB 2012/2 van 19 oktober 2012). De afkondiging van de verkiezingsuitslag kan alleen worden bewezen door de notulen van de gemeenteraadzitting zoals die bij de artikelen 180 en 181 Gemeentedecreet zijn voorgeschreven. Bij ontstentenis van een geldig bewijs van de afkondiging van de verkiezingsuitslag gaat de termijn om tegen de verkiezing van de leden van de raad voor maatschappelijk welzijn bij de Raad voor Verkiezingsbetwistingen bezwaar in te dienen, niet in (*cf.* RvS 23 november 1977, nr. 18.573, verkiezing OCMW Sint-Lievens-Houtem, *Arr.RvS* 1977, 1383; RvS 3 juni 1983, nr. 23.331, verkiezing OCMW Pecq, *Arr.RvS* 1983, 1288). Het geadieerde rechtscollege kan in die omstandigheden geen uitspraak doen over de geldigheid van de verkiezing.

6. De toezending van het dossier aan de Raad voor Verkiezingsbetwistingen

89 Het dossier van de verkiezing van de leden van de raden voor maatschappelijk welzijn en hun opvolgers wordt *onverwijld* toegezonden aan de Raad voor Verkiezingsbetwistingen (art. 15, § 1 OCMW-decreet). Dat het dossier onverwijld aan de Raad voor Verkiezingsbetwistingen moet worden opgestuurd, betekent dat dit ten minste binnen zeven dagen na de verkiezing van de OCMW-raad moet gebeuren; het betreft hier evenwel een *termijn van orde* (*Parl.St.* Vl.Parl. 2007-08, nr. 1701/1, 54), zodat op het overschrijden van die termijn geen sanctie is gesteld.

Artikel 15 van het OCMW-decreet hernam artikel 18 van de Organieke Wet 1976, aangevuld met enkele procedurele bepalingen uit de Gemeentekieswet. Procedureel gezien was de Organieke Wet 1976 immers onvolledig, hetgeen voor rechtsonzekerheid, meer bepaald bij de Raden voor Verkiezingsbetwistingen, kon zorgen. Nu wordt het procedurele aspect grotendeels geregeld door de bepalingen van het decreet van 4 april 2014 betreffende de organisatie en de rechtspleging van sommige Vlaamse bestuursrechtscolleges (verder ook als "BRC-decreet" aangehaald; *BS* 1 oktober 2014).
De volgende vragen worden nu beantwoord. Hoe is de tegenspraak geregeld? Kunnen er memories worden ingediend? Wat met niet-ondertekende bezwaarschriften? Hoe verloopt de zitting van de Raad? De procedure verloopt nu op dezelfde manier als bij de behandeling van bezwaren tegen gemeenteraadsverkiezingen. In dat verband kan worden opgemerkt dat artikel 15, § 2, tweede lid, en § 3 en § 4 – behalve het voorlaatste lid van § 4 – bijna een kopie was van bepalingen van artikel 85*ter* van de Gemeentekieswet of verwees naar bepalingen van dat artikel; artikel 15, § 8, eerste lid was een kopie van een deel van artikel 85*quinquies* (*Parl.St.* Vl.Parl. 2007-08, nr. 1701/1, 54).

De toezending van het dossier heeft tot doel de Raad voor Verkiezingsbetwistingen in staat te stellen zich een oordeel te vormen over de regelmatigheid van de kiesverrichtingen, over de uitslag van de stemming en over de aanwijzing van de werkende leden en hun opvolgers.

Indien de Raad voor Verkiezingsbetwistingen, door toedoen van de gemeenteraad, in de onmogelijkheid verkeert om de uitslag van de stemopneming te controleren, heeft het geadieerde rechtscollege de mogelijkheid de desbetreffende verkiezing te vernietigen (vgl. RvS 8 maart 1954, nr. 3.206, verkiezing COO Linden, *Arr.RvS* 1954, 276).

90 Te benadrukken valt dat de *volledige kiesverrichting* aan het toezicht van het bevoegde bestuurlijk rechtscollege wordt onderworpen en dus niet uitsluitend de verkiezingsuitslag (*cf. Parl.St.* Senaat 1974-75, nr. 581/1, 103).

91 De Raad voor Verkiezingsbetwistingen doet – indien er bezwaar is ingediend –, binnen *veertig dagen* na de ontvangst van het dossier uitspraak over de geldigheid van de verkiezing en herstelt eventueel de vergissingen die bij het vaststellen van de verkiezingsuitslag begaan werden. Wanneer binnen de termijn van dertig dagen geen uitspraak is gedaan, wordt de verkiezing als regelmatig beschouwd (art. 31, § 3 BRC-decreet; RvS 27 mei 1983, nr. 23.295, verkiezing OCMW Schelle, *Arr.RvS* 1983, 1245).

In het Kiesdecreet werd de termijn voor indiening van de bezwaren verkort van veertig naar dertig dagen en de behandeltermijn verlengd van dertig naar veertig dagen om zo de Raden voor Verkiezingsbetwistingen wat meer tijd te geven om de bezwaren te onderzoeken. Een termijn van 30 dagen voor de indiening van een bezwaar is voldoende en zorgt ervoor dat de totale termijn van 70 dagen behouden blijft, zodanig dat alle uitspraken van de Raad voor Verkiezingsbetwistingen vóór de installatievergadering van de gemeenteraden kunnen plaatsvinden (*Vr. en Antw.* Vl.Parl. 2012-13, 12 december 2012 (Vr. nr. 152)). Het BRC-decreet houdt opnieuw *veertig dagen* aan.

7. De verkiezing van de OCMW-raadsleden in de gemeente Voeren en in de Vlaamse randgemeenten

92 De (federale) wetgever achtte het nodig om voor de gemeente Voeren en de zes Vlaamse randgemeenten rond Brussel een speciale regeling uit te werken, waarbij de raadsleden van het openbaar centrum voor maatschappelijk

welzijn rechtstreeks worden verkozen (art. 17*bis* Organieke Wet 1976 ingevoegd bij art. 11 van de zogenaamde Pacificatiewet; zie hierover meer bij A. ALEN, "Het nieuwe België in drie fasen. Een schematisch overzicht", *TBP Themanummer "De Derde Staatshervorming"*, 1989, 71-72). Die verkiezing vindt gelijktijdig met de gemeenteraadsverkiezing en volgens dezelfde procedure plaats.

In uitvoering van artikel 17*bis*, derde lid Organieke Wet 1976 stelt de Koning de nadere regels vast voor de verkiezing van de raden voor maatschappelijk welzijn in de bovenvermelde gemeenten; die uitvoeringsbevoegdheid heeft geleid tot het KB van 26 augustus 1988 betreffende de gewone vernieuwing van de raden voor maatschappelijk welzijn in de gemeenten bedoeld bij artikel 7 van de wetten op het gebruik der talen in bestuurszaken, gecoördineerd op 18 juli 1966, en in de gemeenten Komen-Waasten en Voeren (*BS* 31 augustus 1988).

Of de rechtstreekse verkiezing kan worden gezien als een democratisering van het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn, kan niet met zekerheid worden bepaald; evenmin staat vast of de rechtstreekse verkiezing een betere werking van de organen tot resultaat heeft. De getrapte verkiezing van de raad voor maatschappelijk welzijn laat immers ook de mogelijkheid open – en dit is opportuun voor het OCMW-bestuur – dat de meest geëngageerde en gemotiveerde politici verkozen worden. Bij rechtstreekse raadsverkiezingen zullen die beleidsverantwoordelijke politici op de kandidatenlijst voor de OCMW-verkiezing moeten zijn terug te vinden maar staan zij in concurrentie met anderen die mogelijk over een grotere populariteit en groter stemmenaantal kunnen beschikken.

Tijdens de parlementaire voorbereidingen van de herziening van artikel 8 Gw. heeft de eerste minister verklaard dat alle raden voor maatschappelijk welzijn uitgesloten zijn van de regeling waarbij EU-burgers mogen deelnemen aan de gemeenteraadsverkiezingen (*Vr. en Antw.* Kamer 1999-2000, 638). In de gemeenten waar de raden voor maatschappelijk welzijn bij rechtstreekse verkiezing worden samengesteld, mogen de EU-burgers zodoende wel deelnemen aan de gemeenteraadsverkiezingen maar niet aan de verkiezingen voor de OCMW-raad.

D. GESCHILLEN INZAKE DE VERKIEZING

93 Zie hieromtrent: L.M. VENY, I. CARLENS, P. GOES en B. WARNEZ, *Kiesrechtgeschillen. Het contentieux betreffende de verkiezing van de provincie-, gemeente- en districtsraden van 14 oktober 2012 en de daaropvolgende verkiezingen van de OCMW-raden*, *l.c.*, 197-199; L.M. VENY, I. CARLENS en N. DE VOS, "Gemeentekiesrechtsgeschillenkroniek. De Raad van State en de gemeenteraadsverkiezingen van 8 oktober 2006, en de daarop volgende OCMW-raadsverkiezingen", *NJW* 2007, afl. 168, 688; B. WARNEZ, "De ene raad voor verkiezingsbetwistingen is de andere niet", *Juristenkrant* 2013, afl. 265, 6; J. DUJARDIN, W. SOMERS en L. VAN SUMMEREN, *Praktisch handboek voor gemeenterecht*, *o.c.*, 1-28).

1. De Raad voor Verkiezingsbetwistingen en enige verduidelijking

Met de invoeging in 2006 van Titel VI*bis* in de Gemeentekieswet werd het kiesrechtcontentieux in eerste aanleg onttrokken aan de materiële rechtsmacht van de (vroegere bestendige) deputatie en toegewezen aan een daartoe per provincie werkende Raad voor Verkiezingsbetwistingen (i.v.m. dit rechtscollege L.M. VENY, K. BEKE en N. DE VOS, "De Raad voor Verkiezingsbetwistingen: de eerste jurisprudentie" in Jura Falconis (ed.), *Het nieuwe Gemeentedecreet. Een eerste evaluatie*, Antwerpen-Oxford, Intersentia, 2007, 107-132; A. VAN DAMME, "De Raad voor Verkiezingsbetwistingen", *Jura Falc.* 2007-08, 533-561; I. CARLENS, "Het OCMW en de Raad voor Verkiezingsbetwistingen", *OCMW-visies* 2006, afl. 4, 71-74; J. DUJARDIN, W. SOMERS, en L. VAN SUMMEREN, *Praktisch handboek voor gemeenterecht*, *o.c.*, 24-28; A. VANDENDRIESSCHE, J. DUJARDIN en J. CRAEGHS, *Handboek voor de gemeenteraadsverkiezingen in het Vlaamse Gewest*, *o.c.*, 204-280; D. ADRIAENS (ed.), D. COENE, W. LEERMAN, I. VAN DER STRAETE en P. VERBEKE, *Praktisch handboek voor OCMW-recht 2013*, *o.c.*, 31-33); hiermee beoogde de Vlaamse regelgever de toenemende consternatie betreffende een (mogelijke) politieke partijdigheid en afhankelijkheid te ondervangen. Zoals hoger reeds aangehaald, werd dit orgaan ondertussen (gedeeltelijk) verankerd in het Lokaal en Provinciaal Kiesdecreet van 8 juli 2011; een aantal bepalingen in verband met de werking ervan is tevens terug te vinden in het decreet van 4 april 2014 betreffende de organisatie en de rechtspleging van sommige Vlaamse bestuursrechtcolleges.

De Raad voor Verkiezingsbetwistingen is opgericht als een *bestuurlijk rechtscollege* in welke hoedanigheid de deputatie van de provincieraad in dergelijke aangelegenheden voorheen eveneens zetelde.

Tot aan de wijzigingen doorgevoerd bij het BRC-decreet van 4 april 2014, bestond er een Raad voor Verkiezingsbetwistingen in iedere provincie en was die samengesteld uit een voorzitter, twee raadsleden en drie plaatsvervangende leden voor 6 jaar door de Vlaamse Regering benoemd (art. 206, § 1 Lokaal en Provinciaal Kiesdecreet); nu worden de effectieve bestuursrechters voor het leven benoemd (art. 49, § 1 BRC-decreet). Alvorens hun ambt aan te vatten, leggen zij in handen van de Vlaamse minister bevoegd voor Bestuurszaken, de voorgeschreven eed af (art. 50 BRC-decreet).

Om als effectief bestuursrechter te kunnen worden benoemd, moet de betrokkene aan een aantal benoemingsvoorwaarden voldoen, zoals houder zijn van het diploma van licentiaat of master in de rechten, een grondige kennis hebben van en ten minste tien jaar nuttige ervaring hebben in de domeinen van het Vlaamse recht inzake ruimtelijke ordening en van het Vlaamse milieurecht alsmede een grondige kennis hebben van procesvoering en rechtsbescherming in bestuurlijke of rechterlijke aangelegenheden (art. 49, § 1 BRC-decreet). Een academisch diploma is voor een aanvullende bestuursrechter in de Raad voor Verkiezingsbetwistingen niet (meer) vereist; artikel 49, § 2, tweede lid BRC-decreet bepaalt dat niemand tot aanvullend bestuursrechter kan worden benoemd tenzij hij zijn deskundigheid kan aantonen op het vlak van publiek recht, politieke wetenschappen of bestuurswetenschappen. Ofschoon niet uitdrukkelijk in de regelgeving voorgeschreven, is aan te nemen dat zij de Belgische nationaliteit bezitten en niet vervallen zijn verklaard van hun burgerlijke en politieke rechten.

94 Tot nog toe zetelde de Raad voor Verkiezingsbetwistingen op de plaats die door de voorzitter van elke Raad wordt bepaald (art. 202, tweede lid Lokaal en Provinciaal Kiesdecreet). Met ingang van 1 januari 2015 is er

nog slechts één Raad voor Verkiezingsbetwistingen voor het gehele Vlaamse Gewest (art. 202 Lokaal en Provinciaal Kiesdecreet); de Vlaamse Regering bepaalt waar de zetel van die Raad gevestigd is (art. 3 BRC-decreet).

Zoals de andere Vlaamse bestuursrechtscolleges, bestaat ook de Raad voor Verkiezingsbetwistingen uit ten minste acht bestuursrechters, onder wie een eerste voorzitter, een voorzitter en kamervoorzitters (art. 5, eerste lid BRC-decreet). Ten behoeve van de goede werking van de Vlaamse bestuursrechtscolleges kunnen bestuursrechters die benoemd of aangesteld zijn bij een Vlaams bestuursrechtscollege, door de eerste voorzitter ter beschikking van een ander Vlaams bestuursrechtscollege worden gesteld. In dit geval hoort de eerste voorzitter de betrokken bestuursrechter en motiveert hij zijn beslissing (art. 5, tweede en derde lid BRC-decreet).

Personeelsleden van de dienst van de Bestuursrechtscolleges vervullen de rol van beheerder, hoofdgriffier, griffier en referendaris. Zij kunnen hun functie bij de dienst van de Bestuursrechtscolleges niet cumuleren met een andere functie bij de diensten van de Vlaamse overheid. Zij oefenen hun ambt onafhankelijk en onpartijdig uit, en mogen geen nadeel ondervinden van de uitoefening van hun taken (art. 6 BRC-decreet; zie verder het besluit van de Vlaamse Regering van 16 mei 2014 houdende overdracht van personeel van sommige Vlaamse bestuursrechtscolleges naar de dienst van de Bestuursrechtscolleges en tot vaststelling van de rechtspositie van dit personeel en van de bestuursrechters van sommige Vlaamse bestuursrechtscolleges).

De voorzitter van de Raad voor Verkiezingsbetwistingen wordt aangesteld onder en door de effectieve, aanvullende en plaatsvervangende bestuursrechters die benoemd zijn bij dat Vlaams bestuursrechtscollege; het betreft een mandaat van vijf jaar dat eenmaal kan worden hernieuwd (art. 10, eerste en tweede lid BRC-decreet). De voorzitter heeft als taak de eenheid van rechtspraak of rechtsvorming binnen de Raad voor Verkiezingsbetwistingen te bewaken; hiertoe kan hij een zaak op eigen initiatief of op vraag van een kamervoorzitter toewijzen aan een kamer met drie rechters. Hij is tevens belast met de efficiënte toewijzing van een beroep binnen het rechtscollege waarvoor hij bevoegd is (art. 10, derde en vierde lid BRC-decreet).

Het komt de Vlaamse Regering toe de taken van de voorzitter betreffende de rechtspleging vast te stellen, inzonderheid die inzake het samenvoegen van beroepen of bezwaren, de toepassing van de vereenvoudigde procedure, de schorsing bij uiterst dringende noodzakelijkheid en de voorlopige maatregelen (art. 10, vijfde lid BRC-decreet).

2. Kiesrechtgeschillen op de regelmatigheid van de OCMW-raadsverkiezingen

95 De Raad voor Verkiezingsbetwistingen spreekt zich als bestuurlijk rechtscollege uit over:
1° de bezwaren tegen de verkiezing en

2° de bezwaren op grond van de miskenning van de regelgeving inzake de verkiezingsuitgaven door kandidaten en lijsttrekkers (art. 203 Lokaal en Provinciaal Kiesdecreet).

Hij heeft inzake de verkiezing van de raden voor maatschappelijk welzijn ruime bevoegdheden; artikel 22 OCMW-decreet bepaalt dat dit rechtscollege voorts uitspraak doet over geschillen die rijzen in verband met:
- de verkiezing, de benoeming en de opvolging van de leden van het vast bureau en de voorzitter of de ondervoorzitter van de raad voor maatschappelijk welzijn;
- de afstand, het verval, het ontslag of de verhindering van het mandaat van raadslid, van voorzitter of van ondervoorzitter van de raad voor maatschappelijk welzijn of lid van het vast bureau;
- het goedkeuren van de geloofsbrieven en de eedaflegging;
- de kennis van de bestuurstaal bepaald in artikel 57, te weten de kennis van de bestuurstaal vereist voor de uitoefening van het mandaat.

Die opsomming moet zorgen voor duidelijkheid en afstemming van de tekst op die van het Gemeentedecreet (*Parl.St.* Vl.Parl. 2006-07, nr. 1009/1, 1).

Het contentieux betreffende de rechtstreekse verkiezing van de OCMW-raden in de zes Vlaamse randgemeenten en de gemeente Voeren berust niet bij de respectieve provinciale Raad voor Verkiezingsbetwistingen, maar bij de deputatie van de provincie Vlaams-Brabant en het college van provinciegouverneurs; ook andere betwistingen met betrekking tot de OCMW-raadsleden voor zover die hun rechtsgrond vinden in de Pacificatiewet van 9 augustus 1988, zijn aan de bevoegdheid van de Raad voor Verkiezingsbetwistingen onttrokken.

96 Zoals onder de gelding van de vroegere COO-wet en de Organieke Wet 1976, moest tot aan de wijziging van artikel 15, § 7 van het OCMW-decreet in 2013 worden aangenomen dat de Raad voor Verkiezingsbetwistingen aangaande het onderzoek van de geldigheid van de verkiezing van OCMW-raadsleden niet enkel op bezwaar maar evenzeer *ambtshalve* kon optreden (zie in die zin de omzendbrief BB 2012/2 van 19 oktober 2012; verder *Parl.St.* Vl.Parl. 2005-06, nr. 1009/1, 5. Vgl. voorheen voor de COO-wet J. GLINEUR en P. ROCHET, *Guide pratique de l'administration des commissions d'assistance publique*, *o.c.*, 56 en voor de OCMW-wet A. DE GRAEVE, *Maatschappelijk welzijn*, Heule, UGA, 1985, 58-59) en, desgevallend, los van een beroep de OCMW-raadsverkiezing wegens onregelmatigheden kon vernietigen.

Sinds de wijziging aangebracht bij decreet van 29 maart 2013 kan dit niet meer (L.M. VENY, I. CARLENS, P. GOES en B. WARNEZ, *Kiesrechtgeschillen. Het contentieux betreffende de verkiezing van de provincie-, gemeente- en districtsraden van 14 oktober 2012 en de daaropvolgende verkiezingen van de OCMW-raden*, *l.c.*, nr. 82, 199). Alleen ingeval er een bezwaar wordt ingediend, kan de Raad voor Verkiezingsbetwistingen uitspraak doen over de geldigheid van de verkiezing (*cf.* het opgeheven art. 15, § 7 OCMW-decreet).

De mogelijkheid dat de Raad voor Verkiezingsbetwistingen bij het vaststellen van de verkiezingsuitslag begane vergissingen herstelt, bevestigt een bestuurspraktijk die reeds lang door de recht-

spraak van de Raad van State is aanvaard (RvS 19 mei 1954, nr. 3.400, verkiezing COO Falisolle, *Arr.RvS* 1954, 513; RvS 28 mei 1954, nr. 3.420, verkiezing COO Oleye, *Arr.RvS* 1954, 542; RvS 26 juni 1954, nr. 3.515, De Rijcke, *Arr.RvS* 1954, 664; RvS 7 juli 1954, nr. 3.553, Van de Wiele, *Arr.RvS* 1954, 665; RvS 20 maart 1968, nr. 12.883, verkiezing COO Oostakker, *Arr.RvS* 1968, 236). Evenzeer de Raad van State kan volgens hem begane vergissingen herstellen (zie RvS 13 juli 1995, nr. 54.580, verkiezing OCMW Diksmuide; RvS 16 januari 2007, nr. 166.763, gemeenteraadsverkiezing Meix-devant-Virton) of komt tot een gedeeltelijke ongeldigverklaring in het geval dat de vastgestelde onregelmatigheid niet de volledige verkiezing aantast en de uitslag van de verkiezing niet in zijn geheel vitieert (RvS 6 juni 1989, nr. 32.710, verkiezing OCMW Kruibeke). Opdat de Raad voor Verkiezingsbetwistingen ambtshalve de verkiezing van de raad voor maatschappelijk welzijn kon vernietigen, moest hij zich ter zake op juiste feitelijke motieven steunen (RvS 24 april 2007, nr. 170.400, verkiezing OCMW Ichtegem); ingeval de Raad voor Verkiezingsbetwistingen zich op een onvolledige kopie van een – daardoor ongeldige – voordrachtsakte voor de vernietiging van de verkiezing heeft gesteund, terwijl het origineel ervan overduidelijk aantoont dat de voordrachtsakte rechtsgeldig was, vernietigt de Raad van State de beslissing van de Raad voor Verkiezingsbetwistingen tot vernietiging van de OCMW-raadsverkiezing en valideert daarmee de verkiezing van die raad voor maatschappelijk welzijn.

3. Indienen van bezwaar bij de Raad voor Verkiezingsbetwistingen

Wie bezwaar tegen de verkiezing van de leden van de raad voor maatschappelijk welzijn kan indienen, wordt ***limitatief*** bepaald in artikel 31, eerste lid van het BRC-decreet; die bepaling verduidelijkt dat alleen de gemeenteraadsleden en de personen die voorkomen op de voordrachtsakte vermeld in artikel 10, § 1 en in artikel 14 van het decreet, bezwaar kunnen indienen.

Een gemeenteraadslid dat medeondertekenaar was van zijn kandidatuur voor de OCMW-raad, bezit de vereiste hoedanigheid (en belang) om bij de Raad van State de verkiezing van de raad voor maatschappelijk welzijn aan te vechten (RvS 12 oktober 1989, nr. 33.191, verkiezing OCMW Kortemark, *Arr.RvS* 1989, z.p., *TBP* 1990, 600, *APM* 1989, 146).

In tegenstelling tot andere gerechtelijke procedures voor bestuurlijke rechtscolleges moet de klager die kandidaat was, geen belang in de strikte betekenis van dit rechtsbegrip doen gelden.

97 Elk bezwaar moet, op straffe van onontvankelijkheid, uiterlijk worden ingediend op de vijfde dag die volgt op de afkondiging van de verkiezingsuitslag (art. 31, § 1 BRC-decreet).
Het moet schriftelijk worden ingediend (art. 31, § 1 BRC-decreet; voorheen: art. 15, § 2 OCMW-decreet; RvS 13 november 1977, nr. 18.573, verkiezing Sint-Lievens-Houtem, *Arr.RvS* 1977, 1.383: de niet-afkondiging van de verkiezingsuitslag deed de beroepstermijn niet ingaan); de Raad voor Verkiezingsbetwistingen doet uitspraak in eerste aanleg. De termijn vervat in artikel 31 van het BRC-decreet raakt de openbare orde; dit maakt elk bezwaar dat buiten die termijn wordt ingediend, onontvankelijk.

Een bezwaar heeft geen schorsende werking ten aanzien van de OCMW-raadsverkiezingen tenzij dit wel zou zijn voorzien in het LPK-decreet (art. 14 BRC-decreet). De indiener van een bezwaar dat ongegrond blijkt en waarvan vaststaat dat het werd ingediend met het oogmerk om te schaden, wordt gestraft met een geldboete van 50 tot 500 euro (art. 31, § 2 BRC-decreet).

De geldigheid van de verkiezing van een lid van de raad voor maatschappelijk welzijn (ter vervanging van een ontslagnemend lid) kan niet langer voor de Raad voor Verkiezingsbetwistingen worden bestreden indien die bezwaarindiener de bij artikel 15, § 2 van het OCMW-decreet voorgeschreven termijn [...] heeft laten verstrijken (*cf.* RvS 1 april 1982, nr. 22.172, De Paepe, *Arr.RvS* 1982, 681). Een klacht kan enkel vaste datum verkrijgen zo die aangetekend is verstuurd of ter griffie van de provincie tegen ontvangstbewijs is ingediend (RvS 27 juni 1989, nr. 32.848, verkiezing OCMW Jabbeke, *Arr.RvS* 1989, z.p.); wordt die handelwijze niet gevolgd, dan kan de Raad voor Verkiezingsbetwistingen de klacht niet ontvankelijk verklaren en kan de bezwaarindiener in een later stadium niet meer voor de Raad van State opkomen.

De persoon die zodoende tegen de verkiezing van een raad voor maatschappelijk welzijn niet eerst bezwaar bij de Raad voor Verkiezingsbetwistingen heeft ingediend, kan achteraf geen (hoger) beroep bij de Raad van State tegen de beslissing houdende geldigverklaring van de verkiezing door de Raad voor Verkiezingsbetwistingen aantekenen (vgl. voorheen RvS 18 juni 1977, nr. 18.303, verkiezing OCMW Zonhoven, *Arr.RvS* 1977, 778; RvS 24 juni 1977, nr. 18.348, verkiezing OCMW Quaregnon, *Arr.RvS* 1977, 891; RvS 20 maart 1979, nr. 19.522, Carlier, *Arr.RvS* 1979, 309; recenter RvS 8 maart 2007, nr. 168.592, gemeenteraadsverkiezingen Affligem; RvS 24 april 2007, nr. 170.399, verkiezing OCMW Melle. Toelichting bij die laatste uitspraken in de volgende rechtspraakoverzichten: L.M. VENY, I. CARLENS en N. DE VOS, *De Raad van State en de gemeenteraadsverkiezingen van 8 oktober 2006 en de daarop volgende OCMW-raadsverkiezingen*, *l.c.*, 679-689; M. CANTAERT, "Verkiezingscontentieux na de gemeenteraadsverkiezingen in het Vlaamse Gewest van 8 oktober 2006", *T.Gem.* 2008/1, 3-15).

98 Het ligt voor de hand dat de vroegere bestuursrechtspraak inzake het horen van de partijen in het verkiezingscontentieux blijft gelden bij de behandeling van kiesrechtsgeschillen voor de Raad voor Verkiezingsbetwistingen. De procedure verloopt in beginsel schriftelijk en op tegenspraak (art. 16, eerste lid BRC-decreet), hoewel het rechtscollege uiteraard de betrokken partijen *kan* horen (A. VAN DAMME, *De Raad voor Verkiezingsbetwistingen*, *l.c.*, nr. 5.2.3., 526-527) maar daartoe geenszins verplicht is; de bezwaarindiener kan uiteraard vragen om gehoord te worden (*cf.* RvS 6 juni 1989, nr. 32.709, verkiezing OCMW Westerlo, *Arr.RvS* 1989, z.p., *TBP* 1990, 135; zie tevens L. VENY, *OCMW. Overzicht van rechtspraak 1986-1996*, *o.c.*, nr. 75, 44-45).

Waar bij ontstentenis van uitdrukkelijke bepaling geen oproepingstermijn is voorgeschreven, hoeft het geen betoog dat de partij(en) een redelijke termijn moet worden gelaten, rekening houdend met het inzagerecht en een redelijke voorbereidingstermijn (RvS 12 oktober 1989, nr. 33.191, verkiezing OCMW Kortemark, *Arr.RvS* 1989, z.p., *TBP* 1990, 600, *APM* 1989, 146); een oproepingstermijn van slechts vijf uren voor de zitting beantwoordt allerminst aan dit rechtsbeginsel.

De Raad voor Verkiezingsbetwistingen doet, in het geval er bezwaar wordt ingediend, binnen *veertig dagen* na de indiening ervan, uitspraak over de geldigheid van de verkiezing. Hij herstelt, in voorkomend geval, de vergissingen die begaan zijn bij het vaststellen van de verkiezingsuitslag. Als er binnen die termijn geen uitspraak is gedaan, wordt het bezwaar als verworpen be-

schouwd en is de uitslag van de verkiezing als regelmatig beschouwd (art. 31, § 3 BRC-decreet).

Een vernietiging van een OCMW-raadsverkiezing is enkel mogelijk indien de onregelmatigheid daadwerkelijk een invloed op de stemverrichtingen en op de uitslag van de stemming heeft gehad (RvS 5 juli 2001, nr. 97.473, verkiezing OCMW Halle); dit geldt tevens voor eventuele onregelmatigheden bij de voorbereiding van de verkiezing zo die van aard is de juistheid van de hele kiesuitslag in het gedrang te brengen (RvS 5 juni 2013, nr. 223.725, Deriemaker).

99 Van de beslissing van de Raad voor Verkiezingsbetwistingen waarbij de verkiezingen geheel of gedeeltelijk ongeldig worden verklaard of de zetelverdeling wordt gewijzigd, wordt tegelijkertijd naar de eerste voorzitter van de Raad van State een eensluidend verklaard afschrift van de uitspraak, van het administratief dossier en van de procedurestukken gestuurd.

Binnen acht dagen nadat is kennisgegeven van de beslissingen van de Raad voor Verkiezingsbetwistingen of van de mededeling van het feit dat de termijn van veertig dagen verstreken is, kunnen de gemeente, het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn, de verkozen leden van de raad voor maatschappelijk welzijn, de opvolgers van wie de verkiezing is vernietigd en de opvolgers van wie de verkiezingsrang is gewijzigd, alsook de personen die bezwaren hebben ingediend, bij de Raad van State beroep instellen (art. 31, § 5 BRC-decreet).
De beslissing van de Raad voor Verkiezingsbetwistingen heeft ten vroegste uitwerking na het verstrijken van de termijnen om bij de Raad van State beroep in te stellen (art. 31, § 4 BRC-decreet).

Ingeval de Raad voor Verkiezingsbetwistingen de verkiezing van de raad voor maatschappelijk welzijn heeft vernietigd, is die vernietiging definitief indien ertegen binnen de in de regelgeving voorgeschreven termijn geen beroep bij de Raad van State is ingediend (RvS 12 juli 2007, nr. 173.417, verkiezing OCMW Peer, *T.Gem.* 2008/1, 36). De definitieve vernietiging heeft dan tot gevolg dat de OCMW-raadsverkiezing volledig moet worden overgedaan. Dit houdt in dat binnen twintig dagen na de kennisgeving van de vernietiging alle verkiezingsverrichtingen moeten worden overgedaan. Er kunnen nieuwe voordrachtsakten worden ingediend.

Bij verwerping van de klacht zijn de verkiezingen geldig en zijn de geloofsbrieven goedgekeurd; aan het mandaat van een raadslid kan dan nog enkel een einde worden gemaakt door middel van een procedure van vervallenverklaring (RvS 9 mei 2000, nr. 87.157, Notelaers en RvS 15 mei 2001, nr. 95.371, Notelaers).

Ingeval er helemaal geen ontvankelijke voordrachtsakten zijn of er onvoldoende kandidaten voor de verschillende verkiesbare plaatsen zijn voorgedragen, is artikel 14, tweede lid OCMW-decreet van toepassing; gespecificeerd kan worden dat de termijn van twintig dagen eveneens van toepassing is. In geval van onvoldoende kandidaturen zal eerst een verkiezing plaatsvinden op grond van de bestaande voordrachtsakten; de resterende mandaten zullen dan worden ingevuld met die tweede verkiezing (*Parl.St.* Vl.Parl. 2013-14, nr. 2383/1, 37).

100 Ongeacht of de OCMW-raadsverkiezing geldigheid heeft verkregen, dan wel geheel of gedeeltelijk is vernietigd, staat tegen de beslissing van de Raad voor Verkiezingsbetwistingen *hoger beroep* open bij de Raad van State; in dit geval neemt het hoge bestuurlijke rechtscollege geen kennis van het beroep in het raam van het annulatiecontentieux *ex* artikel 14, § 1, noch als een bestuurlijk cassatieberoep *ex* artikel 14, § 2 RvS-wet, maar zetelt de Raad van State ***met volle rechtsmacht*** bij toepassing van artikel 16 van die wet (expliciet in RvS 30 maart 2001, nr. 94.460, verkiezing OCMW Knesselaere, *OCMW-visies* 2002, afl. 3, 75; zie verder nr. 107 e.v.); bij toepassing van het voormelde wetsartikel is het instellen van een vordering tot schorsing van de uitspraak van de Raad voor Verkiezingsbetwistingen uitgesloten.

4. Bijzondere gevallen: de Vlaamse randgemeenten en de gemeente Voeren

101 Zoals hierboven reeds uitdrukkelijk vermeld (zie nrs. 14 en 92), wordt de raad voor maatschappelijk welzijn in de zes Vlaamse randgemeenten en in de gemeente Voeren rechtstreeks en gelijktijdig met de verkiezing van de gemeenteraad door de gemeenteraadskiezer gekozen Die rechtstreekse OCMW-raadsverkiezing werd bij de derde staatshervorming ingevoerd door artikel 11 van de Pacificatiewet van 9 augustus 1988 (art. 17*bis* Organieke Wet 1976).

Er kan in herinnering worden gebracht dat ingevolge de libellering van artikel 6, § 1, VIII, 4°, a) BWHI aan de Gewesten (*cf.* art. 107*quater* Gw.) niet de bevoegdheid toekomt om aan de door de Pacificatiewet in de Organieke Wet 1976 ingevoegde artikelen te raken (wijzigen, opheffen,...; *cf.* M. BOES, *Het Gemeentedecreet. Algemeen kader*, *l.c.*, nrs. 13-17, 11 e.v.).

Aldus behoort het contentieux omtrent de verkiezing van de OCMW-raad tot de bevoegdheid van de deputatie van de provincie Vlaams Brabant voor de zes Vlaamse randgemeenten en het college van provinciegouverneurs voor de gemeente Voeren (vgl. *Parl.St.* Vl.Parl. 2005-06, nr. 870/1, 6). Inzake de procedure voor beide rechtsinstanties kan worden verwezen naar de vroegere rechtsleer (*cf.* A. ADRIAENS, J. DE BACKER, P. VAN SCHUYLENBERGH en E. WAUTERS, *Praktisch Handboek voor OCMW-recht 2013*, *o.c.*, 32; A. MAST, J. DUJARDIN, M. VAN DAMME en J. VANDE LANOTTE, *Overzicht van het Belgisch administratief recht*, *o.c.*, nrs. 1137-1144, 1229).

5. Hervorming van de raad voor verkiezingsbetwisting

102 Te herhalen valt dat bij decreet van 4 april 2014 de samenstelling en de werking van de Raad voor Verkiezingsbetwistingen grondig werd hervormd. Er is voortaan nog slechts één Raad voor Verkiezingsbetwistingen voor het Vlaams Gewest optredend als een van de drie Vlaamse Bestuursrechtscolleges. Het vernoemde decreet reorganiseert deze rechtscolleges: de organisatie van de verschillende bestuurscolleges wordt maximaal op elkaar afgestemd met het oog op een flexibele en transparante werking, maar ze blijven als de huidige bestuursrechtscolleges bestaan; zij kunnen volgens de Raad van State immers niet worden samengevoegd tot één Vlaams bestuursrechtscollege (zie *Parl.St.* Vl.Parl. 2013-14, nr. 2383/1, 161 e.v.).

103 De griffiers, de referendarissen en het ondersteunend personeel worden gecentraliseerd in één dienst, de Dienst van de bestuursrechtscolleges.

De kenmerken van die vernieuwing zijn:
- er is één overkoepelende algemene vergadering voor alle bestuursrechtscolleges en één eerste voorzitter;
- een sterke uniformering op het vlak van organisatie en werking van de drie bestuursrechtscolleges met behoud van specificiteit waar nodig;
- één documentmanagementsysteem gekoppeld aan een dossieropvolgingssysteem, een gezamenlijke website, één huisstijl,...;
- de centrale huisvesting in één gebouw;
- samen beschikken de drie bestuursrechtscolleges over minimaal acht effectieve, voor het leven benoemde bestuursrechters die uitwisselbaar zijn; voor de Raad voor Verkiezingsbetwistingen worden er eveneens aanvullende bestuursrechters aangewezen;
- een nieuw op te richten Vlaams bestuursrechtscollege kan onder deze koepel worden ondergebracht.

6. Aantekenen van beroep bij de Raad van State

103*bis* Een rechtstreeks beroep tegen de gemeenteraadsbeslissing houdende de verkiezing van de raad voor maatschappelijk welzijn (RvS 18 september 1953, nr. 2.767, verkiezing COO Vaulx, *Arr.RvS* 1953, 1.158; RvS 20 maart 1979, nr. 19.522, Carlier en C°, *Arr.RvS* 1979, 309) of alvorens de beroepsinstantie in eerste aanleg uitspraak heeft gedaan (RvS 6 mei 1960, nr. 7.836, verkiezing COO Saint-Remy-lez-Chimay, *Arr.RvS* 1960, 452), is niet ontvankelijk indien er geen bezwaar werd ingediend en de Raad voor Verkiezingsbetwistingen geen ambtshalve uitspraak deed binnen de termijn.
Alleen in het uitzonderlijke geval dat de Raad voor Verkiezingsbetwistingen wel ambtshalve (zonder bezwaarschrift dus) optrad, is er een beroep mogelijk. In de gevallen waar er een bezwaar werd ingediend, is er steeds een beroep mogelijk (*Parl.St.* Vl.Parl. 2013-14, nr. 2383/1, 37).

De gemeente, het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn, de verkozen leden van de raad voor maatschappelijk welzijn, de opvolgers van wie de verkiezing is vernietigd en de opvolgers van wie de verkiezingsrang is gewijzigd, alsook de personen die bezwaar hebben ingediend, kunnen tegen de

uitspraak in eerste aanleg van de Raad voor Verkiezingsbetwistingen binnen *acht dagen* na de kennisgeving of de mededeling van het feit dat de termijn van veertig dagen is verstreken, bij toepassing van artikel 16, 1° RvS-wet beroep instellen bij de Raad van State, afdeling Bestuursrechtspraak (art. 31, § 5 BRC-decreet). Een gelijkaardig beroep kan, in voorkomend geval, worden ingesteld tegen de beslissing van de deputatie van de provincie Vlaams Brabant of van het college van provinciegouverneurs en dit ongeacht of het een uitdrukkelijke beslissing (tot geldigverklaring, of gehele of gedeeltelijke vernietiging van de OCMW-raadsverkiezing), dan wel een (impliciete) beslissing betreft die het gevolg is van het verstrijken van de termijn waarbinnen het bestuurlijk rechtscollege uitspraak moet doen; dit beroep is evenwel slechts mogelijk indien het bezwaar door de beroepsinstantie in eerste aanleg geheel of gedeeltelijk is verworpen.

Een burger die zich uitsluitend op een moreel belang kan beroepen, kan niet ontvankelijk bij de Raad van State tegen de verkiezing van de leden van de raad voor maatschappelijk welzijn opkomen (RvS 7 juli 1983, nr. 23.446, verkiezing OCMW Geel, *Arr.RvS* 1983, 1615; vgl. RvS 19 oktober 1989, nr. 33.260, verkiezing OCMW Peer, *Arr.RvS* 1989, z.p., *APM* 1989, 148). Een gemeente – in die hoedanigheid – werd niet in artikel 15, § 2 van het voornoemde decreet vermeld en kon derhalve krachtens artikel 18, zevende en achtste lid Organieke Wet 1976, niet als belanghebbende *ex* artikel 6, eerste lid KB van 12 juli 1977 tegen de beslissing van de Raad voor Verkiezingsbetwistingen houdende vernietiging of bevestiging van de verkiezing van de raad voor maatschappelijk welzijn bij de Raad van State opkomen (RvS 12 juli 2007, nr. 173.417, verkiezing OCMW Peer, *T.Gem.* 2008, afl. 1, 36); de verzoekende partij valt niet onder de in de regelgeving limitatief opgesomde categorieën en de bestuursrechter moet ambtshalve vaststellen dat ze de wettelijk vereiste hoedanigheid mist om een beroep in te stellen. Een namens de gemeente ingediende memorie van antwoord moet bijgevolg uit de debatten worden geweerd. Evenmin kan een individueel gemeenteraadslid, *a fortiori* het lid dat voor de installatie van de gemeenteraad schriftelijk van zijn mandaat afstand heeft gedaan, en helemaal voor zover een gemeenteraadslid geen voorafgaand beroep bij de Raad voor Verkiezingsbetwistingen heeft ingediend, ontvankelijk een beroep bij de Raad van State instellen (RvS 24 april 2007, nr. 170.402, verkiezing OCMW Spiere-Helkijn); een gemeenteraadslid dat van zijn mandaat afstand heeft gedaan, bezit niet de hoedanigheid om bij de Raad van State tegen de verkiezing van de raad voor maatschappelijk welzijn met een verzoek tot tussenkomst op te komen. Overeenkomstig artikel 9 Gemeentedecreet is de afstand van het mandaat van gemeenteraadslid definitief nadat de nieuw geïnstalleerde gemeenteraad daarvan kennis heeft genomen; na algehele verkiezingen wordt de afstand bijgevolg definitief op de installatievergadering van 2 januari en voor zover het verkozen gemeenteraadslid die afstand niet heeft ingetrokken, bijvoorbeeld door vooralsnog de eed als gemeenteraadslid af te leggen. De voordrachtsakte van de kandidaat-leden voor de raad voor maatschappelijk welzijn getekend door een opvolger vooraleer de afstand definitief is, met andere woorden vóór de installatievergadering, is niet ontvankelijk (RvS 24 april 2007, nr. 170.404, Spiere-Helkijn, *T.Gem.* 2008, afl. 1, 27); de Raad voor Verkiezingsbetwistingen kan in zijn ambtshalve onderzoek naar de rechtsgeldigheid van de OCMW-raadsverkiezing om die reden die verkiezing vernietigen indien om reden dat de ondertekening van de voordrachtsakte door een niet verkozen gemeenteraadslid die akte niet rechtsgeldig is, bijvoorbeeld doordat de akte niet door de helft van de verkozen gemeenteraadsleden is ondertekend.
Een kandidaat-opvolger (RvS 12 oktober 1989, nr. 33.191, verkiezing OCMW Kortemark, *Arr.RvS* 1989, z.p., *TBP* 1990, 600, *APM* 1989, 146) of een indiener van een kandidatenlijst (RvS 5 juli 2001, nr. 97.473, verkiezing OCMW Halle) doet een belang gelden om tegen de verkiezing van de raad voor maatschappelijk welzijn op te komen.

Het beroep schorst de beslissing van de Raad voor Verkiezingsbetwistingen tot vernietiging of tot wijziging van de verkiezingsuitslag of van de zetelverdeling (art. 31, § 5, eerste lid BRC-decreet). Te beklemtonen valt dat het beroep

niet kan worden gesteund op artikel 14, § 1 RvS-wet, met name het verzoek tot vernietiging, noch op artikel 17 van die wet (RvS 21 juni 1995, nr. 53.902, verkiezing OCMW Léglise), te weten de vordering tot schorsing van de tenuitvoerlegging van een *eenzijdige bestuurlijke rechtshandeling* van een *orgaan van actief bestuur*; de Raad voor Verkiezingsbetwistingen treedt immers als bestuurlijk rechtscollege op. Evenmin kan het beroep overeenkomstig artikel 14, § 2 RvS-wet, *i.e.* het bestuurlijk cassatieberoep tegen een uitspraak *in laatste aanleg* van een bestuurlijk rechtscollege, worden ingediend.

Gemeenteraadsleden ontlenen aan artikel 28 van het BRC-decreet de vereiste hoedanigheid en hebben, als gemeenteraadslid, een functioneel belang om bij de Raad van State op te komen tegen een beslissing van het ter zake bevoegde bestuurlijk rechtscollege optredend in eerste aanleg en waarbij die hun bezwaren met betrekking tot de verkiezing van de OCMW-raadsleden op grond van hetzelfde wetsartikel heeft verworpen (zie tevens voorheen RvS 6 juni 1989, nr. 32.709, verkiezing OCMW Westerlo, *Arr.RvS* 1989, z.p.; RvS 12 oktober 1989, nr. 33.191, verkiezing OCMW Kortemark, *Arr.RvS* 1989, z.p., *TBP* 1990, 600, *APM* 1989, 146). Gemeenteraadsleden kunnen hun functioneel belang bij de vernietiging van de verkiezing van de raad voor maatschappelijk welzijn echter ook verliezen; dit is het geval indien alle gemeenteraadsleden, waaronder de verzoeker, menen dat de laattijdige bijeenroeping van de gemeenteraad hen niet heeft verhinderd hun taak inzake de verkiezing van de OCMW-raadsleden te volbrengen. Die laattijdigheid veroorzaakt dan ook geen nadeel aan de verzoeker en dit heeft hem evenmin gehinderd in de uitoefening van zijn mandaat van gemeenteraadslid; de verzoekende partij mist bijgevolg het vereiste functioneel belang om dit middel in te roepen (RvS 6 juni 1989, nr. 32.711, verkiezing OCMW Wommelgem, *Arr.RvS* 1989, z.p.).

104 Uit artikel 31, § 5 BRC-decreet volgt dat de rechtsgang naar de Raad van State in verband met bezwaren tegen de geldigheid van de verkiezing van leden van de OCMW-raad, verplicht loopt over de Raad voor Verkiezingsbetwistingen of, al naargelang de plaats, een ander bestuurlijk rechtscollege. Een hoger beroep tegen de verkiezing (van de leden) van de raad voor maatschappelijk welzijn dat op grond van artikel 14 van de gecoördineerde wetten op de Raad van State, *rechtstreeks* bij de Raad van State aanhangig wordt gemaakt in de vorm van een vordering tot vernietiging of schorsing van de tenuitvoerlegging van de verkiezing, is bijgevolg niet ontvankelijk (RvS 20 maart 1979, nr. 19.522, Carlier, *Arr.RvS* 1979, 309; RvS 28 juni 2001, nr. 97.091, verkiezing OCMW Knesselaere). Er kan tegen de OCMW-raadsverkiezing derhalve geen ontvankelijk hoger beroep bij de Raad van State worden ingesteld ingeval het bezwaar tegen de verkiezingen niet voorafgaand op ontvankelijke wijze bij de Raad voor Verkiezingsbetwistingen, de deputatie van de provincie Vlaams Brabant of het college van provinciegouverneurs is ingediend (vgl. RvS 27 juni 1989, nr. 32.848, verkiezing OCMW Jabbeke, *Arr.RvS* 1989, z.p.; RvS 29 juni 2001, nr. 97.325, verkiezing OCMW Brussel; RvS 24 april 2007, nr. 170.399, verkiezing OCMW Melle).

Hij die niet optreedt in naam van de gemeenteraad of van het OCMW-bestuur en die niet behoort tot de natuurlijke personen aan wie de beslissing van de Raad voor Verkiezingsbetwistingen moet worden betekend, inzonderheid omdat hij geen bezwaar tegen de OCMW-raadsverkiezing heeft ingediend, beschikt niet over de vereiste hoedanigheid om hoger beroep in te stellen bij de Raad van State tegen de beslissing van de Raad voor Verkiezingsbetwistingen die de verkiezing valideert (vgl. RvS 12 juli 1977, nr. 18.378, verkiezing OCMW Borsbeek, *Arr.RvS* 1977, 975).
Het beroep bij de Raad van State dat is ingesteld door een persoon die een bezwaar heeft ingediend bij de Raad voor Verkiezingsbetwistingen, is alleen ontvankelijk indien dit rechtscollege

dit bezwaar geheel of gedeeltelijk heeft verworpen of voor zover het beroep tegen een gehele of gedeeltelijke verwerping van het bezwaar is gericht (vgl. RvS 8 juni, 1977, nr. 18.303, verkiezing OCMW Zonhoven, *Arr.RvS* 1977, 778; RvS 28 september 1977, nr. 18.452, verkiezing OCMW Lebbeke, *Arr.RvS* 1977, 1156). Evenzeer is het beroep van gemeenteraadsleden dat betrekking heeft op de niet-naleving van de regels [...] m.b.t. de installatie van een lid van de OCMW-raad, niet ontvankelijk (RvS 6 juni 1989, nr. 32.709, verkiezing OCMW Westerlo, *Arr.RvS* 1989, z.p.).

Inzake het hoger beroep tegen de verkiezing van OCMW-raadsleden kan worden opgemerkt dat er *geen tegenpartij* voor de Raad van State optreedt. Wordt de Raad voor Verkiezingsbetwistingen als dusdanig door de verzoeker aangewezen, dan moet die hoe dan ook buiten de zaak worden geplaatst (*cf.* RvS 19 oktober 1977, nr. 18.498, verkiezing OCMW Zoersel, *Arr.RvS* 1977, 1239; RvS 4 januari 1954, nr. 3.024, verkiezing COO Ieper, *Arr.RvS* 1954, 12). Zelfs al treden er voor de Raad van State verzoekende partijen op, dan nog is te beklemtonen dat bij dit soort verkiezingscontentieux er geen sprake is van verwerende partijen in de eigenlijke betekenis maar enkel van *geïnteresseerde* partijen; het behelst hier enkel de partijen die een memorie van antwoord hebben ingediend (RvS 15 januari 1987, nr. 27.410, verkiezing OCMW Wezembeek-Oppem, *Arr.RvS* 1987, z.p., *T.Gem.* 1988, 98, noot A. VANDENDRIESSCHE; zie ook verder nr. 113 met betrekking tot het indienen van memories). Er moet nog worden aangestipt dat volgens het voormelde arrest in het contentieux aangaande de verkiezing van de raad voor maatschappelijk welzijn *tussenkomst* niet mogelijk is.

105 De termijn die voor het instellen van het hoger beroep bij de Raad van State is voorgeschreven, bedraagt *acht* dagen (art. 31, § 5 BRC-decreet); die termijn raakt de openbare orde (RvS 27 mei 1983, nr. 23.294, verkiezing OCMW Mechelen, *Arr.RvS* 1983, 1244). Het uitgangspunt van die termijn is de mededeling of de kennisgeving van de beslissing van de Raad voor Verkiezingsbetwistingen; de termijn wordt gerekend *de dies a quo de dies ad quem*, wat inhoudt dat de dag van betekening van de voormelde beslissing niet in de bezwaartermijn wordt berekend.

De bezwaarindieners die in hun ***collectief bezwaarschrift*** aan de Raad voor Verkiezingsbetwistingen slechts één adres hebben opgegeven, moeten worden geacht allen op dat adres woonplaats te hebben gekozen. De kennisgeving van de beslissing van de Raad voor Verkiezingsbetwistingen aan uitsluitend dat adres is derhalve geldig en heeft de termijn voor beroep bij de Raad van State doen ingaan niet alleen ten aanzien van de geadresseerde, maar tevens ten opzichte van de andere ondertekenaars van het collectief bezwaarschrift (*cf.* RvS 24 juni 1977, nr. 18.348, verkiezing OCMW Quaregnon, *Arr.RvS* 1977, 891).

Binnen acht dagen na ontvangst van elk hoger beroep deelt de hoofdgriffier van de Raad van State dit mede aan de provinciegouverneur, aan het betrokken OCMW, aan de voorzitter van de Raad voor Verkiezingsbetwistingen, aan de betrokken gemeente en aan de verkozenen wier verkiezing of verkiezingsrang wordt betwist.
De hoofdgriffier zal hen later eveneens het arrest van de Raad van State meedelen (art. 31, § 5, tweede lid BRC-decreet).

106 De procedure voor de Raad van State betreffende het contentieux van de OCMW-raadsverkiezingen wordt geregeld door het koninklijk besluit van 12 januari 1977 tot regeling van de rechtspleging voor de afdeling Administratie van de Raad van State, in geval van beroep als bedoeld door de artikelen 18, 21 en 22 van de organieke wet van 8 juli 1976 betreffende de openbare centra voor maatschappelijk welzijn (*BS* 26 januari 1977; ook aangehaald als "Uitvoeringsbesluit Kiesrechtgeschillen"); vanaf nu zijn artikel 31, § 5 van het BRC-decreet en de artikelen 22 en 23 van het OCMW-decreet bedoeld. Die procedure wijkt af van de gangbare procedure voor de afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State zoals die uitdrukking krijgt in het algemeen procedurereglement overeenkomstig het Regentsbesluit van 23 augustus 1948 (*BS* 23-24 augustus 1948, *err. BS* 8 oktober en 21 november 1948).

De in het koninklijk besluit van 12 januari 1977 voorgeschreven procedure voor de Raad van State moet niet enkel worden nageleefd in geval van beroep bedoeld door (het vroegere) artikel 18 van de Organieke Wet 1976 (nu art. 31, § 5 BRC-decreet), maar eveneens bij geschillen inzake de verkiesbaarheidsvoorwaarden en de onverenigbaarheden (art. 22 OCMW-decreet) en inzake tuchtzaken jegens de voorzitter van de raad voor maatschappelijk welzijn.

107 De afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State doet in die voornoemde gevallen uitspraak in ***volle rechtsmacht***; de bevoegdheid van de bestuursrechter met volle rechtsmacht vindt haar rechtsgrond in artikel 16 van de RvS-wet en artikel 27 van de wet van 26 juli 1971. Bij een beroep in volle rechtsmacht onderwerpt de Raad van State het geschil in zijn geheel aan een nieuw onderzoek en doet hij, als beroepsrechter, in laatste aanleg uitspraak over de grond van het geschil dat hem wordt voorgelegd; hij heeft alzo de bevoegdheid tot hervorming van de in eerste aanleg genomen beslissing van de Raad voor Verkiezingsbetwistingen (vgl. voorheen RvS 21 juni 1989, nr. 32.722, verkiezing OCMW Tintigny, *RACE* 1989, z.p.; RvS 27 juni 1989, nr. 32.847, verkiezing OCMW Wingene, *Arr.RvS* 1989, z.p.).
Het beroep wordt evenwel beperkt tot dezelfde vordering en dezelfde middelen als die voor de Raad voor Verkiezingsbetwistingen ingeroepen (RvS 27 juni 1989, nr. 43.847, verkiezing OCMW Wingene, *Arr.RvS* 1989, z.p.; RvS 24 april 2007, nr. 170.399, Croo en Van Der Looft); het hoger beroep houdt zodoende geen toewijzing van een ruimere rechtsmacht in ten voordele van de Raad van State.

De bevoegdheid in volle rechtsmacht moet bijgevolg worden onderscheiden van de bevoegdheden die de afdeling Bestuursrechtspraak heeft aangaande het *objectief vernietigingscontentieux* en waarbij zij enkel het bestreden besluit kan vernietigen indien zij van oordeel is dat de ingeroepen middelen in verband met machtsoverschrijding of het niet-naleven van substantiële of op straffe van nietigheid voorgeschreven vormvereisten gegrond zijn (art. 14, § 1, eerste lid RvS-wet). Het optreden in volle rechtsmacht moet tevens worden onderscheiden van het optreden van de Raad van State als *bestuurlijk cassatierechter* (art. 14, § 2 van de gecoördineerde wetten op de Raad van State; zie ter zake o.m. A. Mast, J. Dujardin, M. Van Damme en J. Vande Lanotte, *Overzicht van het Belgisch administratief recht*, *o.c.*, 2012, nrs. 1146-1149, 1236; M. Van Damme, "De Raad van State als administratieve cassatierechter", *TBP* 2000, 69-78; E. Breways, "De cassatiepro-

cedure voor de Raad van State", *RW* 2007-08, 1226-1237; D. RENDERS en G. PIJCKE, "La procédure en cassation administrative", *APT* 2006, 229-248; D. RENDERS, "La procédure en cassation administrative à l'épreuve de la pratique" in P. LEWALLE (ed.), *Le contentieux administrative. Questions d'actualité*, Luik, Anthemis, 2008, 65-124; J. SALMON, E. THIBAUT en J. JAUMOTTE, *Le Conseil d'Etat de Belgique*, Brussel, Bruylant, 2012, 1297-1368; voor vroegere rechtspraak, zie W. LAMBRECHTS, *Geschillen van bestuur. Een praktische handleiding*, Antwerpen, Kluwer, 1982, 138 e.v.; C. LAMBOTTE, *De Raad van State*, Kortrijk, UGA, 1984, 185 en 218).

De rechtspleging met volle rechtsmacht houdt in dat de verzoeker geen nieuw rechtsmiddel, gesteund op eventuele onregelmatigheden die zich bij het onderzoek door de Raad voor Verkiezingsbetwistingen zouden hebben voorgedaan, mag inroepen met als doel de vernietiging van de verkiezing van de raad voor maatschappelijk welzijn te bekomen (vaste rechtspraak, zie o.a. RvS 12 oktober 1989, nr. 33.191, verkiezing OCMW Kortemark, *Arr.RvS* 1989, z.p., *TBP* 1990, 600, *APM* 1989, 146; overige rechtspraak te raadplegen bij L.M. VENY, *OCMW. Overzicht van rechtspraak 1986-1996*, *o.c.*, nr. 83, 49); onregelmatigheden in de rechtspleging voor de Raad voor Verkiezingsbetwistingen vormen zodoende geen rechtsmiddel dat in de procedure voor de Raad van State kan worden opgeworpen en, desgevallend, aanleiding tot de vernietiging van de OCMW-raadsverkiezing zou kunnen opleveren.

108 Het verzoekschrift wordt, samen met *vier gewaarmerkte afschriften*, met een ter post aangetekende zending aan de Raad van State gericht (art. 2 KB van 12 januari 1977). De verzoekende partij voegt bij haar verzoekschrift een *afschrift* van de beslissing van de Raad voor Verkiezingsbetwistingen; bij gebrek aan een beslissing voegt de verzoekende partij bij haar verzoek een afschrift van de mededeling of van de kennisgeving die haar door het secretariaat van de Raad voor Verkiezingsbetwistingen werd gedaan.

In het door meer dan één verzoeker ingediend verzoekschrift wordt een enkele woonplaats gekozen; zo niet, dan worden de verzoekers geacht bij de eerste verzoeker woonplaats te hebben gekozen.

Een afschrift van het verzoekschrift wordt gedurende *vijftien dagen* op het gemeentesecretariaat ter inzage van het publiek gelegd. De hoofdgriffier van de Raad van State laat binnen drie dagen na ontvangst van het verzoekschrift een bericht opnemen in het *Belgisch Staatsblad*.

109 Alle belanghebbenden kunnen een *memorie van antwoord* aan de Raad van State toesturen en kunnen inzage nemen van het dossier op het provinciaal bestuur; alle middelen moeten reeds in het verzoekschrift worden opgenomen, tenzij het een gegeven betreft dat niet op het moment van het inleiden van het beroep gekend was (RvS 23 november 1977, nr. 18.572, verkiezing OCMW Merelbeke, *Arr.RvS* 1977, 1.279). Belanghebbenden zijn op grond van artikel 31, § 5, eerste lid van het BRC-decreet: de gemeente, het OCMW, de verkozen leden van de raad voor maatschappelijk welzijn, de opvolgers van wie de verkiezing werd vernietigd en de opvolgers van wie de verkiezingsrang werd gewijzigd, alsook de personen die bij de Raad voor Verkiezingsbetwistingen bezwaar hebben ingediend. Een gemeentebestuur als dusdanig was

voorheen in principe geen belanghebbende (RvS 12 juli 2007, nr. 173.417, verkiezing OCMW Peer). Met betrekking tot het vereiste belang moet worden aangestipt dat een afstand van mandaat als raadslid definitief is; vanaf de kennisneming ervan door het bevoegde orgaan, kan dit door de enkele wil van het initieel betrokken verkozen raadslid niet meer ongedaan worden gemaakt (RvS 24 april 2007, nr. 170.404, verkiezing OCMW Spiere-Helkijn, *T.Gem.* 2008, afl. 1, 27); hij doet niet langer blijken van een belang in de beroepsprocedure voor de Raad van State.

De memorie(s) van antwoord moet(en) eveneens in *vier voor eensluidend verklaarde* afschriften worden ingediend (art. 6 KB van 12 januari 1977), zo niet moeten ze uit de debatten worden geweerd (RvS 28 september 1977, nr. 18.451, verkiezing OCMW Kruibeke, *Arr.RvS* 1977, 1153; RvS 30 mei 2013, nr. 223.653, verkiezing OCMW Kruibeke). Een memorie is slechts ontvankelijk voor zover ze nuttige inlichtingen met betrekking tot de in het verzoekschrift aangevoerde middelen bevat of feitelijke gegevens aanvoert die de verzoeker niet kon kennen op het ogenblik van het indienen van zijn verzoekschrift (RvS 7 juli 1983, nr. 23.445, verkiezing OCMW Lennik, *Arr.RvS* 1983, 1612).
Uit het hiervoor aangehaalde artikel 6 van het Uitvoeringsbesluit Kiesrechtgeschillen volgt tevens dat een memorie van antwoord, evenals alle andere processtukken trouwens, bij aangetekend schrijven aan de Raad van State moeten worden toegestuurd (RvS 28 september 1977, nr. 18.451, verkiezing OCMW Kruibeke, *Arr.RvS* 1977, 1153).

Aangezien de Raad van State met volle rechtsmacht uitspraak doet over het beroep zoals bedoeld in artikel 31, § 5 van het BRC-decreet (zie hierboven nr. 107), komt zijn beslissing in de plaats van die van de Raad voor Verkiezingsbetwistingen, de deputatie van de provincie Vlaams-Brabant of het college van provinciegouverneurs (RvS 21 juni 1989, nr. 32.772, Hermal, *Arr.RvS* 1989, z.p.; RvS 27 juni 1989, nr. 32.847, verkiezing OCMW Wingene, *Arr.RvS* 1989, z.p.; RvS 12 oktober 1989, nr. 33.191, verkiezing OCMW Kortemark, *Arr.RvS* 1989, z.p., *TBP* 1990, 600, *APM* 1989, 146). Dit houdt in dat de verzoeker geen nieuw middel gesteund op eventuele onregelmatigheden die zich hebben voorgedaan tijdens het onderzoek van het in eerste aanleg geadieerde bestuurlijk rechtscollege, mag inroepen met als doel de vernietiging van de OCMW-raadsverkiezing te bewerkstelligen (vgl. RvS 12 oktober 1989, nr. 33.191, verkiezing OCMW Kortemark, *Arr.RvS* 1989, z.p., *TBP* 1990, 600, *APM* 1989, 146; RvS 6 juni 1989, nr. 32.709, verkiezing OCMW Westerlo, *Arr.RvS* 1989, z.p.; RvS 27 juni 1989, nr. 32.847, verkiezing OCMW Wingene, *Arr.RvS* 1989, z.p.; RvS 24 april 2007, nr. 170.399, verkiezing OCMW Melle) en *a fortiori* kunnen geen middelen worden aangehaald die niet reeds voor het bestuurlijk rechtscollege optredend in eerste aanleg, werden opgeworpen (RvS 24 april 2007, nr. 170.399, verkiezing OCMW Melle); zodoende kunnen alleen de vorderingen die op dezelfde gronden als in de procedure voor de Raad voor Verkiezingsbetwistingen zijn gesteund, bij de Raad van State aanhangig worden gemaakt (RvS 27 juni 1989, nr. 32.847, verkiezing OCMW Wingene, *Arr.RvS* 1989, z.p.).

Aangaande een *memorie van wederantwoord* oordeelde de Raad van State in latere arresten dat het voormelde koninklijk besluit van 12 januari 1977 de mogelijkheid van het indienen van een memorie van wederantwoord niet uitdrukkelijk vermeldt; een dergelijk procedurestuk is bijgevolg niet ontvankelijk en moet uit de debatten worden geweerd (RvS 6 juni 1989, nr. 32.709, verkiezing OCMW Westerlo, *Arr.RvS* 1989, z.p.; RvS 30 mei 2013,

nr. 223.653, verkiezing OCMW Kruibeke; vgl. met RvS 16 mei 2000, nr. 87.281, OCMW Zoersel in verband met een tuchtmaatregel tegen een raadslid). Ook een "antwoordnota" is een niet-gekend procedurestuk en wordt uit de debatten geweerd (RvS 30 mei 2013, nr. 223.652, verkiezing OCMW Sint-Niklaas).

110 Luidens artikel 31, § 5, tweede lid van het BRC-decreet beschikt de Raad van State over een termijn van zestig dagen – na ontvangst van het verzoekschrift – om uitspraak te doen over het beroep ingediend met toepassing van artikel 15 van het OCMW-decreet.

Na (de definitief geworden) vernietiging van de verkiezing van de raad voor maatschappelijk welzijn kan er binnen twintig dagen, vanaf de dag na de kennisgeving van de vernietiging aan de betrokken gemeente, tot een nieuwe verkiezing worden overgegaan. Dit gebeurt op grond van de ontvankelijke voordrachtsakte voor de vernietigde verkiezing, ingediend conform de artikelen 10, § 1, en 14 van het OCMW-decreet. Blijken er onvoldoende voordrachtsakten te zijn ingediend, dan is artikel 14, § 1, tweede lid, evenwel met behoud van artikel 13, van toepassing, met dien verstande dat de termijn van 20 dagen geldt (art. 31, § 9, derde lid OCMW-decreet).

Voorheen waren nieuw ingediende voordrachtsakten niet ontvankelijk (RvS 5 juni 2013, nr. 223724, OCMW-raadsverkiezing Gavere); de Vlaamse decreetgever wil daarmee vermijden dat er politieke spelletjes worden gespeeld. Er wordt bij een vernietiging van de verkiezing van een raad voor maatschappelijk welzijn derhalve gestemd op grond van de kandidaten op de ontvankelijke voordrachtsakten die ingediend waren naar aanleiding van de vernietigde verkiezing. Het indienen van de akte vormt dus geen onderdeel van de complexe handeling van die getrapte verkiezing; de procedure na de vernietiging van de OCMW-verkiezingsresultaten herneemt op het ogenblik van de beoordeling van de voordrachtsakten. Een wijziging van artikel 15, § 9, bij decreet van 19 juli 2013 (*BS* 20 augustus 2013) maakte het indienen van een nieuwe voordrachtsakte mogelijk. De decreetgever oordeelde dat gebleken is dat die bepaling tot ongewenste neveneffecten aanleiding kon geven. Na vernietiging van een of meer voordrachtsakten is de kans immers reëel dat de samenstelling van de raad voor maatschappelijk welzijn hoegenaamd niet meer overeenstemt met die van de gemeenteraad en dat er andere meerderheden zouden ontstaan op de twee niveaus. De decreetgever vindt dit om meerdere redenen niet wenselijk (*Parl.St.* Vl.Parl. 2012-13, nr. 2150/1, 2).

Bij onvoldoende kandidaturen zal eerst een verkiezing plaatsvinden op grond van de bestaande voordrachtsakten; de resterende mandaten zullen daarna met die tweede verkiezing worden ingevuld (*Parl.St.* Vl.Parl. 2007-08, nr. 1701/1, 55).

111 Artikel 31, § 5, derde lid van het BRC-decreet bepaalt dat ingeval een vernietiging van de OCMW-raadsverkiezing definitief is geworden, tot een *nieuwe verkiezing* moet worden overgegaan. Alles moet in het werk worden gesteld om zo snel mogelijk over te gaan tot de installatie van de raden voor maatschappelijk welzijn; met de notie "dringende zaken" waarnaar in artikel 31, § 5, vierde lid BRC-decreet verwezen wordt, worden *enkel* die lopende zaken die dringend zijn, bedoeld.

In dat geval zijn de artikelen 10 en 14 van het OCMW-decreet van toepassing, met dien verstande dat de termijn om in beroep te gaan slechts een aanvang neemt de dag volgend op die waarop de vernietiging aan de betrokken gemeenteraad werd medegedeeld (zie hierboven nr. 97).

Een nieuwe gedeeltelijke verkiezing van de leden van een raad voor maatschappelijk welzijn die op de (gedeeltelijke) vernietiging van de oorspronkelijke verkiezing volgt, geschiedt overeenkomstig de bepalingen van artikel 14, § 1, eerste lid OCMW-decreet. Daarbij wordt de handelwijze van artikel 14, § 1, tweede lid, uitgesloten (zie voorheen art. 17, tweede lid Organieke Wet 1976: RvS 15 januari 1987, nr. 27.410, verkiezing Wezembeek-Oppem, *Arr.RvS* 1987, z.p., *T.Gem.* 1988, 98, noot A. VANDENDRIESSCHE).

E. DE GELDIGHEID VAN DE OCMW-BESLISSINGEN BIJ BETWISTING

112 Een vernietiging of een herstel van de verkiezingsuitslag tast de geldigheid van de beslissingen van de raad voor maatschappelijk welzijn die genomen zijn vóór de kennisgeving van de definitieve uitspraak, niet aan (art. 31, § 5, vijfde lid BRC-decreet).

Evenmin tast de vervallenverklaring van een raadslid de geldigheid van de eerdere beslissingen van de raad voor maatschappelijk welzijn aan (art. 19, § 2 OCMW-decreet).

F. DE GEDEELTELIJKE VERKIEZING VAN EEN OCMW-RAADSLID

113 Het geval kan zich voordoen dat een werkend lid van een raad voor maatschappelijk welzijn nog vóór het verstrijken van zijn mandaat ophoudt van die raad lid te zijn en dit zonder dat voor het betrokken raadslid nog een opvolger aanwezig is; de verkiezing die dan in de gemeenteraad moet worden gehouden, wordt geregeld in artikel 14, § 1 van het OCMW-decreet en geschiedt *ambtshalve* (*cf.* art. 17, eerste lid Organieke Wet 1976; nadere toelichting in *Vr. en Antw.* Kamer 1982-83, 22 maart 1983, 1668).

114 Artikel 14, § 1 van het OCMW-decreet kent met betrekking tot die situatie een tweeledige manier om tot de aanwijzing van een nieuw lid over te gaan, met name de aanwijzing door de voordragende gemeenteraadsleden van het uittredende lid of door de volledige gemeenteraad.

Eerste hypothese: indien onder de nog in functie zijnde gemeenteraadsleden die de oorspronkelijke voordrachtsakte van het uittredend en te vervangen werkend raadslid hadden ondertekend, voldoende overeenstemming bestaat om gezamenlijk een kandidaat-werkend lid en een of meer kandidaat-opvolgers voor te dragen, worden de kandidaat-effectief lid evenals de kandidaat-opvolgers in de orde van hun voordracht verkozen verklaard. De voordrachtsakte in kwestie moet uiterlijk vijf dagen vóór de gemeenteraadszitting waarop de geloofsbrieven van het nieuwe lid en de opvolger(s) zullen

worden onderzocht, aan de gemeentesecretaris worden overhandigd. De wijze waarop binnen de groep gemeenteraadsleden die de voordracht van het te vervangen lid hebben ondertekend, de keuze van het kandidaat-werkend lid en van een of meer opvolgers geschiedt, wordt *niet* door het OCMW-decreet geregeld. De kandidaat-opvolgers worden aangesteld in de orde van hun voordracht. Indien een opvolger op grond van zijn geslacht het ontslagnemende raadslid niet kon opvolgen, wordt hij geacht opvolger te zijn van het nieuw verkozen raadslid en neemt hij de rang in vóór de opvolgers vermeld in de voordrachtsakte (art. 14, § 1, eerste lid OCMW-decreet).

Die procedure, die ook reeds voorkwam in de Organieke Wet 1976, is geïnspireerd door artikel 222 Algemeen Kieswetboek dat destijds van toepassing was op de verkiezing van de provinciale senatoren; ze heeft tot doel en voor gevolg dat een minderheidsgroep de verkiezing van haar kandidaat kan veiligstellen (RvS 11 maart 1960, nr. 7.696, verkiezing COO Sart-Dome-Avelines, *Arr.RvS* 1960, 245 stelt dat de regelgeving de aanwezigheid van minderheden in de raad verzekert). Het voormelde artikel bracht immers met zich dat ingeval een minderheidsfractie na parlementsverkiezingen langs de provincieraad een senator kon voordragen, die fractie over voldoende waarborgen beschikte opdat, bij latere vervanging van een provinciale senator, opnieuw haar kandidaat zou worden gekozen. Analoog wou ook de wetgever bij het ontwerp van artikel 17 Organieke Wet 1976, thans artikel 14 OCMW-decreet, voorzien dat de OCMW-raden een weerspiegeling zouden zijn van de politieke verhoudingen in de gemeenteraden. Uit de lezing van deze bepaling komt de voorkeur van de wetgever dan ook naar voren om zoveel als mogelijk een lid te doen vervangen door iemand die tot zijn politieke strekking behoort; dat alleen wanneer dat onmogelijk blijkt te zijn, alle gemeenteraadsleden in de vervanging voorzien (*Parl.St.* Senaat 1974-75, nr. 581/2, 41; RvS 14 juni 1983, nr. 23.361, OCMW-Raadsverkiezingen Meise, *Arr.RvS.* 1983, 1365-1369).

De *tweede manier* waarop kan worden voorzien in de vervanging van een werkend lid dat ophoudt van de OCMW-raad deel uit te maken nog vóór het verstrijken van zijn mandaat, is die van verkiezing door *alle* gemeenteraadsleden. Dit zal alleen het geval zijn indien de vervanging zoals hiervoor weergegeven niet kan geschieden of niet geschiedt binnen zestig dagen, bijvoorbeeld wanneer de gemeenteraadsleden die de voordracht van het te vervangen lid hebben ondertekend, het er binnen zestig dagen niet over eens raken om *gezamenlijk* één nieuwe kandidaat voor de openstaande functie van werkend lid (en van een of meer opvolgers) voor te dragen of indien die (door ontslag of overlijden) geen gemeenteraadslid meer zijn.

In dat geval zal artikel 14, § 1, tweede lid van het OCMW-decreet toepassing vinden; er zal tot de vervanging worden overgegaan bij geheime stemming waarbij elk gemeenteraadslid over 1 stem beschikt. Er is slechts één stemronde en de kandidaat die de meeste stemmen heeft behaald, wordt verkozen verklaard; bij staking van stemmen geldt de voorrangregeling *ex* artikel 12, nieuw artikel 13, § 3 van het OCMW-decreet (zie hierboven nr. 76). De voordracht van de kandidaten gebeurt overeenkomstig de artikelen 10 en 11 van het OCMW-decreet, d.w.z. met een voordrachtsakte. Die voordrachtsakte moet op straffe van onontvankelijkheid vijf dagen vóór de gemeenteraadszitting waarop het nieuwe raadslid en diens opvolger(s) verkozen worden, aan de gemeentesecretaris worden overhandigd en voldoen aan alle voorwaarden vervat in de artikelen 10 en 11 van het OCMW-decreet.

In beide hypotheses moet voor de beoordeling van de verkiesbaarheidsvoorwaarden van het kandidaat-werkend lid en de kandidaten-opvolgers de verkiesbaarheidsvoorwaarden op de dag van de algehele verkiezingen van de OCMW-raad als referentiepunt worden genomen en niet het ogenblik van de individuele verkiezing (zie hierboven nr. 19; RvS 30 december 2010, nr. 210, 190, niet-goedkeuring van de geloofsbrieven als lid van de raad voor maatschappelijk welzijn).

Ten aanzien van beide gevallen van gedeeltelijke verkiezing komt het aan de voorzitter van de gemeenteraad toe om de verkiezing van het werkend lid en van een of meer opvolgers af te kondigen overeenkomstig de regelen bepaald in artikel 13, § 3 van het voornoemde decreet (voorheen art. 15 Organieke Wet 1976; zie hierover ook *Vr. en Antw.* Kamer 1982-83, 1668).

115 Aangaande de kiesverrichtingen bedoeld in artikel 14 van het OCMW-decreet, gelden de mogelijkheden van bezwaar en hoger beroep *ex* artikel 15 van hetzelfde decreet.

§ 5. Taalkennis

116 In het raam van de taalwetgeving in bestuurszaken (KB van 18 juli 1966, hierna ook aangehaald als SWT) vervullen de leden van de raad voor maatschappelijk welzijn onmiskenbaar een bestuursopdracht (RvS 15 januari 1987, nr. 27.410, verkiezing OCMW Wezembeek-Oppem, *Arr.RvS* 1987, z.p., *T.Gem.* 1988, 98, noot A. VANDENDRIESSCHE). Elk lid van de raad voor maatschappelijk welzijn heeft immers tot taak deel te nemen aan de werkzaamheden ervan. Het OCMW-raadslid werkt in dat verband actief mee aan het onderzoek en de bespreking van de diverse agendapunten, o.a. op het vlak van de dossiers inzake maatschappelijke dienstverlening en leefloon.

De kennis van de bestuurstaal van het taalgebied waartoe het centrum behoort, is een ontegensprekelijke vereiste; OCMW-raadsleden kunnen in het Nederlandse taalgebied derhalve niet worden verkozen indien zij de vereiste taalkennis niet bezitten. Het mandaat van OCMW-raadslid veronderstelt immers de medewerking aan de activiteiten van de raad voor maatschappelijk welzijn; die medewerking behoort tot de essentie van zijn mandaat en is strikt persoonlijk (over die taalkennis, zie verder nr. 295 e.v.).

117 Het vermoeden van taalkennis heeft geen absolute gelding; de Raad voor Verkiezingsbetwistingen en de Raad van State bij hoger beroep kunnen een (ambtshalve) onderzoek naar de taalkennis van de OCMW-mandatarissen verrichten en, desgevallend, hun verkiezing vernietigen. Een vernietigingsarrest impliceert dan dat het betrokken OCMW-raadslid het vermoeden van taalkennis niet bezit; dit vermoeden kan worden opgeheven door objectieve en ernstige gegevens die bij een nieuw geding in een openbare zitting van de Raad van State kunnen worden aangebracht (RvS 15 januari 1987, nr. 27.410,

verkiezing OCMW Wezembeek-Oppem, *Arr.RvS* 1987, z.p., *T.Gem.* 1988, 98, noot A. VANDENDRIESSCHE).

§ 6. De duur van het mandaat van OCMW-raadslid

A. DE AANVANG VAN HET MANDAAT

118 Artikel 16, § 2 van het OCMW-decreet schrijft een vaste datum voor waarop de leden van de OCMW-raad worden geïnstalleerd en het mandaat van werkend lid van een raad voor maatschappelijk welzijn *aanvangt*.

Het mandaat van de effectieve leden van de raad voor maatschappelijk welzijn vangt normaliter aan bij de installatie van de OCMW-raad. Dit gebeurt, overeenkomstig artikel 16, § 2 OCMW-decreet, de derde werkdag die volgt op de verkiezing van de leden van de raad voor maatschappelijk welzijn om 20 uur. Met werkdag wordt hier bedoeld, zoals trouwens in het Gemeentedecreet, elke dag van de week die geen zaterdag of zondag is en niet valt op een wettelijke of decretale feestdag. Statutaire verlofdagen worden als een werkdag aangezien (*cf.* art. 16, § 7, vierde lid; verder *Parl.St.* Vl.Parl. 2007-08, nr. 1701/1, 43-44 en 56).

Het feit dat de installatievergadering van rechtswege bijeenkomt, neemt niet weg dat het wenselijk is om toch een oproeping te verzenden. Daarom bepaalt artikel 16, § 1 van het OCMW-decreet dat de gemeentesecretaris de voorgedragen kandidaat-OCMW-raadsleden *voor de goede orde* ten minste acht dagen voor de installatievergadering van de raad voor maatschappelijk welzijn op de hoogte brengt van de datum, het uur en de plaats van die vergadering. Die bepaling heeft nut, aangezien de leden van de raad voor maatschappelijk welzijn niet per definitie aanwezig hoeven te zijn bij hun verkiezing door de gemeenteraad. De verwittiging heeft enkel tot doel de kandidaat-raadsleden te informeren over de plaats, de datum en het uur waarop de installatievergadering van de raad voor maatschappelijk welzijn plaatsvindt.

Te informatieve titel kan de gemeentesecretaris best een overzicht geven van de punten die de decreetgever als te behandelen op de installatievergadering heeft ingeschreven. Hoewel de te behandelen punten door de decreetgever zijn bepaald, verdient het de voorkeur dat die naar aanleiding van de installatievergadering op dezelfde manier als een agenda van de raad voor maatschappelijk welzijn publiek worden gemaakt.

Het feit dat de raad voor maatschappelijk welzijn van rechtswege samenkomt voor de installatievergadering, verhindert niet dat de gemeentesecretaris krachtens artikel 16 van het OCMW-decreet "voor de goede orde" moet zorgen voor de bijeenroeping. Dit houdt ook in dat er geen andere punten kunnen worden besproken dan die door dit decreet vooropgesteld en het al dan niet tijdig versturen van de agenda geen gevolgen kan hebben op de rechtsgeldigheid van de beslissingen (*Parl.St.* Vl.Parl. 2007-08, nr. 1701/1, 56).

119 Uiteraard zullen alleen de effectief verkozen OCMW-raadsleden op de installatievergadering moeten opdagen. De oproeping moet in de voorwaardelijke wijs zijn opgesteld, aangezien acht dagen vóór de installatievergadering van de raad voor maatschappelijk welzijn noch de installatie van de gemeenteraad noch de verkiezing van de OCMW-raadsleden heeft plaatsgevonden. Het document wordt alleen door de gemeentesecretaris ondertekend. Ook de secretaris van het OCMW kan nadat hij kennis krijgt van de uitslag van de verkiezing van de raad voor maatschappelijk welzijn de verkozen leden uitnodigen voor de installatievergadering en daarbij plaats, datum, uur en agenda vermelden. Hij ondertekent dit document evenzeer alleen.

In afwachting van de verkiezing van de OCMW-voorzitter, zit de voorzitter van de gemeenteraad overeenkomstig artikel 16, § 3 de installatievergadering van de raad voor maatschappelijk welzijn voor.

120 Wat de Vlaamse randgemeenten en de gemeente Voeren betreft, waar de rechtstreekse OCMW-raadsverkiezing door de gemeenteraadskiezers met de gemeenteraadsverkiezingen samenvalt, worden bij toepassing van artikel 16, § 2 OCMW-decreet de raden voor maatschappelijk welzijn eveneens op de derde werkdag na de installatievergadering van de nieuwe gemeenteraden geïnstalleerd; het OCMW-decreet bevat voor die gemeenten immers geen specifieke bepalingen aangaande het tijdstip van de installatie van de leden van de raad voor maatschappelijk welzijn.

Artikel 16, § 2 van het OCMW-decreet kent bijgevolg twee mogelijke data van aanvang van het mandaat als OCMW-raadslid. De eerste datum is de *normaal toepasselijke datum*; de tweede vindt enkel toepassing in de gevallen waarin, door betwisting, de inwerkingtreding van de raad voor maatschappelijk welzijn op zijn normaal toepasselijke datum niet kan plaatsvinden (vgl. *Parl.St.* Senaat 1974-75, nr. 581/2, 48; zie ook nr. 111 en nr. 123). De tekst van de bepaling verwijst hierbij uitdrukkelijk naar artikel 31, § 5 van het decreet van 4 april 2014 betreffende de organisatie en de rechtspleging van sommige Vlaamse bestuursrechtscolleges, hetgeen doelt op een bij de Raad van State ingediend schorsend beroep.

Mocht de gemeenteraad tijdens zijn installatievergadering niet in aantal zijn om geldig te vergaderen, dan kan er ook geen geldige verkiezing van de OCMW-raadsleden plaatsvinden. De installatievergadering van de raad voor maatschappelijk welzijn zal alsdan pas doorgang vinden drie werkdagen (over dit begrip, zie hierboven nr. 118) na de geldige verkiezing van de leden van die raad door de gemeenteraad.

De eerstgenoemde datum die, in principe, op drie werkdagen na de installatie van de nieuwe gemeenteraden is vastgesteld, beoogt de speling tussen de installatie van de gemeenteraadsleden en de installatie van de raden voor maatschappelijk welzijn zo kort mogelijk te houden; zo kunnen de OCMW-raden zeer snel na de gemeenteraden aan het werk. De bedoeling is tot een maximale coördinatie te komen van het beleid van de beide lokale besturen. (*Parl.St.* Vl.Parl. 2005-06, nr. 870/1, 2). Ondertussen bepaalt artikel 16, § 2, eerste lid dat de installatievergadering van de OCMW-raad plaatsvindt "op de derde werkdag die volgt op de verkiezing van de leden" ervan.

121 Uit artikel 16, § 2, derde lid OCMW-decreet volgt tevens dat zelfs indien niet alle leden van de OCMW-raad konden worden verkozen, de installatievergadering van de raad voor maatschappelijk welzijn plaatsvindt om 20 uur, de derde werkdag die volgt op de dag dat de uitslag van de – aanvullende – verkiezing afgekondigd werd.

In het vroegere artikel 19, eerste lid Organieke Wet 1976 werd een onderscheid gemaakt tussen, enerzijds, de vraag tot vernietiging van de gemeenteraadsverkiezingen alleen of, anderzijds, de aanvechting van de verkiezing van de OCMW-raad apart of samen met de gemeenteraadsverkiezing (*Vr. en Antw.* Kamer 1983-84, 10 januari 1984, 952). Daaruit volgde dat in het geval waarbij alleen de *gemeenteraadsverkiezingen* werden betwist, het mandaat van de leden van de nieuwe OCMW-raad begon te lopen op de eerste dag van de derde maand volgend op die tijdens welke de uitslag van de gemeenteraadsverkiezing definitief was geworden. Indien enkel de *verkiezing van de OCMW-raadsleden* of achtereenvolgens de gemeenteraadsverkiezing en de OCMW-raadsverkiezing werden aangevochten, dan liep het mandaat van de leden van de nieuwe raad voor maatschappelijk welzijn vanaf de eerste dag van de tweede maand volgend op die tijdens welke de uitslag van de verkiezing van de leden van de OCMW-raad definitief was geworden.

122 Teneinde de continuïteit in de uitoefening van het mandaat te verzekeren, bepaalt artikel 6, § 2 van het OCMW-decreet tevens dat de uittredende leden van de raad voor maatschappelijk welzijn, na de algehele vernieuwing van de raad voor maatschappelijk welzijn, in functie blijven tot de geloofsbrieven van de nieuw verkozen raadsleden onderzocht zijn en tot de installatie van de nieuw verkozen raadsleden heeft plaatsgehad.

B. DE DUUR VAN HET MANDAAT

123 De normale duur van het mandaat van lid van de OCMW-raad bedraagt *zes jaar*. In geval van betwisting van, hetzij de gemeenteraadsverkiezing, hetzij de verkiezing van de OCMW-raad, hetzij beide verkiezingen, wordt de duur van het mandaat hoe dan ook ambtshalve ingekort. Immers, de installatie van de nieuwe raden voor maatschappelijk welzijn volgend op de eerstvolgende algehele vernieuwing van de gemeenteraden, heeft sowieso op de normaal toepasselijke datum plaats en wordt dus niet met die periode verlengd om de zes jaar te vervolledigen, tenzij ook die nieuwe (gemeenteraads- of OCMW-raads)verkiezingen weer worden betwist.

Bij opvolging vervolledigen de opvolgers het mandaat van het werkend lid dat zij opvolgen; behoudens het (uitzonderlijke) geval waarbij een verkozen werkend lid afstand doet van zijn mandaat, bedraagt de duur van het mandaat van een opvolger derhalve nooit zes jaar. Voor leden van de raad voor maatschappelijk welzijn kan bij de indiening van de voordrachtsakte een einddatum van het mandaat worden vermeld (art. 10, § 4, derde lid OCMW-decreet); dit is echter geen verplichting. Opvolgers kunnen rechtsgeldig worden vermeld zonder dat er een einddatum van het mandaat van het kandidaat-werkend lid wordt vermeld.

124 Er kan echter vroegtijdig een einde komen aan het mandaat van raadslid indien, na de aanstelling van een nieuw college van burgemeester en sche-

penen als oplossing voor de structurele onbestuurbaarheid, komt vast te staan dat de meerderheid van de zetels in de OCMW-raad niet zou toekomen aan de lijsten waarvan de leden vertegenwoordigd zijn in het nieuwe schepencollege. In dit geval wordt er overgegaan tot de verkiezing van een nieuwe OCMW-raad, en dit overeenkomstig de artikelen 9 tot 11 van het OCMW-decreet. De zittende OCMW-raadsleden worden dan ambtshalve tot ontslag gedwongen; zij hebben hierbij geen enkele inspraak (art. 14, § 2, eerste lid OCMW-decreet).

125 De installatie van de nieuwe raad voor maatschappelijk welzijn moet plaatsvinden binnen twintig dagen na de installatie van het nieuwe college van burgemeester en schepenen. Tot dan blijven de uittredende OCMW-raadsleden in functie; er kunnen evenwel enkel dringende zaken worden beslist (art. 14, § 2, tweede lid OCMW-decreet).

C. HET ONDERZOEK VAN DE GELOOFSBRIEVEN

126 Bij toepassing van de bepalingen van artikel 16, § 3, tweede lid, *in fine* en § 4 OCMW-decreet onderzoekt de gemeenteraad de geloofsbrieven van de effectief verkozen leden en hun opvolgers; uiterlijk op de installatievergadering van de raad voor maatschappelijk welzijn worden de voorgedragen kandidaat-leden door de OCMW-secretaris op de hoogte gebracht dat zij werden verkozen en hun geloofsbrieven werden aanvaard.

De geloofsbrieven van de kandidaat-opvolgers worden daarop door de voorzitter van de gemeenteraad een tweede keer onderzocht; dit is het geval indien zij na de algehele vernieuwing van de raad voor maatschappelijk welzijn geroepen worden ter vervanging/opvolging van een OCMW-raadslid. Te herhalen valt dat een opvolger moet blijven voldoen aan de verkiesbaarheidsvoorwaarden tot op het ogenblik dat hij tot de opvolging geroepen wordt.

Het onderzoek van de geloofsbrieven van de opvolger mag reeds gebeuren vóór de officiële kennisgeving van het ontslag van een raadslid aan de voorzitter van de gemeenteraad (*Parl.St.* Vl.Parl. 2007-08, nr. 1701/1, 44).

D. DE EEDAFLEGGING

127 Alvorens in functie te treden, worden de leden van de raad voor maatschappelijk welzijn door de voorzitter van de gemeenteraad tot de *eedaflegging* opgeroepen (art. 16, § 4, tweede lid OCMW-decreet). De eedaflegging is de handeling waardoor de aanvaarding, het ogenblik van de aanvaarding en de uitoefening van het mandaat wordt vastgesteld (RvS 30 mei 1978, nr. 19.029, Mertens, *Arr.RvS* 1978, 717; RvS 30 september 1986, nr. 26.943, Broers e.a., *Arr.RvS* 1986, z.p.); de eedaflegging is een substantiële vormvereiste voor elk raadslid dat zijn mandaat wil opnemen. Zonder eedaflegging brengt de raadsverkiezing bij ontstentenis van eedaflegging voor dat lid geen gevolgen met zich; met andere woorden, de wettelijke uitoefening van het

ambt is dan uitgesloten. Of nog anders geformuleerd, de uitoefening van het mandaat is onlosmakelijk met de eedaflegging verbonden.

Zoals in het verleden de burgemeester (RvS 15 mei 2001, nr. 95.371, vervallenverklaring van Christian Notelaers van zijn mandaat als lid van de raad voor maatschappelijk welzijn van Riemst), vindt de voorzitter van de gemeenteraad in de voormelde bepaling geen rechtsgrond om op eigen houtje een raadslid niet tot de eedaflegging toe te laten en dit op grond van zijn overweging dat het voorgedragen kandidaat-werkend raadslid een van de verkiesbaarheidsvoorwaarden niet langer zou vervullen.
Het feit dat een raadslid niet tot de eedaflegging wordt toegelaten wegens een betwiste onverenigbaarheid, tast de geldigheid van de beslissingen van de raad voor maatschappelijk welzijn niet aan, tenzij vaststaat dat de weigering louter vexatoir is (vgl. RvS 13 juli 1977, nr. 18.390, verkiezing OCMW Staden, *Arr.RvS* 1977, 1006).

De weigering van de voorzitter van de gemeenteraad tot het oproepen van de verkozen werkende leden met het oog op het afleggen van de eed is een maatregel tot *voorbereiding* van de akte houdende aanstelling van de verkozen leden (vgl. RvS 7 juli 1954, nr. 3.553, Van de Wiele, *Arr.RvS* 1954, 665; RvS 26 oktober 1954, nr. 3.753, Van den Broeck, *Arr.RvS* 1954, 888); een dergelijke weigering is bijgevolg niet voor vernietiging vatbaar en kan niet met een annulatieberoep worden bestreden. De gemeenteraadsleden kunnen evenmin enig bezwaar instellen tegen de eedaflegging van een OCMW-raadslid op grond van de niet-naleving van de decretale en/of verordenende bepalingen (vgl. RvS 6 juni 1989, nr. 32.709, verkiezing OCMW Westerlo, *Arr.RvS* 1989, z.p.); hun verzoek zal als niet ontvankelijk moeten worden afgewezen.
De bevoegdheid die de voorzitter van de gemeenteraad bij de eedaflegging heeft, is een *uitvoeringsbevoegdheid* en derhalve geen bevoegdheid om over onverenigbaarheden te beslissen (vgl. RvS 19 mei 1954, nr. 3.400, verkiezing COO Falisolle, *Arr.RvS* 1954, 514; RvS 2 juni 1954, nr. 3.432, verkiezing COO Sint-Truiden, *Arr.RvS 1954*, 514; RvS 26 juni 1954, nr. 3.515, De Rijcke, *Arr.RvS* 1954, 612).

Indien de voorzitter van de gemeenteraad zich bij het afnemen van de eed in een toestand van onverenigbaarheid bevindt, bijvoorbeeld omdat er een bloed- of aanverwant de eed als raadslid moet afleggen, dan kan hij zich tijdelijk verhinderd verklaren en zijn vervanger de eedaflegging laten vervullen.

De verkozen effectieve OCMW-raadsleden die wel aanwezig zijn op de installatievergadering maar die de eed niet afleggen, worden geacht van hun mandaat afstand te hebben gedaan (art. 16, § 5 OCMW-decreet). De verkozen werkende leden die niet op de installatievergadering aanwezig zijn, worden uitdrukkelijk opgeroepen om aanwezig te zijn op de eerstvolgende vergadering; indien zij op die raadsvergadering zonder geldige reden afwezig blijven, worden zij eveneens geacht van hun mandaat afstand gedaan te hebben (art. 16, § 6 OCMW-decreet).

128 De eed wordt in beginsel steeds afgelegd in handen van de voorzitter van de gemeenteraad.

Bij diens afwezigheid – door weigering of nalatigheid – kan dit gebeuren in handen van een lid van het college van burgemeester en schepenen in de volgorde van hun rang; de burgemeester wordt geacht hierbij een hogere rang in te nemen dan de eerste schepen (art. 17 OCMW-decreet). Ingeval de voorzitter van de gemeenteraad nalaat de eed op de installatievergadering af te nemen, noteert de secretaris van het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn de vervanging van de voorzitter van de gemeenteraad in de notulen van de vergadering. Die vervanging mag niet worden verward met de tijdelijke vervanging wegens tijdelijke verhindering omwille van een onverenigbaarheid (bijvoorbeeld wegens verwantschap); in dit geval zal de door de voorzitter van de gemeenteraad aangewezen vervanger de eed afnemen van het kandidaat-OCMW-raadslid in kwestie.

129 Volgens de bewoordingen van artikel 16, § 4 van het OCMW-decreet, kunnen de globale eedaflegging en de individuele eedaflegging worden onderscheiden.
De *globale eedaflegging* vindt plaats bij de volledige vernieuwing van de raad en dit tijdens de installatievergadering. De *individuele eedaflegging* daarentegen doelt op elke andere eedaflegging en geschiedt ten opzichte van de voorzitter van de gemeenteraad van de gemeente waar het centrum zijn zetel heeft en in aanwezigheid van de secretaris van die gemeente.

De gemeenteraadsleden kunnen geen bezwaar instellen tegen de eedaflegging van een OCMW-raadslid op grond van de niet-naleving van de bepalingen van artikel 16, § 4 OCMW-decreet (vgl. RvS 6 juni 1989, nr. 32.709, verkiezing OCMW Westerlo, *Arr.RvS* 1989, z.p.); hun verzoek zal als niet-ontvankelijk moeten worden afgewezen.

Hoewel artikel 17 OCMW-decreet grotendeels artikel 20*bis* van de Organieke Wet 1976 herneemt, werd de laatste zin van dit artikel evenwel vervangen aangezien i) dit geen onderscheid maakte tussen het nalaten om de eed af te nemen op de installatievergadering en op een later moment en ii) die wetsbepaling ervan uitging dat ook op een latere eedaflegging de secretaris van het openbaar centrum voor maatschappelijk aanwezig was. De huidige libellering maakt duidelijk dat de OCMW-secretaris een taak heeft op de installatievergadering van de raad voor maatschappelijk welzijn, o.a. voor het opmaken van de processen-verbaal van eedaflegging bij de globale eedaflegging, die dan een onderdeel van de notulen van de installatievergadering vormen (*cf. Parl.St.* Senaat 1974-75, nr. 581/2, 50), dit terwijl de gemeentesecretaris verantwoordelijk is voor de afhandeling, en derhalve ook voor het opmaken van het proces-verbaal, van een latere individuele eedaflegging (*Parl.St.* Vl.Parl. 2007-08, nr. 1701/1, 57).

Van de individuele eedaflegging wordt een door de voorzitter van de gemeenteraad (of een ander gemeentelijk mandataris) en de gemeentesecretaris ondertekend proces-verbaal opgemaakt dat aan de voorzitter van de raad voor maatschappelijk welzijn wordt gestuurd (art. 17, *in fine* OCMW-decreet). Hoewel een dergelijke eedaflegging doorgaans geschiedt in het kabinet van de voorzitter van de gemeenteraad of in het kantoor van de gemeentesecre-

taris, is het niet verboden die op een andere plaats te laten gebeuren, bijvoorbeeld in de raadzaal vóór de aanvang van een vergadering van de raad voor maatschappelijk welzijn.

130 De eedaflegging is, als bestuurlijke investituurhandeling, een *substantiële formaliteit* die – zolang ze niet is vervuld – de verkozen kandidaat ervan weerhoudt de bevoegdheden uit te oefenen die aan de installatie als OCMW-raadslid zijn verbonden. Met andere woorden, zolang de kandidaat de eed niet heeft afgelegd, is hij niet als raadslid geïnstalleerd en neemt zijn mandaat geen aanvang.

131 De nieuwe raadsleden leggen de eed af waarvan de formule luidt: "*Ik zweer de verplichtingen van mijn mandaat trouw na te komen*". Het afleggen van een foute eedformule wordt beschouwd als het niet-afleggen van de eed (*Parl.St.* Vl.Parl. 2005-06, nr. 870/1, 7). De eedaflegging is een bestuurshandeling; daarom mag zij in het Nederlandse taalgebied uitsluitend in het Nederlands worden afgelegd (zie hierover F. VANDENDRIESSCHE e.a., *Taalgebruik in bestuurszaken*, Brugge, die Keure, 2004, nrs. 254-257, 99).

132 De Vlaamse Regering legt een mandatenbank aan waarin een aantal gegevens van de raadsleden wordt opgeslagen. Die gegevens zijn publiek toegankelijk.

Voorheen bestond reeds de verplichting om de Vlaamse Regering op de hoogte te brengen van de eedaflegging van nieuwe raadsleden (art. 16, § 4 OCMW-decreet). Die verplichting moest het mogelijk maken om in het Vlaams Gewest een permanent geactualiseerd bestand van alle OCMW-mandatarissen bij te houden (*cf.* omzendbrief BA 2006/17 van 27 oktober 2006).

E. DE ONDERBREKING

133 Het OCMW-decreet voorziet in de mogelijkheid dat het raadslid zijn mandaat tijdens de zittingsperiode onderbreekt; het betrokken raadslid is dan verhinderd en wordt gedurende die onderbrekingsperiode ***tijdelijk*** vervangen.

De *eerste mogelijkheid* waarbij een lid verhinderd is en tijdelijk kan worden vervangen, doet zich voor bij een raadslid dat om medische redenen, studieredenen of wegens verblijf in het buitenland gedurende een minimale termijn van twaalf weken niet aanwezig kan zijn op de vergaderingen van de raad voor maatschappelijk welzijn en dat uitdrukkelijk te kennen geeft als raadslid vervangen te willen worden (art. 24, 1° OCMW-decreet).

In geval van medische redenen richt het betrokken raadslid een schriftelijk verzoek aan de voorzitter van de raad voor maatschappelijk welzijn. Bij dit verzoek voegt het raadslid een geneeskundig getuigschrift van maximaal vijftien dagen oud dat tevens de minimale termijn van afwezigheid om medische redenen aangeeft. Indien het raadslid, om welke reden ook, niet in staat is om dat verzoek tot de voorzitter van de raad voor maatschappelijk welzijn te richten, wordt hij van rechtswege als verhinderd beschouwd vanaf de derde opeenvolgende vergadering waarop hij afwezig is en dit zolang hij afwezig blijft.

Bij een verzoek tot vervanging voor verhindering om studieredenen of verblijf in het buitenland voegt het betrokken OCMW-raadslid bij zijn aanvraag een attest van de onderwijsinstelling of van de opdrachtgever.

De *tweede mogelijkheid* om bij onderbreking het raadslid te vervangen, is wegens ouderschapsverlof bij de geboorte of de adoptie van een kind (art. 24, 2° OCMW-decreet).
Het raadslid dat zijn mandaat om die reden wenst te onderbreken, wordt op zijn schriftelijk verzoek, gericht aan de voorzitter van de raad voor maatschappelijk welzijn, vervangen. Die vervanging gebeurt ten vroegste vanaf de zesde week vóór de vermoedelijke datum van de geboorte of van de adoptie, en loopt tot het einde van de negende week na de adoptie of de geboorte. Op schriftelijk verzoek wordt de onderbreking van de uitoefening van het mandaat na de negende week verlengd met een duur die gelijk is aan die gedurende welke het raadslid zijn mandaat heeft uitgeoefend tijdens de periode van zes weken die aan de dag van de geboorte of de adoptie voorafging. In geval van de geboorte of de adoptie van een meerling, kan op verzoek van het lid van de raad voor maatschappelijk welzijn het verlof met een periode van maximaal twee weken worden verlengd.

De term "verzoek" is ietwat ongelukkig gekozen, aangezien het betrokken OCMW-bestuursorgaan hierover geen eigenlijke beslissing kan of mag nemen; het betreft hier immers (de uitoefening van) het (politiek) recht van een raadslid dat bijgevolg zelf de beslissing tot onderbreking van zijn mandaat neemt (*cf.* het advies van de afdeling Wetgeving, *Parl.St.* Kamer 1990-91, nr. 1734/1, 66). In de bestuurspraktijk betreft het in feite een mededeling aan de voorzitter van de raad voor maatschappelijk welzijn.

Een *derde mogelijkheid* voor vervanging doet zich voor in het geval waarbij een raadslid met toepassing van artikel 63, eerste lid van het Gemeentedecreet tot burgemeester wordt benoemd ter vervanging van een verhinderde of geschorste burgemeester of bij toepassing van artikel 50, § 1 van het Gemeentedecreet tot schepen wordt verkozen ter vervanging van een verhinderde of geschorste schepen (art. 24, 3° OCMW-decreet).

Ten slotte, bij de *vierde mogelijkheid* kan een raadslid dat wegens palliatief verlof of verlof voor bijstand of verzorging van een zwaar ziek gezinslid of familielid tot en met de tweede graad gedurende minimaal twaalf weken op de vergaderingen van de OCMW-raad niet aanwezig wenst te zijn, als verhinderd worden beschouwd en vervangen. Dit raadslid moet zijn verzoek schriftelijk richten tot de voorzitter van de raad voor maatschappelijk welzijn; dit verzoek moet zijn vergezeld van een verklaring op erewoord waarin het raadslid zich bereid verklaart om bijstand en verzorging te verlenen. Het is niet nodig de naam van de patiënt te vermelden (art. 24, 4° OCMW-decreet). Het betreft hier een recht van het raadslid en de OCMW-raad heeft geen andere keuze dan het verlof toe te staan.

134 Gedurende de volledige periode van onderbreking – zolang de toestand van verhindering duurt –, wordt het verhinderde raadslid vervangen door zijn opvolger. Die moet alvorens te (kunnen) zetelen, enerzijds, de eed hebben

afgelegd in handen van de voorzitter van de gemeenteraad en, anderzijds, kan hij pas tot de eedaflegging worden toegelaten zodra de OCMW-raad kennisgenomen heeft van de beslissing tot en van de exacte duur van de onderbreking van het mandaat van het actieve raadslid.

Er mag hierbij niet uit het oog worden verloren dat in geval van verhindering de raad voor maatschappelijk welzijn toch uit personen van verschillend geslacht moet blijven bestaan; enkel tijdens een eventuele beperkte periode dat de raad in onvolledige samenstelling zetelt, bijvoorbeeld door de afwezigheid van een raadslid wegens ziekte of vakantie, geldt die regel niet.

F. DE VOORTIJDIGE BEËINDIGING VAN HET MANDAAT

1. Ontslag

135 Een lid van de OCMW-raad kan te allen tijde uit zijn mandaat ontslag nemen. Aangezien de leden van de raad voor maatschappelijk welzijn krachtens artikel 11 van het OCMW-decreet door de gemeenteraad worden gekozen, is het logisch dat de OCMW-raadsleden hun ontslag moeten richten aan de gemeenteraad die hen heeft gekozen. *In concreto* wordt de ontslagbrief gericht aan de voorzitter van de gemeenteraad; die is ertoe gehouden het punt op de agenda van de (eerstvolgende) gemeenteraad te plaatsen. Het ontslag is evenwel reeds definitief vanaf de kennisneming ervan door de voorzitter van de gemeenteraad (zie de omzendbrief BB 2009/03 van 5 juni 2009, 3; verder *Parl.St.* Vl.Parl. 2007-08, nr. 1701/1, 48) en niet langer vanaf het ogenblik dat de gemeenteraad ervan akte heeft genomen; het ontslag kan bijgevolg niet meer worden ingetrokken eens de kennisgeving is geschied.

Anders geformuleerd, het ontslagnemend OCMW-raadslid kan niet meer op zijn voornemen terugkomen en bijvoorbeeld tijdens de installatievergadering alsnog de eed afleggen. Echter, is de afstand van mandaat niet schriftelijk en is het verkozen raadslid aanwezig op de installatievergadering, dan kan het toch nog beslissen de eed af te leggen.

De voorzitter van de gemeenteraad mag vanaf de kennisneming van het ontslag de opvolger oproepen om de eed af te leggen.

136 Voor het geval dat het ontslagnemend lid een *opvolger* heeft die kan worden geïnstalleerd, heeft de decreetgever ***geen termijn*** voorgeschreven waarbinnen die installatie moet geschieden; artikel 25 van het OCMW-decreet indachtig, moet het ontslagnemend lid zijn mandaat blijven uitoefenen tot zijn opvolger is geïnstalleerd, behoudens het geval dat zijn ontslag het gevolg is van een onverenigbaarheid.

Indien tot de *voordracht* of de *verkiezing* van een nieuw lid moet worden overgegaan, moet artikel 14 van het OCMW-decreet worden toegepast met dien verstande dat ook dan het ontslagnemend lid zijn mandaat zal moeten blijven uitoefenen tot de installatie van het lid dat hem opvolgt. Het mandaat van het nieuw verkozen lid zou in beginsel onmiddellijk kunnen aanvangen na

de afkondiging van de verkiezingsuitslag, evenwel na de individuele eedaflegging in handen van de voorzitter van de gemeenteraad.
De oproeping hiertoe is niet aan veel plichtplegingen onderworpen; dit maakt dat de eedaflegging spoedig kan volgen op de verkiezing of de voordracht.

137 Waar voorheen gold dat de opvolger van het ontslagnemend lid niet tot de eedaflegging kon worden toegelaten zolang de gemeenteraad geen kennis genomen heeft van het ontslag van zijn voorganger, is dit nu gewijzigd.

Nog steeds mag het aantal leden van de raad voor maatschappelijk welzijn het door het decreet toegelaten aantal niet overschrijden; hierbij moet in acht worden genomen dat de gemeenteraad formeel akte neemt van het ontslag. Maar, naar analogie met de verkiezing van de OCMW-raadsleden is het onderzoek van de geloofsbrieven van de opvolger in beginsel aan de gemeenteraad toebedeeld. Eenmaal de geloofsbrieven van de opvolger aanvullend door de voorzitter van de gemeenteraad zijn onderzocht (*cf.* art. 16, § 4 OCMW-decreet), kan de opvolger zijn eed afleggen. Er moet bijgevolg niet worden gewacht totdat de gemeenteraad kennis heeft genomen van het ontslag van het lid in wiens plaats de opvolger komt. Deze kennisgeving kan dus plaatsvinden tijdens de geplande volgende gemeenteraadszitting.

In dit verband kan naar artikel 25 van het OCMW-decreet worden verwezen; het kandidaat-raadslid dat bij gebrek aan opvolgers met toepassing van artikel 14 wordt aangewezen of verkozen, ***moet*** wachten op het onderzoek van zijn geloofsbrieven door de gemeenteraad. Artikel 26, tweede lid bepaalt dat de geloofsbrieven van de opvolgers worden onderzocht overeenkomstig artikel 16, § 4 OCMW-decreet. In dit artikel is echter gestipuleerd dat de voorzitter van de gemeenteraad nogmaals de geloofsbrieven onderzoekt waaruit kan worden opgemaakt dat de bevoegdheid van de voorzitter beperkt is tot de geloofsbrieven die al eens door de gemeenteraad zijn onderzocht (*Parl.St.* Vl.Parl. 2007-08, nr. 1701/1, 62).

Naar aanleiding van een parlementaire vraag herinnert de bevoegde minister eraan dat het doel van het onderzoek van de geloofsbrieven ertoe strekt na te gaan of het verkozen raadslid aan de verkiesbaarheidsvoorwaarden voldoet en zich niet in een van de gevallen van onverenigbaarheid bevindt om het mandaat van OCMW-raadslid uit te oefenen (*cf. Vr. en Antw.* Vl.Parl. 2008-09, 28 oktober 2008 (Vr. nr. 18)).

Er moet worden benadrukt dat waar voorheen het ontslagnemend raadslid zijn ontslag steeds kon intrekken – en dit zelfs nog ter zitting vóór de behandeling van dit punt door de gemeenteraad –, dit onder de gelding van het OCMW-decreet niet meer mogelijk is; het ontslag is immers definitief vanaf de kennisneming ervan door de voorzitter van de gemeenteraad. Zijn opvolger kan dan onmiddellijk de voorgeschreven eed afleggen.

2. Afstand van mandaat

138 Het staat ieder verkozen lid van de raad voor maatschappelijk welzijn vrij om nog voor de installatie afstand te doen van zijn mandaat. Gebeurt dit niet, zoals voorgeschreven in artikel 18 van het OCMW-decreet, uitdrukkelijk in een schrijven gericht aan de voorzitter van de gemeenteraad, dan zijn er twee gevallen waarin verkozen OCMW-raadsleden geacht worden van hun mandaat afstand te doen (art. 16, § 5 en § 6 OCMW-decreet):

- ofwel zijn zij wel aanwezig op de installatievergadering en leggen zij de eed niet af. Indien de opvolger aanwezig is, kan die onmiddellijk worden gevraagd om de eed af te leggen; is die niet aanwezig, dan moet de opvolger schriftelijk worden opgeroepen om in handen van de voorzitter van de gemeenteraad de eed af te leggen;
- ofwel zijn de opvolgers niet aanwezig op de installatievergadering en zijn zij evenmin, nadat ze daartoe uitdrukkelijk zijn opgeroepen, zonder geldige reden aanwezig op de eerste daaropvolgende vergadering. In dit geval worden zij geacht afstand van mandaat te doen en moet diens opvolger worden opgeroepen.

De aan de installatie voorafgaande afstand van mandaat is nieuw in de OCMW-regelgeving en is geïnspireerd op artikel 9 van het Gemeentedecreet. Het is logisch dat de afstand van mandaat aan de voorzitter van de gemeenteraad gebeurt. De volgende redenen rechtvaardigen die werkwijze; *primo* is een lid van de raad voor maatschappelijk welzijn door de gemeenteraad verkozen en, *secundo*, de voorzitter van de gemeenteraad zit de installatievergadering voor tot de voorzitter van het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn is verkozen (*Parl.St.* Vl.Parl. 2007-08, nr. 1701/1, 44-45).

139 Bij betwisting over de afstand van mandaat is de Raad voor Verkiezingsbetwistingen het bevoegde orgaan om over het geschil te oordelen (art. 22 OCMW-decreet; zie tevens hierboven nr. 95).

3. Vervallenverklaring

140 Artikel 19, § 1 OCMW-decreet regelt de procedure die moet worden gevolgd ingeval een lid van de raad voor maatschappelijk welzijn na zijn eedaflegging – dus tijdens zijn mandaat – niet meer aan een van de verkiesbaarheidsvoorwaarden voldoet of in een toestand van onverenigbaarheid verzeilt. Zodra de voorzitter van de raad voor maatschappelijk welzijn een bezwaar omtrent het mandaat van een raadslid ontvangt, brengt hij de zaak op de eerstvolgende agenda van de raad.

Artikel 19 van het OCMW-decreet herneemt gedeeltelijk artikel 20*ter* van de Organieke Wet 1976. Dit artikel is geheel afgestemd op de regeling in de artikelen 10 en 12 van het Gemeentedecreet. In de Organieke Wet 1976 was de raad voor maatschappelijk welzijn niet bevoegd om zelf het verval uit te spreken, maar moest dit steeds gebeuren door een bestuurlijk rechtscollege in eerste aanleg. Dit legde een grote druk op dit rechtscollege dat telkens uitspraak moest doen, evenzeer in

gevallen waarin het verval van mandaat niet betwist was. De Raad van State trad vervolgens, desgevallend, op als beroepsinstantie.
In het kader van de responsabilisering van de lokale besturen acht het Vlaams Parlement het een ongeoorloofd verschil dat de gemeenteraad wel in staat wordt geacht om het verval uit te spreken, maar de raad voor maatschappelijk welzijn niet. Die anomalie wordt met de onderhavige tekst opgelost en vandaar bepaalt het OCMW-decreet dat de raad voor maatschappelijk welzijn het verval uitspreekt, weliswaar met kennisgeving aan de Raad voor Verkiezingsbetwistingen; die moet dan enkel uitspraak doen in geval van een geschil. Dit optreden bij geschil was overigens ook al mogelijk in artikel 20*quinquies* van de Organieke Wet 1976 en is in het OCMW-decreet in artikel 22 overgenomen. Indien de vroegere regeling had blijven bestaan, zou dit een vreemde bepaling vormen aangezien de Raad voor Verkiezingsbetwistingen dan in elk – betwist of niet – geval uitspraak zou moeten doen (*Parl.St.* Vl.Parl. 2007-08, nr. 1701/1, 57).

Het raadslid dat na de eedaflegging niet langer een van de voorwaarden van verkiesbaarheid vervult of in een toestand van onverenigbaarheid terechtkomt (zie hierboven nr. 19 e.v.), wordt door de raad voor maatschappelijk welzijn vervallen verklaard; de vervallenverklaring is evenwel pas mogelijk nadat het OCMW-raadslid door die raad is gehoord tenzij het betrokken lid wegens onverenigbaarheid onmiddellijk ontslag neemt overeenkomstig artikel 25 van het OCMW-decreet. De voorzitter van de OCMW-raad brengt de Raad voor Verkiezingsbetwistingen, evenals de betrokkene, met een brief tegen ontvangstbewijs onverwijld op de hoogte van feiten die het verval van mandaat met zich kunnen brengen. Indien de raad voor maatschappelijk welzijn niet handelt binnen twee maanden nadat hij heeft kennisgenomen van de feiten die verval kunnen meebrengen, treedt de Raad voor Verkiezingsbetwistingen in zijn plaats op, hetzij ambtshalve, hetzij op verzoek van een OCMW-raadslid of van het Openbaar Ministerie.

Het ligt uiteraard in de bedoeling dat zodra de voorzitter van een raad voor maatschappelijk welzijn een bezwaar ontvangt, de kwestie op de eerstvolgende agenda van een raadszitting moet worden ingeschreven zodat het betrokken raadslid kan worden gehoord en – desgevallend – vervallen verklaard (*Parl.St.* Vl.Parl. 2007-08, nr. 1701/1, 57).

De OCMW-raad wordt geacht kennis te hebben van de feiten die verval met zich kunnen brengen, hetzij vanaf de ontvangst van een bezwaar van een ander raadslid of van het Openbaar Ministerie, hetzij vanaf de verzending van de kennisgeving door de voorzitter van de raad voor maatschappelijk welzijn aan de Raad voor Verkiezingsbetwistingen.

141 In geval van onverenigbaarheid van *ambten* moet het betrokken raadslid steeds vooraf worden uitgenodigd om uit het onverenigbare ambt ontslag te nemen. Die uitnodiging gaat conform artikel 19, § 1, eerste lid OCMW-decreet uit van de voorzitter van de raad voor maatschappelijk welzijn. Het ontbreken van de vermelding van de oorzaak van de onverenigbaarheid in het verzoek kan voor het betrokken raadslid geen grond vormen om de geldigheid van het verzoek te betwisten, ten minste indien voldoende vaststaat dat hij duidelijk op de hoogte is van de hem tegengeworpen onverenigbaarheid (RvS 3 maart 1981, nr. 20.996, Vandepitte, *Arr.RvS* 1981, 332).

142 Van de beslissing van de raad voor maatschappelijk welzijn of van de Raad voor Verkiezingsbetwistingen inzake de vervallenverklaring van het mandaat van OCMW-raadslid wordt kennisgegeven aan het betrokken raadslid en, desgevallend, aan die raad; de betekening moet bij aangetekend schrijven of tegen ontvangstbewijs gebeuren. De vervallenverklaring heeft pas uitwerking vanaf die kennisgeving.

143 De Raad voor Verkiezingsbetwistingen is het rechtscollege dat bevoegd is om in eerste aanleg uitspraak te doen over geschillen die rijzen in verband met het verval van het mandaat als raadslid, voorzitter, ondervoorzitter of lid van het vast bureau (art. 22 OCMW-decreet; vgl. voorheen RvS 21 december 1984, nr. 24.939, Cassiers, *Arr.RvS* 1984, 2308).

Die Raad kan uiteraard slechts de vervallenverklaring van het mandaat van OCMW-raadslid vaststellen nadat het lid verkozen en geïnstalleerd werd, en dit zonder afstand te hebben gedaan van het ambt dat onverenigbaar is met zijn mandaat (vgl. RvS 10 april 1974, nr. 16.363, Cornelis, *Arr.RvS* 1974, 426); de rechten van de verdediging zullen in de beroepsprocedure moeten worden gerespecteerd (RvS 5 maart 1975, nr. 16.917, Cooreman, *Arr.RvS* 1975, 242).

Het vervallen verklaarde raadslid kan binnen acht dagen na de voormelde kennisgeving tegen de beslissing van de Raad voor Verkiezingsbetwistingen een niet-schorsend beroep instellen bij de Raad van State. Tegen de beslissing van de raad voor maatschappelijk welzijn is een dergelijke beroepsmogelijkheid niet voorzien; hier zal het algemeen bestuurlijk toezicht moeten spelen.

Inzake de procedure voor de Raad van State vindt het hiervoor reeds aangehaalde KB van 12 januari 1977 toepassing (zie hierboven nr. 106 e.v.).

De Raad van State beschikt over een termijn van zes maanden na ontvangst van het verzoekschrift om uitspraak te doen over beroepen ingediend met toepassing van de artikelen 21 en 22 van het OCMW-decreet. Er kan in herinnering worden gebracht dat het hier bedoelde contentieux niet als een annulatieberoep *ex* artikel 14 RvS-wet wordt behandeld maar wel als een geschil ingesteld op grond van artikel 16 van diezelfde wet, waarbij de Raad van State uitspraak doet met volle rechtsmacht (zie eveneens hierboven nr. 107).

Het beroep bij de Raad van State *schorst* de door de Raad voor Verkiezingsbetwistingen uitgesproken vervallenverklaring *niet*. Anders gesteld, die vervallenverklaring heeft hoe dan ook uitwerking vanaf de betekening van de (bestreden) beslissing van de Raad voor Verkiezingsbetwistingen aan het betrokken raadslid (*cf.* art. 19, § 2 OCMW-decreet).

Aangezien het beroep bij de Raad van State niet schorsend is, bestaat er geen beletsel om de opvolger van het betrokken lid reeds tot de eedaflegging toe te laten (*Vr. en Antw.* Senaat 1979-80, 29 januari 1980, 681).

144 Het lid dat van zijn mandaat vervallen is verklaard, moet er zich van onthouden zijn functies nog langer uit te oefenen en de voorzitter van de raad voor maatschappelijk welzijn moet/mag vanaf de eerstvolgende bijeenroeping

van de vergadering, het vervallen verklaarde raadslid niet langer uitnodigen. Ingeval het betrokken OCMW-raadslid zelfs bij ontstentenis van enige kennisgeving na de vervallenverklaring zijn mandaat blijft uitoefenen hoewel hij kennis heeft van de oorzaak van het verval, is hij strafbaar met de straffen opgesomd in artikel 262 van het Strafwetboek (art. 19, § 3 OCMW-decreet).

Dit strafwetsartikel bepaalt dat elk wettig ontslagen, afgezet, geschorst of van rechten ontzet openbaar ambtenaar die nadat hij daarvan officieel kennis heeft gekregen, zijn bediening blijft uitoefenen, met een gevangenisstraf van acht dagen tot een jaar en met een geldboete van € 26 tot € 500 kan worden gestraft; dezelfde straffen gelden ingeval een bij verkiezing of tijdelijk aangesteld openbaar ambtenaar zijn bediening blijft uitoefenen nadat daaraan wettelijk een einde is gekomen.

Met het oog op de vervanging van het vervallen verklaarde raadslid, moet de voorzitter van de OCMW-raad de voorzitter van de gemeenteraad onverwijld van de vervallenverklaring op de hoogte brengen. Eenmaal die hiervan in kennis is gesteld, kan de voorzitter van de gemeenteraad de opvolger oproepen om de eed af te leggen. Evenmin moet hier op de kennisneming van de vervallenverklaring door de gemeenteraad worden gewacht.

145 Wat de gemeente Voeren betreft, worden in geval van een geschil betreffende een lid van de raad voor maatschappelijk welzijn de bevoegdheden van de Raad voor Verkiezingsbetwistingen, conform artikel 21*bis* van de Organieke Wet 1976, door het college van provinciegouverneurs bedoeld in artikel 131*bis* van de Provinciewet, uitgeoefend. Ten aanzien van de leden van de raad voor maatschappelijk welzijn gelegen in een van de zes Vlaamse randgemeenten worden de geschillen voortvloeiend uit de vervallenverklaring van het mandaat blijvend beslecht door de deputatie (van de provincieraad van Vlaams Brabant).

4. Vervallenverklaring van rechtswege

146 Een geïnstalleerd OCMW-raadslid dat personeelslid wordt van de gemeente die door het OCMW wordt bediend, wordt geacht van rechtswege ontslagnemend te zijn (art. 19, § 4 OCMW-decreet). Ook hier betreft het "gewone personeelsleden" van de gemeente; het onderwijzend personeel van de gemeente of een vrijwillige brandweerman valt niet onder die toepassing. Die bepaling is een logisch gevolg van de onverenigbaarheid opgelegd door artikel 8, eerste lid van het OCMW-decreet.

5. Andere gevallen van voortijdige beëindiging

147 Overeenkomstig de Vlaamse organieke OCMW-regelgeving kan aan het mandaat als lid van de raad voor maatschappelijk welzijn ook voortijdig een einde komen, doordat de voordrachtsakte op een uitdrukkelijke en bindende wijze een einddatum voor het einde van de betrokken zittingsperiode vermeldt (zie tevens hierboven nr. 13). Mocht het werkend raadslid in deze situatie vroeger dan de voorziene datum ontslag nemen of overlijden, dan neemt de opvolger vervroegd zijn plaats in.

6. Afzetting en schorsing

a. Voorzitter en ondervoorzitter

148 De Vlaamse Regering kan een voorzitter en een ondervoorzitter van de raad voor maatschappelijk welzijn schorsen of afzetten wegens kennelijk wangedrag of grove nalatigheid (art. 70 OCMW-decreet; zie ook T. DE SUTTER, "Tucht" in J. DUJARDIN en W. SOMERS (eds.), *College van burgemeester en schepenen. Samenstelling en werking*, Brugge, die Keure, 2010, 153-188; D. VAN HOLSBEEK, *Het statuut van de lokale mandataris*, Brussel, Politeia, 2012; X, *Gemeentedecreet geannoteerd*, Brugge, die Keure, 2009, 102 e.v.); die redenen behelzen niet uitsluitend zijn optreden als voorzitter van de raad voor maatschappelijk welzijn maar tevens zijn handelingen als schepen. De maximale duur van de schorsing is niet vastgelegd. De bepalingen van artikel 70 OCMW-decreet beperken zich niet tot het kennelijk wangedrag of de grove nalatigheid binnen zijn functie als voorzitter van de raad voor maatschappelijk welzijn (of schepen) in de enge zin van het woord (*Parl.St.* Vl.Parl. 2005-06, nr. 870/1, 6).

Tot de wijziging bij decreet van 7 juli 2006 van de gelijkaardige wetsbepalingen in de Organieke Wet 1976 kon de deputatie eveneens OCMW-raadsleden schorsen of afzetten in de voormelde gevallen (*cf.* de vroegere art. 22 en 22*bis* Organieke Wet 1976; voor toelichting, zie de omzendbrief WEL nr. 97/02 van 25 maart 1997, *BS* 13 mei 1997).

Volgens de gangbare rechtspraak (*cf.* RvS 14 juli 2008, nr. 185.384, Lenaerts; D. ADRIAENS (ed.), D. COENE, W. LEERMAN, I. VAN DER STRAETE en P. VERBEKE, *Praktisch handboek voor OCMW-recht 2013*, *o.c.*, 120 e.v.) houdt "grove nalatigheid" rechtstreeks verband met de uitoefening van het ambt, terwijl "algemeen bekend wangedrag" veeleer, maar niet uitsluitend, aan feiten uit het privéleven refereert. De afzetting en de schorsing houden verband met het tuchtrecht zodat, anders dan in het strafrecht, met die veeleer vage en niet met voldoende precieze omschrijvingen kan worden volstaan (zie ook: *Vr. en Antw.* Vl.Parl. 2010-11, 29 april 2011 (Vr. nr. 393)).

In de bestuursrechtspraak worden met betrekking tot de lokale besturen als ***"grove nalatigheid"*** bijvoorbeeld bestempeld:
- ernstige tekortkomingen in de uitoefening van de ambtsplichten (*cf.* L.M. VENY, *OCMW. Overzicht van rechtspraak*, *o.c.*, nr. 107, 60; zie tevens *Vr. en Antw.* Kamer BZ 1988, 451);
- tussenkomst in een ambtenarenexamen door het opvragen van examenvragen en contactneming met een van de kandidaten (impliciet RvS 10 december 2002, nr. 113.451, Van Dooren) of tussenkomst op een andere wijze in het examenverloop om een welbepaalde kandidaat te doen slagen of het resultaat te doen beïnvloeden (RvS 22 september 2005, nr. 149.250, Van Der Cammen, *RW* 2007-08, 441, noot, *OCMW-visies* 2008, afl. 1, 73, die een dergelijke afzetting niet in strijd acht met artikel 25 BUPO; RvS 30 juni 2005, nr. 147.129, Van Dooren, *T.Gem.* 2005, 262, noot A. COOLSAET);
- het achterhouden van de opbrengst van geldinzamelingen zonder hiervan een regelmatige aantekening te houden (RvS 25 mei 1966, nr. 11.833, Derleyn, *Arr.RvS* 1966, 512);
- het nemen of het aanvaarden van enig belang in verrichtingen, aanbestedingen of werken waarvoor het betrokken raadslid geheel of gedeeltelijk het beheer of het toezicht had, en dat aanleiding heeft gegeven tot een correctionele veroordeling (RvS 11 mei 1971, nr. 14.715, Callens, *Arr.RvS* 1971, 564);

- het mededelen van informatie uit individuele steundossiers (impliciet RvS 16 mei 2000, nr. 87.281, tuchtmaatregel tegen Kristien Dellafaille, lid van de raad voor maatschappelijk welzijn van Zoersel);
- het gebruik van opnameapparatuur tijdens de zittingen, hoewel het gebruik daarvan uitdrukkelijk verboden werd (RvS 21 januari 2010, nr. 199.774, Claessens);
- de miskenning van het beroepsgeheim (RvS 2 juli 1969, nr. 13.655, Gemeente Stekene en Schelfhaut, *Arr.RvS* 1969, 744). Anders: Best.Dep. Antwerpen 10 november 1993, *OCMW-visies* 1994, nr. 2, 71 spreekt van een weliswaar zware (beroeps)fout, maar het is daarom nog geen zware nalatigheid; in die zin ook kunnen publiekelijke uitingen waarbij de OCMW-secretaris als "leugenaar" wordt bestempeld, als smaad worden gekwalificeerd waarbij wel het beroepsgeheim (Antwerpen 12 december 2002, *OCMW-Visies* 2003, afl. 1, 72), maar niet het mandaat van de voorzitter in het gedrang komt.

Wordt door de rechtspraak beschouwd als ***"algemeen bekend wangedrag"***:

- het misbruik dat een lid (van de vroegere COO) van zijn functie maakt om steun te doen verlenen aan een persoon van wie het, als dader of mededader, bedrieglijk een geldsom verduisterd of verspild heeft (RvS 9 juni 1952, nr. 1.622, Van Passen, *Arr.RvS* 1952, 559);
- het systematisch aanschrijven van alle steuntrekkers of politieke kennissen (door de voorzitter) waarvan hij hun aanvraag tot maatschappelijke dienstverlening of leefloon heeft gesteund en die tevens – door zijn tussenkomst – werd aanvaard, waardoor hij de steunaanvragers tot schuldenaars van de politici wil maken en de overtuiging ingang wil doen vinden dat de dienstverlening wordt verkregen dankzij zijn hulp (RvS 14 juli 1993, nr. 43.823, Jaumotte, *RACE* 1993, z.p., *JLMB* 1993, 1345, noot P. MARTENS, *JT* 1993, 780, noot L. GOFFIN "De la comparution personnelle dans la procédure disciplinaire de la fonction publique", *Rev.dr.-commun.* 1994, 58, noot J. BERGER); het arrest spreekt ter zake ook over het "zich schuldig maken aan grove fouten".

149 De decreetgever heeft bepaald dat de miskenning van de bepalingen met betrekking tot de taalwetgeving door degene van wie het vermoeden van taalkennis is weerlegd, een grove nalatigheid vormt zoals bedoeld in artikel 57 OCMW-decreet (vgl. art. 70 en 22 van de Organieke Wet 1976). Die bepaling is van toepassing op de voorzitter en de eventuele ondervoorzitters van het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn.

150 De tuchtprocedure start bij de kennisgeving van de feiten die als kennelijk wangedrag of grove nalatigheid kunnen worden gekwalificeerd en die aanleiding tot het opleggen van een tuchtmaatregel kunnen geven. Vanaf het ogenblik dat de Vlaamse Regering kennis krijgt van dergelijke feiten, kan ze de provinciegouverneur van de provincie waar de betrokken mandataris benoemd of verkozen is, de opdracht geven om een tuchtonderzoek te voeren, een tuchtverslag op te maken en een tuchtdossier samen te stellen (art. 2 besluit van de Vlaamse Regering van 5 juni 2009 houdende de tuchtprocedure voor de mandatarissen ter uitvoering van art. 71 en 274 van het Gemeentedecreet, art. 70 van het OCMW-decreet en art. 69 van het Provinciedecreet, *BS* 19 juni 2009, verder "Tuchtbesluit Mandatarissen" genoemd). In het kader van zijn tuchtonderzoek kan de provinciegouverneur de medewerking vorderen van een arrondissementscommissaris (art. 3 Tuchtbesluit Mandatarissen).

In zijn tuchtverslag geeft de provinciegouverneur advies over het gevolg dat volgens hem aan de feiten moet worden gegeven en formuleert hij een voorstel van straf in het geval waarbij hij het opstarten van een tuchtprocedure voorstelt.
Na de ontvangst van het tuchtverslag en het bijgevoegde tuchtdossier roept de Vlaamse Regering binnen een termijn van drie maanden de betrokken mandataris op voor een hoorzitting (art. 4, § 1, eerste lid Tuchtbesluit Mandatarissen). Bij ontstentenis van oproeping binnen die termijn te rekenen vanaf de datum van de verzending van het verslag van de provinciegouverneur waarbij het tuchtdossier gevoegd is, wordt de Vlaamse Regering geacht van de verdere vervolging af te zien en kan ze voor de ten laste gelegde feiten geen tuchtstraf meer opleggen (art. 4, § 1, tweede lid Tuchtbesluit Mandatarissen).

151 Ten aanzien van de betrokken (onder)voorzitter moeten de rechten van verdediging worden gerespecteerd en moet de betrokkene alleszins vooraf worden gehoord (art. 70 OCMW-decreet); die bepaling is nieuw. Voorheen kon de vraag rijzen of – wat ons logisch voorkomt – de algemene beginselen van behoorlijk bestuur en meer in het bijzonder het *audi et alteram partem*-beginsel moesten worden nageleefd (vgl. RvS 29 april 1994, nr. 47.097, Borremans, *RACE* 1994, z.p.; RvS 14 juli 1993, nr. 43.823, Jaumotte, *RACE* 1993, z.p., *JLMB* 1993, 1345, noot P. MARTENS, *JT* 1993, 780, noot L. GOFFIN "De la comparution personnelle dans la procédure disciplinaire de la fonction publique", *Rev.dr.commun.* 1994, 58, noot J. BERGER. Over de "hoorplicht" als algemeen beginsel van behoorlijk bestuur, zie I. OPDEBEEK, "De hoorplicht" in I. OPDEBEEK en M. VAN DAMME (eds.), *Algemene beginselen van behoorlijk bestuur*, Brugge, die Keure, 2006, 235-277); er kan inderdaad niet worden betwist dat het voorstel tot afzetting een grievend karakter vertoont en de hoorplicht hier derhalve ten volle speelt.
Ten minste 21 dagen vóór de hoorzitting wordt de betrokken mandataris met een aangetekende brief opgeroepen voor de hoorzitting (art. 4, § 2, eerste lid Tuchtbesluit Mandatarissen).

De oproeping vermeldt:
1° de ten laste gelegde feiten;
2° de overweging van een tuchtstraf;
3° de plaats, de dag en het uur van de hoorzitting;
4° de mogelijkheid tot inzage van het tuchtdossier;
5° het recht op bijstand en vertegenwoordiging door een verdediger naar keuze;
6° het recht om het horen van getuigen te vragen;
7° het recht om een schriftelijk verweer in te dienen tot op de dag voor de hoorzitting.

Aan de betrokken mandataris wordt gemeld dat voor zover hij getuigen wil horen, dit tien dagen voor de hoorzitting aan de tuchtoverheid met het oog op de oproeping van die getuigen moet worden medegedeeld; bovendien moet hij aangeven welke getuigen moeten worden gehoord en waarover de getuigen geacht worden een verklaring af te leggen (art. 4, § 3, eerste lid Tuchtbesluit Mandatarissen). Tevens wordt de tuchtrechtelijk vervolgde mandataris verzocht binnen dezelfde termijn van tien dagen vóór de hoorzitting bij de tuchtoverheid de stukken in te dienen die hij aan het tuchtdossier wil toevoegen.

De tuchtoverheid kan zelf ook getuigen oproepen; de namen van de getuigen en het voorwerp van de getuigenverklaringen worden aan de betrokken tuchtrechtelijk vervolgde (onder)voorzitter meegedeeld (art. 4, § 3, eerste lid Tuchtbesluit Mandatarissen).

152 De Vlaamse Regering of een of meerdere van de door haar aangewezen ambtenaren van het Agentschap voor Binnenlands Bestuur, hoort de betrokken mandataris (art. 5, eerste lid Tuchtbesluit Mandatarissen). Die hoorzitting kan ook worden bijgewoond door een of meerdere ambtenaren van het Agentschap voor Binnenlands Bestuur die hiertoe aangewezen zijn door de leidend ambtenaar van het agentschap. In ieder geval vindt de hoorzitting steeds plaats achter gesloten deuren.

Van de hoorzitting wordt een proces-verbaal opgemaakt (art. 6, eerste lid Tuchtbesluit Mandatarissen). In het geval dat het proces-verbaal tijdens de hoorzitting wordt opgemaakt, wordt aan de betrokkene gevraagd het te ondertekenen; wordt het proces-verbaal na de hoorzitting opgemaakt, dan wordt het naar de betrokken mandataris toegestuurd of wordt het hem overhandigd tegen ontvangstbewijs. De mandataris wordt dan gevraagd het proces-verbaal ondertekend of met bijgevoegde opmerkingen terug te bezorgen aan de Vlaamse Regering uiterlijk tien dagen na de ontvangst ervan (art. 6, tweede en derde lid Tuchtbesluit Mandatarissen).

153 De Vlaamse Regering stuurt haar beslissing aangetekend naar de betrokken (onder)voorzitter of overhandigt ze tegen ontvangstbewijs; die verzending gebeurt binnen een termijn van drie maanden na de ondertekening van het proces-verbaal van de laatste hoorzitting door de voorzitter van die hoorzitting (art. 7 Tuchtbesluit Mandatarissen). In tegenstelling tot de procedure die vóór de inwerkingtreding van het besluit van de Vlaamse Regering van 5 juni 2009 gold, schrijft de huidige procedure geen advies van de OCMW-raad meer voor.

Een dergelijk advies vormde destijds een substantiële vormvereiste; de onregelmatigheid van dit advies vitieerde de beslissing van de (Vlaamse) Regering (vgl. RvS 14 juli 1993, nr. 43.823, Jaumotte, *RACE* 1993, z.p., *JLMB* 1993, 1345, noot P. MARTENS, *JT* 1993, 780, noot L. GOFFIN, "De la comparution personnelle dans la procédure disciplinaire de la fonction publique", *Rev.dr.-commun.* 1994, 58, noot J. BERGER).

De afgezette voorzitter of de afgezette ondervoorzitter van de raad voor maatschappelijk welzijn kan pas na verloop van twee jaar opnieuw als burgemeester, schepen, voorzitter of ondervoorzitter van de raad voor maatschappelijk welzijn worden aangesteld (art. 70, tweede lid OCMW-decreet). Die bepaling is nieuw en verzwaart aanzienlijk de sanctie gesteld op de gepleegde tuchtfeiten; in de vroegere regelgeving ontbrak immers een dergelijke sanctie zodat een afgezette mandataris in beginsel onmiddellijk opnieuw kon worden verkozen.

154 De Vlaamse Regering kan de voorzitter of de ondervoorzitter die zich aan zware nalatigheid of algemeen bekend wangedrag schuldig maakt, ook schorsen; waar die voorheen in de Organieke Wet 1976 tot zes maanden beperkt was, vermeldt het OCMW-decreet geen enkele termijn hieromtrent. De schorsing zal evenwel in termijn beperkt moeten zijn en moeten beantwoorden aan het redelijkheids- en evenredigheidsbeginsel. Behoudens een schorsing op het einde van het mandaat, zal de schorsing noch onbeperkt mogen zijn noch het resterende gedeelte van duur van het mandaat mogen omvatten, daar de schorsing anders op een "afzetting" neerkomt. De Raad van State zal op de strafmaat – *i.e.* de duur van de schorsing – een marginaal toetsingsrecht uitoefenen.

155 De schorsing of de afzetting van de voorzitter van de OCMW-raad heeft dezelfde gevolgen voor zijn mandaat van schepen en omgekeerd (art. 70 OCMW-decreet, *juncto* art. 71 Gemeentedecreet; zie hierover D. BEIRENS, D. DETOLLENAERE en J. DUJARDIN, *Gemeentedecreet van 15 juli 2005. Artikelsgewijze toelichting*, Brugge, die Keure, 2006, 239-240; E. VANDERPEYPEN, 'Nieuwe tuchtprocedure voor lokale en provinciale mandatarissen', *Binnenband* 2007/oktober, 5-7; J. DUJARDIN, W. SOMERS en L. VAN SUMMEREN, *Praktisch handboek voor gemeenterecht*, *o.c.*, 122).

156 Hoewel niet uitdrukkelijk voorzien in het Tuchtbesluit Mandatarissen, hoeft niet te worden beklemtoond dat de Vlaamse Regering haar beslissing tot schorsing of afzetting formeel moet motiveren; zetelend als een orgaan van actief bestuur, houdt dit in dat zij niet op elk voorgedragen rechtsmiddel moet antwoorden maar wel het betekende tuchtbesluit voldoende moet rechtvaardigen: waarom is een schorsing of een afzetting overwogen? Anders gesteld, voor de beslissingen van de Vlaamse Regering geldt in deze aangelegenheden niet de motiveringsplicht *ex* artikel 149 Grondwet, maar evenmin kan de Vlaamse Regering volstaan met in haar beslissing louter te stellen dat de aan de betrokkene ten laste gelegde feiten bewezen zijn en dat zij een algemeen bekend wangedrag vormen zonder te antwoorden op de (globaliteit van de) argumenten die de betrokkene in zijn memorie had geformuleerd. De beslissing moet dan ook ten aanzien van de ernst van de opgelegde tuchtstraf zijn gemotiveerd (vgl. RvS 14 juli 1993, nr. 43.823, Jaumotte, *RACE* 1993, z.p., *JLMB* 1993, 1345, noot P. MARTENS, *JT* 1993, 780, noot L. GOFFIN, "De la comparution personnelle dans la procédure disciplinaire de la fonction publique", *Rev.dr.commun.* 1994, 58, noot J. BERGER).

157 Tegen de beslissing van de Vlaamse Regering waarbij een voorzitter of een ondervoorzitter wordt afgezet of geschorst, of geoordeeld wordt dat er geen reden voorhanden is om een dergelijke maatregel uit te spreken, kan bij de *Raad van State* worden opgekomen; in voorkomend geval wordt het verzoekschrift ingediend binnen vijftien dagen na betekening van de beslissing van de Vlaamse Regering.

De Raad van State beschikt over een termijn van zes maanden na ontvangst van het verzoekschrift om uitspraak te doen over het beroep ingesteld bij toepassing van artikel 22 van het OCMW-decreet, waarbij de procedure wordt gevolgd zoals voorgeschreven bij het KB van 12 januari 1977.

De bijzondere rechtspleging van het koninklijk besluit van 12 januari 1977, inzonderheid artikel 6, eerste lid, bepaalt de voorwaarden waarin de belanghebbenden binnen een termijn van vijftien dagen na de mededeling van het verzoekschrift een memorie van antwoord kunnen indienen. Het voormelde uitvoeringsbesluit en de rechtspleging kennen in de onderhavige procedure het verweermiddel "memorie van wederantwoord" niet (RvS 16 mei 2000, nr. 87.281, tuchtmaatregel tegen Kristien Dellafaille, lid van de raad voor maatschappelijk welzijn van Zoersel); een dergelijk processtuk moet derhalve uit de debatten worden geweerd. Bovendien wordt de rechtspleging gevoerd op grond van artikel 16 RvS-wet; de Vlaamse Regering, zoals voorheen de bestendige deputatie optredend in de hoedanigheid van bestuurlijk rechtscollege, is in deze geen verwerende partij en kan bijgevolg evenmin een memorie van antwoord indienen. In een dergelijke procedure is de Vlaamse Regering, optredend als een bestuurlijk rechtscollege in eerste aanleg, geen tegenpartij bij het hoger beroep dat tegen haar beslissing wordt ingesteld (RvS 30 april 1981, nr. 21.129, Thys, *Arr.RvS* 1981, 626).

In geschillen aangaande de afzetting of de schorsing van een voorzitter of ondervoorzitter (of in Voeren: een raadslid) treedt de Raad van State eveneens met volle rechtsmacht op. Zodoende beoordeelt hij de door de Vlaamse Regering jegens de afgezette en geschorste (onder)voorzitter ten laste gelegde feiten en gaat hij na of die feiten de afzetting of de schorsing rechtvaardigen (RvS 2 juli 1969, nr. 13.655, Stekene en Schelfout, *Arr.RvS* 1969, 744, *De Gem.* 1970, 137-139, met advies Substituut-auditeur-generaal F. DEBAEDTS; RvS 30 april 1981, nr. 21.129, Thys, *Arr.RvS* 1981, 626; RvS 17 maart 1993, nr. 42.342, De Jonghe, *Arr.RvS* 1993, z.p., *T.Gem.* 1994, 245, *Fund.Rechtspr.* 1993, nr. 7, 11, *TBP* 1993, 865).

158 De hoedanigheid van "schepen" van een OCMW-voorzitter vloeit voort uit zijn mandaat als voorzitter van de raad voor maatschappelijk welzijn. Ingeval de voorzitter nu als voorzitter van de raad voor maatschappelijk welzijn wordt afgezet, kan hij niet langer als schepen van dezelfde gemeente aanblijven. Evenzo zal de Vlaamse Regering bij haar beslissing om een OCMW-voorzitter als schepen af te zetten, in dezelfde beslissing tot het besluit moeten komen dat hij ook als voorzitter van de raad voor maatschappelijk welzijn is afgezet (*Parl.St.* Vl.Parl. 2005-06, nr. 870/1).

159 Op de voorzitter van de OCMW-raad van Voeren – niet op die voor de zes Vlaamse randgemeenten – blijft artikel 22 van de Organieke Wet 1976 van toepassing. De schorsing of de afzetting gebeurt op voorstel van de raad voor maatschappelijk welzijn, van de gemeenteraad of zelfs van ambtswege. Dit houdt in dat de voorzitter, zoals de raadsleden trouwens, door de provinciegouverneur op eensluidend advies van het college van provinciegouverneurs kan worden geschorst of afgezet. Indien het een schorsing betreft, bedraagt de maximumduur zes maanden (art. 22*bis* OCMW-wet).

De betrokken mandataris wordt opgeroepen om gehoord te worden; er is steeds advies nodig van de raad voor maatschappelijk welzijn. De beslissing van de provinciegouverneur wordt ter kennis gegeven aan de betrokken voorzitter en eveneens aan de raad voor maatschappelijk welzijn en aan de gemeenteraad.

Na ontvangst van het verzoekschrift om uitspraak te doen over de beroepen ingediend met toepassing van de artikelen 21 en 22 van de OCMW-wet, beschikt de Raad van State over een termijn van zes maanden (art. 23 OCMW-wet). De rechtspleging gebeurt op de wijze bepaald door de Koning.

b. OCMW-raadsleden

160 Te beklemtonen valt dat de mogelijkheid tot schorsing en afzetting, behoudens in het geval van het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn van Voeren, slechts geldt voor voorzitters en ondervoorzitters. Zoals voor de gemeenteraadsleden zijn er niet langer tuchtmaatregelen tegen OCMW-raadsleden in de regelgeving ingeschreven.

161 In de plaats van een eigenlijk tuchtrecht geldt voor de leden van de raad voor maatschappelijk welzijn een *deontologische code*. Die omvat (zie bijvoorbeeld P. DHAENENS, *Handboek voor het Vlaamse OCMW-raadslid*, *o.c.*, nr. 097, 76, met verwijzing naar de parlementaire besprekingen) het geheel van beginselen, gedragsregels en richtlijnen die het raadslid bij de uitoefening van zijn mandaat tot leidraad dienen.

Aldus mag van een raadslid worden verwacht dat hij zich bij de uitoefening van zijn politiek mandaat in de eerste plaats door het algemeen en niet door zijn particulier belang zal laten leiden, dat het elke vorm of schijn van partijdigheid en belangvermenging zal vermijden enz.

De raad voor maatschappelijk welzijn is het enige orgaan dat bevoegd is om een deontologische code inzake zijn raadsleden, aan te nemen (art. 50 OCMW-decreet). Voor het vast bureau en de bijzondere comités is dezelfde deontologische code van toepassing (art. 64 OCMW-decreet). Er wordt evenwel nergens bepaald welke aangelegenheden erin moeten/mogen worden opgenomen noch welke de mogelijke sancties zijn op de overtreding van de bepalingen ervan.

Hoewel geen enkele bepaling verbiedt dat in die code de (disciplinaire) sancties "schorsing" en "afzetting" – in geval van een met de code strijdig gedrag – zouden worden opgenomen en er – naar analogie met de bevoegdheid van de raad voor maatschappelijk welzijn om een mandaat voor vervallen te verklaren – evenzeer kan worden geredeneerd dat de OCMW-raad een lid voor bepaalde (tucht)feiten zou kunnen sanctioneren, is dit volgens ons toch minder vanzelfsprekend.

De meest voorkomende sanctie in de bestuurspraktijk van de deontologische codes binnen de Vlaamse openbare centra voor maatschappelijk welzijn is de "blaam" al dan niet *en public*. Mocht er een zwaardere sanctie in de deontologische code zijn opgenomen en jegens een raadslid worden uitgesproken, dan is het de vraag bij welke instantie dit raadslid terecht kan om tegen die uitspraak in beroep te gaan: ofwel bij de Raad voor Verkiezingsbetwistingen en in hoger beroep bij de Raad van State, ofwel rechtstreeks bij de Raad van State.

Bij de eerste optie rijst het probleem dat een dergelijk beroep niet in het bevoegdheidspakket van de Raad voor Verkiezingsbetwistingen is opgenomen; aan te nemen valt dat de materiële rechtsmacht van een bestuurlijk rechtscollege niet zonder rechtsgrond kan worden uitgebreid. De tweede optie impliceert dat de Raad van State de door de raad voor maatschappelijk welzijn opgelegde tuchtsanctie als een bestuurlijke rechtshandeling in de zin van artikel 14 RvS-wet zal moeten opvatten; het komt ons voor dat de Raad van State zich hiervoor bevoegd zou kunnen verklaren, aangezien ook de lichtste tuchtsanctie als een morele smet op het blazoen van de betrokkene zou kunnen rusten.

162 Ondanks de afwezigheid van middelen in het OCMW-decreet ter bestraffing van wangedrag in hoofde van raadsleden, kunnen overtredingen wel strafrechtelijk (of uitzonderlijk arbeidsrechtelijk) worden gesanctioneerd; hierbij kan worden gedacht aan een raadslid dat zijn zwijgplicht miskent, het personeel van het OCMW bedreigt, zich onaangekondigd toegang verschaft tot de kantoren van het personeel,... Een eventuele veroordeling van het betrokken raadslid kan zelfs zijn gedwongen ontslag tot gevolg hebben op voorwaarde dat het raadslid niet meer alle verkiesbaarheidsvoorwaarden vervult.

AFDELING II

DE VERGADERING VAN DE RAAD VOOR MAATSCHAPPELIJK WELZIJN

§ 1. Algemene beginselen

163 Het OCMW-decreet bevat een aantal essentiële regels met betrekking tot het houden van de vergaderingen en de procedure van beraadslaging van de raad voor maatschappelijk welzijn, alsmede de andere bestuursorganen van het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn. De betrokken bepalingen van het OCMW-decreet, *in casu* de artikelen 29 tot 50, beletten niet dat er zich gevallen kunnen voordoen die aan een expliciete regeling van het decreet ontsnappen.

A. PERSONEN DIE AAN DE VERGADERING MOGEN DEELNEMEN

164 Aan de vergaderingen van de raad voor maatschappelijk welzijn kan alleen worden deelgenomen door de voorzitter van de OCMW-raad, de raadsleden, de burgemeester of de vervangende schepen, en de OCMW-secretaris.

De burgemeester mag zowel het openbare als het besloten gedeelte van de vergaderingen van de raad voor maatschappelijk welzijn bijwonen. Indien hij aanwezig is, heeft hij echter geen recht de vergadering voor te zitten (art. 41 OCMW-decreet) en evenmin beschikt hij in de vergadering van de raad voor maatschappelijk welzijn over een raadgevende stem.

Tot de wijzigingen aangebracht bij decreet van 7 juli 2006, was dit onder de vroegere Organieke Wet 1976 wel het geval; hiertoe moest hij weliswaar een verzoek tot de voorzitter van de OCMW-raad richten, die bij een dergelijk verzoek ertoe was gehouden het voorzitterschap aan de burgemeester af te staan. In het geval dat de voorzitter van de raad voor maatschappelijk welzijn de burgemeester in het schepencollege tijdelijk vervangt, kan hij de OCMW-raad uiteraard wel blijven voorzitten (*Parl.St.* Vl.Parl. 2007-08, nr. 1701/1, 68).

De burgemeester kan tijdens de zitting van de raad voor maatschappelijk welzijn de stemming – niet de beraadslaging – over elk punt van de agenda verdagen; dit kan niet bij een agendapunt dat betrekking heeft op de persoonlijke levenssfeer van de cliënten of hun onderhoudsplichtigen (art. 42 OCMW-decreet). De schepen die de burgemeester vervangt, heeft eveneens die bevoegdheid. In de notulen van de vergadering moet melding worden gemaakt van de argumentatie die de burgemeester voor die verdaging aanhaalt. De burgemeester kan van dit recht slechts eenmaal gebruikmaken voor hetzelfde punt. Ten vroegste na dertig dagen kan dit punt dan opnieuw worden behandeld, tenzij erover eerder een advies door het college van burgemeester en schepenen wordt uitgebracht.

165 In uitzonderlijke omstandigheden – met name in het geval van een voorafgaande gemotiveerde afwezigheid – kan de burgemeester zich laten vervangen door een schepen; ook die kan de vergaderingen bijwonen zonder ze evenwel te kunnen voorzitten en zonder enige stem te hebben in de beraadslagingen. De burgemeester motiveert waarom hij in de totale onmogelijkheid verkeert om zelf op de zitting van de OCMW-raad aanwezig te zijn. Om te kunnen vaststellen dat de afwezigheid in die zin voorafgaand gemotiveerd is, zal de burgemeester die motivering schriftelijk moeten bezorgen aan de voorzitter van de raad voor maatschappelijk welzijn of aan de OCMW-secretaris en dat vóór de vergadering van de OCMW-raad aanvangt. Indien het geschrift langs de post wordt bezorgd, geldt de datum en het uur dat het geschrift op de zetel van het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn wordt ontvangen; in geval van betwisting hieromtrent ligt de bewijslast bij de burgemeester (*Parl.St.* Vl.Parl. 2005-06, nr. 870/1, 5). Het kan niet zo zijn dat de burgemeester zijn afwezigheid slechts eenmaal voor de zes jaar durende bestuursperiode motiveert: voor elke vergadering moet er een voorafgaande motivering worden (af)gegeven (*Parl.St.* Vl.Parl. 2007-08, nr. 1701/1, 68).

Echter, het bestaan van een geschreven beslissing van de burgemeester waarbij hij een schepen aanwijst om de vergaderingen van de raad voor maatschappelijk welzijn bij te wonen, kan niet beletten dat de burgemeester in elk geval discretionair beslist of hij persoonlijk optreedt dan wel door middel van een

vertegenwoordiger (RvS 18 januari 1993, nr. 41.600, Seyssens, *Arr.RvS* 1997, z.p.).

166 Overeenkomstig artikel 94, § 2 van het OCMW-decreet kan eveneens de verantwoordelijke van de sociale dienst voor een vergadering van de raad voor maatschappelijk welzijn worden uitgenodigd (over de invulling van het begrip "verantwoordelijke van de sociale dienst", zie Arbh. Gent 17 januari 1997, *AJT* 1997-98, 135, noot L. VENY, "Kliënt en hulpverlener in OCMW-verband: een moeilijke (rechts)verhouding?"); de aanwezigheid van dit personeelslid is verantwoord telkens de bespreking aan de orde is van dossiers die de sociale dienst aanbelangen.

De aanwezigheid van de verantwoordelijke van de sociale dienst op de vergaderingen is verboden bij een tuchtzaak die vreemd is aan (het personeel van) de sociale dienst (RvS 20 november 1985, nr. 25.879, De Beule, *Arr.RvS* 1985, z.p., *TBP* 1987, 150).

Toch moet die regel met de nodige realiteitszin worden bekeken (RvS 26 juni 2007, nr. 172.738, Vervisch, *TBP* 2009, 40); zo is het de raad voor maatschappelijk welzijn uiteraard niet verboden zich bij het onderzoek van bepaalde aangelegenheden die in besloten vergadering moeten worden gehouden, bijvoorbeeld een tuchtprocedure op verzoek van het disciplinair vervolgde personeelslid, te laten bijstaan door deskundigen en raadslieden. In dezelfde zin kan de OCMW-raad bepaalde personen, bijvoorbeeld de evaluator van een personeelslid, horen teneinde volledig omtrent een geagendeerd dossier geïnformeerd te zijn. In alle gevallen is evenwel vereist dat die aanwezigheid van andere personen dan de raadsleden en de secretaris zich situeert voorafgaand aan de eigenlijke beraadslaging en stemming; ter vrijwaring van de onafhankelijkheid van de leden van de raad voor maatschappelijk welzijn en het recht om vrij hun stem uit te brengen, mag geen ander persoon de besloten beraadslaging bijwonen. Het bewijs daarvan zal door de notulen worden aangetoond.

B. WERKINGSREGELS

167 Er moet worden aangenomen dat, bij ontstentenis van andersluidende bepaling, de overeenstemmende regelen van het Gemeentedecreet aangaande de vergadering van de gemeenteraad een overeenkomstige toepassing vinden.

De raad voor maatschappelijk welzijn handelt te allen tijde als een orgaan van actief bestuur en treedt onder geen enkele omstandigheid op als een jurisdictioneel orgaan. Die regel geldt eveneens in tuchtzaken zodat bij ontstentenis van enige verwijzing naar het Gerechtelijk Wetboek in het OCMW-decreet een raadslid niet door het tuchtrechtelijk vervolgde personeelslid kan worden gewraakt (KG Rb. Luik 24 oktober 1989, *JLMB* 1989, 1386); desgevallend zal het raadslid zich moeten terugtrekken zo de onpartijdigheid van de raad als tuchtorgaan in het gedrang dreigt te komen.

C. DELEGEERBARE BEVOEGDHEDEN

168 De raad voor maatschappelijk welzijn kan bevoegdheden overdragen aan het vast bureau, de secretaris of aan een bijzonder comité; een dergelijke overdracht van bevoegdheden is echter niet mogelijk voor aangelegenheden die het OCMW-decreet of een andere regelgeving uitdrukkelijk aan de raad voor maatschappelijk welzijn voorbehoudt of die onderworpen zijn aan bepaalde vormen van bijzonder bestuurlijk toezicht, te weten machtiging of goedkeuring (*cf.* art. 52 OCMW-decreet, *juncto* art. 43, § 2 Gemeentedecreet; zie hierover o.m. D. BEIRENS, D. DETOLLENAERE en J. DUJARDIN, *Gemeentedecreet van 15 juli 2006. Artikelsgewijze commentaar*, *o.c.*, 151-158; I. VOS, *De gemeenteraad, burgemeester en schepenen en de vernieuwingen van het gemeente- en provinciedecreet*, *l.c.*, nr. 61, 49-50; P. DHAENENS, *Handboek voor het Vlaams OCMW-raadslid*, Kortrijk, UGA Publishers, 2012, 78-81, zie uitgebreider inzake de bevoegdheden van de raad nr. 279 e.v.).

Kunnen aldus niet worden overgedragen:

1° de aan de raad voor maatschappelijk welzijn toegewezen bevoegdheden, vermeld in titel II, hoofdstuk I, afdeling I en II, de bevoegdheid tot overdracht, vermeld in het eerste lid, en de aan de raad voor maatschappelijk welzijn toegewezen bevoegdheid, vermeld in artikel 2, *in fine*, met uitzondering van de bevoegdheden of de dienstverlening waarop de wet van 26 mei 2002 betreffende het recht op maatschappelijke integratie of de wet van 2 april 1965 betreffende het ten laste nemen van de steun, verleend door de openbare centra voor maatschappelijk welzijn, van toepassing is;

2° beslissingen die de wet, het decreet of het uitvoeringsbesluit uitdrukkelijk aan de raad voor maatschappelijk welzijn of aan het vast bureau voorbehoudt, ingeval de raad voor maatschappelijk welzijn die bevoegdheden uitoefent ingevolge artikel 60, § 1 (*i.e.* de beslissing tot oprichting van een vast bureau), alsmede de toegewezen bevoegdheid van het vast bureau, ingeval de raad voor maatschappelijk welzijn die bevoegdheid uitoefent overeenkomstig artikel 60, § 1;

3° beslissingen die aan het advies, de machtiging of de goedkeuring van een toezichthoudende overheid onderworpen zijn;

4° het vaststellen van de reglementen, bijvoorbeeld het arbeidsreglement, en desgevallend, het reglement inzake richtbarema's voor maatschappelijke dienstverlening;

5° het vaststellen van het meerjarenplan en de aanpassingen ervan, het budget, de budgetwijzigingen en de jaarrekeningen en de geconsolideerde jaarrekening;

6° het vaststellen van het organogram, de personeelsformatie en de rechtspositieregeling;

7° het oprichten van en het toetreden tot rechtspersonen of het aanwijzen van leden van de rechtspersonen vermeld in titel VIII, alsmede de besluiten tot deelneming in een gemeentelijk extern verzelfstandigd agentschap in privaatrechtelijke vorm;

8° het aanstellen en het ontslaan van de secretaris van het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn en de financieel beheerder, alsook de sanctie- en tuchtbevoegdheid ten aanzien van die personeelsleden;

9° het goedkeuren van het algemene kader van het interne controlesysteem, vermeld in artikel 99;

10° het vaststellen van wat onder het begrip "dagelijks bestuur" moet worden verstaan;

11° de bevoegdheden van de ziekenhuizen met afzonderlijk beheer, vermeld in artikel 218;

12° het vaststellen van de wijze van gunning van de opdrachten voor aanneming van werken, leveringen en diensten, en het vaststellen van de voorwaarden ervan, behalve indien het een van volgende opdrachten betreft:

a) een opdracht die past binnen het begrip dagelijks bestuur, vermeld in punt 10°;

b) een opdracht die nominatief in het vastgestelde budget is opgenomen;

13° het definitief aanvaarden van schenkingen en het aanvaarden van legaten (*cf.* RvS 1 december 1950, nr. 594, COO Luik, *Arr.RvS* 1950, 585, *RW* 1950-51, k. 1568);

14° het vaststellen van een systeem van klachtenbehandeling;

15° de vaste belegging van kapitalen voor een periode langer dan één jaar;

16° de bevoegdheden, vermeld in de artikelen 157 (interne kredietaanpassingen), 159 (noodzakelijke uitgaven bij dwingende en onvoorziene omstandigheden zonder voorafgaande budgetwijziging), 161, § 2, eerste en derde lid en artikel 161, § 3 (beslissingen inzake budgethouderschap), artikel 162, § 4 (delegatie goedkeuring van te betalen bedragen aan de secretaris), artikel 163 (overrulen beslissing tot weigering visum van de financieel beheerder) en artikel 165, § 2 (overrulen weigeringsbeslissing tot het geven van een betalingsopdracht door een personeelslid);
17° het nemen van besluiten:
a) voor het aangaan van leningen voor een periode langer dan één jaar;
b) waarbij de financiële lasten van de opgenomen leningen worden herschikt door die lasten te spreiden over een langere periode;
18° het stellen van daden van beschikking met betrekking tot onroerende goederen, behoudens voor zover de verrichting nominatief in het vastgestelde budget is opgenomen;
19° de bevoegdheden, vermeld in artikel 80, § 2, eerste lid, *i.e.* het aanstellen van een waarnemend secretaris of een waarnemend financieel beheerder;
20° het afsluiten van een afsprakennota, vermeld in artikel 86;
21° het aangaan van dadingen;
22° de gerechtelijke en buitengerechtelijke vertegenwoordiging van het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn in rechte en beslissingen over het in rechte optreden namens het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn overeenkomstig artikel 200;
23° het goedkeuren van beheersovereenkomsten zoals bedoeld in artikel 271;
24° het vaststellen van wat onder het begrip dagelijks personeelsbeheer wordt verstaan;
25° de bevoegdheden vermeld in artikel 53, § 4, *i.e.* de installatie van een nieuwe voorzitter in geval van vervanging van het college van burgemeester en schepenen.

Anders geformuleerd, de essentiële beslissingen mogen niet aan de raad voor maatschappelijk welzijn worden onttrokken; dat idee komt tot uiting in de bovenstaande limitatieve lijst met niet-delegeerbare bevoegdheden.

169 De raad voor maatschappelijk welzijn kan zijn bevoegdheden inzake (1) individuele maatschappelijke dienstverlening en zijn verhaalrecht, genomen met toepassing van de Organieke Wet 1976, (2) de wet van 26 mei 2002 betreffende het recht op maatschappelijke integratie en (3) de wet van 2 april 1965 betreffende het ten laste nemen van steun, verleend door de openbare centra voor maatschappelijk welzijn, alleen overdragen aan het vast bureau of aan een bijzonder comité (voor een nadere bespreking van die bevoegdheden, zie verder nrs. 367 e.v. en 387); verdere subdelegatie is voor die bevoegdheden niet mogelijk.
Tot de niet-overdraagbare of -delegeerbare bevoegdheden behoren tevens de opdrachten bedoeld in artikel 60, § 7, en in artikel 62*bis* van de Organieke Wet 1976 (*Parl.St.* Vl.Parl. 2007-08, nr. 1701/1, 70).

170 De secretaris, het vast bureau of de bijzondere comités oefenen de hun toevertrouwde gedelegeerde bevoegdheden persoonlijk respectievelijk als collectief orgaan uit. Voor de secretaris betekent die persoonlijke uitoefening dat de gedelegeerde bevoegdheden verbonden zijn met zijn ambt en dat hij die op zijn beurt niet verder kan delegeren. Wat de collectieve uitoefening van de gedelegeerde bevoegdheden door het vast bureau of de bijzondere comités betreft, betekent dit dat de leden van die organen niet belast kunnen worden met de uitoefening van (een deel van) die bevoegdheden maar dat alle beslissingen collectief moeten worden genomen. Naar analogie met de regeling voor het college van burgemeester en schepenen kan hieromtrent worden meege-

geven dat collegiale besluitvorming impliceert dat de desbetreffende organen beraadslagende vergaderingen zijn die hun bevoegdheden alleen op een collectieve wijze kunnen uitoefenen; een delegatie aan individuele leden is niet mogelijk (*cf. Parl.St.* Vl.Parl. 2004-05, nr. 347/1, 65).

171 De raad voor maatschappelijk welzijn kan bij de delegatie van een bepaalde bevoegdheid bepalen dat het vast bureau of een bijzonder comité de uitoefening van die gedelegeerde bevoegdheid kan toevertrouwen aan de secretaris van het OCMW. Op zijn beurt kan de OCMW-secretaris de uitoefening van een bepaalde gedelegeerde bevoegdheid toevertrouwen aan andere personeelsleden van het centrum.

De raad kan de uitoefening van de bevoegdheid tot het aanstellen en het ontslaan van het personeel, alsook de bevoegdheid inzake de tucht ten aanzien van het personeel, enkel toevertrouwen aan het vast bureau en de secretaris van het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn. Een subdelegatie ervan aan andere personeelsleden dan de OCMW-secretaris is niet mogelijk voor die aangelegenheden.

172 In gevallen van dwingende en onvoorziene omstandigheden kan het vast bureau of een bijzonder comité op eigen initiatief de bevoegdheden betreffende de vaststelling van de wijze van gunning en de voorwaarden van overheidsopdrachten, het voeren van de gunningsprocedure, de gunning en de uitvoering van overheidsopdrachten uitoefenen (zie hieromtrent ook D. D'HOOGHE e.a., *De gunning van overheidsopdrachten*, Brugge, die Keure, 2009, nr. 123, 86-87, die benadrukken dat de onderworpen publieke rechtspersonen – en hun organen – in ruime zin moeten worden gelezen; K. COLPAERT-ARICKX, *Wegwijs in de klassieke overheidsopdrachten van gemeenten, OCMW's en politiezones*, Brussel, VVSG-Politeia, losbl.). Het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn moet evenwel in zijn huishoudelijk reglement bepalen wat in beginsel het bevoegde orgaan is. Bovendien, zo het geringste uitstel onbetwistbare schade zou veroorzaken, kan die bevoegdheid door de voorzitter van de raad voor maatschappelijk welzijn worden uitgeoefend.

Op algemene wijze valt hierbij te benadrukken dat een openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn *geen* authentieke interpretatie van zijn reglementen aan een rechterlijke instantie kan opleggen (RvS 12 juni 1970, nr. 14.165, Van Doren en Mostert, *Arr.RvS* 1970, 658).

In beide gevallen wordt hun besluit aan de raad voor maatschappelijk welzijn meegedeeld die ervan op zijn eerstvolgende vergadering akte neemt.

D. MOTIVERING VAN DE BESLISSINGEN

173 Een beslissing van de raad voor maatschappelijk welzijn is een bestuurshandeling uitgaand van een orgaan van actief bestuur en is derhalve vatbaar voor beroep bij een rechtscollege; zonder hierbij op deze plaats reeds al te zeer in detail te treden, kan dit, al naargelang, de Raad van State (algemeen

objectief contentieux), de arbeidsrechtbank (o.a. betwistingen inzake het recht op maatschappelijke integratie of maatschappelijke dienstverlening), de vrederechter (geschillen beneden € 1850, huurgeschillen, onteigeningen ten algemene nutte,...) of de rechtbank van eerste aanleg (geschillen hoger dan € 1850, geschillen inzake onderhoudsverplichtingen,...) zijn.

Om met succes bij de Raad van State de schorsing of de vernietiging van een beslissing van de OCMW-raad te kunnen bekomen, moet de verzoeker een persoonlijk of ten minste een functioneel belang aantonen.

Het beroep op het functioneel belang impliceert dat de betrokkene alleen die middelen kan aanvoeren die betrekking hebben op de miskenning van zijn prerogatieven als OCMW-raadslid (vgl. voor een gemeenteraadslid naar aanleiding van de verlenging van de samenwerking met een intergemeentelijke vereniging RvS 9 maart 2006, nr. 156.151, Dexters, *RW* 2007-08, 235, noot J. DEBIÈVRE, "Het vereiste functioneel belang van een gemeenteraadslid voor een beroep tot nietigverklaring van een beslissing van de gemeenteraad", *T.Gem.* 2006/3, 65, *OCMW-visies* 2007, afl. 4, 65). Anders gesteld, een raadslid moet zich hierbij beroepen op de miskenning van de bevoegdheid van het orgaan waarvan hij lid is; een gemeenteraadslid heeft aldus geen functioneel belang om de vernietiging te vorderen van een beslissing van de raad voor maatschappelijk welzijn of van een ander OCMW-bestuursorgaan.

§ 2. De bijeenroeping

A. DE BIJEENROEPING GESCHIEDT DOOR DE VOORZITTER

174 De raad voor maatschappelijk welzijn vergadert zo dikwijls als de zaken die tot zijn bevoegdheid behoren het vereisen en ten minste tienmaal per jaar, *na bijeenroeping door de voorzitter* (art. 29 en 30 OCMW-decreet). De voorzitter beschikt daarbij over het prerogatief om de OCMW-raad bijeen te roepen telkens hij dit noodzakelijk acht.

Het OCMW-decreet kent, evenmin als de Organieke Wet 1976 destijds, geen aparte sanctie bij de niet-naleving van de regel betreffende de regelmatige vergadering. Mochten er zich in dat verband onregelmatigheden voordoen, dan kan dit – in voorkomend geval – aanleiding geven tot de afzetting van de voorzitter van de raad voor maatschappelijk welzijn om reden van zware nalatigheid, zoals bedoeld bij artikel 70 van het OCMW-decreet (zie tevens hierboven nr. 148 e.v.).

De decreetgever achtte het opportuun om de vergaderfrequentie – ten minste tien vergaderingen per jaar – zowel voor de raad voor maatschappelijk welzijn als voor de gemeenteraad gelijk te schakelen; er bestaat inderdaad naar onze mening geen enkele reden voor een verschillende regeling. In spoedeisende gevallen kan de voorzitter de raad voor maatschappelijk welzijn trouwens altijd bijeenroepen; zo nodig kan de raad voor maatschappelijk welzijn aldus meer dan tienmaal per jaar samenkomen, bijvoorbeeld tijdens de zomervakantie en in spoedeisende gevallen.

175 De voorzitter is overeenkomstig artikel 30, tweede lid van het OCMW-decreet verplicht de raad voor maatschappelijk welzijn bijeen te roepen, hetzij op aanvraag van de *burgemeester*, hetzij op aanvraag van *een derde van de zitting hebbende leden*, dit op de aangewezen dag en het aangewezen uur en

met de agendapunten door hen bepaald. Dit initiatiefrecht van de raadsleden is een correctief op de vrije beoordelingsbevoegdheid van de voorzitter en moet verhinderen dat de voorzitter weigert een vergadering van de OCMW-raad naar eigen goeddunken bijeen te roepen. Eens in het bezit van de aanvraag van de raadsleden kan de voorzitter de bijeenroeping van de OCMW-raad niet meer weigeren, maar het komt hem wel toe de oproeping ambtshalve met zoveel dagen uit te stellen als vereist om aan de wettelijk opgelegde termijn te voldoen (RvS 17 maart 1993, nr. 42.341, De Jonghe, *Arr.RvS* 1993, z.p., *T.Gem.* 1994, 245, *Fund.Rechtspr.* 1993, nr. 7, 11, *TBP* 1993, 865).

Dit correctief mag er echter niet toe leiden dat het aantal vergaderingen nodeloos en om weinig ernstige redenen wordt vermenigvuldigd. Met andere woorden, de toepassing van artikel 30, tweede lid van het OCMW-decreet is wezenlijk verknocht met de obstinate weigering van de voorzitter om de raad bijeen te roepen. De bepalingen van dit artikel mogen evenwel niet worden misbruikt om het voorschrift van het voormelde artikel 30 te omzeilen (vgl. voor de gelijkaardige regeling onder de Organieke Wet 1976: RvS 17 maart 1993, nr. 42.341, De Jonghe, *Arr.RvS* 1993, z.p., *T.Gem.* 1994, 245, *Fund.Rechtspr.* 1993, nr. 7, 11, *TBP* 1993, 865).

De aanvraag van een derde van de OCMW-raadsleden tot bijeenroeping van de vergadering kan uitsluitend uitgaan van de zitting hebbende werkende leden; anders gesteld, opvolgers kunnen niet worden meegerekend om het derde te bereiken, evenmin trouwens als de burgemeester of de hem vervangende schepen die de vergaderingen van de raad voor maatschappelijk welzijn (zonder stemrecht) kan bijwonen.

Het decreet zwijgt over het tijdstip waarop de vraag moet toekomen bij de voorzitter. Bij het bepalen van de dag en het uur moeten de verzoekers wel rekening houden met de oproepingstermijn van ten minste acht dagen. Voor iedereen geldt dat de agendapunten voldoende duidelijk moeten zijn omschreven en dat voor elk agendapunt het dossier dat erop betrekking heeft, vanaf de verzending van de agenda ter beschikking van de raadsleden wordt gesteld. Te herhalen valt dat onder voorbehoud van het voorgaande de aanvragers van de bijeenroeping *dag en uur* van de vergadering, alsmede de *agendapunten* bepalen; de voorzitter van de raad voor maatschappelijk welzijn heeft bij de procedure overeenkomstig artikel 30, tweede lid OCMW-decreet, geen enkel beoordelingsrecht aangezien hij ter zake slechts over een uitvoerende taak beschikt om de nodige maatregelen te nemen met het oog op het bijeenroepen van de vergadering van de OCMW-raadsleden. Alle regels met betrekking tot de bijeenroeping van de raadsvergadering zijn verder van overeenkomstige toepassing in geval van het bijeenroepen van de vergadering door een derde van de raadsleden.

Een vexatoire uitoefening van het prerogatief tot bijeenroeping van de vergadering op verzoek van een groep raadsleden is een loutere feitenkwestie (*Vr.& Antw.* Vl.R. 1989-90, 874); in geval van een rechtsconflict beoordeelt de geadieerde rechter dit gegeven soeverein.

In het OCMW-decreet behoudt, overeenkomstig artikel 30, tweede lid OCMW-decreet, ook de burgemeester de mogelijkheid om de raad voor maatschappelijk welzijn op een door hem vastgestelde dag bijeen te roepen over de door hem bepaalde agendapunten (over de nieuwe bevoegdheden van de burgemeester ten aanzien van het OCMW, zie tevens B. WEEKERS, *Het (Vlaams)*

OCMW-decreet, *l.c.*, nr. 17, 1375); hij zetelt echter niet meer met beraadslagende stem in de raad en mag die evenmin nog voorzitten, terwijl ook zijn verdagingsrecht fel is ingeperkt.

176 Enerzijds, verleent artikel 30, eerste lid OCMW-decreet de voorzitter het recht om te beslissen tot bijeenroeping van de vergaderingen, anderzijds verplicht die bepaling de voorzitter het voorafgaand onderzoek van de zaken die aan de raad voor maatschappelijk welzijn worden voorgelegd, te verrichten; de laatste bepaling herneemt artikel 28 van de vroegere Organieke Wet 1976 (zie hierover A. ADRIAENS, J. DE BACKER, P. VAN SCHUYLENBERGH en E. WAUTERS, *Praktisch handboek voor OCMW-recht 2013*, *o.c.*, 123).

177 Artikel 33, § 1 OCMW-decreet bepaalt dat de plaats, de dag, het tijdstip en de agenda van de vergaderingen van de raad ter kennis worden gebracht van het publiek door aanplakking aan de zetel van het centrum, binnen dezelfde termijnen als die vermeld in artikel 30, eerste lid, met betrekking tot de bijeenroeping van de raad.

De pers en de belangstellende inwoners van de gemeente worden op hun verzoek en binnen een nog lopende termijn op de hoogte gesteld van de agenda van de raad, desgevallend tegen betaling van een vergoeding die niet meer mag bedragen dan de kostprijs. Die nog lopende termijn geldt niet voor de punten die aan de agenda na het verzenden van de oproeping overeenkomstig artikel 30 van het OCMW-decreet worden toegevoegd.

178 Principieel vergadert de OCMW-raad in de zetel van het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn. De raad is echter volkomen vrij om te beslissen – bijvoorbeeld wegens plaatsgebrek in de eigen lokalen, verbouwingswerken,... – dat er op een andere plaats zal worden vergaderd. De geldende regelgeving verzet zich er niet tegen – en het komt ons zelf als aangewezen voor – dat de raad voor maatschappelijk welzijn de plaats van vergadering (alsook een vast tijdstip) in het huishoudelijk reglement opneemt zodat er voor elke (gewone) vergadering niet telkens een nieuwe beslissing van de raad voor maatschappelijk welzijn nodig is en een dergelijke uitdrukkelijke beslissing uitsluitend vereist is ingeval de raad op een andere plaats of een ander vergaderuur samenkomt.

Een andere vergaderplaats dan de zetel van het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn kan niet de private woning van een van de raadsleden zijn, maar moet een overheidsgebouw of een voor de overheid bestemd gebouw zijn.

B. WIJZE VAN BIJEENROEPING EN AGENDA

1. Bijeenroeping

179 De bijeenroeping gebeurt overeenkomstig artikel 31, eerste lid van het OCMW-decreet ten minste *acht dagen* vóór de dag van de vergadering, bepaald in artikel 30, eerste lid. De termijn van oproeping behelst een substantieel vormvoorschrift; de niet-naleving leidt echter slechts tot de vernietiging

van de op die zitting genomen besluiten in zoverre de miskenning een raadslid effectief benadeeld heeft (vgl. voor de gemeenteraad RvS 10 juni 1997, nr. 66.659, Dewever; anders RvS 29 december 1978, nr. 19.345, Thuriaux, *Arr.RvS* 1978, 1400, *RW* 1978-79, k. 2433: een onwettigheid van de bijeenroeping brengt de nietigheid met zich van de besluiten genomen tijdens de onregelmatig gehouden raadszitting).

Die bepaling is door het vroegere artikel 63 Gemeentewet – nu artikel 21 Gemeentedecreet, respectievelijk artikel 87 N.Gem.Wet – geïnspireerd (*Parl.St.* Senaat 1974-75, nr. 581/1, 14). In het oorspronkelijke ontwerp van organieke wet 1976 was een termijn van acht dagen voorgeschreven; er werd echter geopteerd voor een groter parallellisme met artikel 63 Gemeentewet waarin toen sprake was van vijf dagen. Die vijf dagen boden volgens de toenmalige wetgever voldoende mogelijkheden tot het voorbereiden van de definitieve dagorde en stond de leden van de OCMW-raad terzelfder tijd toe om de vergadering grondig voor te bereiden (*Parl.St.* Senaat 1974-75, nr. 581.2, 65). Later schreef artikel 87 N.Gem.Wet een oproepingstermijn van zeven dagen voor en het Gemeentedecreet acht dagen, terwijl de termijn voor het oproepen van de vergadering voor OCMW-bestuursorganen nog steeds "vijf vrije dagen" bedroeg. Nu is de termijn voor de bijeenroeping van de raad voor maatschappelijk welzijn eveneens op *acht dagen* gesteld, zodat dezelfde termijn geldt als voor het bijeenroepen van de gemeenteraad.

De termijn begint te lopen vanaf de bijeenroeping; in die termijn zijn ook de zaterdagen, de zondagen en de wettelijke feestdagen begrepen (vgl. onder de vroegere COO-wet RvS 18 februari 1975, nr. 16.879, Segers, *Arr.RvS* 1975, 167, *RW* 1974-75, k. 2473, noot L.P. SUETENS), echter niet de dag dat de oproep is vertrokken maar wel de dag waarop de raadsleden het oproepingsbericht hebben ontvangen (RvS 17 maart 1993, nr. 42.341, De Jonghe, *Arr.RvS* 1993, z.p., *T.Gem.* 1994, 245, *Fund.Rechtspr.* 1993, nr. 7, 11, *TBP* 1993, 865).

Het vroegere artikel 30, vierde lid OCMW-wet – nu artikel 31, tweede lid OCMW-decreet – is, volgens de bestuursrechter (RvS 14 juni 2007, nr. 172.254, Vanrenterghem), miskend indien de raad voor maatschappelijk welzijn betreffende de verlenging van de stage een beslissing neemt op 8 maart, terwijl het evaluatieverslag – waarop de raad zijn beslissing heeft gesteund – pas op 7 maart is opgesteld, de stage pas op 12 maart afliep en volgens de toepasselijke regelgeving het personeelslid nog zijn bevindingen en opmerkingen aan het verslag mag toevoegen vooraleer de raad een beslissing ter zake neemt.

De huidige libellering "*acht dagen voor de vergadering*" herneemt artikel 21, eerste lid van het Gemeentedecreet en laat aan duidelijkheid niets te wensen over; om *in concreto* een vergadering te houden op maandag moet de uitnodiging op de zondag voordien, de achtste dag voor de vergadering, bij de raadsleden – op welke wijze dan ook – toekomen. Aangezien die dag in het weekend valt, zal de uitnodiging in de bestuurspraktijk in beginsel de vrijdag, *i.e.* tien dagen voor de dag van de vergadering, aan de raadsleden worden bezorgd. Vergadert de raad op een woensdag, dan zal de uitnodiging op de dinsdag van de week voordien bij de raadsleden toekomen.

Voor wat de berekening van de termijnen betreft, kan worden verwezen naar artikel 190 van het Gemeentedecreet; paragraaf 1 van dit artikel bepaalt dat de termijn wordt berekend vanaf de dag na de dag van de akte of de gebeurtenis die de termijn doet ingaan, en dat de termijn alle dagen omvat, ook de zaterdag, de zondag en de wettelijke feestdagen; de vervaldag is in de termijn begrepen. Echter, valt die dag op een zaterdag, een zondag of een wettelijke feestdag dan wordt de

vervaldag verplaatst naar de eerstvolgende werkdag. In paragraaf 2 wordt bepaald dat bij gebrek aan een akte of een gebeurtenis die de termijn zou doen ingaan, de termijn berekend wordt door terug te tellen vanaf de gebeurtenis die de termijn doet eindigen. In dat geval wordt de dag van de gebeurtenis die de termijn doet eindigen, in de termijn begrepen (*cf.* het antwoord van de minister op vraag van de heer TAVERNIER tijdens de parlementaire besprekingen, *Parl.St.* Vl.Parl. 2007-08, nr. 1701/7, 30; W. LEERMAN, "Het decreet van 19 december 2008 op de organisatie van de OCMW's. Het OCMW vanuit secretarisperspectief", *OCMW-visies* 2009, afl. 1, 34; L. VENY, I. CARLENS en B. VERBEECK, "Een nieuwe organieke regelgeving voor de OCMW's. Het Vlaams OCMW-decreet van 19 december 2008", *T.Gem.* 2009/4, 212).

180 Aan de burgemeester en aan de gemeenteraad wordt de agenda eveneens meegedeeld onder dezelfde voorwaarden als aan de raadsleden. Die agenda bevat evenwel niet de punten die betrekking hebben op de persoonlijke levenssfeer van cliënten van het OCMW of hun onderhoudsplichtigen (art. 31, eerste lid OCMW-decreet). Het meedelen van de agenda van de raad voor maatschappelijk welzijn aan de burgemeester en aan de gemeenteraad maakt het mogelijk dat de burgemeester en ook de gemeenteraad "hun toezicht op het OCMW kunnen" uitoefenen (*Parl.St.* Vl.Parl. 2011-12, nr. 1558/1, 12). Het decreet bepaalt niet hoe die mededeling moet gebeuren. Dit laat ruimte voor praktische afspraken hieromtrent tussen de secretaris van het OCMW en die van de gemeente.

181 In het geval dat na een oproeping de door artikel 36, eerste lid vereiste meerderheid van de raadsleden niet aanwezig is, kan de voorzitter de OCMW-raad onder dezelfde voorwaarden opnieuw bijeenroepen; de raad kan dan, ongeacht het aantal aanwezige raadsleden, geldig beslissen over de punten die voor de tweede maal op de dagorde staan (art. 36, tweede lid OCMW-decreet).

Indien het nemen van een eindbeslissing over meerdere vergaderingen was gespreid, impliceert de onregelmatige bijeenroeping van de eerste raadsvergadering ingevolge onterecht gebruik van de uitzonderingsregel *ex* artikel 36 OCMW-decreet, dat vervolgens ook alle daaropvolgende raadsvergaderingen onregelmatig zijn (impliciet onder de vroegere OCMW-wet, zie RvS 10 februari 2011, nr. 211.144, Hoogsteyns).

182 De wijze waarop de oproeping van de leden van de raad voor maatschappelijk welzijn wordt verzonden en de wijze waarop het dossier dat op de agenda betrekking heeft ter beschikking van de OCMW-raadsleden wordt gesteld, wordt vastgelegd in het huishoudelijk reglement van het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn; de bijeenroeping geschiedt wel steeds op een schriftelijke manier (RvS 6 maart 1974, nr. 16.284, Goethals, *Arr.RvS* 1974, 229). Aangezien de decreetgever geen dwingende wijze van bezorgen van de uitnodiging heeft vooropgesteld, bestaat de mogelijkheid dat de raadsleden de uitnodiging per e-mail ontvangen; de uitnodigingen kunnen eveneens langs de post of per drager aan de raadsleden worden bezorgd.

183 De termijn van acht dagen kan in *spoedeisende gevallen* worden ingekort. Ingeval er reeds een oproeping gebeurde voor een vergadering met inachtneming van de termijn van acht dagen en er zich een spoedeisend geval – bijvoorbeeld een brand – voordoet, kan de voorzitter van de raad voor maat-

schappelijk welzijn een aanvullende agenda versturen zonder de acht dagen te respecteren. Dit aanvullend spoedeisend agendapunt kan dan op dezelfde raad voor maatschappelijk welzijn worden behandeld (*Parl.St.* Vl.Parl. 2007-08, nr. 1701/1, 65).

Het is in eerste instantie de voorzitter van de raad voor maatschappelijk welzijn die moet oordelen over de spoedeisendheid van een bepaald punt; hij put die bevoegdheid rechtstreeks uit het OCMW-decreet. Indien de raad voor maatschappelijk welzijn hem ter vergadering daarin volgt, is er uiteraard geen probleem. In het andere geval kan de OCMW-raad oordelen dat het desbetreffende agendapunt niet onmiddellijk moet worden behandeld en zal hij dit verschuiven naar een volgende vergadering; alzo behoudt de raad zijn soevereiniteit over de dagorde.

184 Het kan nuttig zijn de *financieel beheerder* de agenda en de notulen te bezorgen van de vergaderingen van de raad, van het vast bureau en van de bijzondere comités. Bovendien kan de financieel beheerder worden uitgenodigd om met raadgevende stem deel te nemen aan de besprekingen van die organen, telkens als er agendapunten worden behandeld die de organisatie van de financiële dienst aanbelangen of die een belangrijke invloed hebben op de financiën van het OCMW.
Zijn aanwezigheid bij beide aangelegenheden was onder de gelding van de Organieke Wet 1976 (art. 46, § 4, tweede en derde lid Organieke Wet 1976) op zijn gemotiveerd verzoek verplicht; het bestuursorgaan kon dan niet eerder een beslissing nemen dan na de ontvanger te hebben gehoord. Nu beschikt ieder OCMW-bestuur over een volledige vrijheid ter zake.

2. Agenda

185 De agenda wordt vastgesteld door de voorzitter van de raad voor maatschappelijk welzijn (art. 30 OCMW-decreet; zie tevens verder nr. 309). Het staat de voorzitter vrij bepaalde punten van de agenda te groeperen, bijvoorbeeld: aanstelling van personeel, dossiers maatschappelijke dienstverlening,... (zie omzendbrief BB 2009/03 van 5 juni 2009, 4).

Eenzelfde agendapunt kan meerdere gelijkaardige beslissingen omvatten, zoals de aanstelling van een verpleegster in rusthuis X en de aanstelling in rusthuis Y of een aanstelling van een verpleegster A1 of een verpleegster A2 in eenzelfde rusthuis. Eenzelfde handelwijze kan worden gevolgd i.v.m. de beslissing om in rechte op te treden. Evenmin moet telkens een aparte toelichtende nota voor al die beslissingen worden opgemaakt; trouwens, het is niet steeds noodzakelijk een toelichtende nota te maken indien de toelichting bijvoorbeeld reeds in het voorstel van beslissing is opgenomen. Een dergelijk voorstel van beslissing moet telkens mee worden overgemaakt. Ingevolge de formele motiveringsplicht zal overigens het "gros" van die voorstellen zijn gemotiveerd (*Parl.St.* Vl.Parl. 2007-08, nr. 1701/1, 65).

186 Elk voorstel van agendapunt dat uitgaat van een lid van de raad en dat ten minste vijf dagen vóór de datum van de vergadering aan de secretaris van het OCMW wordt bezorgd, moet eveneens aan de agenda van die vergadering worden toegevoegd (art. 32 OCMW-decreet); de voorzitter zelf kan van die

mogelijkheid geen gebruik maken, de leden van het vast bureau kunnen dit wel. De secretaris van het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn bezorgt de voorstellen van raadsleden aan de voorzitter (W. LEERMAN, *Het decreet van 19 december 2008 op de organisatie van de OCMW's. Het OCMW vanuit secretarisperspectief*, *l.c.*, 34; L. VENY, I. CARLENS en B. VERBEECK, *Een nieuwe organieke regelgeving voor de OCMW's. Het Vlaams OCMW-decreet van 19 december 2008*, *l.c.*, 212).
Elk voorgesteld agendapunt gaat gepaard met een voorstel van beslissing waaraan de indienende raadsleden een toelichtende nota hechten. De toelichting die in dit kader moet worden verstrekt, moet op dezelfde wijze als de toelichting bij een gewone oproeping worden begrepen (*Parl.St.* Vl.Parl. 2007-08, nr. 1701/1, 65). De toevoeging van een beknopt toegelicht voorstel en een concreet voorstel van beslissing strekt ertoe de andere raadsleden in de mogelijkheid te stellen om de raadszitting vooraf en op een degelijke manier voor te bereiden (*cf.* omzendbrief BB 2009/03 van 5 juni 2009, 4).

Het behoort tot de opdrachten van de OCMW-secretaris om de aanvullende agendapunten zoals vastgesteld door de voorzitter samen met de bijbehorende voorstellen en de toelichtende nota's, onverwijld mee te delen aan de leden van de raad voor maatschappelijk welzijn. Hierbij volgt hij de wijze van meedelen zoals vastgelegd in het huishoudelijk reglement van het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn.

187 Ongeacht de wijze van vaststelling van de agenda, bevat de oproeping naast de verplichte vermelding van de plaats, de dag, het tijdstip en de agenda van de vergadering, eveneens een toelichtende nota bij elk agendapunt en een voorstel van beslissing.

De toelichtende nota moet beknopt en *conclusief* van aard zijn (*Parl.St.* Vl.Parl. 2007-08, nr. 1701/1, 20). De bijvoeging van een voorstel van beslissing is nieuw voor het OCMW maar was reeds de regel in de gemeente (*cf.* art. 21, tweede lid Gemeentedecreet). De vraag blijft evenwel wiens standpunt er in de voorstellen van beslissing vertolkt wordt; dit zal vooral heikel zijn indien een punt niet vooraf op de vergadering van het vast bureau besproken is.

Te herhalen valt dat de agendapunten voldoende duidelijk moeten zijn omschreven en dat voor elk agendapunt het dossier dat erop betrekking heeft, ter beschikking wordt gesteld van de leden van de OCMW-raad en dit vanaf de verzending van de agenda. Hoe een geagendeerd dossier ter beschikking van de raadsleden wordt gesteld, wordt best in het huishoudelijk reglement van het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn opgenomen.

Enkele voorbeelden betreffende gemeenten en openbare centra ter verduidelijking: bij een agendapunt "benoeming personeelslid voor betrekking X" moet niet de lijst van de kandidaten bij de oproeping worden gevoegd (RvS 25 maart 1958, nr. 6.169, Mathijs, *Arr.RvS* 1958, 287); een als "variapunt" geagendeerd dossier kan geen betrekking hebben op de verlenging van aanstelling van een personeelslid (RvS 15 juni 1971, nr. 14.810, Deneppe, *Arr.RvS* 1971, 738). Ingeval de agenda de naam van een personeelslid bevatte, kan daarover in een tuchtzaak rechtsgeldig uit-

spraak worden gedaan (RvS 31 januari 1961, nr. 8.401, De Koker, *Arr.RvS* 1961, 126). Een raadslid dat gevolg geeft aan een onregelmatige oproeping verliest niet zijn recht om die onregelmatigheid later voor de bestuursrechter in te roepen (RvS 18 februari 1975, nr. 16.879, Segers, *Arr.RvS* 1975, 167).

188 De bijeenroeping moet de *agenda* van de vergadering vermelden. Buiten die agendapunten kan overeenkomstig artikel 39 van het OCMW-decreet geen enkel ander dossier worden behandeld, behalve in spoedeisende gevallen.

De voormelde bepaling is bedoeld om de volledige uitoefening van de prerogatieven van de raadsleden te beschermen en hun mandaat op de meest efficiënte wijze uit te laten oefenen (RvS 13 december 2013, nr. 225.805, Fougnies). De raadsleden kunnen niet worden gedwongen zich uit te spreken over een aangelegenheid zonder dat zij zich voldoende hebben kunnen voorbereiden; indien zij echter instemmen met de spoedbehandeling, geven de raadsleden te kennen dat zij zich genoeg geïnformeerd achten om met kennis van zaken een beslissing te nemen over het nieuwe agendapunt (RvS 6 juli 2001, nr. 97.515, BVBA Piraeus; RvS 6 juli 2001, nr. 97.535, Vereecke en cons., *T.Gem.* 2002, 172, noot). De verplichting om de raadsleden vooraf inzage in de agenda te verlenen, is niet enkel ten behoeve van de raadsleden voorgeschreven (vgl. RvS 6 maart 1974, nr. 16.284, Goethals, *Arr.RvS* 1974, 229); ook derden – bijvoorbeeld een personeelslid in tuchtzaken of een steunaanvrager voor maatschappelijke dienstverlening of leefloon – kunnen uit die verplichting profijt plukken doordat de raadsleden op die wijze beter zijn voorgelicht en met meer kennis van zaken kunnen beslissen.

Aan de verplichting van voorafgaande kennisgeving van de agenda is niet voldaan ingeval in die agenda slechts in algemene bewoordingen van "personeelszaken" wordt gewaagd, terwijl het agendapunt de niet-benoeming van een op proef aangesteld personeelslid behelst; een dergelijke vermelding maakt het de leden van de raad voor maatschappelijk welzijn niet mogelijk zich voor die aangelegenheid degelijk op de vergadering voor te bereiden (RvS 12 maart 1985, nr. 25.124, Pirenne, *Arr.RvS* 1985, z.p.). De verplichting om aan de leden vooraf kennis te geven van de agenda van de vergadering is niet enkel ten behoeve van die leden voorgeschreven, maar is bijvoorbeeld evenzeer in het belang van het bij een tuchtzaak betrokken personeelslid (RvS 6 maart 1974, nr. 16.284, Goethals, *Arr.RvS* 1974, 229) of van de vertegenwoordigers van het schepencollege.

Tot spoedbehandeling moet worden besloten door ten minste twee derde van de aanwezige leden; in een raad van 9 en 15 leden is het evident dat respectievelijk 6 en 10 leden een tweederdemeerderheid vormen als alle raadsleden aanwezig zijn, maar in een raad van 11 en 13 leden, kan dit ingewikkelder zijn. Eerst zet men 2/3 om in decimalen; dan bekomt men 0,666. Men vermenigvuldigt dit getal met het aantal aanwezige raadsleden, in beginsel dus respectievelijk 11 en 13; dan bekomt men de getallen 7,326 en 8,658. De regel is dat men die breuken afrondt naar boven tot aan het volgende geheel getal, dus respectievelijk 8 en 9.
De namen van die leden en de motivering voor die spoedeisendheid worden in de notulen vermeld (art. 39, tweede lid OCMW-decreet; *cf.* omzendbrief BB 2009/03 van 5 juni 2009, 4). De spoedeisendheid kan zoals in het Gemeentedecreet, niet worden ingeroepen ingeval die het gevolg is van de nalatigheid

van het bestuur (*Parl.St.* Vl.Parl. 2007-08, nr. 1701/1, 65; verder *Parl.St.* Vl.Parl. 2007-08, nr. 1701/81: een lekkend dak ten gevolge van slecht onderhoud rechtvaardigt geen spoedeisendheid). Het kan niet worden betwist dat spoedeisendheid, hoe dan ook, de prerogatieven van de raadsleden aantast; derhalve moet de uitzonderingsregel strikt worden geïnterpreteerd en toegepast.

189 De OCMW-raad is niet verplicht om alle punten van de agenda te behandelen; hij is volledig soeverein om de beraadslaging en de stemming omtrent een zaak afhankelijk te stellen van voldoende informatie en een grondige kennis van de verschillende elementen van de geagendeerde zaak en, desgevallend, het agendapunt te verdagen naar een later tijdstip (RvS 17 maart 1993, nr. 42.341, De Jonghe, *Arr.RvS* 1993, z.p., *T.Gem.* 1994, 245, *Fund.Rechtspr.* 1993, nr. 7, 11, *TBP* 1993, 865), *i.e.* een volgende raadszitting.

3. Inzagerecht in de geagendeerde dossiers

190 Teneinde de OCMW-raadsleden de mogelijkheid te bieden de vergadering terdege voor te bereiden, stelt artikel 31, derde lid OCMW-decreet dat het huishoudelijk reglement de wijze vaststelt waarop het dossier dat op de agenda betrekking heeft, ter beschikking van de raadsleden wordt gesteld. Dit moet niet noodzakelijk op de zetel van het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn gebeuren en evenmin noodzakelijk gedurende de acht dagen voor de vergadering. Het huishoudelijk reglement zal tevens bepalen dat op verzoek van een raadslid een dossier elektronisch ter beschikking wordt gesteld.

OCMW-raadsleden kunnen hierdoor op een eenvoudige wijze inzage krijgen en moeten zich niet langer naar de zetel van het centrum verplaatsen. Die maatregel past in de modernisering van het overheidsbestuur en draagt bij tot een versterking van de OCMW-raad als spil in het lokale democratische bestel. Hij moet voor de OCMW-raadsleden ook de mogelijkheid vergroten om controle uit te oefenen op de beleidsuitvoering (*Parl.St.* Vl.Parl. 2011-12, nr. 1558/1, 12).

De libellering in een huishoudelijk reglement dat de secretaris de dossiers ter beschikking houdt, betekent dat hij in beginsel de kennisneming moet mogelijk maken en niet dat de stukken uitsluitend op het secretariaat toegankelijk zijn en kunnen worden geraadpleegd (RvS 17 maart 1993, nr. 42.341, De Jonghe, *Arr.RvS* 1993, z.p., *T.Gem.* 1994, 245, *Fund.Rechtspr.* 1993, nr. 7, 11, *TBP* 1993, 865).

Naar analogie met artikel 21, derde lid van het Gemeentedecreet is het de secretaris van het OCMW of de door hem aangewezen OCMW-ambtenaar die de noodzakelijke inlichtingen aan de raadsleden die erom verzoeken, zal verstrekken. Zij geven tevens technische informatie over stukken die in het dossier voorkomen; met *technische inlichtingen* worden bedoeld dezelfde inlichtingen als in het decreet van 26 maart 2004 betreffende de openbaarheid van bestuur. Aldus is het duidelijk dat aan de openbaarheidsregeling van het OCMW-decreet geen meer beperkende interpretatie dan aan de regeling van het Openbaarheidsdecreet kan worden gegeven (*Parl.St.* Vl.Parl. 2007-08, nr. 1701/1, 65); dit met inbegrip van de wijze waarop de raadsleden kopieën

kunnen verkrijgen (vgl. RvS 24 november 1999, nr. 83.601, Chaidron en Van Lierde, *Rev.dr.commun.* 2001, 39, met uittreksel verslag Aud. B. LOMBAERT i.v.m. een weigering tot het afgeven van kopieën).

Het huishoudelijk reglement bepaalt ten slotte de wijze waarop de inlichtingen worden verstrekt. In ieder geval moeten de dossiers ter beschikking van de raadsleden zijn vanaf de dag van de verzending van de oproeping tot de vergadering, doorgaans dus acht dagen voor de vergadering.

Aangezien in die termijn eveneens de zaterdagen, de zondagen en de wettelijke feestdagen zijn begrepen, is op advies van de afdeling Wetgeving van de Raad van State in het vroegere artikel 30, vierde lid Organieke Wet 1976 uitdrukkelijk vermeld dat het inzagerecht op die dagen *niet* kan worden uitgeoefend, daar de burelen van het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn normaal gesloten zijn (*Parl.St.* Senaat 1974-75, nr. 581/1, 113); evenwel belet de toepasselijke regelgeving niet dat de raad voor maatschappelijk welzijn in zijn huishoudelijk reglement een regeling zou opnemen dat – met het oog op de voorbereiding van de vergadering – de raadsleden ook buiten de normale kantooruren hun inzagerecht kunnen uitoefenen.

191 De ter inzage liggende stukken betreffen evenzeer de dossiers inzake het recht op maatschappelijke dienstverlening en het recht op maatschappelijke integratie, meer in het bijzonder de verslagen van het sociaal onderzoek aangaande de toekenning, de herziening of de intrekking van het betrokken recht (zie hierover algemeen o.a. J. PUT en V. VERDEYEN, "Openbaarheid van bestuur in de Vlaamse welzijnsvoorzieningen", *TSR* 2005, 515-571). Gelet op de aard van dergelijke dossiers moeten die stukken met de nodige omzichtigheid worden geraadpleegd en kan naar onze mening niet worden toegestaan dat een kopie van dergelijke dossiers door de raadsleden mee naar huis wordt genomen.

192 De bepalingen betreffende de termijn die tussen de oproeping en de zitting van de raad voor maatschappelijk welzijn moet verstrijken, alsmede met betrekking tot het inzagerecht moeten de OCMW-raadsleden in staat stellen met kennis van zaken hun mandaat uit te oefenen en goed geïnformeerd deel te nemen aan de besluitvorming van de geagendeerde dossiers. De leden van de raad voor maatschappelijk welzijn hebben er bijgevolg alle belang bij dat de bepalingen van de artikelen 30 en 31 OCMW-decreet stipt worden opgevolgd en nageleefd, zodat zij kennis kunnen nemen van alle stukken van de dossiers.

De OCMW-raadsleden doen van een functioneel belang blijken om bij de Raad van State tegen de miskenning van de voormelde bepalingen op te komen en de op die raadszitting genomen beslissingen aan te vechten (RvS 26 september 2000, nr. 89.802, Verhenne en Lanckriet); er is geenszins vereist – en het raadslid verliest zijn belang niet – ingeval dat hij niet voorafgaand reeds op de raadszitting op het ontbreken van bepaalde stukken in een dossier of op de onmogelijkheid tot inzage (in bepaalde stukken) heeft gewezen.

De stukken die zich met het oog op de besluitvorming ter inzage van de leden van de raad voor maatschappelijk welzijn in een dossier moeten bevinden, moeten van belang zijn voor de besluitvorming. Het komt derhalve niet aan de voorzitter toe eigenmachtig te beslissen welke stukken wel en welke stuk-

ken zich niet in het ter inzage liggend dossier moeten bevinden; een dergelijke ziens- en handelwijze zou tot willekeur kunnen leiden en het inzagerecht van de raadsleden – inzonderheid die van de oppositie – in belangrijke mate kunnen uithollen.

Het ligt dus voor de hand dat alle stukken – adviezen, werknota's, notulen, overeenkomsten,... – waarnaar in de aanhef van een besluit wordt verwezen en die van enig belang voor de motivering van die beslissing worden gezien, ter inzage moeten liggen (RvS 26 september 2000, nr. 89.802, Verhenne en Lanckriet); van eventuele mondelinge adviezen in een vergadering uitgebracht maar waarvan een verslag is gemaakt, mag worden verondersteld dat dit verslag ter inzage van de raadsleden wordt gehouden. Het inzagerecht geldt des te meer voor stukken die door een openbare instelling zijn opgemaakt, die onder de openbaarheid van bestuursdocumenten vallen – inclusief de uitzonderingsgevallen – en waarvoor zelfs aan de burgers op grond van een openbaarheidsregeling inzage zou moeten worden verleend.

4. Kennisgeving aan het publiek

193 Artikel 33, § 1 OCMW-decreet schrijft voor dat, behoudens in dringende gevallen, de plaats, de dag, het tijdstip en de agenda van de vergaderingen van de raad uiterlijk acht dagen voor de vergadering op de zetel van het OCMW openbaar gemaakt worden, zodanig dat het publiek ervan kan kennisnemen. De nadere regels over de wijze van openbaarmaking moeten in het huishoudelijk reglement worden opgenomen. In tegenstelling tot vroeger waar de hier vermelde rechten werden verleend aan de pers en de belangstellende inwoners, worden die rechten aan iedere natuurlijke persoon en aan iedere rechtspersoon of groepering ervan die erom verzoekt, verleend.
In normale omstandigheden wordt de agenda uiterlijk acht dagen voor de vergadering openbaar gemaakt; in spoedeisende gevallen gebeurt dat uiterlijk 24 uur na het opstellen van de agenda maar alleszins vóór de aanvang van de vergadering (*Parl.St.* Vl.Parl. 2007-08, nr. 1701/1, 65).

In het geval er punten aan de agenda worden toegevoegd of in de gevallen vermeld in artikel 36, derde lid OCMW-decreet, wordt de aangepaste agenda uiterlijk 24 uur nadat hij is vastgesteld, overeenkomstig de gebeurlijke werkwijze openbaar gemaakt. Alleen in spoedeisende gevallen wordt de agenda uiterlijk 24 uur nadat hij is vastgesteld en uiterlijk vóór de aanvang van de vergadering openbaar gemaakt overeenkomstig het eerste lid van de voormelde wetsbepaling.

194 Bovendien is elk openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn verplicht aan iedere natuurlijke persoon en aan iedere rechtspersoon of groepering ervan die erom verzoekt, de stukken van de behandelde agendapunten openbaar te maken door er inzage in te verlenen, er uitleg over te verschaffen of er een afschrift van te overhandigen overeenkomstig het Vlaams Openbaarheidsdecreet van 26 maart 2004. Te noteren valt dat dit decreet ook uitzonderingsbepalingen bevat die vermijden dat een OCMW-bestuursorgaan persoonlijke informatie openbaar zal moeten maken.

De agenda van de OCMW-raadszittingen kan ook op de website van het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn worden geplaatst, in de gemeentelijke infokrant en/of in de regionale bladen worden bekendgemaakt (*cf.* de omzendbrief BA 2002/19 van 6 december 2002, *BS* 14 januari 2003).

§ 3. De vergadering

195 Artikel 34 van het OCMW-decreet bepaalt dat de voorzitter de vergaderingen voorzit, ze opent en sluit. Die bepaling was niet in de Organieke Wet 1976 opgenomen maar is gesteund op artikel 24 van het Gemeentedecreet (zie hierover o.m. H. REYNAERT en K. STEYERS, "Oude wijn in nieuwe zakken? Een doorlichting van de politieke vernieuwingen in het gemeentedecreet" in F. SCHRAM en E. WAYENBERGH (eds.), *Het Vlaamse gemeentedecreet, tussen continuïteit en vernieuwing*, Brugge, Vanden Broele, 2006, 24-28). Het is een bevoegdheid die inherent verbonden is met de werking van de raad voor maatschappelijk welzijn (*Parl.St.* Vl.Parl. 2007-08, nr. 1701/1, 65). Indien er bij bepaalde agendapunten toelichting moet worden gegeven, kan de voorzitter, hetzij zelf die toelichting geven – indien hij ze zelf op de agenda geplaatst heeft –, hetzij verwijzen naar de indiener ervan (*Parl.St.* Vl.Parl. 2004-05, nr. 347/1, 51).

Hiervoor is er reeds op gewezen dat de burgemeester, of de schepen die hem vervangt, de raadszittingen kan bijwonen zonder beraadslagende stem; de burgemeester of de vervangende schepen is dan uiteraard gerechtigd op die raadsvergadering kennis te nemen van de behandelde dossiers en, desgevallend, in die dossiers tussen te komen, vragen te stellen en zijn indrukken weer te geven aangaande het dossier (vgl. RvS 18 oktober 1988, nr. 31.080, Smal, *RACE* 1988, z.p., *TBP* 1989, 417).

196 Na het opheffen van een raadsvergadering door de voorzitter kunnen de raadsleden niet meer op een geldige wijze beraadslagen en besluiten. Het behoort echter tot de prerogatieven van de voorzitter bij het niet-bereiken van het vereiste aanwezigheidsquorum de zitting al dan niet op te heffen; het komt hem eveneens toe de agenda verder af te werken nadat hij voor de onderscheiden agendapunten telkens heeft vastgesteld dat opnieuw het vereiste quorum bereikt is (RvS 5 juni 1981, nr. 21.214, Bex, *Arr.RvS* 1981, 822, *TBP* 1982, 77; RvS 17 maart 1993, nr. 42.341, De Jonghe, *Arr.RvS* 1993, z.p., *T.Gem.* 1994, 245, *Fund.Rechtspr.* 1993, nr. 7, 11, *TBP* 1993, 865; vgl. RvS 11 februari 1966, nr. 11.642, verkiezing COO Courcelles, *Arr.RvS* 1966, 135, *Rev.adm.* 1966, 198).

197 De voorzitter kan de vergadering tegen de wil van de meerderheid van de raadsleden sluiten. Daarnaast kan een meerderheid van de raadsleden steeds de zitting verlaten zodat het aanwezigheidsquorum niet meer bereikt wordt en de beslissing van de voorzitter om de vergadering voort te zetten, zonder de uitdrukkelijke of stilzwijgende goedkeuring van de meerderheid, geen praktisch effect kan hebben (RvS 15 februari 1983, nr. 22.951, Wallyn, *Arr.RvS* 1983, 371).

Het recht van de voorzitter om de vergadering te sluiten, impliceert evenzeer het recht om de vergadering te *schorsen*. Uit de aard van de zaak kan de schorsing evenwel slechts van korte duur zijn. Zo niet wordt immers aan het woord "schorsing", waarmee in het dagelijkse taalgebruik "tijdelijk sluiten" is bedoeld, tekortgedaan. Wanneer de vergadering moet worden onder-

broken omdat de meerderheid van de raadsleden niet meer aanwezig is, kan er van een schorsing slechts sprake zijn indien er een redelijke verwachting bestaat dat die meerderheid in de eerstvolgende uren of minuten terug aanwezig zal zijn (RvS 17 maart 1993, nr. 42.341, De Jonghe, *Arr.RvS* 1993, z.p., *T.Gem.* 1994, 245, *Fund.Rechtspr.* 1993, nr. 7, 11, *TBP* 1993, 865).

§ 4. De openbaarheid van de vergadering

A. WETSHISTORIEK

198 De vroegere COO-wet was stilzwijgend omtrent het al dan niet openbaar karakter van de vergaderingen van de COO; de vraagstelling met betrekking tot de openbaarheid van de vergaderingen was zeer *controversieel.* Bepaalde auteurs verwierpen uitdrukkelijk de toelaatbaarheid van de openbaarheid van de vergaderingen (*cf.* J. RENSON, *La réforme de la bienfaisance publique. Commentaire pratique de la loi organique de l'assistance publique du 10 mars 1925*, Luik, Thone, 1951, 40), anderen stelden de toelaatbaarheid als beginsel voorop, telkens dit niet de bespreking van persoonlijke aangelegenheden betrof (vgl. M. DAMOISEAUX en H. HENRARD, *Guide pratique de l'administration des bureaux de bienfaisance et hospices civils*, Allard, Manage, 1912, 69).

199 Tot de wijziging bij decreet van 5 juli 2002 m.b.t. de openbaarheid van vergaderingen van de OCMW-raad (*BS* 14 augustus 2002; zie hierover in het bijzonder B. VAN BUGGENHOUT en V. VERDEYEN, "Wijzigingen in de OCMW-wet: de openbaarheid van vergadering van de raad voor maatschappelijk welzijn, de gemeentelijke goedkeuring van het meerjarenplan, het protocol en de uitbreiding van de samenwerkingsmogelijkheden", *TvW* 2002, 344 e.v.), was de Organieke Wet 1976 meer expliciet betreffende de beslotenheid van de vergaderingen van de raad voor maatschappelijk welzijn; in tegenstelling tot de vergaderingen van de gemeenteraad die in beginsel door het publiek en de pers mogen worden bijgewoond, schreef artikel 31 van de Organieke Wet 1976 voor dat de vergaderingen van de raad *met gesloten deuren* werden gehouden. Hiermee beoogde de toenmalige wetgever de vrijheid van de raadsleden bij de beraadslaging en bij de stemming te verzekeren.

Het vereiste van beslotenheid van zijn vergaderingen verhinderde de raad voor maatschappelijk welzijn niet om andere middelen aan te wenden om zijn beleid naar buiten bekend te maken en te verantwoorden; zo bijvoorbeeld kon de raad of het vast bureau ertoe besluiten om een door de voorzitter voorgezeten en de raadsleden en secretaris bijgewoonde persconferentie te beleggen (vgl. *Parl.St.* Senaat 1974-75, nr. 581/1, 14). Hierbij mag vandaag evenmin worden voorbijgegaan aan de verplichtingen inzake informatieverstrekking en openbaarheid van bestuur zoals die door het Vlaams Openbaarheidsdecreet van 26 maart 2004 zijn opgelegd.

Die algemene regel was krachtens artikel 35, tweede lid van de Organieke Wet 1976 ook van toepassing op de vergaderingen van het vast bureau en de bijzondere comités.

Voor de kleine OCMW-besturen was – en is het nog steeds – de regel dat de vergaderingen van de raad voor maatschappelijk welzijn gedeeltelijk handelen over individuele dossiers. In de centra waar er een bijzonder comité voor de sociale dienst is opgericht, behandelt de raad nagenoeg enkel nog de beleids- en bestuursaangelegenheden; die materies zijn trouwens nooit geheim geweest. Het OCMW had en heeft zelfs de verplichting om de verschillende vormen van dienstverlening bekend te maken; artikel 60*bis* van de Organieke Wet 1976, ingevoegd door artikel 36 van de wet 5 augustus 1992, bepaalt immers: "*het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn neemt alle initiatieven met het oog op de bekendmaking van de verschillende door het centrum verstrekte dienstverlening en rapporteert hierover jaarlijks in de beleidsnota*". Tegen het openbaar maken van de beleids- en bestuursbeslissingen van de OCMW-raad kan er dus geen bezwaar bestaan, wel integendeel.

200 Het voormelde decreet van 5 juli 2002 voerde de principiële openbaarheid van de vergaderingen in.

De decreetgever had bij de totstandkoming van het decreet van 5 juli 2002 wel over het hoofd gezien dat artikel 35, tweede lid Organieke Wet 1976 stelt dat de bepalingen van de artikelen 31 tot en met 34 eveneens van toepassing zijn op de vergaderingen van het vast bureau en van de bijzondere comités; in beginsel waren daardoor ook de vergaderingen van die OCMW-bestuursorganen openbaar. De bevoegde ministers konden niet anders dan die zienswijze bevestigen in hun omzendbrief BA 2002/19 van 6 december 2002 (*BS* 9 januari 2003). Dit was echter niet de oorspronkelijke bedoeling van de indieners van het voorstel van decreet; zij beperk(t)en de openbaarheid van de vergaderingen uitdrukkelijk tot die van de OCMW-raad.

In het oorspronkelijke voorstel van decreet (*Parl.St.* Vl.Parl. 2000-01, nr. 756/1, 2) wilden de indieners het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn zoveel mogelijk gelijkschakelen met het gemeentebestuur; daarom opteerden zij ervoor de beslotenheid van de vergaderingen enkel voor het vast bureau voor te behouden, terwijl voor de vergaderingen van de bijzondere comités de bepalingen inzake de openbaarheid onverkort van kracht zouden zijn (*Parl.St.* Vl.Parl. 2002-03, nr. 1467/1, 3). De letter van het decreet maakte echter alle vergaderingen openbaar, zodat in de voormelde omzendbrief de bevoegde ministers de door het decreet aangerichte ongerustheid zoveel mogelijk trachtten te minimaliseren, met dien verstande dat zij bij omzendbrief de bepalingen van het decreet niet konden opheffen en er daarvoor een nieuw decreet moest worden aangenomen.
De initiële indieners dienden dan even later zelf op hun voorstel een amendement in waarin zij de bepalingen van artikel 31 *niet* toepasselijk maakten op de vergaderingen van de bijzondere comités en de vergaderingen van het vast bureau (*Parl.St.* Vl.Parl. 2002-03, nr. 1467/2, 2); daar de vergaderingen waarop individuele dossiers worden behandeld sowieso achter gesloten deuren plaatsvinden – *in concreto* dus de vergaderingen van het bijzonder comité voor de sociale dienst –, was er in de eerste versie van het voorstel van decreet van uitgegaan dat er ten aanzien van die aangelegenheden reeds voldoende bescherming werd geboden. In de verantwoording bij dit amendement wordt gesteld dat hiermee wordt ingegaan op de vele vragen om eveneens de vergaderingen van de bijzondere comités met gesloten deuren te laten plaatsvinden; met die libellering werden alle vergaderingen van de bijzondere comités, ook die waarop geen individuele dossiers worden behandeld, met gesloten deuren gehouden.

Uit de toelichting bij het voorstel van dit laatste decreet (*Parl.St.* Vl.Parl. 2000-01, nr. 756/1, 2) is op te maken dat de indieners een grotere openheid ten behoeve van de burger nastreefden door de vergaderingen van de *raad voor maatschappelijk welzijn* openbaar te maken; verder was te lezen dat zij niet alleen ten opzichte van de politieke fracties, maar voor alle geïnteresseerde burgers meer openheid in de werking van het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn voorstonden. In dat opzicht was het voor hen belangrijk dat iedereen die dat wenste, de vergaderingen van de *raad* kan bijwonen.

201 Het (reparatie)decreet van 25 mei 2003 verhielp dit euvel en bracht zekerheid; krachtens de bepalingen van artikel 31 Organieke Wet 1976 was de openbaarheidsregeling niet (meer) van toepassing op de vergaderingen van de bijzondere comités en de vergaderingen van het vast bureau.

B. HUIDIGE REGELING

202 De nieuwe bepalingen zorgen onmiskenbaar voor meer duidelijkheid; artikel 38, § 1 van het OCMW-decreet bepaalt dat de vergaderingen van de raad voor maatschappelijk welzijn, behoudens in de uitzonderingsgevallen, openbaar zijn; dit betekent dat enkel de vergaderingen van de raad voor maatschappelijk welzijn openbaar zijn, terwijl de vergaderingen van het vast bureau en de bijzondere comités met gesloten deuren plaatsvinden.

Verplicht openbaar zijn de raadsvergaderingen over het organogram, de personeelsformatie, de rechtspositieregeling, het meerjarenplan en de aanpassingen ervan, het budget, een budgetwijziging of de jaarrekening (art. 38, § 1, tweede lid OCMW-decreet). In vergelijking met de regeling onder de Organieke Wet 1976, is dit een uitbreiding van de aangelegenheden die verplicht in openbare zitting moeten worden behandeld.

203 Op het beginsel van de openbaarheid van de raadsvergaderingen bestaan er weliswaar enkele uitzonderingen. *Primo* moeten aangelegenheden die de persoonlijke levenssfeer raken, steeds met gesloten deuren worden behandeld. Die uitzonderingsbepaling kan in enge (bijvoorbeeld een personeelsdossier) of in ruime (bijvoorbeeld een verpachting) zin worden opgevat, maar binnen de OCMW-context ligt het evenwel voor de hand dit ruim op te vatten. Zodra een dergelijk agendapunt aan de orde is, moet de voorzitter van de raad de behandeling in besloten vergadering bevelen (zie ook: *Parl.St.* Vl.Parl. 2000-01, nr. 756/1, 2).
Met discussies over personen worden de beraadslagingen bedoeld waarbij sprake is van buitenstaanders of waarin de private levens- of belangensfeer van raadsleden betrokken wordt. Er moet evenwel niet met gesloten deuren worden vergaderd indien de raad moet beraadslagen over de voordracht of aanwijzing van bepaalde raadsleden als vertegenwoordigers van het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn in een of andere instelling of organisme; het voordragen of het aanwijzen van vertegenwoordigers in instellingen of overlegstructuren betreft immers het politiek handelen van een raadslid als mandataris en moet om die reden bijgevolg in de openbare zitting gebeuren (ter zake o.a. W. SOMERS, *Recht in de gemeente. Gemeenteraad – samenstelling en werking*, Brugge, die Keure, 2002, 281-297).
Indien de raad de politieke opvattingen van een raadslid of de handelingen die het in of bij de uitoefening van zijn mandaat heeft gesteld bediscussieert, is de zitting eveneens openbaar.

Worden *in concreto* met gesloten deuren behandeld:
- alle dossiers die betrekking hebben op het recht op maatschappelijke dienstverlening en het recht op maatschappelijke integratie (toekenning, herziening of intrekking) en dit wegens de persoonlijke aard van die dossiers en de bescherming van de privacy van de rechthebbenden;
- de voordracht van kandidaten, benoemingen en aanwervingen, bevorderingen, beslissingen waarbij de bestuurlijke stand van een personeelslid,... vastgesteld wordt, moeten in besloten zitting worden behandeld. Aangaande een tuchtzitting jegens een ambtenaar van het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn moet er evenwel op worden gewezen dat het disciplinair vervolgde personeelslid het recht toekomt om de openbaarheid van hoorzitting te vragen (zie hierover I. OPDEBEEK en A. COOLSAET, "Het tuchtrecht voor het gemeente- en provinciepersoneel' in J. DUJARDIN en M. VAN DAMME (eds.), *Rechtspositieregeling van het personeel bij de lokale besturen*, Brugge, die Keure, 2008, nr. 74, 208; A. COOLSAET, "De tuchtregeling voor het personeel in het gemeentedecreet", *T.Gem.* 2006/1, nr. 11, 18; over de tuchtrechtspleging in het bijzonder, zie verder nr. 500 e.v.). Het feit dat een voorzitter de uitslag van een geheime stemming in besloten vergadering achteraf bekendmaakt, tast de regelmatigheid van de procedure en de genomen beslissing niet aan (RvS 22 mei 1964, nr. 10.630, Denolf, *Arr.RvS* 1964, 496);
- ...

De openbaarheid geldt dan weer wel voor:
- de beraadslagingen en de stemmingen over de gunning van overheidsopdrachten;
- de beraadslaging over het budget, het meerjarenplan,...
- ... en alle andere beslissingen die niet met gesloten deuren moeten worden behandeld.

Er kan in herinnering worden gebracht dat de zittingen met gesloten deuren destijds niet zozeer ter bescherming van de betrokkene dan wel ter bescherming van de vrijheid van de raadsleden is ingevoerd. In de memorie van toelichting bij het wijzigingsdecreet (*Parl.St.* Vl.Parl. 2000-01, nr. 756/1, 2) wordt verduidelijkt dat de indieners bij hun betrachting naar meer openheid in het OCMW-bestuur maximaal rekening hebben gehouden met de discretie die gepaard gaat met maatschappelijke dienstverlening aan individuen; het kan derhalve geenszins de bedoeling zijn dat elkeen zich met de uitvoering van dat beleid kan bemoeien of dat private aangelegenheden van hen die op het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn een beroep doen, openbaar zouden worden gemaakt.

Secundo kan de raad voor maatschappelijk welzijn met twee derde van de aanwezige leden en op gemotiveerde wijze steeds zelf beslissen om bepaalde aangelegenheden met gesloten deuren te behandelen. Hiervoor moet er volgens artikel 38, § 1, 2° OCMW-decreet ten minste één voorwaarde zijn vervuld: ofwel moet de beslotenheid in het belang van de openbare orde worden bevolen, ofwel moeten er ernstige bezwaren tegen de openbaarheid bestaan. Beide voorwaarden tezamen kunnen uiteraard ook een grond vormen om de beslotenheid van de zitting te rechtvaardigen.

Voorheen moesten beide voorwaarden cumulatief zijn vervuld (zie in dit verband omzendbrief BA 2002/19 van 6 december 2002); vandaag is dit niet meer het geval (*cf.* omzendbrief BB 2009/03 van 5 juni 2009, 5). De bevoegde ministers verwijzen voor de praktische toepassingsmodaliteiten naar de vaste rechtspraak (zie o.a. RvS 23 mei 1961, nr. 8.599, Vandenkerckhove, *Arr.RvS* 1961, 451, *De Gem.* 1962, 34; RvS 1 april 1976, nr. 17.551, Adam, *Arr.RvS* 1976, 388) en de rechtsleer (J. DUJARDIN, W. SOMERS, L. VAN SUMMEREN en J. DEBYSER, *Praktisch handboek voor gemeenterecht*, *o.c.*, 190 e.v.) die betrekking heeft op artikel 93 van de Nieuwe Gemeentewet – nu artikel 28

Gemeentedecreet –, aangezien artikel 38 van het OCMW-decreet hiervan een bijna letterlijke weergave is.

204 Er wordt geen afbreuk gedaan aan de beslotenheid van een vergadering indien er personeelsleden – andere dan de secretaris – aanwezig zijn om het secretariaat waar te nemen (RvS 24 april 1979, nr. 19.590, Fays, *Arr.RvS* 1979, 466; RvS 8 juni 1983, nr. 23.339, Dascotte, *Arr.RvS* 1983, 1318) of buitenstaanders in het raam van een tuchtprocedure om er door de raad te worden gehoord of om het tuchtrechtelijk vervolgde personeelslid bij te staan, bijvoorbeeld zijn advocaat (vgl. RvS 24 oktober 1989, nr. 33.281, OCMW Soignies, *Arr.RvS* 1989, z.p., *Pas.* 1992, IV, 146, *T.Gem.* 1990, 67 waarin benadrukt wordt dat ook die persoon door geheimhouding gebonden is).

205 Het feit dat de raad voor maatschappelijk welzijn over bepaalde agendapunten bij geheime stemming moet besluiten, volstaat op zichzelf niet opdat de raad daarom al die agendapunten in besloten zitting zou moeten behandelen (W. SOMERS, *Recht in de gemeente. Gemeenteraad – samenstelling en werking*, *o.c.*, nr. 167, 282). Over het voordragen of het aanwijzen van vertegenwoordigers moet overeenkomstig artikel 46, § 2, 2° van het OCMW-decreet weliswaar geheim worden gestemd (zie verder nr. 212 e.v.), maar toch vindt die stemming in de openbare zitting plaats.
Dezelfde redenering moet bij de beraadslaging over de gunning van overheidsopdrachten worden gevolgd. Het betreft hier weliswaar evenzeer een dossier omtrent "personen", maar dergelijke dossiers gaan niet over de private levenssfeer van die personen; het behelst hier de zakelijke belangen van de gemeente en van de betrokken inschrijvers, zodat over een gunning van een overheidsopdracht niet achter gesloten deuren mag worden beraadslaagd en besloten.

In dit verband kan worden gewezen op de decretale mogelijkheid om de bevoegdheid tot vaststelling van de wijze van gunning en van de voorwaarden van overheidsopdrachten, het inzetten van de procedure en de toewijzing van de opdracht over te dragen van de raad voor maatschappelijk welzijn aan budgethouders, zoals het vast bureau, een bijzonder comité, de secretaris of andere ambtenaren (zie omzendbrief BA 2002/19 van 6 december 2002; zie ook verder nr. 279).

206 Behoudens in tuchtzaken, kan de besloten vergadering enkel plaatsvinden na de openbare vergadering. Ingeval tijdens de openbare vergadering wordt vastgesteld dat de behandeling van een agendapunt in besloten vergadering moet worden voortgezet, kan de openbare vergadering, en enkel met dat doel, worden onderbroken; indien tijdens de besloten vergadering blijkt dat een agendapunt in openbare vergadering moet worden behandeld, wordt dat dossier op de agenda van de eerstvolgende raad voor maatschappelijk welzijn geplaatst. Bij dringende noodzakelijkheid van het agendapunt kan de besloten vergadering enkel met dat doel worden onderbroken (art. 38, § 2 OCMW-decreet).

§ 5. Aanwezigheidsquorum

207 De raad voor maatschappelijk welzijn mag alleen beraadslagen en beslissingen nemen indien de *meerderheid* van de *zitting hebbende leden* aanwezig is (art. 36, eerste lid van het OCMW-decreet; zie verder T. DE SUTTER, "Aanwezigheidsquorum versus aanwezigheidsregister", *TVG* 2001, afl. 3, 18-19). De leden die zich bij de stemming onthouden, moeten steeds worden meegerekend voor het bereiken van de voorgeschreven meerderheid; het zijn immers "zitting hebbende leden".

Onder de "zitting hebbende leden" kan *niet* de burgemeester die [...] de vergaderingen van de OCMW-raad kan bijwonen, worden gerekend (RvS 3 juli 1950, nr. 434, Hantson, *Arr.RvS* 1950, 369). In het veeleer uitzonderlijke geval waarbij het jongste raadslid, ingevolge de afwezigheid van de secretaris, het secretariaat opneemt, blijft hij uiteraard een effectief zitting hebbend lid van de raad voor maatschappelijk welzijn (RvS 31 mei 2000, nr. 87.733, OCMW Chastres) en is hij op te vatten als een stemgerechtigd personeelslid; het ligt dan ook voor de hand dat hij in aanmerking genomen wordt voor het bepalen van het aanwezigheidsquorum. Voor het opnemen van het secretariaat door een raadslid bestaat in het OCMW-decreet geen rechtsgrond; in de bestuurspraktijk komt het ons voor dat de beste handelwijze ter zake een regeling in het huishoudelijk reglement is. Evenzeer, een lid dat aanwezig blijft en aan de stemming deelneemt, ook al heeft dit lid verklaard niet aan de stemming te willen deelnemen, wordt voor de berekening van het aanwezigheidsquorum meegerekend (RvS 10 december 1965, nr. 11.547, Cornet, *Arr.RvS* 1965, 1086).

Ten aanzien van leden van de raad voor maatschappelijk welzijn die verhinderd of, in het raam van een tuchtprocedure, gewraakt zijn, kan worden opgemerkt dat zij voor die raadszitting of voor dat agendapunt door hun opvolger kunnen worden vervangen en terwijl de regelgeving eveneens de vervanging van een verhinderde voorzitter regelt, kan er in tuchtaangelegenheden in beginsel niet echt een probleem omtrent de rechtsgeldige samenstelling – in de zin van aanwezigheidsquorum – van de raad voor maatschappelijk welzijn of het vast bureau bestaan (RvS 23 februari 2000, nr. 85.564, Daniel); in een tuchtzaak raadsleden waarvan de onpartijdigheid kan worden betwist, toch laten zetelen met het oog op het behalen van het aanwezigheidsquorum, is uit den boze.

Het hiervoor aangehaalde arrest OCMW Chastres verduidelijkt verder dat de bepaling dat de secretaris met raadgevende en geen beraadslagende stem aan de zittingen deelneemt, enkel tot doel heeft dit personeelslid van het aanwezigheidsquorum uit te sluiten (*cf.* art. 87, § 1 OCMW-decreet).

208 De leden van de raad voor maatschappelijk welzijn kunnen indien zij eenmaal werden bijeengeroepen zonder dat het vereiste aantal leden aanwezig is, na een tweede bijeenroeping geldig beraadslagen en beslissen over de onderwerpen die *voor de tweede maal op* de agenda staan en dit ongeacht het aantal van de aanwezige raadsleden (art. 36, tweede lid OCMW-decreet); met andere woorden, in dat geval is het behalen van het aanwezigheidsquorum niet langer vereist.

Indien er op de agenda naast punten die voor de tweede maal zijn ingeschreven, eveneens agendapunten zijn geagendeerd die voor de eerste keer worden behandeld, speelt het gewone aanwezigheidsvereiste wel voor de punten die voor de *eerste keer* op de agenda staan.

De tweede bijeenroeping geschiedt op de wijze die in de artikelen 30 en 31 van het OCMW-decreet inzake de bijeenroeping is voorgeschreven (zie hierboven nr. 174 e.v.), met dien verstande dat daarbij moet worden vermeld dat de

bijeenroeping voor de tweede maal geschiedt. Betreft het een bijeenroeping voor de tweede maal, dan moeten op de koop toe de eerste twee leden van artikel 36 van het OCMW-decreet *woordelijk* worden herhaald in de oproeping (art. 36, derde lid OCMW-decreet); die regeling is op artikel 26 van het Gemeentedecreet gesteund (zie hieromtrent W. SOMERS, *Recht in de gemeente. Gemeenteraad – samenstelling en werking*, *o.c.*, nrs. 193-193.3, 324; D. BEIRENS, D. DE TOLLENAERE en J. DUJARDIN, *Gemeentedecreet van 15 juli 2006. Artikelsgewijze toelichting*, *o.c.*, 112-113; J. DUJARDIN, W. SOMERS en L. VAN SUMMEREN, *Praktisch handboek voor gemeenterecht*, *o.c.*, 177).

209 De hierboven besproken regels in verband met het aanwezigheidsquorum gelden tevens voor de vergaderingen van het vast bureau en van de bijzondere comités (zie verder nrs. 363 en 284).

§ 6. Het stemmen

210 De beslissingen van de raad voor maatschappelijk welzijn worden genomen bij *volstrekte meerderheid* van stemmen (art. 45 OCMW-decreet). Onder volstrekte meerderheid van stemmen wordt verstaan meer dan de helft van de uitgebrachte ja- en neen-stemmen, onthoudingen en ongeldige stemmen niet meegerekend.

Artikel 45 OCMW-decreet stipuleert *duidelijk* dat geen rekening wordt gehouden met de onthoudingen, [...]. De betekenis van de notie "onthouding" in dit artikel heeft slechts betrekking op de stemming bij naamafroeping; de enige manier van onthouding in geval van geheime stemming is immers het indienen van een blanco stembiljet. Er anders over oordelen zou een miskenning van het geheim karakter van de stemming inhouden (*Parl.St.* Senaat 1974-75, nr. 581/2, 67). Nog steeds worden blanco en ongeldige stemmen niet meegerekend als een uitgebrachte stem (*cf.* omzendbrief BB 2009/03 van 5 juni 2009, 5; *Parl.St.* Vl.Parl. 2007-08, nr. 1701, 54).
Enkele voorbeelden: de stemming omtrent het opleggen van een tuchtstraf heeft als resultaat vier stemmen voor schorsing, drie stemmen tegen elke tuchtstraf, één stem voor een inhouding van salaris en één onthouding. Die stemuitslag heeft tot gevolg dat er geen volstrekte meerderheid voor een schorsing bestaat (RvS 16 december 1998, nr. 77.694, Vandewiele); al naargelang het plaatselijke rechtspositiereglement zal al dan niet een nieuwe stemming over een lagere tuchtsanctie kunnen plaatshebben (*cf.* RvS 26 september 2005, nr. 149.362, Schatteman). Een stembiljet waarop de naam van een niet-bestaand persoon voorkomt, is ongeldig tenzij uit de gegevens van de zaak blijkt dat met de onjuiste naam en voornaam een bekende persoon wordt bedoeld (RvS 27 juni 1972, nr. 15.372, Laurent, *Arr.RvS* 1972, 509). Een beraadslagende vergadering, bijvoorbeeld de OCMW-raad, kan bij een stemming slechts die kandidaturen voor een aanstelling of een verkiezing in acht nemen, voor zover die kandidaten ook aan de aanstellings- of verkiezingsvoorwaarden voldoen (RvS 6 maart 1979, nr. 19.480, Cooremans, *Arr.RvS* 1979, 257).

Bij *staking van stemmen* is het voorstel verworpen (art. 45, tweede lid OCMW-decreet). Die bepaling is nieuw in het OCMW-recht; onder de gelding van de Organieke Wet 1976 stemde de voorzitter immers als laatste en bij staking van stemmen was zijn stem doorslaggevend. Nu stemt hij zoals in het Gemeentedecreet als laatste maar is zijn stem niet langer van doorslaggevende (w)aard(e) (*cf.* omzendbrief BB 2009/03 van 5 juni 2009, 5).

Ingeval bij de eerste stembeurt over personen geen volstrekte meerderheid werd verkregen, moet een *herstemming* plaatsvinden overeenkomstig artikel 47 van het OCMW-decreet; die herstemming betreft enkel de twee kandidaten die de meeste stemmen hebben bekomen. In geval van staking van stemmen wordt de deelneming aan die herstemming bepaald met voorrang van de jongste in jaren; bij staking van stemmen bij de tweede stembeurt krijgt opnieuw de jongste kandidaat de voorkeur.
Die regeling herneemt de regeling van artikel 36 Vlaams Gemeentedecreet (vgl. met het vroegere art. 101 N.Gem.Wet; W. SOMERS, *Recht in de gemeente. Gemeenteraad – samenstelling en werking*, *o.c.*, nrs. 209-213, 355; A. ADRIAENS, J. DE BACKER, P. VAN SCHUYLENBERGH en E. WAUTERS, *Praktisch handboek voor OCMW-recht*, *o.c.*, 72-75; M. DAENENS, "Benoemingen bij herstemming", *De Gem.* 1963, 216-218; volgens RvS 10 november 1982, nr. 22.671, De Rijcke, *Arr.RvS* 1982, 1645 geldt die werkwijze eveneens indien slechts twee kandidaten voorhanden zijn en er een staking van stemmen is geweest).

211 De leden van de raad voor maatschappelijk welzijn stemmen in beginsel *mondeling* (art. 46, § 3 OCMW-decreet); de stemming bij naamafroeping is de geijkte wijze van stemmen in de OCMW-raad. Het huishoudelijk reglement kan evenwel een regeling invoeren die gelijkwaardig is aan een mondelinge stemming; zo kan de mechanisch uitgebrachte naamstemming en de stemming bij zitten en opstaan of bij handopsteking als een mondelinge stemming worden beschouwd.
Ongeacht de bepalingen van het huishoudelijk reglement wordt er mondeling gestemd telkens een derde van de aanwezige leden daarom verzoekt.

212 In beginsel zijn de stemmingen in de OCMW-raad niet *geheim*. Over de individuele toekenning of terugvordering van maatschappelijke dienstverlening kan zelfs nooit geheim worden gestemd (*Vr. en Antw.* Senaat 1989-90, 2240); ook in dit geval volstaat een volstrekte meerderheid waarbij er met onthoudingen of ongeldige stemmen geen rekening wordt gehouden.

Artikel 46, § 2, eerste lid van het OCMW-decreet bepaalt evenwel dat er over een beperkt aantal aangelegenheden een *geheime stemming* moet worden gehouden, wat tevens een belangrijke uitzondering op de regel van de mondelinge stemming vormt; de opsomming van de gevallen waarbij geheim moet worden gestemd, is limitatief. De geheime stemming is opgelegd ter bescherming van de vrije en onafhankelijke uitoefening van het stemrecht van een raadslid (RvS 4 mei 1972, nr. 15.281, Boedt, *Arr.RvS* 1972, 343) en doet zich voor bij:

1° de vervallenverklaring van het mandaat van lid van de raad voor maatschappelijk welzijn (zie ook nog *Parl.St.* Vl.Parl. 2007-08, nr. 1701/1, 17);
2° het aanwijzen van de vertegenwoordigers van het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn in bestuursorganen van het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn, in overlegorganen en in de organen van andere rechtspersonen en feitelijke verenigingen;

3° individuele personeelszaken.
De geheime stemming is een substantiële vormvereiste.

De vroegere libellering "*als het om personen gaat*" werd letterlijk overgenomen uit het toenmalige artikel 71 Gemeentewet (of art. 93 en 94 N.Gem.Wet; voor een theoretische verduidelijking, zie C. HAVARD, "Qu'entend-on par 'questions de personnes'", *Mouv.comm.* 2008, 474-475); hierin waren de regels opgenomen betreffende de openbaarheid van de vergaderingen van de gemeenteraad en die bepalingen moesten op overeenkomstige wijze worden geïnterpreteerd (zie *Parl.St.* Senaat 1974-75, nr. 581/1, 115). De bewoordingen doelden op het personeel van het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn (RvS 12 maart 1985, nr. 25.124, Pirenne, *Arr.RvS* 1985, z.p. inzake een niet-benoeming; RvS 12 oktober 1992, nr. 40.704, Bogemans, *Arr.RvS* 1992, z.p. en RvS 13 oktober 1992, nr. 40.700, Wouters, *Arr.RvS* 1992, z.p. betreffende het afsluiten van een bestuurlijk onderzoek tegen een personeelslid; RvS 18 december 1992, nr. 41.434, Eggermont, *Arr.RvS* 1992, z.p. aangaande de opruststelling wegens lichamelijke ongeschiktheid) en op de OCMW-raadsleden (*Vr. en Antw.* Senaat 1986-87, 1858) zelf, maar stonden geenszins in verband met de dossiers van individuele toekenning of terugvordering van maatschappelijke dienstverlening (*Parl.St.* Kamer 1990-91, nr. 1734/1, 15) of van het leefloon.
Voor een overzichtelijke synthese van de rechtspraak, zie X, *Gemeentedecreet/Gemeentewet*, Brugge, die Keure, 2009, 50-54; M. NIHOUL, "La face cachée du scrutin secret en droit communal", *Rev.dr.commun.* 2007/4, 21-34; E. VALGAERTS, "De wijze van stemmen volgens de gemeentewet", *T.Gem.* 1989, 184-193.

In beginsel moet over alle personele dossiers geheim worden gestemd; hierbij kan worden gedacht aan beslissingen inzake verpachtingen bij verschillende inschrijvers (RvS 24 januari 1985, nr. 24.992, Geldof, *Arr.RvS* 1985, z.p.; anders RvS 26 mei 1989, nr. 32.654, Van Nieuwenhuyse, *RACE* 1989, z.p.; RvS 31 mei 1967, nr. 12.417, Verhille, *Arr.RvS* 1967, 563), een raadsbeslissing die betrekking heeft op de financiële verhouding tussen een ziekenhuis en zijn personeel meer bepaald aangaande de wijze van verdeling van de opbrengsten van het laboratorium tussen de personeelsleden (RvS 21 april 1988, nr. 29.784, Van den Broeck, *Arr.RvS* 1988, z.p., *T.Gem.* 1989, 60).
De aanwijzing van een advocaat voor de tussenkomst in een rechtsgeding (*Vr. en Antw.* 1986-87, 1858) of de beslissing waarbij de dag van verhoor van een personeelslid in een tuchtzaak wordt vastgesteld (RvS 5 februari 1982, nr. 21.966, Vermeiren, *Arr.RvS* 1982, 229), valt dan weer niet onder de regeling van de geheime stemming.

In de gevallen waarbij tot een geheime stemming moet worden overgegaan, betreft dit een substantiële vormvereiste die de onafhankelijkheid van de raadsleden moet waarborgen (RvS 12 oktober 1992, nr. 40.704, Bogemans, *Arr.RvS* 1992, z.p.; RvS 18 december 1992, nr. 41.434, Eggermont, *Arr.RvS* 1992, z.p., *T.Gem.* 1994/6, 296); de geëigende wijze om de naleving van die vormvereiste te bewijzen, bestaat in de overlegging van een afschrift of van de notulen van de raadsvergadering.

213 Omtrent de volgorde waarin de OCMW-raadsleden hun stem uitbrengen, zal het huishoudelijk reglement van de betrokken raad voor maatschappelijk welzijn uitsluitsel moeten geven; te denken valt hierbij bijvoorbeeld aan een alfabetische volgorde of een rangorde op grond van duidelijke criteria zoals het aantal stemmen en/of anciënniteit. Artikel 46, § 4 OCMW-decreet

schrijft alleen voor dat de *voorzitter van de raad voor maatschappelijk welzijn* als laatste persoon stemt, behalve bij geheime stemming. De bewoordingen "voorzitter van de raad voor maatschappelijk welzijn" moeten worden begrepen als "voorzitter van de vergadering"; aldus wordt hier niet uitsluitend de titelvoerende voorzitter bedoeld, maar wel de persoon die de desbetreffende vergadering *effectief* voorzit, behalve de burgemeester die nooit stemrecht kan hebben.

De libellering "*of het raadslid dat hem vervangt krachtens artikel 25, § 3*" in artikel 33, § 1, tweede lid is duidelijk; de voorzitter van de vergadering kan aldus zijn a) de titelvoerende voorzitter, b) zijn plaatsvervanger, in voorkomend geval de ondervoorzitter (*cf.* art. 54, derde lid OCMW-decreet) ingeval de voorzitter verhinderd is of de voorzitter wegens het naleven van het onpartijdigheidsbeginsel niet aan de beraadslaging en de stemming over een agendapunt kan deelnemen of c) het lid met de meeste anciënniteit bij ontstentenis van een ondervoorzitter of van de aanwijzing van een plaatsvervangend voorzitter door de titelvoerende voorzitter.

Bij gelijke anciënniteit wordt het mandaat waargenomen door het lid met voorrang overeenkomstig artikel 13, § 3 (art. 54, vierde lid OCMW-decreet).

214 Het geheime karakter van de stemming is, indien voorgeschreven, een *substantiële vormvereiste* voor de geldigheid van de beslissing van de raad voor maatschappelijk welzijn; de naleving ervan wordt bewezen door de vermelding ervan in de notulen van de betrokken vergadering (zie o.a. RvS 10 juli 1978, nr. 19125, Laureyssens en Peeters, *Arr.RvS* 1978, 949; RvS 12 oktober 1992, nr. 40.704, verkiezing OCMW Opwijk, *Arr.RvS* 1992, z.p.). Met het voorschrift van een geheime stemming beoogt de regelgever de vrijheid en de onafhankelijkheid van de raadsleden ten aanzien van de betrokken persoon te waarborgen (RvS 18 december 1992, nr. 41.434, verkiezing OCMW Merelbeke, *Arr.RvS* 1992, z.p.).

De regelgever heeft niet bepaald *hoe* het geheim van de stemming moet worden verzekerd. Essentieel is dat de vrije keuze van elk raadslid wordt gewaarborgd en dat die op een dergelijke wijze zijn stem kan uitbrengen dat – na de stemming – aan de hand van de stembiljetten niet kan worden nagegaan (*cf.* RvS 8 november 1960, nr. 8.193, verkiezing COO Erembodegem, *Arr.RvS* 1960, 907) en zijn geweten voor welke kandidaat of welk voorstel een raadslid heeft gestemd. Het feit dat raadsleden voor de stemming openlijk een voorkeur voor een kandidaat te kennen geven, doet geen afbreuk aan het geheim van de stemming indien na een zodanig openlijke verklaring ieder raadslid vervolgens zijn stem in het geheim uitbrengt op een wijze die identificatie van zijn stembiljet uitsluit en hij vervolgens zijn biljet in een stembus deponeert (zie RvS 10 december 1965, nr. 11.547, Cornet, *Arr.RvS* 1965, 1086; vgl. RvS 18 december 1972, nr. 15.630, verkiezing COO Turnhout, *Arr.RvS* 1972, 1044: geheime stemming houdt in dat elke identificatie van een stembrief onmogelijk is).
Het feit dat bij de geheime stemming het aantal stemmen voor en het aantal stemmen tegen overeenstemt met het aantal stemmen voor en tegen bij een voorafgaande hoofdelijke stemming, bewijst niet dat bij de geheime stemming de leden hun stem op dezelfde wijze hebben uitgebracht als bij de hoofdelijke stemming en dat dit, *in se*, op een miskenning van het geheim van de stemming neerkomt (RvS 21 juni 1963, nr. 10.101, Van Ingh, *Arr.RvS* 1963, 545).

215 Artikel 47, eerste lid van het OCMW-decreet schrijft voor dat voor elke benoeming tot ambten, elke contractuele indienstneming, elke verkiezing en elke voordracht van kandidaten tot een *afzonderlijke stemming* wordt overgegaan; die bepaling verwoordt een door de rechtspraak in het gemeenterecht geïntroduceerde regel (zie X, *Gemeenterecht, Permanente commentaar*, Heule, UGA, 1968, nr. 121.324.4). Er kan alleen worden gestemd op de kandidaten die op de lijst voorkomen; personen kunnen slechts worden benoemd of voorgedragen bij volstrekte meerderheid van stemmen.
Bij meerdere benoemingen is elke benoeming een afzonderlijke rechtshandeling (RvS 7 april 1950, nr. 328, Leclercq en Dutilleul, *Arr.RvS* 1950, 170) waarbij niemand *a fortiori* van de stemming mag worden uitgesloten (RvS 4 december 1975, nr. 17.319, Dehove, *Arr.RvS* 1975, 1135).

De regel dat voor elke benoeming tot ambten tot een afzonderlijke stemming wordt overgegaan, is ook van toepassing indien er slechts twee kandidaten zijn (RvS 19 november 1982, nr. 22.671, De Rijcke, *Arr.RvS* 1982, 1645). Ten slotte valt nogmaals te beklemtonen dat zowel de stemming als de herstemming ongeldig is ingeval de kandidatuur van de benoemde kandidaat niet in aanmerking mocht worden genomen ingevolge het niet-vervullen van de benoemingsvoorwaarden (RvS 6 maart 1979, nr. 19.480, Cooremans, *Arr.RvS* 1979, 257).

§ 7. De notulen van de vergadering

A. INHOUD

216 Van de beraadslagingen en de beslissingen van de raad voor maatschappelijk welzijn worden er notulen opgemaakt (*cf.* art. 44, eerste lid OCMW-decreet; voor rechtsleer: E. VERMEIREN en W. RASSCHAERT, *OCMW-organisatie. Behoorlijk notuleren*, Brugge, Vanden Broele, 2009, 254 p.; Ch. WILLEMS, "De notulen van gemeenteraad en college van burgemeester en schepenen", *Bull.Gem.Secr.* 1979, 20-24; J. DUJARDIN, "Notulering en notulen van de vergadering van de gemeenteraad en het college van burgemeester en schepenen", *VFG-Forum* 2007/3, 9-13; W. SOMERS, *Recht in de Gemeente. Gemeenteraad – samenstelling en werking*, *o.c.*, nrs. 248-252, 432 e.v.). De notulen vormen het bewijs van een beslissing (*cf.* RvS 30 april 1981, nr. 21.129, Thys, *Arr.RvS* 1981, 626); de beslissing *an sich* verkrijgt uiteraard rechtsbestaan en uitvoerbaarheid door het enkele gegeven dat ze genomen is.

Onder de gelding van de Organieke Wet 1976 moesten de notulen een getrouwe samenvatting geven van de beraadslagingen en de stemmingen; zij zijn derhalve niet noodzakelijk een analytische en stenografische weergave van de debatten in al hun details. Wel moeten de besluiten *in extenso* worden opgenomen. De notulen moeten het tevens mogelijk maken om na te (kunnen) gaan dat alle wettelijke vormvoorschriften in acht werden genomen; zij vermelden daarom o.m. de namen van de aanwezige leden, alsook het mondelinge en, desgevallend, het geheime karakter van de stemming (zie verder *Vr. en Antw.* Kamer 1984-85, 2580).

Artikel 44 van het OCMW-decreet bepaalt dat de notulen van de vergadering onder de verantwoordelijkheid van de secretaris worden opgesteld overeenkomstig de artikelen 182 en 183 van het OCMW-decreet; zij moeten in chronologische volgorde alle besproken onderwerpen vermelden, alsook het gevolg dat werd gegeven aan de punten waarover geen beslissing werd genomen.

Voorts maken de notulen melding van de namen van de aanwezige raadsleden, van alle beslissingen en van het resultaat van de stemming,... De notulen vermelden tevens hoe elk lid gestemd heeft; die laatste verplichte vermelding moet uiteraard niet bij een geheime stemming en in geval van individuele toekenning of terugvordering van maatschappelijke dienstverlening of van een leefloon worden nagekomen. Uiteraard moet er in dit laatste geval wel worden vermeld welke de uitslag van de stemming is en hoeveel voor- en tegenstemmen, desgevallend hoeveel onthoudingen er waren.

Te herhalen is dat de notulen geenszins een woordelijke of samengevatte weergave van hetgeen tijdens de beraadslaging wordt gezegd en van de bedenkingen die door de raadsleden worden geformuleerd, moeten zijn; derhalve is de secretaris niet verplicht in de notulen melding te maken van de toelichting en de discussies daarover (RvS 2 februari 1988, nr. 29.271, Tilkin, *T.Gem.* 1988, 304). Zij vermelden wel uitdrukkelijk de naleving van de vormvereisten die de geldigheid van de vergadering of van het genomen besluit moeten aantonen; zo moeten steeds de namen van de raadsleden die ten minste twee derden uitmaken om een punt bij hoogdringendheid aan de agenda toe te voegen, worden vermeld (RvS 2 maart 1988, nr. 29.468, Olivier, *T.Gem.* 1988, 334). Verder moet er steeds melding van de geheime stemming en de stemuitslag (RvS 27 augustus 1992, nr. 40.156, Verstrepen, *T.Gem.* 1994, 29) en de verplichte afwezigheid van een raadslid wegens belangenvermenging worden gemaakt (RvS 25 januari 1994, nr. 45.751, Christyns, *T.Gem.* 1995, 146).

Alle beslissingen moeten formeel worden gemotiveerd (over de formele motiveringsverplichting, zie I. OPDEBEEK en A. COOLSAET (eds.), *De formele motiveringsplicht van bestuursbeslissingen*, Brugge, die Keure, 2013, 569 p.); dit kan door te verwijzen naar de toepasselijke regelgeving zonder dat daarbij de consideransen en de overwegingen waarom precies die beslissing is genomen, uit het oog mogen worden verloren. Er kan hier reeds worden beklemtoond dat beslissingen met individuele strekking onder de motiveringsplicht overeenkomstig de Formele Motiveringswet van 29 juli 1991 vallen.
Wat de andere – reglementaire en meerzijdige – OCMW-beslissingen betreft, geldt de formele motiveringsplicht niet maar is het een teken van deugdelijk en behoorlijk bestuur dat zij allemaal – ten minste materieel – worden gemotiveerd; de toezichthoudende overheid of de Raad van State kan niet deugdelijk gemotiveerde beslissingen van de raad – of van een ander bestuursorgaan – van een openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn schorsen of vernietigen (zie verder nr. 729 e.v. inzake het bestuurlijk toezicht).

217 Artikel 44, tweede lid van het OCMW-decreet bepaalt dat de notulen van de vorige vergadering, behoudens in spoedeisende gevallen, ten minste acht dagen vóór de dag van de vergadering ter beschikking van de leden van de raad voor maatschappelijk welzijn moeten worden gesteld; de raad voor maatschappelijk welzijn moet in zijn huishoudelijk reglement vastleggen op

welke de wijze de notulen, op verzoek van een raadslid, tevens elektronisch ter beschikking worden gesteld.
Dit alles wordt nader geregeld in het huishoudelijk reglement van de raad (*Parl.St.* Vl.Parl. 2011-12, nr. 1558/1, 13).

Hierbij kan de vraag worden opgeworpen of de notulen met betrekking tot de individuele dossiers op de gebruikelijke wijze aan de raadsleden kunnen worden bezorgd; die werkwijze zou immers in strijd kunnen zijn met de regelgeving met betrekking tot de privacy die het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn ten aanzien van individuele hulpvragers moet respecteren. Ook hier zal derhalve de autonomie van elk OCMW spelen; daarom wordt er best in het huishoudelijk reglement opgenomen of uitsluitend de notulen van de openbare vergadering dan wel de notulen van zowel de openbare als de besloten vergadering aan de raadsleden zullen worden toegestuurd.
Aan de raadsleden die hierom verzoeken, kunnen de notulen elektronisch ter beschikking worden gesteld.

B. GOEDKEURING

218 De notulen moeten door de OCMW-raadsleden worden *goedgekeurd.* Geen enkele bepaling schrijft echter voor dat dit formeel in een aparte beslissing moet gebeuren; de notulen worden immers *als goedgekeurd beschouwd* indien erover geen opmerkingen worden gemaakt (art. 44, vierde lid OCMW-decreet). Bijgevolg is het niet noodzakelijk dat er een afzonderlijk agendapunt "goedkeuring notulen" op de dagorde voorkomt; enkel bij door de raadsleden geuite opmerkingen aangaande de notulen, zal het notuleren van die opmerkingen een punt in het verslag van de vergadering vormen.

Inzake de goedkeuring van de notulen zijn er in beginsel twee mogelijkheden: ofwel zal – zoals doorgaans het geval is en zoals uitdrukkelijk in de regelgeving opgenomen –, de goedkeuring op de (eerst)volgende vergadering van de raad voor maatschappelijk welzijn worden gegeven, ofwel zullen de notulen "staande de vergadering" of "ter vergadering" worden opgemaakt en zullen alle aanwezige leden door de ondertekening ervan hiermee hun onmiddellijke goedkeuring betuigen; de OCMW-secretaris ondertekent in het laatste geval samen met de raadsleden. Een eventuele niet-ondertekening door een raadslid of een uiting van niet-goedkeuring moet worden vermeld.

De ondertekening van de notulen *staande de vergadering* houdt tevens de goedkeuring van de notulen in en in dit geval moeten de notulen *niet* meer tijdens de volgende vergadering worden goedgekeurd; het betreft hier dus een onmiddellijke goedkeuring. Die laatste mogelijkheid inzake het opmaken van de notulen staande de vergadering is in de huidige regelgeving nog slechts uitdrukkelijk voor de laatste vergadering van de zittingsperiode van de OCMW-raad voorgeschreven, maar is voor de overige vergaderingen niet expliciet verboden.

De Regering acht het wenselijk het laatste lid van artikel 34 van de Organieke Wet 1976 (de opmaak van de notulen staande de vergadering) te behouden, weliswaar in licht gewijzigde versie, hoewel dit in het Gemeentedecreet op dat ogenblik niet was opgenomen. Die bepaling heeft immers wel haar nut, onder meer op het einde van de bestuursperiode. In andere gevallen heeft een dergelijke bepaling minder zin omdat de beslissingen uitvoerbaar zijn, ook al zijn de notulen nog niet beschikbaar. De bepaling van het voormelde wetsartikel is nu eveneens in het Gemeentedecreet hernomen (*Parl.St.* Vl.Parl. 2007-08, nr. 1701/1, 68).

Of de notulen al dan niet staande de vergadering worden opgemaakt, wordt door de OCMW-raad bij gewone meerderheid beslist. Een individueel raadslid kan hierom wel verzoeken, maar het is de raad voor maatschappelijk welzijn die soeverein beslist om al dan niet op een dergelijk verzoek in te gaan.

Aangezien de burgemeester in de raad voor maatschappelijk welzijn niet langer over een raadgevende stem beschikt, moet worden aangenomen dat hij omtrent de notulen geen opmerkingen kan maken; de burgemeester of de afgevaardigde schepen is evenmin verplicht aanwezig te zijn op de raadsvergadering waar de notulen van een zitting die hij heeft bijgewoond, worden goedgekeurd (RvS 18 oktober 1988, nr. 31.080, Smal, *Arr.RvS* 1988, z.p.).

219 Elk lid van de OCMW-raad heeft het recht om tijdens de vergadering opmerkingen te formuleren over de redactie van de notulen van de vorige vergadering (art. 44, derde lid OCMW-decreet); die mogelijkheid geldt eveneens voor de raadsleden die de vergadering waarover de notulen handelen, niet hebben bijgewoond. Dit beginsel dat uit het gemeenterecht stamt, is op redenen van continuïteit en eenheid van de raad voor maatschappelijk welzijn gestoeld.

Ingeval de gemaakte opmerkingen door de OCMW-raad worden aangenomen, worden de notulen in die zin aangepast. De tekst van artikel 44 zwijgt over het tijdstip waarop bezwaren tegen de redactie van de notulen moeten worden ingebracht; aan te nemen is dat – aangezien de tekst luidt "*indien er geen opmerkingen worden gemaakt...*" – dit uiterlijk tegen het einde van de volgende vergadering moet gebeuren of – in het geval dat bij toepassing van artikel 44, vijfde lid de notulen "staande de vergadering" worden opgemaakt – vóór de ondertekening ervan.

Een individueel OCMW-raadslid heeft het recht te eisen dat de notulen melding maken van een bepaalde opmerking die hij heeft gemaakt of van de zin waarin hij, in een bepaald geval, zijn stem heeft uitgebracht; de voorzitter kan niet weigeren op dit verzoek in te gaan. Dit geldt in het bijzonder indien een lid niet kan instemmen met de notulen van de vorige zitting. De vermeldingen die aldus in de notulen worden opgenomen, mogen echter niet indruisen tegen het geheime karakter van de stemming in dossiers aangaande personen (*Vr. en Antw.* Kamer 1980-81, 323) of dossiers inzake maatschappelijke dienstverlening of leefloon.

Het spreekt voor zich dat bij opmerkingen van een lid van de raad voor maatschappelijk welzijn over de notulen hiervan nota wordt genomen, zelfs indien die opmerkingen geen aanleiding geven tot aanpassing van de notulen (*Parl.St.* Vl.Parl. 2007-08, nr. 1701/1, 68).

220 De goedkeuring van de notulen betekent niet dat er met de inhoud en de strekking van alles wat erin is opgenomen, akkoord wordt gegaan; het impliceert enkel dat wordt aangenomen dat de notulen met de werkelijkheid overeenstemmen.

Een OCMW-raadslid dat zijn goedkeuring aan de notulen verleent, verleent daardoor alleen zijn instemming met het relaas van de gebeurtenissen zoals de notulen die weergeven; het lid van de raad voor maatschappelijk welzijn erkent daarmee geenszins dat de in die notulen opgenomen beslissingen rechtsgeldig zijn genomen. Door de notulen zonder voorbehoud goed te keuren, doet een raadslid noch in rechte noch in feite afstand van zijn recht om de in die notulen gerelateerde besluiten voor de Raad van State aan te vechten (RvS 27 oktober 1992, nr. 40.854, Kenzeler, *TBP* 1993, 482).

De goedkeuring verleent op zichzelf geen authentieke (rechts)kracht aan de notulen; een dergelijke authenticiteit verkrijgen de notulen eerst door de ondertekening. Wijzigt de raad voor maatschappelijk welzijn de notulen van de vorige vergadering in die zin dat de inhoud niet meer overeenstemt met wat werkelijk tijdens die vergadering beslist is, dan is er sprake van schriftvervalsing. Het behoort immers tot het prerogatief van de OCMW-secretaris om een waarheidsgetrouw verslag van de vergadering op te maken; de raad komt enkel als taak toe die notulen al dan niet goed te keuren. Geen enkele bepaling in de organieke regelgeving verleent de raad voor maatschappelijk welzijn de mogelijkheid om de secretaris te dwingen een verslag op te stellen dat de waarheid geweld aandoet.

Het bestuurlijk toezicht is niet bevoegd om een dergelijke schriftvervalsing *an sich* te sanctioneren; alleen de gewone strafgerechten kunnen die inbreuk bestraffen. Ingeval de schuld voor de schriftvervalsing bewezen is, kan het bestuurlijk toezicht tuchtrechtelijk tegen de schuldige(n) optreden; uit de notulen van de betrokken raadsvergadering en uit het gerechtelijk dossier moet worden opgemaakt welke raadsleden er voor de vervalsing van de notulen hebben gestemd. Het is evident dat de raadsleden die tegen de vervalsing gestemd hebben, vrij zijn van vervolging en bestraffing.

C. ONDERTEKENING

221 Artikel 34, eerste lid, *in fine* van het OCMW-decreet bepaalt dat de notulen van de vergadering van de raad voor maatschappelijk welzijn, na goedkeuring, door de voorzitter en de secretaris worden *ondertekend.* Door de ondertekening verkrijgen de notulen een *authentiek karakter* waarvan de bewijskracht alleen na het doorlopen van een procedure van betichting van valsheid kan worden tenietgedaan (RvS 14 mei 1976, nr. 17.644, Gemeente Tertre, *Arr.RvS* 1976, 511; over de bestanddelen van dit misdrijf, zie A. De Nauw, *Inleiding tot het bijzonder strafrecht*, *o.c.*, nrs. 35-37, 24 e.v.).

Met de ondertekening van de notulen wordt bevestigd dat de tekst ervan overeenkomt met hetgeen werkelijk door de OCMW-raadsleden werd gezegd en is beslist. Anders gesteld, de notulen zijn een kwestie van bewijs en geven geen uitsluitsel omtrent de vraag naar het rechtsgeldig bestaan van de erin opgenomen besluiten.

222 In het geval dat het ambt van voorzitter of van secretaris niet door dezelfde persoon is waargenomen tijdens de vergadering waarvan het verloop in de notulen is opgetekend en tijdens die waarop de notulen worden goedgekeurd, *mogen* de notulen worden ondertekend door de persoon die het ambt van voorzitter of van secretaris tijdens de vergadering waarop de notulen worden goedgekeurd, waarneemt. Die visie wordt – althans met betrekking tot de ondertekening van de notulen van de vergadering van de gemeenteraad – vrij eensgezind voorgestaan door de rechtsleer (*cf.* o.a. W. SOMERS, *Recht in de Gemeente. Gemeenteraad. Samenstelling en werking*, *o.c.*, nrs. 243-255, 419 e.v.; J. DUJARDIN, *Notulering en notulen van de vergadering van de gemeenteraad en het college van burgemeester en schepenen*, *l.c.*, 9 e.v.; C. WILLEMS, *De notulen van gemeenteraad en college van burgemeester en schepenen*, *l.c.*, 22. Anders: F. DEBAEDTS, *Gemeenterecht. Permanente commentaar*, *o.c.*, nr. 121.642).

Inzake de ondertekening van de notulen van de vergadering van de gemeenteraad ingeval het ambt van burgemeester of secretaris door verschillende personen werd waargenomen op de vergadering waarop de notulen betrekking hebben en die waarop zij worden goedgekeurd, huldigt F. DEBAEDTS (*Gemeenterecht. Permanente commentaar*, *o.c.*, 121.642) een afwijkende mening. Volgens die auteur is de ondertekening door de personen die aanwezig waren tijdens de vergadering waarop de notulen betrekking hebben, vereist om de notulen authenticiteit te verlenen en moeten zij die bijgevolg mee ondertekenen, ook al nemen zij tijdens de vergadering waarop de notulen worden goedgekeurd niet meer het ambt van burgemeester of secretaris waar. Naar onze mening is in dit geval geen medeondertekening vereist en kan, wat de notulen van de vergadering van de raad voor maatschappelijk welzijn betreft, een volwaardige authenticiteit aan de notulen worden verleend door de enkele ondertekening ervan door de personen die tijdens de vergadering waarop de goedkeuring wordt gegeven, het ambt van voorzitter of van secretaris waarnemen.

223 Betreffende de ondertekening door de voorzitter schrijven J. GLINEUR en P. ROCHET: "*... peu importe que ce soit lui qui ait présidé la séance relatée dans le procès-verbal; sa signature n'a pour but que de certifier existence et la teneur de l'acte*" (J. GLINEUR en P. ROCHET, *Guide pratique de l'administration des commissions d'assistance publique*, *o.c.*, 91; in dezelfde zin: E. HELLEBAUT, *Commentaire de la loi communale*, Brussel, Bruylant, 1889, nr. 6, 97; C. WILIQUET en G. DOVILLÉE, *Commentaire pratique de la loi communale du 30 mars 1836*, Frameries, Union des Imprimeries, 1933, nr. 253). Andere rechtsleer (A. ADRIAENS, J. DE BACKER, P. VAN SCHUYLENBERGH en E. WAUTERS, *Praktisch handboek voor OCMW-recht 2001*, *o.c.*, 82) meent daarentegen dat een afwezige omtrent de beraadslaging en de stemming niet kan getuigen (D. ADRIAENS (ed.), D. COENE, W. LEERMAN, I. VAN DER STRAETE en P. VERBEKE, *Praktisch handboek voor OCMW-recht 2013*, *o.c.*, 126-128 herhalen dat niet in deze laatste editie); bijgevolg is in die visie de handtekening vereist van dat raadslid dat het voorzitterschap heeft waargenomen daar

enkel die handelwijze aan de notulen de nodige authenticiteit kan verlenen. Deze auteurs beklemtonen dat de ondertekening van de notulen bevestigt dat de inhoud met de werkelijkheid ervan overeenstemt en dus enkel door diegene die de voorzittersfunctie heeft opgenomen, kan worden gestaafd.

Die recente rechtsleer acht tevens dat bij overlijden van de voorzitter zowel de goedkeuring als de notulen die de voorgaande notulen goedkeuren, om reden van die ondertekening door een andere voorzitter met een gebrek behept zijn; ons komt het in dat geval echter voor dat, waar hun algemeen standpunt nog kan worden gevolgd, hun opvatting bij overlijden te stringent is meer bepaald in het raam van het toch ook in deze aangelegenheid geldende continuïteitsbeginsel.

Het is echter wel aangewezen dat de persoon die de notulen als dienstdoende secretaris geheel of gedeeltelijk heeft opgesteld, die in ieder geval mede ondertekent ook al neemt hij op de goedkeuringsvergadering het secretariaat niet waar. Alsdan betreft dit veeleer een vereiste van degelijk bestuur dan een *conditio sine qua non* voor het verlenen van authenticiteit aan de betrokken notulen.

224 De voorzitter van de raad voor maatschappelijk welzijn is, evenals de OCMW-secretaris, verantwoordelijk voor de *overeenstemming van de notulen van de raadsvergaderingen met de uittreksels ervan*. De voorzitter kan een tuchtsanctie oplopen voor de ondertekening van valse uittreksels, ook al is in dit verband een klacht wegens valsheid in geschriften door de procureur des Konings geseponeerd (RvS 30 april 1981, nr. 21.129, Thys, *Arr.RvS* 1981, 626).

§ 8. Het inzagerecht en het bezoekrecht van de OCMW-raadsleden

A. INZAGERECHT

225 Benevens hun recht om mondeling en schriftelijk vragen te stellen aan de voorzitter of, desgevallend, de ondervoorzitter(s) van het OCMW (art. 43 OCMW-decreet), beschikken de raadsleden over een inzage- en een bezoekrecht. Artikel 40, § 1 van het OCMW-decreet bepaalt dat de leden van de raad voor maatschappelijk welzijn over het recht van inzage beschikken in alle dossiers, stukken en akten die het bestuur van het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn betreffen; hieronder zijn tevens de sociale verslagen met betrekking tot de dossiers inzake maatschappelijke dienstverlening en het leefloon te begrijpen, alsmede eventuele geïnformatiseerde bestanden.
De ruime bewoordingen van de decretale bepaling houden in dat aan het inzagerecht van een raadslid geen stukken van algemene, bestuurlijke, financiële of boekhoudkundige aard kunnen worden onttrokken; met betrekking tot eventuele stukken die onder het beroepsgeheim *ex* artikel 458 Sw. vallen, bepaalt de persoon die tot dergelijke geheimhouding verplicht is – bijvoorbeeld een geneesheer – welke gegevens hij al dan niet overlegt.

Het recht op inzage heeft in hoofdzaak betrekking op de dossiers die voor de vergadering van de raad voor maatschappelijk welzijn – of een ander OCMW-bestuursorgaan – zijn geagendeerd. Daarnaast strekt het inzagerecht zich evenwel uit over de stukken van het archief (*Vr. en Antw.*

Kamer 1988-89, 3563; over het (beheer van het) archief, zie verder nrs. 330 en 580 e.v.), over de notulenregisters – met inbegrip van die betreffende de vergaderingen van het vast bureau –, over dienstvoorschriften voor het bestuurlijk personeel van het OCMW enz.

Een praktische regeling aangaande het inzagerecht van de leden van de raad voor maatschappelijk welzijn zal in het huishoudelijk reglement worden opgenomen.

226 De voormelde bepaling beoogt de OCMW-raadsleden hun mandaat met een voldoende kennis van zaken uit te laten oefenen. De raadpleging van de betrokken akten, stukken en dossiers moet sowieso steeds *ter plaatse* geschieden, d.w.z. op de zetel van het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn; het recht van de raadsleden reikt dus niet zo ver dat zij de betrokken documenten mee naar huis kunnen nemen.

Het inzagerecht moet het raadslid in de mogelijkheid stellen om daadwerkelijk kennis van de inhoud van de documenten te krijgen. Dit houdt in dat de betrokkene aantekeningen zal kunnen maken – wat de voorzitter een raadslid niet kan verbieden, *cf. Vr. en Antw.* Kamer 1988-89, 2266 –, en dat hem gebeurlijk afschriften kunnen worden bezorgd; dit zal vooral het geval zijn ingeval het bestuderen van de documenten wegens de complexiteit ervan – bijvoorbeeld meerjarenplan, budget, een zeer technische of grote overheidsopdracht – een langere tijd of zeer grondig studiewerk vergt.
Zij kunnen – behalve voor de dossiers die betrekking hebben op aanvragen tot toekenning van het recht op maatschappelijke dienstverlening of het recht op maatschappelijke integratie, op de persoonlijke levenssfeer van steungerechtigden of van hun onderhoudsplichtigen – een afschrift verkrijgen van die dossiers, stukken en akten; wel kunnen er bijvoorbeeld geen kopieën worden genomen uit een dossier tot inschrijving van een wettelijke hypotheek.

Het kopiëren – en zelfs het noteren – van bepaalde gegevens uit de sociale verslagen van steungerechtigden kan het vertrouwelijk karakter van die inlichtingen in het gedrang brengen (*Vr. en Antw.* Vl.Parl. 1986-87, 606), zodat het kopierecht geen betrekking kan hebben op de gegevens van individuele steundossiers (*Vr. en Antw.* Kamer 1988-89, 2266); het huishoudelijk reglement mag geen van die opvatting afwijkende regeling bevatten.

Het OCMW mag voor die afschriften een vergoeding aanrekenen; die mag in geen geval meer bedragen dan de effectieve kostprijs. De kostprijs die voor het nemen van kopieën mag worden aangerekend, moet op dezelfde manier worden geïnterpreteerd als in het decreet betreffende de openbaarheid van bestuur; dit betekent dat de personeelskost niet mag worden verrekend, maar wel bijvoorbeeld de kost van het papier en de inkt (*Parl.St.* Vl.Parl. 2007-08, nr. 1701/1, 67).

227 De raadsleden kunnen het inzagerecht niet uitoefenen zonder *de secretaris* hierin te kennen; die is immers hiërarchisch overste van het overige OCMW-personeel en bewaarder van het archief (zie verder nr. 580).

Die handelwijze komt erop neer dat het raadslid dat van bepaalde documenten of dossiers kennis wil nemen, zich hiervoor in beginsel eerst tot de secretaris moet wenden in plaats van zijn verzoek hieromtrent rechtstreeks tot een bediende van het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn te richten (*Vr. en Antw.* Kamer BZ 1977, 145). In de bestuurspraktijk zal het echter veelal zo zijn dat de secretaris aan een of meerdere bedienden onderrichtingen heeft gegeven die het hen mogelijk maken de gevraagde documenten aan het raadslid ter kennisneming over te leggen.

228 Het inzagerecht van de raadsleden heeft betrekking op "*alle dossiers, stukken en akten betreffende het OCMW*". De regelgever heeft met die zinsnede willen beklemtonen dat *zo weinig mogelijk* aangelegenheden die verband houden met het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn, aan het onderzoek van de OCMW-raadsleden zouden worden onttrokken. Dit houdt evenzeer in dat een raadslid dat geen lid is van het vast bureau of van een bijzonder comité, inzage heeft in de dossiers die aan die organen worden voorgelegd.

"*Zo weinig mogelijk*" want ten aanzien van bepaalde aangelegenheden zullen de OCMW-raadsleden geen recht van kennisneming genieten. Bedoeld zijn hier de aspecten van de dossiers die bij de sociale dienst in behandeling zijn en waarvan de maatschappelijk werker meent dat ze een vertrouwelijk karakter hebben, zonder dat hierbij nochtans de wettelijke bevoegdheid van de raad voor maatschappelijk welzijn om te beslissen over de aard van de hulpverlening in het gedrang mag worden gebracht.

Evenmin mag de zwijg- of geheimhoudingsplicht van de maatschappelijk werker worden aangegrepen als een middel tot het ontlopen van het afleggen van verantwoording omtrent de in de sociale dienst aangewende werkmethodes ten opzichte van de secretaris als hoofd van het personeel en ten aanzien van de leden van de OCMW-raad (A.M. LAMBRECHT, "Beroepsgeheim en plicht tot geheimhouding omtrent de individuele dienstverlening door het OCMW", *De Gem.* 1981, 271; A. ADRIAENS, "Enkele beschouwingen over het beroepsgeheim in de sociale sector", *OCMW-Visies* 1999, afl. 2, 29-44, III. Over de zwijgplicht, zie verder nr. 237 e.v. met betrekking tot de raadsleden en nr. 484 e.v. inzake het personeel).

Het recht op inzage heeft in hoofdzaak betrekking op de dossiers die voor de vergadering van de raad voor maatschappelijk welzijn – of een ander orgaan van het OCMW – zijn geagendeerd. Daarnaast strekt het inzagerecht zich evenwel uit over de stukken van het archief, over de notulenregisters, met inbegrip van die betreffende de vergaderingen van het vast bureau, over dienstvoorschriften voor het bestuurlijk personeel van het OCMW enz.

229 Het inzagerecht van de raadsleden wordt door de regelgever in artikel 40, § 1 OCMW-decreet *gewaarborgd.* Dit impliceert dat aan dit recht niet kan worden getornd door de uitoefening ervan afhankelijk te maken van bijvoorbeeld het voorafgaand verlof van de OCMW-raad of van zijn voorzitter.

De raad voor maatschappelijk welzijn kan – meestal om praktische redenen – in het huishoudelijk reglement bepaalde tijdstippen aangeven waarop de bestuursdocumenten te raadplegen zijn. Onder geen beding kan het huishoudelijk reglement van de raad voor maatschappelijk welzijn de uitoefening van het inzagerecht van de raadsleden verbieden of inperken. Evenmin kan de voorzitter van de raad voor maatschappelijk welzijn dit inzagerecht beknotten door bepaalde documenten in zijn kabinet af te zonderen (*Vr. en Antw.* Senaat 1977-78, 1302).

Het feit dat de uitoefening van het inzagerecht wordt geregeld met inachtneming van de kantooruren van het personeel en dat, meer in het bijzonder, dagen en uren worden vastgesteld waarop de betrokken akten, stukken en dossiers kunnen worden ingezien, betekent geen beknotting van het inzagerecht op voorwaarde dat daarbij willekeur wordt vermeden.

230 Tot slot kan er nogmaals op worden gewezen dat het inzagerecht *ex* artikel 40, § 1 van het OCMW-decreet niet mag worden verward met het inzagerecht van de raadsleden inzake de agendapunten van een geplande vergadering van de raad voor maatschappelijk welzijn (zie hierboven nrs. 190-192).

De praktische toepassing van de hierboven besproken aspecten betreffende het inzagerecht van de raadsleden kunnen best in het huishoudelijk reglement van de raad voor maatschappelijk welzijn worden uitgewerkt.

B. BEZOEKRECHT

231 Hoewel de raadsleden alle instellingen en diensten mogen bezoeken die het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn opricht en beheert (art. 40, § 2 OCMW-decreet), hebben zij als individuele raadsleden in geen geval het recht om op eigen initiatief een inrichting die van het OCMW afhangt, te inspecteren (RvS 4 november 1966, nr. 12.057, Buse, *Arr.RvS* 1966, 937). Dit kan alleen indien de raad voor maatschappelijk welzijn hen hiertoe uitdrukkelijk met een speciale opdracht zou belasten.

De raad voor maatschappelijk welzijn heeft als orgaan immers een *collegiaal karakter*. Niets belet echter dat de raad, het vast bureau of gebeurlijk een bijzonder comité, een van zijn leden zou afvaardigen om bepaalde opdrachten van toezicht of inspectie in de inrichtingen uit te voeren (*Vr. en Antw.* Kamer BZ 1977, 145; *Vr. en Antw.* Senaat BZ 1977, 297). Een gewoon plaatsbezoek omvat, in tegenstelling tot een inspectiebezoek, niet de mogelijkheid voor een raadslid om onderzoeksdaden te stellen; hiervoor is een uitdrukkelijke opdracht van de raad voor maatschappelijk welzijn vereist (*Vr. en Antw.* Vl.Parl. 1996-97, 765).

232 Het bezoekrecht is een passief recht; een raadslid mag enkel instellingen en diensten *bezoeken*, maar daarbij geen vragen stellen of opmerkingen maken (*Vr. en Antw.* Vl.Parl. 2010-11, 14 februari 2011 (Vr. nr. 227)). Er kunnen bij een dergelijk bezoek aan het personeel zeker geen bevelen worden gegeven; personeelsleden van hun kant mogen op een bevel van een raadslid niet ingaan. Hierdoor zou voorbij worden gegaan aan de bepaling dat de secretaris het hoofd is van het personeel (*ex* art. 85, tweede lid OCMW-decreet) en aldus bevoegd is om, door middel van de ambtelijke hiërarchie en structuren, bevelen te geven aan het personeel.

Het personeelslid dat gevolg zou geven aan een bevel van een raadslid, zou bij tegenstrijdigheid van beide bevelen bijgevolg de rechtmatige bevelen van zijn hiërarchische overste niet uitvoeren en zich blootstellen aan tuchtrechtelijke sancties.

Het bezoek door een raadslid mag daarenboven de werking van de diensten niet hinderen en moet te allen tijde de privacy van de patiënten/residenten respecteren (*Vr. en Antw.* Vl.Parl. 1996-97, 1066).

233 Een raadslid mag evenmin op eigen initiatief een algemene bevraging houden over de bekendheid en/of de kwaliteit van de dienstverlening van het OCMW; dit is een onderzoeksdaad waartoe alleen de raad voor maatschappelijk welzijn gemachtigd is (*Vr. en Antw.* Vl.Parl. 1996-97, 765). Doorgaans zal het bezoekrecht van de raadsleden in het huishoudelijk reglement van de raad worden geregeld; daarin kan zijn bepaald dat, om de goede werking van de diensten niet te hinderen, het bezoek op bepaalde tijdstippen kan plaatsvinden en vooraf moet worden aangekondigd. Door het bezoek vooraf te laten aankondigen door de raadsleden, kan de secretaris de nodige maatregelen nemen om dit zo vlot mogelijk te laten verlopen.

OCMW-raadsleden die zich toch bezondigen aan het overtreden van die kiesheidsregels, kunnen zowel arbeidsrechtelijk (bv. "pesten op het werk") als strafrechtelijk (bv. na het uiten van dreigementen) worden vervolgd. Indien de secretaris dergelijke inbreuken in hoofde van raadsleden vaststelt, is hij overeenkomstig artikel 29 van het Wetboek van Strafvordering verplicht het parket hiervan op de hoogte te brengen. Dit moet dan beslissen welk gevolg het hieraan zal geven.

C. HET INZAGERECHT VAN HET SCHEPENCOLLEGE

234 Artikel 253 van het OCMW-decreet erkent het inzagerecht van de burgemeester of van het lid van het college van burgemeester en schepenen dat is afgevaardigd om de instellingen van het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn te bezoeken en om, ter plaatse, kennis te nemen van alle stukken en bescheiden. Het recht van inzage beoogt in dat geval de uitoefening van (bestuurlijk) toezicht van het college van burgemeester en schepenen ten aanzien van het optreden van de OCMW-bestuursorganen te bevorderen (zie verder nr. 755 e.v.; *Vr. en Antw.* Kamer 1992-93, 4591).
Wat de dossiers inzake individuele dienstverlening aangaat, moet erop worden gewezen dat er in die aangelegenheden *geen* inzagerecht voor het college van burgemeester en schepenen, noch voor (de leden van) de gemeenteraad bestaat. Van alle andere beslissingen mag het afgevaardigde lid van het college van burgemeester en schepenen een afschrift eisen van de secretaris.

Het college van burgemeester en schepenen neemt per opdracht inzake een dergelijk toezicht een afzonderlijke beslissing en wijst een of meer gemachtigden aan om het plaatsbezoek uit te voeren. De voorzitter van de raad voor maatschappelijk welzijn mag niet aanwezig zijn bij beraadslagingen en stemmingen daarover in het college van burgemeester en schepenen; hij bevindt zich dan immers in een toestand van onverenigbaarheid. Het komt het sche-

pencollege of zijn gemachtigde toe te bepalen welke de informatiedrager is en in welke vorm de opgevraagde akten, stukken en dossiers worden verstrekt. Op hun verzoek wordt onmiddellijk een afschrift overhandigd.

D. RECHT OP BIJSTAND VAN EEN VERTROUWENSPERSOON

235 Krachtens artikel 28, § 1 van het OCMW-decreet kan een raadslid dat wegens een handicap zijn mandaat niet zelfstandig kan vervullen, zich voor de uitoefening ervan laten bijstaan door een vertrouwenspersoon. Die moet hij kiezen uit de personen die de volle leeftijd van achttien jaar hebben bereikt en die legaal binnen de Europese Unie verblijven, op voorwaarde dat zij aan de verkiesbaarheidsvoorwaarden voldoen; verder mag de vertrouwenspersoon zich niet bevinden in een situatie zoals vermeld in artikel 20 van het OCMW-decreet – bedoeld worden de gevallen van onverenigbaarheid –, met uitzondering van het verbod in verband met bloed- en aanverwantschap ten aanzien van het lid met een handicap, alsmede een situatie als vermeld in artikel 24 van het OCMW-decreet –, *i.e.* de gevallen van verhindering. Dit betekent dat bloed- en aanverwanten de rol van vertrouwenspersoon kunnen vervullen, terwijl OCMW-raadsleden in geen geval vertrouwenspersoon van een ander raadslid kunnen zijn (*cf.* omzendbrief BB 2009/03 van 5 juni 2009, 3).

De controle of de vertrouwenspersoon aan de hierboven opgelegde voorwaarden voldoet, wordt uitgevoerd door de raad voor maatschappelijk welzijn. Beroep tegen die beslissing van de raad voor maatschappelijk welzijn is mogelijk bij de Raad voor Verkiezingsbetwistingen.

Er wordt naar artikel 24 van het OCMW-decreet verwezen aangezien ervan wordt uitgegaan dat het lid van de raad voor maatschappelijk welzijn geen vertrouwenspersoon kan zijn, evenmin ingeval dat lid van de raad voor maatschappelijk welzijn verhinderd is. Ook in andere gevallen spreekt het zoals gezegd voor zich dat het lid van de raad voor maatschappelijk welzijn niet kan optreden als vertrouwenspersoon. Bij de totstandkoming van artikel 12*bis* van de Nieuwe Gemeentewet destijds – dit is het artikel dat inhoudelijk hernomen wordt –, verduidelijkte de minister dat het mogelijk moet zijn dat een gehandicapt raadslid tegelijk over meer dan één vertrouwenspersoon kan beschikken voor het geval de gebruikelijke vertrouwenspersoon niet beschikbaar is (*Parl.St.* Vl.Parl. 2007-08, nr. 1701/1, 63-64).

236 De Vlaamse Regering bepaalt wat onder een raadslid "met een handicap" moet worden verstaan; aldus wordt een raadslid dat persoonlijke bijstand nodig heeft voor de uitoefening van zijn mandaat wegens een zware zintuiglijke handicap, zware spraakmoeilijkheden of een motorische handicap waardoor hij grote moeilijkheden heeft om met de documenten om te gaan, beschouwd als een raadslid dat wegens een handicap zijn mandaat niet zelfstandig kan uitoefenen (art. 55 van het besluit van de Vlaamse Regering van 19 januari 2007 houdende het statuut van de lokale en provinciale mandataris, hierna ook aangehaald als "Besluit Statuut Mandataris"). Het raadslid moet het bewijs hiervan leveren door middel van een getuigschrift van een arts met de uitdrukkelijke verklaring dat het raadslid zodanig getroffen is door een van de genoemde handicaps, dat hij zijn mandaat niet zelfstandig kan vervullen en

dat hij voor de uitoefening ervan persoonlijke bijstand nodig heeft (art. 56 Besluit Statuut Mandataris).

De vertrouwenspersoon krijgt bij het verlenen van de bijstand dezelfde middelen ter beschikking en heeft dezelfde verplichtingen als het raadslid; hij is echter niet gehouden tot de eedaflegging. Hij heeft eveneens recht op presentiegeld onder dezelfde voorwaarden als het raadslid dat hij bijstaat (art. 28, § 3 OCMW-decreet).

Naar analogie met artikel 12*bis* van de Nieuwe Gemeentewet wordt in paragraaf 3 van artikel 28 OCMW-decreet bepaald dat de vertrouwenspersoon dezelfde middelen ter beschikking heeft als het raadslid. Tijdens de totstandkoming van artikel 12*bis* werd het oorspronkelijk begrip "rechten" vervangen door de notie "middelen"; de bewoording "rechten" maakte immers een te ruime interpretatie mogelijk. De minister was van oordeel dat in dit geval een onderscheid moest worden gemaakt tussen het recht om het woord te voeren, wat de vertrouwenspersoon zal doen ingeval het gemeenteraadslid daar fysiek niet toe in staat is, en het spreekrecht in de zin van het recht om een betoog te houden bij een bespreking. De vertrouwenspersoon heeft noch het recht van initiatief, noch het recht om een persoonlijke mening te uiten. Uiteindelijk werd er voor de notie "middelen" gekozen omdat die libellering beter weergeeft waarover het gaat, met name de materiële middelen die aan de vertrouwenspersoon ter beschikking (moeten) worden gesteld (vgl. het ontwerp van wet tot wijziging van de nieuwe gemeentewet met het oog op de versterking van de gemeentelijke democratie. Voorstel van wet tot herwaardering van de rol van de gemeenteraad en het gemeenteraadslid, *Parl.St.* Senaat 1992-93, nr. 851/2, 15). Het huidige OCMW-decreet wil de destijds gegeven meer beperkte interpretatie aanhouden (*Parl.St.* Vl.Parl. 2007-08, nr. 1701/1, 64).

§ 9. De plicht tot geheimhouding

237 Overeenkomstig artikel 40, § 4 van het OCMW-decreet zijn de leden van de raad voor maatschappelijk welzijn, alsmede alle andere personen die krachtens de wet of het decreet de besloten vergaderingen van de raad, het vast bureau en de bijzondere comités bijwonen, tot *geheimhouding* verplicht (Antwerpen 12 december 2002, *OCMW-visies* 2003, afl. 1, 72: mededeling van bepaalde elementen uit een vertrouwelijk auditrapport in de media houdt een miskenning in van de geheimhoudingsverplichting van de voorzitter; RvS 1 oktober 1996, nr. 62.080, Lonchay i.v.m. de invloed van de miskenning van de geheimhoudingsplicht op de rechtmatigheid van een tuchtsanctie. Voor rechtsleer over de geheimhoudingsplicht, zie P. LAMBERT, *Secret professionnel*, Brussel, Bruylant, 2005, 367 p.; X, *OCMW en geheimhouding*, Brussel, VBSG, 1990, 184 p.; C. JONCKERS, "Oortjes open en snaveltjes toe? Het beroepsgeheim binnen de OCMW-werking", *OCMW-visies* 2007, afl. 4, 29-39; M. THOMAES-LODEFIER en A. LESIW, "Les conseillers de l'aide sociale et l'obligation de secret", *Mouv.comm.* 1993, 565-566; P. LAMBERT, "Le secret professionnel et les dossiers de l'aide sociale", *JT* 1987, 540; J. VAN BENEDEN, "Zwijgrecht en spreekplicht in het OCMW", *TBP* 1981, 466-468; B. ALLEMEERSCH, "Het begrip 'geheimen' bij toepassing van art. 458 Sw. en art. 36 OCMW-wet" (noot onder Gent 28 oktober 2004), *RW* 2005-06, 263-264; A. ADRIAENS, *Enkele beschouwingen over het beroepsgeheim in de sociale sector*, *l.c.*, 29-44; A.M. LAMBRECHT, *Beroepsgeheim en plicht tot geheimhouding omtrent de individuele dienstverlening door het OCMW*, *l.c.*, 266-271).

Onder de bewoordingen "*alle andere personen die krachtens de wet of het decreet de besloten vergaderingen bijwonen*", zijn alleszins de burgemeester, de afgevaardigde schepen en de secretaris te vermelden; evenzeer valt het hoofd van de sociale dienst of een maatschappelijk werker die de raadsvergaderingen zou bijwonen, onder de geheimhoudingsplicht (betreffende de "specifieke" geheimhoudingsplicht van het personeel *ex* art. 107, § 1 tweede en derde lid en art. 109, § 3 OCMW-decreet, zie tevens verder nr. 484).

De geheimhoudingsverplichting komt erop neer dat geen feiten waarvan de raadsleden kennis hebben ten gevolge van de uitoefening van het inzagerecht, de deelneming aan de vergaderingen of hun loutere hoedanigheid van raadslid, kortom wegens de uitoefening van hun mandaat, openbaar mogen worden gemaakt. Een dergelijke verplichting is goed verstaanbaar gezien de opdracht die de openbare centra voor maatschappelijk welzijn op het vlak van de individuele maatschappelijke dienstverlening vervullen en de verwerking van gegevens uit de strikt persoonlijke levenssfeer van de steunaanvrager die geheimhouding veronderstelt (zie *Vr. en Antw.* Kamer 1985-86, 2733); de hier voorgeschreven geheimhoudingsverplichting geldt in de eerste plaats dan ook vooral voor de dossiers met betrekking tot de maatschappelijke dienstverlening en de maatschappelijke integratie, uiteraard niet uitsluitend.

Het betreft hier wel degelijk een plicht tot geheimhouding en niet louter een plicht tot discretie. Volgens de parlementaire stukken (*Parl.St.* Senaat 1974-75, nr. 581/1, 117) en bepaalde rechtsleer (J. VAN BENEDEN, *Zwijgrecht en spreekplicht in het OCMW*, *l.c.*, nr. 4, 467), maar naar onze mening betwistbaar, bevestigt artikel 40, § 4 OCMW-decreet de algemene verplichting tot geheimhouding die door artikel 458 Sw. voor bepaalde categorieën personen is voorgeschreven. Dit artikel uit het Strafwetboek legt aan de geneesheren, heelkundigen, officieren van gezondheid, apothekers, vroedvrouwen en *alle andere personen die uit hoofde van hun staat of beroep kennis dragen van geheimen die hun zijn toevertrouwd*, het verbod op om die geheimen bekend te maken buiten het geval dat zij geroepen worden om in rechte getuigenis af te leggen of buiten het geval dat de wet hen verplicht die geheimen bekend te maken (zie hierover A. DE NAUW, *Inleiding tot het bijzonder strafrecht*, *o.c.*, nrs. 323-338, 237 e.v.).

Het beroepsgeheim van de in artikel 40, § 4 van het OCMW-decreet bedoelde personen komt er in de bestuurspraktijk op neer dat de raadsleden naar buiten uit het stilzwijgen moeten bewaren omtrent o.m. de gegevens die uit de persoonlijke levenssfeer van de steunaanvragers stammen en waarvan zij, wegens hun deelneming aan de vergaderingen, kennis hebben. Veeleer dan het strafrechtelijke beroepsgeheim is er meer algemeen sprake van een "geheimhoudingsverplichting" of van "ambtsgeheim".

De verplichting tot geheimhouding heeft betrekking zowel op de bespreking als op de stemming; zo mogen beslissingen in verband met de toekenning van maatschappelijke dienstverlening of van een leefloon uiteraard wel aan de belanghebbende worden meegedeeld (*cf. Parl.St.* Senaat 1974-75, nr. 581/2, 68).

238 Inzake de bestraffing van de miskenning van de geheimhoudingsplicht in hoofde van de voorzitter of van de ondervoorzitter van de raad voor maatschappelijk welzijn rijst de vraag of artikel 70 van het OCMW-decreet kan worden toegepast (zie ter zake hierboven nr. 148 e.v.). Opdat dit het geval zou

zijn, moet de inbreuk op de geheimhoudingsverplichting neerkomen op een zware nalatigheid of moet ze op een algemeen bekend wangedrag van de betrokken voorzitter zijn gestoeld; in het verleden oordeelde de bestendige deputatie (Best.Dep. Antwerpen 10 november 1993, *OCMW-visies* 1993, afl. 2, 71) dat de miskenning van de geheimhoudingsverplichting wel als een fout maar niet als een zware nalatigheid was op te vatten.

Het openbaren van gegevens uit de private levenssfeer zal, alleszins indien dit beperkt blijft tot alleenstaande gevallen, veelal niet als een zware nalatigheid of een algemeen bekend wangedrag te bestempelen vallen. De enige uitweg voor het slachtoffer zal mogelijkerwijze een strafrechtelijke vervolging zijn op grond van artikel 458 Sw. (J. VAN BENEDEN, *Zwijgplicht en spreekrecht in het OCMW*, *l.c.*, nr. 4, 467), op voorwaarde dat het raadslid onder het toepassingsgebied van dit strafwetsartikel kan worden begrepen. Die weg is tevens te bewandelen indien een voorzitter van een OCMW-raad vertrouwelijke gegevens uit een extern auditrapport dat handelt over het gedrag van de secretaris en dat door hem besteld is, door bepaalde uitlatingen in de media op een brede wijze aan het publiek bekendmaakt (Antwerpen 12 december 2002, *OCMW-Visies* 2003, afl. 1, 72) of een steungerechtigde aanschrijft waarin die wordt medegedeeld zijn aanvraag te zullen ondersteunen (RvS 14 juli 1993, nr. 43.823, Jaumotte, *RACE* 1993, z.p., *JLMB* 1993, 1345, noot P. MARTENS, *JT* 1993, 780, noot L. GOFFIN, "De la comparution personnelle dans la procédure disciplinaire de la fonction publique", *Rev.dr.commun.* 1994, 58, noot J. BERGER).

239 Het spreekt voor zich dat het ter kennis komen van gegevens die de private levenssfeer van de steunaanvragers raken, niet uitsluitend met de vergaderingen van de bestuursorganen van het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn verband houdt; meestal worden bepaalde gegevens rechtstreeks bekend in het raam van het sociaal onderzoek van de maatschappelijk werker naar de sociale, financiële, medische,... situatie van de steunaanvrager of door de behandeling van de dossiers waarin die gegevens zijn opgenomen (bijvoorbeeld op het OCMW-secretariaat of op de financiële dienst).

Artikel 109, § 3 van het OCMW-decreet heeft daarom de geheimhoudingsplicht uitgebreid tot de "*personeelsleden van het OCMW*", ongeacht of die al dan niet de bovenvermelde vergaderingen van een bestuursorgaan van het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn bijwonen (in die zin: Antwerpen 25 november 1993, *RW* 1994-95, 25, *OCMW-visies* 1994, afl. 4, 64, *Dr.q.m.* 1995, nr. 6, 22; J. VAN BENEDEN, *Zwijgplicht en spreekrecht in het OCMW*, *l.c.*, 466). Aangenomen wordt bovendien dat, zoals voor de raadsleden, onder de geheimhoudingsplicht eveneens het (medisch) beroepsgeheim van artikel 458 Sw. valt; in zoverre dit artikel van toepassing is op personeelsleden van een openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn, mag niet uit het oog worden verloren dat de regeling van het beroepsgeheim van *openbare orde* is.

Anders gezegd, de geheimhoudingsplicht bestaat niet enkel voor de personen die de vergaderingen van de bestuursorganen van het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn bijwonen, maar tevens voor alle personeelsleden van het OCMW ongeacht de graad of de betrekking die zij bekleden. In die ruime libellering geldt de geheimhoudingsplicht, onverminderd de eventuele toepasselijkheid van het in artikel 458 Sw. bedoelde beroepsgeheim, tevens voor het bestuurlijk, technisch en onderhoudspersoneel, het verzorgend personeel,... Als gevolg hiervan kunnen aan het beroepsgeheim onderworpen personen in het kader van een verhoor, afgenomen door politiefunctionarissen tijdens een gerechtelijk onderzoek, evenmin reeds bekende feiten bevestigen (K1

Antwerpen 2 november 2000, *Limb.Rechtsl.* 2002, afl. 3, 192, noot J. KERKHOFS); een dergelijke bevestiging is bijgevolg onwettig en in strijd met de vereisten van het beroepsgeheim. Evenzeer is de geheimhoudingsverplichting miskend in het geval een onderzoeksrechter individuele hulpverleningsdossiers in beslag laat nemen (Corr. Brussel 9 april 1989, *JT* 1987, 539, noot P. LAMBERT) of een maatschappelijk werker hem te vertrouwelijke titel medegedeelde feiten aan de gerechtelijke politie overmaakt (Antwerpen 25 november 1993, *RW* 1994-95, 25, *OCMW-visies* 1994, afl. 4, 64, *Dr.q.m.* 1995, nr. 6, 22). Echter, het beroepsgeheim belet niet dat een bij het bestuur ingediende (ver)vals(t)e inkomstenverklaring op bevel van de onderzoeksrechter in de burelen van het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn tijdens een huiszoeking in beslag wordt genomen (Brussel 17 juni 1989, *JT* 1989, 583, *OCMW-visies* 1990, afl. 2, 75).

Met betrekking tot de geheimhoudingsplicht van het personeel rust op de secretaris die onder het gezag van de voorzitter van de raad voor maatschappelijk welzijn de administratie leidt, een belangrijke taak. Hij is ertoe gehouden elke overtreding op dat vlak ter kennis te brengen van het bevoegde bestuursorgaan, teneinde dit in de gelegenheid te stellen om bij toepassing van de artikelen 118 en 119 van het OCMW-decreet eventuele tuchtsancties op te leggen (over de tuchtregeling van het personeel, zie verder nr. 500 e.v.).

Op grond van artikel 40, § 4 of van artikel 109 van het OCMW-decreet zijn raadsleden en personeelsleden van het OCMW tevens gebonden aan de geheimhoudingsplicht in het geval dat zij door het OCMW afgevaardigd worden in organisaties zoals een sociaal verhuurkantoor en samenwerkingsinitiatieven eerstelijnszorg. Andere afgevaardigden – een OCMW kan zich in een organisatie (een vereniging of een vennootschap met sociaal oogmerk) door een derde laten vertegenwoordigen (zie verder nrs. 778 en 811) – zijn uit hoofde van het OCMW-decreet in beginsel niet gebonden door de geheimhoudingsplicht. Uiteraard kunnen andere bepalingen zoals specifieke regelgeving met betrekking tot die organisaties of artikel 458 Sw., betrokkenen toch onderhevig maken aan de geheimhoudingsplicht (*Vr. en Antw.* Vl.Parl. *Inforum* nr. 275153).

240 De geheimhoudingsplicht van artikel 40, § 4 van het OCMW-decreet betekent niet dat het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn geen beslissingen van algemeen belang openbaar zou kunnen maken. Niets weerhoudt het OCMW-bestuur ervan belangrijke beleidsopties of de oprichting van nieuwe diensten aan een breder publiek kenbaar te maken; te denken valt bijvoorbeeld aan een persconferentie of de voorstelling van de algemene politiek van het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn aan de bevolking in een gemeentelijk informatieblad (*cf. Vr. en Antw.* Kamer 1977-78, 536; in die zin eveneens Gent 28 oktober 2004, *RW* 2005-06, 262, noot B. ALLEMEERSCH, "Het begrip 'geheimen' bij toepassing van art. 458 Sw. en art. 36 OCMW-wet").

Een lid van de OCMW-raad dat zijn zienswijze tegenover de pers uiteenzet over de wijze waarop het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn een bepaalde problematiek behandelt en voor zover daarbij geen individuele informatie met betrekking tot concrete individuele (steun)-dossiers naar buiten wordt gebracht, pleegt zodoende geen inbreuk op artikel 36 van de Organieke Wet 1976 (RvS 16 mei 2000, nr. 87.281, OCMW Zoersel).

241 Behalve het geval dat een raadslid moet getuigen voor het gerecht, kan alleen een wettelijke bepaling een uitzondering toestaan op de geheimhoudingsverplichting; de notie "in rechte" is ten deze in de meest ruime betekenis te lezen en behelst zowel burgerrechtelijke en strafrechtelijke, als bestuurlijke of disciplinaire rechtsplegingen (*Vr. en Antw.* Kamer 1985-86, 3229). In dergelijke gevallen worden de raadsleden ontheven van hun geheimhoudingsplicht en kan er in hun hoofde geen sprake zijn van enige miskenning van de zwijgplicht.

Een vroegere rondzendbrief A. 60/34 van 26 maart 1986 verduidelijkte dat aan de openbare centra voor maatschappelijk welzijn sociale verslagen kunnen worden opgevraagd op grond waarvan de repatriëring van illegale vreemdelingen mogelijk werd.

De niet-inwilliging van een gerechtelijk verzoek tot overlegging van gegevens uit een individueel hulpverleningsdossier kan voor de voorzitter als een zware nalatigheid worden opgevat met mogelijke disciplinaire sancties tot gevolg.

242 Evenmin kan de geheimhoudingsverplichting *ex* artikel 40, § 4 OCMW-decreet afbreuk doen aan de wettelijke verplichtingen die voortvloeien uit artikel 29 Sv.; dat artikel verplicht elke ambtenaar of openbaar officier onmiddellijk kennis te geven aan de procureur des Konings van wanbedrijven of misdaden waarvan hij wegens de uitoefening van zijn ambt kennis heeft (zie hieromtrent Ch. VAN DEN WYNGAERT, *Strafrecht en strafprocesrecht in hoofdlijnen*, Antwerpen, Maklu, 1998, 691-692). Die wettelijke verplichting waarvan de niet-naleving trouwens strafrechtelijk kan worden gesanctioneerd, prevaleert op de geheimhoudingsplicht waartoe de raadsleden gehouden zijn.

Het hoeft geen betoog te beklemtonen dat er in de bestuurspraktijk een reëel spanningsveld kan bestaan tussen het beroepsgeheim, enerzijds, en de meldingsplicht, anderzijds. Om dit spanningsveld enigszins te temperen, heeft de wetgever in 2000 een nieuw artikel 458*bis* in het Strafwetboek ingevoegd (wet van 28 november 2000 betreffende de strafrechtelijke bescherming van minderjarigen, *BS* 17 maart 2001; zie hierover V. DE SOUTER, "Het beroepsgeheim en de invoering van een spreekrecht door de wet van 28 november 2000 betreffende de strafrechtelijke bescherming van minderjarigen. Een nadere analyse van het artikel 458*bis* van het Strafwetboek", *TJK* 2001, 184-192).
Bij toepassing van die nieuwe wetsbepaling mag een hulpverlener, zonder hierbij het beroepsgeheim te miskennen, een aantal op minderjarige personen gepleegde misdrijven aan de procureur des Konings melden; te denken valt hierbij vooral aan kindermishandeling en -verwaarlozing. Voor alle duidelijkheid moet worden benadrukt dat het ter zake een meldings*recht* en geen meldingsplicht betreft; de betrokken hulpverlener blijft het belang afwegen tussen zijn beroepsgeheim en het hier bedoelde spreekrecht, zonder het risico te lopen voor het niet-melden van die feiten te kunnen worden vervolgd.
Opdat artikel 458*bis* Sw. van toepassing zou zijn en de hulpverlener van zijn beroepsgeheim zou zijn vrijgesteld, is wel vereist dat de gepleegde feiten door het slachtoffer in vertrouwen aan de hulpverlener zijn medegedeeld of nog dat een arts het slachtoffer heeft onderzocht en de feiten heeft vastgesteld; aan-

gifte bij de procureur des Konings van op een andere wijze verkregen informatie, doet het meldingsrecht van artikel 458*bis* Sw. niet gelden.

§ 10. Verbodsbepalingen wegens strijdigheid van belangen

243 De decreetgever heeft geoordeeld dat eenieder die de vergaderingen van de raad voor maatschappelijk welzijn bijwoont en op die wijze aan de besluitvorming deelneemt, daarbij blijk van onpartijdigheid en persoonlijke belangeloosheid moet kunnen geven. Daarom bevat artikel 37 van het OCMW-decreet een aantal verbodsbepalingen ten aanzien van de raadsleden en van alle andere personen die krachtens de wet de vergaderingen van de raad mogen bijwonen en dit wegens de aanwezigheid van een mogelijke tegenstrijdigheid tussen de belangen van die personen en die van het bestuur.

Eens te meer is artikel 37 van het OCMW-decreet sterk geïnspireerd door artikel 27 Vlaams Gemeentedecreet (voor rechtsleer, zie D. VAN HEUVEN en F. VAN VOLSEM, "De kiesheidsregels voor gemeenteraadsleden", *T.Gem.* 1991, 139-170; D. VAN HEUVEN en F. VAN VOLSEM, "Twee nieuwe kiesheidsregels voor gemeentemandatarissen", *T.Gem.* 1995, 178-187; F. VAN VOLSEM en D. VAN HEUVEN, "Belangenneming", *TBP* 1989, 91-103; D. BEIRENS, D. DETOLLENAERE en J. DUJARDIN, *Gemeentedecreet van 15 juli 2006. Artikelsgewijze toelichting*, *o.c.*, 113-117; J. DUJARDIN, W. SOMERS en L. VAN SUMMEREN, *Praktisch handboek voor gemeenterecht*, *o.c.*, 209 e.v.). De onder de Organieke Wet 1976 geldende gelijkaardige opsomming van verbodsbepalingen had een *limitatief* karakter (zie *Vr. en Antw.* Kamer BZ 1979, 332).

Eveneens de Raad van State is van oordeel dat de hier weergegeven verbodsbepalingen *restrictief* moeten worden geïnterpreteerd en dat zij bij analoge interpretatie niet tot andere gevallen kunnen worden uitgebreid (RvS 6 oktober 1977, nr. 18.472, Mathieu-Borlouse en Gartry, *Arr.RvS* 1977, 1189; RvS 20 oktober 1995, nr. 55.964, NV "2000" Plus).
Dit neemt niet weg dat de verbodsbepalingen van *openbare orde* zijn (RvS 25 januari 1994, nr. 45.751, Christyns, *T.Gem.* 1995, 146, *TBP* 1994, 492); de verbodsbepalingen hebben immers betrekking op de wettige samenstelling van de raad. Desgevallend zal dit ambtshalve door een geadieerde rechter worden opgeworpen.
Voor de voorzitter heeft dit tot onmiddellijk gevolg dat het omzeilen ervan tot een tuchtrechtelijk optreden of handelen – *i.e.* een schorsing of de afzetting – van de Vlaamse Regering kan leiden.

In de gevallen waarbij het een raadslid niet is toegestaan de behandeling van een agendapunt bij te wonen, moet tussen twee hypothesen een onderscheid worden gemaakt (vgl. K. JANSSENS, J. LEROY, P. VANDERSTAPPEN, D. VANHOLSBEECK en P. VAN SCHUYLENBERGH, *Het OCMW-decreet ontleed*, *o.c.*, 40; P. DHAENENS, *Handboek van het Vlaamse OCMW-raadslid*, *o.c.*, nr. 051, 49-50 maakt dit onderscheid niet). Betreft het een openbare raadsvergadering, dan mag hij niet deelnemen aan de beraadslaging maar mag het raadslid op de "publieke tribune" zitting nemen; in geval van een besloten vergadering, moet het raadslid de zittingszaal verlaten. P. DHAENENS benadrukt, terecht, wel dat de verbodsbepaling inhoudt dat het raadslid niet aan de behandeling en de stemming kan deelnemen, maar evenmin "*aanwezig mag zijn bij de beraadslaging die daaraan voorafgaat*".

244 De vroegere libellering "*personen die krachtens de wet de vergaderingen van de raad mogen bijwonen*" werd niet hernomen in het OCMW-decreet. De

verbodsbepalingen van artikel 37 van het OCMW-decreet hebben in eerste instantie betrekking op de *leden* van de raad, alsmede op de vertrouwenspersonen die mindervalide raadsleden bijstaan (art. 37, § 3 OCMW-decreet) én op de burgemeester of de hem vertegenwoordigende schepen (art. 37, § 5). Het rechtmatigheidsbeginsel vereist dat (de leden van) de raad voor maatschappelijk welzijn een verbodsbepaling in hoofde van de voorzitter of een ander raadslid niet mag dulden.
Hoewel dit nergens uitdrukkelijk bepaald is, valt aan te nemen dat de hierna besproken verbodsbepalingen ook toepasselijk zijn voor de vergaderingen van het vast bureau en van de bijzondere comités.

245 Verder kan algemeen worden benadrukt dat de meeste verbodsbepalingen bij verwijzing eveneens gelden voor de personeelsleden van het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn (zie verder nrs. 475-486 e.v.).

A. VERBOD VAN DEELNEMING AAN BERAADSLAGINGEN EN BESLUITEN VAN DE OCMW-RAAD WEGENS RECHTSTREEKS EN PERSOONLIJK BELANG

246 Artikel 37, § 1 van het OCMW-decreet verbiedt een raadslid deel te nemen aan de bespreking en de stemming over aangelegenheden waarin hij een rechtstreeks belang heeft – hetzij persoonlijk, hetzij als vertegenwoordiger –, of waarbij de echtgenoot of de bloed- of aanverwanten tot en met de vierde graad (*cf.* art. 735-738 BW) een persoonlijk en rechtstreeks belang hebben.
Voor de toepassing van die bepaling worden personen die een verklaring van wettelijke samenwoning overeenkomstig artikel 1475 van het Burgerlijk Wetboek hebben afgelegd, met echtgenoten gelijkgesteld. Feitelijk samenwonenden vallen niet onder dit verbod (*cf. Vr. en Antw.* Vl.Parl. 26 oktober 2011 (Vr. nr. 76), *Inforum* nr. 262495).

De *ratio legis* van die verbodsbepaling schuilt in het gevaar van beïnvloeding van andere raadsleden bij betrokkenheid van bloed- of aanverwanten in geagendeerde dossiers (expliciet in RvS 27 maart 1959, nr. 6.993, Bartholomi, *Arr.RvS* 1959, 293).

Verder verbiedt dit artikel een OCMW-raadslid deel te nemen aan de bespreking en de stemming over de vaststelling of goedkeuring van de jaarrekening van een instantie waaraan hij rekenschap verschuldigd is of waarvan hij tot het uitvoerend orgaan behoort.

Die laatste bepaling is niet van toepassing op het lid van de raad voor maatschappelijk welzijn dat zich in de bovenvermelde omstandigheden bevindt louter op grond van het feit dat hij als vertegenwoordiger van het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn is aangewezen in andere rechtspersonen.

247 Aan te stippen valt dat niet om het even welk belang in hoofde van de bedoelde personen de toepassing van artikel 37, § 1 van het OCMW-decreet noodzakelijk maakt. Het belang moet immers *rechtstreeks* zijn; dit wil zeggen

dat het betrokken raadslid of de aan de raadsvergadering deelnemende persoon een profijt of een voordeel moet halen dat noodzakelijk en onmiddellijk uit de te nemen beslissing voortvloeit en dat rechtstreeks aan hem of haar, aan zijn of haar bloed- of aanverwanten tot en met de vierde graad ten goede komt.

Algemeen kunnen onder de notie "rechtstreeks belang" worden begrepen alle belangen waarvan het raadslid niet met redelijke zekerheid kan worden geacht afstand te kunnen nemen om de belangen van het overheidsbestuur voorrang te verlenen boven zijn persoonlijke belangen. Voor alle duidelijkheid evenwel: het betreft hier, hetzij een materieel of in geld waardeerbaar (RvS 2 juli 1969, nr. 13.658, Steenkiste en C°, *Arr.RvS* 1969, 751: mogelijk voordeel bij een ruil van goederen), hetzij een moreel belang (RvS 19 september 1989, nr. 33.027, De Crom, *T.Gem.* 1990, 50; RvS 2 juni 2009, nr. 193.740, Gemeente Middelkerke, *Inforum* nr. 243184; RvS 20 december 2011, nr. 216939, Bakelants), maar geen politiek belang. Die laatste – beperkende – interpretatie die door de rechtsleer eensgezind met betrekking tot de vergaderingen van de gemeenteraad wordt voorgestaan (*cf.* J. DUJARDIN, W. SOMERS en L. VAN SUMMEREN, *Praktisch Handboek voor Gemeenterecht*, *o.c.*, 209-221; vgl. *Vr. en Antw.* Senaat 1986-87, 2463; in dezelfde zin D. ADRIAENS, J. DE BACKER, P. VAN SCHUYLENBERGH en E. WAUTERS, *Praktisch Handboek OCMW-recht 2001*, *o.c.*, 53 e.v.), kan van overeenkomstige toepassing worden geacht ten aanzien van ongeoorloofde belangenvermenging bij de vergaderingen van de raad voor maatschappelijk welzijn.

Het belang moet tevens, hetzij persoonlijk, hetzij een belang als zaakgelastigde, zijn. Met andere woorden, het belang mag niet van collectieve aard zijn; het is zodoende voldoende individualiseerbaar en moet meer specifiek betrekking hebben op het vermogen van de betrokkene of van zijn bloed- of aanverwanten in de verboden graad. Een belang dat eigen is aan bepaalde categorieën personen, is in dat opzicht niet persoonlijk. Wel persoonlijk is het belang van een raadslid jegens een kandidaat-personeelslid indien het raadslid een klacht tegen een van de kandidaten heeft ingediend; het raadslid mag dan op grond van artikel 37, § 1 van het OCMW-decreet niet deelnemen aan de beraadslaging en de stemming over de voordracht van de kandidaat-personeelsleden (RvS 12 januari 2006, nr. 153.697, Dieudonné).

Luidens artikel 245 Sw. wordt iedere persoon die een openbaar ambt uitoefent, die, hetzij rechtstreeks, hetzij door tussenpersonen of door schijnhandelingen, enig belang, welk het ook zij, neemt of aanvaardt in de verrichtingen, aanbestedingen, aannemingen of werken in regie waarover hij ten tijde van de handeling geheel of ten dele het beheer of het toezicht had, of die, belast met de ordonnancering van de betaling of de vereffening van een zaak, daarin enig belang neemt, gestraft met gevangenisstraf van een jaar tot vijf jaar, en met geldboete van € 100 tot € 50.000 of met een van die straffen. Hij kan bovendien, overeenkomstig artikel 33, worden veroordeeld tot ontzetting van het recht om openbare ambten, bedieningen of betrekkingen te vervullen. Die bepaling is zowel op de voorzitter als personeelsleden toepasselijk (Brussel 22 oktober 2007, www.juridat.be); alle ambtenaren moeten boven elke, ook de lichtste, verdenking staan dat zij door de uitoefening van hun ambt of betrekking een persoonlijk voordeel zouden hebben nagestreefd.

248 De in artikel 37, § 1 OCMW-decreet vermelde verbodsbepaling is eveneens van toepassing ingeval het geagendeerde dossier betrekking heeft op bloed- of aanverwanten tot en met de vierde graad van een OCMW-raadslid of van de persoon die de vergadering bijwoont, en die daarbij een persoonlijk en rechtstreeks belang zouden hebben.

Het OCMW-decreet, in tegenstelling tot het vroegere artikel 37 van de Organieke Wet 1976, vermeldt echter niet langer het geval waarbij het raadslid als "*zaakgelastigde*" een belang zou hebben als een verbod om aan de beraadslaging deel te nemen; dit begrip was, volgens de rechtsleer (J. VAN BENEDEN en M. VAN DAMME, *Openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn*, *o.c.*, nr. 181, 64), niet in publiekrechtelijke maar in privaatrechtelijke zin op te vatten.

Dit verbod is echter beperkt tot de bloed- en aanverwanten tot en met de tweede graad in geval van *voordracht* tot bepaalde functies, van *benoemingen tot ambten* in het OCMW-bestuur en tot *tuchtmaatregelen* jegens OCMW-personeelsleden (art. 37, § 1, 1° OCMW-decreet).

Opnieuw is die laatste bepaling geïnspireerd door het vroegere artikel 92, 1°, tweede lid N.Gem.Wet; met de beperking van de verbodsregeling inzake bloed- of aanverwantschap tot en met de tweede graad bij benoemingen of tuchtmaatregelen wil de regelgever verhinderen dat, vooral in kleine gemeenten, te veel gemeenteraadsleden van deelneming aan de beraadslaging en de stemming worden uitgesloten (*cf.* G. DOVILLÉE en C. WILIQUET, *La loi communale du 30 mars 1836, lois modificatives et complémentaires, commentaire pratique.*, Frameries, Union des Imprimeries, 1933, nr. 279; aldus kan een personeelslid niet worden benoemd indien een raadslid in de verboden graad van bloed- of aanverwantschap aan de beraadslaging heeft deelgenomen, vgl. RvS 20 januari 1961, nr. 8.380, Plainvaux, *Arr.RvS* 1961, 91). Tevens was vast te stellen dat een te ruim verbod bij benoemingen gemakkelijk aanleiding was tot manoeuvres die erin bestonden de uitsluiting te bewerken van raadsleden die een verlangde benoeming niet gunstig gezind waren of door de kandidatuur van een stroman uit te lokken die met bedoelde raadsleden in de verboden graad verwant was (zie *Parl.Hand.* Kamer 1886-87, 25 november 1887, 126).

De algemene verbodsbepaling weergegeven in het voormelde artikel, vindt haar bestaansreden in de invloed dat alleen reeds de aanwezigheid van bepaalde raadsleden bij de bespreking en de stemming kan hebben op andere raadsleden (RvS 29 oktober 1986, nr. 27.081, De Doncker, *T.Gem.* 1987, 42); die verbodsbepaling is derhalve miskend zodra het betrokken raadslid bij de beraadslaging aanwezig is, ook indien kan worden vastgesteld dat hij zich bij stemming daarover heeft onthouden of daaraan niet heeft deelgenomen, of zelfs niet is tussengekomen bij de bespreking (RvS 15 september 1999, nr. 82.262, Cavalier-Bohon).

249 Beraadslagingen van en stemmingen tijdens de raad voor maatschappelijk welzijn die met miskenning van de verbodsbepaling van artikel 37, § 1 van het OCMW-decreet hebben plaatsgevonden, zijn ***niet*** van rechtswege nietig. De onwettigheid kan, hetzij door een (benadeelde) derde worden bestreden door middel van een bestuurlijk beroep (bij de toezichthoudende overheid) of een jurisdictioneel beroep, hetzij binnen de – decretaal of wettelijk – voorgeschreven termijnen worden vernietigd door de bevoegde toezichthoudende bestuursorganen (over het bestuurlijk toezicht in het algemeen, zie verder nr. 735 e.v.).

De voormelde bepalingen zijn evenzeer van toepassing op de secretaris van het OCMW (art. 87, § 3) en op alle andere personeelsleden (art. 109, § 3). Die onverenigbaarheid geldt bij de behandeling van en de stemming over een individuele aangelegenheid die betrekking heeft op de secretaris (bijvoorbeeld bij zijn salarisvaststelling), bij een tuchtaangelegenheid, een verzoek om een vorm van maatschappelijke hulp, verwantschap met een persoon voorkomend in een dossier,...; die onverenigbaarheid is echter niet voorhanden ingeval de raad voor maatschappelijk welzijn beraadslaagt en stemt over aangelegenheden zoals de personeelsformatie, de rechtspositieregeling, het vakantiegeld, de eindejaarspremie enz.
In de gevallen dat de secretaris wegens een onverenigbaarheid de zitting moet verlaten, wordt hij vervangen door een personeelslid dat het secretariaat tijdelijk waarneemt; het gebruik dat het jongste raadslid tijdelijk het secretariaat waarneemt, vindt geen rechtsgrond in het OCMW-decreet.

B. VERBOD VAN DEELNEMING AAN OVEREENKOMSTEN OF AANBESTEDINGEN VAN HET OCMW

250 Artikel 37, § 2, 1° van het OCMW-decreet verbiedt de OCMW-raadsleden rechtstreeks of onrechtstreeks als advocaat of notaris tegen betaling te werken in geschillen ten behoeve van het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn. Dat verbod geldt ook ten aanzien van de personen die in het kader van een associatie, groepering, samenwerking of op hetzelfde kantooradres met het lid van de raad voor maatschappelijk welzijn werken.

In 2° van de voorgaande decretale bepaling wordt het de raadsleden verboden rechtstreeks of onrechtstreeks als advocaat of notaris te werken in geschillen ten behoeve van de tegenpartij van het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn of ten behoeve van een OCMW-personeelslid aangaande beslissingen in verband met diens tewerkstelling binnen het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn. Zoals bepaald in 1° van dit artikel, geldt dit verbod ook ten aanzien van de personen die in het kader van een associatie, groepering, samenwerking of op hetzelfde kantooradres met het raadslid werken; het geldt tevens voor advocaten-stagiairs. Het is de bedoeling van de decreetgever om met die bepaling alle samenwerkingsverbanden te dekken met het oog op het vermijden van belangenvermenging (*Parl.St.* Vl.Parl. 2004-05, nr. 347/1, 53).

Dit verbod raakt het vertrouwen van de inwoners in de openbare orde; het heeft op geen enkele wijze uitstaans met de bevoegdheid of de bekwaamheid van de advocaat om zijn beroep uit te oefenen, maar behelst de rechtsgeldigheid van de handelingen die de advocaat in overtreding met dat verbod in een rechtsgeding stelt (RvS 26 oktober 1995, nr. 56.043, vzw Groen, *RW* 1995-96, 824, noot W. LAMBRECHTS, "Wat gebeurd is, blijft geschied"; in dezelfde zin RvS 11 april 2000, nr. 86.756, Maeckelbache en Hardy).

251 Volgens artikel 37, § 2, 3° OCMW-decreet is het raadsleden verboden rechtstreeks of onrechtstreeks een overeenkomst te sluiten, of deel te nemen aan een opdracht voor de aanneming van werken, leveringen of diensten, alsmede voor de ver- of aankoop van goederen voor of van het OCMW-bestuur of de verenigingen vermeld in titel VIII van het OCMW-decreet.

Die verbodsbepaling staat eraan niet in de weg dat een raadslid-contractant een vroeger – *i.e.* voor zijn verkiezing – gesloten overeenkomst uitvoert (*Vr. en Antw.* Kamer 1992-93, 3031) aangezien, nogmaals, het ter zake geen onverenigbaarheid betreft. In die zin kan bijvoorbeeld een eerder gesloten pachtovereenkomst tussen het OCMW en een raadslid verder worden uitgevoerd.

Wat meer specifiek de overheidsopdrachten aangaat, legt artikel 8 van de Overheidsopdrachtenwet van 15 juni 2006 (*BS* 15 februari 2007) daarenboven een verbod op dat zowel ten aanzien van de mandatarissen als ten aanzien van de ambtenaren van het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn geldt. Luidens die bepaling is het – onverminderd de toepassing van andere wettelijke, verordenende of statutaire verbodsbepalingen – iedere ambtenaar, openbaar gezagsdrager of iedere persoon belast met een openbare dienst, verboden op welke wijze ook – rechtstreeks of onrechtstreeks – tussen te komen bij het plaatsen van en het toezicht op de uitvoering van een overheidsopdracht zodra hij persoonlijk of door middel van een tussenpersoon belangen heeft in een van de inschrijvende ondernemingen (zie hierover inzonderheid C. De Koninck, *Encyclopedie van het Overheidsopdrachtenrecht*, Mechelen, Wolters Kluwer, 2010, 448-450; P. Verbeke, *Overheidsopdrachten voor beginners*, Brugge, die Keure, 2013, 45-46; C. Colpaert en S. Van Garsse, *Wegwijs Overheidsopdrachten. Opdrachten lokale besturen in de klassieke sectoren*, Brussel, Politeia, s.d., losbl.; zie verder T. Nuyens en W. Smismans, "Onverenigbaarheden bij overheidsopdrachten", *TBP* 1999, 33-49; J. Dujardin, W. Somers en L. Van Summeren, *Praktisch Handboek voor Gemeenterecht*, *o.c.*, 215; D. Adriaens (ed.), D. Coene, W. Leerman, I. Van Der Straete en P. Verbeke, *Praktisch handboek OCMW-recht*, *o.c.*, 349-400; vgl. D. D'Hooghe e.a., *De gunning van overheidscontracten en overheidsopdrachten*, *o.c.*, nrs. 1339-1341, 747-748 i.v.m. de deelneming aan het opmaken van het bestek en een mogelijke inschrijving; D. Van Heuven en F. Van Volsem, *De kiesheidsregels voor gemeenteraadsleden*, *l.c.*, 162-163; D. Van Heuven en F. Van Volsem, *Twee nieuwe kiesheidsregels voor gemeentemandatarissen*, *l.c.*, 178 e.v.).

Tevens is melding te maken van artikel 22 van het KB van 15 juli 2011 betreffende de plaatsing van overheidsopdrachten in de klassieke sectoren; hierin wordt bepaald dat de aanbestedende overheid verplicht is de aanvraag tot deelneming of de offerte ingediend voor een overheidsopdracht voor aanneming van werken, leveringen of diensten, af te wijzen indien de kandidaat of de inschrijver belast werd met het onderzoek, de proeven, de studie of de ontwikkeling van die werken, leveringen of diensten en die persoon wegens die verrichtingen een voordeel geniet dat van dien aard is dat het de normale spelregels van de mededinging vervalst. De aanbestedende overheid moest in dit geval, vooraleer daarover een gemotiveerde beslissing te nemen, de be-

trokken kandidaat of inschrijver per aangetekende brief vragen de schriftelijke verantwoordingen te bezorgen waarmee ze kan aantonen dat laatstgenoemde geen dergelijk voordeel geniet. Behalve in het geval waarbij een langere termijn werd toegestaan, moeten die verantwoordingen binnen twaalf kalenderdagen worden overgemaakt te rekenen vanaf de dag die volgt op de verzending van de aangetekende brief.

Er bestaan twee uitzonderingen op dit verbod om overeenkomsten te sluiten met het eigen bestuur, te weten

1° in geval van een schenking aan het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn;

2° in de gevallen waarbij het lid van de raad voor maatschappelijk welzijn een beroep doet op een door het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn aangeboden dienstverlening en ten gevolge hiervan een overeenkomst aangaat (art. 37, § 2, 3°).

Een OCMW-raadslid mocht krachtens artikel 37.2 van de Organieke Wet (nu art. 37, § 2 OCMW-decreet) geen gronden verwerven die aan het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn toebehoorden, ongeacht of het raadslid de gronden reeds in huur of pacht had. Evenmin mocht het raadslid dat gronden van het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn huurde of pachtte, aanwezig zijn bij de beraadslaging van het bijzonder comité dat binnen de raad was opgericht indien dit comité de lijst vaststelt en de verkoopprijs bepaalt van de verhuurde of de verpachte eigendommen die voor verkoop vatbaar waren (*Vr. en Antw.* Senaat 1983-84, 776). Evenzeer was de exploitant van een perceel grond die uit de ruil daarvan een voordeel mocht verwachten dat in geld kon worden gewaardeerd, verplicht zich bij de beraadslaging en de stemming over die hem aanbelangende zaak te onthouden (RvS 2 juli 1969, nr. 13.658, Steenkiste, *Arr.RvS* 1969, 751).

252 Er kan worden benadrukt dat het hier evenzeer *specifieke verbodsbepalingen* en geen onverenigbaarheden betreft, zodat de aanwezigheid op de beraadslaging en de stemming van het betrokken raadslid enkel dit agendapunt behelst.

Aangaande de bestraffing van de niet-nakoming van de hier besproken verbodsbepalingen, kan met betrekking tot de raadsleden in kwestie nog slechts één sanctie worden vermeld; de kwestieuze beslissing kan door toezichthoudende overheden en door de Raad van State worden geschorst en vernietigd. Voor de voorzitter is er nog een tweede soort sanctie mogelijk: hij stelt zich bloot aan schorsing of afzetting op grond van artikel 70 van het OCMW-decreet (voor Voeren art. 22 en 23 Organieke Wet 1976).

Artikel 37, § 2 van het OCMW-decreet verbiedt voorts dat een tot raadslid verkozen persoon met het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn een overeenkomst sluit, maar verbiedt niet dat die persoon een vroeger gesloten contract uitvoert (*Vr. en Antw.* Kamer 1992-93, 3031). Er bestaat derhalve geen enkele rechtsgrond om het OCMW-raadslid dat vóór zijn verkiezing een goed van het OCMW in huur heeft genomen en dit nadien verder blijft huren, wegens overtreding van de verbodsbepaling van zijn mandaat vervallen te verklaren.

Een overtreding van een verbodsbepaling kan wel de nietigheid van de betrokken bestuursbeslissing maar geen andere (disciplinaire) sanctie met zich brengen; hooguit kan onder toepassing van artikel 70 OCMW-decreet tuchtrechtelijk tegen de voorzitter worden opgetreden. Dit is des te begrijpelijker daar, het zij herhaald, artikel 37, § 2 van het OCMW-decreet wel een *verbodsbepaling* instelt die evenwel *geenszins* een *onverenigbaarheid* omvat (zie ook RvS 27 oktober 1950, nr. 544, Flabat, *Arr.RvS* 1950, 500).

C. VERBOD OM BELANGEN TE BEHARTIGEN DIE IN STRIJD ZIJN MET DE BELANGEN VAN HET OCMW

253 In dit verband kan eraan worden herinnerd dat op grond van artikel 37, § 2, 2° het voor een lid van de raad voor maatschappelijk welzijn verboden is rechtstreeks of onrechtstreeks als advocaat of notaris te werken in geschillen ten behoeve van de tegenpartij van het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn of ten behoeve van een OCMW-personeelslid aangaande beslissingen in verband met diens tewerkstelling binnen dat bestuur.
Een gelijkaardig verbod geldt eveneens ten aanzien van de personen die in het kader van een associatie, groepering, samenwerking of op hetzelfde kantooradres met het lid van de raad voor maatschappelijk welzijn werken.

Die decreetsbepaling houdt een verbod in om belangen te behartigen *in strijd met die van het OCMW* of *de belangen van het OCMW tegen betaling te behartigen*; dit impliceert dat een advocaat die lid is van de raad voor maatschappelijk welzijn wel degelijk het centrum kan verdedigen, op voorwaarde dat hij dit ten kosteloze titel doet (RvS 8 mei 1981, nr. 21.156, Lonnoy OCMW, *Arr.RvS* 1981, 701). Dezelfde verbodsregeling geldt voor de burgemeester, de OCMW-secretaris, de financieel beheerder (art. 84 OCMW-decreet), de andere personeelsleden van het OCMW-bestuur (art. 109, § 3 OCMW-decreet) en, desgevallend, de vertrouwenspersoon van een gehandicapt raadslid. Geen enkele bepaling van het OCMW-decreet geeft aan dat een gemeenteraadslid of een districtsraadslid onder die verbodsbepaling zou vallen. Omgekeerd zal een OCMW-raadslid (dat geen gemeenteraadslid is), wel mogen optreden in een zaak tegen de gemeente of het district; het betreft hier immers aparte rechtspersonen.

Aldus is het, en dit naar analogie met artikel 27 Vlaams Gemeentedecreet (voorheen art. 92, 5° van de Nieuwe Gemeentewet), een OCMW-raadslid en elke persoon die krachtens de wet de vergaderingen van de raad voor maatschappelijk welzijn mag bijwonen, verboden in tuchtzaken op te treden als raadsman van een personeelslid van het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn.

Ten slotte bepaalt artikel 37, § 2, 4° OCMW-decreet duidelijk dat OCMW-raadsleden niet mogen optreden als afgevaardigde of als technici van een *vakbond* in een onderhandelings- of overlegcomité van de gemeente. Dit laatste verbod geldt uiteraard niet voor de personeelsleden van het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn, met uitzondering van de secretaris en de financieel beheerder.

D. *NEMO IUDEX IN CAUSA SUA* EN HET ONPARTIJDIGHEIDSBEGINSEL

254 Krachtens dit algemeen rechtsbeginsel mag niemand rechter en partij zijn in eenzelfde zaak; hierbij kan worden gedacht aan een rol als aanklager of onderzoeker, het niet onbevooroordeeld zijn – d.w.z. een openbaar geuite vooringenomenheid vertonen – of het hebben van een persoonlijk belang bij een bepaald dossier (RvS 27 januari 1999, nr. 78.374, Hourman-Doyen; zie over dit onpartijdigheidsbeginsel tevens K. LEUS, "De plicht tot onpartijdigheid als beginsel van behoorlijk bestuur" in I. OPDEBEEK (ed.), *Algemene beginselen van behoorlijk bestuur*, Antwerpen, Kluwer rechtswetenschappen, 1993, 169-194; A. COOLSAET, "Het onpartijdigheidsbeginsel" in I. OPDEBEEK en M. VAN DAMME (eds.), *Algemene beginselen van behoorlijk bestuur*, Brugge, die Keure, 2006, 279-314). Een lid van een tuchtorgaan zal zich van een tuchtzaak moeten onthouden ingeval het een belanghebbende partij is; de onpartijdigheid vereist dat een betrokken raadslid zich van een tuchtzaak onthoudt, zo niet kan het door een disciplinair vervolgd personeelslid worden gewraakt. De hier bedoelde "proces"waarborg beoogt zowel de objectieve als de subjectieve onpartijdigheid; elke vooringenomenheid – inzonderheid indien ook nog eens in de publieke opinie geuit – verplicht een raadslid zich uit de tuchtzaak terug te trekken.

Echter, als dusdanig is dit algemeen rechtsbeginsel niet absoluut; in de hypothese dat een meerderheid van de raadsleden als belanghebbende partij kan worden gezien, kan de raad voor maatschappelijk welzijn toch niet de bevoegdheid worden ontzegd om als bevoegde en hoogste tuchtinstantie op te treden (*cf.* RvS 26 juli 1974, nr. 16.592, Noé, *Arr.RvS* 1974).

§ 11. Politiek verlof

255 Leden van de raad voor maatschappelijk welzijn genieten politiek verlof, wat hen in staat moet stellen hun politiek mandaat naar behoren uit te oefenen. Ter zake moet een onderscheid worden gemaakt al naargelang een raadslid in de particuliere dan wel in de openbare sector is tewerkgesteld (zie P. DHAENENS, *Handboek voor het Vlaamse OCMW-raadslid*, *o.c.*, nrs. 34-38, 40-42).

Het politiek verlof van een in de particuliere sector tewerkgesteld raadslid wordt geregeld door de wet van 19 juli 1976 tot instelling van een verlof voor de uitoefening van een politiek mandaat (*BS* 24 augustus 1976; zie hierover R. BLANPAIN, "Wet van 19 juli 1976 tot instelling van een verlof voor de uitoefening van een politiek mandaat", *TSR* 1978, 121-123).

Een werknemer die te kennen heeft gegeven kandidaat te zijn voor een politiek mandaat in de OCMW-raad en daarvoor ook verkozen wordt, is op te vatten als een beschermd werknemer voor de uitoefening van zijn politiek verlof (Arbh. Gent 27 september 2010, *JTT* 2011, 311); een dergelijk beschermd werknemer kan niet zonder meer worden ontslagen.

Voor raadsleden uit de openbare sector geldt, ofwel de wet van 18 september 1986 tot instelling van het politiek verlof voor de personeelsleden van de overheidsdiensten (*BS* 31 oktober 1986) voor federale overheidsdiensten, ofwel de decreten van 30 november 1988 tot instelling van het politiek verlof voor de personeelsleden van de openbare instellingen en publiekrechtelijke verenigingen die van het Vlaamse Gewest, respectievelijk de Vlaamse Gemeenschap afhangen (*BS* 24 december 1988) voor de Vlaamse openbare instellingen en publiekrechtelijke verenigingen, ofwel het decreet van 14 maart 2003 houdende regeling van het politiek verlof voor de personeelsleden van de provincies, gemeenten, de agglomeraties van gemeenten en openbare centra voor maatschappelijk welzijn, alsook de openbare instellingen en publiekrechtelijke instellingen die onder hun controle of toezicht vallen (*BS* 24 april 2003) voor de territoriaal gedecentraliseerde besturen en de onder hun toezicht vallende openbare instellingen en publiekrechtelijke verenigingen.

256 Het politiek verlof werkt op dubbel vlak. Enerzijds, genieten de raadsleden die politiek verlof opnemen, hetzij voor de particuliere sector een loon overeenkomstig de wetgeving betreffende de feestdagen, hetzij dienstvrijstelling of politiek verlof voor ambtenaren. Anderzijds, kunnen de raadsleden politiek verlof opnemen ten belope van ½ dag tot 1 dag per maand voor een raadslid en 1 tot 2,5 dag/maand voor de leden van het vast bureau al naargelang het inwonersaantal van de gemeente die het OCMW bedient; in de openbare sector bedraagt de dienstvrijstelling maximaal 2 dagen/maand, terwijl facultatief politiek verlof afhankelijk is van het inwonersaantal.

Dienstvrijstelling heeft geen invloed op de bestuurlijke en geldelijke toestand van de ambtenaren, terwijl het politiek verlof wel een weerslag op de bestuurlijke en geldelijke toestand inhoudt.

§ 12. Bezoldiging en presentiegelden

A. BEZOLDIGING VAN DE VOORZITTER

257 Artikel 68, § 1, eerste lid van het OCMW-decreet bepaalt dat de voorzitter van de raad voor maatschappelijk welzijn en de ondervoorzitter ten laste van het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn een wedde, een vakantiegeld, een eindejaarspremie en een uittredingsvergoeding genieten. Die zijn gelijk aan de wedde, het vakantiegeld, de eindejaarspremie en de uittredingsvergoeding van een schepen van de gemeente die door het OCMW wordt bediend en omvatten de vergoeding voor zijn opdracht als lid van het college van burgemeester en schepenen. De wedde van een ondervoorzitter is gelijk aan de wedde van de voorzitter, vermenigvuldigd met de wedde van een schepen van de gemeente die door het OCMW wordt bediend en gedeeld door de wedde van de burgemeester van de gemeente die door het centrum wordt bediend. Het vakantiegeld en de eindejaarspremie van de ondervoorzitter worden op dezelfde wijze vastgesteld dan dit het geval is voor de voorzitter; zijn uittredingsvergoeding is gelijk aan de uittredingsvergoeding van de voor-

zitter, vermenigvuldigd met die van een schepen en gedeeld door die van de burgemeester.
De Vlaamse Regering bepaalt de nadere wijze van betaling en de toekenningsvoorwaarden van die wedde, het vakantiegeld en de eindejaarspremie, en legt de wijze van betaling, de toekenningsvoorwaarden en de duur van de uittredingsvergoeding vast (zie besluit van de Vlaamse Regering van 5 juni 2009 houdende de bezoldigingsregeling van de lokale en provinciale mandataris, *BS* 19 juni 2009).

Artikel 68, § 1, tweede lid stipuleert verder dat "*als een gemeente met minder dan 50.000 inwoners bediend wordt, het OCMW, op dezelfde wijze zoals bepaald voor een schepen, de wedde van de voorzitter of van het lid dat de voorzitter vervangt, van een ondervoorzitter of van het lid dat de ondervoorzitter vervangt, die wettelijke of reglementaire bezoldigingen, pensioenen of vergoedingen of toelagen, aanvult met een bedrag ter compensatie van het inkomensverlies dat betrokkene lijdt op voorwaarde dat de mandataris daar zelf om verzoekt. De secretaris van het OCMW stelt vast of aan de vereiste voorwaarden voldaan is. De wedde van de voorzitter, van het lid dat de voorzitter vervangt, van een ondervoorzitter of van het lid dat de ondervoorzitter vervangt, aangevuld met het bedrag ter compensatie van het inkomensverlies, kan nooit hoger zijn dan de wedde van een schepen van een gemeente met 50.000 inwoners*".

Voor een grondige bespreking van de bezoldigingsregeling van de effectieve voorzitter, de ondervoorzitter en de plaatsvervangende voorzitter, zie verder nrs. 336-346.

B. DE PRESENTIEGELDEN VAN DE LEDEN

258 De leden van de raad voor maatschappelijk welzijn ontvangen een presentiegeld voor hun aanwezigheid op de raadsvergaderingen of op de vergaderingen van andere OCMW-bestuursorganen, bijvoorbeeld het vast bureau of een bijzonder comité (art. 27, § 1 OCMW-decreet). De voorwaarden en de modaliteiten van toekenning hiervan worden door de Vlaamse Regering bepaald, wat geregeld is in het besluit van de Vlaamse Regering van 5 juni 2009 houdende de bezoldigingsregeling van de lokale en provinciale mandataris in het Nederlands taalgebied (*BS* 19 juni 2009, hierna ook aangehaald als "Presentiegeldenbesluit").

De lijst van voor presentiegelden in aanmerking komende vergaderingen opgesteld door de Vlaamse Regering in uitvoering van artikel 27, § 1 van het OCMW-decreet, bevat de vergaderingen:
1° met de vertegenwoordigers van de intern verzelfstandigde agentschappen;
2° met de vertegenwoordigers van de extern verzelfstandigde agentschappen, vermeld in titel VIII, hoofdstuk I van het OCMW-decreet;
3° waarvoor het aanwezigheidsquorum niet werd bereikt, maar waarvoor de raadsleden, als het bereikt was, wel presentiegeld zouden genieten;
4° die slechts gedeeltelijk werden bijgewoond;
5° die hervat worden.

Het aanvankelijke artikel 10, § 4, 1° vermeldde ook nog de vergaderingen van het overlegcomité dat met ingang van 1 januari 2013 niet meer voorkomt in de Vlaamse openbare centra voor maatschappelijk welzijn.

Het is mogelijk dat er verschillende vergaderingen van een of meer bestuursorganen plaatsvinden op dezelfde dag; in dit geval kan er, zoals hoger reeds opgemerkt, voor alle vergaderingen een presentiegeld worden toegekend. Daarentegen geven vergaderingen die gedeeltelijk besloten en gedeeltelijk openbaar zijn, slechts recht op één presentiegeld.
Te herhalen valt dat de aanwezigheid van raadsleden in met dat doel bijgehouden registers wordt genoteerd; het presentiegeld wordt bepaald volgens de aldus genotuleerde aanwezigheid (art. 10, § 5 Presentiegeldenbesluit).

259 Op te merken valt dat de toekenning van een presentiegeld voor de vergaderingen van de raad voor maatschappelijk welzijn niet facultatief is; de bewoordingen van artikel 27, § 2 van het OCMW-decreet ter zake zijn duidelijk en maken geen andere interpretatie meer mogelijk.
Ofschoon het voormelde artikel doet uitschijnen dat de raad voor maatschappelijk welzijn de presentiegelden toekent, heeft die OCMW-raad dienaangaande weinig of geen beoordelingsruimte; alleszins respecteert de raad de grenzen, de voorwaarden en de toekenningsvoorwaarden zoals die in het Presentiegeldenbesluit zijn vastgesteld (voorheen in dezelfde zin RvS 23 oktober 1992, nr. 40.829, Renkin, *RACE* 1992, z.p.). Bovendien is het bedrag van het presentiegeld identiek aan dat van de gemeenteraadsleden van de gemeente waar de zetel van het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn is gevestigd; bijgevolg, indien de gemeenteraadsleden geen presentiegeld genieten, *mag* aan de OCMW-raadsleden *evenmin* een presentiegeld worden toegekend.

Aangaande het presentiegeld voor het bijwonen van de vergaderingen van het vast bureau, voor het bijwonen van de vergaderingen van een bijzonder comité en voor de overige vergaderingen van de voormelde lijst is er wel enige ruimte; het bedraagt met name *maximaal* evenveel als het presentiegeld van de gemeenteraadsleden van de gemeente die door het OCMW wordt bediend. Het komt de raad voor maatschappelijk welzijn toe hieromtrent een beslissing te nemen; indien de raad voor maatschappelijk welzijn dienaangaande stilzit, bedraagt het presentiegeld evenveel als het presentiegeld van de gemeenteraadsleden voor hun aanwezigheid op de gemeenteraad.

260 De OCMW-raad vermindert de presentiegelden van het raadslid dat andere wettelijke of reglementaire bezoldigingen, pensioenen, vergoedingen of toelagen ontvangt. Hiertoe doet het betrokken raadslid een aanvraag door middel van een aangetekende brief die aan de raad voor maatschappelijk welzijn is gericht. Het betrokken raadslid voegt bij zijn aanvraag alle bewijsstukken die het mogelijk maken het bedrag te bepalen waarmee het presentiegeld moet worden verminderd, zodat de andere wedden, vergoedingen of wettelijke of reglementaire toelagen ongewijzigd blijven (art. 16, § 1 Presentiegeldenbesluit). Na de beslissing tot vermindering van het presentiegeld brengt het bestuur het vastgestelde bedrag van de vermindering ter kennis van het betrokken raadslid per aangetekende brief (art. 16, § 2 van het voormelde besluit).

De vermindering van het presentiegeld heeft ten vroegste uitwerking op 1 januari van het jaar waarin de aanvraag tot vermindering werd ingediend bij het bestuur, voor zover aan alle voorwaarden is voldaan (art. 18 Presentiegeldenbesluit).

Het OCMW-bestuur moet die verminderde vergoeding aanvullen met een bedrag ter compensatie van het inkomensverlies dat het betrokken raadslid lijdt, op voorwaarde dat de mandataris daar zelf om verzoekt. Raadsleden die ten laste van het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn een dergelijke verhoging van hun presentiegeld als raadslid willen genieten, vragen dat bij de raad voor maatschappelijk welzijn met een aangetekende brief aan; bij die aanvraag voegt de betrokkene alle bewijsstukken die toelaten het bedrag van de aanvulling van het presentiegeld te bepalen, waarin moet worden voorzien zodat hij geen inkomensverlies lijdt. Het betreft o.m.:

1° een attest van de financieel beheerder waarin het totale brutobedrag vermeld wordt van de presentiegelden die hen toegekend zijn tijdens het jaar dat voorafgaat aan de indiening van de aanvraag of ingeval de aanvraag minder dan één jaar na hun indiensttreding ingediend is, het bedrag dat verkregen wordt door het gemiddelde maandelijkse bedrag van de presentiegelden met twaalf te vermenigvuldigen. Het attest vermeldt tevens het aantal vergaderingen van de raad waaraan de betrokken gezagsdrager tijdens de beschouwde periode heeft deelgenomen;

2° een attest van elke instelling die de andere wettelijke of reglementaire wedden, pensioenen, vergoedingen of toelagen uitbetaalt die de betrokkene ontvangt, en die verminderd of geschrapt worden wegens de presentiegelden die aan de gezagsdrager worden toegekend.

Na de beslissing tot toekenning brengt het bestuur het vastgestelde bedrag van de aanvulling ter kennis van de betrokkene met een aangetekende brief (art. 13 Presentiegeldenbesluit). De aanvulling van de presentiegelden gaat in op de eerste dag van de maand die volgt op de maand waarin de aanvraag tot aanvulling werd ingediend bij het bestuur, voor zover alle voorwaarden zijn vervuld (art. 14 Presentiegeldenbesluit). Het begunstigde raadslid is verplicht elke wijziging van zijn geldelijke situatie onmiddellijk te melden aan het bestuur en een nieuwe aanvraag volgens de in artikel 12 van het Presentiegeldenbesluit voorgeschreven procedure in te dienen (art. 15 Presentiegeldenbesluit).

De OCMW-secretaris stelt vast of aan de vereiste voorwaarden is voldaan en kent de aanvulling toe; een tussenkomst van de raad voor maatschappelijk welzijn is niet vereist (zie in die zin de omzendbrief BB 2009/03 van 5 juni 2009, 9).

In ieder geval kan de som van de presentiegelden aangevuld met het bedrag ter compensatie van het inkomensverlies, nooit hoger zijn dan de wedde van een schepen van een gemeente met 50.000 inwoners.

De vermindering van presentiegeld geldt zolang de betrokkene hetzelfde mandaat in hetzelfde bestuur uitoefent. Bij verandering van zijn geldelijke toestand kan de betrokkene de herziening van de vermindering van zijn presentiegeld aanvragen en dit volgens dezelfde procedure (art. 17 Presentiegeldenbesluit).

261 De toekenning van presentiegelden is een exclusieve bevoegdheid van de raad voor maatschappelijk welzijn en kan bijgevolg niet aan enig ander OCMW-bestuursorgaan worden overgedragen.

Het raadsbesluit houdende toekenning van presentiegelden moet niet bij geheime stemming worden genomen; anders gesteld, omtrent een dergelijke beslissing zal er *mondeling* worden gestemd. Zoals voor de bezoldiging van de voorzitter (zie hierboven nr. 257) betreft het hier immers een maatregel met algemene draagwijdte en geen – personele – aangelegenheid die bedoeld wordt in artikel 46, § 2, eerste lid, 3° van het OCMW-decreet.

262 De besluiten van de raad voor maatschappelijk welzijn die de presentiegelden regelen, zijn slechts onderworpen aan het algemeen bestuurlijk toezicht; derhalve moet de beslissing worden vermeld op de overzichtslijst die overeenkomstig artikel 254, § 1 van het OCMW-decreet aan het college van burgemeester en schepenen en aan de provinciegouverneur moet worden verstuurd.

263 De presentiegelden van de leden van de raad voor maatschappelijk welzijn zijn *baten* conform artikel 23, § 1, *juncto* artikel 27 WIB 1992. Zodoende zijn de OCMW-besturen verplicht ter zake de bedrijfsvoorheffing in te houden en aan de schatkist door te storten; een rechtsgrond hiertoe vormen de artikelen 270 tot 273 WIB, in samenhang met de artikelen 86 en 87, 6° van het koninklijk besluit tot uitvoering van het voormelde wetboek.

Tot slot: presentiegelden zijn weliswaar baten in de zin van het WIB 1992 maar geen loon; op de presentiegelden worden daarom geen sociale zekerheidsbijdragen afgehouden. De bedragen van de bedrijfsvoorheffing zijn bepaald in Bijlage III van het koninklijk besluit tot uitvoering van het Wetboek van de Inkomstenbelastingen 1992, zoals gewijzigd (laatst 3 december 2009, *BS* 11 december 2009; zie P. DHAENENS, *Handboek voor het Vlaamse OCMW-raadslid*, *o.c.*, nr. 33, 39).

Het bestuur verstuurt dienaangaande jaarlijks een belastingfiche.

C. BEPERKINGEN OP DE TOEKENNING VAN PRESENTIEGELDEN

264 Het inmiddels voor het Nederlands taalgebied opgeheven koninklijk besluit van 15 december 1977 bevatte een aantal *beperkende bepalingen* in verband met de toekenning van presentiegelden. Die beperkingen hadden betrekking op de verplichte duur van aanwezigheid van de leden op de ver-

gadering en op het maximumaantal toe te kennen presentiegelden per raadslid per maand. Hiermee beoogde de regelgever misbruiken of overdrijvingen vanwege de OCMW-raadsleden betreffende een minimale aanwezigheidsduur op de vergaderingen en vanwege het OCMW-bestuur inzake het maandelijks aantal uit te betalen presentiegelden te voorkomen.

Destijds moest een raadslid, om recht te hebben op een presentiegeld, een voldoende tijd aanwezig zijn geweest tijdens de vergadering. Artikel 10, eerste lid van het koninklijk besluit van 15 december 1977 bepaalde immers dat de leden de vergadering *ten minste twee uren* moesten hebben bijgewoond om gerechtigd te zijn op uitbetaling van het presentiegeld; de aanwezigheid van de leden gedurende de *ganse vergadering* was nochtans vereist indien die minder dan twee uren had geduurd, aldus artikel 10, tweede lid van het voornoemde uitvoeringsbesluit.

265 Artikel 27 van het OCMW-decreet vermeldt beide beperkingen niet langer; ongeacht de duur van zijn aanwezigheid heeft een raadslid voor de betrokken vergadering steeds recht op een presentiegeld. Het raadslid dat een regelmatig bijeengeroepen vergadering van de raad voor maatschappelijk welzijn bijwoont, heeft recht op een reglementair vastgesteld presentiegeld; die vergoeding is evenzeer verschuldigd indien de raad voor maatschappelijk welzijn geen besluit kan nemen omdat de leden niet in voldoende aantal zijn. Het niet-behalen van het vereiste aanwezigheidsquorum moet in de notulen worden vastgesteld en dit met het oog op een strikte toepassing van artikel 36, eerste lid OCMW-decreet. In voorkomend geval wordt het toegekende presentiegeld dan beschouwd als een vergoeding voor de vooraf geleverde inspanningen door de raadsleden.
Artikel 10, § 4 van het Presentiegeldenbesluit vermeldt trouwens expliciet "*de vergaderingen waarvoor het aanwezigheidsquorum niet werd bereikt, maar waarvoor de raadsleden, als het bereikt was, wel presentiegeld zouden genieten, de vergaderingen die slechts gedeeltelijk werden bijgewoond en de vergaderingen die hervat worden*", als vergaderingen die recht geven op presentiegeld.

In een antwoord op een interpellatie stelde de bevoegde minister dat de raden voor maatschappelijk welzijn geen beslissingen kunnen nemen ingeval de meerderheid van de zitting hebbende leden niet effectief aanwezig is; de vraag is natuurlijk hoe die aanwezigheid moet worden beoordeeld. Volgens het ministeriële antwoord is "*het [...] de taak van de voorzitter van de raad om, rekening houdend met de geldigheid van de te nemen beslissingen, vast te stellen of het vereiste aantal raadsleden aanwezig is en of het quorum is bereikt. Dat is een bijna jezuïtische benadering. Merkt de voorzitter dat het aanwezigheidsquorum is bereikt, ook al hebben ze het aanwezigheidsregister niet getekend, dan is het vereiste aantal leden aanwezig. Het is dus de feitelijke vaststelling die geldt en niet het logboek. Ik weet dat een aantal mandatarissen aanwezig is maar het logboek niet tekent, zodat de zitpenningen niet moeten worden uitbetaald. Dit is een oplossing sui generis of wat men ook een Belgische oplossing noemt. Indien er in de notulen wordt vermeld hoeveel en welke raadsleden aanwezig zijn en dit aantal volstaat om besluiten te kunnen treffen, zie ik niet in hoe die beslissingen ongeldig kunnen zijn. Dat de raadsleden al dan niet het aanwezigheidsregister tekenen, staat met het voormeld gegeven in geen enkel verband. Dit register heeft enkel tot doel om de ontvanger toe te laten te berekenen hoeveel presentiegeld hij moet uitkeren aan de raadsleden*" (*Parl.Hand.* Vl.Parl. Commissie voor Binnenlandse Aangelegenheden, Huisvesting en Stedelijk Beleid, 2000-01, Interpellatie 171, vergadering van 6 juni 2001).

De enige beperkingen die nog gelden, betreffen de regeling van artikel 60, § 3, tweede lid OCMW-decreet dat de bijzondere comités een minimumaantal leden moeten tellen opdat de leden een presentiegeld zouden kunnen ontvan-

gen én de vaststelling dat het presentiegeld niet hoger mag zijn dan dat van de gemeenteraadsleden voor een gemeenteraadszitting. Indien er meerdere vergaderingen per dag plaatsvinden, is de toekenning van evenzoveel presentiegelden wel mogelijk.

266 Het ligt voor de hand dat de voorzitter van de raad voor maatschappelijk welzijn en het raadslid dat hem vervangt, hun bezoldiging niet kunnen cumuleren met (het ontvangen van bijkomende) presentiegelden als raadslid; toch komt een dergelijke bepaling niet meer expliciet in de huidige regelgeving voor.

De voorzitter van de raad voor maatschappelijk welzijn die van rechtswege schepen is in overeenstemming met artikel 312 van het Gemeentedecreet en die tevens als gemeenteraadslid zetelt, heeft geen recht op presentiegeld voor dat laatste mandaat.

D. TERUGBETALING VAN BEPAALDE ONKOSTEN EN TOEKENNING VAN EEN FRACTIEVERGOEDING

267 De voorzitter van de raad voor maatschappelijk welzijn en de OCMW-raadsleden hebben recht op de *terugbetaling van gemaakte kosten*. Evenwel kunnen alleen de bewezen kosten die verband houden met de uitoefening van het mandaat en die noodzakelijk zijn voor de uitoefening van hun mandaat, worden terugbetaald (art. 34, § 1 Presentiegeldenbesluit); die terugbetaling is niet louter facultatief maar integendeel *verplicht* (art. 49, eerste lid OCMW-decreet).
De Vlaamse Regering kan de nadere regels van die terugbetalingen bepalen en heeft die vastgelegd in het Presentiegeldenbesluit.

De voorzitter kan bijvoorbeeld zijn telefoonkosten door het OCMW-bestuur doen terugbetalen voor zover die kosten werden betaald bij het uitvoeren van opdrachten die hem uitdrukkelijk door de raad in het kader van zijn bevoegdheden werden toevertrouwd en op voorwaarde dat zij voorzien zijn onder de bestuurlijke kosten op het exploitatiebudget van het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn (vgl. *Vr. en Antw.* Kamer 1977-78, 31). In de meeste besturen heeft de OCMW-raad dienaangaande een reglement goedgekeurd waarbij vooral het gsm-gebruik van de voorzitter wordt gereglementeerd. Zelden wordt daarbij uitgegaan van een precieze vergoeding van de gemaakte kosten, maar veeleer van een bepaald forfaitair bedrag dat per maand mag worden gebruikt; overschrijdt de voorzitter dit bedrag, dan moet hij doorgaans zelf de gemaakte kosten voor zijn rekening nemen.
Wat verplaatsingskosten betreft, komen enkel die kosten voor terugbetaling in aanmerking die inherent zijn aan verplaatsingen buiten de gemeente. Ook in dit geval hebben de meeste raden voor maatschappelijk welzijn een reglement voor de terugbetaling van de dienstverplaatsingen uitgevaardigd; meestal wordt het bedrag per kilometer jaarlijks geïndexeerd.

Alle teruggevorderde kosten moeten bij toepassing van artikel 35, § 1 Presentiegeldenbesluit met bewijsstukken worden verantwoord; het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn betaalt reis- en verblijfskosten van raadsleden alleen terug op voorwaarde dat een onkostenstaat en een verantwoordingsnota zijn overgelegd. Het komt de secretaris van het OCMW toe te beoordelen of de kosten voldoen aan de voorwaarden vermeld in artikel 34,

§ 1 van het hiervoor genoemde uitvoeringsbesluit. Krachtens de tweede paragraaf van het voormelde artikel wordt de relevantie en de kostprijs voor vorming, in voorkomend geval in overleg met de vormingsambtenaar, door de secretaris beoordeeld.

Jaarlijks wordt er een gedetailleerd overzichtsverslag gemaakt van de terugbetaling van de kosten van de mandatarissen; dat bestuursdocument is openbaar en wordt voorgelegd aan de raad voor maatschappelijk welzijn (*cf.* art. 35, § 3 Presentiegeldenbesluit).

268 Ter ondersteuning van elke groep leden van de raad voor maatschappelijk welzijn die op eenzelfde voordrachtsakte werden verkozen, kan jaarlijks een *toelage* ten laste van het budget van het OCMW worden toegekend (art. 36, § 1, vierde lid Presentiegeldenbesluit). Die groepen kunnen de ontvangen toelage alleen gebruiken voor de ondersteuning van de eigen werking en van de werking van de raden waarvan ze lid zijn. De middelen mogen niet voor partijwerking of verkiezingen, noch ter compensatie van presentiegeld of wedde worden gebruikt (art. 36, § 2 van het voormeld uitvoeringsbesluit). Op het einde van het werkjaar lichten de begunstigde groepen in een nota met bewijsstukken toe hoe ze de ontvangen middelen hebben besteed. Jaarlijks wordt een overzicht gemaakt van de aanwending van alle middelen voor de ondersteuning van de bedoelde groepen; eveneens dit document is openbaar (art. 36, § 4 Presentiegeldenbesluit).

In zoverre een dergelijke groep raadsleden financiële middelen voor andere doeleinden dan de ondersteuning van de werking heeft aangewend, vordert het bestuur die middelen terug of brengt het dat bedrag in mindering van de toelage van het volgende werkjaar (art. 36, § 5 Presentiegeldenbesluit).

E. AANSPRAKELIJKHEID, VERZEKERINGEN EN TERUGBETALING VAN BEPAALDE GELDBOETEN

269 Artikel 71, § 1 van het OCMW-decreet bepaalt dat de federale Staat, de Vlaamse Gemeenschap, het Vlaamse Gewest of het OCMW, naargelang van de aard van de uitgeoefende bevoegdheid, burgerrechtelijk aansprakelijk is voor de schade die de OCMW-voorzitter of ondervoorzitter aan derden berokkent bij de normale uitoefening van zijn mandaat. Indien zij op die wijze schade berokkenen aan het OCMW zelf of aan derden, zijn zij enkel aansprakelijk voor bedrog, zware schuld en voor de lichte schuld die bij hen eerder gewoonlijk dan toevallig voorkomt. De voorzitter of de ondervoorzitter tegen wie een schadeclaim wegens dergelijke schade voor de burgerlijke of de strafrechter is ingesteld, moet – naargelang de uitgeoefende bevoegdheid – de federale dan wel de gemeenschaps- of gewestoverheid of het OCMW hiervan op de hoogte brengen. Hij kan die overheden in het geding betrekken; zij kunnen ook vrijwillig tussenkomen (art. 71, § 2 OCMW-decreet) en beslissen dat de schade slechts gedeeltelijk moet worden vergoed (art. 71, § 3 OCMW-decreet).

De voormelde overheden zijn, behalve in geval van herhaling, burgerrechtelijk aansprakelijk voor de betaling van de geldboeten waartoe de voorzitter of de ondervoorzitter wordt veroordeeld voor een misdrijf begaan bij de normale uitoefening van het mandaat (art. 72, eerste lid OCMW-decreet). De regresvordering van die overheden ten aanzien van de voorzitter of de ondervoorzitter is beperkt tot de gevallen van bedrog, zware schuld en veelvoorkomende lichte schuld (art. 72, tweede lid OCMW-decreet). Ze kunnen eveneens beslissen dat de betaalde boete slechts gedeeltelijk moet worden vergoed.

270 Het OCMW-bestuur sluit een verzekering tegen ongevallen die de voorzitter en de raadsleden in het raam van de uitoefening van zijn ambt of hun mandaat kunnen overkomen (art. 73, § 1 OCMW-decreet); het betreft hier een verplichting voor ieder openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn. Aangezien de aansprakelijkheid van de voorzitter verder kan gaan dan die van raadsleden, o.m. door de eigen bevoegdheden in verband met dringende maatschappelijke dienstverlening, moet een omvangrijkere en aparte verzekeringsdekking voor die mandataris worden gesloten (zie tevens G. VANDEWIJNGAERT, "De verzekering van de burgerrechtelijke aansprakelijkheid van de gemeente, haar mandatarissen en werknemers" in X, *Aansprakelijkheid van de gemeente. Burgerrechtelijke aansprakelijkheid van de gemeenten en haar personeel*, Brugge, Vanden Broele, 2005, 155-169).
In dit kader is trouwens melding te maken van de wet van 10 februari 2003 omtrent de burgerlijke aansprakelijkheid van mandatarissen (zie hierover in het bijzonder H. BOCKEN (ed.), *De nieuwe wet op de aansprakelijkheid van en voor ambtenaren: de wet van 10 februari 2003*, Mechelen, Kluwer, 2004, 193 p.).

271 Een openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn moet tevens het bedrag terugbetalen van de geldboete die raadsleden wordt opgelegd wegens een misdrijf dat zij zouden hebben begaan bij de normale uitoefening van hun ambt en behoudens bedrog, zware schuld of lichte schuld die bij hen gewoonlijk voorkomt. Boetes zonder rechtstreeks verband met de uitoefening van het mandaat kunnen in geen geval door het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn worden betaald; zo bijvoorbeeld is de betaling van de verkeersboetes voor snelheidsovertredingen en foutparkeren uitgesloten (omzendbrief BB 2009/03 van 5 juni 2009, 9; P. DHAENENS, *Handboek voor het Vlaamse OCMW-raadslid*, *o.c.*, nr. 60, 54).

§ 13. Mandatenbank

272 De mandatenbank van de Vlaamse Regering bevat gegevens over de mandatarissen van het OCMW. Deze gegevens zijn: de voor- en achternaam, het geslacht, de geboortedatum, het rijksregisternummer, indien van toepassing de naam van de lijst waarop de mandataris verkozen is en de begin- en einddatum van het mandaat als raadslid of als lid van het vast bureau (art. 73/1, eerste lid OCMW-decreet). Met uitzondering van de geboortedatum en het rijksregisternummer van de betrokkenen, zijn de gegevens publiek toeganke-

lijk tot de algehele vernieuwing van de OCMW-raad. De Vlaamse Regering is belast met de nadere uitvoering van die bepalingen.

273 Het besluit van de Vlaamse Regering van 18 januari 2013 (*BS* 8 februari 2013) belast aldus de secretaris van het OCMW om de gegevens over de mandatarissen van zijn bestuur langs elektronische weg aan de Vlaamse Regering te bezorgen; hij kan een of meerdere ambtenaren machtigen om die taak over te nemen (zie ook: omzendbrief van het Agentschap voor Binnenlands Bestuur van 14 december 2012 betreffende de richtlijnen bij het invullen van de gegevens in de mandaten- en personeelsdatabank).

§ 14. Het huishoudelijk reglement

274 Zoals de regeling inzake het huishoudelijk reglement van de *gemeenteraad* waaromtrent artikel 40 Vlaams Gemeentedecreet (vroeger art. 91 N.Gem.Wet) bepaalt dat de gemeenteraad een reglement van orde aanneemt, wijst eveneens het OCMW-decreet expliciet op de verplichting tot het uitvaardigen van een huishoudelijk reglement door de raad voor maatschappelijk welzijn (art. 49 OCMW-decreet).

Het huishoudelijk reglement bevat aanvullende maatregelen over de werking van de raad voor maatschappelijk welzijn. De bepalingen die er ten minste in moeten worden opgenomen, betreffen:

1° de vergaderingen waarvoor een presentiegeld wordt verleend en de nadere regels over de eventuele terugbetaling van specifieke kosten die verband houden met de uitoefening van het mandaat van OCMW-raadslid of van voorzitter van de raad voor maatschappelijk welzijn en, in voorkomend geval, van de ondervoorzitter of de ondervoorzitters van de raad voor maatschappelijk welzijn;

2° de wijze van verzending van de oproeping en het ter beschikking stellen van de dossiers aan de leden van de raad voor maatschappelijk welzijn, alsook de wijze waarop de secretaris van het OCMW of de door hem aangewezen ambtenaren aan de raadsleden die erom verzoeken, technische inlichtingen verstrekken over die stukken;

3° de wijze waarop de plaats, de dag, het tijdstip en de agenda van de raad voor maatschappelijk welzijn openbaar worden gemaakt;

4° de voorwaarden voor het inzagerecht en het recht van afschrift voor leden van de raad voor maatschappelijk welzijn en de voorwaarden voor het bezoekrecht aan de instellingen en diensten die het OCMW opricht en beheert;

5° de voorwaarden waaronder de leden van de raad voor maatschappelijk welzijn hun recht uitoefenen om aan de voorzitter en, in voorkomend geval, aan de ondervoorzitter of de ondervoorzitters van de raad voor maatschappelijk welzijn mondelinge en schriftelijke vragen te stellen;

6° de wijze van notulering en de wijze waarop de notulen van de vorige vergadering ter beschikking worden gesteld van de leden van de raad voor maatschappelijk welzijn;

7° de wijze van het ter kennis brengen van de beslissingen vermeld in artikel 62. Het betreft hier de beslissingen genomen door het vast bureau en de bijzondere comités;

8° de wijze van het bezorgen van het meerjarenplan, het budget, de budgetwijzigingen en de jaarrekening aan de raadsleden;

9° de aangelegenheden vermeld in de artikelen 226, 241 en 246, betreffende de verenigingen of vennootschappen, vermeld in titel VIII;

10° de perken waarbinnen de voorzitter van de raad voor maatschappelijk welzijn kan beslissen tot hulpverlening of moet beslissen tot dringende hulpverlening;

11° de wijze en de personen door wie de stukken vermeld in artikel 183, worden ondertekend;

12° de nadere voorwaarden waaronder het recht om verzoekschriften in te dienen, wordt uitgeoefend en de wijze waarop de verzoekschriften worden behandeld.

Het hoeft niet te worden benadrukt dat het aanbeveling verdient dat elke raad voor maatschappelijk welzijn een degelijk uitgewerkt huishoudelijk reglement uitvaardigt, zonder zich daarbij nadrukkelijk te beperken tot de door de decreetgever voorgeschreven vermeldingen; het OCMW-decreet heeft immers slechts de meest essentiële regelen betreffende de werking van de raad vastgesteld. De doelstelling en het nut van een huishoudelijk reglement bestaat er juist in om aan die decretale regeling een passende aanvulling te geven volgens het eigen inzicht en de behoeften van elke raad voor maatschappelijk welzijn. Te meer, met een behoorlijk uitgewerkt huishoudelijk reglement kunnen veel nodeloze betwistingen – meer dan vermoed – worden omzeild.

275 De huishoudelijke reglementen voor de raad voor maatschappelijk welzijn, het vast bureau, de bijzondere comités, alsmede voor de diensten en instellingen van het OCMW worden bij de aanvang van de zittingsperiode door de *raad voor maatschappelijk welzijn* vastgesteld (art. 49 en 63 OCMW-decreet). Uiteraard staat het de OCMW-raad volkomen vrij om bepalingen van dit huishoudelijk reglement te wijzigen in de loop van de zittingsperiode. Het beginsel van de continuïteit vereist echter dat indien de nieuw verkozen raad voor maatschappelijk welzijn aan de bestaande huishoudelijke reglementen geen wijzigingen aanbrengt, die reglementen onverminderd blijven gelden in de nieuwe zittingsperiode; de nieuw geïnstalleerde OCMW-raad wordt dan geacht ermee impliciet in te stemmen. Zo niet, zou er een vacuüm ontstaan omtrent talrijke regels die dagelijks door het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn moeten worden toegepast.

De raad voor maatschappelijk welzijn heeft bij het uitwerken van een huishoudelijk reglement een ruime bevoegdheid die enkel door het decreet wordt beperkt. Alzo mag een huishoudelijk reglement de werking van de raad voor maatschappelijk welzijn of een ander OCMW-bestuursorgaan niet vastleggen op een wijze die strijdig is met de ter zake geldende bepalingen van regelgevende aard. Het komt de raad toe om, binnen het kader van het decreet en door middel van het huishoudelijk reglement, zijn werking nader vast te stellen voor elk aspect dat niet uitdrukkelijk door de wet of het decreet is geregeld.

276 Een huishoudelijk reglement moet tot de *werking* van de betrokken beraadslagende organen zijn beperkt.

Het ligt voor de hand dat de vermeldingen die voor het reglement van orde van de gemeenteraad passend worden geacht, evenmin in het huishoudelijk reglement van een raad voor maatschappelijk welzijn misstaan; te denken valt aan de presentielijst van de raadsleden, de aan elk lid toegewezen plaats in de vergaderzaal, de volgorde waarin de zaken op de agenda worden behandeld, de wijze van beraadslagen – inzonderheid het verlenen en het ontnemen van het woord –, het indienen van moties en amendementen, de stemming – inzonderheid de stembeurt bij hoofdelijke stemming, de geheime stemming en de stemopneming –, het tot de orde roepen,...

Er moet niet al te zeer worden benadrukt dat het huishoudelijk reglement geen bepalingen *contra legem* mag bevatten (RvS 24 november 1999, nr. 83.601, Chaidron en Van Lierde, *Rev.dr.commun.* 2001, 39, met uittreksel verslag Aud. B. LOMBAERT: een huishoudelijk reglement kan derhalve geen regels inhouden zoals een stemming bij wijze van verklaring na stilzwijgende instemming van het beraadslagend orgaan; vgl. RvS 6 april 2006, nr. 157.352, Laermans aangaande opgenomen bepalingen die niet door de organieke regelgeving zijn verplicht gesteld, noch als bijkomende werkingsregels maar daarentegen wel als een bijkomende maatregel aangaande de bevoegdheid van de raad zijn op te vatten).

277 De *rechtskracht* van de bepalingen van een huishoudelijk reglement blijft beperkt tot de interne sfeer van het beraadslagende orgaan. Het huishoudelijk reglement komt neer op een aanvulling van de wettelijke of decretale regelen inzake de werking van de OCMW-bestuursorganen, maar die aanvulling heeft niet dezelfde rechtswaarde als de wettelijke regeling; het huishoudelijk reglement bindt immers enkel de leden van het beraadslagend orgaan.

278 Het vaststellen van het huishoudelijk reglement is slechts onderworpen aan het algemeen bestuurlijk toezicht. De raadsbeslissing waarbij het huishoudelijk reglement wordt goedgekeurd of gewijzigd, moet zodoende op de lijst bedoeld in artikel 254, § 1 van het OCMW-decreet worden vermeld.

AFDELING III

DE BEVOEGDHEDEN(SFEER) VAN DE RAAD VOOR MAATSCHAPPELIJK WELZIJN

279 Artikel 51, § 1 van het OCMW-decreet kent aan de *raad voor maatschappelijk welzijn* de volheid van bevoegdheid toe voor aangelegenheden die door of krachtens de wet of het decreet aan het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn worden toevertrouwd. Dit artikel is vergelijkbaar met artikel 42 Gemeentedecreet en met artikel 42 Provinciedecreet, waarbij respectievelijk aan de *gemeente- en de provincieraad de regeling is opgedragen van alles wat van gemeentelijk, respectievelijk provinciaal belang* is (zie hierover: J. DUJARDIN, W. SOMERS en L. VAN SUMMEREN, *Praktisch handboek voor gemeenterecht*, *o.c.*, 241-250; M. DENYS, *De begrippen gemeentelijk, provinciaal en algemeen belang*, Heule, UGA, 1969, 133 p.).
De OCMW-raad treedt dus steeds op ingeval de organieke regelgeving een bevoegdheid niet aan een ander OCMW-bestuursorgaan heeft opgedragen. Echter, de wetgever en de decreetgever hebben de openbare centra voor maatschappelijk welzijn als openbare instellingen met rechtspersoonlijkheid opgericht en hen een welbepaalde opdracht van maatschappelijke dienstverlening toegewezen binnen een territoriaal omschreven gebied. Hun autonomie als

functioneel gedecentraliseerd bestuur is geenszins te vergelijken met – of te toetsen aan – de door de Grondwet gewaarborgde lokale autonomie van de gemeenten (RvS 30 januari 2013, nr. 222.322, OCMW Jabbeke; RvS 29 juni 2011, nr. 214.258, OCMW Linkebeek); de raad voor maatschappelijk welzijn kan derhalve niet zonder meer een aanvullende verlofregeling voor zijn personeel invoeren.

Waar de raad de volheid van bevoegdheid heeft, hebben de andere OCMW-bestuursorganen en de voorzitter – die in beginsel hoofdzakelijk een voorbereidende en uitvoerende taak toekomt –, toegewezen bevoegdheden (RvS 27 januari 1983, nr. 22.886, OCMW Dilsen, *Arr.RvS* 1983, 204; RvS 21 december 1992, nr. 41.454, gemeente Saint-Ghislain, *RACE* 1992, z.p.; Arbrb. Antwerpen 26 mei 1993, *JT* 1994, 272). Bepaalde rechtsleer (P. DHAENENS, *Handboek voor het Vlaamse OCMW-raadslid*, *o.c.*, nr. 008, 23) gewaagt over de raad voor maatschappelijk welzijn als "*het hoofdorgaan van het OCMW*".

Paragraaf 2 van hetzelfde artikel bepaalt verder dat de raad het beleid van het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn vastlegt en daartoe algemene regels kan uitvaardigen. Het komt de OCMW-raad eveneens toe de verschillende uit te vaardigen reglementen vast te stellen; die reglementen kunnen betrekking hebben op het algemeen beleid van het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn en op het inwendige bestuur ervan (art. 51, § 3 OCMW-decreet).

280 De raad voor maatschappelijk welzijn bepaalt zelf de mate waarin hij, weliswaar binnen de grenzen van het organieke decreet, bevoegdheden aan andere bestuursorganen van het centrum overdraagt.

Daarbij maakt artikel 52, tweede lid van het OCMW-decreet de raad voor maatschappelijk welzijn expliciet en uitsluitend bevoegd voor de belangrijkste beslissingen die er in een openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn moeten worden genomen. Kunnen dus in geen geval aan een ander OCMW-bestuursorgaan worden overgedragen:

1° de aan de raad voor maatschappelijk welzijn *toegewezen bevoegdheden* vermeld in titel II, hoofdstuk I, afdeling I en II, de bevoegdheid tot overdracht vermeld in het eerste lid en de aan de OCMW-raad toegewezen bevoegdheid vermeld in artikel 2, *in fine*, met uitzondering van de bevoegdheden of de dienstverlening waarop de wet van 26 mei 2002 betreffende het recht op maatschappelijke integratie of de wet van 2 april 1965 betreffende het ten laste nemen van de steun verleend door de openbare centra voor maatschappelijk welzijn, van toepassing is;

Hier worden bedoeld:

(1) de bevoegdheden met betrekking tot het vaststellen van het organogram, de personeelsformatie en de rechtspositieregeling;

(2) de bevoegdheid opgenomen in artikel 52, eerste lid, om bij reglement bevoegdheden over te dragen aan het vast bureau, een bijzonder comité of de secretaris. Uiteraard betreft dit een bevoegdheid die eigen is aan het orgaan dat het beleid maakt;

(3) de bevoegdheid vermeld in artikel 2 van het OCMW-decreet; dit artikel bepaalt dat de openbare centra voor maatschappelijk welzijn op het lokale niveau beogen duurzaam bij te dragen tot het welzijn van de burgers, met behoud van de opdracht bedoeld in artikelen 1 en 57 van de Organieke Wet 1976, en de andere aangelegenheden die hen door of krachtens een

wet of een decreet worden opgelegd. Het betreft hier de globale missie van het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn; die bevoegdheid is derhalve exclusief voorbehouden voor de OCMW-raad. De bevoegdheden of de dienstverlening die verband houden met de Leefloonwet en de Onderstandswet worden uitdrukkelijk uit de exclusieve bevoegdheidssfeer van de raad voor maatschappelijk welzijn gehouden.

2° beslissingen die de wet, het decreet of het uitvoeringsbesluit uitdrukkelijk aan de raad voor maatschappelijk welzijn of aan het vast bureau voorbehoudt ingeval de OCMW-raad die laatste bevoegdheden uitoefent ingevolge artikel 60, § 1 OCMW-decreet, alsmede de toegewezen bevoegdheid van het vast bureau ingeval de raad voor maatschappelijk welzijn die bevoegdheid uitoefent overeenkomstig artikel 60, § 1;

Beslissingen die uitdrukkelijk aan de raad voor maatschappelijk welzijn of aan het vast bureau zijn voorbehouden door de regelgeving, kunnen uiteraard niet aan een ander orgaan worden opgedragen.

3° beslissingen die aan het advies, de machtiging of de goedkeuring van een toezichthoudende overheid onderworpen zijn;

Zoals onder de gelding van de Organieke Wet 1976 kunnen beslissingen die aan enige vorm van bijzonder bestuurlijk toezicht zijn onderworpen, niet aan andere OCMW-bestuursorganen worden gedelegeerd; te vermelden zijn bijvoorbeeld de oprichting van of de toetreding tot een OCMW-vereniging, een vzw of een vso overeenkomstig Titel VIII van het OCMW-decreet.

4° het vaststellen van de reglementen;

Het vaststellen van reglementen behoort tot de exclusieve bevoegdheid van de OCMW-raad. In die context mag geen ander OCMW-bestuursorgaan dan de raad zich de bevoegdheid toe-eigenen met betrekking tot het aannemen van een regeling aangaande de tenlasteneming van medische kosten door het centrum (RvS 17 februari 1997, nr. 64.554, Mourad, *Rev.dr.commun.* 1998, 65).

5° het vaststellen van het meerjarenplan en de aanpassingen ervan, het budget, de budgetwijzigingen, de jaarrekeningen en de geconsolideerde jaarrekening;

Traditioneel behoren de beslissingen die betrekking hebben op het budget en de meerjarenplanning tot de exclusieve bevoegdheid van de raad voor maatschappelijk welzijn.

6° het vaststellen van het organogram, de personeelsformatie en de rechtspositieregeling;

Ook die beslissingen mochten in het verleden alleen maar door de raad voor maatschappelijk welzijn worden uitgevaardigd (vgl. RvS 14 mei 1987, nr. 27.903, Bonjean, *Arr.RvS* 1987, z.p.).

7° het oprichten van en het toetreden tot rechtspersonen, of het aanwijzen van leden van de rechtspersonen vermeld in titel VIII, alsook de besluiten tot deelneming in een gemeentelijk extern verzelfstandigd agentschap in privaatrechtelijke vorm (zie verder nr. 769 e.v.);

8° het aanstellen en het ontslaan van de secretaris van het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn en van de financieel beheerder, alsook de sanctie- en tuchtbevoegdheid ten aanzien van die personeelsleden;

Luidens artikel 52 OCMW-decreet kunnen besluiten met betrekking tot andere personeelsleden bijgevolg wel aan een ander bestuursorgaan worden opgedragen (RvS 11 december 2012, nr. 221.679, De Vos, met betrekking tot een mutatie waartoe door het vast bureau is beslist).

9° het goedkeuren van het algemene kader van het interne controlesysteem, vermeld in artikel 99;

Het ontwerp zelf en de implementatie van het interne controlesysteem is de bevoegdheid van de secretaris van het OCMW. Het komt de raad voor maatschappelijk welzijn slechts toe dit kader goed te keuren.

10° het vaststellen van wat onder het begrip "dagelijks bestuur" moet worden verstaan;

Het komt uitsluitend de raad voor maatschappelijk welzijn toe te bepalen wat onder *dagelijks bestuur* moet worden verstaan (zie over die notie ook J. LEROY, "Wat valt onder dagelijks bestuur?", *Lokaal* 2009, afl. 16, 25); het definiëren van dit begrip kan verstrekkende gevolgen hebben op het vlak van gedelegeerde bevoegdheden, de overheidsopdrachten, het budgethouderschap,... Hierover anders oordelen zou er in de bestuurspraktijk op neerkomen dat "ondergeschikte" OCMW-bestuursorganen zelf een gedeelte van hun bevoegdheden zouden kunnen vastleggen. Onder dagelijks bestuur kunnen, volgens de memorie van toelichting bij het OCMW-decreet, worden verstaan de beheersdaden die geboekt worden op het exploitatiebudget of die in normale omstandigheden het lokaal bestuur niet voor meer dan een jaar binden. De gewone leveringen en diensten die aan de bovenvermelde voorwaarde voldoen, vallen dus onder dagelijks bestuur. Het dagelijks bestuur kan tot slot ook investeringen omvatten voor zover die binnen hetzelfde boekjaar en in normale omstandigheden worden gerealiseerd of geleverd. Grote investeringsprojecten behoren, zelfs in zoverre ze binnen het jaar gerealiseerd worden, niet tot het dagelijks bestuur. Daden van beschikking in verband met onroerende goederen behoren evenmin tot het dagelijks bestuur (*Parl.St.* Vl.Parl. 2007-08, nr. 1701/1, 118-119).
Aangezien de raden voor maatschappelijk welzijn binnen die contouren het begrip "dagelijks bestuur" zelf moeten invullen, zullen vele raden als daden van dagelijks bestuur beschouwen:
- overheidsopdrachten waarvoor de kredieten in het exploitatiebudget ingeschreven zijn en die het bestuur niet onherroepelijk jaaroverschrijdend verbinden of overheidsopdrachten die het bedrag van € 7500 excl. btw niet overschrijden;
- verbintenissen die over meer dat één jaar lopen, maar zonder schade jaarlijks opzegbaar zijn.

11° de bevoegdheden *ex* artikel 218;

Dit zijn de bevoegdheden van de OCMW-raad met betrekking tot het ziekenhuis dat van het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn afhangt.

12° het vaststellen van de wijze van gunning van de opdrachten voor aanneming van werken, leveringen en diensten, en het vaststellen van de voorwaarden ervan, behalve in geval van een van de volgende opdrachten:
a) een opdracht die past binnen het begrip dagelijks bestuur, vermeld in punt 10°;
b) een opdracht die nominatief in het vastgestelde budget is opgenomen;

Een bepaalde rechtsleer (P. DHAENENS, *Handboek voor het Vlaamse OCMW-raadslid*, *o.c.*, nr. 106, 81) meent op zeer algemene wijze dat bij hoogdringendheid of dwingende en onvoorziene omstan-

digheden ook het vast bureau, een bijzonder comité of zelfs de voorzitter op eigen initiatief kan beslissen over de vaststelling van de wijze van gunning en de voorwaarden, het voeren van de gunningsprocedure, de toewijzing van de gunning en de uitvoering van de opdracht; het genomen besluit wordt vervolgens aan de raad medegedeeld die er op de eerstvolgende vergadering akte van neemt. In de bestuurspraktijk zal het evenwel zijn aangewezen ter zake duidelijke bepalingen in het huishoudelijk reglement op te nemen.

13° het definitief aanvaarden van schenkingen en het aanvaarden van legaten;

Evenzeer onder de gelding van de Organieke Wet 1976 was dit reeds een exclusieve bevoegdheid van de raad voor maatschappelijk welzijn (*cf.* art. 27, § 1, vierde lid Organieke Wet 1976).

14° het vaststellen van een systeem van klachtenbehandeling;

15° de vaste belegging van kapitalen voor een periode langer dan één jaar;

16° de bevoegdheden inzake de interne kredietaanpassingen, uitgaven voor dwingende en onvoorziene omstandigheden, de definiëring van "dagelijks bestuur" van het budgethouderschap, het budgethouderschap met betrekking tot bepaalde budgetten betreffende activiteitencentra of projecten, het verlenen van een visum aan een voorgenomen verbintenis na gemotiveerde weigering van de financieel beheerder, en het bevelen van een financiële betaling na weigering door de secretaris of een door hem met betalingsverrichtingen belast personeelslid, zoals vermeld respectievelijk in artikel 157, artikel 159, artikel 161, § 2, eerste en derde lid, artikel 161, § 3, artikel 162, § 4, artikel 163 en artikel 165, § 2 OCMW-decreet;

17° het nemen van de besluiten:
a) voor het aangaan van leningen voor een periode langer dan één jaar;
b) waarbij de financiële lasten van de opgenomen leningen worden herschikt door die lasten te spreiden over een langere periode;

18° het stellen van daden van beschikking met betrekking tot onroerende goederen (*cf.* tevens hiervoor 10°), behoudens voor zover de verrichting nominatief in het vastgestelde budget is opgenomen;

19° de bevoegdheden van artikel 80, § 2, eerste lid;

Bedoeld zijn de benoeming van een waarnemend secretaris of een waarnemend financieel beheerder om de secretaris of de financieel beheerder te vervangen bij diens afwezigheid of verhindering.

20° het sluiten van een afsprakennota vermeld in artikel 86;

21° het aangaan van dadingen;

22° de gerechtelijke en buitengerechtelijke vertegenwoordiging van het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn in rechte en beslissingen over het in rechte optreden namens het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn in uitvoering van artikel 200 (zie verder nr. 761 e.v.);

23° het goedkeuren van beheersovereenkomsten als vermeld in artikel 271;

24° het vaststellen van wat onder het begrip dagelijks personeelsbeheer wordt verstaan;

25° het overgaan tot installatie van een nieuwe voorzitter van de OCMW-raad, in geval van vervanging van het college van burgemeester en schepenen *ex* artikel 47*bis* Gemeentedecreet, bij toepassing van artikel 53, § 4 OCMW-decreet.

281 De raad voor maatschappelijk welzijn beschikt inzake de regeling van belangen die het OCMW betreffen, over de volheid van bevoegdheid, hetgeen inhoudt dat bevoegdheden die door de regelgever niet aan een ander bestuursorgaan van het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn zijn toegewezen, automatisch tot de bevoegdheidssfeer van de OCMW-raad moeten worden gerekend.

De respectieve belangrijkheid van de bevoegdheden die door de regelgever worden toegekend aan de raad, aan het vast bureau en aan de voorzitter van de raad, geeft ontegensprekelijk een voorrang aan de raad voor maatschappelijk welzijn; hierbij kan evenwel geen afbreuk worden gedaan aan de bevoegdheden door de regelgever aan andere OCMW-bestuursorganen verleend.

Onder de vroegere regelgeving bestond er reeds een onbetwiste hiërarchie van de verschillende bestuursorganen binnen het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn; hieruit volgde en volgt nog steeds dat de secretaris zich in orde van afnemende belangrijkheid moet gedragen naar de onderrichtingen van de raad voor maatschappelijk welzijn, naar die van het vast bureau en, in de laatste plaats, naar die van de voorzitter en rekening houdend met de bevoegdheden die aan elk van hen zijn toegewezen (*Vr. en Antw.* Kamer 1979-80, 3392).

De uitgebreide mogelijkheid tot delegatie waarover de raad voor maatschappelijk welzijn beschikt, heeft als effect dat de rol van de vertegenwoordigende vergadering kan worden toegespitst op het maken van de belangrijkste beleidskeuzes; de verdere uitwerking wordt in grote mate toevertrouwd aan de andere OCMW-bestuursorganen of het ambtelijk apparaat van het centrum (*cf.* omzendbrief BB 2009/03 van 5 juni 2009, 7); zoals in het verleden kan een dergelijke delegatie nooit betrekking hebben op een aangelegenheid die de regelgever uitdrukkelijk aan de OCMW-raad heeft opgedragen (bijvoorbeeld: RvS 20 januari 1983, nr. 22.847, OCMW Antwerpen, *Arr.RvS* 1983, 130, inzake het instellen van een rechtsvordering) of de algemeenheid van bevoegdheden.

In het raam van het recht op maatschappelijke dienstverlening en het recht op maatschappelijke integratie valt nog op te merken dat het ter zake geen aan de raad voor maatschappelijk welzijn voorbehouden bevoegdheid betreft; de OCMW-raad kan derhalve de beslissingsmacht, zoals voorheen, aan het vast bureau (Arbh. Brussel 26 maart 1987, *Rechtspr.Arb.Br.* 1987, 323; verder P. DHAENENS, *Handboek voor het Vlaamse OCMW-raadslid*, *o.c.*, nr. 104, 80) of aan het bijzonder comité voor de sociale dienst toewijzen. Evenwel, een verdere subdelegatie van die bevoegdheid aan een ander orgaan is niet mogelijk.

282 Een beslissing van de raad voor maatschappelijk welzijn is een bestuurshandeling; al naargelang kan zij worden aangevochten, hetzij voor de arbeidsrechtbank (bijvoorbeeld geschillen omtrent leefloon of maatschappelijke dienstverlening, geschillen die voortvloeien uit een contractuele tewerkstelling,...), hetzij de vrederechter (bijvoorbeeld in verband met een onteigening ten algemene nutte of de voogdijregeling over minderjarige kinderen,...), hetzij de rechtbank van eerste aanleg (bijvoorbeeld geschillen voortvloeiend uit een overeenkomst inzake overheidsopdrachten, geschillen betreffende terugvordering van de kosten van maatschappelijke dienstverlening op onderhoudsplichtigen,...), hetzij de Raad van State (bijvoorbeeld de afsplitsbare rechtshandeling bij de overheidsopdrachten, bestuursbeslissingen betreffende het statutaire personeel,...).

HOOFDSTUK II
DE VOORZITTER VAN DE RAAD VOOR MAATSCHAPPELIJK WELZIJN

AFDELING I

VERKIEZING

§ 1. Algemeen

283 Artikel 53, § 1 van het OCMW-decreet bepaalt dat de raad voor maatschappelijk welzijn op de installatievergadering onder de leden van de raad die geen personeelslid van de gemeente zijn die door het OCMW wordt bediend, met uitzondering van de vrijwillige brandweerlieden en de leden van de vrijwillige ambulancediensten, een voorzitter verkiest. De bevoegdheid tot het kiezen van een voorzitter is uitsluitend voorbehouden aan de raad voor maatschappelijk welzijn en kan uiteraard niet aan het vast bureau of aan een bijzonder comité worden overgedragen.
Personeelsleden van de gemeente kunnen geen raadslid van het OCMW zijn (*cf.* art. 20 OCMW-decreet) en *a fortiori* geen voorzitter worden van de raad voor maatschappelijk welzijn; vrijwillige brandweerlieden en leden van de vrijwillige ambulancediensten worden niet beschouwd als personeelsleden van de gemeente en zouden derhalve in beginsel tot voorzitter kunnen worden verkozen.

Te beklemtonen valt dat de verkiezing van de voorzitter van de raad voor maatschappelijk welzijn volledig losstaat van de verkiezing van de (leden van de) raad voor maatschappelijk welzijn (RvS 15 januari 1987, nr. 27.411, Cobbaert, *Arr.RvS* 1987, z.p., *Pas.* 1990, IV, 60, *RW* 1987-88, 918, noot W. LAMBRECHTS, *TBP* 1988, 104). De verkiezing van de voorzitter van de OCMW-raad verloopt op een analoge wijze als die van de voorzitter van de gemeenteraad.

284 De *akte van voordracht* moet worden ondertekend door meer dan de helft van de verkozen leden van de raad voor maatschappelijk welzijn. Om ontvankelijk te zijn, moet de akte van voordracht tevens zijn ondertekend door een meerderheid van de personen die op dezelfde voordrachtsakte als vermeld in artikel 10 van het OCMW-decreet, tot raadslid werden verkozen. Ingeval de akte waarop de naam van de kandidaat-voorzitter van de raad voor maatschappelijk welzijn voorkomt slechts twee verkozenen telt, moet ze door beiden ondertekend zijn. Alleen de handtekeningen van de OCMW-raadsleden die de eed hebben afgelegd, met inbegrip van de handtekeningen van de opvolgers die de akte van voordracht hebben ondertekend en die als raadslid de eed hebben afgelegd, mogen in aanmerking worden genomen bij

het ontvankelijkheidsonderzoek (*cf.* omzendbrief BB 2012/2 van 19 oktober 2012).

In beginsel wordt het mandaat begeven voor de duur van de bestuursperiode, te weten zes jaar. De *akte van voordracht* kan evenwel, zoals bij de voorzitter van de gemeenteraad, een einddatum van het mandaat van de kandidaat-voorzitter vermelden. In het kader hiervan moeten de artikelen 53, § 2, tweede lid en 54 van het OCMW-decreet als volgt worden toegepast en geïnterpreteerd: eenmaal een mandaat is opgenomen en beëindigd – dus niet geschorst –, heeft artikel 53, § 2, tweede lid van het OCMW-decreet voorrang op de regeling *ex* artikel 54. In de andere gevallen heeft artikel 54 steeds voorrang; ingeval het mandaat derhalve niet opgenomen wordt, kan het ook niet vroeger worden beëindigd.

Bij een schorsing of verhindering wordt het mandaat niet beëindigd maar slechts onderbroken.

285 Bij ontstentenis van een akte van voordracht waardoor toch een verkiezing van de voorzitter van de raad voor maatschappelijk welzijn moet worden georganiseerd, moet de procedure van artikel 53, § 3 van het OCMW-decreet worden gevolgd. Dit betekent dat er een *geheime stemming* moet worden georganiseerd en dat er *specifieke onverenigbaarheden* in acht moeten worden genomen; het proces-verbaal van de voorzittersverkiezing wordt vervolgens in beginsel *staande de zitting* opgemaakt.

In dit geval is de geheime stemming een substantiële vormvereiste op straffe van nietigheid van de verkiezing (RvS 10 juli 1978, nr. 19.125, Laureyssen en Peeters, *Arr.RvS* 1978, 949); het geheime karakter van de stemming zal uit de notulen moeten blijken. De bewering van vervalsing van het proces-verbaal kan in een annulatiecontentieux slechts nuttig worden opgeworpen zo het rechtsmiddel de geldigheid van de verkiezing zelf aantast (RvS 21 december 1984, nr. 24.939, Cassiers, *Arr.RvS* 1984, 2308).

De samenstelling van het kiesbureau voor de verkiezing van een voorzitter – *i.e.* de raad voor maatschappelijk welzijn – is ***niet*** van openbare orde. Naar analogie met wat voor de verkiezing van de raadsleden wordt aanvaard, kan de onregelmatige samenstelling van dit bureau maar leiden tot de vernietiging van de verkiezing voor zover kan worden vastgesteld dat de (begane) onregelmatigheid het resultaat van de stemming heeft kunnen beïnvloeden (RvS 18 april 2002, nr. 105.635, Grijp).

286 De verkiezing bedoeld in de artikelen 53 en 54 van het OCMW-decreet, heeft betrekking op het ambt van *voorzitter van de raad voor maatschappelijk welzijn*; de bewoordingen "voorzitter van het OCMW" en "OCMW-voorzitter" worden weliswaar erg courant gebruikt maar zijn strikt genomen niet correct en het gebruik ervan is, volgens bepaalde auteurs, bijgevolg niet aangewezen.

Om tot voorzitter van de raad voor maatschappelijk welzijn te kunnen worden verkozen, moeten de kandidaten 1° lid zijn van de raad en 2° de overeenstemmende verkiesbaarheidsvoorwaarden voor het lidmaatschap van de raad vervullen, te weten i) gemeenteraadskiezer zijn, ii) de leeftijd van ten minste achttien jaar hebben bereikt, iii) hun hoofdverblijf hebben op het grondgebied van de gemeente dat het OCMW bedient en iv) zich niet bevinden in de uitsluitingsgronden van artikel 58 Lokaal en Provinciaal Kiesdecreet (zie hierboven nr. 19 e.v.).
Bovendien moet de voorzitter van de raad voor maatschappelijk welzijn de Belgische nationaliteit hebben, voorwaarde waaraan hij op het ogenblik van zijn verkiezing trouwens reeds moet hebben voldaan.

287 Op te merken valt dat de voorzitter van de raad voor maatschappelijk welzijn als dusdanig geen eed moet afleggen; hij moet uiteraard beëdigd zijn als raadslid van het OCMW om tot voorzitter te kunnen worden verkozen.

288 Eenmaal verkozen, is de *voorzitter van de raad voor maatschappelijk welzijn* van rechtswege schepen (art. 44, § 3 Gemeentedecreet; zie tevens I. Vos, *De gemeenteraad, burgemeester en schepenen en de vernieuwingen*, *l.c.*, nrs. 64-68, 51 e.v.). Het mandaat van voorzitter van de raad voor maatschappelijk welzijn en schepen is ondeelbaar; de aan het college van burgemeester en schepenen toegevoegde OCMW-voorzitter moet – en dit is afwijkend van de andere schepenen van de gemeente –, de eed als schepen derhalve niet nog eens in de openbare vergadering van de gemeenteraad zoals dit voor de overige schepenen in artikel 46, § 1 van het Gemeentedecreet is voorgeschreven, afleggen (*cf. Vr. en Antw.* Vl.Parl. 2008-09, 12 november 2012 (Vr. nr. 34)). Er bestaat inderdaad noch in het OCMW-decreet noch in het Gemeentedecreet enige rechtsgrond om de voorzitter van de OCMW-raad een tweede eed te laten afleggen.

Het OCMW-decreet kent geen specifieke onverenigbaarheden voor de voorzitter; de onverenigbaarheden die voor de andere raadsleden gelden, zijn automatisch van toepassing op de voorzitter. Op de voorzitter-schepen zijn wel de onverenigbaarheden van het gemeentedecreet van toepassing: zo zal de voorzitter in het college van burgemeester en schepenen bijvoorbeeld niet mogen zetelen samen met een bloed- of aanverwant in een bepaalde graad (*cf.* art. 11 Gemeentedecreet). Daarnaast verbiedt geen enkele bepaling dat de voorzitter-schepen aanwezig is op de gemeenteraad waarvan een bloed- of aanverwant binnen een in artikel 11 van het Gemeentedecreet bedoelde graad raadslid is; de voorzitter zetelt daar immers niet als gemeenteraadslid.

289 De raad voor maatschappelijk welzijn kan een of twee ondervoorzitters verkiezen. Dit kan slechts indien er hiervoor een machtiging is van de gemeenteraad en voor zover er ten minste één respectievelijk twee schepenen minder worden aangesteld dan het maximale aantal *ex* artikel 44, § 1 van het gemeentedecreet (art. 56 OCMW-decreet).

Een dergelijke machtiging kan op twee wijzen worden verleend, enerzijds, met een verklaring op een ontvankelijke akte van voordracht van kandidaat-schepenen *ex* artikel 45 van het gemeentedecreet en, anderzijds, door een beslissing van de gemeenteraad tijdens zijn installatievergadering.

Op de verkiezing van de ondervoorzitter(s) zijn de bepalingen van de artikelen 53 en 54 van het OCMW-decreet van toepassing; de ondervoorzitter(s) word(-t)(en) ook "verkozen" met een akte van voordracht. Er is evenwel een beperking: bestaat er een vast bureau, dan wordt de ondervoorzitter onder de leden van het vast bureau aangewezen. Indien er bij gebrek aan een ontvankelijke akte van voordracht een echte verkiezing overeenkomstig artikel 53, § 3 van het OCMW-decreet moet plaatsvinden, worden er evenveel stemrondes dan in te vullen functies gehouden.

Het komt de OCMW-raad toe de rangorde van de ondervoorzitters te bepalen; in geval van een tussentijdse verkiezing is de laatst verkozen ondervoorzitter de laatste in rang (art. 56, § 3 OCMW-decreet).

290 Uitzonderlijk moet de raad voor maatschappelijk welzijn beslissen om over te gaan tot de verkiezing van een nieuwe voorzitter en/of een of meer ondervoorzitters overeenkomstig artikel 56 van het OCMW-decreet (art. 53, § 4 OCMW-decreet). Dit is het geval bij vervanging van de schepenen van de gemeente bij toepassing van artikel 47*bis* van het Gemeentedecreet. De OCMW-raad heeft hierbij geen keuze: hij moet overgaan tot de verkiezing van een nieuwe voorzitter (*Parl.St.* Vl.Parl. 2013-14, nr. 2394/1, 10). Dat artikel legt een procedure vast die de structurele onbestuurbaarheid van de gemeente moet oplossen; artikel 44, § 3 van het Gemeentedecreet is hierop eveneens van kracht.
De voorzitter-schepen blijft in functie tot de installatie van de nieuwe voorzitter.

291 De verkiezing van de voorzitter van de OCMW-raad op de installatievergadering van en door de raad voor maatschappelijk welzijn, is een rechtshandeling die onder het algemeen bestuurlijk toezicht van de toezichthoudende overheid en het jurisdictioneel toezicht van de Raad van State valt; een onregelmatigheid in de verkiezing van de voorzitter van de raad voor maatschappelijk welzijn kan bijgevolg het voorwerp van een annulatieberoep vormen (*cf.* RvS 18 april 2002, nr. 105.635, Grijp).

Opdat van een aanvechtbare verkiezing zou kunnen worden gesproken, is vereist dat uit de stukken van het dossier is op te maken dat een effectieve verkiezing heeft plaatsgevonden (RvS 3 juni 2002, nr. 107.276, Grijp); dit is niet het geval indien er in de raad voor maatschappelijk welzijn betwisting en interpretatieverschillen bestaan omtrent de juiste draagwijdte van een schorsingsarrest van de Raad van State en de OCMW-raad de voorzitter wiens verkiezing door de toezichthoudende overheid werd geschorst, niet in zijn functie herstelt.

§ 2. Bijzondere regeling(en) voor de faciliteitengemeenten

292 Artikel 25*bis* van de Organieke Wet 1976 blijft geldig voor de gemeente Voeren en voor de zes Vlaamse randgemeenten; die wetsbepaling stelt: "*de voorzitter van de raad voor maatschappelijk welzijn van de randgemeenten bedoeld in artikel 7 van de wetten op het gebruik van de talen in bestuurszaken, gecoördineerd op 18 juli 1966, en van de gemeenten Komen-Waasten en Voeren, worden door de bevoegde gemeenschapsoverheid op voorstel van de raad benoemd uit de leden van de raad.*
Hij legt de in artikel 20 voorgeschreven eed af in handen van de provinciegouverneur. Wanneer bij de installatie van de raad na een algehele vernieuwing geen voorzitter is benoemd, wijst de raad een raadslid aan om, in afwachting van die benoeming, het ambt van voorzitter waar te nemen".

Die procedure is een gevolg van de rechtstreekse verkiezing van de raadsleden en vertoont gelijkenissen met de voordracht van de burgemeester door de gemeenteraad. De in artikel 20 van de Organieke Wet 1976 bedoelde eed is dezelfde als die welke in de rest van Vlaanderen door de raadsleden wordt afgelegd. Te noteren valt dat de mogelijke beperking van de duur van het ambt van OCMW-voorzitter alsook de mogelijke aanwijzing van een opvolger, niet geldt voor de zes Vlaamse randgemeenten en Voeren (*cf.* omzendbrief BB 2012/2 van 19 oktober 2012).

In afwachting van de benoeming en de eedaflegging – en voor zover geen raadslid als interimvoorzitter wordt aangewezen –, kan de regeling van artikel 25, § 3 Organieke Wet 1976 worden toegepast; met andere woorden, het oudste raadslid in jaren zal dan tijdelijk als voorzitter optreden.

In de gemeente Voeren en in de zes Vlaamse randgemeenten kan de raad voor maatschappelijk welzijn de voorzitter wel verkiezen, maar die "verkiezing" is slechts een voorstel aan de gemeenschapsoverheid; indien die geen bezwaren heeft tegen de voorgestelde kandidaat-voorzitter, zal de door de raad "verkozen voorzitter" in de handen van de provinciegouverneur de eed mogen afleggen.

293 Artikel 25*ter* Organieke Wet 1976 werd ingevoegd bij artikel 16 van de Pacificatiewet 9 augustus 1988 en beoogt een definitieve oplossing voor de problemen die rezen met betrekking tot de (gebrekkige) kennis van de bestuurstaal van bepaalde (uitvoerende) mandatarissen in de rand- en of de taalgrensgemeenten (over de grondwettigheid van die bepalingen, zie Arbitragehof 23 mei 1990, nr. 18/90, *AA* 1990, 121, *RW* 1990-91, 75, noot A. ALEN, *RRD* 1990, 422, noot X. DELGRANGE, *JT* 1991, 265, noot M. UYTTENDAELE, *JLMB* 1990, 1298, noot P. GILLIAUX).

Artikel 57 van het OCMW-decreet bepaalt in dit verband dat iedereen die het mandaat van voorzitter van de raad voor maatschappelijk welzijn uitoefent of waarneemt, moet beschikken over de kennis van de bestuurstaal die vereist is voor de uitoefening van het mandaat; de voorzitter is in dat verband op te vatten als een "openbare dienst" in de zin van artikel 1 SWT.

De voorzitter en de leden van de OCMW-raad moeten de taalkennis die voor de uitoefening van het ambt in het betrokken taalgebied nodig is, bezitten. Door zijn verkiezing of aanwijzing bestaat het vermoeden dat de voorzitter van de raad voor maatschappelijk welzijn de vereiste taalkennis bezit. Hierbij wordt uitgegaan van een weerlegbaar *vermoeden van taalkennis*. Dit vermoeden *juris tantum* kan op verzoek van een gemeenteraadslid of van een OCMW-raadslid op grond van ernstige aanwijzingen, de bekentenis van de mandataris of de wijze waarop de betrokkene het mandaat uitoefent, worden weerlegd.

Eventuele betwistingen in verband met de taalkennis worden beslecht door de Raad voor Verkiezingsbetwistingen waar, in voorkomend geval, een klacht kan worden ingediend. Ingeval het voormelde rechtscollege beslist dat het vermoeden van taalkennis is weerlegd, is de verkiezing of de aanwijzing tot voorzitter van de OCMW-raad vernietigd vanaf de dag van de kennisgeving van de beslissing van het rechtscollege; de mogelijkheid van een beroep bij de Raad van State overeenkomstig artikel 22 van het OCMW-decreet blijft voor de betrokken mandataris uiteraard openstaan. Tot de algehele vernieuwing van de raad voor maatschappelijk welzijn kan de betrokken mandataris niet opnieuw tot voorzitter van de raad voor maatschappelijk welzijn of tot ondervoorzitter worden benoemd of verkozen, noch een dergelijk mandaat waarnemen; de benoeming of de verkiezing van die mandataris tot burgemeester of schepen is evenmin mogelijk (zie hierover uitgebreid I. Vos, *De gemeenteraad, burgemeester en schepenen en de vernieuwingen van het gemeente- en provinciedecreet*, *l.c.*, nrs. 74-75, 55).

Indien bij de verkiezing van de voorzitter een betwisting omtrent zijn taalkennis rijst, kan de Raad voor Verkiezingsbetwistingen de gebeurlijke klacht onderzoeken ook ingeval tegen zijn verkiezing als raadslid geen klacht is ingediend (vgl. RvS 15 januari 1987, nr. 27.411, Cobbaert, *Arr.RvS* 1987, z.p., *Pas.* 1990, IV, 60, *RW* 1987-88, 918, noot W. LAMBRECHTS, *TBP* 1988, 104; zie echter ook Rb. Brussel 14 oktober 1987, *JT* 1987, 596, *Journ.proc.* 1987, nr. 115, 24).

De miskenning van de bepalingen van dit artikel door degene van wie het vermoeden van taalkennis is weerlegd, is een grove nalatigheid zoals bedoeld in artikel 70 OCMW-decreet of in artikel 22 van de Organieke Wet 1976. Die bepalingen openen voor de Vlaamse Regering de deur tot de schorsing of de afzetting van de desbetreffende voorzitter.
De voormelde bepalingen gelden ook voor de ondervoorzitter(s).

294 Een uitzondering op de voorgaande taalregeling vormen de rechtstreeks verkozen mandatarissen en de OCMW-voorzitters die tussen 1983 en 1989 gedurende ten minste drie jaar ononderbroken het mandaat van voorzitter

waargenomen hebben; zij genieten een onweerlegbaar vermoeden van taalkennis (art. 25*ter*, § 2, tweede lid Organieke Wet 1976). De vierde paragraaf van het voormelde artikel werd nader uitgewerkt bij koninklijk besluit van 22 december 1988 tot regeling van de rechtspleging voor de afdeling Administratie van de Raad van State in geval van beroep als bedoeld bij artikel 25*ter* van de Organieke Wet 1976, en bij artikel 68*bis* van de Gemeentekieswet (*BS* 29 december 1988).

295 In de zes Vlaamse randgemeenten en in de gemeente Voeren geldt een andere regeling; met name wordt bij betwisting van het vermoeden van taalkennis van de voorzitter, elk raadslid en eenieder die het ambt van voorzitter waarneemt, binnen de in het toepasselijke wetsartikel gestelde termijn een verzoekschrift bij de Raad van State ingediend (*cf.* art. 25*ter*, § 3 Organieke Wet 1976).

AFDELING II

DE VERVANGING VAN DE VOORZITTER

§ 1. Bij tijdelijke afwezigheid of verhindering

296 Met het oog op de continuïteit in de uitoefening van het voorzitterschap werkt artikel 54 van het OCMW-decreet een regeling uit voor de vervanging van de voorzitter die tijdelijk afwezig is of die verhinderd is om zijn ambt waar te nemen. De vervanging gebeurt steeds in de schoot van het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn (*cf.* omzendbrief BB 2009/03 van 5 juni 2009, 7); de voorzitter is immers verplicht nog tijdens de installatievergadering een of meer vervangers onder de OCMW-raadsleden aan te wijzen. In dit laatste geval – indien hij dus meer dan één vervanger aanwijst –, stelt hij een rangorde onder de vervangers op.
Bij verkiezing van een of meer ondervoorzitters moet de voorzitter evenwel eerst zijn ondervoorzitter of zijn ondervoorzitters als vervanger aanwijzen.

297 In geval van *tijdelijke afwezigheid* – bijvoorbeeld bij ziekte of vakantie – of ingeval de voorzitter bij een welbepaalde aangelegenheid overeenkomstig artikel 37 van het OCMW-decreet een betrokken partij is, wordt de voorzitter bij toepassing van artikel 54 op de volgende wijze vervangen:
1° in voorkomend geval, door een of meer ondervoorzitters in volgorde van de rangorde bepaald door de voorzitter van de OCMW-raad;
2° in voorkomend geval, door de ondervoorzitters in volgorde van hun rang;
3° door het raadslid of de raadsleden in volgorde van de rangorde bepaald door de voorzitter van de OCMW-raad;
4° door de raadsleden in volgorde van hun anciënniteit.

Bij toepassing van die laatste bepaling kan het voorkomen dat twee of meer leden gelijke anciënniteit hebben; in dat geval geniet het raadslid met voorrang overeenkomstig artikel 12, nieuw artikel 13, § 3, de voorkeur. Indien dit raadslid de voorzitter in die gevallen niet kan vervangen, wordt het voorzitterschap waargenomen door een ander raadslid en dit in volgorde van hun anciënniteit.

Onder *anciënniteit* moet hier worden verstaan: elke anciënniteit als lid van een raad voor maatschappelijk welzijn voor eender welk openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn waarop dit decreet van toepassing is en waarbij die anciënniteit niet ononderbroken moet zijn opgebouwd (*Parl.St.* Vl.Parl. 2007-08, nr. 1701/1, 57).

Bij een tijdelijke afwezigheid van de voorzitter van de OCMW-raad van twaalf weken of meer fungeert de waarnemend voorzitter van de raad voor maatschappelijk welzijn eveneens als vervanger in het college van burgemeester en schepenen.

Wat de vervanging van de voorzitter van de raad voor maatschappelijk welzijn in het college van burgemeester en schepenen betreft, moet de periode van twaalf weken in die zin worden gelezen dat de voorzitter van de raad voor maatschappelijk welzijn onmiddellijk vervangen wordt in het college van burgemeester en schepenen zodra vaststaat dat de voorzitter ten minste twaalf weken afwezig zal zijn en na twaalf weken vervangen wordt in het college van burgemeester en schepenen indien niet vooraf vaststaat dat de vervanging ten minste twaalf weken zal bedragen (*Parl.St.* Vl.Parl. 2007-08, nr. 1701/1, 73).

Degene die de voorzitter vervangt, moet aan dezelfde voorwaarden als de verkozen voorzitter zoals opgesomd in artikel 53, § 1 van het OCMW-decreet, voldoen; hiermee wordt bedoeld dat het raadslid geen personeelslid van de gemeente die door het OCMW wordt bediend, mag zijn.
Een uitzondering op dit verbod wordt gemaakt voor de vrijwillige brandweerlieden en de leden van de vrijwillige ambulancediensten.

298 Eveneens is de *verhindering* van de voorzitter van de raad voor maatschappelijk welzijn een tijdelijke toestand. Naar analogie met het Gemeentedecreet bepaalt het OCMW-decreet in artikel 55 in welke gevallen de voorzitter als verhinderd wordt beschouwd; met name de voorzitter van de raad voor maatschappelijk welzijn of de ondervoorzitter die

1° lid is van de federale of Vlaamse Regering, of van de Europese Commissie;
2° lid is van de deputatie van de provincieraad of van het college, ingesteld bij artikel 83*quinquies*, § 2 van de bijzondere wet van 12 januari 1989 met betrekking tot de Brusselse instellingen; het betreft hier een college van 9 leden die door het Brussels Hoofdstedelijk Parlement, op voordracht van zijn regering, wordt aangesteld om de rechtsprekende taken die in de provincies worden uitgeoefend door de bestendige deputatie, voor het grondgebied van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, uit te oefenen. Normaliter kan geen enkele voorzitter van een OCMW gelegen in het Vlaams Gewest, van dit college lid zijn;

3° het mandaat uitoefent van federaal, Vlaams of Europees parlementslid voor zover hij daarom uitdrukkelijk verzoekt. In voorkomend geval geldt de verhindering zolang de voorzitter het mandaat van federaal, Vlaams of Europees parlementslid uitoefent;

4° om medische redenen, om studieredenen of wegens verblijf in het buitenland vervangen wil worden gedurende een minimale termijn van twaalf weken; hij richt daartoe een schriftelijk verzoek aan de raad voor maatschappelijk welzijn. Bij het verzoek wordt een geneeskundig getuigschrift van maximaal vijftien dagen oud gevoegd dat tevens de minimale termijn van afwezigheid om medische redenen aangeeft. Ingeval de voorzitter van de raad voor maatschappelijk welzijn of de ondervoorzitter die om medische redenen afwezig blijft, niet in staat is om dat verzoek tot de raad voor maatschappelijk welzijn te richten, wordt hij van rechtswege als verhinderd beschouwd vanaf de derde opeenvolgende vergadering waarop hij afwezig is en zolang hij afwezig blijft. Bij het verzoek tot verhindering om studieredenen of verblijf in het buitenland wordt een attest van de onderwijsinstelling of van de opdrachtgever gevoegd;

5° ouderschapsverlof wil nemen wegens de geboorte of de adoptie van een kind. Die voorzitter van de raad voor maatschappelijk welzijn of de ondervoorzitter wordt op zijn schriftelijk verzoek, gericht aan de raad voor maatschappelijk welzijn, ten vroegste vervangen vanaf de zesde week voor de vermoedelijke datum van de geboorte of van de adoptie en tot het einde van de negende week na de adoptie of de geboorte. Op schriftelijk verzoek wordt de onderbreking van de uitoefening van het mandaat na de negende week verlengd met een periode die gelijk is aan die waarin de voorzitter van de raad voor maatschappelijk welzijn of de ondervoorzitter het mandaat heeft uitgeoefend tijdens de periode van zes weken die aan de dag van de geboorte of de adoptie is voorafgaan. In geval van de geboorte of de adoptie van een meerling, kan op verzoek van de voorzitter het verlof met een periode van maximaal twee weken worden verlengd;

6° overeenkomstig artikel 63, eerste lid van het Gemeentedecreet tot burgemeester wordt benoemd.

Er bestaat geen onverenigbaarheid tussen het voorzitterschap van de OCMW-raad en het mandaat van provincieraadslid.

299 Ingeval de voorzitter als verhinderd wordt beschouwd, maar evenzeer indien hij i) het mandaat van voorzitter niet aanvaardt, ii) van zijn mandaat van raadslid vervallen wordt verklaard, afgezet of geschorst is, iii) ontslag genomen heeft als voorzitter van de raad voor maatschappelijk welzijn of iv) als lid van de raad voor maatschappelijk welzijn overleden is, wordt tot een nieuwe voorzittersverkiezing overgegaan; dit gebeurt op de eerstvolgende vergadering van de raad voor maatschappelijk welzijn en overeenkomstig de verkiezingsregeling *ex* artikel 53 van het OCMW-decreet.

Tot die nieuwe verkiezing wordt het voorzitterschap in overeenstemming met het tweede en het derde lid van artikel 54 van het OCMW-decreet waargenomen. Dit betekent dat, desgevallend, de ondervoorzitter of het door de voorzitter aangewezen raadslid tijdelijk en in afwachting van de verkiezing het voorzittersambt zal vervullen; evenwel, indien er geen ondervoorzitter is verkozen en er geen vervanger werd aangewezen – of nog indien de aangewezen vervanger geen raadslid meer is –, zal het raadslid met de meeste anciënniteit tijdelijk het ambt van voorzitter van de raad voor maatschappelijk welzijn waarnemen.

300 De voorzitter van de raad voor maatschappelijk welzijn die als verhinderd wordt beschouwd, geschorst of tijdelijk afwezig is, wordt vervangen zolang hij verhinderd, geschorst of tijdelijk afwezig blijft. De OCMW-raad neemt akte van de verhindering, de schorsing of de afwezigheid evenals van de beëindiging van de periode van verhindering, schorsing of afwezigheid.

In het geval van een niet door het decreet opgelegde verhindering richt de voorzitter zijn verzoek tot vervanging wegens verhindering aan de raad voor maatschappelijk welzijn.

301 Het "waarnemen van het ambt" door de plaatsvervangende voorzitter waarvan in artikel 54 van het OCMW-decreet sprake is, moet in die zin worden geïnterpreteerd dat de plaatsvervanger alle prerogatieven bezit en alle bevoegdheden uitoefent die aan de functie van de effectieve voorzitter zijn verbonden, *i.e.* in de eerste plaats de bevoegdheden opgesomd in de artikelen 58 en 59 van het OCMW-decreet (voor een bespreking, zie verder nr. 305 e.v.). De waarnemend voorzitter van de OCMW-raad vervult eveneens de taken vermeld in de vroegere Organieke Wet 1976, het Gemeentedecreet of de Nieuwe Gemeentewet (bijvoorbeeld het verzoek aan de burgemeester tot opvordering van een leegstaand gebouw overeenkomstig art. 134*bis*).

De taak van de plaatsvervangende voorzitter beperkt zich derhalve niet tot het eventueel voorzitten van de vergaderingen van de raad voor maatschappelijk welzijn en van het vast bureau. Derhalve, indien de plaatsvervangende voorzitter beslist de vergadering van een door artikel 60, § 3 van het OCMW-decreet bedoeld *bijzonder comité* bij te wonen, dan is hij hiervan van rechtswege voorzitter en is, desgevallend, de aangewezen ondervoorzitter niet bevoegd om als dusdanig op te treden.

Te herhalen valt dat bij verhindering zoals bedoeld in artikel 54 van het OCMW-decreet, de titelvoerende voorzitter zijn recht op vergoeding verliest en zijn vervanger recht op die vergoeding heeft.

§ 2. Bij definitieve beëindiging van het mandaat

302 In geval van overlijden van de voorzitter of ingeval aan zijn mandaat een einde komt om een andere reden dan de algehele vernieuwing van de raad voor maatschappelijk welzijn, is er sprake van *definitieve afwezigheid.* Bij

definitieve afwezigheid van de voorzitter geldt in beginsel de regeling van de tijdelijke afwezigheid niet. De voorzitter die ontslag neemt, richt dit aan de raad voor maatschappelijk welzijn; indien hij ontslag neemt als raadslid en, als gevolg hiervan tevens als voorzitter, moet hij dit richten aan de voorzitter van de gemeenteraad. Vanaf het ogenblik van de eedaflegging van zijn opvolger als raadslid, verliest hij het voorzitterschap.

Er bestaan dan twee mogelijkheden van opvolging: *primo*, er is in de akte van voordracht een opvolger bij vroegtijdige beëindiging van het mandaat van voorzitter van de OCMW-raad voorzien; in dat geval volgt die opvolger de overleden of de ontslagnemende voorzitter vervroegd op. *Secundo*, er is in de voordrachtsakte geen opvolger voorzien of de voorziene opvolger kan of wil het mandaat niet opnemen; in dat geval zal de raad voor maatschappelijk welzijn een nieuwe voorzitter onder de raadsleden moeten verkiezen. Dit gebeurt op grond van een akte van voordracht overeenkomstig de procedure bepaald in artikel 53 van het OCMW-decreet. In afwachting van de verkiezing van de nieuwe voorzitter wordt het ambt tijdelijk waargenomen door, hetzij de ondervoorzitter, hetzij de door de definitief afwezige voorzitter van de raad voor maatschappelijk welzijn aangewezen vervanger, hetzij door het raadslid met de meeste anciënniteit.

Evenzeer onder de gelding van de Organieke Wet 1976 kon dit probleem rijzen. In tegenstelling met de vervanging wegens tijdelijke afwezigheid of verhindering van de voorzitter van de raad voor maatschappelijk welzijn betrof het bij overlijden eveneens een *definitieve* vervanging; het ambt van voorzitter kon dan niet door het raadslid dat door de voorzitter was aangewezen, worden waargenomen en in plaats van de aanwijzing van een plaatsvervanger was het uiteindelijke doel de verkiezing van een *nieuwe voorzitter* (zie *Parl.St.* Senaat 1974-75, nr. 581/1, 107). Diezelfde redenering werd bij de oprichting van de openbare centra voor maatschappelijk welzijn reeds gevolgd door de bevoegde minister. De aanwijzing van een plaatsvervangende voorzitter door de effectieve voorzitter bij toepassing van artikel 25, § 3, eerste lid van de Organieke Wet 1976 – *i.e.* bij tijdelijke afwezigheid of verhindering bijvoorbeeld wegens langdurige ziekte of ongeval – sorteerde geen rechtsgevolgen meer bij overlijden van de voorzitter of bij beëindiging van zijn mandaat om een andere reden dan de algehele vernieuwing van de OCMW-raad, bijvoorbeeld het ontslag; in die hypothese moest eveneens overeenkomstig de procedure van definitieve afwezigheid worden gehandeld (*Vr. en Antw.* Kamer 1976-77, 1173) en een nieuwe voorzittersverkiezing worden georganiseerd.

Indien de bestuurshandeling tot verkiezing van de nieuwe voorzitter door de toezichthoudende overheid zou worden geschorst, neemt in beginsel het lid met de hoogste anciënniteit opnieuw het ambt van voorzitter tijdelijk waar; een dergelijke schorsing brengt immers een tijdelijke verhindering met zich. Echter, toch is het bij definitieve afwezigheid van de titelvoerende voorzitter niet duidelijk of, desgevallend, de door de raad voor maatschappelijk welzijn nieuw verkozen voorzitter – wiens verkiezing door de toezichthoudende overheid wordt geschorst –, op zijn beurt een raadslid heeft kunnen aanwijzen dat tijdens de schorsingsperiode het voorzittersambt mag waarnemen. Het komt ons voor dat de schorsing tot gevolg heeft dat de raadsbeslissing tot verkiezing van de voorzitter geen uitwerking kan hebben naar de toekomst, maar evenmin dat de gevolgakten – in deze de aanwijzing van een plaatsvervangend

voorzitter – enig rechtsgevolg met zich kunnen brengen, zodat naar onze mening het lid met de meeste anciënniteit als raadslid de voorzittersfunctie tijdens die schorsingsperiode moet opnemen.

Het beginsel van de continuïteit van de openbare dienst vereiste niet dat bij vernietiging van de verkiezing van de voorzitter het voorzitterschap overeenkomstig het vroegere artikel 25, § 3, tweede lid Organieke Wet 1976 moest worden uitgeoefend (in die zin Cass. 19 oktober 1989, *Arr.Cass.* 1989-90, 228, *Pas.* 1990, I, 200, *RW* 1989-90, 1026, *OCMW-visies* 1991, afl. 1, 84); dit betekende enkel dat de raad voor maatschappelijk welzijn bij toepassing van artikel 25, § 3, eerste lid Organieke Wet 1976 onder zijn leden een plaatsvervanger moest aanwijzen. In afwachting van de bijeenkomst van de raad voor maatschappelijk welzijn kon het raadslid met de hoogste anciënniteit uiteraard de taak van voorzitter waarnemen.

303 Artikel 68, § 1, vijfde lid van het OCMW-decreet bepaalt dat ingeval een raadslid de voorzitter van de raad voor maatschappelijk welzijn gedurende ten minste dertig opeenvolgende dagen vervangt, hem een wedde wordt uitbetaald. Ontvangt dit raadslid een wedde, dan vervalt die van de voorzitter van de raad voor maatschappelijk welzijn.

Er kan worden benadrukt dat de toekenning van een bezoldiging in dit geval afhankelijk is van het vervullen van drie voorwaarden: 1) er moet voor de effectieve voorzitter een bezoldigingsregeling bestaan, 2) de vervanging moet bestendig zijn en 3) de vervanging moet ten minste één maand duren.

§ 3. Vervanging bij de vernietiging van de voorzittersverkiezing

304 De regeling van de vervanging van de voorzitter bij tijdelijke afwezigheid of verhindering kan niet worden gevolgd bij de vernietiging van de verkiezing van de voorzitter van de OCMW-raad; onder geen beding vereist de continuïteit van de openbare dienst dat het ambt van voorzitter, in afwachting van een nieuwe verkiezing, zou worden uitgeoefend door de door de voorzitter aangewezen plaatsvervanger (Cass. 19 oktober 1989, *Arr.Cass.* 1989-90, 225, *Pas.* 1990, I, 200, *RW* 1989-90, 1026, *OCMW-visies* 1991, afl. 1, 84; in dezelfde zin Brussel 9 december 1987, *JT* 1988, 45, *Journ.proc.* 1987, nr. 120, 28, noot P. LEGROS, *JLMB* 1987, 1528; KG Rb. Brussel 14 oktober 1987, *JT* 1987, 596). Er moet immers van uit worden gegaan dat rekening houdend met de terugwerkende kracht van het vernietigingsarrest, er geen voorzitter is verkozen; aangezien de voorzitter van de raad voor maatschappelijk welzijn geacht wordt nooit te zijn verkozen, kan hij nooit zijn vervanging hebben geregeld.

Evenmin kan volgens de justitiële rechtspraak (Brussel 9 december 1987, *JT* 1988, 45, *Journ.proc.* 1987, nr. 120, 28, noot P. LEGROS, *JLMB* 1987, 1528) bij de vernietiging van de voorzittersverkiezing de leer van de feitelijke ambtenaar opgaan; die leer geldt enkel jegens de bestuurden die te goeder trouw hebben gehandeld maar niet voor de onregelmatige rechtshandelingen van een mandataris die niet of onregelmatig met een opdracht bekleed was.

AFDELING III

BEVOEGDHEDEN VAN DE VOORZITTER

§ 1. Algemene bedenkingen

305 Artikel 28, § 1, eerste lid van de Organieke Wet 1976 luidde: "*De voorzitter van de raad van het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn leidt de activiteiten van dit centrum*". Met de rechtsleer (A. DE GRAEVE, *Maatschappelijk welzijn*, *o.c.*, 80-81) kon destijds de zienswijze worden gevolgd dat een dergelijke algemene clausule niet meer beoogde te zijn dan de inleiding tot een reeks gegevens die tot doel hadden een ***hiërarchie*** te vestigen waarin de voorzitter *na* de raad, het vast bureau en de bijzondere comités – die alle collegiaal beslissen –, de eerste plaats innam.

306 In de huidige OCMW-regelgeving wordt nergens meer expliciet bepaald dat de voorzitter van de raad voor maatschappelijk welzijn de activiteiten van het centrum leidt. Hij heeft geen eigen bevoegdheden (RvS 15 september 1967, nr. 12.541, de Blauw, *Arr.RvS* 1967, 851), maar is wel belast met de uitoefening van de bevoegdheden die hij door of krachtens de wet of het decreet geniet (art. 58, § 1, eerste lid OCMW-decreet).
De voorzitter van de raad voor maatschappelijk welzijn beschikt, anders dan de OCMW-raad, derhalve uitsluitend over *toegewezen bevoegdheden* (*cf.* omzendbrief BB 2009/03 van 5 juni 2009, 8) en een *uitvoerende functie* bij uitstek. Van de voorzitter kan zodoende geen enkel initiatief uitgaan waardoor het OCMW-bestuur zich als dusdanig naar buiten manifesteert en het financieel gebonden wordt (RvS 20 juli 1989, nr. 32.952, gemeenteraadsverkiezingen Ninove, *Arr.RvS* 1989, z.p.), indien dit initiatief niet tot de aan de voorzitter decretaal opgedragen bevoegdheden behoort.

Er werd geopteerd om de bepaling dat de voorzitter van de raad voor maatschappelijk welzijn de activiteiten van het OCMW leidt, te schrappen; aangenomen werd dat die voormalige wetsbepaling voor verwarring aangaande de bevoegdheden van de secretaris van het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn kon zorgen aangezien die ambtenaar wettelijk de diensten van het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn leidt. Die optie stemt overeen met de regeling in het Gemeentedecreet waar het college van burgemeester en schepenen evenmin met de leiding van de gemeente belast is (*Parl.St.* Vl.Parl. 2007-08, nr. 1701/1, 75).

307 Artikel 58, § 1, tweede lid van het OCMW-decreet bevestigt daarentegen de uitvoerende functie van de voorzitter; het bepaalt dat de voorzitter van de raad voor maatschappelijk welzijn belast is met de uitvoering van de beslissingen van de raad, van het vast bureau en van de bijzondere comités, behoudens de beslissingen tot uitvoering van het budget genomen in het kader van het budgethouderschap of de specifieke bevoegdheden van de financieel beheerder.

De woorden "... is belast met ..." betekenen niet dat de voorzitter die handelingen zelf moet stellen; hij moet er enkel voor zorgen dat de uitvoering gebeurt en daarvoor is hij dan ook verantwoordelijk (*Parl.St.* Senaat 1974-75, nr. 581/2, 63).

In het kader van het budgethouderschap kan aan een andere bestuursinstantie van het centrum of aan een OCMW-ambtenaar machtiging worden gegeven om bepaalde financiële verbintenissen aan te gaan, bijvoorbeeld in het kader van een overheidsopdracht; dit budgethouderschap is dan evenzeer als een louter uitvoerende taak op te vatten daar alle daarop steunende (rechts)handelingen moeten kaderen binnen de taakstelling en binnen het toegekende budget.

§ 2. Specifieke bevoegdheden

A. VOORAFGAAND ONDERZOEK

308 De voorzitter staat in voor het voorafgaand onderzoek van de zaken die aan de raad voor maatschappelijk welzijn worden voorgelegd (art. 30, eerste lid OCMW-decreet); dit voorafgaand onderzoek is bedoeld als voorbereiding van de beraadslagingen van de OCMW-raad (RvS 3 maart 1989, nr. 32.127, Plumat en RvS 3 maart 1989, nr. 32.128, Flasse, beide arresten, *RACE* 1989, z.p.). Eenzelfde bevoegdheid oefent de voorzitter uit ten aanzien van de dossiers die aan het vast bureau en aan de bijzondere comités worden voorgelegd.

Uit de decretale regel dat de voorzitter belast is met de voorbereiding van alle dossiers, mag op grond van het onpartijdigheidsbeginsel en het adagium "*nemo iudex in causa sua*" in tuchtzaken niet verkeerdelijk worden afgeleid dat het de voorzitter vervolgens verboden zou zijn om eveneens de eigenlijke tuchtprocedure bij te wonen (RvS 3 maart 1989, nr. 32.127, Plumat en RvS 3 maart 1989, nr. 32.128, Flasse, *RACE* 1989, z.p.). Een voorzitter die op de hoogte is van het laakbare gedrag van een personeelslid mag de zaak laten onderzoeken, de betrokkene oproepen voor de hoorzitting en aan de beraadslaging van het tuchtorgaan deelnemen.

Dat de voorzitter voor het voorafgaand onderzoek (van de dossiers) "instaat", impliceert niet dat hij dat onderzoek zelf daadwerkelijk moet verrichten; hij kan zich – bijvoorbeeld – beperken tot het geven van onderrichtingen tot het verrichten van dat onderzoek. Aangezien de secretaris van het OCMW krachtens artikel 86, § 3 van het OCMW-decreet de zaken voorbereidt die aan de raad voor maatschappelijk welzijn, aan de voorzitter of, in voorkomend geval, aan de ondervoorzitter van de raad voor maatschappelijk welzijn, aan het vast bureau en aan de bijzondere comités worden voorgelegd, is het logisch en ligt het bovendien volledig in de lijn van de bestuurlijke hiërarchie dat de voorzitter aan de secretaris opdracht geeft om voor het voorafgaand onderzoek in te staan.

Als hoofd van de administratie moet de secretaris vervolgens beoordelen welk personeelslid (bijvoorbeeld van de sociale, juridische of financiële dienst) hij onder zijn verantwoordelijkheid met een welbepaald onderzoek zal belasten (vgl. *Vr. en Antw.* Kamer 1979-80, 3393).

In de bestuurspraktijk zal die taak erop neerkomen dat de voorzitter en de secretaris gebruikmakend van de door de secretaris voorbereide dossiers, samen alle aspecten van een te nemen besluit grondig nagaan om de voorzitter in de mogelijkheid te stellen op de vergaderingen van de OCMW-raad, van het vast bureau of van de bijzondere comités, de zaken in te leiden en te antwoorden op de vragen die door de raadsleden kunnen worden gesteld. Niets belet overigens dat de voorzitter aan het vast bureau of aan een bijzonder comité advies vraagt over de zaken die hij onderzoekt; ook die handelwijze kan als "instaan voor het voorafgaand onderzoek" doorgaan.

Het behoort tot de soevereine bevoegdheid van de raad voor maatschappelijk welzijn om een onvolledig of gebrekkig uiteengezette zaak die op een vergadering van de raad wordt gebracht, af te wijzen of de beslissing erover te verdagen (RvS 17 maart 1993, nr. 42.341, De Jonghe, *Arr.RvS* 1993, z.p., *T.Gem.* 1994, 245, *Fund.Rechtspr.* 1993, nr. 7, 11, *TBP* 1993, 865).

B. TAKEN IN VERBAND MET DE VERGADERINGEN

309 De voorzitter roept de *vergaderingen* van de raad, van het vast bureau en van de bijzondere comités bijeen en stelt de *agenda* van die vergaderingen vast (art. 30, eerste lid OCMW-decreet); die laatste bepaling geeft aan de voorzitter een belangrijk initiatiefrecht bij het vaststellen van de agenda (over die vaststelling, zie ook hierboven nr. 185 e.v.).

Inzake de bijeenroeping van de vergaderingen moet de voorzitter van de raad voor maatschappelijk welzijn zich houden aan de ter zake geldende bepalingen van het OCMW-decreet, inzonderheid aan de artikelen 30 tot 33 (zie hierboven nrs. 174 en 179 e.v.).

De bevoegdheid van de voorzitter van de OCMW-raad om de vergaderingen van de bijzondere comités bijeen te roepen, houdt eveneens de mogelijkheid in om die vergaderingen *niet* bijeen te roepen en zelfs af te gelasten (*Vr. en Antw.* Kamer 1980-81, 2237); waar de voorzitter in beginsel verplicht is op verzoek van een derde van de raadsleden een punt op de agenda van de vergadering van de raad voor maatschappelijk welzijn te plaatsen, kan de voorzitter toch weigeren het ingediende voorstel dat duidelijk onwettig is, op de dagorde te plaatsen of het te behandelen (RvS 17 maart 1993, nr. 42.341, De Jonghe, *Arr.RvS* 1993, z.p., *T.Gem.* 1994, 245, *Fund.Rechtspr.* 1993, nr. 7, 11, *TBP* 1993, 865). Het is niet verboden om een afschrift van de uitnodiging voor de vergadering van het vast bureau of van een bijzonder comité te bezorgen aan de raadsleden die geen zitting hebben in die bestuursorganen; zij genieten immers een recht van inzage in alle documenten, bijgevolg ook van de uitnodigingen (*cf.* hierboven nrs. 190-192). Desgevallend is het wel aan te raden een dergelijke regeling uitdrukkelijk in het huishoudelijk reglement op te nemen.

De omstandigheid dat de voorzitter de raad voor maatschappelijk welzijn samenroept met het oog op het verzoek van de raadsleden te zorgen voor de toepassing van de wet, betekent evenwel nog niet dat hij bevoegd zou zijn om zelf de door de wet opgelegde maatregelen te nemen (Cass. 23 januari 1991, *Pas.* 1991, I, 484, *RW* 1991-92, 223).

Op een vraag van een personeelslid aan de voorzitter om zijn ontslag op een zitting van de raad voor maatschappelijk welzijn te agenderen, moet binnen een redelijke termijn worden ingegaan ... rekening houdend met de wettelijke verplichtingen die daaraan zijn verbonden, zoals het opstellen van de eindafrekening van het beheer door een voormalig OCMW-ontvanger (RvS 23 oktober 2008, nr. 187.280, Slabbaert); bij een dergelijk verzoek is in acht te nemen dat het ontslag van ambtenaren aan redelijke voorwaarden en beperkingen onderhevig is, meer bepaald de continuïteit van de dienstverlening. Een voorzitter miskent derhalve de voormelde redelijke termijneis niet door de agendering van het ontslag uit te stellen tot de eindafrekening door de financieel beheerder is afgerond.

310 Het is de taak van de voorzitter de vergaderingen van de raad voor maatschappelijk welzijn en de andere OCMW-bestuursinstanties *voor te zitten*, *te openen* en *te sluiten* (art. 34 OCMW-decreet); die bepaling komt voort uit het gemeenterecht (*cf.* art. 24 Gemeentedecreet). De voorzitter kan de vergadering ook schorsen.

Enkele voorbeelden uit de bestuursrechtspraak:
Wanneer de voorzitter de vergadering heeft opgeheven, kunnen de raadsleden niet meer op geldige wijze beraadslagen en besluiten. In de woorden van de voorzitter waarbij die de vergadering opheft, moet in de eerste plaats naar zijn bedoeling worden gezocht, liever dan bij de letterlijke betekenis van zijn woorden stil te staan... (RvS 11 februari 1966, nr. 11.642, verkiezing COO Courcelles, *Arr.RvS* 1966, 135, *Rev.adm.* 1966, 198). Behoort het tot de prerogatieven van de voorzitter om bij gebrek aan aanwezigheidsquorum de zitting al dan niet op te heffen, dan behoort het tevens tot zijn bevoegdheid de agenda verder af te werken nadat hij voor de onderscheiden agendapunten telkens heeft vastgesteld dat opnieuw het vereiste quorum bereikt is (RvS 5 juni 1981, nr. 21.214, Bex, *Arr.RvS* 1981, 822, *TBP* 1982, 77).
De voorzitter kan de vergadering sluiten tegen de wil van de meerderheid van de raadsleden. Evenzo kan een meerderheid van de raadsleden steeds de zitting verlaten zodat het quorum niet meer bereikt wordt en de beslissing van de voorzitter om de vergadering verder te zetten, zonder de uitdrukkelijke of stilzwijgende goedkeuring van de meerderheid, geen praktisch effect kan hebben (RvS 15 februari 1983, nr. 22.951, Wallyn, *Arr.RvS* 1983, 371). Het recht van de voorzitter om de vergadering te sluiten, impliceert het recht om de vergadering te schorsen (RvS 14 januari 1992, nr. 38.488, Louwyck, *Arr.RvS* 1992, z.p.).

Voor de toelichting bij de agendapunten ingediend door een raadslid, verwijst de voorzitter naar de indiener; de punten die hijzelf op de agenda geplaatst heeft, licht hij uiteraard zelf toe (*Parl.St.* Vl.Parl. 2004-05, nr. 347/1, 68).

311 Verder is de voorzitter van de raad voor maatschappelijk welzijn belast met de *handhaving van de orde* in de vergadering. Hij kan, na een voorafgaande waarschuwing, elke toehoorder die openlijk tekens van goedkeuring of van afkeuring geeft of die op enigerlei wijze wanorde veroorzaakt, uit de zaal laten verwijderen (art. 35 OCMW-decreet). Bovendien kan de voorzitter een proces-verbaal opmaken tegen die persoon en hem verwijzen naar de politierechtbank; die kan hem veroordelen tot een geldboete van € 1 tot € 15 of tot een gevangenisstraf van een dag tot drie dagen, behoudens andere vervolgingen, ingeval het feit daartoe een (rechts)grond oplevert. Dit proces-verbaal geldt tot bewijs van het tegendeel (*Parl.St.* Vl.Parl. 2007-08, nr. 1701/1, 66).

Ook die bepaling is geïnspireerd door het gemeenterecht en herneemt artikel 98 van de Nieuwe Gemeentewet. De bevoegdheid van de voorzitter van de raad voor maatschappelijk welzijn om de orde te handhaven, doet geen afbreuk aan de mogelijkheid voor de procureur des Konings om

eventuele andere vervolgingen in te stellen indien de feiten daartoe aanleiding geven (*Parl.St.* Vl.Parl. 2004-05, nr. 347/1, 68).

Het moet worden benadrukt dat de bevoegdheid die dit artikel aan de voorzitter van de OCMW-raad toekent, enkel geldt ten aanzien van de toehoorders bij een openbare zitting en niet ten aanzien van de OCMW-raadsleden. De voorzitter kan de raadsleden enkel het woord geven en dit ook weer afnemen.

312 Het is tevens de taak van de voorzitter van de raad voor maatschappelijk welzijn om erop toe te zien dat de *goedgekeurde notulen* van het vast bureau en van de bijzondere comités, behalve die welke betrekking hebben op de persoonlijke levenssfeer van cliënten of hun onderhoudsplichtigen, onverwijld aan de leden van de OCMW-raad bezorgd worden en dit op de wijze die bepaald is in het huishoudelijk reglement (art. 62, zevende lid OCMW-decreet).

C. UITVOERING VAN DE BESLISSINGEN

313 De voorzitter van de OCMW-raad is krachtens artikel 58, § 1, tweede lid OCMW-decreet belast met de *uitvoering van de beslissingen* van de raad voor maatschappelijk welzijn, van het vast bureau en van de bijzondere comités; als uitvoerend bestuursorgaan komt het de voorzitter toe aan bestuurden bij brief, met medeondertekening van de OCMW-secretaris, toelichting te verstrekken bij een vage omschrijving in een door de raad vastgesteld reglement (RvS 3 mei 1993, nr. 42.724, De Cock en Dhondt, *Arr.RvS* 1993, z.p., *T.Gem.* 1994, 298).

De prerogatieven van de voorzitter zijn op dit vlak miskend zo een raadslid systematisch aan alle steunaanvragers brieven richt met de melding dat hij hun aanvraag heeft ondersteund en dat hun verzoek om steun bijgevolg aanvaard werd (RvS 14 juli 1993, nr. 43.823, Jaumotte, *RACE* 1993, z.p., *JLMB* 1993, 1345, noot P. MARTENS, *JT* 1993, 780, noot L. GOFFIN, "De la comparution personnelle dans la procédure disciplinaire de la fonction publique", *Rev.dr.commun.* 1994, 58, noot J. BERGER).

§ 3. Dringende maatschappelijke hulpverlening

314 De voorzitter van de raad voor maatschappelijk welzijn kan in dringende gevallen en binnen de perken door het huishoudelijk reglement van de raad voor maatschappelijk welzijn bepaald, zelf tot *dringende hulpverlening* overgaan op voorwaarde zijn beslissing ter zake aan het bevoegde orgaan op de eerstvolgende vergadering met het oog op bekrachtiging voor te leggen (art. 58, § 2 OCMW-decreet; over die bekrachtiging, zie verder nr. 317).

Met betrekking tot de bevoegdheid van de voorzitter om tot dringende hulpverlening over te gaan, kan er enige discussie bestaan of dit een federale dan wel een regelgevende gemeenschapsbevoegdheid omvat. De Vlaamse Regering laat gelden dat de Grondwet stelt dat alles wat "persoonsgebonden" bevoegdheden betreft, wordt overgedragen aan de Gemeenschappen met uitzondering van enkele uitdrukkelijk opgesomde bepalingen. Artikel 5, § 1, II, 2° BWHI preciseert dat "*het beleid inzake maatschappelijk welzijn, met inbegrip van de organieke regels betref-*

fende de openbare centra voor maatschappelijk welzijn" als een persoonsgebonden (en dus Vlaamse) aangelegenheid moet worden opgevat. De dringende hulpverlening waarnaar in deze paragraaf wordt verwezen, valt naar het oordeel van de Vlaamse Regering niet onder die uitzonderingsgronden en is derhalve een Vlaamse bevoegdheid (*Parl.St.* Vl.Parl. 2007-08, nr. 1701/1, 75).

De bevoegdheid die de voorzitter inzake dringende hulpverlening toekomt, put hij *rechtstreeks* uit het decreet; optredend bij toepassing van artikel 58, § 2 OCMW-decreet, handelt de voorzitter op grond van een eigen bevoegdheid en bijgevolg niet als een OCMW-bestuursorgaan waaraan de raad voor maatschappelijk welzijn een welbepaalde taak heeft opgedragen (vgl. *Vr. en Antw.* Kamer 1977-78, 2260). De enige bestuursorganen waaraan de raad voor maatschappelijk welzijn trouwens bevoegdheden inzake individuele dienstverlening kan overdragen, zijn het vast bureau en de bijzondere comités.

De voorgaande bedenking heeft belangrijke consequenties in verband met de rechtsbescherming; de beroepsmogelijkheid van artikel 71 van de Organieke Wet 1976 bestond lange tijd slechts, hetzij tegen een beslissing genomen door de OCMW-raad of door een van de organen aan wie de raad bevoegdheden had overgedragen, hetzij bij ontstentenis van een beslissing van de organen van het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn tegen dit stilzitten en binnen een maand na de ontvangst van een hulpverleningsverzoek. Hieruit volgde dat een weigering tot het verlenen van dringende steun door de voorzitter geen voor een jurisdictioneel beroep vatbare bestuursbeslissing vormde.

Sinds het van kracht worden van de bepalingen van het OCMW-decreet voorziet artikel 71 van de (federale) Organieke Wet 1976 in een beroepsmogelijkheid tegen beslissingen van de voorzitter tot het verlenen van dringende steun. Ook tegen de bekrachtigingsbeslissing van het bevoegde orgaan (raad, vast bureau, bijzonder comité) kan er bij de arbeidsrechtbank in beroep worden gegaan.

315 De voorzitter kan slechts *in dringende gevallen* eigenhandig tot hulpverlening beslissen; hij beschikt ter zake over een discretionaire bevoegdheid. Die specifieke bevoegdheid kan er evenwel niet toe leiden dat de voorzitter zou worden vervolgd of bestraft voor het misdrijf "schuldig verzuim" wegens het niet-toekennen van dringende materiële hulp (Corr. Brussel 25 oktober 1990, *RDPC* 1991, 667, noot, *JDJ* 1991, afl. 16, 35, noot E. GILLET). Er mag bij de dringende maatschappelijke hulpverlening niet uit het oog worden verloren dat daarbij de algemeen geldende werkwijzen binnen de openbare centra voor maatschappelijk welzijn, bijvoorbeeld inzake het sociaal onderzoek en het opmaken van een sociaal dossier, in de mate van het mogelijke strikt zullen worden gevolgd. In de bestuurspraktijk is het doorgaans zo dat de voorzitter beslist tot dringende steunverlening op verzoek van een maatschappelijk werker.

Zo kan alleen in geval van hoogdringendheid de voorzitter van de raad voor maatschappelijk welzijn krachtens artikel 28, § 3 van de Organieke Wet 1976 (nu art. 58, § 2 OCMW-decreet) een dossier met het oog op onmiddellijke hulpverlening onderzoeken; in uitzonderlijke omstandigheden kan hij hierbij gebeurlijk tot een huisbezoek overgaan, evenwel slechts op voorwaarde dat een maatschappelijk werker of een daartoe bevoegd personeelslid van de sociale dienst niet te bereiken is (*Vr. en Antw.* Senaat 1983-84, 1746).

316 De mogelijkheid van dringende individuele hulpverlening door de voorzitter vormt een uitzondering op de regel van de collegiale beslissingsmacht van de raad voor maatschappelijk welzijn inzake individuele maatschappelijke dienstverlening. Vandaar dat artikel 58, § 2 van het OCMW-decreet uitdrukkelijk stipuleert dat de raad voor maatschappelijk welzijn in het huishoudelijk reglement de perken moet vastleggen waarbinnen de dringende hulpverlening mag geschieden. Het is duidelijk dat de regelgever de mogelijkheid van dringende individuele hulpverlening door de voorzitter veeleer in een *beperkende zin* – en als uitzonderlijk – heeft opgevat.

Zelfs in de veronderstelling dat de voorzitter binnen de door het huishoudelijk reglement vastgestelde perken handelt, dan betekent dit nog niet dat hij het bedrag van de toegekende dringende hulpverlening *in speciën* zonder meer zelf kan uitbetalen. Mocht dit het geval zijn, dan zou afbreuk worden gedaan aan de bevoegdheden van de financieel beheerder zoals omschreven bij artikel 165, § 1 van het OCMW-decreet (zie verder nrs. 613-614). In dit verband zal bijgevolg veel afhangen van de bereidheid van de secretaris tot het nemen van maatregelen die het mogelijk moeten maken de beslissing van de voorzitter onmiddellijk uit te voeren. (vgl. *Vr. en Antw.* Kamer 1977-78, 627, meer in het bijzonder in verband met die noodzakelijke bereidheid in de openbare centra voor maatschappelijk welzijn met een gewestelijke ontvanger).

Met het oog op het verlenen van dringende hulp kan het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn provisies instellen; dit gebeurt doorgaans door het openen van een provisierekening bij een bankinstelling overeenkomstig artikel 164 van het OCMW-decreet. Paragraaf 1 van dit artikel bepaalt dat de secretaris, om de betaling mogelijk te maken van de dringende hulpverlening *ex* artikel 58, § 2 en § 3 die zonder uitstel moet worden gedaan, na advies van de financieel beheerder kan beslissen aan bepaalde personeelsleden een provisie ter beschikking te stellen. De raad voor maatschappelijk welzijn bepaalt de voorwaarden voor de terbeschikkingstelling van dergelijke provisies (art. 164, § 4 OCMW-decreet).

317 De beslissing die de voorzitter inzake dringende individuele hulpverlening heeft genomen, moet op de eerstvolgende vergadering aan het oordeel van het bevoegde OCMW-bestuursorgaan met het oog op bekrachtiging worden onderworpen. Anders gesteld, de beslissingen van de voorzitter inzake dringende individuele hulpverlening zijn, hoewel zij vatbaar zijn voor beroep, geen bestuurlijke rechtshandelingen van definitieve aard. Afhankelijk van de realiteit en de bevoegdheidsverdeling binnen ieder openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn, zal het bevoegde bestuursorgaan met het oog op die bekrachtiging, hetzij de OCMW-raad, hetzij het vast bureau, hetzij het bijzonder comité van de sociale dienst, zijn.

Besluit het bevoegde OCMW-bestuursorgaan om een beslissing van hulpverlening die in een dringend geval en binnen de perken van het huishoudelijk reglement is genomen, niet te bekrachtigen, dan wordt die beslissing opge-

heven; met andere woorden, de beslissing zal vanaf dat ogenblik geen uitwerking meer hebben. De hulpverlening die vóór het besluit tot niet-bekrachtiging werd verleend, blijft echter verworven ten voordele van de hulpvrager.

Dit rechtsgevolg dat de steunaanvrager in belangrijke mate beschermt, is begrijpelijk. De voorzitter handelde immers binnen de perken bepaald door het huishoudelijk reglement en krachtens een bevoegdheid die hem uitdrukkelijk door de regelgeving wordt voorbehouden (*Vr. en Antw.* Kamer 1976-77, 1107).

318 Ingeval een dakloze persoon een beroep doet op de maatschappelijke dienstverlening van het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn van de gemeente waar hij zich bevindt, moet de voorzitter van de raad voor maatschappelijk welzijn hem de vereiste dringende hulpverlening toekennen, binnen de grenzen van het huishoudelijk reglement van de raad voor maatschappelijk welzijn en op voorwaarde dat hij zijn beslissing op de eerstvolgende vergadering ter bekrachtiging aan het bevoegde orgaan voorlegt (art. 58, § 3 OCMW-decreet).
Ook hier is het in de bestuurspraktijk meestal zo dat de voorzitter overgaat tot dringende hulpverlening op vraag en/of op advies van een maatschappelijk werker van het OCMW.

§ 4. Ondertekening van de OCMW-beslissingen, van de uitgaande stukken en van andere documenten

319 Artikel 183, § 1 OCMW-decreet stelt als algemene regel dat de reglementen, de beslissingen en de akten van de raad voor maatschappelijk welzijn, van het vast bureau en van de bijzondere comités, en alle andere stukken of brieven die specifiek betrekking hebben op de raad, het vast bureau en de bijzondere comités door de voorzitter van de raad worden ondertekend en medeondertekend door de secretaris van het OCMW; bij stilzitten van de raad voor maatschappelijk welzijn om een dergelijke werkwijze inzake ondertekening vast te stellen, geldt de algemene bepaling.

De voorzitter of, in voorkomend geval, de ondervoorzitter van de raad voor maatschappelijk welzijn ondertekent de *beslissingen en akten en alle stukken of brieven die specifiek betrekking hebben op hun ambt*, dit met de medeondertekening door de secretaris van het OCMW (art. 183, § 2 OCMW-decreet). Meer algemeen wordt overeenkomstig § 4 van dit artikel in beginsel eveneens alle andere briefwisseling van het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn op die wijze ondertekend.

Dit prerogatief veronderstelt steeds de medeondertekening door de secretaris, zodat een memorie van antwoord in een gerechtelijke procedure niet alleen door de voorzitter kan worden ondertekend (RvS 29 juni 1992, nr. 39.908, Depoorter, *Arr.RvS* 1992, z.p.), maar evenmin dat zijn handtekening op een verzoekschrift tot vernietiging of enig ander procedurestuk niet vereist zou zijn (RvS 17 oktober 1985, nr. 25.740, Huyghe, *Arr.RvS* 1985, z.p., *TBP* 1987, 48; RvS 2 december 1987, nr. 28.943, OCMW Opeye, *Arr.RvS* 1987, z.p.). Ten aanzien van de schulden en de betaling ervan hebben de voorzitter en de secretaris een beheersbevoegdheid zodat de erkenning en ondertekening van de schuldvordering door beide personen de verjaring stuit (Cass. 10 januari 1992, *Arr.Cass.* 1991-92, 412, *Pas.* 1991, I, 484, *RW* 1991-92, 1093).

Zowel de voorzitter als de secretaris zijn verantwoordelijk voor de overeenstemming van de uittreksels met de notulen (RvS 30 april 1981, nr. 21.129, Thys, *Arr.RvS* 1981, 626).

Het betreft hier duidelijk de officiële bescheiden, zodat hieronder niet alle "papieren" moeten worden verstaan; de bedoelde stukken moeten een officieel en belangrijk karakter hebben (*cf. Parl.St.* Senaat 1974-75, nr. 581/2, 63). Dit impliceert dat voor zover het minder belangrijke stukken behelst, delegatie van handtekening niet in strijd met de wet of het decreet kan worden geacht; de praktische uitwerking van de delegatie wordt gebeurlijk in het huishoudelijk reglement van de raad voor maatschappelijk welzijn geregeld. Op te merken valt dat een dergelijke handtekeningsdelegatie te allen tijde herroepbaar is.

Bij minder belangrijke stukken kan worden gedacht aan bijvoorbeeld attesten en vragen om informatie.

320 Op de bovenstaande principiële bepalingen bestaan er enkele uitzonderingen:

1° de beslissingen, de akten, de verslagen en de brieven van de financieel beheerder en de maatschappelijk werker worden door die personeelsleden ondertekend zo ze specifiek betrekking hebben op de aan hen toevertrouwde taken (art. 182, § 3 OCMW-decreet);

2° de personeelsleden waaraan bepaalde bevoegdheden zijn gedelegeerd of toevertrouwd, ondertekenen de beslissingen, de akten en de briefwisseling die daarop betrekking hebben, bijvoorbeeld inzake overheidsopdrachten;

3° de financieel beheerder ondertekent het dwangbevel uitgevaardigd voor de invordering van schuldvorderingen, weliswaar met behoud van de ondertekeningsbevoegdheid inzake de uitvoerbaarverklaring ervan;

4° het komt de raad voor maatschappelijk welzijn toe in het huishoudelijk reglement te bepalen door wie en op welke wijze de overige stukken van het OCMW worden ondertekend en, voor zover dat nodig wordt geacht, medeondertekend.

De bepaling van het vroegere artikel 28, § 2 van de Organieke Wet 1976 belette niet dat de financieel beheerder van het OCMW bepaalde briefwisseling zelf kon ondertekenen, inzonderheid die briefwisseling betreffende de verrichtingen waarvoor de wetgever hem persoonlijk verantwoordelijk heeft gesteld (*Vr. en Antw.* Kamer 1976-77, 746). Te wijzen valt hier ook nog op artikel 34 Vlaams Openbaarheidsdecreet krachtens welk elk uitgaand stuk de coördinaten van de ambtenaar belast met het dossier in kwestie moet bevatten.

321 Wat de *aan het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn gerichte briefwisseling* betreft, kan worden opgemerkt dat die in beginsel aan de voorzitter wordt toegezonden. Op de briefwisseling uitgaand van het OCMW-bestuur wordt trouwens vaak vermeld dat alle briefwisseling aan de voorzitter persoonlijk moet worden toegestuurd; het betreft hier een vermelding in het belang van een degelijke bestuurlijke werking die echter nergens wettelijk of decretaal is voorgeschreven.

Hoewel dit in deze tijd niet meer logisch is, bestaat voor de voorzitter geen enkel wettelijk of decretaal beletsel om aan het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn gerichte briefwisseling op zijn persoonlijk adres of op dat van de secretaris te laten bezorgen. De verantwoordelijkheid in geval van verlies blijft alsdan beperkt tot de verplichtingen van de bewaarnemer. Waar ook de briefwisseling is uitgereikt, zij moet met het oog op haar behandeling uiteindelijk aan de betrokken diensten van het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn worden overgemaakt.

Er kan worden beklemtoond dat briefwisseling die op naam van de secretaris of van een maatschappelijk werker is toegezonden, niet door de voorzitter mag worden geopend indien die briefwisseling een zodanig persoonlijk karakter vertoont dat de inzage ervan zou kunnen worden beschouwd als een miskenning van het briefgeheim (*Vr. en Antw.* Kamer 1977-78, 2868).

De voorzitter heeft geen inbreng in de organisatie van de briefwisseling; die organisatorische opdracht komt uitsluitend de secretaris van het OCMW-bestuur toe. De behandeling van de post vormt immers een procedurestap in het raam van het interne controlesysteem, *i.e.* een opdracht waarmee de secretaris uitdrukkelijk door het OCMW-decreet belast is.

322 De voorzitter moet tezamen met de secretaris de *notulen* van de vorige vergadering van de raad voor maatschappelijk welzijn of een ander OCMW-bestuursorgaan nadat die zijn goedgekeurd, ondertekenen (art. 44, vierde lid OCMW-decreet; zie ook hierboven nr. 216 e.v.). Die ondertekening gebeurt logischerwijze door de voorzitter van de vergadering die de notulen goedkeurt.

Zoals hiervoor reeds gesteld (zie hierboven nr. 218), moet de goedkeuring van de notulen niet noodzakelijk op de eerstvolgende vergadering plaatsvinden, maar kan dat evenzeer op een latere vergadering geschieden (vgl. *Parl.St.* Senaat 1974-75, nr. 581/2, 68). Hiertoe is evenwel een beslissing van het betrokken OCMW-bestuursorgaan vereist, aangezien de notulen automatisch als goedgekeurd beschouwd worden indien erover geen opmerkingen worden geformuleerd. Voor de notulen van het vast bureau en de bijzondere comités geldt dezelfde regeling; ook die notulen moeten na hun goedkeuring door de voorzitter en de secretaris worden ondertekend. In het geval dat de secretaris van het OCMW de vergadering van een bijzonder comité niet bijwoont, zal het personeelslid dat het secretariaat waarneemt, de notulen samen met de voorzitter (of diens vervanger) ondertekenen.

§ 5. Personeelsaangelegenheden

323 Op het eerste gezicht misschien opmerkelijk is de vaststelling dat het "toezicht op de personeelsleden" *niet* in de opsomming van de bevoegdheden van de voorzitter voorkomt.

In dat opzicht werd bij de totstandkoming van de Organieke Wet 1976 het advies van de afdeling Wetgeving van de Raad van State bij het ontwerp van wet niet gevolgd (*Parl.St.* Senaat 1974-75, nr. 581/1, 108); die oordeelde dat het toezicht op de personeelsleden wel als een van de bevoegdheden van de voorzitter in de wet moest worden ingeschreven. Het advies steunde daarvoor op de vaststelling dat de voorzitter moet zorgen voor het voorafgaand onderzoek van de dossiers en dat hij verantwoordelijk is voor de uitvoering van de beslissingen van de diverse organen van het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn. Dat in de wettekst het "toezicht op de personeelsleden" *niet* onder de bevoegdheden van de voorzitter vermeld stond, kende twee redenen.

Ten eerste zou een dergelijke vermelding de voorzitter in staat stellen om eigenmachtig beslissingen te nemen op dat vlak, hetgeen aanleiding zou kunnen geven tot conflicten met de secretaris die naar luid van artikel 45, § 1, vierde lid van de Organieke Wet 1976, onder het gezag van de voorzitter, hoofd van het personeel is. Ten tweede werd de voorzitter, als gekozen mandataris, niet de geschikte persoon geacht om bijvoorbeeld zeer specifieke beslissingen inzake het personeel – bijvoorbeeld dienstregelingen, mutaties e.d. – te nemen (*Parl.St.* Senaat 1974-75, nr. 581/2, 62).

Bijgevolg is de secretaris onder het gezag van de voorzitter het hoofd van het OCMW-personeel. Dit impliceert dat de secretaris het hiërarchisch hoofd van het personeel is, met dien verstande dat de voorzitter zich, middels de secretaris, toch met het concrete personeelsbeleid kan inlaten.

Hoewel geen enkele bepaling van het OCMW-decreet de voorzitter een expliciet verbod oplegt om zich rechtstreeks – d.w.z. zonder tussenkomst van de secretaris – tot het OCMW-personeel te richten, verdient een dergelijk optreden allerminst aanbeveling. Het is immers in strijd met de regels van een goed en behoorlijk bestuur, en het is tevens van dien aard om aan de toezichtsbevoegdheid van de secretaris op het personeel tekort te doen (*cf. Vr. en Antw.* Kamer 1977-78, 826). In dezelfde zin oordeelde de Raad van State dat een dergelijk optreden moet worden beschouwd als zijnde in strijd met de regels van een goed bestuurlijk beheer en tevens van aard is om aan de wettelijke prerogatieven van de secretaris tekort te doen.

Bijgevolg kan er tegen een beslissing van de voorzitter waarbij een personeelslid wordt overgeplaatst en met een andere functie belast wordt, op grond van machtsoverschrijding bij de Raad van State worden opgekomen (vgl. RvS 1 maart 1999, nr. 79.013, Claus). Wegens het ontbreken van enige uitdrukkelijke machtiging daartoe in het OCMW-decreet, moet worden aangenomen dat een dergelijke beslissing alleen door een bevoegd collegiaal orgaan of, bij delegatie, door de secretaris kan worden genomen. Er kan aan worden herinnerd dat de huidige regelgeving het niet mogelijk maakt dat de raad voor maatschappelijk welzijn aan zijn voorzitter een dergelijke machtiging verleent.

324 De voorzitter neemt, in een openbare vergadering van de OCMW-raad, de *eed* af die de secretaris en de financieel beheerder, alvorens in dienst te treden, moeten afleggen (art. 76 OCMW-decreet; vgl. voor de gemeente E. DEPLANTER en L. VERMEIREN, *De gemeente in de praktijk: personeel, de secretaris, de financieel beheerder*, Brugge, Vanden Broele, 2007, losbl.; zie eveneens verder nr. 536 e.v.); tezamen met de – in dienst zijnde of dienstdoende – secretaris ondertekent de voorzitter het proces-verbaal dat van de eedaflegging wordt opgemaakt. Het decreet schrijft voor dat de eedaflegging *tijdens een openbare vergadering van de raad voor maatschappelijk welzijn* gebeurt; een eedaflegging in de handen van de voorzitter in de kantoren van het OCMW is dus niet mogelijk.

Het tijdstip van de eedaflegging moet zich situeren vóór de indiensttreding, maar niet noodzakelijkerwijze tijdens de laatste vergadering vóór de indiensttreding.

De eedafneming van de andere personeelsleden kan aan de secretaris worden opgedragen.

§ 6. Het optreden in en buiten rechte

325 De voorzitter vertegenwoordigt in beginsel het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn in gerechtelijke en buitengerechtelijke handelingen (art. 200, § 2 OCMW-decreet; zie L.M. VENY, I. CARLENS en N. DE VOS, "Procederen namens en tegen het OCMW. Bijzondere aspecten inzake individuele dienstverlening", *NJW* 2005, 74-85); de leden van het vast bureau beschikten in het verleden niet over de vereiste bekwaamheid om namens het centrum in een rechtsgeding op te treden (RvS 22 december 1983, nr. 23.852, Leus, *Arr.RvS* 1983, 2554). Krachtens artikel 703 Ger.W. treden rechtspersonen in rechte op door tussenkomst van hun bevoegde organen. Dit orgaan is in het geval van een OCMW dus de voorzitter van de raad voor maatschappelijk welzijn.
In de huidige stand van regelgeving kan de voorzitter wel een raadslid machtigen om in zijn plaats op te treden (X, *OCMW geannoteerd*, *o.c.*, 122). Die taak mag trouwens niet worden verward met de bevoegdheid die exclusief aan de raad voor maatschappelijk welzijn toekomt aangaande de beslissingen om namens het OCMW-bestuur in rechte op te treden (art. 200, eerste lid OCMW-decreet; zie tevens verder nr. 766 e.v.); de bevoegdheid die de voorzitter is toebedeeld om als mandataris van het bestuur op te treden, kan niet worden uitgebreid tot de beslissing houdende het inleiden van een rechtsvordering (Cass. 28 maart 1994, *Arr.Cass.* 1994, 315, *Pas.* 1994, I, 314, *RW* 1994-95, 365; RvS 10 december 1987, nr. 29.007, OCMW Leuven, *Arr.RvS* 1987, z.p.).

326 Inzake *gerechtelijke handelingen* beschikt de voorzitter in het raam van artikel 201 van het OCMW-decreet evenwel niet over het alleenrecht van vertegenwoordiging. Treedt het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn in een rechtsgeding als eiser op, dan kan in de praktijk ook vaak de financieel beheerder het bestuur vertegenwoordigen (RvS 21 januari 1992, nr. 38.528, OCMW Antwerpen, *T.Gem.* 1993, 255, in verband met de terugvordering van de kosten van toegekende maatschappelijke dienstverlening; RvS 17 september 2001, nr. 98.889, OCMW Maldegem); een dergelijke vertegenwoordiging moet ingeval het OCMW-bestuur als eiser optreedt, steeds door een beslissing van de raad voor maatschappelijk welzijn worden voorafgegaan.
Dit betekent dat ingeval het OCMW verweerder is, het in beginsel steeds door de voorzitter zal worden vertegenwoordigd (zie verder nr. 766); dit zal normaliter het geval zijn voor de arbeidsrechtbank bij een beroep tegen een beslissing inzake maatschappelijke dienstverlening of het leefloon.

De bepalingen van artikel 201 OCMW-decreet (voorheen art. 115 Organieke Wet 1976) moeten in strikte zin worden geïnterpreteerd; aldus is een beroep ondertekend door de voorzitter en de secretaris, dat niet de uitvoering is van een beslissing hiertoe van de raad voor maatschappelijk welzijn, niet ontvankelijk (RvS 14 mei 1996, nr. 59.684, OCMW Eeklo); in dezelfde zin kan de voorzitter het bestuur in rechte vertegenwoordigen in het raam van een rechtsgeding of een annulatieberoep op voorwaarde dat de raadsbeslissing genomen is binnen de termijn bepaald om bij de Raad van State beroep in te stellen (RvS 12 december 1979, nr. 19.973, verkiezing OCMW Brecht, *Arr.RvS* 1979, 1267). Een memorie van antwoord door de voorzitter namens het bestuur ingediend, is geldig zonder dat het bewijs van de bespreking ervan in een raadsvergadering aan de Raad van State moet worden overgelegd (RvS 29 juni 1992, nr. 39.908, Depoorter, *Arr.RvS* 1992, z.p.). De door de secretaris en de voorzitter gedane erkenning van het recht van een schuldeiser stuit de verjaring (Cass. 10 januari 1992, *Arr.Cass.* 1991-92, 412, *Pas.* 1992, I, 401, *RW* 1991-92, 1093); beiden hebben immers, gezamenlijk handelend, een beheersbevoegdheid.
De instanties van een bestuurlijke overheid kunnen geen verzoekschrift tot vernietiging tegen een van hun eigen rechtshandelingen instellen (RvS 29 mei 1986, nr. 26.589, OCMW Holsbeek, *Arr.RvS* 1986, z.p.); de voorzitter en de secretaris kunnen derhalve geen annulatieberoep tegen een door hen betwiste raadsbeslissing opstellen en ondertekenen. Desgevallend is het optreden van de voorzitter of de secretaris in eigen naam wel mogelijk in zoverre zij dan een persoonlijk of een functioneel belang kunnen doen gelden.

Zo ook zal in een rechtsgeding namens een vereniging bedoeld in Titel VIII OCMW-decreet, de vereniging niet door de voorzitter maar wel door de raad van bestuur worden vertegenwoordigd (Cass. 28 maart 1994, *Arr.Cass.* 1994, 315, *Pas.* 1994, I, 314, *RW* 1994-95, 365). Bij een procedure waarbij het OCMW als verweerder wordt gedaagd, zal steeds de voorzitter het bestuur vertegenwoordigen.

327 Dat de voorzitter het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn in rechte vertegenwoordigt, houdt in dat alle processtukken (verzoekschrift, memories, conclusies, hoger beroep,...) door hem en de secretaris moeten worden ondertekend, behoudens de gevallen waarin de financieel beheerder moet handelen (*cf.* RvS 21 januari 1992, nr. 38.529, OCMW Antwerpen en RvS 21 januari 1992, nr. 38.530, OCMW Schilde, *Arr.RvS* 1992, z.p.; RvS 12 oktober 1992, nr. 40.708, OCMW Antwerpen, *Arr.RvS* 1992, z.p.; RvS 3 mei 1993, nr. 42.725, OCMW Wevelgem, *Arr.RvS* 1993, z.p.; verder ook nog G.P. LIBIN, "Invordering van debiteurendossiers. De vertegenwoordiging van het OCMW in rechte", *De Gem.* 1996, 93-98); een verzoekschrift dat in dit laatste geval door de voorzitter en de secretaris is ondertekend, is niet ontvankelijk.

328 Met betrekking tot *buitengerechtelijke handelingen* kan uitsluitend de voorzitter het OCMW vertegenwoordigen. Indien er echter door het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn een intern verzelfstandigd agentschap werd opgericht, zal het hoofd van dit agentschap belast zijn met de buitengerechtelijke vertegenwoordiging van dit agentschap (art. 214, § 3 OCMW-decreet).

§ 7. Lidmaatschap van of deelneming aan de vergaderingen van het college van burgemeester en schepenen

329 Met de inwerkingtreding van artikel 44, § 1 van het Gemeentedecreet, *i.e.* sedert 1 januari 2007, was er in het Nederlandse taalgebied een meervoudige regeling aangaande de aanwezigheid van de voorzitter van de raad voor maatschappelijk welzijn op de vergaderingen van het college van burgemeester en schepenen van toepassing.

Enerzijds, met ingang van 1 januari 2007 *kon* elke gemeenteraad beslissen de voorzitter van de raad voor maatschappelijk welzijn in het college van burgemeester en schepenen op te nemen, waarvan hij dan een volwaardig lid werd. Voor de zittingsperiode 2007-2012 betrof die handelwijze echter nog een *facultatieve mogelijkheid*, terwijl na de algehele vernieuwing van de gemeenteraden vanaf 2 januari 2013 dit in elke gemeente een *verplichting* is (zie hierover o.m. P. VAN SCHUYLENBERGH, "Gemeente en OCMW. Familieband of latrelatie?", *Lokaal* 2007/10, 18-20; I. VOS, *De gemeenteraad, burgemeester en schepenen en de vernieuwingen van het gemeente- en provinciedecreet*, *l.c.*, nrs. 62-68, 50-53). Anderzijds, voor die gemeenten waar de voorzitter nog niet in het schepencollege was opgenomen, kon hij de vergaderingen van dit bestuursorgaan *met raadgevende stem* bijwonen; zijn aanwezigheid strekte er dan toe te worden gehoord betreffende alle aangelegenheden die verband hielden met het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn (het vroegere art. 28, § 4 Organieke Wet 1976 bleef in dit geval nog gelden). Het gemeentebestuur was dan steeds verplicht de voorzitter van de raad voor maatschappelijk welzijn de agenda van de vergaderingen toe te sturen (*cf.* omzendbrief BA 94/10 van 20 juli 1994, *BS* 21 september 1994).

De voorzitter oordeelde in de tweede hypothese zelf of er punten op de dagorde van het schepencollege stonden waarbij hij moest worden gehoord. Dienaangaande is voorts op te merken dat hij slechts aanwezig mocht zijn op de vergadering van het college van burgemeester en schepenen voor zover de punten die het OCMW aanbelangden, aan de orde waren.

Nu maakt de voorzitter van de raad voor maatschappelijk welzijn ambtshalve deel uit van het college van burgemeester en schepenen.

§ 8. Verantwoordelijkheid voor het archief

330 Waar artikel 45, § 1, vijfde lid van de Organieke Wet 1976 nog stipuleerde dat de secretaris het archief bewaarde, is dit nu een gedeelde verantwoordelijkheid; artikel 58, § 4 van het OCMW-decreet bepaalt nu dat de voorzitter van de raad voor maatschappelijk welzijn verantwoordelijk is voor de zorg voor het archief – waaronder de titels –, terwijl artikel 88 bepaalt dat de secretaris, met behoud van de toepassing van artikel 58, § 4, het beheer van het archief waaronder de titels, organiseert.

De zorg voor het archief houdt in dat de secretaris de verantwoordelijkheid heeft over het archief en dat hij ervoor zorgt dat er aangepaste middelen worden gereserveerd om de archiefdienst te laten functioneren; die taak omvat de infrastructuur, het personeel en de werkingsmiddelen (omzendbrief BB 2009/03 van 5 juni 2009, 8).

§ 9. Recht op bijstand

331 Op grond van artikel 69, § 1 van het OCMW-decreet kunnen de voorzitter van de OCMW-raad en, desgevallend, de ondervoorzitter die wegens een handicap niet zelfstandig hun mandaat kunnen vervullen, zich voor de uitoefening van dat mandaat laten bijstaan door een vertrouwenspersoon (zie uitgebreid hierboven nr. 235 e.v.).

Voor de toepassing van deze bepaling legt de Vlaamse Regering de criteria tot vaststelling van de hoedanigheid van een lid van de OCMW-raad met een handicap vast. In dit verband bepaalt artikel 55 van het besluit van de Vlaamse Regering van 19 januari 2007 dat een raadslid dat persoonlijke bijstand nodig heeft voor de uitoefening van zijn mandaat wegens een zware zintuiglijke handicap, zware spraakmoeilijkheden of een motorische handicap waardoor hij grote moeilijkheden heeft om met de documenten om te gaan, kan worden beschouwd als een raadslid dat wegens een handicap zijn mandaat niet zelfstandig kan uitoefenen. Het raadslid dat aan die criteria voldoet, moet hiervan het bewijs leveren door een getuigschrift van een arts met de uitdrukkelijke verklaring dat het raadslid zodanig getroffen is door een van de handicaps vermeld in het genoemde artikel 55, dat het zijn mandaat niet zelfstandig kan vervullen en dat het voor de uitoefening ervan persoonlijke bijstand nodig heeft (art. 56 B.Vl.Reg. 19 januari 2007).

Bij het verlenen van de bijstand krijgt de vertrouwenspersoon dezelfde middelen ter beschikking en heeft hij dezelfde verplichtingen als de voorzitter van de raad voor maatschappelijk welzijn, maar is hij niet gehouden tot de eedaflegging. Hij heeft voor elke vergadering eveneens recht op presentiegeld onder dezelfde voorwaarden als een raadslid (art. 69, § 3 OCMW-decreet).

§ 10. Andere bevoegdheden

332 Het zou in het bestek van deze monografie te ver leiden alle bevoegdheden zoals die verspreid – en vaak ook slechts sporadisch zullen voorkomen – in het OCMW-decreet voorkomen, diepgaand te analyseren, zodat hier met een eenvoudige opsomming wordt volstaan (zie ook P. DHAENENS, *Handboek voor het Vlaamse OCMW-raadslid*, *o.c.*, nr. 129, 92-95; K. JANSSENS, J. LEROY, P. VANDERSTAPPEN, D. VAN HOLSBEECK en P. VAN SCHUYLENBERGH, *Het OCMW-decreet ontleed*, *o.c.*, 68-70).

Te denken valt onder meer aan (1) de aanstelling in spoedeisende gevallen van een waarnemend secretaris of financieel beheerder bij ontstentenis van een vast bureau (art. 80, § 2, tweede lid), (2) het opstellen van een tuchtverslag en de samenstelling van het tuchtdossier aangaande de secretaris (art. 123, tweede lid), (3) de toelichting bij het budget, het meerjarenplan en de wijzigingen ervan op de gemeenteraad (art. 148, § 1, eerste lid en 150, § 1), (4) het verrichten van uitgaven bij dwingende en onvoorziene omstandigheden indien

het geringste uitstel onbetwistbare schade zou veroorzaken en dit, desgevallend, zonder voorafgaande budgetwijziging (art. 159, tweede lid), (5) het onderzoek of de verzoekschriften houdende voorstellen van burgers aan de vereiste voorwaarden voldoen en het verstrekken van uitleg over de inhoud van verzoekschriften (art. 207, tweede lid en 211, eerste lid), (6) ...

§ 11. Bevoegdheidsdelegatie

333 Indien er een ondervoorzitter is verkozen, kan de voorzitter binnen de grenzen die door de raad voor maatschappelijk welzijn bij besluit zijn vastgelegd, bepaalde van zijn bevoegdheden aan de ondervoorzitter toevertrouwen (art. 59, eerste lid OCMW-decreet); het akkoord bij delegatie door de raad is niet vereist. De ondervoorzitter, op zijn beurt, kan zijn bevoegdheid niet delegeren (*Parl.St.* Vl.Parl. 2007-08, nr. 1701/1, 18).
Een dergelijke bevoegdheidsoverdracht kan echter op elk moment worden herroepen.

Bepaalde bevoegdheden, met name die vermeld in artikel 95, derde lid OCMW-decreet betreffende het lidmaatschap van het managementteam met raadgevende stem en artikel 184 van hetzelfde decreet aangaande de mogelijke overdracht van zijn bevoegdheid tot ondertekening aan een of meer leden van de raad voor maatschappelijk welzijn, kunnen niet worden overgedragen.

334 De delegatiebevoegdheid is evenwel niet onbeperkt; zo mag de delegatie niet zodanig zijn dat in de bestuurspraktijk aan de ondervoorzitter meer bevoegdheden zouden toekomen dan de voorzitter overhoudt. Toch beoordeelt die laatste in eerste instantie welke bevoegdheden hij wenst over te dragen.

AFDELING IV

DE RECHTSPOSITIE EN HET PENSIOEN VAN DE VOORZITTER

§ 1. Aansprakelijkheid

335 De overheid – in dit geval: het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn – is burgerrechtelijk aansprakelijk voor de handelingen van de uitvoerende mandatarissen bij de normale uitoefening van hun mandaat.
De mandataris is zelf enkel aansprakelijk voor bedrog, zware schuld of bij veelvuldige lichte schuld; het bestuur kan bovendien beslissen dat de schade slechts gedeeltelijk moet worden vergoed (*cf.* omzendbrief BB 2009/03 van 5 juni 2009, 9). Daarom sluit ieder OCMW-bestuur verplicht een verzekering "burgerlijke aansprakelijkheid" af voor de voorzitter en de raadsleden, alsook een ongevallenverzekering. Hierdoor wordt de schade die zij binnen de uitoefening van hun mandaat aan derden zouden kunnen aanrichten, gedekt

(zie algemeen hierover X, *Aansprakelijkheid van gemeenten en OCMW's. De burgerrechtelijke aansprakelijkheid en verantwoordelijkheid van het lokaal bestuur, zijn topambtenaren en personeel*, Brugge, Vanden Broele, 2007, 281; H. BOCKEN, "De aansprakelijkheid van en voor ministers en andere politieke mandatarissen" in H. BOCKEN, *De nieuwe wet op de aansprakelijkheid van en voor ambtenaren: de wet van 10 februari 2003*, Mechelen, Wolters Kluwer België, 2004, inzonderheid 145-151).

Er wordt met toepassing van artikel 10 BWHI een beroep gedaan op de impliciete bevoegdheden om de burgerrechtelijke aansprakelijkheid of de aansprakelijkheid voor geldboeten uitdrukkelijk ten laste van de federale Staat te leggen. De specifieke regeling inzake de aansprakelijkheid van de federale Staat in het kader van het medebewind is noodzakelijk voor de uitoefening van een gemeenschaps- of gewestbevoegdheid, leent zich tot een gedifferentieerde regeling en heeft slechts een marginale weerslag op de federale bevoegdheid inzake aansprakelijkheid. Zowel de voorzitter van de raad voor maatschappelijk welzijn als de ondervoorzitter krijgen bescherming, overeenkomstig artikel 38 van de Organieke Wet 1976, met dien verstande dat er een uitzondering wordt gemaakt voor de misdrijven begaan door een persoonlijke inbreuk van het orgaan op de verkeersreglementering. Derhalve zijn bijvoorbeeld de verkeersboetes voor snelheidsovertredingen en foutparkeren uitgesloten (*Parl.St.* Vl.Parl. 2007-08, nr. 1701/1, 78-79).

In geval van strafrechtelijke feiten begaan door of bij inbreuk op de strafwetgeving door de raad voor maatschappelijk welzijn, is de voorzitter niet strafrechtelijk verantwoordelijk voor de collectieve OCMW-raadsbeslissing, genomen bij meerderheid van stemmen onder alle raadsleden (Antwerpen 2 mei 1985, *Pas.* 1985, II, 120, noot).

§ 2. De bezoldiging van de effectieve voorzitter

A. GEWONE EN COMPENSERENDE BEZOLDIGINGSREGELING, EN BEPERKINGEN

336 Naar luid van artikel 68, § 1 OCMW-decreet geniet de voorzitter – en desgevallend de ondervoorzitter – ten laste van het OCMW een wedde, een vakantiegeld, een eindejaarspremie en een uittredingsvergoeding; die laatste vergoeding wordt toegekend vanaf 2018. De raad voor maatschappelijk welzijn heeft hieromtrent zodoende geen soeverein beschikkingsrecht (zie voorheen RvS 23 oktober 1992, nr. 40.829, Renkin, *RACE* 1992, z.p.).

De rechtspositieregeling van de uitvoerende mandatarissen kent vanaf nu ook een uittredingsvergoeding. De uittredingsvergoeding wordt toegekend vanaf de lokale bestuursperiode die start in 2019. Die is eveneens van toepassing op de mandatarissen die uittredend zijn bij de beëindiging van de bestuursperiode 2013-2018 en die geen nieuw uitvoerend mandaat hebben bij de start van de nieuwe bestuursperiode.
De Vlaamse Regering zal de toekenningsvoorwaarden vaststellen die identiek voor alle uitvoerende lokale mandatarissen van de Vlaamse Gemeenschap zullen zijn (*Parl.St.* Vl.Parl. 2011-12, nr. 1558/1, 14).

337 In tegenstelling tot de presentiegelden voor de raadsleden verantwoorden de door het decreet opgelegde taken van de voorzitter een *weddenregeling*, die trouwens evenzeer geldt voor de burgemeester en de schepenen (vgl. *Parl.St.* Kamer 1990-91, nr. 1734/1, 16; voor een uitgebreide toelichting, zie

X, *Weddenspiegel van de gemeente- en OCMW-mandatarissen*, Nazareth, Schaubroeck, s.d., losbl.; X, *De lokale mandataris. Het financieel, sociaal en fiscaal statuut*, Nazareth, Schaubroeck, 2009). De wedde van de voorzitter van de raad voor maatschappelijk welzijn omvat eveneens de vergoeding voor zijn opdracht als lid van het college van burgemeester en schepenen.

Buiten een bezoldiging en de terugbetaling van de kosten mogen de voorzitter, de ondervoorzitter en het lid dat hen vervangt, geen enkele vergoeding of geen enkel voordeel ten laste van het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn genieten, om welke reden en onder welke benaming ook (*cf.* omzendbrief BB 2009/03 van 5 juni 2009, 9). Aldus hebben de voorzitter, de ondervoorzitter en het lid dat hen vervangt, geen recht op een presentiegeld voor de vergaderingen die plaatsvinden in een periode waarvoor zij op een bezoldiging aanspraak kunnen maken. In het geval dat de voorzitter van de raad voor maatschappelijk welzijn van rechtswege schepen en tevens gemeenteraadslid is, heeft hij bovendien geen recht op presentiegeld voor zijn gemeenteraadsmandaat (art. 38 B.Vl.Reg. 5 juni 2009).

338 De *bezoldigingsregeling* van de voorzitter wordt geregeld door het hiervoor reeds genoemde besluit van de Vlaamse Regering van 5 juni 2009 houdende de bezoldigingsregeling van de lokale en provinciale mandataris. Waar voorheen de wedde van de voorzitter niet gunstiger mocht zijn dan de weddenregeling van de schepenen van de gemeente waar het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn zijn zetel heeft (art. 38 Organieke Wet 1976), is die wedde maar ook het vakantiegeld, de eindejaarspremie en de uittredingsvergoeding nu *gelijk* aan de wedde van de bedoelde schepenen.
De bezoldiging van de voorzitter wordt maandelijks betaald (art. 6, § 1 Presentiegeldenbesluit). Is de bezoldiging van de maand niet volledig verschuldigd, dan wordt zij in zoveel dertigste als gepresteerde dagen verdeeld; dit zal bijvoorbeeld het geval zijn indien de voorzitter zelf ontslag neemt of vervangen wordt. De bezoldiging van elke begonnen maand is bij overlijden van de voorzitter evenwel in het geheel verschuldigd.

De wijze van betaling (*i.e.* op voorhand, op de vervaldag,...) wordt door het bestuur bepaald. Bij alle verrichtingen voor de betaalbaarstelling en de betaling van de wedden, worden de bedragen in euro afgerond tot twee cijfers na de komma (art. 6, § 2 van het voormelde uitvoeringsbesluit).

339 Het *vakantiegeld* en de *eindejaarspremie* van de voorzitter en de ondervoorzitter van het OCMW worden berekend op grond van de wedde overeenkomstig de bepalingen van artikel 68, § 1 van het OCMW-decreet en volgens de regels die bepaald zijn voor de leden van het gemeentepersoneel van niveau A (*cf.* art. 7 en 8 Presentiegeldenbesluit).

De wijze van betaling, de toekenningsvoorwaarden en de duur van de *uittredingsvergoeding* worden bepaald door de Vlaamse Regering binnen de volgende grenzen:
- een maand uittredingsvergoeding per gepresteerd jaar, met een maximum van 12 maanden;

- de vergoeding wordt niet uitgekeerd aan uittredende mandatarissen die worden verkozen of benoemd tot burgemeester of schepen, lid van de deputatie, provinciegouverneur, ambassadeur, lid van het Parlement, lid van een Gemeenschaps- of Gewestregering, minister of staatssecretaris, lid van het Grondwettelijk Hof en evenmin aan uittredende mandatarissen die een bezoldigd ambt hebben aanvaard in een internationale of parastatale instelling;
- de uittredingsvergoeding vervalt indien de betrokkene een beroepsinkomen verwerft. Hierbij kan de betrokkene aanvragen het verschil bij te passen indien dit inkomen lager zou liggen dan de uittredingsvergoeding.

340 Artikel 68, § 1, tweede lid van het OCMW-decreet bepaalt dat het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn aan de voorzitter of aan diens vervanger die andere wettelijke of reglementaire bezoldigingen, pensioenen, vergoedingen of toelagen geniet en die inkomensverlies lijdt naar aanleiding van het vaststellen van zijn wedde, een bedrag kan toekennen ter compensatie van dit inkomensverlies en dit op dezelfde wijze zoals bepaald wordt voor een schepen; die mogelijkheid bestaat evenwel enkel voor de voorzitters van een raad voor maatschappelijk welzijn in gemeenten met minder dan 50.000 inwoners. Bovendien mag de wedde, aangevuld met dit compenserend bedrag, nooit hoger zijn dan de wedde van een schepen van een gemeente met 50.000 inwoners.
De voorzitter die een dergelijke inkomenscompensatie wil bekomen, moet hiertoe zelf een aanvraag indienen. De raad voor maatschappelijk welzijn heeft in deze aangelegenheid geen beoordelingsruimte; de tekst van de voormelde decretale bepaling verplicht het OCMW-bestuur tot aanvulling van het inkomensverlies. Het is de secretaris van het OCMW die vaststelt of aan de vereiste voorwaarden voldaan is.

Onder de gelding van de Organieke Wet 1976 was de voorzitter verplicht de raad voor maatschappelijk welzijn op de hoogte te brengen van de uitgeoefende activiteiten die een aanvang of een einde namen tijdens de duur van zijn voorzitterschap (*cf.* art. 38*bis*, derde lid Organieke Wet 1976). Die vroegere wetsbepaling is niet hernomen in het OCMW-decreet.

341 De voorzitter die in de gevallen bedoeld in artikel 55, eerste en tweede lid van het OCMW-decreet verhinderd is zijn ambt uit te oefenen, verliest zijn wedde gedurende de periode dat hij verhinderd is; het betreft hier het geval waarin de voorzitter het ambt van minister, staatssecretaris enz. bekleedt. Evenwel behoudt hij gedurende de eerste drie maanden van verhindering zijn volledige wedde.

Door een periode van diensthervatting van ten minste één maand voor te schrijven, heeft de regelgever misbruiken betreffende de verloning van een (verhinderde) voorzitter willen vermijden. De geldende regelgeving sluit bijgevolg uit dat een voorzitter voor slechts enkele dagen zijn functie hervat louter met het oog op zijn aanspraken op uitbetaling van zijn volledige bezoldiging voor een nieuwe termijn van drie maanden.

342 Er kan worden herhaald dat zoals voor de OCMW-raadsleden evenzeer aan de voorzitter van de raad voor maatschappelijk welzijn de *kosten* die

verband houden met de uitoefening van zijn mandaat en die noodzakelijk zijn voor de uitoefening ervan, kunnen worden terugbetaald (art. 42 Presentiegeldenbesluit); alle kosten moeten met bewijsstukken worden verantwoord (art. 43, § 1 Presentiegeldenbesluit). Het komt de secretaris toe hierover te oordelen; de relevantie en de kostprijs van de kosten voor vorming worden, in voorkomend geval, in overleg met de vormingsambtenaar beoordeeld (art. 43, § 2 Presentiegeldenbesluit).

343 De wedde van een ***ondervoorzitter*** is gelijk aan de wedde van de voorzitter van de raad voor maatschappelijk welzijn, vermenigvuldigd met de wedde van een schepen en gedeeld door de wedde van de burgemeester, van de gemeente die door het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn wordt bediend (art. 68, § 1 OCMW-decreet).

De uittredingsvergoeding van de ondervoorzitter wordt op gelijkaardige wijze berekend.

B. MONDELINGE STEMMING IN EEN STEMRONDE

344 Over het besluit van de raad voor maatschappelijk welzijn inzake het toekennen van een bezoldiging aan de voorzitter kan *mondeling* worden gestemd. Een dergelijke aangelegenheid is immers niet op te vatten als een agendapunt over "individuele personeelszaken" in de zin van artikel 46, § 2, eerste lid, 3° van het OCMW-decreet; een geheime stemming dringt zich derhalve niet op.

Over de toekenning van een compenserende vergoeding aan de voorzitter bij toepassing van artikel 68, § 1 OCMW-decreet, moet er niet meer worden gestemd. Nadat de secretaris vastgesteld heeft dat aan alle voorwaarden is voldaan, neemt de raad voor maatschappelijk welzijn hiervan gewoon kennis. Daar er niet meer over de bezoldiging van de voorzitter te beraadslagen of te stemmen valt, mag de voorzitter aanwezig blijven bij die kennisneming door de leden van de raad voor maatschappelijk welzijn.

C. BESTUURLIJK TOEZICHT EN VERHAAL

345 De besluiten van de raad voor maatschappelijk welzijn houdende regeling van de bezoldiging van de voorzitter zijn aan het algemeen bestuurlijk toezicht onderworpen.

Het behelst hier enkel de *besluiten* van de raad voor maatschappelijk welzijn, *i.e.* de beslissingen met een algemeen verordenende draagwijdte waarbij de bezoldiging op voorhand wordt geregeld en niet de individuele toepassingen ervan (*cf. Parl.St.* Senaat 1974-75, nr. 581/1, 121).

De voorzitter beschikt over *geen* verhaalrecht tegen de door de OCMW-raad genomen beslissing in verband met zijn bezoldiging. Toch heeft de raad voor maatschappelijk welzijn weinig keuze; een voor de voorzitter negatieve bezoldigingsbeslissing miskent immers de bepalingen van artikel 68, § 1 van het

OCMW-decreet en zou op die grond door de toezichthoudende overheid kunnen en moeten worden geschorst en vernietigd.

§ 3. De bezoldiging van de plaatsvervangende voorzitter

346 Ingeval een lid van de raad voor maatschappelijk welzijn de voorzitter bestendig en gedurende ten minste dertig dagen vervangt, wordt hem een bezoldiging uitbetaald. Dit is tevens het geval bij verhindering of schorsing overeenkomstig de artikelen 55 of 70 van het OCMW-decreet. De verhinderde of geschorste mandataris ontvangt geen wedde voor de periode van de verhindering of schorsing. Evenzo vervalt de wedde van de voorzitter ingeval het raadslid dat hem vervangt, een wedde ontvangt. Artikel 6 van het Presentiegeldenbesluit bepaalt in dat verband dat het raadslid dat de voorzitter vervangt gedurende de volledige duur van de vervanging, dezelfde bezoldigingsregeling als de voorzitter geniet.

Die regeling is van overeenkomstige toepassing op de ondervoorzitter (art. 68, § 1, vierde lid OCMW-decreet).

Uit de lezing van artikel 39, eerste lid Organieke Wet 1976, *juncto* artikel 5 B.Vl.Reg. 22 september 1998 was op te maken dat de toekenning van een bezoldiging aan de plaatsvervangende voorzitter afhankelijk was van het vervullen van *drie voorwaarden*; a) er moest voor de effectieve voorzitter een bezoldigingsregeling bestaan, b) de vervanging moest bestendig zijn en c) zij moest ten minste één maand duren. Dezelfde redenering kan onder de gelding van het OCMW-decreet worden aangehouden.

§ 4. De pensioenregeling

347 Als federale materie wordt het recht op het rustpensioen van de voorzitters van de raden voor maatschappelijk welzijn geregeld door de wet van 8 december 1976 tot regeling van het pensioen van sommige mandatarissen en van dat van hun rechtverkrijgenden (*BS* 6 januari 1977); het koninklijk besluit van 1 juni 1977 (*BS* 5 juli 1977) bevat de nadere uitvoeringsbepalingen.

348 Om aanspraak te maken op de toekenning van een rustpensioen moeten ***vier voorwaarden*** zijn vervuld (J. DUJARDIN, W. SOMERS en L. VAN SUMMEREN, *Praktisch handboek voor gemeenterecht*, *o.c.*, 139-148):

- de voorzitter moet *ten minste zestig jaar* zijn (art. 4, § 1, eerste lid van de wet van 8 december 1976);
- de voorzitter moet een of meer van de in artikel 1 van de wet van 8 december 1976, bedoelde mandaten gedurende een periode van *ten minste zestig maanden* hebben uitgeoefend, voor zover die mandaten bezoldigd waren en de verplichte pensioeninhoudingen op die bezoldiging verricht werden (art. 4, § 1, eerste lid), en behoudens de periodes waarvoor geen enkele persoonlijke bijdrage wordt geëist zoals bedoeld in artikel 4, § 2 t.e.m. § 4 van de wet van 8 december 1976. De in artikel 1 van de wet van 8 december 1976 bedoelde mandaten zijn die van burgemeester, schepen, voorzitter van een COO- of een OCMW-raad, voorzitter of lid van het college van een

agglomeratie of van een federatie van gemeenten, voorzitter van een commissie voor de cultuur van de Brusselse agglomeratie;
- de voorzitter mag *geen* van de voornoemde *bezoldigde mandaten* meer uitoefenen (art. 4, § 1, tweede lid);
- de voorzitter mag *niet* als mandataris zijn *afgezet* (art. 14, § 1).

De berekening van het *bedrag* van het pensioen van de in aanmerking te nemen wedden en bezoldigingen wordt in artikel 5 van de wet van 8 december 1976 geregeld.

349 Algemeen kan worden opgemerkt dat de beslissing waarbij het pensioen van de voorzitter van de raad voor maatschappelijk welzijn wordt vastgesteld, een *declaratieve beslissing* vormt (RvS 25 mei 1992, nr. 39.477, Halsberghe, *Arr.RvS* 1992, z.p.); het bedrag van het pensioen vloeit immers voort uit de loutere toepassing van de geldende wetten en besluiten. Dit heeft tot gevolg dat de Raad van State geen enkele rechtsmacht bezit om van een verzoek tot vernietiging van een pensioenbeslissing kennis te nemen; naar aanleiding van een dergelijk annulatieberoep stelt de bestuursrechter – desgevallend ambtshalve – zijn onbevoegdheid en de materiële bevoegdheid van de gewone hoven en rechtbanken vast.

De betwistingen die uit de toepassing van de wet van 8 december 1976 voortvloeien, zijn geen gewone pensioengeschillen en vallen derhalve niet onder de begrippen zoals bepaald in artikelen 580, 1° en 2° en 581, 1° en 2° van het Gerechtelijk Wetboek (Arrondrb. Gent 5 december 1994, *AJT* 1994-95, 389, noot G. LAURENSSE); de arbeidsgerechten zijn derhalve niet bevoegd om van een betwisting op die rechtsgrond gesteund, kennis te nemen. Al naargelang het gevorderde bedrag is bijgevolg de vrederechter of de rechtbank van eerste aanleg bevoegd.

§ 5. Tuchtregeling

350 De Vlaamse Regering kan de voorzitter van de raad voor maatschappelijk welzijn en, in voorkomend geval, een ondervoorzitter schorsen en/of afzetten (art. 70 OCMW-decreet; uitgebreider besproken hierboven nrs. 148-158; vgl. met de burgemeester en de schepenen bij I. Vos, *De gemeenteraad, burgemeester en schepenen en de vernieuwingen van het gemeente- en provinciedecreet*, *l.c.*, nrs. 111-112, 73).
Het ligt voor de hand, ingevolge de nauwe samenhang, dat de afzetting van de voorzitter van de OCMW-raad meebrengt dat die evenmin nog langer in het schepencollege kan zetelen.

Nogmaals, die procedure geldt niet voor de voorzitter van de raad voor maatschappelijk welzijn te Voeren (*cf.* hierboven, nr. 159). Daar blijven de bepalingen van de Organieke Wet 1976 onverminderd toepasselijk.

AFDELING V

ERETITEL, ONDERSCHEIDINGSTEKENS EN AMBTSKLEDIJ

351 De raad voor maatschappelijk welzijn kent eretitels toe aan de voorzitter en, desgevallend, de ondervoorzitter(s) van de raad voor maatschappelijk welzijn onder de voorwaarden die hij zelf bepaalt. De Vlaamse Regering bepaalt de ambtskledij en de onderscheidingstekens van de voorzitter van de raad voor maatschappelijk welzijn (art. 67 OCMW-decreet). Tevens kent de Vlaamse Regering de eretitel toe van voorzitter in de zes Vlaamse randgemeenten en in Voeren onder de voorwaarden die ze zelf vaststelt; in die gemeenten heeft de raad voor maatschappelijk welzijn hieromtrent dus geen beslissingsmacht.

De OCMW-raad verleent de eretitels zelf aan de OCMW-voorzitters omdat de raad bevoegd is voor de verkiezing van de OCMW-voorzitters. De bevoegdheid van de Vlaamse Regering (de minister) ter zake wordt beperkt tot het verlenen van de eretitels aan de OCMW-voorzitters die benoemd worden door de minister. Het orgaan dat verantwoordelijk is voor de benoeming, wordt zodoende ook bevoegd voor de toekenning van de eretitels. Nu is ook een regeling voor de OCMW-ondervoorzitters uitgewerkt. Voor de OCMW-voorzitter/schepen van rechtswege blijft de regeling, vervat in het besluit van de Vlaamse Regering van 19 januari 2007 houdende het statuut van de lokale en provinciale mandataris, behouden: de OCMW-voorzitters kunnen kiezen, hetzij voor de eretitel van ereschepen van rechtswege, hetzij voor de eretitel van erevoorzitter van het openbaar centrum. Op grond van een overweging van de Raad van State bij het ontwerp van decreet tot wijziging van het Gemeentedecreet wordt aan de tekst toegevoegd dat de raad, indien hij de eretitels verleent, ook de voorwaarden voor toekenning vaststelt (*Parl.St.* Vl.Parl. 2011-12, nr. 1558/1, 14; over de eretitel voor mandatarissen, zie tevens D. De Sutter, "Eretitel voor gemeente- en OCMW-raadsleden", *RW* 2001-02, 757-759).

352 De voorzitter van de raad voor maatschappelijk welzijn heeft het recht om een sjerp te dragen (art. 73 B.Vl.Reg. 19 januari 2007 houdende het statuut van de lokale en provinciale mandataris). De voorzitter draagt die sjerp om zijn middel, waarbij het zwart zich bovenaan bevindt, hetzij over zijn rechterschouder, met de knoop in hun linkerzijde, waarbij het zwart zich het dichtst bij de hals bevindt (art. 76 voornoemd besluit).

De kledij die de voorzitter draagt, mag niet verwijzen naar een andere hoedanigheid of een ander ambt (art. 79 voornoemd besluit).

HOOFDSTUK III
HET VAST BUREAU

AFDELING I

SAMENSTELLING EN VORMING

§ 1. Facultatieve oprichting

353 Onder de gelding van de initiële Organieke Wet 1976 kon de raad voor maatschappelijk welzijn overeenkomstig artikel 27, § 1, eerste lid in zijn midden een vast bureau oprichten; met de inwerkingtreding van de wet van 2 augustus 1992 was de oprichting van een vast bureau evenwel verplicht gesteld (zie hierover M. VERMAERKE en G.P. LIBIN, "Het vast bureau", *De Gem.* 1993, 60-65).

In het huidige OCMW-decreet is die verplichte oprichting, behoudens in Voeren en in de zes Vlaamse randgemeenten, *niet* langer aangehouden; op te merken valt dat die regeling ingegaan is bij de installatie van de OCMW-raad in 2013 (vgl. K. JANSSENS, J. LEROY, P. VANDERSTAPPEN, D. VAN HOLSBEECK en P. VAN SCHUYLENBERGH, *Het OCMW-decreet ontleed*, *o.c.*, 78). Artikel 60, § 1 van het decreet bepaalt dat de raad voor maatschappelijk welzijn in zijn midden een vast bureau *kan* oprichten; opnieuw is de oprichting van een vast bureau facultatief geworden.

In Voeren en in de zes Vlaamse randgemeenten blijft artikel 27*bis* van de Organieke OCMW-wet onverkort gelden.

§ 2. Samenstelling

354 Naast de voorzitter van de raad voor maatschappelijk welzijn bestaat het vast bureau uitsluitend uit door en onder de OCMW-raad verkozen leden. Artikel 60, § 3 van het OCMW-decreet stelt het aantal leden waaruit het vast bureau met inbegrip van zijn voorzitter bestaat, op:
- 3 leden voor een raad van 9 leden;
- 4 leden voor een raad van 11 of 13 leden;
- 5 leden voor een raad van 15 leden.

Voor het aantal leden van het vast bureau, zoals in het voormelde artikel vastgelegd, wordt de voorzitter alleen dan meegerekend indien hij rechtstreeks als lid van het vast bureau is verkozen. Een verkozen OCMW-raadslid dat de *eed* nog niet heeft afgelegd, kan niet tot lid van het vast bureau worden verkozen (*Vr. en Antw.* Senaat 1977-78, 278).

Aangaande de verkiezing van de leden van het vast bureau stelt artikel 60, § 3, vierde lid verder dat de leden, met uitzondering van de voorzitter, bij *geheime stemming* en in *één enkele stemronde* worden aangewezen, waarbij elk raadslid

over *één stem* beschikt; bij staking van stemmen is de jongste kandidaat in jaren verkozen. Ingeval er drie kandidaten te verkiezen zijn en zij alle drie evenveel stemmen behalen, zullen de *beide* jongste kandidaten zijn verkozen. Bij verkiezing van de leden van het vast bureau is er dus geen sprake van kandidatenlijsten of van de aanwijzing van opvolgers zoals voor de verkiezing van de OCMW-raadsleden.

Een amendement op het oorspronkelijke wetsontwerp (van de Organieke Wet 1976) dat ertoe strekte om fracties binnen de raad voor maatschappelijk welzijn die geen vertegenwoordiging in het vast bureau en de bijzondere comités hadden, toch de vergaderingen van het vast bureau en de bijzondere comités met raadgevende stem bij te laten wonen, werd verworpen (*Parl.St.* Senaat 1974-75, nr. 581/2, 61). In het huidige OCMW-decreet is die optie evenmin opgenomen.

355 Het vast bureau moet uit leden van verschillend geslacht bestaan (*cf.* art. 11*bis*, derde lid van de Grondwet, *juncto* art. 60, § 4 OCMW-decreet. Vgl. met de samenstelling van het schepencollege; zie hierover uitgebreider I. Vos, *De gemeenteraad, burgemeester en schepenen en de vernieuwingen van het gemeente- en provinciedecreet*, *l.c.*, nrs. 69-73, 53). In het geval dat het vast bureau na zijn verkiezing op dit vlak niet rechtsgeldig is samengesteld, wordt het verkozen lid van het vast bureau dat de minste stemmen heeft behaald vervangen door een OCMW-raadslid van het andere geslacht dat voorgesteld was op dezelfde voordrachtsakte bedoeld in artikel 10, § 1 van het OCMW-decreet. Voor zover de laatste verkozen leden evenveel stemmen hebben behaald, wordt het oudste in jaren verkozen raadslid vervangen door een lid van de raad voor maatschappelijk welzijn van het andere geslacht. Bij gebrek aan leden van het andere geslacht op de voordrachtsakte vermeld in het tweede lid van het voormelde artikel, mag eender welk raadslid van het andere geslacht worden verkozen.

De genderverplichting inzake de samenstelling van het vast bureau geldt niet in de gemeenten waar de leden van het vast bureau rechtstreeks door de vergadering van de gemeenteraadskiezers worden verkozen, nl. in Voeren en in de zes Vlaamse randgemeenten rond Brussel.

356 De voorzitter van de raad voor maatschappelijk welzijn is van *rechtswege* en met *beraadslagende stem* voorzitter van het vast bureau (art. 60, § 3, derde lid OCMW-decreet). In de schoot van het vast bureau wordt er geen ondervoorzitter aangewezen; bij afwezigheid van de voorzitter wordt die in het vast bureau in de volgende rangorde vervangen door:

1° de personen die hij met toepassing van artikel 54 van het OCMW-decreet als zijn vervanger heeft aangewezen;
2° de ondervoorzitters, in volgorde van hun rang, die lid zijn van het vast bureau;
3° het lid van de raad voor maatschappelijk welzijn met de meeste anciënniteit dat lid is van het vast bureau.

357 Krachtens artikel 87, § 1 van het OCMW-decreet woont de *secretaris* de vergaderingen van het vast bureau bij. Hij is verantwoordelijk voor het opmaken van de notulen van de vergadering. De secretaris van het OCMW adviseert in voorkomend geval het vast bureau op beleidsmatig, bestuurs-

kundig en juridisch vlak, en hij herinnert aan de geldende rechtsregels, vermeldt de feitelijke gegevens waarvan hij kennis heeft en zorgt ervoor dat de door de regelgeving voorgeschreven vermeldingen in de beslissingen worden opgenomen.

Naar luid van artikel 94, § 2 van het OCMW-decreet licht de verantwoordelijke voor de sociale dienst het vast bureau in over de algemene behoeften die hij bij de vervulling van zijn taak vaststelt en stelt hij maatregelen voor om daaraan tegemoet te komen. Verder *kan* de verantwoordelijke van de sociale dienst worden uitgenodigd om deel te nemen aan de besprekingen van het vast bureau telkens er problemen die de sociale dienst aanbelangen, worden behandeld.
Het behelst hier een effectieve mogelijkheid tot deelneming aan de besprekingen van het vast bureau met betrekking tot dossiers aangaande de sociale dienst; de uitnodiging heeft aldus een ruimere bedoeling dan eenvoudig het "horen" van de betrokkene zoals dit het geval is bij *andere personen* die tot het bijwonen van de vergadering worden uitgenodigd (zie verder nr. 630 e.v.).
De verantwoordelijke van de sociale dienst zal over de agendapunten waarvoor hij is uitgenodigd daadwerkelijk aan de beraadslagingen kunnen deelnemen, echter niet aan de stemmingen daaromtrent.

Personen die niet als lid van het vast bureau zijn aangewezen – bijvoorbeeld OCMW-raadsleden, andere dan de voormelde personeelsleden van het centrum, andere personen,... –, kunnen wel op een vergadering van het vast bureau worden uitgenodigd; te denken valt daarbij bijvoorbeeld aan situaties waarbij hun betrokkenheid vaststaat, ofwel hun aanwezigheid wegens bijzondere onderlegdheid in een bepaald dossier nuttig kan zijn, ofwel een problematiek waarvan de bespreking op de agenda van de vergadering staat ingeschreven.
Met het oog op de uitnodiging van die personen moet voorafgaand door het vast bureau bij *volstrekte meerderheid* van de stemmen zijn beslist. De aanwezigheid van de niet-leden tijdens een vergadering mag geenszins bestendig zijn, maar moet tot het horen van de betrokkene met betrekking tot een welbepaald agendapunt beperkt blijven; de vergaderingen van het vast bureau worden immers met gesloten deuren gehouden.

De uitgenodigde persoon mag onder *geen* beding aan de stemming deelnemen, evenmin met betrekking tot het agendapunt waarvoor hij is uitgenodigd (in dit verband, raadpleeg *Vr. en Antw.* Kamer 1977-78, 2196; *Vr. en Antw.* Kamer 1977-78, 3247; *Vr. en Antw.* Senaat 1979-80, 1020).

358 Te noteren valt de afwijkende regeling voor bepaalde faciliteitengemeenten, ingevoegd door artikel 17 van de Pacificatiewet van 9 augustus 1988 en gewijzigd door artikel 8 van de wet van 16 juni 1989 (*BS* 17 juni 1989). Artikel 27*bis*, § 1 van de Organieke Wet 1976 bepaalt in dit verband dat in de openbare centra voor maatschappelijk welzijn van de randgemeenten, bedoeld in artikel 7 van de wetten op het gebruik van de talen in bestuurszaken, en van de gemeenten Komen-Waasten en Voeren de oprichting van een vast bureau *verplicht* is. Zoals de schepenen rechtstreeks door de vergadering

van de gemeenteraadskiezers op de wijze bepaald bij artikel 15, § 2 N.Gem.Wet worden verkozen, zo ook worden de leden van het vast bureau in de hiervoor bedoelde openbare centra voor maatschappelijk welzijn op grond van artikel 27*bis* van de Organieke Wet 1976 door hetzelfde kiescollege rechtstreeks verkozen. Dit artikel verwijst op zijn beurt naar artikel 2*bis*, nu artikel 15, § 2 van de Nieuwe Gemeentewet; het Gemeentedecreet zwijgt, wegens materiële onbevoegdheid van het Vlaamse Gewest, over die aangelegenheid.

Voor de randgemeenten en de gemeente Voeren vervolgt artikel 27*bis*, § 2 Organieke Wet 1976 met de bepaling dat het vast bureau van de voormelde openbare centra voor maatschappelijk welzijn ***bij consensus*** beslist; bij gebrek aan consensus wordt de zaak door de voorzitter voorgelegd aan de raad voor maatschappelijk welzijn. In de voltallige raad gelden dan de beraadslagings- en goedkeuringsregels die ook op de andere openbare centra voor maatschappelijk welzijn van toepassing zijn.

§ 3. Duur van het mandaat

359 De raad voor maatschappelijk welzijn beslist over de oprichting van een vast bureau op zijn installatievergadering of op een later tijdstip (art. 60, § 1 OCMW-decreet). De bestendiging van dat OCMW-bestuursorgaan vervalt op het ogenblik van de algehele vernieuwing van de raad voor maatschappelijk welzijn of zo de zetelende raad voor maatschappelijk welzijn daartoe beslist. Ongeacht of het vast bureau voor een bepaalde of voor een onbepaalde duur is aangesteld, blijft het vast bureau uiterlijk bestaan tot de nieuwe raad voor maatschappelijk welzijn na algehele verkiezing ervan is geïnstalleerd (art. 60, § 2 OCMW-decreet).
Bij ontstentenis van een beslissing van de raad voor maatschappelijk welzijn om een vast bureau op te richten, worden de bevoegdheden van het vast bureau in de regel door de raad voor maatschappelijk welzijn uitgeoefend, uitzonderlijk door de voorzitter van de OCMW-raad.

De leden van het vast bureau kunnen op de installatievergadering van de raad voor maatschappelijk welzijn worden verkozen of op het tijdstip in geval van een latere oprichtingsbeslissing. In beginsel worden de leden dan aangesteld voor de *volledige zittijd* van de raad voor maatschappelijk welzijn; anders gesteld, de leden van het vast bureau worden aangewezen voor de bestaansduur van het bureau waarvan zij lid zijn, behoudens het geval van ontslag of verlies van het mandaat van raadslid overeenkomstig artikel 60, § 3, vijfde lid OCMW-decreet.

360 Nadat het mandaat van een lid van het vast bureau een einde neemt of bij een verhindering van een lid overeenkomstig artikel 24 van het OCMW-decreet, wijzen de leden van de raad voor maatschappelijk welzijn die voorkomen op dezelfde voordrachtsakte *ex* artikel 10, § 1, onder hun leden een vervanger aan. Bij een dergelijke aanwijzing moet eens te meer rekening worden gehouden met de bepalingen van artikel 60, § 4, eerste lid van het OCMW-decreet luidens welke het vast bureau uit leden van verschillend geslacht moet bestaan.

Die procedure wordt niet gevolgd ingeval het betrokken lid in het vast bureau als jongste in jaren bij staking van stemmen was verkozen; in dit geval kiest de raad het nieuwe lid.

Die aanwijzing wordt met een verklaring aan de secretaris van het OCMW medegedeeld; die verklaring moet door de meerderheid van de leden van de raad voor maatschappelijk welzijn die voorkomen op dezelfde voordrachtsakte, zijn ondertekend. De secretaris van het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn maakt een ontvangstbewijs op na ontvangst van de verklaring en geeft er op de eerstvolgende raadsvergadering kennis van aan de leden van de raad voor maatschappelijk welzijn. De aanwijzing is definitief vanaf de datum vermeld op het ontvangstbewijs (art. 60, § 3, zesde lid OCMW-decreet). De regelgeving voorziet niet expliciet in het geval waarin iemand als enige vertegenwoordiger van zijn partij lid is van de raad en van het vast bureau; bij ontslag van een dergelijk raadslid moet worden aangenomen dat de opvolger ambtshalve lid wordt van het vast bureau.

Met naleving van de bepalingen van artikel 60, § 4, eerste lid – *i.e.* de verplichte vertegenwoordiging van de beide geslachten in het vast bureau –, mag eender welk raadslid worden verkozen in zoverre aan een van de onderstaande voorwaarden is voldaan:

1° ingeval binnen zestig dagen nadat het lidmaatschap van het vast bureau van een lid van de OCMW-raad een einde neemt of de verhindering bedoeld in artikel 24 van het OCMW-decreet ingaat, er niemand als vermeld in het zevende lid is aangewezen;
2° ingeval bij de vervanging van het lid van de OCMW-raad niet aan de bepalingen in § 4, eerste lid, kan worden voldaan;
3° ingeval het lid van de OCMW-raad in het vast bureau als jongste in jaren bij staking van stemmen was verkozen;
4° bij gebrek aan raadsleden die zijn voorgesteld op de voordrachtsakte vermeld in artikel 10 van het OCMW-decreet, waarop het te vervangen lid van de OCMW-raad was verkozen.

De opvolging van een lid van het vast bureau was in de Organieke Wet 1976 niet heel punctueel geregeld. Ten eerste was er bij een tussentijdse opvolging niet bepaald op welk tijdstip een opvolger van het vast bureau lid werd. De tekst van de Organieke Wet 1976 stelde dat de leden van de raad voor maatschappelijk welzijn voorkomend op dezelfde voordrachtsakte, uit hun midden een vervanger aanwezen maar nergens was vermeld dat dit in een raadsvergadering moest gebeuren; die aanwijzing had dus ook vooraf kunnen gebeuren. Volgens die werkwijze had de secretaris van het OCMW er officieel – in de bestuurspraktijk uiteraard wel – geen weet van dat iemand lid was van het vast bureau en kon hij de agenda aan dat lid ook niet versturen. Ten tweede was de OCMW-raad daarvan dan evenmin in kennis, ofschoon hier ook toch van uit kon worden gegaan dat de raadsleden hiervan kennis kregen aangezien vanuit democratisch oogpunt het de raad voor maatschappelijk welzijn was die initieel de leden van het vast bureau bij geheime stemming verkoos. Ten derde was het niet duidelijk vanaf welk ogenblik het lidmaatschap van het vast bureau definitief was; immers, daar er niets officieel werd bekendgemaakt, had het kunnen voorkomen dat een aantal leden van de OCMW-raad die op de hier bedoelde voordrachtsakte waren opgenomen, van mening veranderde. Aldus drong de aangebrachte wijziging in § 3, achtste lid van artikel 60 zich op (*Parl.St.* Vl.Parl. 2007-08, nr. 1701/1, 76).

361 Overeenkomstig artikel 60, § 5 van het OCMW-decreet kunnen de leden van het vast bureau tussentijds ontslag nemen uit dit bestuursorgaan zonder ontslag te nemen als lid van de raad voor maatschappelijk welzijn. Een OCMW-raadslid dat ontslag wil nemen als lid van het vast bureau, deelt dit schriftelijk mee aan de voorzitter van de raad voor maatschappelijk welzijn. Het ontslag is definitief na de ontvangst van die kennisgeving door de voorzitter; het raadslid blijft wel lid van het vast bureau tot zijn opvolger is aangewezen of verkozen.

Artikel 60, § 5 OCMW-decreet bepaalt hoe een lid van het vast bureau ontslag kan nemen zonder zijn mandaat van lid van de raad voor maatschappelijk welzijn op te geven; dit gebeurt in handen van de voorzitter van de raad voor maatschappelijk welzijn. Een lid dat aldus zijn ontslag bij de voorzitter heeft ingediend, kan dit niet meer intrekken zodra de voorzitter in het bezit is van zijn ontslag.

362 Het ontslag als raadslid houdt uiteraard in en brengt van rechtswege het ontslag als lid van het vast bureau mee; de leden van het vast bureau worden immers door en onder de leden van de raad voor maatschappelijk welzijn verkozen (*Parl.St.* Vl.Parl. 2007-08, nr. 17011, 76).

AFDELING II

WERKING

363 Artikel 61 van het OCMW-decreet bepaalt dat de voorzitter van de raad voor maatschappelijk welzijn de vergaderingen van het vast bureau bijeenroept. Hij stelt de agenda van de vergaderingen vast en verricht het voorafgaand onderzoek van de zaken die worden voorgelegd.

Het vast bureau vergadert regelmatig op de dagen en de uren die het vast bureau bepaalt en zo dikwijls als de behandeling van de zaken het vereist. De voorzitter oordeelt in eerste instantie of er buiten de in het huishoudelijk reglement voorziene tijdstippen al dan niet een vergadering moet worden bijeengeroepen. In spoedeisende gevallen kan de voorzitter buitengewone vergaderingen bijeenroepen, op de dag en het uur die hij bepaalt (art. 62, eerste lid OCMW-decreet).

Artikel 62 OCMW-decreet herneemt de artikelen 32 en 35 van de Organieke Wet 1976 en gedeeltelijk artikel 51 van het Gemeentedecreet, met uitzondering van het register van beraadslagingen dat een (nodeloze) bijkomende bestuurlijke formaliteit betreft; artikel 51 van het Gemeentedecreet kent de verplichting tot het opnemen van de beslissingen in een daartoe bestemd register nog wel – waardoor alleen die opgenomen beslissingen rechtsgevolgen kunnen hebben –, gelet op de verwijzing naar het artikel 104, derde lid van de Nieuwe Gemeentewet. Dit artikel herneemt ook artikel 181, § 2, eerste lid van het Gemeentedecreet. Naar analogie met de vergaderingen van de raad voor maatschappelijk welzijn wordt het vergadertijdstip van het vast bureau eveneens best in een huishoudelijk reglement geregeld en opgenomen.

Op de vergaderingen van het vast bureau zijn de bepalingen van de artikelen 31, 32, 34, 36, 37, 39, 40, 44, 45, 46 en 47 van het OCMW-decreet van overeenkomstige toepassing. Dit betekent onder meer dat het vast bureau slechts kan vergaderen indien de meerderheid van de leden aanwezig is. Net zoals dit het geval is voor de OCMW-raad, kan het vast bureau derden uitnodigen om een bepaalde toelichting te geven; die mogen in geen geval deelnemen aan de beraadslagingen en de stemmingen.

364 De raad voor maatschappelijk welzijn kan in een huishoudelijk reglement bepalingen opnemen die de werking van het vast bureau en de bijzondere comités regelen (art. 63 OCMW-decreet); zo kan het huishoudelijk reglement stipuleren dat de agenda voor het vast bureau slechts vijf dagen voor de vergadering moet worden bezorgd; in dat geval bepaalt de raad in datzelfde huishoudelijk reglement binnen welke termijn de agendapunten vermeld in artikel 32 van het OCMW-decreet, kunnen worden toegevoegd.

Gelet op de diversiteit van de openbare centra voor maatschappelijk welzijn en de wenselijkheid van maatwerk, evenals het feit dat in talrijke centra het vast bureau als een soort college van burgemeester en schepenen optreedt en derhalve wekelijks samenkomt, wordt in dit artikel zoals voor de bijeenkomsten van het schepencollege in de mogelijkheid van een kortere bijeenroepingstermijn voorzien. In het andere geval zou dat immers betekenen dat de dagorde van het vast bureau reeds moet zijn verstuurd voordat de eerdere vergadering van het vast bureau heeft plaatsgevonden, hetgeen door de regelgever niet wenselijk wordt geacht (*Parl.St.* Vl.Parl. 2007-08, nr. 1701/1, 77).

365 De beslissingen van het vast bureau worden in de notulen opgenomen en alleen die beslissingen kunnen rechtsgevolgen hebben; onder beslissingen moet eveneens worden verstaan een advies dat door het betrokken orgaan wordt verstrekt, zelfs indien het niet decretaal of wettelijk werd opgelegd.

De notulen worden op de eerstvolgende gewone vergadering van het vast bureau goedgekeurd. Behalve de notulen die op de persoonlijke levenssfeer van cliënten of hun onderhoudsplichtigen betrekking hebben, worden de notulen van de vorige vergadering uiterlijk op dezelfde dag als de vergadering van het vast bureau waarop de notulen werden goedgekeurd, door de voorzitter aan de leden van de raad voor maatschappelijk welzijn verstuurd op de wijze die in het huishoudelijk reglement is bepaald (bijvoorbeeld: bij een wekelijks vast bureau moeten de notulen van het bureau van week 1 uiterlijk worden verstuurd op de dag van de vergadering van week 3, *cf.* X, *OCMW geannoteerd*, *o.c.*, 44).
De notulen betreffende de persoonlijke levenssfeer van cliënten of hun onderhoudsplichtigen worden echter enkel ter beschikking gesteld van de leden volgens de regels van artikel 31, derde lid van het OCMW-decreet; dit laatste houdt in dat het huishoudelijk reglement de wijze van terbeschikkingstelling bepaalt. Aangaande de notulen die op de persoonlijke levenssfeer betrekking hebben, bestaat er formeel geen bezwaar dat ze ook ter beschikking van de

andere raadsleden worden gesteld; het komt de OCMW-raad toe in het huishoudelijk reglement op te nemen op welke wijze – bijvoorbeeld aan-huis-bezorging, e-mail, inzage,... – dit moet gebeuren.

Evenzeer de verwijzing naar het huishoudelijk reglement, wat de raad voor maatschappelijk welzijn meer vrijheid bezorgt, werd opgenomen. Voorheen was het immers onduidelijk hoe de beslissingen ter kennis moesten worden gebracht. Omdat die concrete werkwijze sterk kon verschillen van OCMW tot OCMW, verwijst de organieke regelgeving nu uitdrukkelijk naar het huishoudelijk reglement.

366 De vergaderingen van het vast bureau zijn *niet openbaar* (art. 62 OCMW-decreet).

AFDELING III

DE BEVOEGDHEDEN

§ 1. Een tweevoudige bevoegdheid

367 Er is aan te herinneren dat artikel 60, § 1, eerste lid van het OCMW-decreet bepaalt dat de raad voor maatschappelijk welzijn in zijn midden een vast bureau *kan* oprichten. De voorheen in de Organieke Wet 1976 opgenomen bepaling dat het vast bureau belast was met het afhandelen van de *zaken van dagelijks bestuur* en waaraan de raad bovendien *andere welomschreven bevoegdheden* kon overdragen, is dan ook ***niet*** in het OCMW-decreet aangehouden.

Toch oefent het vast bureau *toegewezen* én *overgedragen* bevoegdheden uit; artikel 65 van het OCMW-decreet bepaalt immers dat het vast bureau de bevoegdheden uitoefent die eraan zijn toevertrouwd overeenkomstig artikel 52 en/of artikel 161 van het OCMW-decreet, of door of krachtens andere wettelijke en decretale bepalingen onder meer die welke voortvloeien uit artikel 2 van het OCMW-decreet (W. LEERMAN, *Het decreet van 19 december 2008 op de organisatie van de OCMW's. Het OCMW vanuit secretarisperspectief*, *l.c.*, 34; L. VENY, I. CARLENS en B. VERBEECK, *Een nieuwe organieke regelgeving voor de OCMW's. Het Vlaams OCMW-decreet van 19 december 2008*, *l.c.*, 214-215).

§ 2. Toegewezen bevoegdheden

368 De bevoegdheden die door of krachtens wettelijke en decretale bepalingen aan het vast bureau zijn toevertrouwd, zijn *toegewezen* bevoegdheden; die bevoegdheden kunnen niet aan een ander OCMW-bestuursorgaan worden gedelegeerd (art. 66 OCMW-decreet). De uitdrukkelijk toevertrouwde bevoegdheden die niet kunnen worden gedelegeerd, zijn onder meer de bevoegdheden opgesomd in artikel 80, § 2, tweede lid, en de bevoegdheden vermeld in

artikel 114 OCMW-decreet (*Parl.St.* Vl.Parl. 2007-08, nr. 1701/1, 77); *in concreto* zijn bedoeld de aanstelling van een waarnemende secretaris bij hoogdringendheid en het opstellen van een verslag in het kader van de evaluatie van de secretaris en van de financieel beheerder.

In de huidige stand van regelgeving is het aantal toegewezen bevoegdheden veeleer schaars. De taken die de decreetgever rechtstreeks aan het vast bureau heeft opgedragen, betreffen inzonderheid uitvoeringsmaatregelen van ondergeschikt belang in aangelegenheden die tot de bevoegdheidssfeer van de raad voor maatschappelijk welzijn blijven behoren (vgl. *Parl.St.* Senaat 1974-75 nr. 581/1, 110 i.v.m. de Organieke Wet 1976; zie ook art. 26 van de vroegere COO-wet).

De aanwerving van de OCMW-secretaris, het hoogste ambt binnen het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn, en alles wat met die aanwerving samenhangt, zoals de aanstelling van de leden van de examenjury, kunnen niet als een uitvoeringsmaatregel van ondergeschikt belang worden aangemerkt (RvS 7 maart 2005, nr. 141.633, Van Houtte); de uitvoeringsmaatregelen die met de aanwerving van de secretaris gepaard gaan, kunnen bijgevolg niet aan het vast bureau worden overgelaten.

369 Krachtens artikel 52, vierde lid OCMW-decreet kan in het kader van de Overheidsopdrachtenwet het vast bureau in gevallen van dringende spoed die uit onvoorziene omstandigheden voortvloeien, op eigen initiatief een gunningsprocedure inzetten en opdrachten toewijzen; zijn besluit wordt aan de raad voor maatschappelijk welzijn meegedeeld die er op zijn eerstvolgende vergadering akte van neemt.

In spoedeisende gevallen kan een waarnemend secretaris van het OCMW of een waarnemend financieel beheerder door het vast bureau worden aangesteld. Die aanstelling vervalt ingeval dat de raad voor maatschappelijk welzijn ze in de eerstvolgende vergadering niet bekrachtigt (art. 80, § 2, tweede lid OCMW-decreet).

Artikel 114, derde lid bepaalt verder dat de secretaris en de financieel beheerder door het vast bureau en, zo er geen werd opgericht, door de raad voor maatschappelijk welzijn worden geëvalueerd aan de hand van een voorbereidend rapport opgesteld door externe deskundigen in het personeelsbeleid.

Artikel 88, § 3, tweede lid van de Organieke Wet 1976 gaf het vast bureau de exclusieve bevoegdheid om interne kredietaanpassingen vast te stellen. Het betrof wijzigingen binnen de exploitatieuitgaven van eenzelfde activiteitencentrum die de desbetreffende enveloppe voor het betreffende activiteitencentrum niet wijzigden of binnen een investeringsenveloppe ressorteerden. Die wijzigingen moesten door het vast bureau tevens aan de OCMW-raad worden meegedeeld. Het OCMW-decreet heeft nu in beginsel de raad voor maatschappelijk welzijn bevoegd gemaakt om over interne kredietaanpassingen te beslissen (art. 157 OCMW-decreet); het betreft echter geen voorbehouden bevoegdheid van de raad voor maatschappelijk welzijn, zodat die bestuursinstantie vrij is die bevoegdheid al dan niet te delegeren, bijvoorbeeld aan het vast bureau.

§ 3. Overgedragen bevoegdheden

370 De overgedragen bevoegdheden put het vast bureau niet rechtstreeks uit de regelgeving en behelzen bevoegdheden die de raad voor maatschappelijk welzijn *kan* overdragen aan het vast bureau, hetzij rechtstreeks door middel van een beslissing *ad hoc*, hetzij onrechtstreeks bijvoorbeeld door middel van de rechtspositieregeling, het huishoudelijk reglement enz. (maar bijvoorbeeld niet de beslissingsmacht om in rechte op te treden, *cf.* RvS 29 mei 1990, nr. 35.021, OCMW Herstal, *RACE* 1990, z.p., *T.Gem.* 1990, 339; Arbh. Brussel 26 maart 1987, *Rechtspr.Arb.Br.* 1987, 323); met andere woorden, het vast bureau kan die bevoegdheden slechts uitoefenen ingevolge een beslissing van de raad voor maatschappelijk welzijn.

Een dergelijke bevoegdheidsoverdracht kan te allen tijde worden *herroepen*; dit benadrukt zeer duidelijk het soevereine beslissingsrecht inzake die aangelegenheden van de raad voor maatschappelijk welzijn.

Zolang die herroeping niet is goedgekeurd, moet de raad zich met betrekking tot de overgedragen bevoegdheden beperken tot een gebeurlijke interpellatie van de leden van het vast bureau of simpelweg tot het uiten van kritiek (*Parl.St.* Senaat 1974-75, nr. 581/2, 60); de raad voor maatschappelijk welzijn heeft de bevoegdheidsoverdracht tot de herroeping ervan derhalve te respecteren.

371 De overdracht van bevoegdheden is echter niet mogelijk voor de beslissingen die (art. 52, eerste lid, *juncto* art. 65 OCMW-decreet):
- uitdrukkelijk aan de raad voor maatschappelijk welzijn zijn voorbehouden, zoals de goedkeuring van het budget, het meerjarenplan, de personeelsformatie, de rechtspositieregeling,...;
- betrekking hebben op:
  1° de vervreemding, de verdeling en de ruil van onroerende goederen of onroerende rechten;
  2° de leningen, de dadingen, de verwerving van onroerende goederen en de vaste beleggingen van kapitalen;
  3° het aanvaarden van schenkingen en legaten aan het centrum.

Merk op dat in die lijst de beslissingsmacht aangaande de toekenning, de herziening en de intrekking van het recht op maatschappelijke dienstverlening en van het recht op maatschappelijke integratie niet is opgenomen; de raad voor maatschappelijk welzijn kan die bevoegdheid zodoende rechtsgeldig aan het vast bureau overdragen (Arbh. Brussel 26 maart 1987, *Rechtspr.Arb.Br.* 1987, 323). Het ligt bijgevolg ook voor de hand dat een rechthebbende de beslissing van het vast bureau in die aangelegenheden op dezelfde wijze voor de arbeidsgerechten kan aanvechten.

De regeling inzake de overgedragen bevoegdheden wijst erop dat de regelgever zich heeft willen conformeren aan het bestuursrechtelijk beginsel op grond waarvan de bevoegdheden van de verkozen organen van een gedecentraliseerd bestuur bij wet worden bepaald en dat "delegatie" van dergelijke bevoegdheden enkel voor aangelegenheden van veeleer *ondergeschikt belang* kan worden aanvaard. Daarbij moet het feit in acht worden genomen dat door een te ruime delegatie van bevoegdheden tekort kan worden gedaan aan

de rechten van de minderheidsfracties in de raad die geen vertegenwoordiging in het vast bureau hebben (*cf. Parl.St.* Senaat 1974-75, nr. 581/1, 110).

Onder de gelding van de Organieke Wet 1976 was niet steeds duidelijk welke bevoegdheden door de raad voor maatschappelijk welzijn wel en welke niet konden worden gedelegeerd; zo oordeelde de Raad van State dat de bevoegdheid tot het inleiden van rechtsgedingen niet aan het vast bureau kon worden overgedragen (RvS 29 mei 1990, nr. 35.021, OCMW Herstal). Een door een onbevoegd orgaan – bijvoorbeeld het vast bureau of de voorzitter – genomen beslissing met betrekking tot het voeren van een rechtsgeding kon door de OCMW-raad niet worden bekrachtigd, tenzij de bekrachtigingsbeslissing op te vatten was als een effectieve beslissing om in rechte op te treden (*cf.* Antwerpen 17 december 1996, *AJT* 1996-97, 559, noot L. VENY, "Het voeren van rechtsgedingen namens het OCMW"). Toch neemt de rechtspraak aan dat de voorzitter van de raad voor maatschappelijk welzijn op eigen initiatief voorlopig een raadsman kan aanwijzen in afwachting dat de raad voor maatschappelijk welzijn hem volgt; dit recht wordt hem gegund omdat in bepaalde gevallen de termijnen waarbinnen het OCMW-bestuur moet reageren, zeer kort zijn (zie verder nr. 763).

Hieruit volgt dat buiten de in artikel 52 OCMW-decreet voorbehouden beslissingen, alle andere beslissingen wel aan het vast bureau kunnen worden gedelegeerd.

Afgezien van de twee beperkingen van artikel 27, § 1, derde lid van de Organieke Wet 1976, besliste de raad voor maatschappelijk welzijn derhalve soeverein of en, zo ja, welke bevoegdheden aan welk OCMW-bestuursorgaan zouden worden overgedragen. Overdracht van bevoegdheid kon zowel ten gunste van het vast bureau als ten gunste van een bijzonder comité gebeuren (over de delegatie van bevoegdheden aan een bijzonder comité, zie verder nr. 387).

372 In het raam van de nieuwe OCMW-boekhouding werden in het verleden de mogelijkheden tot delegatie van bevoegdheden verruimd (zie ook J. GALLE en R. DE BUCK, *Basisprincipes van de nieuwe OCMW-boekhouding*, Diegem, CED Samsom, 1999, 41 p.; D. BEIRENS, "Administratieve organisatie – Budgethouderschap bij lokale besturen" in G. DE MUNCK, G.-P. LIBIN, J. UMANS en W. VANDAEL (eds.), *OCMW-beleid. De nieuwe OCMW-boekhouding*, Brugge, Vanden Broele, 1998, losbl.; W. VANDAEL, "Het nieuw overheidsmanagement via de nieuwe OCMW-boekhouding in de praktijk: een nieuw OCMW-beleid in Hasselt", *VTOM* 1999/2, 23-31). Zo bepaalde artikel 84, § 2 Organieke Wet 1976 onder meer dat "*voor wat betreft de investeringen, de raad voor maatschappelijk welzijn die bevoegdheden, onder zijn verantwoordelijkheid en binnen de perken van de daartoe op het investeringsbudget ingeschreven kredieten, kan overdragen aan het vast bureau en/of een comité*".

Met betrekking tot de exploitatie kon de raad voor maatschappelijk welzijn die bevoegdheden onder zijn verantwoordelijkheid en binnen de perken van de daartoe op het exploitatiebudget ingeschreven kredieten, overdragen aan het vast bureau en/of een bijzonder comité, evenals aan de secretaris en/of, na advies van de secretaris, aan andere ambtenaren (art. 84, § 2, derde lid Organieke Wet 1976). De raad voor maatschappelijk welzijn kon eveneens beslissen dat het vast bureau de hem toegewezen bevoegdheden inzake opdrachten die betrekking hadden op de exploitatie onder zijn verantwoordelijkheid en binnen de perken van de daartoe op het exploitatiebudget ingeschreven kredieten, kon delegeren aan de secretaris en/of, na advies van de secretaris, aan andere ambtenaren (art. 84, § 2, vierde lid Organieke Wet 1976).

In het OCMW-decreet is die verruiming behouden. Artikel 161, § 2 van het OCMW-decreet bepaalt dat de raad voor maatschappelijk welzijn het budgethouderschap voor aangelegenheden van dagelijks bestuur kan toekennen aan het vast bureau, aan een bijzonder comité of aan de secretaris van het OCMW; die zijn dan voor de uitvoering ervan verantwoordelijk. Het komt de raad toe te bepalen wat onder dagelijks bestuur wordt begrepen. Het vast bureau kan op zijn beurt en in zoverre de raad voor maatschappelijk welzijn daarvoor de machtiging heeft gegeven, de bevoegdheid met betrekking tot bepaalde budgetten delegeren aan de OCMW-secretaris.
Op grond van artikel 161, § 3 kan de raad voor maatschappelijk welzijn het budgethouderschap met betrekking tot bepaalde budgetten betreffende activiteitencentra of projecten delegeren aan het vast bureau.

373 De besluiten die door het vast bureau worden genomen, zijn *niet* aan enige goedkeuring van de raad voor maatschappelijk welzijn onderworpen. Zij zijn wel onderworpen aan het algemeen bestuurlijk toezicht maar moeten niet op de overzichtslijst voorkomen die naar het college van burgemeester en schepenen en naar de provinciegouverneur overeenkomstig artikel 254 van het OCMW-decreet moet worden gestuurd. Mocht de raad voor maatschappelijk welzijn het met een of meer beslissingen van het vast bureau niet eens zijn, dan heeft hij de mogelijkheid om de bevoegdheidsdelegatie te herzien; die maatregel geldt in voorkomend geval uiteraard alleen voor de toekomst.

374 Enkel de beslissingen die het vast bureau neemt in het kader van de individuele maatschappelijke dienstverlening of het leefloon, zijn overeenkomstig artikel 71 van de Organieke Wet 1976 vatbaar voor beroep bij de arbeidsgerechten; voor andere bestuursbeslissingen kan dit, al naargelang, de bestuurs- of de justitiële rechter zijn.

HOOFDSTUK IV
DE BIJZONDERE COMITÉS

AFDELING I

OPRICHTING

375 Overeenkomstig de bepalingen van artikel 60, § 1, tweede lid van het OCMW-decreet kan de raad voor maatschappelijk welzijn, met behoud van de toepassing van artikel 218, in zijn midden eveneens bijzondere comités oprichten en dit op de installatievergadering of op een later tijdstip. De opportuniteit van de oprichting van dergelijke comités komt in de eerste plaats aan de OCMW-raad toe; het betreft hier wel duidelijk een *mogelijkheid* en *geen verplichting* van de raad voor maatschappelijk welzijn.

Die bepaling is duidelijk geïnspireerd door artikel 27, § 1, tweede lid van de Organieke Wet 1976 en luidde: "*Onverminderd de toepassing van artikel 94, kan de Raad in zijn midden eveneens bijzondere comités oprichten waaraan hij wel omschreven bevoegdheden kan overdragen. Er kunnen evenwel geen bijzondere comités worden opgericht zolang geen bijzonder comité voor de sociale dienst werd aangesteld. Bovendien kan de Raad voor Maatschappelijk Welzijn in zijn huishoudelijk reglement bepalen dat plaatsvervangers worden aangewezen die de effectieve leden van de bijzondere comités mogen vervangen, wanneer die belet zijn. De plaatsvervangers dienen op dezelfde akte van voordracht voor te komen als de betrokken effectieve leden*".

Het voormelde artikel formuleert wel een uitzondering op de facultatieve inrichting van bijzondere comités. Het artikel stelt dat er geen bijzondere comités kunnen worden opgericht zolang geen bijzonder comité voor de sociale dienst is ingesteld; indien de OCMW-raad een bijzonder comité met andere bevoegdheden wenst op te richten, dan is hij verplicht vooraf een bijzonder comité voor de sociale dienst op te richten.

Door voorrang te verlenen aan de oprichting van een bijzonder comité voor de sociale dienst heeft de wetgever het belang van de sociale dienst binnen de organisatie van de openbare centra voor maatschappelijk welzijn duidelijk willen onderstrepen (*cf. Parl.St.* Senaat 1974-75, nr. 581/1, 13).

Artikel 218 van het OCMW-decreet verleent de Vlaamse Regering de mogelijkheid om voor bepaalde diensten en inrichtingen afhangend van het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn, nadere regelen in verband met hun afzonderlijk beheer uit te vaardigen (zie verder nr. 770 e.v.). De bijzondere comités die in artikel 60, § 1 van het OCMW-decreet hun decretale grondslag vinden, zijn die waarvan facultatief tot de oprichting door de raad voor maatschappelijk welzijn kan worden beslist en bijgevolg niet die bijzondere comités waarvan de Vlaamse Regering de oprichting op grond van de voormelde decretale bepaling zou kunnen opleggen.

AFDELING II

SAMENSTELLING

376 Wat het aantal leden van de bijzondere comités betreft, hernam het OCMW-decreet aanvankelijk de regeling die de initiële wetgever (van de Organieke Wet 1976) in 1976 uitgewerkt had, te weten een precies aantal voorgeschreven leden van het bijzonder comité. Sinds de vervanging van artikel 27, § 3, tweede lid van de Organieke Wet 1976 bij artikel 18, 3° van de wet van 5 augustus 1992 (*BS* 8 oktober 1992) werd het aantal leden voor elk bijzonder comité door de raad voor maatschappelijk welzijn vastgesteld, met inachtneming evenwel van het door dit artikel bepaalde minimumaantal; elk bijzonder comité mocht met inbegrip van de voorzitter niet minder dan
- 3 leden voor een raad van 9 leden;
- 4 leden voor een raad van 11 of 13 leden;
- 5 leden voor een raad van 15 leden

tellen.

Artikel 60, § 3, tweede lid van het OCMW-decreet bepaalt nu een minimum- en een maximumaantal leden voor elk bijzonder comité; aldus heeft de raad voor maatschappelijk welzijn enige vrijheid bij het vastleggen van het aantal leden van een bijzonder comité. Zo zal het aantal leden van het bijzonder comité, met inbegrip van de voorzitter, op de volgende wijze worden vastgesteld:
- minimaal 3 leden en maximaal 6 leden voor een raad van 9 leden;
- minimaal 4 leden en maximaal 7 leden voor een raad van 11 leden;
- minimaal 4 leden en maximaal 8 leden voor een raad van 13 leden;
- minimaal 5 leden en maximaal 9 leden voor een raad van 15 leden.

In de twee Vlaamse gemeenten waar de OCMW-raad uit 7 leden bestaat, mag een bijzonder comité slechts uit 3 leden bestaan.

De decreetgever wenst met die regeling een ruimere samenstelling van de bijzondere comités mogelijk te maken, zodat de OCMW-raad binnen bepaalde perken zelf kan oordelen hoeveel leden wenselijk zijn. Hiermee wordt een soepeler werking van die comités beoogd. Tevens moet die aanpassing het mogelijk maken om in de bijzondere comités eveneens de oppositie binnen de raad voor maatschappelijk welzijn op een volwaardige manier te betrekken (*Parl.St.* Vl.Parl. 2011-12, 1558/5, 2).

Naast de voorzitter van de raad voor maatschappelijk welzijn en de secretaris bestaan de bijzondere comités uitsluitend uit door en onder de raad voor maatschappelijk welzijn verkozen leden. Bovendien kan de raad voor maatschappelijk welzijn in zijn huishoudelijk reglement bepalen dat plaatsvervangers worden aangewezen die de effectieve leden van de bijzondere comités mogen vervangen in het geval die verhinderd zijn. De plaatsvervangers kunnen door de fractie worden aangewezen.

Een verkozen OCMW-raadslid dat de eed nog niet heeft afgelegd, kan niet tot lid van een bijzonder comité worden verkozen (*Vr. en Antw.* Senaat 1977-78, 278). Zoals onder de gelding van de vroegere Organieke Wet 1976 (art. 27, § 3, laatste lid; zie ook *Vr. en Antw.* Kamer 1989-90, 6785 e.v.) bevat het OCMW-decreet nu een uitdrukkelijke bepaling waarbij na een nieuwe verkiezing van een lid van een bijzonder comité bij afwezigheid van opvolgers, dezelfde politieke verhoudingen moeten worden gewaarborgd.

377 Daar de bepaling van artikel 60, § 4 van het OCMW-decreet niet van toepassing is op de verkiezing van de leden van de bijzondere comités, *moeten* de leden van die comités *niet* van verschillend geslacht zijn; artikel 11*bis* van de Grondwet legt de vertegenwoordiging van beide geslachten wel op voor de raad voor maatschappelijk welzijn en voor het vast bureau, maar niet voor de bijzondere comités. De Vlaamse Gemeenschap heeft ervoor geopteerd om een genderverplichting in de bijzondere comités niet verplicht te maken, aangezien dit in de praktijk problemen zou kunnen opleveren in kleinere openbare centra (*Parl.St.* Vl.Parl. 2007-08, nr. 1701/1, 76); aangaande de genderverplichting in het bijzonder comité bevat het OCMW-decreet zodoende geen wijzigingen ten aanzien van de vroegere organieke regelgeving.

378 De leden van elk bijzonder comité worden, met uitzondering van de voorzitter, bij *geheime stemming* en in *een enkele stemronde* verkozen; hierbij beschikt elk raadslid over één stem. Bij staking van stemmen is de jongste kandidaat in jaren verkozen (art. 60, § 3, vierde lid van de OCMW-decreet). Er worden met het oog op de verkiezingen van de leden van de bijzondere comités geen kandidatenlijsten ingediend en evenmin worden er ter vervanging van de effectieve leden opvolgers verkozen.

Behoudens in het geval waarbij het lid in een bijzonder comité als jongste in jaren bij staking van stemmen was verkozen, wijzen de leden van de raad voor maatschappelijk welzijn die voorkomen op dezelfde voordrachtsakte als vermeld in artikel 10, § 1, bij ontslag, overlijden of verhindering van een lid van een bijzonder comité een vervanger aan. De aanwijzing van dat lid wordt medegedeeld door de meerderheid van de OCMW-raadsleden die op dezelfde voordrachtsakte voorkomen; die ondertekende verklaring wordt tegen ontvangstbewijs aan de secretaris van het OCMW afgegeven. Indien er slechts twee raadsleden zijn, moeten beiden akkoord gaan met de voordracht; één handtekening volstaat niet. De aanwijzing is definitief vanaf de datum die op het ontvangstbewijs voorkomt. De OCMW-secretaris geeft op de eerstvolgende vergadering van de raad voor maatschappelijk welzijn aan de raadsleden van die aanwijzing kennis.
Bij gebrek aan leden die zijn voorgedragen op de vermelde voordrachtsakte of ingeval het lid van wie het mandaat een einde neemt was verkozen als jongste lid in jaren bij staking van stemmen, mag eender welk lid ter vervanging worden verkozen.

379 Een lid van de raad voor maatschappelijk welzijn dat ontslag wil nemen als lid van het bijzonder comité waarin het zitting heeft, deelt dat schriftelijk mee aan de voorzitter van de OCMW-raad; op te merken valt dat het ontslag definitief is na de ontvangst van die kennisgeving door de voorzitter waarna het ontslag door het betrokken lid niet meer kan worden ingetrokken. Het ontslagnemende lid blijft tot het bijzonder comité behoren tot zijn opvolger is aangewezen of verkozen (art. 60, § 5 OCMW-decreet).

Een OCMW-raadslid kan uiteraard ontslag nemen als lid van een bijzonder comité, maar toch lid van de raad voor maatschappelijk welzijn blijven.

380 De voorzitter van de raad voor maatschappelijk welzijn is van *rechtswege* en *met beraadslagende stem* voorzitter van de bijzondere comités. Hij wordt bij zijn afwezigheid in de bijzondere comités in de volgende rangorde vervangen door:

1° de personen die hij met toepassing van artikel 54 van het OCMW-decreet als zijn vervanger heeft aangewezen;
2° de ondervoorzitters, in volgorde van hun rang, die lid zijn van het betrokken comité;
3° het raadslid met de meeste anciënniteit dat lid is van het bijzonder comité.

Die bepaling strekt ertoe de vergaderingen van de bijzondere comités toch te laten doorgaan ondanks het feit dat de voorzitter van de raad voor maatschappelijk welzijn ze niet steeds zal kunnen bijwonen; mocht er nog een lid van een comité regelmatig afwezig zijn, dan zou dit kunnen leiden tot een onvoldoende quorum om geldig te vergaderen.

381 De secretaris *kan* de vergaderingen van alle bijzondere comités bijwonen (art. 62, vierde lid OCMW-decreet); ingeval de secretaris van het OCMW de vergaderingen van een bijzonder comité niet bijwoont, wijst hij daarvoor onder zijn verantwoordelijkheid een ander OCMW-personeelslid aan. De secretaris of dit personeelslid stelt de notulen op van de vergaderingen.

Omdat de taak van de secretaris in bepaalde grotere openbare centra voor maatschappelijk welzijn mogelijkerwijze te zwaar zou uitvallen, is hij enkel verplicht de vergaderingen van de raad voor maatschappelijk welzijn en van het vast bureau bij te wonen. In tegenstelling tot zijn verplichte aanwezigheid op die beide vergaderingen heeft de wetgever voor de facultatieve aanwezigheid van de secretaris op de vergaderingen van de bijzondere comités geopteerd (*cf. Parl.St.* Senaat 1974-75, nr. 581/2, 77).

382 Zoals bij het vast bureau kan een bijzonder comité niet-leden uitnodigen om de vergaderingen bij te wonen en te horen omtrent welbepaalde agendapunten (zie nrs. 166, 204 en 384).

Krachtens artikel 94, § 2 van het OCMW-decreet licht de verantwoordelijke voor de sociale dienst het bijzonder comité voor de sociale dienst in over de algemene behoeften die hij bij de vervulling van zijn taak vaststelt en stelt hij maatregelen voor om daaraan tegemoet te komen.

Personen die niet als lid van het bijzonder comité zijn aangewezen – bijvoorbeeld OCMW-raadsleden, andere dan de voormelde personeelsleden van het centrum, alle andere personen,... –, kunnen wel op een vergadering van het bijzonder comité worden uitgenodigd; te denken valt daarbij bijvoorbeeld aan situaties waarbij hun betrokkenheid of hun aanwezigheid wegens specifieke onderlegdheid in een dossier of aangaande een problematiek waarvan de bespreking op de agenda van de vergadering staat ingeschreven, vaststaat en nuttig kan zijn.

Met het oog op de uitnodiging van die personen moet voorafgaand door het bijzonder comité bij *volstrekte meerderheid* van de stemmen zijn beslist. De aanwezigheid van de niet-leden tijdens een vergadering mag geenszins bestendig zijn, maar moet tot het horen van de betrokkene met betrekking tot een welbepaald agendapunt beperkt blijven.

383 Overeenkomstig artikel 60, § 2, eerste lid OCMW-decreet kunnen de bijzondere comités worden opgericht voor een bepaalde of voor een onbepaalde duur. Een dergelijke oprichting kan dus op gelijk welk tijdstip; het komt de raad voor maatschappelijk welzijn toe om te oordelen of een bijzonder comité al dan niet de volledige bestuursperiode moet meegaan.

De mogelijkheid bestaat dat een bijzonder comité met een welbepaalde opdracht – bijvoorbeeld de bouw van een nieuw woonzorgcentrum of een andere dienst – wordt opgericht; de OCMW-raad kan dan bepalen dat het comité bij het volbrengen van die opdracht wordt opgeheven. De bestaansduur van een bijzonder comité kan uiteraard nooit verder reiken dan de installatie van de nieuwe raad voor maatschappelijk welzijn na zijn algehele verkiezing.

AFDELING III

WERKING

384 Evenals voor het vast bureau beperkt artikel 62, tweede lid van het OCMW-decreet zich ertoe de bepalingen van de artikelen 31, 32, 34, 36, 37, 39, 40, 44, 45, 46 en 47 van toepassing te verklaren. Dit betekent dat in belangrijke mate de regelen die met betrekking tot de raad voor maatschappelijk welzijn inzake de bijeenroeping van de vergaderingen, het aanwezigheidsvereiste, de wijze van stemmen en het houden van de notulen,... gelden, van overeenkomstige toepassing zijn op de bijzondere comités bedoeld bij artikel 60 van het OCMW-decreet (voor een grondige bespreking, zie hierboven nr. 174 e.v.).

De voorzitter van de raad voor maatschappelijk welzijn roept de vergaderingen bijeen van de bijzondere comités, stelt de agenda van de vergaderingen vast en verricht het voorafgaand onderzoek van de zaken die aan het betrokken bijzonder comité worden voorgelegd.

Verder bepaalt artikel 62 van het OCMW-decreet dat de bijzondere comités regelmatig vergaderen, op de dagen en uren die zij bepalen, en zo dikwijls als de behandeling van de dossiers het vereist. Die bepaling houdt in dat de raad voor maatschappelijk welzijn in het huishoudelijk reglement niet kan vastleggen op welke tijdstippen de bijzondere comités vergaderen; de comités zelf bepalen die dagen en uren, en oordelen soeverein wat verstaan wordt onder "*zo dikwijls als de behandeling van de zaken het vereist*".

De voorzitter van de raad voor maatschappelijk welzijn kan in spoedeisende gevallen buitengewone vergaderingen bijeenroepen, op de dag en het uur die hij bepaalt.

In tegenstelling tot de vergaderingen van de raad voor maatschappelijk welzijn maar overeenstemmend met het vast bureau, vergaderen de bijzondere comités *met gesloten deuren*.

385 De raad voor maatschappelijk welzijn kan in een huishoudelijk reglement vastleggen dat de agenda voor een bijzonder comité slechts vijf dagen vóór de vergadering moet worden bezorgd; tevens bepaalt de OCMW-raad in dat reglement binnen welke termijn de agendapunten vermeld in artikel 32 van het OCMW-decreet, kunnen worden toegevoegd.

De notulen van de vorige vergadering van de bijzondere comités worden aan hun leden ter beschikking gesteld; de notulen die op de persoonlijke levenssfeer van steungerechtigde personen of hun onderhoudsplichtigen betrekking hebben, worden echter enkel ter beschikking gesteld van de leden volgens de regels voorgeschreven *ex* artikel 31, derde lid van het OCMW-decreet. Dit impliceert dat het huishoudelijk reglement bepaalt op welke wijze die notulen ter beschikking worden gesteld.
De raad voor maatschappelijk welzijn zal in het huishoudelijk reglement voor het bijzonder comité eveneens moeten verduidelijken wie de *notulen* van de vergaderingen van een bepaald bijzonder comité moet bijhouden; in het geval waarbij niet de secretaris met het opmaken van de notulen belast is, kan een lid van het bijzonder comité of zelfs een ander personeelslid van het OCMW-bestuur daartoe worden aangewezen.

Het ligt voor de hand dat het personeelslid dat de secretaris vervangt en belast is met het optekenen van de notulen, de betrokken vergadering bijwoont (RvS 12 december 1969, nr. 13.842, Moyson, *Arr.RvS* 1969, 1.133).

386 Wat de plaats van vergadering van het bijzonder comité betreft, zwijgt het OCMW-decreet. Het komt de raad voor maatschappelijk welzijn toe die plaats vast te leggen in het huishoudelijk reglement voor het bijzonder comité.

AFDELING IV

BEVOEGDHEDEN

387 De hier bedoelde bijzondere comités beschikken zoals onder de gelding van de Organieke Wet 1976, over *geen* rechtstreeks door de regelgeving toegewezen bevoegdheden; zij kunnen enkel de *welomschreven* bevoegdheden uitoefenen die hen door de raad voor maatschappelijk welzijn worden overgedragen (zie eveneens hierboven nr. 168). Een dergelijke overdracht van bevoegdheden kan op diverse wijzen gebeuren, met name door middel van

i) het huishoudelijk reglement van het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn, ii) de oprichtingsbeslissing van het comité of iii) een aparte raadsbeslissing.
Het moet worden benadrukt dat alleen de raad voor maatschappelijk welzijn bevoegd is om bevoegdheden aan een bijzonder comité over te dragen; daarbij kan hij beslissen dat de overgedragen aangelegenheid, hetzij aangaande die materie een louter adviserende bevoegdheid betreft, hetzij eveneens beslissingsmacht in die aangelegenheid inhoudt.

De toewijzing van beslissingsmacht in de dossiers van maatschappelijke dienstverlening en maatschappelijke integratie aan het bijzonder comité voor de sociale dienst, en waarbij de geldigheid van die beslissingen niet aan de bekrachtiging van de raad voor maatschappelijk welzijn onderworpen is, heeft tot gevolg dat het jurisdictioneel beroep dat een steunaanvrager instelt na de betekening en vóór de raad ervan heeft kennisgenomen, op een geldige en ontvankelijke wijze is ingeleid (*cf.* voorheen RvS 4 april 1986, nr. 26.331, OCMW Oudenaarde en RvS 4 april 1986, nr. 26.331, *Arr.RvS* 1986, z.p.).

Artikel 65 van het OCMW-decreet bepaalt dat de bijzondere comités de bevoegdheden uitoefenen die eraan zijn toevertrouwd overeenkomstig artikel 52, artikel 161 of door of krachtens andere wettelijke en decretale bepalingen onder meer als vermeld in artikel 2. Artikel 52 houdt in dat de raad voor maatschappelijk welzijn bepaalde bevoegdheden kan delegeren aan onder andere een bijzonder comité; het tweede lid van dit artikel somt de bevoegdheden op die de OCMW-raad niet kan delegeren.

De bevoegdheden die uitdrukkelijk door of krachtens de wet of het decreet aan de bijzondere comités worden toevertrouwd, kunnen niet worden gedelegeerd (art. 66 OCMW-decreet).

Er valt nogmaals te benadrukken dat de beslissing tot het inleiden en het voeren van een rechtsgeding tot de exclusieve bevoegdheid van de raad voor maatschappelijk welzijn behoort (RvS 2 februari 1984, nr. 23.936, OCMW Antwerpen, *Arr.RvS* 1984, 399; vgl. M. VERMAERKE en G.P. LIBIN, *Het vast bureau*, *l.c.*, 62) en die bevoegdheid derhalve niet aan een bijzonder comité kan worden overgedragen. In dezelfde zin is het bijzonder comité van de sociale dienst niet in de mogelijkheid om de beslissing tot het instellen van een hoger beroep tegen een vonnis van de arbeidsrechtbank te nemen (Arbh. Antwerpen 11 september 1991, *RW* 1991-92, 615); die onbevoegdheid geldt dus evenzeer in het geval dat dit bijzonder comité beslissingsmacht toekomt in dossiers van maatschappelijke dienstverlening en maatschappelijke integratie.
In zoverre de raad voor maatschappelijk welzijn de aanstellingsbevoegdheid van personeel uit handen geeft, zal hij hiertoe veeleer een bijzonder comité voor personeelsaangelegenheden oprichten dan die bevoegdheid aan het bijzonder comité voor de sociale dienst toe te vertrouwen. Die handelwijze belet evenwel niet dat het bijzonder comité voor de sociale dienst dat over beslissingsmacht in dossiers aangaande maatschappelijke dienstverlening beschikt, de beslissing neemt een steunaanvrager bij toepassing van artikel 60, § 7 van de Organieke Wet 1976 tijdelijk aan te werven (zie ter zake o.a. D. SIMOENS, *Handboek OCMW-dienstverlening*, Brugge, die Keure, 2009, nrs. 1492-1573, 533 e.v.; B. DE MARS, "Artikel 60, par. 7 OCMW-Wet: op het kruispunt van arbeidsrecht en maatschappelijke dienstverlening", *TSR* 2011, 355-420; B. LIETAERT, "Art. 60, § 7 van de OCMW-wet" in X, *Personeel & Organisatie. Werkgelegenheidsmaatregelen*, Diegem, Kluwer, losbl., 36 p.; L. VENY, *OCMW. Overzicht van rechtspraak 1986-1996*, *o.c.*, nr. 201, 102).

Artikel 161 betreft de bepalingen aangaande het budgethouderschap; in het raam van het budgethouderschap en voor zover de raad voor maatschappelijk welzijn daarvoor de machtiging verleent, *kan* een bijzonder comité de bevoegdheid met betrekking tot bepaalde budgetten aan de secretaris van het OCMW delegeren.

HOOFDSTUK V
HET BEHEERSCOMITÉ VAN HET OCMW-ZIEKENHUIS

AFDELING I

OPRICHTING

388 Overeenkomstig artikel 218, § 1 van het OCMW-decreet worden ziekenhuizen zonder eigen rechtspersoonlijkheid die van een OCMW-bestuur afhangen, opgericht en beheerd als een dienst met afzonderlijk beheer (*Parl.St.* Vl.Parl. 2007-08, nr. 1701/1, 139; voorheen A. De Graeve en P. Dhaenens, "Afzonderlijk beheer van diensten en inrichtingen" in *Maatschappelijk welzijn*, Heule, UGA, 1996, nrs. 630-640); met ziekenhuizen die van een OCMW-bestuur afhangen, worden enkel de ziekenhuizen die ressorteren onder de rechtspersoon van het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn en zijn dus niet de ziekenhuizen met een aparte rechtspersoonlijkheid bedoeld.

De Vlaamse Regering kan specifieke regels in verband met de inrichting, de organisatie en de werking van de ziekenhuizen met afzonderlijk beheer uitvaardigen (art. 218, § 1, tweede lid OCMW-decreet).

Rekening houdend met de opmerkingen van de afdeling Wetgeving van de Raad van State (*Parl.St.* Vl.Parl. 2007-08, nr. 1701/1, 139), werd het tweede lid van § 1 enigszins anders gelibelleerd: het is duidelijk dat de Vlaamse Regering bevoegd is om regelen te nemen in verband met onder meer het beheer in de ruime betekenis van het woord, het houden van inventarissen en het voeren van de boekhouding. Er wordt hiermee geen afbreuk gedaan aan de toepassing van de federale regelgeving op het vlak van het financieel beheer van ziekenhuizen; de Vlaamse Gemeenschap is immers op grond van artikel 5 van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen gemachtigd het beleid inzake maatschappelijk welzijn, met inbegrip van de organieke regels, te bepalen (over die specifieke bevoegdheidsverdeling, zie hierboven nr. 6 e.v.).

389 Artikel 218, § 2 van het OCMW-decreet herneemt gedeeltelijk artikel 94 van de Organieke Wet 1976; de ziekenhuizen die van het OCMW afhangen, worden beheerd door een beheerscomité waarvan de Vlaamse Regering de samenstelling en de werking bepaalt.

Enige verduidelijking omtrent het beheer van het ziekenhuis is terug te vinden in het Verslag aan de Koning voorafgaand aan het koninklijk besluit van 2 augustus 1985 in verband met het ontstaan en de evolutie van het KB van 27 februari 1961 (*BS* augustus 1985); het KB van 27 februari 1961 is trouwens opgeheven door artikel 27 van het KB van 2 augustus 1985.

De bepalingen van artikel 94 van de Organieke Wet 1976 moesten het volgens het verslag aan de Koning voorafgaand aan het KB nr. 244, mogelijk maken het rationeel beheer van de betrokken ziekenhuizen te bevorderen; dit moest ertoe leiden dat de aan die ziekenhuizen opgelegde saneringsplannen konden worden uitgevoerd. Daarbij is ermee rekening te houden dat na de inwerkingtreding van het KB nr. 244 een ander bijzonder machtenbesluit heeft inge-

werkt op het beheer van de ziekenhuizen en bijgevolg ook van de OCMW-ziekenhuizen (KB nr. 407 van 18 april 1986 tot wijziging en aanvulling van de wet van 23 december 1963 op de ziekenhuizen, *BS* 6 mei 1986).

De in het KB nr. 407 van 18 april 1986 opgenomen regeling komt neer op "... *een specifieke wetgeving tot oplossing van een problematiek die zich in alle ziekenhuizen stelt en die een geëigende aanpak vergt die in bepaalde opzichten een aanpassing vraagt van de volgens de OCMW-wet gebruikelijke besluitvorming*" (verslag aan de Koning, *BS* 6 mei 1986). De regeling vervat in het KB nr. 407 van 18 april 1986 maakt de bepalingen van de OCMW-wet in verband met het beheer van de ziekenhuizen geenszins onwerkzaam, maar moet als een aanvulling van die bepalingen worden gezien.

Ter zake is het nog nuttig artikel 48 van het KB nr. 407 van 18 april 1986 aan te halen: "*Wat betreft de ziekenhuizen beheerd door een openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn en de in die ziekenhuizen werkzame geneesheren, strekken de bepalingen van deze wet tot aanvulling van de Organieke Wet 1976 betreffende de openbare centra voor maatschappelijk welzijn, en met name van de artikelen 48, 51, 52, 53, 54, 55, 56 en 94 van die wet*".

AFDELING II

SAMENSTELLING

390 Op grond van artikel 218, § 2, eerste lid van het OCMW-decreet wordt de samenstelling en de werking van het beheerscomité van het OCMW-ziekenhuis bepaald door de Vlaamse Regering. De opdracht door die bepaling aan de Vlaamse Regering met betrekking tot de samenstelling van het comité toebedeeld, zal de regeling van het tweede lid van diezelfde bepaling moeten nakomen; dat stelt dat het comité zodanig moet worden samengesteld dat de meerderheid van de stemgerechtigde leden tot de raad voor maatschappelijk welzijn behoort en dat die vertegenwoordigers worden verkozen overeenkomstig artikel 60, § 3, vierde lid van het OCMW-decreet (*cf.* hierboven nr. 354). Het betreft hier een verkiezing die gelijkaardig is aan de verkiezing van de leden van een bijzonder comité.

391 Tot aan de wijzigingen aangebracht bij decreet van 29 juni 2012 tot wijziging van het decreet van 19 december 2008 betreffende de organisatie van de openbare centra voor maatschappelijk welzijn (*BS* 17 augustus 2012), beschikte de raad voor maatschappelijk welzijn **niet** over de volledige vrijheid om het aantal leden van het beheerscomité van een OCMW-ziekenhuis te bepalen; ter zake bevatte het nu opgeheven artikel 4, § 1, eerste lid van het KB van 2 augustus 1985 een aantal dwingende voorschriften, met name dat het beheerscomité met het afzonderlijk beheer van het ziekenhuis belast, zodoende uit zes, acht of tien leden moest bestaan.

Bepaalde leden hadden enkel een raadgevende stem, andere leden namen aan de vergaderingen met beraadslagende stem deel. Genoten volgens de voormelde wetsbepaling in het beheerscomité

een beraadslagende stem, alle hiertoe aangewezen OCMW-raadsleden; hadden overeenkomstig artikel 4, § 1, tweede lid van het KB van 2 augustus 1985 enkel een raadgevende stem:
- de directeur van het ziekenhuis, de geneesheer verantwoordelijk voor de medische activiteiten, het verantwoordelijke personeelslid voor de verpleegkundige diensten, alsmede – desgevallend – de persoon verantwoordelijk voor de bestuurlijk-financiële diensten en de persoon verantwoordelijk voor de technische diensten van het ziekenhuis. Het betreft hier duidelijk personen die vanuit hun praktijk en ervaring een belangrijke bijdrage in de werking van het beheerscomité kunnen leveren. De daartoe noodzakelijke aanwijzingen geschieden door de raad voor maatschappelijk welzijn;
- de afgevaardigde van de gemeente wier openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn het ziekenhuis beheert.

Het aantal aangewezen OCMW-raadsleden met beraadslagende stem moest gelijk zijn aan het aantal van de eerste categorie leden met raadgevende stem, *i.e.* exclusief de afgevaardigde van de gemeente, de voorzitter niet meegerekend.

392 De OCMW-raadsleden die voor het beheerscomité zijn aangewezen, worden door de raad voor maatschappelijk welzijn bij *geheime stemming* en in *één enkele stemronde* verkozen; hierbij beschikt elk raadslid over één stem. Bij staking van stemmen is de jongste kandidaat in jaren aangewezen (art. 60, § 4, vierde lid OCMW-decreet).

De leden van het beheerscomité worden voor de *duur van hun mandaat* van OCMW-raadslid aangewezen, behoudens in geval van ontslag. Omtrent de duur van het mandaat van de leden van het beheerscomité die geen lid van de raad voor maatschappelijk welzijn zijn, specificeert het koninklijk besluit niets; er moet worden aangenomen dat die personen uit hoofde van hun functie voor *onbepaalde tijd* in het beheerscomité zitting hebben, met dien verstande echter dat aan dit mandaat een einde wordt gemaakt van zodra zij die functie in de betrokken OCMW-instelling niet meer uitoefenen.

393 Het beheerscomité kon, desgevallend, andere personen uitnodigen tot het bijwonen van zijn vergaderingen. Het nu opgeheven artikel 5, § 3 van het KB van 2 augustus 1985 bepaalde dat in voorkomend geval die uitnodiging geschiedde met het oog op het vervullen van de opdrachten van het beheerscomité; een dergelijke uitnodiging kon zijn gericht tot "*andere personen, al dan niet tewerkgesteld in het ziekenhuis (...) om er als deskundigen betreffende bepaalde problemen gehoord te worden*".

AFDELING III

WERKING

394 Naar luid van artikel 218, § 2, derde lid van het OCMW-decreet wordt het beheerscomité *van rechtswege* voorgezeten door de voorzitter van de raad voor maatschappelijk welzijn of door zijn afgevaardigde. Het ondervoorzitterschap wordt door het beheerscomité aan een van zijn leden toegewezen; die persoon is bij tijdelijke afwezigheid of verhindering van de voorzitter van de

raad voor maatschappelijk welzijn of van zijn afgevaardigde ermee belast het voorzitterschap van de vergaderingen van het comité waar te nemen.

395 Artikel 218, § 2 bepaalt voorts dat de Vlaamse Regering de werking van het beheerscomité bepaalt.

De bepalingen van artikel 37 van het OCMW-decreet gelden eveneens voor de leden van het beheerscomité; aldus is het een lid van het beheerscomité van het OCMW-ziekenhuis verboden deel te nemen aan de bespreking en de stemming over:

1° aangelegenheden waarin hij een rechtstreeks belang heeft, hetzij persoonlijk, hetzij als vertegenwoordiger, of waarbij de echtgenoot of de bloed- of aanverwanten tot en met de vierde graad een persoonlijk en rechtstreeks belang hebben; dat verbod strekt niet verder dan de bloed- en aanverwanten tot en met de tweede graad bij de voordracht van kandidaten, benoemingen, ontslagen, afzettingen en schorsingen. Voor de toepassing van deze bepaling worden personen die een verklaring van wettelijke samenwoning als vermeld in artikel 1475 van het Burgerlijk Wetboek hebben afgelegd, met echtgenoten gelijkgesteld;

2° de vaststelling of de goedkeuring van de jaarrekening van een instantie waaraan hij rekenschap verschuldigd is of waarvan hij tot het uitvoerend bestuursorgaan behoort.

Die bepaling is niet van toepassing op het lid van de raad voor maatschappelijk welzijn dat zich in de bovenvermelde omstandigheden bevindt louter op grond van het feit dat hij als vertegenwoordiger van het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn in andere rechtspersonen is aangewezen.

Verder is het voor een lid van het beheerscomité van het OCMW-ziekenhuis verboden:

1° rechtstreeks of onrechtstreeks als advocaat of notaris tegen betaling te werken in geschillen ten behoeve van het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn. Dat verbod geldt ook ten aanzien van de personen die in het kader van een associatie, groepering, samenwerking of op hetzelfde kantooradres met het lid van de raad voor maatschappelijk welzijn werken;

2° rechtstreeks of onrechtstreeks als advocaat of notaris te werken in geschillen ten behoeve van de tegenpartij van het OCMW-bestuur of ten behoeve van een OCMW-personeelslid aangaande beslissingen in verband met de tewerkstelling binnen het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn. Dat verbod geldt ook ten aanzien van de personen die in het kader van een associatie, groepering, samenwerking of op hetzelfde kantooradres met het lid van de OCMW-raad werken;

3° rechtstreeks of onrechtstreeks een overeenkomst te sluiten, behoudens in geval van een schenking aan het OCMW-bestuur of de verenigingen of vennootschappen vermeld in titel VIII, of deel te nemen aan een opdracht voor aanneming van werken, levering of diensten, verkoop of aankoop ten

behoeve van het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn of de verenigingen of vennootschappen vermeld in titel VIII, behoudens in de gevallen waarbij het lid van het beheerscomité een beroep doet op een door het OCMW-bestuur of de verenigingen of vennootschappen vermeld in titel VIII, aangeboden dienstverlening en ten gevolge hiervan een overeenkomst aangaat;

4° op te treden als afgevaardigde of deskundige van een vakorganisatie in het bijzonder onderhandelingscomité of het hoog overlegcomité van de gemeente die door het OCMW wordt bediend.

Aangezien er geen uitzonderingen in artikel 218 van het OCMW-decreet zijn opgenomen, gelden die verbodsbepalingen voor alle leden van het beheerscomité, ook voor degenen die niet door de raad voor maatschappelijk welzijn zijn verkozen.

396 De leden van het beheerscomité hebben recht van inzage in alle dossiers, stukken en akten die het bestuur van het ziekenhuis betreffen. Zij kunnen een afschrift verkrijgen van die dossiers, stukken en akten; de vergoeding die desgevallend voor het afschrift wordt gevraagd, mag in geen geval meer bedragen dan de kostprijs.
De leden van het beheerscomité mogen alle instellingen en diensten bezoeken die het ziekenhuis opricht en beheert.

De personen die krachtens het decreet of de wet de besloten vergaderingen van het beheerscomité van het ziekenhuis bijwonen, zijn tot geheimhouding verplicht. Die regel doet geen afbreuk aan de mogelijkheid van strafrechtelijke vervolging van de leden van het beheerscomité, alsmede van alle andere personen vermeld in het zevende lid, wegens de miskenning van het beroepsgeheim overeenkomstig artikel 458 van het Strafwetboek.

397 In artikel 218, § 1 wordt de procedure hernomen van de artikelen 88 en 89 van de Organieke Wet 1976 aangaande de vaststelling en de goedkeuring van het budget, de budgetwijzigingen, de interne kredietaanpassingen, de jaarrekening van de betrokken ziekenhuizen zonder evenwel afbreuk te willen doen aan de federale bepalingen inzake de ziekenhuizen.
De verwijzing betreft niet de vorm van die documenten (*Parl.St.* Vl.Parl. 2007-08, nr. 1701/1, 139).

AFDELING IV

BEVOEGDHEDEN

398 Op grond van artikel 218, § 3 van het OCMW-decreet regelt het beheerscomité van het ziekenhuis alles wat tot de bevoegdheid van het openbaar

centrum voor maatschappelijk welzijn inzake het beheer van het ziekenhuis behoort.

Hierop bestaan er enkele uitzonderingen:

1° overeenkomstig artikel 218, § 1, derde en vierde lid stelt de raad voor maatschappelijk welzijn het meerjarenplan en het budget voor het volgende financiële boekjaar vast van elk ziekenhuis dat onder zijn beheer staat. De bepalingen betreffende de vaststelling en de goedkeuring van het meerjarenplan, alsook de aanpassingen ervan, het budget, de budgetwijzigingen, de interne kredietaanpassingen en de voorlopige kredieten van het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn zijn dan van overeenkomstige toepassing. Verder legt de OCMW-raad elk jaar de jaarrekening van het voorgaande financiële boekjaar van elk ziekenhuis dat onder zijn beheer valt, vast. De bepalingen betreffende de vaststelling van de jaarrekening van het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn zijn dan van overeenkomstige toepassing;

2° artikel 218, § 4 van het OCMW-decreet kent aan de raad voor maatschappelijk welzijn een aantal exclusieve bevoegdheden toe. Bedoeld zijn o.a. het aanwijzen en het ontslaan van leden van het beheerscomité, elke beslissing houdende toetreding tot of uittreding uit een vereniging bedoeld in Hoofdstukken I en II van Titel VIII, elke beslissing die het ziekenhuisaanbod op belangrijke punten wijzigt, besluiten betreffende de meerjarenplanning, het budget en budgetwijzigingen, besluiten betreffende kwijting aan de directeur en de penningmeester van het ziekenhuis, het vaststellen van het huishoudelijk reglement van het ziekenhuis,... (betreffende de ziekenhuisvereniging, zie verder nr. 800 e.v.);

3° ingeval een openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn meer dan één ziekenhuis beheert, is uitsluitend de OCMW-raad bevoegd voor de vaststelling van de volledige rechtspositieregeling van het personeel van die ziekenhuizen. Dit orgaan bepaalt de afwijkingen op de gewone rechtspositieregeling die op het personeel van het OCMW-bestuur van toepassing is.

Het beheerscomité van het ziekenhuis maakt tevens het organogram en de personeelsformatie van de diensten van het OCMW-ziekenhuis op en werft personeelsleden aan.
Dit comité neemt daarnaast dezelfde deontologische code aan als die voor (de leden van) de raad voor maatschappelijk welzijn, behoudens ingeval het beheerscomité een eigen deontologische code heeft uitgevaardigd.

399 De bevoegdheden van het beheerscomité kunnen, voor de overzichtelijkheid, in drie categorieën worden opgesplitst, te weten:

1° de namens de raad voor maatschappelijk welzijn uit te oefenen *uitdrukkelijk bij decreet toegekende bevoegdheden* (art. 218, § 3 OCMW-decreet). Die bepaling legt de residuaire bevoegdheid bij het beheerscomité en niet langer bij de raad voor maatschappelijk welzijn;

2° een *adviesbevoegdheid* betreffende de beslissingen met financiële weerslag voor het ziekenhuis (art. 218, § 6 OCMW-decreet). Dit houdt in dat de raad voor maatschappelijk welzijn geen beslissingen met financiële weerslag voor het ziekenhuis kan nemen dan nadat het beheerscomité hierover advies heeft uitgebracht; de Vlaamse Regering bepaalt de termijn waarbinnen het beheerscomité dit advies moet uitbrengen. Bij het verstrijken van die termijn zonder dat het beheerscomité een advies heeft gegeven en dit aan de raad voor maatschappelijk welzijn heeft verzonden, mag aan het vereiste van het advies worden voorbijgegaan. De beslissingen van de OCMW-raad die afwijken van het advies van het beheerscomité, moeten motiveren op welke punten en waarom van het advies wordt afgeweken;

Het beheerscomité zal met betrekking tot die aangelegenheden adviezen verstrekken en geen beslissingen nemen; het begrip "advies" werd door de afdeling Wetgeving van de Raad van State aanbevolen. Evenwel, dergelijke adviezen kunnen de vorm aannemen van een "ontwerpbeslissing" die vervolgens aan de raad voor maatschappelijk welzijn ter goedkeuring wordt voorgelegd (Verslag aan de Koning bij het KB nr. 244, *BS* 25 januari 1984, 1028).

3° het beheerscomité is daarnaast eveneens bevoegd om namens de raad voor maatschappelijk welzijn:
- binnen de goedgekeurde personeelsformatie *contractueel* personeel aan te werven en te ontslaan;
- besluiten te nemen inzake de *overheidsopdrachten* voor de aanneming van werken en voor leveringen van goederen en diensten, tot de door de raad voor maatschappelijk welzijn vastgestelde bedragen voor zover hiervoor geen goedkeuring vanwege de toezichthoudende overheid vereist is.

Onder de gelding van de vroegere regelgeving oordeelde de arbeidsrechter (Arbh. Luik 7 mei 1986, *Soc.Kron.* 1991, 327; vgl. voor concrete personeelsbeslissingen RvS 6 maart 1992, nr. 38.963, Frenck, *Arr.RvS* 1992, z.p., aangaande de stopzetting van de "aggregatie" van een geneesheer; RvS 30 juni 1993, nr. 43.576, Goovaerts, *Arr.RvS* 1993, z.p.) dat de raad voor maatschappelijk welzijn zijn beslissingsmacht inzake het personeelsbeleid niet uitdrukkelijk aan het beheerscomité van het ziekenhuis moest overdragen.

400 Volledigheidshalve moet erop worden gewezen dat het KB van 2 augustus 1985 nog een aantal bijzondere taken voor het beheerscomité vermeldt, met name artikel 11 inzake de begroting van het ziekenhuis en artikel 19 inzake het toezicht op kas en boeken van de penningmeester.

Overeenkomstig artikel 218, § 7 van het OCMW-decreet beheert dit bestuursorgaan bij toepassing van § 3 tot en met § 6, eveneens het gedeelte van een ziekenhuis dat wordt omgevormd tot verblijfsdienst voor de opname van personen die behoefte hebben aan zorgverlening zoals bedoeld in artikel 5, § 1 van de wet van 27 juni 1978 tot wijziging van de wetgeving op de ziekenhuizen en betreffende sommige andere vormen van verzorging (*BS* 12 juli 1978). In dat geval worden de boekhouding, de thesaurie, het budget en de rekeningen, alsook de personeelsformatie van die verblijfsdienst gescheiden gehouden van die van het ziekenhuis.

401 De raad voor maatschappelijk welzijn behoudt, overeenkomstig artikel 218, § 4 Organiek Decreet de volgende bevoegdheden met betrekking tot het OCMW-ziekenhuis:

1° het aanwijzen en het ontslaan van de leden van het beheerscomité;
2° de aanwerving, de evaluatie en het ontslag van contractuele personeelsleden die in het beheerscomité of in het managementteam zitting hebben;
3° de benoeming, de evaluatie, de bevordering en het in disponibiliteit stellen van statutaire personeelsleden die in het beheerscomité of in het managementteam zitting hebben, alsook het opleggen van tuchtstraffen aan die personeelsleden;
4° elke beslissing houdende toetreding tot of uittreding uit een vereniging als vermeld in titel VIII, hoofdstuk I en II OCMW-decreet;
5° elke beslissing die het ziekenhuisaanbod op belangrijke punten wijzigt;
6° de besluiten betreffende de meerjarenplanning en de aanpassing ervan, het budget en de budgetwijzigingen, de interne kredietaanpassing, de jaarrekening en de kwijting aan de directeur van het ziekenhuis en de penningmeester;
7° het bepalen van de wijze waarop het personeel tussen het ziekenhuis en tussen de verschillende ziekenhuizen en de overige instellingen en diensten wordt overgeplaatst;
8° het vaststellen van het huishoudelijk reglement van het ziekenhuis.

Aangezien het instellen van rechtsgedingen niet in de voormelde opsomming voorkomt, is aan te nemen dat dit nu een bevoegdheid van het beheerscomité vormt.

402 Het beheerscomité kan bepaalde van zijn bevoegdheden delegeren aan de directeur van het ziekenhuis; die bevoegdheidsoverdracht kan evenwel steeds geheel of gedeeltelijk worden ingetrokken (art. 218, § 8 OCMW-decreet; impliciet RvS 21 november 2011, nr. 216.378, Swinnen, in verband met personeelsbeslissingen). Hiermee wordt niet bedoeld dat bepaalde niet expliciet voorbehouden bevoegdheden zouden zijn uitgesloten van de delegatiemogelijkheid maar wel dat de raad voor maatschappelijk welzijn niet alle bevoegdheden kan overdragen (*Parl.St.* Vl.Parl. 2007-08, nr. 1701/1, 140).

De directeur van het ziekenhuis is sowieso belast met de interne controle overeenkomstig de artikelen 98, 99 en 100 van het OCMW-decreet.

403 Voor de handelingen van het beheerscomité die namens de raad voor maatschappelijk welzijn worden verricht en waarvoor met toepassing van de bepalingen van het OCMW-decreet een advies, een goedkeuring of een machtiging vereist is, is de beslissing van het beheerscomité rechtstreeks onderworpen aan het bestuurlijk toezicht van *dezelfde* toezichthoudende overheden zoals dit het geval zou zijn geweest indien de raad voor maatschappelijk welzijn daaromtrent zelf een beslissing zou hebben genomen (art. 218, § 5 OCMW-decreet).

Voor de handelingen van de directeur die namens het beheerscomité worden verricht en waarvoor met toepassing van de bepalingen van dit decreet, een advies, goedkeuring of machtiging vereist is, is de beslissing van de directeur rechtstreeks onderworpen aan het oordeel van *dezelfde* toezichthoudende overheden zo dat het geval zou zijn geweest indien het beheerscomité daarover zelf een beslissing had genomen.

HOOFDSTUK VI
DE NIEUWE SAMENWERKING TUSSEN GEMEENTE EN OCMW

AFDELING I

SITUERING EN RECHTSGROND

404 Voor het OCMW geldt soms de verplichting van samenwerking met de gemeente in de zin dat vooraleer het OCMW-bestuur in bepaalde aangelegenheden een beslissing kan nemen, voorafgaand advies aan het gemeentebestuur moet worden gevraagd. Evenzeer is het advies van het OCMW-bestuur vereist alvorens het gemeentebestuur in bepaalde materies tot besluitvorming kan overgaan.
In beide gevallen is het adviesvereiste ingegeven met het oog op het voorkomen van een situatie waarbij een beslissing van het ene overheidsbestuur problemen zou (kunnen) opleveren voor de andere bestuursoverheid. Daarnaast kan een meer doorgedreven samenwerking voor inzonderheid de kleinere gemeenten bijdragen tot een aanzienlijke efficiëntiewinst en kostenbesparing (*cf. Parl.St.* Vl.Parl. 2004-05, nr. 347/1, 47-48).

405 De rechtsgrond van de onderlinge samenwerking tussen beide lokale bestuurlijke overheden is te vinden, enerzijds, in de artikelen 270-271 van het OCMW-decreet en, anderzijds, in de artikelen 270-271 van het Gemeentedecreet.

AFDELING II

WEDERZIJDSE ADVIESVERSTREKKING

§ 1. Voorafgaand advies van het college van burgemeester en schepenen

406 Het voorafgaand advies van het schepencollege is volgens artikel 270, § 1 OCMW-decreet verplicht in een aantal aangelegenheden (zie hierover o.a. K. JANSSENS, J. LEROY, P. VANDERSTAPPEN, D. VAN HOLSBEECK en P. VAN SCHUYLENBERGH, *Het OCMW-decreet ontleed*, *o.c.*, 210-211; L. VENY, I. CARLENS en B. VERBEECK, *Een nieuwe organieke regelgeving voor de OCMW's. Het Vlaams OCMW-decreet van 19 december 2008*, *l.c.*, nrs. 35-36, 219-220; zie verder nr. 749 e.v.). Grosso modo laten die materies zich als volgt groeperen:
1° *financiële dossiers*, zoals (a) het meerjarenplan en de aanpassing(en) ervan, (b) het budget en de budgetwijzigingen zodra die de geconsolideerde gemeentelijke bijdrage verhogen of verminderen, of het gevolg zijn van het oprichten of het afschaffen van een dienstverlening, (c) de beslissingen met betrekking tot de ziekenhuizen waardoor hun tekort toeneemt, (d) de

wijzigingen van investeringsprojecten zodra de totale financiering van de lopende of op te starten projecten verhoogt op het vlak van het bedrag of wijzigt naar aard, behoudens in het geval die wijzigingen enkel inhouden dat de externe financiering tijdelijk of definitief wordt vervangen door financiering met een deel van het werkkapitaal;

2° *personeelsaangelegenheden* zoals (a) het vaststellen of het wijzigen van de personeelsformatie, (b) het vaststellen of het wijzigen van de rechtspositieregeling voor het personeel voor zover die vaststelling of wijziging een financiële weerslag kan hebben of erdoor van de rechtspositieregeling van het gemeentepersoneel wordt afgeweken, (c) de indienstneming van extra personeel, behoudens gevallen van hoogdringendheid of ziekenhuispersoneel bedoeld in artikel 218 OCMW-decreet;

3° *dienstverleningsbesluiten* zoals (a) de oprichting van nieuwe diensten of instellingen, de uitbreiding of het in belangrijke mate inkrimpen of stopzetten van bestaande diensten of instellingen en (b) het oprichten van, het toetreden tot, het uittreden uit of het ontbinden van verenigingen of vennootschappen overeenkomstig Titel VIII OCMW-decreet.

407 In de voorgaande gevallen verleent het college van burgemeester en schepenen het vereiste advies binnen een termijn van dertig dagen na de ontvangst van de ontwerpbeslissing. Bij ontstentenis van kennisgeving van een advies binnen die voorgeschreven termijn kan de raad voor maatschappelijk welzijn aan het adviesvereiste voorbijgaan. Hoewel de regelgeving hierover zwijgt, moet de voorzitter van het OCMW als lid van het college van burgemeester en schepenen erover waken dat hij zich niet in een toestand van onverenigbaarheid bevindt, m.a.w. dat hij rechter en partij en gecontroleerde is en zodoende het adagium "*nemo iudex...*" miskent. Naar onze mening kan de voorzitter-schepen niet deelnemen aan de stemming over een dergelijk advies over een voorgenomen OCMW-raadsbesluit. Uiteraard kan hij – het is zelfs aangewezen – bij de beraadslaging hieromtrent aanwezig zijn om toelichting te verschaffen. Hij kan ook de secretaris van het OCMW op de vergadering uitnodigen om hem bij te staan.

Toch moet worden beklemtoond dat het advies een *substantiële vormvereiste* is; ingeval het advies niet wordt ingewonnen of de raad het advies niet afwacht, is het raadsbesluit niet rechtmatig tot stand gekomen en kan het besluit bij de Raad van State wegens de miskenning van een vormvereiste worden aangevochten (vgl. met betrekking tot het vroegere art. 104*bis* dat in art. 270 wordt hernomen, *Parl.St.* Vl.Parl. 2005-06, nr. 870/1, 10). Dit geldt uiteraard niet indien het college geen advies of een advies buiten de termijn van dertig dagen verleent.

In de bestuurspraktijk gebeurt de adviesvraag aan de hand van een ontwerpbeslissing. Dit is niet noodzakelijk een beslissing van de OCMW-raad, maar kan ook een ontwerpbeslissing van de secretaris zijn. Het is opportuun dat die beslissing eerst overlegd wordt in het managementteam en dat er een bepaalde vastheid aan kleeft. Het is uiteindelijk de bedoeling dat de raad die ontwerpbeslissing (na het verkrijgen van het advies van het college van burgemeester en schepenen) zal goedkeuren. De uiteindelijke beslissing kan alleen minimale wijzigingen bevatten ten opzichte van

de ontwerpbeslissing. Die kleine wijzigingen mogen zeker geen discussie doen ontstaan over het feit of ze invloed zouden kunnen hebben op het advies. Naast die kleine aanpassingen kan de uiteindelijke beslissing ook grotere wijzigingen bevatten ten opzichte van de ontwerpbeslissing, maar enkel in zoverre die wijzigingen juist werden aangebracht om tegemoet te komen aan het advies. Te noteren valt ook dat er geen vormvereisten bestaan over hoe een dergelijke ontwerpbeslissing eruit moet zien. Het is dus mogelijk een gewone nota voor te leggen waarin de ontwerpbeslissing opgenomen is.

408 In het raam van het bestuurlijk toezicht moet het advies bij de eindbeslissing van de raad voor maatschappelijk welzijn die aan de toezichthoudende overheid wordt toegezonden, worden gevoegd. Bij ontstentenis van advies of een buiten termijn verstrekt advies waarbij de OCMW-raad aan de adviesvereiste voorbijgaat, zal daarvan in het overwegend gedeelte van het besluit melding worden gemaakt.

§ 2. Voorafgaand advies van de raad voor maatschappelijk welzijn

409 Bij toepassing van artikel 270 Gemeentedecreet moet de raad voor maatschappelijk welzijn in twee gevallen voorafgaand advies verstrekken alvorens een gemeentelijke overheid bepaalde besluiten kan uitvaardigen (nadere toelichting bij B. THYS, "De rechtsverhouding tussen de gemeente en het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn gewijzigd door het gemeentedecreet en het decreet van 7 juli 2006", *T.Gem.* 2006/4, 25-33; F. SCHRAM, "De gemeentelijke administratie: op weg naar een nieuw elan?" in F. SCHRAM en E. WAYENBERG, *Het Vlaamse gemeentedecreet. Tussen continuïteit en vernieuwing*, Brugge, Vanden Broele, 2006, 95; D. D'HOOGHE en L. DE VUYST, *De andere innovaties met betrekking tot de werkingsregels, de participatie van de burger in het bestuur, de verhouding met het OCMW en de binnengemeentelijke decentralisatie*, *o.c.*, nrs. 382-387, 224-226; L.M. VENY, I. CARLENS en B. VERBEECK, *Een nieuwe organieke regelgeving voor de OCMW's. Het Vlaams OCMW-decreet van 19 december 2008*, *l.c.*, nrs. 35-36, 219-220), met name:

1° het vaststellen of het wijzigen van de rechtspositieregeling van het personeel in zoverre die beslissingen een weerslag kunnen hebben op de budgetten en het beheer van het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn;
2° het oprichten van nieuwe diensten of instellingen met een sociale doelstelling en de uitbreiding van bestaande diensten of instellingen.

In de beide gevallen verleent de OCMW-raad het vereiste advies binnen een termijn van dertig dagen na ontvangst van de ontwerpbeslissing. Bij ontstentenis van kennisgeving van een advies binnen die voorgeschreven termijn kan de gemeentelijke bestuursinstantie aan het adviesvereiste voorbijgaan.

410 In het raam van het bestuurlijk toezicht moet het advies bij de eindbeslissing van het gemeentelijk bestuursorgaan die aan de toezichthoudende overheid wordt toegezonden, worden gevoegd. Bij ontstentenis van advies of een buiten termijn verstrekt advies waarbij het lokaal bestuursorgaan aan de

adviesvereiste voorbijgaat, zal daarvan in het overwegend gedeelte van het besluit melding worden gemaakt.

AFDELING III

BEHEERSOVEREENKOMSTEN

411 In uitvoering van artikel 271 OCMW-decreet, *juncto* artikel 271 Gemeentedecreet kunnen tussen het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn en de gemeente beheersovereenkomsten worden gesloten met betrekking tot het gemeenschappelijk gebruik van elkaars diensten; een dergelijke beheersovereenkomst kan tevens clausules bevatten omtrent een regeling waarbij beide bestuursinstanties voor bepaalde functies wederzijds op elkaars personeelsleden een beroep kunnen doen (zie tevens B. THYS, *De rechtsverhouding tussen de gemeente en het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn gewijzigd door het gemeentedecreet en het decreet van 7 juli 2006*, *l.c.*, 25-33; F. SCHRAM, *De gemeentelijke administratie: op weg naar een nieuw elan?*, *l.c.*, 93-95; D. D'HOOGHE en L. DE VUYST, *De andere innovaties met betrekking tot de werkingsregels, de participatie van de burger in het bestuur, de verhouding met het OCMW en de binnengemeentelijke decentralisatie*, *o.c.*, nrs. 382-387, 224-226; L.M. VENY, I. CARLENS en B. VERBEECK, *Een nieuwe organieke regelgeving voor de OCMW's. Het Vlaams OCMW-decreet van 19 december 2008*, *l.c.*, nr. 37, 220; K. VERHOEST, "Welke organisatievormen voor de samenwerking tussen gemeente en OCMW op het vlak van ondersteunende diensten?", *VTOM* april-mei-juni 2013, 5-19; A. DE BECKER, *Lokale samenwerkingsverbanden inzake personeelsbeheer: juridische aspecten*, Actualia gemeenterecht, Themis studiedagen, Brugge, die Keure, 2014, 15 e.v.).

Uit de parlementaire stukken is op te maken dat hierbij wordt gedacht aan bijvoorbeeld een gezamenlijk *personeelsmanagement*, *logistieke diensten*, *gemeenschappelijke infrastructuur*,... Daarnaast voorziet de regelgeving in de mogelijkheid dat (vooral in kleinere gemeenten (hoewel in vraag gesteld door de Hoge Raad voor Binnenlands Bestuur, *cf. Parl.St.* Vl.Parl. 2004-05, nr. 347/1, 358) een secretaris of een financieel beheerder voor beide lokale overheidsbesturen werkt; of zoals gesteld, het niveau van de beschikbaarheid neemt toe, de inzet kan beter worden afgestemd op de noden van het ogenblik,... (zie ter zake ook verder nr. 540 e.v.). Het moet echter duidelijk zijn dat "gezamenlijk personeel" niet uitsluitend op die functies betrekking heeft, maar evenzeer de maatschappelijk werker, een ingenieur of enig ander personeelslid kan betreffen.

In dit verband moet nog op een belangrijke consequentie aangaande de juridische aard van de tewerkstelling worden gewezen (*cf. Parl.St.* Vl.Parl. 2005-06, nr. 870/1, 11). In geval van statutaire personeelsleden moet de hiërarchische gezagsverhouding steeds eenduidig blijven in de zin dat elke ambtenaar het recht heeft duidelijk te weten wie al dan niet ten aanzien van zijn aanstelling fundamentele beslissingen kan nemen.
Voor contractuele personeelsleden kunnen in beginsel geen (eenzijdige) wijzigingen aan de overeengekomen arbeidsvoorwaarden worden doorgevoerd. De arbeidsovereenkomst wijst bovendien steeds één enkele rechtspersoon

als de verantwoordelijke werkgever aan; zo niet, dan behelst het in feite en in rechte twee afzonderlijke (deeltijdse) arbeidsovereenkomsten met twee verschillende werkgevers.

TITEL II

HET PERSONEEL VAN HET OPENBAAR CENTRUM VOOR MAATSCHAPPELIJK WELZIJN

HOOFDSTUK I
ALGEMEENHEDEN

412 Artikel 101 van het OCMW-decreet bepaalt dat Titel III van het OCMW-decreet van toepassing is op de leden van het personeel van het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn, met behoud van de bijzondere regelingen die in Titel II, Hoofdstuk V, of door of krachtens andere wettelijke of decretale bepalingen zijn vastgesteld. De bijzondere regelingen van Titel II, Hoofdstuk V betreffen de secretaris, de financieel beheerder en de maatschappelijk werkers van het OCMW. Met andere wettelijke of decretale bepalingen kunnen bijvoorbeeld zijn bedoeld de personen die tewerkgesteld worden met toepassing van artikel 60, § 7 van de Organieke OCMW-wet 1976.

AFDELING I

DE PERSONEELSFORMATIE

§ 1. Achtergrond

413 Een personeelsformatie geeft het *aantal* en de *aard* van de functies binnen een overheidsdienst weer. Het komt in de eerste plaats de Vlaamse Regering toe om de minimale voorwaarden vast te stellen voor de personeelsformatie (art. 115, § 1 OCMW-decreet); dit vormt het voorwerp van, enerzijds, het besluit van de Vlaamse Regering van 7 december 2007 houdende de minimale voorwaarden voor de personeelsformatie, de rechtspositieregeling en het mandaatstelsel van het gemeentepersoneel en het provinciepersoneel en houdende enkele bepalingen betreffende de secretaris en de ontvanger van de openbare centra voor maatschappelijk welzijn (*BS* 24 december 2007, ook aangehaald als "Rechtspositiebesluit 2007") en, anderzijds, het besluit van de Vlaamse Regering van 12 november 2010 houdende de minimale voorwaarden voor de personeelsformatie en het mandaatstelsel voor het personeel van de openbare centra voor maatschappelijk welzijn en houdende de minimale voorwaarden van sommige aspecten van de rechtspositieregeling van bepaalde personeelsgroepen van de openbare centra voor maatschappelijk welzijn (verder aangehaald als "Rechtspositiebesluit 2010").

Onder de notie "minimale voorwaarden" is te verstaan de voorwaarden waaraan de raad voor maatschappelijk welzijn zich minimaal of ten minste te houden heeft wanneer hij met toepassing van artikel 104 de rechtspositieregeling van het personeel vaststelt. Er is geen reden om die bewoordingen ook te lezen als minimumgaranties ten voordele van het OCMW-personeel, bijvoorbeeld als het behoud of de toekenning van een geldelijk voordeel (bijvoorbeeld een taalpremie, *cf.* RvS 26 juni 2013, nr. 224.086, OCMW Drogenbos; tevens RvS 12 juli 2012, nr. 220.294, OCMW Sint-Genesius-Rode e.a.).

Krachtens artikel 4 van de beide besluiten vermeldt de personeelsformatie per graad het aantal betrekkingen die in voltijdse equivalenten moeten worden uitgedrukt. De personeelsformatie moet, in voorkomend geval, het onderscheid weergeven tussen, enerzijds, de statutaire betrekkingen en, anderzijds, de contractuele betrekkingen ingesteld bij toepassing van artikel 103, § 2, 3° tot en met 9° van het OCMW-decreet (art. 5, § 1 Rechtspositiebesluit 2010). De raad voor maatschappelijk welzijn bepaalt de verhouding tussen statutair en contractueel personeel, het aantal betrekkingen noodzakelijk voor een kwaliteitsvolle beleidsvoering en dienstverlening, het niveau van de betrekkingen enz. (*Parl.St.* Vl.Parl. 2007-08, nr. 1701/1, 22-24); daarbij houdt hij ermee rekening dat de personeelsformatie past in het financieel beleid en het noodzakelijk evenwicht van de financiën. Die contractuele betrekkingen behelzen zowel de bestendige betrekkingen als de tijdelijke betrekkingen die voor bepaalde projecten ingesteld worden. In voorkomend geval moet de personeelsformatie ook de betrekkingen bevatten die bestemd zijn voor het Intern Verzelfstandigd Agentschap en de bezette statutaire betrekkingen die overtallig zijn en/of die het voorwerp zijn van een andere rangindeling binnen de personeelsformatie (art. 5, § 2 Rechtspositiebesluit 2010).

§ 2. Bevoegde OCMW-instantie

414 De *personeelsformatie* van een openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn wordt overeenkomstig artikel 102, eerste lid van het OCMW-decreet vastgesteld door de raad voor maatschappelijk welzijn. Het vaststellen of het wijzigen van de personeelsformatie en het organogram is een van de exclusieve bevoegdheden van de raad voor maatschappelijk welzijn (art. 52, eerste lid, 6° OCMW-decreet) en die bevoegdheid kan, anders dan bijvoorbeeld de aanstellingen, op geen enkele wijze aan een ander bestuursorgaan van het centrum worden toevertrouwd. Ook het vaststellen van het organogram van de diensten van het OCMW behoort tot de exclusieve bevoegdheid van de raad (art. 74, eerste lid OCMW-decreet); in dit organogram wordt de organisatiestructuur van de diensten weergegeven, alsook de gezagsverhoudingen en de functies waaraan het lidmaatschap van het managementteam verbonden is (art. 74, tweede lid OCMW-decreet).

415 Het ontwerp van personeelsformatie wordt door de OCMW-secretaris in samenwerking met het managementteam opgesteld (art. 86, § 4 OCMW-decreet).

Onverminderd de discretionaire bevoegdheid van de raad op het vlak van de personeelsformatie, omvat die naast de ambten van secretaris en financieel beheerder ten minste één maatschappelijk werker (art. 75, § 1 OCMW-decreet; *cf.* RvS 27 september 2006, nr. 162.778, Weyrich i.v.m. de OCMW-raadsbeslissing om de secretaris niet ten definitieve titel te benoemen); met andere woorden, de Vlaamse decreetgever legt slechts een *minimale* personeelssterkte op die ertoe moet strekken de continuïteit van de uitvoering van de wettelijke

en decretale opdrachten van het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn te verzekeren.
In de bestuurspraktijk zullen de activiteiten van een openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn evenwel van die aard zijn dat de decretaal voorgeschreven personeelssterkte – al naargelang het aantal en de soort diensten en instellingen – met bestuurlijk, verplegend, verzorgend, hulp- en paramedisch personeel, medisch personeel, meester-, vak- en dienstpersoneel en technisch personeel zal moeten worden verruimd. In ieder geval moet de raad voor maatschappelijk welzijn het aantal betrekkingen in contractueel of vast verband vastleggen dat nodig is voor een kwaliteitsvolle beleidsvoering en dienstverlening; tevens bepaalt de OCMW-raad het niveau, de graad en de rang van die betrekkingen.

416 Bij dit alles moet de raad voor maatschappelijk welzijn er wel voor zorgen dat de personeelsformatie past in het financieel beleid en het noodzakelijke evenwicht van de financiën (in die zin, voorheen, de omzendbrief BB 2009/03 van 5 juni 2009, 11-12). Ook nu de besluiten met betrekking tot de wijziging van de personeelsformatie niet meer aan de toezichthoudende overheid moeten worden overgemaakt, blijft de vrijheid van de raad voor maatschappelijk welzijn om het aantal betrekkingen in de personeelsformatie in te vullen, beperkt door de financiële haalbaarheid ervan; voorheen kon de financiële haalbaarheid op verscheidene manieren worden aangetoond, o.m. door de nodige bedragen op te nemen in het budget of de meerjarenplanning, of nog door een goedkeuringsbeslissing van subsidies toe te voegen voor een bepaald project. Het getuigt van goed bestuur indien een beslissing tot wijziging van de personeelsformatie degelijk kan worden onderbouwd.

Het raadsbesluit tot wijziging of tot uitbreiding van de personeelsformatie is een op zichzelf staande bestuurlijke rechtshandeling (RvS 10 februari 1983, nr. 22.928, Kuppens, *Arr.RvS* 1983, 310; vgl. RvS 12 oktober 1992, nr. 40.705, Vertommen, *Arr.RvS* 1992, z.p.); behoudens voor de personeelsleden wier rechtspositie door het aangepaste personeelskader wordt beïnvloed (*cf.* RvS 13 oktober 1993, nr. 44.295, Delcroix, *Rev.dr.commun.* 1994, 71, noot J. VAN HAVERBEEK en J. JADOT i.v.m. het belang bij de afschaffing van een betrekking; impliciet RvS 27 februari 1985, nr. 25.570, Van Cutsem, *Arr.RvS* 1985, z.p., met betrekking tot de reorganisatie van een dienst), moet volgens de voormelde rechtspraak dit raadsbesluit niet openbaar worden bekendgemaakt, maar enkel aan de voornoemde personeelsleden worden betekend. Verder is aan te stippen dat een raadsbesluit tot wijziging van de personeelsformatie niet de vereiste rechtstreekse samenhang met een benoemingsbeslissing vertoont; het besluit tot vaststelling of tot wijziging van de personeelsformatie kan op zichzelf worden bestreden en moet bijgevolg niet uitsluitend samen met de benoeming van een personeelslid worden aangevochten.

417 De personeelsformatie bevat de opsomming van het *aantal* en de *soorten* betrekkingen met uitzondering van de betrekkingen die in contractueel dienstverband ter uitvoering van de werkgelegenheidsmaatregelen van hogere overheden worden ingesteld (art. 102, tweede lid OCMW-decreet); bij de opstelling van het personeelskader en de vaststelling van de onderscheiden graden moet de raad voor maatschappelijk welzijn rekening houden met de verschillende criteria die het mogelijk moeten maken de belangrijkheid en de verant-

woordelijkheid inherent aan elk van die betrekkingen te honoreren (RvS 23 maart 1984, nr. 24.169, OCMW Sint-Niklaas, *Arr.RvS* 1984, 602).

De graden worden ingedeeld in vijf niveaus die, met uitzondering van de niveaus D en E, overeenstemmen met een diplomavereiste van een bepaald onderwijsniveau. Zo stemt niveau A overeen met een masterdiploma – ofwel een diploma van het academisch onderwijs, ofwel een diploma van het hoger onderwijs van twee cycli dat met academisch onderwijs werd gelijkgesteld. Niveau B stemt overeen met een bachelordiploma, ofwel met een diploma van het hoger onderwijs van één cyclus of een daarmee gelijkgesteld onderwijs. Niveau C stemt overeen met een diploma van het secundair of een daarmee gelijkgesteld onderwijs. Voor de niveaus D en E bestaan er geen diplomavereisten.
De Vlaamse minister bevoegd voor de Binnenlands Bestuur stelt de lijst van erkende diploma's of getuigschriften per niveau vast; alleen deze die op de lijst voorkomen, komen in aanmerking bij aanwerving (art. 11, § 2, tweede lid Rechtspositiebesluit 2007 Bijzondere Betrekkingen; art. 31, § 2, tweede lid Rechtpositiebesluit 2010).

De graden worden per niveau hiërarchisch gerangschikt in rangen die elk worden aangeduid met twee of drie letters waarbij de hoofdletter het niveau aangeeft en de kleine letter de rang binnen dat niveau situeert. Die rangen geven het relatieve gewicht van de betrekkingen binnen dat niveau weer (*cf.* art. 6 en 7 Rechtspositiebesluit 2010). Elke betrekking moet in een graad op grond van de functiebeschrijving worden gesitueerd.

In geval van zowel statutaire als contractuele betrekkingen moet de personeelsformatie het onderscheid tussen beide weergeven (art. 5 Rechtspositiebesluit 2007 Bijzondere Betrekkingen; art. 5, § 1 Rechtspositiebesluit 2010); die contractuele betrekkingen behelzen zowel bestendige betrekkingen als tijdelijke betrekkingen die voor welbepaalde projecten worden ingesteld.

Daar het vooraf niet in te schatten is hoeveel personeelsleden er onder de toepassing van werkgelegenheidsmaatregelen zullen vallen, kunnen die betrekkingen niet in de personeelsformatie worden opgenomen.

418 Indien er voor de voorzitter van de raad voor maatschappelijk welzijn kabinetspersoneel wordt voorzien, maakt de personeelsformatie een duidelijk onderscheid tussen het personeel dat in de diensten van het OCMW werkt, enerzijds, en het kabinetspersoneel, anderzijds (art. 102, derde lid OCMW-decreet); het OCMW-decreet kent geen regeling voor fractiepersoneel (over dit kabinets- en fractiepersoneel, zie verder nr. 427. Verder I. OPDEBEEK, "De rechtspositie van het personeel volgens het nieuwe Gemeente- en Provinciedecreet" in J. DUJARDIN (ed.), *Gemeente- en Provinciedecreet*, Brugge, die Keure, 2006, nrs. 257-258, 173).

419 De personeelsformatie bevat alle betrekkingen die een openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn in normale omstandigheden nodig heeft

om de permanente personeelsbehoeften te dekken. Bij een plotse opstoot van werk kan een OCMW-bestuur tijdelijk personeel aanwerven buiten de formatie, hetzij op contractuele grondslag, hetzij bij toepassing van artikel 61 Organieke Wet 1976 wat het sluiten van een overeenkomst naar privaatrecht inhoudt met personen die in staat zijn alle nodige middelen tot verwezenlijking van elk dringend optreden in te zetten (RvS 15 september 1989, nr. 33.015, Beroepsvereniging Ziekenhuiskinesisten ULB, *RACE* 1989, z.p.); het is voor die taken niet nodig binnen de personeelsformatie een bepaald contingent voor plotse of eenmalige personeelsbehoeften voor te behouden.

Het zou trouwens nog maar zeer de vraag zijn hoe een dergelijk contingent vooraf zou moeten worden vastgesteld; het is per definitie niet op voorhand in te schatten wat die eenmalige en uitzonderlijke personeelsbehoeften zouden kunnen omvatten (vgl. *Parl.St.* Vl.Parl. 2007-08, nr. 1701/1, 95). Dit neemt niet weg dat het budget van het OCMW de geraamde kost van een dergelijke tewerkstelling moet bevatten.

Artikel 102 van het OCMW-decreet vermeldt niets omtrent de prestatieduur van de bedoelde personeelsleden. Rekening houdend met wat elders in het decreet in verband met de secretaris en de financieel beheerder wordt bepaald (zie verder nrs. 540-541, 559-560 en 587-589), moet worden aangenomen dat de hier bedoelde ambten *zowel voltijds als deeltijds* kunnen worden uitgeoefend.

Artikel 75, § 3, 3° van het OCMW-decreet bepaalt dat het ambt van financieel beheerder van het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn door een gewestelijk ontvanger kan worden uitgeoefend in de gevallen bepaald door de Vlaamse Regering. Indien dit zo is, draagt het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn bij in de uitgaven die daaraan verbonden zijn volgens de regels die de Vlaamse Regering vaststelt (art. 75, § 4 OCMW-decreet). De raad voor maatschappelijk welzijn moet de prestatiebreuk van de financieel beheerder vastleggen indien het OCMW een beroep doet op een gewestelijk ontvanger. De provinciegouverneur kan een dergelijke beslissing van de raad alleen maar goedkeuren of niet goedkeuren; hij mag zich niet in de plaats stellen van de raad en zelf een prestatiebreuk vaststellen (RvS 11 december 2012, nr. 221.678, OCMW Linter).

420 De vergadering van de raad voor maatschappelijk welzijn waarop de personeelsformatie wordt vastgesteld of gewijzigd, moet steeds *openbaar* zijn (art. 38, § 1, tweede lid OCMW-decreet). De beslissing tot wijziging van de personeelsformatie is een beslissing die moet voorkomen op de overzichtslijst *ex* artikel 254 van het OCMW-decreet. Het is niet nodig een afschrift ervan over te maken aan het college van burgemeester en schepenen en aan de provinciegouverneur.

§ 3. Rechtsgevolgen

421 Alle aanwervingen en aanstellingen, bevorderingen, mutaties en "reaffectaties" (*cf.* RvS 26 oktober 1994, nr. 49.942, Bodson, *APM* 1994, 190, *Rec.Arr.RvS* 1995, 23) van OCMW-personeelsleden moeten binnen de perken van de personeelsformatie geschieden. Dit komt erop neer dat, in beginsel, alle functies die in een openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn door

de personeelsleden worden uitgeoefend, in de personeelsformatie moeten zijn opgenomen en dat de raad voor maatschappelijk welzijn, alvorens de bevoegde OCMW-instantie personeel aanwerft, een personeelsformatie moet vaststellen.

Een nieuwe dienstaanwijzing van een in dienst zijnd personeelslid is evenzeer slechts mogelijk in een vacante betrekking – van dezelfde graad – binnen de perken van de personeelsformatie (RvS 26 oktober 1994, nr. 49.942, Bodson). Daarbij moet worden in acht genomen dat de personeelsformatie en de geldende rechtspositieregeling(en) één geheel vormen; aanpassingen en wijzigingen van de rechtstoestand van een personeelslid – met betrekking tot zijn functie – zijn op grond van het veranderlijkheidsbeginsel uiteraard te allen tijde mogelijk, maar dit uitsluitend overeenkomstig de toepasselijke regels, met andere woorden, door bijvoorbeeld een voorafgaande wijziging van de personeelsformatie.

De personeelsformatie geeft derhalve het *aantal* functies weer; aanstellingen in overtal zijn in die optiek dan ook uitgesloten.
Betrekkingen en functies stemmen overeen met een bepaald takenpakket, enerzijds, en met een bepaalde graad waarin de ambtenaar zal worden benoemd, anderzijds; toch mogen de rechtsfiguren "functie" en "graad" niet met elkaar worden verward en onder geen beding met elkaar worden gelijkgesteld. Een ambtenaar wordt benoemd in een bepaalde graad, voor een bepaalde functie en voor welbepaalde taken; in dat raam mag een bestuursoverheid verschillende diplomavoorwaarden opleggen al naargelang de te betrekken functie.

Een kandidaat-personeelslid kan slechts worden benoemd en een in dienst zijnd personeelslid kan slechts worden bevorderd of gemuteerd naar de functie waarvoor het aan de diplomavoorwaarden voldoet (RvS 18 mei 1998, nr. 73.738, Van Humbeeck); mutatie naar een andere functie maar in dezelfde graad is bijgevolg enkel mogelijk voor het personeelslid dat in het bezit is van het voor die betrekking vooropgestelde diploma.

422 Op die regel vormt artikel 102, § 2 van het OCMW-decreet een *uitzondering*. Luidens die bepaling kunnen personeelsleden in contractueel verband in dienst worden genomen om aan uitzonderlijke en tijdelijke personeelsbehoeften te voldoen, voor in de tijd beperkte acties of voor een buitengewone toename van werk; artikel 102, vierde lid bepaalt in dit verband dat voor die gevallen de raad voor maatschappelijk welzijn personeel buiten de personeelsformatie kan aanwerven.

In artikel 103, § 3 van het OCMW-decreet is bepaald dat in geval van een ramp kan worden afgeweken van de vastgestelde aanwervingsvoorwaarden voor zover dat noodzakelijk is om dringende en onvoorziene taken op te vangen. Die bepaling is niet nieuw; de Organieke Wet 1976 bepaalde reeds dat de raad voor maatschappelijk welzijn bij rampsituaties personeel in dienst kon nemen dat nodig was om dergelijke taken te vervullen, en dit desgevallend buiten de grenzen van de personeelsformatie. De "rampen" die artikel 56, § 2 van de vroegere Organieke Wet 1976 op het oog had, waren o.a. overstromingen, branden met ongewone afmeting, natuurrampen,... (*cf. Parl.St.* Senaat 1974-75, nr. 581/2, 92).

§ 4. Bestuurlijk toezicht

423 Alle beslissingen die de raad voor maatschappelijk welzijn met betrekking tot de personeelsformatie neemt, zijn onderworpen aan het algemeen

bestuurlijk toezicht (artikel 255, 1°, *in fine* OCMW-decreet opgeheven bij artikel 73, 1° decreet van 29 juni 2012, *BS* 17 augustus 2012; onder de gelding van de Organieke Wet 1976 een goedkeuringstoezicht, *cf.* RvS 22 november 2004, nr. 137.419, OCMW Destelbergen; vgl. tevens A. ADRIAENS, J. DE BACKER, P. VAN SCHUYLENBERGH en E. WAUTERS, *Praktisch Handboek voor OCMW-recht 2001*, *o.c.*, 174-175).

AFDELING II

DE RECHTSPOSITIEREGELING VAN HET PERSONEEL

§ 1. Statutaire en contractuele tewerkstelling

424 In beginsel werken personeelsleden van het OCMW in *statutair dienstverband* (art. 103, § 1 OCMW-decreet). De vroegere wettekst maakte meer dan dat nu het geval is, duidelijk dat het statutaire dienstverband de regel was en dat er bij wijze van uitzondering tot de contractuele aanwerving van bepaalde personeelsleden kon worden overgegaan; die vorm van aanwerving moest in de rechtspositieregeling van het personeel als dusdanig voor de bedoelde vacatures worden voorzien. De teneur van de huidige decreettekst is soepeler; het centrum "kan" contractuele aanwervingen doen binnen de perken van de personeelsformatie, waarbij met ieder betrokken personeelslid een schriftelijke overeenkomst moet worden gesloten, wat in het verleden evenzeer het geval was.

De statutaire tewerkstelling neemt de vorm aan van een *vermoeden juris tantum* en kan worden weerlegd. Het ligt daarbij wel voor de hand dat de aanstelling een aanwijzing moet bevatten waaruit mogelijkerwijze tot de contractuele aard van de tewerkstelling zou kunnen worden besloten of de aanstelling gericht is op een precieze omstandigheid die de contractuele aanwerving op grond van de toepasselijke OCMW-regelgeving toestaat (vgl. RvS 10 juni 1998, nr. 74.208, Baize; vgl. RvS 27 oktober 1989, nr. 33.302, Dabin, *RACE* 1989, z.p. waarbij niet wordt uitgesloten dat een stagedoend personeelslid onder een reglementair regime is tewerkgesteld; E. GILLET, *La nature juridique de la relation entre l'administration et son agent*, *APT* 1990, 13 e.v.); een contractuele tewerkstelling moet uit een formele of ten minste een zekere en ondubbelzinnige wilsuiting kunnen worden afgeleid. Beide partijen, *i.e.* personeelslid en OCMW-bestuur, kunnen in een concreet dienstverband derhalve het bestaan van de statutaire tewerkstelling weerleggen en dit met alle mogelijke middelen van bewijs (zie ter zake o.a. de rechtspraak besproken in L. VENY, *OCMW. Overzicht van rechtspraak 1986-1996*, *o.c.*, nrs. 433-442, 276 e.v. en nrs. 447-454, 285 e.v.); de wil van de partijen kan slechts prevaleren zo de regelgeving geen statutaire aanwerving verplicht stelt dan wel contractuele tewerkstelling voor bepaalde betrekkingen voorbehoudt (RvS 23 april 2009, nr. 192.580, Matthijs).

De principiële statutaire verhouding die tussen een OCMW-bestuur en zijn personeel bestaat, wordt niet in het gedrang gebracht door het tijdelijk karakter van de aanstelling (Arrondrb. Charleroi 7 februari 1978, *RRD* 1979, 738; Arbrb. Doornik 9 maart 1980, *JTT* 1980, 146).

Het statutair OCMW-personeel is onderworpen aan de voor hen toepasselijke rechtspositieregeling waarbij de Arbeidsovereenkomstenwet van 3 juli 1978 (*BS* 22 augustus 1978) niet van toepassing is; die niet-toepasbaarheid geldt tevens voor de dwingende bepalingen.

Een ontslag op grond van artikel 78 van de wet van 3 juli 1978 miskent derhalve de waarborgen die het statutair personeel van het OCMW geniet (RvS 13 januari 1984, nr. 23.880, Folens, *Arr.RvS* 1984, 67; zie ook RvS 23 mei 1985, nr. 25.354, OCMW Antwerpen, *Arr.RvS* 1985, z.p.). Alzo moet eveneens de bestuursbeslissing van een openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn die een einde maakt aan de dienstbetrekking van een statutair ambtenaar als een akte in de zin van de artikelen 14 en 17 RvS-wet worden beschouwd (RvS 10 juni 1998, nr. 74.208, Baize).

De statutaire rechtstoestand van OCMW-ambtenaren impliceert niet dat aan die toestand geen eenzijdige wijzigingen kunnen worden aangebracht; mogelijke wijzigingen in de individuele tewerkstellingssituatie van een statutair personeelslid zijn trouwens niets anders dan een concrete toepassing van het veranderlijkheidsbeginsel van de openbare dienst. In dezelfde zin miskent het invoeren van een minder gunstige regeling voor de toekomst het rechtszekerheids- en het vertrouwensbeginsel niet (RvS 27 mei 2002, nr. 107.005, Van Raemdonck, *T.Gem.* 2003, 47), aangezien in het Belgisch publiekrecht algemeen wordt aanvaard dat de onder een statutaire rechtspositieregeling vallende personeelsleden geen verkregen rechten kunnen inroepen en, bij wijziging van bepaalde aspecten van de statutaire rechtspositieregeling, er geen recht op schadevergoeding voor het personeel bestaat (Luik 4 november 1996, *Vl.T.Gez.* 1999-2000, 198).

Een dergelijke individuele wijziging van de arbeidsomstandigheden van een statutair personeelslid kan uiteraard niet tegen de geldende rechtspositieregeling ingaan. Een personeelslid dat een tewerkstelling weigert in een betrekking waarvoor het niet over het statutair vereiste diploma beschikt, kan hiervoor niet disciplinair worden gestraft (RvS 24 september 1981, nr. 21.401, Bonjean, *Arr.RvS* 1981, 1335). Evenmin kan een voorzitter van de raad voor maatschappelijk welzijn een personeelslid naar een andere dienst en met een ander takenpakket overplaatsen (i.v.m. de bevoegde OCMW-instantie inzake personeelsbeslissingen, zie verder nrs. 454-456). Mutatie kan wel in het kader van een reorganisatie; er wordt dan toepassing gemaakt van het *veranderlijkheidsbeginsel* van de openbare dienst. Het bevoegde orgaan is de raad, maar die kan zijn bevoegdheid dienaangaande aan een ander orgaan overdragen (RvS 11 december 2012, nr. 221.679, De Vos).

425 Onder de gelding van de Organieke Wet 1976 waren de mogelijkheden voor contractuele tewerkstelling bij de gemeenten en provincies in beginsel beperkt tot tijdelijke opdrachten, vervangingen en de gereglementeerde tewerkstellingsmaatregelen; voor de openbare centra voor maatschappelijk welzijn waren de mogelijkheden iets ruimer. Het Gemeentedecreet en het Provinciedecreet behouden de voornoemde mogelijkheden voor contractuele tewerkstelling, maar breiden ze daarnaast aanzienlijk uit.

Op de regel van de statutaire tewerkstelling bestaat een aantal uitzonderingen (art. 103, § 2 OCMW-decreet); de aanwervingen in het kader van het voormelde artikel zijn steeds contractueel (zie in dit verband voorheen RvS 28 februari 1985, nr. 25.085, OCMW Antwerpen, *Arr.RvS* 1985, z.p.). Zo kunnen personeelsleden in *contractueel verband* in dienst worden genomen om:

1° aan uitzonderlijke en tijdelijke personeelsbehoeften te voldoen, voor in de tijd beperkte acties of voor een buitengewone toename van werk;
2° personeelsleden te vervangen die hun betrekking niet of slechts deeltijds bekleden of die zolang afwezig zijn dat vervanging noodzakelijk is;
3° aanvullende of specifieke opdrachten te vervullen;
4° te voorzien in de personeelsbehoeften voor activiteiten die door een andere overheid worden gesubsidieerd;
5° te voorzien in de personeelsbehoeften voor activiteiten die hoofdzakelijk in mededinging met andere marktdeelnemers worden verricht;
6° te voorzien in de uitvoering van taken die een bijzondere deskundigheid vereisen;
7° te worden tewerkgesteld in verzorgende, verplegende en dienstverlenende instellingen en diensten van het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn;
8° te worden tewerkgesteld als maatschappelijk werker van het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn;
9° te worden tewerkgesteld als hulppersoneel en als meesters-, vak- en dienstpersoneel.

In geval van contractuele aanstelling met beperkte duur zoals bedoeld in artikel 103, § 2 van het OCMW-decreet, moet de raad voor maatschappelijk welzijn erover waken dat de duur van tewerkstelling verenigbaar is met het regime dat het arbeids- en bediendecontract beheerst, in zoverre althans geen specifieke regeling door de regelgeving is voorgeschreven.

De hiervoor onder 1° bedoelde gevallen zijn bijvoorbeeld de gevallen van ramp; onder de notie "ramp" wordt in dit verband alleszins verstaan een noodsituatie zoals vermeld in het artikel 6, § 2 van het koninklijk besluit van 16 februari 2006 betreffende de nood- en interventieplannen. Met andere woorden, het betreft "*elke gebeurtenis die schadelijke gevolgen voor het maatschappelijk leven veroorzaakt of veroorzaken kan, zoals een ernstige verstoring van de openbare veiligheid, een ernstige bedreiging ten opzichte van het leven of de gezondheid van personen en/of ten opzichte van belangrijke materiële belangen, en waarbij de coördinatie van de disciplines is vereist om de dreiging weg te nemen of om de schadelijke gevolgen te beperken*". Dat de gevallen van ramp worden beoogd, heeft onder meer te maken met de specifieke taak van de openbare centra voor maatschappelijk welzijn inzake sociale hulpverlening (*Parl.St.* Vl.Parl. 2007-08, nr. 1701/1, 95).
De hierboven onder 7° bedoelde *instellingen* zijn de instellingen die zich bevinden binnen de rechtspersoon OCMW; bedoeld worden zeker de ziekenhuizen, de woonzorgcentra en de dienstencentra maar bijvoorbeeld ook de diensten aan huis en de dagverzorgingscentra (*Parl.St.* Vl.Parl. 2007-08, nr. 1701/1, 95).
Verder moet erop worden gewezen dat het personeel dat nodig is om functies waar te nemen die voorlopig zonder titularis zijn, onder de hierboven vermelde bepalingen van artikel 103, § 2, 1° of 2° valt; hoe dan ook is de aanwerving bij arbeidsovereenkomst, hoe uitgebreid de lijst van uitzonderingen nu ook is, steeds van strikte interpretatie (*cf.* RvS 10 juni 1998, nr. 74.208, Baize).

Bovendien, een mandaat dat extern wordt begeven, gebeurt in een contractueel dienstverband; dit kan betekenen dat de decretale graden door een contractueel personeelslid bij mandaat worden waargenomen (*Parl.St.* Vl.Parl. 2007-08, nr. 1701/1, 96). Die uitbreiding van contractuele tewerkstellingsmogelijkheden geldt, gelet op de overeenkomstige toepassing van de gemeentelijke rechtspositieregeling (zie verder nr. 428), eveneens voor de mandaatfuncties in het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn.

426 Zoals onder de vroegere Organieke Wet 1976, is het niet de bedoeling dat bij contractuele indienstnemingen van de (federale) arbeidswetgeving wordt afgeweken (*Parl.St.* Vl.Parl. 2007-08, nr. 1701/1, 96; bij wijze van voorbeeld, zie RvS 10 juni 1998, nr. 74.208, Baize). Destijds bepaalde artikel 56, § 3 van de voormelde wet uitdrukkelijk dat de indienstnemingen op grond van dit artikel evenals de tewerkstelling op grond van artikel 55 of van artikel 60, § 7 van de Organieke Wet 1976 door de Arbeidsovereenkomstenwet werden beheerst. Ook zonder een uitdrukkelijke bepaling in die zin in het OCMW-decreet is het gemeen arbeidsovereenkomstenrecht van toepassing op de voormelde indienstnemingen of tewerkstellingsgevallen.

De schorsing en de daaropvolgende vernietiging van de verlenging van een contractuele aanstelling van een personeelslid houden onder geen beding in dat de arbeidsovereenkomst die inmiddels tussen het OCMW-werkgever en het personeelslid is ontstaan, geacht moet worden nooit te hebben bestaan (RvS 21 juni 2007, nr. 172.522, Lefevere, *T.Gem.* 2008, afl. 1, 44); de nietigheid van het aanstellingsbesluit vitieert mogelijkerwijze de arbeidsovereenkomst, maar ook dan nog zijn uitsluitend de arbeidsgerechten bevoegd om de nietigheid daarvan vast te stellen. Contractuele personeelsleden kunnen zich in een gerechtelijke procedure (RvS 7 februari 2001, nr. 93.111, Caes) voor het aantonen van de onrechtmatigheid van een OCMW-bestuursbeslissing jegens hun rechtstoestand, niet beroepen op de bepalingen van het OCMW-decreet en de uitvoeringsbesluiten die uitsluitend voor de statutaire personeelsleden gelden en voor zover ernaar in hun schriftelijke overeenkomst niet uitdrukkelijk wordt verwezen.
Geschillen die voortvloeien uit een contractuele tewerkstelling – *i.e.* een aanstelling op grond van een individuele arbeidsovereenkomst of een andersoortige overeenkomst –, vallen buiten de rechtsmacht van de Raad van State (vaste rechtspraak, zie bijvoorbeeld RvS 2 september 2004, nr. 134.487, Kalenga Kaneki; RvS 7 februari 2001, nr. 93.112, Caes, i.v.m. een aannemingsovereenkomst met een geneesheer; RvS 14 november 2005, nr. 151.210, Cornelis, i.v.m. een prestatieovereenkomst met een geneesheer) en ressorteren bijgevolg onder de bevoegdheid van de justitiële rechter, hetzij de arbeidsgerechten voor een individuele arbeidsovereenkomst, hetzij al naargelang de vrederechter of de rechtbank van eerste aanleg voor een overeenkomst van aanneming; de bestuursrechter is derhalve niet bevoegd om kennis te nemen van de (eenzijdige) beëindiging van een arbeidsovereenkomst door een OCMW-bestuursinstantie aangezien overeenkomstig artikel 578, 1° Ger.W. een dergelijk geschil onder de exclusieve materiële bevoegdheid van de arbeidsrechter valt wat de rechtsmacht van de Raad van State uitsluit. *A fortiori* is de bestuursrechter niet bevoegd om in het raam van een schorsingsprocedure aangaande een geschil voortvloeiend uit een arbeidsovereenkomst, voorlopige maatregelen te bevelen. In een rechtszaak betreffende het OCMW van Gent oordeelde de bestuursrechter (RvS 3 juli 2008, nr. 185.144, OCMW Gent) dat het bestuur geen belang meer heeft bij het aanvechten van het besluit van de toezichthoudende overheid waarbij die de raadsbeslissing om aan de contractuele tewerkstelling van een welbepaalde groep OCMW-personeelsleden, met inachtneming van een opzeggingsperiode, een einde te maken, vernietigt; de opzegging maakt dat aan de arbeidsovereenkomst een definitief einde is gemaakt en dat de ontslagen personeelsleden bijgevolg ontslagen blijven, ook al is dat ontslag onregelmatig. De beslissing tot ontbinding van een overeenkomst van aanneming gesloten tussen een openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn en een geneesheer, heeft rechtstreeks betrek-

king op die overeenkomst en valt bijgevolg buiten de materiële rechtsmacht van de bestuursrechter (RvS 7 februari 2001, nr. 93.110, Caes).

427 Een openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn kan personeel in contractueel verband in dienst nemen om te voorzien in de personeelsbehoeften van het kabinet van de voorzitter van de OCMW-raad, behalve in het geval waarbij die als schepen over kabinetspersoneel beschikt (art. 103, § 4 OCMW-decreet) (vgl. K. JANSSENS, J. LEROY, P. VANDERSTAPPEN, D. VAN HOLSBEEK en P. VAN SCHUYLENBERGH, *Het OCMW-decreet ontleed*, *o.c.*, 158). De vraag rijst in welke mate die bepaling nog effecten zal teweegbrengen; immers, de voorzitter heeft in zijn hoedanigheid van voorzitter van de raad voor maatschappelijke welzijn slechts recht op kabinetspersoneel in zoverre hij hierover niet reeds als schepen kan beschikken. Aangezien vanaf de zittingsperiode 2013-2019 alle voorzitters zitting hebben in het college van burgemeester en schepenen, komt het ons voor dat de bepaling sindsdien een dode letter is geworden.

De initiële bepaling waarin was opgenomen dat het verboden was dit kabinetspersoneel deeltijds als personeelslid in de overige diensten van het centrum tewerk te stellen, is in het OCMW-decreet niet aangehouden; die bepaling werd trouwens ingegeven door de noodzaak om belangenconflicten te vermijden. Dat er nu in het OCMW-decreet slechts sprake is van contractuele personeelsleden, staat eraan niet in de weg om evenzeer statutaire personeelsleden naar een kabinet te detacheren (*Parl.St.* Vl.Parl. 2007-08, nr. 1701/1, 96; over die betrekkingen in de personeelsformatie voorheen, zie RvS 12 november 2001, nr. 100.708, OCMW Gent).

De Vlaamse Regering stelt de nadere regels voor de aanwerving of de terbeschikkingstelling van het kabinetspersoneel vast; hiertoe is het besluit van de Vlaamse Regering van 12 januari 2007 tot vaststelling van de regels inzake de aanwerving en terbeschikkingstelling van het kabinets- en fractiepersoneel in de gemeenten en provincies uitgevaardigd. Een aantal bepalingen van dit uitvoeringsbesluit is van toepassing op de Vlaamse openbare centra voor maatschappelijk welzijn, voor zover het kabinetspersoneel van het OCMW betreft. Aanstellingen van kabinetspersoneel zijn per definitie verbonden met de duur van de bestuurstermijnen en zijn derhalve tijdelijk. Dit betekent dat dergelijke aanstellingen niet kunnen worden gelijkgesteld met de andere tijdelijke betrekkingen binnen het OCMW; de specifieke regels voor kabinetspersoneel prevaleren (*Vr. en Antw.* Vl.Parl. 2010-11, 6 juni 2011 (Vr. nr. 458)).

Dat andere bepalingen niet voor het kabinetspersoneel van de voorzitter van de OCMW-raad gelden, kan worden verklaard door hun toepasbaarheid op het *fractiepersoneel* dat in gemeenten en provincies wel voorhanden is.
Te benadrukken valt in dit verband nogmaals dat er in de bepalingen van de OCMW-regelgeving niet in een mogelijkheid om fractiepersoneel aan te werven, voorzien wordt. Met toepassing van artikel 103, § 3 van het Gemeentedecreet kunnen de gemeenten personeel in contractueel dienstverband aanwerven met het oog op de invulling van de personeelsbehoeften van de fracties; de decreetgever achtte het niet wenselijk de omvang van dit fractiepersoneel te verdubbelen (*Parl.St.* Vl.Parl. 2007-08, nr. 1701/1, 95), zodat ter zake tussen de fracties van de gemeenteraad, respectievelijk de raad voor maat-

schappelijk welzijn over de inzetbaarheid van dit personeel afspraken zullen moeten worden gemaakt.

Er kan personeel van het OCMW ter beschikking worden gesteld van of worden overgedragen aan de gemeente die door het OCMW wordt bediend. Dit is principieel een bevoegdheid van de raad, maar die kan aan een ander orgaan worden gedelegeerd. Voorwaarde is wel dat de rechtspositieregeling van het personeel wordt nageleefd en dat de gemeenteraad die terbeschikkingstelling of overdracht goedkeurt. Het komt de Vlaamse Regering toe eventuele minimale voorwaarden vast te stellen (art. 103, § 5 OCMW-decreet).

Die bepaling vormt een decretale grondslag voor terbeschikkingstelling van statutair personeel. Voor contractuele personeelsleden wordt dit geregeld door het arbeidsrecht, in het bijzonder artikel 31 van de wet van 24 juli 1987 betreffende de tijdelijke arbeid, de uitzendarbeid en het ter beschikking stellen van werknemers ten behoeve van gebruikers (*BS* 20 augustus 1987). Voor die personeelscategorie bevatten de artikelen 60, § 7, en 61 van de Organieke OCMW-wet van 8 juli 1976 (beperkte) uitzonderingsbepalingen op het algemene verbod op terbeschikkingstelling. De bepaling van artikel 103, § 5 zorgt zodoende voor een vergelijkbare regeling voor de statutaire personeelsleden. Daarnaast wordt een decretale rechtsgrond gecreëerd om personeelsleden te kunnen overhevelen tussen de gemeente en haar OCMW in een toegevoegde zesde en zevende paragraaf. Er wordt voorzien in de mogelijkheid om een samenvoeging van gelijkaardige diensten te vergemakkelijken, en tevens om statutaire en contractuele personeelsleden onder bepaalde voorwaarden over te dragen aan de gemeente die door het OCMW wordt bediend. Dit zal vooral nuttig zijn in de fase van herstructurering van diensten.
Aangaande het overdragen van personeelsleden van onbepaalde duur wordt opgemerkt dat voor de overgedragen personeelsleden in betrekkingen die in contractueel dienstverband zijn ingesteld ter uitvoering van de werkgelegenheidsmaatregelen van hogere overheden (gesco: gesubsidieerde contractueel) de besturen zorgvuldig zullen moeten nagaan of de subsidiëring van de betrekkingen behouden kan blijven (*Parl.St.* Vl.Parl. 2011-12, nr. 1558/1, 16).

§ 2. Externe personeelsmobiliteit

428 Onder externe personeelsmobiliteit wordt verstaan de mobiliteit tussen betrekkingen bij verschillende overheden en tussen de rest van de publieke sector. Dit geeft de lokale overheden de kans om profielen aan te trekken met een specifieke kennis en ervaring in de openbare sector. Tevens maakt dit de flexibele inzetbaarheid van personeel tussen kleine met elkaar verbonden overheden, mogelijk. Het besluit van de Vlaamse Regering van 20 mei 2011 over de externe personeelsmobiliteit (*BS* 14 juli 2011) maakt een onderscheid tussen de volgende twee vormen: 1) de externe personeelsmobiliteit tussen de lokale en provinciale overheden met hetzelfde werkingsgebied en 2) de externe personeelsmobiliteit tussen lokale en provinciale overheden die niet hetzelfde werkingsgebied hebben en tussen diezelfde overheden en diensten van de Vlaamse overheid. Het OCMW, de OCMW-verenigingen (Titel VIII), de gemeente en de autonome gemeentebedrijven zijn overheden met hetzelfde werkingsgebied. Het OCMW-ziekenhuis, zoals bedoeld in artikel 218 van het OCMW-decreet, valt niet onder die bepalingen.

Bij toepassing van de bepalingen van het voormelde uitvoeringsbesluit kan statutair personeel door de raad voor maatschappelijk welzijn, in samenspraak met de gemeenteraad, ter beschikking worden gesteld van de gemeente. Tevens kan statutair personeel aan het gemeentebestuur worden overgedragen (art. 103, § 5 en § 6 OCMW-decreet). In dit laatste geval behouden de overgedragen personeelsleden hun graad, hun salarisschaal en hun aanspraak op de functionele loopbaan die ze hadden kunnen doorlopen indien ze bij het OCMW in dienst waren gebleven volgens de voorwaarden die daarvoor golden bij dat bestuur. Zij komen ook in aanmerking voor bevordering en interne mobiliteit bij de gemeente, en dit op dezelfde wijze en onder dezelfde voorwaarden als de andere statutaire gemeenteambtenaren. Voor het overige vallen zij onder de rechtspositieregeling van het gemeentepersoneel.
De Vlaamse Regering kan hieromtrent nadere regels vaststellen.

De voorgaande bepalingen zijn niet van toepassing op de betrekkingen van de decretale graden, de secretaris en de financieel beheerder dus, van gemeente en OCMW.

429 Ook het contractueel personeel met een arbeidsovereenkomst van onbepaalde duur kan, met zijn instemming, aan de gemeente worden overgedragen (art. 103, § 7 OCMW-decreet). Dit personeel is niet onderworpen aan een nieuwe aanwervingsprocedure of aan een andere vorm van selectieprocedure. Zoals voor de statutaire personeelsleden geldt, behouden zij hun graad en andere verworvenheden en komen zij in aanmerking voor bevordering en interne mobiliteit bij de gemeente. Voor het overige vallen die personeelsleden onder de rechtspositieregeling van het contractueel gemeentepersoneel en is het aan de Vlaamse Regering om hieromtrent nadere regels vast te stellen.

430 Zonder hier uitvoerig op de bijzondere tewerkstellingssituatie van artikel 60, § 7 Organieke Wet 1976 in te gaan (*cf.* B. De Mars, *Artikel 60, par. 7 OCMW-Wet: op het kruispunt van arbeidsrecht en maatschappelijke dienstverlening*, *l.c.*, 355-420; D. Simoens, *Handboek OCMW-dienstverlening*, *o.c.*, nrs. 1492-1573, 533 e.v.; L. Veny, *OCMW. Overzicht van rechtspraak 1986-1996*, *o.c.*, nrs. 451-453, 287-288), kan het OCMW-bestuur steunaanvragers die het bewijs moeten leveren van een bepaalde tewerkstellingsperiode om het volledige voordeel van bepaalde sociale uitkeringen te bekomen, aanwerven. Desgevallend treedt het openbaar centrum voor de vereiste periode zelf als werkgever op, wat evenwel niet impliceert dat de krachtens het voormelde artikel 60, § 7 tewerkgestelde persoon een personeelslid van het bestuur zou zijn.

Een dergelijke tewerkstelling hoeft de regels betreffende de vacante betrekkingen in de personeelsformatie en aangaande de aanstelling van personeel niet te volgen (*cf.* voorheen RvS 25 november 1981, nr. 21.588, OCMW Luik, *Arr.RvS* 1981, 1688; *Vr. en Antw.* Kamer 1994-95, 13.194). Een aanwerving bij toepassing van artikel 60, § 7 Organieke Wet 1976 is sowieso een tijdelijke tewerkstelling, op contractuele grondslag en waarbij de (dwingende) bepalin-

gen van de Arbeidsovereenkomstenwet van 3 juli 1978 voor overeenkomsten van bepaalde duur door het bestuur moeten worden nageleefd. Wat de rechtspositie van deze personeelsleden betreft, bepaalt het besluit van de Vlaamse Regering van 12 november 2010 trouwens uitdrukkelijk dat die personeelsleden buiten het toepassingsgebied ervan vallen (art. 2, § 2, 2°).

§ 3. De toepasselijke statutaire rechtspositieregeling en enkele bijzondere gevallen

A. HET BESTUURLIJK EN GELDELIJK STATUUT

431 De rechtspositieregeling van het personeel van de gemeente die door het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn wordt bediend, is ambtshalve van toepassing op een personeelslid van het OCMW in zoverre dat een betrekking bekleedt die ook bij de gemeente bestaat (art. 104, § 1 OCMW-decreet in werking getreden op 1 januari 2011 bij toepassing van art. 157, 1° Rechtspositiebesluit 2010; zie verder o.a. I. OPDEBEEK, "De rechtspositie van het gemeentepersoneel volgens het nieuwe Gemeentedecreet", *T.Gem.* 2006/1, 9-14; I. OPDEBEEK, *De rechtspositie van het personeel volgens het nieuwe gemeente- en provinciedecreet*, *l.c.*, nrs. 255-311, 181-195; B. WEEKERS, "Het statuut van het gemeentepersoneel" in M. BOES (ed.), *Administratief recht*, Themis Cahier 44, Brugge, die Keure, 2007-08, 83-101; W. LEERMAN, "Mobiliteit in de actualiteit", *OCMW-visies* 2009, afl. 4, 70-74. B. WEEKERS, *Het (Vlaams) OCMW-decreet*, *l.c.*, nrs. 18 e.v., 1375-1376 maant aan tot grote voorzichtigheid nu binnen het OCMW de raad een cruciale rol blijft spelen, terwijl voor het gemeentebestuur het college van burgemeester en schepenen een meer centrale rol inneemt. Niet alles is dus zonder meer louter over te nemen; te denken valt bijvoorbeeld aan de benoemingsbevoegdheid). Die bepaling komt neer op een *verplichte* overname van de rechtspositieregeling van het gemeentepersoneel van de gemeente waar het OCMW zijn zetel heeft. Oefent met andere woorden een persoon in het OCMW-bestuur een betrekking uit die vergelijkbaar is met een andere betrekking die op gemeentelijk vlak bestaat, dan is het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn verplicht zich te houden aan de regels die door de gemeente ter zake voor het gemeentepersoneel zijn vastgesteld.

Het komt de gemeenteraad toe de rechtspositie van het gemeentepersoneel vast te stellen. De gemeenteraad kan de rechtspositie echter niet vaststellen noch wijzigen zonder hierover voorafgaand advies gevraagd te hebben aan de raad voor maatschappelijk welzijn (art. 270, § 1, 1° Gemeentedecreet). Op die wijze heeft de raad voor maatschappelijk welzijn toch inspraak in de rechtspositieregeling die eveneens op de personeelsleden van het OCMW van toepassing is; anders gezegd, het is niet mogelijk dat de gemeente eenzijdig fundamentele bepalingen van de rechtspositieregeling wijzigt. Kleinere wijzigingen kunnen evenwel steeds eenzijdig worden aangebracht, aangezien de vraag om advies slechts noodzakelijk is "*voor zover de desbetreffende beslissingen een weerslag kunnen hebben op de budgetten en het beheer van het OCMW*".
Toch past hierbij de volgende bedenking: de bevoegdheid van de gemeenteraad betreft de uitvaardiging van de aanvullende rechtspositieregeling die binnen het kader van Titel III – *i.e.* de artikelen 104 t.e.m. 144 van het Gemeentedecreet – en een reeks uitvoeringsbesluiten moet blijven.

432 In een openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn zonder instellingen zal de beslissing van de raad voor maatschappelijk welzijn omtrent het overnemen van de rechtspositieregeling van het gemeentepersoneel veeleer summier zijn; die raadsbeslissing zal zich beperken tot de uitwerking van de toepassing ervan door bijvoorbeeld aan te geven welk orgaan – raad voor maatschappelijk welzijn, het vast bureau of de OCMW-secretaris – voor welke beslissingen – vacantverklaring van functies, aanstellingen, evaluaties,... – bevoegd is. De rechtspositionele bepalingen inzake de secretaris en de financieel beheerder van de gemeente kunnen in dezelfde beslissing van overeenkomstige toepassing worden verklaard op de secretaris en de financieel beheerder van het OCMW (zie tevens nr. 554 e.v.).

Mocht de raad voor maatschappelijk welzijn nalaten een algemene rechtspositieregeling aan te nemen, dan is de rechtspositieregeling van het gemeentepersoneel toch van toepassing en dit krachtens het decreet zelf (vgl. omzendbrief BA 93/07 van 14 juli 1993 van de Vlaamse minister van Financiën en Begroting, Gezondheidsinstellingen, Welzijn en Gezin en van de Vlaamse minister van Openbare Werken, Ruimtelijke Ordening en Binnenlandse Aangelegenheden, *BS* 3 september 1993).
Aldus is eveneens de wet van 25 april 1933 omtrent de pensioenregeling van het gemeentepersoneel en het KB van 26 december 1938 betreffende de pensioenregeling van het gemeentepersoneel op het OCMW-personeel van toepassing. Krachtens dit koninklijk besluit worden de vacante betrekkingen bij voorkeur verleend aan de ambtenaren die in de bestuurlijke stand "terbeschikkingstelling" zijn geplaatst (RvS 15 oktober 2002, nr. 111.501, Chabothier); hierbij wordt rekening gehouden én met de dienstjaren én met de voor het ambt vereiste bijzondere geschiktheid.

Een ambtenaar kan niet overgaan van de ene vorm van disponibiliteit naar de andere. Een dergelijke beslissing genomen door de raad voor maatschappelijk welzijn, mist elke grondslag (RvS 15 oktober 2002, nr. 111.501, Chabothier).

433 De notie "geldelijk statuut" moet in ruime zin worden geïnterpreteerd; naast de eigenlijke salarisregeling heeft het begrip ook betrekking op andere geldelijke voordelen onder de gedaante van diverse toelagen en vergoedingen (*Parl.St.* Senaat 1974-75, nr. 581/1, 15).

De hoedanigheid van gewezen gemeentelijk ambtenaar vormt op zichzelf echter geen rechtsgrond om een naar het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn overgestapte ambtenaar het voorrecht toe te kennen van terugbetaling van verplaatsingskosten die de betrokkene zou hebben genoten als gemeentelijk personeelslid; immers, een dergelijk voorrecht is alleen gewettigd wegens de aard van het ambt en de eraan verbonden bezoldigingsmodaliteiten (*Vr. en Antw.* Kamer 1984-85, 424).

B. SPECIFIEKE BETREKKINGEN

434 Voor de personeelsleden die een betrekking bekleden die *specifiek* is voor een openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn – waaronder wordt verstaan dat ze niet bestaat bij de gemeente die door het betrokken centrum

wordt bediend of betrekkingen die verband houden met de specifieke aard van bepaalde OCMW-diensten of -instellingen –, stelt de raad voor maatschappelijk welzijn een eigen rechtspositieregeling vast (art. 104, § 2 OCMW-decreet; het ambt van OCMW-secretaris is een dergelijke specifieke betrekking, zie RvS 15 mei 2001, nr. 95.365, Busin, *Rev.dr.commun.* 2001, 203, met verslag B. LOMBAERT en noot J. BOUVIER "Banc d'essai ou mise au ban?", *T.Gem.* 2002, 179; dit arrest wordt expliciet bevestigd in RvS 6 juli 2010, nr. 206.415, Coene e.a., betreffende de afwijkende salarisschalen van de OCMW- en de gemeentesecretaris. Zie in dezelfde zin: RvS 12 januari 2012, nr. 217.196, vzw Vlaamse Lokale Ontvangers; verder nog RvS 26 april 1999, nr. 79.510, Van Diest, betreffende het vastleggen van de diplomavereisten voor de benoeming in het ambt van secretaris; hierover voorheen ook reeds F. BUNDERVOET, "Wat met de 'specifieke' OCMW-betrekkingen?", *OCMW-visies* 1994, afl. 1, 53 e.v.; omtrent de afwijkende rechtspositionele regels, zie verder nr. 534 e.v.).

Er kan evenwel van die rechtspositieregeling slechts worden afgeweken in de mate dat dit niet strijdig is met de minimale voorwaarden inzake bezoldiging, salarisschalen, toelagen en vergoedingen (art. 104, § 3 OCMW-decreet) en de minimale voorwaarden die de Vlaamse Regering bijkomend kan bepalen voor het personeel van specifieke diensten (art. 104, § 6, derde lid van het OCMW-decreet; zie RvS 30 januari 2013, nr. 222.322, OCMW Jabbeke).

Ingeval de raad voor maatschappelijk welzijn geen bijzondere rechtspositieregeling voor de specifieke betrekkingen uitwerkt, vallen de personeelsleden in een dergelijke betrekking onder dezelfde rechtspositieregeling als de andere OCMW-personeelsleden (RvS 3 februari 1989, nr. 31.898, OCMW Nijvel, *RACE* 1989, z.p.; RvS 6 juni 1985, nr. 25.433, Baes en C°, *Arr.RvS* 1985, z.p.), behoudens indien er dwingende afwijkende bepalingen van rechtswege van toepassing zijn; alleszins doen personeelsleden in een specifieke betrekking het vereiste belang gelden om een rechtspositieregeling waarvan zij de rechtmatigheid betwisten, met een verzoek tot vernietiging bij de Raad van State te bestrijden.

Voorts moet de raad voor maatschappelijk welzijn een rechtspositieregeling voor de *secretaris* en de *financieel beheerder* vaststellen (art. 42 Rechtspositiebesluit 2010).

De Vlaamse Regering stelt het statuut van de gewestelijk ontvanger vast; daarbij kan de Vlaamse Regering afwijken van de bepalingen van dit decreet die betrekking hebben op de rechtspositieregeling van de financieel beheerder van de openbare centra voor maatschappelijk welzijn.

435 Krachtens artikel 104, § 4 van het OCMW-decreet regelen de rechtspositieregelingen voor het specifieke personeel, voor de OCMW-secretaris en voor de financieel beheerder op grond van en binnen het kader van de door de Vlaamse Regering vastgestelde minimale voorwaarden vermeld in artikel 115, § 1 van het OCMW-decreet, de volgende aangelegenheden:

1° de bezoldiging van de personeelsleden en de salarisschalen die van toepassing zijn, rekening houdend met onder meer de gestelde bekwaamheidsvereisten en functievereisten;

2° de toekenning van toelagen en vergoedingen.

Verder moeten de voormelde rechtspositieregelingen door overneming van de overeenkomstige bepalingen uit de rechtspositieregeling van het personeel van de gemeente die door het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn wordt bediend en rekening houdend met de eventuele afwijkende minimale voorwaarden vastgesteld door de Vlaamse Regering, zoals vermeld in artikel 115, § 2, ten minste de volgende aangelegenheden regelen:
1° de voorwaarden en de procedures voor aanwerving en bevordering. Die procedures waarborgen de objectiviteit van de aanwervingen en bevorderingen, en de gelijke behandeling van de kandidaten. Alle personeelsleden worden steeds op proef aangesteld;
2° de bekendmaking van de vacatures en de proeftijd;
3° de evaluatie, de wijze van aanwijzing van evaluatoren, de bijbehorende procedures, de periodiciteit en de rechtsgevolgen ervan, rekening houdend met de aard van de functie;
4° de organisatie van de loopbaan van de personeelsleden en van de interne mobiliteit;
5° de arbeidsduur, het verlof en de afwezigheden;
6° de onverenigbaarheden, en de beperkingen en voorwaarden voor cumulatie van activiteiten in overheids- of in privédienst.

Wat het statutair specifieke personeel én de statutaire OCMW-secretaris en financieel beheerder betreft, regelt hun rechtspositie door het overnemen van de overeenkomstige bepalingen uit de rechtspositieregeling van het personeel van de gemeente die door het OCMW wordt bediend en rekening houdend met de eventuele afwijkende minimale voorwaarden vastgesteld door de Vlaamse Regering, zoals vermeld in artikel 115, § 2, ten minste de volgende aangelegenheden:
1° de bestuurlijke standen en de anciënniteit, alsook de dienstbeëindiging. Hieronder wordt ook de disponibiliteitsregeling begrepen;
2° de nadere regels voor het tuchtstelsel;
3° de toepasselijkheid van de nieuwe regels voor het statutaire personeel van het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn dat al in dienst is;
4° het verlies van de hoedanigheid van ambtenaar en de ambtsneerlegging.

436 In twee gevallen *kan* de OCMW-raad op gemotiveerde wijze afwijken van de rechtspositieregelingen vermeld in artikel 104, § 1 en § 2, te weten die van de gemeente en die voor de specifieke OCMW-betrekkingen:
1° voor het voltallige personeel van de verzorgende, verplegende en dienstverlenende instellingen en diensten van het OCMW waarvan de werking gesteund is op federale of gewestelijke financiering met bijbehorende werkings- en erkenningsregels en
2° voor het voltallige personeel dat ingezet wordt voor activiteiten die hoofdzakelijk verricht worden in mededinging met andere marktdeelnemers (art. 104, § 6 OCMW-decreet).

Uit de bepalingen van 2° valt af te leiden dat het personeel van de thuisdiensten, ongeacht of die gesubsidieerd worden of niet, onder deze regeling valt. De bepalingen van dit besluit zullen derhalve van toepassing zijn op het personeel van (niet-erkende) schoonmaak- en klusjesdiensten.
Daarnaast gelden de bepalingen van het hiervoor aangehaalde artikel 104, § 6 niet voor het personeel van het OCMW-ziekenhuis (zie verder nrs. 447-449). Dit personeel valt krachtens artikel 2, § 2, 1° trouwens ook buiten het toepassingsgebied van het Rechtspositiebesluit 2010.

De mogelijkheid om af te wijken van de hiervoor genoemde rechtspositieregelingen geldt niet voor de bezoldiging van de personeelsleden en de salarisschalen die van toepassing zijn, rekening houdend met onder meer de gestelde bekwaamheidsvereisten en functievereisten. Bovendien mogen de eventuele afwijkingen niet strijdig zijn met de minimale voorwaarden opgelegd door de Vlaamse Regering voor het specifieke personeel van de openbare centra voor maatschappelijk welzijn zoals die in artikel 104, § 3 van het OCMW-decreet zijn vermeld. Die bepalingen komen erop neer dat er voor de meeste instellingen op gemotiveerde wijze kan worden afgeweken van de rechtspositieregelingen voor het personeel van het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn zowel voor de specifieke graden van de openbare centra als voor de graden die ook bij de gemeente die door het OCMW wordt bediend, bestaan (*Parl.St.* Vl.Parl. 2007-08, nr. 1701/1, 98).

De Vlaamse Regering kan nog bijkomende minimale tewerkstellingsvoorwaarden vastleggen, bijvoorbeeld om rekening te houden met specifieke financierings- en werkingsregels voor bepaalde OCMW-instellingen. De hier beoogde afwijkingsmogelijkheid voor het personeel van bepaalde van het centrum afhangende instellingen moet in dat geval worden uitgeoefend binnen het kader van de desgevallend door de Vlaamse Regering vastgelegde bijkomende minimale voorwaarden; het Rechtspositiebesluit 2010 regelt die aangelegenheid.

437 De bepalingen van het Rechtspositiebesluit 2010 over de personeelsformatie, het mandaatstelsel en de aanwerving van personen met een arbeidshandicap zijn van toepassing op verscheidene personeelsgroepen:
1° het personeel van het OCMW in een betrekking die eveneens in dezelfde gemeente bestaat;
2° het specifieke personeel dat vermeld wordt in artikel 104, § 2 van het OCMW-decreet;
3° de secretaris en de financieel beheerder van het OCMW;
4° het voltallig personeel van verzorgende, verplegende en dienstverlenende instellingen en diensten van het OCMW waarvan de werking gesteund is op federale of gewestelijke financiering met bijbehorende werkings- en erkenningsregels en voor het voltallige personeel dat ingezet wordt voor activiteiten die hoofdzakelijk verricht worden in mededinging met andere marktdeelnemers, vermeld in artikel 104, § 6 van het OCMW-decreet (art.

2, § 1 Rechtspositiebesluit 2010). Het betreft hier diensten zoals gezinszorg, aanvullende thuiszorg en woonzorgcentra; dergelijke diensten worden inderdaad met particuliere tegenhangers geconfronteerd.

Het OCMW moet ervoor zorgen dat ten minste 2% van het totale aantal personeelsleden, uitgedrukt in voltijds equivalenten, bestaat uit personen met een arbeidshandicap (art. 23 Rechtspositiebesluit 2010). Het komt het uitvoerend orgaan van het OCMW, te weten de voorzitter, toe om het aantal voltijds equivalenten te bepalen in overeenstemming met dit percentage. Die bevoegdheid kan aan de secretaris in het kader van het dagelijks personeelsbeheer worden overgedragen (art. 24 Rechtspositiebesluit 2010).

438 De hierboven genoemde bepalingen zijn niet van toepassing op OCMW-cliënten die tewerkgesteld worden overeenkomstig artikel 60, § 7 van de Organieke Wet 1976 (art. 2, § 2 Rechtspositiebesluit 2010). Derhalve is het een OCMW-bestuur toegestaan afwijkende bepalingen vast te stellen voor het personeel dat tewerkgesteld wordt onder dit regime. Hoewel op dit personeel evengoed de bepalingen geldend voor de andere contractuele personeelsleden van toepassing *kunnen* zijn, is het in bepaalde openbare centra de gangbare bestuurspraktijk dat er voor die categorie personeelsleden afwijkende bepalingen bestaan; zo wordt hen vaak het recht op bepaalde voordelen – bijvoorbeeld maaltijdcheques – ontzegd. Ofschoon die handelwijze moreel twijfelachtig is en hoewel hier in beginsel de gelijke behandeling van personeel in het gedrang komt, kan voor een dergelijke werkwijze toch een redelijke verantwoording worden gevonden in het feit dat het hier een vorm van maatschappelijke dienstverlening betreft en het gegeven dat die personeelscategorie per definitie voor een welbepaalde duur tewerkgesteld wordt. In ieder geval moet de rechtspositieregeling duidelijke clausules bevatten die bepaalde regelingen voor die personeelscategorie uitsluiten.

C. MANDAATFUNCTIES

439 Artikel 104, § 7 van het OCMW-decreet bepaalt dat de rechtspositieregeling in een *mandaatstelsel* kan voorzien en dit zowel voor betrekkingen die niet als voor betrekkingen die wel voorkomen bij de gemeente die door het OCMW wordt bediend. Het mandaatstelsel houdt in dat een personeelslid voor een vooraf bepaalde periode belast wordt met de uitoefening van een bepaalde functie (art. 5, § 1 B.Vl.Reg. 10 februari 2006; art. 8, § 1 Rechtspositiebesluit 2010; zie in het bijzonder over het mandaatstelsel: M. VAN DAMME, "De mandaatregeling voor het gemeentepersoneel" in J. DUJARDIN en M. VAN DAMME (eds.), *Rechtspositieregeling van het personeel bij de lokale besturen*, Brugge, die Keure, 2008, 139-173; M. VAN DAMME, "Het mandaatstelsel in de lokale besturen", *T.Gem.* 2006/2, 31-37; I. OPDEBEEK, *De rechtspositie van het personeel volgens het Gemeente- en Provinciedecreet*, *l.c.*, nr. 263, 175). Die mogelijkheid bestaat voor een openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn zelfs ingeval de rechtspositieregeling van de gemeente die door het OCMW wordt bediend, daarin niet voorziet.

Die bepaling houdt derhalve een afwijking in op het beginsel van de identieke rechtspositieregeling van het personeel van de gemeente en van het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn. Twee soorten functies kunnen bij mandaat worden ingevuld, met name 1° de functies van secretaris en van financieel beheerder en 2° de statutaire functies van niveau A of niveau B (art. 5, § 2 B.Vl.Reg. 10 februari 2006; art. 8, § 2 Rechtspositiebesluit 2010).

Het komt de raad voor maatschappelijk welzijn toe de lijst van de functies die bij mandaat kunnen worden vervuld, evenals de duur van dat mandaat in de rechtspositieregeling vast te leggen; de tewerkstellingsduur van een mandaatfunctie mag nooit korter zijn dan tien jaar voor de functies van decretale graden en dan vijf jaar voor de functies van niveau A of B (art. 6 B.Vl.Reg. 10 februari 2006; art. 8 en 9 Rechtspositiebesluit 2010). De raad beoordeelt of het mandaat al dan niet verlengbaar is en stelt, in voorkomend geval, de duur van de verlenging vast.

Enkel vacante functies kunnen op die wijze worden ingevuld; alle in de rechtspositieregeling opgenomen procedures voor de bekendmaking van de vacature en de oproep tot kandidaten zijn van toepassing op de mandaatfuncties.

440 Indien het mandaat wordt opengesteld voor personen die extern zijn aan het bestuur, doet de aanstellende overheid een externe bekendmaking van de vacature en een oproep tot kandidaten in overeenstemming met de regels over de aanwervingsprocedure. Indien de mandaatfunctie bij bevordering wordt vervuld, doet de aanstellende overheid een interne bekendmaking en een oproep tot kandidaten in overeenstemming met de regels over de interne bevordering. Wordt de mandaatfunctie door interne personeelsmobiliteit vervuld, dan doet de aanstellende overheid een interne bekendmaking en een oproep tot kandidaten in overeenstemming met de regels over de procedure van interne personeelsmobiliteit (art. 10, § 1 Rechtspositiebesluit 2010). De regels waarnaar hier wordt verwezen, zijn i) de toepasselijke regels in de rechtspositieregeling van het gemeentepersoneel in geval van een betrekking die ook bestaat bij de gemeente, ii) de geldende regels in de rechtspositieregeling van het OCMW-personeel voor een betrekking *ex* artikel 104, § 2 en § 6 van het OCMW-decreet en een mandaatfunctie die niet bestaat bij de gemeente en iii) de regels met betrekking tot de functie van secretaris of van financieel beheerder (art. 10, § 2 Rechtspositiebesluit 2010).

Kandidaten hebben slechts toegang tot een mandaatfunctie bij het vervullen van de algemene toelatingsvoorwaarden, van de vereiste over de taalkennis opgelegd door de wetten in het gebruik der talen in bestuurszaken (SWT), van de diplomavereiste en van de algemene en specifieke aanwervingsvoorwaarden die gelden voor die mandaatfunctie. Wordt de vacature bij bevordering ingevuld, dan moeten de kandidaten voldoen aan: de algemene toelatingsvoorwaarden, de criteria om in aanmerking te komen voor deelneming aan de bevorderingsprocedure, de algemene en specifieke bevorderingsvoorwaarden geldend voor die mandaatfunctie en, zo nodig, de diplomavereiste. In het geval dat de vacature bij interne personeelsmobiliteit wordt toegekend, moeten de kandidaten voldoen aan de algemene toelatingsvoorwaarden en aan de criteria om in aanmerking te komen voor deelneming aan de procedure voor interne personeelsmobiliteit en aan de voorwaarden inzake interne personeelsmobiliteit die gelden voor die mandaatfunctie.

Daarnaast moeten alle kandidaten slagen voor de selectieproeven voor de mandaatfunctie en dit ongeacht de wijze waarop de vacature wordt ingevuld (art. 11 Rechtspositiebesluit 2010).

441 Indien het een mandaatfunctie betreft die tevens bij de gemeente bestaat, zijn bij toepassing van artikel 12, § 1 Rechtspositiebesluit 2010 de bepalingen over de selectieprocedure in de rechtspositieregeling van het gemeentepersoneel van overeenkomstige toepassing. Voor een mandaatfunctie die niet bij de gemeente bestaat, zijn de bepalingen over de selectieprocedure in de rechtspositieregeling van het OCMW-personeel van overeenkomstige toepassing.

442 De geselecteerde kandidaat die reeds statutair personeelslid van het bestuur is, wordt in statutair dienstverband aangesteld in de mandaatfunctie; degene die contractueel personeelslid is of extern is aan het bestuur, wordt in contractueel dienstverband aangeworven. Het komt de OCMW-raad toe de duur van de proeftijd voor de mandaatfuncties te bepalen (*cf.* art. 13 en 14 Rechtspositiebesluit 2010).

Een mandaathouder in een functie van secretaris of van financieel beheerder wordt krachtens de artikelen 15 en 18, § 1 van het Rechtspositiebesluit 2010 tijdens de proeftijd periodiek geëvalueerd volgens de regels die de OCMW-raad zelf heeft opgesteld, rekening houdend met de bepalingen van de artikelen 51, § 1, 1° en 52 van het Rechtspositiebesluit 2010 (zie verder nr. 559 e.v.). Zo het mandaat een functie betreft die ook bij de gemeente bestaat, zijn de regels over de evaluatie van de proeftijd zoals voorgeschreven in de rechtspositieregeling van de gemeente – maar met uitzondering van de mogelijkheid tot verlenging van de proeftijd – van overeenkomstige toepassing op het personeelslid van het OCMW. De bedoelde mandaathouder die ongunstig wordt geëvalueerd bij de eindevaluatie of, indien de gemeentelijke rechtspositieregeling dit kent, bij de tussentijdse evaluatie, wordt ontheven van zijn mandaat (art. 16, § 1 Rechtspositiebesluit 2010).

Op de evaluatie van de proeftijd van de mandaathouder in statutair dienstverband die niet bestaat bij de gemeente, zijn de regels van toepassing in verband met de evaluatie van de proeftijd van het personeel bedoeld in artikel 104, § 2 en § 6 van het OCMW-decreet (art. 16, § 2 Rechtspositiebesluit 2010). Indien een dergelijke mandaathouder bij de eindevaluatie van de proeftijd of, voor zover de rechtspositieregeling van het OCMW-personeel hierover iets zegt, bij de tussentijdse evaluatie ongunstig geëvalueerd wordt, dan wordt de betrokkene van zijn mandaat ontheven.

Aangaande de evaluatie van de andere mandaathouders zijn de regels over de evaluatie tijdens de loopbaan en over het beroep tegen de evaluatie in de rechtspositieregeling van het gemeentepersoneel, met uitzondering van het ontslag wegens beroepsongeschiktheid, van overeenkomstige toepassing. Voor een betrekking die niet bij de gemeente bestaat, zijn de regels over de evaluatie tijdens de loopbaan en over het beroep tegen de evaluatie, met

uitzondering van het ontslag wegens beroepsongeschiktheid, in de rechtspositie van het OCMW-personeel vermeld in artikel 104, § 2 en § 6 van het OCMW-decreet, van overeenkomstige toepassing.

De mandaathouder krijgt binnen de door de OCMW-raad vastgestelde termijn vóór de afloop van een mandaatperiode een eindevaluatie over de afgelopen mandaatperiode. Hierbij moet er rekening worden gehouden met de evaluaties tijdens het mandaat. Indien de geldende regelgeving de verlenging van het mandaat kent, wordt de aanstelling van de mandaathouder bij een gunstig evaluatieresultaat verlengd; in dit geval zijn de procedures inzake bekendmaking en selectie niet van toepassing. Bij een ongunstige periodieke of eindevaluatie wordt de mandaathouder van zijn mandaat ontheven (art. 19 Rechtspositiebesluit 2010).

443 Naast die laatste mogelijkheid is ontheffing van zijn mandaat eveneens mogelijk (art. 22 Rechtspositiebesluit 2010):

1° op eigen verzoek;
2° voor een mandaathouder die niet de functie van secretaris of van financieel beheerder bekleedt, wegens aanstelling in een andere functie binnen het OCMW;
3° wegens herplaatsing als gevolg van, hetzij de afschaffing van een betrekking, waarbij het statutaire personeelslid zijn betrekking niet als overgangsregeling behoudt en de OCMW-raad geen stelsel van disponibiliteit wegens ambtsopheffing heeft vastgelegd, hetzij als het gevolg van een uitspraak van een bevoegde gezondheidsdienst waarbij de betrokken mandaathouder niet langer geschikt wordt geacht om zijn functie of een functie van dezelfde graad uit te oefenen, maar wel geschikt geacht wordt voor de uitoefening van een functie van een lagere graad;
4° wegens pensionering.

Het vast aangestelde statutaire personeelslid keert bij de beëindiging of na afloop van zijn mandaat terug naar de graad waarin het vast aangesteld is en, indien mogelijk, naar zijn vorige functie. Bij een dergelijke terugkeer gelden de volgende beginselen (art. 21 Rechtspositiebesluit 2010):

1° de schaalanciënniteit die verworven werd in de opeenvolgende salarisschalen van de functionele loopbaan van de mandaatfunctie, wordt overgedragen naar de opeenvolgende salarisschalen van de functionele loopbaan die het personeelslid voor het begin van zijn mandaat genoot;
2° de evaluatie die het personeelslid heeft gekregen voor het begin van het mandaat, blijft behouden.

Het contractuele personeelslid wordt conform artikel 20 Rechtspositiebesluit bij de beëindiging of na de afloop van zijn mandaat ontslagen uit de mandaatfunctie in overeenstemming met de wettelijke bepalingen inzake de beëindiging van de arbeidsovereenkomst.

444 De mandaathouder van de functie van secretaris of van financieel beheerder, krijgt de salarisschaal die overeenstemt met die functie. De andere mandaathouders krijgen de eerste salarisschaal van de functionele loopbaan die overeenstemt met de functie die zij bij mandaat uitoefenen. Dit is niet het geval indien zij op grond van de gemeentelijke rechtspositieregeling of op grond van artikel 85 van het Rechtspositiebesluit 2010 worden ingeschaald in de overeenstemmende schaal van de functionele loopbaan op grond van schaalanciënniteit toegekend voor relevante beroepservaring. De mandaathouder heeft recht op de functionele loopbaan onder dezelfde voorwaarden als de personeelsleden die niet in een mandaatfunctie zijn aangesteld (art. 17 Rechtspositiebesluit 2010).

D. DE BIJZONDERE RECHTSPOSITIE VAN DE BEOEFENAARS VAN DE GENEESKUNDE

445 Krachtens artikel 104, § 8 van het OCMW-decreet bepaalt de raad voor maatschappelijk welzijn volgens welke regels – statutair of contractueel – de *beoefenaars van de geneeskunde* tot de uitoefening van hun beroep in de instellingen en diensten van het OCMW worden toegelaten.

Worden de beoefenaars van de geneeskunde niet aangesteld noch als personeelslid bezoldigd, dan wordt hun rechtsverhouding met het OCMW dat de instelling of de dienst beheert, geregeld op grond van een schriftelijke overeenkomst; het betreft hier dus de "vrije" geneesheren die niet als personeelslid aan een OCMW-instelling zijn verbonden, maar er toch actief zijn op grond van een soort "aannemingsovereenkomst". Hiermee zijn dus geenszins de "contractuele" geneesheren-personeelsleden bedoeld (*Parl.St.* Vl.Parl. 2007-08, nr. 1701/1, 98).

446 Artikel 104 van het OCMW-decreet en andere artikelen voor bepaalde aspecten kennen een verschillende behandeling van personeelsleden; dit leidt weliswaar telkens tot een ongelijkheid tussen categorieën personen. Er moet aan worden herinnerd dat volgens een vaste rechtspraak – o.m. van het Grondwettelijk Hof – de grondwettelijke regels inzake gelijkheid en niet-discriminatie niet uitsluiten dat een verschil in behandeling tussen bepaalde categorieën personen wordt ingesteld voor zover dat verschil op een objectief en pertinent criterium berust en het redelijk verantwoord is. Het bestaan van een dergelijke verantwoording moet worden beoordeeld, rekening houdend met het doel en de gevolgen van de maatregel en met de aard van de ter zake geldende beginselen.

Een dergelijke verantwoording is hier aanwezig, gelet onder meer op de specificiteit van de taken die het OCMW heeft en het uitgesproken sociaal doel dat de vereniging nastreeft. Voorts kan worden verwezen naar het soort "cliënten" dat door het OCMW wordt bediend, wat voor een aantal aspecten een gedifferentieerde regeling nodig maakt. Tevens is een onderscheiden behandeling redelijk verantwoord gelet op de concurrentiële omgeving waarin het OCMW zich begeeft of omdat geldende subsidieregelingen een andere behandeling vereisen. De beginselen van gelijkheid en niet-discriminatie zijn derhalve niet miskend. Het staat vast dat er een redelijk verband van

evenredigheid bestaat tussen de aangewende middelen en het beoogde doel (*Parl.St.*, Vl.Parl. 2007-08, nr. 1701/1, 98-99).

Het voorgaande geldt voor alle personeelsleden die ingezet worden voor activiteiten van het OCMW die hoofdzakelijk in mededinging met andere marktdeelnemers worden verricht; te denken valt aan het personeel van woonzorgcentra, ziekenhuizen en thuisdiensten.

E. HET ZIEKENHUISPERSONEEL

447 De raad voor maatschappelijk welzijn is bevoegd om, ingeval het OCMW meer dan een ziekenhuis beheert, de rechtspositieregeling van het *personeel van het ziekenhuis* vast te stellen (art. 218, § 3 OCMW-decreet); beheert het overheidsbestuur slechts één OCMW-ziekenhuis, dan komt het aan het beheerscomité van het ziekenhuis toe de rechtspositieregeling uit te vaardigen. Indien de raad of het beheerscomité geen bijzondere rechtspositieregeling voor de specifieke betrekkingen en de bestuurlijke betrekkingen in het OCMW-ziekenhuis uitwerkt, genieten die personeelsleden hetzelfde statuut als het andere OCMW-personeel (RvS 3 februari 1989, nr. 31.898, OCMW Nijvel, *Arr.RvS* 1989, z.p.).

Het komt eveneens aan de OCMW-raad toe te bepalen op welke wijze de overplaatsing van het personeel tussen het ziekenhuis en, desgevallend, tussen de verschillende ziekenhuizen en de overige instellingen of diensten van het centrum, kan plaatshebben (art. 218, § 4, 7° OCMW-decreet).

F. DE DECRETAAL VERPLICHTE BETREKKINGEN

448 In het verleden heeft de Koning meermaals algemene bepalingen op het vlak van de rechtspositieregeling vastgesteld inzake betrekkingen die specifiek zijn voor het OCMW; zo golden bijvoorbeeld het koninklijk besluit van 9 maart 1977 tot vaststelling van de benoemingsvoorwaarden voor de *maatschappelijk werkers* in de OCMW's (*BS* 25 maart 1977) en het koninklijk besluit van 20 juli 1993 tot vaststelling van de algemene bepalingen inzake het administratief en geldelijk statuut van de *secretarissen* en de *ontvangers* van de OCMW's (*BS* 17 augustus 1993); beide koninklijke besluiten zijn inmiddels door het OCMW-decreet en door besluiten van de Vlaamse Regering volledig opgeheven.

De Vlaamse Regering heeft bij besluit van 7 december 2007 houdende de minimale voorwaarden voor de personeelsformatie, de rechtspositieregeling en het mandaatstelsel van het gemeentepersoneel en het provinciepersoneel en houdende enkele bepalingen betreffende de secretaris en de ontvanger van de openbare centra voor maatschappelijk welzijn ("Rechtspositiebesluit 2007 Bijzondere Betrekkingen") enkele aspecten van de rechtspositie van de secretaris en de – toen nog – ontvanger van de OCMW's geregeld, met name de salarisschalen; bij Vlaams regeringsbesluit van 21 december 2007 zijn de voorwaarden vastgesteld waaronder de ambten van secretaris en financieel beheer-

der deeltijds kunnen worden uitgeoefend. Te herhalen valt dat het Rechtspositiebesluit 2010 de minimale bepalingen bevat die op het specifieke personeel van het OCMW van toepassing zijn.

449 Het komt de OCMW-raad toe de rechtspositie voor de functie van de secretaris en van de financieel beheerder vast te stellen (art. 42 Rechtspositiebesluit 2010; zie L. STEENWINCKEL, "Rechtspositieregeling bijgeschaafd en opgepoetst", *Binnenband* maart 2013, 9-12).

Ingeval de functie van secretaris of van financieel beheerder door aanwerving wordt ingevuld, moet de kandidaat houder zijn van een diploma dat toegang geeft tot niveau A. De OCMW-raad stelt de aanwervingsprocedure vast overeenkomstig artikel 38, § 1 en § 2, eerste lid van het Rechtspositiebesluit 2010. Aangaande de aanwerving van de secretaris moeten de selectietechnieken ten minste een test bevatten die de managements- en leiderschapscapaciteiten van de kandidaat toetst; die test wordt afgenomen door een extern selectiebureau (art. 43 Rechtspositiebesluit 2010). Met betrekking tot de aanwerving van de financieel beheerder moeten de selectietechnieken ten minste een proef bevatten die het financieel-economisch inzicht van de kandidaat toetst.

§ 4. De bevoegde OCMW-instantie voor de uitvaardiging van de rechtspositieregeling en het bestuurlijk toezicht erop

450 Voorafgaand kan in herinnering worden gebracht dat de raad voor maatschappelijk welzijn het aantal betrekkingen in contractueel of vast dienstverband bepaalt dat nodig is voor een kwaliteitsvolle beleidsvoering en dienstverlening, alsmede het niveau van die betrekkingen waarbij hij ermee rekening moet houden dat de personeelsformatie past in het financiële beleid en in het noodzakelijk evenwicht van de financiën (*cf.* omzendbrief BB 2009/03 van 5 juni 2009, 12; W. VANDENHAUTE, "Administratief toezicht op de beslissingen inzake het gemeentepersoneel" in J. DUJARDIN en M. VAN DAMME (eds.), *Rechtspositieregeling van het personeel bij de lokale besturen*, Brugge, die Keure, 2008, 271-292; G. DE COSTER, "De organisatie van het bestuurlijk toezicht op de gemeenten en provincies" in J. DUJARDIN (ed.), *Gemeente- en Provinciedecreet*, Brugge, die Keure, 2006, nrs. 527-529, 291-293; I. OPDEBEEK, *De rechtspositie van het personeel volgens het Gemeente- en Provinciedecreet*, *l.c.*, nrs. 253-254, 172). Daarom moeten de besluiten tot vaststelling of tot wijziging van de personeelsformatie van een nota die de financiële haalbaarheid ervan aantoont, zijn vergezeld; dit kan bijvoorbeeld door middel van de financiële nota van het meerjarenplan of door middel van een beslissing van de gemeenteraad waarmee de gemeente zich ertoe verbindt om de meerkosten van de nieuwe personeelsformatie te dragen.

Bij schorsing van een besluit tot wijziging van de personeelsformatie worden de bepalingen van artikel 259 van het OCMW-decreet gevolgd, met dien verstande dat de Vlaamse Regering vervolgens tot de vernietiging van het aangepaste of gerechtvaardigde besluit tot vaststelling of wijziging van de personeelsformatie kan overgaan.

451 Overeenkomstig artikel 270, § 1, 3° van het OCMW-decreet moet voorafgaand aan het nemen van een definitieve beslissing door het OCMW-bestuur een advies worden gevraagd aan het college van burgemeester en schepenen indien het een beslissing aangaande *het vaststellen of wijzigen van de rechtspositieregeling van het personeel, voor zover die vaststelling of wijziging een financiële weerslag kan hebben of erdoor van de rechtspositieregeling van het gemeentelijk personeel wordt afgeweken*, betreft. Het college van burgemeester en schepenen is ertoe gehouden dit advies binnen een termijn van dertig dagen na ontvangst van de ontwerpbeslissing uit te brengen; dit advies wordt bij de aan de toezichthoudende overheid toegezonden beslissing gevoegd.
Bij gebrek aan kennisgeving van het advies aan het OCMW binnen de voorgeschreven termijn, kan de raad voor maatschappelijk welzijn aan het adviesvereiste voorbijgaan (art. 270, § 1, tweede lid OCMW-decreet); in dit geval wordt in het overwegende gedeelte van de beslissing vermeld dat bij ontstentenis van tijdig advies, aan de adviesverstrekking is voorbijgegaan.

452 Naast het algemeen bestuurlijk toezicht van de provinciegouverneur en de Vlaamse Regering, moet van de beslissingen inzake de aanvullende rechtspositieregeling van het OCMW-personeel binnen twintig dagen nadat ze zijn genomen, gelijktijdig aan het college van burgemeester en schepenen én aan de provinciegouverneur een kopie worden verzonden (art. 255, eerste lid OCMW-decreet; zie ook RvS 13 oktober 2003, nr. 124.147, Delsard, *T.Gem* 2004, 215, noot K. LEUS, "De rechtswaarde van de zgn. "krachtlijnen voor een samenhangend personeelsbeleid van de lokale en regionale besturen", of "krachtlijnen Kelchtermans na het arrest van de Raad van State van 13 oktober 2004", *OCMW-visies* 2004, afl. 4, 73, i.v.m. de dwingende kracht van de rondzendbrief Kelchtermans; over die rondzendbrief, zie verder nog J. DEBIÈVRE, "De definitieve teloorgang van de krachtlijnen Kelchtermans?" (noot onder RvS 22 maart 2007, nr. 169.264, Ziekenhuis Oost-Limburg), *TBP* 2008, 509-511).

§ 5. Tegenstelbaarheid van de rechtspositieregeling

453 In navolging van de algemene rechtsbeginselen betreffende de bekendmaking van bestuurlijke rechtshandelingen (J. DE JONGHE, *De staatsrechtelijke verplichting tot bekendmaking van normen*, Antwerpen, Kluwer rechtswetenschappen, 1985, 93 e.v.) moet de rechtspositieregeling vooraf worden bekendgemaakt of aan de personeelsleden op een andere wijze worden medegedeeld. De ontstentenis van een behoorlijke bekendmaking van de bestuurlijke rechtspositieregeling heeft de niet-tegenstelbaarheid ervan jegens de personeelsleden tot gevolg; zodoende kan een personeelslid op die rechtsgronden

bijvoorbeeld geen tuchtsanctie worden opgelegd (RvS 19 juni 1987, nr. 28.125, Vermoeren, *RACE* 1987, z.p.); naar aanleiding van een ingediend annulatieberoep zal de bestuursrechter die tuchtsanctie bijgevolg moeten vernietigen.

AFDELING III

DE AANSTELLING VAN PERSONEELSLEDEN

§ 1. Bevoegd OCMW-orgaan

454 Alle personeelsleden worden in beginsel door de raad voor maatschappelijk welzijn binnen de perken van de personeelsformatie en overeenkomstig vooraf bepaalde aanwervings- en bevorderingsvoorwaarden aangesteld (art. 105, eerste lid OCMW-decreet; A. DE BECKER en J. DEBIÈVRE, "De aanwerving van gemeentepersoneel na het besluit van de Vlaamse Regering van 7 december 2007" in J. DUJARDIN en M. VAN DAMME (eds.), *Rechtspositieregeling van het personeel bij de lokale besturen*, Brugge, die Keure, 2008, 55-95). Alle aanwervingen moeten in beginsel overeenkomstig de in de rechtspositieregeling opgesomde voorwaarden en binnen de grenzen van de personeelsformatie geschieden.

De raad voor maatschappelijk welzijn kan die bevoegdheid overdragen aan het vast bureau of aan de secretaris van het OCMW (art. 105, tweede lid OCMW-decreet). Een dergelijke overdracht kan niet voor de aanstelling van de OCMW-secretaris, van de financieel beheerder en van de ombudsman; voor die aanstellingen is uitsluitend de raad voor maatschappelijk welzijn bevoegd.
Het vast bureau en de OCMW-secretaris die van de raad een aanstellingsbevoegdheid voor OCMW-personeel hebben verkregen, kunnen die bevoegdheid op hun beurt niet verder aan andere personeelsleden delegeren.

Te noteren valt dat een *bijzonder* comité ***niet*** meer voorkomt in de opsomming van OCMW-bestuursinstanties waaraan een aanstellingsbevoegdheid kan worden overgedragen. Onder de gelding van de Organieke Wet 1976 was dit wel mogelijk; de aanwerving van personeel, behalve dan de secretaris en de ontvanger, was toen geen aangelegenheid die voorkwam op de lijst van de aangelegenheden waarvoor de OCMW-raad exclusief bevoegd was; aldus kon een "bijzonder comité Personeelsaangelegenheden" worden opgericht of kon bijvoorbeeld het bijzonder comité voor de sociale dienst bevoegd zijn voor de aanstelling van personeelsleden van de sociale dienst en het bijzonder comité voor de thuisdiensten voor de aanstelling van de personeelsleden van de thuisdiensten. Trouwens, de bevoegdheid tot aanwerving door het bijzonder comité werd uitdrukkelijk in artikel 56, § 1 van de Organieke Wet 1976 geopperd.

De raad voor maatschappelijk welzijn, het vast bureau of de OCMW-secretaris stellen, afhankelijk van de rechtspositieregeling van het betrokken openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn, het personeel van dat overheidsbestuur aan. In zoverre de OCMW-raad of het vast bureau de aanstellende

bestuursoverheid zijn, zal de aanstelling bij meerdere geselecteerde kandidaten een geheime stemming veronderstellen (RvS 12 maart 1985, nr. 25.124, Pirenne, *RACE* 1985, z.p.); de beoordeling van en de beraadslaging over een kandidatuur voor een specifieke betrekking vormen hierop geen uitzondering.

Het vroegere rechtsbegrip "benoeming" omvatte de – vaste of tijdelijke – statutaire indienstneming en de bevordering; met de notie "aanwerving" had de wetgever de contractuele aanstelling op het oog. Dit terminologische onderscheid wordt in het OCMW-decreet niet meer gehanteerd, ofschoon te herhalen valt dat de aanstelling in statutair verband – hoewel in mindere mate dan voorheen – nog steeds als de algemene regel geldt, terwijl de contractuele aanstelling de uitzondering vormt. In beginsel is het nog steeds mogelijk dat voor tijdelijke bedieningen een personeelslid statutair wordt aangesteld; die vroegere bestuurspraktijk is echter de laatste decennia in onbruik geraakt, aangezien de regelgeving de mogelijkheden tot contractuele tewerkstelling aanzienlijk versoepeld heeft.
De wet van 6 augustus 1909 betreffende de bestendigheid van de bedieningen afhangende van de openbare weldadigheidsinstellingen en de bergen van barmhartigheid (*BS* 11 augustus 1909), beschermt alle titularissen van een permanente bediening in de COO (nu OCMW) en is derhalve nog steeds toepasselijk zowel op de vastbenoemde als op de op proef aangestelde personeelsleden (RvS 16 februari 1979, nr. 19.452, Gysel, *Arr.RvS* 1979, 182); de geest van de voormelde wetgeving is in beginsel onverenigbaar met het bestaan van een contractueel dienstverband (RvS 2 juli 1970, nr. 14.218, Bek, *Arr.RvS* 1970, 753). De statutaire verhouding die tussen een OCMW en zijn personeel vermoed wordt te bestaan, wordt niet in het gedrang gebracht door het tijdelijk karakter van de aanstelling (Arrondrb. Charleroi 7 februari 1978, *RRD* 1979, 738; Arbrb. Doornik 9 maart 1980, *JTT* 1980, 146). Volgens het Hof van Cassatie (Cass. 27 september 2004) echter is de weigering houdende hernieuwing van het mandaat van een tijdelijk in dienst genomen arts die bestendigheid van bediening geniet, toch mogelijk indien zij berust op de noden van de dienst (zie verder X, *Jaarverslag Hof van Cassatie 2004*, 178).

455 Is de bevoegdheid tot aanstelling van personeel niet aan het vast bureau of aan de secretaris overgedragen en werft het vast bureau een personeelslid bij hoogdringendheid aan, dan moet de raad voor maatschappelijk welzijn die rechtshandeling niet alleen bekrachtigen maar moet hij tevens opnieuw beslissen tot die aanwerving. Om die reden kennen talrijke huishoudelijke reglementen een bepaling dat het vast bureau tot tijdelijke aanstellingen of tot aanwervingen bij hoogdringendheid kan overgaan; in dat geval put het vast bureau zijn bevoegdheid tot het aanwerven van tijdelijk personeel uit het huishoudelijk reglement en moet een dergelijke beslissing vervolgens slechts ter kennis van de OCMW-raad worden gebracht.

Hoewel de bestuurspraktijk nood heeft aan een flexibel systeem van aanstellingen, is een gedeeltelijke overdracht van de aanstellingsbevoegdheid onder de huidige regelgeving met betrekking tot de rechtspositie in beginsel niet mogelijk; zodoende kan de raad voor maatschappelijk welzijn in de rechtspositieregeling niet inschrijven dat de raad zelf voor bijvoorbeeld de statutaire aanstellingen en de contractuele aanstellingen van onbepaalde duur bevoegd is, terwijl de bevoegdheid voor de tijdelijke aanstellingen en de vervangingen aan het vast bureau of de secretaris wordt toevertrouwd. Desgevallend kan hieraan een mouw worden gepast door het dagelijks personeelsbeheer zo te definiëren dat ook de aanstellingen van vervangers en tijdelijke personeelsleden daaronder valt; een dergelijke libellering en handelwijze druist evenwel in tegen de in de rechtspositieregeling opgenomen bepalingen.

456 Een beslissing tot aanwerving of (statutaire) aanstelling moet, zoals alle eenzijdige besluiten met individuele strekking van de raad voor maatschap-

pelijk welzijn of een andere OCMW-bestuursinstantie, formeel worden gemotiveerd.

Daarom kan de OCMW-raad alleen op grond van ernstige en zwaarwichtige argumenten die betrekking hebben op het belang van de dienst, een kandidaat voor een bepaalde functie benoemen die een lagere quotering behaalde voor het examen dan een andere kandidaat (RvS 10 december 1996, nr. 63.471, OCMW Begijnendijk); betere examenresultaten van andere kandidaten kunnen evenmin zomaar terzijde worden geschoven (RvS 24 juni 1997, nr. 66.928, Ruysen). De motivering van het aanstellingsbesluit moet, met andere woorden, de betere resultaten van de aangestelde kandidaat bevatten.

§ 2. Vacantverklaring van betrekkingen

457 Elke aanwerving impliceert een voorafgaande externe bekendmaking van de vacature met een oproep tot kandidaten. Het komt de raad voor maatschappelijk welzijn toe de algemene regels voor de externe bekendmaking van de vacatures vast te stellen (art. 34, § 1 Rechtspositiebesluit 2010); met inachtneming van de redelijkheid stelt de OCMW-raad de algemeen geldende minimale termijn vast tussen de datum van de bekendmaking van de vacature en de uiterste datum voor de indiening van de kandidaturen (art. 15 Rechtspositiebesluit 2007 Bijzondere Betrekkingen).

Het behoort tot de bevoegdheden van de aanstellende overheid om na de vacantverklaring van een of meer functies de inhoud van het vacaturebericht vast te leggen en de gepaste kanalen voor bekendmaking te kiezen op grond van de door de raad uitgevaardigde algemene regels (art. 14 Rechtspositiebesluit 2007 Bijzondere Betrekkingen; art. 34, § 1 Rechtspositiebesluit 2010).

Die handelwijze moet niet worden gevolgd indien de aanstellende overheid bij de vacantverklaring beslist een beroep te doen op een bestaande wervingsreserve die geldig is voor de vacature; de voormelde procedure is evenmin vereist ingeval de wekelijkse prestaties van een deeltijdse betrekking in de personeelsformatie worden uitgebreid of een deeltijdse betrekking in een voltijdse betrekking wordt omgezet. Bij deeltijdse tewerkstelling van meerdere personeelsleden in een voorgaand bedoelde betrekking van dezelfde graad richt de aanstellende overheid een oproep tot die personeelsleden voor de vervulling van de extra uren; de aanstellende bestuursoverheid maakt vervolgens haar keuze op grond van een vergelijking van de kandidaturen, *i.e.* een vergelijking van titels en verdiensten (art. 14, § 2 Rechtspositiebesluit 2007 Bijzondere Betrekkingen; vaste bestuursrechtspraak, zie bijvoorbeeld RvS 9 februari 1998, nr. 71.665, Coppens, *T.Gem.* 1998, 239, noot, *OCMW-visies* 1998, afl. 4, 58).

458 De aanstellende overheid verklaart een openstaande betrekking of een betrekking die binnen afzienbare tijd openstaand wordt, vacant; zij bepaalt bij de vacantverklaring van de betrekking eveneens volgens welke procedure of procedures ze zal worden ingevuld (art. 8, § 2 Rechtspositiebesluit 2007 Bijzondere Betrekkingen; art. 28, § 2 Rechtspositiebesluit 2010). Die aanstelling kan op de volgende wijzen geschieden:

1° door een aanwervingsprocedure;
2° door een bevorderingsprocedure;
3° door de procedure van interne personeelsmobiliteit;
4° door een combinatie van de procedures, vermeld in punt 1° en 2°, 1° en 3°, 2° en 3° of in punt 1°, 2° en 3°.

Indien het een aanwervingsprocedure betreft, worden tegelijk personen extern aan het bestuur en personen in dienst van het bestuur uitgenodigd om zich kandidaat te stellen voor de betrekking; in geval van een bevorderingsprocedure of van een procedure van interne personeelsmobiliteit worden alleen personeelsleden in dienst van het bestuur uitgenodigd om zich kandidaat te stellen voor de betrekking (art. 8, § 1 Rechtspositiebesluit 2007 Bijzondere Betrekkingen; art. 28, § 1 Rechtspositiebesluit 2010).

De raad voor maatschappelijk welzijn kan vaststellen dat bepaalde betrekkingen alleen of bij voorrang worden ingevuld door:
1° een bevorderingsprocedure;
2° een procedure van interne personeelsmobiliteit;
3° de combinatie van een bevorderingsprocedure en de procedure van interne personeelsmobiliteit;
4° een bevorderingsprocedure of een procedure van interne personeelsmobiliteit.
Alleen in dit laatste geval bepaalt de aanstellende overheid welke van de twee procedures van toepassing is.

§ 3. Aanstellingsvoorwaarden

459 Kandidaten voor een functie bij een openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn moeten de algemene toelatingsvoorwaarden vervullen. De OCMW-raad stelt die vast in overeenstemming met de bepalingen hieromtrent in de rechtspositieregeling van het gemeentepersoneel en houdt hierbij, indien nodig, rekening met specifieke wettelijke of reglementaire vereisten betreffende het passende gedrag en de toetsing daarvan voor de toegang tot bepaalde functies (art. 30 Rechtspositiebesluit 2010).
Aldus moeten de kandidaten voldoen aan de vereiste omtrent de taalkennis opgelegd door de wetten op het gebruik der talen in bestuurszaken, en slagen voor de selectieprocedure.

Kandidaten moeten derhalve: i) een gedrag vertonen dat in overeenstemming is met de eisen van de functie waarvoor ze solliciteren, ii) over het vereiste diploma voor de vacante betrekking beschikken, waarbij het opgegeven diploma een minimum- en geen maximumvereiste betreft (RvS 4 september 2003, nr. 122.482, Schaerlaekens, *NJW* 2004, 1026, noot S. LUST, *T.Gem.* 2004, 53, noot I. OPDEBEEK, "Over het weren van kandidaten voor benoemingen wegens een te hoog diploma"), iii) de burgerlijke en politieke rechten genieten en iv) medisch geschikt zijn voor de uit te oefenen functie.

Het OCMW-decreet zegt niets over een nationaliteitsvereiste voor de aanstelling van personeelsleden; artikel 30 Rechtspositiebesluit 2010 verwijst dan weer naar – onder andere – artikel 10 van het Rechtspositiebesluit 2007 waarin wel bepalingen in verband met het nationaliteitsvereiste voorkomen. Behoudens de functies die een deelneming aan de gezagsuitoefening inhouden, moeten de kandidaten voor statutaire functies bovendien Belg zijn (*cf.* art. 10, tweede lid, tweede zin Gw.) of burger van een lidstaat van de Europese Unie en van de Europese Economische Ruimte of van de Zwitserse Bondsstaat (art. 39 EG-Verdrag); voor een contractuele functie, behoudens die welke een ge-

zagsuitoefening inhouden, is er geen beperking op het vlak van nationaliteit (een vernietigingsberoep tegen art. 30 werd door de bestuursrechter wegens gebrek aan belang als onontvankelijk verworpen, *cf.* RvS 23 juni 2011, nr. 214.054, Van Hauthem en Frans). Voor contractuele functies o.m. het koninklijk besluit van 25 april 2005 tot vaststelling van de voorwaarden voor de indienstneming bij arbeidsovereenkomst in sommige overheidsdiensten, (*BS* 6 oktober 2005; *Vr. en Antw.* Kamer 5 september 2008 (Vr. nr. 4-1553)). In tegenstelling tot de vroegere regelgeving dat, behalve de uitzonderingen bepaald door een wet, in beginsel alle burgerlijke en militaire bedieningen aan de Belgen waren voorbehouden, kent de regelgeving nu nog slechts enkele uitzonderingen waarbij de Belgische nationaliteit wel als een aanstellingsvoorwaarde is vooropgesteld; ter zake betreft het de hoogste functies binnen een openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn, te weten die van secretaris en van financieel beheerder. De OCMW-raad is echter vrij om ook andere functies voor Belgen en/of onderdanen uit een van de lidstaten van de Europese Unie of van de Europese Economische Ruimte voor te behouden.

460 Het vereiste inzake "*passend gedrag*" wordt getoetst aan de hand van een uittreksel uit het strafregister; bij het voorkomen van ongunstige vermeldingen op het voormelde uittreksel mag de kandidaat daarover een schriftelijke toelichting overmaken.
De *medische geschiktheid* van de kandidaat moet vaststaan op het ogenblik dat bepaald is in de wetgeving betreffende het welzijn van de werknemers op het werk (art. 10 Rechtspositiebesluit 2007 Bijzondere Betrekkingen).

Bovendien moeten de kandidaten voor de functies in de graden van niveau A, B en C voldoen aan de *diplomavereiste* die geldt voor het niveau waarin de functie is gesitueerd; voor de hogere rangen van die niveaus moeten zij daarenboven over een minimumaantal jaren relevante beroepservaring beschikken. Voor een functie in de technische hogere rang van niveau D moeten de kandidaten een minimumaantal jaren relevante beroepservaring hebben en, desgevallend, in het bezit zijn van een bepaald diploma.
Het tijdstip waarop de kandidaten het bewijs moeten leveren dat ze de diplomavereiste vervullen, wordt door de raad voor maatschappelijk welzijn bepaald (art. 17, § 1 Rechtspositiebesluit 2007 Bijzondere Betrekkingen; art. 36, § 1, tweede lid Rechtspositiebesluit 2010); die legt tevens vast op welk ogenblik de kandidaten het bewijs moeten leveren dat ze aan de algemene toelatingsvoorwaarden en aan de andere aanwervingsvoorwaarden, de selectie uitgezonderd, voldoen.

Verder moeten de kandidaten om in aanmerking te komen voor aanwerving in bepaalde openbare centra voor maatschappelijk welzijn, meer in het bijzonder de taalgrensgemeenten en de Vlaamse randgemeenten, voldoen aan de vereiste over de *taalkennis* opgelegd door de wetten op het gebruik der talen in bestuurszaken.

Ten slotte moeten de kandidaten slagen in de door het OCMW-bestuur *georganiseerde selectieprocedure* (art. 11, § 1 Rechtspositiebesluit 2007 Bijzondere Betrekkingen; art. 31, § 1 Rechtspositiebesluit 2010; zie verder nrs. 464-468).

461 Bovendien staat het de raad voor maatschappelijk welzijn vrij om aanvullende aanwervingsvoorwaarden vast te stellen (art. 11, § 2 Rechtspositiebesluit 2007 Bijzondere Betrekkingen; art. 31, § 2, derde lid Rechtspositiebesluit 2010) en kan hij bepalen dat de diplomavereiste die als aanwervingsvoorwaarde geldt voor de functies van niveau A, B en C uitzonderlijk en op grond van vooraf vastgestelde en objectieve criteria vervalt onder bepaalde voorwaarden; de kandidaat moet in dit geval ofwel:

1° voldoen aan een vereiste inzake relevante beroepservaring en slagen voor een niveau- of capaciteitstest;
2° beschikken over een op de functie afgestemd ervaringsbewijs, uitgereikt overeenkomstig de Vlaamse regelgeving over de titels van beroepsbekwaamheid;
3° beschikken over een op de functie afgestemd attest van beroepsopleiding die hij gevolgd heeft bij een door de Vlaamse Regering erkende instelling voor beroepsopleiding.

In dat geval beslist de aanstellende overheid vóór de vacantverklaring van de functie of kandidaten die niet aan de diplomavereiste beantwoorden, in aanmerking komen voor aanwerving (art. 12 Rechtspositiebesluit 2007 Bijzondere Betrekkingen; art. 32 Rechtspositiebesluit 2010).

462 Het komt de aanstellende overheid toe om de geldigheid van de ingediende kandidaturen en van de voorgelegde bewijzen te beoordelen (art. 36, § 2 Rechtspositiebesluit 2010), behalve indien de raad voor maatschappelijk welzijn de aanstellende overheid is; in dat geval beoordeelt het vast bureau – en bij ontstentenis van vast bureau, de voorzitter – de geldigheid van de kandidaatstellingen. Op grond van die beoordeling wordt beslist welke kandidaten definitief tot de selectieprocedure worden toegelaten. De kandidaten die worden geweigerd, moeten hiervan schriftelijk op de hoogte worden gebracht met vermelding van de weigeringsreden (art. 36, § 2, tweede lid Rechtspositiebesluit 2010).
Voor de deelneming aan de selectieprocedure volstaat een kopie of een gewoon afschrift van de gevraagde bewijzen (art. 17, § 2 Rechtspositiebesluit 2007 Bijzondere Betrekkingen; art. 36, § 2, derde lid Rechtspositiebesluit 2010); eventuele eensluidend verklaarde afschriften worden alleen gevraagd aan de kandidaten die voor de selectie zijn geslaagd.

463 De huidige OCMW-regelgeving maakt het tevens uitdrukkelijk mogelijk om bij rampsituaties af te wijken van de vastgestelde aanwervingsvoorwaarden voor zover dat noodzakelijk is om dringende en onvoorziene taken te vervullen (zie tevens hierboven nrs. 422 en 425).

De afwijking op de bestuurlijke regelen inzake aanwerving van personeel die artikel 103, § 2, 1° van het OCMW-decreet – vroeger artikel 56, § 1 Organieke Wet 1976 – inhoudt, moet het bestuur in de mogelijkheid plaatsen personeelsleden in dienst te nemen waarvan de aanwezigheid absoluut onontbeerlijk is om de werking van bepaalde diensten of van instellingen van het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn te verzekeren; dit is inzonderheid het geval met de ziekenhuizen en de rusthuizen.
Ten aanzien van personeelsleden van die instellingen die bijvoorbeeld wegens ziekte of bevallingsverlof tijdelijk afwezig zijn, zal een toepassing van dit artikel zich opdringen.

Artikel 56, § 1 van de Organieke Wet 1976 bevatte een afwijking op de gangbare bestuurlijke regelen inzake aanwerving van personeel die binnen de *strikte perken* van dat artikel toepassing moest krijgen; zo bijvoorbeeld was de voormelde wetsbepaling uitsluitend toepasselijk op de erin vernoemde personeelscategorieën en bijgevolg niet op het bestuurlijk personeel (*Parl.St.* Senaat 1974-75, nr. 581/2, 91; *Vr. en Antw.* Kamer BZ 1977, 60).

§ 4. Selectieprocedure

464 Elke aanwerving wordt voorafgegaan door een selectieprocedure; de raad voor maatschappelijk welzijn stelt de algemene regels voor de selecties vast (*cf.* art. 17 en 18 Rechtspositiebesluit 2007 Bijzondere Betrekkingen; art. 35 Rechtspositiebesluit 2010).

De aanstellende overheid stelt de concrete selectieprocedure vast, wat vóór de aanvang van een selectie en binnen de grenzen van de algemene regels die de raad voor maatschappelijk welzijn met toepassing van de hierboven vermelde bepalingen heeft bepaald, moet gebeuren. De aanstellende overheid verduidelijkt:
1° de selectiecriteria;
2° de keuze van de selectietechnieken waaronder, in voorkomend geval, het gebruik van een betrouwbare selectietechniek voor preselectie;
3° het verloop van de selectie;
4° het minimale resultaat om bij de afsluiting van de selectieprocedure als geslaagd te worden beschouwd en, in voorkomend geval, het minimale resultaat om tot een volgende stap in de selectieprocedure te worden toegelaten;
5° de samenstelling en de werking van de selectiecommissie;
6° de aard van de selectieprocedure, met name:
   a) een selectieprocedure die resulteert in een vorm van een bindende rangschikking van de geslaagde of geschikt bevonden kandidaten op grond van hun eindresultaat;
   b) een selectieprocedure die alleen resulteert in een lijst van de geslaagde of geschikt bevonden kandidaten.

In dit laatste geval kiest de aanstellende overheid een kandidaat uit de lijst van de geslaagde of de geschikt bevonden kandidaten en motiveert ze uitdrukkelijk haar keuze (art. 19, § 1 Rechtspositiebesluit 2007 Bijzondere Betrekkingen; art. 38, § 1 Rechtspositiebesluit 2010).

De raad voor maatschappelijk welzijn kan overeenkomstig artikel 13 van het Rechtspositiebesluit 2007 Bijzondere Betrekkingen en van artikel 33 van het Rechtspositiebesluit 2010 eveneens bepalen dat kandidaten die reeds voor gelijkwaardige selectieproeven voor een functie bij het bestuur in dezelfde graad als de vacante functie zijn geslaagd, geheel of gedeeltelijk van deelneming aan de selectieproeven worden vrijgesteld. In ieder geval is het personeelslid dat in een deeltijdse functie is tewerkgesteld nadat het voor selectieproeven geslaagd is, vrijgesteld van nieuwe selectieproeven indien de wekelijkse prestaties binnen die functie worden uitgebreid of de functie voltijds wordt verklaard.

465 De selectiecommissie bestaat uitsluitend uit deskundigen; ten minste een derde van de leden van de selectiecommissie moet extern zijn aan het eigen bestuur. De OCMW-raad kan bepalen dat de aanstellende overheid uitzonderlijk wegens de specificiteit van de functies van dat minimumaantal externe commissieleden kan afwijken; in dat geval motiveert de aanstellende overheid haar keuze om van de algemene regel af te wijken.
Raadsleden kunnen geen lid zijn van een selectiecommissie in een selectieprocedure voor het eigen bestuur. Evenmin mag de secretaris van het OCMW die aanstellingsbevoegdheid heeft, lid van de selectiecommissie zijn (art. 37 Rechtspositiebesluit 2010).
Doorgaans neemt de secretaris het secretariaat waar van de selectiecommissie.

466 De uitvoering van de selectie geschiedt op grond van selectiecriteria en met behulp van een of meer selectietechnieken. De selectiecriteria en de selectietechnieken worden op de functiebeschrijving van de functie afgestemd; voor functies van dezelfde graad zijn de selectietechnieken gelijkwaardig.

Zowel de interne als de externe kandidaten worden onderworpen aan dezelfde selectieproeven indien de aanstellende overheid kiest voor een combinatie van de aanwervingsprocedure en de bevorderingsprocedure, en voor de gelijktijdige toepassing daarvan. Schriftelijke kennisproeven met dezelfde inhoud worden op hetzelfde tijdstip afgenomen (art. 38, § 2, eerste lid Rechtspositiebesluit 2010).

Indien de raad voor maatschappelijk welzijn ervoor opteert om de diplomavereiste te laten vallen, dan behelst de selectieprocedure naast een of meer functiegerichte competentietests eveneens een niveau- of capaciteitstest die onderzoekt of de kandidaten in staat zijn te functioneren op het niveau waarin de functie is gesitueerd. De kandidaten moeten zowel voor de niveau- of capaciteitstest als voor de functiegerichte competentietests slagen. Indien een kandidaat een attest of getuigschrift voorlegt waaruit blijkt dat hij voor dezelfde of voor een vergelijkbare functie bij dezelfde of bij een andere overheid al eerder voor een dergelijke niveau- of capaciteitstest geslaagd is, dan behoudt hij het gunstige resultaat daarvan en wordt hij vrijgesteld van een nieuwe deelneming aan een dergelijke test.

Het komt ter zake de raad toe om de maximale duur van de vrijstellingen te bepalen (art. 19, § 2 Rechtspositiebesluit 2007 Bijzondere Betrekkingen; art. 38, § 2 Rechtspositiebesluit 2010).

Het bestuur is niet verplicht de selecties zelf te organiseren; die kunnen geheel of gedeeltelijk worden uitbesteed aan een selectiebureau, wat steeds het geval is bij louter niveau- en capaciteitsproeven. Luidens artikel 21 Rechtspositiebesluit 2007 Bijzondere Betrekkingen en artikel 39 Rechtspositiebesluit 2010 voert het selectiebureau de selectie uit in overeenstemming met de rechtspositieregeling en met de specifieke opdracht van het bestuur. In ieder geval worden de kandidaten steeds schriftelijk van het resultaat van de selectie op de hoogte gebracht.

Welke procedure het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn ook volgt, de selectieprocedure veronderstelt steeds dat de titels en verdiensten van de geslaagde kandidaten onderling worden vergeleken; die onderlinge vergelijking blijft vereist in het geval de aanstellende bestuursoverheid voor de aanwerving van personeelsleden uit een aangelegde wervingsreserve put (RvS 4 juli 1985, nrs. 25.555, Dufour en RvS 4 juli 1985, nr. 25.556, beide arresten, *RACE* 1985, z.p., *Pas.* 1988, IV, 97).

467 Het komt de raad voor maatschappelijk welzijn toe te bepalen of er, na de bekendmaking van de resultaten van bepaalde selectieproeven, al dan niet wervingsreserves worden aangelegd alsook – desgevallend – de geldigheidsduur daarvan en de regels vast te leggen volgens welke de kandidaten hun opneming in die wervingsreserve behouden of verliezen. Het behoort tot de bevoegdheden van de raad voor maatschappelijk welzijn reeds bij de vacantverklaring te beslissen of er een wervingsreserve wordt aangelegd en hoelang die geldig is (art. 22 Rechtspositiebesluit 2007 Bijzondere Betrekkingen; art. 41 Rechtspositiebesluit 2010).

468 Een OCMW kan een samenwerkingsovereenkomst sluiten met andere centra of met de gemeente die door het OCMW bediend wordt, voor de gezamenlijke werving en selectie van personeel en voor het aanleggen van gemeenschappelijke wervingsreserves (art. 115/1 OCMW-decreet).

Met de wettelijke en decretale samenwerkingsformules wordt verwezen naar de Overheidsopdrachtenwet en/of naar artikel 1134 BW dat de openbare centra voor maatschappelijk welzijn toestaat onderlinge overeenkomsten te sluiten, en naar het decreet van 6 januari 2001 betreffende de intergemeentelijke samenwerking. Een bruikbare formule in dit verband is bijvoorbeeld de interlokale vereniging. Bij de samenwerking moeten de openbare centra voor maatschappelijk welzijn oog hebben voor de bestaande bevoegdheidsverdeling tussen de organen van de openbare centra voor maatschappelijk welzijn in de organieke decreten en voor de door de Vlaamse Regering vastgestelde minimale voorwaarden voor personeelsselectie. Voor de uitvoering van de gezamenlijke werving en selectie zoals bepaald in de samenwerkingsovereenkomst, passen ze zo nodig de respectieve rechtspositieregelingen van hun personeel aan.
De essentie van dit artikel is echter dat het een juridische grondslag legt voor het aanleggen van een gemeenschappelijke wervingsreserve na de gezamenlijke organisatie van een selectieprocedure, In dit geval vermeldt de oproep aan de kandidaten dat de selectie gezamenlijk door de deelnemende openbare centra voor maatschappelijk welzijn wordt georganiseerd; de oproep moet

transparant zijn. De kandidaten krijgen de mogelijkheid om hun kandidatuur voor de aanvang van de selectie te beperken tot een of meer van de samenwerkende openbare centra voor maatschappelijk welzijn, zodat ze na de selectie alleen maar werkaanbiedingen krijgen van die openbare centra voor maatschappelijk welzijn en alleen maar door die openbare centra voor maatschappelijk welzijn kunnen worden aangeworven.
Het moet vooraf duidelijk zijn en er moet worden nagegaan of de selectie resulteert in een bindende rangorde van geslaagde kandidaten dan wel in een lijst van geslaagde kandidaten en resulteert in een gemeenschappelijke wervingsreserve. De voorwaarden volgens welke de gemeenschappelijke wervingsreserve wordt aangelegd, worden bepaald en eveneens meegedeeld aan de kandidaten. Met de voorwaarden voor de gemeenschappelijke wervingsreserve wordt bijvoorbeeld bedoeld:
- dat de bevoegde organen vooraf bepalen of de kandidaten in de gemeenschappelijke wervingsreserve worden opgenomen volgens een bindende rangschikking;
- dat de bevoegde organen de minimale en/of maximale duur van de gemeenschappelijke wervingsreserve vaststellen.

Het respect voor het vertrouwensbeginsel, voor het rechtszekerheidsbeginsel en voor de gelijke behandeling door alle openbare centra voor maatschappelijk welzijn houdt in dat de deelnemende openbare centra voor maatschappelijk welzijn kandidaten uit de aangelegde gemeenschappelijke wervingsreserve putten; dat wordt alzo geregeld.
De bevoegde organen bepalen best hoe vaak een kandidaat een aangeboden vacante betrekking mag weigeren en wanneer hij uit de wervingsreserve geschrapt wordt; het is logisch dat de kandidaat beschikt over een beperkt weigeringsrecht. De beperking is redelijk in het licht van het evenwicht tussen de keuzevrijheid van de kandidaat, enerzijds, en de waarborg die aan de deelnemende centra moet worden geboden om te beschikken over een reële wervingsreserve, anderzijds. Dat geldt des te meer ingeval kandidaten reeds voor de start van de selectieprocedure de kans gehad hebben om aan te duiden voor welke gemeenten zij wensen te solliciteren (*Parl.St.* Vl.Parl. 2011-12, nr. 1558/1, 17).

§ 5. Aanstellingsbesluit en bestuurlijk toezicht

469 Het aanstellingsbesluit van de raad voor maatschappelijk welzijn of enig ander OCMW-bestuursorgaan moet, zoals alle bestuursbeslissingen met individuele strekking, formeel, afdoend en deugdelijk zijn gemotiveerd (zie hieromtrent o.a. I. OPDEBEEK en A. COOLSAET (eds.), *Formele motivering van bestuurshandelingen*, Brugge, die Keure, 2013, 569 p.).

Enkele toepassingsvoorbeelden: de rechtsgelijkheid vereist dat titels en verdiensten van kandidaten op gelijke en objectieve wijze moeten worden vergeleken en afgewogen, waarbij het bestuur weliswaar een ruime discretionaire bevoegdheid bezit met de redelijkheid als grens en waarvan een correcte afweging uit de motivering van het benoemingsbesluit moet kunnen worden opgemaakt (RvS 24 september 2000, nr. 99.049, Berghmans, *OCMW-visies* 2002, afl. 3, 74, *RW* 2001-02, 920); in dat geval mag van een wettelijk voorgeschreven voorafgaand advies worden afgeweken. Het aanstellend bestuursorgaan kan alleen op grond van ernstige en zwaarwichtige argumenten die betrekking hebben op het belang van de dienst, een kandidaat voor een bepaalde functie benoemen die een lagere quotering behaalde voor het examen dan een andere kandidaat (RvS 10 december 1996, nr. 63.471, OCMW Begijnendijk en Panken). Een ander arrest bevestigt de algemene stelling van de Raad van State dat betere examenresultaten van andere kandidaten niet zonder meer terzijde mogen worden geschoven (RvS 24 juni 1997, nr. 66.928, Ruysen); met andere woorden, de motivering van het betreffende besluit moet sowieso de betere resultaten van de benoemde kandidaten bevatten.

Er kan hier worden volstaan met de opmerking dat het aanstellingsbesluit onderworpen is aan het algemeen bestuurlijk toezicht, *i.e.* de schorsing door de gouverneur en de vernietiging door de Vlaamse Regering; van het aanstellingsbesluit wordt op de aan de toezichthoudende overheid over te maken

overzichtslijst melding gemaakt (over het bestuurlijk toezicht, zie meer algemeen nr. 735 e.v.; in verband met het bestuurlijk toezicht op personeelsbesluiten in het gemeenterecht, zie W. VANDENHAUTE, *Administratief toezicht op beslissingen inzake het gemeentepersoneel*, *l.c.*, 271-294; A. DE BECKER e.a., *Het bestuurlijk toezicht op de lokale besturen*, Brugge, die Keure, 2010, 140 p.).

§ 6. Proefperiode

470 Alvorens definitief te worden benoemd, zullen de batig gerangschikte en tot een vacante betrekking toegelaten kandidaten een proefperiode moeten doorlopen; de proefperiode beoogt de integratie van het op proef aangestelde statutaire personeelslid in het OCMW en de inwerking in zijn functie, en plaatst de aanstellende overheid in de mogelijkheid om de geschiktheid van het personeelslid voor de functie te verifiëren (art. 47, § 1 Rechtspositiebesluit 2010). De raad voor maatschappelijk welzijn stelt de duur van de proeftijd vast; die kan variëren naargelang het niveau en de graad van de functie.

Ook voor de functie van secretaris wordt nu een proefperiode voorgeschreven; onder de vroegere regelgeving kon dit niet volgens de Raad van State (*cf.* RvS 15 mei 2001, nr. 95.365, Busin, *Rev.dr.commun.* 2001, 203, met verslag B. LOMBAERT en noot J. BOUVIER, "Banc d'essai ou mise au ban?", *T.Gem.* 2002, 179).

Tijdens de proefperiode zullen met de stagedoende ambtenaar functioneringsgesprekken worden gehouden overeenkomstig de geldende bepalingen van de aanvullende OCMW-personeelsreglementering (RvS 14 september 2004, nr. 134.862, De Schauwer; vgl. RvS 16 december 1994, nr. 50.782, Sommacal); die functioneringsgesprekken zijn erop gericht de stagiair in staat te stellen zijn functioneren aan te passen aan de opmerkingen van de "begeleidende" chef, wat uiteindelijk zou moeten resulteren in een gunstige evaluatie op het einde van de proeftijd. Opdat het stagedoende personeelslid in staat zou zijn zijn functioneren aan te passen, ligt het voor de hand dat die functioneringsgesprekken op een nuttig ogenblik, *i.e.* tijdens de eerste helft van de stage, plaatsvinden.

471 Het doorlopen van de proefperiode met een gunstig resultaat resulteert in de vaste aanstelling van het personeelslid; ingeval de proefperiode niet gunstig is verlopen, neemt de overheid een beslissing tot ontslag. In beide gevallen moet de beslissing zonder uitstel worden genomen (*cf.* art. 37 Rechtspositiebesluit 2007 Bijzondere Betrekkingen; art. 47, § 2, *in fine* Rechtspositiebesluit 2010).
Volgens de bestuursrechtspraak ligt het in de aard van de proefperiode dat die niet steeds succesvol zal worden doorlopen (RvS 16 mei 2000, nr. 87.303, Marique), zodat de beëindiging van de proefperiode die niet in een vaste benoeming resulteert, niet beantwoordt aan het vroegere moeilijk te herstellen ernstig nadeel *ex* artikel 17 RvS-wet.

Indien de aanstellende overheid beslist om een personeelslid na een proefperiode niet aan te stellen, dan mag die beslissing tot niet-benoeming slechts worden genomen nadat de betrokkene in de gelegenheid is gesteld nuttig voor zijn belangen op te komen (RvS 18 december 2008, nr. 188.946, Claeys).

§ 7. Vorming

472 Krachtens artikel 110 van het OCMW-decreet heeft ieder personeelslid een vormingsrecht en een vormingsplicht. Onder "vorming" wordt verstaan: elk begeleid en gestructureerd leertraject, ongeacht of dat intern of extern aan het bestuur georganiseerd wordt, ongeacht de duur ervan en ongeacht of het individueel dan wel in groepsverband wordt gevolgd.
In elk OCMW is er een vormingsverantwoordelijke; die zorgt in samenwerking met het hoofd van het personeel voor de concrete invulling van het vormingsrecht en van de vormingsplicht op grond van de vastgestelde vormingsbehoeften (art. 54, § 1 Rechtspositiebesluit 2010).

Het vormingsreglement dat de raad voor maatschappelijk welzijn vaststelt, regelt onder meer:
1° de vorming tijdens de proeftijd;
2° de verplichtingen van de personeelsleden bij deelneming aan een vormingsactiviteit;
3° de faciliteiten die aan de personeelsleden toegekend worden bij het volgen van vorming, andere dan degene die vastgesteld worden in § 3;
4° de algemene criteria op grond waarvan vormingsaanvragen kunnen worden geweigerd (art. 54, § 2 Rechtspositieregeling 2010).

473 Een personeelslid heeft recht op dienstvrijstelling voor alle interne of externe vormingsactiviteiten waaraan het op uitdrukkelijk verzoek van het bestuur deelneemt; de periodes van afwezigheid worden met dienstactiviteit gelijkgesteld.
Het staat de OCMW-raad vrij te bepalen dat het personeelslid dat op eigen initiatief deelneemt aan interne of externe vormingsactiviteiten, daarvoor dienstvrijstelling krijgt. De periodes van afwezigheid worden ook in dat geval gelijkgesteld met dienstactiviteit (art. 54, § 3 Rechtspositiebesluit 2010).

474 Het OCMW draagt de kosten voor de deelneming aan opgelegde vormingsactiviteiten. Tot die kosten behoren ook de kosten voor de verplaatsing naar en van de plaats waar de vormingsactiviteit doorgaat. De deelnemingskosten aan niet-opgelegde maar wel toegestane vormingsactiviteiten worden op dezelfde wijze betaald voor zover de rechtspositieregeling van het gemeentepersoneel een dergelijke terugbetaling kent (art. 54, § 4 Rechtspositiebesluit 2010).

AFDELING IV

ONVERENIGBAARHEDEN EN VERBODSBEPALINGEN

475 Het OCMW-decreet kent verschillende onverenigbaarheden en verbodsbepalingen voor personeelsleden van het OCMW; een aantal verboden is terug te vinden in de artikelen 107 en 109 van het OCMW-decreet.

De cumulatieregeling van het OCMW-decreet is *strenger* geworden in vergelijking met die van de Organieke Wet 1976; die laatste was in vergelijking met de cumulatieregeling van de vroegere COO-wet ook reeds aanzienlijk strenger geworden. Artikel 32 van de laatstgenoemde wet schreef inderdaad enkel een cumulatieverbod van de ambten van secretaris en ontvanger met dat van gemeenteraadslid voor. Daarnaast moet er op de tegenstrijdigheid van belangen worden gewezen die ontstaat ingeval een mandataris moet oordelen over de werking van een organisme waarvan hij, in een andere hoedanigheid, tevens uitvoerend lid is of indien hij als gemeenteraadslid of lid van het college van burgemeester en schepenen toezicht moet uitoefenen op het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn (*Parl.St.* Senaat 1976-77, nr. 581/5). De geheimhoudingsplicht die artikel 50 oplegde aan de OCMW-personeelsleden is daarenboven moeilijk verzoenbaar met de mogelijkheid om de als personeelslid verworven kennis in de hoedanigheid van bijvoorbeeld gemeenteraadslid uit te spelen in een politiek debat (zie ook *Parl.Hand.* Senaat 1975-76, 2388).

476 De personeelsleden mogen zelfs buiten hun ambt, noch rechtstreeks, noch door middel van een tussenpersoon, giften, beloningen of enig ander voordeel dat verband houdt met het ambt, vragen, eisen of aannemen (art. 108, tweede lid OCMW-decreet). Zoals talrijke andere herneemt die bepaling eveneens de regeling uit het Gemeentedecreet en viseert ze alle handelingen die tot misbruik van het ambt leiden of die tot misbruik van het ambt aanleiding kunnen geven. Het impliceert dat de dienstverlening aan de burger in beginsel vrij en gratis is, en dat er geen beloning tegenover staat.
Dit verbod heeft evenwel geen betrekking op nevenactiviteiten die in het verlengde van de deskundigheid en de knowhow van het personeelslid liggen, zoals de deelneming aan een examenjury in een ander bestuur.

De personeelsleden van het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn mogen evenmin vergoedingen, wedden, toelagen, presentiegelden of andere tegenprestaties ontvangen van de rechtspersonen waarin zij het OCMW-bestuur vertegenwoordigen (art. 109, § 1, tweede lid).

477 Artikel 109, § 1, eerste lid voert een onverenigbaarheid in tussen de hoedanigheid van personeelslid van het centrum en elke activiteit die het personeelslid zelf of door middel van een tussenpersoon verricht en waardoor:
1° de ambtsverplichtingen niet kunnen worden vervuld;
2° de waardigheid van het ambt in het gedrang komt (bijvoorbeeld RvS 30 november 1992, nr. 41.220, Notredame, *T.Gem.* 1994, 295);
3° de eigen onafhankelijkheid wordt aangetast;
4° een belangenconflict ontstaat (E. VANDER PEYPEN, "Rusthuisverantwoordelijke mag geen uitvaartbedrijf oprichten en uitbaten", *Binnenband* 2005, afl. 41, 42-44).

Verder is de hoedanigheid van personeelslid onverenigbaar met:
1° het mandaat van voorzitter van de gemeenteraad, burgemeester of schepen in de gemeente die door het OCMW wordt bediend;
2° het lidmaatschap van het beheerscomité van het ziekenhuis als afgevaardigde van de gemeente die bijdraagt in de tekorten van het OCMW-ziekenhuis;
3° het lidmaatschap van de gemeenteraad.

Op grond van die regelgeving is het wel toegestaan om lid te zijn van het districtscollege van de gemeente.

De bestaansreden van de hierboven onder 1° en 3° aangehaalde onverenigbaarheid kan worden gevonden in de omstandigheid dat moet worden vermeden dat iemand een ambt zou bekleden waardoor hij – direct of indirect – toezicht kan uitoefenen op de werking van de diensten of een instelling van het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn waarvoor hij zelf op een bestendige wijze arbeidsprestaties verleent (RvS 6 november 1979, nr. 19.895, Weyns, *Arr.RvS* 1979, 1115).

De bepaling van artikel 109 van het OCMW-decreet is gestoeld op artikel 110 van het Gemeentedecreet en herneemt – weliswaar in licht aangepaste vorm – artikel 49, § 1 van de Organieke Wet 1976; die laatste bepaling was op haar beurt door artikel 49 van het statuut van het Rijkspersoneel zoals vastgesteld bij KB van 2 oktober 1937 geïnspireerd.
De hiervoor bedoelde verbodsregeling impliceert dat de raad voor maatschappelijk welzijn op grond van die bepaling personeelsleden mag verbieden, hetzij rechtstreeks, hetzij door middel van een tussenpersoon, enige *handel* te drijven of enige betrekking te vervullen waarvan de uitoefening onverenigbaar met hun ambt zou worden geacht.

Artikel 109, § 1 van het OCMW-decreet spreekt meer algemeen over het onverenigbaar zijn met een "*activiteit*"; de vroegere tekst in de Organieke Wet 1976 hanteerde de bewoording "*bezigheid*". De "bezigheid" die aan de onverenigbaarheid van artikel 49, § 1 van de Organieke Wet 1976 ten grondslag lag, kon door, hetzij het personeelslid zelf, hetzij een tussenpersoon, worden verricht. De echtgenoot of echtgenote van de betrokkene werd *niet* als "tussenpersoon" gezien (*Parl.St.* Senaat 1974- 1975, nr. 581/2, 88). In het oorspronkelijke wetsontwerp werd gesteld dat de bezigheid door het personeelslid zelf, door diens echtgenoot of door een tussenpersoon moest worden verricht (*Parl.St.* Senaat 1974-75, nr. 581/1, 53). Het huidig juridisch statuut van de gehuwde vrouw indachtig, werd besloten om de vermelding van het begrip "echtgenoot" achterwege te laten (*Parl.St.* Senaat 1974-75, nr. 581/2, 87).

Opdat het OCMW-bestuursorgaan toestemming zou kunnen verlenen voor het uitoefenen van een handelsactiviteit, moet het betrokken personeelslid daartoe een voorafgaande vraag aan het bestuur richten; loutere inlichtingen die een OCMW-ambtenaar omtrent die activiteiten verstrekt terwijl hij de bedoelde activiteiten reeds uitoefent, is niet als een aanvraag tot cumulatie van activiteiten op te vatten (vgl. RvS 7 januari 1983, nr. 22.811, Hennebert, *Arr.RvS* 1983, 59). Wel moet de beoordeling voor elke aanvraag *in concreto* worden bekeken (*cf.* RvS 22 december 1987, nr. 29.090, Docker, *Arr.RvS* 1987, z.p.) en mag een cumulatieverbodsregeling geen redenen bevatten die voor alle personeelsleden algemeen in aanmerking kunnen worden genomen.

Elke beslissing die ter zake in het nadeel van het personeelslid wordt genomen, vereist dat de betrokkene vooraf wordt gehoord (RvS 15 juni 1994, nr. 47.966, Galmache, *TBP* 1995, 97), waarbij de ambtenaar in staat wordt gesteld zijn opvattingen te doen kennen, en vereist dat de genomen bestuursbeslissing uitdrukkelijk, afdoend en deugdelijk wordt gemotiveerd.

Artikel 49, § 2 van de Organieke Wet 1976 kende nog een andere onverenigbaarheid, te weten met betrekking tot de opdrachten en diensten in *particuliere zaken met winstoogmerk*; hierop viel er een aantal uitzonderingen te noteren.

Zo was er geen sprake van onverenigbaarheid in geval van voogdij en curatele over onbekwame personen, evenmin in geval van opdrachten die in naam van het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn in particuliere ondernemingen of verenigingen werden uitgeoefend (art. 49, § 2 Organieke Wet 1976). Daarbij volgde uit § 3 van hetzelfde artikel dat de onverenigbaarheid in geval van het uitoefenen van een opdracht of een dienst in een particuliere zaak met winstoogmerk niet gold bij het beheer van familiebelangen. Om een dergelijke afwijking op de onverenigbaarheid te verkrijgen, moest het belanghebbende personeelslid een schriftelijk verzoek aan het bestuur richten en moest de raad voor maatschappelijk welzijn beslissen al dan niet op dat verzoek in te gaan. Evenzeer in het geval dat het ambt niet voltijds werd uitgeoefend, kon de raad voor maatschappelijk welzijn een afwijking op die onverenigbaarheden aan het personeelslid dat daarom schriftelijk verzocht, toestaan. Concreet betekende dit in de bestuurspraktijk dat de bepalingen van artikel 49, § 2 niet van toepassing waren op de deeltijdse OCMW-personeelsleden indien zij van de raad een afwijking hadden bekomen. In geval van misbruik echter konden de afwijkingen worden ingetrokken (art. 49, § 3 Organieke Wet 1976).

Vandaag is het zowel de secretaris als de financieel beheerder verboden – zelfs bij deeltijdse uitoefening van hun ambt – om enige handelsactiviteit te verrichten; voor de andere OCMW-personeelsleden geldt die regeling niet.

478 Op de personeelsleden van het OCMW zijn artikel 37, § 1 en § 2 – met uitzondering van 4° –, en artikel 40, § 4 eveneens van toepassing.

Artikel 37, § 2, 4° geldt niet voor de personeelsleden, met uitzondering van OCMW-secretaris; aldus is het een personeelslid toegestaan op te treden als afgevaardigde of deskundige van een vakorganisatie in het bijzonder onderhandelingscomité of het hoog overlegcomité van de gemeente die door het OCMW wordt bediend; een verbodsregeling ter zake zou elk syndicaal werk binnen het OCMW-bestuur onmogelijk maken (*cf. Parl.St.* Vl.Parl. 2007-08, nr. 1701/1, 100). De secretaris van de openbare centra voor maatschappelijk welzijn wordt daarentegen wel verboden op te treden als afgevaardigde van een erkende vakorganisatie wegens zijn cruciale positie als (personeels)manager van dit bestuur.

De voormelde regeling betekent dat het voor elk personeelslid *verboden* is aanwezig te zijn bij de beraadslaging en de stemming over:

1° aangelegenheden waarin het personeelslid een rechtstreeks belang heeft, hetzij persoonlijk, hetzij als vertegenwoordiger, of waarbij de echtgenoot, of bloed- of aanverwanten tot en met de vierde graad een persoonlijk en rechtstreeks belang hebben. Dat verbod strekt niet verder dan de bloed- en aanverwanten tot en met de tweede graad bij de voordracht van kandidaten, benoemingen, afzettingen en schorsingen. Voor de toepassing van

deze bepaling worden personen die een verklaring van wettelijke samenwoning als vermeld in artikel 1475 van het Burgerlijk Wetboek hebben afgelegd, met echtgenoten gelijkgesteld;

2° de vaststelling of de goedkeuring van de jaarrekening van een instantie waaraan het personeelslid rekenschap verschuldigd is of waarvan de ambtenaar tot het uitvoerend orgaan behoort.

Naar analogie met de regeling voor de OCMW-raadsleden valt aan te nemen dat de voormelde bepaling niet van toepassing is op het personeelslid dat zich in de bovenvermelde omstandigheden bevindt louter op grond van het feit dat hij als vertegenwoordiger van het OCMW is aangewezen in andere rechtspersonen.

Het is voor een personeelslid eveneens *verboden*:

1° rechtstreeks of onrechtstreeks als advocaat of notaris tegen betaling te werken in geschillen ten behoeve van het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn of ten behoeve van een personeelslid van het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn aangaande beslissingen in verband met de tewerkstelling binnen het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn. Dat verbod geldt ook ten aanzien van de personen die in het kader van een associatie, groepering, samenwerking of op hetzelfde kantooradres met het lid van de raad voor maatschappelijk welzijn werken;

2° rechtstreeks of onrechtstreeks i) een overeenkomst te sluiten, behoudens bij een schenking aan het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn, ii) deel te nemen aan een opdracht voor de aanneming van werken, leveringen of diensten of iii) te participeren aan de verkoop of de aankoop voor het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn of de verenigingen vermeld in titel VIII, behoudens in de gevallen waarbij het personeelslid een beroep doet op een door het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn aangeboden dienstverlening en ten gevolge hiervan een overeenkomst aangaat.

Tot slot geldt artikel 40, § 4 van het OCMW-decreet voor de personeelsleden; dit betekent dat personeelsleden tot *geheimhouding* verplicht zijn. Zoals voor de raadsleden doet die bepaling geen afbreuk aan de mogelijkheid van strafrechtelijke vervolging van de personeelsleden wegens miskenning van het beroepsgeheim overeenkomstig artikel 458 van het Strafwetboek (voor een meer grondige bespreking van die geheimhoudingsverplichting en het strafwetsartikel, zie hierboven nr. 237 e.v.).

479 Naast die algemene onverenigbaarheden die gelden voor alle personeelsleden met inbegrip van het personeel van het OCMW-ziekenhuis, bestaan er nog *specifieke onverenigbaarheden* die verbonden zijn aan een bepaald ambt (zoals in art. 77 van het OCMW-decreet opgenomen aangaande de secretaris en de financieel beheerder van het OCMW); die specifieke onverenigbaarheden kunnen nog verder zowel door de Vlaamse Regering krachtens artikel 115 van het OCMW-decreet als door de raad voor maatschappelijk welzijn door middel van de aanvullende plaatselijke rechtspositieregeling wor-

den aangevuld (*Parl.St.* Vl.Parl. 2007-08, nr. 1701/1, 99; zie verder nrs. 537-539).

480 Artikel 109, § 2 van het OCMW-decreet verwijst uitdrukkelijk naar de "*personen, vermeld in het koninklijk besluit nr. 78 van 10 november 1967 betreffende de uitoefening van de gezondheidszorgberoepen, die ingevolge een beslissing van een van de organen van het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn hun werkzaamheden uitoefenen in een van de instellingen van het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn*". Hiermee heeft de decreetgever duidelijk willen aangeven dat de ruime groep personeelsleden van het ziekenhuis op het vlak van de onverenigbaarheden met het andere OCMW-personeel wordt gelijkgeschakeld.
Naar analogie met artikel 49, § 4 van de Organieke Wet 1976 is ervan uit te gaan dat de onverenigbaarheid met betrekking tot de geneesheren van toepassing is ongeacht of het een statutair dan wel een contractueel dienstverband behelst (zie *Parl.Hand.* Kamer 1975-76, 4921).

AFDELING V

DEONTOLOGIE

§ 1. Algemeen

481 Personeelsleden van het OCMW zijn verplicht hun ambt op een loyale en correcte wijze uit te oefenen (art. 106, § 1 OCMW-decreet); zij zetten zich op een actieve en constructieve wijze in voor de realisatie van de opdracht en de doelstellingen van het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn.

Bovendien respecteren zij de persoonlijke waardigheid van iedereen (art. 106, § 2 OCMW-decreet); de gebruikers van de OCMW-diensten worden daarbij welwillend en zonder enige discriminatie behandeld (K. DEHAMERS, "Geef discriminatie geen kans: een non-discriminatiecode voor alle lokale besturen", *Binnenband* 2007, afl. 52, 24-25; K. DEHAMERS, "Een non-discriminatiecode voor lokale besturen", *Lokaal* 2007/4, 15-17). Het is de personeelsleden verboden zelfs buiten hun ambt, noch rechtstreeks, noch door middel van een tussenpersoon, giften, beloningen of enig ander voordeel dat verband houdt met het ambt, te vragen, te eisen of aan te nemen (art. 108 OCMW-decreet).

Personeelsleden genieten, net zoals iedereen, politieke rechten. Hiermee – en ook met de eventuele beperking ervan – moet omzichtig worden omgegaan. Afgezien van eventueel lokaal vastgestelde regels, moeten personeelsleden steeds handelen met respect voor de beginselen die eigen zijn aan het openbaar bestuur. Dit impliceert een bepaalde terughoudendheid in die zin dat de neutraliteit waarmee ze hun functie uitoefenen, niet in het gedrang wordt gebracht. In dit verband is het uiteraard niet toegestaan dat een uitvoerend

mandataris – in het centrum is dit de voorzitter – druk zou uitoefenen op leidinggevende personeelsleden om te verschijnen in de eigen partijpolitieke publicaties (*Vr. en Antw.* Vl.Parl. 7 mei 2012 (Vr. nr. 440), *Inforum* nr. 266739).

482 Rekening houdend met de hoger vermelde decretale verbodsbepalingen, hebben personeelsleden spreekrecht ten aanzien van derden met betrekking tot de feiten waarvan zij kennis hebben uit hoofde van hun ambt (vgl. met het AP-KB van 22 december 2000; zie hierover A. DE BECKER, *Een onderzoek naar de juridische grondslagen van de rechtspositie van de ambtenaar*, Doctoraal proefschrift, Brussel, VUB, 2006-07, 133 e.v.; F. FLEURQUIN-DE VISSCHER, "L'Arrêté Royal fixant les principes généraux du droit de la fonction publique: évolutions normatives et jurisprudentielles" in A. ANDERSON en K. LEUS (eds.), *La réforme de la fonction publique*, Brussel, la Charte, 2002, 34-35; P. BERCKX, "De algemene principes van het administratief en geldelijk statuut van de rijksambtenaren", *TBP* 1992, 219-254; F. FRANCEUS, "De algemene principes van het statuut: van 22.11.1991 tot 26.9.1994", *TBP* 1995, 5-11; F. ORNELIS, "Openbaarheid, deontologie en het spreekrecht voor ambtenaren: over verzwegen rechten" in A.M. DRAYE (ed.), *Openbaarheid van bestuur*, Leuven, Instituut voor Administratief Recht KUL, 1996, 63-90).

In dit verband moet hier tevens naar artikel 3, § 2 Vlaams Ombudsdecreet van 7 juli 1998 worden verwezen. Bij toepassing van die decretale bepaling kunnen personeelsleden van OCMW-besturen bescherming aanvragen bij de Vlaamse Ombudsdienst indien zij een onregelmatigheid melden zoals bedoeld in het voormelde artikel; het betreft hier de zogenaamde klokkenluiders (in het bijzonder F. ORNELIS, "Klokkenluiders vinden voortaan gehoor bij de Vlaamse Ombudsman", *T.Gem.* 2004, 281-287; T. MESSIAEN, "Klokkenluiders. Overzicht van wetgeving", *NJW* 2007, 922-926; J. MAESSCHALCK en F. ORNELIS, "Een interdisciplinaire analyse van de klokkenluidersproblematiek in de openbare sector", *TBP* 2003, 535-557; R. DRUYTS, "Een 'statuut' voor de 'klokkenluiders' in België. Wachten op de noodzakelijke cultuuromslag? Of: wachten op de invoering van een bescherming via reglementaire of wettelijke tekst", *TBP* 2003, 558-588).

Artikel 107, § 1, tweede lid van het OCMW-decreet verbiedt personeelsleden – weliswaar met behoud van de toepassing van de regelgeving inzake de openbaarheid van bestuur –, feiten bekend te maken die betrekking hebben op:

1° de veiligheid van het land;
2° de bescherming van de openbare orde;
3° de financiële belangen van de overheid;
4° het voorkomen en het bestraffen van strafbare feiten;
5° het medisch geheim;
6° het vertrouwelijke karakter van commerciële, intellectuele en industriële gegevens;
7° het vertrouwelijke karakter van de beraadslagingen.

Het is OCMW-personeelsleden eveneens verboden feiten bekend te maken voor zover de bekendmaking ervan een inbreuk vormt op de rechten en de vrijheden van de burger – in het bijzonder op het privéleven –, tenzij de betrokkene toestemming heeft verleend om de op hem betrekking hebbende

gegevens openbaar te maken. Die bepalingen zijn ook opgenomen in het Gemeentedecreet en worden beschouwd als behorend tot de deontologie van Vlaamse ambtenaren in het algemeen.

Een personeelslid is verplicht een hiërarchische meerdere onmiddellijk op de hoogte te brengen van nalatigheden, misbruiken of misdrijven die het in de uitoefening van zijn ambt vaststelt (art. 107, § 2 OCMW-decreet).

483 Het komt de raad voor maatschappelijk welzijn toe een deontologische code voor het personeel aan te nemen (art. 111 OCMW-decreet; K. JANSSENS, J. LEROY, P. VANDERSTAPPEN, D. VAN HOLSBEEK en P. VAN SCHUYLENBERGH, *Het OCMW-decreet ontleed*, *o.c.*, 168: de auteurs verduidelijken dat het ter zake een verplichting en geen mogelijkheid betreft); er is aan te stippen dat dit een exclusief aan de OCMW-raad toegewezen bevoegdheid betreft zonder enige delegatiemogelijkheid aan het vast bureau of aan een andere OCMW-bestuursinstantie. De deontologische code concretiseert de bepalingen van afdeling IV ("Deontologische rechten en plichten") van Titel III, Hoofdstuk III van het OCMW-decreet en kan bijkomende deontologische rechten en verplichtingen opnemen.

Er bestaat geen enkel bezwaar tegen het aannemen van een gemeenschappelijke deontologische code door de gemeenteraad en door de raad voor maatschappelijk welzijn; in voorkomend geval moeten beide beraadslagende vergaderingen alleen een identieke versie goedkeuren.

§ 2. Geheimhoudingsplicht en beroepsgeheim

484 Met betrekking tot bepaalde personeelscategorieën binnen een OCMW-bestuur – te denken valt aan (para)medici, maatschappelijk werkers, juristen,... – is een essentieel onderscheid te maken tussen, enerzijds, het beroepsgeheim *ex* artikel 458 Sw. en, anderzijds, de algemene geheimhoudingsverplichting bedoeld in artikel 109, § 3 van het OCMW-decreet (voor rechtsleer: I. VANDERSTRAETE en J. PUT, *Beroepsgeheim en hulpverlening*, Brugge, die Keure, 2005, 286 p.; B. ALLEMEERSCH, "Het toepassingsgebied van art. 458 Strafwetboek. Over het succes van het beroepsgeheim en het geheim van dat succes", *RW* 2003-04, 1-19; P. VERMEYLEN, "Het beroepsgeheim van de sociaal assistent", *TSW* 1980, 5-9; C. JONCKERS, *Het beroepsgeheim binnen de OCMW-werking*, *l.c.*, 29-39; A. VANDERHAEGEN, "Bemiddeling en vertrouwelijkheid", *NJW* 2009, 194-206; zie tevens hierboven nr. 240 in verband met het beroepsgeheim van de leden van de raad voor maatschappelijk welzijn en de aldaar aangehaalde rechtsleer).

Krachtens het voormelde artikel zijn ***alle*** leden van het personeel van een openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn tot de in die decreetsbepaling bedoelde geheimhoudingsplicht gehouden (zie hierboven nr. 237); in dat verband kan hier summier worden herhaald dat de beoogde zwijgplicht inzonderheid op de individuele dossiers aangaande maatschappelijke dienstverle-

ning en maatschappelijke integratie betrekking heeft. Het strafrechtelijke beroepsgeheim daarentegen geldt ***uitsluitend*** voor die personeelscategorieën die in het voormelde strafwetsartikel uitdrukkelijk worden opgesomd of voor die personeelsleden die onder de open bepaling van de aldaar bedoelde vertrouwenspersonen vallen.

485 Een belangrijke vraag ter zake betreft het zogenaamde "gedeelde beroepsgeheim" in het raam van een hiërarchische tewerkstellingssituatie; in een belangwekkende uitspraak overwoog de bestuursrechter (RvS 23 november 1992, nr. 41.124, Van Peel, *Arr.RvS* 1992, z.p.; zie tevens Rb. Brussel 23 oktober 1990, *OCMW-visies* 1991, afl. 3, 72. Verder I. VANDERSTRAETE en J. PUT, "Het gedeeld beroepsgeheim en het gezamenlijk beroepsgeheim. Halve smart of dubbel leed?", *RW* 2004-05, 41-59) dat het niet aanneembaar is dat hiërarchische overste(n) die zelf onder het strafrechtelijk beroepsgeheim vallen, geen kennis zouden mogen hebben van bepaalde vertrouwelijke gegevens die principieel geheim voor derden moeten blijven. Trouwens, het bekend raken van bepaalde inlichtingen zoals de identiteit van een rechthebbende buiten de besloten kring van eigenlijke hulpverleners, vormt geen grotere inbreuk op hun privacy dan hun eigenlijke opneming in een ziekenhuis; de identiteit van een patiënt geraakt door het (medisch) dossier eveneens aan derden bekend die niet door het beroepsgeheim van artikel 458 Sw. gebonden zijn.

Voor de rechtspraak in verband met de inbeslagneming van een individueel steundossier of andere gevallen van miskenning van het beroepsgeheim kan naar een voorgaande bespreking worden verwezen (zie hierboven nr. 237).

Grosso modo is te stellen dat OCMW-personeelsleden die kennis hebben van vertrouwelijk medegedeelde informatie, enkel in het geval dat zij in rechte worden geroepen om getuigenis af te leggen tot de mededeling van onder het beroepsgeheim vallende inlichtingen kunnen overgaan en slechts in zoverre wettelijke bepalingen hen daartoe verplichten.

486 Bij wijze van afronding kan ook voor de personeelsleden van een openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn nog naar de artikelen 29 en 30 Sv., alsook artikel 458*bis* Sw. worden verwezen (zie tevens hierboven nr. 242. Verder V. DE SOUTER, "Het beroepsgeheim en de invoering van een spreekrecht door de wet van 28 november 2000 betreffende de strafrechtelijke bescherming van minderjarigen. Een nadere analyse van het artikel 458*bis* van het strafwetboek", *TJK* 2001, 184-192).

AFDELING VI

DE EVALUATIE

§ 1. Statutair personeel

A. PERIODIEKE EVALUATIES

487 Het OCMW-decreet schrijft een periodieke evaluatie van het functioneren van elk personeelslid voor; de evaluatie gebeurt door de hiërarchische meerderen die personeelslid zijn. Alleen voor de secretaris, de financieel beheerder en de ombudsman is er een afwijkende regeling van kracht (omzendbrief BB 2009/03 van 5 juni 2009, 12; verder L. ARNOUTS, "De vereisten waaraan het evaluatiegesprek moet voldoen", *T.Gem.* 2009/1, 30-32; L. ARNOUTS, "Het belang van het evaluatiedossier bij het evalueren van overheidspersoneel", *T.Gem.* 2009/1, 33-35).

Elk personeelslid wordt in beginsel regelmatig en op ambtelijk niveau geëvalueerd. De evaluatie is de procedure waarbij een oordeel wordt geformuleerd over de manier waarop een personeelslid functioneert (art. 112 OCMW-decreet).

De raad stelt de regels vast in verband met de evaluatie tijdens de loopbaan voor het personeelslid vermeld in artikel 104, § 6 van het OCMW-decreet en dit in overeenstemming met de bepalingen daarover in de rechtspositieregeling van het gemeentepersoneel (art. 49, § 1, tweede lid Rechtspositiebesluit 2010). De hier bedoelde regels houden in: 1° de algemene bepalingen met betrekking tot de evaluatie, 2° de regels betreffende de duur van de evaluatieperiodes en de algemene bepalingen betreffende de evaluatiecriteria, 3° de regels over de evaluatoren en over het verloop van de evaluatie, 4° de regels over de evaluatieresultaten en over de gevolgen van de evaluatie, het ontslag uitgezonderd en 5° het beroep tegen de ongunstige evaluatie.
De raad voor maatschappelijk welzijn kan bepalen dat contractuele personeelsleden met een beperkte tewerkstellingsduur niet aan de evaluatie onderworpen zijn (art. 39 Rechtspositiebesluit 2007 Bijzondere Betrekkingen).

Het komt de OCMW-secretaris toe om naar aanleiding van de evaluatie, in voorkomend geval, passende maatregelen te nemen met het oog op het verbeteren van de wijze waarop het betrokken personeelslid functioneert (art. 113 OCMW-decreet).

B. EVALUATIEVERLOOP

488 De evaluatoren zijn verplicht de evaluatie vast te leggen in een kwalitatief beschrijvend evaluatieverslag dat het evaluatieresultaat op afdoende wijze onderbouwt (art. 40 Rechtspositiebesluit 2007 Bijzondere Betrekkingen).

Krachtens artikel 41 Rechtspositiebesluit 2007 Bijzondere Betrekkingen moet een openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn zijn personeelsleden informeren over alle aspecten van het evaluatiestelsel en over de evaluatiecriteria die op hen van toepassing zijn; de personeelsleden krijgen tussentijds feedback over hun manier van functioneren. De raad voor maatschappelijk welzijn bepaalt de werkwijze voor die feedback.

De OCMW-raad bepaalt zelf de duur van de evaluatieperiodes; die bedraagt ten minste een jaar en maximaal twee jaar. De raad stelt eveneens de minimale termijn vast die het personeelslid effectief moet hebben gepresteerd binnen de evaluatieperiode om voor een evaluatie in aanmerking te komen. Indien het personeelslid niet aan de minimale prestatietermijn binnen de evaluatieperiode voldoet, wordt de evaluatie voor een door de OCMW-raad te bepalen termijn uitgesteld. Het personeelslid behoudt dan het evaluatieresultaat van de vorige evaluatieperiode (art. 42, § 1 Rechtspositiebesluit 2007 Bijzondere Betrekkingen).

De evaluatie heeft betrekking op de periode die volgt op de vorige evaluatieperiode (art. 42, § 2 Rechtspositiebesluit 2007 Bijzondere Betrekkingen); de raad voor maatschappelijk welzijn heeft evenwel de mogelijkheid om te bepalen dat er tussentijds een specifieke evaluatie in het kader van een bevorderingsprocedure of een procedure van interne personeelsmobiliteit wordt uitgevoerd.

489 Een evaluatie kan slechts gebeuren op grond van vooraf vastgestelde evaluatiecriteria die aansluiten bij de functiebeschrijvingen en bij de doelstellingen van het bestuur; hiertoe zullen tussen de geëvalueerde ambtenaar en de evaluator functioneringsgesprekken worden gevoerd; wegens een andere finaliteit verschilt die van de eigenlijke evaluatie (zie over dit onderscheid: RvS 16 maart 2006, nr. 156.429, Poesen, *Bb&b* 2006, afl. 2, 159, *OCMW-visies* 2008, afl. 1, 73; zie tevens RvS 2006, nr. 155.230, Depaepe, *TBP* 2007, 309, noot J.N., *OCMW-visies* 2007, afl. 3, 65).

Bij de vaststelling van de criteria voor de evaluatie van personen met een arbeidshandicap bedoeld in artikel 28, wordt zo nodig met die handicap rekening gehouden (art. 43 Rechtspositiebesluit 2007 Bijzondere Betrekkingen).

490 Een evaluatie kan door één leidinggevende worden uitgevoerd; die is bij voorkeur de rechtstreekse leidinggevende van het betrokken personeelslid (art. 44, eerste lid Rechtspositiebesluit 2007 Bijzondere Betrekkingen). In kleine openbare centra voor maatschappelijk welzijn zal het trouwens onmogelijk zijn om voor alle functies twee leidinggevenden te vinden.

Het komt de raad voor maatschappelijk welzijn toe de voorwaarden te bepalen waaraan een evaluator moet voldoen, om te kunnen evalueren. Bij meer dan één evaluator regelt de raad voor maatschappelijk welzijn de samenwerking tussen de evaluatoren.

In ieder geval gaat de evaluatie gepaard met een evaluatiegesprek tussen de evaluator en het personeelslid; de bevindingen van de evaluator worden opgenomen in een evaluatieverslag. De evaluator ondertekent het evaluatieverslag en tekent, in voorkomend geval, de opmerkingen van het personeelslid voor kennisneming. Bij ontvangst van dit verslag ondertekent het personeelslid dit voor kennisneming en heeft het de mogelijkheid om in het evaluatieverslag opmerkingen te formuleren; het personeelslid krijgt een kopie van zijn evaluatie (art. 45, § 1 Rechtspositiebesluit 2007 Bijzondere Betrekkingen).

De OCMW-raad bepaalt de termijn waarbinnen:
1° het personeelslid het ondertekende evaluatieverslag met zijn eventuele opmerkingen terugbezorgt aan zijn evaluator;
2° het evaluatieproces, met uitzondering van de beslissing over het gevolg van de evaluatie en van de beroepsprocedure, afgerond moet zijn.

Het hoofd van het personeel zorgt voor de interne organisatie van het evaluatieproces binnen de door de OCMW-raad bepaalde termijnen (art. 46 Rechtspositiebesluit 2007 Bijzondere Betrekkingen).

491 Het evaluatieresultaat wordt opgenomen in het individuele personeelsdossier. Het personeelslid heeft het recht te allen tijde zijn persoonlijke evaluatiedossier te raadplegen en ervan op zijn verzoek een afschrift te krijgen.

Het evaluatieresultaat is gunstig of ongunstig; het staat de raad voor maatschappelijk welzijn vrij om de evaluatieresultaten verder op te delen (art. 47, § 1 Rechtspositiebesluit 2007 Bijzondere Betrekkingen). Bepaalde OCMW-besturen hebben in navolging van de aanvullende rechtspositieregeling voor het gemeentepersoneel en met het oog op het toekennen van een functioneringstoelage aan hun best presterende personeelsleden, van die bepaling gebruikgemaakt om een gunstig resultaat verder op te delen in "goed", "zeer goed" en "uitstekend"; daarnaast kan ook het negatief evaluatieresultaat in bijvoorbeeld "ongunstig" en "geheel onvoldoende" worden opgedeeld.

Het personeelslid met een gunstig evaluatieresultaat dat de vereiste schaalanciënniteit heeft, krijgt de volgende salarisschaal van de functionele loopbaan; aan een uitstekend resultaat *kan* een functioneringstoelage worden gekoppeld.
Het personeelslid met een ongunstig evaluatieresultaat heeft geen recht op de volgende salarisschaal van de functionele loopbaan, ook al heeft het de vereiste schaalanciënniteit; het personeelslid krijgt die salarisschaal pas nadat de volgende evaluatieperiode met een gunstig evaluatieresultaat is afgesloten (art. 47 Rechtspositiebesluit 2007 Bijzondere Betrekkingen). De OCMW-raad *kan* evenwel bepalen dat het personeelslid de volgende salarisschaal van de functionele loopbaan krijgt ingeval het betrokken personeelslid een gunstig evaluatieresultaat voor een tussentijdse evaluatie behaalt die dan zodra de volgende evaluatieperiode voor de helft is verstreken, zal worden uitgevoerd.

De raad voor maatschappelijk welzijn kan aan het gunstige evaluatieresultaat andere positieve gevolgen en aan het ongunstige evaluatieresultaat andere negatieve gevolgen koppelen, met inbegrip van het ontslag wegens beroepsongeschiktheid (art. 48, eerste lid Rechtspositiebesluit 2007 Bijzondere Betrekkingen). Die vorm van ontslag is echter alleen mogelijk in het geval dat na de passende maatregelen voor de verbetering van de wijze van functioneren uit een tussentijdse evaluatie manifest is af te leiden dat het personeelslid nog steeds niet voldoet; die tussentijdse evaluatie wordt uitgevoerd na een termijn van ten minste een half jaar die volgt op de kennisgeving aan het personeelslid van het ongunstige evaluatieresultaat (art. 48, tweede lid Rechtspositiebesluit 2007 Bijzondere Betrekkingen; art. 49, § 2, tweede lid Rechtspositiebesluit 2010).
Indien de rechtspositieregeling van het gemeentepersoneel die mogelijkheid kent, dan neemt de raad voor maatschappelijk welzijn die mogelijkheid over in de rechtspositieregeling van het OCMW-personeel.

492 De OCMW-secretaris beslist over de toepassing van de positieve en de negatieve gevolgen, met uitzondering van het ontslag wegens beroepsongeschiktheid; hij steunt zijn beslissing op een voorstel van de evaluatoren. Hij formuleert zelf het gewenste gevolg voor de personeelsleden van wie hijzelf de evaluator is en steunt zijn beslissing daarop.
Het personeelslid en zijn evaluator worden van die beslissing binnen een door de raad voor maatschappelijk welzijn te bepalen termijn op de hoogte gebracht (art. 49, § 1 Rechtspositiebesluit 2007 Bijzondere Betrekkingen).

493 De secretaris formuleert een gemotiveerd voorstel tot ontslag wegens beroepsongeschiktheid op grond van het evaluatieverslag (van de tussentijdse evaluatie); het personeelslid en zijn evaluator worden daarvan binnen een door de raad voor maatschappelijk welzijn te bepalen termijn op de hoogte gebracht.

Het is de aanstellende overheid die beslist over het ontslag wegens beroepsongeschiktheid; in ieder geval moet het betrokken personeelslid vooraf worden gehoord.

C. BESTUURLIJK BEROEP TEGEN EVALUATIEBESLISSINGEN

494 De raad voor maatschappelijk welzijn installeert een beroepsinstantie waarbij het personeelslid beroep kan aantekenen. Het personeelslid kan beroep aantekenen tegen:
1° de evaluatie met het evaluatieresultaat "ongunstig" of bij verdere opdeling van het negatieve evaluatieresultaat, elk negatief evaluatieresultaat;
2° in zoverre het evaluatieresultaat "gunstig" verder in positieve evaluatieresultaten werd opgedeeld, de evaluatie met het positieve evaluatieresultaat dat het personeelslid niet positief genoeg vindt.

De raad bepaalt de samenstelling van die beroepsinstantie; OCMW-raadsleden, evenals de evaluator van het personeelslid dat beroep aantekent, mogen van die instantie geen lid zijn (art. 50, § 1 Rechtspositiebesluit 2007 Bijzondere Betrekkingen).
De raad voor maatschappelijk welzijn stelt verder de nadere procedureregels vast en stipuleert ten minste:
1° de termijn om beroep aan te tekenen;
2° de wijze waarop het personeelslid en de evaluator worden gehoord en de termijn die daarvoor geldt;
3° de termijn waarbinnen het gemotiveerd advies moet zijn geformuleerd;
4° de uiterste termijn voor de beslissing van het hoofd van het personeel om de evaluatie en het evaluatieresultaat te bevestigen of aan te passen;
5° de termijn en de regels voor de kennisgeving van de eindbeslissing over de evaluatie aan het personeelslid, aan de evaluator en aan de beroepsinstantie.

Er kan in herinnering worden gebracht dat met het oog op het doen lopen van de hiervoor aangehaalde beroepstermijn, de desbetreffende OCMW-bestuursinstantie verplicht is bij de betekening van het evaluatiebesluit aan het betrokken personeelslid de interne bestuurlijke beroepsmogelijkheid en -modaliteiten te vermelden; ter zake kan worden verwezen naar artikel 35 van het Vlaams Openbaarheidsdecreet (zie o.a. RvS 7 juli 2006, nr. 161.081, Bervoets).

495 De beroepsinstantie onderzoekt het beroep en hoort de evaluator en het personeelslid. Het onderzoek resulteert in een gemotiveerd advies aan het hoofd van het personeel tot bevestiging of tot aanpassing van de evaluatie en het evaluatieresultaat. De OCMW-secretaris beslist op grond van het advies of hij de bestaande evaluatie en het evaluatieresultaat bevestigt of aanpast. Hij brengt het personeelslid, de evaluator en de beroepsinstantie van zijn beslissing op de hoogte.

De voormelde beroepsinstantie heeft slechts een adviserende bevoegdheid; dit houdt in dat door de raad voor maatschappelijk welzijn aan de beroepsinstantie niet de eindbeslissing van de evaluatie kan worden gedelegeerd (vgl. de reeds vaste rechtspraak voorheen RvS 5 juli 2005, nr. 147.280, Wynsberghe; RvS 5 juli 2005, nr. 147.281, Buysse en RvS 5 juli 2005, nr. 147.282, Mortier, *OCMW-visies* 2007, afl. 1, 60), bijvoorbeeld in het raam van het aanvullend personeelsreglement.

De OCMW-secretaris kan geen beslissing nemen over de toekenning van een negatief gevolg van de evaluatie vermeld in artikel 49, § 1 van het Besluit Rechtspositieregeling 2007, noch een voorstel formuleren over het ontslag zoals bedoeld in de tweede paragraaf van datzelfde artikel, vóór het beroep tegen een ongunstige evaluatie is afgehandeld en hij beslist heeft om de evaluatie al dan niet aan te passen (art. 50, § 2 Besluit Rechtspositieregeling 2007).

496 Formuleert de beroepsinstantie in een beroep tegen een ongunstige evaluatie geen advies binnen de door de OCMW-raad vastgestelde termijn, dan is het evaluatieresultaat gunstig en past de secretaris de evaluatie en het evaluatieresultaat in die zin aan (art. 50, § 3, eerste en tweede lid Rechtspositiebesluit 2007 Bijzondere Betrekkingen). Indien de OCMW-secretaris in een der-

gelijk beroep geen beslissing over de bevestiging of de aanpassing van de evaluatie en van het evaluatieresultaat binnen de door de OCMW-raad bepaalde termijn neemt, dan zijn de evaluatie en het evaluatieresultaat gunstig.

Tegen een negatief evaluatiebesluit dat het ontslag van het personeelslid tot gevolg heeft, staat het voormelde georganiseerd bestuurlijk beroep open; een verzoekschrift tot vernietiging van een dergelijk evaluatie- en ontslagbesluit waartegen niet voorafgaand het voorgeschreven bestuurlijk beroep is ingesteld, is bij de bestuursrechter bijgevolg niet ontvankelijk (vgl. voorheen RvS 17 oktober 2005, nr. 150.237, Bekaer). Hierbij moet voor ogen worden gehouden dat het niet aan de Raad van State toekomt om in de plaats van het bestuur te oordelen of het personeelslid al dan niet ongunstig moet worden beoordeeld. De Raad van State kan alleen nagaan of het bestuur in redelijkheid tot dit oordeel is kunnen komen (RvS 12 mei 2011, nr. 213.229, Vanderhenst).

Formuleert de beroepsinstantie in een beroep tegen een gunstige evaluatie geen advies binnen de door de raad voor maatschappelijk welzijn vastgestelde termijn, dan krijgt het personeelslid het evaluatieresultaat dat één trap positiever is dan het eerder gekregen evaluatieresultaat en past de OCMW-secretaris de evaluatie en het evaluatieresultaat in die zin aan. Neemt de secretaris in een dergelijk beroep geen beslissing over de bevestiging of de aanpassing van de evaluatie en van het evaluatieresultaat binnen de door de OCMW-raad bepaalde termijn, dan krijgt het personeelslid het evaluatieresultaat dat één trap positiever is dan het eerder gekregen evaluatieresultaat (art. 50, § 3, derde lid Rechtspositiebesluit 2007 Bijzondere Betrekkingen).

§ 2. Stagedoende personeelsleden

497 Tijdens de proeftijd vinden er een of meer evaluaties plaats; er vindt in ieder geval een eindevaluatie plaats vóór de proeftijd is afgelopen. De raad voor maatschappelijk welzijn stelt de nadere regels in verband met de evaluatie van stagiairs vast (art. 35, § 1 Rechtspositiebesluit 2007 Bijzondere Betrekkingen).

Het statutaire personeelslid op proef krijgt tijdens de proeftijd feedback over zijn manier van functioneren.
Bij een proeftijd van zes maanden of meer kan de raad voor maatschappelijk welzijn bepalen dat het statutaire personeelslid op proef en voor de proeftijd afgelopen is, tussentijds aan een evaluatie wordt onderworpen; in voorkomend geval wordt de tussentijdse evaluatie pas na een periode van ten minste drie maanden uitgevoerd. De OCMW-raad *kan* bepalen dat het statutaire personeelslid op proef met een ongunstig resultaat voor de tussentijdse evaluatie, wordt ontslagen.

498 Het resultaat van de eindevaluatie van de proeftijd is ofwel gunstig, ofwel ongunstig. De raad voor maatschappelijk welzijn kan bepalen dat de evaluator een verlenging van de proeftijd kan voorstellen indien uit de eindevaluatie is af te leiden dat de duur van de proeftijd niet volstond om tot een gefundeerd evaluatieresultaat te komen; de verlenging kan slechts eenmaal

worden toegepast (art. 35, § 1, tweede lid Rechtspositiebesluit 2007 Bijzondere Betrekkingen).
Na afloop van de proeftijd behoudt het statutaire personeelslid op proef zijn hoedanigheid van op proef aangesteld personeelslid en dit tot de aanstellende overheid beslist over de vaste aanstelling of het ontslag (art. 37 Rechtspositiebesluit 2007 Bijzondere Betrekkingen). De aanstellende overheid neemt haar beslissing zonder uitstel.

Het statutaire personeelslid op proef dat na het verstrijken van de proeftijd op grond van het ongunstige resultaat van de eindevaluatie niet in aanmerking komt voor de vaste aanstelling in statutair verband, *wordt* ontslagen; de OCMW-raad heeft hier geen keuze zoals bij de tussentijdse evaluatie. Anders gesteld, het betreft hier een gebonden bevoegdheid, terwijl het bij de tussentijdse evaluatie een discretionaire bevoegdheid behelst. In beide gevallen wordt het ontslag in overeenstemming met de bepalingen van artikel 108, § 1 Rechtspositiebesluit 2007 Bijzondere Betrekkingen gerealiseerd (art. 36 Rechtspositiebesluit 2007 Bijzondere Betrekkingen); dit wil in de bestuurspraktijk zeggen overeenkomstig de regels die de raad zelf heeft vastgesteld in verband met het ontslag wegens definitief vastgestelde beroepsongeschiktheid van het statutaire personeelslid op proef. In die regels moet rekening worden gehouden met de totale duur van de proeftijd en de socialezekerheidsregeling die van toepassing is tijdens de proeftijd. In ieder geval wordt het personeelslid vooraf gehoord door de aanstellende overheid (art. 36, derde lid Rechtspositiebesluit 2007 Bijzondere Betrekkingen).
Het OCMW moet het ontslag met een aangetekende brief die de datum van uitwerking vermeldt, betekenen. Daarbij moet het ontslagen personeelslid over alle verplichtingen die voortvloeien uit de wet van 20 juli 1991 houdende sociale en diverse andere bepalingen, worden geïnformeerd (art. 108, § 1 Rechtspositiebesluit 2007 Bijzondere Betrekkingen).

§ 3. Secretaris en financieel beheerder

499 Zonder hier op deze plaats reeds uitvoerig op in te gaan (zie verder nrs. 549-553 e.v.), kan worden opgemerkt dat de OCMW-secretaris en de financieel beheerder worden geëvalueerd door het vast bureau en, zo er geen werd opgericht, door de raad voor maatschappelijk welzijn. In dit geval vindt de evaluatie plaats op grond van een voorbereidend rapport, opgesteld door externe deskundigen in het personeelsbeleid.

Een plaatselijk aanvullend personeelsreglement kan de evaluatiebevoegdheid voor de personeelsleden aangesteld in de voormelde betrekkingen, niet delegeren ... *a fortiori* niet aan een daartoe door de raad voor maatschappelijk welzijn opgerichte bestuursinstantie (vgl. RvS 5 juli 2005, nr. 147.281, Buysse).

Over de evaluatie van beide personeelsleden wordt in de OCMW-raad gestemd; bij staking van stemmen wordt het betrokken personeelslid geacht te voldoen.

AFDELING VII

TUCHTRECHT

§ 1. Toepassingsgebied

500 Waar de vroegere wetgeving verwees naar de regeling van de Nieuwe Gemeentewet, bevat het OCMW-decreet nu zelf de bepalingen aangaande het tuchtrecht jegens het personeel. Weliswaar betreft het grosso modo het hernemen van de overeenstemmende tuchtbepalingen uit het Gemeentedecreet die in belangrijke mate ook op het vroegere gemeentelijk tuchtrecht gesteund blijft (zie hierover in het bijzonder A. COOLSAET, "De tuchtregeling van het personeel in het Gemeentedecreet", *T.Gem.* 2006/1, 15-21; T. DE SUTTER, "Het gemeentelijk tuchtrecht in een ander kleedje", *RW* 2006-07, 1462-1478; I. OPDEBEEK en A. COOLSAET, "Het tuchtrecht voor het gemeente- en provinciepersoneel' in J. DUJARDIN en M. VAN DAMME (eds.), *Rechtspositieregeling van het personeel bij de lokale besturen*, Brugge, die Keure, 2008, 177-235; I. OPDEBEEK en A. COOLSAET, "De (in)effectiviteit van het tuchtrecht in de lokale besturen" in S. LUST en P. LUYPAERS (eds.), *Tucht en deontologie*, Brugge, die Keure, 2007, 43-62; I. OPDEBEEK, *De rechtspositie van het personeel volgens het nieuwe gemeente- en provinciedecreet, l.c.*, 181-195; L. VENY, I. CARLENS en N. DE VOS, *Gemeentelijk tuchtrecht. Overzicht van rechtspraak 1996-2006*, Brugge, Vanden Broele, 2008, 166 p.).

De libellering van artikel 52 Organieke Wet 1976 liet er geen twijfel over bestaan dat de artikelen 282 tot en met 317 N.Gem.Wet (Titel XIV), met uitzondering van de artikelen 289 tot 297 die betrekking hadden op de stedelijke en de landelijke politie, eveneens van toepassing waren t.a.v. de statutaire personeelsleden van het OCMW; met de inwerkingtreding van het Gemeentedecreet en de opheffing van de tuchtbepalingen uit de Nieuwe Gemeentewet rees door de verwijzingstechniek in de Organieke Wet 1976 een rechtsprobleem met de toepassing van de wettelijke tuchtbepalingen op het OCMW-personeel (ter zake L.M. VENY, I. CARLENS en N. DE VOS, *Het Vlaams OCMW-decreet van 7 juli 2006. Kanttekeningen bij de gewijzigde organieke wet van 8 juli 1976, l.c.*, nr. 34, 13). Dit rechtsprobleem is thans van de baan.

De huidige legistieke werkwijze is wetgevingstechnisch alleszins te verkiezen boven de vroegere verwijzingsregeling, met dien verstande evenwel dat bij eventuele wijzigingen in zowel het OCMW-decreet als het Gemeentedecreet dezelfde aanpassingen moeten worden doorgevoerd; althans wil de regelgever, zoals toch de bedoeling is, dezelfde rechtspositionele en tuchtregeling op het personeel van beide lokale besturen blijvend realiseren.

501 Wat het toepassingsgebied betreft, bepaalt artikel 117 van het OCMW-decreet dat "*dit hoofdstuk niet van toepassing is op het contractuele personeel van het OCMW*". De toepassing van de decretale tuchtbepalingen op de leden van het OCMW-personeel in contractueel dienstverband is niet verenigbaar met het arbeidsrecht, dat trouwens een federale aangelegenheid is overeenkomstig artikel 6, § 1, VI, 12° van de bijzondere wet tot hervorming der instellingen (zie ter zake I. DRIESEN, "Het bestraffen van (contractuele) perso-

neelsleden en de wet van 8 april 1965 tot instelling van de arbeidsreglementen", *Binnenband* 2004, afl. 37, 3-9; R. JANVIER, "Tuchtregime voor contractanten in overheidsdienst: een (des)illusie?" in S. LUST en P. LUYPAERS (eds.), *Tucht en deontologie*, Brugge, die Keure, 2007, 63-82). Toch zullen in de plaatselijke rechtspositieregeling voor het contractueel personeel specifieke sanctiemechanismen worden opgenomen, waarbij uiteraard geen afbreuk aan het arbeidsrecht kan worden gedaan.

Wat het contractueel personeel aangaat, schikt het bevoegde tuchtorgaan van een openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn zich in het raam van een disciplinaire procedure tegen een dergelijk personeelslid naar de dwingende bepalingen van de Arbeidsovereenkomstenwet van 3 juli 1978 (RvS 29 oktober 1992, nr. 40.884, Ballaux, *TBP* 1993, 484, noot J. JACQMAIN, "De tuchtregeling voor contractuelen in de openbare diensten", *Soc.Kron.* 1994, 379, noot J. JACQMAIN; J. DHONDT, "Het ontslag wegens dringende reden toegepast op het contractueel personeel van de gemeente en het OCMW", *De Gem.* 1987, 453-462); een tuchtsanctie die enkel voor statutaire ambtenaren is voorzien, is bijgevolg onregelmatig. Onder verwijzing naar de toepasselijke arbeidswetgeving, wijst bepaalde rechtsleer erop dat in het belang van de rechtszekerheid de raad voor maatschappelijk welzijn een voor het contractueel personeel geldende tuchtregeling uitwerkt (J. JACQMAIN, *De tuchtregeling voor contractuelen in de openbare diensten*, *l.c.*, 484); dit kan o.m. door middel van het instrument van het arbeidsreglement en uiteraard steeds met inachtneming van het geldende arbeidsrecht, hetzij door verwijzing naar het tuchtreglement voor de statutaire personeelsleden, hetzij door het opnemen van expliciete tuchtrechtelijke bepalingen in een specifiek OCMW-reglement met betrekking tot de tewerkstelling van contractueel personeel.

De in het OCMW-decreet opgesomde tuchtstraffen kunnen enkel aan de *statutair* benoemde personeelsleden worden opgelegd; uitzonderlijk zijn de decretale tuchtbepalingen op de tijdelijke statutaire personeelsleden – in bepaalde openbare centra voor maatschappelijk welzijn komt die personeelscategorie nog steeds voor – van kracht; het betreft in dit geval immers statutaire personeelsleden.
Het tuchtrecht is eveneens op stagedoende ambtenaren – de op proef benoemde personeelsleden – van het OCMW-bestuur toepasselijk (RvS 24 februari 1999, nr. 78.944, Remacle); het volstaat dus dat een tuchtvordering wordt ingesteld en de tuchtstraf wordt uitgesproken op het moment dat tussen een stagiair en een bestuursoverheid een rechtsverband bestaat opdat het tuchtrecht zou gelden, en dit evenzeer voor de niet-verjaarde tuchtfeiten die aan het personeelslid kunnen worden ten laste gelegd in de periode dat het door een arbeidsovereenkomst was tewerkgesteld.

§ 2. Tuchtvergrijp(en) en -straffen

502 Een tuchtvergrijp is "*elke handeling of gedraging die een tekortkoming aan de beroepsplichten uitmaakt of die de waardigheid van het ambt in het gedrang brengt, alsook een overtreding van de rechtspositieregeling*"; elk tuchtvergrijp kan tot een tuchtstraf aanleiding geven (art. 118 OCMW-decreet). Het zou ons te ver leiden op dit aspect van de rechtspositie in detail in te gaan; voor de bestuursrechtspraak wordt hier verwezen naar enkele overzichten in verband met het gemeentelijk tuchtrecht (T. DE SUTTER, *Het recht van verdediging in tuchtzaken. 60 jaar rechtspraak van de Raad van State*, Brussel, Larcier,

2009, nrs. 43 e.v., 29 e.v.; L.M. VENY, I. CARLENS en N. DE VOS, *Gemeentelijk tuchtrecht. Overzicht van rechtspraak 1996-2006*, *o.c.*, nrs. 7-20, 8 e.v.; L. VENY, *OCMW. Overzicht van rechtspraak 1986-1996*, *o.c.*, nrs. 502-507, 311-315; zie tevens de aangehaalde rechtspraak in X, *OCMW geannoteerd*, *o.c.*, 73-75 en de rechtsleer aangehaald onder nr. 500).

De Nieuwe Gemeentewet bepaalde dat er tuchtstraffen konden worden opgelegd wegens de overtreding van een aantal verbodsbepalingen voor specifieke ambtenaren (zie hierover I. OPDEBEEK, *Tuchtrecht in de lokale besturen*, Brugge, die Keure, 1993, 336 p.).

De verwijzing naar die specifieke verbodsbepalingen wordt in het OCMW-decreet vervangen door de strafbaarstelling van elke inbreuk op de rechtspositieregeling; hieronder zijn eveneens de cumulatiebeperkingen begrepen (*Parl.St.* Vl.Parl. 2007-08, nr. 1701/1, 102).

503 De volgende tuchtstraffen kunnen krachtens artikel 119 OCMW-decreet aan de statutaire personeelsleden van het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn worden opgelegd:
1° de blaam;
2° de inhouding van salaris;
3° de schorsing;
4° het ontslag van ambtswege;
5° de afzetting.

Het aantal mogelijke tuchtstraffen is verminderd ten opzichte van het aantal onder de vroegere regeling. De tuchtstraffen "waarschuwing" en "berisping" werden door de "blaam" vervangen; de tuchtstraf "terugzetting in graad" werd afgeschaft omdat die slechts zeer zelden werd uitgesproken en vooral in kleinere lokale besturen tot problemen leidde omdat daar het aantal graden veeleer beperkt is.
Een maatregel, bijvoorbeeld een "schriftelijke bemerking", die als tuchtsanctie is bedoeld maar niet als dusdanig in het OCMW-decreet is opgenomen en waarvan uit het bestuurlijk dossier kan worden opgemaakt dat ze met de tuchtstraf "blaam" overeenstemt, vertoont aldus het kenmerk van een tuchtsanctie (RvS 24 november 2003, nr. 125.614, Deman, *T.Gem.* 2004, 311, *OCMW-visies* 2005, afl. 1, 51); bijgevolg moet de tuchtprocedure in al haar aspecten worden nageleefd.

Het was de aanvankelijke bedoeling van de decreetgever om eveneens de tuchtstraf "afzetting" niet langer in het decretale gemeentelijk tuchtrecht op te nemen omdat het daaraan verbonden verlies van pensioenrechten voor elk personeelslid een te zware bijkomende sanctie vormt. De Vlaamse regelgever beoogde daarmee dat een ambtenaar steeds aanspraak op een overheidspensioen voor de jaren dat hij zich voor de overheid heeft ingezet, moet kunnen maken. Echter, in artikel 50 van de algemene wet van 21 juli 1844 op de burgerlijke en kerkelijke pensioenen is het verlies van pensioenrechten niet gekoppeld aan de afzetting als dusdanig maar aan de zwaarste tuchtsanctie; het was vanzelfsprekend niet de bedoeling van de decreetgever dat het afschaffen van de tuchtsanctie "afzetting" zou leiden tot een verlies van pensioenrechten bij de tuchtsanctie "ontslag van ambtswege". Om elk juridisch risico dienaangaande uit te sluiten, wordt enkel om dié reden de tuchtsanctie "afzetting" voorlopig nog behouden (*Parl.St.* Vl.Parl. 2004-05, nr. 347/1).

Hoewel formeel nog steeds in het gemeentelijk tuchtrecht opgenomen, is het volgens ons niet aangewezen om die tuchtsanctie nog op te leggen; toch oordeelde de Raad van State in een rechtszaak waarbij naar de bedoeling van de Vlaamse Regering inzake de tuchtstraf "afzetting" in het Gemeentedecreet wordt verwezen, dat het behoud van die tuchtmaatregel noodzakelijkerwijze impliceert dat die in de toekomst nog blijvend kan worden uitgesproken (RvS 19 oktober 2009, nr. 197.009, Peeters). Toch kan niet voorbij worden gegaan aan de rechtspraak van de bestuursrechter (RvS 24 mei 2007, nr. 171.523, Dassonville) die inmiddels ook reeds geoordeeld heeft dat het door middel van de tuchtstraf "afzetting" ontnemen van pensioenrechten een inbreuk vormt op het eigendomsrecht zoals dit door artikel 1 van het Eerste Aanvullende Protocol bij het EVRM is gewaarborgd (zie hierover ook Y. HAECK, *Het eigendomsrecht als mensenrecht. Artikel 1 Eerste Protocol EVRM*, doctoraal proefschrift, Gent, UGent, 2008, 328 e.v. en 450, met verwijzing naar de Straatsburgse rechtspraak).

504 De tuchtsanctie "*blaam*" is nieuw in het lokaal tuchtrecht. Zoals reeds gezegd, vervangt die straf de vroegere tuchtstraffen "waarschuwing" en "berisping"; dit waren veeleer morele tuchtsancties waardoor de betrokkene op de laakbaarheid van zijn handelen werd gewezen en werd aangespoord om zich in de toekomst correct te gedragen. Het enige verschil tussen de beide straffen bestond erin dat de berisping werd geacht zwaarder te zijn dan de waarschuwing en dat in die zin voor de beide straffen verschillende termijnen inzake de doorhaling golden.
Dit minimale verschil maakte het niet langer opportuun om dit onderscheid nog langer in het Gemeentedecreet en het OCMW-decreet te handhaven; de invoering van de sanctie "blaam" sluit bovendien aan bij de regeling in het federaal en in het Vlaams personeelsstatuut (*Parl.St.* Vl.Parl. 2007-08, nr. 1701/1, 102). De blaam vormt nu de lichtste straf en heeft verder geen enkel pecuniair gevolg voor de disciplinair gesanctioneerde ambtenaar.

Om die reden kon deze tuchtsanctie in het raam van een schorsingsprocedure voor de bestuursrechter niet als een moeilijk te herstellen ernstig nadeel worden opgevat (RvS 30 juli 2004, nr. 134.181, Vermoesen); immers, zij kon noch een financieel, noch een moreel moeilijk te herstellen nadeel opleveren. Enkel ingeval het betrokken personeelslid door die tuchtstraf bevorderingskansen zou mislopen, kon het bevorderingsbesluit op grond van de – eventueel later onwettig – bevonden tuchtbeslissing bij een schorsings- en vernietigingsberoep bij de Raad van State worden aangevochten.

De tuchtstraf "*inhouding van salaris*" mag een termijn van zes maanden niet overschrijden en er mag niet meer dan twintig procent van het jaarlijkse brutosalaris worden ingehouden (art. 120, § 1 OCMW-decreet); in vergelijking met de vroegere tuchtregeling wordt de mogelijke duur van de inhouding uitgebreid.

De tuchtsanctie "inhouding van salaris" moet worden onderscheiden van de "inhouding van salaris" als een louter bestuurlijk gevolg van een onwettige afwezigheid, waartoe door de bevoegde bestuursoverheid evenzeer kan worden beslist bij ontstentenis van die maatregel in de aanvullende rechtspositieregeling (*cf.* RvS 8 november 1988, nr. 31.296, Verstaen, *RW* 1990-91,

921, noot I. OPDEBEEK, "Tuchtrechtelijke en administratieve gevolgen van een onwettige afwezigheid"); te denken valt bijvoorbeeld aan stakingsdagen.

De tuchtsanctie "*schorsing*" wordt uitgesproken voor ten hoogste zes maanden; die tuchtmaatregel heeft, zolang hij duurt, automatisch verlies van salaris tot gevolg (art. 121 OCMW-decreet).
De motiveringsverplichting in verband met de inhouding van salaris is volgens de bestuursrechtspraak (RvS 16 februari 1998, nr. 71.834, Simillion) niet extra vereist aangezien die automatisch voortvloeit uit de toepassing van de wettelijke bepalingen inzake de tuchtsanctie "schorsing". Toch kan hierbij de vraag worden opgeworpen of er – misschien – geen minimale motivering is vereist; de toepasselijke regelgeving legt immers alleen vast dat het leefloon moet worden gewaarborgd, niet dat de inhouding automatisch tot dit bedrag moet worden herleid en er daarbij zelfs met de bestaansmiddelen van de samenlevende partner rekening moet worden gehouden. Een dergelijke discretionaire bevoegdheid van een bestuursbeslissing met individuele strekking vereist volgens de Formele Motiveringswet van 29 juli 1991 een deugdelijke, afdoende en redelijke motivering.

De motivering in het tuchtbesluit dat de schorsing ingaat volgens de noodwendigheden van de dienst, is afdoend en evident met het oog op de continuïteit van de openbare dienst en is voldoende concreet voor de vaststelling van het ogenblik van uitvoering van een tuchtstraf (RvS 24 maart 1998, nr. 72.660, Paeshuys, *T.Gem.* 1999/1, 18, met verslag en advies Aud. J. LUST en noot J. DUJARDIN, "De gevolgen van de niet-goedkeuring of vernietiging van een tuchtstraf").

Zowel bij de tuchtsancties "inhouding van salaris" als "schorsing" garandeert het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn aan de betrokkenen een nettosalaris dat gelijk is aan het bedrag van het leefloon zoals dat bij wet wordt vastgesteld (*cf.* art. 120, § 2, en 121, § 2 OCMW-decreet). Met "*garandeert aan de betrokkene een nettosalaris dat gelijk is aan het bedrag van het leefloon*" wordt zoals in het Gemeentedecreet bedoeld dat er geen euro meer of minder dan het bedrag van het wettelijk vastgestelde leefloon aan het betrokken personeelslid tijdens de schorsing mag worden betaald (I. OPDEBEEK, *De rechtspositie van het personeel volgens het nieuwe gemeente- en provinciedecreet*, *l.c.*, nr. 286, 184). In geval van deeltijdse prestaties wordt dat bedrag evenredig met de omvang van de prestaties berekend.
Die decretale bepaling is *niet* van toepassing in geval van een preventieve schorsing (*Parl.St.* Vl.Parl. 2007-08, nr. 1701/1, 103; zie verder nr. 527 e.v.).

De tuchtstraf "*ontslag van ambtswege*" is *de facto* de zwaarste sanctie voor een ambtenaar. Opdat die zou kunnen worden uitgesproken, moet de verdere aanwezigheid van dit personeelslid op zijn dienst totaal onmogelijk zijn; met andere woorden, zijn functioneren binnen de dienst moet geheel onmogelijk worden geacht (*cf.* RvS 10 oktober 2005, nr. 149.922, De Grave). Deze sanctie moet derhalve steeds het resultaat zijn van een evenwichtige *in concreto*-beoordeling van alle dienstige elementen van de tuchtzaak. De loutere weerslag van de aangehouden tekortkomingen bij de bevolking en bij de collega's is onvoldoende als motivering van een dergelijk zware sanctie (RvS 20 januari 2005, nr. 139.570, Geboes).

"Ontslag van ambtswege" kan volgens het toepasselijke aanvullende OCMW-personeelsreglement ook een *ordemaatregel* vormen in het belang van de dienst; dit is bijvoorbeeld het geval bij een afwezigheid zonder geldige reden van meer dan tien dagen van een personeelslid, waarbij de ambtenaar geacht wordt vrijwillig uit dienst te zijn getreden (zie voor de toepassingsvereisten o.m.

RvS 1 oktober 2009, nr. 196.545, Aneca; RvS 14 april 2005, nr. 143.078, Van Beeck, *T.Gem.* 2005, 268, *OCMW-visies* 2006, afl. 1, 56). In voorkomend geval is een dergelijke maatregel geen tuchtsanctie, moet de tuchtprocedure niet worden gevolgd en geldt het georganiseerd bestuurlijk beroep in tuchtzaken niet.

Ook voor de tuchtsanctie "*afzetting*" geldt dat, opdat zij zou kunnen worden uitgesproken, de verdere aanwezigheid van dit personeelslid totaal onmogelijk moet zijn (*cf.* RvS 10 oktober 2005, nr. 149.922, De Grave). De zwaarste tuchtstraf kan alleen worden opgelegd ingeval het zeer ernstige feiten betreft of de tuchtoverheid de mening toegedaan is dat een lichtere tuchtsanctie niet meer kan baten (RvS 22 maart 1999, nr. 79.392, De Koker). Sowieso kan de zwaarste sanctie "afzetting" in beginsel worden uitgesproken ten aanzien van een – ook strafrechtelijk voor aanranding en verkrachting van minderjarige personen – veroordeelde ambtenaar (RvS 3 november 1997, nr. 69.327, Van Campenhout), daar die feiten – evenzeer buiten de uitoefening van het ambt gepleegd – de ambtelijke waardigheid ernstig in het gedrang hebben gebracht.

Er kan twijfel rijzen over de afdoende motivering in het geval dat dezelfde motivering wordt gegeven bij een – wegens een door de bestuursoverheid ingetrokken onwettig – tuchtbesluit "afzetting" en een daaropvolgende tuchtbeslissing "schorsing van drie maanden" (RvS 18 oktober 1999, nr. 82.913, Morel de Westgaver).

Er moet aan worden herinnerd dat de opsomming van de tuchtstraffen in de regelgeving limitatief is; de lokale (tucht)overheid kan hieraan geen andere tuchtstraffen toevoegen (zie tevens RvS 25 mei 1999, nr. 80.387, Moneaux, met betrekking tot de aanvullende gemeentelijke reglementerende bevoegdheid inzake de preventieve schorsing; voorts I. OPDEBEEK, "De beperking van de gemeentelijke verordenende bevoegdheid door een optreden van de wetgever", *T.Gem.* 1996/2, 93).

505 De maatregel "afzetting om dringende redenen" is onbekend in het tuchtrecht en het bestuurlijk tuchtrecht heeft een dergelijke maatregel niet nodig; aan te stippen valt dat de tuchtoverheid die een personeelslid onmiddellijk van de dienst wil weren in afwachting van het uitspreken van een tuchtsanctie en voor de duur van de tuchtrechtspleging, de ambtenaar de ordemaatregel "preventieve schorsing" zal opleggen (RvS 25 januari 1999, nr. 78.316, Segers, *T.Gez.* 1999-2000, 341, *TBP* 2000, 165; over de preventieve schorsing, zie verder nrs. 530-530).

§ 3. De tuchtprocedure

A. DE TUCHTOVERHEID

506 Het aanstellende OCMW-bestuursorgaan treedt op als tuchtoverheid.

Dit betekent dat in de gevallen waarin de raad voor maatschappelijk welzijn zelf alle of bepaalde personeelsleden aanstelt, hij niet gerechtigd is om de tuchtbevoegdheid in die gevallen aan het vast bureau of de secretaris van het OCMW te delegeren (*Parl.St.* Vl.Parl. 2007-08, nr. 1701/1, 80).

De raad voor maatschappelijk welzijn is steeds de bevoegde tuchtoverheid voor de OCMW-secretaris en de financieel beheerder (GwH nr. 141/2003 van 29 oktober 2003, *AA* 2003, 1717, *OCMW-visies* 2004, afl. 1, 66; RvS 26 april 2004, nr. 130.629, OCMW Schilde en De Rycke); de OCMW-raad zetelt in tuchtaangelegenheden met betrekking tot de voormelde personeelsleden als een college en alle bepalingen van het OCMW-decreet betreffende de werking van de raad – te denken valt aan de wijze van bijeenroepen en het nemen van beslissingen bij meerderheid van geldig uitgebrachte stemmen – zijn onverminderd van toepassing.

Wat de gewestelijke ontvanger betreft, komt het de provinciegouverneur toe hem tuchtstraffen op te leggen; hij is immers niet aangesteld door de raad voor maatschappelijk welzijn. De provinciegouverneur treedt hier op als bestuursorgaan van de Vlaamse overheid.

Met betrekking tot de vroegere tuchtregeling heeft het Grondwettelijk Hof geoordeeld dat de regelgeving de artikelen 10 en 11 niet miskent, in zoverre ze de raad voor maatschappelijk welzijn de tuchtbevoegdheid toewijst met betrekking tot de toenmalige ontvanger van het centrum (GwH nr. 141/2003 van 29 oktober 2003, *AA* 2003, 1717, *OCMW-visies* 2004, afl. 1, 66).

Heeft de raad voor maatschappelijk welzijn overeenkomstig artikel 52 van het OCMW-decreet de uitoefening van zijn bevoegdheid tot aanstelling van personeelsleden aan het vast bureau of aan de OCMW-secretaris toevertrouwd (zie hierboven nrs. 168 en 454 e.v.), dan komt het dit orgaan toe op te treden als tuchtoverheid, ook in het geval dat de personeelsleden voorheen door de raad voor maatschappelijk welzijn werden aangesteld en voor de feiten die dat orgaan vaststelt of waarvan het kennis heeft gekregen na de delegatie (art. 122 OCMW-decreet). Concreet betekent dit dat indien de OCMW-raad de aanstellingsbevoegdheid heeft overgedragen aan het vast bureau, dit orgaan bevoegd is om op te treden als tuchtoverheid, ook al is het disciplinair vervolgde personeelslid aangesteld vóór de overdracht van de aanstellingsbevoegdheid door de OCMW-raad.

B. HET TUCHTONDERZOEK

507 Het komt de tuchtoverheid toe het tuchtonderzoek op te starten (art. 123, eerste lid OCMW-decreet). Indien zij feiten vaststelt die mogelijk een tuchtvergrijp vormen of zij daarvan kennis krijgt, geeft de tuchtoverheid overeenkomstig het voormelde artikel aan een tuchtonderzoeker de opdracht een tuchtonderzoek te verrichten en een tuchtverslag op te maken, en ze belast de aangestelde tuchtonderzoeker ermee een tuchtdossier samen te stellen (art. 1, § 1, eerste lid B.Vl.Reg. 15 december 2006 houdende vaststelling van de tuchtprocedure voor het statutaire gemeentepersoneel ter uitvoering van art. 129, 136 en 143 van het gemeentedecreet, voor het statutaire personeel van de openbare centra voor maatschappelijk welzijn ter uitvoering van art. 128, 135 en 142 van het decreet van 19 december 2008 betreffende de organisatie van de openbare centra voor maatschappelijk welzijn, en voor het statutaire provinciepersoneel ter uitvoering van art. 125, 132 en 139 van het provinciedecreet, *BS* 12 januari 2007; zie meer specifiek A. COOLSAET, "De uitvoeringsbesluiten inzake tuchtregeling voor het gemeentepersoneel", *T.Gem.* 2007, 111-118). De

tuchtvervolging wordt geacht te zijn ingesteld zodra de tuchtoverheid beslist om een tuchtonderzoek te starten; dat ogenblik is determinerend om te beoordelen of de tuchtfeiten al dan niet verjaard zijn (art. 129, § 1 OCMW-decreet; zie tevens verder nr. 524).

508 Met betrekking tot het voeren van het tuchtonderzoek bestaan er verschillende mogelijkheden.

Indien de raad voor maatschappelijk welzijn als tuchtoverheid optreedt, voert de OCMW-secretaris het tuchtonderzoek; die maakt het tuchtverslag op en stelt het tuchtdossier samen. De secretaris wordt officieel gelast dit te doen bij beslissing van de tuchtoverheid. Die procedure kan uiteraard niet in een tuchtvordering tegen de secretaris zelf worden gevolgd; in dit geval wordt de voorzitter door de OCMW-raad met het tuchtonderzoek belast. Indien de OCMW-raad de bevoegde tuchtoverheid is – dit zal het geval zijn indien er geen aanstellingsbevoegdheid gedelegeerd werd of indien het de secretaris of de financieel beheerder betreft – voorziet het OCMW-decreet niet expliciet in de mogelijkheid dat de OCMW-raad, naar analogie met het gemeentelijk tuchtrecht, een commissie kan samenstellen; de parlementaire voorbereidingen maken echter duidelijk dat een delegatie van de tuchtbevoegdheid aan een tuchtcommissie wel mogelijk is (zie *Parl.St.* Vl.Parl. 2007-08, nr. 1701/1). De voltallige raad zal dus als tuchtoverheid optreden.

Treedt het vast bureau als tuchtoverheid op, dan is het eveneens de OCMW-secretaris die met het tuchtonderzoek, het opstellen van het tuchtverslag en de samenstelling van het tuchtdossier wordt belast.

Bij het optreden van de OCMW-secretaris als tuchtoverheid belast hij een leidinggevend personeelslid met het tuchtonderzoek, het opstellen van het tuchtverslag en de samenstelling van het tuchtdossier; hiertoe moet er een formele beslissing worden opgemaakt die een onderdeel van het tuchtdossier vormt. De secretaris moet bij de aanwijzing van een leidinggevend personeelslid erover waken dat dit personeelslid ten minste dezelfde of een gelijkwaardige graad als het personeelslid dat het voorwerp van het onderzoek vormt, heeft (art. 1, § 2, eerste lid Uitvoeringsbesluit Tucht).

Het moet duidelijk zijn dat de mogelijkheid van delegatie van de aanstellings- en derhalve de tuchtbevoegdheid aan de secretaris, de juridische ruimte creëert om aanstellingen en tucht te verschuiven van het politieke naar het ambtelijke niveau, meer bepaald naar de ambtenaar die voor het dagelijks personeelsbeheer instaat.

509 Omtrent de vraag of artikel 6 EVRM-Verdrag al dan niet van toepassing is, oordeelden het Grondwettelijk Hof en de Raad van State in het verleden reeds dat bepaalde door artikel 6 EVRM gewaarborgde grondrechten steeds als algemeen (tucht)rechtsbeginsel of als beginsel van behoorlijk tuchtrecht moeten worden geëerbiedigd, bijvoorbeeld het onpartijdigheidsbeginsel inzake tuchtaangelegenheden. Toch zijn de proceswaarborgen gehuldigd in het voormelde verdragsartikel als dusdanig in beginsel niet van toepassing op

de tuchtprocedure bij overheidsinstellingen; bij het opleggen van tuchtsancties aan een statutaire ambtenaar zijn in een dergelijke bestuurlijke procedure geen burgerlijke rechten en verplichtingen in het geding (zie bijvoorbeeld GwH nr. 141/2003 van 29 oktober 2003, *AA* 2003, 1717, *OCMW-visies* 2004, afl. 1, 66: de raad voor maatschappelijk welzijn is geen gerecht maar een orgaan van actief bestuur; RvS 28 september 1999, nr. 82.440, Versporten; RvS 4 april 2000, nr. 86.566, Lejeune; RvS 12 februari 2002, nr. 103.495, Aerts; L.M. VENY, I. CARLENS en N. DE VOS, *Gemeentelijk tuchtrecht. Overzicht van rechtspraak 1996-2006*, *o.c.*, nr. 161, 96; I. OPDEBEEK en A. COOLSAET, *De tuchtregeling van gemeente- en provinciepersoneel*, *l.c.*, nr. 6, 181). Voor het overige oordeelde de Raad van State dat hij een onafhankelijke en onpartijdige rechter is die ten aanzien van tuchtstraffen een voldoende controle in de zin van artikel 6 EVRM uitoefent (RvS 23 oktober 2002, nr. 111.814, OCMW Herstal, *Rev.dr.commun.* 2003, afl. 3, 81).
Geldt artikel 6 EVRM dan al niet in bestuurlijke tuchtprocedures, toch moet de onpartijdigheid worden gerespecteerd als een algemeen beginsel van behoorlijk tuchtrecht (over het onpartijdigheidsbeginsel in het algemeen, zie A. COOLSAET, *Het onpartijdigheidsbeginsel*, *l.c.*, 279-314; tevens L.M. VENY, I. CARLENS en N. DE VOS, *Gemeentelijk tuchtrecht. Overzicht van rechtspraak 1996-2006*, *o.c.*, nrs. 162-170, 97 e.v.).

De bestuursrechter heeft in het verleden geoordeeld dat de onpartijdigheid een zaak van openbare orde vormt en bijgevolg is niet vereist dat het tuchtrechtelijk vervolgde personeelslid de raadsleden die hij van partijdigheid verdenkt, formeel moet wraken (RvS 23 februari 2000, nr. 85.564, Daniel). Het is uiteraard mogelijk dat een lid van de tuchtoverheid door de tuchtrechtelijk vervolgde OCMW-ambtenaar wordt gewraakt; die wraking moet door het betrokken personeelslid bij de aanvang van de hoorzitting worden gevraagd waarna de tuchtoverheid – in afwezigheid van het gewraakte lid – hierover beraadslaagt en beslist vooraleer de hoorzitting verder te zetten. In het geval waarbij de secretaris van het OCMW als tuchtoverheid optreedt en hij oordeelt dat hij terecht wordt gewraakt, geeft hij het tuchtdossier onmiddellijk in handen van het vast bureau; bij ontstentenis van een vast bureau maakt hij de tuchtzaak over aan de raad voor maatschappelijk welzijn (art. 9 Uitvoeringsbesluit Tucht).
Het komt de tuchtoverheid ook zelf toe te oordelen of er, bij kennisneming van de feiten, een schijn van partijdigheid kan bestaan in hoofde van de decretaal voorziene tuchtonderzoeker. Ingeval de tuchtoverheid oordeelt dat er van een mogelijke partijdigheid sprake is, wijst zij een andere tuchtonderzoeker aan. Volgens de actuele tuchtregeling moet de tuchtonderzoeker zelf indien hij meent dat hij wegens een mogelijke schijn van partijdigheid niet kan optreden, dit meedelen aan de tuchtoverheid die vervolgens een nieuwe aanwijzing moet doen in het geval waarbij zij oordeelt dat er inderdaad sprake is van mogelijke partijdigheid (art. 1, § 1, derde lid Uitvoeringsbesluit Tucht).

Enkele toepassingsgevallen: dat de tuchtoverheid, *in casu* de raad voor maatschappelijk welzijn, gelijktijdig een tuchtrechtelijke vervolging opstart, daarover uitspraak doet en zich voor de onderzoeksrechter burgerlijke partij stelt, impliceert nog niet dat de OCMW-raad het beginsel van

de onpartijdigheid miskent (RvS 4 april 2000, nr. 86.566, Lejeune). Een voorzitter van een raad voor maatschappelijk welzijn beschikt niet (langer) over de vereiste onpartijdigheid en onafhankelijkheid om als lid van het vast bureau over een tuchtmaatregel te beslissen in een procedure waarbij hijzelf persoonlijk betrokken is, met name het vaststellen van de verweten tekortkomingen of het melden van machtsmisbruik in hoofde van het personeelslid bij toepassing van artikel 29 Sv. (bij wijze van voorbeeld: RvS 30 mei 2002, nr. 107.190, Jourez, *Rev.dr.commun.* 2003, 58; RvS 17 maart 2000, nr. 86.077, Leonard) (voor meer voorbeelden, zie I. OPDEBEEK, *Tuchtrecht in de lokale besturen*, *o.c.*, 179 e.v.).

510 Bij de afronding van zijn onderzoek maakt de tuchtonderzoeker een ***tuchtverslag*** op en stelt hij een tuchtdossier samen (art. 123, vijfde lid OCMW-decreet); dit bevat ten minste de ten laste gelegde feiten en alle nuttige gegevens over die feiten en omstandigheden. Dit moet de tuchtoverheid in de mogelijkheid stellen met kennis van zaken te oordelen over de verdere tuchtvervolging (art. 3, § 1 Uitvoeringsbesluit Tucht). De regelgeving schrijft niet uitdrukkelijk voor dat enig voorstel tot sanctionering in het tuchtverslag moet worden geformuleerd; daarom is het aangewezen dat bij het oordeel van de tuchtonderzoeker dat een verdere tuchtvervolging is aangewezen, hij een voorstel tot sanctie doet.
Het tuchtrechtelijk vervolgde personeelslid moet voorafgaand aan de hoorzitting van het tuchtverslag in kennis worden gesteld (art. 126, eerste lid OCMW-decreet).

Het tuchtverslag en het tuchtdossier vormen essentiële bestuursdocumenten voor de tuchtoverheid: op grond hiervan wordt immers beslist of de tuchtvervolging al dan niet wordt voortgezet. Ook voor het personeelslid zijn die processtukken belangrijk: zij bieden het personeelslid de waarborg op voorhand kennis te hebben van de hem ten laste gelegde feiten of gedragingen en, desgevallend, van de voorgenomen tuchtsanctie. Aan de hand van die stukken kan hij dan zijn verdediging voorbereiden.
De loutere afwezigheid van een tuchtverslag is op zich voldoende om het tuchtbesluit te doen vernietigen.

De ontstentenis van een dergelijk tuchtverslag inzonderheid het element dat het tuchtdossier bij de bevoegde tuchtoverheid voor verder gevolg wordt aanhangig gemaakt, impliceert een onregelmatigheid in het tuchtdossier (RvS 14 november 2001, nr. 100.860, Deltenre).

Toch mag de waarde van het tuchtverslag niet worden overschat; een tuchtvergrijp kan niet voor bewezen worden gehouden louter omdat het als dusdanig in het tuchtverslag is vermeld (RvS 20 september 2004, nr. 135.080, Westelinck) of omdat bepaalde – *in casu* nog moeilijk traceerbare – personen dit beweren (RvS 25 april 2001, nr. 94.997, Grotard); wat dan ook weer niet belet dat de OCMW-secretaris die een tuchtverslag heeft opgesteld, uit bepaalde feiten of verklaringen conclusies mag trekken. In ieder geval mag bij tuchtzaken nooit uit het oog worden verloren dat de tuchtoverheid op geen enkele wijze door (vermeldingen in) het tuchtverslag gebonden is en ten minste de verklaringen van het betrokken personeelslid in zijn beoordeling van de tuchtsanctie moet betrekken.

511 Het ***tuchtdossier*** bevat *alle stukken* die betrekking hebben op de ten laste gelegde feiten; indien bepaalde stukken niet in het tuchtdossier zijn opgenomen en bepaalde grieven die daarmee verband houden niet in de oproepingsbrief zijn vermeld – terwijl die wel in de tuchtprocedure zijn opgeworpen en in herinnering gebracht –, heeft het disciplinair vervolgde personeelslid zijn verdediging niet volledig kunnen voorbereiden en is het recht van verdediging miskend.

Te herhalen valt tevens dat het tuchtdossier moet worden samengesteld om, enerzijds, het tuchtrechtelijk vervolgde personeelslid in staat te stellen zijn verdediging naar behoren te voeren en doeltreffend voor te bereiden en, anderzijds, de tuchtoverheid volledig in te lichten over de ten laste gelegde tuchtfouten. Het dossier bevat zodoende alle gegevens en stukken die informatie omtrent de tekortkomingen en de omstandigheden waaronder ze hebben plaatsgevonden, verschaffen (RvS 8 mei 2000, nr. 87.089, Masset; RvS 25 oktober 2000, nr. 90.452, OCMW Brussel, omtrent de samenstelling van een tuchtdossier onder de vroegere tuchtregeling).
Het kan de tuchtoverheid evenwel niet ten kwade worden geduid dat bepaalde stukken, ondanks het opvragen ervan bij andere bestuurs- of gerechtelijke overheden, haar niet worden toegezonden.

Het tuchtdossier bestaat uit de beslissing van de tuchtoverheid houdende de opdracht tot het voeren van het tuchtonderzoek, uit alle stukken en verslagen van verhoren die hebben geleid tot de conclusies van het tuchtverslag en bevat een inventaris (vgl. art. 4 Uitvoeringsbesluit). De beslissing van de tuchtoverheid waarbij die kennisneemt van het tuchtverslag moet bij het dossier worden gevoegd (art. 5, § 2 Uitvoeringsbesluit Tucht); dit geldt tevens voor de beslissing van de tuchtoverheid om de tuchtprocedure al dan niet verder te zetten. Volledigheidshalve wordt ook de mededeling waarbij het tuchtrechtelijk vervolgde personeelslid in kennis werd gesteld van de beslissing tot het starten van een tuchtonderzoek aan het dossier toegevoegd.

Het tuchtdossier bevat zodoende alle stukken (betreffende de feiten) die de grondslag vormen van een tuchtprocedure en die het tuchtrechtelijk vervolgde personeelslid, alsook de tuchtoverheid in staat moeten stellen zich over de ernst van de feiten een beeld te vormen met het oog op, ofwel het voeren van de verdediging (bij wijze van voorbeeld: RvS 17 januari 2003, nr. 114.674, Picavet), ofwel de beraadslaging en het opleggen van een tuchtstraf. Aan het tuchtdossier kunnen derhalve geen stukken (uit een strafdossier) meer worden toegevoegd na de dag dat het betrokken personeelslid voor de hoorzitting is opgeroepen en tot de dag van de verschijning (RvS 29 november 1996, nr. 63.376, Devigne); later toegevoegde processtukken maken de hoorzitting, en bijgevolg de daaropvolgende uitgesproken tuchtsanctie, onregelmatig, te meer daar ervan niet kan worden uitgegaan dat het personeelslid of zijn raadsman dagelijks het tuchtdossier gaat inkijken om zich ervan te vergewissen of geen nieuwe stukken zijn toegevoegd. Dit geldt evenzeer voor aanvullende stukken toegevoegd na de hoorzitting van en door getuigen, waarom-

trent het tuchtrechtelijk vervolgde personeelslid, enerzijds, op de hoorzitting geen kennis heeft gehad en, anderzijds, evenmin in de mogelijkheid is gesteld erop te repliceren (RvS 25 september 2001, nr. 99.063, Sariban; vgl. RvS 5 september 2006, nr. 162.274, Ferbus).

512 De tuchtonderzoeker kan zowel het tuchtrechtelijk vervolgde personeelslid als elke andere persoon horen. Hij is eveneens bevoegd om de afgifte te vragen van alle stukken en voorwerpen die nuttig zijn om de juistheid van de feiten te bepalen. De voormelde onderzoeksbevoegdheden zijn uiteraard alleen afdwingbaar binnen het bestuur; de medewerking van personen extern aan het bestuur kan slechts op vrijwillige grondslag worden bekomen.

Indien het personeelslid aan het tuchtonderzoek weigert mee te werken, dan moet hiervan in het tuchtverslag melding worden gemaakt (art. 2 Uitvoeringsbesluit Tucht).

513 Hoewel een tuchtonderzoek niet aan een termijn gebonden is, is het evident dat het met bekwame spoed wordt gevoerd, wat trouwens in het belang is van alle bij de tuchtrechtspleging betrokken partijen (*cf.* RvS 22 juni 1999, nr. 74.391, Herremans, *OCMW-visies* 2001, afl. 3, 68); anders zou de tegenpartij de miskenning van de redelijke termijneis kunnen inroepen. Indien het tuchtonderzoek langer dan drie maanden duurt, moet de tuchtoverheid regelmatig over de redenen hiervan worden geïnformeerd (art. 1, § 2 Uitvoeringsbesluit Tucht). Die verplichting tot rapportering kan de tuchtonderzoeker ertoe aanzetten om het onderzoek met de nodige spoed te voeren.

C. DE HOORZITTING

514 Overeenkomstig artikel 124 van het OCMW-decreet kan een tuchtstraf pas worden opgelegd nadat het personeelslid – en in voorkomend geval zijn raadsman – de gelegenheid heeft gekregen om door de tuchtoverheid te worden gehoord in zijn middelen van verdediging over alle feiten die hem ten laste worden gelegd (voor een overzicht van rechtspraak, zie L.M. Veny, I. Carlens en N. De Vos, *Gemeentelijk tuchtrecht. Overzicht van rechtspraak 1996-2006*, *o.c.*, nrs. 155-160, 93-96; T. De Sutter, *Het recht van verdediging in tuchtzaken. 60 jaar rechtspraak van de Raad van State*, *o.c.*, nrs. 90-98, 61-66). Die hoorzitting mag niet met de rest van de procedure worden verward; er is in het bestuursrecht immers geen beginsel dat de verplichting oplegt dat het hele tuchtonderzoek tegensprekelijk zou moeten verlopen. Het is derhalve niet vereist dat in het geval waarbij een bestuurlijk onderzoek de eigenlijke tuchtprocedure voorafgaat, het betrokken personeelslid aanwezig is bij het horen van personen over de feiten die aan dat onderzoek ten grondslag liggen. Enkel tijdens de eigenlijke tuchtprocedure moet de tuchtrechtelijk vervolgde ambtenaar in de gelegenheid worden gesteld kennis te nemen van de resultaten van dat voorafgaand onderzoek (RvS 28 juni 2007, nr. 172.836, Lauwers).

Het vervolgde personeelslid heeft het recht zich te allen tijde in de tuchtprocedure te laten bijstaan en vertegenwoordigen door een raadsman van zijn keuze (art. 125 OCMW-decreet).

De oproepingstermijn voor de hoorzitting is voor een personeelslid van een Vlaams OCMW-bestuur aanzienlijk verlengd in vergelijking met de vroegere regeling; de oproeping geschiedt ten minste eenentwintig *kalender*dagen vóór de hoorzitting (art. 5, § 2, eerste lid Uitvoeringsbesluit Tucht). Voorafgaand aan de hoorzitting wordt aan het personeelslid en aan diens raadsman een kopie bezorgd van het tuchtdossier (art. 126 OCMW-decreet); de regelgeving voorziet niet (meer) in de mogelijkheid om het dossier te komen inkijken. Het disciplinair vervolgde personeelslid heeft de mogelijkheid stukken te laten toevoegen aan het dossier; in voorkomend geval moet hij die dan uiterlijk tien dagen vóór de hoorzitting bij de tuchtoverheid indienen. De oproepingsbrief moet die regeling vermelden (art. 5, § 3 Uitvoeringsbesluit Tucht).

De oproeping gebeurt, hetzij bij aangetekende brief, hetzij door overhandiging ervan tegen ontvangstbewijs (art. 5, § 2, eerste lid Uitvoeringsbesluit Tucht). Het volstaat dat de oproeping bij aangetekende brief wordt verzonden; de regelgeving vereist niet dat het betrokken personeelslid de aangetekende zending daadwerkelijk in ontvangst neemt (RvS 8 juni 1983, nr. 23.342, Josse, *Arr.RvS* 1983, 1330).
De oproepingsbrief moet melding maken van:
1° de ten laste gelegde feiten (RvS 25 februari 2003, nr. 116.417, Joosen);
2° de overweging van een tuchtstraf;
3° plaats, dag en uur van de hoorzitting;
4° het recht op bijstand en vertegenwoordiging door een verdediger naar keuze (*cf.* RvS 18 oktober 2004, nr. 136.164, De Jonghe);
5° het recht van de betrokkene de openbaarheid van de hoorzitting te vragen;
6° het recht om het horen van getuigen te vragen (RvS 28 april 2005, nr. 143.823, Asma);
7° het recht om schriftelijk verweer in te dienen tot op de dag voor de hoorzitting (art. 5, § 2, tweede lid Uitvoeringsbesluit Tucht; verder I. OPDEBEEK, *De nieuwe tuchtregeling van het gemeentepersoneel*, *l.c.*, 264; L. VENY, I. CARLENS en N. DE VOS, *Gemeentelijk tuchtrecht. Overzicht van rechtspraak 1996-2006*, *o.c.*, nrs. 72-75, 47 e.v.).
De tuchtoverheid is niet verplicht om in de oproepingsbrief mee te delen welke tuchtsanctie wordt overwogen, hoewel het kan worden aanbevolen om dit voornemen van tuchtstraf – indien gekend uiteraard – ook op te nemen.

Een oproepingsbrief moet hoe dan ook concreet de ten laste gelegde feiten vermelden en mag niet uit een loutere stijlformule bestaan (RvS 8 november 2000, nr. 90.704, Burton); de mededeling in de oproepingsbrief dat de ambtenaar verzocht wordt uitleg te verstrekken omtrent "tekortkomingen aan de beroepsplichten" is een te abstracte en algemene formulering die geenszins voldoet aan de vereisten van het tuchtrecht. Het personeelslid moet precies kunnen nagaan wat hem verweten wordt en waartegen hij zich moet verweren. Het niet-vermelden van de mogelijkheid in de oproepingsbrief om de openbaarheid van de hoorzitting te vragen, brengt de geldigheid van de daaropvolgende tuchtmaatregel in het gedrang (RvS 14 juni 2007, nr. 172.257, Vande Walle). De

tuchtrechtelijk vervolgde ambtenaar die willens en wetens een oproepingsbrief om door de tuchtoverheid over de hem ten laste gelegde tuchtfeiten te worden gehoord, niet ophaalt, roept ten onrechte de miskenning van de hoorplicht in (RvS 8 november 2002, nr. 112.446, Bouchon). Getuigen zijn niet verplicht te verschijnen (RvS 7 juni 2000, nr. 87.887, Donys) en kunnen een schriftelijke verklaring afleggen; in dat laatste geval (RvS 14 juni 1988, nr. 30.302, Van Hoofstadt, *T.Gem.* 1989, 56) of indien de tuchtoverheid in recht en redelijkheid oordeelt dat de getuigenissen geen nieuw licht of klaarheid over de tuchtzaak zullen werpen (RvS 31 mei 1988, nr. 30.168, Wittewrongel, *T.Gem.* 1989, 128), kan het horen van getuigen zonder miskenning van de rechten van de verdediging worden geweigerd.

Het tuchtverslag en het tuchtdossier worden met toepassing van artikel 126 van het OCMW-decreet als bijlage bij de oproepingsbrief gevoegd. De beslissing waarbij kennis wordt genomen van het tuchtverslag, wordt aan het tuchtdossier toegevoegd (art. 5, § 2, derde lid Uitvoeringsbesluit Tucht).

Behoudens eventuele andersluidende bepalingen in de bestuurlijke rechtspositieregeling van het gemeentelijk (en dus ook het OCMW-) personeel, vereist het tuchtrecht dat van toepassing is op het statutaire OCMW-personeel niet dat tezamen met de oproepingsbrief een afschrift van die rechtspositieregeling moet worden overhandigd (RvS 11 juni 2002, nr. 107.626, Peeters); in zoverre de fair-play reeds een apart tuchtrechtbeginsel zou zijn, is met de voormelde handelwijze het fair-playbeginsel niet miskend daar het tuchtrechtelijk vervolgde personeelslid, op grond van de openbaarheid van bestuur, te allen tijde een afschrift van de rechtspositieregeling kan bekomen.

Uit artikel 11 Uitvoeringsbesluit Tucht volgt dat tot meer dan één hoorzitting ter gelegenheid van dezelfde tuchtrechtspleging kan worden overgegaan. Uit het tweede lid van dit artikel vloeit eveneens voort dat de termijn waarbinnen het verhoor moet plaatsvinden, een strikte termijn is die in het belang van zowel de ambtenaar als van een behoorlijk bestuur is voorgeschreven; de mogelijkheid om tot meerdere hoorzittingen over te gaan, mag evenwel geen middel zijn om die strikte termijn te verlengen (vgl. RvS 30 mei 2002, nr. 107.202, Hermanns, *OCMW-visies* 2003, afl. 3, 79, *TBP* 2003, 443, verkort).

Volgens de bestuursrechtspraak mag de tuchtoverheid aan de regel van de voorafgaande hoorplicht voorbijgaan in het geval dat het personeelslid zonder motief weigert gevolg te geven aan de oproep om op de hoorzitting te verschijnen.

Het overleggen in dat kader van een medisch getuigschrift vormt een geldig motief en de tuchtoverheid van een openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn kan haar beoordeling omtrent de fysische of psychische gezondheidstoestand van het disciplinair vervolgde personeelslid niet in de plaats stellen, behoudens na andersluidend advies van de bestuurlijke gezondheidsdienst (*cf.* RvS 11 december 1991, nr. 38.310, Wery, *T.Gem.* 1992, 238); van de schriftelijke afstand van de hoorzitting of bij niet-verschijning op de hoorzitting maakt de tuchtoverheid een proces-verbaal op (zie tevens verder nr. 516).

515 De hoorzitting verloopt in beginsel achter gesloten deuren; er zijn dan geen andere personen aanwezig dan de leden van de tuchtoverheid, de secretaris, het tuchtrechtelijk vervolgde personeelslid en – desgevallend – diens raadsman, en eventuele getuigen. Toch is het mogelijk dat een personeelslid dat het secretariaat waarneemt, eveneens aanwezig is; dit personeelslid is dan uiteraard door het ambtsgeheim gebonden (RvS 8 juni 1983, nr. 23.339, Das-

cotte, *Arr.RvS* 1983, 1318). Indien de secretaris van het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn als tuchtoverheid optreedt, schrijft de regelgeving uitdrukkelijk voor dat hij zich bij het verhoor door een door hem aangewezen OCMW-personeelslid kan laten bijstaan; dit personeelslid wordt met de notulering belast (art. 10 Uitvoeringsbesluit Tucht).

Het tuchtrechtelijk vervolgde personeelslid heeft evenwel het recht om in openbare zitting te worden gehoord (art. 126, derde lid OCMW-decreet); een getuige heeft niet het recht zich te verzetten tegen de openbaarheid van de hoorzitting, wel tegen het feit dat hij in openbare zitting zou worden gehoord.

Ook de tuchtoverheid heeft het recht zich te allen tijde te laten bijstaan door een raadsman; bij de beraadslaging en de stemming mag die evenwel niet aanwezig zijn (art. 126, vierde lid OCMW-decreet).

516 Eenmaal het betrokken personeelslid door de raad voor maatschappelijk welzijn, het vast bureau of de OCMW-secretaris is gehoord, wordt van zijn verklaringen een proces-verbaal opgemaakt (art. 7, eerste lid Uitvoeringsbesluit Tucht).

De tuchtoverheid zal het personeelslid horen omtrent de ten laste gelegde tuchtfeiten, het bestaan ervan, de argumenten van verdediging, desgevallend de voorgenomen tuchtmaatregel,... Geen enkele rechtsregel, noch enig algemeen rechtsbeginsel of beginsel van behoorlijk tuchtrecht verplicht de tuchtoverheid evenwel de disciplinair vervolgde ambtenaar te horen over de opportuniteit van een tuchtmaatregel (RvS 4 april 2000, nr. 86.566, Lejeune).

Hoewel het huidige lokale tuchtrecht niet langer de inhoud van het proces-verbaal vastlegt, moet dit toch nog getrouw de verklaringen van het gehoorde personeelslid weergeven. Indien het proces-verbaal op het einde van de hoorzitting wordt opgemaakt, wordt er onmiddellijk voorlezing van gedaan maar heeft het disciplinair vervolgde personeelslid zeven dagen om het te ondertekenen; ingeval het proces-verbaal na de hoorzitting wordt opgemaakt, wordt het binnen een termijn van zeven dagen na de hoorzitting aan het betrokken personeelslid medegedeeld met verzoek het te ondertekenen en terug te bezorgen binnen een termijn van zeven dagen na ontvangst. Die mededeling geschiedt tegen ontvangstbewijs of bij aangetekende zending en moet het verzoek bevatten eventuele opmerkingen te formuleren.
Wat de wijze van mededeling van het tuchtbesluit betreft, moet worden opgemerkt dat de kennisgeving ervan gebeurt op het ogenblik dat de aangetekende zending aan de betrokkene wordt aangeboden, niet op het ogenblik dat zij voor verzending ter post wordt afgegeven (RvS 5 juli 2007, nr. 173.203, Osselaere).

In elk geval kan het personeelslid bij de ondertekening van het proces-verbaal enig voorbehoud formuleren; indien het personeelslid het proces-verbaal weigert te ondertekenen, wordt daarvan melding gemaakt.

Wordt het proces-verbaal binnen de vooropgestelde termijn niet aan het OCMW-bestuur teruggezonden, dan betekent dit dat het vervolgde personeelslid het PV aanvaardt (art. 7, eerste lid Uitvoeringsbesluit Tucht).

Bij schriftelijke afstand van de hoorzitting of bij niet-verschijning op de hoorzitting, maakt de tuchtoverheid al naargelang een proces-verbaal van afstand of van niet-verschijnen op. Een afschrift hiervan wordt binnen een termijn van zeven dagen na de dag van de hoorzitting bezorgd aan het personeelslid tegen ontvangstbewijs of bij aangetekende zending (art. 7, tweede lid Uitvoeringsbesluit Tucht).

Het proces-verbaal van de hoorzitting, van afstand of van niet-verschijnen bevat de opsomming van alle door de wet vereiste procedurehandelingen en vermeldt bij iedere handeling of ze verricht is.

517 Het proces-verbaal van getuigenverhoor wordt op dezelfde wijze ter ondertekening voorgelegd aan de getuige(n); aan het tuchtrechtelijk vervolgde personeelslid wordt een ondertekend exemplaar bezorgd (art. 8 Uitvoeringsbesluit Tucht).

D. HET TUCHTBESLUIT

518 De termijn waarbinnen de tuchtoverheid zich over een mogelijke tuchtsanctie moet uitspreken, is beperkt; binnen twee maanden na het afsluiten van het proces-verbaal van de laatste hoorzitting, van afstand of van niet-verschijnen, doet de tuchtoverheid uitspraak over de op te leggen tuchtmaatregel. In het geval die termijn niet wordt gerespecteerd en wordt overschreden, wordt de tuchtoverheid geacht van de vervolging voor de feiten die het betrokken personeelslid ten laste worden gelegd, af te zien (art. 11 Uitvoeringsbesluit Tucht).

Bij een door een tuchtoverheid opgelegde tuchtstraf mogen de leden van de raad voor maatschappelijk welzijn of van het vast bureau die niet permanent tijdens het geheel van de hoorzittingen aanwezig waren, niet aan de beraadslaging noch aan de stemming over de op te leggen tuchtmaatregel deelnemen. Die bepaling beoogt geenszins de situatie waarin een lid van de OCMW-raad of van het vast bureau niet heeft deelgenomen aan het verhoor betreffende het behoud of de opheffing van een maatregel tot preventieve schorsing zoals bedoeld bij artikel 134 OCMW-decreet. De omstandigheid dat na afloop van een dergelijk verhoor niet enkel werd beslist om de genoemde voorlopige maatregel te behouden maar tevens de voortzetting van de tuchtprocedure te bevelen, heeft geen enkele weerslag op de regelmatigheid van de samenstelling van de tuchtoverheid op het ogenblik dat ze zich over de schuldvraag en over de tuchtsanctie uitspreekt (RvS 6 december 2000, nr. 91.399, Van Slembrouck).

Er kan nogmaals worden benadrukt dat het onpartijdigheidsbeginsel vereist dat de leden van de tuchtoverheid, bijvoorbeeld de leden van de raad voor maatschappelijk welzijn, waarover het

tuchtrechtelijk vervolgde personeelslid kritieken omtrent hun houding ten aanzien van steungerechtigde personen heeft geuit, niet op de hoorzitting en de beraadslaging aanwezig (mogen) zijn (RvS 23 februari 2000, nr. 85.564, Daniel); ingeval er door wraking of het zich terugtrekken van raadsleden een probleem naar de rechtsgeldigheid van de beraadslaging zou rijzen – bijvoorbeeld het aanwezigheidsquorum dat mogelijkerwijze in het gedrang zou komen –, kunnen die raadsleden wegens verhindering tijdelijk voor de tuchtrechtspleging worden vervangen (*cf.* RvS 26 juli 1974, nr. 16.529, Noé, *Arr.RvS* 1974, 921).

519 De beslissing waarbij de tuchtoverheid aan een personeelslid een tuchtsanctie oplegt, moet bij *geheime stemming* worden genomen en, in geval van gelijktijdige disciplinaire vervolging van meerdere personeelsleden, voor elk personeelslid afzonderlijk; de naleving van die formaliteit moet uit het procesverbaal van de vergadering zijn op te maken (RvS 11 mei 1984, nr. 24.342, Stercq, *Arr.RvS* 1984, 907; RvS 4 juli 2003, nr. 121.137, Van De Velde, *T.Gem.* 2004, 67, *OCMW-visies* 2004, afl. 2, 45: de rechtzetting van een materiële vergissing in de notulen betreffende de geheime stemming moet, wil het rechtsmiddel in een annulatieprocedure feitelijke grond hebben, vooraf voor valsheid in geschrifte zijn aangevochten).

Te herhalen valt dat de tuchtoverheid bij het bepalen van de strafmaat over een discretionaire bevoegdheid beschikt (zie hieromtrent in het bijzonder L.M. VENY, I. CARLENS en N. DE VOS, *Gemeentelijk tuchtrecht. Overzicht van rechtspraak 1996-2006*, *o.c.*, nr. 32, 27-28); toch is haar beoordelingsmarge beperkt in de zin dat zij gehouden is door het rechtmatigheidsbeginsel, in de zin dat geen andere dan een decretaal voorziene tuchtmaatregel kan worden uitgesproken, en door het evenredigheidsbeginsel, *i.e.* dat geen kennelijk onredelijke tuchtsanctie mag worden opgelegd. Wat het proportionaliteitsbeginsel trouwens betreft, beschikt de bestuursrechter bij een schorsings- en annulatieberoep over een marginaal toetsingsrecht.

520 De tuchtregelgeving schrijft *geen formele motivering* voor van de beslissing van de tuchtoverheid houdende het opleggen van een tuchtstraf. Waar het tuchtbesluit als gevolg hiervan in het verleden slechts materieel moest worden gemotiveerd (zie in dit verband o.a. RvS 21 januari 1982, nr. 21.926, Muls, *Arr.RvS* 1982, 115; RvS 16 juni 1981, nr. 21.267, Sierjacobs, *Arr.RvS* 1981, 963; RvS 13 november 1980, nr. 20.697, Kloeck, *Arr.RvS* 1980, 1462: de motivering moet uit het bestuurlijke dossier naar voren komen), moet elk tuchtbesluit sinds het van kracht worden van de wet van 29 juli 1991 betreffende de formele motiveringsplicht uiteraard steeds formeel worden gemotiveerd (vgl. I. OPDEBEEK en A. COOLSAET, *Formele motivering van bestuurshandelingen*, *o.c.*, nr. 370, 282; I. OPDEBEEK, "De formele motivering van tuchtstraffen", *T.Gem.* 1996/2, 97-100; L.M. VENY, I. CARLENS en N. DE VOS, *Gemeentelijk tuchtrecht. Overzicht van rechtspraak 1996-2006*, *o.c.*, nrs. 195-207, 122).
De verwijzing in de motivering naar een advies kan een afdoende motivering zijn. Er moet echter steeds aan een aantal voorwaarden worden voldaan: de inhoud van het advies moet aan de betrokkene ter kennis zijn gebracht, het advies waarnaar verwezen wordt moet zelf afdoende gemotiveerd zijn, het

advies in de uiteindelijke beslissing moet worden gevolgd en er mogen geen tegenstrijdige adviezen bestaan (*cf.* RvS 19 mei 2011, nr. 213.363, Gorris, *CDPK* 2012, 625-628).

De beslissing van de tuchtoverheid houdende het opleggen van de tuchtsanctie moet echter niet op alle door het betrokken personeelslid of zijn raadsman naar voren gebrachte middelen antwoorden; het volstaat dat de redenen die de overheid tot het opleggen van de tuchtsanctie hebben bewogen, uit het dossier van de zaak naar voren komen (RvS 13 november 1980, nr. 20.697, Kloeck, *Arr.RvS* 1980, 1462).

Wordt er geen kennis gegeven van de formele motivering van de tuchtbeslissing, dan wordt de beslissing in tegenstelling tot vroeger niet automatisch geacht te zijn ingetrokken; het behelst dan een loutere miskenning van de formele motiveringsplicht in hoofde van de tuchtoverheid. Het disciplinair gesanctioneerde personeelslid kan die miskenning aanvechten voor de Raad van State.

Het feit dat de beslissing bij geheime stemming wordt genomen, ontheft de tuchtoverheid niet van de verplichting tot formele motivering (RvS 2 oktober 2007, nr. 175.286, Bolland; J. De Ridder, "Formele motivering en geheime stemming", *CDPK* 1998, 269 e.v.; A. Vandendriessche, "De formele motivering van bestuursbeslissingen. Formele motivering en geheime stemming", *T.Gem.* 1995, 264-281; A. Van Mensel, "De uitdrukkelijke motiveringsplicht" in X, *De doorwerking van het publiekrecht in het privaatrecht. XXIIIste Postuniversitaire Cyclus Willy Delva 1996-97*, Gent, Mys & Breesch, 1997, 203-264; I. Opdebeek en A. Coolsaet, *Formele motivering van bestuurshandelingen*, *o.c.*, nrs. 116-122, 89-96).

E. DE KENNISGEVING VAN HET TUCHTBESLUIT

521 Van de formeel gemotiveerde beslissing wordt zonder verwijl – *i.e.* uiterlijk binnen een termijn van veertien dagen na de beslissing (*cf.* art. 12 Uitvoeringsbesluit Tucht) – aan het betrokken personeelslid kennisgegeven, hetzij bij een ter post aangetekende brief, hetzij door overhandiging tegen ontvangstbewijs; die termijn loopt vanaf de dag dat de beslissing genomen is (art. 127 OCMW-decreet; vgl. voorheen RvS 21 december 2001, nr. 102.338, Dhaese). Wordt van de beslissing geen kennis gegeven binnen de termijn, dan is de tuchtbeslissing nietig.

Die kennisgevingstermijn moet in die zin worden begrepen dat het personeelslid de beslissing op de laatste dag van de termijn moet hebben ontvangen en niet dat ze op die dag op de post als aangetekende zending wordt aangeboden (RvS 9 december 1997, nr. 70.102, Achten; RvS 26 april 2004, nr. 130.629, De Rycke).

522 Een afschrift van de beslissing tot het nemen van een tuchtsanctie moet aan geen enkele overheid of instantie worden overgemaakt; het betreft een beslissing waarop het algemeen bestuurlijk toezicht van toepassing is.

523 In de kennisgeving van het tuchtbesluit wordt melding gemaakt van de georganiseerde bestuurlijke beroepsmogelijkheid vermeld in afdeling VIII van het OCMW-decreet, en van de termijn waarbinnen dit beroep kan worden aangetekend. Dit houdt in dat de tuchtoverheid aan het gesanctioneerde personeelslid duidelijk moet meedelen dat het tegen de beslissing van de tuchtoverheid een beroep bij de Beroepscommissie voor tuchtzaken kan instellen en dit binnen een termijn van dertig dagen na de betekening van het kwestieuze tuchtbesluit (art. 138 OCMW-decreet; J. GORIS, *Georganiseerde bestuurlijke beroepen*, Brugge, die Keure, 2012, nr. 588 e.v., 325 e.v.; J. GORIS, "De georganiseerde bestuurlijke beroepen in personeelszaken volgens het gemeentedecreet: wat verschijnt, wat verdwijnt?", *T.Gem.* 2006, 23-28; E. CAN en K. GEELEN, "Het beroep in tuchtzaken in het nieuwe Gemeentedecreet" in K. WAUTERS (ed.), *Het administratief beroep*, Antwerpen, Maklu, 2008, 85-117; A. COOLSAET, *De uitvoeringsbesluiten inzake tuchtregeling voor het gemeentepersoneel*, *l.c.*, 111-118; A. DE BECKER, *Het bestuurlijk toezicht op lokale besturen*, *o.c.*, 44-73).

De tuchtregelgeving zwijgt over enige sanctie indien de tuchtoverheid nalaat die beroepsmogelijkheden te vermelden; als algemene regel geldt dan dat de beroepstermijn overeenkomstig artikel 35, tweede lid van het Vlaams Openbaarheidsdecreet van 26 maart 2004 in een dergelijk geval geen aanvang neemt dan na een periode van vier maanden (zie hierover F. SCHRAM, *Het decreet openbaarheid van bestuur. Een juridische analyse in historisch perspectief*, Brugge, Vanden Broele, 2006, nrs. 788-813, 328 e.v.; T. REINER, *Openbaarheid van bestuur: de werking van het Vlaams Openbaarheidsdecreet in de bestuurspraktijk*, Gent, Larcier, 2011, 252-256).

De *Beroepscommissie voor tuchtzaken* werd opgericht bij artikel 137 van het Gemeentedecreet; die commissie treedt ook op als beroepsinstantie bij tuchtsancties uitgesproken door de bevoegde OCMW-tuchtoverheid (art. 136 OCMW-decreet). Het behelst hier een bestuurlijk orgaan waarvan de samenstelling en de werking door de Vlaamse Regering worden geregeld (art. 137 OCMW-decreet).

Het statutaire personeelslid kan binnen dertig dagen na de ontvangst van de beslissing over het opleggen van een tuchtstraf of een preventieve schorsing tegen die beslissing bij de beroepscommissie beroep aantekenen. Dit beroep schorst de beslissing, behalve in geval van preventieve schorsing (art. 138 OCMW-decreet).
De beroepscommissie zal het dossier na ontvangst van het gemotiveerde beroepsschrift opvragen; de tuchtoverheid moet dan binnen zeven dagen na ontvangst van dit verzoek het tuchtdossier in verband met de aangevochten tuchtmaatregel aan de Beroepscommissie bezorgen. Die spreekt zich binnen zestig dagen na de dag van ontvangst van het tuchtdossier over het beroep uit. De beroepscommissie voor tuchtzaken deelt de datum waarop ze het tuchtdossier heeft ontvangen, mee aan de tuchtoverheid en de indiener van het beroep (art. 141, eerste lid OCMW-decreet).

De oorspronkelijke termijn van zestig dagen kan tweemaal met een termijn van zestig dagen worden verlengd. De beroepscommissie brengt, voor het verstrijken van de termijn van zestig dagen, de tuchtoverheid en het personeelslid op de hoogte van de verlengde termijn.

Onverminderd de – tweemaal verlengbare – termijn van zestig dagen, kan de Beroepscommissie voor tuchtzaken de tuchtoverheid in de gelegenheid stellen om binnen een bepaalde termijn een onwettigheid in de bestreden beslissing te herstellen. In dit geval deelt de Beroepscommissie aan alle betrokken partijen mee op welke wijze het beroep verder wordt behandeld na kennisneming van de beslissing van de tuchtoverheid tot herstel van de onwettigheid en uiterlijk na het verstrijken van die termijn om de onwettigheid te herstellen (art. 141, derde lid OCMW-decreet). Een uitspraak kan slechts worden gedaan nadat het personeelslid en de tuchtoverheid en hun respectieve raadsman de kans gehad hebben om te worden gehoord. Die hoorzittingen zijn niet openbaar, tenzij het betrokken personeelslid er zelf om verzoekt (art. 139 OCMW-decreet).

Indien de Beroepscommissie voor tuchtzaken het beroep gegrond verklaart, vernietigt zij de bestreden beslissing (art. 141, vierde lid OCMW-decreet); de commissie beschikt *niet* over een hervormingsrecht.

De Beroepscommissie voor tuchtzaken treedt op als een orgaan van actief bestuur waarvan de Vlaamse Regering de samenstelling en de werking regelt, en niet als een bestuurlijk rechtscollege. Tegen de beslissingen van de Beroepscommissie kan bij toepassing van artikel 17, *juncto* 14 RvS-wet met een gewoon schorsings- en annulatieberoep bij de Raad van State worden opgekomen.
De Raad van State heeft niet als taak om bij de beoordeling van de feiten die aan een ambtenaar worden verweten, in de plaats van de tuchtoverheid te treden; hij kan enkel nagaan of het tuchtorgaan de feiten als rechtmatig bewezen kon beschouwen en of zij door ze te bestraffen, geen kennelijke dwaling heeft begaan (RvS 23 oktober 2002, nr. 111.814, OCMW Herstal), de tuchtrechtspleging in al haar aspecten correct heeft gevolgd,... Tevens beoordeelt de bestuursrechter door middel van zijn marginaal toetsingsrecht of de strafmaat van de tuchtmaatregel het redelijkheids- en evenredigheidsbeginsel heeft gerespecteerd.

F. DE VERJARING VAN DE TUCHTVERVOLGING

524 Artikel 129, § 1 van het OCMW-decreet bepaalt dat de tuchtoverheid geen tuchtrechtelijke vervolging meer kan instellen na verloop van een termijn van zes maanden na de vaststelling of vanaf de kennisneming door de tuchtoverheid van de daarvoor in aanmerking komende feiten (bij wijze van voorbeeld onder de gelding van de OCMW-wet: RvS 18 januari 2011, nr. 210.444, Saenen; RvS 29 maart 2007, nr. 169.533, Weekers, in verband met oude tuchtfeiten die het bestuur pas te weten komt na afwezigheid van het betrokken personeelslid). De tuchtvervolging wordt geacht te zijn ingesteld zodra de tuchtoverheid beslist om een tuchtonderzoek op te starten.

Met het instellen van de tuchtvordering vermeld in het voormelde artikel, wordt de beslissing bedoeld waarmee de tuchtoverheid beslist om een tuchtonderzoek op te starten. Naar aanleiding van de opmerking van de afdeling

Wetgeving van de Raad van State betreffende het Gemeentedecreet wordt dit verduidelijkt door aan § 1 de volgende zin toe te voegen: "*De tuchtvervolging wordt geacht te zijn ingesteld van zodra de tuchtoverheid beslist om een tuchtonderzoek als vermeld in artikel 123 op te starten*" (*Parl.St.* Vl.Parl. 2007-08, nr. 1701/1, 104; zie verder A. COOLSAET, *De tuchtregeling van het personeel in het Gemeentedecreet*, *l.c.*, 18-19). De verjaringstermijn is derhalve de termijn waarbinnen de tuchtvervolging moet worden ingesteld, niet moet zijn afgehandeld.

Is met betrekking tot dezelfde feiten een strafvordering ingesteld, dan wordt de termijn van zes maanden gestuit tot op de dag dat de gerechtelijke overheid de tuchtoverheid ervan op de hoogte brengt dat er een in kracht van gewijsde gegane gerechtelijke uitspraak is genomen die op definitieve wijze een einde maakt aan de strafvordering (art. 129, § 2 OCMW-decreet); dit kan een eindbeslissing zijn waartegen geen hoger beroep meer mogelijk is, een opschorting van straf, een seponeringsbeslissing,... (zie voor bestuursrechtspraak ter zake L.M. VENY, I. CARLENS en N. DE VOS, *Gemeentelijk tuchtrecht. Overzicht van rechtspraak 1996-2006*, *o.c.*, nr. 220, 139-140; X, *OCMW geannoteerd*, *o.c.*, 85-87).

Aangezien een strafrechtelijk onderzoek op zichzelf geen afbreuk doet aan de mogelijkheid om een tuchtstraf uit te spreken (art. 129, § 3 OCMW-decreet), is de tuchtoverheid niet verplicht te wachten op de uitspraak van de strafrechter. Er bestaat dan wel het risico dat de uitgesproken tuchtstraf onverenigbaar kan zijn met de nadien uitgesproken strafrechtelijke uitspraak. Mocht dit het geval zijn, dan kan het disciplinair gesanctioneerde personeelslid binnen zestig dagen na kennisneming van de in kracht van gewijsde gegane strafrechtelijke uitspraak bij de voor hem bevoegde tuchtoverheid een verzoek tot intrekking van de tuchtstraf indienen.

G. HET HERSTARTEN VAN DE TUCHTPROCEDURE NA VERNIETIGING OF INTREKKING VAN DE TUCHTSTRAF

525 De tuchtoverheid kan na de vernietiging van de tuchtstraf door de Raad van State of na een intrekking ervan door haarzelf, de tuchtrechtelijke vervolging hernemen. Bij een vernietiging geschiedt dit binnen het nog resterende gedeelte van de verjaringstermijn en ten minste gedurende een periode van drie maanden; bij een intrekking kan de tuchtprocedure nog slechts voor het resterende gedeelte van de verjaringstermijn worden hernomen (art. 129, § 4 OCMW-decreet).

H. DE DOORHALING VAN DE TUCHTSANCTIE

526 Tot slot moet erop worden gewezen dat tuchtstraffen kunnen worden doorgehaald. Voor iedere tuchtsanctie, behoudens voor de afzetting en het ontslag van ambtswege, bepaalt het OCMW-decreet de termijn waarna de straf wordt doorgehaald. Waar vroeger echter gold dat er met een doorge-

haalde tuchtstraf geen rekening meer mocht worden gehouden bij het bepalen van een nieuwe tuchtstraf, heeft de Raad van State nu uitdrukkelijk gewezen dat er wel degelijk rekening met een doorgehaalde tuchtstraf kan worden gehouden, meer bepaald om vast te stellen dat gelijkaardige feiten als de nieuwe tuchtfeiten ook in het verleden reeds werden gepleegd en bestraft (RvS 14 mei 2007, nr. 171.101, Galle).

I. DE PREVENTIEVE SCHORSING

527 Een statutair personeelslid kan tevens preventief worden geschorst, hetzij bij een strafrechtelijke, hetzij bij een tuchtrechtelijke vervolging, en voor zover zijn aanwezigheid in het bestuur onverenigbaar is met het belang van de dienst (art. 130 OCMW-decreet; zie bij wijze van voorbeeld RvS 30 augustus 2005, nr. 148.411, Bervoets); indien geen strafrechtelijke of tuchtrechtelijke vervolging is ingesteld, kan geen preventieve maatregel worden uitgesproken. Het inleiden van een klacht bij het parket is geen strafrechtelijk onderzoek zoals hier bedoeld, daar een klacht op zich de strafvordering niet op gang brengt (RvS 11 december 2012, nr. 221.706, Stad Damme).

De preventieve schorsing wordt bij wijze van ordemaatregel aan het betrokken personeelslid opgelegd (in die zin RvS 25 januari 1999, nr. 78.316, Segers, *T.Gez.* 1999-2000, 341, *TBP* 2000, 165, verkort). De preventieve schorsing mag derhalve niet met de tuchtsanctie worden verward; zij is geen noodzakelijke stap in de procedure en kan slechts worden toegepast in het belang van de dienst (RvS 12 november 2002, nr. 112.460, Sacré).

Overeenkomstig artikel 135 van het OCMW-decreet, heeft de Vlaamse Regering de termijnen en de nadere procedures met betrekking tot de preventieve schorsing vastgesteld (*cf.* art. 13 en 14 Uitvoeringsbesluit Tucht).

De preventieve schorsing, al dan niet met inhouding van salaris, wordt bij wijze van ordemaatregel opgelegd en houdt geen uitspraak in over schuld of onschuld van het personeelslid; vandaar dat de maatregel niet in strijd is met het vermoeden van onschuld (RvS 11 juli 1990, nr. 35.448, Desart, *TBP* 1991, 555).

528 De voor de tuchtstraf bevoegde OCMW-bestuursinstantie spreekt eveneens de preventieve schorsing uit. Het betrokken personeelslid wordt steeds gehoord vóór de preventieve schorsing wordt opgelegd (art. 134 OCMW-decreet; art. 14, eerste lid Uitvoeringsbesluit Tucht). De maatregel van de preventieve schorsing moet, gelet op het evenredigheidsbeginsel, in een redelijke verhouding staan tot zowel de feiten als de tuchtstraf die kan worden opgelegd (RvS 27 mei 1992, nr. 39.492, Schouleur). In hoogdringende gevallen kan de tuchtoverheid de preventieve schorsing, al dan niet met inhouding van salaris, onmiddellijk uitspreken; zij is dan wel verplicht het "gesanctioneerde" personeelslid binnen acht dagen na de uitspraak hierover te horen. De preventieve schorsing vervalt indien ze niet wordt bevestigd binnen vijftien dagen nadat het personeelslid is gehoord (art. 134, tweede lid OCMW-decreet).

529 De preventieve schorsing wordt uitgesproken voor een termijn van maximaal vier maanden. Bij het gelijktijdig lopen van een tuchtrechtelijk en een strafrechtelijk onderzoek kan de bevoegde OCMW-overheid die termijn voor periodes van telkens maximaal vier maanden verlengen en dit zolang de strafrechtelijke procedure duurt; de voorwaarden die bij de verlenging in acht moeten worden genomen zijn, enerzijds, dat het personeelslid over elke verlenging vooraf wordt gehoord (art. 131, eerste lid OCMW-decreet) en, anderzijds, voor zover zijn aanwezigheid met het belang van de dienst onverenigbaar blijft.

De strafrechtspleging is ten einde zodra een in kracht van gewijsde gegane beslissing wordt genomen. Het feit dat in een strafproces geen strafrechtelijke veroordeling maar wel een internering wordt uitgesproken, is op te vatten als de hiervoor bedoelde rechterlijke beslissing (RvS 25 oktober 2004, nr. 136.606, Whitby; zie verder L.M. VENY, I. CARLENS en N. DE VOS, *Gemeentelijk tuchtrecht. Overzicht van rechtspraak 1996-2006*, *o.c.*, nrs. 132-135, 80 e.v.).

De tuchtoverheid die de preventieve schorsing uitspreekt, kan beslissen tot een inhouding van salaris (maximaal de helft), indien tegen een personeelslid een strafrechtelijk of tuchtrechtelijk onderzoek loopt. Voorwaarde is wel dat het personeelslid hierover vooraf wordt gehoord (art. 132, § 1 en § 2 OCMW-decreet). In ieder geval waarborgt het OCMW dat de betrokkene een nettosalaris krijgt dat gelijk is aan het bedrag van het leefloon.

Ingeval binnen de vermelde termijnen geen tuchtstraf wordt opgelegd, vervallen de gevolgen van de preventieve schorsing (art. 131, tweede lid OCMW-decreet). Wordt een tuchtstraf uitgesproken, dan slorpt die de preventieve maatregel op en vervallen de rechtsgevolgen ervan; vereist daartoe is wel dat de tuchtmaatregel dan ingaat vanaf de eerste dag waarbij de preventieve schorsing is opgelegd.

Ingeval de beslissing houdende het opleggen van een tuchtsanctie de voormelde terugwerkende kracht niet uitdrukkelijk bevat, vervalt de preventieve schorsing van rechtswege ook bij ontstentenis van een uitdrukkelijke intrekking. Toch kan ertegen, zolang de verzoekende partij formeel het voorwerp van een preventieve schorsing vormt (RvS 23 oktober 2008, nr. 187.281, Slabbaert), een annulatieberoep bij de Raad van State worden ingesteld; met de vernietiging van de – weliswaar reeds juridisch vervallen – preventieve schorsing wordt de duidelijkheid in het rechtsverkeer hersteld.

De preventieve schorsing wordt ingetrokken en het ingehouden salaris wordt terugbetaald indien de tuchtoverheid, in aansluiting op een preventieve schorsing met inhouding van salaris, geen tuchtstraf of de tuchtstraf "blaam" oplegt (art. 133, eerste lid OCMW-decreet). Indien de tuchtoverheid, na een dergelijke preventieve schorsing, evenwel een andere tuchtstraf oplegt, heeft die uitwerking met ingang van de dag waarop de preventieve schorsing is ingegaan. Het bedrag van het tijdens de schorsing ingehouden salaris wordt dan in mindering gebracht van het bedrag van het salarisverlies dat verbonden is aan de tuchtstraf. Indien het bedrag van het ingehouden salaris groter is dan dit salarisverlies, dan moet het OCMW het verschil uitbetalen (art. 133, tweede lid OCMW-decreet).

530 Met betrekking tot de preventieve schorsing moet nog worden onderstreept dat het opleggen van een eigenlijke tuchtstraf niet noodzakelijk door een preventieve schorsing moet worden voorafgegaan, noch dat een onregelmatige voorafgaande preventieve schorsing een rechtmatige tuchtmaatregel in de weg staat (RvS 12 juli 2002, nr. 109.245, Macharis). Verder is op te merken dat de regeling van artikel 11 Uitvoeringsbesluit Tucht betreffende het bijwonen van de hoorzitting en de zitting omtrent de beraadslaging én de stemming over de tuchtstraf, niet geldt in het raam van het behoud of de opheffing van een preventieve schorsing (RvS 6 december 2000, nr. 91.399, Vanslembrouck); indien in de (hoor)zitting over het behouden of het opheffen van de preventieve schorsing eveneens over de voortzetting van de tuchtprocedure wordt beslist, heeft dit tot gevolg dat een nieuwe hoorzitting in dat kader moet worden georganiseerd. Ten slotte kan een lid van de tuchtoverheid dat niet aanwezig was op de hoorzitting betreffende de preventieve schorsing maar wel op de hoorzitting over de tuchtmaatregel, eveneens regelmatig deelnemen aan de zitting in verband met de beraadslaging en de stemming over de tuchtstraf.

J. BESTUURLIJK BEROEP TEGEN EEN TUCHTMAATREGEL

531 Tegen een tuchtmaatregel kan beroep de Beroepscommissie voor tuchtzaken worden ingesteld (*cf.* art. 136 e.v. OCMW-decreet; zie hierover meer bij E. CAN en K. GEELEN, *Het beroep in tuchtzaken in het nieuwe Gemeentedecreet*, *l.c.*, 85-117; A. COOLSAET, *De uitvoeringsbesluiten inzake tuchtregeling voor het gemeentepersoneel*, *l.c.*, 111-118); de beroepscommissie treedt op als een orgaan van actief bestuur.

De beroepscommissie is samengesteld uit drie leden die door de Vlaamse minister voor Binnenlands Bestuur voor een hernieuwbare periode van zes jaar worden benoemd (besluit Vlaamse Regering van 15 december 2006 houdende vaststelling van de samenstelling, de vergoeding van de leden en de werking van de Beroepscommissie voor tuchtzaken in uitvoering van art. 138 van het gemeentedecreet en 134 van het provinciedecreet (*BS* 12 januari 2007)).
Ze is samengesteld uit een voorzitter, een assessor afkomstig uit een gemeentebestuur, een provinciebestuur of een openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn en een assessor-deskundige met een bijzondere kennis van het tuchtrecht of van het bestuursrecht. Voor elk effectief lid wordt een plaatsvervanger aangewezen.

532 Het beroep moet bij toepassing van artikel 138 OCMW-decreet bij de Beroepscommissie voor tuchtzaken binnen een termijn van dertig dagen na ontvangst van het tuchtbesluit of van het preventieve schorsingsbesluit worden ingediend; die termijn is uiteraard een vervaltermijn.

Behoudens voor de preventieve schorsing, heeft het instellen van het beroep een schorsende werking op de tuchtmaatregel; die schorsing is ingegeven om de eventuele negatieve en mogelijk moeilijk recht te zetten problemen te ver-

mijden (*Parl.St.* Vl.Parl. 2007-08, nr. 1701/1, 83). De tuchtsanctie staat derhalve bij het opleggen ervan door het OCMW-bestuur nog niet definitief vast; de beroepsinstantie kan nog steeds oordelen dat er geen reden tot het opleggen van een tuchtmaatregel bestaat.

Krachtens artikel 140 OCMW-decreet heeft de Beroepscommissie geen hervormingsbevoegdheid. Aldus kan de commissie niet elke procedurele tekortkoming bijsturen (RvS 18 juni 2012, nr. 219.798, XXXX); met toepassing van artikel 12 Uitvoeringsbesluit Tucht moet de tuchtbeslissing op straffe van nietigheid binnen veertien dagen aan het personeelslid worden betekend. De sanctie van de nietigheid, ingevoerd met het oog op de rechtszekerheid van het personeelslid, kan door de Beroepscommissie niet worden rechtgezet zonder de voormelde gewaarborgde rechtszekerheid te miskennen.

Ingevolge de devolutieve werking van het beroep komt de beslissing van de Beroepscommissie voor Tuchtzaken in de plaats van de initiële tuchtmaatregel (RvS 14 februari 2014, nr. 226.433, Van Den Bergh); het is bijgevolg de beslissing in beroep die bij de Raad van State kan worden aangevochten.

De Beroepscommissie kan slechts tot haar uitspraak komen nadat de betrokken partijen, *i.e.* het disciplinair gestrafte personeelslid en de tuchtoverheid zijn gehoord; de partijen kunnen zich laten bijstaan door een raadsman.
Zoals voor het bestuur zijn de zittingen van de beroepsinstantie niet openbaar, tenzij het betrokken personeelslid overeenkomstig artikel 139, *in fine* OCMW-decreet daar zelf om verzoekt.

533 De beroepsinstantie moet binnen een termijn van zestig dagen na ontvangst van het tuchtdossier tot een uitspraak over het beroep komen; die termijn kan voor het verstrijken ervan tweemaal met een termijn van zestig dagen worden verlengd. De tuchtoverheid en het personeelslid worden van de datum van ontvangst van het tuchtdossier en de eventuele verlenging op de hoogte gebracht vóór het verstrijken van de termijn van zestig dagen (art. 141, eerste en tweede lid OCMW-decreet).
Het betreft hier ordetermijnen (*Parl.St.* Vl.Parl. 2007-08, nr. 1701/1, 84); bij uitblijven van een beslissing van de Beroepscommissie kan in uitvoering van artikel 14, § 3 RvS-wet tegen die impliciet afwijzende beslissing bij de Raad van State worden opgekomen, voor zover de in die paragraaf voorgeschreven vereisten zijn nagekomen.

De Beroepscommissie voor tuchtzaken kan de tuchtoverheid in de gelegenheid stellen om binnen een bepaalde termijn een onwettigheid in de bestreden beslissing te herstellen. Bij die werkwijze deelt ze aan de partijen mee op welke wijze het beroep verder wordt behandeld na kennisname van de beslissing van de tuchtoverheid tot herstel van de onwettigheid en uiterlijk na het verstrijken van deze termijnen om de onwettigheid te herstellen (art. 141, derde lid OCMW-decreet).

De Beroepscommissie vernietigt de bestreden beslissing indien zij het beroep gegrond verklaart; de commissie heeft geen hervormingsrecht met betrekking tot de tuchtbeslissing.

HOOFDSTUK II
ENKELE SPECIFIEKE BETREKKINGEN

AFDELING I

GEMEENSCHAPPELIJKE BEPALINGEN

534 Artikel 75, § 1 van het OCMW-decreet bepaalt dat er in elk OCMW een secretaris, een financieel beheerder en ten minste één maatschappelijk werker is. Op hen, of op ten minste twee van hen, is een aantal gemeenschappelijke bepalingen van toepassing.

Uit het voormelde artikel is op te maken dat in elk openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn slechts één persoon de functie van secretaris of financieel beheerder kan uitoefenen (RvS 26 oktober 2011, nr. 216.022, Peeters); derhalve kan slechts één persoon de eindverantwoordelijke van de aan die betrekkingen toegewezen taken en bevoegdheden zijn.

De hiervoor genoemde ambten worden in beginsel uitgeoefend door personeelsleden van het OCMW (art. 75, § 2 OCMW-decreet). Uitzonderingen op die regel vormen de volgende bepalingen:

1° met toepassing van artikel 271 van het OCMW-decreet kan het ambt van secretaris van het OCMW tegelijkertijd worden uitgeoefend door de secretaris van de gemeente die door het OCMW wordt bediend;

2° met toepassing van artikel 271 van het OCMW-decreet kan het ambt van financieel beheerder van het OCMW tegelijkertijd worden uitgeoefend door de financieel beheerder van de gemeente die door het OCMW wordt bediend;

Het Gemeentedecreet en het OCMW-decreet beperken de mogelijkheid om te werken met één secretaris of financieel beheerder die tevens de overeenkomstige taken uitoefent bij, hetzij de gemeente, hetzij het OCMW, afhankelijk van het bestuur waarbij hij als werknemer in dienst is, niet meer tot gemeenten met niet meer dan 20.000 inwoners; elke gemeente en haar OCMW kiezen nu samen of ze van de samenwerkingsmogelijkheid van artikel 76 van het Gemeentedecreet en artikel 75 van het OCMW-decreet gebruikmaken. Anders dan voorheen, is het niet meer noodzakelijk dat een tweederdemeerderheid hiermee instemt en is een gewone meerderheid voldoende. Het betreft een traject dat de gemeente en haar OCMW op volstrekt vrijwillige grondslag kunnen kiezen en dat zij op eenvoudige wijze kunnen beëindigen door de beheersovereenkomst op te zeggen. Het bijkomend takenpakket kan worden verloond. De Vlaamse Regering zal die bijkomende verloning regelen (*Parl.St.* Vl.Parl. 2011-12, nr. 1558/1, 15).

3° het ambt van financieel beheerder kan in een aantal gevallen, bepaald door de Vlaamse Regering, worden uitgeoefend door een gewestelijk ontvanger (art. 75, § 3 OCMW-decreet; over de juridische aard van de betrekking en de voorrangsregeling, zie RvS 3 november 2003, nr. 124.954, Demeulenaere, *OCMW-visies* 2005, afl. 2, 64). In dit geval draagt het centrum bij in de uitgaven die aan de tewerkstelling van de gewestelijk ontvanger verbonden zijn en dit volgens de regels die de Vlaamse Regering vaststelt (art. 75, § 4, eerste lid OCMW-decreet).

Het statuut van de gewestelijk ontvanger wordt vastgesteld door de Vlaamse Regering; die kan daarbij afwijken van de bepalingen van het OCMW-decreet die betrekking hebben op de rechtspositieregeling van de financieel beheerder van het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn. Bij een vacature van financieel beheerder worden de gewestelijke ontvangers in statutair dienstverband vrijgesteld van de diplomavereisten; die vrijstelling geldt enkel bij de openbare centra voor maatschappelijk welzijn van de gemeenten die 20.000 inwoners of minder tellen (art. 75, § 4, tweede lid OCMW-decreet).

535 Indien een openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn als gevolg van een wijziging van het bevolkingscijfer in een andere situatie terechtkomt, blijven de secretaris en de financieel beheerder die in dienst zijn hun ambt uitoefenen tot hun loopbaan of hun functie in dat OCMW-bestuur eindigt. Hiervan kan echter met akkoord van het betrokken personeelslid worden afgeweken (art. 75, § 5 OCMW-decreet).

§ 1. Eedaflegging

536 Vooraleer ze hun ambt opnemen, leggen de secretaris en de financieel beheerder tijdens een openbare vergadering van de raad voor maatschappelijk welzijn in handen van de voorzitter de volgende eed af: "*Ik zweer de verplichtingen van mijn ambt trouw na te komen*" (art. 76 OCMW-decreet). Geen enkele bepaling vereist dat die eedaflegging gebeurt net voor de betrokkenen in functie treden.

Zoals voor de andere ambten in het OCMW-bestuur geldt de eedaflegging als een substantiële vormvereiste; de ambtenaar van een openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn die weigert de voorgeschreven eed af te leggen, kan niet in zijn functie worden aangesteld. Indien de secretaris of de financieel beheerder – zonder wettige reden – de eed derhalve niet aflegt nadat hij daartoe op de eerstvolgende vergadering van de raad voor maatschappelijk welzijn met een aangetekende brief uitgenodigd is, wordt dit personeelslid geacht zijn aanstelling niet te aanvaarden.
De weigering tot eedaflegging staat gelijk aan het afstand doen van de aanstelling.

De eedaflegging is een onderdeel van een complexe rechtshandeling die, na benoeming, aantoont dat het betrokken personeelslid zijn ambt daadwerkelijk heeft opgenomen en de decretaal opgelegde taken zal vervullen (RvS 26 april 1993, nr. 42.683, OCMW Damme, *Arr.RvS* 1993, z.p.); daaruit volgt dat de eedaflegging een voor vernietiging vatbare rechtshandeling vormt.

Ook de maatschappelijk werker(s) van het OCMW-bestuur moet(en), voor hij (zij) zijn (hun) ambt opneemt(nemen), dezelfde eed in handen van de voorzitter van het OCMW afleggen. Die eedaflegging moet evenwel niet tijdens een (openbare) vergadering van de raad voor maatschappelijk welzijn plaatsvinden; het volstaat dat dit gebeurt door de voorzitter en in aanwezigheid van de secretaris van het OCMW of diens vervanger. Van die eedaflegging of de weigering ervan wordt een proces-verbaal opgemaakt.

Indien een maatschappelijk werker zonder wettige reden de eed niet aflegt nadat hij daartoe met een aangetekende brief uitgenodigd is, wordt hij geacht zijn aanstelling niet te aanvaarden. De weigering tot eedaflegging staat gelijk aan het afstand doen van de aanstelling (art. 76, derde en vierde lid OCMW-decreet).

§ 2. Onverenigbaarheden en verbodsbepalingen

537 Voor de OCMW-secretaris en voor de financieel beheerder van het OCMW geldt een aantal specifieke *onverenigbaarheden*. Zo is hun ambt in de eerste plaats onverenigbaar met andere ambten binnen hetzelfde OCMW; voorts is hun functie onverenigbaar met de hoedanigheid van personeelslid belast met het bestuurlijk toezicht of met taken van externe audit bij de openbare centra voor maatschappelijk welzijn.

Tevens zijn de ambten van secretaris, van financieel beheerder en van maatschappelijk werker van het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn onverenigbaar met:

1° het mandaat van voorzitter van de gemeenteraad, burgemeester of schepen in de gemeente die door het OCMW wordt bediend, alsmede het lidmaatschap van een districtscollege van die gemeente;

2° het lidmaatschap van het beheerscomité als afgevaardigde van de gemeente die bijdraagt in de tekorten van het ziekenhuis van het OCMW.

Het ambt van OCMW-secretaris is tevens onverenigbaar met de hoedanigheid van gemeenteraadslid in de gemeente die door het OCMW wordt bediend (art. 77, § 1 en § 2 OCMW-decreet).

538 Het OCMW-decreet kent eveneens een aantal *verbodsbepalingen*; zo is het voor de OCMW-secretaris en voor de financieel beheerder verboden zelf of door een tussenpersoon daden van koophandel te stellen als vermeld in artikel 2 van het Wetboek van Koophandel.
Onder de gelding van de Organieke Wet 1976 gold het verbod op handel drijven alleen voor voltijdse OCMW-secretarissen; dit maakte het mogelijk voor secretarissen van openbare centra van gemeenten met minder dan 7500 inwoners – *i.e.* de deeltijdse secretarissen – om nog een zelfstandig bijberoep uit te oefenen. Die mogelijkheid bestaat niet meer; de actuele en duidelijke libellering van artikel 78 van het OCMW-decreet staat geen uitzonderingen voor deeltijdse OCMW-secretarissen meer toe. Evenmin kent het OCMW-decreet ter zake enige overgangsbepaling zodat die verbodsbepaling ook voor de huidige in dienst zijnde tijdelijke secretarissen onmiddellijk van kracht is geworden.

Daarnaast blijft echter de rechtsvraag bestaan of de deeltijdse secretaris die eveneens deeltijds werknemer is bij een private handelsvennootschap en daar een commerciële functie vervult, onder het hier bedoelde verbod valt. Het lijkt ons niet verboden om werknemer te zijn bij een private onderneming, evenmin indien het takenpakket commercieel van aard is. Op grond van deonto-

logische overwegingen zal de secretaris hier moeten oordelen in hoeverre hij commerciële beroepsactiviteiten uitoefent in de gemeente waar hij secretaris van het OCMW is.

De enige uitzonderingen op dit verbod zijn de voogdij, de curatele over onbekwamen en de opdrachten die in naam van het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn in private ondernemingen of verenigingen worden uitgevoerd.

Op de secretaris en op de financieel beheerder zijn tevens de verbodsbepalingen vervat in artikel 37, § 2 van het OCMW-decreet van toepassing (*cf.* art. 84 OCMW-decreet). Dit houdt onder andere in dat zij geen overeenkomsten mogen sluiten met hun bestuur (koop, huur,...) noch dat zij voor een andere partij mogen optreden.

539 De secretaris van het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn kan geen vakbondsafgevaardigde zijn in de lokale besturen van de gemeente waar hij is tewerkgesteld.

Met toepassing van de impliciete bevoegdheden (art. 10 BWHI) is de Vlaamse Gemeenschap bevoegd om bepaalde zaken van het collectief ambtenarenrecht te reglementeren. Voor zover de voorwaarden voor de toepassing van de implied powers zijn vervuld: i) er is slechts een marginale weerslag op de bevoegdheden van de federale wetgever, ii) de problematiek leent zich tot een gedifferentieerde regeling en iii) de regeling is noodzakelijk om de eigen bevoegdheden uit te oefenen, kan een deelstatelijke overheid in een federale materie legifereren. De voormelde bepaling uit het OCMW-decreet herneemt dan ook zonder bevoegdheidsproblemen artikel 85 van het Gemeentedecreet; er werd wel bijkomend voor geopteerd om de functie van gemeentesecretaris onverenigbaar te maken met die van vakbondsafgevaardigde in de gemeente en het OCMW van de gemeente waar hij of zij is tewerkgesteld. Diezelfde onverenigbaarheid in hoofde van de OCMW-secretaris is noodzakelijk om belangenvermenging te voorkomen; de secretaris is immers hoofd van het OCMW-personeel en zal een belangrijke functie bij de totstandkoming van de rechtspositieregeling en de nadere invulling ervan vervullen, en bovendien is hij lid van de werkgeversafvaardiging in het onderhandelings- of overlegcomité van de gemeente.

Met "*lokale besturen van de gemeente*" in de zin van het tweede lid van artikel 84, worden onder meer bedoeld: de gemeente, het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn, een autonoom gemeentebedrijf, een vereniging, een verzelfstandigd ziekenhuis,...

De onverenigbaarheid beperkt zich tot de lokale besturen in de gemeente waar de secretaris van het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn tewerkgesteld is en gaat niet verder dan dat. De bepaling houdt niet in dat een secretaris van het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn niet kan worden uitgenodigd voor een algemeen comité of voor een studiedag die door een vakbond georganiseerd wordt (*Parl.St.* Vl.Parl. 2007-08, nr. 1701/1, 85).

De verbodsbepaling inzake de syndicale activiteit van de OCMW-secretaris tornt niet aan de bepalingen van artikel 11 EVRM, aangezien de vrijheid van vakvereniging niet wordt miskend. Die regeling is noodzakelijk om belangenvermenging in hoofde van de secretaris van het OCMW te vermijden wat een legitiem doel in de zin van het verdragsartikel vormt. Bovendien is het de

betrokken personeelsleden niet verboden lid te zijn van een vakvereniging, enkel om in naam van een dergelijke organisatie namens de werknemersdelegatie in het lokaal bestuur op te treden.

Ook valt te noteren dat sommige elementen uit de rechtspositieregeling – bijvoorbeeld de regeling met betrekking tot de onregelmatige prestaties van personeelsleden en de regeling met betrekking tot de verstoringstoelage – niet van toepassing zijn op de decretale graden.

§ 3. Deeltijds of voltijds ambt

540 Het komt de raad voor maatschappelijk welzijn toe te bepalen dat de ambten van OCMW-secretaris en van financieel beheerder deeltijds worden uitgeoefend en dit met inachtneming van de voorwaarden vastgelegd door de Vlaamse Regering (art. 79, § 1 OCMW-decreet).

In bepaalde kleine centra zal de prestatieomvang van het ambt van secretaris en/of financieel beheerder van het OCMW inderdaad van die aard zijn dat het aangewezen is tot deeltijdse invulling van die ambten over te gaan; het betreft hier de deeltijdse invulling van die ambten door personeelsleden van de gemeente zelf.
Voor de gevallen waarbij het ambt van financieel beheerder door een gewestelijk ontvanger wordt uitgeoefend, wordt verwezen naar artikel 75 van het OCMW-decreet (zie tevens verder nr. 588).

Het is niet zo evident dat bij een deeltijdse tewerkstelling de raad voor maatschappelijk welzijn de dagen en uren kan bepalen waarop de secretaris of de financieel beheerder geacht wordt zijn activiteiten op de zetel van het centrum te verrichten (RvS 26 maart 2007, nr. 169.385, Weyrich en RvS 20 december 2006, nr. 166.185, *Rev.dr.commun.* 2008, afl. 1, 50). Een dergelijk uurrooster is een eenzijdige bestuurshandeling met individuele draagwijdte die rechtsgevolgen voor de bestuurde meebrengt en valt derhalve onder de formele motiveringsverplichting; de motivering voor een bepaald uurrooster gesteund op "de noden van de dienst" beantwoordt echter niet aan de formele motiveringsplicht daar het een loutere stijlformule betreft. Indien deze noden niet gespecificeerd worden, kan de beslissing in kwestie ook niet deugdelijk worden gemotiveerd.

Evenzeer wordt aan de openbare centra voor maatschappelijk welzijn de mogelijkheid gegeven om de functies van secretaris en van financieel beheerder door de titularissen van gelijkaardige ambten in een ander OCMW of een gemeente te laten uitoefenen (art. 79, § 2 OCMW-decreet; over de samenhang van de benoemingsbesluiten in dat geval en de rechtsgevolgen op het vlak van de rechtsbescherming, zie RvS 25 oktober 2007, nr. 176.670, Fort, *Rev.dr.-commun.* 2008, afl. 4, 41). Er werd voor die mogelijkheden gekozen om de kennisverwerving maximaal te laten renderen. Dat sluit trouwens aan bij het beginsel dat – indien mogelijk – in de gemeente en het OCMW dezelfde regels moeten gelden; met de voorgaande werkwijze zullen die "decretale" personeelsleden hun kennis uit het ene bestuur eveneens in en voor het andere bestuur kunnen aanwenden (*Parl.St.* Vl.Parl. 2007-08, nr. 1701/1, 82).

541 Wat de prestatieduur van het ambt van secretaris betreft, is het de raad voor maatschappelijk welzijn die autonoom beslist of het ambt van OCMW-secretaris voltijds of deeltijds wordt uitgeoefend. De raad bepaalt ook vrij de prestatiebreuk (art. 6, § 1 B.Vl.Reg. 21 december 2007). De vroegere beperkingen, nl. tussen gemeenten met maximaal 20.000 inwoners of meer dan 20.000 inwoners, de maximale prestatiebreuk van 3/4 van een voltijdse functie bij een deeltijdse functie en de verplichting van een deeltijdse functie in gemeenten onder de 7501 inwoners, zijn opgeheven.

Op grond van artikel 6, § 3 van het besluit van de Vlaamse Regering van 21 december 2007 kan de in dienst zijnde secretaris – die op het ogenblik dat opnieuw wordt beslist over een deeltijds of een voltijds ambt of over een prestatiebreuk van het deeltijdse ambt of bij vermindering van de omvang van het ambt –, die vermindering niet meer aanvaarden of weigeren.

De logica bestaat erin dat een vermindering van zijn prestaties eveneens een vermindering van zijn inkomen impliceert en dat hij dit niet moet aanvaarden. In dit laatste geval kan de aanpassing pas ingaan bij de eerstvolgende vacature van het ambt van secretaris (*cf.* art. 6, § 3 B.Vl.Reg. 21 december 2007). Een dergelijke weigering door de secretaris is echter niet mogelijk bij een vermeerdering van de prestatiebreuk.

In de gemeenten met maximaal 15.000 inwoners wordt het ambt van financieel beheerder verplicht deeltijds uitgeoefend; de raad voor maatschappelijk welzijn bepaalt de prestatiebreuk van dit deeltijds ambt (art. 8, § 3 B.Vl.Reg. 21 december 2007). Dit impliceert dat het ambt van financieel beheerder in de andere gemeenten, die vanaf 15.001 inwoners, voltijds of deeltijds kan worden ingevuld; voor het deeltijdse ambt bepaalt de raad voor maatschappelijk welzijn vervolgens de prestatiebreuk (art. 8, § 1 van het voormelde uitvoeringsbesluit).

Zoals bepaald voor de OCMW-secretaris kon de financieel beheerder die in dienst was op het ogenblik dat een nieuwe keuze tussen een deeltijdse of een voltijdse betrekking of de aanpassing van de omvang werd gemaakt, het ambt aannemen of weigeren. In geval van weigering kon de aanpassing pas ingaan bij de eerstvolgende vacature van het ambt van financieel beheerder (*cf.* het opgeheven art. 8, § 2 B.Vl.Reg. 21 december 2007). Door de opheffing van de wetsbepaling *ex* artikel 8, § 2 is die zekerheid eveneens voor de financieel beheerder verdwenen.

Indien een openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn als gevolg van een wijziging van het bevolkingscijfer in een andere situatie terechtkomt, blijven de secretaris van het OCMW en de financieel beheerder die in dienst zijn hun ambt uitoefenen met dezelfde prestatieomvang tot hun loopbaan of hun functie in dat OCMW eindigt. Met akkoord van het betrokken personeelslid kan daarvan worden afgeweken (art. 79, § 4 OCMW-decreet).

§ 4. Vervanging

542 In beginsel regelt de OCMW-raad de vervanging van de secretaris en van de financieel beheerder van het OCMW (art. 80, § 1). Er worden geen nadere regels betreffende de wijze van vervanging vooropgesteld; het komt de

raad voor maatschappelijk welzijn toe om een concrete vervangingsregeling uit te werken die aan de noden van de eigen diensten is aangepast. Het valt te benadrukken dat die regeling enkel van toepassing is in de gevallen waarbij het ambt door OCMW-personeelsleden wordt uitgeoefend en derhalve niet geldt voor het geval waarbij het ambt van financieel beheerder door een gewestelijk ontvanger wordt waargenomen; voor die gevallen zal krachtens artikel 75, § 3 en § 4, tweede lid de vervanging door de Vlaamse Regering worden geregeld.

Met betrekking tot de aanstelling van een vervanger geeft artikel 80, § 2 van het OCMW-decreet verschillende mogelijkheden aan:

1° de raad voor maatschappelijk welzijn kan een waarnemend secretaris of een waarnemend financieel beheerder aanstellen om de secretaris of de financieel beheerder bij zijn afwezigheid of verhindering te vervangen;

2° het vast bureau kan in spoedeisende gevallen een waarnemend secretaris of een waarnemend financieel beheerder aanstellen; bij ontstentenis van een vast bureau kan die bevoegdheid door de voorzitter worden uitgeoefend. De aanstelling vervalt indien de raad voor maatschappelijk welzijn ze in de eerstvolgende vergadering niet bekrachtigt;

3° in geval van gewettigde afwezigheid kunnen de secretaris en de financieel beheerder binnen een termijn van drie dagen in hun vervanging voorzien en daartoe, voor een periode van maximaal zestig dagen, een door de OCMW-raad erkende waarnemer aanstellen; te denken valt aan bijvoorbeeld een korte vakantie van die ambtenaren. Die maatregel kan voor eenzelfde afwezigheid eenmaal worden verlengd. In de beide laatste gevallen moet de waarnemer de eed niet in openbare raadsvergadering afleggen. De vervanger neemt het ambt altijd volledig waar;

4° indien de afwezigheid van de secretaris of van de financieel beheerder langer dan 120 dagen duurt, stelt de raad voor maatschappelijk welzijn een waarnemend secretaris of een waarnemend financieel beheerder aan; dit gebeurt eveneens in het geval waarbij het ambt vacant is verklaard.

De aanstelling van een waarnemend secretaris of van een waarnemend financieel beheerder is de meest verregaande vorm van vervanging, aangezien degene die wordt aangesteld om het ambt waar te nemen alle bevoegdheden verbonden aan het ambt uitoefent. In dit kader moet evenzeer het onderscheid worden gemaakt tussen een *waarnemend* en een *plaatsvervangend* personeelslid; dit onderscheid is met name van belang aangaande de voorwaarden waaraan de kandidaten moeten voldoen (*cf.* X, *OCMW geannoteerd*, *o.c.*, 52).

543 Gelet op de functiescheiding tussen secretaris en financieel beheerder, kan de secretaris uiteraard niet de financieel beheerder als zijn vervanger aanwijzen, noch kan de financieel beheerder door de raad of door het vast bureau als vervanger van de secretaris worden aangewezen (zie verder nrs. 563 en 590-591).

De voorgaande bepaling is onder meer geïnspireerd door artikel 46, § 6 van de Organieke Wet 1976 en heeft als bedoeling een eindrekening en audit te vermijden (*Parl.St.* Vl.Parl. 2007-08, nr. 1701/1, 82). Indien er toch voor wordt geopteerd dat de financieel beheerder de secretaris van

het OCMW als waarnemend secretaris vervangt, zal de financieel beheerder op zijn beurt moeten worden vervangen.

De vervanging van de secretaris of van de financieel beheerder door aanstelling van een waarnemende secretaris of een waarnemend financieel beheerder, is verplicht in geval van afwezigheid of verhindering langer dan 120 dagen en in geval van het openvallen (i.e. vacature) van die ambten.

544 De waarnemend secretaris en de waarnemend financieel beheerder oefenen alle bevoegdheden uit die aan dat ambt verbonden zijn (art. 81 OCMW-decreet). De bepalingen inzake vervanging gelden met behoud van de delegatiemogelijkheden waarover de secretaris en de financieel beheerder beschikken.

De waarnemende titularis geniet dezelfde prerogatieven als de titularis. Hiermee wordt bedoeld dat hij recht heeft op een brutoloon dat overeenkomt met de loonschaal van de titularis rekening houdend met zijn weddenanciënniteit, dat hij recht heeft op dezelfde verplaatsingsvergoeding enz. (*Parl.St.* Vl.Parl. 2007-08, nr. 1701/1, 83).

De waarnemend secretaris en de waarnemend financieel beheerder moeten, met uitzondering van het doorlopen van de selectieprocedure, aan de voorwaarden voor de uitoefening van het ambt dat zij waarnemen, voldoen. Van die regel kan alleen en slechts voor de duur van maximaal zes maanden worden afgeweken indien er bij het OCMW geen personeelslid die voorwaarden vervult.

Die bepaling is van toepassing in alle gevallen waarin een waarnemend secretaris of een waarnemend financieel beheerder wordt aangesteld. Onder "*voorwaarden voor het uitoefenen van het ambt dat zij waarnemen*" wordt niet verstaan dat de waarnemers voor selectieproeven moeten slagen. De afwijkingsmogelijkheid voor de duur vermeld in artikel 82 – zes maanden, eenmaal verlengbaar – is voorgeschreven omdat het voor kleine centra niet altijd evident is om binnen de eigen organisatie een vervanger te vinden die aan de voorwaarden voldoet. Uiteraard moet het "personeelslid" in de bepaling "*Van die regel kan alleen en slechts voor de duur vermeld in artikel 82 worden afgeweken als er bij het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn geen personeelslid is dat aan alle voorwaarden voldoet*", worden gelezen als personeelslid behoudens de andere decretale graad (*Parl.St.* Vl.Parl. 2007-08, nr. 1701/1, 83).

Het contract of de aanstelling van de waarnemende titularis zal ten minste bepalen dat het beëindigd wordt op het ogenblik dat de titularis zijn ambt terug opneemt of het ambt opnieuw door een titularis wordt ingevuld.

545 In het geval er bij vervanging een beroep op een gewestelijke ontvanger als financieel beheerder wordt gedaan, zal de vervanging gebeuren door de instantie die hem of haar heeft toegewezen aan het betrokken bestuur.

§ 5. Aanstelling

546 Binnen zes maanden nadat het ambt vacant is geworden, stelt de raad voor maatschappelijk welzijn de secretaris en de financieel beheerder aan. Die termijn kan eenmaal met maximaal zes maanden worden verlengd, voor zover

de wervings- en/of bevorderingsprocedure reeds is opgestart of die procedure geen geslaagde kandidaat heeft opgeleverd (art. 82 OCMW-decreet).

De voormelde bepaling behelst een nieuwe verplichting voor het OCMW; zij werd overgenomen uit artikel 83 van het Gemeentedecreet, op voorwaarde van een aanpassing aangaande de mogelijkheid van een eenmalige verlenging met maximaal zes maanden voor zover de wervings- of bevorderingsprocedure reeds is opgestart of die procedure geen geslaagde kandidaat heeft opgeleverd, en er in die laatste hypothese derhalve een nieuwe aanwervingsprocedure werd opgestart.

Een bestuur moet niet (meer) kiezen tussen een van beide procedures zijnde de wervings- of bevorderingsprocedure; ze kunnen gelijktijdig gebeuren (zie hiervoor het Rechtspositiebesluit 2007 Bijzondere Betrekkingen). De verlenging van de termijn is eveneens toepasselijk bij een keuze voor een gelijktijdige dubbele procedure (*Parl.St.* Vl.Parl. 2007-08, nr. 1701/1, 83).

547 De nieuwe secretaris van het OCMW neemt het ambt op vanaf het ogenblik dat de uittredende titularis zijn ambt neerlegt. Evenwel, de raad voor maatschappelijk welzijn heeft de mogelijkheid een nieuwe secretaris of een nieuwe financieel beheerder aan te stellen alvorens de uittredende secretaris of financieel beheerder zijn ambt beëindigt. In dit geval kan de nieuw benoemde secretaris of financieel beheerder ten vroegste zes maanden vóór de beëindiging van het ambt van de uittredende titularis in dienst treden. De nieuwe titularis staat de uittredende bij in de vervulling van zijn taken en de uitoefening van zijn bevoegdheden. Met andere woorden, het betreft hier een aanstelling waarvoor een vacature bestaat en de aanstellingsprocedure is doorlopen, maar waarvan de nieuwe titularis vroeger in dienst treedt ter ondersteuning van de uittredende titularis. Bij de beëindiging van het ambt van de uittredende secretaris of financieel beheerder neemt de nieuwe titularis vervolgens het ambt op (art. 83 OCMW-decreet).
Die werkwijze kan enkel worden gevolgd in het geval de uittredende titularis onmiskenbaar zijn intentie om het ambt te beëindigen te kennen heeft gegeven of in de gevallen dat het ambt van rechtswege een einde neemt; dat is bijvoorbeeld het geval bij het bereiken van de leeftijd van verplichte pensionering. Van die mogelijkheid kan in geen enkel geval gebruik worden gemaakt in het geval de titularis tijdelijk afwezig is.

De opvolging van titularissen in het ambt van secretaris of van financieel beheerder vormt een bijzondere uitdaging voor de continuïteit van de diensten van het OCMW, gelet op de centrale rol die beide ambten in de organisatie en werking van de diensten van het OCMW-bestuur spelen. Het voorgaande artikel beoogt dan ook de openbare centra voor maatschappelijk welzijn de mogelijkheid te bieden de continuïteit bij opvolging maximaal te verzekeren.

§ 6. Functiescheiding

548 Er is een strikte functiescheiding tussen de secretaris en de financieel beheerder. Met het oog hierop heeft de decreetgever in de uitgavenprocedure

tweemaal een wetmatigheidscontrole voorgeschreven, met name een uitgevoerd door de financieel beheerder en een door de secretaris. In hun interne controlesysteem kunnen de besturen uiteraard nog extra gelijkaardige controles inbouwen (zie in die zin de omzendbrief BB 2009/03 van 5 juni 2009, 13; zie verder nr. 669).

§ 7. Evaluatie

549 Krachtens artikel 50 van het Rechtspositiebesluit 2010 zijn de bepalingen over de evaluatie voor het specifieke personeel, vermeld in artikel 104, § 2 van het OCMW-decreet, en voor het personeel, vermeld in artikel 104, § 6 van het OCMW-decreet, niet van toepassing op de evaluatie van de secretaris en de financieel beheerder en, in voorkomend geval, op de evaluatie van de ombudsman van het OCMW.

De OCMW-raad bepaalt voor de evaluatie van de secretaris en de financieel beheerder en voor de evaluatie van de OCMW-ombudsman, de volgende elementen:

1° de evaluatie tijdens de proeftijd, in overeenstemming met de bepalingen daarover voor de gemeentesecretaris, respectievelijk de financieel beheerder (en de ombudsman van de gemeente) in de rechtspositieregeling van het gemeentepersoneel;
2° de duur van de evaluatieperiodes die dezelfde is als voor de gemeentesecretaris en de financieel beheerder (en voor de gemeentelijke ombudsman) (in verband met een afwijkende evaluatieperiode, zie RvS 29 mei 2013, nr. 223.638, Peeters);
3° de evaluatiecriteria;
4° de evaluatieresultaten en de mogelijke gevolgen ervan, het ontslag uitgezonderd, in overeenstemming met de bepalingen daarover voor de gemeentesecretaris, respectievelijk de financieel beheerder (en voor de ombudsman van de gemeente) in de rechtspositieregeling van het gemeentepersoneel.

550 De OCMW-raad bepaalt ook de wijze waarop de externe deskundigen in het personeelsbeleid betrokken worden bij de vaststelling van de evaluatiecriteria en de wijze waarop zij de noodzakelijke informatie vergaren voor de opmaak van het voorbereidende rapport, vermeld in artikel 114, tweede lid van het OCMW-decreet.

Die evaluatiecriteria worden vastgesteld voor:

1° de secretaris: na overleg van de functiehouder met het vast bureau en, bij ontstentenis van een vast bureau, met de voorzitter van de OCMW-raad;
2° de financieel beheerder: na overleg van de functiehouder met de OCMW-secretaris en met het vast bureau en, bij ontstentenis van een vast bureau, met de voorzitter van de raad voor maatschappelijk welzijn;

3° in voorkomend geval, de ombudsman van het OCMW: na overleg van de functiehouder met de voorzitter van de OCMW-raad (art. 51, § 2 Rechtspositiebesluit 2010).

In geen geval mogen de onafhankelijkheid waarmee de financieel beheerder bepaalde taken vermeld in het OCMW-decreet, uitvoert en de onafhankelijkheid waarmee de ombudsman zijn taken uitvoert, het voorwerp zijn van evaluatie. De mate waarin het betrokken personeelslid zich inzet voor de uitvoering van die taken, is wel een aandachtspunt in de evaluatie (art. 51, § 3 Rechtspositiebesluit 2010).

551 Het komt de OCMW-raad toe de tussentijdse feedback te regelen over de wijze van functioneren tussen (art. 52 Rechtspositiebesluit 2010):
1° de secretaris en het vast bureau of, ingeval er geen vast bureau werd opgericht, de voorzitter;
2° de financieel beheerder, enerzijds, en het vast bureau of, bij ontstentenis daarvan, de voorzitter van de OCMW-raad en de secretaris, anderzijds;
3° de ombudsman van het OCMW en de voorzitter van de raad voor maatschappelijk welzijn.

552 De OCMW-raad moet de mogelijkheid en de regels voor het ontslag wegens beroepsongeschiktheid overnemen indien de rechtspositieregeling van het gemeentepersoneel voor de gemeentesecretaris en de financieel beheerder van de gemeente (en voor de gemeentelijke ombudsman), voorziet in de mogelijkheid van een dergelijk ontslag ten gevolge van een ongunstige evaluatie. Het ontslag is alleen mogelijk voor zover uit een tussentijdse evaluatie na een periode van ten minste een half jaar die volgt op de kennisgeving van het ongunstige evaluatieresultaat aan de functiehouder, manifest kan worden vastgesteld dat hij nog steeds niet voldoet; het is de OCMW-raad die beslist over het ontslag wegens beroepsongeschiktheid waarbij hij het betrokken personeelslid vooraf hoort (art. 53 Rechtspositiebesluit 2010).

553 De secretaris en de financieel beheerder worden geëvalueerd door het vast bureau; indien er geen vast bureau werd opgericht, gebeurt de evaluatie door de raad voor maatschappelijk welzijn. De evaluatie geschiedt op grond van een voorbereidend rapport opgesteld door externe deskundigen in het personeelsbeleid. Dit rapport wordt opgemaakt aan de hand van een evaluatiegesprek tussen de externe deskundigen en de secretaris of de financieel beheerder en op grond van een onderzoek over hun wijze van functioneren; hierbij worden de leden van het managementteam en de voorzitter van de raad voor maatschappelijk welzijn betrokken.

Over dit agendapunt moet er geheim worden gestemd en indien het punt in de OCMW-raad ter stemming komt, moet hij hierover achter gesloten deuren beraadslagen en stemmen. Bij staking van stemmen in het vast bureau of in de raad voor maatschappelijk welzijn, wordt het betrokken personeelslid geacht te voldoen. Het komt ons als opportuun voor dat de secretaris zich tijdens het debat laat vervangen door een personeelslid dat als waarnemend secretaris fungeert.

Uiteraard moet die evaluatiebeslissing van de raad of van het vast bureau formeel worden gemotiveerd.

AFDELING II

DE SECRETARIS VAN HET OCMW

§ 1. Inleiding

554 De secretaris van het OCMW staat in voor de algemene leiding van het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn. Hij is verantwoordelijk voor de algemene werking van de administratie, staat aan het hoofd van het personeel en is bevoegd voor het dagelijks personeelsbeheer, en organiseert de behandeling van de briefwisseling (zie hieromtrent ook L. VERMEIRE, "De briefwisseling van de gemeente- of OCMW-ontvanger. Het standpunt van de ontvangers", *De Gem.* 1996, 204-206, die dienaangaande wel stelt dat de financieel beheerder gerechtigd is briefwisseling te voeren los van de administratie. Voor zover hij binnen zijn wettelijke opdracht handelt, kan briefwisseling aan hem gericht alleen door hem worden geopend).

Voor de uitvoering van die opdracht kan hij een ruime delegatie van bevoegdheden krijgen die door het OCMW-decreet principieel aan de raad voor maatschappelijk welzijn zijn toegewezen; daartoe behoren onder meer de aanstellingsbevoegdheid van het personeel en het budgethouderschap betreffende aangelegenheden van dagelijks bestuur. Het OCMW-decreet bepaalt tevens dat de secretaris bepaalde bevoegdheden op zijn beurt aan andere personeelsleden van het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn kan delegeren (omzendbrief BB 2009/03 van 5 juni 2009, 10).

§ 2. Aanstelling

555 Artikel 75, § 1 van het OCMW-decreet bepaalt dat *elk* OCMW een secretaris heeft die krachtens artikel 52 van hetzelfde decreet door de raad voor maatschappelijk welzijn wordt aangesteld.

Het ambt van secretaris moet als *specifiek* worden beschouwd, wat inhoudt dat de rechtspositieregeling van de secretaris door de raad voor maatschappelijk welzijn bij reglement wordt vastgesteld binnen de perken van de algemene bepalingen door de Vlaamse Regering bepaald.

Een aantal bepalingen met betrekking tot het ambt van de secretaris zit vervat in het besluit van de Vlaamse Regering van 21 december 2007 houdende vaststelling van de voorwaarden waaronder de ambten van gemeentesecretaris, gemeentelijk financieel beheerder, secretaris van een openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn en financieel beheerder van een openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn deeltijds kunnen worden uitgeoefend, en houdende vaststelling van sommige gevallen waarin de ambten van gemeentelijk financieel beheerder en financieel beheerder van

een openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn kunnen worden uitgeoefend door een gewestelijk ontvanger. De salarisschalen van de OCMW-secretarissen daarentegen zijn in het Rechtspositiebesluit 2007 Bijzondere Betrekkingen vastgelegd.

556 Om door de raad voor maatschappelijk welzijn tot secretaris te kunnen worden benoemd, moet de betrokken persoon aan de volgende *algemene aanstellingsvoorwaarden* voldoen (*cf.* art. 30 Rechtspositiebesluit 2010, *juncto* art. 10 Rechtspositiebesluit 2007 Bijzondere Betrekkingen):
- Belg zijn;
- de burgerlijke en politieke rechten genieten;
- van onberispelijk gedrag zijn;
- aan de dienstplichtwetten hebben voldaan;
- de vereiste lichamelijke geschiktheid bezitten;
- een proeftijd doorlopen (over het opleggen en het verlengen van een proefperiode onder de gelding van de OCMW-wet, zie Cass. 8 februari 2008, *JT* 2008, 569, noot D. RENDERS, *NJW* 2008, 638, noot G. JOCQUÉ, *Rev.dr.commun.* 2008/3, 47, noot J. VANHAEVERBEEK).

De in het besluit vervatte diplomavereisten betreffen minimale voorwaarden, d.w.z. dat de betrokken kandidaten over diploma's en getuigschriften moeten beschikken die ten minste gelijk zijn aan de in het besluit vernoemde graden. Met andere woorden, het staat het OCMW-bestuur vrij om strengere diplomavereisten in zijn reglement in te schrijven. De vrij strikte bepalingen inzake diplomavereisten die *de facto* de kandidaten voor het ambt van secretaris en ontvanger beperkten tot juristen, economisten en politieke en sociale wetenschappers, komen niet meer in de regelgeving voor.

Evenals de andere personeelsleden is de secretaris onderworpen aan welbepaalde onverenigbaarheden en de tuchtregeling die voor alle personeelsleden gelden (zie hierboven nrs. 475 e.v. en 500 e.v.).

Terwijl onder de gelding van de Organieke Wet 1976 aan een secretaris bij de aanvang van zijn ambt geen proeftijd kon worden opgelegd – een dergelijke beslissing van de raad voor maatschappelijk welzijn miste volgens de Raad van State in het verleden iedere wettelijke of bestuursrechtelijke grondslag (RvS 13 mei 1998, nr. 73.635, Vignol) –, is dit voortaan wel mogelijk. Het Rechtspositiebesluit 2007 Bijzondere Betrekkingen creëert immers de mogelijkheid om voor *alle* personeelsleden – dus inclusief de beide topambtenaren van het OCMW – een proeftermijn te bepalen.

De raad voor maatschappelijk welzijn moet de *wijze van aanwerving* voor het ambt van secretaris bij reglement vastleggen.

Artikel 3 van het opgeheven KB van 20 juli 1993 verplichtte de raad ertoe in dat reglement melding te maken van o.m. de deelnemingsvoorwaarden aan het examen, de wijze van organisatie van het examen, de samenstelling van de examencommissie, de volgorde en de inhoud van de proeven, evenals de wijze van toekenning van de punten; het reglement vermeldde tevens de diplomavoorwaarden.

Te beklemtonen valt dat de regelgeving ***geen*** *leeftijdsvereiste* meer voorschrijft; een dergelijke aanstellingsvoorwaarde zou trouwens in conflict kunnen komen met de draagwijdte van de discriminatiegronden *ex* artikel 16, § 3 van het Vlaamse Antidiscriminatiedecreet (decreet van 10 juli 2008 houdende een kader van het Vlaamse gelijkekansen- en gelijkebehandelingsbeleid, *BS*

23 september 2008), tenzij voor het leeftijdsvereiste een redelijke verantwoording kan worden gegeven, wat naar onze mening voor de hier bedoelde functie nog moeilijk te rechtvaardigen valt (vgl. E. BREMS, *Nieuwe discriminatiegronden in de Wet Bestrijding Discriminatie*, *l.c.*, 2004, nrs. 86-93, 64 e.v.; over de verhouding Antidiscriminatiewet en overheidsbetrekkingen in het bijzonder, zie L.M. VENY, "De wet bestrijding discriminatie in de ambtenarij" in E. BREMS en M. DE VOS (eds.), *De Wet Bestrijding Discriminatie in de praktijk*, Antwerpen, Intersentia, 2004, 107-148).

Waar alleszins nog moeilijk een maximumleeftijdsvoorwaarde voor de benoeming kan worden gehanteerd, doet een minimumleeftijd daarentegen minder problemen rijzen aangezien dit impliciet uit de diplomavereisten zal voortvloeien en dit diploma in beginsel niet voor een bepaalde leeftijd kan worden behaald.

557 De aanstelling van de secretaris moet gebeuren bij een geheime en afzonderlijke stemming (art. 46, § 2, eerste lid, 3° OCMW-decreet). Indien de volstrekte meerderheid bij de eerste stembeurt niet werd verkregen, moet de procedure van artikel 47 van het OCMW-decreet worden gevolgd (zie hierboven nrs. 212 en 215). Alvorens in dienst te treden, legt de secretaris in een openbare raadszitting en in handen van de voorzitter de decretaal voorgeschreven eed af (zie hierboven nr. 536).

Het belang van deze functie binnen de OCMW-organisatie is dermate essentieel en kan niet worden betwist zodat bij een conflictsituatie of een chaotische situatie die naar aanleiding van de benoeming van de secretaris rijst, daaraan zo spoedig mogelijk een einde moet worden gemaakt (RvS 31 januari 2007, nr. 167.366, Delvigne, *Rev.dr.commun.* 2008/4, 41); een beroep op de spoedeisende schorsingsprocedure is dan gerechtvaardigd.

558 Hoewel niet uitdrukkelijk in het OCMW-decreet opgenomen, verbiedt enige bepaling – uitdrukkelijk of stilzwijgend – de raad voor maatschappelijk welzijn evenmin om, benevens een secretaris, nog een *adjunct-secretaris* aan te stellen; als voorwaarde voor een dergelijke aanstelling geldt de verplichting dat die functie in de personeelsformatie staat ingeschreven. Daar er geen wettelijke criteria voorhanden zijn om na te gaan welke centra die functie mogen invoeren, zal de gegrondheid daarvan bij de uitoefening van het bestuurlijk toezicht moeten worden beoordeeld (vgl. *Vr. en Antw.* Kamer 1976-77, 47).

§ 3. Prestatieduur

559 In het OCMW-decreet wordt de prestatieduur van de secretaris bepaald. De secretaris kan werken onder een regime van ofwel volledige prestaties, ofwel deeltijdse prestaties al dan niet als bijbetrekking uitgeoefend (zie eveneens hierboven nr. 540).

De raad voor maatschappelijk welzijn stelt de voorwaarden inzake de duur en de plaats van de uitoefening van het ambt vast.

Het KB van 20 juli 1993 bepaalde in artikel 14 dat de prestaties van de secretaris worden verzekerd op de zetel van het OCMW en tijdens de normale openingsuren van de kantoren van de openbare

besturen; die bepaling impliceerde dat de vroegere bestuurspraktijk die er soms in bestond dat de secretaris thuis diensten presteerde, niet meer was toegestaan en zeker geen aanleiding was tot compensaties en/of bijkomende bezoldiging. Die bepalingen zijn nu opgeheven.

560 De huidige OCMW-regelgeving schrijft voor dat de deeltijdse secretaris ten minste eenmaal per week op de zetel van het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn op het moment van de gewone diensturen aanwezig moet zijn (art. 11, eerste lid B.Vl.Reg. 21 december 2007). Uiteraard wordt verondersteld dat de secretaris zijn werk zo regelt dat hij aanwezig is als de noden van de dienst dit vereisen, bijvoorbeeld om vergaderingen van de beraadslagende organen voor te bereiden en bij te wonen.

Krachtens het tweede lid van het voormelde artikel mag een deeltijdse of een voltijdse secretaris van een OCMW geen activiteiten binnen de diensturen meer cumuleren, tenzij binnen de grenzen van de afsprakennota met de raad voor maatschappelijk welzijn (art. 11, tweede lid).

§ 4. Salarisschaal

561 Waar voorheen de salarisschaal van de voltijdse secretaris procentsgewijze werd vastgesteld door de OCMW-raad in verhouding van 97,5% tot de salarisschaal toepasselijk op de gemeentesecretaris van dezelfde gemeente (*cf.* art. 16, § 1 KB 20 juli 1993), is de verloning van de OCMW-secretaris nu geregeld bij het Rechtspositiebesluit 2007 Bijzondere Betrekkingen, zoals significant gewijzigd bij besluit van de Vlaamse Regering van 16 januari 2009. Hierdoor is het aantal klassen tot negen teruggebracht, waardoor de secretarissen van de openbare centra die tot dan toe tot een lagere klasse behoorden, een aanzienlijke verhoging van hun salaris hebben gekregen.

Het komt de OCMW-raad toe de salarisschaal van de secretaris, binnen de hieronder vastgestelde minimum- en maximumgrenzen, uitgedrukt in euro te bepalen:

1°	gemeenten tot 6000 inwoners:	23.642,30 – 35.455,57;
2°	gemeenten van 6001 tot 15.000 inwoners:	29.470,56 – 43.527,20;
3°	gemeenten van 15.001 tot 20.000 inwoners:	31.952,05 – 46.629,14;
4°	gemeenten van 20.001 tot 25.000 inwoners:	33.780,53 – 49.731,23;
5°	gemeenten van 25.001 tot 35.000 inwoners:	35.886,61 – 52.996,16;
6°	gemeenten van 35.001 tot 50.000 inwoners:	38.074,19 – 56.097,72;
7°	gemeenten van 50.001 tot 80.000 inwoners:	40.702,65 – 59.526,47;
8°	gemeenten van 80.001 tot 150.000 inwoners:	43.102,50 – 62.791,62;
9°	gemeenten van meer dan 150.000 inwoners:	46.743,15 – 67.688,86

(omtrent de discretionaire bevoegdheid hierbij, zie RvS 8 april 2003, nr. 118.139, Acke en Astaes, *OCMW-visies* 2005, afl. 4, 58).

Ingeval het inwoneraantal van de gemeente onder het minimale aantal inwoners daalt op grond waarvan de salarisschaal van de OCMW-secretaris werd vastgesteld, dan behoudt de in dienst zijnde secretaris op persoonlijke titel de hem toegekende salarisschaal (art. 219, § 1 Rechtspositiebesluit 2007 Bijzondere Betrekkingen). De raad *kan* bepalen dat het salaris van de OCMW-secretaris die met toepassing van artikelen 76 en 271 van het gemeentedecreet ook de functie van gemeentesecretaris uitoefent, verhoogd wordt met maxi-

maal 30%; de raad zelf bepaalt het toegepaste percentage (art. 219, § 1, derde lid OCMW-decreet).

Vanaf 1 januari 2009 werden de periodieke salarisverhogingen van de secretaris (en de financieel beheerder) over vijftien jaar gespreid. De salarisverhogingen, uitgedrukt in salaristrappen, worden op evenredige wijze gespreid (*cf.* art. 220 Rechtspositiebesluit 2007 Bijzondere Betrekkingen). Het salaris van de OCMW-secretaris volgt het verloop van het indexcijfer van de consumptieprijzen.

562 Het maximumsalaris van *deeltijdse secretarissen* wordt vastgesteld door het aantal toegelaten uren per week te vermenigvuldigen met 1/38 van voornoemde salarisschaal.

§ 5. Vervanging van de secretaris

563 Aangaande de onder het OCMW-decreet geldende bepalingen inzake de vervanging van de secretaris kan naar de uitgebreide bespreking bij de gemeenschappelijke bepalingen worden verwezen (zie uitgebreid hierboven nrs. 542-545).

Volgens de geldende regelgeving is het niet (meer) mogelijk dat een OCMW-raadslid of een buitenstaander als tijdelijk secretaris wordt aangesteld. Nochtans was het in talrijke openbare centra voor maatschappelijk welzijn gebruikelijk dat indien de secretaris de raadszitting wegens een onverenigbaarheid, een verbod of een persoonlijk belang moest verlaten, er een raadslid tijdelijk het secretariaat waarnam. Die mogelijkheid vindt echter nergens enige grondslag in de regelgeving. De aanwijzing van een lid van de OCMW-raad als tijdelijk secretaris valt trouwens moeilijk in overeenstemming te brengen met artikel 80 van het OCMW-decreet.

De raad doet er dus best aan, bij een voorziene tijdelijke verhindering van de secretaris of gewoon als algemene proactieve regeling, een OCMW-personeelslid als vervanger aan te stellen. Dit personeelslid kan dan de secretaris vervangen tijdens zijn verhindering en het secretariaat waarnemen tijdens de vergadering van de raad.

Het plaatsvervangende personeelslid oefent dan alle bevoegdheden en taken van de secretaris uit, bijvoorbeeld deelneming aan de vergadering van de raad zetelend als tuchtoverheid (RvS 21 juni 2007, nr. 172.520, Foets); de omstandigheid dat bepaalde tenlasteleggingen mede op verklaringen van dit personeelslid zijn gesteund, doet aan de plaatsvervanging geen afbreuk nu niet vaststaat dat het personeelslid daarbij zijn taak als plaatsvervangend secretaris is te buiten gegaan.

Mocht de raad nagelaten hebben op voorhand een personeelslid aan te wijzen, dan kan het vast bureau of de voorzitter – bij hoogdringendheid – alsnog een personeelslid als secretaris aanstellen. Desnoods kan de raad dit ook nog bij de aanvang van zijn vergadering doen.

Niet alleen de parlementaire voorbereidingen van de organieke wet van 8 juli 1976 wijzen in die richting (*Parl.St.* Senaat 1974-75, nr. 581/2, 79). De secretaris is er immers mee belast om de notulen van de vergaderingen van de raad en van het vast bureau op te maken (zie hierboven nrs. 216 en 363). Bijgevolg, indien de raad geen tijdelijke secretaris zou aanstellen bij vacature van het ambt of ingeval de titularis verhinderd is en voor zover het een uitzonderlijke afwezigheid betreft, zou daaruit voortvloeien dat de zittingen van de raad of van het vast bureau waarbij een lid van die vergaderingen notuleert, in strijd met de wet verlopen. Dit geldt niet voor de vergaderingen van de bijzondere comités, aangezien reeds onder de gelding van de vroegere Organieke Wet 1976 de secretaris niet uitdrukkelijk met het opstellen van de notulen van die vergaderingen was gelast en zijn aanwezigheid trouwens evenmin verplicht was (zie tevens *Vr. en Antw.* Kamer 1980-81, 1.133).

De tijdelijke secretaris moet niet aan de aanwervingsvoorwaarden voldoen; zijn bezoldiging wordt geregeld op dezelfde wijze als die van een personeelslid belast met een hogere functie.

§ 6. Taken van de secretaris

A. INLEIDING

564 De taakomschrijving van de secretaris is te vinden in de artikelen 85 e.v. van het OCMW-decreet (zie L.M. VENY en B. VAN ACKER, "De interne organisatie van het lokale en provinciale bestuur" in J. DUJARDIN (ed.), *Gemeente- en Provinciedecreet*, Brugge, die Keure, 2006, nrs. 144-163, 91 e.v.). Het takenpakket en vooral de functie-invulling van de secretaris is tijdens de laatste decennia behoorlijk geëvolueerd; dit houdt vooral verband met de evolutie die het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn als lokaal bestuur heeft ondergaan.

565 Algemeen kan worden gesteld dat de secretaris belast is met de algemene leiding van de diensten van het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn (art. 85, eerste lid OCMW-decreet; G. DE COSTER, "Het OCMW-decreet gestemd. De secretaris strategisch gepositioneerd", *OCMW-visies* 2009, afl. 1, 15-18; W. LEERMAN, *Het decreet van 19 december 2008 op de organisatie van de OCMW's. Het OCMW vanuit secretarisperspectief*, *l.c.*, 30-33. Voor een vergelijking met de taken van de gemeentesecretaris, zie L.M. VENY en B. VAN ACKER, *De interne organisatie van het lokale en provinciale bestuur*, *l.c.*, nrs. 144-162, 91 e.v.; in verband met zijn aansprakelijkheid, raadpleeg M. ANTHONIS en I. CARLENS, "De aansprakelijkheid van de gemeente- en OCMW-secretaris" in X, *Aansprakelijkheid van gemeenten en OCMW's. Burgerrechtelijke aansprakelijkheid van het lokaal bestuur, zijn topambtenaren en personeel*, Brugge, Vanden Broele, 2007, 171-208. Voorheen A. DE GRAEVE, "De taakomschrijving van de secretaris van het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn", *De Gem.* 1977, 95-100).

Overeenkomstig artikel 47, § 1, eerste lid van de Organieke Wet 1976 moest de maatschappelijk werker de taken uitvoeren die hem door de secretaris namens de raad, het vast bureau of het bijzonder comité voor de sociale dienst waren opgedragen; volgens die bepaling vervulde de secretaris de rol van spreekbuis van de vernoemde bestuursorganen, wat veeleer merkwaardig is. Tegelijk werd de stelling bevestigd dat de voorzitter zich niet rechtstreeks tot het personeel

mocht wenden. De voorzitter, en niet de secretaris, is immers belast met de uitvoering van de beslissingen van de bestuursorganen van het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn. Enkel het voormelde wetsartikel stipuleerde uitdrukkelijk dat de secretaris namens de OCMW-bestuursorganen de opdrachten aan de maatschappelijk werker moest opdragen (ter zake de huidige regeling, zie verder nr. 572 e.v.).

566 De bepaling van artikel 85, tweede lid OCMW-decreet dat de secretaris rapporteert aan de voorzitter van de raad voor maatschappelijk welzijn en aan de raad voor maatschappelijk welzijn, sluit niet uit dat er ook afspraken kunnen worden gemaakt betreffende rapportering aan andere organen, bijvoorbeeld met het bijzonder comité voor de sociale dienst.

De OCMW-secretaris zal de door de raad voor maatschappelijk welzijn gedelegeerde bevoegdheden en bepaalde opdrachten die met de voorzitter werden afgesproken, moeten uitvoeren; hij staat bovendien in voor het aansluitingsmanagement tussen het politiek en het ambtelijk personeel. Het is dan ook niet meer dan logisch dat hij geregeld aan de voorzitter en aan de raad rapporteert (*Parl.St.* Vl.Parl. 2007-08, nr. 1701/1, 80).

567 De Vlaamse Regering gaat ervan uit dat in dit decreet het evenwicht tussen de secretaris en de financieel beheerder beter wordt uitgebalanceerd. Het is om die reden dat voortaan de secretaris moet instaan voor de eerste handtekening bij de betalingen; die opdrachten kan hij nooit delegeren aan de financieel beheerder gelet op het beginsel van de decretale functiescheiding (zie hierboven nr. 548). Artikel 89 van het OCMW-decreet herinnert eraan dat de secretaris de bevoegdheden uitoefent die hem zijn toevertrouwd, hetzij overeenkomstig artikel 52 van het OCMW-decreet – de raad delegeert bevoegdheden aan hem –, hetzij overeenkomstig andere wettelijke of decretale bepalingen.

B. TAKEN

1. Werking van de diensten

568 De vroegere libellering waarbij de secretaris "onder het gezag van de voorzitter" de zaken onderzocht, de administratie leidde en hij hoofd was van het personeel (art. 45, § 1, vierde lid Organieke Wet 1976), is niet overgenomen in het OCMW-decreet (*cf. Parl.St.* Vl.Parl. 2007-08, nr. 1701/1, 67). Het "gezag" dat hier werd bedoeld, was een hiërarchisch gezag (*Parl.St.* Senaat 1974-75 nr. 581/1, 127); de voorzitter had zodoende het recht om de secretaris instructies te geven in verband met het onderzoek van de zaken en de leiding van de administratie en het personeel. Artikel 45, § 1, achtste lid stelde trouwens dat de secretaris verplicht was zich te gedragen naar de onderrichtingen die hem door de voorzitter, de raad voor maatschappelijk welzijn en het vast bureau werden gegeven.

569 De secretaris van het OCMW is nu krachtens artikel 86, § 1, eerste lid, belast met de werking van de diensten van het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn inzake de voorbereiding, de uitvoering en de evaluatie van het beleid. Hierbij gedraagt hij zich naar de onderrichtingen die hem door de raad voor maatschappelijk welzijn, de voorzitter van die raad en, in voorkomend geval, de ondervoorzitter, het vast bureau of de bijzondere comités,

naargelang hun respectieve bevoegdheden worden opgedragen, tenzij anders is bepaald in de afsprakennota.

Uit de voormelde bepaling vloeit automatisch voort dat de secretaris noodzakelijkerwijze kennis heeft van elke handeling waarnaar in een beslissing van de raad en het vast bureau, desgevallend een bijzonder comité, wordt verwezen (RvS 18 juni 1982, nr. 22.361, Vanderavero, *Arr.RvS* 1982, 1092, *Pas.* 1984, IV, 57); die kennis vangt aan de dag waarop de bestuurshandeling is genomen op voorwaarde dat hij aan de betrokken vergadering heeft deelgenomen.

De secretaris is daarnaast belast met de interne controle op de werking van de diensten van het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn (art. 86, § 1, tweede lid OCMW-decreet). Hiertoe zal hij, in samenspraak met het managementteam, een intern controlesysteem moeten ontwerpen waarvan de grote lijnen door de raad voor maatschappelijk welzijn moeten worden goedgekeurd.

570 De vraag blijft relevant of de secretaris onderrichtingen van de voorzitter moet naleven ingeval die naar zijn oordeel niet tot de bevoegdheid van de voorzitter behoren of in strijd zijn met vroeger genomen beslissingen van andere OCMW-bestuursorganen. Het antwoord op die vraag moet worden gevonden in het beginsel van de hiërarchie van de organen die in de schoot van het betrokken openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn bestaat; aangezien in die hiërarchie de voorzitter ondergeschikt is aan de raad voor maatschappelijk welzijn – en in voorkomend geval het vast bureau –, ligt het voor de hand dat de secretaris onderrichtingen van de voorzitter naast zich kan neerleggen voor zover die niet tot de bevoegdheid van de voorzitter behoren of in strijd zijn met de beslissingen van de raad of van het vast bureau (*cf.* o.m. *Vr. en Antw.* Kamer 1979-80, 3392).

Artikel 24 van de Organieke Wet 1976 droeg aan de raad voor maatschappelijk welzijn de regeling op van alles wat tot de bevoegdheid van het OCMW behoorde, tenzij de wet het anders bepaalde. De OCMW-raad kon welomschreven bevoegdheden overdragen aan het vast bureau en aan de bijzondere comités (art. 27, § 1, eerste en tweede lid voornoemde wet). De voorzitter van de raad voor maatschappelijk welzijn was belast met de uitvoering van de beslissingen van de raad, van het vast bureau en van de bijzondere comités (art. 28, vierde lid Organieke Wet 1976). De secretaris was verplicht zich te gedragen naar de onderrichtingen die hem werden opgedragen door de voorzitter, de raad en het vast bureau.

Uit die bepalingen kan een strikte hiërarchie van OCMW-bestuursorganen worden afgeleid, waaruit volgt dat de secretaris zich in orde van afnemende belangrijkheid moet gedragen naar de onderrichtingen van de raad voor maatschappelijk welzijn, van het vast bureau, van de bijzondere comités en, tot slot, van de voorzitter.
Bij een conflictsituatie met betrekking tot een door de voorzitter aan de secretaris gegeven onderrichting, kan die laatste zich – desgevallend – wenden tot het naar zijn oordeel bevoegde OCMW-bestuursorgaan; zowel de raad voor maatschappelijk welzijn als het vast bureau kan door middel van een minnelijke schikking trachten een einde aan de gerezen conflictsituatie te maken. Vervolgens komt het in de eerste plaats aan de raad voor maatschappelijk welzijn toe voor zover een minnelijke oplossing van het probleem on-

mogelijk is, het geschil definitief te beslechten; de beslissing die de raad voor maatschappelijk welzijn in dat verband neemt, wordt alsdan aan het (algemeen) bestuurlijk toezicht onderworpen (zie hierover in het bijzonder J. VAN BENEDEN, "OCMW Voorzitter en secretaris: opponenten of medewerkers in een sociale instelling?", *TBP* 1980, 340).

571 Ten minste na iedere algehele vernieuwing van de raad voor maatschappelijk welzijn sluit de secretaris, mede namens het managementteam, een afsprakennota met de raad voor maatschappelijk welzijn over de wijze waarop hij en de overige leden van het managementteam met de raad voor maatschappelijk welzijn, de voorzitter van die raad en – in voorkomend geval – de ondervoorzitter, het vast bureau of de bijzondere comités zal samenwerken om de beleidsdoelstellingen te realiseren; die afsprakennota bevat eveneens verduidelijkingen omtrent de omgangsvormen tussen bestuur en administratie.
In die afsprakennota wordt bepaald op welke wijze de secretaris de bevoegdheden uitoefent die aan hem worden gedelegeerd (art. 86, § 2 OCMW-decreet).

De afsprakennota is bedoeld als een vorm van contract tussen de "politiek" en het ambtelijk personeel; het vormt een middel om het aansluitingsmanagement tussen het politiek en het ambtelijk apparaat te faciliteren. Dat is tevens de reden waarom de OCMW-secretaris de afsprakennota *namens het managementteam* met de raad voor maatschappelijk welzijn sluit. Uit die vorm van contract kunnen derden uiteraard geen rechten putten. Het is een contract zonder direct bindende juridische kracht tussen het managementteam en de raad. Het is veeleer een middel om het ambtelijk personeel onder leiding van de secretaris verantwoordelijk te maken en op het einde van de periode waarvoor het contract werd gesloten, verantwoording te doen afleggen; de afsprakennota is een instrument dat tot responsabiliseren moet aanzetten. De delegaties van bevoegdheden aan de secretaris of rechtstreeks aan andere budgethouders kunnen evenwel niet langs de afsprakennota verlopen; dergelijke delegaties worden door middel van het reglement van de raad voor maatschappelijk welzijn of op grond van een afzonderlijke beslissing van de voorzitter van de OCMW-raad, de ondervoorzitter, van het vast bureau of van de bijzondere comités geregeld (*Parl.St.* Vl.Parl. 2007-08, nr. 1701/1, 86).

2. De leiding van het personeel

572 De secretaris staat aan het hoofd van het personeel en in die hoedanigheid is hij bevoegd voor het dagelijkse personeelsbeheer; dit geldt ten opzichte van de personeelsleden die tewerkgesteld zijn bij een Intern Verzelfstandigd Agentschap van het OCMW. De uitoefening van dit dagelijks personeelsbeheer kan door de secretaris worden toevertrouwd aan de leidinggevende personeelsleden van wie de functies in het organogram zijn aangegeven (art. 90 OCMW-decreet).

Onder het begrip "*dagelijks personeelsbeheer*" worden allerlei vormen van individueel personeelsbeheer verstaan, zoals allerlei aanvragen voor vakantieverlof, loopbaanonderbreking e.d., individuele toepassingen van de bepalingen met betrekking tot vorming en evaluatie enz., bepalingen die rechtstreeks voortvloeien uit en die de toepassing zijn van de gemeentelijke aanvullende rechtspositieregeling. Het behelst tevens bepaalde vormen van collectief personeelsbeheer, zoals het vastleggen van vakantieperiodes en feestdagen. De verwijzing naar de "in disponibiliteitstelling" werd niet langer relevant geacht omdat de onderscheiden vormen van disponibiliteit die destijds door het personeelslid konden worden aangevraagd, niet meer in de rechtspositieregeling voorkomen.

573 Het aanwerven, de tucht en het ontslaan van personeel vallen, naar de geest van de regelgeving, *niet* onder "dagelijks personeelsbeheer". Die bevoegdheden situeren zich voor de topfuncties en voor de andere functies in beginsel bij de raad voor maatschappelijk welzijn, maar kunnen – behalve voor de topfuncties – wel aan de secretaris worden gedelegeerd.

In zoverre een taakwijziging meer is dan een loutere maatregel van inwendige orde en de rechtspositie van een personeelslid raakt, behoort die in beginsel tot de raad voor maatschappelijk welzijn en heeft de voorzitter geenszins de bevoegdheid een dergelijke maatregel te nemen (RvS 1 maart 1999, nr. 79.013, Claus); dat het bevoegde OCMW-orgaan – de raad voor maatschappelijk welzijn – de beslissing van een onbevoegd bestuursorgaan – de voorzitter – tot de zijne maakt, is juridisch niet zozeer als een goedkeuring maar veeleer als een bekrachtiging te kwalificeren.

Het aanwerven en het ontslaan van personeelsleden impliceren het budgethouderschap (zie verder nr. 695 e.v.); dat betekent o.a. dat de uitbetaling van de salarissen door het OCMW-bestuursorgaan of de OCMW-ambtenaar die het betrokken personeelslid heeft aangeworven, moet worden goedgekeurd tenzij de wet of het decreet het anders heeft bepaald.
Uiteraard moet de secretaris bij het uitoefenen van die in het decreet toegewezen bevoegdheid de ter zake geldende wetgeving toepassen; te denken valt bijvoorbeeld aan de Arbeidsovereenkomstenwet van 3 juli 1978, de wet van 29 juli 1991 op de uitdrukkelijke motivering van individuele bestuurshandelingen, de hoorplicht en de wet van 19 december 1974 op het syndicaal statuut.

Voorts mag de secretaris alle geschikte en nuttige maatregelen nemen om de goede werking van de OCMW-administratie te garanderen, inclusief de wijziging van de dienstaanwijzing van personeelsleden die onder zijn gezag zijn geplaatst (RvS 25 november 1983, nr. 23.719, Brismée, *Arr.RvS* 1983, 2278). Hoewel een dergelijke beslissing de statutaire toestand van dat personeelslid niet wijzigt, kan ze wel ernstige gevolgen hebben op de wijze waarop dit personeelslid zijn dienst moet uitoefenen en moet ze bijgevolg formeel worden gemotiveerd. De verplichting tot formele motivering brengt met zich dat er een schriftelijke weergave van de genomen maatregel moet worden opgemaakt; een eventuele dringende noodzaak ontslaat de secretaris niet van die verplichting (RvS 7 december 2011, nr. 216.724, XXXX, *Inforum*, 263813).

574 De secretaris is de hiërarchisch overste van het personeel en draagt de personeelsleden de door hen uit te voeren taken op; ook het personeel van het ziekenhuis, het woonzorgcentrum of een andere instelling van het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn staat in een hiërarchisch verband met de OCMW-secretaris.

Tot het personeel bedoeld in artikel 85 OCMW-decreet (voorheen art. 45, § 1, vierde lid van de Organieke Wet 1976) behoort eveneens de directeur van een ziekenhuis of van een woonzorgcentrum van het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn; elke directeur is bijgevolg hiërarchisch *ondergeschikt* aan de secretaris die het hoofd van het personeel is (*Vr. en Antw.* Kamer 1979-80, 3724).

De secretaris fungeert daarbij als spreekbuis van de andere bestuursorganen van het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn – *i.e.* raad, vast bureau of bijzonder comité, voorzitter van de raad voor maatschappelijk welzijn –, wat tevens inhoudt dat de voorzitter of enig ander raadslid zich niet rechtstreeks tot het personeel kan wenden of zich rechtstreeks met het personeelsbeleid kan inlaten. Dit zou een negatie zijn van de decretale bevoegdheden van de secretaris.

De voorzitter van de raad voor maatschappelijk welzijn moet zich ervan onthouden om rechtstreeks bevelen of onderrichtingen aan het personeel te geven. *A fortiori* is de voorzitter niet bevoegd om een personeelslid van het OCMW-bestuur met een welomschreven functie en een specifieke graad, over te plaatsen naar een andere dienst met een totaal andere taak (RvS 1 maart 1999, nr. 79.013, Claus, *OCMW-visies* 2000, afl. 1, 65).

Evenzo, kan een personeelslid zich evenmin rechtstreeks tot de voorzitter van de raad voor maatschappelijk welzijn wenden, maar zal het zich steeds tot de secretaris richten.

3. Het opstellen van voorontwerpen

575 De secretaris zorgt in overleg met het managementteam voor het opstellen van de voorontwerpen van het organogram, de personeelsformatie, de rechtspositieregeling van het personeel, de strategische nota van het meerjarenplan en de herziening ervan, de beleidsnota van het budget, de verklarende nota van een budgetwijziging en de verklarende nota van een interne kredietaanpassing (art. 86, § 4 OCMW-decreet).

4. Voorbereiding van de geagendeerde dossiers en de vergaderingen

576 De secretaris bereidt de zaken voor die aan de raad voor maatschappelijk welzijn, aan de voorzitter van die raad of, in voorkomend geval, aan de ondervoorzitter, aan het vast bureau en aan de bijzondere comités worden voorgelegd (art. 86, § 3 OCMW-decreet).

In de voormelde bepaling wordt aangegeven dat de voorbereidende werkzaamheden voor de vergaderingen van de politieke organen moeten worden ondersteund of zelfs door de secretaris moeten worden voorbereid. Het is evident dat de OCMW-secretaris hiervoor een beroep kan doen op de ambtenaren waarover hij de leiding heeft. Voor bepaalde voorbereidende taken aangaande de politieke beleidsvoering moet de secretaris verplicht het managementteam consulteren (zie verder nr. 642); dit houdt verband met politieke beslissingen die een belangrijke impact hebben of kunnen hebben op het beheer van het centrum (*Parl.St.* Vl.Parl. 2007-08, nr. 1701/1, 87).

5. Het bijwonen van vergaderingen

577 De secretaris woont de vergaderingen bij van *de raad voor maatschappelijk welzijn* en van het *vast bureau* (art. 87, § 1 OCMW-decreet); hij *kan* eveneens de vergaderingen van alle bijzondere comités bijwonen.

Uit beide bepalingen is op te maken dat de secretaris verplicht is om, behoudens overmacht, de vergaderingen van de raad en het vast bureau bij te wonen, maar dat hij daarentegen *niet* verplicht is, noch kan worden verplicht om de vergaderingen van de bijzondere comités bij te wonen. In het laatste geval heeft het bijwonen van de vergadering een facultatief karakter, d.w.z. dat de secretaris zelf oordeelt of hij al dan niet op de betrokken vergadering aanwezig zal zijn.

In het oorspronkelijk ontwerp van organieke wet 1976 werd de aanwezigheid van de secretaris ook voor de vergaderingen van de bijzondere comités verplicht gesteld; opdat zou worden vermeden dat de taak van die OCMW-ambtenaar, alleszins in de grote(re) openbare centra voor maatschappelijk welzijn, te zwaar zou uitvallen, is die verplichting uiteindelijk beperkt tot de vergaderingen van de raad en van het vast bureau (*cf. Parl.St.* Senaat 1974-75, nr. 581/2, 77). Die redenering is aangehouden in het OCMW-decreet.

De secretaris kan aanwezig zijn op de vergaderingen van het college van burgemeester en schepenen gedurende de bespreking van de punten waarvoor overeenkomstig artikel 270 van het OCMW-decreet advies moet worden ingewonnen en dit in zoverre de voorzitter van de raad voor maatschappelijk welzijn dat wenst (art. 87, § 1 OCMW-decreet).

578 De secretaris van een openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn is geen politiek mandataris, zodat het voor de hand ligt dat hij over ***geen*** beraadslagend stemrecht op de door hem bijgewoonde vergaderingen beschikt.

Dat de huidige regelgeving – evenals de Organieke Wet 1976 – dit zo uitdrukkelijk vooropstelt, vindt zijn verklaring in de bespreking van een amendement daar het oorspronkelijke ontwerp van organieke wet de secretaris toch stemrecht wou geven (vgl. *Parl.St.* Senaat 1974-75, nr. 581/2, 77); de directeurs van de ziekenhuizen hadden immers wel stemrecht in de beheerscomités van die instellingen en stonden – en staan nog steeds – binnen de OCMW-administratie toch in een ondergeschikt hiërarchisch verband met de secretaris.

Er anders over oordelen zou hem in de mogelijkheid stellen om de politieke verhoudingen binnen het betrokken beraadslagend orgaan te beïnvloeden. Het gegeven dat de regelgeving de secretaris tijdens de door hem bijgewoonde vergaderingen geen stemrecht verleent en hem daarentegen met slechts een raadgevende opdracht belast, heeft tevens tot gevolg dat hij voor de berekening van het aanwezigheids- en goedkeuringsquorum niet in aanmerking kan komen (RvS 31 mei 2000, nr. 87.733, OCMW Chastre).

6. Adviseren van de bestuursorganen

579 De OCMW-secretaris heeft tevens als taak de raad voor maatschappelijk welzijn, de voorzitter (desgevallend de ondervoorzitter), het vast bureau en de bijzondere comités op beleidsmatig, bestuurskundig en juridisch vlak te adviseren. Hij herinnert in voorkomend geval aan de geldende rechtsregels, vermeldt de feitelijke gegevens waarvan hij kennis heeft en zorgt ervoor dat de door de regelgeving voorgeschreven vermeldingen in de beslissingen worden opgenomen (art. 87, § 2 OCMW-decreet; in verband met de consequentie van die taak op de discretionaire bevoegdheid van de raad bij de benoeming bij

meerdere kandidaten, zie RvS 31 januari 2007, nr. 167.366, Delvigne, *Rev.dr.-commun.* 2008, afl. 4, 41).

Die tekst is gedeeltelijk een herneming van artikel 45 van de Organieke Wet 1976. De decretale bepaling heeft tot doel de geldigheid van de beslissingen van de raad voor maatschappelijk welzijn en de andere OCMW-bestuursorganen veilig te stellen; de secretaris moet er immers voor zorgen dat de door de wet voorgeschreven vermeldingen in de beslissingen van de betrokken bestuursinstantie worden opgenomen.

Voorheen oordeelde de Raad van State reeds dat de secretaris gemachtigd is tussen te komen tijdens een hoorzitting van de ontvanger om de raad voor maatschappelijk welzijn te informeren omtrent de situatie van de bankrekeningen van het OCMW (RvS 18 oktober 1988, nr. 31.080, Smal, *Arr.RvS* 1988, z.p.).

7. De behandeling van de briefwisseling en het beheer van het archief

580 Luidens artikel 88 van het OCMW-decreet organiseert de secretaris de behandeling van de briefwisseling en het beheer van het archief, waaronder de titels.
Hij deelt de verantwoordelijkheid hiervoor met de voorzitter van de raad voor maatschappelijk welzijn die krachtens artikel 58, § 4 van het OCMW-decreet tevens voor de zorg voor het archief, waaronder de titels, verantwoordelijk is (zie hierboven nr. 330).

De leden van de raad voor maatschappelijk welzijn hebben het recht dit archief te raadplegen hetgeen impliceert dat de secretaris dit archief voor hen toegankelijk en open moet stellen. Evenzeer de toezichthoudende overheid (art. 250 OCMW-decreet) en de leden van het college van burgemeester en schepenen (art. 253) genieten dit recht.

Artikel 40, § 1 van het OCMW-decreet stelt bovendien: "*De leden van de raad voor maatschappelijk welzijn hebben het recht van inzage in alle dossiers, stukken en akten die het bestuur van het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn betreffen. De leden van de raad voor maatschappelijk welzijn kunnen, behalve voor de dossiers die betrekking hebben op de persoonlijke levenssfeer van cliënten van het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn of hun onderhoudsplichtigen, een afschrift verkrijgen van die dossiers, stukken en akten. De vergoeding die eventueel wordt gevraagd voor het afschrift, mag in geen geval meer bedragen dan de kostprijs*".

Het consultatierecht van de OCMW-raadsleden en anderen is gewaarborgd indien zij tijdens de normale kantooruren van de diensten van het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn toegang tot het archief verkrijgen. Praktische regelingen hieromtrent worden best in het huishoudelijk reglement van de raad voor maatschappelijk welzijn opgenomen. Gezien de afwezigheid van nadere regels ter zake in het OCMW-decreet, moet ervan worden uitgegaan dat de raadsleden zich tot de secretaris of tot de door hem aangewezen personeelsleden moeten wenden teneinde hun inzagerecht uit te oefenen. Individuele personeelsleden hebben zonder machtiging hiertoe geen enkele bevoegdheid om stukken te tonen aan raadsleden of om hun instructies op te volgen.

Onder de organisatie van het archiefbeheer is te verstaan het instaan voor de begeleiding van de registratie, de materiële bewaring, de selectie ter bewaring en de vernietiging, de ontsluiting, het toegankelijk stellen en het valoriseren van archief(stukken) (omzendbrief BB 2009/03 van 5 juni 2009, 8).

8. De ondertekening van stukken

581 De secretaris moet conform artikel 183, § 1 van het OCMW-decreet, in beginsel, alle beslissingen van de raad voor maatschappelijk welzijn, van het vast bureau, van de bijzondere comités, alsook alle akten en bekendmakingen van het OCMW-bestuur tezamen met de voorzitter ondertekenen; zo zal de secretaris bijvoorbeeld de stukken inzake de bijeenroeping van de OCMW-raad, maar evenzeer de onderhandse en de authentieke akten die betrekking hebben op het beheer van de goederen van het centrum ondertekenen (vgl. J. DHONDT, "De ondertekening door de secretaris van het OCMW", *TBP* 1986, 167).
Eveneens de beslissingen en akten van de voorzitter van de OCMW-raad en, in voorkomend geval, van de ondervoorzitter evenals alle andere stukken of brieven die specifiek op hun ambt betrekking hebben, worden door hen ondertekend en worden door de secretaris medeondertekend.

De secretaris kan de medeondertekening van de beslissingen opdragen aan een of meer ambtenaren van het centrum, voor zover de raad voor maatschappelijk welzijn hem daartoe machtigt.

9. Het opmaken en het overschrijven van de notulen

582 De secretaris is in het bijzonder belast met de verantwoordelijkheid over het opmaken van de notulen van de vergaderingen van de OCMW-raad en van het vast bureau, en met de bewaring van de originelen (*cf.* art. 44 en 181 OCMW-decreet).

De originelen van de notulen van de OCMW-raad en van het vast bureau worden na goedkeuring door de voorzitter en de secretaris ondertekend. De originelen van de notulen van de bijzondere comités worden ondertekend door de voorzitter en, naargelang het geval, door de secretaris of het overeenkomstig artikel 62, vijfde lid van het OCMW-decreet aangewezen OCMW-personeelslid.

De verplichting in hoofde van de secretaris betreffende de reeds in artikel 44 van het OCMW-decreet vermelde goedgekeurde notulen van de raad voor maatschappelijk welzijn, wordt in artikel 181 van hetzelfde decreet nog eens uitdrukkelijk bevestigd. De notulen en de beslissingen moeten volgens die laatste bepaling door de voorzitter en de secretaris worden ondertekend; bedoeld zijn de notulen van de raad voor maatschappelijk welzijn en die van het vast bureau.

583 De ondertekening geeft de betrokken notulen een authentiek karakter. Evenwel, de ondertekening van de notulen betekent niet dat de secretaris akkoord zou gaan met de inhoud ervan, wel dat hetgeen neergeschreven is de juiste weergave vormt van de beslissing van het betrokken OCMW-orgaan.

Uit de artikelen 28, § 2, en 45, § 1, tweede lid van de Organieke Wet 1976 volgde dat de voorzitter, evenals de secretaris, verantwoordelijk was voor de overeenstemming van de *uittreksels* met de notulen. Het feit dat niemand werd benadeeld doordat de uittreksels niet met de notulen overeenstemden, verhinderde niet dat de afgifte van dergelijke uittreksels tuchtrechtelijk kon worden gesanctioneerd (RvS 30 april 1981, nr. 21.129, Thys, *Arr.RvS* 1981, 626).

AFDELING III

DE FINANCIEEL BEHEERDER VAN HET OCMW

§ 1. Inleiding

584 De financieel beheerder bekleedt in het organisatieconcept van het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn eveneens een specifieke positie (*cf.* omzendbrief BB 2009/03 van 5 juni 2009, 11). Het OCMW-decreet somt een aantal taken op die de financieel beheerder uitvoert onder de functionele leiding van de secretaris, zoals het opstellen van de financiële nota van het meerjarenplan en het budget. Naast opdrachten die met de eigenlijke beleidscyclus verband houden, heeft de financieel beheerder tevens taken die hij in volle onafhankelijkheid uitvoert, zoals de voorafgaande kredieten wetmatigheidscontrole van beslissingen met budgettaire en financiële implicaties, alsook het debiteurenbeheer.

§ 2. Aanstelling

585 Artikel 75, § 1 van het OCMW-decreet bepaalt dat elk openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn over een financieel beheerder beschikt; dat is, ofwel een plaatselijk financieel beheerder, ofwel een gewestelijk ontvanger (zie verder nr. 588).

Tijdens zijn installatievergadering op de derde werkdag na de installatievergadering van de gemeenteraad in januari 2013, heeft iedere raad voor maatschappelijk welzijn de *ontvanger* moeten aanstellen als financieel beheerder met behoud van de verworven rechten inzake het geldelijk statuut en met toepassing van artikel 280, § 1 van het OCMW-decreet (*cf.* art. 3 B.Vl.Reg. 7 september 2012, *BS* 18 oktober 2012).

Evenzeer in de openbare centra voor maatschappelijk welzijn waar een beroep op een gewestelijk ontvanger wordt gedaan, oefent die vanaf de installatie van de nieuwe OCMW-raad in januari 2013 de functie van financieel beheerder uit. Naar onze mening volstaat het dat de raad voor maatschappelijk welzijn hiervan kennis heeft genomen tijdens de installatievergadering, aangezien de raad niet bevoegd is om beslissingen te nemen omtrent het takenpakket van de gewestelijk ontvanger.

586 De plaatselijke financieel beheerder wordt krachtens artikel 52, tweede lid, 8° van het OCMW-decreet door de raad voor maatschappelijk welzijn benoemd. De OCMW-raad stelt de rechtspositieregeling van de financieel

beheerder bij reglement vast en dit binnen de perken van de algemene bepalingen die door de Vlaamse Regering zijn vastgelegd.

De raad voor maatschappelijk welzijn moet de *wijze van aanstelling* voor het ambt van financieel beheerder vastleggen; dit reglement moet de bij het Rechtspositiebesluit 2007 Bijzondere Betrekkingen voorgeschreven vermeldingen bevatten.
De aanstelling van de financieel beheerder van het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn geschiedt bij een geheime en afzonderlijke stemming; indien de volstrekte meerderheid niet bij de eerste stembeurt wordt behaald, moet de procedure van artikel 47 van het OCMW-decreet worden gevolgd (zie tevens hierboven nrs. 212 en 215).

Alvorens in dienst te treden, legt de financieel beheerder in handen van de voorzitter de voorgeschreven eed af (*cf.* hierboven nr. 536). Van die eedaflegging tijdens een openbare vergadering van de raad voor maatschappelijk welzijn wordt door de OCMW-secretaris een proces-verbaal opgemaakt.
De financieel beheerder die zonder wettige reden de eed niet aflegt nadat hij daartoe op de eerstvolgende vergadering van de OCMW-raad met een aangetekende brief is uitgenodigd, wordt geacht zijn aanstelling niet te aanvaarden. De weigering tot eedaflegging staat gelijk aan het afstand doen van de aanstelling.

§ 3. Prestatieduur

587 In bepaalde gevallen is de OCMW-raad vrij om te beslissen dat het ambt van financieel beheerder deeltijds wordt uitgeoefend. De Vlaamse Regering bepaalt hiertoe de voorwaarden (art. 79, § 1 OCMW-decreet); er kan hier worden volstaan met een verwijzing naar de grondige bespreking hiervoor (zie hierboven nr. 540 e.v.).

Indien een gemeente zich als gevolg van een wijziging van het bevolkingscijfer in een hogere of in een lagere bevolkingscategorie bevindt, blijft de financieel beheerder van het OCMW die in dienst is op het ogenblik van de wijziging van de situatie, zijn ambt uitoefenen zonder dat de omvang ervan wordt gewijzigd en dit tot op het ogenblik dat zijn loopbaan of zijn ambt bij het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn in die gemeente eindigt.
Met instemming van het betrokken personeelslid kan daarvan worden afgeweken (art. 10 Rechtspositiebesluit 2007 Bijzondere Betrekkingen).

588 In kleinere openbare centra voor maatschappelijk welzijn wordt het ambt van financieel beheerder toevertrouwd aan een *gewestelijk ontvanger*. De Vlaamse Regering heeft ter zake nadere regels bepaald in welke gevallen een financieel beheerder verplicht een ambtenaar van het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn moet zijn en in welke gevallen de functie verplicht door een gewestelijk ontvanger wordt uitgeoefend. Er kan in herinnering worden gebracht dat een combinatie met het ambt van financieel beheer-

der van het OCMW met datzelfde ambt bij een gemeente evenzeer tot de mogelijkheden behoort.

Artikel 9 van het besluit van de Vlaamse Regering van 21 december 2007 bepaalt dat de raad voor maatschappelijk welzijn *kan* beslissen bij de Vlaamse Regering een aanvraag in te dienen om voor de uitoefening van het ambt van financieel beheerder van het OCMW een beroep te mogen doen op een gewestelijke ontvanger. In de aanvraag moet de raad de gewenste omvang van het ambt aangeven. Een dergelijke aanvraag kan worden ingediend voor onbepaalde tijd of voor het tijdelijk waarnemen van het ambt; dit laatste zal het geval zijn in situaties waarbij de financieel beheerder afwezig of verhinderd is en tijdelijk moet worden vervangen (*cf.* art. 81 en 82 OCMW-decreet).

De gewestelijke ontvanger van het OCMW wordt niet door de raad voor maatschappelijk welzijn maar wél door de provinciegouverneur op voordracht van de arrondissementscommissaris aangesteld. De provinciegouverneur bezit bovendien de bevoegdheid de gewestelijke ontvanger te schorsen of af te zetten.

De specifieke rechtspositieregeling van de gewestelijke ontvangers wordt door de Vlaamse Regering vastgesteld die daarbij, waar nodig, verder kan afwijken van de bepalingen van het OCMW-decreet; de bepalingen van de rechtspositieregeling van het OCMW-personeel en de bijzondere rechtspositionele regels met betrekking tot de plaatselijk financieel beheerder, bijvoorbeeld aangaande de tuchtregeling (zie hieromtrent in het bijzonder RvS 27 april 2009, nr. 192.686, Van Den Troost), zijn bijgevolg niet van toepassing op de gewestelijke ontvangers. De openbare centra voor maatschappelijk welzijn dragen bij in de kosten die verband houden met het korps van gewestelijke ontvangers; de verdeelsleutel van die kosten wordt door de Vlaamse Regering vastgelegd.

589 Een deeltijdse of voltijdse financieel beheerder van een OCMW mag geen activiteiten cumuleren binnen de diensturen, tenzij binnen de grenzen van de afsprakennota met de raad voor maatschappelijk welzijn afgesproken (art. 11, tweede lid B.Vl.Reg. 21 december 2007).

§ 4. Vervanging

590 Er valt in het kader van artikel 201, tweede lid van het OCMW-decreet gewag te maken van het optreden van een *plaatsvervangend financieel beheerder* bij gewettigde afwezigheid van de titularis; de financieel beheerder kan, onder eigen verantwoordelijkheid, een personeelslid aanwijzen dat hem zal vervangen.
In het geval dat de afwezigheid langer dan zestig dagen duurt, moet de vervanger door de raad voor maatschappelijk welzijn worden aangewezen.

De *waarnemend financieel beheerder* bedoeld in artikel 201, tweede lid van het OCMW-decreet, treedt op bij ongewettigde of verdachte afwezigheid van de titularis, bij diens overlijden, ontslag, afzetting of schorsing. De waarnemend

financieel beheerder wordt door de raad voor maatschappelijk welzijn aangesteld om het ambt van financieel beheerder voorlopig uit te oefenen. De waarnemend financieel beheerder moet, in beginsel, de vereisten die o.m. inzake benoembaarheid voor de uitoefening van het ambt van titelvoerend financieel beheerder zijn voorgeschreven, vervullen. Hij is tot eedaflegging in een openbare zitting van de OCMW-raad gehouden en oefent alle bevoegdheden van de titularis uit. De waarnemend financieel beheerder wordt bezoldigd op dezelfde wijze als een personeelslid dat met een hogere functie belast is.

De aanwijzing van een plaatsvervangend of een waarnemend financieel beheerder houdt een *delegatie van bevoegdheden* van de titularis in. Reeds tijdens de parlementaire voorbereidingen van de Organieke Wet 1976 werd erop gewezen dat dergelijke delegaties tot het strikte minimum moeten worden beperkt en slechts in uitzonderlijke omstandigheden verantwoord zijn (*Parl.St.* Senaat 1974-75, nr. 581/2, 165).

591 Zowel de plaatsvervangende als de waarnemende financieel beheerder treden enkel op bij *afwezigheid* of *verhindering* van de titularis.

"Afwezigheid" en "verhindering" hebben echter een verschillende finaliteit. De plaatsvervangende financieel beheerder treedt op bij kortstondige afwezigheid of verhindering van de titularis, die veelal is te voorzien; de titularis heeft bijgevolg de nodige maatregelen kunnen nemen opdat tijdens zijn afwezigheid een personeelslid in zijn plaats zou kunnen optreden. De kortstondigheid van de afwezigheid van de titularis zal in veel gevallen tot gevolg hebben dat het optreden van de plaatsvervangende financieel beheerder beperkt blijft tot het vervullen van welbepaalde opdrachten.
De waarnemende financieel beheerder daarentegen zal optreden bij langdurige afwezigheid of verhindering van de titularis; met andere woorden, bij onzekerheid omtrent de hervatting van diens ambt of in afwachting dat in zijn definitieve opvolging is voorzien. Het optreden van de waarnemende financieel beheerder zal doorgaans minder beperkt zijn dan dat van de plaatsvervangende financieel beheerder en zal zich over alle taken van de afwezige titularis uitstrekken.

§ 5. Rechtspositieregeling

592 Artikel 219, § 1, eerste lid, en § 2, eerste lid van het Rechtspositiebesluit 2007 Bijzondere Betrekkingen bevat de minimum- en maximumbedragen van de salarisschalen van de financieel beheerder van het OCMW. Het komt de raad voor maatschappelijk welzijn toe de salarisschaal van de financieel beheerder binnen de genoemde grenzen te bepalen.

Die bepalingen zijn het gevolg van de gedeeltelijke opheffing van het koninklijk besluit van 20 juli 1993 tot vaststelling van de algemene bepalingen inzake het administratief en geldelijk statuut van de secretarissen en de ontvangers van de openbare centra voor maatschappelijk welzijn.

De in het Vlaamse uitvoeringsbesluit opgenomen salarisschalen vertegenwoordigen een organieke regeling. De bepaling van artikel 16, § 1 van het genoemde koninklijk besluit dat de salarisschaal van de OCMW-ontvanger "*nooit lager kan zijn dan de schaal 1.80*", werd in die nieuwe organieke regeling gewaarborgd, meer bepaald voor de gemeenten van 5000 inwoners en minder; de schaal in artikel 219, § 1, 1° is gesteund op de inschaling in A1a van de oude schaal 1.80. Voor de toepassing van de hierboven genoemde bepalingen geldt het bevolkingscijfer van de gemeente vermeld in artikel 5, § 2, eerste lid van het OCMW-decreet.
Artikel 220 van het besluit regelt voor de in artikel 219 vastgestelde salarisschalen de periodieke salarisverhogingen en de koppeling aan de index.

In het geval dat het inwoneraantal van de gemeente daalt onder het minimale aantal inwoners op grond waarvan de salarisschaal van de financieel beheerder is vastgesteld, dan behoudt de in dienst zijnde financieel beheerder zijn salarisschaal op persoonlijke titel. Hierdoor bevat die bepaling voor de financieel beheerder, zoals voor de OCMW-secretaris (zie hierboven nr. 561), een waarborgregeling voor het behoud van de salarisschaal bij daling van het inwoneraantal onder de minimumgrens van de klasse op grond waarvan de salarisschaal werd bepaald.

De periodieke salarisverhogingen van de financieel beheerder worden over 15 jaar gespreid (art. 220 Rechtspositiebesluit 2007 Bijzondere Betrekkingen).

§ 6. Taken van de financieel beheerder

A. INLEIDING

593 De taken van de financieel beheerder van een openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn worden algemeen in de artikelen 91, 92 en 93 van het OCMW-decreet beschreven (voor een vergelijking met de taken van de financieel beheerder van de gemeente, zie L.M. VENY en B. VAN ACKER, *De interne organisatie van het lokale en provinciale bestuur*, *l.c.*, nrs. 165-169, 103 e.v.). Die beschrijving biedt echter geen exhaustief exposé van de uitgebreide opdracht van die ambtenaar; de regelgever heeft de opdracht van de financieel beheerder ook op andere plaatsen te berde gebracht, inclusief de behouden bepalingen van de (federale) Organieke Wet 1976.

Bepaalde aangelegenheden in de Organieke Wet 1976 behoren in het raam van de federale staatsstructuur en bevoegdheidsverdeling tot de bevoegdheden van de federale wetgevende macht en vallen derhalve buiten de materiële bevoegdheid van de Vlaamse Gemeenschap. Enkele van die aangelegenheden hebben betrekking op het takenpakket van de financieel beheerder; daarbij valt onder meer te denken aan de inbewaarneming, de bewaring en de teruggave van waarden en deposito's (art. 60, § 8 Organieke Wet 1976), de inschrijving, de doorhaling of de vermindering van een hypotheek tot terugbetaling van de kosten van maatschappelijke dienstverlening (art. 101, vierde en vijfde lid Organieke wet 1976), het verzoek om goederen van een onder voogdij staand kind in het bezit te stellen van het OCMW-bestuur (art. 104, § 1 Organieke Wet 1976),... Over die federale taken, zie verder uitgebreider nrs. 617 en 621-626.

Voor een goed begrip van de opdracht van de financieel beheerder moet evenzeer artikel 166 van het OCMW-decreet in herinnering worden gebracht. Krachtens dit artikel voert elk openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn een voor de aard en de omvang van zijn activiteiten passende boekhouding en dit volgens de methode van het dubbel boekhouden (zie hierover specifiek S. LOMBAERT, *Eerste hulp bij de beleids- en beheerscyclus van de gemeenten, de provincies en de OCMW's*, Brugge, Vanden Broele, 2011, 130 p.; D. BEIRENS (ed.), *Handboek beleids- en beheerscyclus*, Brugge, Vanden Broele, 2013, 796 p.; B. GILOT en J. LEROY, *De Beleids- en beheerscyclus voor gemeenten, OCMW's en provincies in 60 vragen en antwoorden*, Brussel, Politeia, 2013, 62 p.; C. VANHEE e.a., *De beleids- en beheercyclus. Rubrieken en waarderingsregels*, Brussel, Politeia, 2012, 182 p.; S. LOMBAERT, M. MAEBE en S. MOYERSONS, *BBC: van oud naar nieuw*, Brugge, Vanden Broele, 2012, 135 p.; omzendbrief BB 2013/8 van 18 oktober 2013 "De veralgemeende invoering van de beleids- en beheerscyclus", *BS* 30 oktober 2013).

De boekhouding van elk OCMW omvat al zijn transacties, bezittingen, vorderingen, schulden en verplichtingen, van welke aard ook.

594 De verantwoordelijkheden van de financieel beheerder zijn derhalve zeer *ruim* en overtreffen alleszins die van een louter uitvoeringsambtenaar of kassier. De taken van de financieel beheerder moeten dan ook bij of in uitvoering van de wet of het decreet worden opgelegd. Vandaar dat ingeval de raad voor maatschappelijk welzijn bijkomende taken aan de financieel beheerder opdraagt die laatste het recht heeft de taak te weigeren indien het vervullen ervan niet kadert in zijn wettelijke of decretale bevoegdheidssfeer.

De financieel beheerder kan ertoe niet worden verplicht om gelden en waarden in bewaring te nemen van kostgangers van een bejaardentehuis van het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn (anders: *Vr. en Antw.* Kamer 1979-80, 2077; *Vr. en Antw.* Kamer 1979-80, 2278). Het feit dat artikel 66 van de Organieke Wet 1976 aan de *ontvanger* vergelijkbare bevoegdheden met betrekking tot de goederen van aan het OCMW toevertrouwde kinderen werden toebedeeld, doet niets af aan de vaststelling dat nergens een wettelijke bepaling valt aan te wijzen waarin voor de financieel beheerder een dergelijke taak ten aanzien van kostgangers van het woonzorgcentrum van het OCMW verplicht is weggelegd. De financieel beheerder die, hoewel daartoe niet verplicht, destijds toch gelden van bejaarden in bewaring nam, deed dit onder zijn persoonlijke verantwoordelijkheid en niet onder die van het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn. Zijn beheer over de in bewaring genomen zaken werd daarenboven *niet* gedekt door de zekerheidstelling voorgeschreven in artikel 46, § 5 van de Organieke Wet 1976 (*cf.* W. BERNRATH, "Het beheer van de rekening van derden (Systeem I): een taak voor de OCMW-ontvanger?", *T.Ontv.* 2001, afl. 3, 39-48; A. DESCHOUWER, "De bewaring van gelden en waarden van de bejaarden in een rustoord of van de patiënten in een ziekenhuis", *De Gem.* 1979, 300 e.v.; de inbewaringneming geldt niet voor personen die vallen onder de wet van 18 juli 1991, *cf.* M. BONJE, "Kanttekeningen bij de wet van 18 juli 1991", *OCMW-visies*, 1994, afl. 2, 72 in verband met de huidige regeling, zie verder nrs. 618-620).

595 De rol van de financieel beheerder is de laatste decennia aanzienlijk gewijzigd. Enkele wijzigingen komen tot uiting in de bewoordingen van de artikelen 91 tot 93 van het OCMW-decreet.

Bij wijze van inleiding is op te merken dat de bevoegdheid tot het aangaan van overheidsopdrachten door de raad voor maatschappelijk welzijn aan een budgethouder kan worden overgedragen. Voor de financieel beheerder betekent dit dat hij rekening moet houden met budgethouders andere dan de OCMW-raad; meerdere personen kunnen dan bevoegd zijn om het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn rechtmatig te verbinden.

Sinds de invoering van de NOB werd de secretaris eveneens verantwoordelijk voor de bestuurlijke organisatie van het centrum en werd hij belast met de uitwerking van interne controleprocedures (art. 45 Organieke Wet 1976). Artikel 67 van het NOB-besluit werkte die aangelegenheid iets verder uit, waarbij de regelgever bepaalde dat de opgezette controleprocedures worden opgenomen in het bestuurlijk handboek dat ter kennis van de raad wordt gebracht. De financieel beheerder werd tevens verantwoordelijk voor de bestuurlijke organisatie en voor het opzetten van interne controleprocedures.

Het OCMW-decreet ontlast de financieel beheerder nu van de verantwoordelijkheid over de interne controleprocedures; door zijn aanwezigheid in het managementteam zal hij toch enige inbreng hebben in de totstandkoming van dergelijke procedures (zie verder nr. 669 e.v.).

B. TAKEN ONDER DE FUNCTIONELE LEIDING VAN DE SECRETARIS

596 Voor een aantal taken zal de financieel beheerder werken onder de functionele leiding van de secretaris van het OCMW; dat is o.a. het geval voor zijn opdrachten die hij vervult in verband met de projectieve rapportering (meerjarenplan, budget,...), het voeren van de boekhouding, het maken van de boekhoudkundige inventaris,... (zie ook L. VERMEIREN en E. DEPLANTER, *De financieel beheerder van het Openbaar Centrum voor Maatschappelijk Welzijn*, Brugge, Vanden Broele, 2011, 385 p.).

Artikel 91 van het OCMW-decreet bepaalt meer in het bijzonder dat de financieel beheerder onder de functionele leiding van de secretaris instaat voor:

1° het opstellen, in overleg met het managementteam, van:
   a. het voorontwerp van de financiële nota van het meerjarenplan en van de jaarlijkse herziening ervan;
   b. het voorontwerp van de financiële nota van het jaarlijkse budget en van de budgetwijzigingen;
   c. het voorontwerp van de interne kredietaanpassingen;
2° het voeren en het afsluiten van de boekhouding, alsmede het opmaken van de inventaris, de jaarrekeningen en de geconsolideerde jaarrekening;
3° het verzorgen van de financiële analyse en de financiële beleidsadvisering in de ruimste zin;
4° met behoud van de toepassing van artikel 99, § 3 OCMW-decreet het thesauriebeheer. De voormelde bepaling stelt dat de secretaris, na eensluidend advies van de financieel beheerder, de kasverrichtingen aan een of meer personeelsleden kan opdragen.

Hij rapporteert aan de secretaris van het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn over die taken.

597 De voormelde bepalingen stemmen overeen met die van artikel 93 van het Gemeentedecreet en met een aantal bepalingen uit artikel 46, § 3, eerste en derde lid van de Organieke Wet 1976 (zie hieromtrent D. BEIRENS, D. DE TOLLENAERE en J. DUJARDIN, *Gemeentedecreet van 15 juli 2005. Artikelsgewij-*

ze toelichting, *o.c.*, 274-280; L. VERMEIREN en E. DEPLANTER, *De financieel beheerder van de gemeente*, Brugge, Vanden Broele, 2013, 393 p.).

C. TAKEN IN VOLLE ONAFHANKELIJKHEID

598 Artikel 92 van het OCMW-decreet bepaalt dat de financieel beheerder in volle onafhankelijkheid instaat voor:

1° de voorafgaande krediet- en wetmatigheidscontrole van de beslissingen van het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn met budgettaire en financiële impact overeenkomstig de voorwaarden vastgesteld in titel IV;

2° het debiteurenbeheer, inzonderheid de invordering van de ontvangsten.

Onder "in volle onafhankelijkheid" wordt hier verstaan dat de raad voor maatschappelijk welzijn ten opzichte van de financieel beheerder enkel een gezag heeft dat de kwaliteit van toezicht heeft. De financieel beheerder is zelf volledig verantwoordelijk: hij bepaalt zelf hoe hij die opdrachten vervult voor zover minimaal het resultaat behaald wordt dat van een goede financieel beheerder mag worden verwacht (*Parl.St.* Vl.Parl. 2007-08, nr. 1701/1, 70).

Artikel 162, § 2 van het OCMW-decreet bepaalt dat de voorgenomen financiële verbintenissen die in een netto-uitgaande kasstroom resulteren, onderworpen zijn aan een *voorafgaand visum* van de financieel beheerder alvorens de verbintenis kan worden aangegaan. De financieel beheerder onderzoekt daartoe in het kader van zijn opdracht als vermeld in artikel 92 van het OCMW-decreet, in volle onafhankelijkheid de wettigheid en regelmatigheid van die voorgenomen financiële verbintenis.

De roerende voorheffing die bijvoorbeeld op intresten verschuldigd is, is geen netto-uitgaande kasstroom en is bijgevolg niet onderworpen aan het voorafgaande visum van de financieel beheerder.

De wettigheidscontrole impliceert ook een kredietcontrole; die ontslaat de budgethouder echter niet van zijn primaire verantwoordelijkheid om de wettigheid en de regelmatigheid van zijn voorgenomen verbintenis te controleren. Het visum van de financieel beheerder heeft enkel betrekking op de wettigheids- en regelmatigheidscontrole, niet op de opportuniteit van de verbintenis (omzendbrief BB 2009/03 van 5 juni 2009, 13).

D. WETTELIJKE TAKEN

599 Ten slotte bepaalt artikel 93 van het OCMW-decreet dat de financieel beheerder de taken uitoefent die door of krachtens de wet of het decreet aan de financieel beheerder zijn toevertrouwd. Hij is belast met de uitvoering van de betaling van de girale uitgaven na uitdrukkelijke betalingsopdracht van de secretaris overeenkomstig artikel 165 van het OCMW-decreet. Hierbij moet in de eerste plaats worden gedacht aan de taken die in de (federale bepalingen van de) Organieke Wet 1976 zijn ingeschreven.

In het verleden werd er door of krachtens bijzondere wetten en decreten een aantal opdrachten aan de ontvanger toegewezen. Het ambt van ontvanger wordt door het OCMW-decreet opge-

heven en vervangen door het ambt van financieel beheerder; artikel 93 van dit decreet beoogt een oplossing te bieden voor de uitoefening van die opgedragen taken (*Parl.St.* Vl.Parl. 2007-08, nr. 1701/1, 71).

E. HET DEBITEURENBEHEER, INZONDERHEID DE INVORDERING VAN DE ONTVANGSTEN

600 Met het oog op de invordering van onbetwiste en opeisbare schuldvorderingen kan de financieel beheerder een *dwangbevel* uitvaardigen, geviseerd en uitvoerbaar verklaard door de raad voor maatschappelijk welzijn (art. 92, tweede lid OCMW-decreet). Een dwangbevel kan door de OCMW-raad alleen worden geviseerd en uitvoerbaar verklaard ingeval de schuld opeisbaar, vaststaand en zeker is; de schuldenaar moet bovendien vooraf met een aangetekende brief zijn aangemaand. Dit dwangbevel wordt betekend bij gerechtsdeurwaardersexploot; die handeling stuit tevens de verjaring.

Schulden van een publieke rechtspersoon kunnen nooit door middel van een dwangbevel worden ingevorderd.

Het is toegestaan aan de schuldenaar administratieve kosten aan te rekenen voor die aangetekende brief; die kosten kunnen eveneens met een dwangbevel worden ingevorderd (W. VERHILLE, *Het dwangbevel en de invordering van niet-fiscale schuldvorderingen in provincies, gemeenten en OCMW's*, Mechelen, Kluwer, 2010, 225 p.; zie verder ook C. JANSSENS, *Het gemeentelijk dwangbevel*, Brugge, die Keure, 2013, 136 p.).

Tegen dat exploot kan verzet worden ingediend binnen één maand na de betekening ervan bij verzoekschrift of door een dagvaarding ten gronde.

601 De "*invordering van de ontvangsten*" omvat o.a. de terugvorderingen inzake de door het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn verstrekte dienstverlening. De financieel beheerder zal zich daartoe, en al naargelang het geval, tot bijvoorbeeld de begunstigde van de dienstverlening zelf richten of tot een eventuele onderhoudsplichtige persoon. De maatschappelijk werker zal in dat verband de financieel beheerder alle dienstige inlichtingen moeten verstrekken, zonder nochtans in zijn plaats te kunnen treden.

Het dwangbevel uitgevaardigd voor de invordering van schuldvorderingen, wordt ondertekend door de financieel beheerder met behoud van de ondertekeningsbevoegdheid inzake de uitvoerbaarverklaring ervan (art. 183, § 3 OCMW-decreet). Het betreft hier onder meer ook de borderellen voor inschrijving van een wettelijke hypotheek overeenkomstig artikel 101 van de Organieke Wet 1976.

602 De financieel beheerder *is persoonlijk* verantwoordelijk voor de invordering van de ontvangsten en hij alleen kan geldig kwijting geven. Zijn persoonlijke verantwoordelijkheid valt niet weg ingeval hij een personeelslid een welbepaalde delegatie voor het verrichten van bepaalde handelingen heeft opge-

dragen; hij blijft hoe dan ook verantwoordelijk voor vergissingen of fouten die door zijn ondergeschikten worden begaan.
De financieel beheerder is enkel verantwoordelijk voor de inning van ontvangsten die tot zijn bevoegdheidssfeer behoren; anders verwoord, hij is niet verantwoordelijk voor de inning van ontvangsten waarvoor hij niet op grond van enige wettelijke bepaling moet instaan.

De financieel beheerder is verantwoordelijk bij – foutieve – niet-tijdige, niet-volledige of niet-inning van een ontvangst. In het eerste geval zal hij voor het door het OCMW-bestuur geleden intrestverlies moeten instaan, in beide andere gevallen zal hij de niet-ingevorderde som en de intrest in de kas van het OCMW moeten storten.

De financieel beheerder oordeelt vrij over het al dan niet toestaan van betalingsfaciliteiten (zie ook R. PICAVET, "De aansprakelijkheid van de gemeenteontvanger", *Tijdschrift der gemeenteontvangers* 1963, 233). Ingeval hij duidelijk faciliteiten toekent, doet hij dit uitsluitend *op eigen risico*, ook al had de raad voor maatschappelijk welzijn daartoe bij de financieel beheerder aangedrongen.

603 De financieel beheerder van het OCMW behoeft geen volmacht van de secretaris voor het innen van postassignaties op naam van het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn. Het volstaat dat de financieel beheerder aan de post een bewijs van zijn benoeming overhandigt (vgl. *Vr. en Antw.* Senaat 1984-85, 796).

F. VISUMVERPLICHTING

604 De financieel beheerder of een door hem daartoe gemachtigd persoon viseert de bestellingen voor opdrachten van aanneming van werken, leveringen en diensten en elk stuk dat aanleiding geeft tot een uitgave die regelmatig en in overeenstemming met de wet zijn opgesteld, door een daartoe gemachtigd persoon zijn ondertekend en niet leidt tot overschrijding, hetzij van het bedrag bepaald in de daartoe vastgestelde enveloppe van het budget waarvan de OCMW-raad kennisgenomen heeft of dat hij goedgekeurd heeft, hetzij van een bijzonder krediet of een voorlopig krediet.

Met betrekking tot het viseren legt de budgethouder het stuk dat aanleiding geeft tot een uitgave en waarvoor het visum vereist is, voor aan de financieel beheerder (art. 119 BBC-besluit). Indien de budgethouder de te betalen bedragen niet goedkeurt, neemt hij de gepaste maatregelen om het bestuur in al zijn rechten te vrijwaren (art. 122, tweede lid BBC-besluit).

De visering door de financieel beheerder is *verplicht* in geval van investeringsuitgaven.

605 Artikel 121 van het BBC-besluit bepaalt welke verrichtingen onder geen beding van de visumverplichting kunnen worden uitgesloten.

De raad voor maatschappelijk welzijn kan na advies van de financieel beheerder en binnen de perken die door de Vlaamse Regering zijn vastgelegd, bepaalde categorieën verrichtingen toch van die visumverplichting uitsluiten.

Aldus kunnen in de openbare centra voor maatschappelijk welzijn van gemeenten waarvan het inwonersaantal:
- 20.000 inwoners of minder bedraagt, de verrichtingen waarvan het bedrag niet hoger is dan 7500 euro, exclusief btw;
- meer dan 20.000 inwoners maar niet meer dan 35.000 inwoners bedraagt, de verrichtingen waarvan het bedrag niet hoger is dan 25.000 euro, exclusief btw;
- meer dan 35.000 inwoners bedraagt, de verrichtingen waarvan het bedrag niet hoger is dan 67.000 euro, exclusief btw,

door de raad voor maatschappelijk welzijn van de visumverplichting worden uitgesloten.

Aanstellingen waarvan de duur niet meer dan één jaar bedraagt, kunnen steeds door de raad voor maatschappelijk welzijn van de visumverplichting worden uitgesloten; bij opeenvolgende contracten voor dezelfde functie moet de totale duur worden aangenomen voor de toepassing van die bepaling. Contracten van onbepaalde duur worden voor de toepassing van die bepaling gelijkgesteld met een aanstelling van meer dan één jaar.

In de volgende gevallen geldt de beperking tot aanstellingen van niet meer dan één jaar echter niet en kunnen derhalve eveneens van de visumverplichting worden uitgesloten (art. 121, derde lid BBC-besluit):
1° een tewerkstelling met toepassing van artikel 60, § 7 van de organieke wet van 8 juli 1976 betreffende de openbare centra voor maatschappelijk welzijn;
2° een tewerkstelling ter uitvoering van andere dan in het 1° vermelde werkgelegenheidsmaatregelen van hogere overheden voor maximaal vier jaar in het kader van de opdracht van het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn vermeld in hoofdstuk IV, afdeling 1 van de organieke wet van 8 juli 1976 betreffende de openbare centra voor maatschappelijk welzijn of in het kader van de opdracht van het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn vermeld in de artikelen 8, 9 of 13 van de wet van 26 mei 2002 betreffende het recht op maatschappelijke integratie.

Met die werkwijze kan de raad voor maatschappelijk welzijn vermijden dat elke voorgenomen financiële verbintenis aan een voorafgaand visum moet worden onderworpen, hetgeen de dagelijkse werking aanzienlijk zou bezwaren. Om te bepalen of een voorgenomen financiële verbintenis binnen de perken van de vrijstelling valt, moet het totaal van de uitgaven voor de volledige looptijd van de verbintenis in rekening worden gebracht.
Voor verbintenissen van onbepaalde duur bepaalt de raad voor maatschappelijk welzijn de termijn die in aanmerking genomen wordt (*cf.* omzendbrief BB 2009/03 van 5 juni 2009, 13).

606 Het visum moet worden toegekend vóór de voorgenomen financiële verbintenissen kunnen worden aangegaan. In het kader van de overheidsopdrachten moet het visum worden toegekend vóór de toewijzing betekend wordt, inclusief voor leningen en andere externe financieringen; voor bezoldigingen moet het visum vóór de definitieve aanstelling van het personeelslid worden verleend. Ten slotte moet bij de toekenning van individuele steun het visum worden gegeven voordat de beslissing tot toekenning van de steun betekend wordt.

G. HET WEIGEREN VAN BETALINGEN

607 De financieel beheerder is niet (meer) de loutere uitvoerder van de betaalopdrachten. Hij heeft het recht een naar zijn mening met de regelgeving strijdige betaling te weigeren, zelfs al is de factuur door de budgethouder goedgekeurd; zo zal de financieel beheerder zijn visum moeten weigeren indien er een verbintenis zou worden aangegaan waarvoor op het lopende budgetjaar geen of onvoldoende kredieten beschikbaar zijn. Een visum verlenen onder de opschortende voorwaarde dat er voldoende krediet bij budgetwijziging wordt voorzien, is niet mogelijk (*Parl.St.* Vl.Parl. 2007-08, nr. 1701/1, 116).

Een gelijkaardige bepaling komt voor in artikel 163, § 2 van het Gemeentedecreet waar de bevoegdheid tot "overruling" werd toegekend aan het college van burgemeester en schepenen. Bij een dergelijke "overruling" moet rekening worden gehouden met de rechtspraak van de Raad van State; die houdt in dat een ambtenaar een beslissing van het bestuur of van een hiërarchisch overste moet uitvoeren, ook al acht hij ze onwettig. Hij kan zich in dit geval wel tot de bevoegde instanties wenden om aan de uitvoerbaarheid een voorlopig of een definitief einde te maken. In afwachting zal hij echter de beslissing moeten blijven uitvoeren, tenzij die beslissing zo flagrant onwettig is dat hij ze voor onbestaande mag houden (in die zin RvS 19 januari 1998, nr. 70.883, Van Meenen; RvS 13 oktober 1998, nr. 76.315, Verstrepen).

De omstandigheid dat het besluit van de raad voor maatschappelijk welzijn tot verlenging van de arbeidsovereenkomst met een personeelslid door de gouverneur wordt geschorst en vervolgens door de Vlaamse Regering wordt vernietigd, impliceert niet dat de nieuwe arbeidsovereenkomst die inmiddels was ontstaan, moet worden geacht nooit te hebben bestaan. De financieel beheerder beschikt in dit geval wel degelijk over een rechtsgeldige titel om een salaris uit te keren (RvS 21 juni 2007, nr. 172.522, Lefevere, *T.Gem.* 2008/1, 44).

H. PROVISIES EN KAS

608 Met het oog op het betalen van geringe exploitatie-uitgaven van het dagelijkse bestuur of van de uitkering van dringende geldelijke hulp verleend door de voorzitter op grond van de artikelen 58, § 2 en § 3 van het OCMW-decreet, kan de secretaris na advies van de financieel beheerder beslissen aan bepaalde budgethouders of personeelsleden een provisie ter beschikking te stellen (art. 164, § 1 OCMW-decreet). Die provisiebepaling heeft betrekking op de terbeschikkingstelling van een provisie voor kleine uitgaven van dagelijks beheer en voor het uitbetalen van de dringende steun indien dat niet langs een kas verloopt; het betreft hier derhalve geenszins het globale kasbeheer van het OCMW-bestuur.

De notie "geringe exploitatie-uitgaven" moet beperkt worden geïnterpreteerd; een voorbeeld van een dergelijke uitgave is de vergoeding die bij de automobielinspectie moet worden betaald.

Een beslissing houdende instelling van een dergelijke provisie moet in overeenstemming zijn met het advies van de financieel beheerder; die zal trouwens dit advies verlenen bij het ontwerp van beslissing van de secretaris (*Parl.St.* Vl.Parl. 2007-08, nr. 1701/1). Ingeval het advies van de financieel beheerder negatief is, heeft de beslissing van de secretaris slechts uitwerking nadat de raad voor maatschappelijk welzijn daaraan zijn goedkeuring heeft gegeven. Gelet op de mogelijke gevolgen van de beslissing van de secretaris, heeft de decreetgever voor dit aspect gemeend hier een decretaal controlepunt van het intern controlesysteem te moeten voorschrijven. Het advies van de financieel beheerder moet daarbij in volle onafhankelijkheid kunnen worden en zijn verstrekt (art. 164, § 1 OCMW-decreet).

Het personeelslid dat voor de betalingen verantwoordelijk is, overhandigt de voorgeschreven som tegen ontvangstbewijs aan de betrokken budgethouder of het betrokken personeelslid of stort het bedrag op een daartoe speciaal geopende rekening die nooit een debetsaldo kan vertonen. Die budgethouders of personeelsleden zijn persoonlijk verantwoordelijk voor het beheer ervan. De op de provisie gedane uitgaven van de gemachtigde personeelsleden worden periodiek op voorlegging van een staat van uitgaven en bijbehorende bewijsstukken opgenomen in de OCMW-boekhouding. Ingeval de titularis van de provisie ervan wordt ontlast, stort hij het bedrag ervan terug desgevallend verminderd met het bedrag van de uitgaven die hij al regelmatig heeft verricht met de provisie, na voorlegging van de bewijsstukken betreffende de gedane uitgaven. De persoonlijke verantwoordelijkheid houdt in dat de budgethouder of het aangewezen personeelslid in eerste instantie voor kastekorten of uitgaven die later zouden worden betwist, zal kunnen worden aangesproken. De eerste verantwoording van het gebruik gebeurt bij de vraag tot aanvulling van de provisie.

609 De secretaris van het centrum kan, na advies van de financieel beheerder, onder zijn verantwoordelijkheid bepaalde onder zijn gezag staande OCMW-personeelsleden belasten met de inning van geringe dagontvangsten. Die beslissing van de secretaris wordt ter goedkeuring aan de raad voor maatschappelijk welzijn voorgelegd in het geval dat ze niet overeenstemt met het advies van de financieel beheerder (art. 164, § 2 OCMW-decreet).

Een dergelijke afwijking op het algemeen beginsel aangaande de inning en de benaarstiging van de opbrengsten kan slechts na bindend advies van de financieel beheerder. Indien die een positief advies weigert, zal de raad voor maatschappelijk welzijn aan de hand van het systeem van goedkeuring de knoop doorhakken.

Het behelst hier de inning van kleine geldsommen in omstandigheden die noodzakelijk zijn voor het normale functioneren van de OCMW-diensten, bijvoorbeeld het innen van toegangsgelden bij manifestaties, ontspanningsactiviteiten,... De notie dagontvangsten werd in dit artikel gebruikt om aan te geven dat het opbrengsten behelst waarvan de schuldenaar niet vooraf kan worden aangewezen – bijvoorbeeld bij toegangstickets – of ontvangsten die moeilijk van de dienstverlening kunnen worden afgescheiden – bijvoorbeeld het innen van consumptiegelden in een cafetaria – zonder dat de dienstverlening wordt gehypothekeerd (*Parl.St.* Vl.Parl. 2007-08, nr. 1701/1, 122).

De hiervoor bedoelde personeelsleden storten op geregelde tijdstippen het totale bedrag van hun inningen in de kas van het OCMW en verantwoorden die bedragen door een nauwkeurige invorderingsstaat volgens de onderrichtingen van de financieel beheerder. De ontvangsten en de storting ervan in de kas van het OCMW worden in een kasboekhouding geregistreerd.

Te noteren valt dat dergelijke inningen ook over de kas vermeld in artikel 165 van het OCMW-decreet kunnen lopen, zelfs in het geval dat er een kas bestaat zoals hier omschreven.

610 Er kan worden herhaald dat de raad voor maatschappelijk welzijn het kader vaststelt waarbinnen de beslissingen van de secretaris in verband met de provisies en het innen van geringe dagontvangsten moeten passen. Dat betekent meteen dat de financieel beheerder bij zijn advies ook met dit kader rekening zal moeten houden.

De raad voor maatschappelijk welzijn bepaalt de voorwaarden voor de terbeschikkingstelling van provisies en de voorwaarden waaronder OCMW-personeelsleden met de inning van geringe dagontvangsten kunnen worden belast (art. 164, § 4 OCMW-decreet).

De kasverrichtingen gebeuren onder de verantwoordelijkheid van de door de OCMW-raad aangewezen personeelsleden; om redenen van functiescheiding kan de financieel beheerder niet met die opdracht worden belast. In grotere openbare centra voor maatschappelijk welzijn zal het chartaal kasbeheer vermoedelijk aan meerdere personeelsleden worden opgedragen. In de kleine centra zal de secretaris mogelijk die verantwoordelijkheid zelf uitvoeren; indien de secretaris geen gebruik van die mogelijkheid wenst te maken, zullen de geringe dagontvangsten zoals in het Gemeentedecreet en in het Provinciedecreet ook langs de normale kassen worden ontvangen. Het OCMW-decreet biedt immers slechts een mogelijkheid en vormt geen verplichting. Met de door de financieel beheerder aangeduide rekening of rekeningen wordt enkel bedoeld dat tussen de personeelsleden belast met de kas en de financieel beheerder zal worden afgesproken van welke rekening geld wordt afgenomen; die afspraak moet aldus niet door de financiële instelling worden gecontroleerd. Een openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn kan er door het openen van een aparte rekening voor zorgen dat het thesauriebeheer niet in het gedrang komt (*Parl.St.* Vl.Parl. 2007-08, nr. 1701/1, 123).

Onder chartaal kasbeheer wordt de kasfunctie die rechtstreeks in contact komt met de cliënten bedoeld, *i.e.* het betalen en ontvangen in speciën, proton e.d. De financieel beheerder staat in voor de registratie van de bewegingen op de rekeningen van het lokaal bestuur en voor de verrichtingen die aan de kas gebeuren. Dit is een decretale bijdrage voor een goed intern controlesysteem.

611 Artikel 165, § 3 van het OCMW-decreet bepaalt dat de opeisbare schulden door de personen, bepaald door de Vlaamse Regering, en in de gevallen en onder de voorwaarden bepaald door de Vlaamse Regering, in mindering kunnen worden gebracht van de rekeningen van de openbare centra voor maatschappelijk welzijn. Met "*de personen*" worden bedoeld de kredietinstellingen en de financiële instellingen die erkend zijn overeenkomstig de wet van 22 maart 1993 op het statuut van en het toezicht op de kredietinstellingen.

De openbare centra voor maatschappelijk welzijn kunnen de opeisbare schulden bij die personen aangegaan, in mindering brengen op de rekeningen van het OCMW-bestuur (art. 126, § 1 BBC-besluit). De opeisbare schulden voortkomend uit verbintenissen uit leasingovereenkomsten, zijn opeisbare schulden zoals bedoeld in artikel 165, § 3 van het OCMW-decreet. Die aldus door het bestuur aangegane schulden kunnen bij een tussen het bestuur en de leasinggever gesloten overeenkomst op de rekeningen van het OCMW in mindering worden gebracht (art. 126, § 2 BBC-besluit).

De aan de Vlaamse overheid verschuldigde bijdrage door het OCMW voor de wedde, de kantoor-, de vormings- en de reiskosten van de gewestelijke ontvanger en de aan de RSZPPO verschuldigde sommen zijn opeisbare schulden, als bedoeld in artikel 165, § 3 van het OCMW-decreet (art. 77, § 3 NOB-besluit).

I. VERIFICATIE

612 Het behoort tot de taak van de financieel beheerder – of een door hem aangestelde persoon – om ten minste eenmaal per jaar de boekhouding en de geldvoorraad van de houders van de provisie en van de personeelsleden die belast zijn met de inning van de hiervoor beschreven geringe dagontvangsten, onder zijn verantwoordelijkheid te verifiëren. Van zijn bevindingen wordt een proces-verbaal gemaakt dat aan de OCMW-secretaris, aan de bevoegde budgethouder of aan het betrokken personeelslid wordt bezorgd.

Aangezien de beslissing gevolgen heeft op de interne controle wordt een jaarlijkse verificatie doorgevoerd op die kassen; die verificatie wordt door de financieel beheerder uitgevoerd. De functiescheiding is hier immers gedeeltelijk aangetast.

J. GIRALE BETALINGEN

613 Artikel 165, § 1 van het OCMW-decreet belast de financieel beheerder met de uitvoering van alle girale betalingen. Daarvoor plaatst hij of zijn gemachtigde als tweede – *i.e.* na de secretaris – een handtekening op de betalingsopdracht aan de financiële instelling. Betalingen ter uitvoering van uitgaven kunnen nooit door de financieel beheerder zonder een uitdrukkelijke betalingsopdracht van de secretaris worden verricht.
Die opdracht van de secretaris blijkt uit een eerste handtekening op de betalingsopdracht aan de financiële instelling van de OCMW-secretaris of van zijn gemachtigde. De secretaris bevestigt daarmee dat de uitgave wettig en regelmatig is.

Die bepalingen concretiseren het beginsel van functiescheiding door de opdracht tot girale betaling te laten geven door de secretaris, terwijl de technische uitvoering van de girale betaling gebeurt door de financieel beheerder die het thesauriebeheer onder zijn verantwoordelijkheid heeft. Bovendien geeft dit artikel aan wie uiteindelijk de betalingsopdracht naar de financiële instelling verstuurt, nl. de financieel beheerder. Aan de secretaris wordt een instrument in handen gegeven om zonder veel moeite een bepaalde controle op de budgethouders te organiseren indien hij gebruikgemaakt heeft van zijn bevoegdheid hem toegekend door artikel 161, § 2, vierde lid van het OCMW-decreet. Hij voert, alvorens een betalingsopdracht het OCMW verlaat, een definitieve controle uit op de wettigheid en regelmatigheid van de uitgave. De financieel beheerder die steeds als tweede tekent, verklaart door het plaatsen van zijn handtekening de handtekening van de

secretaris of het door hem aangewezen personeelslid echt en bevestigt dat de betaling op de aangegeven uitvoeringsdatum moet worden uitgevoerd.

Zowel de secretaris als de financieel beheerder kunnen hun bevoegdheden vermeld in dit artikel, delegeren aan een statutair of contractueel personeelslid; het kan echter nooit dat de secretaris zijn bevoegdheid aan de financieel beheerder delegeert. Vanuit de functiescheiding valt het niet te verantwoorden dat de secretaris en de financieel beheerder naar dezelfde persoon delegeren. De secretaris zal hierover moeten waken vanuit zijn opdracht om een controlesysteem op te zetten (*Parl.St.* Vl.Parl. 2007-08, nr. 1701/1, 123).

614 De financieel beheerder verricht de betalingen in verband met het thesauriebeheer autonoom. Hieronder vallen niet de betalingen naar de provisies vermeld in artikel 164 van het OCMW-decreet.

K. KWIJTING VERLENEN

615 Voorts is de financieel beheerder bevoegd voor het verlenen van kwijting en dit ongeacht of een door de raad voor maatschappelijk welzijn aangewezen personeelslid voor de chartale inningen instaat; dat is een logisch gevolg van zijn verantwoordelijkheid inzake het debiteurenbeheer.
De rekenplichtige zal door middel van een kwitantie bevestigen dat hij de bedragen aan de kas ontvangen heeft; hij kan echter niet in de plaats van de financieel beheerder beslissen aan welke vorderingen de bedragen worden toegewezen. Het rekenplichtige personeelslid zal wel melding moeten maken van de wil van de debiteur en zal in de mate van het mogelijke aan de financieel beheerder aangeven welke vordering bij de betaling betrokken is (*Parl.St.* Vl.Parl. 2007-08, nr. 1701/1, 123).

Onverminderd de aansprakelijkheid van de secretaris zijn eveneens de personeelsleden vermeld in artikel 165, § 1 van het OCMW-decreet, en de personeelsleden belast met de kas rekenplichtig binnen de grenzen van de aan hen toevertrouwde bevoegdheid.

616 In het geval dat de OCMW-secretaris of een door hem met betalingsverrichtingen belast personeelslid weigert een betalingsopdracht aan een financiële instelling te ondertekenen of indien de secretaris of zijn gemachtigde weigert om een betaling door middel van de kas wettelijk en regelmatig te verklaren, kan de raad voor maatschappelijk welzijn op eigen verantwoordelijkheid bevelen de betaling uit te voeren; (de uitvoering van) een dergelijk bevel kan niet worden geweigerd.

In dat geval bezorgt de raad voor maatschappelijk welzijn een afschrift van zijn beslissing aan de **gemeenteraad** en aan de provinciegouverneur. De beslissing van de OCMW-raad is slechts uitvoerbaar zodra de toezichtstermijn vermeld in artikelen 257 en 258 – met andere woorden, dertig dagen –, is verstreken (art. 165, § 2 OCMW-decreet).

Te herhalen valt dat de opeisbare schulden door de personen, bepaald door de Vlaamse Regering, en in de gevallen en onder de voorwaarden bepaald door de Vlaamse Regering, in mindering van de rekeningen van de openbare centra voor maatschappelijk welzijn kunnen worden gebracht (art. 165, § 3 OCMW-decreet).

L. HET BEWAREN VAN DE RECHTEN VAN HET OCMW

617 De financieel beheerder moet i) alle handelingen tot stuiting van verjaring en verval verrichten, ii) tot alle beslagleggingen doen overgaan, iii) de inschrijving, de herinschrijving, de vernieuwing, de doorhaling of de rangafstand van elke titel die daarvoor vatbaar is ten kantore van de hypotheken vorderen, iv) aan de leden van de raad kennisgeven van het vervallen van de huurovereenkomsten, van de achterstallen en van elk feit dat de rechten van het centrum schaadt (art. 92 OCMW-decreet).

Artikel 101 van de Organieke Wet 1976 maakt het de *ontvanger* mogelijk om een wettelijke hypotheek in te schrijven op alle voor hypotheek vatbare goederen van de persoon aan wie het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn "diensten" heeft verleend en dit met het oog op de gewaarborgde terugbetaling van de kosten van de dienstverlening. Het vijfde lid van het voornoemde artikel bepaalt dat de inschrijving wordt doorgehaald of verminderd na toestemming van de *ontvanger*. De financieel beheerder zelf is gemachtigd tot het vorderen van de inschrijving van de hypotheek en is bevoegd om ten aanzien van de hypotheekbewaarder tot doorhaling of vermindering ervan te laten overgaan; een tussenkomst van een notaris is daarbij niet vereist. De financieel beheerder van een openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn geeft als openbaar ambtenaar aan zijn akte de authenticiteit vereist door artikel 92 Hypotheekwet (*Vr. en Antw.* Senaat 1979-80, 343; *Vr. en Antw.* Kamer 1979-80, 1031).

M. HET BEWAREN VAN GELDEN EN WAARDEN VAN HET OCMW

618 De financieel beheerder is verantwoordelijk voor het thesauriebeheer van het OCMW (art. 91, 4° OCMW-decreet); het thesauriebeheer omvat bijvoorbeeld beleggingen op ten hoogste een jaar en het aangaan van kasfaciliteiten. De bevoegdheid van de financieel beheerder inzake het thesauriebeheer omvat tevens de bevoegdheid tot het opnemen van de leningen die door de raad voor maatschappelijk welzijn zijn aangegaan (*Parl.St.* Vl.Parl. 2007-08, nr. 1701/1).
De beschikbare kasmiddelen worden gestort op rekeningen geopend bij in België gevestigde en erkende banken, of worden bij die instellingen op minder dan één jaar belegd.

De beslissing om de financieel beheerder verantwoordelijk te maken voor het thesauriebeheer is ingegeven door de overweging dat de decreetgever de expertise van de financieel beheerder op dat vlak wou valideren en omdat dit meteen een element van interne controle decretaal inschreef. De persoon die betaalt, wenst immers voldoende geld te hebben en de financieel beheerder wenst maximaal te kunnen beleggen. Indien de financieel beheerder op dat punt nalatig zou zijn, zal ongetwijfeld hij of zij die betaalt zich vragen stellen over de hoge stand van de zichtrekening. Indien hij onvoldoende middelen voorziet volgens de persoon die de betalingen doet, zal dat ook tot bijsturende acties aanleiding geven.

Na eensluidend advies van de financieel beheerder, kan de secretaris evenwel de kasverrichtingen aan een of meer OCMW-personeelsleden opdragen. Die staan in voor de kasverrichtingen onder de voorwaarden in het interne controlesysteem bepaald. De betrokken personeelsleden kunnen die bevoegdheden niet weigeren indien opgenomen in hun functiebeschrijving (art. 99, § 3).

619 Bij de financieel beheerder berust het beheer van de *effectenportefeuille* van het OCMW. Als dusdanig moet de financieel beheerder de uitlotingen volgen, moet hij te gepasten tijde herbeleggen en kapitalen plaatsen, moet hij voor de inschrijving in de grootboeken van de Staat of andere organismen, evenals voor de inning en boekhouding van de opbrengsten instaan.

De financieel beheerder is daarbij verantwoordelijk voor het door het OCMW-bestuur geleden intrestverlies (A. DESCHOUWER, "De ontvanger van het OCMW", *TBP* 1980, 55). Die verantwoordelijkheid kan gelden in geval van foutieve belegging, maar tevens bij het ontbreken van enige belegging; anders gesteld, indien gelden van het centrum onnodig of boven het door de OCMW-raad toegestane bedrag in kas worden gehouden.

620 Waar de vroegere Organieke Wet 1976 veeleer van het conflictmodel uitging, beoogt het OCMW-decreet naar analogie met het Gemeentedecreet duidelijk het samenwerkingsmodel te bewerkstelligen. Het is de bedoeling dat de OCMW-secretaris en de financieel beheerder op het vlak van thesauriebeheer en effectenportefeuille nauw samenwerken; er bestaat daarbij een functionele leiding die aan de secretaris is toevertrouwd. De rapportering door de financieel beheerder ter zake aan de secretaris kan zowel schriftelijk als mondeling gebeuren.

De bij de NOB ingevoerde verplichting om elk kwartaal een financieel rapport te overhandigen aan de raad voor maatschappelijk welzijn, is niet hernomen in het OCMW-decreet. Wel heeft de financieel beheerder (nog steeds) het recht om de agenda en de notulen van de vergaderingen van de raad voor maatschappelijk welzijn, van het vast bureau en van de bijzondere comités te ontvangen. Hij kan bovendien worden uitgenodigd om met raadgevende stem deel te nemen aan de besprekingen van de OCMW-raad, van het vast bureau en van de bijzondere comités, telkens wanneer problemen worden behandeld die de organisatie van de financiële dienst aanbelangen of die een belangrijke invloed hebben op de financiën van het bestuur; op gemotiveerd verzoek van de financieel beheerder neemt de raad, het vast bureau of het bijzonder comité niet eerder een beslissing dan na de financieel beheerder te hebben gehoord.

N. VERTEGENWOORDIGING IN RECHTSGEDINGEN EN BUITENGERECHTELIJKE HANDELINGEN

621 De bevoegdheid om het OCMW in rechte te vertegenwoordigen moet worden onderscheiden van de bevoegdheid om erover te beslissen al dan niet in rechte op te treden.

Hoewel de voorzitter van de raad voor maatschappelijk welzijn of de financieel beheerder het OCMW in rechte kan vertegenwoordigen, valt de beslissing om een rechtsgeding of een annula-

tieberoep in te stellen steeds onder de bevoegdheid van de raad zelf (RvS 12 december 1979, nr. 19.973, OCMW Brecht, *Arr.RvS* 1979, 1267; zie verder nr. 761).

Het OCMW wordt in rechtsgedingen normaliter vertegenwoordigd door, hetzij de voorzitter van de raad (art. 200, § 2 OCMW-decreet), hetzij de financieel beheerder (art. 201, eerste lid OCMW-decreet; zie verder uitgebreider nrs. 766-768). Artikel 201 van het OCMW-decreet formuleert als het ware een afwijking op de regel dat de voorzitter van de raad van maatschappelijk welzijn het bestuur in gerechtelijke en buitengerechtelijke handelingen vertegenwoordigt.

Het optreden in rechte van de financieel beheerder moet echter betrekking hebben op een eis aangaande de vervulling van een van zijn taken, het beheer van de goederen of de terugvordering van de kosten voor verleende hulp.

622 De financieel beheerder zal in bepaalde gevallen het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn *in rechte vertegenwoordigen* (G. LIBIN, *Invordering van debiteurendossiers. De vertegenwoordiging van het OCMW in rechte*, *l.c.*, 93-98; zie verder nr. 768). Artikel 203 van het OCMW-decreet bepaalt dat de rechtsgedingen als eiser inzake de verrichtingen vervat in de artikelen 92 en 93, alsmede de verrichtingen inzake het beheer van de goederen en de terugvordering van de kosten voor verleende hulp, overeenkomstig de beslissing van de raad voor maatschappelijk welzijn in naam van het OCMW-bestuur en op vervolging en benaarstiging van de financieel beheerder worden gevoerd.

In geval van verhindering of afwezigheid van de financieel beheerder worden die handelingen verricht door de waarnemend financieel beheerder of door het personeelslid of door een personeelslid van een samenwerkingsverband van openbare centra voor maatschappelijk welzijn dat de voormelde financieel beheerder onder zijn aansprakelijkheid heeft aangewezen. Bij ontstentenis van een dergelijke aanwijzing of in geval van een belangenvermenging van de financieel beheerder, vaardigt de raad voor maatschappelijk welzijn een personeelslid af (art. 201, tweede lid OCMW-decreet).

O. ANDERE TAKEN

623 Zonder dat dit ergens in de Organieke Wet 1976 bepaald was, is vroeger herhaaldelijk aangenomen dat de ontvanger ermee belast kon worden om gelden en waarden van de in het woonzorgcentrum van het OCMW geplaatste bejaarden in bewaring te nemen (zie *Vr. en Antw.* Kamer 1979-80, 2077-78). Naar onze mening kon de financieel beheerder, aangezien hij binnen het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn een begrensd zelfstandig karakter geniet, weigeren om een dergelijke opdracht die niet bij of in uitvoering van de wet is voorgeschreven, te vervullen. Aanvaardde hij evenwel die opdracht, dan geschiedde dit onder zijn persoonlijke verantwoordelijkheid en niet onder die van het OCMW-bestuur. Daarenboven kon het beheer over de in bewaring genomen zaken niet door de zekerheidstelling van artikel 46, § 5 van de voornoemde wet worden gedekt (zie in die zin: A. DESCHOUWER, *De bewaring van gelden en waarden van de bejaarden in een rustoord of van de patiënten in een ziekenhuis*, *l.c.*, 300).

Ondertussen is die aangelegenheid wettelijk geregeld en bepaald bij artikel 60, § 8 van de behouden aspecten van de federale Organieke Wet 1976, ingevoegd bij artikel 35, 3° van de wet van 5 augustus 1992 (*BS* 8 oktober 1992; meer bij W. BERNRATH, *Het beheer van de rekening van derden (Systeem I): een taak voor de OCMW-ontvanger?*, *l.c.*, 39-48; meer algemeen L. VERMEIREN, "De buitencontractuele aansprakelijkheid van de financieel beheerder en de OCMW-ontvanger na de wet van 10 februari 2003: is de zekerheid van de OCMW-ontvanger nog de enige zekerheid in de snel veranderende context waarin de lokale rekenplichtige werkt?" in X, *Aansprakelijkheid van gemeenten en OCMW's. Burgerrechtelijke aansprakelijkheid van het lokaal bestuur, zijn topambtenaren en personeel*, Brugge, Vanden Broele, 2007, 245-255); de raad voor maatschappelijk welzijn bepaalt bij huishoudelijk reglement het in bewaring geven, de bewaring en de teruggave van waarden die het bestuur door personen opgenomen in zijn instellingen kunnen worden toevertrouwd. In voorkomend geval is de financieel beheerder belast met de inbewaarneming; hij kan in overleg met de secretaris evenwel andere OCMW-personeelsleden aanwijzen die onder zijn verantwoordelijkheid met de ontvangst, de bewaring en de teruggave van de bedoelde deposito's worden gelast.

624 De financieel beheerder oefent ten aanzien van de goederen van de kinderen die onder *de voogdij* van het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn zijn geplaatst, dezelfde functies uit als met betrekking tot de goederen van het centrum. Als waarborg voor die voogdij geldt de zekerheid gesteld door de financieel beheerder (art. 66 Organieke Wet 1976).

Ondanks de algemene bewoordingen van het voormelde artikel van de Organieke Wet 1976 "... *waarborg voor de voogdij* ..." dekt de zekerheidstelling uitsluitend het optreden van de financieel beheerder met betrekking tot het beheer van de goederen van de kinderen en niet het optreden van andere OCMW-bestuursorganen in verband met die voogdij (zie tevens *Parl.St.* Senaat 1974-75, nr. 581/1, 141).

625 De raad voor maatschappelijk welzijn kan beslissen een *wettelijke hypotheekinschrijving* te nemen om de terugbetaling van de kosten van maatschappelijke dienstverlening te waarborgen (art. 101, eerste lid Organieke Wet 1976); wat die terugbetaling betreft, is de financieel beheerder krachtens het vierde lid van dit artikel belast met het vorderen van de inschrijving van de wettelijke hypotheek voor het door hem te bepalen bedrag.

Artikel 101, vijfde lid Organieke Wet 1976 bepaalt dat de inschrijving wordt doorgehaald of verminderd en de rang – desgevallend – na toestemming van de financieel beheerder wordt afgestaan. De vordering te dien einde door de financieel beheerder opgesteld en op het kantoor van de hypotheekbewaarder overgelegd, vormt een authentieke akte bedoeld in de artikelen 92 en 93 van de Hypotheekwet van 16 december 1851.

Die bepaling werd gewijzigd bij wet van 5 augustus 1992; voordien eisten bepaalde hypotheekbewaarders immers de tussenkomst van een notaris om een doorhaling of een vermindering van de hypotheek door te voeren (*Parl.St.* Kamer 1990-91, nr. 1734/1, 27).

626 Onder de gelding van de Organieke Wet 1976 was de financieel beheerder tevens lid van de budgetcommissie en van de interne auditcommissie die beide ten minste uit de voorzitter van de raad voor maatschappelijk welzijn, de secretaris en de financieel beheerder bestond (art. 87*bis*, tweede lid en art. 93, § 3 Organieke Wet 1976).

De budgetcommissie had tot taak schriftelijk advies uit te brengen over het voorontwerp van het meerjarenplan, van de budgetten en van de budgetwijzigingen, en over de lijst van de interne kredietaanpassingen. Die commissie kwam samen op verzoek van de voorzitter of de secretaris en verleende het vereiste advies voordat die documenten aan enig ander OCMW-bestuursorgaan werden voorgelegd (art. 87*bis*, eerste lid en derde lid Organieke Wet 1976).
De interne auditcommissie voerde de operationele audit uit.

Het OCMW-decreet heeft die bestuursinstantie niet aangehouden; de voormelde taak komt nu toe aan het managementteam (zie verder nrs. 639-644). De interne auditcommissie bestaat evenmin nog en de operationele audit is facultatief geworden.

Eveneens was het de taak van de financieel beheerder te zorgen voor de nakomingsaudit (art. 93, § 2 Organieke Wet 1976). Hieronder werd verstaan de controle op:
- de wettelijkheid en de regelmatigheid van de uitgaven;
- de procedures van interne controle;
- de uitgaande facturatie;
- de inventarislijsten van de activa;
- de betrouwbaarheid van de informatica.

Ten minste eenmaal per jaar bracht de financieel beheerder hierover schriftelijk advies uit bij de OCMW-raad.

Het verrichten van een nakomingsaudit wordt een van de taken van Audit Vlaanderen. Die zal zich verder voornamelijk bezighouden met het controleren van het interne controlesysteem.

§ 7. Controle op de comptabiliteit van de financieel beheerder

627 Naast de controle die mogelijk is door middel van de externe audit, kan de OCMW-raad het werk van de financieel beheerder controleren aan de hand van het jaarlijks financieel rapport. Dit rapport bevat ten minste een overzicht van het thesauriebestand, de liquiditeitsprognose, de beheerscontrole alsook de ontwikkeling van de budgetten. Er wordt een afschrift van dit rapport aan de OCMW-secretaris bezorgd (art. 167 OCMW-decreet). Ten minste eenmaal per jaar rapporteert de financieel beheerder aan de raad voor maatschappelijk welzijn over de uitvoering van zijn taak van voorafgaande controle van de wettigheid en de regelmatigheid van de voorgenomen verbintenissen; eveneens van dit rapport wordt een afschrift bezorgd aan de secretaris.

De voormelde rapporteringen gebeuren in volle onafhankelijkheid (*cf.* art. 168 OCMW-decreet).

628 Benevens de jaarlijkse rapporten zal de *jaarrekening* die krachtens artikel 173 van het OCMW-decreet moet worden opgemaakt, een supplementaire controle vormen van de financiële verrichtingen van de financieel beheerder.

In de loop van het eerste semester van het financiële boekjaar dat volgt op het financiële boekjaar waarop de rekening betrekking heeft, spreekt de OCMW-raad zich uit over de vaststelling van de jaarrekening. De raad kan in geval van bezwaren tegen bepaalde verrichtingen een advies formuleren over de aansprakelijkheid van de bij die verrichtingen betrokken actoren (art. 174, § 1 OCMW-decreet).

AFDELING IV

DE MAATSCHAPPELIJK WERKER

§ 1. Aanstelling en rechtspositie

629 Met toepassing van artikel 76, eerste lid van het OCMW-decreet is er in elk openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn ten minste één maatschappelijk werker (over die functie in het bijzonder, zie A. De Graeve en P. Dhaenens, "De maatschappelijk werker" in A. De Graeve en P. Dhaenens, *Maatschappelijk welzijn: commentaar bij de wet van 8 juli 1976 betreffende de openbare centra voor maatschappelijk welzijn*, Heule, UGA, 1996, nrs. 414-425; M. Boumans, "De maatschappelijk werker", *De Gem.* 1998/4, 43). De raad voor maatschappelijk welzijn zal er bij het opmaken of wijzigen van de personeelsformatie o.m. moeten over oordelen of er in een voltijdse, dan wel in halftijdse betrekkingen moet worden voorzien en of er een of meerdere maatschappelijk werkers in dienst moet worden genomen. Ter zake zijn er geen strikte wettelijke of decretale normen vastgelegd; de situatie zal van centrum tot centrum verschillend zijn daar ze afhankelijk is van het aantal diensten dat een openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn aanbiedt, de samenstelling van de bevolking en tal van andere factoren. In de bestuurspraktijk is het gebruikelijk één maatschappelijk werker per inwonersaantal van vijf- tot tienduizend aan te stellen.

Het invoeren van de functie van maatschappelijk werker in de personeelsformatie betekent niet dat hierdoor een dienst wordt opgericht "met sociaal, curatief of preventief karakter" in de zin van artikel 60, § 6 van de Organieke Wet 1976. Het invoeren van een dergelijk ambt geldt als een door artikel 76 van het OCMW-decreet opgelegde verplichting die verschilt van de in het kader van het voormelde wetsartikel te nemen beslissing (*cf. Vr. en Antw.* Kamer 1977-78, 1491).

Of voor de "verantwoordelijke van de sociale dienst" die in artikel 95, § 2, eerste lid van het OCMW-decreet wordt genoemd, een afzonderlijke en specifieke betrekking in de personeelsformatie moet worden ingeschreven, wordt aan het oordeel van de raad voor maatschappelijk welzijn overgelaten. Een dergelijke vraag zal zich trouwens slechts opdringen in die openbare centra waarin meerdere maatschappelijk werkers zijn tewerkgesteld; waar in de sociale dienst van een openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn slechts

één maatschappelijk werker is aangeworven, komt het in het kader van een goede organisatie als vanzelfsprekend voor dat die evenzeer als "verantwoordelijke van de sociale dienst" optreedt (zie *Vr. en Antw.* Kamer 1976-77, 819).

De verantwoordelijke van de sociale dienst licht de raad voor maatschappelijk welzijn, het vast bureau, het bijzonder comité voor de sociale dienst of de secretaris van het OCMW in over de algemene behoeften die hij bij de vervulling van zijn taak vaststelt en hij stelt maatregelen voor om daaraan tegemoet te komen. Die persoon of elke maatschappelijk werker kan op zijn verzoek en alvorens een besluit door een OCMW-bestuursorgaan wordt genomen, worden gehoord (Arbrb. 6 oktober 1995, *OCMW-visies* 1995/4, 53); hierbij moeten het contradictoir debat en de rechten van de verdediging van een steunaanvrager worden gerespecteerd.

630 De maatschappelijk werker wordt in beginsel aangesteld door de raad voor maatschappelijk welzijn die eveneens bevoegd is voor het bepalen van zijn rechtspositieregeling. De raad voor maatschappelijk welzijn kan zijn aanstellingsbevoegdheid overdragen aan het vast bureau of aan de OCMW-secretaris.

631 Het hiervoor reeds aangehaalde KB van 9 maart 1977 (*BS* 25 maart 1977) – een voor de Vlaamse Gemeenschap inmiddels opgeheven KB (zie B.Vl.Reg. 12 november 2010) – stelde de benoemingsvoorwaarden vast voor de maatschappelijk werkers in de openbare centra voor maatschappelijk welzijn; dit besluit is destijds genomen ter uitvoering van artikel 42, vierde lid van de Organieke Wet 1976 dat bepaalde dat de Koning de benoemingsvoorwaarden voor de maatschappelijk werkers vastlegt, ermee rekening houdend dat zij een aan de te vervullen taken aangepaste sociale vorming moesten waarborgen.
Overeenkomstig artikel 1 van het voormelde koninklijk besluit moest de maatschappelijk werker de algemene en bijzondere benoemingsvoorwaarden zoals die in het statuut van het personeel van het betrokken openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn zijn vastgesteld, vervullen met dien verstande dat de kandidaten voor de betrekking van maatschappelijk werker houder moesten zijn van een van de *diploma's* die in het besluit werden vermeld; het betreft het diploma van maatschappelijk werker (wet van 12 juni 1945), van gegradueerde sociale verpleger of van een gelijkgestelde titel (art. 25 KB 17 augustus 1957), ofwel een gelijkwaardig verklaard buitenlands diploma.

In artikel 1 duidde niets erop dat de voorgeschreven diplomavereisten als een *minimum* bedoeld waren, zoals dat wel het geval was voor de voorwaarden die golden voor kandidaat-secretarissen en ontvangers (*cf.* art. 3 KB 20 juli 1993). De raad voor maatschappelijk welzijn is nu door de diplomavereisten van artikel 44 van het besluit van de Vlaamse Regering van 12 november 2010 gebonden, zonder zelf strengere diplomavoorwaarden – bijvoorbeeld het vereiste van een licentiaats- of masterdiploma – te kunnen opleggen en eisen (in dezelfde zin: *Vr. en Antw.* Kamer 1976-77, 819).

Inmiddels bieden Vlaamse universiteiten een masteropleiding "maatschappelijk werk" aan; ongetwijfeld kunnen de afgestudeerden uit die masterrichting in een aantal openbare centra voor maatschappelijk welzijn in de functie van "verantwoordelijke" of "directeur" van de sociale dienst (op niveau A) worden aangeworven, maar optreden als "maatschappelijk werker" in de zin van de OCMW-regelgeving mogen ze op grond van het Rechtspositiebesluit niet; alleen indien zij ook voldoen aan de diplomavereiste van maatschappelijk werker – bijvoorbeeld op grond van een voorheen reeds behaald diploma – én in de hoedanigheid van maatschappelijk werker de eed hebben afgelegd, kunnen zij als dusdanig optreden.

632 Vóór een maatschappelijk werker van het OCMW zijn ambt opneemt, legt hij in handen van de voorzitter die daarin door de secretaris wordt bijgestaan, de voorgeschreven eed af. Van die eedaflegging of de weigering ervan wordt een proces-verbaal opgemaakt (art. 77 OCMW-decreet); zoals geldt voor andere personeelsleden, wordt een maatschappelijk werker die zonder wettige reden de eed niet aflegt nadat hij met een aangetekende brief daartoe uitgenodigd is, geacht zijn aanstelling niet te aanvaarden. De weigering tot eedaflegging staat gelijk aan het afstand doen van de aanstelling.

§ 2. Taken

A. OP HET VLAK VAN DE INDIVIDUELE DIENSTVERLENING

633 Artikel 94, § 1 van het OCMW-decreet geeft de maatschappelijk werker met het oog op de verwezenlijking van de doelstellingen opgesomd in de artikelen 1 en 2 van de Organieke Wet 1976, als taak de personen en gezinnen te helpen bij het opheffen of het verbeteren van de noodsituaties waarin zij zich bevinden. Die taken worden hem door de secretaris opgedragen, hetzij namens de raad voor maatschappelijk welzijn, het vast bureau of het bijzonder comité voor de sociale dienst, hetzij namens de voorzitter van de raad voor maatschappelijk welzijn (desgevallend de ondervoorzitter) inzake het verlenen van dringende hulpverlening. De rol van de secretaris – hij is nochtans het hoofd van het personeel – wordt hier beperkt tot die van spreekbuis van de genoemde bestuursorganen.

Wat onder "noodsituatie" moet worden verstaan, valt uit het volgende citaat met betrekking tot de totstandkoming van de Organieke Wet 1976 af te leiden (*Parl.St.* Senaat 1974-75, nr. 581/2, 80): "*de gevallen van hoogdringendheid welke zich kunnen voordoen wanneer iemand een beroep doet op de sociale wetgeving en daartoe de weg niet vindt. Men moet zulke persoon onmiddellijk kunnen helpen en hem begeleiden naar de oplossing welke de bestaande sociale wetgeving hem biedt. Er is hier dus een duidelijk positief optreden van de maatschappelijk werker welke in de ruimste zin van het woord iemand "begeleidt" naar de oplossing welke moet worden gevonden in dit bepaald geval. In zulk geval is het ook duidelijk dat – in afwachting dat men toepassing bekomt van de sociale wetgeving ter zake – de maatschappelijk werker aan de raad van het centrum kan adviseren ondertussen bepaalde tussenkomsten te doen om belanghebbenden in staat te stellen het hoofd te bieden aan de noodwendigheden van het ogenblik*".

Het "verstrekken van documentatie" geldt als een onderdeel van de uitvoerende taak van de maatschappelijk werker, zonder dat het daarbij noodzakelijk om de uitvoering van een beslissing moet gaan (*Parl.St.* Senaat 1974-75, nr. 581/2, 81; T. VAN DEN PUTTE, "De bewijskracht van stukken opgesteld door de maatschappelijk werker van het OCMW", *OCMW-visies* 1995, afl. 4, 2-10).

634 Voor het vervullen van de taken opgesomd in artikel 94 van het OCMW-decreet, doet de maatschappelijk werker, *onder meer*, de (sociale) onderzoeken ter voorbereiding van de te nemen beslissingen, verstrekt hij alle nuttige documentatie en raadgevingen, en verzekert hij de maatschappelijke begeleiding van de betrokkenen. De maatschappelijk werker kan indien hij

dat geraden acht, tevens nog op andere en bijkomende manieren zijn taken vervullen; het is echter niet mogelijk dat de maatschappelijk werker sommen uitkeert die afkomstig zijn van een hem door het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn ter beschikking gestelde eigen kas (vgl. *Vr. en Antw.* Kamer BZ 1979, 225), behoudens in het geval waarin de maatschappelijk werker als budgethouder is aangesteld.

Het voeren van het sociaal onderzoek is op grond van artikel 47, § 1 van de Organieke Wet 1976 voorbehouden aan de maatschappelijk werker; de aanwezigheid van OCMW-raadsleden bij de "zittingen" van de maatschappelijk werker in het kader van een dergelijk onderzoek is enkel te rechtvaardigen indien die leden de steunaanvrager niet zelf ondervragen en zich steeds tot de maatschappelijk werker richten voor het bekomen van bijkomende verduidelijkingen (*Vr. en Antw.* Senaat 1984-85, 182).

De maatschappelijk werker mag gegevens die volgens hem een vertrouwelijk karakter hebben en die blijken uit dossiers die bij de sociale dienst in behandeling zijn, onder bepaalde voorwaarden geheim houden zowel ten aanzien van de raad voor maatschappelijk welzijn als ten aanzien van de OCMW-secretaris (zie tevens hierboven aangaande het beroepsgeheim, nr. 237 e.v.; algemeen P. VERMEYLEN, "Het beroepsgeheim van de sociale assistent" in *Liber Amicorum Herman Bekaert*, Gent, Snoeck-Ducaju, 1977, 453-459; J. MAIRY, "La déontologie des assistants sociaux en CPAS", *Mouv.comm.* 1996, 236-238).

635 De maatschappelijk werker kan, indien daartoe werkelijk aanleiding bestaat, erom verzoeken om door de raad voor maatschappelijk welzijn, door het vast bureau of door het bijzonder comité voor de sociale dienst te worden gehoord; artikel 94, § 3 van het OCMW-decreet waarborgt dat bij het (uitdrukkelijk) verzoek van de maatschappelijk werker wegens bijzondere en uitzonderlijke redenen van vertrouwelijke aard van het dossier de raad voor maatschappelijk welzijn, het vast bureau of het bijzonder comité voor de sociale dienst niet eerder een beslissing neemt over een individueel geval van dienstverlening dan na hem te hebben gehoord.

De mogelijkheid die de vermelde decretale bepaling aan de maatschappelijk werker biedt, beoogt de flexibiliteit en de doelmatigheid van de dienstverlening te verhogen. De "*bijzondere en uitzonderlijke redenen*" waarvan sprake zullen door de maatschappelijk werker worden beoordeeld. Aangezien door het verzoek de afhandeling van een dossier kan worden vertraagd, zal de maatschappelijk werker een gepast gebruik moeten maken van de mogelijkheid die de Organieke Wet 1976 hem biedt; hij zal zich bijvoorbeeld moeten afvragen of in bepaalde omstandigheden zijn bemerkingen niet beter schriftelijk aan het betrokken bestuursorgaan kunnen worden overgemaakt (vgl. *Parl.St.* Senaat 1974-75, nr. 581/2, 85).

B. OP HET VLAK VAN DE ALGEMENE BEHOEFTEN

636 De verantwoordelijke van de sociale dienst licht de raad voor maatschappelijk welzijn, het vast bureau, het bijzonder comité voor de sociale dienst of de secretaris in over de *algemene behoeften* die hij bij de vervulling van zijn taak vaststelt en hij stelt de maatregelen voor om daaraan tegemoet te komen (art. 95, § 2, eerste lid OCMW-decreet).

637 De verantwoordelijke van de sociale dienst *neemt deel* aan de vergaderingen van het bijzonder comité voor de sociale dienst (art. 94, § 2, tweede lid OCMW-decreet); de aanwezigheid op de vergaderingen van het comité vormt voor de verantwoordelijke van de sociale dienst geen verplichting, maar geeft hem wel een *mogelijkheid* (*Parl.St.* Senaat 1974-75, nr. 581/2, 84).

De verantwoordelijke van de sociale dienst kan bovendien worden uitgenodigd deel te nemen aan de *besprekingen* van de raad voor maatschappelijk welzijn of van het vast bureau, telkens wanneer problemen worden behandeld die de sociale dienst aanbelangen (art. 94, § 2, tweede lid OCMW-decreet). Het ligt voor de hand dat de deelneming aan de besprekingen meer behelst dan simpelweg het "horen" van het betrokken personeelslid zoals artikel 94, § 3 voorschrijft in verband met de individuele gevallen van maatschappelijke dienstverlening; de deelneming zal nochtans beperkt moeten blijven tot de bespreking van de problemen die de sociale dienst aanbelangen en impliceert geenszins dat ook aan de stemming mag worden deelgenomen.
De verantwoordelijke van de sociale dienst zal daartoe uitdrukkelijk moeten worden uitgenodigd, d.w.z. dat een automatische en periodieke aanwezigheid op de vergaderingen niet aangewezen is.

638 Ten slotte kan de bedenking worden geformuleerd dat met het oog op een beter inzicht in de algemene behoeften en de individuele maatschappelijke dienstverlening, het aanbeveling verdient dat in de sociale dienst alle nuttige gegevens worden *geregistreerd* zoals die uit de behandeling van de individuele dossiers door de maatschappelijk werker(s) blijken (zie hieromtrent L. KWANTEN, "Registratie in de sociale dienst van een openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn", *De Gem.* 1977, 301 e.v.).

AFDELING V

HET MANAGEMENTTEAM

§ 1. Oprichting

639 Artikel 95 van het OCMW-decreet geeft aan dat er in elk openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn een managementteam moet worden ingericht en bevat de regeling inzake de samenstelling ervan. Door het verplicht instellen van een managementteam dat onder de leiding van de OCMW-secretaris de dienstverlening coördineert, kiest de huidige organieke regelgeving uitdrukkelijk voor samenwerking en verbondenheid van de verschillende onderdelen van de OCMW-bestuursorganisatie (omzendbrief BB 2009/03 van 5 juni 2009, 10; zie tevens J. ACKAERT, E. OLISLAGERS, F. DE RYNCK en H. REYNAERT, "De managementteams: een eerste stand van zaken", *VFG-Forum* 2008, afl. 3, 8-14; J. BREYNE, J. COENS en P. VANDERGAESEN, "Het gemeentelijk managementteam: mogelijke succesfactoren en valkui-

len", *VFG-Forum* 2006, afl. 1, 4-9; J.P. KRUF en P. VANDERGAESEN, "Op naar het managementteam", *VFG-Forum* 2006, afl. 1, 11-16; H. REYNAERT en E. WAYENBERG, "Het OCMW langs decretale weg naar vernieuwing? Yes, We can! Loodzware opdracht voor de Vlaamse OCMW's", *OCMW-visies* 2009, afl. 1, 12; L.M. VENY en B. VAN ACKER, *De interne organisatie van het lokale en provinciale bestuur*, *l.c.*, nrs. 132-136, 84 e.v.).

§ 2. Samenstelling

640 Het managementteam bestaat uit de secretaris en de financieel beheerder, en – desgevallend – uit alle andere leden die geen mandataris zijn en waarvan de deelneming aan het managementteam nuttig wordt geacht voor het functioneren van het bestuur (art. 95, tweede lid OCMW-decreet). De raad voor maatschappelijk welzijn is in beginsel bevoegd voor de aanstelling en het ontslag van de personeelsleden die lid zijn van het managementteam en treedt ten aanzien van hen op als tuchtoverheid.
De voorzitter van de raad voor maatschappelijk welzijn is met raadgevende stem lid van het managementteam. Andere raadsleden kunnen van het managementteam geen lid zijn.

Een dergelijke algemene regeling betreffende de samenstelling van het managementteam verleent de openbare centra voor maatschappelijk welzijn een aanzienlijke autonomie dienaangaande en laat voldoende ruimte voor lokale invulling (zie in dezelfde zin: P. DHAENENS, *Handboek voor het Vlaamse OCMW-raadslid*, *o.c.*, nr. 208, 131). Aangezien de raad voor maatschappelijk welzijn zelf het organogram van het OCMW-bestuur opstelt, bepaalt hij automatisch welke personeelsleden er van het managementteam lid zullen zijn. Hierbij kan er natuurlijk niet op een willekeurige manier te werk worden gegaan; wie het managementteam ernstig neemt, zorgt ervoor dat de belangrijkste diensthoofden erin worden opgenomen. Aangenomen mag worden dat daartoe evenzeer de belangrijkste budgethouders behoren indien het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn dat beheersinstrument verstandig gebruikt.
In de grote(re) openbare centra voor maatschappelijk welzijn zullen naast de secretaris en de financieel beheerder eveneens de coördinatoren in het managementteam worden opgenomen. Evenzeer andere dan uitsluitend de leidinggevende personeelsleden moeten kunnen deelnemen aan het managementteam; te denken valt bijvoorbeeld aan stafmedewerkers die een belangrijke bijdrage aan de beleidsvoorbereiding en uitvoering kunnen leveren (*Parl.St.* Vl.Parl. 2007-08, nr. 1701/1, 91). In de iets kleinere centra zullen dat de diensthoofden zijn en in een zeer klein OCMW-bestuur zal het managementteam wellicht uit de voormelde minimumsamenstelling bestaan. Het zal in dat laatste geval trouwens waarschijnlijk informeler samenkomen.

Daarom schrijft het voormelde decreetsartikel slechts een minimale samenstelling voor, met name naast de secretaris en financieel beheerder, de voorzitter van de raad voor maatschappelijk welzijn die enkel een raadgevende stem heeft. Zodoende kan de raad voor maatschappelijk welzijn in het

organogram alle andere functies bepalen die het lidmaatschap van het managementteam inhouden.

641 De aanwezigheid van de voorzitter van de OCMW-raad is geen vereiste om rechtsgeldig te vergaderen en betreft dus geen substantieel vormvoorschrift.

Om de doorstroming van de beheers- en beleidsinformatie te verhogen werd ervoor gekozen de voorzitter van de raad voor maatschappelijk slechts met raadgevende stem in het managementteam op te nemen. Het betreft in dit geval de voorzitter van de raad voor maatschappelijk welzijn of de waarnemende voorzitter, maar geenszins de ondervoorzitter als dusdanig.

§ 3. Werking en bevoegdheden

642 Het managementteam vergadert geregeld onder het voorzitterschap van de OCMW-secretaris (art. 96, eerste lid OCMW-decreet; F. SCHRAM, *De gemeentelijke administratie: op weg naar een nieuw elan*, *l.c.*, 52 en 69-70; P. DHAENENS, *Handboek voor het Vlaamse OCMW-raadslid*, *o.c.*, nr. 209, 132-133); die zal als voorzitter van het managementteam ervoor zorgen dat hij een verslaggever aanwijst.

Het managementteam is een ambtelijk orgaan inzake het nemen van beslissingen; de politieke vertegenwoordiger heeft immers geen beslissingsrecht. Uiteraard staat het de besturen vrij periodiek overleg te organiseren tussen het managementteam en bijvoorbeeld de leden van de raad voor maatschappelijk welzijn, maar politieke mandatarissen – behoudens de voorzitter van de OCMW-raad – kunnen nooit in het managementteam zitting hebben; dat is een element dat in verband met het aansluitingsmanagement moet worden overwogen.

Aangezien de OCMW-secretaris overeenkomstig artikel 86, § 4, in overleg met het management het ontwerp van organogram opstelt, zal hij voor de samenstelling van dat team een belangrijke adviesfunctie vervullen. Voor de eerste samenstelling zal het managementteam *nolens volens* uit de minimale wettelijke samenstelling bestaan. Niets belet dat het team naast zijn officiële samenstelling tijdens zijn vergadering een beroep doet op andere personeelsleden. Die wonen dan het managementteam zonder beraadslagende stem bij.

Het managementteam heeft tot taak de coördinatie van de diensten van het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn bij de voorbereiding, de beleidsuitvoering en de beleidsevaluatie te ondersteunen. Verder bewaakt het de eenheid in de werking, de kwaliteit van de organisatie en de werking van de diensten van het OCMW, alsook de interne communicatie (art. 97 OCMW-decreet).

643 Het managementteam is tevens een intern overlegorgaan. In bepaalde aangelegenheden wordt dit overleg expliciet opgelegd; zo bepalen de artikelen 86, § 4, en 91 van het OCMW-decreet dat het managementteam bij het op-

stellen van de voorontwerpen van wijzigingen aan het organogram, de personeelsformatie, de rechtspositieregeling,... moet overleggen (omzendbrief BB 2009/03 van 5 juni 2009, 10-11).
Tot slot kan de secretaris pas na overleg met het managementteam het interne controlesysteem vaststellen (zie verder nrs. 669-671).

Door de oprichting van het managementteam is de budgetcommissie *ex* artikel 87*bis* van de Organieke Wet 1976, overbodig geworden en werd die dan ook afgeschaft.

644 Om de werking van het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn en de gemeente op elkaar af te stemmen en een zo groot mogelijke samenwerking tussen beide besturen te bevorderen, kan het managementteam van het centrum gezamenlijke vergaderingen houden met dat van de gemeente. Die vinden plaats onder leiding van de beide secretarissen of, desgevallend, de secretaris van de beide besturen (art. 96, tweede lid OCMW-decreet).

De gemeente en het OCMW behouden hun eigen managementteam, met eigen samenstellingsregels en eigen decretale bevoegdheden. De invoeging wijst er voortaan uitdrukkelijk op dat beide managementteams ook gezamenlijke vergaderingen mogen houden, met het oog op de bevordering van de samenwerking van beide besturen. Waar een gemeente en het centrum ervoor opteren om de functie van secretaris samen te brengen in een enkele persoon, geven zij daarmee te kennen dat zij willen komen tot een zo uitgebreid mogelijke samenwerking van beide besturen. Het gezamenlijk vergaderen van beide managementteams is dan een logisch gevolg van de gekozen beleidsoptie (*Parl.St.* Vl.Parl. 2011-12, nr. 1558/1, 15).

TITEL III

HET BEHEER VAN DE GOEDEREN EN HET FINANCIEEL EN BUDGETTAIR BEHEER

HOOFDSTUK I

HET BEHEER VAN DE GOEDEREN VAN HET OPENBAAR CENTRUM VOOR MAATSCHAPPELIJK WELZIJN

AFDELING I

ALGEMEEN EN RECHTSGROND

645 Bepaalde openbare centra voor maatschappelijk welzijn hebben een aanzienlijk patrimonium dat, althans gedeeltelijk, nog een overblijfsel is van de goederen die vroeger toebehoorden aan de burgerlijke godshuizen en aan de burelen van weldadigheid (A. VRANCKX, R. COREMANS en J. DUJARDIN, *Beheer over de onroerende goederen van openbare rechtspersonen*, Brugge, die Keure, 2006, 79); als rechtsopvolger hebben de centra de goederen van de commissies van openbare onderstand overgenomen (art. 2, eerste lid OCMW-wet).

Artikel 75 van de vroegere Organieke Wet 1976 bepaalde dat de goederen van de openbare centra voor maatschappelijk welzijn worden beheerd en bestuurd op de wijze door de wet vastgesteld voor de gemeentegoederen, onder voorbehoud van de artikelen 76 tot en met 84 van de voormelde wet.
Het voornoemde artikel was letterlijk overgenomen van artikel 46 van de wet van 10 maart 1925 betreffende de commissies van openbare onderstand. In haar advies bij het wetsontwerp nr. 581 heeft de afdeling Wetgeving van de Raad van State terecht de vraag naar de opportuniteit van het latere artikel 75 opgeworpen (*Parl.St.* Senaat 1974-75, nr. 581/1, 147). De artikelen 76 e.v. van de Organieke Wet 1976 regelden immers op een dergelijk nauwkeurige wijze het bijzonder toezicht op het beheer van de goederen van het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn, dat het in artikel 75 geponeerde beginsel slechts veeleer uitzonderlijk toepassing kon vinden. In ieder geval moest het voormelde artikel worden geacht een aanvullende regel te formuleren waarnaar in uitzonderlijke, *i.e.* niet-voorziene situaties kon worden verwezen.

646 Artikel 192 van het OCMW-decreet bepaalt nu dat de goederen van de openbare centra voor maatschappelijk welzijn beheerd en bestuurd worden op de wijze die door de wet of het decreet is vastgesteld voor de gemeentegoederen, met behoud van de toepassing van de volgende bepalingen (J. DUJARDIN, "Bijzondere aspecten van het beheer inzake onroerende goederen door lokale besturen" in M. BOES (ed.), *Aspecten van het administratief recht*, Antwerpen, Kluwer, 1988, 41-74; D. DÉOM, "Principes généraux de la gestion de patrimoine immobilier des personnes de droit public" in X, *Guide de droit immobilier*, Brussel, Story-Scientia, 1997, VII.2.1.-1 – VII.2.1.3.-10); de voormelde decretale bepaling herneemt nagenoeg letterlijk artikel 75 van de Organieke Wet 1976.

AFDELING II

ENKELE BIJZONDERHEDEN

§ 1. Vervreemding

647 De beslissing tot verkoop, verdeling of ruil van onroerende goederen van het OCMW behoort tot de uitsluitende bevoegdheidssfeer van de raad voor maatschappelijk welzijn. In de overeenstemmende notulen van de betrokken raadsvergadering moet een nauwkeurige beschrijving van het goed worden gegeven, moeten de redenen worden verduidelijkt waarom het goed wordt vervreemd, alsmede moet de wijze waarop de opbrengst van de verrichting zal worden herbelegd en, desgevallend, de bijzondere omstandigheden die een verkoop uit de hand wettigen, worden aangeduid (C. DE WULF en S. DEVOS, "De koop uit de hand van een onroerend goed. Notariële koopakte – Bijzondere gevallen" in C. DE WULF, *Het opstellen van notariële akten*, Mechelen, Kluwer, 2006, 247-271; A. VRANCKX, R. COREMANS en J. DUJARDIN, *Beheer over de onroerende goederen van openbare rechtspersonen*, *o.c.*, 81; A. DE GRAEVE en P. DHAENENS, *Maatschappelijk welzijn*, *o.c.*, nrs. 561-567).

Het algemene beginsel dat bij elke onroerende vervreemding de openbare verkoop de regel moet zijn en de onderhandse de uitzondering, blijft onverminderd gelden (*Parl.St.* Vl.Parl. 2007-08, nr. 1701/1, 105; verder N. DEKNUDT, A. ETIENNE en E. LEDOUX, "Ventes et achats de biens immobiliers par les CPAS et les communes", *Rev.not.b.* 1995, 314-359); hierbij moet het bestuur met het oog op het nakomen van het gelijkheidsbeginsel alle gegadigden gelijke kansen bieden om het goed te kopen. Als algemeen beginsel van goed bestuur geldt immers dat om de hoogste opbrengst te garanderen, de verkoop openbaar moet zijn tenzij daarvan onder de voorwaarde van een grondige motivering kan worden afgeweken. De verkoop uit de hand kan verantwoord zijn ingeval er bijvoorbeeld een belangrijke aangelegenheidswaarde in hoofde van een liefhebber bestaat of het bij een vervreemding om reden van openbaar nut en de dringende aard van de zaak, onmogelijk is een onteigeningsbesluit af te wachten. Toch moet ervoor worden gezorgd dat de opbrengst van de verkoop voldoende hoog is in verhouding tot de waarde van het goed. In die zin ligt het voor de hand dat het OCMW-bestuur alvorens tot de vervreemding over te gaan daaraan de nodige publiciteit geeft en de bevolking over de voorgenomen transactie inlicht (zie omzendbrief BB 2010/02 van 12 februari 2010 – Vervreemding van onroerende goederen door de provincies, gemeenten, OCMW's en besturen van de erkende erediensten – Procedure, *BS* 17 maart 2010). De bedoelde publiciteit wordt in de eigen en de omliggende gemeenten gevoerd; alleszins moeten de eigenaars van de belendende percelen ten minste één maand voor de vervreemding van het onroerend goed worden ingelicht.

Te beklemtonen valt dat bij een verkoop uit de hand van onroerende goederen er geen bijzondere procedure door het OCMW-bestuur moet worden nageleefd (RvS 4 mei 1990, nr. 34.841, pvba Challenge services, *RACE* 1990, z.p.); voor een dergelijke onderhandse verkoop moet volgens de geldene regelgeving geen bekendmaking geschieden. Tot die handelwijze kan bijvoorbeeld worden overgegaan bij weinig potentiële kopers waarbij onderhandelingen tot een meer adequate keuze kunnen leiden dan een openbare verkoop en toewijzing aan het hoogste bod; anders gesteld, bij een onderhandse verkoop behoudt het bestuur een discretionaire bevoegdheid aangaande de keuze van de koper (RvS 20 mei 1992, nr. 39.423, pvba Challenge services, *RACE* 1992, z.p., *T.Gem.* 1992, 244).

Behoudens andere benodigde documenten, moeten de openbare centra voor maatschappelijk welzijn in het raam van het bestuurlijk toezicht een schattingsverslag kunnen overleggen dat niet ouder is dan twee jaar (*cf.* omzendbrief BB 2010/02 van 12 februari 2010 betreffende de vervreemding van onroerende goederen door de provincies, gemeenten, OCMW's en besturen van erkende erediensten – Procedure, *BS* 17 maart 2010; zie tevens verder nr. 652 met betrekking tot het schattingsverslag). Er bestaan echter bepaalde situaties waar de publiciteit geen enkele waarde heeft; te denken valt bijvoorbeeld aan de situatie van artikel 661 van het Burgerlijk Wetboek, *i.e.* het geheel of gedeeltelijk gemeen maken van een scheidingsmuur tussen aanpalende erven (*Parl.St.* Vl.Parl. 2007-08, nr. 1701/1, 134).

648 De openbare centra voor maatschappelijk welzijn kunnen hun middelen uit de vervreemding van (inzonderheid onroerende) goederen aanwenden voor i) de bouw of de aankoop van woningen voor bejaarden, personen met functiebeperkingen of voor andere personen die niet zelf in hun huisvesting kunnen voorzien, ii) de aankoop van bossen en gronden, iii) participaties in bouwmaatschappijen ten algemene nutte alsmede om deel te nemen in rechtspersonen die sociale doeleinden nastreven in verband met de taken van het OCMW of die de werking van een dergelijk bestuur ten goede komen of van een vereniging of vennootschap overeenkomstig de bepalingen van Titel VIII, Hoofdstuk III, of de vorm van een gemeentelijk extern verzelfstandigd agentschap in privaatrechtelijke vorm (art. 195 OCMW-decreet); in de laatste gevallen is vereist dat die rechtspersonen de bepalingen van Titel VIII, Hoofdstuk I van het OCMW-decreet eerbiedigen of de vorm aannemen van een vereniging als vermeld in het decreet van 6 juli 2001 houdende de intergemeentelijke samenwerking.

Alle rechtspersonen die sociale doeleinden nastreven in verband met de taken van het OCMW, zijn hier bedoeld ongeacht de datum van hun oprichting en de juridische grondslag van hun bestaan. Het gebruikmaken van de mogelijkheid die artikel 195 biedt, houdt in dat het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn als dusdanig deelneemt in een maatschappij die geen andere vorm kan aannemen dan die van een "vereniging", of van een vennootschap bedoeld in Titel VIII, Hoofdstuk III van het OCMW-decreet of van een extern verzelfstandigd agentschap in privaatrechtelijke vorm.

Dit is niet het geval zo een OCMW-bestuur deelneemt in een maatschappij door de eenvoudige aanwijzing van enkele van haar leden die tezamen met enkele privépersonen mede beslissingen nemen die het centrum niet rechtstreeks binden (RvS 17 oktober 1994, nr. 49.708, Janssens).

De constructie waarbij een openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn zich ontdoet van haar ziekenhuis, vindt geen rechtsgrond in de Organieke Wet 1976 indien het geen gebruik maakt van de door artikelen 118 e.v. van de wet geboden mogelijkheid om een "vereniging" tot stand te brengen en de gesloten overeenkomsten er evenmin toe strekken om een derde te betrekken bij de uitoefening van een eigen wettelijke taak zonder uiteindelijke beperking van de beslissingsbevoegdheid in de zin van artikel 61 van de wet. De oprichting van een vzw kadert niet binnen de door artikel 79 van de OCMW-wet voorziene mogelijkheid voor "*deelneming in maatschappijen*" (RvS 17 oktober 1994, nr. 49.708, Janssens).

649 De raad voor maatschappelijk welzijn kan met het oog op de gehele of gedeeltelijke exploitatie van een ziekenhuis eveneens de middelen van het OCMW aanwenden voor deelneming in een vereniging zonder winstoogmerk. Dat kan echter uitsluitend voor zover die vereniging zonder winstoogmerk de bepalingen eerbiedigt van de artikelen 236 tot en met 241 van het OCMW-decreet.

Het is de openbare centra voor maatschappelijk welzijn uitdrukkelijk toegestaan om deel te nemen in een vennootschap met sociaal oogmerk, in een vereniging of in een stichting die de vorm van een gemeentelijk extern verzelfstandigd agentschap in privaatrechtelijke vorm van de gemeente die door het OCMW wordt bediend, aanneemt met het oog op het vervullen van sociale doeleinden met uitsluiting van de gehele of gedeeltelijke exploitatie van een ziekenhuis of van ziekenhuisgebonden activiteiten. Zij moeten in dat geval niet voldoen aan de voorwaarden opgenomen in Titel VIII van het OCMW-decreet (meer in het bijzonder art. 202).

Titel VIII van het OCMW-decreet waarnaar hierboven wordt verwezen, heeft betrekking op de verenigingen en vennootschappen die openbare centra voor maatschappelijk welzijn met andere OCMW-besturen, met andere openbare besturen en/of met rechtspersonen andere dan die winstoogmerken nastreven, kunnen tot stand brengen.
De bedoelde artikelen zijn niet van toepassing op de bouwmaatschappijen ten algemene nutte waarvan in artikel 195 van het OCMW-decreet sprake is. Deze bouwmaatschappijen hebben een welbepaald bijzonder statuut, terwijl de openbare centra voor maatschappelijk welzijn reeds op het kapitaal van die ondernemingen kunnen inschrijven met toepassing van artikel 25 van de Huisvestingscode (*cf. Vr. en Antw.* Senaat 1977-78, 1203).

650 De vervreemding van onroerende goederen kan door de hogere overheden niet worden opgelegd dan krachtens een *wet*, behalve in geval van onteigening voor algemeen nut (art. 193 OCMW-decreet).

§ 2. Onteigening

651 Artikel 194 van het OCMW-decreet bepaalt dat de openbare centra voor maatschappelijk welzijn tot *onteigening voor algemeen nut* (kunnen) overgaan op voorwaarde dat ze hiertoe door de Vlaamse Regering zijn gemachtigd en na voorafgaand advies van het college van burgemeester en

schepenen. De onteigeningen ten algemenen nutte kunnen verlopen volgens de versnelde procedure overeenkomstig de wet van 26 juli 1962 betreffende de onteigeningen ten algemenen nutte, en de concessies voor de bouw van autosnelwegen, voor zover de Vlaamse Regering het OCMW-bestuur daartoe gemachtigd heeft.

Dit artikel herneemt artikel 78 van de Organieke Wet 1976 weliswaar met de vervanging van de uitvoeringsbevoegdheid van de Koning door die van de Vlaamse Regering. Verder is nu tevens uitdrukkelijk in de regelgeving ingeschreven dat onteigeningen langs de versnelde procedure kunnen verlopen (over het gebruik van een van beide onteigeningsprocedures door de openbare centra voor maatschappelijk welzijn, zie verder *Parl.St.* Vl.Parl. 2007-08, nr. 1701/1, 134; over de onteigening door lokale besturen in het bijzonder, zie G. VAN HOORICK, *Handboek ruimtelijk bestuursrecht*, Antwerpen-Cambridge, Intersentia, 2010, 95-124; P. FLAMEY en J. BOSQUET, *Onteigeningen. De leidinggevende arresten van het Hof van Cassatie*, Brugge, Vanden Broele, 2007, 138 p.; E. VANDER PEYPEN, "De onteigeningsmachtiging. De administratieve fase van de onteigeningsprocedure" in J. GHYSELS en R. PALMANS, *Onteigening, de voorafgaandelijke fase*, Antwerpen-Cambridge, Intersentia, 2006, 17-78; G. ANTHIERENS, "Onteigening door provincies en gemeenten", *T.Gem.* 1995/3-4, 194-211; in verband met de na te leven vormvereisten, zie verder omzendbrief BA 99/01 van 23 februari 1999 betreffende de onteigeningen voor algemeen nut: algemene administratieve vormvereisten, onteigeningen in toepassing van het Decreet Ruimtelijke Ordening, aangevuld met concrete toepassing voor de verwerving van bedrijventerreinen, *BS* 30 maart 1999).

§ 3. Het schattingsverslag en het verlijden van de akte

652 Voor de opmaak van de schattingsverslagen zowel bij vervreemding als bij onteigening is het de regel dat het comité van aankoop of de ontvanger van registratie daarvoor instaat. De mogelijkheid dat privéschatters kunnen optreden indien zij erkend en beëdigd zijn, is nu, na invoeging bij decreet van 10 december 2010 houdende aanstelling van erkende landmeters door provincies, gemeenten en OCMW's voor het opmaken van schattingsverslagen in het kader van onroerende verrichtingen die worden gesteld door de provincies, gemeenten en OCMW's (*BS* 31 december 2010), in de regelgeving opgenomen.

Aanvankelijk bepaalde het voorgestelde artikel 199 van het voorontwerp van OCMW-decreet dat de openbare centra voor maatschappelijk welzijn en de verzelfstandigde agentschappen bedoeld in de Titels VII en VIII, landmeters-experten kunnen aanstellen voor het opstellen van schattingsverslagen in het kader van de onroerende verrichtingen die door hen worden gesteld. Het zou vervolgens aan de Vlaamse Regering toekomen de procedure en de voorwaarden te bepalen volgens welke de landmeter-expert de erkenning kan verkrijgen om dergelijke schattingsverslagen op te stellen. Die bepaling is uiteindelijk niet in de eerste versie van het OCMW-decreet aangehouden.

Overeenkomstig artikel 199/1 van het OCMW-decreet kunnen de openbare centra voor maatschappelijk welzijn en de verzelfstandigde agentschappen, bedoeld in de Titels VII en VIII, landmeters-experten aanstellen voor het opstellen van schattingsverslagen in het kader van de onroerende verrichtingen die door hen worden gesteld. Het komt de Vlaamse Regering toe de procedure en de voorwaarden te bepalen volgens welke de landmeter-expert

de erkenning kan verkrijgen om schattingsverslagen op te stellen voor de openbare centra voor maatschappelijk welzijn en de verzelfstandigde agentschappen, bedoeld in de Titels VII en VIII (art. 199/2 OCMW-decreet).

Het decreet (art. 199/3) bepaalt wat onder de begrippen "landmeter-expert" en "schattingsverslag" moeten worden verstaan:

1° landmeter-expert: de landmeter-expert ingeschreven op het tableau van de beoefenaars van het beroep als bedoeld in de wet van 11 mei 2003 tot bescherming van de titel en van het beroep van landmeter-expert (*BS* 6 juni 2003) en op wie het koninklijk besluit van 15 december 2005 tot vaststelling van de voorschriften inzake de plichtenleer van de landmeter-expert (*BS* 25 januari 2006) van toepassing is;

2° schattingsverslag: verslag waarbij de waarde van het onroerend goed wordt bepaald aan de hand van vooraf vastgelegde objectieve regels zoals vergelijkingspunten uit de omgeving.

Eerder reeds stelde de omzendbrief BB2010/02 van 12 februari 2010 dat een openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn een door de Federale Raad erkende landmeter-expert als schatter kan aanwijzen. Hierbij moet wel de wetgeving betreffende de overheidsopdrachten worden gevolgd; het betreft ter zake een opdracht van dienstverlening.

653 Wat het verlijden van de akten betreft, stelt artikel 194, tweede lid van het OCMW-decreet dat benevens de *ambtenaren* van de comités tot aankoop van onroerende goederen voor rekening van de Staat, evenals de *provinciegouverneur* van de provincie waar de zetel van het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn is gevestigd en de *burgemeester* van de gemeente die door het OCMW wordt bediend, dergelijke akten kan verlijden.

In de rechtsleer wordt gewezen op de dubbelzinnigheid omtrent de vraag of evenzeer de voorzitter van de raad voor maatschappelijk welzijn authenticiteit aan een akte tot aankoop, verkoop, ruil of huur van onroerende goederen – en waarbij het OCMW-bestuur contractant is – zou kunnen geven. Bepaalde rechtsleer meent – in navolging van de bestuursrechtspraak – dit uit de algemene bewoordingen van de regelgeving te kunnen afleiden (A. VRANCKX, H. COREMANS en J. DUJARDIN, *Beheer over de onroerende goederen van openbare rechtspersonen*, *o.c.*, 83-84; RvS 10 juli 1984, nr. 24.601, vzw Koninklijke Federatie van Belgische Notarissen, *Arr.RvS* 1984, 1451, *RW* 1984-85, 547, noot M. BOES. Anders *Vr. en Antw.* Kamer 1991-92, 1024-1026).

§ 4. Schenkingen, legaten en handgiften

654 De schenkingen en legaten aan het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn worden door de raad voor maatschappelijk welzijn aanvaard (*cf.* art. 196 OCMW-decreet; zie verder M. MAHIEU en A. LUKOWIAK, "Het beheer van het patrimonium van het OCMW" in *OCMW*, Antwerpen, Maklu, 1999, 189 e.v.; A. VRANCKX, H. COREMANS en J. DUJARDIN, *Beheer over de onroerende goederen van openbare rechtspersonen*, *o.c.*, 93-116).

Een legaat ten behoeve van de weeskinderen van een bepaalde gemeente is uit te leggen als een legaat ten gunste van behoeftige minderjarige kinderen wier beide ouders of een van hen overleden zijn en in de aangegeven gemeente wonen. Aangezien op gemeentelijk niveau het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn met de "*belangen van behoeftigen*" is belast, komt het legaat dit bestuur toe (Antwerpen 28 maart 1995, *T.Not.* 1996, 189, noot M. COENE); het ligt uiteraard voor de hand dat het OCMW bij de aanvaarding van een dergelijk legaat, dit voor het aangegeven doel aanwendt. In gelijkaardige zin is een legaat ten aanzien van "alle bejaarde personen die behoeftig zijn", niet nietig, is het bepaalbaar en valt dit legaat ten goede aan het

plaatselijk openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn (Rb. Brugge 30 november 1987, *T.Not.* 1990, 439).

Notarissen en andere ministeriële ambtenaren, alsmede ontvangers van de erfenisrechten zijn er krachtens artikel 196 van het OCMW-decreet toe verplicht aan de openbare centra voor maatschappelijk welzijn kennis te geven van de beschikkingen die te hunnen voordele zijn opgemaakt en waarvan zij wegens hun ambt kennis hebben (vgl. M. PUELINCKX-COENE, "Het Hof van Cassatie en het overheidstoezicht bij giften aan rechtspersonen" in *Liber Amicorum E. Krings*, Brussel, Story-Scientia, 1991, 256-275).

De procedure voor de aanvaarding van een *legaat* is vrij eenvoudig; er moet vooreerst een raming van de waarde van het gelegateerde goed worden gemaakt, waarna de raad voor maatschappelijk welzijn tot de aanvaarding kan beslissen. Die beslissing is slechts onderworpen aan het algemeen bestuurlijk toezicht. Tot slot, moet de voorzitter van de raad voor maatschappelijk welzijn de vrijmaking van het legaat vragen.

De mogelijkheid bestaat uiteraard dat er tegen de aanvaarding van de schenking of het legaat door de OCMW-raad *verzet en bezwaar* wordt aangetekend.

655 *Giften van hand tot hand* mogen de openbare centra voor maatschappelijk welzijn ontvangen zonder bijzondere machtiging; er is geen specifieke regelgeving van toepassing op het ontvangen van een gift. De beslissing tot aanvaarding van de raad voor maatschappelijk welzijn – OCMW-bestuursorgaan dat daarvoor exclusief bevoegd is – is slechts aan het algemeen bestuurlijk toezicht onderworpen.

De regelen die de Organieke Wet 1976 inzake schenkingen en giften van hand tot hand bevat, hebben geen betrekking op de geldinzamelingen in de openbare plaatsen en gebouwen of aan huis, noch op het plaatsen van collectebussen. Ter zake moet de algemene reglementering – bijvoorbeeld de eventuele plaatselijke politiereglementen die dergelijke activiteiten aan een goedkeuring onderwerpen – worden toegepast (*Parl.St.* Senaat 1974-75, nr. 581/1, 25).

§ 5. Verhuur van en andere zakelijke rechten op OCMW-goederen

A. VERHUUR/PACHT VAN GOEDEREN

656 Goederen die aan het OCMW-bestuur toebehoren, kunnen overeenkomstig artikel 197 van het OCMW-decreet worden verhuurd bij openbare aanbesteding of uit de hand, onverminderd de toepassing van de bijzondere wetten en besluiten. Met die "bijzondere wetten en besluiten" bedoelt de decreetgever onder meer artikel 18 van de Pachtwet van 4 november 1969 dat onverminderd gelding heeft, alsmede de bijzondere wet van 4 november 1969 betreffende de beperking van de pachtprijzen en diverse bepalingen van de Handelshuurwet.

De bepalingen van de Pachtwet zijn van toepassing op de verhuring van landeigendommen toebehorend aan het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn. Luidens het eerste lid van artikel 18 van die wet verpachten "*de Staat, de provincies, de gemeenten en de openbare instellingen [...] hun landeigendommen bij wijze van inschrijving onder verzegelde en ter post aangetekende omslag. De inschrijvingen worden in openbare zitting geopend en voorgelezen*". Indien het hoogst uitgebrachte bod meer bedraagt dan de op grond van de wet inzake de beperking van de pachtprijzen vastgestelde maximale pachtprijs, dan moet het OCMW de voorkeurnormen toepassen die de deputatie van de provincie waar het bestuur gelegen is, opgesteld heeft. Die voorkeurnormen kunnen betrekking hebben op de leeftijd van de kandidaat-pachter, maar tevens op zijn bedrijf, zijn kennis en zijn diploma's. Ingeval de deputatie geen voorkeurnormen heeft opgesteld, moet de raad die zelf ontwerpen en toepassen (RvS 20 maart 1986, nr. 26.287, Broucke, *Arr.RvS* 1986, z.p., *RACE* 1986, z.p.; RvS 27 april 1998, nr. 73.284, Deleu, *OCMW-visies* 2001, afl. 3, 65, *T.Gem.* 1999, 269, noot J. DUJARDIN; RvS 9 juni 1992, nr. 39.593, Clement, *Arr.RvS* 1992, z.p., *T.Gem.* 1992, 382. Voor rechtsleer, zie in het bijzonder R. GOTZEN, *Pachtwetgeving: artikelsgewijze toelichting*, Brugge, die Keure, 2010, 355 p.; P. VAN HOESTENBERGHE, "Overzicht van rechtspraak inzake pacht", *T.Not.* 2005, 622-625).

Er is evenmin miskenning van artikel 20 Pachtwet ingeval het bestuur vereist dat pachtovereenkomsten van 18 jaar of meer bij *notariële akte* moeten worden verleden, waarbij de kosten ten laste vallen van een niet-bevoorrechte pachtovernemer.

Echter, van een niet-bevoorrechte pachtovernemer eenmalige forfaitaire bestuurlijke onkosten vorderen, vormt wel een omzeiling van de wettelijk toegestane maximumprijs en is een aldus niet toegestaan drempelbedrag (Vred. Bilzen 13 september 1999, *Limb.Rechtsl.* 2001, 180, noot).

657 De eenzijdige beslissingen die de raad voor maatschappelijk welzijn of het vast bureau in pachtaangelegenheden neemt, bijvoorbeeld de beslissing tot pachtoverdracht, vallen onder het bestuurlijk toezicht (RvS 8 januari 1965, nr. 10.955, Minne, *Arr.RvS* 1965, 17) en zijn aanvechtbare rechtshandelingen in de zin van artikel 14 RvS-wet (expliciet in RvS 23 juni 2003, nr. 120.798, Sonck).

Een verzoekende partij, *in casu* een mogelijke pachter, toont een persoonlijk belang bij een pachtoverdracht (RvS 24 september 1991, nr. 37.686, Goedhuys, *Pas.* 1993, IV, 190); inderdaad, de verzoeker is bij vernietiging van de beslissing tot pachtoverdracht in de mogelijkheid pachter te worden en bijgevolg tevens in staat een recht van voorkoop te verwerven (over de verkoop van een onroerend goed van het OCMW en het voorkooprecht van de pachter, zie tevens Cass. 29 juni 2006, *T.Not.* 2007, 228-237, noot S. MOSSELMANS, "Geen recht van voorkoop voor de pachter in geval van bouwklare gronden", *JLMB* 2007, 941-942, noot P. RENIER, "Droit de préemption, terrains à bâtir et travaux de voirie").

658 Niets belet een openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn met instemming van de toenmalige pachter een goed tijdelijk te laten gebruiken mits betaling van een gebruikersvergoeding en de dienaangaande te sluiten

overeenkomst aan het toepassingsgebied van de Pachtwet te onttrekken. Een dergelijke handelwijze kan in afwachting van de verkoop van de gronden zijn aangewezen en bespaart het bestuur in die periode ook de kosten voor het onderhoud van die gronden (Rb. Brugge 12 november 1999, *RW* 2001-02, 496, noot); een dergelijke overeenkomst is geen ontduiking van de Pachtwet.

Het moet niet worden beklemtoond dat bij verhuring of verpachting van onroerende goederen het *gelijkheidsbeginsel* moet worden gerespecteerd (RvS 2 oktober 2013, nr. 224.944, Declercq); dit impliceert dat het bestuur op een objectieve manier de onderscheiden kandidaatstellingen moet vergelijken, desgevallend aan de hand van vooraf vastgelegde objectieve criteria.

659 Ook het *jachtrecht* kan worden verhuurd. Die verhuring moet worden beschouwd als een verhuring van onroerende goederen (RvS 6 oktober 1976, nr. 17.806, Buve, *TBP* 1977, 305-310, noot J. DUJARDIN).

B. PPS-PROJECTEN

660 Op voorwaarde van bijzondere en omstandige motivering, kunnen de openbare centra voor maatschappelijk welzijn en de verenigingen, opgericht overeenkomstig Titel VIII, Hoofdstuk I van het OCMW-decreet, voor lokale PPS-projecten als vermeld in het decreet van 18 juli 2003 betreffende de publiek-private samenwerking evenzeer andere zakelijke rechten op goederen van hun openbaar domein vestigen voor zover die rechten niet kennelijk onverenigbaar zijn met de bestemming van die goederen (art. 199 OCMW-decreet; vgl. art. 191 Gemeentedecreet. Over PPS in lokale besturen in het algemeen, zie E. VAN HERZELE, "Publiek-private samenwerking in Vlaanderen. Een analysekader voor een profielschets", *OCMW-visies* 2006, afl. 3, 18-21; K. DE COENSEL, "Publiek-publieke en publiek-private samenwerking vanuit het OCMW: een overzicht", *OCMW-visies* 2000, afl. 4, 49-55; in verband met de particuliere onderneming, de Overheidsopdrachtenwet en de materiële rechtsmacht van de bestuursrechter, zie RvS 27 april 2006, nr. 157.989, Ketelaer, *T.Aann.* 2008, afl. 1, 77).

In het verslag naar aanleiding van de parlementaire besprekingen van het ontwerp van decreet betreffende de publiek-private samenwerking is hierover het volgende gezegd: "*Via artikel 17 worden de domeinbeheersbevoegdheden van de OCMW's en de OCMW-verenigingen op analoge wijze uitgebreid als hierboven voor het gemeentelijk en het provinciaal niveau. Zo dit nodig mocht blijken, kan de Vlaamse Regering bijkomende maatregelen treffen om PPS te vergemakkelijken voor de OCMW's en de ervan afhangende rechtspersonen, analoog aan de in dit decreet opgenomen maatregelen voor de gemeenten, de provincies en hun autonome bedrijven (bijvoorbeeld inzake participatieve PPS of domeinbeheer door andere rechtspersonen). Dergelijke afwijkingsmaatregelen werden bij de voorbereiding van dit decreet evenwel niet urgent bevonden en dienen in voorkomend geval verder te worden onderzocht. Ook hier geldt de regel dat de faciliterende maatregelen beperkingen moeten omvatten analoog aan deze opgenomen in dit decreet voor andere bestuursniveaus. Deze besluiten die de Vlaamse Regering neemt in uitvoering van dit artikel moeten, overeenkomstig artikel 20, binnen de twaalf maanden bij decreet bekrachtigd worden*" (*Parl.St.* Vl.Parl. 2002-03, nr. 1722/2, 7).

§ 6. Beheer van OCMW-goederen

661 Het staat de openbare centra voor maatschappelijk welzijn vrij te beslissen dat het beheer van hun onroerende goederen wordt toevertrouwd aan, hetzij een intern verzelfstandigd agentschap van het OCMW-bestuur, hetzij de gemeente waar het openbaar centrum is gevestigd, hetzij een autonoom gemeentebedrijf van die gemeente dat tevens het privé- en het openbaar domein van de gemeente beheert (art. 198 OCMW-decreet).

Dit artikel is vergelijkbaar met artikel 95 Organieke Wet 1976. Aan te stippen valt dat in vergelijking met de vroegere regelgeving het huidige artikel 198 het tevens mogelijk maakt dat nu ook bebouwde onroerende goederen onder het toepassingsgebied van dit artikel kunnen vallen (vgl. *Parl.St.* Vl.Parl. 2007-08, nr. 1701/1, 105).

§ 7. Afwijking op de algemene leer van het openbaar domeinrecht

662 Zoals in het Gemeentedecreet bevat artikel 199 OCMW-decreet een afwijking op de principiële "onvervreembaarheid" van de goederen van het openbaar domein (vgl. met art. 192 Gemeentedecreet; zie ter zake D. D'HOOGHE en L. DE VUYST, *De andere innovaties met betrekking tot de werkingsregels, de participatie van de burger in het bestuur, de verhouding met het OCMW en de binnengemeentelijke territoriale decentralisatie*, *l.c.*, 209-210). Krachtens de voormelde bepaling kan de raad voor maatschappelijk welzijn voor lokale PPS-projecten zoals bedoeld in het decreet van 18 juli 2003 betreffende de publiek-private samenwerking en op voorwaarde van bijzondere en omstandige motivering, zakelijke rechten doen vestigen op zijn openbaar domeingoederen voor zover die rechten niet kennelijk onverenigbaar zijn met de bestemming van die goederen.

De regeling inzake de afwijking van het domeinrecht is voor de Vlaamse openbare centra voor maatschappelijk welzijn evenwel stringenter en beperkter dan voor de Vlaamse gemeenten en autonome gemeentebedrijven; de beperking dat een OCMW slechts voor een PPS-project van het domeinrecht kan afwijken, geldt niet voor die andere bestuursoverheden.

§ 8. Overheidsopdrachten

663 Artikel 52 OCMW-decreet, *juncto* de artikelen 2 en 12 Overheidsopdrachtenwet 2006 laten er geen twijfel over bestaan dat de openbare centra voor maatschappelijk welzijn volledig onder de toepassingssfeer van de wet van 15 juni 2006 overheidsopdrachten en bepaalde opdrachten voor werken, leveringen en diensten, en de diverse uitvoeringsbesluiten vallen.

664 Er kan als *algemeen beginsel* worden vooropgezet dat de raad voor maatschappelijk welzijn in de schoot van het OCMW-bestuur het bevoegde orgaan is om beslissingen te nemen aangaande het bepalen van de wijze van gunning van opdrachten voor aanneming van werken, leveringen en diensten (art. 52, tweede lid, 12° OCMW-decreet; voor meer rechtsleer, zie o.m. M. DE CASTER, *Eerste hulp bij overheidsopdrachten van lokale besturen*, Brugge, Vanden Broele, 2009, 118 p.; D. D'HOOGHE (ed.), *De gunning van overheidsop-*

drachten, o.c., 1011 p.; K. COLPAERT-ARICKX, *Wegwijs in de klassieke overheidsopdrachten van gemeenten, OCMW's en politiezones*, Brussel, VVSG-Politeia, s.d., losbl.).

Op die regel wordt in twee gevallen een uitzondering gemaakt, met name in geval van a) een opdracht die past binnen het begrip "dagelijks bestuur" en b) een opdracht die nominatief in het vastgestelde budget is opgenomen.

Conform de voornoemde bepalingen kunnen het vast bureau of een bijzonder comité in gevallen van dwingende en onvoorziene omstandigheden op eigen initiatief de bevoegdheden betreffende de vaststelling van de wijze van gunning en de voorwaarden van overheidsopdrachten, het voeren van de gunningsprocedure, de gunning en de uitvoering van overheidsopdrachten uitoefenen. Het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn bepaalt in zijn huishoudelijk reglement welk orgaan bevoegd is.
Bovendien, in het geval dat het geringste uitstel onbetwistbare schade zou veroorzaken, kan die bevoegdheid eveneens door de voorzitter van de raad voor maatschappelijk welzijn worden uitgeoefend; het komt de voorzitter toe op dat ogenblik te oordelen of hij al dan niet van die bevoegdheid gebruik moet maken.

665 De raad voor maatschappelijk welzijn kan bij de delegatie van een bepaalde beslissingsbevoegdheid in deze aangelegenheid – bijvoorbeeld een gunning –, bepalen dat het vast bureau of een bijzonder comité de uitoefening van die gedelegeerde bevoegdheid aan de secretaris van OCMW kan toevertrouwen. Die kan op zijn beurt bij toepassing van artikel 52, vierde lid, desgevallend, de uitoefening van die gedelegeerde bevoegdheid aan andere OCMW-personeelsleden toevertrouwen.

De genomen beslissing moet worden meegedeeld aan de OCMW-raad die er op zijn eerstvolgende vergadering akte van neemt (art. 52, vijfde lid OCMW-decreet). De raad voor maatschappelijk welzijn is echter niet bevoegd om die beslissing te overrulen of ongedaan te maken; het bij delegatie optredend OCMW-bestuursorgaan handelde immers op grond van een eigen bevoegdheid.
Eventuele aanvullende beslissingen zullen eveneens door het normaal bevoegde orgaan moeten worden genomen.

666 Op de beslissingen aangaande overheidsopdrachten is het algemeen bestuurlijk toezicht van toepassing. Bij de uitoefening van dit bestuurlijk toezicht moet de toezichthoudende overheid uiteraard rekening houden met de "lokale autonomie" zoals die uit de artikelen 41 en 162 van de Grondwet voortvloeit (RvS 14 oktober 2008, nr. 187.040, OCMW Sint-Truiden); de keuze van de wijze van gunning berust bij de raad voor maatschappelijk welzijn en niet het toezichthoudend overheidsbestuur, hoewel dat laatste een beslissing wel kan vernietigen op grond bijvoorbeeld van een verkeerde juridische kwalificatie van de overheidsopdracht.

§ 9. Beslag op goederen van het OCMW

667 Tot begin de jaren negentig gold een uitvoeringsimmuniteit ten aanzien van alle domeingoederen, wat betekende dat geen gedwongen uitvoering op de goederen van een overheidsbestuur mogelijk was; noch op de goederen van het privaat domein, noch op de goederen van het openbaar domein kon beslag

worden gelegd, evenmin in het geval dat een overheidsbestuur bij rechterlijke beslissing tot bepaalde verbintenissen was veroordeeld en die niet nakwam. Die absolute uitvoeringsimmuniteit, lang aangehouden in de cassatierechtspraak (zie Cass. 9 maart 1950, *Pas.* 1950, I, 485), stond in de rechtsleer evenwel ter discussie (*cf.* G. DE LEVAL, "La saisie immobilière", *Rép.not.b.*, afl. XIII, Boek II, nr. 55; J.-L. LEDOUX, "La saisie immobilière", *RPDB*, compl. VIII, nr. 20) terwijl lagere rechters (bijvoorbeeld: Luik 13 juni 1996, *JLMB* 1996, 1650, *Rev.gen.enr.not.* 1998, 337, *Rev.not.b.* 1998, 116, noot) meer en meer geneigd waren een verzoek tot bewarend beslag op niet-essentiële – private – domeingoederen in te willigen.

De wetgever is uiteindelijk aan die kritiek en rechtspraakevolutie tegemoetgekomen en de principiële uitvoeringsimmuniteit op domeingoederen is vandaag geregeld bij artikel 1412*bis* Ger.W.; krachtens die bepaling zijn overheidsgoederen, zowel die behorend tot het openbaar als die tot het privaat domein, principieel niet vatbaar voor beslag (zie hierover J. DE STAERCKE, *Juridisch statuut van overheidsgoederen*, Brussel, Larcier, 2007, 31-33; B. PEETERS, "Dwanguitvoering op overheidsgoederen", *TBP* 1995, 67 e.v.; F. DE RUYCK, "Vennootschappen weldra strafbaar. Kritische analyse" in X, *Vennootschappen weldra strafbaar. Wat is de weerslag op het bestaan van de ondernemingen?*, Brussel, Larcier, 2007, 37-44; S. BRIJS, "De absolute uitvoeringsimmuniteit thans ook doorbroken bij reële executie" (noot onder Cass. 24 april 1998), *RW* 2000-01, 1196; E. BREWAYS, "Beslag op overheidsgoederen is niet zonder risico", *Ius & Actores* 2012/3, 30-37).

Met de voormelde wetsbepaling is het beginsel van de (absolute) immuniteit van tenuitvoerlegging van bestuursoverheden getemperd. In afwijking van de algemene regel aangaande de uitvoeringsimmuniteit, kan elke overheid evenwel een lijst opstellen van voor beslag vatbare goederen, op voorwaarde dat de verklaring uitgaat van het bevoegde bestuursorgaan en de lijst wordt ingediend, hetzij ter griffie van een parlementaire assemblee, hetzij op het kabinet van de bevoegde minister of op het kantoor van de aangewezen ambtenaar, hetzij op de zetel van gedecentraliseerde besturen.
De uitzonderingen op die uitvoeringsimmuniteit zijn van strikte interpretatie en betreffen zowel het bewarend als het uitvoerend beslag (Brussel 9 januari 2003, www.juridat.be; Rb. Verviers 12 januari 1996, *RRD* 1996, 309 en 316-322, noot M. DEHEMPTINNE, *JLMB* 1996, 477); met betrekking tot het functioneel criterium "inutilité manifeste" behoort het aan de schuldeiser aan te tonen dat de goederen waarop hij beslag wil leggen aan dit criterium voldoen.

668 Bij ontstentenis van een dergelijke lijst of ingeval de goederen niet volstaan tot voldoening van de schuld, kan op domeingoederen beslag worden gelegd voor zover het goederen betreft die kennelijk niet nuttig zijn voor de dienstverlening of die de continuïteit van de openbare dienst niet in het gedrang brengen; dit criterium moet redelijkerwijze worden geïnterpreteerd en worden beoordeeld aan de hand van het *rechtstreekse nut*, zo niet is elk beslag uitgesloten, wat in strijd is met de wil van de regelgever.

De uitzonderingen op de uitvoeringsimmuniteit jegens goederen van de overheid, waaronder die van het OCMW (Rb. Verviers 12 januari 1996, *RRD* 1996, 309 en 316-322, noot M. De Hemptinne, *JLMB* 1996, 477), zijn van strikte interpretatie.

De rechter bepaalt aan de hand van zijn *marginaal toetsingsrecht* de kennelijk nuttige goederen waarop geen beslag mogelijk is.

Ofschoon ook bejaarden die in het rustoord verblijven de mogelijkheid moet worden geboden een menswaardig leven te leiden, zijn de schilderijen van het rustoord niet absoluut noodzakelijk om het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn zijn opdrachten te doen verwezenlijken (Luik 13 juni 1996, *JLMB* 1996, 1.650, *Rec.gén.enr.not.* 1998, 337, *Rev.not.b.*1998, 116, noot; Rb. Verviers 12 januari 1996, *RRD* 1996, 309 en 316-322, noot M. De Hemptinne, *JLMB* 1996, 477).

Een overheidsbestuur kan tegen het beslag op bepaalde goederen verzet aantekenen en andere overheidsgoederen aanbieden, aanbod dat in beginsel bindend is voor de beslaglegger. In geval van betwisting kan de meest gerede partij zich tot de rechter wenden.

HOOFDSTUK II

HET FINANCIEEL EN BUDGETTAIR BEHEER VAN HET OPENBAAR CENTRUM VOOR MAATSCHAPPELIJK WELZIJN

AFDELING I

DE INTERNE CONTROLE

669 De formele organisatie van een interne controle binnen de organisatie is verplicht (zie hierover meer bij T. STEEN, N. VALLET, K. VANDERPLAETSE en R. PARDAENS, "Interne controle en risicomanagement: hoe gaat u als gemeentesecretaris om met deze cruciale taak? Situering en praktijkervaringen", *VFG-Forum* 2009, afl. 1, 4-11, G. DE COSTER, "Interne controle. Ervaring vanuit de Vlaamse overheid", *Binnenband* 2008, nr. 58, 17-22; B. SERGEANT en J.P. VAN SPEYBROECK, "Interne controleprocedures: een analyse en een pleidooi voor de financiële controle als speerpuntfunctie", *VFG-Forum* 2006, afl. 2, 11-16; H. MATTHIJS, "De budgettaire bepalingen in het Gemeentedecreet", *T.Gem.* 2006/3, nrs. 4-6, 25; P. DHAENENS, *Handboek voor het Vlaamse OCMW-raadslid*, *o.c.*, nrs. 211-215, 131-134; D. BEIRENS, *De interne controle, het financieel beheer en de externe audit in het gemeente- en provinciedecreet*, *l.c.*, nrs. 172-183, 109 e.v.; D. BEIRENS, D. DE TOLLENAERE en J. DUJARDIN, *Gemeentedecreet van 15 juli 2005. Artikelsgewijze toelichting*, *o.c.*, 288-292; F. SCHRAM, *De gemeentelijke administratie: op weg naar een nieuw elan*, *l.c.*, 90-92); artikel 98 van het OCMW-decreet bepaalt dat de openbare centra voor maatschappelijk welzijn instaan voor de interne controle op hun activiteiten. Die interne controle is het geheel van maatregelen en procedures die ontworpen zijn om een redelijke zekerheid te verschaffen over:

1° het bereiken van de door de OCMW-bestuursinstanties vooropgestelde doelstellingen;
2° het naleven van wetgeving en procedures;
3° de beschikbaarheid van betrouwbare beheers- en financiële informatie;
4° het efficiënt en economisch gebruik van middelen;
5° de bescherming van activa;
6° het voorkomen van fraude.

Het komt de secretaris toe het interne controlesysteem vast te stellen na overleg met het managementteam; het algemene kader van het interne controlesysteem is onderworpen aan de goedkeuring van de raad voor maatschappelijk welzijn (art. 99, § 1, eerste lid OCMW-decreet). Het interne controlesysteem bepaalt op welke wijze de interne controle wordt georganiseerd met inbegrip van de te nemen controlemaatregelen en -procedures en de aanwijzing van de personeelsleden die ervoor verantwoordelijk zijn, alsmede de rapporteringsverplichtingen van de personeelsleden die bij het systeem van interne controle zijn betrokken. Dit beantwoordt ten minste aan het beginsel

van functiescheiding waar mogelijk en is verenigbaar met de continuïteit van de werking van de diensten van het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn (art. 99, § 2 OCMW-decreet).

De OCMW-secretaris brengt het personeel van het bestuur op de hoogte van het interne controlesysteem, alsook van de wijzigingen ervan.

670 Na eensluidend advies van de financieel beheerder, kan de secretaris de kasverrichtingen aan een of meer OCMW-personeelsleden opdragen. De betrokken personeelsleden kunnen de aan hen toevertrouwde bevoegdheden niet weigeren in het geval dat hun functieomschrijving dit vooropstelt (art. 99, § 3 OCMW-decreet). Het personeelslid of de personeelsleden belast met de kas, beschikken onder de voorwaarden bepaald in het interne controlesysteem over de bevoegdheid om geld af te halen van de door de financieel beheerder aangewezen rekening of rekeningen in zoverre het interne controlesysteem in die mogelijkheid heeft voorzien.

671 De secretaris draagt de zorg voor de organisatie en de werking van het interne controlesysteem (art. 100 OCMW-decreet); hij rapporteert daarover jaarlijks aan de raad voor maatschappelijk welzijn.

AFDELING II

HET BUDGETTAIR EN FINANCIEEL BEHEER

§ 1. Algemeen en rechtsgrond

672 Artikel 166 van het OCMW-decreet bepaalt dat elk openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn een voor de aard en de omvang van zijn activiteiten passende boekhouding voert en daarbij de methode van het dubbel boekhouden volgt (zie ter zake ook S. LOMBAERT, *Eerste hulp bij de beleids- en beheerscyclus van de gemeenten, de provincies en de OCMW's*, *l.c.*, 130 p.; D. BEIRENS (ed.), *Handboek beleids- en beheerscyclus*, *o.c.*, 644 p.; D. BEIRENS, *De interne controle, het financieel beheer en de externe audit in het gemeente- en provinciedecreet*, *l.c.*, nrs. 184 e.v., 121. Verder nog J. ASTAES en C. BROUCKAERT, "Het gemeentelijk financieel beheer" in J. DUJARDIN en W. SOMERS (eds.), *Gemeenteraad. Bevoegdheden*, Brugge, die Keure, 2011, 253-313; J. GALLE, "Het profiel van de OCMW-ontvanger in het kader van de NOB", *T.Ontv.* 2003/3, 2-6; D. BEIRENS, D. DETOLLENAERE en J. DUJARDIN, *Gemeentedecreet van 15 juli 2005. Artikelsgewijze toelichting*, *o.c.*, 353-421). In die boekhouding worden alle transacties, bezittingen, vorderingen, schulden en verplichtingen van welke aard ook opgenomen.

Er wordt aangegeven dat de boekhouding van die aard moet zijn dat ze in staat is aan de informatienoden van de interne en de externe gebruiker te kunnen voldoen. Naar de overtuiging van de Vlaamse overheid is het systeem van dubbel boekhouden hetgeen het best aan die informatiebehoeften kan tegemoetkomen.
De boekhouding is meer dan zuiver dubbel boekhouden; het registratiesysteem bevat een module die het mogelijk maakt de kredieten op te volgen waarbij die opvolging niet noodzakelijk intracomptabel moet gebeuren. Het systeem kent een vastleggingselement waardoor de verplichtingen van het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn kunnen worden opgevolgd.

Artikel 166 zegt niet welke vorm de rapportering naar de raadsleden moet aannemen. De boekhouding moet er enkel voor zorgen dat de raadsleden kunnen beschikken over een tijdige, gebalde en beslissingsondersteunde rapportering (bijvoorbeeld de jaarrekening) die in een voor hen verstaanbaar formaat is opgemaakt (*Parl.St.* Vl.Parl. 2007-08, nr. 1701/1, 124).

De Vlaamse Regering bepaalt bij besluit de nadere regels met betrekking tot de boekhouding; ter zake kan naar het besluit van de Vlaamse Regering van 25 juni 2010 betreffende de beleids- en beheerscyclus van de gemeenten, de provincies en de openbare centra voor maatschappelijk welzijn (verder aangehaald als "BBC-besluit") en naar het ministerieel besluit betreffende de beleids- en beheerscyclus van 1 oktober 2010 worden verwezen.

§ 2. Gemeenschappelijke bepalingen betreffende het meerjarenplan, het budget en de jaarrekeningen, *i.e.* de beleidsrapporten

673 Het meerjarenplan, het budget en de jaarrekening vormen de beleidsrapporten (*cf.* art. 2 t.e.m. 4 BBC-besluit). Op die rapporten is een aantal gemeenschappelijke bepalingen van toepassing. Zo moet elk beleidsrapport vermelden: het type van het beleidsrapport, de naam, de NIS-code en het adres van het bestuur, de rapporteringsperiode, de naam van de secretaris en de naam van de financieel beheerder van het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn. Verder moet elke pagina van een beleidsrapport het type van het beleidsrapport, de naam van het bestuur en de rapporteringsperiode vermelden. Alle beleidsrapporten worden verduidelijkt in een toelichting die samen met het beleidsrapport aan de raadsleden wordt bezorgd.

Krachtens artikel 6 van het BBC-besluit worden de beleidsrapporten ingedeeld in beleidsdomeinen, zoals die worden vastgesteld door de raad. Hebben de beleidsrapporten betrekking op hetzelfde financiële boekjaar, dan worden zij ingedeeld volgens dezelfde beleidsdomeinen. Elke indeling in beleidsdomeinen bevat het beleidsdomein algemene financiering, zoals bepaald door de minister. De desinvesteringen, investeringssubsidies en schenkingen die geen rechtstreeks verband houden met investeringen, behoren tot het beleidsdomein algemene financiering. Indien de samenstelling van de beleidsdomeinen van de samenstelling van de beleidsdomeinen in het voorafgaande financiële boekjaar verschilt, worden de verschillen aangegeven en wordt de reden daarvan in de toelichting bij het meerjarenplan of in de aanpassing van het meer-

jarenplan uiteengezet. Elk beleidsdomein is op zijn beurt samengesteld uit beleidsvelden die elk tot één beleidsdomein behoren. Beleidsvelden kunnen door de raad voor maatschappelijk welzijn verder in beleidsitems worden onderverdeeld. Elk beleidsitem kan maar tot één beleidsveld behoren.

Artikel 9 van het BBC-besluit bepaalt dat de beleidsrapporten en hun toelichting voor onbeperkte duur worden bewaard.

§ 3. Het meerjarenplan

674 De raad voor maatschappelijk welzijn is verplicht vóór het einde van het jaar dat volgt op de gemeenteraadsverkiezingen en voor hij beraadslaagt over het budget voor het volgende financiële boekjaar, een meerjarenplan vast te stellen (art. 146 OCMW-decreet; R. VAN TORRE, "Strategische planning ... ook in de lokale besturen", *Binnenband* 2007, nr. 1, 1-8; D. BEIRENS, *De interne controle, het financieel beheer en de externe audit in het gemeente- en provinciedecreet*, *l.c.*, nrs. 197-204, 131 e.v.). Om in overeenstemming te zijn met het Planlastendecreet van 15 juli 2011 start die *beleidscyclus* in het tweede jaar volgend op de gemeenteraadsverkiezingen en loopt af op het einde van het jaar na de daaropvolgende verkiezingen; anders geformuleerd, het meerjarenplan kadert in een beleidscyclus van zes jaar en is bijgevolg gekoppeld aan de lokale bestuursperiode.

De bepaling dat de raad voor maatschappelijk welzijn het meerjarenplan slechts moet vaststellen voor het einde van het jaar van zijn volledige vernieuwing, zijnde een jaar na de gemeenteraadsverkiezingen, en vooraleer te beraadslagen over het budget voor het volgende boekjaar, is ingegeven doordat een vroegere datum niet realistisch geacht wordt (*Parl.St.* Vl.Parl. 2007-08, nr. 1701/1, 110; over meerjarenplanning als lokaal managementbeleid, zie F. SCHRAM, *De gemeentelijke administratie: op weg naar een nieuw elan*, *l.c.*, 72). Het decreet van 15 juli 2011 houdende de vaststelling van algemene regels waaronder in de Vlaamse Gemeenschap en het Vlaams Gewest periodieke plan- en rapporteringsverplichtingen aan lokale besturen kunnen worden opgelegd – het zogenaamde Planlastendecreet (*BS* 11 augustus 2011) –, beoogt een vermindering van de last die Vlaamse lokale besturen ervaren bij planning en rapportering in opdracht van de Vlaamse overheid (zie hierover: E. WAYENBERG en T. POPPE, "Op de Vlaamse weg naar meer lokaal bestuur – het planlastendecreet", *OCMW-visies* 2013, afl. 2, 27-30; P. DIELIS en J. VAN OUYTSEL, *Planlastvermindering in de praktijk*, Brugge, Vanden Broele, 2013, 392 p.).

675 Het meerjarenplan bestaat uit een strategische nota en een financiële nota.

De ***strategische nota*** van het meerjarenplan beschrijft de prioritaire beleidsdoelstellingen overeenkomstig artikel 6 van het BBC-besluit. Die nota wordt opgesteld door de secretaris na overleg met het managementteam en bevat de op elkaar afgestemde en geïntegreerde beleidsdoelstellingen en de beleidsopties voor het extern en intern te voeren beleid van het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn. De beleidsdoelstellingen en de beleidsopties worden afgestemd op het lokaal sociaal beleidsplan overeenkomstig het decreet van 19 maart 2004 betreffende het lokaal sociaal beleid (art. 146, § 1 OCMW-decreet). Die laatste bepaling werd ingevoegd om een eenduidig en krachtda-

dig sociaal beleid op het grondgebied van de gemeente mogelijk te maken (*Parl.St.* Vl.Parl. 2007-08, nr. 1701/1, 110).

De ***financiële nota*** van het meerjarenplan bevat de vermoedelijke gemeentelijke bijdrage, een verduidelijking met betrekking tot de handhaving van het financiële evenwicht en de financiële consequenties van de beleidsopties van de strategische nota (art. 146, § 3 OCMW-decreet). Met behoud van de toepassing van het derde lid beschrijft de financiële nota de financiële consequenties voor ten minste drie en ten hoogste zes financiële boekjaren (art. 147, § 1, vierde lid OCMW-decreet).

Overeenkomstig artikel 12 van het BBC-besluit bestaat de financiële nota van het meerjarenplan uit:
1° het financiële doelstellingenplan;
2° de staat van het financiële evenwicht.
Het financiële doelstellingenplan, per beleidsdomein, voor elk jaar waarop het meerjarenplan betrekking heeft, bevat (art. 13 BBC-besluit):
1° het totaal van de verwachte ontvangsten en uitgaven van alle prioritaire beleidsdoelstellingen. Die ramingen worden overgenomen uit de strategische nota;
2° het totaal van de verwachte ontvangsten en uitgaven voor het overige beleid.
De staat van het financiële evenwicht bevat, volgens artikel 14 van het voormelde besluit, per financieel boekjaar ten minste:
1° de raming van het resultaat op kasbasis;
2° de raming van de autofinancieringsmarge.

De looptijd van de financiële nota van het meerjarenplan bedraagt zes jaar. Bij elke wijziging van het meerjarenplan moet de financiële nota ten minste tot het laatste jaar van de looptijd van het oorspronkelijke meerjarenplan gaan en ten minste drie tot maximaal zes jaar bestrijken. In het tweede jaar van de zesjarige periode heeft het bestuur derhalve de keuze tussen een financiële nota van vijf jaar of zes jaar, in het derde jaar tussen een financiële nota van vier, vijf of zes jaar enzovoort. Het aantal jaren mag echter nooit minder zijn dan drie. Zo worden de financiële consequenties voor de nabije toekomst steeds duidelijk gemaakt. Uiteraard doet dat geen afbreuk aan de beleidsvrijheid voor de nieuwe raad voor maatschappelijk welzijn die in de loop van die periode kan aantreden. Vandaar dat die langere termijn enkel geldt voor de financiële nota en niet voor de strategische nota: de raad voor maatschappelijk welzijn kan geen beleidsplanning opmaken voor de volgende bestuursperiode. De jaren die (moeten) worden aangevuld aan het einde van de oorspronkelijke zesjarige periode geven enkel de cijfers bij ongewijzigd beleid (*Parl.St.* Vl.Parl. 2011-12, nr. 1558/1, 18).

Het meerjarenplan en de aanpassingen ervan zijn financieel in evenwicht voor zover de volgende voorwaarden vervuld zijn: i) het resultaat op kasbasis is per financieel boekjaar groter dan of gelijk aan nul, ii) de autofinancieringsmarge van het laatste financiële boekjaar waarop de financiële nota van het meerjarenplan betrekking heeft, is groter dan of gelijk aan nul en iii) voor de openbare centra voor maatschappelijk welzijn is de som van de autofinancieringsmarge voor de hele duur van de financiële nota groter dan of gelijk aan nul.

676 Het OCMW kan het financiële evenwicht van het meerjarenplan alleen aantonen voor zover de raad de jaarrekening van het financiële boekjaar voorafgaand aan de zesjaarlijkse periode waarvoor de raad is verkozen, heeft vastgesteld en verwerkt in het meerjarenplan. De minister kan een afwijking daarvan toestaan.

Het meerjarenplan wordt verduidelijkt in de ***toelichting*** bij het meerjarenplan (art. 4 BBC-besluit); die bevat, naast de elementen vermeld in dit besluit of die voortvloeien uit de toepassing van dit besluit, alle informatie die relevant is voor de raadsleden en die verband houdt met de verrichtingen die in het beleidsrapport zijn opgenomen. De toelichting wordt samen met het ontwerp van het meerjarenplan aan de raadsleden bezorgd.
De toelichting wordt samen met het meerjarenplan en een kopie van het betrokken raadsbesluit aan de toezichthoudende overheid overgemaakt.

677 Het meerjarenplan bevat tevens de ***beleidsdoelstellingen***. Elke beleidsdoelstelling bestaat uit (art. 6 BBC-besluit):
1° een specifieke omschrijving van het vooropgestelde resultaat of, desgevallend, van het vooropgestelde effect dat de raad wil bereiken voor het extern of intern te voeren beleid. In de mate van het mogelijke en het nuttige wordt dat resultaat of dat effect meetbaar gemaakt;
2° een of meer actieplannen die voor de realisatie van de beleidsdoelstelling ondernomen zullen worden. In elk actieplan wordt de realisatietermijn aangegeven;
3° de raming van de ontvangsten en uitgaven per jaar waarop de beleidsdoelstelling betrekking heeft.

De raad voor maatschappelijk welzijn moet overeenkomstig artikel 7 van het BBC-besluit permanent een overzicht van alle beleidsdoelstellingen ter beschikking stellen aan de raadsleden en aan de personeelsleden. Dat overzicht bevat ten minste de omschrijving van de beleidsdoelstellingen en de actieplannen opgesomd in artikel 6, 1° en 2° van dat besluit.

678 Het vaststellen van het meerjarenplan betreft een voor de raad voor maatschappelijk welzijn voorbehouden bevoegdheid die aan geen enkel ander OCMW-bestuursorgaan kan worden gedelegeerd.

De raad stemt over het meerjarenplan in zijn geheel (art. 146, § 1 OCMW-decreet). Elk raadslid kan evenwel de afzonderlijke stemming eisen over een of meer onderdelen van het meerjarenplan die hij aanwijst. In dat geval mag over het geheel pas worden gestemd na de stemming over een of meer van de aangewezen onderdelen; de stemming over het geheel heeft dan betrekking op de onderdelen waarover geen enkel raadslid afzonderlijk wil stemmen en op de onderdelen die al bij een afzonderlijke stemming zijn aangenomen.

679 Het ontwerp van meerjarenplan wordt ten minste veertien dagen vóór de vergadering waarop het wordt besproken, aan ieder raadslid bezorgd (art. 146, § 4 OCMW-decreet). De bespreking van het meerjarenplan, de jaarlijkse aanpassing van het meerjarenplan, het budget en de jaarrekening vereisen de

nodige voorbereidingstijd; zij vormen belangrijke elementen in de beleids- en beheerscyclus. Om die reden is het dan ook te verantwoorden dat die documenten vroeger dan gewoonlijk ter beschikking van de raadsleden worden gesteld, zodat ze over voldoende tijd beschikken om de bespreking over die documenten voor te bereiden.

Met "worden bezorgd" is, zoals in het Gemeentedecreet, bedoeld dat de documenten op dat moment in het bezit van het raadslid moeten zijn. Dat betekent dat indien de zitting van de raad voor maatschappelijk welzijn op 17 december is gepland, het meerjarenplan met toepassing van artikel 191 van het OCMW-decreet uiterlijk op 3 december ter beschikking van de raadsleden moet worden gesteld. Aangezien dit artikel spreekt over "bezorgen" en niet over "versturen" is de dag van bezorging in de termijn begrepen. Die bepaling betekent echter niet dat de agenda reeds veertien dagen vooraf aan de raadsleden moet worden toegestuurd; die kan met toepassing van artikel 31 van het OCMW-decreet later worden bezorgd (*Parl.St.* Vl.Parl. 2007-08, nr. 1701/1, 110; zie tevens D. BEIRENS, *De interne controle, het financieel beheer en de externe audit in het gemeente- en provinciedecreet*, *l.c*, 107-166).

Tijdens de periode voorgeschreven in artikel 146 van het OCMW-decreet, zal het volledige dossier van het meerjarenplan op de zetel van het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn voor de raadsleden ter beschikking moeten liggen. Dat betekent onder meer dat de brief met het verzoek om een advies aan het college van burgemeester en schepenen alsmede het advies vermeld in artikel 270, § 1, eerste lid van het OCMW-decreet, indien verstrekt, in het dossier aanwezig moeten zijn om rechtsgeldig het meerjarenplan te kunnen vaststellen.

680 Jaarlijks past de raad voor maatschappelijk welzijn waar nodig het meerjarenplan aan voor hij beraadslaagt over het budget voor het volgende financiële boekjaar. Die aanpassing is facultatief bij de vaststelling van het budget met betrekking tot het laatste financiële boekjaar van de zesjaarlijkse periode. Bij een dergelijke aanpassing houdt de OCMW-raad rekening met de termijn waarop het meerjarenplan betrekking heeft. Vanaf het voorlaatste financiële boekjaar van de zesjaarlijkse bestuursperiode beschrijft de financiële nota de financiële consequenties voor ten minste de drie volgende boekjaren (art. 147, § 1 OCMW-decreet), zodat het volgende meerjarenplan op grond van recente gegevens kan worden opgemaakt.

Een aanpassing van het meerjarenplan moet ten minste bevatten (art. 15 BBC-besluit):
1° in voorkomend geval, de wijzigingen van de strategische nota;
2° het financiële doelstellingenplan;
3° de staat van het financiële evenwicht;
4° een motivering van de wijzigingen.

Een OCMW-bestuur kan het financiële evenwicht alleen aantonen indien de raad voor maatschappelijk welzijn de jaarrekening van het voorlaatste financiële boekjaar voorafgaand aan het financiële boekjaar waarop het OCMW-budget betrekking heeft, heeft vastgesteld en in het meerjarenplan heeft verwerkt.
In uitvoering van artikel 15 van het BBC-besluit kan de minister een afwijking daarvan toestaan.

Zoals voor het meerjarenplan zelf moet het ontwerp van de jaarlijkse aanpassing ervan ten minste veertien dagen voor de vergadering waarop het wordt besproken, aan ieder raadslid worden bezorgd (art. 147, § 1 OCMW-decreet). Voor het overige zijn de hiervoor beschreven bepalingen met betrekking tot de goedkeuring van het meerjarenplan van overeenkomstige toepassing op de wijziging van het meerjarenplan.

681 Het meerjarenplan en de aanpassingen ervan worden aan het gemeentebestuur bezorgd. De voorzitter van de raad voor maatschappelijk welzijn licht het meerjarenplan of de aanpassingen ervan toe op de vergadering van de gemeenteraad waarop het geagendeerd is. In het geval dat de voorzitter van de OCMW-raad geen lid is van de gemeenteraad, wordt hij ten minste acht dagen voor de dag van die vergadering door de voorzitter van de gemeenteraad verwittigd.

Na bespreking van het meerjarenplan kan de gemeenteraad een van de volgende beslissingen nemen:
1° goedkeuring van het meerjarenplan;
2° niet-goedkeuring van het meerjarenplan;
3° aanpassing van het meerjarenplan.

De hierboven beschreven aanpassingen van het meerjarenplan worden enkel ter goedkeuring aan de gemeenteraad voorgelegd in zoverre de gemeentelijke bijdrage gedurende de resterende periode van de financiële nota van het meerjarenplan wordt verhoogd of de strategische nota van het meerjarenplan inhoudelijk wordt gewijzigd; in die gevallen kan de gemeenteraad het plan desgewenst aanpassen. Voor zover er geen goedkeuring is vereist, neemt de gemeenteraad enkel kennis van de aanpassingen van het meerjarenplan.

De beslissing van de gemeenteraad moet binnen een termijn van vijftig dagen worden genomen; die termijn gaat in op de dag nadat de beslissing van de raad voor maatschappelijk welzijn bij de gemeente is ingekomen. De gemeente bezorgt haar beslissing aan het OCMW-bestuur uiterlijk de laatste dag van die termijn. Bij ontstentenis van gemeenteraadsbeslissing die binnen deze termijn aan het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn wordt bezorgd, wordt de gemeenteraad geacht het meerjarenplan of de aanpassingen ervan te hebben goedgekeurd.
De gemeenteraad bezorgt zijn beslissing eveneens aan de provinciegouverneur (art. 148, § 1 OCMW-decreet).

Onmiddellijk na de verzending van het meerjarenplan en de aanpassing ervan aan de toezichthoudende overheid, bezorgt het bestuur de gegevens over het vastgestelde beleidsrapport in een digitaal bestand aan de Vlaamse Regering (art. 10 BBC-besluit).

682 De raad voor maatschappelijk welzijn kan tegen die beslissing van de gemeenteraad beroep instellen bij de provinciegouverneur indien hij oordeelt dat de kwestieuze gemeenteraadsbeslissing met betrekking tot het meerjarenplan of de aanpassing ervan, de normale werking van het OCMW zal schaden

of in strijd is met een decreet of een wet; dit beroep moet binnen een termijn van dertig dagen na de ontvangst van de beslissing van de gemeenteraad worden ingesteld (art. 148, § 2 OCMW-decreet). Het beroep schorst de uitvoerbaarheid van het aangevochten besluit niet en moet samen met een kopie van de bestreden beslissing en het meerjarenplan aan de provinciegouverneur én de gemeente worden verzonden.

Is het beroep ontvankelijk en gegrond, dan stelt de provinciegouverneur het meerjarenplan of de aanpassingen vast en verzendt hij binnen de termijn van vijftig dagen het gemotiveerde besluit tegelijk aan het OCMW- en aan het gemeentebestuur; die termijn gaat in op de derde dag die volgt op de verzending van het beroep. De kennisgevingstermijn kan worden gestuit volgens de voorwaarden vermeld in artikel 258, § 3 van het OCMW-decreet met het oog op het opvragen van het dossier, van bepaalde documenten of van inlichtingen bij het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn of bij de gemeente.

Het genoemde decreetsartikel bepaalt dat de termijn waarover de provinciegouverneur beschikt, zijnde dertig dagen om de uitvoering van de besluiten van een openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn te schorsen en om dat bestuur daarvan kennis te geven, wordt gestuit door de verzending van een aangetekende brief waarbij de toezichthoudende overheid een bepaald besluit, een dossier, bepaalde documenten of inlichtingen betreffende een bepaald besluit bij het OCMW-bestuur opvraagt. Die termijn gaat opnieuw in op de derde dag die volgt op de dag van de verzending van alle gevraagde gegevens; de termijn waarover de Vlaamse Regering in dat geval vervolgens beschikt om het besluit rechtstreeks te vernietigen, is gelijk aan de termijn waarover de provinciegouverneur beschikt om tot schorsing over te gaan vermeerderd met twintig dagen (over het bestuurlijk toezicht, zie verder nr. 735 e.v.).

De provinciegouverneur verzendt een kopie van zijn besluit aan de Vlaamse Regering.
Bij gebrek aan verzending van het besluit door de provinciegouverneur binnen de voorgeschreven termijn wordt het beroep als ingewilligd beschouwd en wordt de provinciegouverneur geacht zijn goedkeuring aan het meerjarenplan of de aanpassingen ervan zoals door de raad voor maatschappelijk welzijn vastgesteld, te hebben verleend.

683 Tegen het besluit van de provinciegouverneur of bij ontstentenis van een besluit van de provinciegouverneur kan het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn of de gemeente bij de Vlaamse Regering beroep instellen; zij respecteren hierbij de termijnen die in artikel 259 van het OCMW-decreet zijn voorgeschreven. Dit artikel bepaalt dat het OCMW-bestuur in geval van schorsing door de provinciegouverneur over een beroepstermijn van zestig dagen beschikt; die termijn gaat in op de derde dag die volgt op de verzending van het schorsingsbesluit aan het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn.

Het komt dan de OCMW-raad toe om een van de volgende beslissingen te nemen en die ter kennis te brengen van de Vlaamse Regering:

- het geschorste besluit intrekken en daarvan aan de provinciegouverneur en aan het college van burgemeester en schepenen kennisgeven;
- het besluit waarvan de uitvoering is geschorst, gemotiveerd te rechtvaardigen of aan te passen waarna de Vlaamse Regering vervolgens over dertig dagen beschikt om – desgevallend – tot vernietiging over te gaan. Het OCMW geeft van die rechtvaardiging of aanpassing tevens kennis aan de provinciegouverneur en aan het college van burgemeester en schepenen.

In het laatste geval gaat de termijn waarover de Vlaamse Regering beschikt, in op de derde dag die volgt op de dag van de verzending van het rechtvaardigingsbesluit. Bij gebrek aan vernietiging binnen die termijn is de schorsing opgeheven.

Aanpassingen van het meerjarenplan moeten door de gemeenteraad worden goedgekeurd ingeval de bijdrage van de gemeente gedurende het resterende gedeelte van de zesjarige periode van de financiële nota van het meerjarenplan, wordt verhoogd of indien de strategische nota van het meerjarenplan inhoudelijk wijzigt (art. 148, § 1, derde lid OCMW-decreet).

De aanpassing van de financiële nota van het meerjarenplan ingevolge het feit dat die overeenkomstig artikel 147 van het OCMW-decreet een minimale looptijd van drie jaar moet hebben, mag geen rechten of verplichtingen creëren voor de boekjaren die handelen over het nieuwe aan de volgende bestuursperiode gekoppelde meerjarenplan. Daarom moeten de aanpassingen aan het meerjarenplan van het OCMW alleen ter goedkeuring aan de gemeenteraad worden voorgelegd ingeval de strategische nota van het meerjarenplan inhoudelijk wijzigt of indien bij de aanpassing van de financiële nota de bijdrage van de gemeente wordt verhoogd gedurende het resterende gedeelte van de lopende zesjarige periode zoals bepaald in artikel 146, § 1, tweede lid van het OCMW-decreet. Die periode loopt af op het einde van het jaar na de daaropvolgende gemeenteraadsverkiezingen (*Parl.St.* Vl.Parl. 2011-12, nr. 1558/1, 18).

Onmiddellijk na de verzending van het meerjarenplan en de aanpassing ervan aan de toezichthoudende overheid, bezorgt het bestuur de gegevens over het vastgestelde beleidsrapport in een digitaal bestand aan de Vlaamse Regering (art. 10 BBC-besluit).

Indien er binnen de hierboven aangehaalde termijn van zestig dagen geen besluit aan de Vlaamse Regering wordt toegezonden, wordt het besluit waarvan de uitvoering is geschorst geacht nooit te hebben bestaan. De Vlaamse Regering stelt de provinciegouverneur en het college van burgemeester en schepenen daarvan op de hoogte.
Bij ontstentenis van een besluit vangt die termijn aan na het verstrijken van de termijn van vijftig dagen (art. 148, § 3 OCMW-decreet).

In het raam van dit bestuurlijk beroep stelt de Vlaamse Regering het meerjarenplan of de aanpassingen vast en verzendt het gemotiveerde besluit aan het OCMW-bestuur binnen de termijn *ex* artikel 259 OCMW-decreet. De Vlaamse Regering bezorgt tegelijk een kopie van haar besluit aan de provinciegouverneur, aan het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn en aan de gemeente.
Bij gebrek aan verzending binnen de voorgeschreven termijn aan degene die het beroep heeft ingesteld, wordt het beroep geacht te zijn afgewezen.

§ 4. Het budget

684 Het boekjaar van elk openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn vangt aan op 1 januari en eindigt op 31 december van hetzelfde jaar. Het budget van het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn bestaat uit een beleidsnota en een financiële nota (art. 151 OCMW-decreet; D. BEIRENS, *De interne controle, het financieel beheer en de externe audit in het gemeente- en provinciedecreet*, *l.c.*, nrs. 205-215, 137 e.v.; H. MATTHIJS, *De budgettaire bepalingen in het Gemeentedecreet*, *l.c.*, nrs. 10-22, 26-29).

Het begrip "begroting" wordt in de organieke regelgeving aangaande lokale besturen niet langer gehanteerd; het budget omvat nu zowel de begroting als de beleidsnota die het beleid voor het komende werkingsjaar omschrijft.

685 De ***voorontwerpen van de beleidsnota*** van het budget worden door de OCMW-secretaris in overleg met het managementteam opgesteld (art. 86, § 4, 5° OCMW-decreet). Volgens artikel 152 OCMW-decreet verwoordt de ***beleidsnota*** het beleid dat het openbaar centrum voor maatschappelijk gedurende het financiële boekjaar zal voeren en concretiseert de beleidsdoelstellingen. Die nota omvat een toelichting omtrent de financiële toestand van het centrum en verwoordt de aansluiting bij de financiële nota.

Artikel 16 van het BBC-besluit bepaalt verder dat de beleidsnota van het budget inhoudt:
1° de doelstellingennota;
2° het doelstellingenbudget;
3° de financiële toestand;
4° de lijst met opdrachten voor werken, leveringen en diensten vermeld in artikel 52, tweede lid, 12°, b van het OCMW-decreet, *i.e.* de overheidsopdracht die nominatief in het vastgestelde budget is opgenomen;
5° de lijst met daden van beschikking tot onroerende goederen vermeld in artikel 52, tweede lid, 18° van het OCMW-decreet, behoudens voor zover de verrichting nominatief in het vastgestelde budget is opgenomen;
6° de lijst met nominatief toegekende subsidies.

De ***doelstellingennota*** sluit aan bij de strategische nota van het meerjarenplan en bevat ten minste (art. 18 BBC-besluit):
1° de prioritaire beleidsdoelstellingen die op het financiële boekjaar betrekking hebben. Die worden overgenomen uit de strategische nota van het meerjarenplan;
2° per prioritaire beleidsdoelstelling als vermeld in 1°, de actieplannen die het bestuur zal uitvoeren voor de realisatie ervan en die op het financiële boekjaar betrekking hebben. Die actieplannen worden overgenomen uit de strategische nota van het meerjarenplan;
3° per actieplan als vermeld in 2°, een overzicht van de acties die het bestuur zal uitvoeren voor de realisatie ervan;
4° per actieplan als vermeld in 2°, de raming van de ontvangsten en de uitgaven voor het betrokken financiële boekjaar.

Het ***doelstellingenbudget*** sluit aan bij het financiële doelstellingenplan en bevat, per beleidsdomein, voor het financiële boekjaar waarop het budget betrekking heeft (art. 19 BBC-besluit):

1° het totaal van de verwachte ontvangsten en uitgaven van alle prioritaire beleidsdoelstellingen. Die ramingen worden overgenomen uit de doelstellingennota;

2° het totaal van de verwachte ontvangsten en uitgaven voor het overige beleid.

Die ramingen sluiten aan bij de ramingen van de financiële nota van het meerjarenplan.

Krachtens artikel 20 bevat de ***financiële toestand*** ten minste:

1° een vergelijking van het resultaat op kasbasis in het budget met het resultaat op kasbasis van het betrokken financiële boekjaar in het meerjarenplan;

2° een vergelijking van de autofinancieringsmarge in het budget met de autofinancieringsmarge van het desbetreffende financiële boekjaar in het meerjarenplan.

De aansluiting van de beleidsnota bij de financiële nota kan slechts worden aangetoond door de overeenstemming tussen de overeenkomstige rubrieken van het doelstellingenbudget en het liquiditeitenbudget (art. 21 BBC-besluit).

686 De ***financiële nota*** houdt ten minste het exploitatiebudget, het investeringsbudget, het liquiditeitenbudget en de gebudgetteerde gemeentelijke bijdrage in (art. 153, § 1 OCMW-decreet; over de vaststelling van de gemeentelijke bijdrage in het raam van artikel 106 Organieke Wet 1976, zie RvS 8 november 2000, nr. 90.708, OCMW Dinant). Het *exploitatiebudget* is een financieel plan van de exploitatie van het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn en bevat, voor elk beleidsdomein, de transactiekredieten voor de exploitatie (art. 22 BBC-besluit).

Voor zover er intern verzelfstandigde agentschappen tot het bestuur behoren, bestaat het exploitatiebudget uit:

1° het totale exploitatiebudget;

2° het exploitatiebudget van de niet-verzelfstandigde diensten;

3° het exploitatiebudget van elk intern verzelfstandigd agentschap.

Het *liquiditeitenbudget* is een financieel plan van de geldstromen van het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn. Het geeft, volgens artikel 24 van het BBC-besluit, het resultaat op kasbasis van het financiële boekjaar aan de hand van:

1° de verwachte ontvangsten en uitgaven volgens het exploitatiebudget;

2° de verwachte ontvangsten en uitgaven volgens het investeringsbudget;

3° de transactiekredieten voor andere transacties dan die opgenomen in het exploitatie- of investeringsbudget;

4° het gecumuleerde budgettaire resultaat van het vorige financiële boekjaar;

5° de bestemde gelden.

Het *investeringsbudget* is een financieel plan van de uitgaven en ontvangsten, en van de kosten en opbrengsten die verbonden zijn aan de aanschaf, het gebruik en de vervreemding van duurzame middelen. Een investeringsbudget op zijn beurt bestaat uit een of meer investeringsenveloppen; eenmaal een investeringsenveloppe in het budget is goedgekeurd, blijft ze geldig tot de raad voor maatschappelijk welzijn de investeringsenveloppe bij budget of bij budgetwijziging vernietigt of tot de raad de rekening van de investeringsenveloppe vaststelt (art. 153, § 4 OCMW-decreet).

Volgens artikel 23 BBC-besluit worden in het investeringsbudget opgenomen:
1° de nieuwe investeringsenveloppen;
2° een overzicht, per beleidsdomein, van de transactiekredieten voor het betrokken financiële boekjaar en de investeringsenveloppen.
Er wordt ten minste een afzonderlijke investeringsenveloppe opgemaakt voor:
a) de transacties die verband houden met de investeringen voor de realisatie van een prioritaire beleidsdoelstelling;
b) de transacties die verband houden met de investeringen van het overige beleid. De investeringsenveloppen bevatten de transactiekredieten voor elk financieel boekjaar en de verbinteniskredieten voor i) de investeringen en ii) de desinvesteringen en de te ontvangen investeringssubsidies en schenkingen die rechtstreeks verband houden met de investeringen, vermeld in 1°;
c) de desinvesteringen en de te ontvangen investeringssubsidies en schenkingen die behoren tot het beleidsdomein algemene financiering. Die investeringsenveloppe bevat de transactiekredieten voor elk financieel boekjaar en de verbinteniskredieten voor de desinvesteringen, investeringssubsidies en schenkingen die geen rechtstreeks verband houden met investeringen.

Ingeval er intern verzelfstandigde agentschappen tot het bestuur behoren, bestaat het overzicht vermeld in het eerste lid, 2° uit:
1° het totale overzicht van de transactiekredieten;
2° het overzicht van de transactiekredieten van de niet-verzelfstandigde diensten;
3° het overzicht van de transactiekredieten van elk intern verzelfstandigd agentschap.

Het OCMW kan het resultaat op kasbasis van het budget van het eerste jaar van de zesjarige periode waarvoor de raad verkozen is, alleen aantonen indien de raad de jaarrekening van het voorlaatste financiële boekjaar voorafgaand aan de zesjarige periode waarvoor de raad verkozen is, heeft vastgesteld en in het budget verwerkt heeft (art. 25 BBC-besluit).

Een verbintenis mag, overeenkomstig artikel 26 van het genoemde besluit, alleen worden aangegaan op grond van het krediet dat toegewezen is aan een rubriek van de financiële nota van het budget of op grond van een voorlopig krediet. De uitgavenkredieten zijn beperkt en mogen alleen voor de door het budget vooropgestelde bestemming worden gebruikt.

687 Het *ontwerp van budget* moet bij toepassing van artikel 149, § 4 OCMW-decreet ten minste veertien dagen vóór de vergadering waarop het wordt besproken, aan ieder raadslid worden bezorgd.

In beginsel stelt de raad voor maatschappelijk welzijn voor het begin van ieder financieel boekjaar op grond van het meerjarenplan het budget van het OCMW vast (art. 149, § 1 en § 2 OCMW-decreet). De raad kan echter het budget voor het eerste volledige financiële boekjaar van de zesjarige periode in de loop van het eerste kwartaal van dat boekjaar vaststellen; dit budget moet niet in het meerjarenplan passen.

Zoals voor het meerjarenplan stemt de raad voor maatschappelijk welzijn over het budget in zijn geheel (art. 149, § 3 OCMW-decreet); elk raadslid kan echter de afzonderlijke stemming eisen over een of meer onderdelen van het budget die het aanwijst. In dat geval mag over het geheel pas worden gestemd na de stemming over een of meer van de aldus aangewezen onderdelen; de stemming over het geheel heeft dan betrekking op de onderdelen waarover geen enkel raadslid afzonderlijk wil stemmen én op de onderdelen die al bij een afzonderlijke stemming zijn aangenomen.

688 Na de goedkeuring wordt het budget aan de gemeente bezorgd. De voorzitter van de raad voor maatschappelijk welzijn licht het toe op de vergadering van de gemeenteraad. In het geval de voorzitter geen lid is van de gemeenteraad, wordt hij ten minste acht dagen voor de dag van die vergadering door de voorzitter van de gemeenteraad verwittigd (art. 150, eerste lid OCMW-decreet).

De gemeenteraad neemt kennis van het budget voor zover het past binnen het meerjarenplan. Het budget, inclusief de budgetwijzigingen, past in het meerjarenplan in het geval dat aan al de volgende voorwaarden is voldaan (art. 27 BBC-besluit):

1° de doelstellingennota van het budget bevat voor het financiële boekjaar de beleidsdoelstellingen en actieplannen die ook in de strategische nota van het meerjarenplan zijn opgenomen;
2° het resultaat op kasbasis van het financiële boekjaar is groter dan of gelijk aan nul;
3° de autofinancieringsmarge van het financiële boekjaar in het budget is groter dan of gelijk aan de autofinancieringsmarge van hetzelfde financiële boekjaar in het meerjarenplan.

Indien dit niet het geval is, spreekt de gemeenteraad zich uit over de goedkeuring van het budget; de gemeenteraad kan in dat geval het budget in overeenstemming brengen met het meerjarenplan.
Zo de raad voor maatschappelijk welzijn geen meerjarenplan of budget heeft vastgesteld, stelt de gemeenteraad bij toepassing van artikel 150, tweede lid OCMW-decreet eenzijdig het budget vast.

De gemeenteraad neemt de voormelde beslissingen binnen een termijn van vijftig dagen; die termijn gaat in op de dag nadat de beslissing van de raad voor maatschappelijk welzijn bij de gemeente is ingekomen (art. 150, derde lid

OCMW-decreet). De gemeente verstuurt haar besluit naar het OCMW-bestuur uiterlijk de laatste dag van die termijn. Bij ontstentenis van het versturen van de gemeenteraadsbeslissing wordt de gemeenteraad geacht kennis te hebben genomen van het budget of er zijn goedkeuring aan te hebben verleend. De gemeenteraad bezorgt de beslissing van goedkeuring, van niet-goedkeuring of van vaststelling van het budget eveneens aan de provinciegouverneur.

689 Indien de raad voor maatschappelijk welzijn er niet in slaagt een budget voor het begin van het financieel boekjaar vast te stellen, kan het OCMW-bestuur beschikken over voorlopige kredieten en dit tot het budget is vastgelegd (art. 154 OCMW-decreet). Echter, dit kan slechts onder de voorwaarden en binnen de grenzen door de Vlaamse Regering bepaald. Zo kunnen voorlopige kredieten niet door middel van een interne kredietaanpassing worden gewijzigd (art. 124, vierde lid BBC-besluit).

Artikel 155, § 1 van het OCMW-decreet regelt de situatie waarbij verscheidene openbare centra voor maatschappelijk welzijn bij een uitgave die door of krachtens wettelijke of decretale bepalingen aan het OCMW is opgelegd, betrokken zijn; uiteraard dragen ze daarin allemaal bij naar evenredigheid van het belang dat ze eruit putten. In geval van weigering of van onenigheid over de verhouding van dat belang en van de te dragen lasten beslist de provinciegouverneur.

Tegen het besluit van de provinciegouverneur kan een OCMW-raad bij toepassing van artikel 155, § 2 beroep aantekenen bij de Vlaamse Regering binnen een termijn van dertig dagen die ingaat op de derde dag die volgt op de verzending van het besluit aan het centrum.
De Vlaamse Regering spreekt zich vervolgens over het beroep uit binnen een termijn van vijftig dagen; die termijn gaat in op de derde dag die volgt op de verzending ervan en de Vlaamse Regering verstuurt haar besluit uiterlijk de laatste dag van die termijn naar de provinciegouverneur, in voorkomend geval de provinciegouverneurs, en naar de betrokken OCMW-besturen. Bij ontstentenis van een besluit dat binnen die termijn naar de openbare centra voor maatschappelijk welzijn wordt verstuurd, is het besluit van de provinciegouverneur uitvoerbaar.

§ 5. Budgetwijzigingen en kredietaanpassingen

690 *Budgetwijzigingen* zijn de kredietaanpassingen aan het budget die niet door middel van een *interne kredietaanpassing* kunnen worden doorgevoerd.

Artikel 28 van het BBC-besluit bepaalt dat het budget in de volgende gevallen niet door middel van een interne kredietaanpassing kan worden gewijzigd:

1° wijzigingen waardoor het budget niet meer past in het meerjarenplan overeenkomstig artikel 27 van het BBC-besluit;

2° wijzigingen van het exploitatiebudget van een budgettaire entiteit, inclusief de laatste budgetwijziging die, per beleidsdomein, een daling van het saldo tussen de ontvangsten en de uitgaven tot gevolg hebben;

3° wijzigingen van een verbinteniskrediet van een investeringsenveloppe;

4° wijzigingen per beleidsdomein van het totaal van de transactiekredieten *ex* artikel 23, eerste lid, 2° van een budgettaire entiteit;
5° wijzigingen van het liquiditeitenbudget aangaande de transactiekredieten vermeld in artikel 24, eerste lid, 3°.

Een budgetwijziging mag er niet toe leiden dat het nieuwe krediet lager is dan de overeenkomstig artikel 107, § 1 vastgelegde verbintenissen of transacties.

Krachtens artikel 29 van het BBC-besluit is in de verklarende nota bij een budgetwijziging ten minste opgenomen:
1° een motivering van de wijzigingen van het budget;
2° de herziening van de onderdelen van de beleidsnota, vermeld in artikel 16, 2° en 3°;
3° in voorkomend geval, de wijziging van de onderdelen van de beleidsnota *ex* artikel 16, 1° en 4° tot en met 6°.

De financiële nota van een budgetwijziging bevat alle onderdelen van de financiële nota van het budget waarop de wijziging een weerslag heeft. In die onderdelen worden het al vastgestelde krediet, de kredietwijziging en het nieuwe krediet opgenomen.

Alle andere wijzigingen kunnen wel met een interne kredietaanpassing worden doorgevoerd. Hiervoor kan de raad voor maatschappelijk welzijn een ander orgaan bevoegd maken.

691 De raad voor maatschappelijk welzijn stelt de budgetwijzigingen vast op grond van de voorgelegde cijfers en de verklarende nota ervan; het betreft hier een voorbehouden bevoegdheid van de raad. Het ontwerp van budgetwijziging wordt samen met de agenda vóór de vergadering waarop het wordt besproken, aan ieder raadslid bezorgd (art. 156 OCMW-decreet).
Overeenkomstig artikel 86, § 4, 6° OCMW-decreet zorgt de secretaris na overleg met het managementteam voor het opstellen van de verklarende nota van een budgetwijziging.

Eens goedgekeurd, wordt de budgetwijziging aan de gemeente bezorgd. De voorzitter van de raad voor maatschappelijk welzijn licht ze toe op de vergadering van de gemeenteraad. In het geval dat de voorzitter geen lid is van de gemeenteraad, wordt hij ten minste acht dagen voor de dag van die vergadering door de voorzitter van de gemeenteraad verwittigd.

Past de budgetwijziging binnen het meerjarenplan, dan neemt de gemeenteraad ervan kennis; indien ze niet past binnen het meerjarenplan, spreekt de gemeenteraad er zich over uit. De gemeenteraad kan in dat laatste geval de budgetwijziging in overeenstemming brengen met het meerjarenplan.
De gemeenteraad neemt de voormelde beslissingen binnen een termijn van vijftig dagen; die termijn gaat in op de dag nadat de beslissing van de raad voor maatschappelijk welzijn bij het gemeentebestuur is ingekomen. De gemeente verstuurt haar besluit naar het OCMW-bestuur uiterlijk de laatste dag van die termijn. Indien binnen die termijn geen beslissing naar het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn is verstuurd, wordt de gemeenteraad geacht van het budget kennis te hebben genomen of eraan zijn goedkeuring te hebben verleend. De gemeenteraad bezorgt de beslissing van goedkeuring, van niet-goedkeuring of van vaststelling van het budget eveneens aan de provinciegouverneur.

692 In beginsel beslist de raad voor maatschappelijk welzijn over de interne *kredietaanpassingen* zoals die door de Vlaamse Regering zijn gedefinieerd; de Vlaamse Regering heeft de nadere voorwaarden – zij het negatieve – daarvoor vastgelegd in artikel 28 BBC-besluit. De voorzitter van de raad voor maatschappelijk welzijn brengt de financieel beheerder van het centrum en de betrokken budgethouders van de interne kredietaanpassingen onverwijld op de hoogte.

In tegenstelling tot de vaststelling van het budget en de budgetaanpassingen betreft het hier geen voorbehouden bevoegdheid van de raad; die bestuursinstantie heeft derhalve de mogelijkheid om het doorvoeren van interne kredietaanpassingen aan een ander OCMW-bestuursorgaan, bijvoorbeeld het vast bureau, te delegeren.

Krachtens artikel 86, § 4, 7° zorgt de OCMW-secretaris na overleg met het managementteam voor het opstellen van de verklarende nota van een interne kredietaanpassing.

693 Alleen op grond van een goedgekeurd krediet dat op het budget voorkomt of op grond van een voorlopig krediet, mag er een verbintenis worden aangegaan (art. 158 OCMW-decreet). Behoudens in de gevallen die door of krachtens de regelgeving worden bepaald en met behoud van de eventuele medeverantwoordelijkheid van andere bestuursorganen of personeelsleden van het OCMW-bestuur, zijn de personeelsleden of de raadsleden die in strijd daarmee verbintenissen hebben aangegaan daarvoor persoonlijk verantwoordelijk.

694 De raad voor maatschappelijk welzijn is bevoegd om zonder voorafgaande budgetwijziging te beslissen over de uitgaven die door dwingende en onvoorziene omstandigheden vereist zijn, op voorwaarde dat hij daartoe een met redenen omkleed besluit neemt. In dezelfde omstandigheden en voor het geval dat het geringste uitstel onbetwistbare schade zou veroorzaken, kan de voorzitter van de raad voor maatschappelijk welzijn op eigen verantwoordelijkheid over de uitgaven beslissen.

Die bevoegdheid houdt de macht in tot het vaststellen van de voorwaarden van overheidsopdrachten, het vaststellen van de wijze van gunning van overheidsopdrachten, het voeren van de gunningsprocedure, de gunning en de uitvoering van de overheidsopdrachten. Bij dergelijke dringende uitgaven worden de nodige kredieten onverwijld ingeschreven door een budgetwijziging en wordt de gemeente ingelicht (art. 159 OCMW-decreet).
De betaling mag evenwel worden uitgevoerd zonder de budgetwijziging af te wachten.

AFDELING III

HET BUDGETHOUDERSCHAP

695 Onder *budgethouderschap* verstaat artikel 160 OCMW-decreet de toegekende bevoegdheid tot beheer van een budget dat taakstellend is, in de zin dat het een norm inhoudt waarvan de budgethouder de realisatie nastreeft (voor nadere rechtsleer: D. ADRIAENS, "De (top)ambtenaar als budgethouder. Het OCMW als wegwijzer?", *VFG-Forum* 2004/1, 8-13; B. DE BACKER en J. VANDAELE, "Evaluatie van 5 jaar budgethouderschap", *OCMW-visies* 2003, afl. 4, 19-21; G. LIBIN, "Responsabiliseren in de lokale besturen: meer dan theorie...? De nieuwe OCMW-boekhouding en organisatie: uitdagingen en knelpunten bij de invoering van het budgethouderschap", *T.Ontv.* 1998/2, 9-18; D. BEIRENS, *Administratieve organisatie – Budgethouderschap bij de lokale besturen*, *l.c.*, losbl.; D. BEIRENS, *De interne controle, het financieel beheer en de externe audit in het gemeente- en provinciedecreet*, *l.c.*, nrs. 184-195, 121 e.v.; F. SCHRAM, *De gemeentelijke administratie: op weg naar een nieuw elan*, *l.c.*, 49-98; H. MATTHIJS, *De budgettaire bepalingen in het Gemeentedecreet*, *l.c.*, nrs. 22-32, 29 e.v.).

"Taakstellend" betekent dat er een afspraak is gemaakt omtrent de producten of de prestaties die binnen een bepaalde periode moeten worden geleverd en met welk budget die afspraak moet worden gerealiseerd; budgethouderschap is dus geen vrijgeleide! "Budget" omvat in het kader van de voormelde omschrijving meer dan geldelijke middelen. Het betreft het geheel van beschikbaar gesteld dienstverleningspotentieel en omvat onder andere het gebruik van een gebouw en van materieel, het beroep kunnen doen op competent personeel e.d.; de notie "budget" moet hier op dezelfde wijze als in artikel 162 van het OCMW-decreet, zijnde een beheersbudget, worden begrepen (*Parl.St.* Vl.Parl. 2007-08, nr. 1701/1, 117).

696 In beginsel komt het budgethouderschap toe aan de raad voor maatschappelijk welzijn (art. 161, § 1 OCMW-decreet), maar die kan voor aangelegenheden van dagelijks bestuur het budgethouderschap toekennen aan het vast bureau, aan een bijzonder comité of aan de OCMW-secretaris; die bestuursorganen zijn elk verantwoordelijk voor de uitvoering van het budgethouderschap.

De OCMW-raad is steeds hoofdbudgethouder, met behoud van het hoofdbudgethouderschap betreffende de intern verzelfstandigde agentschappen dat wordt toebedeeld aan het hoofd van dat agentschap. Voor de financieel beheerder moet het budgethouderschap zo beperkt mogelijk worden gehouden en dit gelet op zijn specifieke functie (*Parl.St.* Vl.Parl. 2007-08, nr. 1701/1, 117). De uitoefening van die functie veronderstelt echter toch een welbepaald budgethouderschap.

De raad voor maatschappelijk welzijn bepaalt zelf wat onder het begrip "dagelijks bestuur" wordt begrepen. Het vast bureau en een bijzonder comité kunnen, voor zover de raad daarvoor de machtiging geeft, de bevoegdheid met betrekking tot bepaalde budgetten delegeren aan de secretaris. Die kan op zijn beurt zijn bevoegdheid met betrekking tot bepaalde budgetten delegeren aan andere personeelsleden.

Bij de delegatie wordt rekening gehouden met het organogram van de diensten van het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn. De betrokken personeelsleden kunnen de aan hen gedelegeerde bevoegdheid niet weigeren in het geval dat hun functieomschrijving erin voorziet; zij zijn persoonlijk verantwoordelijk voor de uitvoering van het aan hen gedelegeerde budgethouderschap.

697 Voorts kan de raad voor maatschappelijk welzijn het budgethouderschap met betrekking tot bepaalde budgetten betreffende activiteitencentra of projecten delegeren aan het vast bureau, aan een bijzonder comité of, na advies van de secretaris, aan bepaalde OCMW-personeelsleden; die delegatiemogelijkheid bestaat eveneens voor aangelegenheden die het dagelijks bestuur te boven gaan. Bij delegatie aan personeelsleden houdt de raad voor maatschappelijk welzijn rekening met het organogram van de diensten van het bestuur. De betrokken personeelsleden kunnen de aan hen gedelegeerde bevoegdheid niet weigeren in het geval dat hun functieomschrijving erin voorziet; zij zijn persoonlijk verantwoordelijk voor de uitvoering van het aan hen gedelegeerde budgethouderschap.

De secretaris brengt bij toepassing van artikel 161, § 3 OCMW-decreet het voormelde advies binnen dertig dagen na daarom te zijn verzocht, ter kennis van de raad voor maatschappelijk welzijn; bij ontstentenis van kennisgeving van het advies binnen de voormelde termijn kan aan het adviesvereiste worden voorbijgegaan.
Een dergelijke delegatie vervalt in ieder geval zes maanden na de algehele vernieuwing van de raad voor maatschappelijk welzijn.

Per financieel boekjaar wordt er voor elke budgethouder een beheersrekening opgesteld waarin minimaal de aan hem toegewezen taakstelling wordt geëvalueerd, alsook het aan hem toegewezen deel van de kredieten (art. 49 BBC-besluit).

De in artikel 161, § 2 en § 3 vermelde overdrachten van bevoegdheden kunnen te allen tijde worden herroepen (*cf. Parl.St.* Vl.Parl. 2007-08, nr. 1701/1, 117).

698 Bij het vaststellen van de voorwaarden en de wijze van gunnen van overheidsopdrachten kan de raad voor maatschappelijk welzijn of het vast bureau bepalen dat bij een opdracht van aanneming van werken, leveringen of diensten waarvoor de raming past binnen het voorziene budget en waarbij na raadpleging van de mededinging vaststaat dat het voorziene budget zal worden overschreden, de opdracht toch kan worden toegewezen op voorwaarde dat de OCMW-raad of het vast bureau beslissen de noodzakelijke verhoging van het betrokken krediet op te nemen in de eerstvolgende budgetwijziging (art. 162, § 1 OCMW-decreet).

AFDELING IV

HET (VOORAFGAAND) VISUM

699 De voorgenomen financiële verbintenissen die in een uitgaande nettokasstroom resulteren, zijn onderworpen aan een voorafgaand visum voordat enige verbintenis kan worden aangegaan (zie algemeen D. BEIRENS, *De interne controle, het financieel beheer en de externe audit in het gemeente- en provinciedecreet*, *l.c.*, nrs. 217-218, 146). De financieel beheerder onderzoekt de wettigheid en de regelmatigheid van die voorgenomen verbintenissen in het kader van zijn opdracht als vermeld in artikel 92, eerste lid, 1° van het OCMW-decreet (zie hierboven nrs. 604-607); in voorkomend geval verleent hij zijn visum.

De raad voor maatschappelijk welzijn bepaalt, na advies van de financieel beheerder, de nadere voorwaarden waaronder de financieel beheerder de genoemde controle uitoefent (art. 162, § 2 OCMW-decreet); hierbij kan hij na advies van de financieel beheerder en binnen de perken die vastgelegd zijn door de Vlaamse Regering, bepaalde categorieën verrichtingen van de visumverplichting uitsluiten. De raad voor maatschappelijk welzijn kan, op eensluidend voorstel van de financieel beheerder, die bevoegdheid ook toewijzen aan een of meer personeelsleden die onder de verantwoordelijkheid van de financieel beheerder die taak uitoefenen. Verrichtingen die op die wijze door de raad voor maatschappelijk welzijn van de visumverplichting zijn uitgesloten, kunnen, voordat enige verbintenis door de betrokken budgethouder is aangegaan en indien de betrokken budgethouder de OCMW-raad, het vast bureau of een bijzonder comité is, en het stemgedrag niet door een van zijn leden wordt genotuleerd, aan de financieel beheerder worden voorgelegd.

Elke budgethouder kan, in die gevallen waar een voorafgaand visum niet verplicht is, toch een dossier voor visum aan de financieel beheerder van het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn voorleggen vooraleer een verbintenis wordt aangegaan. Het betreft hier een mogelijkheid voor de budgethouder om in bepaalde specifieke of uitzonderlijke dossiers, de zekerheid over de wettigheid van een dossier te bekomen. Voor het geval de raad voor maatschappelijk welzijn, het vast bureau of een bijzonder comité de betrokken budgethouder is, werd die mogelijkheid tot facultatieve voorlegging voor visum aan de financieel beheerder ook toegekend aan de individuele leden van de OCMW-raad, het vast bureau of een bijzonder comité indien het stemgedrag niet wordt genotuleerd; immers, het optreden van die organen als budgethouder kan de aansprakelijkheid van de leden in het gedrang brengen. Het is hier zeker niet de bedoeling de budgethouders te deresponsabiliseren of de gewenste soepele beheersuitvoering te belemmeren; dit kan niet de bedoeling zijn en er moet alleszins worden vermeden dat elke beslissing aan de

financieel beheerder van het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn wordt voorgelegd om alzo de verantwoordelijkheid van die budgethouders te minimaliseren (*Parl.St.* Vl.Parl. 2007-08, nr. 1701/1, 119).

700 De budgethouder is verantwoordelijk voor de facturatie van de te ontvangen bedragen die betrekking hebben op het aan hem toevertrouwde budget (art. 162, § 3 OCMW-decreet). De raad voor maatschappelijk welzijn, het vast bureau en het bijzonder comité kunnen als bevoegde budgethouder beslissen, onder de door hen bepaalde voorwaarden, de goedkeuring van de te betalen bedragen toe te vertrouwen aan de secretaris; die kan onder geen beding die bevoegdheid verder aan een ander personeelslid delegeren (art. 162, § 4 OCMW-decreet).

Het budgethouderschap houdt tevens de verantwoordelijkheid in om voor het beheersterrein dat de budgethouder is toevertrouwd, ervoor te zorgen dat alle prestaties, activiteiten of gebeurtenissen die recht geven op een te ontvangen bedrag dat betrekking heeft op het hem toevertrouwde budget voor het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn, worden gefactureerd.
In afwijking van het beginsel dat de budgethouder de inkomende facturen goedkeurt voor de verbintenissen die hij heeft aangegaan, kan een bestuursorgaan – de raad voor maatschappelijk welzijn, het vast bureau of een bijzonder comité – beslissen die goedkeuring onder zijn verantwoordelijkheid aan de OCMW-secretaris toe te vertrouwen. Die mogelijkheid om van de algemene regel af te wijken, is ingegeven door de evaluatie van de NOB waarin bijvoorbeeld vastgesteld werd dat de raad voor maatschappelijk welzijn in beginsel zou moeten samenkomen alvorens de salarissen correct kunnen worden betaald. Aangezien het een afwijking op het algemeen beginsel betreft, wordt in de tekst duidelijk aangegeven dat dit dan een delegatie aan de OCMW-secretaris behelst die hij of zij niet verder kan delegeren (*Parl.St.* Vl.Parl. 2007-08, nr. 1701/1, 120).

De financieel beheerder kan, bij gemotiveerde beslissing, weigeren aan een voorgenomen verbintenis het vereiste voorafgaande visum te verlenen; in dit geval kan de raad voor maatschappelijk welzijn op eigen verantwoordelijkheid viseren. De raad bezorgt dan de gemotiveerde beslissing van de financieel beheerder aan de gemeenteraad en aan de provinciegouverneur, terzelfder tijd met een afschrift van zijn beslissing.
De beslissing van de OCMW-raad zal evenwel pas uitvoerbaar zijn wanneer de toezichtstermijn verstreken is (art. 163 OCMW-decreet).

Om te vermijden dat de financieel beheerder van het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn het OCMW-bestuur lamlegt, is een overrulingsprocedure in het decreet ingeschreven. De raad voor maatschappelijk welzijn kan onder zijn eigen verantwoordelijkheid beslissen zelf een positief visum te verlenen indien de financieel beheerder dit weigerde. Dit is echter een handeling die een zodanige zware impact kan hebben, dat die beslissingen van de raad voor maatschappelijk welzijn aan de gemeenteraad en aan de toezichthoudende overheid moeten worden toegestuurd (*Parl.St.* Vl.Parl. 2007-08, nr. 1701/1, 121).

Te noteren valt evenzeer dat die bepaling van toepassing is bij de weigering van het voorafgaand visum na facultatieve voorlegging voor visum aan de financieel beheerder, overeenkomstig artikel 162, § 2, tweede lid.

Met het oog op de betaling van geringe exploitatie-uitgaven van dagelijks bestuur of hulpverlening door de voorzitter van de raad voor maatschappelijk welzijn – betalingen die zonder uitstel of onmiddellijk voor de goede werking van de dienst moeten worden gedaan –, kan de secretaris, na advies van de financieel beheerder, beslissen aan bepaalde personeelsleden een provisie ter beschikking te stellen. De raad voor maatschappelijk welzijn moet die beslissing van de secretaris goedkeuren indien de financieel beheerder hieromtrent een andersluidend advies heeft geformuleerd (art. 164, § 1 OCMW-decreet).

701 De secretaris kan, na advies van de financieel beheerder en onder zijn verantwoordelijkheid, bepaalde personeelsleden van het OCMW die onder zijn gezag staan, belasten met de inning van geringe dagontvangsten. Een dergelijke beslissing van de secretaris wordt aan de goedkeuring van de raad voor maatschappelijk welzijn onderworpen indien ze niet overeenstemt met het advies van de financieel beheerder dat die laatste in volle onafhankelijkheid heeft verstrekt (art. 164, § 2 OCMW-decreet).

AFDELING V

FINANCIËLE RAPPORTERING EN KASCONTROLE

§ 1. Rapportering

702 Het valt te herhalen dat elk openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn een voor de aard en de omvang van zijn activiteiten passende boekhouding voert en dit volgens de methode van het dubbel boekhouden (art. 166 OCMW-decreet; D. BEIRENS, *De interne controle, het financieel beheer en de externe audit in het gemeente- en provinciedecreet*, *l.c.*, nrs. 224-226, 151; H. MATTHIJS, *De budgettaire bepalingen in het Gemeentedecreet*, *l.c.*, nrs. 32-34, 30-31).

De boekhouding zal wellicht meer zijn dan puur dubbel boekhouden. Het registratiesysteem zal een module bevatten die het mogelijk maakt de kredieten op te volgen; die opvolging moet niet noodzakelijk intracomptabel gebeuren. Er is derhalve in het systeem een vastleggingselement waardoor de verplichtingen van het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn kunnen worden opgevolgd.

Ten minste eenmaal per jaar rapporteert de financieel beheerder in volle onafhankelijkheid aan de raad voor maatschappelijk welzijn. Dat rapport omvat alleszins een overzicht van de thesaurietoestand, de liquiditeitenprognose, de beheerscontrole, alsook de evolutie van de budgetten. De financieel beheerder stelt in uitvoering van artikel 167 OCMW-decreet terzelfder tijd een afschrift van zijn rapport ter beschikking aan de secretaris. Het staat de raad evenwel vrij om meermaals per jaar een rapport aan de financieel beheerder op te vragen, bijvoorbeeld naar aanleiding van de opmaak van het budget.

Met "evolutie" wordt bedoeld in welke mate het budget aangewend is en dus hoeveel er nog beschikbaar is. "Beheerscontrole" moet in dit kader worden gelezen als de verzameling van activiteiten die terugkeren volgens een vast tijdsschema en waarbij bepaalde procedures worden gevolgd; de controle is gefocust op de planning en de opvolging van concrete programma's en activiteiten. De finaliteit van de beheerscontrole is ervoor te zorgen dat het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn maximaal de gestelde doelstellingen realiseert met respect voor de interne en externe regels.
Aangezien het rapport gebald moet zijn, zal de financieel beheerder vermoedelijk gebruikmaken van de techniek van "management by exception". Hierbij wordt enkel gerapporteerd hetgeen abnormaal is, niet in overeenstemming met wat gevraagd of ingeschat werd. Vertaald naar de budgetten, zullen enkel die budgetten in het rapport voorkomen die niet geconsumeerd zijn zoals ingeschat. Bij wijze van voorbeeld kunnen worden aangehaald: de budgetten die te snel worden aangewend, of die helemaal of niet in verhouding van de verwachtingen worden aangewend. Bij de evolutie van de budgetten zal het budget ook in verhouding met de realisatie van gevraagde resultaten worden gesteld.
Wellicht zal de aldus verkregen informatie nog worden aangevuld met voor het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn andere belangrijke informatie.

De decreetgever ziet de raad voor maatschappelijk welzijn evolueren van een loutere inputsturing naar een outputsturing. Het bestuursorgaan zal niet alleen meer sturen op hetgeen in de processen wordt geïnvesteerd maar evenzeer – en vooral – op hetgeen uit die processen komt. Daarop aansluitend zal de raad controleren of met de resultaten de beoogde effecten worden bekomen. Het hoeft geen betoog dat die opdracht voor een (raad van een) openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn van cruciaal belang is; dat verantwoordt waarom de financieel beheerder die activiteit in volle onafhankelijkheid kan uitvoeren (*Parl.St.* Vl.Parl. 2007-08, nr.1701/1, 125). "In volle onafhankelijkheid" verhindert echter niet dat de raad voor maatschappelijk welzijn als orgaan kan vragen bepaalde elementen in een volgend rapport op te nemen indien de raad van mening is dat hij omtrent die zaken aanvullende informatie nodig heeft.

Het is bijgevolg aangewezen dat de financieel beheerder tijdens een vergadering van de raad voor maatschappelijk welzijn enige toelichting geeft bij zijn rapport.

703 Eveneens ten minste eenmaal per jaar rapporteert de financieel beheerder in volle onafhankelijkheid aan de raad voor maatschappelijk welzijn over de uitvoering van zijn taak van voorafgaande controle van de wettigheid en de regelmatigheid van de voorgenomen verbintenissen; tegelijkertijd stelt hij een afschrift van dat rapport ter beschikking van de OCMW-secretaris (art. 168 OCMW-decreet). Het is niet onlogisch dat die rapportering mee opgenomen wordt in het rapport vermeld in artikel 167 van het decreet, hoewel de financieel beheerder hierin vrij wordt gelaten.

Het vast bureau, het bijzonder comité en de secretaris moeten ten minste eenmaal per jaar rapporteren aan de raad voor maatschappelijk welzijn over de uitvoering van het budgethouderschap (art. 169 OCMW-decreet); tegelijk rapporteren zij over de uitvoering van het budgethouderschap door de door hen met het budgethouderschap belaste personeelsleden. Die personeel-budgethouders rapporteren op hun beurt ten minste eenmaal per jaar aan het vast bureau, de bijzondere comités en de secretaris over de uitvoering van hun budgethouderschap.

Het rapport met betrekking tot de uitvoering van het budgethouderschap moet worden beschouwd als een actieve communicatie met de raad voor maatschappelijk welzijn; het rapport

zal de realisatiegraad van de afgesproken resultaten bevatten. Het bestaat o.a. uit de stand van zaken met betrekking tot de uitvoering van het beleid (bijvoorbeeld: zijn de vooropgestelde doelstellingen gerealiseerd aangezien het budget taakstellend is,...; *cf. Parl.St.* Vl.Parl. 2007-08, nr. 1701/1, 126).
Indien het budgethouderschap verkregen werd langs het vast bureau, een bijzonder comité of de OCMW-secretaris, zal de rapportering over de secretaris lopen dan wel over het vast bureau of het bijzonder comité al naar gelang wie er subdelegeerde; in het geval van artikel 161, § 3, rapporteert de budgethouder rechtstreeks aan de raad voor maatschappelijk welzijn.

§ 2. Rapportering bij ambtsneerlegging

704 Voorheen kende het OCMW-decreet een speciale regeling voor het geval waarbij het ambt van de secretaris, de financieel beheerder of de opdracht van de rekenplichtigen vermeld in artikel 165 van het OCMW-decreet, een einde nam. Het OCMW-decreet bepaalde dat de externe auditcommissie de juistheid en de volledigheid van de boekhouding controleerde; die commissie moest wijzen op ieder tekort en moest daarover verslag uitbrengen.

Bij decreet van 29 juni 2012 werd artikel 171 van het OCMW-decreet opgeheven. De decreetgever zag geen reden meer om een afzonderlijke controleprocedure te koppelen aan de ambtsbeëindiging van de financieel beheerder, van de secretaris of van andere personeelsleden; die controle was een onderdeel van de controle op de jaarrekening. Bij ontstentenis van enig probleem bij de goedkeuring van de jaarrekening is er geen bijzondere procedure nodig. Komt er wel een probleem aan het licht, dan moet de gewone procedure voor het vaststellen van de aansprakelijkheid worden gevolgd (*Parl.St.* Vl.Parl. 2011-12, nr. 1558/1, 21). Dit gebeurt volgens de bepalingen van artikel 176, § 3 OCMW-decreet (zie ook: RvS 9 mei 2012, nr. 219279, Verbelen).

AFDELING VI

INVENTARIS, JAARREKENING EN KWIJTING

§ 1. Inleiding

705 Uiterlijk op 31 december van ieder jaar worden onder leiding van de financieel beheerder en in overleg met het managementteam de nodige opnemingen, verificaties, opzoekingen en waarderingen gedaan om de inventaris op te maken van alle bezittingen, vorderingen, schulden en verplichtingen van welke aard ook van het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn (art. 172 OCMW-decreet).

Door de bewoordingen "onder leiding van de financieel beheerder" wordt aangegeven dat het opmaken van de inventaris een teamgebeuren is. Met "*inventaris*" is bedoeld de "*boekhoudkundige inventaris*". De financieel beheerder zal daarbij starten vanuit de fysische inventaris waarvoor de OCMW-secretaris moet zorgen; de fysische inventaris is een noodzakelijk element van de interne controle. Door de wettelijke en fysische inventaris in twee handen te leggen, wordt een punt van interne controle bekomen. Niets belet dat de fysische en de boekhoudkundige inventaris in één document worden verwerkt; dit zou zelfs de interne controle in belangrijke mate kunnen versterken.

De leiding van de eindrapportering, *in casu* de eindinventaris van het betrokken boekjaar, berust bij de financieel beheerder en draagt eveneens bij tot het versterken van de interne controle.

§ 2. De jaarrekening

706 Nadat de rekeningen in overeenstemming zijn gebracht met de gegevens van de inventaris, worden ze samengevat in het ontwerp van de ***jaarrekening*** opgenomen (D. BEIRENS, *De interne controle, het financieel beheer en de externe audit in het gemeente- en provinciedecreet*, *l.c.*, nrs. 227-233, 154 e.v.). In uitvoering van artikel 173 van het OCMW-decreet omvat de jaarrekening een beleidsnota, een financiële nota en een samenvatting van de algemene rekeningen. De beleidsnota geeft het beleid weer dat het OCMW heeft gevoerd in het afgelopen financiële boekjaar; die nota bevat een toelichting over de financiële toestand van het bestuur en verwoordt de aansluiting bij de financiële nota. De financiële nota bevat ten minste de exploitatierekening en de liquiditeitenrekening. De samenvatting van de algemene rekeningen omvat de balans en de staat van opbrengsten en kosten.

Het vaststellen van de jaarrekening is een aan de raad voor maatschappelijk welzijn voorbehouden bevoegdheid die aan geen enkel ander OCMW-bestuursorgaan kan worden gedelegeerd.

De jaarrekening is een van de drie beleidsrapporten van het OCMW (*cf.* art. 1 BBC-besluit) en bestaat uit (art. 30 BBC-besluit):
1° de beleidsnota;
2° de financiële nota;
3° de samenvatting van de algemene rekeningen.

Naast de gerealiseerde ontvangsten en uitgaven bevat elk onderdeel van de beleidsnota en van de financiële nota ook de ontvangsten en uitgaven van het oorspronkelijke budget en van het budget na de laatste budgetwijziging.

Krachtens artikel 33 van het BBC-besluit bevat de ***beleidsnota*** van de jaarrekening:
1° de doelstellingenrealisatie;
2° de doelstellingenrekening;
3° de financiële toestand.

Het bestuur verwoordt zijn gevoerde beleid gedurende het financiële boekjaar in de ***doelstellingenrealisatie***, waarin ten minste voorkomt (art. 33 BBC-besluit):
1° per prioritaire beleidsdoelstelling, opgenomen in het budget, een omschrijving van de mate van realisatie van het beoogde resultaat of eventueel van het beoogde effect;
2° per prioritaire beleidsdoelstelling als vermeld in 1°, de mate van realisatie van de actieplannen;
3° per actieplan als vermeld in 2°, de mate van realisatie van de acties;
4° per actieplan als vermeld in 2°, een overzicht van de ontvangsten en uitgaven van het financiële boekjaar in kwestie.
Op zijn beurt omvat de doelstellingenrekening, per beleidsdomein, voor het financiële boekjaar waarop de jaarrekening betrekking heeft:
1° het totaal van de ontvangsten en uitgaven van alle prioritaire beleidsdoelstellingen;

2° het totaal van de ontvangsten en uitgaven voor het overige beleid (art. 34 BBC-besluit).
Het onderdeel "financiële toestand" behelst ten minste:
1° een vergelijking van het resultaat op kasbasis in de jaarrekening met het resultaat op kasbasis in het budget;
2° een vergelijking van de autofinancieringsmarge in de jaarrekening met de autofinancieringsmarge in het budget.

Het OCMW-bestuur moet de aansluiting van de beleidsnota bij de financiële nota aantonen door de overeenstemming tussen de overeenkomstige rubrieken van de doelstellingenrekening en de liquiditeitenrekening.

707 In de loop van het eerste semester van het financiële boekjaar dat volgt op het financiële boekjaar waarop de jaarrekening betrekking heeft, spreekt de raad voor maatschappelijk welzijn zich uit over de vaststelling van de jaarrekening. Die bevoegdheid kan niet aan enig ander orgaan worden overgedragen. Indien de raad bezwaren heeft tegen bepaalde verrichtingen, dan formuleert hij een advies over de aansprakelijkheid van de bij die verrichtingen betrokken actoren; dat advies wordt als bijlage bij de jaarrekening gevoegd en wordt bezorgd aan de actoren die aansprakelijk worden gesteld. Binnen twintig dagen na de vaststelling van de jaarrekening moet ervan een afschrift aan de provinciegouverneur worden bezorgd (art. 174, § 1 OCMW-decreet).

Ook aan de gemeenteraad wordt er binnen twintig dagen (*cf.* art. 255 OCMW-decreet) een afschrift van de vastgestelde jaarrekening bezorgd (art. 174, § 2); die kan binnen vijftig dagen na de overzending zijn opmerkingen ter kennis brengen van de provinciegouverneur.

708 De bepalingen van artikel 149, § 3 OCMW-decreet zijn van overeenkomstige toepassing op de stemming over de jaarrekening door de raad voor maatschappelijk welzijn; dit betekent dat de raad over de jaarrekening in haar geheel stemt maar dat elk raadslid de afzonderlijke stemming kan eisen over een of meer onderdelen van de jaarrekening die hij aanwijst. In dat geval mag over het geheel pas worden gestemd na de stemming over een of meer van de aldus aangewezen onderdelen; de stemming over het geheel heeft dan betrekking op de onderdelen waarover geen enkel raadslid afzonderlijk wil stemmen én op de onderdelen die al bij een afzonderlijke stemming zijn aangenomen.

Het ontwerp van de jaarrekening wordt bij toepassing van artikel 175 OCMW-decreet ten minste veertien dagen voor de vergadering waarop het wordt besproken, aan ieder raadslid bezorgd.

Het verwerpen van bepaalde uitgaven, *in casu* het salaris over een bepaalde periode en een gedeelte van de eindejaarstoelage (RvS 21 juni 2007, nr. 172.522, Lefevre en OCMW Zwevegem en RvS 21 juni 2007, nr. 172.523, Lefevre en OCMW Zwevegem) ten gevolge van de vernietiging van het besluit houdende verlenging van de contractuele tewerkstelling van een personeelslid, impliceert echter nog niet dat de arbeidsovereenkomst eveneens zou hebben opgehouden te bestaan. Uitsluitend de arbeidsrechter is bevoegd de nietigheid van de arbeidsovereenkomst vast te stellen, niet de toezichthoudende overheid in het raam van de controle van de jaarrekening.

De definitieve vaststelling van de jaarrekening door de raad voor maatschappelijk welzijn houdt van rechtswege kwijting in van het beheer van de secretaris, de financieel beheerder, de rekenplichtige personeelsleden vermeld in artikel 165 OCMW-decreet, en de budgethouders voor zover de ware toestand niet door enige weglating of onjuiste opgave in de jaarrekening werd verborgen.

De jaarrekening wordt door de provinciegouverneur goedgekeurd indien ze juist en volledig is, en een waar en getrouw beeld geeft van de financiële toestand van het OCMW (art. 174, § 3 OCMW-decreet). Bovendien wordt de jaarrekening geacht te zijn goedgekeurd in de volgende twee gevallen, namelijk indien:
- de provinciegouverneur binnen de termijn van 150 dagen die ingaat op de derde dag die volgt op de verzending van de opmerkingen van de gemeenteraad, geen besluit verzonden heeft;
- de gemeenteraad geen opmerkingen heeft verzonden op de derde dag die volgt op de dag van het verstrijken van de termijn van vijftig dagen, na de overzending van de jaarrekening door het OCMW-bestuur (art. 174, § 3 OCMW-decreet).

Ingeval de provinciegouverneur de jaarrekening niet goedkeurt, kan de raad voor maatschappelijk welzijn bij de Vlaamse Regering een gemotiveerd beroep instellen tegen dit besluit. Dit beroep moet worden ingediend binnen een termijn van dertig dagen die ingaat op de derde dag die volgt op de verzending van het betwiste besluit. Binnen een termijn van vijftig dagen die ingaat op de derde dag die volgt op de verzending van het beroep, spreekt de Vlaamse Regering zich uit over het ingestelde beroep. De Vlaamse Regering wordt geacht in te stemmen met het besluit van de gouverneur in zoverre ze binnen die termijn geen beslissing heeft verzonden (art. 175, § 4 OCMW-decreet).

709 De gouverneur kan bij de goedkeuring van de jaarrekening bepaalde verrichtingen als onregelmatig bestempelen; hij beslist dan over de aansprakelijkheid van de actoren die betrokken zijn bij de betwiste verrichtingen.

De provinciegouverneur wordt echter geacht over de aansprakelijkheid van de verrichtingen waartegen de raad voor maatschappelijk welzijn bezwaren heeft geformuleerd, te hebben beslist overeenkomstig het advies van de raad indien hij binnen de termijn van 150 dagen die ingaat op de derde dag die volgt op de verzending van de opmerkingen of in het geval dat de gemeenteraad geen opmerkingen heeft verzonden, op de derde dag die volgt op het verstrijken van de termijn van 50 dagen na de overzending door het OCMW, geen beslissing over de goedkeuring van de jaarrekening heeft verzonden (art. 176, § 3 OCMW-decreet).

De betrokkenen worden onmiddellijk met een aangetekende brief in kennis gesteld van de beslissing van de provinciegouverneur. In voorkomend geval wordt daarbij een verzoek gevoegd om het vastgestelde bedrag in de kas van het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn te storten. Zonder verwijl wordt er eveneens een afschrift van de beslissing van de provinciegouverneur aan het OCMW-bestuur, aan de Vlaamse Regering en aan de gemeente bezorgd (art. 176, § 4 OCMW-decreet).

710 Degenen die aansprakelijk worden gesteld, de gemeenteraad en de raad voor maatschappelijk welzijn kunnen binnen een termijn van zestig dagen die ingaat op de derde dag na de verzending van het betwiste besluit, beroep instellen bij de Vlaamse Regering. Indien de provinciegouverneur geen besluit heeft verzonden, gaat de termijn van zestig dagen in op de derde dag die volgt op de dag van het verstrijken van de termijn vermeld in paragraaf 3, tweede lid van artikel 176; dat beroep heeft schorsende werking (art. 176, § 5 OCMW-decreet. In verband met de spoedeisendheid bij de beslissing tot terugbetaling van de verworpen uitgaven, zie RvS 17 juni 2002, nr. 107.899, Lefevre).
De Vlaamse Regering doet uitspraak over de aansprakelijkheid van de betrokkene en bepaalt het bedrag dat hem ten laste wordt gelegd.

Ingeval de verwerping van bepaalde verrichtingen aanleiding heeft gegeven tot de definitieve afwijzing van bepaalde uitgaven, kan degene die beroep heeft ingesteld de personen die hij aansprakelijk of medeaansprakelijk acht, ter verantwoording roepen bij de Vlaamse Regering. In dat geval doet de Vlaamse Regering mee uitspraak over de aansprakelijkheid van de ter verantwoording geroepen personen.

De beslissing van de Vlaamse Regering is uitvoerbaar, zelfs bij een daartegen ingesteld beroep bij de Raad van State.

Ter zake valt op te merken dat in deze aangelegenheden de Raad van State in het verleden op grond van artikel 14, § 2 RvS-wet als bestuurlijk cassatierechter zetelde, zodat de Raad van State in dergelijke aangelegenheden het onderzoek van het bestuurlijk rechtscollege zetelend in eerste aanleg, niet kon overdoen (RvS 27 september 2007, nr. 175.029, Indesteege; RvS 28 juni 2005, nr. 146.837, Depasse, *Rev.dr.commun.* 2006, afl. 5, 42; zie tevens M. VAN DAMME, *De Raad van State als administratieve cassatierechter*, *l.c.*, 69-78).

AFDELING VII

BIJZONDERE BEPALINGEN BETREFFENDE HET BESTUURLIJK TOEZICHT INZAKE HET BEHEER

711 De provinciegouverneur schorst binnen de termijnen voorgeschreven in artikel 258 van het OCMW-decreet, de uitvoering van het meerjarenplan en de beslissing tot wijziging ervan indien:

1° niet afdoende of slechts op grond van fictieve gegevens wordt aangetoond dat het financiële evenwicht gevrijwaard blijft in de financiële boekjaren waarop het meerjarenplan betrekking heeft;
2° bekende of verwachte opbrengsten of ontvangsten, of verplichte kosten of uitgaven die krachtens de wet of het decreet gedurende de periode waarop het meerjarenplan betrekking heeft ten gunste of ten laste van het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn komen, geheel of gedeeltelijk niet in het meerjarenplan worden opgenomen;
3° bepaalde opbrengsten of ontvangsten die de raad voor maatschappelijk welzijn op het meerjarenplan heeft gebracht, geheel of gedeeltelijk niet aan het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn toekomen of het meerjarenplan tot bepaalde kosten of uitgaven leidt die strijdig zijn met het recht;
4° het meerjarenplan niet of slechts gedeeltelijk rekening houdt met eerder vastgestelde investeringsenveloppen.

Voor zover de redenen die aanleiding geven tot de schorsing het evenwicht van het meerjarenplan niet in gevaar brengen, kan de schorsing tot een of meer onderdelen van het meerjarenplan worden beperkt.

De provinciegouverneur stuurt een afschrift van zijn beslissing ter kennisgeving aan de gemeente (art. 177, § 1 OCMW-decreet).

712 De raad voor maatschappelijk welzijn spreekt zich uit over het schorsingsbesluit en stelt het meerjarenplan of de wijziging ervan opnieuw vast; hij stuurt zijn gemotiveerde beslissing naar de Vlaamse Regering en een afschrift van die beslissing wordt dezelfde dag naar de gemeenteraad en naar de provinciegouverneur gestuurd (art. 177, § 2 OCMW-decreet). De gemeenteraad kan bij wijziging van het meerjarenplan binnen een termijn van twintig dagen zijn opmerkingen ter kennis brengen van de Vlaamse Regering.

De Vlaamse Regering neemt een gemotiveerde beslissing over het meerjarenplan of de wijziging ervan die de raad voor maatschappelijk welzijn opnieuw heeft vastgesteld. Zij stelt het meerjarenplan of de wijziging ervan opnieuw vast in de hierna volgende gevallen, namelijk ingeval:
1° niet afdoende of slechts op grond van fictieve gegevens aangetoond wordt dat het financiële evenwicht gevrijwaard blijft in de financiële boekjaren waarop het meerjarenplan betrekking heeft. In dit geval neemt de Vlaamse Regering alle vereiste maatregelen om het evenwicht te herstellen;
2° bekende of verwachte opbrengsten of ontvangsten, of verplichte kosten of uitgaven die krachtens de wet of het decreet gedurende de periode waarop het meerjarenplan betrekking heeft, ten gunste of ten laste van het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn komen, geheel of gedeeltelijk niet in het meerjarenplan worden opgenomen. In dit geval schrijft de Vlaamse Regering de bekende of verwachte opbrengsten of ontvangsten, of verplichte kosten of uitgaven ambtshalve in;

3° bepaalde opbrengsten of ontvangsten die de raad voor maatschappelijk welzijn op het meerjarenplan heeft gebracht, geheel of gedeeltelijk niet aan het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn toekomen of het meerjarenplan tot bepaalde kosten of uitgaven leidt die strijdig zijn met het recht. In dit geval schrapt de Vlaamse Regering de bedoelde opbrengsten of ontvangsten of de kosten of uitgaven die strijdig zijn met het recht of schrijft ze die op het juiste bedrag in;
4° het meerjarenplan niet of slechts gedeeltelijk rekening houdt met eerder vastgestelde investeringsenveloppen. In dit geval verhoogt of verlaagt de Vlaamse Regering de kredieten, zodat de reeds eerder vastgestelde investeringsenveloppen passen in het vastgestelde meerjarenplan.

713 De Vlaamse Regering neemt haar beslissing binnen een termijn van vijftig dagen; die gaat in op de dag na het inkomen van het besluit van de raad voor maatschappelijk welzijn. Zij verstuurt haar beslissing naar het OCMW-bestuur uiterlijk de laatste dag van die termijn. Dezelfde dag stuurt ze een afschrift van haar beslissing ter kennisgeving naar de gemeenteraad en naar de provinciegouverneur.
Indien er binnen de termijn voorgeschreven in het derde lid van het artikel 177, § 3 OCMW-decreet, geen beslissing naar het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn verstuurd is, is het door de Vlaamse Regering ontvangen meerjarenplan of zijn de wijzigingen ervan definitief.

De schorsing van het meerjarenplan of van de wijzigingen ervan impliceert van rechtswege de schorsing van het budget dat, of de budgetwijziging die werd vastgesteld op grond van het geschorste meerjarenplan, of de geschorste wijziging ervan. Die schorsing neemt een einde op de datum van de hiervoor vermelde gemotiveerde beslissing van de Vlaamse Regering.

714 Artikel 178, § 1 van het OCMW-decreet bepaalt dat de provinciegouverneur binnen de termijnen vermeld in artikel 258 van dat decreet, het budget of de budgetwijzigingen schorst ingeval:
1° die niet passen in het meerjarenplan, voor zover het budget of de budgetwijzigingen geen betrekking hebben op het eerste volledige financiële boekjaar van de zesjarige termijn waarvoor de raad voor maatschappelijk welzijn werd verkozen of voor zover de gemeenteraad niet met toepassing van artikel 150, tweede lid, het budget of de budgetwijzigingen heeft goedgekeurd of eenzijdig heeft vastgesteld;
2° die een negatief resultaat op kasbasis vertonen, voor zover de financiële nota van het budget of van de budgetwijzigingen betrekking heeft op het eerste volledige financiële boekjaar waarvoor de raad voor maatschappelijk welzijn werd verkozen;

3° bekende of verwachte opbrengsten of ontvangsten, of verplichte kosten of uitgaven die krachtens de wet of het decreet gedurende de periode waarop het budget betrekking heeft, ten gunste of ten laste van het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn komen, geheel of gedeeltelijk niet in het budget of de budgetwijziging worden opgenomen;
4° bepaalde opbrengsten of ontvangsten die de raad voor maatschappelijk welzijn op het budget of de budgetwijziging heeft gebracht, geheel of gedeeltelijk niet aan het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn toekomen of het budget of de budgetwijziging tot bepaalde kosten of uitgaven leidt die strijdig zijn met het recht.

In zoverre de redenen die aanleiding geven tot de schorsing, niet tot gevolg hebben dat het budget of de budgetwijziging niet meer past binnen het meerjarenplan, kan de schorsing worden beperkt tot een of meer onderdelen van het budget of de budgetwijziging.
De provinciegouverneur stuurt een afschrift van zijn beslissing ter kennisgeving aan de gemeente.

De raad voor maatschappelijk welzijn spreekt zich uit over het schorsingsbesluit en stelt het budget of de budgetwijziging opnieuw vast; hij stuurt zijn gemotiveerde beslissing naar de Vlaamse Regering. Een afschrift van die beslissing wordt dezelfde dag naar de gemeenteraad en naar de provinciegouverneur gezonden.

715 Krachtens artikel 178, § 2 OCMW-decreet kan de gemeenteraad bij wijziging van het meerjarenplan binnen een termijn van twintig dagen zijn opmerkingen ter kennis brengen van de Vlaamse Regering.

716 De Vlaamse Regering neemt een gemotiveerde beslissing over het budget of de budgetwijziging die de OCMW-raad heeft vastgesteld. Zij stelt het budget of de budgetwijzigingen opnieuw vast als:
1° die niet passen in het meerjarenplan, voor zover het budget of de budgetwijzigingen geen betrekking hebben op het eerste volledige boekjaar van de zesjarige periode waarvoor de raad voor maatschappelijk welzijn werd verkozen of voor zover de gemeenteraad niet met toepassing van artikel 150, tweede lid, het budget of de budgetwijzigingen heeft goedgekeurd of eenzijdig heeft vastgesteld. In dit geval neemt de Vlaamse Regering alle vereiste maatregelen om het budget, of de budgetwijziging, te doen passen binnen het meerjarenplan;
2° die een negatief resultaat op kasbasis vertonen, voor zover de financiële nota van het budget of van de budgetwijzigingen betrekking heeft op het eerste volledige boekjaar waarvoor de raad voor maatschappelijk welzijn werd verkozen. In dit geval neemt de Vlaamse Regering de nodige maatregelen om het evenwicht op kasbasis te herstellen;

3° bekende of verwachte opbrengsten of ontvangsten, of verplichte kosten of uitgaven, die krachtens de wet of het decreet gedurende de periode waarop het budget betrekking heeft, ten gunste of ten laste van het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn komen, geheel of gedeeltelijk niet in het budget of de budgetwijziging worden opgenomen. In dit geval schrijft de Vlaamse Regering de bekende of verwachte opbrengsten of ontvangsten, of verplichte kosten of uitgaven ambtshalve in;
4° bepaalde opbrengsten of ontvangsten die de raad voor maatschappelijk welzijn op het budget of de budgetwijziging heeft gebracht, geheel of gedeeltelijk niet aan het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn toekomen of het budget of de budgetwijziging tot bepaalde kosten of uitgaven leidt die strijdig zijn met het recht. In dit geval schrapt de Vlaamse Regering de vermelde ontvangsten of opbrengsten, of de kosten of uitgaven die strijdig zijn met het recht of schrijft ze die voor het juiste bedrag in.

De Vlaamse Regering neemt haar beslissing binnen een termijn van vijftig dagen; die gaat in op de derde dag na de dag die volgt op het verzenden van het besluit van de raad voor maatschappelijk welzijn en de Vlaamse Regering verstuurt haar beslissing naar het OCMW-bestuur uiterlijk de laatste dag van die termijn. Ze stuurt dezelfde dag eveneens een afschrift van haar beslissing ter kennisgeving aan de gemeenteraad en aan de provinciegouverneur.
Zo binnen de termijn van vijftig dagen ingaand op derde dag die volgt op het verzenden van het betrokken besluit, geen beslissing naar het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn is verstuurd, is het budget of de budgetwijziging die door de raad voor maatschappelijk welzijn opnieuw is vastgesteld, definitief (art. 178, § 3 OCMW-decreet).

717 Het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn is verplicht om onmiddellijk na de verzending van het meerjarenplan, de aanpassing van het meerjarenplan, het budget of de jaarrekening aan de toezichthoudende overheid de gegevens over het vastgestelde beleidsrapport in een digitaal bestand aan de Vlaamse Regering te bezorgen. Die laatste bepaalt welke gegevens de besturen bezorgen en de wijze waarop die gegevens elektronisch worden aangeleverd.

Indien er geen vastgestelde jaarrekening is op 30 juni van het jaar dat volgt op het financiële boekjaar, is het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn verplicht de gegevens over het ontwerp van de jaarrekening in een digitaal bestand aan de Vlaamse Regering te bezorgen.

Ieder voornoemd beleidsrapport is pas uitvoerbaar zo de Vlaamse Regering in het bezit is van de digitale rapporten. De Vlaamse Regering stuurt onmiddellijk een ontvangstmelding van de rapporten naar het bestuur. Over de verrichte transacties van elk kwartaal moet aan de Vlaamse Regering worden gerapporteerd voor het einde van de maand die volgt op het kwartaal. Welke

gegevens worden aangeleverd en de wijze waarop die gegevens elektronisch worden aangeleverd, bepaalt de Vlaamse Regering (art. 179/1, § 2 OCMW-decreet).

Die bepaling legt aan de besturen de verplichting op om de beleidsrapporten ook op elektronische wijze aan de Vlaamse Regering te bezorgen. De Vlaamse Regering zal de gegevens die op die manier worden verzameld ook langs een website ter beschikking stellen van de OCMW's, zodat zij ervan gebruik kunnen maken om zichzelf te vergelijken met andere besturen. Die digitale rapportering moet het mede mogelijk maken om de vermindering van de planlast te realiseren, zoals uitgewerkt in het ontwerp van decreet houdende vaststelling van de algemene regels waaronder in de Vlaamse Gemeenschap en het Vlaamse Gewest periodieke plan- en rapporteringsverplichtingen aan lokale besturen kunnen worden opgelegd.
In dit artikel wordt bepaald dat het door de raad voor maatschappelijk welzijn vastgestelde beleidsrapport pas uitvoerbaar is op het moment dat de Vlaamse Regering in het bezit is van het digitale rapport. Dat het beleidsrapport uitvoerbaar is, wil niet zeggen dat er geen toezicht meer mogelijk is gedurende de door het decreet bepaalde termijnen. Waar immers de termijnen van toezicht de uitvoerbaarheid van de rapporten niet schorsen, wordt dat gevolg met het huidige voorstel wel verbonden aan het niet elektronisch versturen van de rapporten. Tevens wordt een paragraaf toegevoegd die de verplichting oplegt om elektronisch te rapporteren aan de Vlaamse Regering over de verrichte transacties op kwartaalbasis. De Vlaamse overheid heeft die cijfers nodig om haar Europese verplichtingen voor de kwartaalrapportering te kunnen nakomen. Die verplichtingen zijn opgenomen in artikel 3 van de ontwerp-richtlijn van de Raad van de Europese Unie tot vaststelling van voorschriften voor de begrotingskaders van de lidstaten (kenmerk COM (2010) 0523; zie verder *Parl.St.* Vl.Parl. 2011-12, nr. 1558/1, 23).

Voor de kwartaalrapportering vermeld in artikel 179/1, § 2 van het OCMW-decreet, bepaalt de minister welke gegevens de besturen moeten aanleveren en de wijze waarop die gegevens elektronisch moeten worden aangeleverd (art. 104/1 BBC-besluit; zie tevens het Ministerieel Besluit Digitale Rapportering van 9 juli 2013). In ieder geval moet de boekhoudsoftware voorzien in de mogelijkheid om voor het bestuur of voor derden digitale rapportering op te maken gesteund op open standaarden (art. 133, eerste lid BBC-besluit).

TITEL IV

DE PARTICIPATIE VAN DE BURGER

HOOFDSTUK I
DE BURGERPARTICIPATIE IN HET ALGEMEEN

718 Zoals in het Gemeentedecreet en in het Provinciedecreet heeft het Vlaamse Parlement ook in het decreet van 19 december 2008 betreffende de openbare centra voor maatschappelijk welzijn een Titel VI, meer bepaald de artikelen 203 tot en met 212, aangaande de participatie van de burger, opgenomen. Het behelst meer in het bijzonder een systeem van klachtenbehandeling, inspraakmogelijkheden van de burger in het beleid, het recht van burgers om voorstellen in te dienen en de uitwerking van een petitierecht ten opzichte van de raad voor maatschappelijk welzijn.

De diverse aspecten van de voormelde Titel beogen het bewerkstelligen van een grotere betrokkenheid van de burger bij het OCMW-gebeuren en een optimalisering van de relatie tussen de burger en het bestuur; dit alles zou moeten bijdragen aan een vervolkmaking van de lokale democratie (*Parl.St.* Vl.Parl. 2007-08, nr. 1701/1, 33 e.v.).

De hiervoor aangehaalde participatiemechanismen werken op een dubbel vlak. Enerzijds, strekken ze ertoe de burger meer te betrekken bij de beleidsvoorbereiding, de beleidsuitvoering en de beleidsevaluatie; op een meer algemene wijze wordt de burger betrokken bij het algemeen welzijnsbeleid van het plaatselijk openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn. Met de decretaal uitgewerkte inspraakinstrumenten hoopt de Vlaamse decreetgever het democratisch gehalte en de transparantie van dit bestuur te versterken (vgl. D. DHOOGHE en L. DE VUYST, *De andere innovaties met betrekking tot de werkingsregels, de participatie van de burger in het bestuur, de verhouding met het OCMW en de binnengemeentelijke decentralisatie*, *o.c.*, nrs. 349-350, 213). In zijn hoedanigheid van klant, anderzijds, verkrijgt de burger specifieke mogelijkheden op het vlak van een eerstelijns klachtenafhandeling en de effectieve uitwerking van het grondwettelijke petitierecht voor deze bestuursinstantie. Een goed functionerend klachtenmanagement kan in belangrijke mate bijdragen tot de verbetering en, desgevallend, de aanpassing van de dienstverlening.

Ter zake moet worden opgemerkt dat de Vlaamse decreetgever het de burger niet eenvoudig heeft gemaakt om na te gaan door welk participatie-instrument hij precies wordt gegrepen. Zoals hierna nog zal worden toegelicht, spreekt het OCMW-decreet, in navolging trouwens van het Gemeentedecreet en het Provinciedecreet, nu eens over burgers (*cf.* inspraak *ex* art. 205), over (gemeente)inwoners (bij de in art. 206 e.v. bedoelde voorstellen van burgers), om dan weer het zeer generaliserende "ieder" te gebruiken (onder andere bij de mogelijkheid geboden in art. 210 om verzoekschriften in te dienen); in het ene geval is het verblijf op het grondgebied (en inschrijving in het bevolkingsregister) van de gemeente die door het OCMW wordt bediend, blijkbaar een vereiste, terwijl dit voor andere participatiemechanismen niet het geval is. Daarnaast kan uit hetzelfde inspraakartikel worden opgemaakt dat niet uitsluitend natuurlijke personen maar ook (feitelijke) verenigingen, omschreven als doelgroepen, in de inspraak(structuren) kunnen worden betrokken. Ten slotte zwijgt het OCMW-decreet volledig over de klager in de artikelen 203 en 204; aan te nemen valt dat hier in de eerste plaats aan "cliënten" van OCMW-diensten en -dienstverlening kan worden gedacht, ofschoon het volgens ons niet is uitgesloten dat derden aan

de dienstverlening, bijvoorbeeld familieleden of mantelzorgers van cliënten, op bepaalde momenten aan de noodbel kunnen trekken.

719 De decreetgever heeft ter zake zo veel als mogelijk de autonomie van ieder OCMW willen erkennen en heeft daarom slechts een minimale decretale regeling uitgevaardigd (D. BEIRENS, D. DE TOLLENAERE en J. DUJARDIN, *Gemeentedecreet van 15 juli 2006. Artikelsgewijze commentaar*, *o.c.*, 459); de organieke regelgeving vormt enkel een kader waarin de randvoorwaarden zijn vastgelegd. Elke raad voor maatschappelijk welzijn zal in zijn reglement(en) het opgelegde instrumentarium nader uitwerken; in zoverre voor bepaalde aspecten niet reeds met het gemeentebestuur wordt samengewerkt en identieke regelingen tot stand komen, is aan te nemen dat hun respectieve regelingen toch nauw op elkaar zullen worden afgesteld.

HOOFDSTUK II
DE PARTICIPATIEMECHANISMEN

AFDELING I

KLACHTENBEHANDELING

720 Naar luid van artikel 203 OCMW-decreet moet de raad voor maatschappelijk welzijn een systeem van klachtenbehandeling opzetten; daartoe vaardigt hij een reglement uit. Behoudens wat in het daaropvolgende artikel is bepaald, heeft elke OCMW-raad een ruime autonome bevoegdheid om dit systeem op maat van zijn centrum vast te stellen; zo ligt het voor de hand dat een dergelijke klachtenbehandelingsmechanisme in kleine openbare centra zonder instellingen veel eenvoudiger zal zijn dan in een bestuur met verschillende instellingen (woonzorgcentra, kinderkribbes, opvangcentra,...).

Het reglement kan onder meer inhouden welke melding als een klacht is op te vatten, welke procedurele aspecten moeten worden gevolgd (zowel inzake de ontvankelijkheid als het verloop van de klachtenafhandeling), de termijn waarbinnen de klacht moet worden behandeld en de klager van de beslissing op de hoogte zal worden gebracht,... (zie verder R. VAN LOOCK (ed.), *Praktisch handboek voor Provincierecht*, Brugge, die Keure, 2010, 357).

De klachtenbehandeling wordt op het ambtelijk niveau van het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn georganiseerd; de afhandeling van klachten komt aldus niet toe aan de raad, het vast bureau, een speciaal daartoe opgericht bijzonder comité of de voorzitter van de OCMW-raad. Hierbij kan bijvoorbeeld aan het managementteam of aan een lid daarvan, bijvoorbeeld de secretaris (voor bestuurlijke of organisatorische aspecten) of de financieel beheerder (voor financiële aspecten) – en in zoverre geen betrokken partij – worden gedacht. Het spreekt voor zich dat de raad voor de meest transparante handelwijze en derhalve voor een aanspreekpunt opteert.
Alleszins stelt de decreetsbepaling voorop dat een maximale onafhankelijkheid van de diensten waarop de klacht betrekking heeft, moet worden georganiseerd; zodoende zal de klachtenbehandeling niet door de verantwoordelijke van de sociale dienst gebeuren in het geval dat een klacht van een cliënt het functioneren van de sociale dienst aangaat (vgl. het voorbeeld in verband met het bejaardentehuis bij D. ADRIAENS (ed.), D. COENE, W. LEERMAN, I. VAN DER STRAETE en P. VERBEKE, *Praktisch Handboek voor OCMW-recht 2013*, *o.c.*, 299). De onpartijdigheid, de objectiviteit en de neutraliteit van de klachtenbehandelaar staan hier centraal; dit gegeven is niet alleen van belang ten opzichte van de klager maar ook met het oog op het formuleren van eventuele voorstellen om het eventuele euvel in de toekomst te vermijden.

721 Te benadrukken valt dat de loutere behandeling van klachten geenszins de bedoeling van de regelgever is geweest; elk OCMW-bestuur zal bij de uitwerking van het systeem van klachtenbehandeling tevens oog moeten hebben

voor de rapportage van klachten, bijvoorbeeld in de zin van een jaarverslag voor de raadsleden in grotere centra, bemiddeling, voorstellen tot verbetering enz.

722 Daarnaast bepaalt de tweede paragraaf van artikel 204 dat in elk openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn een ombudsdienst moet worden opgericht. Al naargelang kan de OCMW-raad hiervoor opteren om

1° in eigen beheer;
2° in een vereniging opgericht overeenkomstig de artikelen 218 e.v. (zie ter zake verder nr. 769 e.v.);
3° in samenwerking met de gemeente die door het centrum wordt bediend;
4° in het kader van een intergemeentelijk verband conform het Vlaams decreet van 6 juli 2001 of
5° met een overeenkomst met de bij het decreet van 7 juli 1998 opgerichte Vlaamse ombudsdienst

aan deze verplichting tegemoet te komen.

De mogelijkheid tot oprichting van een ombudsdienst op het lokale niveau is niet nieuw (zie hieromtrent o.m. P. De Vroede, *De ombudsman*, Brugge, die Keure, 1992, 96 p.), ofschoon dit voor OCMW-besturen tot op heden veeleer uitzonderlijk was; de rechtsgrond voor de oprichting van een dergelijke instantie is nu echter duidelijk.

AFDELING II

INSPRAAK

723 In navolging van artikel 200 Gemeentedecreet en artikel 193 Provinciedecreet bepaalt nu ook artikel 205 OCMW-decreet dat de raad initiatieven moet nemen om de betrokkenheid en de inspraak van de burgers of van de doelgroepen te verzekeren bij de beleidsvoorbereiding, bij de uitwerking van de dienstverlening en bij de evaluatie ervan. Inspraak is een belangrijk instrument om de burger of vertegenwoordigers van de doelgroepen de gelegenheid te bieden hun mening ten aanzien van een welbepaald beleidsaspect te laten formuleren; te benadrukken valt trouwens dat de regeling niet anders dan in de zin van een actieve verplichting en niet in die van het aannemen van een afwachtende houding is op te vatten (D. Adriaens (ed.), D. Coene, W. Leerman, I. Van Der Straete en P. Verbeke, *Praktisch handboek voor OCMW-recht*, *o.c.*, 300).

De inspraakregeling voor de openbare centra voor maatschappelijk welzijn is in het decreet echter veel minder uitgewerkt dan voor beide andere besturen; voor deze besturen werd uitdrukkelijk de mogelijkheid tot het instellen van adviesraden en overlegstructuren gecreëerd zodat deze nu een decretale

rechtsgrond hebben. Waar adviesraden een mogelijk minder evident instrument zijn voor deze bestuursinstantie, kan de georganiseerde inspraak naar onze mening wel op het vlak van de overlegstructuren (o.a. met vierdewereldbewegingen) worden overwogen. Te benadrukken valt trouwens dat volgens de memorie van toelichting (*Parl.St.* Vl.Parl. 2007-08, nr. 1701/1, 34) het decreet geen enkele limitatieve opsomming ter zake bevat.

AFDELING III

VOORSTELLEN VAN BURGERS

724 Een derde participatiemechanisme betreft de mogelijkheid voor inwoners om voorstellen en vragen over belangrijke aangelegenheden van de beleidsvoering en dienstverlening van het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn op de agenda van de raad voor maatschappelijk welzijn in te schrijven en om die agendapunten te komen toelichten in de raad voor maatschappelijk welzijn (art. 206, eerste lid OCMW-decreet); die voorstellen worden in een gemotiveerde nota nader omschreven waaraan alle nuttige stukken ter voorlichting van de raad voor maatschappelijk welzijn kunnen worden toegevoegd.
Overeenkomstig artikel 207 van het voormelde decreet moet het verzoek op het door het bestuur ter beschikking gesteld formulier en per aangetekend schrijven aan het OCMW worden overgemaakt.

Wat onder de notie "belangrijke aangelegenheden" moet worden begrepen, zou in uitvoering van artikel 206, tweede lid OCMW-decreet bij besluit van de Vlaamse Regering moeten worden vastgelegd; dit is nu geregeld in het artikel 19 van het besluit van de Vlaamse Regering van 3 april 2009 (*BS* 29 april 2009) en verwijst naar artikel 270, § 1, 4° tot en met 6° OCMW-decreet. De parlementaire voorbereidingen verduidelijken (*Parl.St.* Vl.Parl. 2007-08, nr. 1701/1, 35) dat een dergelijk burgervoorstel – logischerwijze – een materie moet omvatten die tot de bevoegdheid van het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn behoort. Hierbij kan bijvoorbeeld worden gedacht aan het oprichten van nieuwe diensten of instellingen en het uitbreiden of het in belangrijke mate inkrimpen of stopzetten van de bestaande diensten of instellingen, het oprichten van een woonzorgcentrum of assistentiewoningen, het uitbreiden of afbouwen van dienstverlening (zoals poetsdienst, maaltijddienst, klusjesdienst enzovoort), het toetreden tot, het uittreden uit of het ontbinden van de verenigingen of vennootschappen overeenkomstig Titel VIII van het OCMW-decreet, de indienstneming van extra personeel, behalve in gevallen van hoogdringendheid of met betrekking tot het personeel van het ziekenhuis, vermeld in artikel 218 van het OCMW-decreet (zie ook het model huishoudelijk reglement van de VVSG), de openingsuren van het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn enz. (*Parl.St.* Vl.Parl. 2007-08, nr. 1701/1, 107).

Opdat het verzoekschrift ontvankelijk zou zijn, moet het worden gesteund door ten minste

1° 2% van het aantal inwoners ouder dan 16 jaar, in openbare centra voor maatschappelijk welzijn in gemeenten met minder dan 15.000 inwoners;

2° 300 inwoners ouder dan 16 jaar, in openbare centra voor maatschappelijk welzijn van gemeenten met ten minste 15.000 inwoners en minder dan 30.000 inwoners;
3° 1% van het aantal inwoners ouder dan 16 jaar, in openbare centra voor maatschappelijk welzijn van gemeenten met minstens 30.000 inwoners (art. 206, derde lid).

Ofschoon dit niet uitdrukkelijk in de decretale tekst is opgenomen, kunnen – naar analogie met artikel 209, § 1, 2° Gemeentedecreet betreffende de volksraadplegingen op gemeentelijk niveau – naar onze mening ook jongeren vanaf de leeftijd van zestien jaar een dergelijk verzoek houdende voorstel van burgers ondertekenen. Hier anders over oordelen zou de vraag doen rijzen waarom, en dit dan weer in tegenstelling tot het Gemeentedecreet, de beoordeling van het minimumaantal ondertekenaars berekend wordt op gemeente-inwoners ouder dan zestien jaar.

Het ingediende verzoekformulier bevat de naam, de voornaam, de geboortedatum en de woonplaats van elke persoon die het voorstel heeft ondertekend, waarna de voorzitter van de raad voor maatschappelijk welzijn nagaat of alle voorwaarden zijn vervuld.

725 Behoudens het geval dat het verzoek minder dan twintig dagen voor een zitting van de OCMW-raad is ingediend, wordt het verzoek op de eerstvolgende raadszitting behandeld; wordt die termijn niet gehaald, dan zal het verzoek op de eerste daaropvolgende vergadering worden geagendeerd.

De raad voor maatschappelijk welzijn doet, alvorens over een voorstel te besluiten, eerst uitspraak over zijn bevoegdheid aangaande de in het verzoek opgenomen voorstellen en vragen; staat zijn bevoegdheid niet ter discussie, dan beslist hij welk gevolg aan het voorstel moet worden gegeven en op welke wijze dit wordt bekendgemaakt.

AFDELING IV

VERZOEKSCHRIFTEN VAN BURGERS OF HET PETITIERECHT

726 Luidens artikel 28, eerste lid Gw. heeft eenieder het recht verzoekschriften, door een of meer personen ondertekend, bij de openbare overheden in te dienen; verzoekschriften in gemeenschappelijke naam kunnen enkel door gestelde overheden worden ingediend.

Aan dit grondwetsartikel wordt nu voor elk openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn in het Vlaams Gewest, zoals voor de gemeente- en provinciebesturen in die regio, een decretale uitvoering gegeven.

727 Overeenkomstig de artikelen 210 e.v. van het OCMW-decreet heeft ieder het recht om door een of meer personen ondertekende verzoekschriften in te dienen bij de raad voor maatschappelijk welzijn, het vast bureau en de

bijzondere comités; er is geen reden om aan te nemen dat dat niet tevens zou kunnen ten aanzien van het beheerscomité van een ziekenhuis bedoeld in artikel 218 van het voornoemde decreet. Het verzoekschrift wordt schriftelijk ingediend.

Ofschoon het voormelde decreetsartikel spreekt van "organen" en het opschrift van Hoofdstuk 4 Titel 6 alsook de parlementaire voorbereidingen enkel van de OCMW-raad gewagen, komt de uitoefening van dit grondrecht aan de burger toe ten aanzien van alle bestuursorganen; het voormelde grondwetsartikel maakt immers geen onderscheid in verband met eventuele voorbehouden organen van openbare overheden (*Parl.St.* Vl.Parl. 2007-08, nr; 1701/1, 222; vgl. Adv.RvS bij het ontwerp van gemeentedecreet, *Parl.St.* Vl.Parl. 2004-05, nr. 347/1, 298; verder ook nog D. D'HOOGHE en L. DE VUYST, *De andere innovaties met betrekking tot de werkingsregels, de participatie van de burger in het bestuur, de verhouding met het OCMW en de binnengemeentelijke decentralisatie*, *o.c.*, nr. 367, 219); in die zin is het verwonderlijk dat artikel 201 Gemeentedecreet van "organen van de gemeente" spreekt, terwijl die bewoordingen niet voorkomen in het OCMW-decreet maar wel in artikel 194 van het Provinciedecreet.

Een verzoekschrift is slechts ontvankelijk in zoverre het een voorwerp heeft dat tot de bevoegdheid van het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn behoort; in tegenstelling tot het indienen van voorstellen door burgers is er voor dit participatiemechanisme geen beperking inzake het voorwerp tot "belangrijke aangelegenheden".

728 De rechtsleer (R. VAN LOOCK, *Praktisch handboek voor Provincierecht*, *o.c.*, 350) beklemtoont dat de decretale regeling vooral is uitgewerkt om ertoe bij te dragen dat het bestuur ook het "recht op antwoord" van de burger zou waarborgen. Daarom zendt het OCMW-bestuursorgaan waaraan de petitie is gericht, het verzoekschrift door aan de (onder)voorzitter of een andere bestuursinstantie opdat over de inhoud ervan uitleg zou worden verstrekt.

Hierbij kan de (eerste) ondertekenaar van het verzoekschrift door een orgaan van het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn worden gehoord, waarbij de verzoeker zich door een persoon naar keuze kan laten bijgestaan; die kan een advocaat of andere raadsman zijn, maar kan naar onze mening ook een andere ondertekenaar in het geval van een collectief verzoekschrift zijn.
De hoorplicht is hier geen verplichting of substantiële vormvereiste; de betrokken OCMW-instantie beslist daarover discretionair. De raad voor maatschappelijk welzijn kan, desgevallend, een dergelijk hoorrecht als een verplichte stap in het huishoudelijk reglement inschrijven; sowieso bepaalt het huishoudelijk reglement de nadere voorwaarden waaronder het petitierecht wordt behandeld en de manier waarop de verzoekschriften worden behandeld (art. 213).

Ongeacht het horen van de verzoeker, stuurt het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn overeenkomstig artikel 212 OCMW-decreet binnen drie maanden na het indienen van het verzoekschrift een gemotiveerd antwoord aan de (eerste) ondertekenaar.

TITEL V

HET BESTUURLIJK TOEZICHT OP HET OPENBAAR CENTRUM VOOR MAATSCHAPPELIJK WELZIJN

HOOFDSTUK I
ALGEMENE BEPALINGEN

729 Bestuurlijk toezicht is het publiekrechtelijk mechanisme waarbij de toezichthoudende overheid nagaat of de verordenende, organieke en individuele besluiten van een gedecentraliseerd bestuur in overeenstemming zijn, enerzijds, met de hogere rechtsregels, *i.e.* het *rechtmatigheidstoezicht* en, anderzijds, het algemeen belang, *i.e.* het *opportuniteitstoezicht* (voor algemene rechtsleer i.v.m. het bestuurlijk toezicht op lokale besturen: J. DUJARDIN, "De toezichtregeling op gemeenten, districten, autonome gemeentebedrijven en politiezones ingevolge het Gemeentedecreet van 15 juli 2005", *T.Gem.* 2006/2, 21-30; G. DE COSTER, *De organisatie van het bestuurlijk toezicht op de gemeenten en de provincies*, *l.c.*, nrs. 516-548, 283-303; A. MAST, J. DUJARDIN, M. VAN DAMME en J. VANDE LANOTTE, *Overzicht van het Belgisch administratief recht*, *o.c.*, nrs. 643-650, 605 e.v.; A. DE BECKER, *Het bestuurlijk toezicht op lokale besturen*, *o.c.*, 140 p.).

730 Artikel 248 van het OCMW-decreet verduidelijkt wat met betrekking tot het bestuurlijk toezicht moet worden verstaan onder het OCMW en de toezichthoudende overheid:

1° openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn: met name de organen en personeelsleden van het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn die een beslissing nemen. Zullen als dusdanig worden beschouwd: de raad voor maatschappelijk welzijn, de voorzitter en – desgevallend – de ondervoorzitter(s) van de OCMW-raad, het vast bureau, de bijzondere comités, de beheerscomités van ziekenhuizen of de directeurs ervan, de OCMW-secretaris, de financieel beheerder, de budgethouders, de diensthoofden, andere personeelsleden en bestuursorganen die over een welbepaalde beslissingsmacht beschikken (*Parl.St.* Vl.Parl. 2007-08, nr. 1701/1, 142);

2° toezichthoudende overheid: de Vlaamse Regering en, namens de Vlaamse Regering, de provinciegouverneur die handelt overeenkomstig de instructies van de Vlaamse Regering.

Het (algemeen) bestuurlijk toezicht op de Vlaamse openbare centra voor maatschappelijk welzijn speelt zich op twee bestuursniveaus af (*Parl.St.* Vl.Parl. 2007-08, nr. 1701/1, 35-36), nl. een schorsingsbevoegdheid bij de gouverneur en een vernietigingsbevoegdheid bij de Vlaamse Regering.

In beginsel beperkt de toezichthoudende overheid zich bij de uitoefening van het toezicht dat in het OCMW-decreet wordt bedoeld, tot een toetsing aan het recht en aan het algemeen belang; conform artikel 249 OCMW-decreet kan de toezichthoudende overheid evenwel, en dit met toepassing van artikel 257, een besluit aan het gemeentelijk belang toetsen.
Die principiële wijze van uitoefening van het bestuurlijk toezicht, *i.e.* het algemeen bestuurlijk toezicht, geldt niet in de gevallen waarin er "andersluidende bepalingen" van toepassing zijn; hiermee wordt bedoeld de enkele gevallen waarin bijzonder toezicht moet worden uitgeoefend en waarvoor specifieke toetsingsgronden gelden, met name het bijzonder bestuurlijk toezicht.

Het toezicht van de toezichthoudende overheid is beperkt tot een toetsing aan het "recht"; dit begrip omvat o.m. de internationale normen met rechtstreekse werking, de Grondwet, de wetten

en decreten, de algemene beginselen van behoorlijk bestuur en, in voorkomend geval, de beginselen van de openbare dienst. De opportuniteitscontrole beperkt zich dan weer tot een toetsing aan het algemeen belang waarbij dit algemeen belang gedefinieerd wordt als "*elk belang dat ruimer is dan het gemeentelijk (lokaal) belang en het belang van het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn*". Krachtens de opportuniteitscontrole zullen bijgevolg zowel de beslissingen die van aard zouden zijn om een negatieve weerslag te hebben op de centrale-lokale verhoudingen als de beslissingen die een negatieve weerslag zouden kunnen hebben op de belangen van andere openbare centra voor maatschappelijk welzijn, door de toezichthoudende overheid worden gesanctioneerd (*Parl.St.* Vl.Parl. 2007-08, nr. 1701/1, 143).

731 De toezichthoudende overheid is bevoegd om in het kader van haar toezichtsopdracht bij een openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn alle documenten en inlichtingen op te vragen of die ter plaatse te raadplegen. Overeenkomstig artikel 250 OCMW-decreet stelt de Vlaamse Regering de informatiedrager en de vorm vast waarin die gegevens worden verstrekt.

De toezichthoudende overheid heeft de mogelijkheid om de gewenste documenten ter plaatse te raadplegen (*Parl.St.* Vl.Parl. 2007-08, nr. 1701/1, 143). Het kan voor de toezichthoudende overheid zijn aangewezen van die laatste mogelijkheid gebruik te maken, bijvoorbeeld ingeval de toezichthoudende overheid snel te werk wenst te gaan en tijd wil winnen, het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn onwillig is of draalt om bepaalde documenten door te sturen of in het geval het volume van de opgevraagde documenten te omvangrijk is. Het ter plaatse raadplegen van documenten door de toezichthoudende overheid heeft geen gevolg voor de toezichtstermijnen.

Artikel 251, eerste lid OCMW-decreet bepaalt dat alle kennisgevingen of verzendingen tussen het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn en de toezichthoudende overheid gebeuren op de wijze als bepaald door de Vlaamse Regering. Voorheen was het OCMW-bestuur, de toezichthoudende overheid en het college van burgemeester en schepenen verplicht alle kennisgevingen of verzendingen tussen de betrokken bestuursoverheden aangetekend te versturen of ze tegen ontvangstbewijs af te geven. Hieruit volgde dat bij het versturen van een overzichtslijst of een inzendingsplichtig besluit per gewone zending dit tot gevolg had dat de toezichtstermijn niet liep. De huidige libellering maakt het mogelijk voor de Vlaamse Regering om in te spelen op de nieuwe media en zo bijvoorbeeld de verzending van beslissingen en documenten per e-mail mogelijk te maken.

De termijn gaat in de derde dag die volgt op de dag van de verzending van de akte aan de bevoegde toezichthoudende overheid. Voor de gegevens die haar moeten worden doorgestuurd, bepaalt de Vlaamse Regering de aard van de informatiedrager en de vorm waarin die gegevens zijn vastgesteld (art. 252 OCMW-decreet).

Soms neigt een te stringente toepassing van de regelgeving naar het belachelijke; dit is bijvoorbeeld het geval waar het gemeentebestuur en het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn in hetzelfde gebouw gehuisvest zijn of waar de gemeentesecretaris tevens de secretaris van het OCMW is.

732 Buiten de gevallen waarin het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn krachtens dit decreet besluiten ter kennis van de toezichthoudende

overheid en het college van burgemeester en schepenen moet brengen, heeft het verzenden van een beslissing aan de toezichthoudende overheid en aan het college van burgemeester en schepenen niet tot gevolg dat de termijn om het toezicht uit te oefenen begint te lopen.

Voor de berekening van de toezichtstermijn wordt de vervaldag in de termijn gerekend (art. 251, tweede lid OCMW-decreet); ingeval die dag echter een zaterdag, een zondag, een wettelijke of decretale feestdag is, wordt de vervaldag verplaatst naar de eerstvolgende werkdag.

Op straffe van nietigheid wordt het besluit dat in het kader van het toezicht wordt genomen, uiterlijk de laatste dag van de voorgeschreven termijn verzonden.

733 Indien een overheid met betrekking tot een besluit van een openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn zoals vermeld in het OCMW-decreet – *i.e.* de rechtspositieregeling, de deelneming in een vereniging zoals bedoeld in Titel VIII,... –, een ongunstig advies geeft of haar machtiging of goedkeuring onthoudt, moet die toezichthoudende bestuursoverheid haar besluit motiveren. Zo uiterlijk de laatste dag van de in het OCMW-decreet bepaalde termijn geen advies of beslissing naar het OCMW-bestuur wordt verstuurd, wordt de toezichthoudende overheid geacht een gunstig advies of de vereiste machtiging of goedkeuring te hebben verleend. Is de termijn niet bepaald, dan bedraagt die dertig dagen voor een advies en veertig dagen voor een goedkeuring of machtiging.

734 Het komt het college van burgemeester en schepenen toe toezicht en controle uit te oefenen op het plaatselijk openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn (art. 253, eerste lid OCMW-decreet).

De bevoegdheid van het college van burgemeester en schepenen om toezicht op het handelen van het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn uit te oefenen, mag de autonomie van dat laatste bestuur niet in het gedrang brengen (RvS 23 maart 1951, nr. 809, Gemeente Sint-Joost-Ter-Noode, *Arr.RvS* 1951, 168); het college kan zich derhalve niet in de plaats stellen van een OCMW-bestuursorgaan, bijvoorbeeld namens het OCMW beslissen bij de Raad van State een beroep in te stellen; ook niet in het geval dat het niet-instellen van dit beroep financiële gevolgen voor de gemeente meebrengt (*cf.* RvS 12 juni 1964, nr. 10.696, COO Brussel, *Arr.RvS* 1964, 605).

De voorzitter van de OCMW-raad mag op dat ogenblik niet aan de beraadslaging deelnemen, daar hij zich anders in een toestand van onverenigbaarheid zou bevinden (*nemo iudex...*). *In concreto* zal de OCMW-voorzitter niet mogen meestemmen als het college een lid wil afvaardigen in het kader van het toezicht op het OCMW om ter plaatse de toestand te gaan controleren; ook indien het college van burgemeester en schepenen beroep tegen een beslissing van het OCMW zou (willen) aantekenen, mag de voorzitter van het OCMW niet meebeslissen.
Het bedoelde toezicht brengt het recht mee om alle instellingen van het OCMW te bezoeken en ter plaatse kennis te nemen van alle akten, stukken en dossiers en om alle akten, stukken en dossiers op te vragen; bovendien zal erover worden gewaakt dat het openbaar centrum voor maatschappelijk wel-

zijn niet afwijkt van de wilsbeschikking van de schenkers en erflaters betreffende de wettelijk gevestigde lasten (art. 253 OCMW-decreet; vroeger: art. 109 OCMW-wet).
Aan te stippen valt, nogmaals, dat bij kennisneming ter plaatse de dossiers aangaande de persoonlijke levenssfeer van de cliënten van het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn of van hun onderhoudsplichtigen, uitgesloten zijn.

Het college zelf of zijn gemachtigde bepaalt de informatiedrager en de vorm waarin de opgevraagde akten, stukken en dossiers worden verstrekt, en op hun verzoek wordt onmiddellijk een afschrift overhandigd.

Per opdracht zoals hierboven vermeld, neemt het college van burgemeester en schepenen een afzonderlijke beslissing en wijst het een of meer gemachtigden aan om het plaatsbezoek uit te voeren (art. 253, tweede lid OCMW-decreet). Dit impliceert dat de burgemeester of een schepen niet op eigen initiatief een dergelijk plaatsbezoek mag verrichten; het is een collegebeslissing die een van hen machtigt om dit te doen. De voorzitter van de raad voor maatschappelijk welzijn mag niet aanwezig zijn bij stemmingen daarover in het college van burgemeester en schepenen.
De afgevaardigde persoon is tot geheimhouding verplicht.

HOOFDSTUK II
HET ALGEMEEN BESTUURLIJK TOEZICHT

AFDELING I

TER INLEIDING

735 Binnen twintig dagen nadat ze zijn genomen, moet het OCMW-bestuur overeenkomstig artikel 254, eerste lid OCMW-decreet van de besluiten van de raad voor maatschappelijk welzijn – met uitzondering van de besluiten die betrekking hebben op de persoonlijke levenssfeer van OCMW-steungerechtigden of hun onderhoudsplichtigen –, een lijst met een beknopte omschrijving van de daarin geregelde aangelegenheden gelijktijdig aan het college van burgemeester en schepenen en aan de provinciegouverneur verzenden.

Aangezien het voormelde decreetsartikel uitsluitend van de raadsbesluiten gewaagt, moeten de besluiten van de andere OCMW-bestuursorganen niet aan de toezichthoudende overheid ter kennis worden gebracht; zij kunnen bij klacht wel worden opgevraagd. De beslissingen van de raden van bestuur van de publieke OCMW-verenigingen (K. JANSSENS, J. LEROY, P. VANDERSTAPPEN, D. VAN HOLSBEECK en P. VAN SCHUYLENBERGH, *Het OCMW-decreet ontleed*, *o.c.*, 184) vallen daarentegen wel onder de hierna besproken regels van het algemeen bestuurlijk toezicht.

Diezelfde lijst wordt, vanaf de dag van de verzending aan de provinciegouverneur gedurende ten minste twintig dagen op de zetel van het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn openbaar gemaakt, zodat het publiek ervan te allen tijde kan kennisnemen. Een dergelijke bekendmaking vermeldt de agenda van de raadszitting, de duur en de plaats waar de beslissingen die op de lijst zijn vermeld, gedurende ten minste twintig dagen na de verzending aan de provinciegouverneur ter inzage liggen van het publiek (art. 254, tweede lid OCMW-decreet).

736 Van een aantal besluiten wordt er, eveneens binnen twintig dagen nadat ze genomen zijn, gelijktijdig aan het college van burgemeester en schepenen en aan de provinciegouverneur een kopie verzonden. Het betreft hier meer bepaald de besluiten van de raad voor maatschappelijk welzijn (art. 255 OCMW-decreet):

1° betreffende de rechtspositieregeling van het personeel van het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn;
2° waardoor de financiële lasten van de opgenomen leningen worden herschikt;
3° vermeld in artikel 163, betreffende de weigering van visumverlening door de financieel beheerder, en de besluiten tot het bevelen van betaling overeenkomstig artikel 165, § 2, bij weigering van betaling door de secretaris (zie hierboven nr. 607);
4° betreffende het budget, de budgetwijzigingen en het meerjarenplan en de aanpassing aan het meerjarenplan;

5° betreffende de kosten die door dwingende en onvoorziene omstandigheden worden vereist;
6° (opgeheven);
7° de rekeningen van het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn;
8° (opgeheven);
9° (opgeheven);
10° (opgeheven).

737 De toezichthoudende overheid kan de besluiten van het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn eveneens ambtshalve opvragen. Bij ontvangst van een klacht vraagt ze trouwens altijd het desbetreffende besluit en het bijbehorende dossier op (*cf.* art. 256 OCMW-decreet; over de verhouding van een beroep op de toezichthoudende overheid en het jurisdictioneel beroep, zie A. MAST, J. DUJARDIN, M. VAN DAMME en J. VANDE LANOTTE, *Overzicht van het Belgisch administratief recht*, *o.c.*, nrs. 953-954, 863; K. JANSSENS, J. LEROY, P. VANDERSTAPPEN, D. VAN HOLSBEECK en P. VAN SCHUYLENBERGH, *Het OCMW-decreet ontleed*, *o.c.*, 187-188; A. DE BECKER, *Het bestuurlijk toezicht op lokale besturen*, *o.c.*, 81-122).

Indien er tegen een besluit van de OCMW-raad geen georganiseerd bestuurlijk beroep, noch een beroep in het kader van een goedkeuringstoezicht bij de gouverneur voorgeschreven is, dan is het antwoord van de gouverneur op de bezwaren niet meer dan een mededeling van de toezichthoudende overheid om geen gevolg te geven aan het bezwaar en om bijgevolg geen gebruik te maken van haar schorsings- of vernietigingsbevoegdheid; die mededeling is niet voor vernietiging vatbaar (RvS 1 oktober 2009, nr. 196.545, Aneca).

AFDELING II

DE SCHORSING

738 Voorafgaand aan de volgende bespreking kan algemeen worden gesteld dat volgens een vaste rechtspraak van de bestuursrechter alle toezichtsbesluiten uitdrukkelijk moeten worden gemotiveerd (bij wijze van voorbeeld I. OPDEBEEK en A. COOLSAET, *Formele motivering van bestuurshandelingen*, *o.c.*, nr. 305, 230). Bij schorsing of vernietiging van een OCMW-beslissing op grond van de miskenning van het algemeen belang moet de toezichthoudende overheid in het schorsings- of vernietigingsbesluit precies aangeven in welk opzicht het algemeen belang of het belang van de gemeente wordt geschaad (RvS 30 juni 1998, nr. 74.844, Van Hoof, Wuyts en Vandegaer, *OCMW-visies* 2001, afl. 3, 70, *T.Gem.* 1999, 166, noot); bij toepassing van de bepalingen van de Formele Motiveringswet van 29 juli 1991 zullen de aangegeven redenen en argumenten bovendien meer dan niet te controleren gemeenplaatsen moeten inhouden.

§ 1. Rechtstreekse schorsing

739 Sinds de wijziging van het toezicht op de besluiten van de OCMW-besturen bij decreet van 14 juli 1998 komt nog enkel aan de provinciegouver-

neur een schorsingsbevoegdheid toe (nu art. 258 OCMW-decreet). Nadat de besluitenlijst of de kopieën van de besluiten bij de gouverneur zijn toegekomen, beschikt die over een periode van dertig dagen – voor beslissingen op de overzichtslijst –, respectievelijk vijftig dagen – voor besluiten waarvan een kopie moet worden toegezonden – om tot de schorsing van een besluit over te gaan. Indien de toezichthoudende overheid een stuk opvraagt bij het OCMW, dan wordt de termijn vermeld in artikel 258, § 1 van het OCMW-decreet, gestuit (art. 258, § 3, eerste lid OCMW-decreet).

De voormelde termijn gaat in op de derde dag die volgt op de verzending van het besluit of na toezending van het besluit dat door de gouverneur, hetzij ambtshalve, hetzij na klacht als vermeld in het eerste lid van artikel 258, § 3, wordt opgevraagd. In afwijking van die regeling gaat de termijn in de derde dag die volgt op de verzending van het beroep van het college van burgemeester en schepenen.

740 In geval van schorsing, waarbij een kopie van het schorsingsbesluit aan de Vlaamse Regering en het schepencollege moet worden bezorgd, beschikt het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn over zestig dagen om het geschorste besluit (1) in te trekken of (2) gemotiveerd te rechtvaardigen of aan te passen.

Bij intrekking wordt daarvan kennisgegeven aan de gouverneur en aan het college van burgemeester en schepenen. Neemt het OCMW-bestuursorgaan een aangepast of een rechtvaardigingsbesluit, dan wordt dit aan de Vlaamse Regering overgemaakt en worden de gouverneur en het schepencollege daarvan in kennis gesteld; de Vlaamse Regering beschikt vervolgens over dertig dagen om het aanpassings- of rechtvaardigingsbesluit te vernietigen.
Bij ontstentenis van vernietiging binnen de voormelde termijn is de schorsing opgeheven.

Neemt het OCMW-bestuur binnen de termijn van zestig dagen geen beslissing, althans wordt geen beslissing met betrekking tot het geschorste besluit aan de Vlaamse Regering toegestuurd, dan wordt het geschorste besluit geacht nooit te hebben bestaan. Hiervan worden de gouverneur en het college van burgemeester en schepenen door de Vlaamse Regering op de hoogte gebracht.

§ 2. Schorsing na beroep van het college van burgemeester en schepenen

741 Het college van burgemeester en schepenen dat van oordeel is dat een OCMW-besluit dat voorkomt op de genoemde overzichtslijst of waarvan een kopie werd overgemaakt, het gemeentelijk belang en inzonderheid de financiële belangen van de gemeente schaadt, kan tegen dat besluit beroep instellen bij de provinciegouverneur; de bevoegdheid van het college van burgemeester en schepenen om in beroep te gaan, is beperkt tot de beslissingen van het centrum die de financiële belangen van de gemeente schaden.

Het hier bedoelde beroep kan niet worden ingesteld indien het betrokken besluit reeds was goedgekeurd of vastgesteld door de gemeenteraad (bijvoorbeeld het budget of de toetreding tot een vereniging).

Een beslissing waarbij aan de ontvanger geen tuchtstraf wordt opgelegd, schaadt de financiële belangen van de gemeente niet (RvS 18 juni 1991, nr. 37.232, Eglem en RvS 18 juni 1991, nr. 37.233, Gilbert, *RACE* 1991); beslissingen die het geldelijk statuut van de hoogste ambtenaren van het OCMW vaststellen, doen dit wel (RvS 21 april 1983, nr. 23.142, Stad Gent, *Arr.RvS* 1983, 899).

Door het instellen van een beroep wordt de uitvoerbaarheid van het aangevochten besluit geschorst; het moet samen met een kopie van het bestreden besluit aan de provinciegouverneur worden verzonden. Dit brengt met zich dat, in geval van een lijstbesluit, in uitvoering van artikel 254 van het OCMW-decreet het college van burgemeester en schepenen eerst een kopie van het kwestieuze besluit bij het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn moet opvragen om die dan vervolgens aan de provinciegouverneur over te maken.

Te herhalen valt dat een dergelijk verzoek geen betrekking mag hebben op dossiers aangaande de persoonlijke levenssfeer van OCMW-cliënten (zie hierboven nrs. 734 en 735).

Het beroep moet bij toepassing van artikel 257 OCMW-decreet binnen een termijn van twintig dagen worden ingesteld. Die termijn gaat in op de derde dag die volgt op de verzending van de kopie van de besluiten *ex* artikel 255 of van de overzichtslijst bedoeld in artikel 254 van het voormelde decreet.
De beroepstermijn wordt gestuit door de verzending van een aangetekende brief waarbij het college van burgemeester en schepenen, zoals bepaald, een bepaald besluit, een dossier, bepaalde documenten of inlichtingen betreffende een welbepaald besluit bij het OCMW-bestuur opvraagt. De termijn gaat vervolgens opnieuw in op de derde dag die volgt op de dag van de verzending van alle gevraagde gegevens (art. 257, § 3 OCMW-decreet; voorheen RvS 30 januari 2013, nr. 222.306, Algemeen Stedelijk Ziekenhuis Brussel).

742 Het beroep ingesteld door het college van burgemeester en schepenen, is slechts ontvankelijk indien een kopie ervan aan het OCMW-bestuur wordt verzonden (art. 257, § 4 OCMW-decreet). Een kopie van dat beroep wordt tevens, gelijktijdig met de verzending aan de provinciegouverneur, verzonden aan de Vlaamse Regering.

Het schepencollege stemt over het instellen van een dergelijk beroep zonder – om redenen van belangenvermenging – dat de voorzitter van de raad voor maatschappelijk welzijn daarbij aanwezig mag zijn.

De gouverneur beschikt over dertig dagen om de uitvoering van de besluiten van een openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn te schorsen; de voormelde termijn kan worden gestuit volgens de voorwaarden *ex* artikel 258, § 3 van het OCMW-decreet en dit met het oog op het opvragen van het dossier, bepaalde documenten of inlichtingen bij het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn. In geval van een besluit waarvan overeenkomstig artikel

255 van dit decreet een kopie aan het college van burgemeester en schepenen en aan de provinciegouverneur moet worden gezonden, wordt de voormelde schorsingstermijn op vijftig dagen gebracht (art. 258, § 1 en § 2 OCMW-decreet); die termijn gaat in op de derde dag die volgt op de verzending van i) de besluiten waarvan overeenkomstig artikel 255 een kopie moet worden overgemaakt, ii) de overzichtslijst zoals bedoeld in artikel 254 en iii) de OCMW-besluiten die door de toezichthoudende overheid met toepassing van artikel 256 ambtshalve of na ontvangst van een klacht werden opgevraagd.

Is het beroep ontvankelijk en gegrond, dan schorst de provinciegouverneur het bestreden besluit en verzendt hij het gemotiveerde besluit aan het OCMW-bestuur (art. 257, § 6 OCMW-decreet); de provinciegouverneur verzendt een kopie van het schorsingsbesluit aan het college van burgemeester en schepenen én aan de Vlaamse Regering. Bij gebrek aan verzending aan het college van burgemeester en schepenen binnen de voorgeschreven termijn is de schorsende werking van het beroep van het college van burgemeester en schepenen opgeheven.

De toezichthoudende overheid kan zich eveneens onthouden van enige actie en maakt dan geen gebruik van de haar door artikel 258, § 1 OCMW-decreet toegekende schorsingsbevoegdheid. In dit geval betreft het geen voor vernietiging vatbare bestuurlijke rechtshandeling, zelfs niet voor zover de toezichthoudende overheid haar standpunt aan de bezwaarindiener meedeelt (RvS 5 juni 2001, nr. 96.123, Mannaerets en C°, *JRS* 2001, 276).

Het geschorste besluit kan worden ingetrokken, gerechtvaardigd, aangepast of vernietigd volgens de voorwaarden opgesomd in artikel 259 van het OCMW-decreet.

§ 3. Juridische aard van het schorsingsbesluit en impact van de schorsing op het jurisdictioneel beroep

743 De schorsing door de gouverneur is een voorbereidende handeling zodat het schorsingsbesluit met het oog op schorsing van de tenuitvoerlegging of vernietiging derhalve niet bij de Raad van State kan worden aangevochten (vaste rechtspraak, zie bijvoorbeeld: RvS 27 januari 2005, nr. 139.891, Grijp, *RW* 2005-06, 1223, *OCMW-visies* 2006, afl. 2, 67; RvS 18 april 2002, nr. 105.635, Grijp); de omstandigheid dat de regelgeving de gouverneur verplicht zijn schorsingsbesluit te motiveren, ontneemt dat besluit zijn voorbereidend karakter niet (RvS 9 december 2002, nr. 113.428, OCMW Wingene, *T.Gem.* 2003, 79, *T.Gez.* 2003-04, afl. 3, 175, noot T. De Gendt en F. Dewallens, "De aantrekkingskracht van afstotingen: na de OCMW-ziekenhuizen, nu ook de OCMW-rusthuizen?").

Evenmin als een schorsingsbesluit vormt een onthouding van de toezichthoudende overheid om van de aan haar toegekende schorsingsbevoegdheid gebruik te maken, een handeling die vatbaar is voor een beroep tot vernietiging bij de Raad van State (RvS 15 februari 2002, nr. 103.610, OCMW Houyet; RvS 5 juni 2001, nr. 96.123, Mannaerts en C°, *JRS* 2001, 276).

744 De schorsing door de gouverneur heeft tot gevolg dat de termijn om bij de Raad van State tegen de betrokken beslissing van de raad voor maatschappelijk welzijn beroep aan te tekenen, wordt gestuit. De beroepstermijn begint opnieuw te lopen vanaf het verstrijken van de periode gedurende welke de toezichthoudende overheid de beslissing kon vernietigen.

AFDELING III

DE VERNIETIGING

745 Naar luid van artikel 259, derde lid van het OCMW-decreet kan de Vlaamse Regering de geschorste beslissing van een openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn vernietigen binnen een termijn van dertig dagen; die termijn gaat in op de derde dag die volgt op de dag van de verzending van de rechtvaardigingsbeslissing. Het vernietigingsbesluit moet uiterlijk de laatste dag van die termijn naar het OCMW-bestuur worden toegezonden; een afschrift ervan wordt verstuurd naar de provinciegouverneur. Is die termijn verstreken, dan is de schorsing ambtshalve opgeheven en verkrijgt het geschorste besluit zijn volledige rechtsuitwerking.

Het (jurisdictioneel) beroep ingediend binnen zestig dagen vanaf het verstrijken van de termijn waarover de toezichthoudende overheid beschikt om een beslissing te nemen, is ontvankelijk *ratione temporis* aangezien de annulatietermijn door het schorsingsbesluit van de gouverneur werd gestuit (RvS 15 februari 2002, nr. 103.610, OCMW Houyet; vgl. RvS 5 maart 1981, nr. 21.003, Cloet, *Arr.RvS* 1981, 346). De beroepstermijn gaat dan in bij het verstrijken van de termijn waarover de toezichthoudende overheid beschikt om de beslissing te vernietigen.

Indien het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn een rechtvaardigingsbeslissing neemt of zijn beslissing aanpast, moet het hiervan kennisgeven aan de provinciegouverneur en aan het college van burgemeester en schepenen (art. 259, derde lid OCMW-decreet).

Het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn moet zijn besluit aan de Vlaamse Regering verzenden binnen zestig dagen die ingaan op de derde dag die volgt op de verzending van het schorsingsbesluit aan het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn. Bij ontstentenis daarvan wordt het besluit waarvan de uitvoering is geschorst, geacht nooit te hebben bestaan. De Vlaamse Regering stelt de provinciegouverneur en het college van burgemeester en schepenen daarvan op de hoogte (art. 259, vierde lid OCMW-decreet).

746 Het vernietigingsbesluit van de Vlaamse Regering zoals bedoeld in artikel 257, § 7 van het OCMW-decreet – bij rechtstreekse vernietiging dus –, moet binnen dertig dagen worden genomen. De naleving van de opgelegde termijn is op *straffe van nietigheid* voorgeschreven.

Het vernietigingsbesluit moet met redenen zijn omkleed; de motiveringsplicht geldt als een *substantiële vormvereiste*. Zonder ertoe verplicht te zijn om alle argumenten die het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn laat gelden te beantwoorden, moet het besluit toch de vernietiging wettelijk verantwoorden.

747 Er kunnen derhalve vier situaties met betrekking tot het algemeen bestuurlijk toezicht worden onderscheiden:

1° de termijn om beslissingen vermeld in de overzichtslijst (art. 254) te schorsen of rechtstreeks te vernietigen, is dertig dagen ingaand op de derde dag volgend op het versturen van de lijst. Het schorsings- of vernietigingsbesluit moet binnen die termijn naar het OCMW-bestuur zijn verstuurd. Die termijn wordt gestuit ingeval de toezichthoudende overheid besluiten opvraagt of inlichtingen inwint; in dit geval beschikt de toezichthoudende overheid over een nieuwe termijn van dertig dagen waarbinnen zij haar beslissing moet nemen en overmaken aan het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn. De voormelde termijn gaat in de dag volgend op de ontvangst bij aangetekende zending van de gevraagde informatie of beslissingen;

2° de termijn om beslissingen waarvan een afschrift aan het college van burgemeester en schepenen en aan de provinciegouverneur moet worden overgemaakt, te schorsen of rechtstreeks te vernietigen binnen vijftig dagen ingaand op de derde dag volgend op de verzending van de besluiten. Het schorsings- of vernietigingsbesluit moet ook binnen die termijn naar het OCMW-bestuur worden opgestuurd;

3° de beslissingen die niet op de lijst voorkomen en waarvan er geen afschrift moet worden opgestuurd – *i.e.* de besluiten van het vast bureau, de bijzondere comités,... –, zijn onderworpen aan het bestuurlijk toezicht. Indien zij door de toezichthoudende overheid worden opgevraagd, gaat de termijn voor schorsing en vernietiging van dertig dagen in op de derde dag volgend op de verzending van het gevraagde afschrift van het besluit en/of het dossier; in dit verband kan worden vermeld dat ook een beslissing van de secretaris waarbij aan een personeelslid wordt meegedeeld dat het niet langer in een bepaalde functie op een bepaalde plaats wordt tewerkgesteld, vatbaar is voor vernietiging door de Raad van State (RvS 7 december 2011, nr. 216.724, XXXX, *Inforum* 263813);

4° de beslissingen van de raad voor maatschappelijk welzijn waartegen het college van burgemeester en schepenen beroep bij de provinciegouverneur heeft aangetekend, zijn vatbaar voor schorsing en vernietiging binnen een termijn van vijftig dagen; die termijn gaat in op de dag na het binnenkomen van het beroep bij het provinciebestuur of op de dag na het binnenkomen van het afschrift van het beroep bij de Vlaamse Regering.

748 Zowel de beslissingen van de raad voor maatschappelijk welzijn als besluiten van de Vlaamse Regering kunnen voor de Raad van State worden bestreden.

In ieder geval mag het OCMW de vernietigingsbesluiten van de toezichthoudende overheid niet zomaar naast zich neerleggen. Een bestuur dat geconfronteerd wordt met beslissingen van de toezichthoudende overheid, heeft twee opties: ofwel schikt het zich naar die beslissingen, ofwel wendt het tegen die beslissingen de beroepsmogelijkheden aan (RvS 20 september 2004, nr. 135.081, Verhoye en OCMW Wingene).

Oordeelt het college van burgemeester en schepenen dat een bepaalde beslissing van het OCMW-bestuur de gemeentelijke financiële belangen schaadt en de toezichthoudende overheid reageert niet of stelt het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn in het gelijk, dan moet het gemeentebestuur in het annulatieberoep voor de Raad van State opnieuw aantonen op welke wijze zijn belangen worden miskend.

De termijn voor het instellen van een beroep bij de Raad van State tot nietigverklaring van een handeling van een openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn wordt gestuit door het aan de toezichthoudende overheid gerichte bezwaarschrift en tot de kennisgeving van, hetzij het toezichtsbesluit, hetzij de beslissing waarbij aan de betrokkene kennis van het verstrijken van die toezichtstermijn wordt gegeven (RvS 10 juli 1978, nr. 19.125, Laureyssen en Peeters, *Arr.RvS* 1978, 949).

Een OCMW-bestuur verliest zijn belang om voor de Raad van State de vernietiging te vorderen van de beslissing van de toezichthoudende overheid waarbij een van zijn handelingen werd vernietigd, indien het in de loop van het geding die handeling heeft overgedaan met toestemming van de toezichthoudende overheid (vgl. RvS 11 april 1975, nr. 16.967, COO Anderlecht, *Arr.RvS* 1975, 339; RvS 14 mei 1976, nr. 17.642, COO Etterbeek, *Arr.RvS* 1976, 509). Een beroep dat door een OCMW-bestuur bij de Raad van State wordt ingediend tegen een impliciete weigering van de Gewestregering waarbij een beslissing tot het ontslaan van een werknemer van dat openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn wordt vernietigd, heeft geenszins tot doel of als gevolg dat de Raad van State een betwisting moet beslechten die rechtstreeks de erkenning betreft van een burgerlijk recht in hoofde van de ontslagen werknemer, maar dat hij moet nagaan of de toezichthoudende overheid haar vernietigingsbevoegdheid wettelijk heeft gebruikt (RvS 15 februari 2002, nr. 103.610, OCMW Houyet).

HOOFDSTUK III
HET BIJZONDER BESTUURLIJK TOEZICHT

AFDELING I

DE ALGEMENE REGEL VAN ARTIKEL 252 VAN HET OCMW-DECREET

749 Steeds minder beslissingen van bestuursorganen van de openbare centra voor maatschappelijk welzijn zijn onderworpen aan een of meerdere procedés van bijzonder bestuurlijk toezicht. Het Belgisch bestuursrecht kent drie procedures die verschillen al naargelang de aard van de materie, nl. het advies, de goedkeuring en de machtiging.

750 Het feit dat er, al naargelang de aard van de materie, verschillende procedés van bijzonder toezicht van toepassing kunnen zijn, belet niet dat artikel 252 een aantal *algemene regels* bevat die in alle gevallen gelden, ongeacht het toepasselijk procedé.

Het eerste lid van dit artikel stelt dat de overheid die met betrekking tot een beslissing van een openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn genomen in toepassing van het OCMW-decreet, een ongunstig advies verleent of haar machtiging of goedkeuring onthoudt, haar beslissing moet *motiveren*. Die bepaling impliceert dat de toezichthoudende overheid zich er niet toe zal kunnen beperken om haar negatieve beslissing aan het OCMW-bestuur te betekenen zonder enige opgave van de in acht genomen motieven. Een niet- of onvoldoende gemotiveerde negatieve beslissing zal worden geacht overeen te stemmen met de beslissing van het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn; de aangehaalde decreetsbepaling vormt aldus een waarborg tegen willekeurige weigeringsbeslissingen van de toezichthoudende overheid (vgl. voorheen reeds *Parl.St.* Senaat 1974-75, nr. 581/1, 30).

Om te voorkomen dat de toezichthoudende overheid te lange tijd met haar beslissing in verband met haar advies, goedkeuring of machtiging zou wachten, heeft de decretale OCMW-regelgeving eveneens een *termijnregeling* voorgeschreven. Op die wijze wordt verhinderd dat de rechtszekerheid nopens bepaalde beslissingen onnodig in het gedrang komt.
Ter zake doen zich twee mogelijkheden voor; ofwel is er in de wet een termijn bepaald, ofwel is er geen dergelijke termijn bepaald. Is er een termijn bepaald en geeft de toezichthoudende overheid binnen die termijn geen kennis van haar advies of beslissing, dan wordt zij geacht een gunstig advies of de vereiste machtiging of goedkeuring te hebben verleend (art. 252, tweede lid OCMW-decreet). Ingeval de termijn niet is bepaald, bedraagt die dertig dagen voor een advies en veertig dagen voor een goedkeuring; met betrekking tot de machtiging is in dat geval geen termijn vastgesteld.

Een stilzwijgende goedkeuring die krachtens de wet wordt verondersteld, is niet vatbaar voor beroep (RvS 23 oktober 2002, nr. 111.814, Lejeune).

Ten slotte is het de Vlaamse Regering die de aard van de *informatiedrager* en van de *vorm* bepaalt van de gegevens die haar in het raam van het bijzonder bestuurlijk toezicht moeten worden doorgestuurd.

AFDELING II

TOEPASSINGEN

751 Wat de toepassing van het bijzonder bestuurlijk toezicht betreft, moet worden vastgesteld dat het OCMW-decreet slechts één bepaling bevat die een ***machtiging*** van een hogere overheid vereist alvorens een openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn een beslissing kan nemen; artikel 243, § 1, 3° vereist dat het OCMW-bestuur een machtiging van de Vlaamse Regering bekomt om een nieuwe dienst in het kader van zijn lidmaatschap van een vzw aan te bieden.

Een ***goedkeuring*** is op grond van het OCMW-decreet in een aantal gevallen vereist: het meerjarenplan en de jaarrekening van het OCMW moeten door de gemeenteraad worden goedgekeurd. Daarnaast is de toetreding tot een vereniging zoals bedoeld in Titel VIII van het OCMW-decreet, onderworpen aan de goedkeuring door de gemeenteraad; de oprichting van een dergelijke vereniging vereist de goedkeuring van de gemeenteraad en van de Vlaamse Regering.

Waar ***voorafgaand advies*** is voorgeschreven, moet dit bij toepassing van artikel 252, tweede lid, binnen de door de regelgeving voorgeschreven termijn aan het centrum worden verstuurd; bij ontstentenis van doorzending wordt de toezichthoudende overheid geacht een gunstig advies te hebben uitgebracht. Te denken valt aan het advies dat moet worden gevraagd aan het college van burgemeester en schepenen in geval van een wijziging van de rechtspositieregeling van het personeel, voor de goedkeuring van het budget of meerjarenplan.

Is er geen termijn bepaald, dan bedraagt de termijn voor adviesverstrekking dertig dagen; zo schrijft artikel 194 OCMW-decreet, zonder termijnbepaling, voor dat het college van burgemeester en schepenen naar aanleiding van een onteigening voor algemeen nut ten voordele van het OCMW advies moet verstrekken.

In beide gevallen gaat de termijn in de derde dag die volgt op de dag van de verzending van het besluit aan de bevoegde toezichthoudende overheid.

HOOFDSTUK IV
HET DWANGTOEZICHT

AFDELING I

HET STUREN VAN EEN BIJZONDERE COMMISSARIS

752 Artikel 264 van het OCMW-decreet is sterk geïnspireerd door artikel 265 Gemeentedecreet, met dien verstande dat de concurrerende bevoegdheid ter zake van de provinciegouverneur en van de deputatie zoals die in het Gemeentedecreet voorkomt, in het OCMW-decreet niet behouden is; volgens artikel 264 kunnen *(bijzondere) commissarissen* uitsluitend door de Vlaamse Regering of de provinciegouverneur worden gezonden.

Bij onwil van een OCMW-bestuursorgaan om zich naar de wettigheid te schikken, beschikt de Vlaamse Regering of de provinciegouverneur bij toepassing van het voormelde artikel 264 over de mogelijkheid om een of meer bijzondere commissarissen naar een openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn te sturen. Dit kan echter pas na een schriftelijke ingebrekestelling en nadat de termijn aangegeven in die ingebrekestelling, is verstreken. De bijzondere commissaris treedt in de plaats op van de raadsleden of personeelsleden die nalaten de gevraagde inlichtingen of opmerkingen in te zamelen, of de voorgeschreven maatregelen uit te voeren. De commissaris zal de nagelaten handelingen zelf verrichten op kosten van het bestuur of van de personen die verzuimd hebben aan de ingebrekestelling gevolg te geven. De bedoelde kosten worden ingevorderd door de financieel beheerder op grond van een daartoe genomen besluit van de overheid die de dwangprocedure heeft ingesteld. Dit besluit geldt als een door de financieel beheerder ambtshalve uit te voeren bevelschrift.

Ingeval een openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn beslissingen van de toezichthoudende overheid niet aanvecht maar evenmin uitvoert, toont het een manifeste onwil om zich te schikken naar de wettigheid en zich te gedragen naar de opvatting van de toezichthoudende overheid; in dat geval kan de toezichthoudende overheid overwegen een bijzondere commissaris te sturen (*cf.* RvS 20 september 2004, nr. 135.081, Verhoye en OCMW Wingene, *T.Gem.* 2005, 185, noot I. OPDEBEEK, "Het dwangtoezicht, het ultieme wapen tegen een onwillig bestuur", *OCMW-visies* 2005, afl. 3, 64; zie verder G. VISEUR, "Het dwangtoezicht door het sturen van een bijzondere commissaris", *De Gem.* 1961, 460-476).

Door het zenden van een bijzonder commissaris grijpt de Vlaamse Regering of de provinciegouverneur rechtstreeks in de bevoegdheidssfeer van het betrokken openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn in. Vandaar dat zich een gematigd gebruik van deze toezichtmaatregel opdringt en de aanwending ervan ertoe moet strekken om de naleving van wettelijk of reglementair voorgeschreven verplichtingen te bewerkstelligen, veeleer dan uit te monden in een controle inzake de opportuniteit van het optreden van het OCMW-bestuur.

In ieder geval moet aan de maatregel een voldoende waarschuwing voorafgaan; artikel 264, § 1 van het OCMW-decreet stelt duidelijk dat dit een ingebrekestelling behelst.

Een onwillig bestuur dat meerdere besluiten van de toezichthoudende overheid houdende de verlenging van de erkenning van een welbepaald aantal RVT-bedden weigert uit te voeren en eveneens het dictum van een aantal arresten van de Raad van State naast zich neerlegt, heeft weinig belang om gunstig voor de bestuursrechter op te komen tegen het besluit tot het zenden van een bijzondere commissaris waarbij de dwangtoezichtsprocedure correct is gevolgd, en de beslissingen die de bijzondere commissaris in zijn opdracht neemt (RvS 20 september 2004, nr. 135.081, Verhoye en OCMW Wingene, *T.Gem.* 2005, 185, noot I. OPDEBEEK, "Het dwangtoezicht, het ultieme wapen tegen een onwillig bestuur", *OCMW-visies* 2005, afl. 3, 64).

753 Voor het OCMW van de gemeente Voeren geldt een iets afwijkende regeling. De provinciegouverneur kan zijn beslissing betreffende het sturen van een bijzondere commissaris pas nemen op eensluidend advies van het college van provinciegouverneurs bedoeld in artikel 131*bis* van de Provinciewet (art. 113, tweede lid Organieke Wet 1976).

AFDELING II

DE INDEPLAATSSTELLING

754 De *indeplaatsstelling* vindt eveneens toepassing in het geval bedoeld bij de artikelen 148, § 1, en 150 van het OCMW-decreet; zo kan de gemeenteraad het meerjarenplan van het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn wijzigen, respectievelijk het budget vaststellen. Merkwaardig is dat de gemeenteraad wel bevoegd is om het budget eenzijdig te wijzigen (om het in overeenstemming te brengen met het meerjarenplan) en vast te stellen (bij gebrek aan meerjarenplan of budget) maar niet om een meerjarenplan op te stellen (art. 150, tweede lid OCMW-decreet); de gemeenteraad kan het hem door het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn voorgelegde meerjarenplan slechts aanpassen (art. 148, § 1 OCMW-decreet). Hoe ver die aanpassingen kunnen reiken, is nergens bepaald; in beginsel zou de gemeenteraad het meerjarenplan van het OCMW grotendeels kunnen herschrijven om het in te passen in het gemeentelijk sociaal beleid.

HOOFDSTUK V

TOEZICHT EN CONTROLE OP HET OCMW DOOR HET COLLEGE VAN BURGEMEESTER EN SCHEPENEN

755 Naast de rechtshandelingen van bijzonder en algemeen bestuurlijk toezicht die het college van burgemeester en schepenen met betrekking tot het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn kan stellen, geeft artikel 253 van het OCMW-decreet aan het college de opdracht om toezicht en controle uit te oefenen op het OCMW-bestuur.

Dit artikel verduidelijkt de controleopdracht van het college van burgemeester en schepenen. Het toezicht brengt voor het lid dat door het college is afgevaardigd, het recht mee om alle *inrichtingen* van het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn te bezoeken, om ter plaatse kennis te nemen van alle *stukken en bescheiden, met uitzondering van de dossiers van individuele hulpverlening en verhaal* en om erover te waken dat de OCMW-bestuursorganen de *wet* naleven en niet afwijken van de wilsbeschikking van de *schenkers en erflaters* betreffende de wettelijk gevestigde lasten. Die bepaling sluit niet uit dat het centrum, om een efficiënt bezoek mogelijk te maken, de toegang tot zijn inrichtingen kan beperken tot bepaalde tijdstippen.
De afgevaardigde van het college van burgemeester en schepenen zal zich in beginsel tot de secretaris van het OCMW moeten richten.

De burgemeester of de namens het college afgevaardigde schepen zetelt als vertegenwoordiger in de raad voor maatschappelijk welzijn (RvS 28 september 1977, nr. 18.452, verkiezing OCMW Lebbeke, *Arr.RvS* 1977, 1.156); hij oefent er echter geen mandaat als raadslid uit. Dit toezicht is, zo niet uitsluitend, dan toch hoofdzakelijk bedoeld om de gemeentelijke financiën (*cf.* art. 257, § 1 OCMW-decreet) te vrijwaren (RvS 21 april 1983, nr. 23.142, Stad Gent, *Arr.RvS* 1983, 899). Het toezicht dat in de regelgeving nader wordt omschreven, impliceert geenszins dat het college van burgemeester en schepenen zich – doorlopend of occasioneel – met het dagelijks beheer van het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn of met de verdediging in rechte van de belangen van het centrum kan inlaten (zie RvS 24 oktober 1952, nr. 1.901, Gemeente Treignes, *Arr.RvS* 1952, 1065). Evenmin kunnen door het college bijkomende opdrachten of verrichtingen worden opgelegd aan het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn; zo oefent de afgevaardigde van het college geen enkel gezag uit over het OCMW-personeel (vgl. *Vr. en Antw.* Kamer BZ 1977, 102). Bij dit alles mag niet uit het oog worden verloren dat het steeds mogelijk blijft dat het schepencollege bepaalde initiatieven die het nodig of nuttig acht, kan voorleggen aan het advies van de raad voor maatschappelijk welzijn.

De persoon die door het college van burgemeester en schepenen wordt afgevaardigd, moet wel degelijk *lid* zijn van dat college; de afgevaardigde mag zich echter, indien nodig, technisch laten bijstaan door een derde persoon. Die bijstand moet echter beperkt blijven en mag er zeker niet toe leiden dat het college permanent door de burgemeester, als afgevaardigde, bij het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn is vertegenwoordigd om er toezicht en controle uit te oefenen (vgl. *Vr. en Antw.* Kamer 1979-80, 2016).

756 Het toezicht en de controle van het college van burgemeester en schepenen zullen vooral op die aspecten van de werking van het OCMW-bestuur

kunnen worden toegespitst waaromtrent het bestuurlijk toezicht, het budget, het meerjarenplan en de jaarrekening onvoldoende inzicht verschaffen.

Bij ontstentenis van enige tegenstrijdige bepaling moet worden aangenomen dat de afgevaardigde van het college van burgemeester en schepenen te allen tijde en zonder voorafgaande verwittiging het inzage- en bezoekrecht kan uitoefenen. Dit belet nochtans niet dat de raad voor maatschappelijk welzijn, in de praktijk en ter bevordering van een *vlotte administratie*, een regeling kan uitwerken aangaande de uitoefening van dat toezicht, bijvoorbeeld door daartoe vaste dagen en uren te voorzien (*Vr. en Antw.* Kamer BZ 1977, 546). De afgevaardigde-burgemeester heeft in beginsel wel het recht om onmiddellijk een voor eensluidend verklaard afschrift van de beslissingen van de raad voor maatschappelijk welzijn te eisen. Of dit praktisch ook mogelijk is, zal van de feitelijke toestand afhangen: noch van de voorzitter van de OCMW-raad, noch van de secretaris kan immers worden verwacht dat zij permanent aanwezig zijn om dit afschrift te ondertekenen. Mochten er vooraf opgestelde voor eensluidend verklaarde afschriften in de dossiers aanwezig zijn, dan moeten die uiteraard onmiddellijk worden overhandigd.

Geen enkele bepaling verplicht de afgevaardigde van het college van burgemeester en schepenen om zijn bevindingen in een proces-verbaal van nazicht te verwerken en hiervan kennis te geven aan het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn (vgl. *Vr. en Antw.* Senaat 1982-83, 391).

757 De vraag of het toezicht en de controle van artikel 253 van het OCMW-decreet eveneens met betrekking tot de dossiers inzake *individuele dienstverlening* kunnen worden uitgeoefend, moet ontkennend worden beantwoord. De passus "*met uitzondering van de dossiers van individuele hulpverlening en verhaal*" laat aan duidelijkheid niets te wensen over.
Hoe dan ook, de afgevaardigde van het college van burgemeester en schepenen is evenals de raads- en personeelsleden tot geheimhouding verplicht.

HOOFDSTUK VI
DE EXTERNE AUDIT

758 Aanvankelijk bevatte het OCMW-decreet een aantal bepalingen in verband met de organisatie van de externe audit; enkele van die bepalingen werden bij decreet van 29 juni 2012 opgeheven. De organisatie van de externe audit werd opnieuw bekeken en is nu opnieuw door het Auditdecreet van 5 juli 2013 geregeld (*BS* 2 augustus 2013).

Onder externe audit werd begrepen:
1° de controle op de wettigheid en de regelmatigheid van de handelingen van het bestuur;
2° de controle op de correctheid en de volledigheid van de financiële bescheiden;
3° de controle van de inventarislijsten;
4° de controle op het ware en getrouwe beeld van de boekhouding en de jaarrekening;
5° de evaluatie van het systeem van interne controle van het bestuur en de naleving ervan.

Die evaluatie omvat ook het formuleren van aanbevelingen tot verbetering van de systemen van interne controle (art. 265 OCMW-decreet).

Het Auditdecreet van 5 juli 2013 bracht wijzigingen aan in het OCMW-decreet: artikel 267 werd vervangen, artikel 268 werd gewijzigd en artikel 269 werd opgeheven. Bij besluit van de Vlaamse Regering van 18 oktober 2013 (*BS* 27 november 2013) tot oprichting van het intern verzelfstandigd agentschap "Audit Vlaanderen" en tot wijziging van diverse besluiten werd binnen het Vlaams Ministerie Diensten voor het Algemeen Regeringsbeleid een intern verzelfstandigd agentschap zonder rechtspersoonlijkheid opgericht onder de benaming Audit Vlaanderen (art. 2). De missie van dit agentschap is een onafhankelijke, objectieve en bekwame partner te zijn van, voornamelijk, de lokale besturen en een aantal departementen en andere instellingen van de Vlaamse overheid bij de beheersing van de financiële, wettelijke en organisatorische risico's, om een toegevoegde waarde te creëren bij de uitbouw van een efficiënte, effectieve, ethische en kwaliteitsvolle organisatie (art. 3). Het agentschap heeft tot taak, met betrekking tot de genoemde entiteiten, het interne controlesysteem te evalueren en na te gaan of het adequaat is, aanbevelingen te formuleren tot verbetering ervan, daartoe financiële, overeenstemmings- en operationele audits uit te voeren en daarover te rapporteren. Deze audits hebben meer in het bijzonder betrekking op de evaluatie van het bereiken van de doelstellingen, het naleven van de wetgeving en de procedures, de beschikbaarheid van betrouwbare financiële en beheersinformatie, het efficiënt en economisch gebruik van middelen, de bescherming van activa en het voorkomen van fraude (art. 5). Het agentschap kan op eigen initiatief of op verzoek van derden forensische audits uitvoeren bij de genoemde entiteiten en daarover rapporteren.

Tot de taken van de entiteit externe auditcommissie werden gerekend (*cf.* het vroegere art. 265, § 2 OCMW-decreet):
1° het beoordelen van de mate waarin de uitoefening van de activiteiten van het centrum in overeenstemming was met de vastgestelde doelstellingen of met andere vastgestelde criteria, en het beoordelen van de mate waarin de afgesproken doelstellingen werden gerealiseerd;

2° het identificeren van mogelijkheden tot verbetering van de effectiviteit en de efficiëntie van de werking van het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn.

Voor de vervulling van haar opdrachten verricht de externe auditcommissie een financiële audit, een nakomingsaudit en, desgevallend, een operationele audit; de commissie is ertoe gemachtigd alle bedrijfsprocessen en activiteiten te onderzoeken.

759 Er vindt periodiek een externe audit plaats in alle openbare centra voor maatschappelijk welzijn en in alle verenigingen vermeld in Titel VIII, Hoofdstuk I van het OCMW-decreet, behalve in de ziekenhuisverenigingen. De entiteit Audit Vlaanderen staat in voor de uitvoering van die audit (art. 265, eerste lid OCMW-decreet) en vindt zijn rechtsgrond in het Kaderdecreet Bestuurlijk Beleid van 18 juli 2003.

De entiteit Audit Vlaanderen heeft toegang tot alle informatie en documenten, ongeacht de drager ervan, en tot alle gebouwen, ruimtes en installaties waar taken van het centrum of van de genoemde verenigingen worden uitgevoerd. Audit Vlaanderen mag hiertoe aan ieder personeelslid de inlichtingen vragen die voor de uitvoering van de opdrachten nodig worden geacht; dit personeelslid is ertoe gehouden zo snel mogelijk en zonder voorafgaande machtiging op een volledige wijze te antwoorden en alle relevante informatie en documenten te verstrekken (art. 267, eerste lid OCMW-decreet).
Eveneens heeft ieder personeelslid het recht om Audit Vlaanderen *rechtstreeks* op de hoogte te brengen van onregelmatigheden die het personeelslid in de uitoefening van zijn functie vaststelt (art. 267, tweede lid OCMW-decreet). Om misbruiken in hoofde van het personeel in te dijken, is het wel mogelijk dat bij misbruik van dit recht een tuchtprocedure wordt opgestart. Buiten de gevallen van kwade trouw, persoonlijk voordeel of valse aangifte die een dienst of een persoon schade toebrengen, kan een rapportering aan Audit Vlaanderen nooit aanleiding geven tot een tuchtsanctie of een ontslag. De audit oordeelt of het personeelslid van zijn rapporteringsrecht misbruik heeft gemaakt. Dergelijke rapporteringen vallen wegens de geheimhouding van het onderzoek (*Parl.St.* Vl.Parl. 2007-08, nr. 1701/1, 123) niet onder het inzagerecht, tenzij het betrokken personeelslid zijn toestemming verleent (art. 267, derde lid, *in fine*).

Met "rechtstreeks" wordt bedoeld dat aan deze rapportering door een personeelslid geen voorwaarden kunnen worden opgelegd door het OCMW; zo is het verboden het betrokken personeelslid te verplichten de secretaris of de voorzitter in te lichten van het feit dat hij iets aan Audit Vlaanderen heeft meegedeeld.

Gelet op de geheimhouding van het onderzoek van de audit, is het noodzakelijk het inzagerecht van elk raadslid inzake de activiteiten van en naar Audit Vlaanderen toe te beperken.

760 Onder de **voorwaarden** bepaald door de Vlaamse Regering dragen de gemeenten of de openbare centra voor maatschappelijk welzijn bij in de kosten van de externe audit (art. 268 OCMW-decreet). Die libellering laat de mogelijkheid open dat het gemeentebestuur de kosten ten laste neemt.

TITEL VI

HET OPTREDEN VAN HET OPENBAAR CENTRUM VOOR MAATSCHAPPELIJK WELZIJN IN RECHTSGEDINGEN

HOOFDSTUK I

HET VEREISTE VAN EEN VOORAFGAANDE BESLISSING VAN DE RAAD VOOR MAATSCHAPPELIJK WELZIJN

761 De beslissing om een rechtsgeding te voeren of een annulatieberoep bij de Raad van State in te stellen, de beslissing houdende afstand van geding enz. behoort tot de uitsluitende bevoegdheid van de raad voor maatschappelijk welzijn (*cf.* art. 200, § 1, *juncto* art. 52, tweede lid, 22° OCMW-decreet); zonder een dergelijke beslissing kan op rechtsgeldige wijze geen rechtsgeding worden ingeleid. De voorzitter van de raad voor maatschappelijk welzijn kan wel optreden voor het gerecht (*cf.* art. 58 OCMW-decreet; zie verder nrs. 766-767 e.v.), maar is niet bevoegd om de beslissing tot het instellen van een geding te nemen (RvS 20 november 1985, nr. 25.882, OCMW Overpelt, *Arr.RvS* 1985, z.p.; RvS 10 december 1987, nr. 29.007, OCMW Leuven, *Arr.RvS* 1987, z.p.). De beslissing van de raad voor maatschappelijk welzijn moet aan het instellen van het geding voorafgaan, binnen de wettelijk gestelde termijn worden genomen en voldoende *precies* zijn.
Het hoeft niet te worden beklemtoond dat de raad voor maatschappelijk welzijn slechts tot het voeren van een geding kan beslissen, indien hij regelmatig is opgeroepen en samengesteld; bijgevolg, ingeval de bijeenroeping foutief geschiedde, het aanwezigheids- of goedkeuringsquorum niet werd bereikt (*cf.* RvS 14 september 2011, nr. 215.143, OCMW Nijvel), een lid met een rechtstreeks belang aan de raadszitting deelnam (RvS 17 december 1998, nr. 77.723, gemeente Kluisbergen, *T.Gem.* 1999, 239, *OCMW-visies* 2000, afl. 2, 66),... kan het instellen van een beroep niet ontvankelijk worden verklaard of de afstand van een geding niet worden ingewilligd.

De voorzitter (en de secretaris) kan (kunnen), zonder raadsbeslissing, geen beroep bij de Raad van State instellen (RvS 24 november 1971, nr. 15.011; COO Vorst, *Arr.RvS* 1971, 1.162; RvS 18 december 1972; COO Sint-Gillis, *Arr.RvS* 1972, 1.033); evenmin bezitten de (individuele) leden van het vast bureau de vereiste bekwaamheid om in rechte op te treden (RvS 22 december 1983, nr. 23.852, Leus, *Arr.RvS* 1983, 2554).

Een bij de Raad van State ingediend annulatieberoep is onontvankelijk indien uit de overgelegde processtukken niet kan worden opgemaakt dat de OCMW-raad voorafgaand een beslissing om het beroep in te stellen, heeft genomen (vaste rechtspraak: RvS 12 december 1979, nr. 19.973, OCMW Brecht, *Arr.RvS* 1979, 1267; RvS 30 april 1980, nr. 20.308, OCMW Kaprijke, *Arr.RvS*, 1980, 609; RvS 25 september 1981, nr. 21.410, OCMW Elsene, *Arr.RvS* 1981, 1341; RvS 4 oktober 1984, nr. 24.707, OCMW Houthalen, *Arr.RvS* 1984, 1341; zie verder L.M. VENY, *Overzicht rechtspraak OCMW 1986-1996*, *o.c.*, nrs. 154-155, 80 e.v.; L.M. VENY, I. CARLENS en N. DE VOS, *Procederen namens en tegen het OCMW. Bijzondere aspecten inzake individuele dienstverlening*, *l.c.*, 74-85).
Bij een door de voorzitter van een OCMW-raad bij de bestuursrechter ingesteld beroep tot vernietiging, zal de Raad van State de exceptie van niet-ontvankelijkheid ambtshalve opwerpen (RvS 20 november 1985, nr. 25.882, OCMW Overpelt, *Arr.RvS* 1985, z.p.; RvS 10 december 1987, nr. 29.007, OCMW Leuven, *Arr.RvS* 1987, z.p.; verder Arbh. Brussel 29 juni 2000, *OCMW-visies* 2000, afl. 3, 65).

Er kan geen beslissingsmacht aangaande het optreden in rechte aan het vast bureau, aan een bijzonder comité of aan de voorzitter worden gedelegeerd, noch kunnen van het vast bureau, een bijzonder comité of de voorzitter afkomstige beslissingen buiten de wettelijk voorgeschreven beroepstermijn worden bevestigd (RvS 20 januari 1983, nr. 22.847, OCMW Antwerpen, *Arr.RvS* 1983, 130; Arbh. Antwerpen 11 september 1991, *RW* 1991-92, 615).

De beslissing waarbij de OCMW-raad na het verstrijken van de termijn voor het instellen van het annulatieberoep de beslissing van het vast bureau houdende de indiening van een verzoek tot vernietiging en genomen binnen de voorgeschreven termijn, goedkeurt, volstaat niet opdat het annulatieberoep ontvankelijk zou zijn (RvS 4 oktober 1984, nr. 24.707, OCMW Houthalen-Helchteren, *Arr.RvS* 1984, 1881). Toch kan de akteneming van de raad voor maatschappelijk welzijn van een beslissing van het bijzonder comité om beroep aan te tekenen en de gelijktijdige aanstelling van een advocaat door de OCMW-raad om de belangen van het centrum te verdedigen, worden gezien als een ten minste impliciete beslissing om beroep aan te tekenen (RvS 24 mei 1984, nr. 24.404, OCMW Antwerpen, *Arr.RvS* 1984, 1029).

Onder bepaalde omstandigheden is een vordering door de financieel beheerder in naam van het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn ingeleid, toelaatbaar (Vred. Sint-Jans-Molenbeek 18 november 1986, *T.Vred.* 1987, 242; zie verder nr. 768).

Een vordering gesteund op artikel 15 Onderstandswet, *i.e.* de moeilijkheden en de geschillen betreffende de verblijfplaats, moet door de raad worden genomen (RvS 30 januari 1974, nr. 16.219, COO Brussel, *Arr.RvS* 1974, 99) en het verzoekschrift moet door de voorzitter en de secretaris en niet door de financieel beheerder worden ondertekend (RvS 14 november 1973, nr. 16.105, COO Oudenaarde, *Arr.RvS* 1973, 912).

762 Het aantekenen van beroep tegen een vonnis van een (arbeids)rechtbank moet overeenkomstig de artikelen 52 en 200 van het OCMW-decreet geschieden; met andere woorden, de raad voor maatschappelijk welzijn zal voorafgaand moeten beslissen om een dergelijk beroep in te stellen (Cass. 28 maart 1994, *Arr.Cass.* 1994, 315, *Pas.* 1994, I, 314, *RW* 1994-95, 365; Cass. 26 januari 2009, www.juridat.be; aangezien de OCMW-raad "*alles regelt wat tot de bevoegdheid van het OCMW behoort tenzij de wet het anders bepaalt*", *cf.* Arbh. Brussel 29 juni 2000, *OCMW-visies* 2000, afl. 3, 65).

Een arbeidshof zal in voorkomend geval het hoger beroep namens het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn onontvankelijk moeten verklaren.

Het OCMW-decreet kent aan de gemeente een recht van toezicht op het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn toe (zie hierboven nr. 755), maar dit houdt geenszins in dat die overheid zich in de plaats mag stellen van het centrum om de belangen ervan te behartigen. Zij mag derhalve niet als verzoekende partij in de plaats van het OCMW-bestuur optreden, noch als tegenpartij, noch als tussenkomende partij (zie reeds RvS 11 oktober 1955, nr. 4.600, COO Sint-Gillis, *Arr.RvS* 1955, 885; RvS 5 maart 1957, nr. 5.536, stad Verviers en COO Verviers, *Arr.RvS* 1957, 154).

763 De exclusieve bevoegdheid van de raad voor maatschappelijk welzijn om een beslissing omtrent een verzoek bij de Raad van State in te stellen of een hoger beroep te nemen, belet derhalve niet dat een dergelijke beslissing de bekrachtiging van een hoger beroep dat voorafgaand was ingesteld, kan inhouden (Cass. 2 juni 1997, *Arr.Cass.* 1997, 606, *Pas.* 1997, I, 629, *JTT* 1997, 438, *RW* 1997-98, 1.386, noot); de bekrachtiging van de beslissing van een ander OCMW-bestuursorgaan om hoger beroep in te stellen, moet alleszins wel binnen de geldende beroepstermijn plaatsvinden (vgl. destijds inzake het beroep tegen een beslissing van de provinciale beroepskamer, RvS 20 januari 1983, nr. 22.886, OCMW Dilsen, *Arr.RvS* 1983, 204) en moet als een effectieve raadsbeslissing om in rechte op te treden, kunnen worden opgevat (Antwerpen 17 december 1996, *AJT* 1996-97, 559, noot L. VENY, "Het voeren van rechtsgedingen namens het OCMW"). Het Hof van Cassatie (Cass. 10 maart 2008, *Pas.* 2008, 643) aanvaardt dat de beslissing van de raad voor maatschappelijk welzijn tot bekrachtiging van een voorheen tijdig ingesteld cassatieberoep tot op het ogenblik dat de zaak in beraad wordt genomen, kan worden gegeven.

In geval van betwisting omtrent de ontvankelijkheid van een hoger beroep namens een openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn, kunnen de debatten met het oog op de overlegging van de notulen of een uittreksel uit het proces-verbaal van de raadsbeslissing houdende het instellen van het hoger beroep worden heropend (Arbh. Brussel 23 februari 1995, *JTT* 1995, 149, noot).

764 Te herhalen valt dat de raadsbeslissing voldoende precies moet zijn. Het vereiste van voldoende preciesheid speelt ook in geval van afstand van geding; echter, het volstaat ter zake niet dat een advocaat *in naam van* het OCMW-bestuur afstand doet, voor zover niet vaststaat dat de raad voor maatschappelijk welzijn zich in een duidelijke beslissing omtrent die afstand heeft uitgesproken (RvS 30 april 1980, nr. 20.308, OCMW Kaprijke, *Arr.RvS* 1980, 609).

765 Tot slot, de exclusieve bevoegdheid van de raad voor maatschappelijk welzijn om te besluiten in rechte op te treden, houdt niet in dat vervolgens over elke te volgen stap in de rechtspleging opnieuw een uitdrukkelijke raadsbeslissing moet worden genomen en daarvan voortdurend het bewijs moet worden overgelegd, bijvoorbeeld over het nut van de voortzetting van de procedure (RvS 14 september 2011, nr. 215.143, OCMW Nijvel); de raad kan uiteraard wel de beslissingsmacht ter zake naar zich terugtrekken en over de voortzetting een beslissing nemen. Het intrekken van de raadsbeslissing om na de verwerping van de schorsing de annulatieprocedure voort te zetten, is dan als een afstand van geding op te vatten.

HOOFDSTUK II
HET BEVOEGDE ORGAAN OM IN RECHTE OP TE TREDEN

766 Artikel 703 Ger.W. bepaalt dat rechtspersonen in rechte optreden door tussenkomst van hun bevoegde organen. Artikel 200, § 2 van het OCMW-decreet stelt ter zake dat de voorzitter het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn vertegenwoordigt in de gerechtelijke en buitengerechtelijke handelingen; die bepaling formuleert het algemeen beginsel, terwijl artikel 201 daarentegen de regeling bevat van een aantal bijzondere gevallen waarin niet de voorzitter maar wel de financieel beheerder het OCMW-bestuur zal vertegenwoordigen.

De bevoegdheden van de voorzitter kunnen door de raad voor maatschappelijk welzijn zelf, zo dit wordt beslist, in de plaats van de voorzitter worden uitgeoefend. Indien de voorzitter zich in een situatie bevindt als bedoeld in artikel 37, § 1, 1° van het OCMW-decreet, dan oefent de raad voor maatschappelijk welzijn, met uitzondering van de voorzitter, die bevoegdheden uit.

Die libellering tracht duidelijk het onderscheid te maken tussen, enerzijds, de bevoegdheid om te beslissen al dan niet in rechte op te treden en, anderzijds, het vertegenwoordigen van het bestuur. Om de in artikel 52 van het OCMW-decreet behouden koppeling met artikel 200 van het OCMW-decreet sluitend te maken, is tevens artikel 52 van dit decreet in dit opzicht gelijkluidend gewijzigd. Er wordt daar eveneens een onderscheid gemaakt tussen optreden in rechte en vertegenwoordigen in gerechtelijke en in buitengerechtelijke gevallen. Voorts wordt meteen ook verduidelijkt wie door de voorzitter van de raad voor maatschappelijk welzijn, respectievelijk de raad voor maatschappelijk welzijn kan worden aangewezen om in rechte te verschijnen: een advocaat, een personeelslid of een lid van de raad (*Parl.St.* Vl.Parl. 2011-12, nr. 1558/1, 23-24).
Dat de voorzitter het centrum in rechte vertegenwoordigt, impliceert nog niet dat een vordering of een akte van hoger beroep ook uitdrukkelijk de vermelding "vertegenwoordigd door de voorzitter" moet bevatten (Cass. 26 januari 2009, www.juridat.be); die vermelding is niet op straffe van nietigheid voorgeschreven.

Artikel 201 van het OCMW-decreet bepaalt dat in afwijking van artikel 200 de rechtsgedingen als eiser inzake de verrichtingen vermeld in de artikelen 91 en 92, alsmede de verrichtingen inzake het beheer van de goederen en de terugvordering van de kosten voor verleende hulp, overeenkomstig de beslissing van de raad voor maatschappelijk welzijn in naam van het OCMW-bestuur op vervolging en *benaarstiging* van de financieel beheerder zullen worden gevoerd. Het komt erop neer dat een openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn in de overgrote meerderheid van de rechtsgedingen als *eiser* door de financieel beheerder zal worden vertegenwoordigd (belangrijk dienaangaande RvS 3 mei 1993, nr. 42.725, OCMW Wevelgem, *Arr.RvS* 1993, z.p.; vgl. RvS 17 september 1991, nr. 37.641, OCMW Wevelgem, *Arr.RvS* 1991, z.p.; RvS 2 mei 1994, nr. 47.124, Janssens, *Vl.T.Gez.* 1994-95, 45, *ZW* 1994, 150, noot D. COECKELBERGH; X, *OCMW geannoteerd, o.c.*, 122-123) en in die waarin het bestuur als *verweerder* optreedt, door de voorzitter.

De vordering op grond van artikel 15, § 2 Onderstandswet ingesteld bij de Raad van State door een openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn tegen een ander OCMW-bestuur met het oog

op de terugbetaling van bepaalde aan een hulpbehoevende persoon uitgekeerde kosten voor maatschappelijke dienstverlening, worden door de financieel beheerder vervolgd (RvS 27 september 1999, nr. 82.432, OCMW Knokke-Heist; RvS 17 september 2001, nr. 98.889, OCMW Maldegem).
Een dagvaarding is echter niet nietig ingeval zij niet vermeldt dat zij conform artikel 115, § 2 OCMW-wet op vervolging en benaarstiging van de financieel beheerder is betekend (Rb. Mechelen 2 februari 1987, *Pas.* 1987, III, *RW* 1988-89, 891).

767 Hoewel de voorzitter in de regel het OCMW-bestuur bij de rechtbanken vertegenwoordigt en het proces voert (Cass. 28 maart 1994, *Arr.Cass.* 1993-94, I, 315, *Pas.* 1994, I, 314), kan hij zich hiervoor door een advocaat laten bijstaan of laten vertegenwoordigen; hij kan ook een volmacht geven aan een raadslid of een personeelslid om in rechte te verschijnen (art. 200, § 3 OCMW-decreet). Met een recente wijziging aan de voormelde bepaling kan nu ook een personeelslid van een samenwerkingsverband van een of meer OCMW's of een personeelslid van een ander OCMW op grond van een samenwerking met het OCMW een bestuur vertegenwoordigen om in rechte te verschijnen of om het OCMW in dossiers van collectieve schuldenregeling te vertegenwoordigen.

Te herhalen valt dat de bepalingen van artikel 200 van het OCMW-decreet niet inhouden dat de voorzitter beslist over het instellen van een rechtsvordering, een bevoegdheid die uitsluitend toekomt aan de raad (in voorkomend geval zal de Raad van State de exceptie van niet-ontvankelijkheid ambtshalve opwerpen, *cf.* RvS 20 november 1985, nr. 25.882, OCMW Overpelt, *Arr.RvS* 1985, z.p.; RvS 10 december 1987, nr. 29.007, OCMW Leuven, *Arr.RvS* 1985, z.p.; zie hierboven nr. 761).

Het behoort tot de bevoegdheid van de voorzitter van de raad voor maatschappelijk welzijn om in schorsingszaken, waar de termijnen voor het voeren van het verweer zeer kort zijn, voor het bestuur op te komen en op eigen initiatief een raadsman aan te wijzen (RvS 2 mei 1994, nr. 47.124, Janssens, *Vl.T.Gez.* 1994-95, 45, *ZW* 1994, 150, noot D. COECKELBERGH); te beklemtonen valt dat dit handelen alleszins voorlopig is, maar met dien verstande dat de door de door de voorzitter aangewezen raadsman ingediende stukken niet uit de debatten moeten worden geweerd.

In de (bestuurs)praktijk kan ook steeds een advocaat namens een openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn optreden (zie A. DE GRAEVE, "De voorzitter van de raad voor maatschappelijk welzijn", *De Gem.* 1978, 6). Het is een advocaat die lid is van de raad voor maatschappelijk welzijn, niet verboden om voor een rechtbank de voorzitter van die raad te vertegenwoordigen teneinde er de belangen van het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn te verdedigen, op voorwaarde dat dit kosteloos gebeurt (RvS 8 mei 1981, nr. 21.156, Lonnoy, *Arr.RvS* 1981, 701; zie tevens hierboven nrs. 29 e.v. en 243 e.v. in verband met de onverenigbaarheden en verbodsbepalingen voor de raadsleden).

De afvaardiging van een ambtenaar door de raad voor maatschappelijk welzijn is slechts in zeer uitzonderlijke omstandigheden verantwoord, hoewel de bestuurspraktijk aantoont dat dit toch vaak wel het geval is; de wetgever was destijds echter van oordeel dat dergelijke opdrachten tot het strikte minimum moeten worden beperkt (*Parl.St.* Senaat 1974-75, nr. 581/2, 165). Een memorie

van antwoord van een OCMW in een procedure voor de Raad van State is geldig wanneer zij ondertekend is door de voorzitter en de secretaris. Het bewijs dat de memorie besproken is in de raad is niet vereist (RvS 29 juni 1992, nr. 39.908, Depoorter, *Arr.RvS* 1992).

Tot aan de wijziging van artikel 200, § 3 OCMW-decreet bij decreet van 2 april 2014, was uit de regelgeving niet duidelijk op te maken of het centrum zich kon laten vertegenwoordigen door een jurist in dienst van een samenwerkingsverband of van een OCMW-vereniging waarbij het OCMW aangesloten is. In zoverre de werking van een aantal regionale diensten voor schuldbemiddeling nog op delegaties of "volmachten" die op grond van het vroegere artikel 200 werden verstrekt, is gesteund aan de medewerkers van die regionale diensten, zouden daardoor volgens de bevoegde minister procedurefouten (i.e. een onbevoegd orgaan treedt op) voor de arbeidsrechtbank kunnen ontstaan; het was aan de betrokken centra om die delegaties desgevallend aan te passen. Het wijzigen van het decreet was volgens de minister niet gepland (*Vr. en Antw.* Vl.Parl. 2012-13, 17 mei 2013 (Vr. nr. 524)). In de praktijk aanvaardden de arbeidsrechtbanken dergelijke vertegenwoordiging wel, de burgerlijke rechtbanken niet. Thans is de vertegenwoordiging door een personeelslid op grond van een samenwerkingsverband uitdrukkelijk voorzien.

768 Ofschoon krachtens artikel 201 van het OCMW-decreet de financieel beheerder het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn in rechte kan vertegenwoordigen, blijft de beslissing om een rechtsgeding of een annulatieberoep in te stellen toch onder de bevoegdheid van de OCMW-raad zélf vallen (RvS 12 december 1979, nr. 19.973, OCMW Brecht, *Arr.RvS* 1979, 1267; RvS 21 januari 1992, nr. 38.528, OCMW Antwerpen, *Arr.RvS* 1992, z.p.). Voor zover die raadsbeslissing niet ten opzichte van bijvoorbeeld een onderhoudsplichtige wordt voorgelegd, is de vordering tegen die persoon niet toelaatbaar (Rb. Mechelen 8 december 1992, *Pas.* 1993, III, 1).

De financieel beheerder zal het OCMW-bestuur vertegenwoordigen ingeval het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn de kosten van de dienstverlening wil terugvorderen van de onderhoudsplichtigen van de begunstigde. De "benaarstiging" van de financieel beheerder moet eng worden geïnterpreteerd; in de gevallen waarin op grond van artikel 201 van het OCMW-decreet moet worden gehandeld, zijn de voorzitter en de secretaris niet bevoegd om het centrum in rechte te vertegenwoordigen (RvS 21 januari 1992, nr. 38.528, OCMW Antwerpen, *Arr.RvS* 1992, z.p.; D. Beirens, "Commentaar bij art. 115 OCMW-wet", *T.Ontv.* 1997, afl. 4, 9-11; G. Libin, *Invordering van debiteurendossiers. De vertegenwoordiging van het OCMW in rechte*, *l.c.*, 93-98); meer zelfs, een beroepsschrift, ondertekend door de voorzitter en de secretaris, is dan niet ontvankelijk (RvS 3 mei 1993, nr. 42.725, OCMW Wevelgem, *Arr.RvS* 1993, z.p.). Wel hebben de voorzitter en de financieel beheerder, samen optredend, beheersbevoegdheid ten aanzien van schulden van het OCMW. De door hen gedane erkenning van het recht van een schuldeiser stuit de verjaring (Cass. 10 januari 1992, *Arr.Cass.* 1991-92, 412, *Pas.* 1992, I, 40).

Een dagvaarding is niet nietig omdat zij niet vermeldt dat zij conform artikel 115, § 2 OCMW-wet (nu art. 201 OCMW-decreet) op vervolging en benaarstiging van de *ontvanger* (financieel beheerder) betekend is (*cf.* Rb. Mechelen 2 februari 1987, *Pas.* 1987, III, 51).

Ingeval de financieel beheerder die het rechtsgeding voert, verhinderd of afwezig is, kan in zijn plaats het personeelslid of een personeelslid van een samenwerkingsverband van openbare centra voor maatschappelijk welzijn optreden die de financieel beheerder onder zijn verantwoordelijkheid heeft aangewezen. Heeft de financieel beheerder geen personeelslid aangewezen, dan kan de raad voor maatschappelijk welzijn een personeelslid afvaardigen (*cf.* art. 201, tweede lid OCMW-decreet; voorheen in die zin D. BEIRENS, *Commentaar bij art. 115 Organieke Wet 1976*, *l.c.*, 9-11).

De OCMW-raadsbeslissing om in een dergelijke vordering het bestuur door de voorzitter te laten vertegenwoordigen, strijdt met de toepasselijke bepalingen uit de organieke regelgeving.

Tot slot moet erop worden gewezen dat het OCMW, indien het betrokken is bij geschillen inzake leefloon en maatschappelijke dienstverlening, verschijnt bij monde hetzij van een advocaat, hetzij van een door dit centrum afgevaardigd effectief lid of personeelslid (art. 728, § 3, derde lid Ger.W.). Deze vertegenwoordiging sluit de voorzitter niet uit maar voorziet niet in de mogelijkheid dat een personeelslid van of via een samenwerkingsverband het OCMW vertegenwoordigt.

TITEL VII

DEELNEMING AAN EEN EXTERN VERZELFSTANDIGD AGENTSCHAP EN AAN VERENIGINGEN VAN TITEL VIII

HOOFDSTUK I
DE TOTSTANDKOMING VAN DE VERENIGING OF HET EVA

769 Aan de organieke wet van 8 juli 1976 lag het streven ten grondslag om de openbare centra voor maatschappelijk welzijn die daartoe behoefte voelen, de mogelijkheid te geven om bepaalde van hun taken in een ruimer samenwerkingsverband uit te oefenen. Zo voorzag artikel 61 van die wet in de mogelijkheid voor het OCMW-bestuur om een beroep te doen op of om *overeenkomsten* te sluiten met personen, inrichtingen of diensten uit de openbare of uit de privésector; de artikelen 118 t.e.m. 135*terdecies* van dezelfde wet regelden de samenwerking bij wijze van vereniging van het OCMW met een of meer andere openbare centra voor maatschappelijk welzijn, met andere openbare besturen en/of met rechtspersonen andere dan die welke winstoogmerken hebben (zie hierover J. COTTYN, "Samenwerkingsverbanden voor OCMW's. Meer dan een doekje voor het bloeden!", *OCMW-visies* 2002, afl. 1, 14-18; J. VANDEURZEN en A. VEYS, "Samenwerking tussen ziekenhuizen: een overzicht van de juridische mogelijkheden", *A.Hosp.* 1999, afl. 2, 5-16).

Nu zijn die bepalingen in Titel VIII van het OCMW-decreet opgenomen. De regelgevende bevoegdheid van de decreetgever ter zake kan niet worden betwist daar de in de organieke regelgeving beoogde verenigingen opdrachten van openbare dienstverlening uitoefenen in het raam van de uitvoering van het beleid inzake maatschappelijke dienstverlening (GwH nr. 116/2008 van 31 juli 2008, *AA* 2008, 1873, *CDPK* 2008, 877, noot J. VANPRAET, *T.Gem.* 2009/1, 57, noot F. VANDENDRIESSCHE en A. CARTON); dat daarbij een *sui-generis*regeling wordt nagestreefd die mogelijkerwijze van de gemene vzw-wetgeving afwijkt, tornt niet aan de bevoegdheden van de federale overheid aangezien bij artikel 5, § 1, II, 2° BWHI de volledige bevoegdheid tot het uitvaardigen van regels aangaande de toegewezen bevoegdheden is verbonden.

770 Artikel 202 van het OCMW-decreet bepaalt dat openbare centra voor maatschappelijk welzijn kunnen deelnemen in een vennootschap met sociaal oogmerk, een vereniging of een stichting; die neemt de vorm aan van een gemeentelijk extern verzelfstandigd agentschap in privaatrechtelijke vorm (EVA) van de gemeente die door het OCMW wordt bediend en dit met het oog op het vervullen van sociale doeleinden met uitsluiting van de gehele of gedeeltelijke exploitatie van een ziekenhuis of van ziekenhuisgebonden activiteiten. Die privaatrechtelijke entiteiten moeten in dat geval niet voldoen aan de voorwaarden opgenomen in Titel VIII.

Krachtens artikel 222 van het OCMW-decreet bezitten dergelijke verenigingen een eigen *rechtspersoonlijkheid* (RvS 26 juni 2007, nr. 172.743, Liebin, *Rev.dr.commun.* 2008, afl. 4, 47). Die rechtspersoonlijkheid volgt rechtstreeks uit het voormelde decreetsartikel; daartoe moeten ten aanzien van derden bijgevolg geen bijzondere formaliteiten worden vervuld.

De rechtspersoonlijkheid houdt tevens in dat de vereniging in die hoedanigheid een vordering kan inleiden (Brussel 17 juni 2008, www.juridat.be). Bovendien is de vereniging op te vatten als een publiek rechtspersoon en is zij – dit is bijvoorbeeld belangrijk bij overheidsopdrachten (RvS 14 mei 2012, nr. 219.341, nv Axima Contracting; RvS 16 december 2010, nr. 209.794, nv Bernard Construction) – op te vatten als een administratieve overheid in de zin van artikel 14 RvS-wet.

771 Elk OCMW-bestuur kan een vereniging tot stand brengen om een van de opdrachten uit te voeren die door het OCMW-decreet aan de openbare centra voor maatschappelijk welzijn zijn toevertrouwd en voor leidinggevende, staf-, expert- en managementfuncties (art. 219 OCMW-decreet). Ofwel is het OCMW het enige lid van een dergelijke vereniging, ofwel wordt die vereniging opgericht met andere openbare besturen en/of met rechtspersonen andere dan die met een winstoogmerk. Met andere woorden, de vereniging moet een *welomlijnde doelstelling* nastreven die op de koop toe kadert in het OCMW-decreet of de Organieke Wet 1976. Nog anders geformuleerd, de vereniging mag geen winstoogmerk hebben en geen commercieel karakter vertonen.

Een OCMW-bestuur zal een vereniging kunnen tot stand brengen "*met een of meer andere openbare centra voor maatschappelijk welzijn, met andere openbare besturen en/of met rechtspersonen andere dan die welke winstoogmerken hebben*" (vgl. voorheen J. COTTYN, *Samenwerkingsverbanden voor OCMW's. Meer dan een doekje voor het bloeden!*, *l.c.*, 14 e.v.). Die bepaling impliceert, enerzijds, dat ook de federale overheid, de Gewesten en de Gemeenschappen, de provincies en de gemeenten tot de vereniging kunnen toetreden maar dat, anderzijds, natuurlijke personen en de rechtspersonen die een commercieel karakter hebben van de vereniging zijn uitgesloten.

In de bestuurspraktijk zal het tot stand brengen van een *vereniging* veelal zijn ingegeven door het verlangen om projecten te verwezenlijken die wegens de daarmee samenhangende financiële gevolgen door één openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn moeilijk afzonderlijk ten laste kunnen worden genomen. Te denken valt hierbij bijvoorbeeld aan de gezamenlijke oprichting en/of exploitatie van bepaalde rustoorden, woonzorgcentra, verplegingsinstellingen en gezondheidscentra. Het tot stand komen van een vereniging kan evenzeer zijn ingegeven door het feit dat ermee wordt tegemoetgekomen aan behoeften die het grondgebied van één gemeente overstijgen. Tevens kan de betrachting tot rationalisatie er bepaalde openbare centra voor maatschappelijk welzijn toe aanzetten een vereniging tot stand te brengen, bijvoorbeeld om elkaar overlappende diensten voor gezins- of bejaardenhulp samen te smelten (M. DE JONGE e.a., *Openbare Centra voor Maatschappelijk Welzijn: Handleiding voor OCMW-mandatarissen*, *o.c.*, 99).

772 Wil een openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn een vereniging oprichten dan wel toetreden tot een vereniging, dan moet hiertoe steeds bij besluit van de raad voor maatschappelijk welzijn of, indien er meerdere centra bij betrokken zijn, van de onderscheiden OCMW-raden worden toe overgegaan. Het besluit van het OCMW-bestuur tot toetreding bij of tot oprichting van een vereniging moet bovendien door een advies van het college van burgemeester en schepenen worden voorafgegaan, waarna de raad voor maatschappelijk welzijn pas een geldige beslissing kan nemen (art. 270, § 1, 6° OCMW-decreet).

Eenmaal het oprichtingsbesluit tot stand is gekomen, moet dit overeenkomstig de artikelen 220 en 244 van het OCMW-decreet nog door de betrokken gemeenteraad of de respectieve gemeenteraden, alsook door de Vlaamse Re-

gering worden goedgekeurd; de goedkeuring van de gemeenteraad is *steeds* vereist, dus ook in het geval dat de gemeente zelf geen deelgenoot in de vereniging is. Betreft het een toetreding tot een bestaande vereniging, dan is alleen de goedkeuring van de gemeenteraad vereist.
Het gemeenteraadsbesluit waarbij de oprichting van of de toetreding tot een vereniging al dan niet wordt goedgekeurd, moet binnen een termijn van veertig dagen na het inkomen van het verzoek tot goedkeuring bij het gemeentebestuur, aan het OCMW worden verzonden. Dezelfde dag moet de gemeente een afschrift van het besluit aan de Vlaamse Regering overmaken. Die stuurt haar besluit binnen een termijn van honderd dagen na het inkomen van het verzoek tot goedkeuring naar het centrum.

De goedkeuringsbesluiten van de Vlaamse Regering, verleend overeenkomstig artikel 234 van het OCMW-decreet, moeten bij uittreksel in het *Belgisch Staatsblad* worden bekendgemaakt. Bij toepassing van artikel 252 OCMW-decreet moet worden aangenomen dat, bij ontstentenis van machtiging binnen de voorgeschreven termijn ervan mag worden uitgegaan dat die impliciet werd gegeven. Het is uiteraard moeilijk om een dergelijke machtiging in het *Belgisch Staatsblad* bekend te maken.

HOOFDSTUK II
DE STATUTEN VAN DE VERENIGING OF HET EVA

773 Artikel 221 van het OCMW-decreet schrijft een aantal *vereisten* voor waaraan de statuten van de vereniging moeten voldoen; zij moeten in een authentieke akte worden vastgesteld en een aantal gegevens bevatten (zie echter hierboven nr. 749 e.v. aangaande de goedkeuring).

Die gegevens worden als volgt in het voormelde decreetsartikel opgesomd:
1. de benaming, de zetel en de duur van de vereniging;
2. het doel of de doeleinden waarvoor ze is opgericht;
3. de nauwkeurige aanduiding van de deelgenoten, van hun inbrengsten, verbintenissen en bijdragen;
4. de voorwaarden tot het toetreden en het uittreden van de deelgenoten;
5. de bevoegdheid van de algemene vergadering en de wijze waarop die wordt bijeengeroepen, alsmede de wijze waarop haar besluiten ter kennis van de leden en van derden worden gebracht;
6. de betrekkingen van de vereniging met haar leden inzake de mededeling van de documenten die aan de algemene vergadering worden voorgelegd;
7. de bevoegdheden van de raad van beheer, de wijze van benoeming en van afzetting van zijn leden, de regeling rond de duur en het einde van het mandaat van de beheerders, alsmede de aansprakelijkheid van de beheerders;
8. (opgeheven);
9. de na te komen regelen tot het wijzigen van de statuten;
10. de bestemming van het vermogen van de vereniging bij de ontbinding ervan;
11. het stemmenaantal waarover elke deelgenoot in de verschillende bestuurs- en beheersorganen beschikt;
12. de tegemoetkoming van de deelgenoten-rechtspersonen in de tekorten van de vereniging;
13. de wijze waarop het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn in kennis gesteld wordt van de agenda van de bestuurs- en beheersorganen van de verenigingen;
14. de wijze waarop de leden van de raad voor maatschappelijk welzijn in kennis worden gesteld van de notulen van de vergaderingen van de raad van bestuur en het orgaan van dagelijks bestuur en alle documenten waarnaar in de notulen wordt verwezen. Die worden indien een lid van de raad voor maatschappelijk welzijn dat wenst, in elk geval elektronisch ter beschikking gesteld.

Indien volgens de statuten de raad van bestuur bevoegd is om een personeelslid tuchtrechtelijk te sanctioneren, dan is een ontslagbesluit genomen door het beheerscomité onregelmatig. De raad van bestuur kan de door het beheerscomité genomen beslissing niet overdoen zonder zelf de ambtenaar te hebben gehoord en zonder zelf het dossier volledig onderzocht te hebben (RvS 16 juni 1999, nr. 81.003, Crochet; vgl. RvS 20 juni 2012, nr. 219.876, Devriendt: dat de rechtspositieregeling van het OCMW-personeel van toepassing is, impliceert nog niet dat de algemene vergadering de tuchtmaatregel moet nemen nu in een ziekenhuis de algemeen directeur taken uitoefent zoals de OCMW-secretaris ten aanzien van wie slechts de raad voor maatschappelijk welzijn als tuchtoverheid kan optreden; de statuten van de vereniging moeten hierover klaarheid schenken).

Alle akten, facturen, aankondigingen, publicaties en andere stukken die van de vereniging uitgaan, moeten de benaming van de vereniging vermelden alsook onmiddellijk daarvoor of daarna de bewoordingen "vereniging onderworpen aan Titel VII, Hoofdstuk I van het decreet van 19 december 2008 betreffende de organisatie van de openbare centra voor maatschappelijk welzijn" of "OCMW-vereniging van publiekrecht" bevatten (art. 223 OCMW-decreet).

Een gelijkaardige bepaling bestond reeds onder de gelding van de Organieke wet 1976. Die werd ingevoegd bij artikel 21*bis* van de wet van 5 augustus 1992 met het oog op rechtsduidelijkheid in de relatie met derden (*Parl.St.* Kamer 1990-91, nr. 1734/1, 31).

774 De *wijziging* van de statuten geschiedt overeenkomstig dezelfde formaliteiten zoals voorgeschreven bij een oprichting; met andere woorden, de statutenwijziging vereist een besluit van de raad of de raden voor maatschappelijk welzijn, de goedkeuring van de wijzigingsbesluiten door de betrokken gemeenteraad of -raden alsmede de goedkeuring van de Vlaamse Regering. Eveneens de beslissingen tot toelating van privaatrechtelijke rechtspersonen als deelgenoot, tot verlenging of tot vrijwillige ontbinding van de vereniging zijn onderworpen aan het goedkeuringstoezicht van de gemeenteraad en de Vlaamse Regering (art. 224 OCMW-decreet).

De wijziging moet voorts plaatsvinden met inachtneming van de bepalingen die de artikelen 220 en 221 van het OCMW-decreet inzake het vaststellen van de statuten voorschrijven, o.m. inzake de goedkeuring en de vaststelling in een authentieke akte (zie tevens RvS 22 maart 2007, nr. 169.264, Ziekenhuis Oost-Limburg, *TBP* 2008, 507, noot J. DEBIÈVRE, "De definitieve teloorgang van de krachtlijnen Kelchtermans?"). Ingeval de statutenwijziging niet in een authentieke akte is vastgesteld, wordt toch aan de voormelde verplichtingen tegemoetgekomen ingeval de bekrachtigingsbeslissing van de statutenwijziging in een authentieke akte is gegoten; de wijzigingen worden op die manier tegenstelbaar.

Elke wijziging van de statuten die voor de deelgenoten een verzwaring van hun verplichtingen of een vermindering van hun rechten in de vereniging meebrengt, moet *vooraf hun* instemming bekomen; voor andere statutenwijzigingen geldt die bepaling niet. Het behelst hier beslissingen die aan de fundamenten van de vereniging raken; zij kunnen daarom slechts worden genomen nadat alle deelgenoten hiermee vooraf hebben ingestemd (*Parl.St.* Vl.Parl. 1997-98, nr. 858/1, 9).

775 Artikel 225 van het OCMW-decreet regelt een bijzonder geval van wijziging van de statuten van de vereniging, met name de wijziging van de *doeleinden* waarvoor de vereniging is opgericht; in een dergelijk geval is het immers niet uitgesloten dat het gewijzigde doel niet meer beantwoordt aan de belangen van een deelgenoot. De regelgever heeft het logisch bevonden dat in die hypothese aan de deelgenoten de mogelijkheid wordt geboden om zich terug te trekken uit de vereniging door ontslag bij de raad van beheer van de vereniging in te dienen.

Dit was reeds het geval onder de gelding van de Organieke OCMW-wet 1976. Het kan inderdaad voorkomen dat het gewijzigde doel niet meer beantwoordt aan de belangen van een of ander toegetreden bestuur. In dit geval is het gewettigd dat de tegenwaarde van de inbreng wordt teruggeschonken. Die tegenwaarde wordt vastgesteld aan de hand van de boekhoudkundige gegevens op het ogenblik van het ontslag (*cf. Parl.St.* Senaat 1974-75, nr. 581/1, 33). De betrokken deelgenoot kan evenwel niet de teruggave van de betaalde bijdragen eisen.

776 De definitief geworden goedkeuringsbesluiten betreffende de vereniging worden bij uittreksel in het *Belgisch Staatsblad* bekendgemaakt. De statuten van de vereniging alsmede de eventuele wijzigingen hiervan worden, voorafgegaan door de datum van het goedkeuringsbesluit, *in extenso* bekendgemaakt in de bijlagen van het *Belgisch Staatsblad* en dit op kosten van de vereniging (art. 234, eerste en tweede lid OCMW-decreet).

Ook de beslissing waarbij akte wordt genomen van het ontslag dat een deelgenoot bij de raad van beheer van de vereniging ingevolge de wijziging van de doeleinden van de vereniging heeft ingediend, moet bij uittreksel in het *Belgisch Staatsblad* worden bekendgemaakt (art. 234 OCMW-decreet).

HOOFDSTUK III

DE VERTEGENWOORDIGING VAN HET OCMW IN DE ORGANEN VAN HET EVA OF DE VERENIGING

777 Tijdens de parlementaire voorbereidende werkzaamheden met betrekking tot de wijziging van artikel 124 van de Organieke Wet 1976 (*Parl.St.* Vl.Parl. 1997-98, nr. 858/1, 9), nu artikel 226 OCMW-decreet, werd gediscussieerd over de vraag of het niet wenselijk was om de openbare besturen die deelgenoot in de vereniging waren, toe te staan zich door derden in de organen van de verenigingen te laten vertegenwoordigen. Dit zouden dan bijvoorbeeld personen kunnen zijn die mogelijkerwijze niet rechtstreeks bij het OCMW-bestuur waren betrokken maar die, bijvoorbeeld wegens hun deskundigheid, beter op de hoogte waren van het te voeren beleid en bestuur dan de eventuele afgevaardigde politieke mandatarissen.
Bij de totstandkoming van de Organieke Wet 1976 werd nog geoordeeld dat het toch meer verkieslijk was dat de in de organen van de vereniging door de openbare besturen afgevaardigde leden bij uitsluiting *mandatarissen van de betrokken raden* – bijvoorbeeld de gemeenteraad of de raad voor maatschappelijk welzijn – waren. De reden hiervoor was het feit dat de vereniging een overgedragen verplichting tot dienstverlening opneemt en uitoefent die initieel ten laste van het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn valt (*Parl.St.* Senaat 1974-75, nr. 581/2, 172).

778 Artikel 226 van het OCMW-decreet bepaalt dat elk openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn in de organen van de vereniging door leden van de OCMW-raad wordt vertegenwoordigd. De voorzitter van de raad voor maatschappelijk welzijn is niet van rechtswege lid van de organen van de vereniging maar moet daarin eveneens worden verkozen (*Vr. en Antw.* Senaat 1977-78, 586).

In afwijking van het beginsel van artikel 226 OCMW-decreet mogen in het geval dat de vereniging een ziekenhuis beheert, maximaal 1/3 van de door het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn aan te wijzen bestuurders toch deskundigen zijn. Dergelijke deskundigen zijn weliswaar geen raadsleden maar worden door het bestuur op grond van hun ervaring of expertise, als bestuurder aangesteld. Op die wijze kunnen OCMW-personeelsleden, zoals de secretaris, bestuurder van een vereniging worden.

Aangezien de provinciegouverneur als toezichthoudende overheid ten aanzien van de vereniging kan optreden, is volgens artikel 228, § 3 van het OCMW-decreet het ambt van gouverneur onverenigbaar met de hoedanigheid van lid van een raad van beheer van een in deze titel bedoelde vereniging.

779 De leden van de OCMW-raad die het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn in de organen van de vereniging zullen vertegenwoordigen, moeten overeenkomstig artikel 226, tweede lid van het OCMW-decreet door die raad volgens de regels van artikel 60, § 3 betreffende de verkiezing van de leden van het vast bureau worden aangewezen (zie hierboven nr. 354). Het komt erop neer dat de verkiezing bij *geheime stemming* en in *één enkele stemronde* moet plaatsvinden waarbij elk raadslid over één stem beschikt; bij staking van stemmen is de jongste kandidaat in jaren verkozen (*cf.* RvS 23 februari 1990, nr. 34.139, Pauly en cs, *Arr.RvS* 1990, z.p.).

De verwijzing naar artikel 60, § 3 heeft uitsluitend betrekking op de wijze van *verkiezing* van de leden van het vast bureau; de bepaling beoogt niet de samenstelling of het aantal leden. Uit de verwijzing naar het voormelde artikel van het OCMW-decreet kan bijgevolg niet worden afgeleid dat de vertegenwoordiging van een openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn in de organen van de vereniging uit een bepaald aantal leden moet bestaan (vgl. *Vr. en Antw.* Kamer 1979-80, 3094). Daar de regelgeving ter zake niets uitdrukkelijk bepaalt, zal het aantal door de raad voor maatschappelijk welzijn te verkiezen leden in de eerste plaats uit de statuten van de vereniging moeten worden opgemaakt. De OCMW-raad bepaalt tevens de duur van het mandaat van zijn afgevaardigden; geen enkele bepaling verbiedt de raad om op gelijk welk ogenblik een einde te maken aan een bepaald mandaat en een nieuwe afgevaardigde te verkiezen.

780 Het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn moet in kennis worden gesteld van de agenda van de bestuurs- en beheersorganen van de vereniging. De wijze waarop dit gebeurt, moet in het huishoudelijk reglement van de raad voor maatschappelijk welzijn zijn opgenomen. Dit reglement bepaalt tevens op welke wijze de beslissingen van de vereniging in het bevoegde orgaan van het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn worden besproken (art. 226, vierde lid OCMW-decreet). Het hier bedoelde bevoegde orgaan is de raad voor maatschappelijk welzijn, aangezien alleen die raad de leden kan aanwijzen die het OCMW in de vereniging zullen vertegenwoordigen.

781 Waar vroeger – *i.e.* vóór de wijzigingen aangebracht bij decreet van 14 juli 1998 –, ongeacht de verhouding van de inbreng van de verschillende deelgenoten, de openbare rechtspersonen steeds over de *meerderheid van de stemmen* in de verschillende bestuurs- en beheersorganen van de vereniging moesten beschikken, is het sindsdien mogelijk dat de publiekrechtelijke deelgeno(o)t(en) een minderheidsparticipatie nemen. De vroegere bepaling liet zich – aan de ene kant – gezien de verknochtheid van de mogelijke doelstellingen van de vereniging met de opdrachten van het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn en – aan de andere kant – het streven om winstbejag te vermijden, goed verstaan. De statuten van de vereniging moesten daarom steeds voorschrijven dat te allen tijde ten minste de meerderheid van de mandaten in zowel de algemene vergadering als in de raad van beheer en het vast bureau van de vereniging aan de openbare rechtspersonen moest worden toegewezen; die bepaling bemoeilijkte in grote mate het vinden van een private partner.
Heden wordt de stemverhouding in de bestuurs- en beheersorganen alsook de bijdrageplicht in de gebeurlijke tekorten in verhouding tot de inbreng in de vereniging vastgesteld (*Parl.St.* Vl.Parl. 1997-98, nr. 858/1, 47-48).

Bij de oprichting van een vereniging met het oog op het exploiteren van een ziekenhuis of van een gedeelte van een ziekenhuis, wordt het stemmenaantal in de verschillende bestuurs- en beheersorganen waarover elke deelgenoot beschikt, verdeeld in verhouding tot ieders inbreng in de vereniging. Indien de openbare rechtspersonen niet over de meerderheid van de stemmen in de

verschillende bestuurs- en beheersorganen van die vereniging beschikken, dan wordt de tekortenregeling, vastgelegd in de wet betreffende de ziekenhuizen en andere verzorgingsinrichtingen en gecoördineerd op 10 juli 2008, zo toegepast dat in de tekorten van de vereniging door elke openbare rechtspersoon wordt tegemoetgekomen in dezelfde verhouding als die van zijn inbreng in de vereniging tot de totaliteit van de inbreng van alle deelgenoten. Ingeval de openbare rechtspersonen wel over de meerderheid van de stemmen in de verschillende bestuurs- en beheersorganen van dergelijke vereniging beschikken, dan blijft de tekortenregeling van de genoemde Ziekenhuiswet onverkort gelden (art. 227, eerste en tweede lid OCMW-decreet).

Krachtens artikel 227, derde lid, moet het zorgstrategisch plan van het ziekenhuis bedoeld in het besluit van de Vlaamse Regering van 8 juni 1999 houdende de procedureregels inzake de infrastructuur voor persoonsgebonden aangelegenheden en in het besluit van de Vlaamse Regering van 18 maart 2011 tot regeling van de alternatieve investeringssubsidies, verstrekt door het Vlaams Infrastructuurfonds voor Persoonsgebonden Aangelegenheden door de raad voor maatschappelijk welzijn worden goedgekeurd, ongeacht het aantal stemmen waarover het betrokken OCMW-bestuur in de bestuurs- en beleidsorganen van de vereniging beschikt.

Indien de openbare rechtspersonen – openbare centra voor maatschappelijk welzijn en gemeentebesturen – ten minste 1/3 van de stemmen in de bestuurs- en beleidsorganen van het ziekenhuis vertegenwoordigen, moet het budget door de meerderheid van de afgevaardigden van die openbare rechtspersonen worden goedgekeurd. De statuten van de vereniging moeten bepalingen in die zin bevatten.

HOOFDSTUK IV
BEHEER, CONTROLE EN BESTUURLIJK TOEZICHT

782 De verenigingen worden volgens *dezelfde regels* als de openbare centra voor maatschappelijk welzijn beheerd; zij zijn aan dezelfde controle en aan hetzelfde bestuurlijk toezicht onderworpen. De statuten van de verenigingen kunnen bij toepassing van artikel 228, § 1 OCMW-decreet nochtans andersluidende bijzondere voorschriften bevatten.

Er kan in dit verband aan worden herinnerd dat de statuten moeten worden goedgekeurd (zie hierboven nr. 773), hetgeen de mogelijkheid van controle inhoudt op de afwijkende regels die de statuten krachtens het voormelde artikel kunnen bevatten.

Voor lokale PPS-projecten zoals bedoeld in het PPS-decreet van 18 juli 2003, beschikken de verenigingen over dezelfde bevoegdheid als een centrum om zakelijke rechten te vestigen op goederen van het openbaar domein (art. 228, § 1, tweede lid OCMW-decreet). Dit houdt in dat een vereniging op voorwaarde van een bijzondere en omstandige motivering zakelijke rechten kan vestigen op openbaar domeingoederen voor zover die rechten kennelijk niet onverenigbaar zijn met de bestemming van de goederen (*cf.* D. D'HOOGHE en L. DE VUYST, *De andere innovaties met betrekking tot de werkingsregels, de participatie van de burgers in het bestuur, de verhouding tot het OCMW en de binnengemeentelijke territoriale decentralisatie*, *o.c.*, nrs. 341-343, 209 e.v.).

De verenigingen kunnen onder dezelfde voorwaarden als de openbare centra voor maatschappelijk welzijn *leningen* aangaan, *subsidies* van andere openbare besturen en *schenkingen en legaten* ontvangen. Dit betekent dat schenkingen en legaten zonder meer kunnen worden aanvaard door het hoogste orgaan van de vereniging, *i.e.* de algemene vergadering; een bijzonder bestuurlijk toezicht is niet voorgeschreven.
Evenmin voor het aangaan van leningen is enige machtiging vereist en gelden de toezichtsregels zoals voor de openbare centra voor maatschappelijk welzijn.

De beslissing van de vereniging om in rechte op te treden, wordt in de regel genomen door de algemene vergadering; het rechtsgeding wordt door de raad van bestuur gevoerd (Cass. 28 maart 1994, *Arr.Cass.* 1994, 415, *Pas.* 1994, I, 314, *RW* 1994-95, 365).

783 Met betrekking tot de ziekenhuizen die van een vereniging afhangen, wordt het bestuurlijk toezicht beperkt tot de toepassing van Titel IX, Hoofdstuk I, maar met uitzondering van artikel 255, § 1, 1° van het OCMW-decreet omtrent de verwijzing naar de besluiten tot vaststelling of wijziging van de personeelsformatie en artikel 255, § 1, 2° tot en met 9°.

Dit houdt in dat de algemene bepalingen (art. 248 t.e.m. 253), de bepalingen met betrekking tot het algemeen bestuurlijk toezicht (art. 254 t.e.m. 263) en het dwangtoezicht (art. 264) in beginsel van toepassing zijn op die ziekenhuizen; zij moeten evenwel slechts de besluiten inzake de toetreding tot een gemeentelijk extern verzelfstandigd agentschap in privaatrechtelijke vorm binnen twintig dagen aan het college van burgemeester en schepenen en aan de provinciegouverneur overmaken (art. 255, 10° OCMW-decreet).

Voor het beheer van de ziekenhuizen die van een vereniging zoals hier bedoeld afhangen, kan de Vlaamse Regering een soortgelijke regeling uitwerken als voor de zuivere OCMW-ziekenhuizen (art. 228, § 1, vierde lid OCMW-decreet).

784 De vereniging is verplicht alle notulen van de algemene vergadering integraal te bezorgen aan de toezichthoudende overheid; de notulen van de raad van beheer worden samengevat op een lijst die aan de toezichthoudende overheid wordt bezorgd (art. 228, § 1, vijfde lid OCMW-decreet).

785 In artikel 228, § 2 van het OCMW-decreet wordt de situatie geregeld waarin openbare centra voor maatschappelijk welzijn of andere openbare besturen van verschillende provincies van de vereniging lid zijn; het betreft inzonderheid regels inzake de bevoegde provinciale overheid die op de vereniging *toezicht* moet uitoefenen. In een dergelijk geval zal het toezicht worden uitgeoefend door de provinciale overheid op wier grondgebied de zetel van de vereniging is gevestigd.

Artikel 228, § 1 OCMW-decreet voegt daaraan impliciet nog toe dat het *beroep* tegen beslissingen van de verenigingen om dezelfde beweegredenen, onder dezelfde voorwaarden en volgens dezelfde procedure geschiedt als met betrekking tot OCMW-beslissingen; tevens gelden de bepalingen van Hoofdstuk VII van de Organieke Wet 1976 aangaande de *terugbetaling* door particulieren van de door verenigingen gemaakte kosten van maatschappelijke dienstverlening.

786 Artikel 232, tweede lid OCMW-decreet bepaalt dat elke vereniging in de loop van het eerste jaar na de volledige vernieuwing van de raden voor maatschappelijk welzijn een evaluatieverslag voorlegt aan de raad voor maatschappelijk welzijn. Dat verslag omvat een evaluatie van de verzelfstandiging waarover de raad voor maatschappelijk welzijn zich binnen drie maanden moet uitspreken.

HOOFDSTUK V
HET PERSONEEL VAN DE VERENIGING

787 Als *beginsel* geldt dat het personeel van een vereniging onderworpen is aan dezelfde bestuurlijke en geldelijke rechtspositieregeling, aan hetzelfde pensioenstelsel en aan dezelfde bepalingen van het OCMW-decreet als die toepasselijk op de personeelsleden van het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn dat de gemeente bedient waar de zetel van de vereniging is gevestigd (art. 229, § 1 OCMW-decreet; voor rechtspraak van het overeenstemmende art. 128 OCMW-wet, zie RvS 31 juli 2008, nr. 185.577, Van Dijck e.a.; RvS 24 april 2012, nr. 219.012, Van Dijck e.a.); dit houdt in dat de rechtspositieregeling in al haar aspecten – bijvoorbeeld de tuchtregeling (bij wijze van voorbeeld: RvS 12 januari 2010, nr. 199.457, Devriendt; RvS 11 februari 2010, nr. 200.756, Van Langenhove), de pensioenregeling (RvS 29 februari 2000, nr. 85.733, Dedrie), de cumulatieregels en de verbodsbepalingen,... – automatisch en onverminderd van toepassing zijn op de personeelsleden van de vereniging; dit geeft evenwel nog geen uitsluitsel over de bevoegde instantie die een welbepaalde personeelsbeslissing moet nemen (RvS 2 juni 2008, nr. 183.673, XXX).
De loutere omstandigheid evenwel dat de personeelsleden van de vereniging in beginsel dezelfde bestuurlijke rechtspositieregeling genieten als de OCMW-personeelsleden van het centrum dat de gemeente bedient waar de zetel van de vereniging is gevestigd, impliceert niet dat noodzakelijk dezelfde vormen van bestuurlijk toezicht gelden (RvS 20 maart 2012, nr. 218.552, XXXX).

Uit de memorie van toelichting bij artikel 128, § 1 Organieke Wet 1976 (*Parl.St.* Senaat 1974-75, nr. 581/1, 33) waarvan de voormelde decreetsbepaling de nagenoeg letterlijke overneming is, beoogde de regelgever met de gelijkstelling van de rechtspositieregeling "misbruiken te vermijden" (RvS 31 juli 2008, nr. 185.577, Van Dijck e.a.); de gelijkstelling van de rechtspositieregeling is daarom van strikte toepassing. Ten aanzien van de rechtspositieregeling bedoeld in artikel 229, § 1 OCMW-decreet, blijft overeenkomstig artikel 104 van hetzelfde decreet de raad bevoegd om eventuele wijzigingen aan of afwijkingen op die rechtspositieregeling aan te brengen. Ongeacht het regime van zijn personeel, *i.e.* statutair of contractueel, is de vereniging ingevolge haar publiekrechtelijke aard onderworpen aan de wet van 19 december 1974 tot regeling van de betrekkingen tussen de overheid en de vakbonden van haar personeel (RvS 9 juni 2000, nr. 87.928, Centrale générale des services publics).

De raad voor maatschappelijk welzijn van de plaats waar de vereniging gevestigd is, kan op grond van de samenlezing van de artikelen 104 en 229 een bijzondere en geldelijke rechtspositieregeling voor het naar de vereniging overgehevelde personeel uitvaardigen (Cass. 3 november 2008, nr. C.07.0389.N, www.cass.be).

Daarnaast kan de algemene vergadering van de vereniging, en voor zover nodig, de afwijkingen op die algemene rechtspositieregeling vaststellen en de bestuurlijke en geldelijke (Cass. 14 oktober 2010, nr. C.09.0050.F, www.juridat.be) rechtspositieregeling bepalen voor, enerzijds, de betrekkingen die onbestaande zijn op het gemeentelijk vlak alsmede, anderzijds, voor de be-

trekkingen van het ziekenhuispersoneel; die reglementerende bevoegdheid houdt op zichzelf nog niet in dat de algemene vergadering tevens het bevoegde bestuursorgaan is om in individuele aangelegenheden, bijvoorbeeld een tuchtzaak (RvS 12 januari 2010, nr. 199.457, Devriendt), op te treden.

Geen afwijking is echter mogelijk op het vlak van de pensioenreglementering (RvS 22 december 2000, nr. 91.882, Dedeken). Met andere woorden, in de mate de gemeentebesturen in het raam van de pensioenwetgeving de mogelijkheid wordt geboden een regeling van terbeschikkingstelling uit te werken, is die regeling op het OCMW-personeel en bij uitbreiding op het personeel van een vereniging van kracht (RvS 21 december 1999, nr. 84.309, Claessens en RvS 21 december 1999, nr. 84.308, Dedeken); ingeval het gemeentebestuur geen regeling voor terbeschikkingstelling bij ambtsopheffing heeft uitgevaardigd, kan een personeelslid van een vereniging bij ambtsontheffing niet in die bestuurlijke stand worden geplaatst. Hierbij moet in acht worden genomen dat de rechtspositieregeling en de pensioenregeling twee onderscheiden begrippen zijn die in het kader van dit aspect van de OCMW-wetgeving uit elkaar moeten worden gehouden.
Evenmin kan er worden afgeweken van de tuchtregeling opgenomen in Titel III, Hoofdstuk VI van het OCMW-decreet; dit is de regeling toepasselijk op de OCMW-personeelsleden (zie meer uitgebreid hierboven nr. 500 e.v.).

Aan geen enkel personeelslid van de vereniging kan er een jaarsalaris worden toegekend dat gelijk is aan of hoger is dan het jaarsalaris van de OCMW-secretaris dat van alle deelnemende centra zijn zetel heeft in de gemeente met het hoogste aantal inwoners; dit aantal inwoners wordt bepaald op grond van artikel 5, § 3, eerste lid van het Gemeentedecreet van 15 juli 2005 (art. 229, § 1, vierde lid OCMW-decreet).

788 Artikel 229, § 2 van het OCMW-decreet maakt het mogelijk dat personeelsleden van een openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn dat deelgenoot van een vereniging is, door die laatste kunnen worden overgenomen. Zij worden met hun graad of met een gelijkwaardige graad en in hun hoedanigheid overgeplaatst, behouden hun bezoldiging en hun geldelijke anciënniteit die zij hadden of zouden hebben bekomen op grond van de toepasselijke bestuurlijke en geldelijke rechtspositieregeling op het ogenblik van de overneming en indien zij in hun dienst van herkomst het ambt dat zij bij hun overplaatsing bekleedden, verder hadden blijven uitoefenen. Echter, door de overdracht zijn zij geen personeelslid meer van een OCMW maar wel van de vereniging, waarbij de OCMW-rechtspositieregeling weliswaar toepasselijk blijft (zie hierboven nr. 787) maar beslissingen niet langer van een OCMW-bestuursorgaan kunnen uitgaan (RvS 24 oktober 2005, nr. 150.547, Feyen). De Vlaamse Regering kan de algemene regelen tot vaststelling van de bestuurlijke anciënniteit van die personeelsleden bepalen, alsook de voorwaarden vastleggen waaronder zij opnieuw in het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn van herkomst kunnen worden opgenomen.

Voor de analyse, op een concreet geval, aangaande het onderscheid tussen de overheveling van een personeelslid *ex* artikel 128, § 1 Organieke Wet en de overdracht *ex* artikel 128, § 2, zie RvS 19 mei 2003, nr. 119.547, Van Der Mijnsbrugge.

De regelgeving kent echter geen regeling voor door een vereniging overgenomen OCMW-personeelsleden die nadien door die vereniging aan nog een andere vereniging worden overgedragen (RvS 2 oktober 2006, nr. 163.022, Van Schoorisse e.a.).

789 Betwistingen met betrekking tot de toepassing van de voormelde bepalingen inzake de overheveling van OCMW-personeel zullen op verzoek van het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn, van de vereniging of van het betrokken personeelslid op grond van artikel 229, § 2, vierde lid OCMW-decreet, worden beslecht door de *provinciegouverneur* van de gemeente waar de zetel van de vereniging gevestigd is (vgl. onder de Organieke Wet 1976: RvS 17 februari 1993, nr. 41.989, Auvens, *T.Gem.* 1993/6, 298).
Volgens de Raad van State (RvS 13 december 2004, nr. 138.410, De Bleeckere e.a., *OCMW-visies* 2006, afl. 2, 66, *CDPK* 2005, 238, *TBP* 2006, 229) vormt die beroepsmogelijkheid ondanks de ontstentenis van uitgewerkte procedures of een termijnregeling toch een georganiseerd bestuurlijk beroep; het rechtstreeks verzoek bij de Raad van State tot vernietiging van een overhevelingsbesluit is bijgevolg niet ontvankelijk. Zodoende is enkel de eindbeslissing van de gouverneur een definitieve beslissing in de zin van artikel 14 RvS-wet; anders gesteld, het voorwerp van een verzoek tot vernietiging bij de Raad van State is in deze aangelegenheid de eindbeslissing van de gouverneur en niet het overplaatsingsbesluit. Bijgevolg moet opdat in beide gevallen de vervaltermijn voor het instellen van beroep zou ingaan, het overplaatsingsbesluit bij toepassing van artikel 35 Vlaams Openbaarheidsdecreet correct de bestuurlijke beroepsprocedure bij de gouverneur en de eindbeslissing van de gouverneur op grond van artikel 19, § 2 RvS-wet de mogelijkheid van het annulatieberoep bij de Raad van State aangeven. Het niet-correct vermelden van de beroepsmogelijkheden heeft evenwel niet automatisch een invloed op de regelmatigheid van de overdracht van het personeelslid.

790 De overneming van personeel dat in dienst is van een deelgenoot van de particuliere sector, is evenzeer mogelijk op voorwaarde dat die overneming geschiedt met behoud van de rechtstoestand van de betrokken werknemers op het vlak van bezoldiging, anciënniteit, sociale zekerheid en verworven rechten; een eventuele regularisatie van dit personeel in vast verband kan door de Vlaamse Regering worden geregeld (art. 229, § 3 van het OCMW-decreet).

Het samenbrengen van personeel uit de publieke zowel als uit de privésector dat in de vereniging theoretisch mogelijk is, is echter hoe dan ook delicaat en vereist alleszins een nauwkeurige regeling.

HOOFDSTUK VI
DE BOEKHOUDING VAN DE VERENIGING

791 De regels betreffende de boekhouding van de vereniging zijn analoog aan die van kracht voor de openbare centra voor maatschappelijk welzijn; dit betekent dat zij ook de bepalingen van het BBC-besluit en het systeem van dubbel boekhouden toepassen (art. 229, eerste lid OCMW-decreet). De vereniging werkt met het meerjarenplan, het budget en de jaarrekening als beleidsdocumenten.
Het financieel dienstjaar stemt overeen met het kalenderjaar.

De rekening van de vereniging omvat de balans, de exploitatierekening en de winst- en verliesrekening afgesloten op 31 december van elk jaar (art. 229, derde lid van het OCMW-decreet). De andere regels eigen aan het financieel beheer van de verenigingen moeten overeenkomstig het vierde lid van het voormelde artikel worden bepaald.

De vereniging maakt een meerjarenplan en een budget op overeenkomstig de regels *ex* de artikelen 144, 146, 147, 151, 152, 153 en 180 OCMW-decreet. De boekhouding wordt gevoerd en de jaarrekening wordt opgesteld overeenkomstig de regels van artikelen 166, 173 en 180 OCMW-decreet. De vereniging verricht uiterlijk op 31 december van ieder jaar de nodige opnemingen, verificaties, opzoekingen en waarderingen om de inventaris op te maken van al de bezittingen, vorderingen, schulden en verplichtingen van de vereniging, van welke aard ook (art. 230 OCMW-decreet).

De boekhouding wordt gevoerd onder de verantwoordelijkheid en het toezicht van de raad van beheer. Artikel 179/1 van het OCMW-decreet is van overeenkomstige toepassing op de verenigingen. Dit houdt in dat de vereniging het meerjarenplan, de aanpassing van het meerjarenplan, het budget of de jaarrekening aan de toezichthoudende overheid, de gegevens over het vastgestelde beleidsrapport in een digitaal bestand aan de Vlaamse Regering bezorgt. Bij gebrek aan een vastgestelde jaarrekening op 30 juni van het jaar dat volgt op het financiële boekjaar, bezorgt de vereniging de gegevens over het ontwerp van de jaarrekening in een digitaal bestand aan de Vlaamse Regering.
Die bepaalt welke gegevens de besturen bezorgen en de wijze waarop die gegevens elektronisch worden aangeleverd.

Het vastgestelde beleidsrapport van de vereniging is pas uitvoerbaar nadat de Vlaamse Regering in het bezit is van de digitale rapporten; die stuurt onmiddellijk een ontvangstmelding van de rapporten naar de vereniging. Verder rapporteert de vereniging aan de Vlaamse Regering over de verrichte transacties van elk kwartaal voor het einde van de maand die volgt op het kwartaal. De Vlaamse Regering bepaalt welke gegevens worden aangeleverd en de wijze waarop die gegevens elektronisch worden aangeleverd.

De Vlaamse Regering bepaalt de nadere voorschriften voor de toepassing van de bepalingen van het tweede lid op de verenigingen van publiek recht.

792 Op te merken valt dat deze regeling niet van toepassing is op de OCMW-ziekenhuizen.

HOOFDSTUK VII

DE AANSPRAKELIJKHEID VAN DE VERENIGING

793 De *aansprakelijkheid* van, enerzijds, de vereniging en, anderzijds, haar beheerders vormt het voorwerp van artikel 231 van het OCMW-decreet. Dit artikel is in nagenoeg dezelfde bewoordingen gesteld als de overeenkomstige bepaling van artikel 14 van de wet van 27 juni 1921 betreffende de verenigingen zonder winstgevend doel.

De *vereniging* is aansprakelijk voor de fouten die kunnen worden toegeschreven, hetzij aan haar aangestelden, hetzij aan haar organen en waardoor haar wil wordt uitgevoerd.

De *beheerders* gaan geen persoonlijke verplichting(en) aan betreffende de verbintenissen van de vereniging; hun aansprakelijkheid is beperkt tot de vervulling van de hen gegeven opdracht en tot de in hun beheer begane fouten.

HOOFDSTUK VIII
ONTBINDING VAN DE VERENIGING

AFDELING I

ONTBINDING VAN RECHTSWEGE

794 De vereniging is van rechtswege ontbonden bij het verstrijken van de in de statuten vastgestelde *duur* ervan. Op grond van artikel 232, eerste lid van het OCMW-decreet bedraagt de duur van de vereniging maximaal *dertig jaar*.

795 De duur zoals die in de statuten is vastgelegd, kan echter worden verlengd; om in dat geval rechtsgeldig te zijn, moet vooraf – *i.e.* vóór het verstrijken van de duur van de vereniging – tot de verlenging zijn beslist en gemachtigd, en dit alles overeenkomstig de procedure die artikel 219 van het OCMW-decreet met betrekking tot de oprichting van de vereniging voorschrijft.
Iedere verlenging waartoe niet vooraf door de OCMW-raad werd beslist en het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn niet werd goedgekeurd, heeft tot gevolg dat de vereniging toch van rechtswege bij het verstrijken van de door de statuten vastgestelde duur ontbonden is (art. 232 OCMW-decreet).

In geval van verlenging van de duur van de vereniging zal krachtens artikel 234, eerste lid van het OCMW-decreet het daarmee samenhangende goedkeuringsbesluit in de bijlagen van het *Belgisch Staatsblad* worden bekendgemaakt.

AFDELING II

VRIJWILLIGE ONTBINDING

796 Vóór het verstrijken van de door de statuten vooropgestelde termijn kan de vereniging *vrijwillig* worden ontbonden, echter alleen met instemming van alle openbare centra voor maatschappelijk welzijn die van de vereniging lid zijn. Rekening houdend met artikel 125, eerste lid, 12° en 13° Ziekenhuiswet, is bovendien het voorafgaand advies van de medische raad vereist (RvS 3 februari 2003, nr. 115.374, Temmerman e.a., *T.Gez.* 2003-04, 245, *T.Gez.* 2007-08, 170).
Alleen de OCMW-besturen – en dus niet de overige openbare besturen of rechtspersonen – beschikken over een dergelijk vetorecht. Dat recht kan niet door statutaire bepalingen in verband met de vrijwillige vervroegde ontbinding worden beknot. Aangaande de uitoefening van het recht moet door de betrokken raden voor maatschappelijk welzijn worden beslist en bijgevolg

niet door de vertegenwoordiging van het OCMW-bestuur in de vereniging (zie voorheen reeds *Parl.St.* Senaat 1974-75, nr. 581/1, 157).

797 De beslissing tot vrijwillige ontbinding van de vereniging is onderworpen aan dezelfde regels als die welke in artikel 220 van het OCMW-decreet aangaande de oprichting van de vereniging zijn vastgelegd.

AFDELING III

ONTBINDING ALS SANCTIE

798 De Vlaamse Regering kan de vereniging ontbinden in welk geval het een *sanctie* betreft.

Artikel 233 van het OCMW-decreet somt de gevallen op waarin de Vlaamse Regering een dergelijke ontbinding kan uitspreken, met name indien de vereniging i) haar maatschappelijke opdracht te buiten gaat of niet verwezenlijkt, of ii) zij haar wettelijke en statutaire verplichtingen niet naleeft.

AFDELING IV

BESTEMMING VAN DE GOEDEREN VAN DE ONTBONDEN VERENIGING

799 Eenmaal de vereniging is ontbonden kan elk openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn de goederen die op zijn grondgebied zijn gelegen, *terugkopen* op voorwaarde hiertoe door de minister tot wiens bevoegdheid het maatschappelijk welzijn behoort, te zijn gemachtigd. Dit terugkopen geschiedt volgens de bepalingen voorgeschreven in de statuten of bij gebrek hieraan volgens schatting van deskundigen (art. 235, eerste lid van het OCMW-decreet).

Bij afwezigheid van aanbieding van terugneming omdat, hetzij het betrokken openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn geen belangstelling betoont, hetzij het bestuur de vereiste ministeriële machtiging niet bekomt, zullen de goederen openbaar worden verkocht tenzij een andere deelgenoot van de vereniging beslist ze tegen de prijzen van de schatting aan te kopen (art. 235, tweede lid van het OCMW-decreet). Anders gesteld, de openbare verkoop zal *enkel* mogelijk zijn indien het betrokken openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn geen aanbod van terugneming van de goederen wil of mag doen en, in secundaire orde, indien geen andere deelgenoot van de vereniging beslist om tot de aankoop tegen schattingsprijs over te gaan.

TITEL VIII

DE VERENIGINGEN VAN HOOFDSTUK II EN VAN HOOFDSTUK III, EN DE VERENIGINGEN OF VENNOOTSCHAPPEN VAN PRIVAATRECHT VAN WOONZORGCENTRA

HOOFDSTUK I

VERENIGING VAN PRIVAATRECHT MET HET OOG OP DE GEHELE OF GEDEELTELIJKE EXPLOITATIE VAN EEN ZIEKENHUIS OF VAN ZIEKENHUISGEBONDEN ACTIVITEITEN

AFDELING I

TOTSTANDKOMING

800 Overeenkomstig artikel 236 OCMW-decreet kan een openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn met het oog op de gehele of gedeeltelijke exploitatie van een ziekenhuis of van ziekenhuisgebonden activiteiten, een vzw oprichten. Dit kan gebeuren met een of meerdere openbare centra voor maatschappelijk welzijn, met gemeenten, met een vereniging van Titel VIII, Hoofdstuk I OCMW-decreet, met andere openbare besturen en samen met een of meer rechtspersonen andere dan die met winstoogmerk (commentaar bij het vroegere art. 135*bis* e.v. Organieke Wet 1976 bij P. VAN SCHUYLENBERGH, "CAW en OCMW. Samen werken aan welzijn", *OCMW-visies* 2007/3, 66-71; J. COTTYN, *Samenwerkingsverbanden voor OCMW's. Meer dan een doekje voor het bloeden!*, *l.c.*, 14 e.v.).

Een OCMW-bestuur kan eveneens beslissen om met hetzelfde oogmerk lid te worden van een dergelijke reeds bestaande vereniging.

801 Voor de oprichting van de in dit hoofdstuk bedoelde vereniging met het oog op de gehele exploitatie van een ziekenhuis, moet ten minste een van de volgende voorwaarden zijn vervuld:
- het ziekenhuis dat door het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn wordt uitgebaat, voldoet niet langer aan de wettelijk vooropgestelde voorwaarden om als ziekenhuis erkend te kunnen blijven;
- de oprichting van de bedoelde vereniging is noodzakelijk om het ziekenhuisaanbod van de regio te optimaliseren of om betere economische voorwaarden te realiseren.

De noodzaak moet erin bestaan om:
- een gedifferentieerd aanbod te realiseren waarin meer zorgpakketten beschikbaar zijn die naadloos aansluiten bij de zorgbehoeften van de bevolking en
- een voldoende schaalgrootte te bereiken om de vereiste ervaring en deskundigheid te garanderen binnen een bedrijfseconomisch efficiënte omgeving en met een optimale inzet van personele middelen en van deskundig beheer en

– een multidisciplinaire aanpak mogelijk te maken die aansluit op de intensifiëring van de zorgverlening en, inzonderheid, het toenemend technologisch karakter ervan.

AFDELING II

PROCEDURE

802 De beslissing van de raad of de raden voor maatschappelijk welzijn tot oprichting van een vereniging van privaat recht met het oog op de gehele of gedeeltelijke exploitatie van een ziekenhuis of van ziekenhuisgebonden activiteiten, is onderworpen aan de *goedkeuring* van de betrokken gemeenteraad of -raden (vgl. voorheen Rb. Brussel 24 september 1998, www.juridat.be; KG Rb. Oudenaarde 10 oktober 2008, *Juristenkrant* 2008/179, 4, *NJW* 2008, 791, noot S. LUST, *TGR* 2009, 16, noot) alsmede aan de *machtiging* van de Vlaamse Regering (art. 237 OCMW-decreet). Vooraleer een raad voor maatschappelijk welzijn tot het nemen van de beslissing tot oprichting, toetreding of uittreding overgaat, is het voornemen aan het advies van het college van burgemeester en schepenen onderworpen. Slechts na dat advies kan de raad een geldige beslissing uitvaardigen.

Het besluit van de gemeenteraad of -raden waarbij de oprichting al dan niet wordt goedgekeurd, wordt binnen een termijn van veertig dagen na het binnenkomen van het verzoek tot goedkeuring aan het OCMW-bestuur verzonden; een afschrift van dit besluit wordt dezelfde dag aan de Vlaamse Regering verstuurd.
Het besluit van de Vlaamse Regering wordt binnen een termijn van honderd dagen na het binnenkomen van het verzoek tot machtiging aan het betrokken openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn verzonden. Indien dit niet binnen die termijn gebeurt, moet ervan worden uitgegaan dat de Vlaamse Regering impliciet de nodige machtiging verleend heeft (*cf.* art. 252 OCMW-decreet).

803 Alvorens het besluit van de raad voor maatschappelijk welzijn voor goedkeuring aan de gemeenteraad en voor machtiging aan de Vlaamse Regering wordt overgemaakt, moet het gemotiveerd advies van het beheerscomité worden ingewonnen, onverminderd de bevoegdheden ter zake van de medische raad.

De aanvragen tot goedkeuring, respectievelijk machtiging moeten zijn vergezeld van:
– het ontwerp van de statuten van de vereniging;
– de bijlagen die een onderdeel van de statuten vormen;

- de beslissingen tot deelneming aan de vereniging van de eventuele deelgenoten.

Uit het dossier dat wordt overgelegd met het oog op machtiging moet blijken dat:
- er een noodzaak bestaat voor het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn om een samenwerkingsverband aan te gaan om de exploitatie van zijn ziekenhuis geheel of gedeeltelijk te kunnen blijven garanderen;
- ernstige redenen een samenwerkingsverband in de vorm van een vereniging zonder winstoogmerk verantwoorden;
- het ontwerp van statuten of de bijlagen die krachtens de statuten een integraal onderdeel van die laatste vormen, bepalingen bevatten die ertoe strekken uitvoering te geven aan de wettelijke opgelegde dienstverlening.

804 Het OCMW-besluit inzake toetreding tot een bestaande vereniging met een openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn als deelgenoot, is enkel aan de goedkeuring van de betrokken gemeenteraad onderworpen.

Over het besluit van de raad voor maatschappelijk welzijn tot oprichting van, toetreding tot of uittreding uit de vereniging moet vooraf advies aan het college van burgemeester en schepenen worden gevraagd.

AFDELING III

STATUTEN

§ 1. Vermeldingen

805 Behalve de vermeldingen zoals vereist door de Vzw-wet van 27 juni 1921, vermelden de statuten dat:
- de vereniging tot doel heeft een ziekenhuis of een deel van een ziekenhuis te exploiteren of tot die exploitatie bij te dragen waarin eenieder die zich aanmeldt, de nodige kwaliteitszorg tegen de beste kostprijs krijgt met respect voor zijn/haar ideologische, filosofische of godsdienstige overtuiging en ongeacht de inkomens-, verzekerbaarheids- of vermogenstoestand van de betrokkene;
- de vereniging wordt opgericht voor een periode waarvan de duur, behoudens voorafgaande verlenging, niet langer dan dertig jaar mag bedragen;
- een beslissing inzake de toetreding, een statutenwijziging, een verlenging van de duur van de vereniging slechts mogelijk is op voorwaarde dat alle deelgenoten hiermee vooraf instemmen en een beslissing over de algemene financiële regeling met de geneesheren (in verband met de toegankelijkheid van het ziekenhuis of een deel van het ziekenhuis) slechts mogelijk is indien

met het voorstel door drie vierde van de uitgebrachte stemmen wordt ingestemd;
- inzake beslissingen die ertoe strekken het zorgstrategisch plan goed te keuren of die betrekking hebben op de inrichting, de afschaffing, de plaats van orde van de gecoördineerde wet op de ziekenhuizen van 7 augustus 1987 op vraag van de leden die over ten minste één derde van de vertegenwoordigde stemmen beschikken, het voorstel van beslissing, aangevuld met de bemerkingen van de leden, binnen de maand opnieuw wordt besproken in het bevoegde orgaan van de vereniging. Die periode is de zogenaamde termijn voor beraad;
- een openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn zich in de algemene vergadering slechts kan laten vertegenwoordigen door leden van de raad voor maatschappelijk welzijn die elk slechts één stem mogen uitbrengen, ongeacht de mogelijkheid om, als vertegenwoordigend lid van de raad voor maatschappelijk welzijn, voor bepaalde aangewezen zittingen een volmacht te verlenen aan een ander niet reeds stemgerechtigd lid van de raad voor maatschappelijk welzijn;
- de personen die zetelen in de algemene vergadering of die als beheerders zitting hebben in de raad van beheer van de vereniging zonder winstoogmerk, geen persoonlijke, familiale of zakelijke belangen mogen hebben die ingaan tegen het belang van de vereniging zonder winstoogmerk;
- het stemmenaantal in de algemene vergadering en in de andere beheersorganen waarover elke deelgenoot beschikt, wordt bepaald in verhouding tot het aantal bedden en/of de omzet van het ingebrachte ziekenhuis in de vereniging en maximaal 1/3 van de door het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn aan te wijzen stemgerechtigde beheerders deskundigen kunnen zijn die niet tot de raad voor maatschappelijk welzijn behoren. De verdeling van het stemmenaantal wordt in de statuten ingeschreven;
- het mandaat van alle beheerders beperkt is in duur en telkens van rechtswege eindigt op de eerste algemene vergadering van de vereniging die plaatsvindt nadat alle raden van de openbare centra voor maatschappelijk welzijn die bij de vereniging zijn aangesloten, opnieuw zijn geïnstalleerd;
- een mandaat van beheerder steeds hernieuwbaar is;
- in geval van ontbinding van de vereniging of van ontslag van een of meerdere leden, de uittredende leden recht hebben op teruggave van wat er door elk van hen is ingebracht en in voorkomend geval *in natura* en in verhouding tot de inbreng;
- elke deelgenoot het recht heeft de algemene vergadering samen te roepen.

806 De oprichtingsakte regelt eveneens de overneming of de terbeschikkingstelling van personeelsleden met behoud van bezoldiging en geldelijke anciënniteit; inzake het vroegere artikel 135*bis* Organieke Wet 1976, waarvan artikel 229 OCMW-decreet een nagenoeg letterlijke overneming is, oordeelde de Raad van State dat met betrekking tot de toepasselijke rechtspositieregeling een duidelijk onderscheid moet worden gemaakt tussen, enerzijds, de overneming en, anderzijds, de terbeschikkingstelling van personeelsleden (RvS

23 april 2009, nr. 192.573, Mortelmans e.a. en RvS 23 april 2009, nr. 192.574, Pauwels). In de eerste hypothese worden de bezoldiging en de geldelijke anciënniteit zoals op het ogenblik van de overneming door de vereniging verworven, voor de overgenomen personeelsleden gewaarborgd; in de hypothese echter waarbij personeelsleden van een openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn ter beschikking van de vereniging worden gesteld, behouden zij de OCMW-rechtspositieregeling. Welke rechtspositionele regels bijgevolg op voormalige OCMW-personeelsleden zullen gelden, zal in de oprichtingsakte door de libbelering "overname" of "terbeschikkingstelling" worden verduidelijkt.

Voor alle duidelijkheid: op grond van het veranderlijkheidsbeginsel kan de rechtspositieregeling van het ter beschikking gesteld personeel uiteraard wel wijzigingen ondergaan en is die rechtspositieregeling niet tot de ambtsbeëindiging van die personeelsleden bestendig en onveranderlijk. Wel kan de rechtspositieregeling enkel door de raad voor maatschappelijk welzijn en niet door de raad van beheer van de vereniging worden aangepast.

Artikel 229, § 2 bepaalt expliciet dat OCMW-personeelsleden kunnen worden overgedragen aan een vereniging waarin het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn deelgenoot is; in dat geval kunnen die overgedragen personeelsleden naderhand opnieuw in het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn van herkomst worden opgenomen (RvS 2 oktober 2006, Van Schoorisse e.a., nr. 163.022). De organieke regelgeving bevat evenwel geen rechtsgrond waardoor overgedragen OCMW-personeelsleden aan een vereniging naderhand door een bestuursinstantie van die vereniging opnieuw aan een andere vereniging kunnen worden overgedragen, ook niet indien de door de personeelsleden verworven rechten gevrijwaard blijven. Bij het opgaan van een vereniging in een nieuwe vereniging waarin het OCMW deelgenoot is, zal het overgedragen OCMW-personeel naar het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn weerkeren en in de schoot van dat bestuur alle rechten kunnen doen gelden.

Op de verenigingen in de vorm van een vzw opgericht en om een ziekenhuis te beheren of om ziekenhuisgebonden activiteiten uit te oefenen of om sociale doeleinden te vervullen die niet te maken hebben met het exploiteren van een ziekenhuis of van ziekenhuisgebonden activiteiten, is de wet van 5 december 1968 betreffende de collectieve arbeidsovereenkomsten en de paritaire comités van toepassing. De OCMW-personeelsleden die desgevallend door de vereniging werden overgenomen, behouden evenwel de bezoldiging en de geldelijke anciënniteit die ze hadden op het moment dat ze het OCMW verlieten.

De rechtspositieregeling van het personeel van die verenigingen wordt onderhandeld in het bevoegde paritaire comité. Het betreft drie categorieën personeel: 1) personeel dat in dienst was van het OCMW en als contractueel personeel door de vereniging werd overgenomen, 2) personeel dat in dienst was van de vzw en 3) nieuw aangeworven personeel.

Uiteraard behoudt het gedetacheerd personeel (de vierde categorie) steeds de OCMW-rechtspositieregeling. Indien het OCMW dit statuut wijzigt, heeft dit dus ook gevolgen voor het gedetacheerd personeel. In voorkomend geval zal het OCMW-bestuur dat geen statuut voor ziekenhuispersoneel meer heeft, voor het naar een vereniging gedetacheerd personeel een specifiek statuut moeten vaststellen (*cf.* omzendbrief WEL 99/08 van 21 juni 1999).

§ 2. Wijzigingen

807 Elke wijzigingsbeslissing van de raad voor maatschappelijk welzijn als lid van een vereniging van privaat recht met het oog op de gehele of gedeeltelijke exploitatie van een ziekenhuis of van ziekenhuisgebonden activiteiten in verband met i) de wijziging van de statuten, ii) de vrijwillige ontbinding, iii) het toetreden of het uitsluiten van leden en iv) de verlenging van de duur van de vereniging, is onderworpen aan dezelfde procedure als de beslissing houdende de oprichting van de vereniging.

AFDELING IV

INTEGRALE KWALITEITSZORG

808 De statuten moeten bepalen dat in het geval de door de vzw uitgebate verzorgingsinstelling niet aan de bepalingen van het decreet van 17 oktober 2003 betreffende kwaliteit van de gezondheids- en welzijnsvoorzieningen gestelde verplichtingen voldoet, in consensus een "bemiddelaar" zal worden aangewezen. Een dergelijke bemiddelaar kan bijgevolg slechts worden aangewezen indien de miskenning van het vermelde decreet eveneens een miskenning inhoudt van artikel 238, eerste lid, 1° van het OCMW-decreet – *i.e.* het doel van de vereniging – en de erkenning wegens de miskenning van hetzelfde decreet slechts voor een periode van maximaal een jaar wordt verleend of verlengd. De bemiddelaar wordt enkel aangewezen in zoverre er in de organen van de vereniging geen overeenstemming bestaat omtrent de in artikel 9 van het genoemde kwaliteitsdecreet vereiste maatregelen.

Bij ontstentenis van consensus kan elke deelgenoot de gouverneur van de provincie waar de zetel van de vzw gevestigd is, verzoeken een bemiddelaar aan te wijzen.

De bemiddelaar neemt met raadgevende stem deel aan de vergaderingen van de algemene vergadering en/of van de raad van bestuur (art. 239, § 2, eerste lid OCMW-decreet).

809 De voorwaarden en de modaliteiten betreffende de aanstelling van een bemiddelaar kunnen als volgt worden weergegeven (art. 239, § 2, tweede lid OCMW-decreet):

1° de bemiddelaar moet een voldoende opleiding en ervaring hebben inzake het beheer van openbare ziekenhuizen of van openbare centra voor maatschappelijk welzijn;
2° hij/zij mag op geen enkele wijze, noch rechtstreeks, noch onrechtstreeks bij het beheer van de betrokken verzorgingsinstelling zijn betrokken of betrokken zijn geweest;

3° indien de bemiddelaar binnen een maand na zijn aanstelling geen overeenstemming kan bereiken omtrent de nodige maatregelen, stelt hijzelf binnen de maand een oplossing voor.

AFDELING V

INBRENG VAN DE OPRICHTERS EN VAN DE TOETREDENDE LEDEN

810 De oprichtingsakte van de vzw waarvan een of meer openbare centra voor maatschappelijk welzijn lid zijn, en de akte waarbij een OCMW-bestuur, een gemeente, een vereniging van Titel VIII OCMW-decreet, een ander openbaar bestuur of een vereniging zonder winstoogmerk verklaart van die vzw lid te willen worden en waarbij de algemene vergadering van die laatste instelling de toetreding aanvaardt, regelt de inbreng van de oprichters of van het toegetreden lid.

Een "inbreng" wordt in deze gelijkgesteld met i) het aantal bedden en/of omzet en ii) de overname of terbeschikkingstelling van het personeel met behoud van bezoldiging en geldelijke anciënniteit.

AFDELING VI

VERTEGENWOORDIGING VAN HET OCMW IN DE ORGANEN VAN DE VZW

811 Als vertegenwoordigers van de deelnemende openbare centra voor maatschappelijk welzijn in de algemene vergadering en in de beheersorganen van de vzw treden raadsleden van die OCMW-besturen op (art. 241 OCMW-decreet).

Dat een openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn deelgenoot is in een vereniging van privaatrecht met het oog op de gehele of gedeeltelijke exploitatie van een ziekenhuis en van ziekenhuisgebonden activiteiten, maakt die vereniging nog niet tot een administratieve overheid als bedoeld in artikel 14 RvS-wet; de regelgever heeft met een dergelijke vereniging (*cf.* de memorie van toelichting in *Parl.St.* Vl.Parl. 1997-98, nr. 856/1, 4 en 10) die de juridische vorm van een vzw aanneemt, niet de bedoeling gehad een publiekrechtelijk rechtspersoon te creëren. De rechtshandelingen die van de bestuursinstanties van een dergelijke vereniging uitgaan, zijn bijgevolg evenmin bestuurshandelingen zoals bedoeld in het voormelde wetsartikel (RvS 8 juli 2004, nr. 133.639, bvba Archiduk). Een vereniging overeenkomstig Hoofdstuk XII*bis* neemt volgens het arrest geen eenzijdige bestuursbeslissingen die derden kunnen binden en de vaststelling, enerzijds, dat een bestuurlijke overheid oprichter of deelgenoot is van die vereniging en, anderzijds, dat de vereniging onderworpen is aan de Overheidsopdrachtenwet, maakt haar nog niet tot een administratieve overheid *ex* artikel 14 RvS-wet.

De OCMW-raadsleden die het centrum in de vzw vertegenwoordigen en die handelen volgens de instructies van de raad voor maatschappelijk welzijn, worden door die raad aangewezen bij geheime stemming en in één enkele stemronde waarbij elk raadslid over één stem beschikt; bij staking van stemmen is het jongste raadslid in jaren verkozen. Het mandaat van de vertegenwoordigende leden van de raad voor maatschappelijk welzijn en van deskundigen eindigt van rechtswege op de eerste algemene vergadering die plaatsvindt nadat de raden voor maatschappelijk welzijn die lid zijn van de vereniging, ingevolge artikel 16 zijn geïnstalleerd; de statuten bevatten de nodige bepalingen in die zin. Aangenomen wordt dat de OCMW-raad ook vroeger aan een mandaat een einde kan maken.

Maximaal 1/3 van de door het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn aan te wijzen stemgerechtigde beheerders kunnen deskundigen zijn; die moeten geen lid van de betrokken raad voor maatschappelijk welzijn zijn. De raad voor maatschappelijk welzijn bepaalt de verhouding tussen de raadsleden en de deskundigen (art. 246, § 2 OCMW-decreet).

AFDELING VII

EEN VERENIGING CONFORM TITEL VIII, HOOFDSTUK I OCMW-DECREET ALS LID VAN EEN VERENIGING VOLGENS TITEL VIII, HOOFDSTUK II OCMW-DECREET

812 Een vereniging overeenkomstig Titel VIII, Hoofdstuk I OCMW-decreet kan op haar beurt lid worden van een vzw bedoeld in Titel VIII, Hoofdstuk II OCMW-decreet, op voorwaarde van instemming van de leden van die laatste vereniging.

De instemming van de openbare centra voor maatschappelijk welzijn die tot de vereniging van Titel VIII, Hoofdstuk I OCMW-decreet behoren, is onderworpen aan de procedure en de voorwaarden van:
- artikel 236, tweede lid (zie hierboven nr. 800 e.v. i.v.m. A. Totstandkoming – b. Bijzondere voorwaarden), van artikel 237, § 1, eerste en tweede lid (zie hierboven nr. 792 e.v. m.b.t. B. Procedure) en van de artikelen 238 tot 242 (zie hierboven nr. 805 e.v. aangaande C. De statuten – D. Toepassing van het decreet van 17 oktober 2003 betreffende de kwaliteit van de gezondheids- en welzijnsvoorzieningen – E. Inbreng van de oprichters en van de toetredende leden en F. Vertegenwoordiging van het OCMW in de organen van de vzw) indien het een *ziekenhuis* betreft;
- artikel 237, § 1, eerste en tweede lid (B. Procedure), artikel 238, 2° tot 110° (C. Statuten – 1) en van de artikelen 239, § 1, en 241 (F. Vertegenwoordiging van het OCMW in de organen van de vzw) indien het een *ziekenhuisdienst* of een *ziekenhuisgebonden* activiteit betreft.

Bovendien moet de vereniging van Titel VIII, Hoofdstuk I OCMW-decreet in die laatste gevallen, ofwel in haar statuten inschrijven dat zij aan eenieder die zich aanmeldt de haar opgedragen dienstverlening verstrekt met respect voor zijn/haar ideologische, filosofische of godsdienstige overtuiging en ongeacht de inkomens-, verzekerbaarheids-, of vermogenstoestand van de betrokkene, ofwel enkel goederen of diensten aan de deelgenoten leveren.

HOOFDSTUK II

VERENIGINGEN OF VENNOOTSCHAPPEN VAN PRIVAATRECHT VAN WOON- EN ZORGCENTRA

813 Hoofdstuk IV van Titel VIII van het OCMW-decreet, ingevoegd bij decreet van 29 juni 2012, handelt over verenigingen of vennootschappen van privaatrecht van woon- en zorgcentra.

Overeenkomstig artikel 247/1 van het OCMW-decreet kan een openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn met betrekking tot woon- en zorgcentra, in afwijking van Hoofdstuk III van Titel VIII en met uitsluiting van de gehele of gedeeltelijke exploitatie van een ziekenhuis of van ziekenhuisgebonden activiteiten, lid worden van een vereniging zonder winstoogmerk overeenkomstig de wet van 27 juni 1921 betreffende de verenigingen zonder winstoogmerk, de internationale verenigingen zonder winstoogmerk en de stichtingen. Van een vereniging zonder winstoogmerk moeten ten minste een of meer private rechtspersonen die geen winst nastreven, lid zijn en kunnen al dan niet een of meer andere openbare centra voor maatschappelijk welzijn, gemeenten, verenigingen opgericht volgens Titel VIII, Hoofdstuk I, andere openbare besturen of private rechtspersonen die geen winst nastreven, lid zijn.

Die bepaling laat openbare centra voor maatschappelijk welzijn toe om voor woon- en zorgcentra lid te worden of deel te nemen aan een vereniging of een vennootschap onder soepeler voorwaarden dan hetgeen normaal gezien toegelaten is onder hoofdstuk III. Het is wel nog steeds het vereiste dat dergelijke verenigingen niet lichtzinnig worden opgericht (*Parl.St.* Vl.Parl. 2011-12, nr. 1558/1, 26).

814 Ook in dit geval is er een goedkeuring vereist door de gemeenteraad én door de Vlaamse Regering. Hiertoe wordt aan die laatste instantie het met redenen omkleed besluit van de raad of de raden voor maatschappelijk welzijn tot oprichting van of toetreding tot de vereniging en de statuten van de vereniging, alsook de bijlagen die er krachtens de statuten integraal onderdeel van vormen, overgemaakt (art. 247/2, § 1 OCMW-decreet).

Het dossier dat ter goedkeuring aan de Vlaamse Regering wordt overgemaakt, moet ten minste de volgende documenten bevatten:

1° een grondige motiveringsnota waarin de noodzaak om een particuliere partner aan te trekken wordt aangetoond en de meerwaarde van de gekozen privaatrechtelijke rechtsvorm wordt aangetoond;

2° een duidelijk bestuursplan met omschrijving van de opdrachten van de vereniging en een toelichting bij de organisatie van de vereniging en de eventuele rechten en plichten en waarborgen van de publieke en particuliere partners;

3° een financieel plan voor zes jaar met een omschrijving van de bedrijfsopdrachten, de financiële structuur, de in te zetten middelen en de controlemogelijkheden op de uitvoering;

4° een ontwerp van statuten.

Uit dit dossier moet kunnen worden opgemaakt dat er afdoende waarborgen rond de continuïteit van de dienstverlening, de democratische controle, de beslissingsmacht en de vertegenwoordiging, het ideologisch profiel en, desgevallend, de prijszetting en het opnamebeleid worden gerealiseerd (art. 247/2, § 2, eerste en tweede lid OCMW-decreet).

Daarom schrijft het OCMW-decreet de volgende bijkomende en verplichte waarborgen voor:

1° de vereniging zonder winstoogmerk kan over de beslissingen aangaande de vaststelling van de criteria voor het opnamebeleid en de bepaling van de ligdagprijs alleen geldig beraadslagen en beslissen voor het geval twee derde van de deelgenoten aanwezig is, waaronder alle deelnemende openbare centra voor maatschappelijk welzijn. De besluiten worden genomen met een meerderheid van twee derde van de uitgebrachte stemmen;

2° een voorstel tot buitengerechtelijke ontbinding kan ten vroegste worden gedaan na een periode van zes jaar die aanvangt de dag van de publicatie van de oprichtingsakte.

815 Binnen een termijn van veertig dagen na het inkomen van het verzoek tot goedkeuring, moet de gemeenteraad het besluit houdende goedkeuring of niet-goedkeuring aan het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn verzenden. Een afschrift van het besluit van de gemeenteraad wordt op dezelfde dag als de dag van de verzending naar de Vlaamse Regering verstuurd (art. 247/2, § 3 OCMW-decreet).

De Vlaamse Regering zendt haar besluit binnen een termijn van honderd dagen na het inkomen van het verzoek tot goedkeuring aan het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn. Het besluit van de raad voor maatschappelijk welzijn om toe te treden tot een bestaande Titel VIII, Hoofdstuk IV vereniging, is enkel onderworpen aan de goedkeuring van de gemeenteraad (art. 247/2, § 4 OCMW-decreet).

816 De artikelen 245, 246 en 247 van het OCMW-decreet zijn van overeenkomstige toepassing op de hier vermelde verenigingen. Dit betekent dat de statuten van de vereniging of de vennootschap moeten worden opgemaakt overeenkomstig de wetgeving inzake de gekozen rechtsvorm (art. 245 OCMW-decreet); in ieder geval vermelden ze de deelgenoten, hun inbreng, hun verbintenissen, hun bijdragen en de bestemming van het vermogen in geval van ontbinding, en de bestemming van de inbreng in geval van ontslag van een deelgenoot. In de statuten wordt bepaald over welk stemmenaantal elke deelgenoot in de verschillende bestuurs- en beheersorganen beschikt; hierbij wordt rekening gehouden met de inbreng van elke deelgenoot (art. 245, tweede lid OCMW-decreet). Krachtens artikel 246, § 2 OCMW-decreet kan het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn in de organen van de vereniging of van de vennootschap alleen vertegenwoordigd zijn door de leden van de raad voor maatschappelijk welzijn, die handelen volgens de instructies van de raad voor maatschappelijk welzijn door wie ze zijn aangewezen, en door deskundigen. De OCMW-raad zelf wijst de vertegenwoordigers aan en bepaalt in voorkomend geval de verhouding tussen de leden en de deskundigen, waarbij het aandeel van de deskundigen maximaal een derde kan zijn.

De aanwijzing van de vertegenwoordigende leden van de raad voor maatschappelijk welzijn gebeurt volgens de regels, vermeld in artikel 60, § 3 van het OCMW-decreet. Hun mandaat eindigt van rechtswege op de eerste algemene vergadering die plaatsvindt nadat de raden voor maatschappelijk welzijn die lid zijn van de vereniging, ingevolge artikel 16 van het OCMW-decreet, zijn geïnstalleerd.
De statuten van de vereniging of van de vennootschap bevatten de nodige bepalingen in die zin.

817 Het OCMW moet in kennis worden gesteld van de agenda en de beslissingen van de beheersorganen van de vzw of van de vennootschap, en van het jaarverslag, de begroting en de rekeningen; de wijze waarop dit gebeurt, wordt bepaald in de statuten van de vereniging of van de vennootschap (art. 246, § 1 OCMW-decreet). Eveneens regelt de raad voor maatschappelijk welzijn, overeenkomstig de statuten van de vereniging of een met de vereniging gesloten overeenkomst, de eventuele overname of terbeschikkingstelling van het personeel met behoud van bezoldiging en geldelijke anciënniteit.

HOOFDSTUK III

VERENIGING OF VENNOOTSCHAP VAN PRIVAATRECHT MET HET OOG OP HET VERVULLEN VAN SOCIALE DOELEINDEN

AFDELING I

NIEUWE MOGELIJKHEDEN

818 Met het decreet van 18 mei 1999 (*BS* 30 juni 1999) werd voor het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn de mogelijkheid gecreëerd om te participeren aan een vereniging zonder winstoogmerk of een vennootschap met sociaal oogmerk (hierna "vso" genoemd). Onder geen beding kan de vso een ziekenhuis exploiteren of ziekenhuisgebonden activiteiten uitoefenen; de toepasselijke bepalingen zijn nu in de artikelen 243 tot 247 van het OCMW-decreet terug te vinden.

In de parlementaire commissie voor Welzijn, Gezondheid en Gezin werden verschillende redenen aangegeven voor die wijziging van de toenmalige OCMW-wet (zie *Parl.St.* Vl.Parl. 1998-99, nr. 1335/3, 3-6). De indieners van het voorstel van decreet wensten dat de mogelijkheden voor samenwerking van de openbare centra voor maatschappelijk welzijn met de particuliere sector zouden worden verruimd. De tot dan bestaande bepalingen maakten het de OCMW-besturen enkel mogelijk deel te nemen aan een intercommunale vereniging, een vereniging overeenkomstig de Hoofdstukken XII en XII*bis* van de OCMW-wet of bouwmaatschappijen ten algemenen nutte. In de bestuurspraktijk rezen er daarbij heel wat problemen; zo moesten talrijke initiatieven om in aanmerking te komen voor erkenning en subsidiëring de vorm aannemen van een vereniging zonder winstoogmerk of een vereniging met sociaal oogmerk, wat o.m. het geval was voor de sociale verhuurkantoren en de sociale werkplaatsen. In andere gevallen werden er eisen gesteld aangaande de schaalgrootte of regionale bedekking: daartoe moesten de openbare centra voor maatschappelijk welzijn structureel kunnen samenwerken met particuliere partners. Bovendien kan het wenselijk zijn dat een OCMW-bestuur een nieuw initiatief ontwikkelt in samenwerking met actoren uit de particuliere sector of dat een openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn kan toetreden tot door gemeenten opgerichte verenigingen. Het was voor de indieners van het voorstel van decreet dan ook duidelijk dat de samenwerkingsmogelijkheden van OCMW-besturen en particuliere actoren in vzw-verband moesten worden verruimd. De bestaande decreetgeving – Hoofdstuk XII – werd niet soepel genoeg geacht voor een eventuele samenwerking tussen openbare centra voor maatschappelijk welzijn en de particuliere sector; bij die regeling moest het OCMW nog steeds een 50%-meerderheid(saandeel) behouden. De nieuwe regelgeving beoogt de sociale initiatieven zo efficiënt mogelijk te organiseren en optimaal in te laten spelen op de plaatselijke sociale noden.

819 De participatie van een openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn in een vzw of een vso is slechts mogelijk ingeval die vereniging zonder winstoogmerk of die vereniging met sociaal oogmerk ten minste één private rechtspersoon als deelgenoot heeft (art. 243 OCMW-decreet).
Op die regel bestaan er twee uitzonderingen, namelijk
- de vzw of de vso die wordt opgericht omdat die rechtsvorm een door de Vlaamse overheid opgelegde voorwaarde is met het oog op een erkenning, een vergunning of teneinde een overheidssubsidie te bekomen;

- het OCMW gebruikmaakt van de mogelijkheid om toe te treden tot een vzw of een vso met uitsluitend openbare rechtspersonen als deelgenoot, bijvoorbeeld verenigingen opgericht met het oog op vorming, belangenbehartiging en overleg.

In tegenstelling tot de andere hypothesen waarin een participatie in een vzw of vso is toegestaan, is de overdracht of de inbreng van bestaande OCMW-diensten verboden in geval van de participatie in een vzw of een vso met het oog op het aanbieden van een nieuwe dienst; die derde hypothese is slechts mogelijk op grond van een onderzoek bedoeld in artikel 60, § 6, tweede en derde lid van de Organieke Wet 1976 waaruit de noodzaak van de realisatie van die nieuwe dienst, enerzijds, en de noodzakelijke samenwerking daarvoor met particuliere rechtspersonen, anderzijds, moet kunnen worden afgeleid.

AFDELING II

STATUTEN

820 Zoals geldt voor de oprichting van of de toetreding tot andere verenigingen, is het besluit van de raad of de raden aan de goedkeuring van de gemeenteraad of gemeenteraden onderworpen (art. 244 OCMW-decreet). De statuten van de vereniging moeten worden opgemaakt overeenkomstig de wetgeving inzake de gekozen rechtsvorm (art. 245 OCMW-decreet); in ieder geval vermelden ze de deelgenoten, hun inbreng, hun verbintenissen, hun bijdragen en de bestemming van het vermogen in geval van ontbinding en de bestemming van de inbreng in geval van ontslag van een deelgenoot.

De mogelijkheid voor een openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn om te participeren in een vzw of een vso wordt beperkt tot een van de volgende toepassingen:

- een erkenning, een vergunning of een subsidiëring van een dienst of een activiteit aansluitend bij de maatschappelijke opdracht van het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn, kan slechts worden bekomen op voorwaarde dat de initiatiefnemer de rechtsvorm van een vzw of een vso aanneemt. Bij wijze van voorbeeld kan hier naar de sociale werkplaatsen en naar de sociale verhuurkantoren worden verwezen;
- een erkenning, een vergunning of een subsidiëring van een dienst of een activiteit aansluitend bij de maatschappelijke opdracht van het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn, kan slechts worden bekomen indien een bepaalde schaalgrootte of regionale bedekking bereikt wordt waaraan niet door een van de lokale openbare deelgenoten afzonderlijk kan worden voldaan. Bij wijze van voorbeeld zijn de centra voor algemeen welzijnswerk te vermelden;

– de participatie in een vereniging zonder winstoogmerk of een vereniging met sociaal oogmerk maakt het mogelijk om nieuwe diensten aan te bieden. Hierbij kan vooral worden gedacht aan de nood van kleinere openbare centra voor maatschappelijk welzijn om samen met derden in te spelen op nieuwe behoeften of een welbepaalde problematiek, zoals scheidingsbemiddeling of rechtshulp. Voor het bundelen van krachten inzake bestaande dienstverlening om alzo van het schaalvoordeel gebruik te kunnen maken, is een vereniging van openbare centra overeenkomstig Titel VIII, Hoofdstuk 1, naar onze mening meer aangewezen.

Een dienst is nieuw indien hij nog niet op een gestructureerde wijze in het OCMW-aanbod is opgenomen of het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn voor de bedoelde dienst geen erkenning, vergunning of subsidie heeft bekomen (*cf. Parl.St.* Vl.Parl. 2007-08, nr. 1701/1, 235).

AFDELING III

VERTEGENWOORDIGING VAN HET OCMW-BESTUUR

821 In de statuten wordt bepaald over welk stemmenaantal elke deelgenoot in de verschillende bestuurs- en beheersorganen beschikt; hierbij wordt rekening gehouden met de inbreng van elke deelgenoot (art. 245, tweede lid OCMW-decreet). Een openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn kan in de bestuursorganen van de vzw of de vso worden vertegenwoordigd door raadsleden en door deskundigen die geen lid zijn van de raad voor maatschappelijk welzijn. De afvaardiging van het OCMW-bestuur in elk orgaan van een vereniging zonder winstoogmerk of van een vennootschap met sociaal oogmerk mag echter maximaal voor één derde uit dergelijke deskundigen bestaan.

Tijdens de bespreking van het voorstel van decreet in de bevoegde commissie werd de vraag opgeworpen wie met die deskundigen wordt bedoeld, wat hun taak is en of zij stemrecht in de bestuursorganen moeten verkrijgen. Een van de indieners van het voorstel van decreet antwoordde dat de verenigingen zonder winstoogmerk, zoals sociale werkplaatsen, en de centra voor geestelijke gezondheidszorg soms nood hebben aan specifieke deskundigheid, zoals dat trouwens ook voor ziekenhuizen is geregeld. De uiteindelijke tekst van decreet stipuleert dat zij maximaal een derde van het aantal leden mogen vormen en dat zij bij de algehele vernieuwing van de raad voor maatschappelijk welzijn eveneens opnieuw moeten worden aangewezen. Zij vertegenwoordigen het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn in de betreffende vzw en hebben derhalve dezelfde rechten en plichten, met inbegrip van het stemrecht. Op de vraag of desgewenst ook de financieel beheerder of de OCMW-secretaris als deskundige kan worden afgevaardigd, werd bevestigend geantwoord; trouwens, ook andere personeelsleden van het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn komen voor aanwijzing als vertegenwoordiger in een dergelijke vereniging in aanmerking (*Parl.St.* Vl.Parl. 1998-99, nr. 1335/3, 5).

822 Het lid of de leden van de raad voor maatschappelijk welzijn die het OCMW-bestuur in de vzw of de vso vertegenwoordigen, worden voor elk orgaan afzonderlijk en volgens de regels bedoeld in artikel 60, § 3 van het OCMW-decreet, aangewezen. Dit betekent dat zij door de raad verkozen

worden bij *geheime stemming* en in *één enkel stemronde* waarbij elk lid beschikt over één stem; bij staking van stemmen is het jongste lid verkozen.

Voor de aanwijzing van de deskundigen die geen lid zijn van de raad voor maatschappelijk welzijn, gelden er geen bijzondere procedurevoorschriften.

Het mandaat van de vertegenwoordigende raadsleden en deskundigen eindigt van rechtswege op de eerste algemene vergadering die na de installatie van de nieuwe raad voor maatschappelijk welzijn plaatsvindt. Geen enkele bepaling verbiedt dat de raad voor maatschappelijk welzijn vroegtijdig een einde maakt aan het mandaat en een nieuwe afgevaardigde verkiest.

823 Het OCMW moet in kennis worden gesteld van de agenda en de beslissingen van de beheersorganen van de vzw of van de vso, evenals van het jaarverslag, de begroting en de rekeningen; de wijze waarop dit gebeurt, wordt vermeld in de statuten van de vzw of de vso (art. 246, § 1 OCMW-decreet).

AFDELING IV

BESTUURLIJK TOEZICHT

824 Het besluit van de raad voor maatschappelijk welzijn tot oprichting van, toetreding tot of uittreding uit een vzw of een vso moet vooraf voor advies aan het college van burgemeester en schepenen worden voorgelegd. Het gemotiveerd besluit wordt nadien samen met de (ontwerp)statuten en de bijlagen die er integraal een onderdeel van vormen, voor goedkeuring aan de gemeenteraad verzonden; die beschikt over een termijn van veertig dagen ingaand de dag na het inkomen van het onderzoek tot goedkeuring, om zijn besluit naar het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn te verzenden.

In geval van een beslissing van de raad voor maatschappelijk welzijn om lid te worden van een vzw of een vso met het oog op de uitbating van een nieuwe dienst, moet het bovenvermelde dossier met het oog op machtiging tevens aan de Vlaamse Regering worden verzonden; die beschikt over een termijn van honderd dagen ingaand de dag na het inkomen van het verzoek, om haar machtigingsbesluit aan het OCMW-bestuur te verzenden.

Indien binnen de hiervoor gestelde termijnen geen besluit van de gemeenteraad tot goedkeuring of niet-goedkeuring, of geen besluit van de Vlaamse Regering tot machtiging of niet-machtiging aan het OCMW-bestuur verstuurd wordt, wordt de goedkeuring, respectievelijk de machtiging geacht te zijn verleend.

825 Indien de raad voor maatschappelijk welzijn beslist tot uittreding uit de vzw of de vso, dan moet dit vooraf voor advies aan het college van burge-

meester en schepenen worden voorgelegd; de uittredingsbeslissing moet door de gemeenteraad worden goedgekeurd.

ZAAKREGISTER

A

Aanbesteding 656
Aanstelling (personeel) 124, 185, 332, 368, 369, 411, 414, 421, 424, 425, 427, 430, 454, 455, 459, 471, 506, 536, 542, 543, 547, 557, 586, 606, 632, 640, 652, 809
Actieplan 677, 685, 688, 706
Administratief toezicht
Zie: bestuurlijk toezicht 4, 5, 143, 168, 220, 262, 278, 291, 345, 373, 403, 408, 410, 423, 450, 452, 522, 537, 558, 570, 647, 655, 657, 666, 729, 730, 737, 747, 751, 755, 756, 782, 783
Advies (verstrekking) 12, 150, 153, 157, 159, 164, 308, 316, 318, 365, 399, 403 e.v., 451, 495, 496, 520, 577, 604, 608, 609, 618, 628, 651, 670, 679, 697, 701, 707, 733, 749, 750, 752, 796, 802, 804, 824, 825
Advocaat 204, 212, 250, 253, 395, 478, 728, 764, 767, 768
Afstand van mandaat 109, 138, 139
Afzetting
- personeel 16
- voorzitter 148, 154, 156, 157, 174, 293, 350

Agenda 13, 118, 119, 135, 140, 164, 175, 180 e.v., 206, 208, 216, 276, 309, 310, 329, 357, 363, 364, 382, 384, 385, 620, 691, 724, 735, 780, 817, 823
Akte van voordracht 13, 56, 58, 60, 61, 64, 70, 284, 285, 289, 302
Algemene beginselen van behoorlijk bestuur 151, 254, 730
Apotheker 48
Zie ook: Beoefenaar van de geneeskunde
Arbeidsovereenkomstenwet 9, 42, 411, 424, 426, 429, 443, 459, 501
Arbeidsrechtbank 173, 282, 314
Archief 227, 330, 580
Arrondissementscommissaris 34, 150, 588
Arts 18, 236, 242, 331, 454
Zie ook: Beoefenaar van de geneeskunde

B

BBC 604, 605
Zie: Beleids- en beheerscyclus 593, 672, 679
Bedrijfsvoorheffing (presentiegelden) 263
Beheerscomité (OCMW-ziekenhuis) 50, 389 e.v., 447, 727, 730, 804
Behoeftige 654
Bejaardentehuis 594, 720
Zie ook: Woonzorgcentrum 43, 49, 383, 574, 623, 724
Beleidsdoelstelling 571, 675, 677, 685, 688, 706
Beleids- en beheerscyclus 593, 672, 679
Beleidsnota 199, 575, 684, 685, 706
Beleidsrapporten 673, 717
Beoefenaar van de geneeskunde
Zie ook: Apotheker, Tandarts
Beroepsgeheim 242, 396, 478, 484, 485
Zie ook: Maatschappelijk werker 484
Bestuurlijk toezicht
- algemeen 143, 262, 278, 291, 345, 373, 423, 452, 469, 522, 654, 655, 666, 730, 735, 747, 755, 783
- bijzonder 168, 730, 749, 750, 751, 782

Bevelschrift
Zie ook: Financieel beheerder 752
Bewaring van gelden en waarden
- van ouderen 594, 623

Bezoekrecht 225, 231, 233, 756

Bezoldiging (voorzitter) 257, 261, 337, 338, 344, 345, 346, 348
Bijstand (vertrouwenspersoon) 235, 331
Bijzonder comité
– samenstelling 376
– huishoudelijk reglement 375, 376, 384 e.v., 398
Bijzonder commissaris 752
Boekhouding 372, 388, 400, 593, 596, 609, 612, 619, 672, 695, 702, 704, 758, 791
Bouwmaatschappij tot algemeen nut 818
Briefgeheim 321
Budget 168, 202, 226, 268, 307, 332, 371, 397, 398, 400, 406, 416, 575, 584, 604, 627, 664, 674, 679 e.v., 695, 703, 706, 708, 713, 714, 715, 716, 717, 736, 751, 754, 756, 791
Budgethouder 571, 595, 598, 604, 607, 608, 612, 634, 640, 692, 695, 697, 699, 700, 708, 730
Budgethouderschap 307, 372, 554, 573, 695, 696, 697, 703
Bureau voor de kiesverrichtingen 79
Burelen van weldadigheid 645
Burgemeester 13, 34, 35, 46, 50, 69, 74, 127, 133, 153, 164, 165, 168, 175, 180, 196, 213, 218, 234, 237, 253, 257, 288, 293, 298, 301, 329, 327, 339, 350, 355, 477, 577, 653, 755
Burgerlijke godshuizen 645
Burgerparticipatie 718

C

CAW 800
College van Burgemeester en schepenen 34, 40, 124, 125, 128, 148, 164, 169, 216, 222, 234, 257, 262, 280, 288, 297, 306, 329, 337, 373, 407, 420, 427, 431, 451, 452, 577, 580, 607, 651, 679, 683, 731 e.v., 747, 751, 755, 756, 757, 772, 783, 802, 804, 824, 825
Commissies van Openbare Onderstand 645
Contractueel (personeel) 399, 413, 425, 429, 442, 501, 806
Coördinatie 120, 425, 642

D

Dading 168
Dagelijks bestuur 167, 168, 281, 367, 372, 554, 664, 696, 697, 700
Deskundige 166, 369, 395, 465, 499, 531, 550, 553, 778, 799, 805, 811, 816, 821, 822
Detacheren 427
Dienstencentrum 6
Doelstellingenbudget 685,
Doelstellingennota 685, 688
Dringende hulpverlening (voorzitter) 314, 316, 318, 633
Dwangtoezicht 752, 783
Zie ook: Bestuurlijk toezicht

E

Eed(aflegging)
– raadsleden 20, 73, 84, 127, 129, 134, 140, 302
– personeelsleden 585
Effectenportefeuille 619, 620
EG-verdrag 22, 459
Eindrekening 543
EVA
Zie: Extern verzelfstandigd agentschap 169, 280, 648, 649, 770, 783
Evaluatie 487
Evenredigheidsbeginsel 154, 519, 523, 528
EVRM 503, 509, 539
Externe audit 537, 627, 669, 672, 674, 679, 684, 695, 699, 702, 704, 706, 758, 759, 760
Extern verzelfstandigd agentschap 169, 280, 648, 649, 770, 783

F

Financieel beheerder 168, 184, 253, 260, 309, 316, 320, 324, 326, 327, 332, 368, 369, 412, 415, 419, 428, 432, 434, 435, 439, 440, 443, 444, 448.449, 454, 459, 477, 479, 487, 499, 506, 508, 534, 535, 536, 537, 538, 541, 542, 543, 544, 546, 547, 548, 549, 554, 567, 584, 585, 586, 587, 588, 590, 591, 592, 593, 594, 595, 596, 599, 600, 601, 602, 603, 604, 607, 608, 612, 613, 615, 617, 621, 623, 627, 640, 670, 699, 702, 704, 705, 752, 766
Fractievergoeding 267
Functioneel belang 103, 173, 192, 326
Financiële nota 450, 584, 596, 675, 680, 681, 683-687, 690, 706, 714, 716

G

Gedifferentieerde regeling 335, 446, 539
Gehandicapten 1
Geheimhoudingsplicht 237, 238, 239, 240, 241, 242, 484
Geldelijke hulp 608
Geldinzameling 148, 655
Gemeentefonds 3
Geneesheer 46, 47, 48, 225, 391, 426
Zie ook: Beoefenaar van de geneeskunde
Gerechtelijk onbekwaamverklaarde 27
Gezinszorg 2
Giften van hand tot hand 655
Grondwet
– artikel 4 6
– artikel 8 14
– artikel 11 355, 377
– artikel 41 666
– artikel 128 1
– artikel 162 4, 666
Grondwettelijk Hof 6, 27, 32, 38, 339, 446, 506

H

Handelshuurwet 656
Hiërarchie 232, 281, 305, 308, 570
Hoofdverblijf 25, 26, 43, 64, 86, 286
Zie ook: Raad voor Maatschappelijk Welzijn
Hoorzitting (tucht) 150, 151, 152, 153, 308, 509, 510, 514, 515, 518, 530
Huisbezoek (voorzitter) 315
Huishoudelijk reglement 75, 172, 178, 182, 187, 190, 193, 207, 211, 213, 217, 225, 229, 233, 274, 275, 276, 277, 278, 312, 316, 319, 363 e.v., 376, 385, 455, 623, 724, 728, 780
Hulp in natura
Zie: Natura, in 46, 47, 805
Huur 251, 252, 538, 653
Hypotheek 226, 593, 601, 617, 625

I

Ideologische, filosofische of godsdienstige overtuiging 805, 812
Individuele hulp 217, 316, 317, 755, 757
Informatie 189, 190, 234, 240, 242, 319, 485, 550, 676, 702, 747, 759
Informatiedrager 234, 731, 734, 750
Inspectie
– van diensten 231
Integrale kwaliteitszorg 808
Interne controle 569, 612, 618, 626, 669, 705
Interne controlesysteem 321, 548, 643, 669, 670
Inventaris 511, 596, 705, 706, 791
Inzagerecht 66, 98, 190, 192, 225 e.v., 234, 580, 759

J

Jaarrekening 202, 246, 274, 395, 397, 398, 478, 596, 628, 673, 676, 679, 680, 686, 705, 706, 707, 708, 717, 751, 756, 758, 791
Jachtrecht 659

K

Kandidatenlijst 62, 66, 92, 103, 354, 378
Zie ook: Raad voor Maatschappelijk Welzijn
Karweidienst
Zie ook: Klusjesdienst 436, 724
Kascontrole 702
Kinderopvang 44
Klachtenbehandeling 168, 728, 720, 721
Klusjesdienst 436, 724
Kosten 267, 274, 282, 326, 337, 342, 474, 588, 600, 617, 622, 656, 706, 711, 716, 736, 760, 776
Kosten van maatschappelijke dienstverlening
Zie ook: Terugvordering 212, 216, 282, 326, 601
Kwijting 398, 401, 602, 615, 705, 708

L

Legaat 654
Lening 168
Levering 168, 251, 395, 604, 663, 664, 698
Lokaal dienstencentrum
Zie ook: Dienstencentrum 6

M

Maaltijdcheques 438
Maatregel van inwendige orde 573
Maatschappelijke dienstverlening 1, 6, 10, 116, 168, 169, 173, 185, 188, 191, 204, 212, 216, 237, 270, 279, 282, 316, 318, 326, 371, 374, 387, 430, 438, 484, 525, 637, 638, 768, 769, 785
Maatschappelijk onderzoek
Zie ook: Sociaal onderzoek 191, 239, 315, 634
Magistraat 38
Zie ook: Raad voor Maatschappelijk Welzijn
Marginale weerslag 335, 539
Materiële
- bevoegdheid 5, 349, 426, 593
- rechtsmacht 93, 161, 426, 660

Meerjarenplan 685, 687, 688, 690, 691, 711-717, 736, 751, 754, 756, 791
Minderjarige 242, 282, 486, 504, 654

N

Nationaliteit 14, 19, 20, 22, 86, 286, 459
Zie ook: Raad voor Maatschappelijk Welzijn
Natura, in 46, 47, 805
Notariële akte 647, 656
Notaris 38, 250, 253, 395, 478, 625, 654
Notulen 77, 86, 88, 128, 129, 164, 166, 184, 188, 214, 216, 217, 218, 220, 221, 222, 223, 265, 312, 322, 357, 365, 381, 582, 583, 647, 784
Notulenregister 225, 228
Zie ook: Raad voor Maatschappelijk Welzijn

O

OCMW-decreet
Zie: Decreet van 19 december 2008 betreffende de organisatie van de openbare centra voor maatschappelijk welzijn 8, 11, 20, 29, 391, 507, 718, 773
Onderbreking (van het mandaat) 18, 133, 134, 298

Onderhoudsplichtige 164, 180, 282, 312, 365, 385, 580, 601, 734, 735, 768
Onderstandswet 2, 6, 761, 766
Ondervoorzitter 148, 149, 153, 154, 157, 160, 213, 225, 238, 257, 269, 289, 293, 296, 298, 308, 331, 333, 334, 336, 343, 350, 351, 356, 394, 569, 571, 579, 581, 633, 730
Onkosten 267, 656
Onteigening ten algemenen nutte 282, 650, 651, 652
Ontvanger 184, 265, 413, 419, 434, 448, 475, 554, 579, 592, 599, 617, 619, 623, 652, 672, 741
Zie: Financieel beheerder
– gewestelijk 534, 540, 542, 545, 555, 585, 588, 611
Onverenigbaarheid 29, 31, 32, 33, 34, 35, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 44, 46, 47, 51, 52, 53, 73, 128, 136, 140, 141, 146, 234, 235, 249, 298, 407, 477, 480, 539, 563, 734
Openbaarheid 190, 191, 198, 199, 200, 203, 211, 226, 482, 514, 515
Openbaar Centrum voor Maatschappelijk Welzijn
– bestuursorganen 11, 163, 212, 239, 249, 258, 281, 314, 565, 749, 821
Zie ook: Bijzonder comité, Raad voor Maatschappelijk Welzijn, Vast Bureau
Organieke Wet (8 juli 1976) 2, 11, 12, 17, 20, 28, 32, 45, 154, 169, 195, 353, 367, 423, 425, 538, 556, 578, 593, 599, 620, 769, 773
– artikel 1 279, 633
– artikel 2 10, 633
– artikel 6 64
– artikel 7 20, 23
– artikel 9 38, 40, 41, 42, 44, 46
– artikel 11 66
– artikel 12 69
– artikel 17 82, 92, 101, 111, 113
– artikel 18 89, 103, 106
– artikel 19 121
– artikel 20 129, 140, 292
– artikel 21 106, 145
– artikel 22 106, 148, 149, 159, 252, 293
– artikel 23 252
– artikel 24 570
– artikel 25 292, 293, 294, 302
– artikel 27 279, 358, 372, 375, 376
– artikel 28 305, 329, 583
– artikel 28 176, 315, 320, 570
– artikel 30 190
– artikel 31 199, 201
– artikel 32 363
– artikel 34 218
– artikel 35 199, 200, 363
– artikel 36 240
– artikel 37 248, 251
– artikel 38 335, 338, 340
– artikel 39 346
– artikel 45 323, 330, 568, 574, 579, 583, 595
– artikel 46 184, 543, 594, 597
– artikel 47 565, 634
– artikel 48 46
– artikel 49 477
– artikel 52 500
– artikel 56 422, 454, 463
– artikel 57 279
– artikel 60 42, 169, 199, 387, 426, 430, 438, 593, 605, 623, 629, 819
– artikel 61 419
– artikel 62 169
– artikel 66 594, 624
– artikel 70 149
– artikel 71 314, 374
– artikel 75 645, 646
– artikel 78 651
– artikel 84 372
– artikel 87 626, 643
– artikel 88 369, 397
– artikel 89 397
– artikel 93 626
– artikel 94 389
– artikel 104 593
– artikel 106 686
– artikel 115 326

– artikel 128 787, 788
Overheidsopdrachten 172, 205, 251, 282, 606, 652, 660, 663, 664, 666, 694, 698

P

Pacht 656
Participatie van de burger 718
Pensioen (voorzitter) 335, 340, 347, 348, 349
Periodieke evaluatie 487
Persconferentie 199, 240
Personeel
Zie ook: Contractueel personeel 399, 413, 425, 429, 501, 613, 806
Statutair personeel 47, 424, 428, 442, 487, 527
Personeelsformatie 202, 249, 371, 400, 406, 413, 414, 415, 415, 417, 418, 419, 420, 421, 422, 423, 437, 450, 454, 558, 575, 629, 643, 783
Persoonsgebonden aangelegenheid 1, 2, 781
Preventieve schorsing 504, 505, 518, 523, 527, 528, 529, 530
Proef (personeel) 188, 435, 497, 498
Provinciale beroepskamer 763
Provisies 608, 610, 614
Publiek-private samenwerking 660, 662

R

Raad van State
– onverenigbaarheden 30, 42
– volle rechtsmacht 69, 100, 107, 144, 157
Raad voor Maatschappelijk Welzijn
– eedaflegging 15, 29, 32, 54, 95, 127, 129, 140, 331, 536
– huishoudelijk reglement 75, 172, 178, 182, 187, 190, 193, 207, 211, 213, 217, 225, 229, 233, 274, 275, 276, 277, 278, 312, 316, 319, 363, 364, 365, 376, 385, 455, 623, 724, 728, 780
– inzagerecht 66, 98, 190, 192, 225, 226, 227, 228, 229, 230, 234, 580, 759
– ontslag 15, 73, 135, 140, 302, 379, 491, 640
– onverenigbaarheden 29, 32, 285
– opvolger 16, 70, 73, 89, 99, 101, 109, 113, 138, 284, 302, 379
– plaatsvervanger 71, 376, 531
– presentiegelden 257, 258, 266, 476
– samenstelling en vorming 11
– vergadering (aanwezigheidsquorum) 207, 265
– vergadering (agenda) 179, 185, 186
– vergadering (bijeenroeping) 174, 175, 179, 182
– vergadering (herstemming) 210
– vergadering (notulen) 77, 86, 88, 128, 129, 164, 166, 184, 188, 214, 216, 217, 218, 220, 221, 222, 223, 265, 312, 322, 357, 365, 381, 582, 583, 647, 784
– vergadering (openbaarheid) 198, 199, 200
– vergadering (wijze van stemmen) 211, 384
– verkiesbaarheidsvoorwaarden 19, 21, 26, 140, 286
Zie ook: Hoofdverblijf, Nationaliteit
– verkiezing (datum) 54
– verkiezing (vernietiging) 19, 103, 104, 107, 110, 112
– verkiezing (voordrachtakte) 63, 110
– vervallenverklaring 140, 142, 144
– volheid van bevoegdheid 279, 281
– voorrangregeling 80
– waarnemer 321, 542
– werkend lid 16, 19, 24, 25, 27, 51, 64, 85, 113, 123
Raad voor verkiezingsbetwistingen 18, 19, 21, 55, 65, 71, 87, 89, 91, 93,

94, 95, 96, 97, 98, 99, 100, 102, 104, 105, 107, 109, 117, 140, 143, 161, 293
Ramp 422, 425
Rechtshulp 820
Rechtspositie
- personeel 94, 424, 428, 429, 431, 432, 435, 436, 439, 440, 441, 459
- voorzitter 335
Registratiesysteem 672, 702
Rekening
Zie ook: Jaarrekening 202, 246, 274, 395, 397, 398, 478, 596, 628, 673, 676, 679, 680, 686, 705, 706, 707, 708, 717, 751, 756, 758, 791
Ruil 247, 371, 647, 653

S

Salarisschaal 428, 444, 491, 561, 592
Samenwerking 12, 404, 405, 472, 490, 644, 660, 767, 769, 819
Schattingsverslag 647, 652
Schenking 231, 395, 478, 654, 673, 782
Schorsing
- bestuurlijk toezicht 738, 739, 740, 743, 745
- raadslid 160
Secretaris (OCMW)
- adjunct 558
Sociaal onderzoek 191, 239, 315, 634
Sociale dienst 166, 228, 237, 357, 382, 629, 636, 637, 720
Zie ook: Maatschappelijk werker, Verantwoordelijke van de sociale dienst
Staatshervorming 1, 4, 6, 9, 92, 101
Statutair (personeel) 47, 424, 428, 442, 487, 527
Stembiljet 76, 79, 210
Zie ook: Raad voor Maatschappelijk welzijn
Stemopneming
Zie: Telling 78, 86, 89, 276
Zie ook: Raad voor Maatschappelijk Welzijn
Steungerechtigde 226, 238, 385, 518
Strategische nota 575, 675, 681, 683, 685, 688
Subjectief recht 2
Syndicaal werk 478

T

Taalgebruik in bestuurszaken 131
Tandarts 48
Zie ook: Beoefenaar van de geneeskunde
Telling 78, 86, 89, 276
Terugvordering 6, 212, 216, 282, 326, 601, 621, 622
Tewerkstelling 250, 253, 282, 395, 424, 425, 426, 457, 478, 534, 540, 708
Tuchtmaatregel 150, 160, 248, 503, 518, 519, 523, 530, 531, 532
Tuchtonderzoek 150, 507, 508, 511, 513, 524
Tuchtoverheid 151, 506, 507, 509, 510, 511, 514, 518, 519, 520, 523, 524, 525, 533, 640

U

Uitsluitingsgronden 19, 27, 286

V

Vacantverklaring 432, 457, 458, 461, 467
Vakbondsafgevaardigde 539
Valsheid in geschrifte 221, 224, 519
Vast Bureau
- aanwezigheidsquorum 207, 209
- budgethouder 205
- huishoudelijk reglement 275
- notulen 225, 228, 312, 322
- ontslag 95, 143
- overgedragen bevoegdheden 168, 169, 170, 171, 280, 281
- politiek verlof 256
- presentiegelden 258, 259

- samenstelling en vorming 31, 95, 143, 184, 289, 301, 305, 353 e.v.
- toegewezen bevoegdheden 168, 169, 172
- werking 161, 170, 184, 186, 187, 199, 201, 202, 231, 237, 244, 307, 308, 309, 317, 319

Zie ook: Geheimhoudingsplicht, Overlegcomité, Persconferentie
Verantwoordelijke van de sociale dienst 357, 629, 636, 637, 720
Verbetering 491, 718, 721, 758
Verbodsbepaling 71, 243-245, 248, 249, 251-253, 395, 475, 482, 502, 537-539, 787
Verdeling 3, 17, 62, 212, 371, 647, 805
Verdrag
Zie: EG-verdrag, EVRM-verdrag
Vereniging 13, 212, 239, 251, 255, 274, 326, 395, 398, 401, 406, 446, 468, 477, 478, 538, 539, 648, 649, 660, 718, 722, 724, 733, 741, 751, 759, 769 e.v., 805, 806, 807, 808, 810-813
Vereniging zonder winstoogmerk 810, 811 e.v.
Verhaal 169, 345, 755, 757
Verjaring
- termijn 319, 326, 600, 617, 768
- tuchtvervolging 524, 525

Verkiesbaarheidsvoorwaarden 19 e.v., 106, 114, 126, 127, 137, 140, 162, 235, 286
Verklaring van bewilliging 64
Zie ook: Raad voor Maatschappelijk Welzijn
Verkoop 251, 395, 478, 647, 657, 658, 799
Verlengde minderjarigheid 27
Vernietiging
- bestuurlijk toezicht 173, 179, 319, 326, 349, 426, 434, 450, 469, 496, 504, 525, 529, 536, 580, 657, 683, 708, 737, 738, 742, 743, 745 e.v., 761, 789,
- verkiezing 19, 55, 96, 98, 99, 103, 104, 107, 109-112, 285, 302, 304

Verplaatsingskosten 267, 433
Vertrouwenspersoon 235, 236, 253, 331
Vervallenverklaring 13, 19, 25, 99, 112, 140 e.v.
Vervreemding van goederen 371, 647, 648, 650, 652, 686
Verzoekschrift 108-110, 143, 157, 159, 274, 295, 319, 326, 327, 496, 600, 718, 724, 726 e.v., 761,
Visum 168, 280, 598, 604-607, 699, 700
Voordrachtakte 13
Zie: Raad voor Maatschappelijk Welzijn
Voorrecht 433
Voorzitter (OCMW-raad)
- ambtskledij 351
- bezoldiging 257, 261, 266, 303, 336-338, 340, 341, 344-346, 348
- eretitel 351
- pensioen 257, 335, 347-349
- plaatsvervanger 213, 296, 297, 299, 301

Zie ook: Dringende hulpverlening
Verzorgingsinstelling 808, 809
Vrederechter 173, 282, 349, 426
Vreemdelingen 14, 241
Vrije keuze 75, 76, 214
VZW 645, 649, 751, 800, 806, 808 e.v.
Zie: Vereniging zonder winstoogmerk

W

Wangedrag (kennelijk -) 148, 150, 154, 156, 162, 238
Weldadigheidsbureel
Zie: Burelen van weldadigheid 645
Woonzorgcentrum 43, 49, 383, 425, 437, 446, 574, 594, 623, 720, 724, 771, 813 e.v.

Z

Zaakgelastigde 247, 248
Zekerheidstelling 594, 623, 624
Zie ook: Financieel beheerder
Ziekenhuis 212, 280, 388, 390-402, 428, 436, 447, 477, 479, 480, 537, 539, 574, 648, 649, 724, 727, 759, 770, 773, 778, 781, 800-807
Zie ook: Beheerscomité
Ziekenhuisvereniging 398, 759, 781, 787, 796, 800-807
Zware nalatigheid 148, 154, 174, 238, 241
Zie ook: Afzetting
Zwijgplicht
Zie: Geheimhoudingsplicht 162, 237, 238, 239, 240, 241, 242, 484, 485